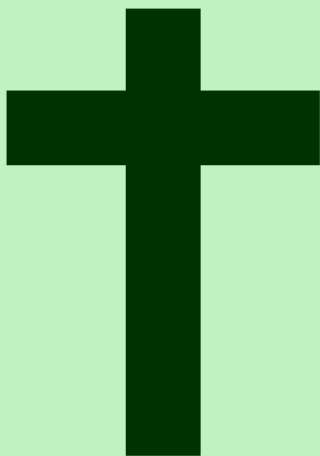

Gelulq Glusuaqan:
Gisiteget
Agnutmugsi'gw

Mi'kmaq: Mi'kmaq New Testament New Testament only

Gelulg Glusuaqan: Gisiteget Agnutmugsi'gw Mi'kmaq: Mi'kmaq New Testament New Testament only

copyright © 2003 Canadian Bible Society

Language: Mi'kmaq

Translation by: Canadian Bible Society

Mi'kmaq New Testament About Mi'kmaq

Mi'kmaq is an Eastern Algonquian language, spoken by the Mi'kmaq First Nations people indigenous to Canada's Maritime Provinces and the Gaspé Peninsula of Quebec, with some dialects extending into Maine in the U.S. The nation has a population of about 40,000, of whom nearly 11,000 speak the Mi'kmaq language. Once written in Mi'kmaq hieroglyphic writing, it is now written using mostly letters of the standard Latin alphabet.

About This Translation

This is a translation of the New Testament in the Mi'kmaq dialect spoken in Quebec. The translation was coordinated under the auspices of the North American Branch of the Summer Institute of Linguistics. If you are interested in obtaining a printed copy of this Bible, please contact the Canadian Bible Society at <http://www.biblescanada.com>.

Copyright Information

The New Testament in Mi'kmaq © 1998 Canadian Bible Society

The text of the New Testament in Mi'kmaq that appears in this electronic format or website is for personal use only.

Up to five hundred (500) verses of the Bible text in any form (written, visual, electronic or audio) may be quoted without permission. The quoted verses may not be more than 50% of a complete book of the Bible, or more than 25% of the total text of the work in which they are quoted. Prior written permission must be obtained for any other use of the text. Copyright acknowledgement must in all cases appear on the title or copyright page.

For more information on copyright conditions or to apply, visit <http://www.biblesociety.ca/copyright>

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-30

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source files dated 29 Jan 2022

01b2c1f8-15e5-5274-84ee-867154576051

Contents

Matiw	1
Malg	45
Lu'g	71
Sa'n	113
Paqalaiwaqann	144
Lo'mewaq	182
1 Golintewaq	204
2 Golintewaq	223
Galetiaewaq	236
Epesusewaq	244
Pilippiewaq	252
Golosiewaq	258
1 Tessaloniaewaq	263
2 Tessaloniaewaq	267
1 Timoti	270
2 Timoti	276
Taitus	280
Piliman	283
Gisi Mgnaji Mimajuinu'g	285
Ji'mej	301
1 Pie'l	306
2 Pie'l	312
1 Sa'n	316
2 Sa'n	321
3 Sa'n	322
Ju't	323
Ugtejgewe'l	325

Na gelu'lg agnutmaqan ta'n Matiwi ewi'g'g'p Gegnugwataqan ugjit ula wi'gatign

Matiw na nujintutmap g'pno'lewei suliewei. Naqt'g'p ugtlgowaqan ugjit majulgwanal Se'susal. Ula wi'gatign ewi'g'g'p tlimugsinenu ta'n goqwei Se'sus tela'tegep aq ta'n goqwei teluep.

Nisgam teplumapni ugmimajuinung petgitmuatal Nujiugs'tawi'welitl. Matiwi te-
limugsi'gw na Se'sus ta'n Nisgam teplumugsi'gup petgimatal ugs'tqamug. Ewi'g'g'p ula
wi'gatign ugjit tlimugsinenu pugwelgl ta'n goqwe'l sa'qawe'gi'g getlams'tasultipnig na
teliaraqal ge's Se'sus eig'p ugs'tqamug. Negla mimajuinugi'g ewi'g'mi'tipnna na sa'qawei
wi'gatign teluisig "Sa'qawei Teplumtingewei." Matiwi wet wi'g'g'p ula wi'gatign
musga'tugsinenu Se'sus na negm ta'n petgimut ugjit ugs'tawian Nisgam ugmimajuinung.

Matiwi ewi'g'g'p ula wi'gatign tlimugsinenu amujpa tla'taqatigw ta'n Nisgam tel puatg.
Se'sus apjiw jigs'tuapnna ujl ge's eigeg ugs'tqamug. Ta'n tuijw sign'tuteg na telimapnna
Sa'nal, "Ge' tla'taqatinej ta'n Nisgam tel puatg." Nisgam pewalaji ugmimajuinung
jigs'tuanew aq mu listuanew. Se'sus gis musga'tugsi'gw ta'n gis tla'taqatitesnu glaman
majulgwanaj Se'sus aq Nisgam ul'ta'sitew.

Matiwi telimugsi'gw ta'n Se'sus teluep aq ta'n telgi'g'p ml'gigno'ti gi's tla'tegen paqalai-
waqann. Telimugsi'gw ta'n Se'sus ta'n tel gujiewto's'p aq ta'n tel apaji mimajit.

Matiwi na Lesui'p aq pewalaji Lesui'pa gtlams'tasultinew Se'suseg. Na nenuapnna Se'susal
pgisin ugjit ugs'tawianew Lesui'pa aq elt mimajuinu' tleiawultiliji ms't tami ugs'tqamug.
Na enmi giaspiaq ula wi'gatign (pemaepsig ta'puisgaq jel ugumuljin) Matiwi wesgutg ta'n
Se'sus pojjigimapani unaqapemg ta'n telgi'g' ugs'tqamug ugjit tlimanew ms't mimajuinu' na
gelu'lg agnutmaqan. Gtlams'tasultinej ula gelu'lg agnutmaqan aq Se'sus ugs'tawugsinenu.

Ta'n goqwei ew'gas'g'g'p ula wi'gatignigtug

Se'sus wettaqiet aq ta'n teli ugs'tqamuip (1.1–2.23)

Na agnutmaqan Sa'n Nutsign'tuet pestung'p (3.1-12)

Ta'n Se'sus sign'tuteg aq wet nu'gwaluteg Gjinn'tu'l (3.13–4.11)

Ta'n goqwei Se'sus tela'tegep Galiliewa'gig (4.12–18.35)

Ta'n Se'sus wejieteg Galiliewa'gig glapis Selusalemg (19.1–20.34)

Ta'n Se'sus tela'tegep aq etl gina muep Selusalemg (21.1–25.46)

Se'sus goqqa'lut'p aq ilsumut'p npmn (26.1–27.66)

Se'sus apaji minunsip (28.1-20)

Ta'n Se'sus wetapegsit

(Lu'g 3.23-38)

¹ Na ula wi'gatign telimugsi'q ta'n wetapegsij Se'sus Westaulg. Wetapegsit Ta'pitem, aq
Ta'pito'q wetapegsip Aplameg.

² Na ula telteg, Aplamo'q na Isaqo'q ujt'pnn. Isaqo'q na Je'gopo'q ujt'pnn. Je'gopo'q na
Jutao'q aq Jutao'q wijig'titgi'g ujuat'pni. ³ Jutao'q na Peleso'q aq Selao'q ujuat'pni. Na
uggwijual teluisilipnna Te'mal. Peleso'q na Eslono'q ujt'pnn. Eslono'q na Alamo'q ujt'pnn.

⁴ Alamo'q na Aminatapo'q ujt'pnn. Aminatapo'q na Ne'sono'q ujt'pnn. Ne'sono'q na
Salamano'q ujt'pnn. ⁵ Salamano'q na Poaso'q ujt'pnn aq Poaso'q uggwitl teluisilipnna Leia'p.
Poaso'q na Opeto'q ujt'pnn. Opeto'q uggwitl teluisilipnna Lutti. Opeto'q na Jessio'q ujt'pnn.

⁶ Jessio'q na Ta'pito'q ujt'pnn.

Ta'pito'q na elege'witewip aq na Salamano'q ujt'pnn. Salamano'q uggwitl gis malie'wipni
Ulaiaal ge's mu weltesguagweg Ta'pito'q. ⁷ Salamano'q na Leopo'amo'q ujt'pnn.

Leopo'amo'q na Apaijao'q ujt'pnn. Apaijao'q na E'sao'q ujt'pnn. ⁸ E'sao'q na Jeiasapato'q
ujt'pnn. Jeiasapato'q na Jolamo'q ujt'pnn. Jolamo'q na Usaiaio'q ujt'pnn. ⁹ Usaiaio'q na
Jottamo'q ujt'pnn. Jottamo'q na Eiaso'q ujt'pnn. Eiaso'q na Esegaiio'q ujt'pnn. ¹⁰ Esegaiio'q
na Manassao'q ujt'pnn. Manassao'q na E'moso'q ujt'pnn. E'moso'q na Josaiaio'q ujt'pnn.

¹¹ Josaiaio'q na Jeggonaiio'q aq wijig'titgi'g ujuat'pni, na tuijw Lesui'paqi'g elo'lutipnig
Paplilane'gatig.

¹² Ge's eimu'ti'titeg Paplilane'gatig, Jeggonaiio'q na geggunapnna Sialtielal. Sialtielo'q na
Selupapelo'q ujt'pnn. Na tuijw Lesui'paqi'g apajita'pnaq Lesui'pewa'gig. ¹³ Selupapelo'q
na Apaiuto'q ujt'pnn. Apaiuto'q na Ilaigimo'q ujt'pnn. Ilaigimo'q na E'solo'q ujt'pnn.

¹⁴ E'solo'q na Sataqo'q ujt'pnn. Sataqo'q na Aggimo'q ujt'pnn. Aggimo'q na Elioto'q ujt'pnn.

¹⁵ Elioto'q na Elie'salo'q ujt'pnn. Elie'salo'q na Mattano'q ujt'pnn. Mattano'q na Je'gopo'q

ujt'pnn. ¹⁶ Je'gopo'q na So'sep ujt'pnn. So'sep na Mali ugji'nmuul aq Mali na Se'sus uggwitl. Se'sus na tel wi'tut Westaulg.

¹⁷ Na glaman newtisgegsijig jel ne'w ji'nmug aq uggwisua angua'lujig wetapegsultijig weja'tegemg Aplameg glapis Ta'piteg ugs'tqamuiteg. Na newtisgegsijig jel ne'w ji'nmug aq uggwisua angua'lujig wetapegsultijig weja'tegemg Ta'piteg glapis na tujiw Lesui'paqi'g elo'lu'titeg Papilane'gati. Na newtisgegsijig jel ne'w ji'nmug aq uggwisua angua'lujig wetapegsultijig weja'tegemg na tujiw Lesui'paqi'g eimu'titeg Papilane'gati glapis Nujugs'tawi'wet petgimut ugs'tqamug.

Ansale'wit telimatl So'sepal,
“Ugsua'l Mali ugjit gte'pitemin”
(Lu'g 2.1-7)

¹⁸ Na ula telteg ta'n Se'sus Westaulg teli ugs'tqamuip. Uggwitl Malial getu' malie'wi'titl So'sepal gatu ge's mu malie'wi'tigweg Mali gi's getu' un'janit. Wejuli Nisgam ignmuapnn tle'lin. ¹⁹ So'sep getu' malie'wijig Malial gatu mo gesatmug ta'n goqwei gis tliaq. Apjiw getu' tetapua'teget glaman gisita'sit ma' nugu malie'winew gatu mo wenn telimagul, muta mo getu' ntaqo'qona'lagul Malial. ²⁰ Ge's elisingeg, etli angite'tg ula. Na nepaj pewiatl Gisiteget ugtansale'witeml telimtl, “So'sep, gi'l ta'n wetapegsit Ta'piteg, mut naqamasiw ugsua'lan Mali ugjit gte'pitemin. Getu' un'janit gatu Wejuli Nisgam ignmuapnn tle'lin. ²¹ Lpa'tujuitew aq tl wi'tates Se'sus muta ugs'tawiata ugtmimajuinung aq apigsigtmuata ugtlue'utiwal.”

²² Gi's nige' sa'q Gisiteget telimapnn niganigjitegewinu'l ula ta'n goqwei tliatew. Na niganigjitegewinuaq wijei ewi'g'g'p. ²³ Tel wi'g'g'p, “Na e'pite's ta'n menaq wipemagul ji'nmul na tle'tew aq uggwisitew. Uggwisil tl wi'taten Imanuel.”

(Na ugtli'sutiouw na wisun Imanuel telueg, “Gjinisgam wijitgweiugsi'gw.”)

²⁴ Ta'n tujiw So'sep tugwieteg na tela'teget ta'n Gisiteget ugtansale'witeml gis tlmitl. Na malie'wijig Malial. ²⁵ Gatu mu ne'gaw sama'lagul Malial ta'n teli pgiji tle'lij. Na Mali uggwisil ugs'tqamuiliteg So'sep tel wisungewatl Se'sus.

2

Ji'nmug majulgwala'titl gloqowejl

¹ Ge's Elot elege'witewij, Se'sus etli ugs'tqamuip utan teluisig Petliem, Jutiaewa'gig. Tel'gne'ge'l ta'sijig ji'nmug ta'n wel nenua'tiji telpulti'tij gloqowejl weita'jig ugjipenug aq peita'jig Selusalemg. ² Pipanigesultijig, “Tami eig na mijua'ji'j gisi usgijinuip ugjit elege'witewin Lesui'paq? Gloqowejl neia'sip ta'n tujiw wesgijinuited aq nemi'g'tt'p ta'n tujiw neia'siteg ugjipenug. Majulgwalg'tt tet. Nige' getu' emtoqwalg'tt ula mijua'ji'j.”

³ Elege'wit Elot nutmateg no'q welmaita'sit aq maw ms't ta'n telgi' Selusalemg. ⁴ Na mawa'laji ms't niganpugultiliji patlia'sg aq nujigina'mua'tiliji Mowisewei tplutaqan aq pipanimaji, “Tami tet tli ugs'tqamuitew na mijua'ji'j ta'n tluisitew Nujugs'tawi'wet?”

⁵ Telima'titl Elotal, “Tli ugs'tqamuitew Petliemg Jutiaewa'gi. Na st'ge' ula ta'n niganigjitegewinuaq ewi'g'g'p:

⁶ Gjinisgam teluep,
 'Gilew tleiawultioq Petliem,
 Jutiaewa'gi,
 mimajuinu'g gepmite'lmugsitoqs'p
 muta na newte'jit ta'n te'sioq
 mgna's ugjit niganpuguin
 aq angweiwata ntmimajuinung
 na Lesui'paq.’”

⁷ Elot wigumaji emittugwe'winu'g tleiawultiliji ugjipenug ugjit gimil ultesgatultinew. Telimji ta'n giasgiw tele'g'p na gloqowejl neia'siteg. ⁸ Telimaji, “Lta'gw aq menaqa gwilug na mijua'ji'j. Ta'n tujiw we'jioq, apaita'toqs'p ni'neg. Gnua'tuitoqs'p, glaman elg ni'n gis naji emtoqwala's.”

Na tujiw elgimaji Petliemg. ⁹ Na maita'jig aq na wijei gloqowejl ta'n neia'sip ugjipenug niganapti'gmuaji glapis etli naqa'sit musigis'g'tug g'p'taq ta'n mijua'ji'j eig. ¹⁰ Emittugwe'winu'g no'q wel'ta'sultijig ta'n tujiw nemia'titeg gloqowejl naqa'silitl. ¹¹ Pisgwita'jig na wen'ji'guom aq nemia'titl mijua'ji'j maw uggwitl Malial. Nutgultita'jig aq emtoqwala'titl mijua'ji'j. Neia'tu'titl ta'n goqwe'l pegisuita'tipnn aq ignmua'titl wisaw suliewei, weljema'gewei aq amjaqto'suti.

¹² Na wela'gweg emittugwe'winu'g pewia'titl Nisgam telimgwi'titl mu apaita'new Eloteg. Ta'n tujiw tugwita'tijig teli apaita'tij umutgiwag, na piluei awti wesua'tu'tij.

So'sep aq Mali ela'la'titl mijua'ji'l Ijipte'gatig

¹³ Ta'n tujiw emittugwe'winu'g weji maita'tijig, Gisiteget ugtansale'witeml neia'silitl So'sepal ge's etl puitegelitl aq telimatl,

“Mn'ja'si, ugsua'l mijua'ji'j aq gte'pitem aq la'l Ijipte'gatig. Siaw i'mu'tigw na'te'l glapis ap gnuatulan. Elot apugjig lgimata ta'siliji sma'gnisg gwiluanew mijua'ji'j ugjit ne'po'qsilin.”

¹⁴ Na tujiw So'sep menja'sit aq ilajit. Na wijej wela'gw So'sep, Mali aq mijua'ji'j maita'jig. El'ta'jig Ijipte'gatig. ¹⁵ Wesgowita'jig na'te'l glapis Elotal neplij. Ta'n goqwei teliaq na st'ge' ta'n goqwei gi's sa'q Gisiteget telimapnn niganigjitegewinu'l, “Natging'p ngwis Ijipte'gatig.”

Sma'gnisg ne'pa'la'tiji mijua'ji'g Petliemg

¹⁶ Ta'n tujiw Elot geitoq emittugwe'winu' ma' apoqonmagugwi, na ma'muniw uggwaig. Elgimaji sma'gnisg Petliemg aq igtigl utanji'jl ta'n eteglg gigjiw Petliemg. Telsuteget ugjit ne'po'qsin ms't te'siliji lpa'tuji'jg ta'puipuno'ltiliji weja'tegegm glapis aq me' mal-jewe'jutiliji. Ula Elot tela'teget muta emittugwe'winu'g gis tlmngwi'tipnn na gloqowej amgwis neia'siteg ta'puipunqegeg.

¹⁷ Ta'n goqwei Elot teli lsutegep na gisa'toq tlian st'ge' na niganigjitegewinu Jelamaia gis teluep,

¹⁸ “Nutaq nat wen ma'muni atgitemit

na utan teluisig La'ma.

Na Le'jl etltemit.

Mo wen gisi apgnualgugul

muta un'jangi'g gis ne'po'tupni.”

So'sep aq wi'gma maita'jig Ijipte'gatig

¹⁹ Ta'n tujiw Elotaq gisi np'geg, na So'sep me' eig Ijipte'gatig. Newtejgeg wela'gw pewiatl Gisiteget ugtansale'witeml ap gelultl. ²⁰ Telimtl, “Mn'ja'si, la'l mijua'ji'j aq gte'pitem Lesui'pe'gatig, muta ta'n getu' ne'pa'tipnn mijua'ji'j gaqi npmu'titgi'g.” ²¹ Na menja'sit, ilajit aq apaja'laji mijua'ji'j aq Malial Lesui'pe'gatig.

²² Na'te'l So'sep nutg Elot uggwisl ta'n teluisilitl Algeleias elege'witewilitl Jutiaewa'gig. So'sep jiposit aq mo sapite'tmug na'te'l liwsin. Ap Gjinisgam telimatl ge's etl puitegelij, “Liwi Galaliewa'gig.” Toqo ela'tijig Galaliewa'gig. ²³ Na'te'l siawqatmu'tijig gjigan teluisig Nasalet. Teliaq ta'n teluepnig niganigjitegewinugi'g muta wesguma'tipnn Se'susal. Teluepnig,

“Tl wi'ta'tital Nasaletgewa'j.”

3

Sa'n Nutsign'tuet pestunmuaji mimajuinu'

(Malg 1.1-8; Lu'g 3.1-18; Sa'n 1.19-28)

¹ Teli pgije'g Sa'n Nutsign'tuet eliet ta'n mu wen wigigw Jutiaewa'gig. Na'te'l pugwelgig mimajuinu'g peita'jig aq Sa'n pestunmuaji. ² Telimaji, “Gawasgita'sultigw aq jiglita'gw elue'utigugw muta ma' pgije'nug tel'gne'g Gjinisgam ilgwenaji mimajuinu'.” ³ Na niganigjitegewinuaq ta'n teluisitaq Aiseia wesgumapnn Sa'nal. Teluep,

“Nat wen gesigawewistog paqtaqamigtug.

Teluet, 'Gisiteget wejgu'et.

Ms't ta'n te'sioq

gisgajo'ltigw ugjit negm.’ ”

⁴ Na Sa'n ugtaligaml wejitas'gl melgwlejit usapunn aq nasguatl m'gegne'l ugtispisunn. Malqomaji apsoqongewji aq nipugtugewei amu apu. ⁵ Na mimajuinu'g ta'n el'ta'jig Sa'neg tleiwaltijig Selusalem, Jutiaewa'gi aq na utann ta'n eteglg gigjiw na sipu teluisig Jol'tan. ⁶ Paqapuguatmi'titl ugtlue'utiwal aq Sa'nal sign'taji na Jol'tanewei sipu.

⁷ Sa'n nemiaj pugwenniji Palasiaq aq Satusiaq peita'liji ugjit sign'tasultinew, telimaji, “Gjinisgam wegaig aq getu' ilsumugsioq. Gilew pa na wijej aq mtesgmug. Pewalioq sign'tulinew muta tel'ta'sultioq na Gjinisgam ma' ilsumugsioq pa na sign'tasultioqos. ⁸ Tlo'tigw aq tla'taqatigw ta'n goqwei musga'tuanew igtigig lpa gawasgita'sultioq aq ejiglita'ioq elue'utigugw. ⁹ Tluetoqs'p wetapegsultioq Aplameg gatu telimuloq, Gjinisgam gis ugsua'toqol wegla gun'tal aq gisa'tuta mimajuinualanew ta'n wetapegsultiliji Aplameg. ¹⁰ Gilew pa na wijej aq miti's ta'n mo wel minigw aq Gjinisgam gisgaje'g ilsumugsinew nige'. Iga'taqewinu gisgaje'g tmta'n miti'sl ta'n mu wel mininugul gigjiw gjip'sgigtug aq nu'gwa'lan. Gjinisgam ilsumatal te'silitl mimajuinu'l ta'n pata'tegelitl st'ge' na iga'taqewinu getu' tla'laji miti'sg. ¹¹ Sign'tuloq samqwanigtug ugjit musga'tun gis gawasgita'sultioq aq ejiglita'ioq elue'utigugw. Gatu negm ta'n jugu'etew me' espe'g aq ni'n. Mu tepawti jel we'gaw pma'tuan umugsng. Ta'n tujiw sign'tugsitogs'p na e'wtew

pugtew aq ignmugsitesnu Wejuli Nisgaml. ¹² Wejgu'et, na ilsumata ms't mimajuinu' aq nig-tua'lata ta'n tetapua'taqatiliji aq ta'n pata'taqatiliji. Ta'n gelu'sultiliji la'lata wa'so'q st'ge' iga'taqewinu tepgiso'toqol glumgl aq pisqo'toqol uglaqalansmg. Ta'ni mu gelu'sultidgwi pija'lata na pugtew ta'n mo naqa'suenug st'ge' iga'taqewinu mawo'toqol siguaqs'te'ggn aq nu'gwa'toqol."

Se'sus sign'tut

(Malg 1.9-11; Lu'g 3.21,22)

¹³ Na tujiw Se'sus wet maja'sit Galaliewa'gig aq eliet sipu ta'n teluisig Jol'tan. Pegising Sa'neg ugjit sign'tagun. ¹⁴ Sa'n weje'watl ugjit sa'se'wita'silin. Telimatl, "Ni'n tmg gi'l sign'tuigg. Tal gis pipanimin ugjit sign'tulin?"

¹⁵ Se'sus telimatl, "Ul'te'lmi. Ge' tla'taqatinej ta'n Gjnisgam tel puatg." Na Sa'n wel'te'tg aq sign'tuatl.

¹⁶ Se'sus gis sign'tuteg, weji natqa'sit na samqwanigtug. Na wa'so'q pana'sg aq Wejuli Nisgam nemu't wejgwi nisa'sit Se'sus un'jig. Nisa'sit st'ge' ples nisaqsing. ¹⁷ Na wa'so'q nat wen teluet, "Ula na ngwis ta'n mawi gsalg aq gisa'lit mawi ul'ta'sin."

4

Se'sus wet nu'gwaltl Gjmn'tu'l

(Malg 1.12,13; Lu'g 4.1-13)

¹ Na tujiw Wejuli Nisgam ela'latl Se'susal paqtaqamigtug. Gjmn'tu pegising aq wet nu'gwalatl Se'susal. ² Se'sus eig na'te'l ne'wisgegiguna'q aq mo mijjigw. Na toqo gewising. ³ Na Gjmn'tu eliet Se'suseg aq telimatl, "Pa na gi'l na Gjnisgam uggwisin, gisa'tu ula gun'tal ugjit pipnaqanin."

⁴ Se'sus telimatl, "Moqwa', ma' tela'tegew muta Gjnisgam ugtwi'gatignigtug ewi'gas'g, 'Mimajuinu ma' iapjiw gisi ugi mimajigw mijjijeweigtug, gatu amujpa majulgwatg ta'n goqwei Gjnisgam teluet.' "

⁵ Na tujiw Gjmn'tu ela'latl Se'susal Selusalemg. Na teluisig sape'wig gjigan. Na'te'l pemgopa'latl ta'n etl mawi esp'teg gia'sutuo'guomg. ⁶ Telimatl, "Pa na gi'l na Gjnisgam uggwisin, nisaqalsi, muta Gjnisgam ugtwi'gatignigtug ewi'gas'g 'Gjnisgam tlimata ugtansale'witemg angweulinew. Msnultaq aq unaqa'lultaq ugpitnuaq glaman ma' jile' nugul ggatl gun'tewigtug.' "

⁷ Se'sus telimatl, "Moqwa', mu tela'tegew muta mo teltenug. Gjnisgam ugtwi'gatignigtug elg ewi'gas'g, 'Mo teltenug ugtnu'gwalan Gisiteget na Gjnisgam ta'n emtoqwalg'tt.' "

⁸ Na tujiw Gjmn'tu ela'latl Se'susal ta'n esp'plitl gm'tn aq musga'tuatl ms't elege'witewa'gi'l ugs'tqamug aq ta'n tel mujgajewe'l. ⁹ Telimatl, "Ula ms't na ignmultes pa na nutgul'pa'sin aq emtoqwalin."

¹⁰ Se'sus telimatl, "Gjmn'tu se'g lia. ma' tela'tegew muta Gjnisgam ugtwi'gatignigtug ewi'gas'g, 'Emtoqwalates Gisiteget na Gjnisgam aq pas'g lugow.' "

¹¹ Na tujiw Gjmn'tu naqalatl Se'susal, aq ansale'wijig peita'jig aq apoqonmua'titl Se'susal.

Se'sus poqji gina'muet

(Malg 1.14,15; Lu'g 4.14,15)

¹² Ta'n tujiw Se'sus nutg Sa'n pija'lut laplusang, naqt'g aq eliet Galaliewa'gig. ¹³ Mo eliwisigw Nasaletg, gatu eliet aq eliwsit na utan Gapelniam. Ula utan eteg tajigtug na qospem ta'n teluisig Galali. Gi's sa'q na mimajuinugi'g ta'n wetapegsultipnig Sepulano'q aq Naptalio'q gisi ignmut'pnig na maqamigew gigjiw ta'n Gapelniam eteg. ¹⁴ Ta'n Se'sus wesgowa'sit na'te'l na gisa'toq tlian ta'n goqwei na niganigjitegewinuaq teluisipnaq Aiseia teluepnaq,

¹⁵ "Jigs'tuigw na gilew ta'n tleiawultioq Sepulane'gati aq Naptalie'gati, gilew ta'n wigultioq gigjiw qospemg

aq ta'n wigultioq gigjiw sipu
ta'n teluisig Jol'tan
aq maw na mimajuinu'g
ta'n mu Lesui'peulti'gw Galaliewa'gig.

¹⁶ Gilew ta'n pegiji pata'taqatioq
na musga'tugsitoqs'p msnmnew
iapjiwewei mimajuaqan.

Gilew ta'nig mo gejiawoq Gjinisgam,
na na'gwegl wejgu'aqal ta'n gji'jiatoqs'p.”

¹⁷ Weja'tegemg na tujiw Se'sus poqji pestung aq teluuet, “Gawasgita'sultigw aq jiglita'gw elue'utigtug muta Gjinisgam poqji ilgwenaji mimajuinu' nige'.”

Se'sus wigumaji ne'wiliji usgewinu'
(Malg 1.12,13; Lu'g 4.1-13)

¹⁸ Se'sus pem tajiga'sij na qospem ta'n teluisig Galali, nemiaji ta'pusiliji usgewinu'. Na Simon ta'n tel wi'tut Pie'l aq ugjinaml Antle'. Etlil usgejig aq e'wa'titl a'pi'l. ¹⁹ Se'sus telimaji, “Wije'wigw aq gnu'tmultoqs'p aq gisa'lultoqs'p jugwo'lanew mimajuinu'g Nisgamewig-tug.” ²⁰ Na smtug elege'tiji ugta'pimua aq wije'wa'titl.

²¹ Na Se'sus siawa'sit aq nemiaji igtigi ta'pusiliji wijig'tiliji. Na Sepeti uggsiwg ta'n teluisiliji Ji'mej aq Sa'n. Pengopijig ugtuluaq maw ujjuwal aq etl gisgaja'la'tiji ugta'pimua. Se'sus wigumaji Ji'mejal aq Sa'nal. ²² Smtug gepta'sijig ugtuluaq, naqala'titl ujjuwal, aq wije'wa'titl Se'susal.

Se'sus gegina'muet Galaliewa'gi
(Lu'g 6.17-19)

²³ Se'sus eliet ms't tami Galaliewa'gi aq etl gina'muet a'sutuo'guoml. Pestung na gelu'lg agnutmaqan ta'n Gjinisgam getu' ilgwenaji mimajuinu'g. Nepilaji mimajuinu' ta'n geggunmilij gaqaisg milamu'gl gsnugowaqann. ²⁴ Na agnutmaqan ta'n Se'sus gis tela'tegep nnegg el se'sa'sg na ta'n telgi'g Siliae'gati. Etna ugjit mimajuinu'g pegisitia'tiji gsnugowinu' Se'suseg. Ta'sijig geggunmi'tij gaqaisg milamu'gl gsnugowaqann, ta'sijig welmajo'ltijig, ta'sijig etli ugjipulgutijig, ta'sijig mo gis maita'ti'gw aq ta'sijig na mn'tu' pitu'gwi'liji. Se'sus ms't nepilaji. ²⁵ Pugwelgig mimajuinu'g majulgwala'titl Se'susal. Alt tleiauwultijig Galaliewa'gig aq na newtiswa'qal utann ta'n teluisigil “Newtiswa'qal utanji'jl.” Alt tleiauwultijig Selusalemg aq Jutiaewa'gig. Alt tleiauwultijig qame'g na sipu ta'n teluisig Jol'tan.

5

Se'sus egina'muaji mimajuinu'g gm'tnigtug

¹ Se'sus nemiaj pugwenniji mimajuinu' ta'n majulgwalgwi'titl, na so'qwiet gm'tnigtug aq pengopa'sit. Na unaqapemg mawita'liji gigjiw ta'n Se'sus eig. ² Na tujiw Se'sus egina'muaji ms't ta'n eimu'tiliji na'te'l.

Wen welgwijig
(Lu'g 6.20-23)

³ Teluuet, “Mimajuinu'g ta'nig elita'suala'titl Nisgaml ugjit ms't goqwei, welgwijultijig muta Gjinisgam ilgwenaji aq ignmuaji e'wmanew ta'n goqwei geggung. ⁴ Mimajuinu'g ta'nig welmajita'sultijig na welgwijultijig muta Gjinisgam ulgwijimata. ⁵ Mimajuinu'g ta'nig mu espote'lsulti'gw welgwijultijig muta msntaq ugs'tqamu aq ta'n goqwei Gjinisgam teplumapni. ⁶ Mimajuinu'g ta'nig me' getu' tetapua'la'titl Nisgaml jel mu ta'n pas'g goqwei, welgwijultijig muta Gjinisgam tetapua'lata. ⁷ Mimajuinu'g ta'nig ewlite'lma'tiji igtigi, welgwijultijig muta Gjinisgam ewlite'lmata. ⁸ Mimajuinu'g ta'nig apjiw getu' tetapu tlwitmi'tij uggamlamunual, welgwijultijig muta nmia'tital Gjinisgaml. ⁹ Mimajuinu'g ta'nig gisa'la'tiji igtigi punimultinew aq ta'n apoqonmua'tiji witapewultinew, welgwijultijig muta tel wi'tujig Gjinisgam un'jang. ¹⁰ Mimajuinu'g ta'nig emegweuijig muta majulgwala'titl Nisgaml aq tetapua'taqatijig, welgwijultijig muta Gjinisgam ilgwenaji aq ignmuaji e'wmanew ta'n goqwei geggung. ¹¹ Welgwijultioq gilew ta'n tujiw mimajuinu'g penoqite'lmugsioq, emegweuigsioq aq egsuaqanimugsioq muta gilew na nnaqapemg. ¹² Gilew wije' emegweuigsitoqs'p st'ge' mimajuinugi'g ta'n mimajultipnig gi's sa'q emegwei'wa'tipni niganigjitegewinugi'g. Pajiji ulgwijultigw muta Gjinisgam ignmugsitoqs'p pugwelgl ta'n goqwe'l geggungl wa'so'q.”

Se'sus wesgutg salawei aq wasoqwew
(Malg 9.50; Lu'g 14.34,35)

¹³ “Alt mijipjewe'l wigapu'gl ta'n tujiw salawa'tas'gl aq wius ma' sugul'gaqtug ta'n tujiw salawa'tug. Pa na salawei mo telimanug st'ge' salawei na tujiw mo gelu'lgtnug ugjit gilunaq. Na nugu tewegemg aq etug mimajuinu'g ewjipugetaq. Ginu pa na wijei aq salawei. Amujpa tetapu mimajultigw aq ms't goqwe'l tetapua'taqatigw ugjit gisa'tunew wantaqo'ti. Na tujiw mimajuinu'g ulgwijultitaq ta'n tujiw eimu'tijig gileweg.

¹⁴ “E'wmu'g wasoqweg ta'n tujiw oqonitpa'q. Na wasoqweg wetatenmugsi'gw. Ginu na wijei aq wasoqweg muta Gjinisgam pewatmugsi'gw musga'tuanew ms't mimajuinu'g na gelu'lg awti. Na gjigan ta'n eteg g'p'taq gm'tnigtug ma' gisigatm'g. ¹⁵ Mo wen wasoqwa'tug wasoqonmaqan ugjit pija'tun lippenignigtug, gatu awna tepa'tutew patawutigtug glaman ms't wen ugtatenmatew. ¹⁶ Amujpa tla'taqatigw ta'n goqwei wel'te'g Gjinisgam aq musga'tugg mimajuinu'g wijei. Ta'n tujiw gis nmitu'tital ta'n goqwe'l gelu'lg gis tla'taqati'gw na tujiw miwatmua'tital aq emtoqwala'tital gujjinal ta'n eimlitl wa'so'q.”

Se'sus wesgutg Mowisewei tplutaqan

¹⁷ “Etug tel'te'tmoq ta'n peginasin ugs'tqamug ugjit puna'tun Mowisewei tplutaqan gisna ta'n goqwe'l niganigijitegewinugi'g gegina'mua'tipnig. Mo weji pginu ugjit puna'tun na tplutaqan, gatu weji pginu ugjit tla'tegen ta'n goqwei gis ewi'gas'g Gjinisgam ugtwi'gatigng. ¹⁸ Migwite'tmug ula. Ta'n mawi apje'ji'g Mowisewei tplutaqan ma' jigla'tug glapis wa'so'q aq ugs'tqamu gaqiatew. Ms't ta'n ewi'gas'g'p amujpa tlatew. ¹⁹ Na ta'n getu wen elist'g na mawi apje'ji'g Mowisewei tplutaqan aq ptigisei gegnu'tmuaji igtigi wijei tla'taqatinew, na mo me'gite'lmam'g ta'n Gjinisgam ilgwenaji mimajuinu'. Gatu ta'n getu wen tela'teget ula tplutaqan, aq gegina'muaji igtigi wijei tla'taqatinew, negm na me'gite'lmaten ta'n Gjinisgam ilgwenaji mimajuinu'. ²⁰ Amujpa me' gtlamia'tigw jel mu na mimajuinu'g ta'n nujjigina'mua'tijig Mowisewei tplutaqan gisna Palasiaq. Pa telimuloq, pa na mo tla'taqatiwoqos na Gjinisgam ma' gisi ilgwenugsiwo'q.”

Se'sus wesgutg uggwaiuti

²¹ “Nutmaioqop na mimajuinugi'g telimut'pnig, ‘Mut ne'pa'tegew. Ta'n wen ne'pa'teget ugsua'laten aq ilsumaten.’ ²² Gatu telimuloq, ta'n getu wen wegaiugtuatl igtigl ta'n wijei getlams'tasilitl, na ilsumaten. Ta'n getu wen pepsite'lmatl igtigl ta'n wijei getlams'tasilitl, na la'laten nigantug nutsutaqatijig. Ta'n getu wen pisuite'lmatl igtigl ta'n wijei getlams'tasilitl, na ligmugsin ulmaje'n Mn'tua'gig ta'n pugte'w ma' nqa'suenug. ²³ Getu' ignmuaj Gjinisgam nat goqwei a'sutuo'guomg gatu migwite'tmn igtig wegaiugtas'g. ²⁴ Ge's mu ignmuawj ignmatimgewei, smtug lia ta'n wen wegaiugtas'g aq tla'tega ta'n goqwei gisa'lugsioq apaji witaepwinew. Na tujiw apsgwa'si a'sutuo'guomg aq ignmuates Gjinisgam nat goqwei getu' ignmuaj.

²⁵ “Pa na nat wen getu' elsutmas'g nat goqwei nigantug tplutaqanigtug, lia negmeg aq ul'te'ltigw ge's mu ela'lulug nutsutaqatijig. Pa na mu tla'tegewa'p, na la'lultew nigantug nuji ilsiteget. Na nuji ilsiteget ilsumultew ugsua'lugin nujiugsua'taqatijig aq negmow pija'lulugtaq laplusang. ²⁶ Laplusang siawqattes, glapis gaqi apangitmn ta'n telgi'g gisi ilsumul.”

Se'sus wesgumaji mimajuinu' ta'n sespo'taqatiliji

²⁷ “Nutmaioqop mimajuinugi'g telimut'pnig, ‘Mut sespo'tegew.’ ²⁸ Gatu telimuloq, ta'n getu wen angamatl e'pilitl aq pewalatl wipeman na gis sespe'watl angita'suaqanigtug aq gis pata'teget. ²⁹ Pa na jigla'sin Nisgamewigtug ta'n tujiw angaptmn nat goqwei gisna nat wen, na pun pata'tega gisna amuj mna'tutes gpugugul. Me' gelu'lg nepapigwa'n aq pun pata'tegen je mu elgimulden Mn'tua'gig ge's me' nemitegen. ³⁰ Pa na e'wmu's'p gpitnn pata'tegen, pun pata'tega gisna amuj temte'mnn gpitnn. Me' gelu'lg mo gegnumunn gpitnn aq pun pata'tegen je mu elgimulden Mn'tua'gig muta siaw e'wmnn gpitnn ugjit gis pata'tegen.”

Se'sus wesgumaji mimajuinu' ta'n tujiw puna'ltutiliji

(Matiw 19.9; Malg 10.11,12; Lu'g 16.18)

³¹ “Mimajuinu'g teluepnig, ‘Ta'n getu wen nigtua'latl ugte'piteml amuj ewi'g'g ula ta'n tel puna'laj.’ ³² Gatu telimuloq, pa na ji'nm puna'lass ugte'piteml, gatu ugte'piteml mo sespo'tegeligupnn, na gisa'latl e'pilitl sespo'tegelin ta'n tujiw ap malie'wijig igtigl ji'nmul. Na ji'nm ta'n malie'wi'titl ula e'pilitl elg sespo'teget.”

Se'sus wesgumatl mimajuinu'l ta'n elui'tmasilitl

³³ “Nutmaioqop na mimajuinugi'g telimut'pnig, ‘Ta'n tujiw teplumsin, mut suisga'tu ta'n tel wi'tmasi't'p. Amuj tla'tega ta'n goqwei teplumt'p Gisiteget.’ ³⁴ Gatu pipanimuloq mu lui'tmasultinew ta'n pa tujiw. Mu gisi lui'tmatmuoq wa'so'q, muta Gjinisgam ugt'pun eteg wa'so'q aq assutg ms't goqwei na'te'l. ³⁵ Mu gisi lui'tmatmuoq ugs'tqamu, muta Gjinisgam assutg aq nemitoq ms't goqwe'l na'te'l. Mu gisi lui'tmatmuoq Selusalem, muta

Gjinisgam na Gjelegetwit assutg na gjigan. ³⁶ Mu gisi lui'tmatmuoq gun'jwal muta Gjinisgam ignmugsiog gtmimajuaqanmual aq ma' gisa'tuoq jel newte' sapun wapa's'gtn gisna mqatawa's'gtn. ³⁷ Ta'n tujiw teplumsin pas'g tlua, 'E'e, da'tega's.' gis na, 'Moqwa', mo gis tela'tegew.' Mn'tu pewalul tl'te'tmn nat goqwei lui'tmatmn apoqonmuan gi'l tela'tegen ta'n goqwei teplumatmn."

Se'sus wesgumaji mimajuinu' ta'n getu' asita'taqatiliji
(Lu'g 6.29,30)

³⁸ "Nutmaioqop mimajuinugi'g telimut'pnig, 'Pa na gi'l gisa'lin ngutaqigwan na ni'n gis gisa'lultes ngutaqigwates. Pa na gi'l gisi mn'te'muin nipit na ni'n gisi mn'te'multes gipit.' ³⁹ Gatu telimuloq, mut asita'law wen tlia wina'lg. Pa na wen paqtne'ite'sg inaqaeni gijinan, mut asita'law jel tlia paqtne'ite'sg elg patatuwei gijinan. ⁴⁰ Pa na wen la'lg tplutaqanigtug ugjit ugsua'tulin gta'tla'impl, mut asita'law gatu ignmu ugsua'lulin maw ggotm. ⁴¹ Pa na sma'gnisg gisa'lg pma'latmuan utapsun na'tami se'g, na pma'latmuan ta'n tel puatg aq jel me'. ⁴² Pa na wen pipanimasg's ignmuan nat goqwei, ignmu ta'n goqwei nuta'mat. Pa na wen gtu' mqata'sg's nat goqwei, mqatu."

Se'sus telimugsi'gw gsalug ta'n wen getanugsi'gw
(Lu'g 6.27,28,32-36)

⁴³ "Nutmaioqop mimajuinugi'g telimut'pnig, 'Gsal gitapaq, gatu masgelm ta'nig getan'sgig.' ⁴⁴ Gatu telimuloq, Gsal ta'n getan'sgig, aq a'sutmessew ta'nig emegweiasgig. ⁴⁵ Ta'n tujiw gesaloq mimajuinu'g aq a'sutmessewoq na telo'ltioq st'ge' gujuuow ta'n eig wa'so'q aq tel wi'tugsitogs'p un'jang. Gjinisgam gisa'latl na'gu'selitl lasenin ta'n eimu'tijig gitg gelu'sultijig aq wininultijig. Ignmuetoq gigpesan ta'n eimu'tijig gitg tetapua'taqatijig aq mo tetapua'taqati'gw. ⁴⁶ Geituoq Gjinisgam ma' ignmugsiwoq gelu'lg nat goqwe'l muta gesaloq ta'nig gesalugsioqig. Na ta'nig nujintutma'tijig suliewei gesala'tiji ta'ni gesalgwi'tiji. ⁴⁷ Pa na pas'g geluloqos gitapuaq, mo piltu tla'taqatiwoq jel mu igtigig ta'n mu Lesui'peulti'gw muta gelula'tiji witapua. ⁴⁸ Amuj tetapua'taqatioq aq telo'ltijig st'ge' Gujjinu ta'n eig wa'so'q muta iapjiw tel tetapua'teget."

6

Se'sus wesgutg ta'n goqwei gelu'lg

¹ "Tla'taqatigw ta'n goqwei wel'te'tg Gjinisgam aq mut me'gita'new. Pa na tla'taqatioqos ta'n goqwe'l gelu'lg ugjit gtu' uli ewistutmu'tinew, na gujjinu ta'n eig wa'so'q ma' ul'te'lmugsiwoq aq ma' ignmugsiwoq goqwei. ² Ta'n tujiw ignmuoq ewle'juinu'g nat goqwe'l, mut me'gita'new muta pewalugsioq ms't wen nmugsinew. Mut tla'taqatinew st'ge' wesgijiangangusit muta pipanimatl nat wenn pipugwen ta'n tujiw apoqonmuaj ewle'juinu'l a'sutuo'guomg gisna awtigtug. Na pewalaji mimajuinu'g me'gite'lman. Migwite'tmug ula. Etug mimajuinu'g gepmite'lma'tital gatu Gjinisgam ma' goqwei ignmuagul. ³ Ta'n tujiw nat goqwei ignmuoq ewle'juinu'g, tli apoqonmug jel we'gaw gitapuaq ma' gji'tu'ti'gw ta'n goqwei gis tela'taqatioqop. ⁴ Pa na tela'taqatioq st'ge' na, lpa mo wen geitug. Gatu gujjinu ta'n eig wa'so'q nemitog ta'n goqwei tela'taqatioq aq nat goqwei gelu'lg ignmugsitogs'p."

A'sutmaqaan ta'n Se'sus egina'muapni unaqapemg
(Lu'g 11.2-4)

⁵ "Ta'n a'sutma'tioq mut tla'taqatinew st'ge' wesgijiangangusultijig. Wegla gesatmi'tij alpugultijig aq a'sutma'tijig a'sutuo'guomg gisna tajigawtigtug muta pewala'tiji igtigi nmianew ta'n tujiw a'sutma'tijig. Migwite'tmug ula. Etug mimajuinu'g gepmite'lma'tita gatu Gjinisgam mo goqwei ignmuagwi. ⁶ Ta'n tujiw getu' a'sutma'tioq, Ita'gw giguowal, g'p'soqwa'tug ga'qann aq a'sutma'tigw ta'n mu wen gis nmu'luoq. Gujjinu eig wa'so'q gatu te'sioq nmu'ltew ta'n teli a'sutman aq ignmultew nat goqwei ta'n tel nuta'man.

⁷ "Ta'n tujiw a'sutma'tioq, mut e'wmu'tinew pugwelgl glusuaqann ta'n mo wen nestmugl, st'ge' na mimajuinu'g ta'n mo Lesui'peulti'gw. Na tel'ta'sultijig Nisgam ul nutuata ta'n tujiw pegiji a'sutma'ti'tij. ⁸ Mut a'sutma'tinew st'ge' negmow. Gujjinu ta'n eig wa'so'q gi's geitog ta'n goqwei nuta'ma'tioq gesgmmaq pipanimawoq. ⁹ Na tli a'sutma'titoqs'p, 'Nujjinen ta'n wa'so'q eimn, gepmite'tmuleg sape'wig gtwisunm. ¹⁰ Pipanimuleg ilgwenan mimajuinu'g glaman majulgwaltug. Ta'n te's'g goqwei tel'te'tmn na tliaj ugs'tqamug st'ge' ta'n tel tliaq wa'so'q. ¹¹ Etamuleg ignmuinen gisgug ta'n goqwei nuta'maieg. ¹² Apigsigtuinen ntlue'utinal st'ge' ta'n teli apigsigtaqatijig ta'nig oplalugsieg. ¹³ Mut ignmuin lta'nen winjigigtug, awna jigla'lin elue'utigug. (Pewatmeg gtelege'wa'gim ms't tami aq iapjiw mawignan. Apjiw getu' gepmite'luleg. Na tliaj.)"

¹⁴ “Pa na apigsigtuoqos igtigig ta'n opla'lugsioq, Gujjinu ta'n eig wa'so'q elg apigsigtugsi-toqs'p. ¹⁵ Pa na ma' apigsigtuawoqos igtigig ta'n opla'lugsioq, Gujjinu ta'n eig wa'so'q ma' apigsigtugsiwoq ta'n pata'taqatioqop.”

Se'sus wesgutg sune'wi

¹⁶ “Ta'n tuiw sune'wultioq, mut ali ewlapewultinew st'ge' wesgijiangamusultijig. Al tlapewultijig st'ge' pestmo'ltijig muta pewala'titl ms't wen gjl'tu'tinew sune'wultiliji. Migwite'tmug ula. Etug mimajuinu'g gepmite'lma'tita wegla mimajuinu' gatu Gjnisgam ma' ignmuagwi goqwei. ¹⁷ Ta'n sune'wultioq, gasigwa'sultigw aq nugwaltugosultigw. ¹⁸ Na mo wen nenugsioq sune'wultinew gatu Gujjinu wa'so'q geitoq ta'n tela'taqatioqop, aq nat goqwei gelu'lg ignmugsitew.”

Milesuaqan ta'n eteg wa'so'q

(Lu'g 12.33,34)

¹⁹ “Mut mawo'tasultinew milesuaqan ugs'tqamug aq nat goqwe'l mego'tigl ugjit pas'g gilew. Etug juji'g malqotmi'titl ta'n goqwe'l mego'tigl aq alt jijua'qiatew. Etug gmutnesg ugsua'tultaq gmilesuaqanmual. ²⁰ Awna tetapu mimajultigw muta Gjnisgam getu' ignmugsitoqs'p milesuaqan wa'so'q. Na te'l juji'g ma' malqotmi'ti'gw ta'n goqwe'l mego'tigl. Milesuaqan ma' jijua'qianug wa'so'q aq gmutnesg ma' gisi ugsua'tu'ti'gw gtmilesuaqanmual wa'so'q. ²¹ Tli angita'sultitoqs'p ta'n etegl gtmilesuaqanmual.”

Gpugugul pa na wije aq wasoqweg ugjit gi'l

(Lu'g 11.34-36)

²² “Gis nmitaqatioqs'p muta upgugultioq. Ta'n gpugugual tajigo'ltigl na wel nmitaqatioq aq weli ns'tasultioq. ²³ Gatu pa na gpugugual mo tajigo'ltinugl na mo welapultiwoq tla'taqatinew ta'n pas'g goqwei. Pa na npapigwo'ltioq na mo goqwei nmitutoqs'p. Pa na elt mo ns'tasultiwoq na mawi mtue'g ugjit gilew.”

Se'sus wesgutg suliewei

(Lu'g 16.13; 12.22-31)

²⁴ “Ma gis lugowawjig tapusijig assusijig newtsiniw. Na me' tetapua'lates newte'jit jel mu igtig. Na me' gsalates newte'jit jel mu igtig. Amujpa ignmat Gjnisgam assumulin aq mu ignmuawt milesuaqan assumulin.”

Se'sus wesgumaji ta'ni sespeto'ltiliji

²⁵ “Na ula telimuloq, mut sespeta'sultinew ugjit mijipjeweji gisna aligew ta'n wet-mite'tmoq muta gmimajuaqanmual me' gesite'lma'tas'gl jel mu ta'n pas'g goqwei pewatmoq. Gjnisgam me' piamite'tgl gtmimajuaqanmual jel mu mijipjeweji gisna aligal. ²⁶ Ge' angamug sisipg. Mo iga'taqu'ti'gw, mo mena'taqu'ti'gw aq mo menuege'tigul laqlansigtug. Gujjinu ta'n eig wa'so'q esmaji. Me' piamite'lmugsi'gw je mu sisipg. ²⁷ Ma' aji piami pgtawsultiwoq je tlia tel sespeta'sultioq.

²⁸ “Amujpa mo sespeta'tmuoq ugjit gugunmnew tepiaq aligew. Angite'tmug ta'n teligwegl wasuegl nipugtug. Mo elugutinugl aq mo elita'sultinugul aligal. ²⁹ Telimuloq, na milesipnaq elege'witaq ta'n teluisitaq Salaman mo geggungupnn tetuji glu'lg aligal ta'n weliantgamgug'pnn st'ge' wegla wasuegl ta'n nigwegl nipugtug. ³⁰ Gjnisgam na gisa'toqopnn msigu'l uligwenew, gatu sapo'nug etugjel nu'gwa'tuten ugjit epsmn nat goqwei. Pa na sespeta'sultioq na mo piami gtlams'tmu'tiwoq Gjnisgam ignmugsitoqs'p aligal ta'n menuegetuoqol.

³¹ “Mut sespeta'tmnew je tlia na g'weg iga'qt'tew ta'n ma' geggunguoq mijipjeweji gisna nat goqwei samqwanew. Mut sespeta'tmnew jel tlia na'gweg iga'qt'tew ta'n menuegetuoqol aligal. ³² (Na mimajuinu'g ta'n mo Lesui'peultigw iapji sespeta'tmi'tij ugjit mijipjeweji aq aligal. Na Gujjinu ta'n wa'so'q eig gejugsioq ta'n goqwe'l menuegetuoqol.) ³³ Tmg ignmug Gjnisgam ilgwenugsinew glapis gisa'lugsioq tetapua'taqatinew st'ge' negm. Na tuiw ignmugsitoqs'p ms't ta'n goqwe'l menuegetuoqol. ³⁴ Mut sespeta'tmnew ugjit goqwei menuegetoqs'p sapo'nug. Sapo'nug ignmultoqs'p ta'n goqwe'l menuegetoqs'pnn na tuiw. Tepiaq tla'taqatigw ta'n goqwei getu' tla'taqatitoqs'p gisug.”

7

Se'sus mu pewalugsigw ilsuman igtig

(Lu'g 6.37,38,41,42)

¹ “Mut ilsumanew igtigig, glaman ma' Gjnisgam ilsumugsioq. ² Gjnisgam wijeji tli ilsumugsitoqs'p gilew ta'n teli ilsumoq igtigig. Ignmugsitoqs'p st'ge' ta'n goqwe'l tel ignmuoq igtigig. ³ Ta'n wen ilsumat' igtig na negm pa na wijeji aq ji'nm getu' tualqa'laj siguaqs'te'gn'ji'l ta'n piteg witapal upguguw ge's gmu'j piteg upguguw. Wigue'g

sespete'tg na siguaqs'te'gn'ji' ta'n piteg witapal ugpugugw gatu mu wesgutmug na gmu'j ta'n piteg ugpugugw. ⁴ Ge's na gmu'j me' piteg ugpugugw, mu tetapu tlimatl witapal, 'Nitap ge' apoqnmultes na siguaqs'te'gn'ji' ta'n piteg gpugug.' ⁵ Na mimajuinu ta'n ula tela'teget na wesgijiangamugsit. Tmg amujpa tualqa'toq na gmu'j ta'n piteg ugpugugw glaman ulapitew aq gis tualqa'tutew na siguaqs'te'gn'ji' ta'n piteg witapal ugpugugw. ⁶ Mut ignmuaw 'nmu'jig ta'n goqwei gepme'g muta gawasgita'q aq matnultaq. Mut ignmuaw tm'tmue'l waiopsgul gulgwi'sg muta alpastesg'taq."

*Se'sus telimugsi'gw pipaniman Gjinisgam
ugjit ta'n goqwe'l nuta'ma'ti'gul
(Lu'g 11.9-13)*

⁷ "Pipanigesultigw aq ignmugsitoqs'p, gwilmug aq we'jitoqs'p, mtete'gatigw aq Gjinisgam pana'tutew na ga'qan ugjit gilew. ⁸ Ta'n getu wen pipanigesit na msntew, Ta'n getu wen gwiluasit na we'jittew, aq na ga'qan pana'tuaten ugjit negm ta'n metete'get. ⁹ Gilew ta'n te'sioq gegguna'tl uggwisl ta'n tuijw pipanigesilij pipnaqan ma' ignmuawt gun'tew. ¹⁰ Ta'n tuijw pipanigesij nme'jl ma' ignmuawt mtesgmul. ¹¹ Na geituoq ta'n tli ula'latoqs'p gn'januaq aq ignmatoqs'p gelu'lgel goqwe'l je tlia tel lue'ultioq. Ta'n tuijw pipanigesultioq gujjinu ta'n eig wa'so'q me' ignmugsitoqs'p ta's'gl gelu'lgel je mu ta'n goqwei ignmuoq gn'januaq. ¹² Tla'taqatigw ugjit igtigig st'ge' ta'n tel puatmoq tla'taqatinew ugjit gilew. Ula Mowiso'q aq niganigjitegewinugi'g gegina'mua'tipnig."

*Se'sus wesgutg apsisqe'g ga'qana'tas'g
aq maqisqe'g ga'qana'tas'g
(Lu'g 13.24)*

¹³ "Ugji pisgwita'gw apsisqe'g ga'qana'tas'g ta'n pisgwa'mg wa'so'q, muta na ga'qana'tas'g ta'n pisgwa'mg Mn'tua'gig no'q gesge'g aq na awti ta'n eliaq na'te'l naqamase'g. Pugwelgig mimajuinu'g pemita'jig na awti. ¹⁴ Ga'qana'tas'g apsisqe'g ta'n pisgwita'toqs'p ugjit msnmnew iapjiw mimajuaqan. Na metue'g lta'new awti ta'n pisgwa'mg wa'so'q. Tegle'ji'g mimajuinu ta'n we'jitoq na awti."

*Se'sus wesgumaji egsu gina'mua'tiliji
(Lu'g 6.43,44)*

¹⁵ "Angweiasultigw muta alt niganigjitegewinu'g na nujiagsugina'mua'tijig. Wesgijiangamgusultijig muta pewala'tiji igtigi teli angita'sultinew na wantaqamigsultijig st'ge' jiggeluewji'g gatu awna pisoqqowiegsultijig st'ge' paqtesmug. ¹⁶ Tl nenuatoqs'p ta'n telqamigsultijig. Aloqomann mo nigwenugl goqominaqsigtug. Mo megnawji'g jijjawignejg na ginigweijjuaqsigtug. ¹⁷ Gelu'sit miti's na gelu'lgel minijgl wel minigl gatu ewligwet miti's ewliminit aq minijgl mo gelu'lgtnug. ¹⁸ Gelu'sit miti's ma' gisi ewliminigw aq na miti's ta'n mo gelu'sigw ma' gisi ul minigw. ¹⁹ Ta'n tegan miti's mo wel minigw na temto'aq elegemg pugtewigtug. ²⁰ Na glaman tl nenuatoqs'p na egsugina'mua'tijig ta'n tela'taqati'tij."

*Se'sus wesgutg ta'n Gjinisgam ilsumata ms't wenn
(Lu'g 13.25-27)*

²¹ "Mimajuinu'g tel wi'tijig, 'Gjisaqamaw' aq jigs'tuitaq gatu mu tla'taqati'gw ta'n goqwei nu'j tel puatg. Telimuloq, ma' ignmuam'tijig pisgwita'new ta'n Gjinisgam ilgwenaji mimajuinu'. Ta'n getu wen tela'teget ta'n nu'j tel puatg, na ignmut pisgwa'n wa'so'q. ²² Ta'n na na'gweg iga'qt'tew ugjit Gjinisgam ilsumata ms't mimajuinu', pugwelgig tlimitaq, 'Gjisaqamaw, telimg'tt'pni'g mimajuinu'g ta'n goqwei Gjinisgam teluet, ejigletesgaqat'pnig pugwelgig mn'tu'g aq tla'taqatieg'pnn pugwelgl paqalaiuti'l muta ignmueg'p ml'gigno'ti tla'taqatinew wegla goqwe'l.' ²³ Na tuijw tlimultes, 'Mo ne'gaw nenu'luoq. Gilew mo tela'taqatiwoq ta'n nu'j tel puatg, jiglita'gw ni'neg.' "

*Se'sus wesgumaji tapusiliji ta'n ewi'ga'tiliji
(Lu'g 6.47-49)*

²⁴ "Ta'n wen jigs'tgl ntglusuaqanml aq mu elistmugl na tetapua'teget. Negm pa wijej aq na ji'nm ta'n epitoq wiguow gun'tewigtug. ²⁵ Ula ji'nm gis tetapua'teget muta ta'n teto'qolaq, sipu'l mespo'qwegl aq ugu'ns melgignewa's'g na wiguow ma' gis maja's'gtnug muta epitas'g gun'tewigtug. ²⁶ Ta'n wen jigs'tgl ntglusuaqanml gatu elist'gl na mo tetapua'tegegw. Ula mimajuinu na elue'winu aq pa wijej aq ji'nm ta'n epitoq wiguow t'pgwanigtug. ²⁷ Ula ji'nm mo gis tetapua'tegegw muta ta'n teto'qolaq, sipu'l mespo'qwegl aq ugu'ns melgignewa's'g na wiguow nisiaqt'tew. Ma'muni nisiaqap."

Mimajuinu'g paqalaiultijig ta'n tel gina'muelij Se'susal

²⁸ Ta'n Se'sus gaqewistoq ula agnutmaqan na mimajuinu'g paqalailitijig ta'n tel gina'muelij. ²⁹ Gaqi gji'toq ta'n goqwei Gisitegelitl tel puatmitl. Mu tel gina'muegw st'ge' nujigina'muelitl tplutaqan muta geggung ml'gigno'ti ugjit tl gina'muen.

8

Se'sus nepilatl ji'nmul ta'n geggumlitl lepsi

(Malg 1.40-45; Lu'g 5.12-16)

¹ Ta'n tujiw Se'sus metoqiet gm'tnigtug na pugwenniji mimajuinu' majulgwalgwi'tiji. ² Na ji'nmul ta'n geggung gsnugowaqan teluisig lepsi eliet Se'suseg. Nutgul'pa'sit aq etawaqtmuatl, "Gjisaqamaw, gisi npilites pa na tli ul'te'tmn."

³ Se'sus elisga'sit aq sama'latl. Telimatl, "Getu tla'tegei. Nige' gisi npilul." Na smtug gisi npilul na ji'nmul. ⁴ Na tujiw Se'sus telimatl, "Mut wen tlimaw, gatu nat nmiates patlia's aq angamulij. Ta'n tujiw geitog gisi npisin, na ignmuates ta'n goqwei Mowiso'q teluepnaq nat wen ta'n gisi npisit amujpa ignmuatl patlia'sl. Na tujiw mimajuinu'g gji'tutaq ta'n teli ila'sin."

Se'sus nepilatl ji'nmul ta'n elugowl na Lo'mewei sma'gnis

(Lu'g 7.1-10)

⁵ Se'sus pisgwa'j na gjigan ta'n teluisig Gapelniam, na weltesguatl Lo'mewei sma'gnis. Na sma'gnis etawaqtmuatl, ⁶ "Saqamaw, ntlugowinum elising nignaq. Me' gatu gesnugwat, mo gis maja'sigw aq ma'muni ulmaje'g."

⁷ Se'sus telimatl, "Wije'ultes aq npila's."

⁸ Sma'gnis teluet, "Saqamaw, mu tetujiw glu'siw ugjit gi'l mittugwen nignaq. Gi'l na assusin. Pas'g tua ugjit ntlugowinum npilan aq na tujiw gisi npilul. ⁹ Na ta'sijig sma'gnisg assumjijig, aq ta'sijig sma'gnisg assumjig. Ta'n tujiw newte'jit telimg, 'Lia.' na lietew. Igtig telimg, 'Jugu'a.' na jugu'etew. Telimg lugowinu, 'Ula tla'tega.' na tla'tegetew."

¹⁰ Se'sus paqalaig ta'n ula nutg muta na sma'gnisl melgi gtlams'tasilitl. Telimaji ta'ni wije'waji, "Telimuloq, lpa Lesui'pe'gatig menaq wen mo gejiag ta'n tel ml'gi gtlams'tasit st'ge' ula sma'gnis. ¹¹ Teplumuloq, pugwelgig mimajuinu'g ta'n mu Lesui'peulti'gw weita'taq ugjipenuq aq ts'nug aq mawi pmgopita'taq ugjit ulatalultinew wa'so'qewei pestie'umg. Mijjilitaq maw Aplamal, Isaqal aq Je'gopal ta'n Gjinisgam ilgwenaji mimajuinu' wa'so'q. ¹² Gatu pugwelgig ta'n Lesui'peultijig tualqalaten gujmug wa'so'q ta'n etl oqonitpa'q. Na'te'l tlemultitaq aq seggapitasultitaq wipituaq muta ma'muni ulmajo'litaq." ¹³ Na tujiw Se'sus telimatl sma'gnisl, "Nige' gisi nmiates giguaq muta ta'n goqwei getlams'tasin na gis tliaq."

Ge's Se'sus gelulatl sma'gnisl na sma'gnis ugtlugowinumml gisi npilutaq.

Se'sus nepilaji pugwenniji mimajuinu'

(Malg 1.29-34; Lu'g 4.38-41)

¹⁴ Se'sus eliet Pie'l wiguaq aq nemituatl Pie'l ugjuwiji'tl. Elisinnitl un'po'qoneg aq epsingeweia'silitl muta gesnugwalitl. ¹⁵ Se'sus wesua'tuatl ugpitn aq nepilatl. Epsingewei gaq jigla's'geg. Smtug e'pit esmatl Se'susal.

¹⁶ Wije'i wela'gw, mimajuinu'g Se'suseg pejo'la'tiji pugwenniji ta'n mn'tu'g wesgweiagwi'tiji. Se'sus gelulaji mn'tu'g aq getaqqatesguaji. Na elg nepilaji pugwenniji gsnugowinu'. ¹⁷ Na ula Se'sus tela'tegej gisa'toq tlian ta'n niganigjitegewinuaq teluisitaq Aiseia teluepnaq.

"Ejigla'tugsieg gsnugowaqanminal aq gisi npilugsieg ta'n tel milipna'tieg."

Tapusijig teluejig gtu' majulgwalanew Se'susal

(Lu'g 9.57-62)

¹⁸ Ge's Se'sus eig tajigtug qospemg nemiaji pugwenniji mimajuinu' gigjiw gigo'qopugutugwi'titl. Na tujiw telimaji unaqapemg, "Asoqomita'nej qospemg." ¹⁹ Na nujigina'muet Mowisewei tplutaqan eliet Se'suseg. Na telimatl, "Nujigina'muet, gisgaje'i wije'ulin ta'n getu tami elien."

²⁰ Se'sus telimatl, "Wowgwisg geggunmi'titl elmalqe'l ta'n loqosma'sultitaq aq sisipji'g geggunmi'titl ugtwisse'mual ta'n tli atlasmultitaq, gatu mo geggunmu ta'n tli atlasmites je tlia ni'n na mimajuinulsiap."

²¹ Na igtig Se'sus unaqapeml tlimtl, "Saqamaw, Getu' naji utqutalq nujjaq ta'n tujiw gisi np'g'pnaq. Na tujiw gisgaje'tes wije'ulin."

²² Se'sus telimatl, "Majulgwali aq ignmu ta'n wen mu majulgwaligw utqutalan ta'n nepmlitl."

*Se'sus mtugunotg naqa'toq**(Malg 4.35-41; Lu'g 8.22-25)*

²³ Se'sus tepa'sit ugtuluuq aq unaqapemg wijeiaqwi'til. Na poqji taqamoqosugul-tijig qospemg. ²⁴ Na jiniw mesgi'g mtugunotg iga'q na qospemg aq ugtuluow suel getapaqtoqweg. Gatu Se'sus nepat. ²⁵ Na unaqapemg tugwal'gwi'titl aq telimgwi'titl. "Gjisaqaugs'tawinen ge's mu samqwanigtug nepu'tiweg."

²⁶ Se'sus telimaji, "Goqwei ta jipatmoq? Gesi apje'ji'j na getlams'tasultioq." Na tujiw menja'sit aq ilsutg ugjit nqa's'g ugju'sn aq tgu'g. Smtug ms't goqwei wantaqa's'g.

²⁷ Unaqapemg paqalailutiliji aq telueliji, "Gwastalei, wen ta ula ji'nm jel we'gaw ugju'sn aq tgu'g tela'taqatijig ta'n goqwei teluelitl."

*Se'sus nepilaji tapusilij ji'nmu**ta'n pitu'gwi'tiji mn'tu'g**(Malg 5.1-20; Lu'g 8.26-39)*

²⁸ Se'sus aq unaqapemg peita'jig game'g qospemg ta'n teluisig Gatalenewa'gi. Na'te'l weltesgua'tiji tapusiliji ji'nmu ta'n wesgowa'siliji utqutaqane'gatig. Wet tua'tijig elmalqe'g utqutaqane'gatig. Wegla ji'nmu pitu'gwi'tiji mn'tu'g. Na nsano'qonijig, lpa mo wen pemiegw na awti ta'n pemiaq gigjiw na utqutaqane'gatig muta jipala'tiji wegla ji'nmug. ²⁹ Smtug na poqji sesgwala'titl Se'susal, "Gi'l na Gjinisgam uggwisl, goqwei getu' tla'lieg nige'? Peji ugtapulieg ge's mu na na'gweg iga'qt'tew ta'n ugtap'titesnen?"

³⁰ Na mu nagnetnug pugwelgig gulgwi'sg etl jigniga'tijig. ³¹ Na mn'tu'g etama'titl Se'susal, "Pa na gtu' tuaqtesguieg, lgiminen pitu'gwinew na ala gulgwi'suigtug."

³² Se'sus telimaji, "Lta'gw na'te'l." Na glaman tewalqita'jig ji'nmug aq el'ta'jig gul-gwi'suigtug. Na ms't gulgwi'sg jaqal nisitugwi'tij paqse'g aq paqasui naqia'tijig samqwanigtug aq etli npu'tijig na'te'l.

³³ Na ji'nmug ta'n angweiwa'tiji gulgwi'sgi'g wesmultijig aq el'ta'jig gjigan ta'n gigjiw na'te'l. Agnutmi'tij ta'n gis tliaq aq wesguma'tiji na ji'nmu pitu'gwi'pni mn'tu'g. ³⁴ Na glaman, ms't wen ta'n eimu'tijig na gjigan naji ultesgua'titl Se'susal. Ta'n tujiw nemia'tij etama'titl jigla'sin umutgiwal.

9*Se'sus nepilatlj'i'nmul ta'n mu maja'siligul**(Malg 2.1-12; Lu'g 5.17-26)*

¹ Se'sus aq unaqapemg tepita'jig ugtuluuq aq asoqomita'jig qospemg. Peita'jig na gjigan ta'n Se'sus wigit. ² Ta'sijig ji'nmug ela'la'titl witapual Se'suseg ge's elsma'silitl pismuti'gtug muta mu maja'siligul. Getlams'tua'titl Se'susal npilan. Na Se'sus geitoq ta'n teli gtlams'tmlij aq telimatlj'i'nmul, "Gwi's, ul'ta'si. Gtlue'uti'l apigsigtmulan."

³ Ta'sijig nujigina'mua'tijig Mowisewei tplutaqan telimultijig, "Ula ji'nm tel'te'g negm na Gjinisgam muta pas'g Gjinisgam gisi apigsigtmuatal ji'nmul ugtlue'uti'l."

⁴ Se'sus gejjaji ta'n teli angita'sulitiji aq telimaji, "Goqwei weji angite'tmoq na ta'n goqwei mo gelu'lgtnug?" ⁵ Tegen me' nqamase'tew ni'n tla'tegen na apigsigtmaqal ula ji'nm ugtlue'uti'l gisna gisa'lg mn'ja'sin aq pmien? ⁶ Ni'n na mimajuinualsiap aq nige' musga'tultoqs'p geggunm ml'gigno'ti ugs'tqamug ugjit apigsigtman lue'uti'l." Na tujiw telimat na ji'nmul ta'n mu maja'siligul, "Mn'ja'si aq mgne'n pismuti. Nige' gisi nmiates."

⁷ Na ji'nm wenaqa'sit aq enmiet. ⁸ Ta'n tujiw mimajuinu'g nemia'tij ta'n goqwei Se'sus gis tla'tegep, jipaqita'jig, gatu gepmite'lma'titl Gjinisgam ta'n tel ignmuaj mimajuinu ula paqalawaiqan.

*Se'sus pipanimatl Matiw al majulgwalan**(Malg 2.13-17; Lu'g 5.27-32)*

⁹ Se'sus ejigla'sit na'te'l aq ge's pemiej nemiatl nujintutmalitl suliewei teluisilitl Matiw. Ula ji'nm pemgopit ta'n etl lugwet. Se'sus telimatl, "Majulgwali." Na gaqama'sit aq majulgwalatl Se'susal.

¹⁰ Ge's Se'sus etlatalg Matiw al wiguuq, pugwelgig nujintutma'tijig suliewei aq igtigig lue'winu'g peita'jig. Mawgopita'jig patawutigtug maw Se'susal aq unaqapemg aq mawatalultijig. ¹¹ Ta'sijig Palasiaq nemia'tiji Se'susal aq unaqapemg. Pipanima'tiji Se'sus unaqapemg, "Goqwei ugjit na nujigina'muet etl mawatalultijig nujintutma'tijig aq lue'winu'g?"

¹² Se'sus nutuaji ta'n goqwei Palasiaq gis telueliji aq telimaji, "Mimajuinu'g ta'n tajigo'ltijig mo menuege'tigul mal'pale'wilitl, gatu pas'g wegla ta'n gesnugu'tijig. ¹³ Tali ns'tmoq ta'n goqwei Gjinisgam teluet ugtwi'gatigng, 'Me' pewalgig mimajuinu'g ulm'tu'tinew je mu ms't goqwei gtu' ignmuataq.'

“Mu weji pgininu ugjit pipaniman mimajuinu'g ta'n getlamia'tijig majulgwalinew. Awna weji pgininu ugjit pipaniman lue'winu'g majulgwalinew.”

Wen sune'wit

(Malg 2.18-22; Lu'g 5.33-39)

¹⁴ Sa'n Nutsign'tuet unaqapemg peita'jig Se'suseg aq pipanima'titl, “Ninen aq Palasiaq jijuqaq sune'wultieg gatu tal gis gnaqapemg lpa mo sune'wulti'gw?”

¹⁵ Se'sus telimaji, “Na mimajuinu'g wigumujig ta'n wesgowa'sg malie'wimg mu ewlita'sulti'gw ta'n tuijw qase'g wijitgweiwa'titl witapual ta'n getu' malie'wilitl. Ge's eimu'tijig maw witapual ma' sune'wulti'gw gatu ta'n tuijw jigla'lut na tuijw sune'wultitaq.”

¹⁶ “Ta'n sa'qawei utapsun pasgine'g, mo wen e'wmug pilei atla'wegn ugjit pgwi'sign muta ta'n tuijw na utapsun gesistaqanun na pgwi'sign apsiaq aq utapsun ap pasgina'sitew.”

¹⁷ Mu wen guta'tug pilei moqopa'q na sa'qawei m'gegnei moqopa'qo'q muta ta'n tuijw moqopa'q pemigna'q na pasgina'sitew m'gegnei moqopa'qo'q aq na moqopa'q tli alijuitew. Awna amujpa guta'tu pilei moqopa'q na pilei m'gegnei moqopa'qo'q muta na m'gegnei moqopa'qo'q siptaqa'sgt'tew ta'n tuijw na moqopa'q pemigna'q.”

Se'sus nepilat' e'pilit' aq minua'latl e'pite'sl

(Malg 5.21-43; Lu'g 8.40-56)

¹⁸ Ge's Se'sus etlewo'gwej, na Lesui'pewei niganpuguit pegising aq nutgultit nigantug Se'susal. Telimatl, “Ntusaq pas'g gisi np'gaq. Wije'wi nignaq aq iga'tunn gpitnn un'jigtug glaman mimajitew.”

¹⁹ Na Se'sus wenaqa'sit aq wije'watl. Unaqapemg majulgwala'tiji.

²⁰ Pemita'tij na e'pit ta'n gis mal'tewiet metlasipunqeg je ta'pu, ugte'g pemiet. Etepnatl Se'susal aq sama'tuatl wesg'plij ugputu'gunml. ²¹ Telimsit, “Pas'g gis sama'taq utapsun, na ila'sites.”

²² Se'sus naqa'sit aq gigo'topugua'sit. Nemiaj e'pilit telimatl, “Tu's, mut jipaqa'siw muta teli gtlams'tasin na weji npisin.” Na tuijw na e'pit gisi npisitaq. ²³ Na to'q Se'sus siawa'sit aq pisgwa't na Lesui'pewei niganpugulitl wiguaq. Nemiaj nu'jintutiliji ta'n gis peita'liji ugjit na utqutamg aq igtigi ta'n sespo'tiliji, ²⁴ telimaji, “Gis tuita'toqs'p ta'n te'sioq. Ula e'pite'ji' mo nepmug, pas'g nepat.”

Na mimajuinu'g ta'n eimu'tijig wesgewe'wa'titl Se'susal. ²⁵ Ta'n qase'g ms't mimajuinu'g gaq tuita'tij, Se'sus eliet ta'n e'pite'ji'tl elisinnitl aq wesua'tuatl ugputn. Smtug na e'pite'ji' menja'sit. ²⁶ Na mimajuinu'g ta'n esgma'tijig gujmug nutmi'tij ta'n goqwei gis tliaq na naqgtmi'tij na'te'l aq telima'tiji igtigi. Tel'gne'ge'l pugwelg mimajuinu'g gis geitu'tij ta'n goqwei gis tliaq.

Se'sus nepilaji tapusiliji ji'nmu ta'n nepapigwa'liji

²⁷ Se'sus maja'sit na'te'l. Ge's pemiej tapusiliji ji'nmu ta'n nepapigwa'liji majulgwal-gwi'titl. Na sesgwala'titl Se'susal, “Geitueg gi'l na teplutasin ta'n wetapegsin Ta'pitem. Ewlite'lminen.”

²⁸ Se'sus pisgwa't na wen'ji'guom. Na tapusijig nepapigwa'jig pegisingig. Se'sus pipan-imaji, “Getlamite'tmoqos ni'n geggunm ml'gigno'ti ugjit gisi npilulinew?” Telimgwi'titl, “E'e, saqamaw.”

²⁹ Na tuijw Se'sus sama'tuaji ugputugual aq teluet, “Na to'q tliaj ta'n teli gtlams'tmoq.”

³⁰ Smtug gis nemitege'gig. Se'sus melgimaji, “Mut tlimanew wen.”

³¹ Gatu na maja'tijig aq ms't tami na'te'l telima'tiji pugwenniji mimajuinu' ta'n wen gisa'lujig apaji ulapinew.

Se'sus nepilat' ji'nmul ta'n mu gis glusiligul

³² Ge's ma'ita'tij, ta'sijig mimajuinu'g pegisita'w'titl Se'suseg na ji'nmul ta'n mo gis glusiligul. Na mn'tu'l pitu'gwitl. ³³ Ta'n Se'sus gis e'jigtesguatl mn'tu'l, smtug na ji'nmm poqte'w'gwet. Ms't wen ta'n eimu'tijig paqalailitijig. Telue'gig, “Menaq nemitueg paqalai-waqan st'ge' ula Lesui'pe'gatig.”

³⁴ Gatu na Palasiaq telue'gig, “Tel'te'lmeg Gjimm'tu ignmuatl Se'susal ml'gigno'ti ugjit gtaqqatesguanew mn'tu'g.”

Se'sus ewlite'lmaji mimajuinu' ms't tami

(Malg 2.1-12; Lu'g 5.17-26)

³⁵ Se'sus al mittugwatgl gjigann aq utann. Etl gina'muet te's a'sutuo'guoml aq pestung na gelu'g agnutmaqan. Telimaji mimajuinu', “Na Gjinisgam gis ilgwenaji mimajuinu'.” Nepilaji mimajuinu' ta'n geggunmi'tij milamu'gl gsnugowaqann. ³⁶ Ta'n nemiaj pugwenniji mimajuinu', ewlite'lmaji, muta sespeta'sultijig aq mu tami mo wen apoqonmuagwi. Wegla mimajuinu'g pa wije' aq jijglu'w'gig ta'n mu gegguna'tigul ta'n wenn nuje'wa'gwi'tital. ³⁷ Na glaman Se'sus telimaji unaqapemg, “Pugwelgig mimajuinu'g ta'n getu' majulgwala'titl

Nisgaml, gatu mu piam pugwelu'g mimajuinu'g ugjit tlimanew ta'n tel majulgwala'tital Nisgaml. ³⁸ A'sutma'tigw aq pipanimug Gisiteget l'gimanew pugwenniji ugjit tlimanew igtigi na gelu'lg agnutmaqan glapis majulgwalanew Nisgaml."

10

Se'sus wigumaji apostale'wiliji
(Malg 3.13-19; Lu'g 6.12-16)

¹ Se'sus wigumaji unaqapemg ta'n newtisgegsiliji jel ta'pu. Te'siliji ignmuaji ml'gigno'ti ugjit jigltesuaten mn'tu'g aq npitmuaten ta'n te'siliji gesnugu'tiliji. ² Se'sus ugapostale'witemg na Simonal ta'n teluisilitl Pie'l aq Antle'al na Pie'l ugjignaml. Igtigig na Sepeti uggwisg ta'n teluisiliji Ji'mej aq Sa'n. ³ Igtigig na Pilip, Paltolomiw, Tuma aq Mati'w ta'n nujutmat suliewei. Igtigig na Tatias aq Alpius uggwisl ta'n teluisilitl Ji'mej. ⁴ Esgwia'tijig na Simon na Genanewa'j, aq Suta Isgaliot ta'n ntuusgalatal Se'susal.

Ta'n goqwei Se'sus ugtapostale'witemg tela'taqatilita
(Malg 6.7-13; Lu'g 9.1-6)

⁵ Se'sus elgimaji newtisgegsiliji je ta'pu ugtapostale'witemg aq telimaji, "Mut emittugwalanew mimajuinu'g ta'n mu Lesui'peulti'gw aq mut lta'new Samaliae'gati. ⁶ Pas'g lta'gw na mimajuinu'g tleiauwultijig Lesui'pewa'gi muta wegla mimajuinu'g menuega'tijig nat wen musga'tunew ta'n majulgwala'tital Nisgaml st'ge' jiggluewjig menuega'tijig nat wenn musga'tuanew ta'n eteg gelu'lg msigu. ⁷ Lta'gw aq pestunmu'tigw. Telimug, 'Nige' Gjinisgam getu' ilgwenaji mimajuinu'.' ⁸ Npilug mimajuinu'g ta'n gesnugu'tijig aq ta'n geggunm'tij na gsnugowaqan teluisig lepsi. Minua'lug npuinu'g. Jigltesgmug mn'tu'g. Ignmuloq ml'gigno'ti ugjit tla'taqatinew mesgi'gl goqwei'l aq mo pipanimuloq apangituin. Nige' pewaluloq ignmuanew igtigig ta'n goqwei nuta'ma'tijig aq ma' pipanimuloq apangitugsinew. ⁹ Mut nespnmnew suliewei gisna wisaw suliewei. ¹⁰ Mut nespnmnew salitewingewei mun'ti, igtig atla'l, igtigig mg'sng gisna aptun. Pas'g lta'gw ta'n telogsultioq. Ta'n tujiw ignmuatoqs'p igtigig ta'n goqwei nuta'ma'tijig na tujiw ignmugsitoqs'p ta'n goqwei menuega'tioq."

¹¹ "Ta'n peita'ioq utan gisna utanjij, pisgwita'gw aq gwilug ugjit ta'n wen ul'ta'sitew ultesgusitoqs'p. Pipanimug 'Gt'gunitesnen wiguaq?' Usgowita'toqs'p wiguaq glapis maita'ioq. ¹² Ta'n pisgwa'tioq na wiguaq, tlimug mimajuinu'g ta'n wigultijig na'te'l, 'Etaweieg Gjinisgam gepmite'lmugsinew.' ¹³ Pa na mimajuinu'g ta'n wigultijig na'te'l wel'ta'sultisnig ultesgusinew, tlimug, 'Pipanimatesnen Gjinisgam ignmugsinew wantaqo'ti ggamlamunuaq.' Pa na mimajuinu'g mu weltesgusiuwoq, mut pipanimaw Gjinisgam ignmugsinew wantaqo'ti uggamlamunuaq. ¹⁴ Pa na ta'sijig mimajuinu'g gisna ms't wen ta'n wigit na utanjij' mo pewalugsiwoq gisna mo jigs'tugsiuwoq, na naqtmug na'te'l aq puaqtestug g'atual. Ta'n tujiw pewaqtestuwoq g'atual na musga'tutoqs'p Gjinisgam mu wel'te'lmagwi. ¹⁵ Migwite'tmug ula. Na na'gweg iga'qt'tew ta'n Gjinisgam ilsumata ms't mimajuinu', na me' ewlite'lmata lue'winu' tleiauwultiliji na gjigann ta'n teluisigl Satm aq Gamola je mu na mimajuinu'g ta'n mu weltesgusiuwoq wiguaq gisna utan."

Se'sus telimaji ugtapostale'witemg
ta'n ta'sijig mimajuinu'g getangwi'tiji
(Malg 13.9-13; Lu'g 21.12-17)

¹⁶ "Jigs'tmug. Elgimuloq ta'n mimajuinu'g matnugsitoqs'p st'ge' paqtesmug matna'tiji jigluewji. Tli angweiasultigw st'ge' na mtesgm angweiasit muta ms't wen getangwi'titl. Mut matnaqqa'tinew, awna ms't goqwei sangewa'tug st'ge' plesg sangewo'titijig. ¹⁷ Ango'tmug, muta mimajuinu'g ilsumugsitoqs'p aq wisqapaqto'ltaq ugta'sutuo'guomuaq. ¹⁸ Wegla mimajuinu'g la'lugsitoqs'p ugjit ilsumugsinew g'pno'laq gisna elege'wiliji muta elugowioq ni'n. Na gelu'lg agnutmaqan tlimatoqs'p wegla mimajuinu'g ta'n ilsumugsioqig aq igtigig ta'n mu Lesui'peulti'gw. ¹⁹ Ta'n tujiw ela'lugsioq ilsumugsinew, mut sespete'tmnew ta'n goqwei thuetoqs'p gisna ta'n tlewistutoqs'p. Ta'n tujiw ula thiatew, Gjinisgam tlimugsitoqs'p ta'n goqwei thuetoqs'p. ²⁰ Na glusuaqann ta'n thuetoqs'p ma' gilewewe'l. Gujuow ta'n eig wa'so'q ignmugsitoqs'p na Wejuli Nisgam ugjit tlimugsinew na glusuaqann thuetoqs'p.

²¹ "Ta'sijig mimajuinu'g la'la'tital wijig'tultiliji tplutaqanigtug ugjit ne'po'qsinew. Ta'sijig mimajuinu'g wijei tla'la'tita un'janua. Ta'sijig mimajuinu'g gtana'tita ungi'gua aq gisa'la'tita ne'po'qsinew. ²² Pugwelgig mimajuinu'g masgelmugsitoqs'p muta gilew na nnaqapemg. Gatu na ta'n wen siawi gtlams'tmuitew ta'n teli pgitawsit, na ugs'tawiaten. ²³ Ta'n tujiw amasgipnngusioq newte' utan, ugs'multigw igtig. ma' gaqa'tuoq gtlugowaqanmuow aq ma' gisi emittugwatmoq ms't gjigan, utann aq utanjij'l Lesui'pe'gatig ge's mu apaja'sia's. Telimuloq, ni'n na mimajuinualsiap.

²⁴ “Ta'n wen gegina' masit ma' gepmite' l'mamug je mu na nujigina' muet. Na lugowinu ma' gepmite' l'mamug je mu na assusit. ²⁵ Tepiaq ta'n tujiw ta'n wen gegina' masit gji' tutew st'ge' na nujigina' muet ta'n egina' matl. Tepiaq ta'n tujiw lugowinu tel assutg st'ge' assusit. Pa na niganpuguit tl wi'tuj Gjimm'tu, na wi'gma me' aji mil wi'taten.”

Ta'n wen me' amuj jipalugg

(Lu'g 12.2-7)

²⁶ “Mut jipalanew mimajuinu'g ta'n getanugsioq. Ta'n getu goqwei mimajuinu'g gim tla'taqatijig na musga'sgt'tew. Ta'n getu goqwei mimajuinu'g mimugwa'tu'tip na neia'sgt'tew. ²⁷ Ta'n goqwei gina'muloqop oqonitpa'qigtug pewaluloq agnutmuanew ms't wen miaw na'gweg. Ta'n goqwei gim agnutmultoqs'p amuj gesigaw agnutmug ms't wen. ²⁸ Mut jipalanew mimajuinu'g ta'n getu' ne'po'qsioq. Etug ne'po'qsitoqs'p gatug gjijaqami-jual me' siaw mimajultijig. Awna jipalug Gjinisgam muta gis gisa'lata mimajuinu'g lta'new Mn'tua'gig. ²⁹ Gisi ugja'lates tapusijig sisipji'jg ugjit newte' maqtawe'g suliewei gatug Gujjinu ta'n eig wa'so'q gisi gji'tutew ta'n newte'jilitl nplij. ³⁰ Me' Gjinisgam gaqi gji'tutoqs'p. Geitoq ta'n te'sgl sapunn gun'jiwaq. ³¹ Glaman mut jipasultinew muta Gjinisgam me' me'gite' l'mugsioq je mu pugwelgig sisipji'jg.”

Se'sus unaqapemg amujpa telimaji igtigi,

“Ninen na Se'sus unaqapemg”

(Lu'g 12.8,9)

³² “Ta'n getu wen majulgwalit ni'n aq mu jipasigw tliman igtigi na getlams'tuit aq majulgwalit, na tlimates nuji ta'n eig wa'so'q, ‘Ni'n na nnaqapem.’ ³³ Gatug ta'n getu wen alua'lit aq telimaji igtigi ta'n negm mu na nnaqapemg, na tujiw tlimates nuji ta'n eig wa'so'q, ‘Ni'n na mu nnaqapemuigw.’ ”

Mimajuinu'g mu wel'te'lma'tigul ta'n wenn Se'susal

(Lu'g 12.51-53; 14.26,27)

³⁴ “Pa na tel'ta'sultioqs'p weji pginis ugjit neia'tun wantaqo'ti ugs'tqamug. Mo gisa'laqig mimajuinu'g ul'te'lminew, gatug awna gisa'lates mimajuinu'g gi'gajita'new aq matntultinew muta mu wel'te'lmi'gw ta'n weni ni'n. ³⁵ Ta'n weji pginisap na gisa'lanew ji'nmug aq ugwisua mo wel'te'tmi'ti'gw ta'n weni ni'n. Ta'n tela'tegep na gisa'lan ji'nm mu wel'te'lmagul ujl, Ta'n weji pginisap na gisa'lan e'pit mu wel'te'lmagwi uggit aq ugtlu'suesgmual. ³⁶ Na gigmaq me' masgelm'sgig je mu igtigig mimajuinu'g muta majulgwalioq.

³⁷ “Ta'n getu wen me' gesalatl ujl gisna uggit je mu ni'n, na mu gisgaje'ug majulgwalin. Ta'n getu wen me' gesalatl uggit gisna ugtusl je mu ni'n, na mu gisgaje'ug majulgwalin. ³⁸ Ta'n getu wen mo majulgwalig je tlia ulmaje'tew st'ge' ta'n tli ulmaje'tes na mu gisgaje'ug majulgwalin. ³⁹ Ta'n getu wen tela'teget pas'g ta'n tel puatg lpa ma' gungmug iapjiwewei mimajuaqan wa'so'q. Gatug ta'n getu wen tela'teget ta'n goqwei pewatm jel tlia ne'po't muta majulgwalit na guguntew iapjiwewei mimajuaqan wa'so'q.”

Ta'n getu wen wel'ta'sit ugjit ultesguan igtigi

(Malg 9.41)

⁴⁰ “Ta'n getu wen wel'ta'sit ultesgugsinew, na wijei ul'ta'sitew ultesguin ni'n. Ta'n getu wen wel'ta'sit, ultesguin na wijei ul'ta'sitew ultesguan ta'n wen gis petgimip ugs'tqamug. ⁴¹ Na mimajuinu ta'n gepmite' lmatl niganigjitegewinu'l muta napewo'qwelit ta'n goqwei Gjinisgam gis tlimtl, na msntew wijei aq ta'n goqwei Gjinisgam ignmuatal niganigjitegewinu'l. Ta'n getu wen wel'ta'sit ultesgulan igtigi gelu'silitl muta eta gelu'silitl, na msntew wijei aq ta'n goqwei Gjinisgam ignmuatal ta'n wenn gelu'silitl. ⁴² Migwite'tmug ula. Ta'n getu wen tepa'q samqwan ignmuaj ta'n mawi ewle'jilitl nnaqapeml muta eta nnaqapem, na getlewei msntew ta'n goqwei Gjinisgam teplumatl mimajuinu'l ta'n wel'te'lmatl.”

11

Sa'n Nutsign'tuet unaqapemg

(Lu'g 7.18-35)

¹ Ta'n Se'sus gaqi gina'muaji unaqapemg ta'n tla'taqatilita, na ejigla'sit na'te'l aq siawa'sit igtigi utann tepaw na'te'l. Getu' gina'muaji mimajuinu' tleiawultiliji wegla gjigann.

² Sa'n Nutsign'tuet pisit laplusang. Ta'n tujiw nutg ta'n goqwei Nujiugs'tawi'welitl tel lugwelij, na elgimaji unaqapemg mittugwalan. ³ Telima'titl Se'susal, “Gi'l na negm ta'n Sa'n telimugsi'gup wejiej wa'so'q? Pa na gi'l mu na negm, na esgmalatesnen ap igtig.”

⁴ Se'sus telimaji, “Apajita'gw aq tlimug Sa'n ta'n te'sg goqwei nutmoq aq ta'n goqwei nemituoq. ⁵ Tlimug na nepapigwo'ltipnig gis nmitaqatijig, na asgajo'ltipnig gis ul pmita'jig, wegla ta'n geggunmi'tip gsnugowaqan teluisig leplsi gisi nplujig, gepistaqana'tipnig wel

nutmu'tijig, npuinu'g minua'lujig aq na ewle'juinu'g nutmi'tij na gelu'lg agnutmaqan. ⁶Tetuji ulgwijintew ta'n wen mo megtuigw."

⁷Ge's Sa'n unaqapemg peminmita'lij, Se'sus wesgumatl Sa'nal. Telimaji na mimajuinu' ta'n eimu'tiliji na'te'l, "Ta'n tujiw el'ta'ioq Sa'neg paqtaqamigtug, goqwei getu' nmituoqos na'te'l? Mo getu' nmiwoqop menaqanat ji'nm st'ge' msigu'l asua's'g'pnn ugu'snigtug. ⁸Mu el'ta'woq na'te'l ugjit nmianew na ji'nm gegnesit mego'tig aligew. Mimajuinu'g ta'n gegnesultijig mego'tig aligal wigultijig elege'wituo'guoml. ⁹Geji't ta'n wen nat nmianew paqtaqamigtug. Negm na niganigjitegewinu. Telimuloq, nemioqop negm ta'n me' espe'g jel mu niganigjitegewinu. ¹⁰Gjinisgam wesgumapnn aq teluep,

'Ge' jigs'tui. Nigangima's ntagnutmewinum ugjit gisgaja'tun ta'n gi'l lietes.' Ula tel wi'gas'g Gjinisgam ugtwi'gatignigtug. ¹¹Telimuloq, Sa'n Nutsign'tuet me' gepme'g aq ms't mimajuinugi'g ta'n gis mimajultipnig. Gatu wen me' ewle'jit ta'n Gjinisgam ilgwenaji mimajuinu'g na me' gepme'g aq Sa'n gepmite'lmot ugs'tqamug. ¹²Weja'tegegeng Sa'n poqji pestungeg glapis nige' mimajuinu'g ta'n getantaqatig gisapsngmi'tij pisgwa'new ta'n Gjinisgam ilgwenaji mimajuinu'. ¹³Mowiso'q aq ms't niganigjitegewinugi'g ta'n mimajultipnig ge's mu Sa'n pegisingeg, wesgutmi'tip ula wije'i agnutmaqan. ¹⁴Pa na getlams'tmoqs'p ta'n goqwei wegla mimajuinugi'g gis teluepnig, geji'ioq Sa'n na Ilaija. Negm na ji'nm ta'n niganigjitegewinugi'g teluepnig pgisintew. ¹⁵Ango'tmug ta'n goqwei gis telimuloq.

¹⁶"Na mimajuinu'g ta'n wigultijig gisgug mu tetapuite'tmi'ti'gw muta pa wije'i aq mi-juaj'ji'g ta'n gaqamultijig gujmuq magasan. Mu wel'te'tmulti'gw aq newte'jit telimaji esgwa'tilij, ¹⁷'Etl'te'muleg'pnn malie'wimgewe'l gtapegiqaqann, gatu mo amalgalitwoqop. Etlintutieg'pnn utqutamgewe'l gtapegiqaqann, gatu mo atgitemultiwoqop.' ¹⁸Ta'n tujiw Sa'n pegisingeg, na sune'wip aq mo newtngwanegup moqopa'q. Ta'sijig mimajuinu'g mu wel'te'lma'tigul Sa'nal aq teluejig, 'Mn'tu pitu'gwitl na ji'nmul.' ¹⁹Ni'n na mimajuinualsiap. Ta'n tujiw pegisingeg, na mijjiap aq esamqwap. Na wije'i mimajuinu'g mu wel'te'lmi'gw aq teluejig, 'Ge' angamug ala ji'nm. Na pusgi ugsamatalg aq negm na gtigiewinu. Witapa na nujintutma'tiliji suliewei aq lue'winu'.' Gjinisgam ugtns'tuo'qonm musga'tas'g ta'n goqwei Gjinisgam gis tla'tegep na teliaqewei."

Se'sus gelulaji mimajuinu' ta'n mu getlams'tmagwi'tigul

(Lu'g 10.13-15)

²⁰Se'sus mu wel'te'lmagwi mimajuinu' tleiawultiliji na gjigann aq utann ta'n gis tla'tegepnn pugwelgl paqalauti'l. Nemitu'tipnn wegla paqalauti'l gatu mo gawas-gita'sulti'gw aq mu ejiglita'gw elue'utigug. Majaqa'laji, ²¹"Na pajiji mtue'tew ugjit gilew tleiawultioq na gjigann ta'n teluisigl Golasin aq Petse'ta. Gis nmituoq pugwelgl paqalauti'l ta'n gi's tla'tegeiap gatu me' siaw pata'taqatioq. Na mimajuinugi'g tleiawultipnig na gjigann ta'n teluisigl Tail aq Saiton lue'ultipnig. Pa na nemitu'tisnn wije'l paqalauti'l, na smtug sa'se'wita'sulti'tisoq aq pun pata'taqati'tisoq. Gi's nige' sa'q nasgmi'tisoq maqtawamu'gl aligal aq amalsulti'tisoq wisgip ugjit musga'tunew mesgo'ltipnig ta'n teli pata'taqatipnig. ²²Migwite'tmug ula. Ta'n tujiw na na'gweg iga'qt'tew ta'n Gjinisgam ilsumata ms't mimajuinu', na me' ewlite'lmata mimajuinu' tleiawultiliji Tail aq Saiton je mu gilew tleiawultioq Golasin aq Petse'ta. ²³Gilew tleiawultioq Gapelniam, pewatmi'tij me' espitel'sultijig st'ge' ansale'wiliji, gatu awna lta'toqs'p ta'n npuinu'g eimu'tijig. Pa na mimajuinugi'g tleiawultipnig na gjigan ta'n teluisigl Satm nemitu'tisnn wije'l paqalauti'l ta'n etl tla'tas'g'pnn gm'tgiwow, na wegla mimajuinugi'g mesgo'ltipnig aq Gjinisgam mo gisi nu'gwa'toqop na gjiganeg. Me' i'ttesoq gisgug. ²⁴Migwite'tmug ula, ta'n tujiw na na'gweg iga'qt'tew ta'n Gjinisgam ilsumata ms't mimajuinu', Gjinisgam me' ewlite'lmata na mimajuinu' tleiawultipnig je mu gilew tleiawultioq Gapelniam."

Se'sus gelulatl ujl ta'n eimlitl wa'so'q

(Lu'g 10.21,22)

²⁵Na tujiw Se'sus a'sutmat, "Gisiteget, gi'l na nujj aq assutmn wa'so'q aq ugs'tqamu. Miwa'lul muta ula teliaqewei musga'tajig na mimajuinu'g ta'nig mo geggunmi'ti'gw gina'masuti. Gatu wije'i mu musga'tuawjig mimajuinu'g ta'nig nestmi'tij pugwelgl goqwe'l. ²⁶E'e, Nuju, welm'tun ta'n tujiw tla'tegen ta'n tel puatmn."

²⁷Na tujiw Se'sus telimaji mimajuinu', "Nuju ta'n eig wa'so'q gis ignmuj ms't goqwei. Ni'n na Gjinisgam uggwisl aq mo wen nenuigw st'ge' Nuju ta'n eig wa'so'q gis nenuit aq mo wen nenuagul Nuju st'ge' ni'n ta'n tel nenaq. Na mimajuinu'g ta'nig musga'tuaqig na gis nenua'tid ta'n wenit Gjinisgam.

²⁸"Jugwita'gw ta'n te'sioq gispna'tioq aq ta'n sespete'tmoq muta pugwelgl ta'n goqwe'l amsala's'gl aq ignmultoqs'p atlasmultinew. ²⁹Gina'masultigw ta'n goqwei eginamuloq aq mut listuinew. Welm'tu aq mu emegweiluoq. Majulgwali aq we'jitoqs'p atlasming.

³⁰ Ta'n goqwei gis gina'muloq mu metue'gtnug ns'tmnew aq ta'n goqwei pipanimuloq tla'taqatinew mu metue'gtnug gis tla'taqatinew."

12

Ta'n goqwei gelu'lg ugjit tla'taqatinenu atlasmutigis'g

(Malg 2.23-28; Lu'g 6.1-5)

¹ Newte' atlasmutigis'g, Se'sus aq unaqapemg saputita'jig iga'taqann ta'n glumgl etl nigwegl. Unaqapemg gewisutiliji na glaman tematpo'tu'tilitl na glumgl aq malqotmi'tilitl.

² Na ta'sijig Palasiaq migwama'tiji. Tel'te'tmi'tij opla'taqatnew tematpo'tuten glumgl atlasmutigis'g. Smtug telima'titl Se'susal, "Gis nemitu's'p ta'n goqwei gnaqapemg tela'taqatij. Na suisga'tu'tij tplutaqan muta mo teltenug ugjit ta'n goqwei tla'taqatinew atlasmutigis'g."

³ Se'sus telimaji, "Geju'loq gis gitmoq ta'n goqwei Ta'pito'q tela'tegepnaq ta'n tujiw gewis-integ maw unaqapemg. ⁴ Pisgwa'pnaq a'sutuo'guomg aq patlia'saq ignmugwi'tipnn na pipanaqan ta'n gisi ignmut'p Gjinisgam. Na telgitas'g ginuwei tplutaqanigtug pas'g patlia'sg gisi malqotmi'tij ala pipanaqan gatu Ta'pito'q aq unaqapemg malqotmi'tip. ⁵ Geju'loq gis gitmuoq na patlia'sg we'gaw sewisga'tu'tij Mowisewei tplutaqan te's atlasmutigis'g ta'n elugowa'titl Nisgaml gjia'sutuo'guomg gatu mo goqwei opla'tu'ti'gup. ⁶ Telimuloq na wesgutn ta'n me' gepmite'tas'g je mu na gjia'sutuo'guom. ⁷ Ta'n goqwei Gjinisgam teluet ewi'gas'g ugtwi'gatigng. Ula na Gjinisgam teluep, 'Na me' pewalgi mimajuinu'g ule'wanew igtigi je mu ignmuigw wi'sisg ta'n gis ne'pa'la'tipni.'

Pa na ula gji'tuoqs'pnn na mu ilsumawoq mimajuinu'g ta'n mo goqwei opla'tu'ti'gw. ⁸ Ni'n na mimajuinualsiap aq gis tlima's mimajuinu'g ta'n gis tla'taqatitaq atlasmutigis'g muta assutm."

Se'sus nepilatl na ji'nmul ta'n geggunmilij malig uppitn

(Malg 3.1-6; Lu'g 6.6-11)

⁹ Se'sus naqt'g na'te'l aq eliet a'sutuo'guomg. ¹⁰ Eig na'te'l na ji'nm ta'n geggunng malig uppitn. Na Palasiaq getu' pilsuiw ilsutmua'titl Se'susal glaman pipanima'titl, "Mowisewei tplutaqan gis ignmugsi'guss npitegen atlasmutigis'g?"

¹¹ Se'sus telimaji, "Pa na wen gilew te'sioq ta'n geggunasnn jii'gluewjl aq piji elisinnitl espulqeg elmalqe'g atlasmutigis'g. Na lietes aq gisi tualqa'lates. ¹² Telimuloq te's mimajuinu me' gepme'g aq na jii'gluewjl. Na glaman tplutaqan telimugsi'gw gisi apoqonmuan nat wen atlasmutigis'g." ¹³ Na tujiw telimatl ji'nmul ta'n geggunmlitl malig uppitn, "Ge' sipisga'tu gpitn."

Na ji'nm elasqa'tuaj uppitn aq smtug etli ila'sgeg, tel gelu'lg pa wije'i aq igtig. ¹⁴ Na Palasiaq ejiglita'jig aq poqji maw agnutma'tijig ta'n tl ne'pa'ten Se'susal.

Nisgaml gisi mgnatl Se'susal

¹⁵ Na ta'n tujiw Se'sus nutuateg ta'n goqwei Palasiaq pewatmi'tij na ejigla'sit na'te'l. Pugwelgig mimajuinu'g wije'wa'titl aq Se'sus nepilaji ta'n te'siliji gsnugowinu'. ¹⁶ Telimaji mimajuinu', "Mut tlimanew igtigi ta'n goqwei gis tla'tegei." ¹⁷ Ta'n goqwei Se'sus gis tla'tegei na gisa'toq tlian ta'n goqwei na niganigjitegewinuaq ta'n teluisipnaq Aiseia gis ewi'g'g'p,

¹⁸ Gjinisgam teluep,

"Ula na ntlugowinum

ta'n gisi mgng'p.

Mawi gsalg aq gesite'lm'g.

Ignmua's Wejuli Nisgam

aq tlimata ms't mimajuinu'g

ta'n goqwei ni'n teluei tetapua'sn

ugjit mimajuinu'g

ta'n mo Lesui'peulti'gw.

¹⁹ Gatu ma' gi'gaja'sigw

aq ma' al sesgwegw.

Ma' al pestunmug awtigtug.

²⁰ Ulm'tutew ta'n tujiw ultesguatal

ta'n wenn aq ewlite'lmatal.

Ma' emegwei'wagul

ta'n wenn menaqana'litl.

Siaw lugwetew glapis ms't tami

nenas'g ta'n goqwei Gjinisgam teluet

na tetapua'sg ugjit ms't mimajuinu'g.

²¹ Ta'n te'sit milapegsultijig mimajuinu'g ta'n mu Lesui'peulti'gw lita'sualatal.”

*Se'sus aq Gjimm'tu
(Malg 3.20-30; Lu'g 11.14-23)*

²² Nige' ta'sijig mimajuinu'g pegisitua'titl Se'suseg na ji'nmul ta'n mn'tu pitu'gwitl. Na mn'tu gisa'latl ji'nmul mo gis glusiligul aq npapigwa'lin. Se'sus nepilatl ji'nmul. Lpa gisa'latl nmitegelin aq gisewo'gwelin. ²³ Na mimajuinu'g ta'n eimu'tijig na te'l paqalailul-tijig aq teluejig, “Tel'te'tmeg ula ji'nm wetapegsit Ta'piteg.”

²⁴ Palasiaq nutma'tiji ta'n goqwei mimajuinu' gis tlueliji aq teluejig, “Ula ji'nm ejigltse-guatl mn'tu'l ta'n pitu'gwitl mimajuinu' muta na Gjimm'tu ignmuatl ml'gigno'ti ugjit gis tla'tegelin.”

²⁵ Se'sus gejiayi ta'n goqwei Palasiaq teli angita'sultiliji aq telimaji, “Ta'n tegegenig mi-majuinu'g tleiawultijig newte' umutgi nasgwiejig aq matntultijig, na ma' gisi pgijo'lti'gw. Ta'n tegegenig mimajuinu'g tleiawultijig newte' gjigan nasgwiejig aq matntultijig, na ma' pgijo'lti'gw. Na wijej tlatew ugjit newte' wi'gmaq ta'n tujiw nasgwiejig aq matntultijig, na ma' saputawsulti'gw. ²⁶ Pa na Gjimm'tu matnaji mn'tu'g, na gis nasgwiejig aq apugjig sioqwia'titaq. ²⁷ Telueioq ni'n ejiglgimgig mn'tu'g muta Gjimm'tu gisi ignmuj ml'gigno'ti ugjit jigltesguanew mn'tu'g. Tami weja'toq na ml'gigno'ti gnaqapemuaq e'wmi'tij ugjit jigltesguanew mn'tu'g. Ta'n goqwei gnaqapemuaq gis da'taqatij musga'sg oplite'lmioq. ²⁸ Telimuloq, na Wejuli Nisgam gis ignmuj ula ml'gigno'ti aq e'wm ugjit jigltesguanew mn'tu'g. Ula musga'tugsioq Gjinnisgam ilgwenugsioq.

²⁹ “Ma' gis gim pisgwa'wn ta'n wigim melgignat ji'nm aq ma' gisi jigla'tuawj ta'n goqwe'l negmewe'l glapis tmg goqgwa'l't aq gelpilt. Na tujiw gisi ugsua'tuates.

³⁰ “Ta'n wen mo wel'te'tmug ta'n goqwei tela'tegei na lpa giasgiwewei getanit. Ta'n wen mo apoqonmuigw ugjit lugwen na ejiglgimaji mimajuinu' Nisgameg. ³¹ Etna ugjit ula telimuloq na mimajuinu' gisi apigsigtuaen ugjit ta'n gis pata'tegat gisna ta'n tegegen winjig teluet, gatu ma' apigsigtuaem'g ta'n penoqite'lmait Wejuli Nisgaml. ³² Ni'n na mimajuinualsiap aq ta'n wen mo gegnuimigw na gisi apigsigtuaen, gatu ta'n wen mo gegnuimagul Wejuli Nisgaml ma' apigsigtuaem'g, mu nige' gisna iapjiw.”

*Se'sus gelulaji wesgjiangamusultiliji
(Lu'g 6.43-45)*

³³ “Iga'taqug gelu'lg miti's aq guguntoqs'p gelu'lg minijgl muta ewle'jgl minijgl wejiaqal ewle'jit miti's. Ta'n tujiw angamoq na minijgl ta'n gisigwegl miti'sigtug na tujiw gis geituoq ta'n tegegenit na miti's. ³⁴ Gilew pa na wijej aq mtesgmug. Pewatmoq mimajuinu'g tl'te'tmnnew gelu'sultioq gatu lpa elue'wa'loq mimajuinu'g. Ta'n goqwei telueioq musga'sg ta'n goqwei giwnaqa angite'tmoq aq gesite'tmoq. ³⁵ Gelu'sit mimajuinu' tel'te'tg nat goqwei gelu'lg, na teluet wijej. Gatu na winjig mimajuinu' tel'te'tg nat goqwei winjig na glaman teluet wijej ta'n tel'te'tg.

³⁶ “Telimuloq, na na'gweg iga'qt'tew ta'n Gjinnisgam ilsumata ms't wen. Na tujiw mimajuinu'g amujpa tlima'tital Nisgaml tal gis gluep te'sg glusuaqan ta'n mo gelu'gtug. ³⁷ Gglusuaqanmual na e'wmluten ilsumul giasgiwewei na getlamia'tijig mimajuinu'g gisna winita'jig mimajuinu'g.”

*Se'sus ilsumaji wesgjiangamusultiliji
(Malg 8.11,12; Lu'g 11.29-32)*

³⁸ Na tujiw ta'sijig Palasiaq aq nujigina'mua'tijig Mowisewei tplutaqan telima'titl Se'susal, “Nujigina'muet, getu' nmu'leg lugwatmn paqalaiwaqan.”

³⁹ Telimaji, “Me' gatu na mimajuinu'g ta'n wigultijig gisgug winsultijig aq awan'ta'suala'titl Nisgaml gatu me' pewatmi'titl paqalaiwaqann. Pipanimoq ugjit tla'tegen paqalaiwaqan gatu mu tela'tegew. Awna Gjinnisgam ignmugsitoqs'p na wijej paqalaiwaqan ta'n gisa'toqop ugjit Jonao'q. ⁴⁰ Na ta'n Jonao'q telqatg'p mesginnl nme'jl ugdlaminug nesuguna'q, na wijej ni'n ta'n mimajuinualsiap na igtigig utqatalitaq aq i'ttes na te'l nesuguna'q. ⁴¹ Ta'n tujiw na na'gweg iga'qt'tew ta'n Gjinnisgam ilsumata ms't wenn, na mimajuinugi'g tleiawultipnig na gjigan teluisig Ninapa qamultitaq aq iltutmugsitoqs'p gilew ta'n wigultioq gisgug, muta gawasgita'sultipnig aq pun pata'taqatipnig ta'n nutua'titeg Jonaal pestunmliteg. Telimuloq, gis nutmoqop na agnutmaqan ta'n me' espe'g je mu na agnutmaqan ta'n Jonao'q pestung'p. ⁴² Na tujiw elege'wi'sgw tleiawit T'p'te'snug na qama'sitew aq iltutmugsitoqs'p gilew ta'n wigultioq gisgug, muta wejiep me' gnegg ugjit jigs'tuan Salamano'q ta'n elege'witewip Isle'lewa'gig. Salamano'q ma'muni

ntawe'g'p gatu telimuloq gis nutmoqop na gina'masuti ta'n me' espe'g je mu nat goqwei Salamanewei ns'tuo'qon."

*Se'sus telimugsi'gw ta'nig gitnm'tijig gisgug
(Lu'g 11.24-26)*

⁴³ "Mn'tu tawatqa'sij mimajuinu'l ugtinneg, na saputa'sit glapis pegising ta'n mo goqwei nigwenug. Na'te'l al gwigl ta'n usgowa'sitew. Pa na mu we'jitug, ⁴⁴ na tlimsitew, 'Etug apaja'si ta'n wejieiap'. Na apsgwa'sit ta'n wigip aq nemitog sigue'g na'te'l. Ms't waqame'g aq gaqi ilugwa'tas'g. ⁴⁵ Na tujiw maja'sit aq nemisguaji lluiqneg te'siliji mn'tu'g ta'n me' winjultiliji aq negm. Ms't pisgwita'jig aq wigultijig na'te'l. Na mimajuinu ta'n pitu'gwiji wegla mn'tu'g me' gitnme'wit aq amgweseweieg ta'n tujiw pas'g newte'jilitl mn'tu'l pitu'gwiteg. Na wije'i tlatew ugjit na winjultijig mimajuinu'g ta'n wigultijig gisgug."

*Ta'n wenn na Se'sus wi'gmatl
(Malg 3.31-35; Lu'g 8.19-21)*

⁴⁶ Se'sus me' etl glulaji mimajuinu' ta'n tujiw uggwitl aq ugjignama peita'liji. Gujmug pe' gaqamultijig aq telima'titl nat wenn gtu' glulanew Se'susal. ⁴⁷ Ula mimajuinu eliet Se'suseg aq telimatl, "Ggij aq ggignamg gujmug eimu'tijig aq getu' glul'sgig."

⁴⁸ Se'sus telimatl, "Teliaq nigmaq eimu'tijig gujmug. Gatu musga'tuloq ta'n wen pa na wije'i aq nigmaq ta'n Gjinisgam ilgwenaji mimajuinu'g." ⁴⁹ Na tujiw elu'gwalaji unaqapemg aq teluet, "Angamug nnaqapemg. Wegla na st'ge' ngij aq njignamg. ⁵⁰ Muta ta'n getu wen tla'tegej ta'n nuji eig wa'so'q tel puatg, na negm wije'i aq njignam, ngwe'ji'j gisna ngij."

13

*A'tugwaqanji'j ta'n iga'taqewinu eljio'toqol sginminn
(Malg 4.1-9; Lu'g 8.4-8)*

¹ Na wije'i na'gweg Se'sus naqt'g na wen'ji'guom aq eliet qospemg. Na'te'l pemgopa'sit ugjit gina'muen. ² Na pugwelgig mimajuinu'g peita'jig Se'suseg. Na Se'sus tepa'sit unaqapemg ugtuluaq gatu mimajuinu'g me' eimu'tijig sitmug. ³ Pugwelgl ta'n goqwe'l egina'muaji aq telimaji gina'masutiewei a'tugwaqan. Teluet,

"Newtejgeg na'gweg nuji iga'taqug naji se'sijio'toqol sginminn. ⁴ Ge's etl se'sijio'toqol sginminn, ta's'gl eljo'ltigl tajigawti'jigtug aq sisipg peita'jig aq malqotmi'titl. ⁵ Ta's'gl eljo'ltigl maqamigew ta'n wesgijigweg mtasoqigtug. Mo temigtug maqamigew na'te'l aq sginminn jaqal poqjigwegl. ⁶ Jijuaqa na'gu'set neia'sit, lpa ma'muni p'teg gun'tewaqamigtug aq nat goqwei nigwegl na'te'l nistaqalua's'gl aq toqo nepgl. ⁷ Ta's'gl sginminn eljo'ltigl ta'n ginigwejjijuaqsigtug. Na ginigwejjijuaqsi'g wel nigwejjig aq wissuignemgwi'tiji wegla glumgl. Na gisa'tu'titl glumgl ewligwegl. ⁸ Gatu ta's'gl sginminn eljo'ltigl gelu'lg maqamigeg. Na sginminn weligwegl aq wel minigl. Alt ta'n wel lastegl na mesngl gasgiptnaqan te's'gl pile'gl sginminn, alt asugom te'sisga'qal pile'gl sginminn wel lastegl aq alt nesisga'qal sginminn wel lastegl."

⁹ Na glaman Se'sus telimaji, "Angite'tmug ta'n goqwei gis tlimuloq."

*Se'sus telimaji unaqapemg
tal gi's e'w'gl gina'masutiewei a'tugwaqann
(Malg 4.10-12; Lu'g 8.9,10)*

¹⁰ Na tujiw unaqapemg pipanimji, "Goqwei ugjit e'wmnn gina'masutiewei a'tugwaqann ta'n tujiw pestunmaj mimajuinu'g?"

¹¹ Se'sus telimaji, "Gjinisgam gisi ignmugsioq ns'tmu'tinew ta'n goqwei mo nestmi'ti'gw ta'n teli ilgwenaji mimajuinu'. Mo ignmuagwi igtigi ns'tmu'tinew ula. ¹² Ta'n getu wen tetapua'toq ta'n goqwei gis gina'muei na ignmuaten ns'tmn me'. Gatu ta'n getu wen mu getu' ns'tmug ta'n goqwei egina'muei na ugsua'tuaten ta'n goqwei nest'g nige'. ¹³ Etna ugjit na weji e'wmann gina'masutiewei a'tugwaqann ta'n tujiw mimajuinu'g pestunmaqig. Angamijig gatu mo getu' nmitu'ti'gw ta'n goqwei gis tla'tegeiap. Jigs'tuijig gatu mo getu' ns'tmu'ti'gw ta'n goqwei gis thueiap. ¹⁴ Aiseiao'q wesgumapni wegla mimajuinu' aq ta'n goqwei teluepnaq teliaq ugjit negmow. Ula teluepnaq, 'Gjinisgam teluet,

Wegla mimajuinu'g jigs'tmu'titaq

aq ap jigs'tmu'titaq

gatu ma' ns'tmu'ti'gw.

Angaptmi'titaq aq ap angaptmi'titaq

gatu ma' nenmi'ti'gw.

¹⁵ Wegla mimajuinu'g

mo getu' angite'tmi'ti'gw ta'n telimuj.

Awna ta'n goqwei telimgig
 mo getu' nutmi'ti'gw
 aq ta'n goqwei tela'tegei
 mo getu' nmitu'ti'gw.
 Pa na nmitu'tiss aq jigs'tmi'tiss,
 na ns'tmu'tita
 aq etugjel lita'sulti'tiss ni'neg
 aq ni'n npila's.'

¹⁶ "Na me' gatu Gjinisgam wela'lugsioq muta wel nenmu'tioq ta'n goqwei gis nemituoqop aq weli ns'tmu'tioq ta'n goqwei gi's telueiap. ¹⁷ Telimuloq, pugwel'pnig niganigitegewin-ugig aq pugwel'pnig mimajuinugi'g ta'n tetapu mimajultipnig ma'muni gsatmi'tipnig gis nmitunew ta'n goqwei gis nemitu'tioq nige' gatu mo nemitu'tigupnig. Ma'muni gsatmi'tipnig gis nutmnew ta'n goqwei gis nutmu'tioq nige' gatu mu nutmi'tigupnig."

Se'sus telimaji unaqapemg ta'n telueg na a'tugwaaqan

(Malg 4.13-20; Lu'g 8.11-15)

¹⁸ "Na nige' jigs'tmug aq tlimultoqs'p ta'n telueg a'tugwaaqan na ji'nm ta'n iga'taqug. ¹⁹ Ta'sijig mimajuinu'g nutmi'tij na gelu'lg agnutmaqan ta'n Gjinisgam ilgwenaji mimajuinu' mo nestasulti'ti'gw. Wegla mimajuinu'g pa wije' aq sginminn ta'n eljio'tas'gl tajjagawtigtug. Na Mn'tu pegising aq gisa'laji awan'ta'suanew na gelu'lg agnutmaqan st'ge' sisipg peita'tipnig aq malqotmi'tipnng sginminn ta'n etegl tajjagawtigtug. ²⁰ Ta'sijig mimajuinu'g wel jigs'tua'ti'tij na gelu'lg agnutmaqan aq wel'ta'suatmi'tij ta'n gase'g nutmi'tij. Wegla mimajuinu'g pa na wije' aq na sginminn ta'n eljio'tas'gl gun'tewaqaqamigtug. ²¹ Mo tetapu majulgwatmi'ti'gw ta'n goqwei gis nutmi'tip. Gatu ta'n gase'g goqwei amsala's'g gisna emegweijug muta poqji majulgwatmi'tij ula agnutmaqan smtg egjigla'tu'tij na gelu'lg agnutmaqan. ²² Ta'sijig mimajuinu'g ta'n nutmi'tij na gelu'lg agnutmaqan, me' piamite'tmi'tij ula mimajuaqan aq suliewei. Na awan'ta'suatmi'tij na gelu'lg agnutmaqan aq mo tela'taqatig'w ta'n goqwei Gjinisgam tel puatg. Wegla mimajuinu'g pa na wije' aq na sginminn ta'n eljio'tig'pnn ta'n ginigweijuaqsi'g nigwejig. ²³ Ta'sijig mimajuinu'g wel nutmi'tij na gelu'lg agnutmaqan na nestmi'tij aq wel'te'tmi'tij. Wegla mimajuinu'g pa na wije' aq na sginminn ta'n ji'nm al se'so'toqol gelu'lg maqamigeg. Na mimajuinu'g tela'taqatijig pugwelgl ta'n goqwe'l Gjinisgam wel'te'tgl. Alt tela'taqatijig gasgiptnaqann nat goqwe'l Gjinisgam wel'te'tgl wije' aq sginminn ta'n gisigwegl aq lastegl gasgiptnaqann pile'gl sginminn. Alt mimajuinu'g tela'taqatijig asugom te'sisga'qal ta'n goqwe'l Gjinisgam wel'te'tgl aq alt mimajuinu'g tela'taqatijig nesisga'qal ta'n goqwe'l Gjinisgam wel'te'tgl."

*A'tugwaaqan na nat wen al se'so'toqol sginminn
 ta'n mo gelu'lgtnugl*

²⁴ Se'sus ap telimaji a'tugwaaqan. Teluet, "Gjinisgam ilgwenaji mimajuinu'. Na tujiw pa wije' aq ji'nm ta'n iga'taqug'p gelu'lg sginminn ugtiga'taqang. ²⁵ Newtejgeg wela'gweg ge's ms't wen nepaj, nat wen piluitelget eliet aq al se'so'toqol sginminn ta'n mo gelu'lgtnugl na wije' iga'taqang. Na tujiw wesmugwat. ²⁶ Na glumgl nigwegl aq poqji lastegl, Na sginminn ta'n mo gelu'lgtnugl nigwegl aq poqji lastegl elt. ²⁷ Lugowinu'g pipanima'titl assusilitl, 'Gelu'lg'pnn sginminn iga'tugupnn iga'taqang, tami ta u't jigajewe'l wejiaqal?' ²⁸ Telimaji, 'Na ta'n wen getanugsi'gw gis la'teget.' Lugowinu'g pipanima'titl, 'Pewalieg mno'tunen jigajewe'l?' ²⁹ Telimaji, 'Moqwa', mu pe'l, tel'te'tm peji mno'tunew na glumgl ge's meno'tuoqol jigajewe'l. ³⁰ Pe' tli alte'j. Ignmatmug toqjigwegl glumgl aq jigajewe'l glapis gisigwegl. Tmg jigajewe'l mno'tutoqs'p, mawpilotqs'p aq nu'gwa'tutoqs'p. Toqo tujiw glumgl tms'tesnu aq la'tutoqs'pnn laqlansigtug.'

A'tugwaaqan na ji'nm iga'taqug apje'g sginmin

(Malg 4.30-32; Lu'g 13.18,19)

³¹ Se'sus a'tugwaaqan ap telimaji mimajuinu'. Telimaji, "Ta'n Gjinisgam ilgwenaji mimajuinu' na wije' aq na ji'nm ta'n apje'g sginmin ta'n teluisig mustate' iga'taqug ugtiga'taqang. ³² Apje'g sginmin pa na wije' aq wen'ju'sugapunei sginmin. Ta'n tujiw gisigwegl na me' mesgi'g je esgwiaqal ta'n nigwegl iga'taqang. Siawigwegl glapis miti'suig. Na sisipi'g peita'jig aq ewi'ga'tijig ugtwisse'mual na miti'sigtug."

*A'tugwaaqan na e'pit e'w'g apita'taqan
 (Lu'g 13.20,21)*

³³ Se'sus ap telimaji a'tugwaaqan. Teluet, "Ta'n Gjinisgam ilgwenaji mimajuinu' na wije' aq apita'taqan. Na e'pit wesua'toq ms't wapejgl ta'n etegl mun'tigtug aq mawa'toqol maw apita'taqan. Na tujiw mawlusngng ms't. Toqo tujiw ms't gaqi apita'q."

*Se'sus apjiw telimaji mimajuinu' a'tugwaqann
ta'n tujiw getu' gina'muej
(Malg 4.33,34)*

³⁴ Se'sus telimaji pugwenniji mimajuinu' a'tugwaqann ta'n tujiw nat goqwei getu' gina'muej. Apjiw telimaji mimajuinu' a'tugwaqann ta'n tujiw egina'muaji. ³⁵ Ula tela'teget ugjit gisa'tun tlian ta'n goqwei niganigitegewinuaq teluepnaq, "Tlimultes a'tugwaqann ta'n tujiw gelululoq. Agnutmua's ta'n goqwei mo geitas'gtugup weja'tegemg ugs'tqamu gisita's'geg."

*Se'sus telimaji unaqapemg ta'n telueg a'tugwaqan
na wen eljio'toqol jigajewei sginminn*

³⁶ Na tujiw Se'sus naqalaji mimajuinu' aq pisgwa't wen'ji'guomg. Unaqapemg pisgwita'jig na'te'l aq pipanima'titl, "Tal gis telimjig igtigig a'tugwaqan na wen eljio'toqol jigajewei sginminn?"

³⁷ Se'sus telimaji, "Na ji'nm ta'n iga'toqopnn gelu'lg sginminn pa na wije aq ni'n na mimajuinualsiap. ³⁸ Iga'taqan pa na wije aq ugs'tqamu. Na gelu'lg sginminn pa na wije aq mimajuinu'g ta'n Nisgaml ilgwenji. Jigajewei sginminn pa na wije aq mimajuinu'g ta'n majulgwala'titl Gjinn'tu'l. ³⁹ Na piluitelget ta'n iga'toqopnn jigajewei sginminn na Gjinn'tu. Ta'n tujiw meniga'tas'gt'tal na tujiw ugs'tqamu gaqiaq, aq meniga'ta'qu'tijig na ansale'wijig. ⁴⁰ Ta'n tujiw ugs'tqamu gaqiaq na wije'tew tliatew ugjit mimajuinu'g ta'n majulgwala'titl Gjinn'tu'l st'ge' jigajewei meno'tmg aq nu'gwa'tmg. ⁴¹ Ni'n na mimajuinualsiap. Ta'n tujiw i'ma's wa'so'q lgimates ansale'wijig ugs'tqamug. Na mawa'la'tita ms't ta'n winsultiliji aq negla ta'n gisa'la'tipni igtigi pata'taqatinew. ⁴² Ansale'wijig pijjio'la'tita pugtewigtug ta'n tlemultitaq aq seggapitasultitaq wipitua'l muta ulmajo'ltitaq na'te'l. ⁴³ Gatug getlamia'tijig mimajuinu' i'mu'titaq wa'so'q ta'n ujjual eig. Neia'sultitaq st'ge' na'gu'selitl neia'angitl musigis'g'tug. Pewaluloq angite'tmnew ta'n goqwei gis telimuloq."

A'tugwaqan na ji'nm we'jitoq nat goqwei mawi mgo'tig

⁴⁴ "Ta'n Gjinisgam ilgwenaji mimajuinu' na wije aq nat goqwei ta'n mawi mgo'tig etliga'tas'g iga'taqang. Na ji'nm ge's tel gesgmsing we'jitoq na milesuaqan, gatu apaji angune'g. Teli ul'ta'sit. Na enmiet aq netuisgetoq ms't goqwei ta'n assutg. Toqo apsgwa'sit aq pegwatelg na iga'taqan."

A'tugwaqan na ji'nm ali pgwatelg mego'tigewei waiopsgw

⁴⁵ "Elg ta'n Gjinisgam ilgwenaji mimajuinu' wije aq na ji'nm ali pgwatelg tm'tmue'l waiopsgul. ⁴⁶ Ta'n tujiw we'jitoq mujgajewei waiopsgw, ms't goqwei netuisgetoq ugjit pgwatemmn mego'tigewei waiopsgw."

A'tugwaqan na usgewinu'g

⁴⁷ "Ta'n Gjinisgam ilgwenaji mimajuinu' pa na wije aq ji'nmug ta'n a'pia'tijig aq mesna'tiji gaqaisg milamugsiliji nme'ji. ⁴⁸ Ta'n tujiw ugta'pimual waju'elij, na usgewinu'g wetna'titl aq nigtuo'la'tiji nme'ji. Ta'n gelu'sit menugegmg gatu ta'n mu gelu'sigw el jiglo'la'tiji. ⁴⁹ Na wije tliatew ta'n tujiw ugs'tqamu gaqiaq. Ansale'wijig peita'taq ugs'tqamug aq nigtuo'la'tita mimajuinu'. Teggiso'lujig pata'tegewinu'g aq teggiso'lujig gelu'sultijig mimajuinu'g. ⁵⁰ Ansale'wijig eljio'la'tita pata'tegewinu'g pugtewigtug. Tlemultitaq aq seggapitasultitaq wipitua'l muta welmajo'ltitaq na'te'l."

Ta'n goqwei pilei aq ta'n goqwei sa'qawei

(Malg 4.1-9; Lu'g 8.4-8)

⁵¹ Se'sus pipanimaji unaqapemg, "Nestmoqol ula ta'n goqwe'l gis telimuloq?" Telingwi'titl, "E'e."

⁵² Na glaman Se'sus telimaji, "Na nujigina'mua'tijig Mowisewei tplutaqan gegnu'tmujig tl gina'muanew igtigi ta'n Gjinisgam ilgwenaji mimajuinu'. Na negmow pa na wije aq assusit ta'n tewo'toqol pile'l aq sa'qawe'l ugtaligaml ta'n masgo'toqopnn."

Mimajuinu'g tleiwaltijig Nasaletg alua'la'titl Se'susal

(Malg 6.1-6; Lu'g 4.16-30)

⁵³ Ta'n tujiw Se'sus gaq agnutgl a'tugwaqann naqt'g na'te'l. ⁵⁴ Apaja'sit umutgig. Etl gina'muet a'sutuo'guom na'te'l. Ta'nig nutua'titl paqalauitijig. Telimultijig, "Tami weja'toq telgi'g gina'masuti? Tal gisa'toqol negla mesgi'gl paqalauiti'l?" ⁵⁵ Negm na aluse'wit uggwisl. Negm na Malial uggwisl, aq wijig'tultijig na Ji'mejal, So'sepal, Simonal aq Sutaal? ⁵⁶ Na ms't uggwe'ji'wg wigultiliji tet. Tami wej gina'masit ula ms't?" ⁵⁷ A' na glapis alua'la'titl.

Se'sus telimaji, "Lpa ms't wen gepmite'lmatl niganigjitegewinu'l gatu na wigma aq ta'ni tleiauwiltiliji ta'n negm wigit ma' gepmite'lm'gwi'tigul." ⁵⁸ Mo tela'tegegw pugwelgtngw paqalaiti'l na'te'l muta mimajuinu'g mo getlams'tasulti'gw.

14

Sa'n Nutsign'tuet ne'po't
(Malg 6.14-29; Lu'g 9.7-9)

¹ Na tujiw Elot, ta'n niganpuguit Galaliewa'gi, nutmat ta'n goqwei Se'susal gi's tela'tegelpnn. ² Telimaji uglugowinumg, "Ula na Sa'n Nutsign'tuepnaq aq apajipet. Etna na ugjit geggung ml'gigno'ti tla'tegepnn paqalawaiqaann."

³ Elot migwite'tg ta'n gisa'toqop ne'po'qsin Sa'n Nutsign'tuepnaq. Na gisa'lapni ugsma'gnismg ugsua'lan Sa'no'q, laqpa'lan aq pija'lan laplusang muta Sa'nal telimtl gisi pata'tegen. Elot gis pata'tegep ta'n tujiw malie'wipnig na e'pilitl ta'n teluisilitl Elotias. Na Elotias gis malie'wip. Ugji'nmumt'p na Elot ugjignaml ta'n teluisilitl Pilip. ⁴ Sa'no'q munsu tlimapnn Elotal, "Mo na teltenug gi'l malie'winew ugjignaml ugte'piteml." ⁵ Elot migwite'tg ta'n getu' ne'pa'pna Sa'nal gatu jipalapni Lesui'pa muta Lesui'paq tel'te'lma'tipnn Sa'nal na niganigjitegewinu.

⁶ Elot ajipuna'teg, maw witapa pestie'ultipnig. Na tujiw Elotias ugtusl amalgalipnn ugjit ta'n te'si'tij eimu'tipnig na'te'l. Na Elot teli ul'ta'sualapnn na e'pite'sl. ⁷ Teplumapnn e'pite'sl, "Elui'tmasi na ni'n ignmulates ta'n getu goqwei pewatnn."

⁸ Na Elotias telimapnn ugtusl ta'n goqwei tluen. Glaman na e'pite'sl telimatl Elotal, "Igmui Sa'n Nutsign'tuet un'ji tepteg eptaqanigtug."

⁹ Elot mesge'g'p muta geitoqop ta'n goqwei Elotias ugtusl pewatmlipnn. Gatu gisi tplumapnn nigantug wegla witapua aq na amuj tla'tegep ta'n goqwei na e'pite'sl tel'puat'g'p. ¹⁰ Na glaman elgimapni sma'gnisg aq temgweta'tipnn Sa'nal. ¹¹ Na un'ji pegisitia'tipnn tepteg eptaqanigtug aq ignmua'tipnn na e'pite'sl aq na e'pite's ignmuapnn uggwitl. ¹² Na Sa'no'q unaqapemg peita'lipni laplusang. ¹³ Wesua'la'tipnn Sa'nal aq utqutala'tipnn. Na tujiw el'ta'pnig Se'suseg aq agnutmua'tipnn ta'n gis tliaq.

Se'sus esmaji pugwenniji mimajuinu'
(Malg 6.30-44; Lu'g 9.10-17; Sa'n 6.1-14)

¹³ Ta'n tujiw Se'sus nutmaj Sa'no'q nepg'pnaq na maw unaqapemg elisugultijig ta'n mu wen wigigw Galaliewa'gi. Na mimajuinu'g tel nutma'tij ta'n Se'susal lielita, naqtm'i'titl wiguowal aq el'ta'jig ta'n Se'sus eliet. ¹⁴ Ta'n tujiw Se'sus pem na'taqama'sij na nemiaji wegla mimajuinu' etli esmalgwi'titl. Ewlite'lmaji, gepta'sit ugtulg aq nepilaji ta'n ges-nugu'tiliji.

¹⁵ Ge's mu oqonitpaqiaq, unaqapemg telima'titl Se'susal, "Eimuti'gw paqtaqamigtug. Apugjig oqonitpaqiaq. Amase'ji'jg ta'n utann eteg. Lgimaq na mimajuinu'g utang ugjit nattelmanew mijipjewe ge's mu oqonitpaqianug."

¹⁶ Se'sus telimaji, "Mut wen tami lgimanew. Ignmug nat goqwei malqotmnew."

¹⁷ Gatu telimgwi'titl, "Geggunmeg pas'g na'ngl pipnaqann aq tapusijig nme'ji'jg."

¹⁸ Se'sus telimaji. "Ge' jugwa'tuigw." ¹⁹ Na tujiw mimajuinu' telimaji, "Pewaluloq pmgopita'new ta'n etli msiguig."

Na wesua'toqol pipnaqann aq nme'ji'jg. Elapa'sit wa'so'q aq a'sutmat. Miwatmuatl Gjinsigaml ugjit na mijipjewe. Nigtua'toqol pipnaqann aq nme'ji'jg aq ignmuaji unaqapemg ugjit smanew mimajuinu'g. ²⁰ Ms't g'satalulti'tij, Se'sus unaqapemg gis mawo'tu'tij ta'n goqwei piamaiaq aq wajua'tu'titl newtisga'qal je ta'pu ligpenignn. ²¹ Panaemg na'n pitu-iptnnaqanijig ji'nmug gis smujig aq pugwelgig e'prijig aq mijua'ji'jg.

Se'sus wesgit pmiet samqwanigtug
(Malg 6.45-52; Sa'n 6.15-21)

²² Ta'n tujiw Se'sus gis smaj mimajuinu', na telimaji unaqapemg tepita'new ugtuluuq aq asoqomgita'new qospegm. Esgwia'tilij mimajuinu' enmigimaji. ²³ Newtugwa'lugwej na gm'tnigtug so'q'wriet, naji a'sutmat. Siawqatg na'te'l ta'n gi's oqonitpa'q. ²⁴ Ge's Se'sus eig gm'tnigtug, na unaqapemg siaw elisugultiliji qospegm. Gitnm'tijig muta asugwetnma'tijig aq maqatgwig.

²⁵ Na wejgwapniaq, na'tami ne'w ajiej, Se'sus eliet ta'n unaqapemg eimu'tijig. Wesgit pmiet samqwanigtug. ²⁶ Ta'n tujiw unaqapemg nemia'titl Se'susal wesgit pmielitl samqwanigtug, na tujiw jipaqita'jig aq poqji sesgu'tijig. Telimultijig, "Emsigtma'ti'gw."

²⁷ Se'sus smtug gelulaji, "Pun jipasultigw, ni'n na. Ml'gito'ltigw."

²⁸ Na Pie'l telimatl, "Gjisaqamaw, pa na gi'l na Se'susewin, ge' wigumi aq gisa'li usgit pmien samqwanigtug."

²⁹ Se'sus telimatl, "Na to'q jugu'a." Na Pie'l geptapugua'sit ugtuluow aq wesgit pmiat samqwanigtug. Natguatl Se'susal. ³⁰ Gatu ta'n tujiw mi'gusit ta'n teli ugnu'sg aq ta'n teli maqatgwig smtug poqji gta'p'a. Sesgwet, "Gjisaqamaw, ugs'tawi."

³¹ Smtug Se'sus elisga'sit aq goqgwa'latl. Telimatl, "Me' ewligtlams'tasin. Goqwei weji megtuin?"

³² Ela'latl Pie'lal aq tepa'tijig ugtuluwaq. Na tujiw ugnu'sn jena'sg. ³³ Ge's eimu'tijig ugtuluwaq na unaqapemg emtoqwalgwi'titl aq telimgwi'titl, "Getloqo gi'l na Gjinisgam uggwisl."

*Se'sus nepilaji ta'n tleiauwultiliji Genesaletewa'gig
(Malg 6.53-56)*

³⁴ Na siawi asoqomita'jig na qospem aq oqwa'jig Genesaletewa'gig. ³⁵ Na'te'l mima-juinu'g nenua'titl Se'susal aq nat gima'tiji ta'n te'siliji gsnugowinu' umutgiwaq aq pegisi-tua'tiji Se'suseg. ³⁶ Etama'titl Se'susal je we'gaw gsnugowinu'g sama'tuanew ugputu'gunml. Ta'n te'sijig sama'tua'titl Se'susal ugputu'gunml na gisi npilujig.

15

*Tplutaqann ta'n mimajuinugi'g gegina'matmi'tipn
(Malg 7.1-13)*

¹ Ta'sijig Palasiaq aq nujigina'mua'tijig Mowisewei tplutaqan weita'jig Selusalemg. Peita'jig Se'suseg aq pipanima'titl, ² "Tal gi's gnaqapemg elistmi'tij tplutaqann ta'n wejiaqal wetapegsultieg. Mo tetapu gsispa'tu'tigul ugputnual ge's mu mijjulti'gw?"

³ Se'sus pipanimaji, "Tal gi's elistmu'tioq ta'n goqwei Gjinisgam telimugsi'gw gatu awna tela'taqatioq ta'n telueg gilewewei tplutaqann? ⁴ Gjinisgam teluet,

" 'Gepmite'lm gujj aq ggij.'"

Elg teluet, "Ta'n wen penoqite'lmaji ungi'gu, amuj ne'po'qsin."

⁵ "Mo tetapu gina'muawoq ta'n getu wen gegungl goqwe'l ta'n e'wmi'titaq apoqon-muanew ujjl gisna uggwitl. Muta gegina'muoq tluen, 'Nat goqwei e'wtes ugjit apoqonmu-linew na gisi ignmuap Gjinisgam.' Na tujiw ma' amuj apoqonmuata ungi'gu. ⁶ Telueioq ula mimajuinu mo amuj gepmite'lmagwi ujjl aq uggwitl. Etna ugjit gisa'loq mimajuinu elistmn Gjinisgam ugtwi'gatign muta pewaloq tla'tegen ta'n goqwei telueg gilewewei tplutaqan. ⁷ Me' gatu wesgjiangamgusultioq. Aiseiao'q ewi'g'p ta'n goqwei Gjinisgam wesgumugsi'oqop.

⁸ Na tujiw Gjinisgam teluep, 'Wegla mimajuinu'g telimijig gtu' gepmite'lmin.

Gatu lpa mo nugu angite'tmi'ti'gw aq mo tela'taqati'gw ta'n goqwei gis telimg'pnig.

⁹ Ta'n tujiw emtoqwalijig na mu tepawtinug, muta telimaji igtigi

me' tla'taqatinew mimajuinue'l tplutaqann jel mu ni'newe'l tplutaqann.' "

*Ta'n goqwei gisa'lujig mimajuinu'g pata'taqatinew
(Malg 7.14-23)*

¹⁰ Se'sus wigumaji mimajuinu' aq telimaji, "Jigs'tmu'tigw aq ns'tmu'tigw ta'n goqwei tlimultoqs'p. ¹¹ Na mijipjewe'i nat wen malqotg, na ma' gisa'lugug ula mimajuinu mo glu'sin. Gatu ta's'gl glusuaqann ta'n teluet gisa'lugutal mo glu'sin."

¹² Na unaqapemg peita'jig Se'suseg aq telimgwi'titl, "Geitu's'p na Palasiaq mo piami gsatmi'tigup ta'n gis tluen?"

¹³ Se'sus telimaji, "Nuj ta'n eig wa'so'q na mno'tutal ta'n te's'gl goqwe'l mo wel'te'tmug st'ge' na iga'taqewinu mniugtnas'gt'tal ta'n te's'gl goqwe'l mo iga'taq'p. ¹⁴ Mut sespete'tmug na ta'n goqwe'l wegla mimajuinu'g egina'mua'tijig muta negmow pa na wije'i aq nepapigwo'ltiliji. Ta'n tujiw ji'nm ta'n nepapigwa't ilgwenatl igtigl nepapigwa'litl, gitg pitja'taq elmalqe'g."

¹⁵ Pie'l telimatl, "Mo nestmulueg a'tugwaqan. Tlimigw ta'n goqwei gis telue't'p."

¹⁶ Se'sus telimaji unaqapemg, "Mu piami ns'tmu'tiwoq st'ge' igtigig mo nestmu'ti'gw. ¹⁷ Geitu gilew ns'tmu'tinew ta'n getu goqwei mimajuinu malqotg na eliaq ugtlaminug aq toqo wet siaw tuaq. ¹⁸ Gatu mimajuinu telgwig uggamlamun aq teluet na goqwei tel'te'tg. Na ta's'gl glusuaqann ta'n teluet na gisa'lugutal mo glu'sin. ¹⁹ Ta's'gl goqwe'l ta'n mimajuinu tel'te'tgl gisa'lugutal mo gelu'silin. Alt ta'n goqwe'l telgwig uggamlamun etug

gisa'lan ne'pa'tegen. Alt ta'n goqwei tel'te'tg etug gisa'lan sespe'wan igtigl aq sespo'tegelitl. Alt angita'suaqann etug gisa'lugatal gmutnen. Alt angita'suaqann etug gisa'lugatal pisui agnutman igtigi gisna pisuiman. ²⁰ Ta's'gl goqwe'l mimajuinu tel'te'tgl gisa'lugatal mo gelu'sin. Gatu pa na mimajuinu malqotg'ss nat goqwei aq mu gis gesispa'tegegw na ma' gisa'lnug mo gelu'sin."

*E'pit ta'n melgi gtlams'tg
(Malg 7.24-30)*

²¹ Se'sus maja'sit na'te'l aq eliet tepaw ggigann teluisigl Tail aq Saiton. ²² Na e'pit ta'n tleawit Genanewa'gig toqo nige' wigit gigjiw Tail aq Saiton eliet Se'suseg. Gesigaw tlimatl, "Gjisaqamaw, geitu gi'l na teplutasin ta'n wetapegsin Ta'piteg. Ewllite'lmi. Ntus ma'muni gitnmat muta mn'tu pitu'gwitl."

²³ Gatu Se'sus mo nimjimaugul. Se'sus unaqapemg telimji, "Jiglgim muta, wesam sespe'g aq alulgwalsieg."

²⁴ Se'sus telimaji, "Petgimimg ugjit pas'g na Lesui'paq muta mo gegguna'tigul nat wenn ugjit ilgwenagun st'ge' jiggluewjig ta'n gesgo'ltijig."

²⁵ Na jiniw e'pit nutgul'pa'sit Se'suseg aq etamatl, "Gjisaqamaw apoqonmui."

²⁶ Se'sus telimatl, "Mo teltenug sman 'nmu'jig na mijua'ji'g wiluowal."

²⁷ Na e'pit telimatl Se'susal, "Gjisaqamaw, teliaq ta'n teluen, gatu we'gaw 'nmu'jig malqotmi'tij nat goqwe'l weji nisaaqal patawutigtug ta'n eteg assusit wiguaq."

²⁸ Na glaman Se'sus telimatl, "Tu's melgi gtlams'tmn. Ta'n goqwei pewatmn msntes." Na smtug ugtusl nepilmutl.

Se'sus nepilaji pugwenniji mimajuinu'

²⁹ Se'sus maja'sit na'te'l aq tajiga'sit qospem teluisig Galali. Na toqjua't wenaqqamigeg aq pengopa'sit. ³⁰ Pugwelgig mimajuinu'g el'ta'jig Se'suseg. Pegisula'tiji mimajuinu' ta'n gesnugu'tiliji gigjiw Se'suseg. Alt asgajo'ltijig aq alt sawiptna'tijig. Alt nepapigwo'ltijig, alt mo gis glusulti'gw aq alt milipna'tijig. Se'sus nepilaji te'siliji. ³¹ Mimajuinu'g paqalaluitijig ta'n tujiw nutua'tij ta'ni mo gis glusultiligupni na gelusultiliji aq nemia'tij asgajo'ltiliji aq sawiptna'tiliji na jajigo'ltilij aq nepapigwo'ltilipni nemitaqatiliji. Na miwatmua'titl Gjnisgaml ta'n Lesui'paq tel miwatmuala'titl.

*Se'sus esmaji ne'w pituipntnaqaniliji j'nmug
(Malg 8.1-10)*

³² Se'sus wigumaji unaqapemg aq telimaji, "Ewllite'lm'gig wegla mimajuinu'g muta ne'gaw nesuguna'q wijitgweiwijig. Nige' mo piamianug goqwei malqottaq. Mo getu' pipanimaqig 'nmita'new muta jijuaqa nat wen oqonitpaqietew awtigtug. Getu' smgig ula tet."

³³ Unaqapemg pipanimji, "Tami tet ula paqtaqamigtug ugji we'jittesnen tepiaq mijip-jewei ugjit te'sit mimajuinu? Pugwelgig mimajuinu'g eimu'tijig tet."

³⁴ Se'sus pipanimaji, "Ta's'gl pipnaqann geggunmoqol?"

Telimgwi'titl, "Lluigneg te's'gl pipnaqann aq ta'sijig nme'ji'g."

³⁵ Se'sus telimaji mimajuinu' pmgopita'new. ³⁶ Na tujiw wesua'toqol na pipnaqann aq nme'ji'g aq miwatmuatl Nisgaml. Nigtua'toqol aq ignmuaji unaqapemg ugjit smanew mimajuinu'. ³⁷ Ta'n tujiw ms't wel g'satalulti'tij, Se'sus unaqapemg megnmi'tij piwiaqal mijipjewe'l aq wajua'tu'titl lluigneg ligpenignn. ³⁸ Ne'w pituipntnaqan te'sijig j'nmug esmujig aq pugwelgig e'pijig aq mijua'ji'g.

³⁹ Na Se'sus pipanimaji mimajuinu' ugjit 'nmita'new. Na tujiw poqjinmita'ti'tij Se'sus aq unaqapemg. Pisultijig ugtuluaq aq elaqtaqatjig ta'n teluisig Maqatan.

16

*Palasiaq pipanima'titl Se'susal tla'tegelin paqalaiwaqan
(Malg 8.11-13; Lu'g 12.54-56)*

¹ Ta'sijig Palasiaq aq Satusiaq el'ta'jig Se'suseg. Getu' gistesgua'titl, muta mo getlams'tua'tigul. Na glaman pipanima'titl tla'tegelin paqalaiwaqan ugjit neia'tuanew ugml'gigno'tim wejiaq wa'so'q. ² Gatu Se'sus telimaji, "Ta'n tujiw na'gu'set pem galqwasiej, gilew thuetoqs'p, 'Sapo'nug ul gisgnma'titesnu muta musigisg'tug megwe'g.' ³ Gatu igtig na'gweg ta'n tujiw wejgu segewa't thuetoqs'p, 'Gigpesatew muta ugjipenug megwe'g aq poqji alugwiaq nige'.' Ta'n angaptmoq musigisg'tug geituoqop pa na gigpesaq's gisna weligisg'g's. Gis nmituoq aq gis nutmoq ta'n goqwe'l ni'n gis tla'tegeiapnn gatu mo nestmu'tiwoq ta'n goqwe'l apugjig Gjnisgaml tla'tegetew. ⁴ Me' gatu mimajuinu'g gisgug winjultijig aq mo piami angite'lma'tigul Nisgaml. Gilew telo'tioq st'ge' negmow muta pipanimioq ugjit tla'tegen paqalaiwaqan. Moqwa' mu tela'tegew paqalaiwaqan. Mu

musga'tuluoq ta'n goqwei pewatmoq gatu Gjinisgam musga'tultoqs'p na wije paqalawaiqaqan st'ge' ta'n apoqonmuapnn Jonaal. Ala na pas'g paqalawaiqaqan nmitu'titoqs'p."

Na glaman maja'sit aq eliet na'tami se'g.

*Mut jigs'tmuanew ta'n goqwe'l
Palasiaq aq Satusiaq gina'mua'ti'tij
(Malg 8.14-21)*

⁵ Ta'n Se'sus aq unaqapemg gis asoqomita'jig qospem, na unaqapemg awan'ta'sultiliji jugwa'tunew pipnaqann. ⁶ Se'sus telimaji, "Angweiasultigwa aq mut e'wmu'tinew na apita'taqan ta'n Palasiaq aq Satusiaq e'wmi'tij."

⁷ Unaqapemg wesgutmi'tilij ta'n goqwei Se'sus gi's teluet telimultijig, "Na ula wet thuet muta mo pegisitugg pipnaqann."

⁸ Se'sus gejjaji ta'n goqwei wesgutmi'tij aq telimaji, "Me' gatu mo piami gtlams'tmu'tioq ignmuinew ta'n goqwei nuta'ma'tioq. Goqwei weji usgutmoq ta'n mo pipnaqann gegunmuoqol? ⁹ Mnaq nestasultioq. Mo migwite'tmuoq na tujiw nasgwa'tuapnn na'ngl pipnaqann aq esmg'pnig na'n pituipntnaqanijig ji'nmug. Awan'ta'sultioq ta's'gl lippenignn waju'pega'tuoqopnn. ¹⁰ Mo migwite'tmuoq na tujiw nasgwa'tuapnn lluigneg te's'gl pipnaqann aq esmg'pnig ne'w pituipntnaqanijig ji'nmug. Awan'ta'sultioq ta's'gl lippenignn waju'pega'tuoqopnn na tujiw. ¹¹ Tal gi's mo nestmu'tiwoq mu na pipnaqan wesgutmuap ta'n tujiw telimuloqop ugjit angweiatultinew aq mo e'wmu'tinew na apita'taqan ta'n Palasiaq aq Satusiaq e'wmi'tij."

¹² Na tujiw unaqapemg nestmi'tij Se'sus mu telimagwi mo e'wmanew apita'taqan gatu lpa telimaji ugjit angweiasultinew aq mu jigs'tuanew ta'n tel gina'mua'ti'tij Palasiaq aq Satusiaq.

*Pie'l teluet Se'sus na Nujiugs'tawi'wet
(Malg 8.27-30; Lu'g 9.18-21)*

¹³ Se'sus aq unaqapemg peita'jig gigjiw na gjigan teluisig Sesalia Pilippai. Na pipanimaji unaqapemg, "Ni'n na mimajuinualsiap gatu tal'tasultijig mimajuinu'g weni ta ni'n?"

¹⁴ Unaqapemg telimgwi'tit, "Alt tel wi't'sgig Sa'n Nutsign'tuet. Alt tel wi't'sgig na Ilaija, aq igtigig tel wi't'sgig Jelamaia gisna igtig niganigjitegewinu."

¹⁵ Na Se'sus pipanimaji, "Gatu gilew, tal'ta'sultioq weni ta ni'n?"

¹⁶ Simon Pie'l telimatl, "Gi'l na Nujiugs'tawi'wet. Gi'l na Gjinisgam uggwisl."

¹⁷ Se'sus telimatl, "Simon, gi'l na Jona uggwisl aq wel'te'lmulg. Mu wen ugs'tqamug telimulgupnig ta'n goqwei gis ti wi'tin gatu nuji ta'n eig wa'so'q gis tlim'sg'p. ¹⁸ Simon nige' tel wisunalul Pie'l. (Na wisun Pie'l telueg gun'tew uglti'sutiow.) Mawa'lgig ntmimajuinung gi'leg aq maw nnaqapemg. Mawa'latesnu mimajuinu'g st'ge' aluse'wit mawa'toqol gun'tal ugjit el'tun a'sutuo'guom. Ta'n goqwei tla'tega's ma' nugu wissuignetmug aq npuaqan ma' nugu wissuignemagwi na mimajuinu'g ta'n mawa'latesnu. ¹⁹ Ignmultes na apt'sqi'ggn ta'n e'wmnn ugjit apt'sqa'mn gisna pansaqamn ta'n Gjinisgam ilgwenaji mimajuinu'. Ta'n goqwei wetqo'loqig mimajuinu'g tla'taqatinew ugs'tqamug na ugt'qoltas'gt'tew wa'so'q aq ta'n goqwei wel'te'lmuoqig mimajuinu'g tla'taqatinew ugs'tqamug ul'te'tas'gt'tew wa'so'q."

²⁰ Na tujiw Se'sus telimaji unaqapemg mut wenn tlimanew negm na Nujiugs'tawi'wet.

*Se'sus wesgutg ta'n ulmaje'tew aq ta'n tli np'tew
(Malg 8.31—9.1; Lu'g 9.22-27)*

²¹ Na weja'tegemgeg tujiw Se'sus menaqa telimaji unaqapemg, "Amuj eliei Selusalemg aq na'te'l na Lesui'paq ta'n niganpugultijig, niganpugultijig patlia'sg aq nujigina'mua'tijig Mowisewe'i tplutaqan gisa'litaq ma'muniw ulmaje'n. Ne'pa'iten, aq gisi nesuguna'q min-unsia's."

²² Pie'l ela'latl ta'n esgwia'tiliji unaqapemg mu eimu'tiligwi. Wetqo'latl aq telimatl, "Gjisaqamaw, na Gjinisgam ma' ignmatmug tlian. Ula amujpa ma' gis tlianug ugjit gi'l."

²³ Se'sus gigo'qopugua'sit aq telimatl Pie'lal, "Gi'l tel glusin st'ge' Gjimm'tu. Jigla'si ni'neg. Gi'l etegenin, muta tel'ta'sin st'ge' mimajuinu'g, mu st'ge' ta'n Gjinisgam tel'ta'sit."

²⁴ Na tujiw Se'sus telimaji unaqapemg, "Ta'n getu wen getu' wije'wiji, amuj awan'ta'sualsit aq tla'tegetew ta'n Gjinisgam tel'puatmlitl. Amuj wel'te'tg majulgwalin ni'n je tlia npuaqan ugjiaq. Na tujiw gisi majulgwalitew. ²⁵ Muta ta'n getu wen getu' ugs'tawi'sij na awna np'tew. Gatu na mimajuinu ta'n awan'ta'sualsit muta getu' majulgwalit ni'n je tlia ne'po'qsin na negm msntew iappiwewei mimajuaqan. ²⁶ Etug na mimajuinu gis assutg ugs'tqamu gatu mo geggunmug iappiwewei mimajuaqan. Na giasgiw mo goqwei ganie'wigw. Mo eigtnug ta'n goqwei ganie'wit pegwatelmn ugjit iappiwewei mimajuaqan wa'so'q. ²⁷ Ni'n na mimajuinualsiap. Na apaja'sia's maw ansale'wiji. Guguntes mesgi'g ml'gigno'ti. Nujj ta'n eig wa'so'q ma'muni gepmite'lmitew.

Ignmuatal te's mimajuinu'l ms't goqwei ugjit ge's giasgiw ta'n gis tla'tegelpinn ugs'tqamug.
 28 Migwite'tmug ula. Eimu'tioq ta'sioq ula tet ta'n ma' npu'tiwoq glapis gisi nmia's
 wa'so'q aq apaja'sia's. Ni'n na mimajuinualsiap aq ta'n tujiw apaja'sia's na tujiw ni'n
 elege'witewites."

17

Se'sus sa'se'wamugwa'sit

(Malg 9.2-13; Lu'g 9.28-36)

¹ Ta'n tujiw gaqiaql asugom te'suguna'q Se'sus so'qwiet ta'n etli esp'teg gm'tnigtug. Na'te'l
 ela'laji pas'g Pie'lal aq Ji'mejal aq Ji'mej ugjignaml ta'n teluisilitl Sa'n. ² Na'te'l Se'sus
 sa'se'wamugwa'sit. Na ugsisgw pitiata's'g st'ge' na'gu'set, aq utapsunn tli gsi wape'gl st'ge'
 waseteg. ³ Na unaqapemg nemia'tiji Mowisal aq Ilaijaal pegisingig aq poqji glula'titl
 Se'susal. ⁴ Pie'l telimatl Se'susal, "Gjisaqamaw, na maw glu'lg tet eimu'tieg, pa na pewatmn
 ltua's nesisgl anapjetege'we'l, newte' ugjit gi'l, aq te's newte' ugjit Mowis aq Ilaija." ⁵ Ge's
 Pie'l etlewo'gwe'l, jiniw na gesateg alug naqa's'g tetpaqiw ta'n gaqamultijig. Nat wen ta'n
 eig alugwigwug teluet, "Ula na ngwis ta'n mawi gsalg. Jigs'tug negm."

⁶ Ta'n tujiw unaqapemg nutmi'tij ula jipaqita'jig aq getgugesmita'jig maqamigeg.
⁷ Se'sus eliet aq sama'tuaji un'jiwaq aq telimaji, "Qamultigw. Mut jipasultinew." ⁸ Ta'n
 tujiw toqjuapita'jig mo wenn nemia'tigul, pas'g Se'susal.

⁹ Ge's pem nisita'tij gm'tnigtug, Se'sus telimaji unaqapemg, "Ni'n na mimajuinualsiap.
 Mut wen tlimanew ta'n goqwei gis nmituoq glapis minunsian."

¹⁰ Na unaqapemg pipanima'titl, "Tal gi's nujigina'mua'tijig Mowisewei tplutaqan teluejig
 Ilaija amujpa tmg pgisintew?"

¹¹ Se'sus telimaji, "Ilaija amuj nigani pginging ugjit gisgaja'tun ms't goqwei. ¹² Gatul
 telimuloq, Ilaija gis pegising aq mimajuinu'g mo nenua'tigul. Ta'n pas'g goqwei getu'
 tla'la'tipnn na gi's tela'taqatipnig. Ni'n na mimajuinualsiap aq wijei emegweiwitaq st'ge'
 ta'n pas'g getu' le'wiji."

¹³ Na tujiw unaqapemg nestmi'tij Se'sus wesgumatl Sa'n Nutsign'tuelitl ta'n tujiw
 ewi'tapnn Ilaijaal.

Se'sus nepilat' lpa'tujl ta'n mn'tu pitu'gwitl

(Malg 9.14-29; Lu'g 9.37-43a)

¹⁴ Ta'n tujiw apaita'jig ta'n mimajuinu'g eimu'tijig na ji'nm eliet Se'suseg aq nutgul'pa'sit.
¹⁵ Telimatl, "Saqamaw, ewlite'lm ngwis. Wejipulgwet aq tel gitnmat gaqaisg nisiet
 pugtewigtug gisna paqasiet samqwanigtug. ¹⁶ Ela'lg'p gnaqapemg aq pipanim'pnig
 npilan gatu mo gisi npila'tigupnn."

¹⁷ Se'sus teluet, "Me' gatu gilew ta'n wigultijig gisgug mo getlams'tasultiwoq aq ew-
 nasa'tuoqop ta'n goqwei gis gina'muloq. Me' gatu tali pgitgalultoqs'p? Tali pgiji
 gina'multoqs'p glapis getlams'tmu'tioq." Na tujiw telimatl ji'nmul, "Jugwa'li na lpa'tuj."

¹⁸ Se'sus telimatl mn'tu'l tualqa'sin lpa'tuj ug'tinneg aq tewelqa'silitl. Smtug gisi npilut.

¹⁹ Se'sus unaqapemg peita'jig Se'suseg ta'n tujiw newtugwa'lugwelitl aq pipanima'titl,
 "Tal gi's mo gis tualqa'luaqatt na mn'tu?"

²⁰ Se'sus telimaji, "Mo gis tla'taqatiwoq muta mu piami gtlams'tmu'tiwoq. Migwite'tmug
 ula. Ta'n tujiw gtlams'tuaqanmuow na telgi'g st'ge' mustate' sginmin, na gis tlimatoqs'p
 gm'tn, "Tet ugji maja'si aq ala tet lia." aq lietew. Mo goqwei etenug ta'n mu gis
 tala'taqatiwoq. ²¹ Gis tualqatesguoqs'p mn'tu ta'n tujiw gis uli a'sutma'tioq aq ta'n tujiw
 gis sune'wultioq."

Se'sus wesgutg ta'n mimajuinu'g tel ne'po'taq

(Malg 9.30-32; Lu'g 9.43b-45)

²² Ta'n tujiw Se'sus unaqapemg gis mawita'tij Galaliewa'gi, Se'sus telimaji, "Ni'n na
 mimajuinualsiap gatu mimajuinu'g ugsua'litaq aq ignmuitaq igtigig assumin. ²³ Ne'pa'litaq
 gatu nesuguna'q iga'qt'tew na minunsia's." Ta'n tujiw unaqapemg nutmi'tij ta'n goqwei
 Se'sus gi's teluet na me' gatu mo welgwijulti'gw.

Pie'l we'jitoq suliewei nme'j ugtung

²⁴ Na Se'sus aq unaqapemg peita'jig na gjigan teluisig Gapelniang. Ge's eimu'tijig na'te'l,
 mimajuinu'g ta'n nujintutmi'tij suliewei ugjit a'sutuo'guom, el'ta'jig Pie'leg aq pipanima'titl,
 "Na gilewewei nujigina'muet ignmuatg na suliewei ta'n Mowisewei tplutaqan telueg te's
 mimajuinu'g ela'toq a'sutuo'guomg te's newtipunqeg?"

²⁵ Pie'l telimaji, "Tal ma."

Pie'l pisgwa'j ta'n Se'sus wesgowa'sit. Se'sus pipanimatl, "Simon, tal'te'tmn? Na elege'wit elgimaji nujintutma'tiliji suliewei ugjit mawo'tu'tilita na suliewei. Wen apangitmuatl suliewei ta'n elege'wit pewatg, na elege'wit un'jang gisna igtigig?"

²⁶ Pie'l telimatl, "Igtigig."

Se'sus teluet, "Na teliaq, Mo teltenug ugjit elege'wit un'jang apangitmnnew na suliewei ta'n elege'wit pewatg. ²⁷ Gatu ginu mo getu' gisa'luggw nujintutma'tijig suliewei oplite'lmugsinew. Na glaman qospeng lia, naji usga. Amgwesewei nme'j pe'tult, na ugtung we'jituates tepiaq suliewei ugjit ni'n aq gi'l. Na ugsua'tu aq ignmuaten mimajuinu'g ta'n nujintutma'tij suliewei."

18

*Wen me' gepme'g ta'n getu tami
Gjinisgam ilgwenaji mimajuinu'
(Malg 9.33-37; Lu'g 9.46-48)*

¹ Na tujiw unaqapemg el'ta'jig Se'suseg aq pipanimgwi'titl, "Ta'n getu tami Gjinisgam ilgwenaji mimajuinu' wen me' gepme'g na'te'l?"

² Se'sus wigumatl mijua'ji'jl aq gaqama'latl nigantug unaqapemg. ³ Na telimaji, "Migwite'tmug ula. Amujpa sa'se'wita'sultioq aq getlams'tmu'tioq st'ge' mijua'ji'jg. Pa na mo tla'taqatiwoq ma' pisgwi'ta'woq ta'n Gjinisgam ilgwenaji mimajuinu'. ⁴ Ta'n wen mu espote'lsigw aq elita'sualatl Nisgaml st'ge' ula mijua'ji'j elita'sualaji ungi'gu, na negm mawi gepme'g ta'n getu tami Gjinisgam ilgwenaji mimajuinu'. ⁵ Ta'n getu wen ulasua'latal mijua'ji'jl st'ge' ula mijua'ji'j muta tel puatm, na ulasua'litew ni'n."

*Mo gelu'lgtnug ta'n tujiw nat wen
gisa'latl igtigl pata'tegelil
(Malg 9.42-48; Lu'g 17.1,2)*

⁶ "Mo gelu'lgtnug ta'n tujiw nat wen gisa'latl pata'tegen newte'jilitl mijua'ji'jl ta'n getlams'tuilitl. Me' glu'lgtesoq na ugjataqaneg gelpilaj mulinewei gi'taqane'l aq ejiglpega'lut gta'nug je mu gisa'latl mijua'ji'jl pata'tegen. ⁷ Ma'muni mtue'g muta na pugwelgl ta'n goqwe'l gisa'lugwi'tiji mimajuinu'g pata'taqatinew. Wegla amuj thialat gatu me' pajiji mtue'tew ugjit na mimajuinu'g ta'n pegwatu'titl.

⁸ "Pa na e'wmn gpitn gisna ggat ugjit pata'tegen amujpa pun tla'tegen je thia temte'mn gpitn gisna ggat. Muta me' gelu'lg't'ss siaw mimajin aq mu gisi pata'tegen ta'n mo geggunmun gpitn gisna ggat je mu elaqalulten ta'n pugtew iapjiw eteg. ⁹ Pa na angaptmn nat goqwei aq ula gisa'l'sg pata'tegen, na me' gelu'lg ugjit mna'tutes gpugugul aq jiglegetes je mu siaw pata'tegen. Me' gelu'lg gis lien wa'so'q ta'n tujiw nepapigwa'n je mu ta'n tujiw me' nemitegen na elgimimg pugtewigtug Mn'tua'gig ta'n pugtew iapjiw eteg."

*A'tugwaqan ta'n jijgluwej gesga'taq
(Lu'g 15.3-7)*

¹⁰ "Ango'tmug mu gtanan na mimajuinu ta'n elita'sualin ni'n st'ge' ula mijua'ji'j elita'sualin. Telimuloq na ansale'wit ta'n angweiwatl na apjiw i'mlitl ta'n Nujj eig wa'so'q. ¹¹ Ni'n na mimajuinu'alsiap aq pegisinap ugjit ugs'tawian ta'n gesgo'tijig.

¹² "Tal'ta'sultioq? Tala'teges na ji'nm geggunaji gasiptnaqaniliji jijgluwej toqo newte'jilitl gesga'litl? Na naqalaji pesgunateg te'sisgegsiliji je pesgunateg ta'n etl pesgwatalulitiliji wenaqqamigeg aq naji gwiluatal ta'n gesga'litl. ¹³ Telimuloq ta'n tujiw we'jiaj, na me' wel'ta'sit ugjit ula newte'jilitl je mu esgwia'tiliji ta'n mo gesgo'tligupni. ¹⁴ Na nuj ta'n eig wa'so'q wijei mo pewalagwi gs'go'tinew wegla mimajuinu' ta'n majulgwalin ni'n."

Ta'n tujiw gitap oplal'sg

¹⁵ "Pa na nat wen ta'n getlams'tuatl Nisgaml st'ge' gi'l, na oplal'sg, lia negmeg aq tlim ta'n tela'tegen. Gatu pas'g tlim, mu wen piluei. Pa na wel'te'g ta'n goqwei gis tlim, na gilew apaji ul'te'ltulitoqs'p. ¹⁶ Pa na mu wel'te'lmulug, lia aq pipanim gitap gisna gitapaq wij'e'ulin. Na gi'tu'titaq ta'n te's'gl goqwe'l elsutmasgl aq ta'n goqwei tlimultew. ¹⁷ Pa na mu jigs'tmagwi gitap, na tujiw tlim mimajuinu'g ta'nig getlams'tmi'titl Nisgaml. Pa na me' mu jigs'tmugsiwoq gilew ta'n tego'tmoq, na tujiw geituoq negm pa wijei aq nat wen ta'n mu getlams'tmug gisna ta'nig nujintutma'tijig suliewei."

Ta'n goqwei eliamog mimajuinu'g tla'taqatinew

¹⁸ "Telimuloq, ta'n goqwei wetqo'loq mimajuinu tla'tegen ugs'tqamug na ugtogolutew wa'so'q. Ta'n goqwei wel'te'tmoq ugs'tqamug ul'te'tas'gt'tew wa'so'q.

¹⁹ "Me' telimuloq nat goqwei. Ta'n getu tujiw tapusioq wel'te'tmoq aq wijei etamog Gjinisgam, na Nujj ta'n eig wa'so'q na tla'lugsitoqs'p. ²⁰ Muta ta'n getu tami mawita'tij tapusijig gisna je me' ta'nig getlams'tmu'tijig, na ni'n eim miawe'g."

Amujpa apigsigtaqtig igtigi

²¹ Na tujiw Pie'l eliet Se'suseg aq telimatl, "Gjisaqamaw, etug nitap tela'lit nat goqwei wins'g. Na oplal'it aq lluignegl wije'l siaw tla'litew. Ta'sisga'q siaw apigsigtaq, na lluigneg te's'gl?"

²² Se'sus telimatl, "Moqwa', mu na lluigneg te's'gl, gatu amujpa apigsigtu me' pugwelgl glapis apigsigtaq ne'w gasiptnnaqan te'sisga'q jel pesgunateg te'sisga'q. ²³ Muta ta'n Gjnisgam ilgwenaji mimajuinu'g na negm pa na wije'i aq na elege'wit ta'n getu' mawa'toq ta'n tel tettuj uglugowinumg. ²⁴ Ge's angapt'g na wi'gatign, nemitoq tel wi'gas'g ugjit te's lugowinu tettugwi'titl. Na tujiw pisgwa'lut lugowinu ta'n tettuatl newtiswa'qal pitu' pituipitnnaqana'igl. ²⁵ Ula lugowinu mo geggunmug tepiaq suliewei ugjit gisi apangituan na elege'wilitl tettuo'qon. Na glaman tujiw assusit pipanimatl igtigi pgwatelgwi'tiji na lugowinu'l maw ugte'piteml aq un'janua. Na elege'wit guguntew alt suliewei ugjit na tettuo'qon. ²⁶ Na lugowinu nutgul'pa'sit aq etamatl elege'wilitl, 'Saqaqamaw, etamul mu ugwaiugtu'liw. Pe'l gijga esgmali glaman gisi apat apangitultes ta'n telgi'g tettul.' ²⁷ Na tujiw elege'wit ewlite'imatl uglugowinuml. Apigsigtuatl aq telimatl, 'Mo goqwei tettuin.'

²⁸ "Na ula lugowinu maja'sit aq weltesguatl igtigl toqo lugwepnig ta'n tettal gasiptnnaqana'igl. Goqqwa'latl aq poqji gestuna'latl. Telimatl, 'Apangitui smtug ta'n telgi'g tettuin.' ²⁹ Na igtig lugowinu nutgul'pa'sit aq etamatl, 'Pe'l esgmali aq apat apangitultes ta'n telgi'g tettul.' ³⁰ Gatu mo esgmalagul, awna gisa'latl pija'lugsilin laplusang glapis gisi apangitmlj. ³¹ Ta'n tujiw igtigig maw lugutijig nemitu'ti'tij ta'n gis tliaq, mo welgwijulti'gw aq naji tlima'titl assusilitl ta'n goqwei gis tliaq. ³² Na assusit natgimatl na lugowinu'l aq telimatl, 'Gi'l gis winsin, mo tali ugtapsuniwn. Apigsigtulap aq telimulap, mo goqwei tettuin muta pipanimit'p ewlite'lulin. ³³ Amujpa ewlite'imat na gitap st'ge' ni'n ta'n teli ewlite'lmulap.' ³⁴ Assusit ma'muni uggwaig aq lugowinu'l ilsumatl laplusang glapis gisi apangitmlj ta'n te's'g tettuelij."

³⁵ Se'sus telimaji unaqapemg, "Pa na mu wel'te'Imuoq apigsigtuan igtigig ta'n tujiw oplal'sg'pnig, nuji ta'n eig wa'so'q ma' apigsigtuluoq. Nuji tle'wultew st'ge' gilew tele'woq igtigig."

19

*Se'sus egina'muet na Gjnisgam
mu pewalagwi mimajuinu' puna'ltultinew
(Malg 10.1-12)*

¹ Ta'n tujiw Se'sus gaqewistoq ula agnutmaqan, na maja'sit Galaliewa'gig aq eliet qame'g sipu ta'n teluisig Jol'tan Jutiaewa'gig. ² Pugwelgig mimajuinu'g majulgwala'titl na'te'l. Se'sus nepilaji ms't wen ta'n gesnugu'tiliji.

³ Ta'sijig Palasiaq el'ta'jig Se'suseg. Wejo'tmi'tij gistesguanew. Na pipanima'titl, "Gt'plutaqanminu telteg na ji'nm gis nigtua'latl ugte'piteml ugjit ta'n pas'g goqwei pe-watg?"

⁴ Se'sus telimaji, "Geituoq ta'n goqwei gis ewi'gas'g Gjnisgam ugtwi'gatign. Geituoq ta'n goqwei Gisiteget tela'tegeh ta'n tujiw gisitoqop ugs'tqamug. Gisiapni ji'nmul aq e'pilitl. ⁵ Gjnisgam telimapnn ji'nmul amuj nqalatal ujl aq uggwitl aq toqwa'jig ugte'piteml. Na tujiw na tapusijig toqwa'lujig st'ge' newte'jit mimajuinu. ⁶ Glamam mo nugu tapusi'gw, gatu st'ge' pas'g newte'jit mimajuinu. Ma' wen nigtua'lagwi wegla tapusiliji ta'n Gjnisgam gisi tgwa'laji."

⁷ Palasiaq pipanima'titl, "Goqwei ugjit Mowiso'q e'w'g'p tplutaqan ta'n telueg na ji'nm ta'n getu' nigtua'latl ugte'piteml amujpa ewi'g'g ta'n goqwei getu' tla'tegeh aq ignmuatal ugte'piteml, na tujiw jigla'latal ugte'piteml?"

⁸ Se'sus telimaji, "Mowiso'q eliamugsioqop gis nigtua'latoqs'p gte'pitemuaq muta wesam ml'gatpa'tioq. Ta'n tujiw Gisiteget el'toqop ugs'tqamu mo ignmuagupni mimajuinu' punaltultinew. ⁹ Telimuloq, na ji'nm sespo'teget ta'n tujiw na puna'latl ugte'piteml ta'n mu sespo'tegeligul aq malie'wiji igtigl e'pilitl."

¹⁰ Se'sus unaqapemg telimgwi'titl, "Pa na ula telteg ugjit e'pit aq ji'nm, me' glu'lgtesoq mu malie'wigusnn."

¹¹ Se'sus telimaji, "Eimu'tijig mimajuinu'g mu wel'te'tmi'ti'gw ula gina'muaqan gatu Gjnisgam ignmuaji igtigi ul'te'tmu'tinew. ¹² Teliag na eimu'tijig ji'nmug ta'n ma' gisi malie'ulti'gw. Alt ta'n tujiw ugs'tqamultigusnig na nat goqwei teliaqap aq ma' gisi malie'ulti'gw. Alt gis mensasultipnig aq nige' mu gisi malie'ulti'gw. Alt mu malie'ulti'gw muta tel'te'tmi'tij ta'n tujiw mnaq malie'wulti'gw na me' gelu'lg pisgwita'new ta'n Gjnisgam ilgwenaji mimajuinu' je mu igtigi ta'n gis malie'wiliji. Ta'n getu wen ul'te'tew ula gina'muaqan gis tla'tegetew st'ge' ta'n tel'te'g."

*Se'sus a'sutmessewaji mijua'ji'g
(Malg 10.13-16; Lu'g 18.15-17)*

¹³ Te'sijig mimajuinu'g pegisitia'tiji mijua'ji'g Se'suseg ugjit gegupa'tun ugpitnn un'jiwa aq a'sutmessewan. Gat u Se'sus unaqapemg majiaqa'la'tiji mimajuinu'. ¹⁴ Se'sus teluet, "Ignmug mijua'ji'g jugwita'new ni'neg. Mut wetqo'lanew, muta Gjinsigam ilgwenaji mimajuinu' ta'n getlams'tasultiliji st'ge' wegla mijua'ji'g."

¹⁵ Se'sus iga'toqol ugpitnn un'jiwaq aq a'sutmessewaji. Na tujiw naqt'g na'te'l aq siawa'sit.

*Na milesit ji'nm ta'n emittugwalatl Se'susul
(Malg 10.17-31; Lu'g 18.18-30)*

¹⁶ Newtejgeg na'gweg na milesit ji'nm eliet Se'suseg aq pipanimatl, "Nujigina'muet, goqwei gelu'lg gis tla'tega's ugjit msnmn iapjiwewei mijajuaqan?"

¹⁷ Se'sus telimatl, "Goqwei weji pipanimin ugjit ta'n goqwei gelu'lg? Pas'g Gjinsigam na mawi glu'sit. Majulgwate'n Nisgamewe'l tplutaqann aq guguntes iapjiwewei mima-juaqan."

¹⁸ Milesit ji'nm pipanimatl, "Tegenn tplutaqann amujpa majulgwattes?"

Se'sus telimatl, "Mut ne'pa'tegew, mut sespo'tegew, mut gmtnew aq mut pisui agniman igtigig. ¹⁹ Gepmite'lm gujj aq ggij, aq tli gsal igtigig st'ge' ta'n teli gsalsin."

²⁰ Ula ji'nm na me' maljewe'juut. Telimatl Se'susul, "Weja'tegemgeg maljewe'juianeg na majulgwatman ta'n te's'gl tplutaqann. Ap goqwei eteg ta'n tla'tega's?"

²¹ Se'sus telimatl, "Pa na ma'muni glu'sin, maja'sites aq ntuisgetutes ta'n te's'g goqwei geggunmn aq gsulieweim ignmuates ewle'jultijig. Na guguntes milesuaqan wa'so'q. Na tujiw jugu'etes aq majulgwawalites."

²² Ta'n tujiw ji'nm nutg ula, ejigla'sit. Ewlgwijing muta me' pugwelgl milesuaqann geggungl.

²³ Se'sus telimaji unaqapemg, "Telimuloq mtue'tew ugjit milesuinu pispwa'n ta'n Gjinsigam ilgwenji mimajuinu'g. ²⁴ Ap telimuloq, me' metue'g ugjit milesuinu pispwa'n ta'n Gjinsigam ilgwend je mu ta'n melgawlejit tel saputa'siss apje'g sapalqe'g saqati'gtug."

²⁵ Ta'n tujiw unaqapemg ula nutmi'tij, sigti paqalailutijig aq pipanima'titl, "Gatu wen gisi ugs'tawiaten?"

²⁶ Se'sus angamaji aq telimaji, "Ula na ma' gis tla'taqati'gw mimajuinu'g, gat u Gjinsigam ms't goqwei gis tla'teget."

²⁷ Na Pie'l telimatl, "Gjisaqamaw, ms't goqweieg gis naqtmeg'pneq aq nige' majulgwawalleg. Goqwei msntesen?"

²⁸ Se'sus telimaji unaqapemg, "Teliaq na telimuloq, ni'n na mimajuinu'alsiap. Ta'n tujiw pmgopia's elege'witewei nt'pun na ni'neg gigo'tqi pmgopultitogs'p newtisa'qal je ta'pu elege'witewei'l mutputil'. Na'te'l assumtoqs'p newtisisijig je ta'pu piltu nemigsijig mimajuinu'g tleiwultijig Lesui'pe'gatig. ²⁹ Ta'n te'sit wen naqt'g'pnn wiguowal aq ugtiga'taqanmual ugjit majulgwalin ni'n guguntew me' pugwelgl jel mu ta'n goqwei naqt'g'p. Ta'n te'sit wen naqalapni wijig'tiliji, un'jang aq ungi'g ugjit majulgwalin ni'n, na me' gugunata pugwelgig jel mu ta'n naqalapni. Ta'n Gjinsigam ilgwenaji mimajuinu' ignmuaten iapjiwewei mijajuaqan. ³⁰ Ugs'tqamug na pugwelgig ta'n nige' niganpugultijig gat u ta'n Gjinsigam ilgwenaji mimajuinu' na ugtejgewa'jultitaq. Na pugwelgig ta'n nige' na ugtejgewa'jultijig gat u ta'n Gjinsigam ilgwenaji mimajuinu' na amgwesewa'ju'ltitaq."

20

A'tugwaaqan na lugowinu'g iga'taqanigtug

¹ "Ta'n Gjinsigam ilgwenaji mimajuinu' pa na wijei aq na ji'nm assutg mesgi'g iga'taqan ta'n nigwejj aloqomanaqsi'g. Gisapniaq maja'sit aq naji agase'walaji ta'siliji ji'nm ugjit lugowilita iga'taqanigtug. ² Ta'n tujiw agase'walaji lugowinu' na wel'te'g apangituan te'silitl lugowinu'l newta'ig ugjit te's newte' na'gweg. Na tujiw elgimaji naji lugutinew ugtiga'taqang. ³ Ta'n tujiw pesgunateg ajiej assusit ap eliet utang aq nemiaji ta'siliji ji'nm alpugultiliji gumug magasan. Mo tal lugutuli'gw. ⁴ Na telimaji, 'Getu lugutioq ntiga'taqang. Apangituloqs'p ta'n goqwei telteq.' Ta'sijig wel'te'tmi'tij aq nat lugutijig iga'taqanigtug. ⁵ Na assusit ap eliet utang ta'n tujiw mewlia'gwej aq agase'walaji igtigi lugowinu'. Ta'n tujiw si'st ajiej na wijei tela'teget. ⁶ Suel na'n ajiej ap eliet utang aq ap nemiaji igtigi ji'nm alpugultiliji. Pipanimaji, 'Mo goqwei tel lugutiwoq gisgug aq nige' geget na'gweg gaqiaq. Tal gi's mo elugutiwoq gisgug?' ⁷ Teluejig, 'Mo wen aqase'walugsiweg.' Na assusit telimaji, 'Na to'q wije'wigw aq lugowigw.' Ta'sijig wel'te'tmi'tij aq nat lugutijig iga'taqanigtug.

⁸ "Ta'n tujiw gis asugom ajiet aq je me', assusit telimatl na nigani lugowinu'l, 'Wigum lugowinu'g aq apangitu. Tmg apangitu ta'n ugtejg weji agase'wal'g'pnig aq ugtejg apangitu ta'n amgwesewei agase'wal'g'pnig.' ⁹ Te'sit ji'nm ta'n poqt lugwep na'n ajieteg apangitug

newta'ig. ¹⁰ Na ji'nmug ta'nig gesi egsitpu'g poqji lugutipnig tel'ta'sultijig me' gaqi apangitujig je mu esgwieliji. Gatu te'sit elg apangitug newta'ig. ¹¹ Na suliewei wesua'tu'tij gatu pilsima'titl assusilitl. ¹² Na lugowinu telimatl assusilitl, 'Alt ji'nmug pas'g elugutipnig gijga'ji'g gatu elugutieg'p newtigitig'g. Wesgowita'ieg me'si p'teg na'gu'setewigtug. Gi'l wijej teli apangitajig ta'nig ugtejgewei poqji lugutipnig st'ge' ninen.'

¹³ "Na assusit telimatl, 'Nitap, mu opla'lulun muta wel'temu't'p apangitulin newta'ig ugjit lugwen newtigitig'g. ¹⁴ Nige' ugsua'tu' gsulieweim aq nmiates. Getu' apangitmaq na ji'nm ta'n ugtejg weji agase'wal'g'p wijej st'ge' gi'l. ¹⁵ Telteg tla'tun ntsulieweim ta'n tel puatm? Etug gi'l wisguen ta'n ni'n teli ulm'tu.' "

¹⁶ Se'sus telimaji ta'ni eimu'tiliji na'te'l, "Ta'n wen ugtejg eig na niganpuguitew, aq ta'n wen niganpuguit na ugtejg i'ttew."

*Se'sus wesgutg ta'n tli np'tew
(Malg 10.32-34; Lu'g 18.31-34)*

¹⁷ Ge's Se'sus aq unaqapemg el'ta'jig Selusalemg, gmetug ela'laji pas'g unaqapemg aq gelulaji. ¹⁸ Telimaji, "Jigs'tuigw. Ni'n na mimajuinu'alsiap. Nige' el'ta'igw Selusalemg, Na'te'l niganpugultijig patlia'sg aq nujigina'mua'tijig Mowisewei tplutaqan la'litaq aq ilsumitaq npmn. ¹⁹ Na tuijw ignmuitaq ta'nig mu Lesui'peulti'gw ugsua'linew. Wegla mimajuinu'g maligmitaq, nipispaqante'itaq aq gujiewte'itaq. Utqotalitaq gatu na nesuguna'q iga'qt'tew minunsia's."

*Na e'pit ta'n pewalaji uggwisg
gigjiw pmgopita'liji Se'suseg
(Malg 10.35-45)*

²⁰ Na e'pit ela'laji uggwisg Se'suseg. Ula e'pit na Sepeti ugte'piteml. Nutgul'pa'sit aq pipanimatl Se'susal ugjit ul'te'lman.

²¹ Se'sus pipanimatl, "Goqwei pewatmn?"

Telimtl, "Teplumi't'p na ngwis pmgopitew gtinaqanmg aq igtig pmgopitew gpatatujmg ta'n tuijw elege'witewin."

²² Se'sus telimaji e'pit uggwisg, "Mo geituoq ta'n goqwei pipanigesioq. Getu' ulmajeioqos st'ge' ulmajeia's."

Telima'titl Se'susal, "E'e gis tla'tegetesnen."

²³ Se'sus telimaji, "E'e, na ulmaje'toqs'p gatu mo telgita'siw ta'n wen pmgopitew nti-naqanmg gisna ntpatatujmg. Na nuj ta'n eig wa'so'q gis gisgaja'toqopn negla ugt'punual aq ignmuata ta'ni mgnmanew."

²⁴ Ta'n tuijw newtisgegsiliji unaqapemg nutma'titeg, na wegaiugtua'tiji na tapusiliji ji'nmu. ²⁵ Na glaman Se'sus wigumaji ms't unaqapemg aq telimaji, "Geituoq na niganpugultijig ta'n mu Lesui'peulti'gw na assumat'iji ugmimajuinu'. Na espo'ltijig niganpugultijig ilsumat'iji aq telima'tiji esgwia'tiliji ta'n goqwei tla'taqatinew. ²⁶ Gatu ma' tla'taqatiwoq st'ge' wegla niganpugultijig. Pa na ta'n getu wen te'sioq gtu' gugung ml'gigno'ti, amujpa na elugowaji esgwia'tiliji. ²⁷ Pa na ta'n getu wen te'sioq gtu' niganpuguij, amujpa na gistejuit ms't ta'n te'siliji. ²⁸ Amujpa tla'tegetew pa na wijej aq tela'tegei. Ni'n na mimajuinu'alsiap gatu mu weji pginap ugjit lugowugsin, awna weji pginap lugowan igtig aq ne'po'qsin ugjit ugs'tawian pugwelgig mimajuinu'g."

*Se'sus nepilaji tapusiliji ta'n nepapigwa'liji
(Malg 10.46-52; Lu'g 18.35-43)*

²⁹ Se'sus aq unaqapemg pemi nqatmi'tij Jeligo pugwelgig mimajuinu'g majulgwala'titl Se'susal. ³⁰ Na tapusilij ji'nmug ta'n nepapigwa'jig pemgopijig gmetug awtigtug. Telimujig Se'susal pemielitl aq na glaman poqji sesgwejig, "Saqamaw, geitueg na wetapegsin Ta'piteg. Ewlite'lminen."

³¹ Na mimajuinu'g telima'tiji puntoqsigw. Gatu na tapusijig me' aji sespe'gig, "Gjisaqamaw, geitueg wetapegsin Ta'piteg. Ewlite'lminen!"

³² Se'sus naqa'sit aq pipanimaji, "Goqwei pewalioq tla'tegen ugjit gilew?"

³³ Teluejig, "Gjisaqamaw, gsatmugeg welapieg's."

³⁴ Se'sus ewlite'l'maji aq sama'tuaji upugugual. Smtug wel nmitegejig, aq majulgwala'titl Se'susal.

21

*Se'sus pisgwi'puluwet Selusalemg
(Malg 11.1-11; Lu'g 19.28-40; Sa'n 12.12-19)*

¹ Pemita'tij gigjiw Selusalemg, peita'jig na utanji'j teluisig Petpage', ta'n eteg na gm'tn teluisit Olipet. Se'sus wigumaji tapusiliji unaqapemg. ² Telimaji, "La'tigw utanji'j nigantug

aq smtug nmiatoqs'p te'sipow gelpisit na'te'l aq maw un'jann. Apgwa'lug aq jugwa'lug ni'neg. ³ Pa na nat wen pipanimugsioq nat goqwei, tlimatoqs'p, 'Gjsaqamaw pewalaji.' Na smtug iga'lata wegla te'sipowa."

⁴ Ta'n goqwei niganigjitegewinuaq teluepnaq na giasgiw tliatew. Na st'ge' gis ewi'gas'g, ⁵ "Naji tlimug mimajuinu'g tleiawultijig Selusalemg, 'Nige' gtelege'witemuow wejgu'et, Welm'toq aq wejgwi'puluwet. Pemi'puluwet te'sipowji' un'jann.' "

⁶ Na unaqapemg niganatijig aq tela'tezejig ta'n Se'susal gis telimji. ⁷ Jugwa'la'tiji na te'sipowl aq un'jann Se'suseg. Ugpitu'gunmua elegetua'tiji ugpaqamuaq aq Se'sus tepa'sit te'sipowji' un'jann. ⁸ Na pugwelgig mimajuinu'g niganita'jig awtigtug aq siplamgo'la'tiji ugpitu'gunmua awtigtug. Igtigig temsmi'titl nipispaqann aq eloqotu'titl awtigtug. ⁹ Na te'sijig mimajuinu'g niganita'jig aq te'sijig majulgwala'titl ta'n Se'sus eli'puluwet. Poqji sesgu'tijig, "Emtoqwalanej Ta'pito'q uggwisl. Gemite'Imanej muta Gisiteget pajiji gepmite'Imatl. Pipanim'g'tijig ms't wen wa'so'q emtoqwalan."

¹⁰ Se'sus pisgwa'j Selusalemg, pugwelgig mimajuinu'g ta'n eimu'tijig ma'muni sespenma'tijig. Ta'sijig pipanigesultijig, "Wen ta net?"

¹¹ Alt mimajuinu'g ta'n majulgwala'titl Se'susal teluejig, "Ula na niganigjitegewinu Se'sus. Tleiawit na gjigan Nasaletg, ta'n eteg Galaliewa'gi."

Se'sus emittugwet gjia'sutuo'guomg
(Malg 11.15-19; Lu'g 19.45-48; Sa'n 2.13-22)

¹² Se'sus pisgwa't gjia'sutuo'guomg aq tewaqtessguaji ta'n te'siliji etli pgwateligatiliji aq etli ntuisga'tiliji. Aputasgejio'toqol na patawuti' ta'n mimajuinu'g sa'se'wa'taqatiliji suliewei aq na mutputi' ta'n mimajuinu'g pemgopultijig aq netuisgela'tiji plesg. ¹³ Telimaji wegla mimajuinu', "Ewi'gas'g Gjinisgam ugtwi'gatignigtug ta'n goqwei Gjinisgam teluep, 'Nignen thuisitew gjia'sutuo'guom, gatu e'wmuoq ugjit gmutnesg wiguow.' "

¹⁴ Na nepapigwo'ltijig aq asgajo'ltijig el'ta'jig Se'suseg ge's eimlitl gjia'sutuo'guom aq nepilujig ms't. ¹⁵ Na niganpugultijig patlia'sg aq nujigina'mua'tijig Mowisewei tplataqan wegaultijig ta'n tujiw nemitu'tij gelu'lg paqalawaiqaqann. Ap wegaultijig ta'n tujiw nutma'tiji ta'n goqwei mijua'ji'g al sesgu'tiliji gjia'sutuo'guomg muta mijua'ji'g teluejig, "Emtoqwalanej Ta'pito'q uggwisl!" ¹⁶ Na glapis Se'susal telimgwi'titl, "Mo nutuawjig ta'n mijua'ji'g teluejig?"

Se'sus telimaji, "E'e, nutaqig. Geitu gilew gis gitmuoqop Gjinisgam ugtwi'gatign ta'n ewi'gas'g,

'Gis gina'muoqig mijua'ji'g aq gopisung ugjit tetapu emtoqwalanew Nisgaml.' "

¹⁷ Na Se'sus naqalaji wegla mimajuinu' aq ejigla'sit na gjigan. Eliet Pettani aq getgunit na'te'l.

Se'sus gisa'latl miti'sl gispasiln
(Malg 11.12-14,20-24)

¹⁸ Na gisi eggsitpu'geg ge's Se'sus apaja'sij gjigang na gewising. ¹⁹ Nemiatl miti'sl ta'n telusilitl pi'gmenaqsi. Eliet na miti'seg gatu mo goqwei lastenug, pas'g eta nipi'g. Na tujiw teluet, "Ma nugu nigwenug ula miti's." Smtug na miti's gaqi gispasit.

²⁰ Se'sus unaqapemg nemitu'tij ma'muni paqalaultijig. Pipanima'titl, "Tal gi's tel jaqal gispasit ula miti's?"

²¹ Se'sus telimaji, "Migwite'tmug ula. Pa na uli gtlams'tasultioq aq mu megtmuoq, gilew elg wijei gis tla'latoqs'p. Pa na gtlams'tasultioq na gisa'latoqs'p st'ge' ni'n aq na gisa'latoqs'p gm'tn maja'sitew aq gta'pa'sitew gta'nug. ²² Pa na gtlams'tasultioq, msntoqs'p ta'n getu goqwei pipanigesultioq ta'n tujiw a'sutma'tioq."

Tami weja'toq Se'sus ugml'gigno'tim
(Malg 11.27-33; Lu'g 20.1-8)

²³ Se'sus apaja'sit Gjia'sutuo'guomg. Ge's etl gina'muet, niganpugultijig patlia'sg aq igtigig mawagnutmewinu'g peita'jig aq pipanima'titl, "Tal gis tla'tegen weget? Wen ignmasg assusuti ugjit tla'tegen wegla ta'n goqwe'l?"

²⁴ Se'sus telimaji, "Elg pipanimuloq nat goqwei, aq ta'n gisi tlimioq ta'n goqwei pipanimultes, na tujiw tlimultoqs'p ta'n weja'tas'g na ntassusutim. ²⁵ Wen ignmuapnn Sa'n Nutsign'tuet assusuti ugjit sign'tuan mimajuinu', Na Gjinisgam gisna mimajuinu'g?"

Na poqji sespagnutma'tijig. Nat wen teluet, "Taluetsnu? Pa na thueigw, 'Gjinisgam petgimapnn,' na tujiw pipanimugsitesnu, 'Goqwei ugjit mo getlams'tuawoqop Sa'n?' "

²⁶ Gatu igtig teluet, “Pa na thueigw, ‘Mimajuinu’g ignmua’tipnn ml’gigno’ti,’ na jipasul-titesnu ta’n mimajuinu’g tla’taqatitaq muta tel’te’lma’titl Sa’nal na niganigjitegewinu.”

²⁷ Awna Se’susal telima’titl, “Mo geitueg.”

Na Se’susal telimaji, “Elg ni’n ma’ tlimuluoq ta’n weja’tu ntml’gigno’tim ugjit gis tla’tegen wegla ta’n goqwe’l.”

A’tugwaqan na tapusijig ji’nmji’g

²⁸ “Tal’te’tmoq? Na ji’nm geggunaji ta’pusiliji uggsiwg. Telimatl uggsiwl ta’n maw gisiguitl, ‘Gwi’s, pewalul lien aq tl lugwen ntiga’taqang gisgug.’ ²⁹ Na ji’nmji’ telimatl ujil, ‘Mo getu’ liew,’ gatu tel’gne’ge’l sa’se’wita’sit aq eliet naji lugwet iga’taqanigtug. ³⁰ Na ji’nm eliet igtigl uggsiwl aq wijei pipanimatl. Uggsiwl telimtl, ‘E’e lia’s,’ gatu mo eliegup. ³¹ Na tegan tela’tegess ta’n ujil pipanimj?”

Na niganpugultijig patlia’sg teluejig, “Maw gisiguit tela’teges ta’n ujil telimj.”

Se’susal telimaji, “Telimuluoq, ta’nig nujintutma’tijig suliewei aq e’pjiig ta’n netuisgalsultijig ignmua’tital Gjnisgam ilgwenan gesgmnaq gilew ignmua’woq Gjnisgam ilgwenugsinew. ³² Sa’n Nutsign’tuet gis gising’p ugjit musga’tugsinew na gelu’lg awti ta’n pmita’toqs’p. Mo getlams’tmuoq ta’n goqwei gis tlimugsioqop, gatu na nujintutma’tijig suliewei aq e’pjiig ta’n netuisgalsultijig getlams’tua’tipnn. Ta’n gisi gi’tuoq ula mu gawasgita’sultiwoq, mu ejjiglita’woq lue’utigtug aq mu getlams’tmuoq ta’n goqwei Sa’no’q telimugsioqop?”

Gina’masutiewei a’tugwaqan na ji’nmug

ta’n ango’tmi’tij aloqomane’gati

(Malg 12.1-12; Lu’g 20.9-19)

³³ “Jigs’tuigw aq tlimultoqs’p igtig gina’masutiewei a’tugwaqan. Newtejgeg na’gweg na ji’nm assutg maqamigew. Na iga’taqaliji aloqomanaqsi’g. Llutaqana’toq na maqamigew aq mulqatg elmalgei ugjit ta’n tl peggijo’tutal aloqomann. Na el’toq na esapitgeg wen’ji’guom ta’n tl al gigo’tqwapitew. Na tujiw emqatua’ji ta’siliji nuji iga’taqu’tiliji ugjit ugapangitueweim. Toqo tujiw eliet na’tami se’g. ³⁴ Ta’n tujiw aloqomann gaqigwegl, na ji’nmug ta’n e’wmi’titl aloqomanaqsi’l mawo’tu’titl. Toqo tujiw assusit elgimaji uglugow-inumg na’tel’l ugjit gugunmnew usulieweim. ³⁵ Ta’n tujiw assusit uglugowinumg peita’jig na’tel’l, na ji’nmug ta’n e’wmi’titl aloqomanaqsi’l goqqwa’la’tiji. Newte’jilitl matta’titl, igtigl ne’pa’titl aq igtigl gun’tewta’titl. ³⁶ Na assusit ap elgimaji igtigi lugowinu’, me’ pugwenniji aq angweseweieg. Na ji’nmug ta’n ango’tmi’titl aloqomanaqsi’l wijei tele’wa’tiji negla lugowinu’. ³⁷ Na tujiw assusit elgimatl uggsiwl na’tel’l. Teluet, ‘Negla ji’nmug ta’n e’wmi’tij aloqomane’gati gepmite’lma’tital ngwisl.’ ³⁸ Gatu ta’n tujiw nemitua’titl uggsiwl na teluejig, ‘Ula na assusit uggsiwl. Ge’ ne’pa’nej aq na tujiw ula iga’taqan ginuwe’te’w.’ ³⁹ Na goqqwa’la’titl, tewege’titl gujmug iga’taqanigtug aq ne’pa’titl.” ⁴⁰ Na tujiw Se’susal pipanimaji na mimajuinu’ ta’n jigs’tugwi’titl, “Ta’n tujiw na assusit apaja’sit wiguaq, tala’lata negla ji’nmug ta’n e’wmi’tij aloqomane’gati?” ⁴¹ Alt telima’titl, “Amujpa mu ewlute’l magwi negla ne’pa’tegewinu’g aq ne’pa’ta. Na tujiw pipanimata igtigi e’wmi’tinew ugmaqamigem. Negla mimajuinu’g ul’te’tmi’titaq ignmuan assusit aloqomann gisna suliewei ta’n tujiw gaqigwegl aloqomann.” ⁴² Se’susal telimaji, “Gis gitmoq Gisiteget ugtwi’gatign ta’n tel wi’gas’g,

‘Na gun’tew ta’n nujitaqatijig mo pewatmi’tip

na me’ gepme’tas’g je mu esgwiaqal gun’tal

aq mawn’g ms’t goqwei wen’ji’guomigtug.

Ula Gjnisgam gisite’tg aq tela’teges.

Me’ gatu ula we’gwi ula’s’g.’

⁴³ “Telimuluoq, Gjnisgam ma’ ignmugsioq pisgwita’new ta’n ilgwenaji mimajuinu’. Na ignmuata igtigi mimajuinu’. Wegla mimajuinu’g teta’pua’taqatijig ms’t goqwei ugjit Gjnisgam. ⁴⁴ Ta’n getu wen nisietew ula gun’tewigtug, paqsiqpe’tesintew aq ta’n tujiw na ula gun’tew gegujaq nat wen, na paqsiqpe’toqwetew.”

⁴⁵ Na niganpugultijig patlia’sg aq Palasiaq nutua’tij a’tugwaqan ta’n Se’susal gi’s teluelitl, mo welgwijulti’gw muta geitu’tij Se’susal wesgungwi’titl. ⁴⁶ Na getu’ ugsua’la’titl, gatu mu tela’taqati’gw muta jipala’tiji mimajuinu’ ta’n majulgwala’titl. Wegla mimajuinu’g tel’te’lma’titl Se’susal na niganigjitegewinu’.

22

A’tugwaqan ta’n Gjnisgam wigumaji mimajuinu’

ugjit mesgi’g pestie’waqan wa’so’q

(Lu’g 14.15-24)

¹ Se’susal ap telimaji mimajuinu’ a’tugwaqan ugjit gina’muanew nat goqwei. ² Teluet, “Ta’n Gjnisgam ilgwenaji mimajuinu’ na pa wijei aq elege’wit ta’n gisgaja’toq mesgi’g

pestie'waqan ta'n tujiw uggwisl getu' malie'wilitig. ³ Elgimaji uglugowinung ugjit jugwita'new pestie'waqan negla mimajuinu' ta'n pewalaji eimu'tinew na pestie'waqan. Gatu mo wen getu' liegw. ⁴ Na tujiw elgimaji igtigi lugowinu' aq telimaji lta'new aq dimanew wegla mimajuinu'g ta'n gis wigumgig, 'Jugwita'gw, ms't goqwei gisgatteg. Gi's ne'po'jig wen'jitia'mug aq mawi glu'sijig wen'jitia'm'ji'jg. Ms't goqwei gisgatteg. Jugwita'gw muta ngwis getu' malie'wit.' ⁵ Gatu na ta'n wigumujig mo jigs'tmi'ti'gw. Pas'g siaw tel lugutijig. Newte'jit ugtiga'taqan eliet aq igtig magasan naji pana'toq. ⁶ Me' igtigig goqgwa'la'tij na elege'wit uglugowinung. Emegwei'wa'tiji aq ne'pa'tiji. ⁷ Na elege'wit wegaig, aq elgimaji ugsma'gnismg ugjit ne'pa'new negla ne'pa'tegewinu' aq elg nu'gwa'tu'tij gjigan ta'n ne'pa'tegewinu'g wigultijig. ⁸ Na tujiw elege'wit wigumaji igtigi uglugowinung aq telimaji, 'Malie'wimgewei pestie'waqan gisgatteg. Gatu wegla mimajuinu'g ta'nig wigumg'pnig mo tepawulti'gw ugjit jugwita'new pestie'waqan. ⁹ Nige' lta'gw utane'l awti'l aq wigumug ta'n te'sit wen nemioq! ¹⁰ Na glaman lugowinu'g el'ta'jig utane'l awti'l aq wiguma'tiji pugwenniji mimajuinu. Ela'la'tiji pestie'waqan gitg gelu'sultiliji aq ta'ni mu gelu'sultligwi. Na wejgwa'la'tiji pugwenniji ta'n wesgowa's'g pestie'waqan.

¹¹ "Na elege'wit pishgwa't aq alapit. Nemiatl ji'nmul ta'n mo tetapu gnesiligul. Ula ji'nm mo nasguagul na aligal ta'n te'sit wen ignmut ugjit na malie'waqan pestie'umg. ¹² Elege'wit pipanimatl, 'Nitap, tal gi's mo nasgmun na aligal ta'n pewalul nasgmn?" Na ji'nm mo goqwei teluegw. ¹³ Na tujiw elege'wit telimaji uglugowinung, 'Ugsua'lug ula ji'nm aq gl'pilu uggwat aq upitn. Tual' gujmug ta'n oqonitpa'q. Na'te'l atgitemitew aq wipitl seggapitasitew muta ulmaje'tew.'

¹⁴ "Gjinisgam wigumaji pugwenniji mimajuinu' gatu megnaji tegle'ji'jg ugjit pishgwa'ta'new messig'g pestie'waqan wa'so'q."

*Wen apangitg suliewei g'pno'lewa'jg
(Malg 12.13-17; Lu'g 20.20-26)*

¹⁵ Na tujiw Palasiaq naqalata'titl Se'susal aq mawita'jig na'tami se'g. Agnutma'tijig ta'n tl gistesguanew Se'susal. ¹⁶ Na glaman elgimaji unaqapemua aq Elot unaqapemg Se'suseg. Wegla ji'nmug telima'titl Se'susal, "Nujigina'muet, geju'leg apjiw teluen ta'n goqwei teliaqewei. Tetapu gina'muen ta'n Gjinisgam tel pualaji gi'tunew mimajuinu'. Mo sespete'tmun ta'n goqwei mimajuinu'g tuetaq. Gepmite'lm't ta'n wen ewle'jit st'ge' gepmite'lm't ta'n wen milesit. ¹⁷ Gatu tal'te'tmn, tliminen, tetapua'taqatieg apangitmnen Lo'mewei elege'wit na suliewei ta'n pipanimatl apangituan te's mimajuinu'l tleiawilitl Lo'mewa'gig gisna moqwa'?"

¹⁸ Gatu Se'sus gejjaji ugjigistesguanew aq telimaji, "Wesgijiangamgusultioq, pas'g getuapsngioq. ¹⁹ Ge' musga'tuigw na suliewei ta'n mimajuinu'g apangitmuane'w Lo'mewei elege'wilitl."

Smtug na newte' pegisitia'titl. ²⁰ Pipanimaji, "Wen ugsisgw aq ugwisunm ewi'gas'gl na sulieweigtug?"

²¹ Telima'titl, "Na Lo'mewei elege'wit."

Na glaman Se'sus telimaji, "Na to'q, apangitug na g'pno'lewa'jg ta'n goqwei g'pno'lewa'jg ignmugsioq e'wmnew aq ignmug Gjinisgam ta'n goqwei ignmugsioq e'wmnew."

²² Ta'n tujiw nutmi'tij ta'n goqwei Se'sus gi's teluet, paqalauultijig aq naqalata'titl.

*Mimajuinugi'g siawi emittugwala'titl Nisgaml wa'so'q
(Malg 12.18-27; Lu'g 20.27-40)*

²³ Na wijei na'gweg ta'sijig Satusiaq peita'jig Se'suseg. Getlams'tmi'tij na ma' nugu minunsulti'gw mimajuinugi'g ta'n npu'ti'tij. Telima'titl, ²⁴ "Nujigina'muet, Mowiso'q teluep, 'Pa na ji'nm nepg's ta'n tujiw mo un'janigw, ugjignaml amujpa malie'witaq sigu'sgwal glaman gisi gugunata mijua'ji'jg ugjit na nepg'pnaq'ji'nnaq.'

²⁵ "Jijuaqato'q na llaigneg te'sijig wijig'tultijig ji'nmug. Mujga gisiguitaq malie'wipnaq gatu nepg'pnaq aq mo geggunagupni mijua'ji'jg. Na glaman ta'puewa'j malie'wi'tipna sigu'sgwa. ²⁶ Na wijei ap teliaq ugjit na ta'puewa'j, aq nepg'pnaq. Si'stewa'j wijei tla'te'gepnaq glapis ms't llaigneg te'si'tipni wijei gis tla'taqatipnig. ²⁷ Na toqo ugtejeweieg na e'pitaq nepg'pnaq. ²⁸ Nige' tlimigw, ta'n tujiw Gjinisgam minua'la'j npuinu', wen ugte'pitemital na e'pilitl? Na llaigneg te'sipnaq gis malie'ulti'tipnn na wije'l e'pili'pna."

²⁹ Se'sus telimaji, "Me' gatu oplite'tmoq. Mo geituoq Gjinisgam ugtwi'gatign aq mo geituoq ta'n Gjinisgam telignaj. ³⁰ Ta'n tujiw na npuinu'g minunsultitaq, ma' nugu malie'ulti'gw. Na tlo'lutaq st'ge' ansale'wiliji wa'so'q. ³¹ Awan'ta'sultioq ta'n goqwei Gjinisgam teluet ta'n tujiw wesgutg'p na minunsimg. Ula ewi'gas'g,

³² 'Ni'n na Gjinisgam ta'n Aplam me' emtoqwalit. Elg Isaq me' emtoqwalit aq elg Je'gop me' emtoqwalit.'

“Mimajuinu'g ta'n me' mimajultijig emtoqwala'titl Gjinisgaml, mu na npuinu'g.”

³³ Ta'n tujiw mimajuinu'g nutmi'tij, paqalailultijig ta'n Se'sus tel gina'muelij.

Na mawi gepme'g tplutaqan

(Malg 12.28-34; Lu'g 10.25-28)

³⁴ Ta'n tujiw Palasiaq nutma'tij ta'n Se'sus gis magnimapni na Satusiaq, na Palasiaq mawita'jig Se'suseg. ³⁵ Newte'jit na nutagnutmewinu aq getu' weje'wat' Se'susal. Wejo'tg distesguan. ³⁶ Pipanimatl, “Nujigina'muet, tegen mawi gepme'g tplutaqan?”

³⁷ Se'sus telimatl, “Amujpa pajiji gsal Gisiteget na Gjinisgam ta'n emtoqwalt. Amujpa me' gesalt Gjinisgam je mu ta'n teli gsalj mimajuinu'g. Ta'n tujiw tela'tegen ta'n pas'g goqwei amujpa e'we'n ms't gml'gigno'tim musga'tun me' gesalt je mu mimajuinu'g. Ta'n tujiw angite'tmn ta'n pas'g goqwei amujpa me' gepmite'lm't je mu gepmite'lmaw'jig mimajuinu'g. ³⁸ Ula na mawi espe'g aq mawi gepme'g tplutaqan. ³⁹ Na ta'puewei ta'n mawi gepme'g na, amuj igtigim mimajuinu'g teli gsalt st'ge' ta'n gi'l teli gsalsin. ⁴⁰ Ms't tplutaqann ta'n Mowiso'q aq niganigjitegewinugi'g gis ewi'gmi'tipnn telueg wije' st'ge' wegla tapu'gl tplutaqann.”

Wen ta Nujiugs'tawi'wet

(Malg 12.35-37; Lu'g 20.41-44)

⁴¹ Ge's na Palasiaq me' eimu'tijig Se'suseg na pipanimaji, ⁴² “Tal'ta'sioq ugjit na negm ta'n tel wi'tut Nujiugs'tawi'wet? Tami wetapegsit negm?”

Telingwi'titl, “Ta'piteg wetapegsit.”

⁴³ Se'sus pipanimaji, “Tal gis na Wejuli Nisgam gisa'lapnn Ta'pital tel wi'tapnn Wa'so'qewei Gjisaqamaw muta Ta'pito'q teluep,

⁴⁴ ‘Gisiteget telimatl

na Wa'so'qewei Gjisaqamawl ta'n emtoqwalgl,

“Pa'si tet ntinaqanmg glapis

wissuignemaqig ta'nig getan'sgig

aq gisa'l'gig gepmite'lmulinew?”’

⁴⁵ Pa na Ta'pito'q tl wi'taj ‘Wa'so'qewei Gjisaqamaw,’ tal gis Gjisaqamaw ugtapegsitew Ta'piteg?”

⁴⁶ Lpa mo wen gisi talimagul Se'susal ta'n goqwei gis pipanigesilitl. Na weja'tegemgeg tujiw mo wen nugu tewjita'qw pipaniman ugjit nat goqwei. Ms't wen jipaqa'sit ugjit pipaniman Se'susal agnutgl nat goqwe'l.

23

Se'sus telimaji mimajuinu' mu tla'taqatinew
st'ge' Palasiaq gi's tela'taqatipnig

(Malg 12.38,39; Lu'g 11.43,46; 20.45,46)

¹ Na tujiw Se'sus gelulaji mimajuinu' aq unaqapemg. ² Teluet, “Na nujigina'mua'tijig Mowisewei tplutaqan aq Palasiaq nesusmalsewugs'gw ta'n telueg Mowisewei' tplutaqann.

³ Na amuj mu elistmuoq ta'n telimugsioq gatu mut tla'taqatigw st'ge' ta'n tela'taqati'tij muta ta'n goqwei pestunmi'tij na mo majulgwatmi'tigw. ⁴ Pipanima'tiji igtig mimajuinu' tla'taqatinew ta'n goqwe'l metue'gl gatu mo nugu apoqonma'tigwi. Negmow pa na wije' aq na ji'nm ta'n tepo'toqol gesguggl goqwe'l igtig uppaqam gatu ma' nugu apoqonmagul pma'latmn. ⁵ Ms't goqwei tela'taqati'tij na pewala'tiji mimajuinu' angamanew aq gesite'lmmanew. Ewi'gmi'tij Nisgamewei tplutaqan m'gegnigtug aq nasgmi'tij na m'gegne'l ugtugwejanual aq ugpitnual. Nat goqwe'l milamu'gl aq weli angangugl nisaciaqal uggotmua. ⁶ Gesatmi'tij pengopulti'tij ta'n mimajuinu' gepmite'lmugwi'tiji pestie'umg. A'sutuo'guomg gesatmi'tij pengopulti'tij nigantug muta pewatmi'tij ms't wen nmianew. ⁷ Gesatmi'tij gepmite'lmuj magasang aq awtigtug. Pewatmi'tij tl wi'tugsinew, ‘Nujigina'muet.’ ⁸ Gilew pa na wije' aq mimajuinu'g ta'n wijig'tultijig. Mut ignmanew igtig tl wi'tugsinew nujigina'mua'tijig muta pas'g newte'jit ta'n petgimut gina'mugsinew ms't goqwei. ⁹ Mut tl wi'tanew niganpuguit, ‘Nujinen’ muta pas'g newte'jit ta'n gujiniu wa'so'q. ¹⁰ Mut ignmanew igtig tl wi'tugsinew assusultijig muta ni'n na Nujiugs'tawi'wet petgimimg ugjit niganpuguin. ¹¹ Ta'n getu wen mawi espe'g te'sioq na amujpa elugowaji ms't igtigi. ¹² Ta'n getu wen getu' espite'lsit na Gjinisgam mu gepmite'lmagul. Ta'n getu wen mu espite'lsigw na Gjinisgam gepmite'lmatal.”

Se'sus gelulaji mimajuinu'g ta'n wesgijiangamusultiliji

(Malg 12.40; Lu'g 11.39-42,44,52; 20.47)

¹³ “Tetuji mtue'tew ugjit gilew ta'n gegina'mua'tioq Mowisewei tplutaqan aq gilew ta'n teluisultioq Palasiaq muta wesgijiangamusultioq. Mu getlams'tmuoq na agnutmaqan

ta'n Gjinisgam ilgwenaji mimajuinu' aq mu ignmuoq igtigi gtlams'tmnew aq majul-gwalanew Gjinisgaml. ¹⁴ Tetuji mtue'tew ugjit gilew ta'n gegina'mua'tioq Mowisewei tplutaqan aq gilew ta'n teluisultioq Palasiaq muta wesgijiangamgusultioq. Sigu'sgwaq weli gluloqig gat u gemutmoq ugtaligamual. Gesatmu'tioq ugjit mimajuinu'g ul'te'lmugsinew ta'n tujiw pegiji a'sutma'tioq. Me' Gjinisgam ma'muniw ugtapulgusitogs'p je mu igtigig mimajuinu'g.

¹⁵ "Tetuji mtue'tew ugjit gilew ta'n gegina'mua'tioq Mowisewei tplutaqan aq gilew ta'n teluisultioq Palasiaq muta wesgijiangamgusultioq. Gaqi peggwita'ioq gta'nug aq pugwelgl maqamigal ugjit gisa'loq newte'jit mimajuinu majulgwalinew. Ta'n tujiw majulgwalgusioq, gisa'loq pilui awti lien. Me' wele'g'p ge's mu weltesgugsiwoq. Gisa'loq ma'muniw ugtapulan Mn'tua'gig je mu gilew ta'n tli gtapu'titogs'p.

¹⁶ "Tetuji mtue'tew ugjit gilew ta'n getu' nigani ilgwenog igtigig muta pa na wije aq nepapigwo'tijig. Ula tel gina'mua'tioq, 'Pa na ta'n getu wen elui'tmasit gjia'sutuo'guom ta'n tujiw teplutgl tla'tegen nat goqwei ugjit Nisgam, na mu amujpa tela'tegegw. Gat ta'n getu wen elui'tmasit suliewei ta'n eteg na gjia'sutuo'guom ta'n tujiw teplumatl Nisgam tla'tegen nat goqwei na amujpa tela'teget ta'n goqwei teplutg.' ¹⁷ Telimuloq, gilew pa na wije aq nepapigwo'tijig mimajuinu'g aq mo nestmu'tioq ta'n goqwei Gjinisgam tel puatg. Gjia'sutuo'guom me' gepme'g je mu na suliewei ta'n eteg na a'sutuo'guomg. Na suliewei gepme'g muta gis ignmatas'g'p gjia'sutuo'guomg. ¹⁸ Elg gegina'mua'tioq, 'Ta'n getu wen elui'tmasit patgulmesigaqan ta'n tujiw teplutg nat goqwei, mu na amujpa tela'tegegw ta'n goqwei teplutg. Gat ta'n getu wen elui'tmasit nat goqwei ignmuatl Nisgam na amujpa tela'teget ta'n goqwei teplumatl Nisgaml.' ¹⁹ Me' gat gilew pa na wije aq nepapigwo'tijig. Mo nestmutiwoq ta'n goqwei Gjinisgam tel puatg. Na patgulmesigaqan me' gepme'g je mu na ignmatimgewei ta'n eteg na'te'l. Na ignmatimgewei gepme'g muta gis eteg na patgulmesigaqanigtug. ²⁰ Na glaman, ta'n getu wen elui'tmasit na patgulmesigaqan, na elui'tmasit patgulmesigaqan maw ta'n goqwei tepteg na'te'l. ²¹ Ta'n getu wen tel wi'tg a'sutuo'guom ta'n tujiw teplumatl Nisgaml nat goqwei na elui'tmasit na gjia'sutuo'guom aq maw Gjinisgam ta'n eig na'te'l. ²² Ta'n getu wen elui'tmasit Gjinisgam umutgi wa'so'q ta'n tujiw teplumatl Gjinisgaml nat goqwei, na elui'tmasit Gjinisgam ugt'pun aq maw elg Gjinisgam ta'n pemgopit na'te'l.

²³ "Tetuji mtue'tew ugjit gilew ta'n gegina'mua'tioq tplutaqan aq gilew ta'n teluisultioq Palasiaq muta wesgijiangamgusultioq. Gis ignmuoq Gjinisgam weljema'gewe'l ta'n tel wi'tmi'tij, mint, til aq gamn. Te's newtiswa'qal weljema'gewe'l gnia'ultioq na newte' ignmuoq Gjinisgam gat mu tela'taqatiwoq ta'n goqwei gepme'gl tplutaqan teluegl. Mo tetapu tla'taqatiwoq, mo ewlite'lmawoq igtigig aq mo getlams'tmua'woq Gjinisgam. Amujpa tela'taqatioq wegla aq maw ta'n goqwei gis tela'taqatioq. ²⁴ Gilew pa na wije aq nigani ilgwenteg ta'n nepapigwa't. Ta'n tujiw menaqa ignmuoq Gjinisgam weljema'gewe'l na gilew pa na wije aq ta'n wen mo gesatmug esamqwan p'tewei ta'n tujiw u'j pitjapij. Gat ta'n tujiw mu majulgwatmoqol gepme'gl tplutaqan na gilew pa na wije aq na ji'nm ta'n mesa'latl melgwlejililil aq mo geitug na gis tla'teget.

²⁵ "Tetuji mtue'tew ugjit gilew ta'n gegina'mua'tioq tplutaqan aq gilew ta'n teluisultioq Palasiaq muta wesgijiangamgusultioq. Menaqa waqama'loq gulaqanmuaq aq ggapi'jmuaq aq pijo'tuoq mijipjewe ta'n gi'gaji gisa'loqig igtigig ignmugsinew muta niganite'lsultioq. ²⁶ Gilew ta'n tel wi'tugsioq Palasiaq na pa na wije aq ta'n wen nepapigwa't. Mo nestmutiwoq ta'n goqwei Gjinisgam tel puatg. Tmg tetapuita'sultigw aq tetapua'lug igtigig aq na tujiw tetapugamigsultitogs'p.

²⁷ "Tetuji mtue'tew ugjit gilew ta'n gegina'mua'tioq tplutaqan aq gilew ta'n teluisultioq Palasiaq muta wesgijiangamgusultioq. Gilew pa wije aq npuinue'l gun'tal. Waqame'g aq gesi wape'g gat ta'n npuinu elising lame'g maqamigew na pas'g waqan'tal aq ta'n goqwei sugul'gaq. ²⁸ Mimajuinu'g tel'te'lm'i'tij apjiw tela'taqatioq ta'n goqwei Gjinisgam tel puatg, gatug ggamlamunuaq wajua'tioq egsuo'qonn aq pata'taqann."

*Mimajuinu'g ta'n wesgijiangamgusultijig na msnmi'titaa
ta'n goqwei te'pmi'tij
(Lu'g 11.47-51)*

²⁹ "Tetuji mtue'tew ugjit gilew ta'n gegina'mua'tioq tplutaqan aq gilew ta'n teluisultioq Palasiaq muta wesgijiangamgusultioq. Gelu'lg aq weli angamugul gun'tal gaqama'toqol ta'n na niganigitegewinugi'g elisultijig aq wel'gna'tuoqol gun'tal ta'n gelu'sultipnig mimajuinu'g gisi utqatalut'pnig. ³⁰ Telueioq, 'Pa na mimajultiegs'p na tujiw sa'q, mu wije tela'taqatigegpnn st'ge' nngi'gunaqi'g ta'n ne'pa'titeg negla niganigitegewinugi'g.' ³¹ Gat telimuloq ilsumsultioq ta'n tujiw neia'tuoq wetapegsultioq na mimajuinugi'g ta'n ne'pa'tipni na niganigitegewinugi'. ³² Na glaman nige' siawa'tuoq ta'n goqwei

ugjit ugputi'gunml. ¹⁹ Ta'n tujiw ula tliatew ma'muniw mtue'tew ugjit e'pijig ta'n getu' un'janultijig aq e'pijig ta'nig apje'ji'jultiliji mijua'ji'jg gegguna'tiji. ²⁰ Pipanimug Gjinisgam ma' ugsmultigw miawipug gisna atlasmutigis'g. ²¹ Na ta'n tliatew me' tetuji mtue'tew je weja'tegemg ugs'tqamu gisita's'geg glapis gisgug. Ap ma' nugu tlianug. ²² Gatu Gjinisgam welm'toq aq pas'g ta's'gl na'gwegl iga'total ugjit nat goqwei ma'muniw mtue'g muta teli gsalaji na mimajuinu' ta'n gisi mgnapni. Pa na Gjinisgam iga'toqol pugwelgl na'gwegl ugjit nat goqwei ma'muniw mtue'g, ma' wen ugs'tawugsi'gw.

²³ "Pa na wen telim'sg, 'Ge' lapa'si, ula na tet na Nujiugs'tawi'wet,' gisna nat wen telim'sg, 'Gis neia'sit na'te'l,' mut gtlams'tuaw. ²⁴ Pugwelitaq nujiugsua'tijig niganigjitegewinu'g ne'ita'taq aq te'sijig tluetaq, 'Ni'n na Nujiugs'tawi'wet.' Tla'taqatitaq gaqaisg milamu'gl paqalawaiqaann muta ne'gaw getu' lue'wa'la'tita na mimajuinu' ta'n Gjinisgam gisi mgnapni. ²⁵ Jigs'tuigw muta ula gis nigani tlimuloq ge's mu tliatew.

²⁶ "Pa na alt mimajuinu'g tlimultaq, 'Ge' lapa'si, negm ta'n ilgwenaji mimajuinu' eig paqtaqamigtug,' mut liew na'te'l. Pa na tlimultaq, 'Jugu'a, ula tet, negm eig wen'ji'guomigtug,' mut gtlams'tuaw. ²⁷ Ni'n na mimajuinu'alsiap. Ta'n tujiw pgisintes na neia'sites st'ge' na wasoqotesg neia's'g ugjipenug aq pitiata's'g musigisg weja'tegemg ugjipenug glapis tg'snug. Na ms't wen nmi'tew.

²⁸ "Gji'tutoqs'p ta'n negp wi'sis epij na ga'qaquj mawita'taq na'te'l."

Ta'n goqwei tliatew ta'n tujiw Se'sus pegising

(Malg 13.24-27; Lu'g 21.25-28)

²⁹ "Tel'gne'nug ta'n tujiw tetuji mtue'tew na na'gu'set mqaatawamugsitew aq tepgun'set ma' nmiagwi. Gloqowejg ugji nisita'titaq musigis'g tug aq elg ta'n te's'g goqwei musigis'g tug ewnasiatew. ³⁰ Na tujiw nat goqwei neia's'gt'tew musigis'g tug ugjit musga'tugsinew na ni'n ta'n mimajuinu'alsiap na jugu'a's. Na tujiw gaqaisg mimajuinu'g ugs'tqamug atgitemultitaq ta'n tujiw nmi'taq ni'n ta'n mimajuinu'alsiap wa'so'q wejgwi nisa'sia's alugwigug. Na tujiw mawigna's aq Gjinisgam ma'muni gepmite'lmitew. ³¹ Mesgi'g pipugwaqan mte-taqt'tew. Pqotgima's ntansale'witeng ta'n telgi'g ugs'tqamu. Mawo'lata ms't Gjinisgam ugmimajuinung ta'n gisi mgnapni. Wegla mimajuinu'g eimu'tijig ms't tami ugs'tqamug aq wa'so'q."

Se'sus wesgumatl minijgewei miti'sl

(Malg 13.28-31; Lu'g 21.29-33)

³² "Wesgung na miti's ta'n teluisit pigmenaqsi muta getu' gina'muloq nat goqwei. Ta'n tujiw na miti's poqji nipijua'ti'tij, na tujiw geituoq gigjiw nipg iga'q. ³³ Na wije'i ta'n tujiw nmituoqol ms't goqwe'l ma'muniw mtue'gl ta'n gis tlimuloq ne'ita'tal, na tujiw gji'tutoqs'p apugjiq apaja'sia's. ³⁴ Migwite'tmug ula. Ta'n goqwe'l gis tlimuloq tliatal ge's mu alt mimajuinu'g ta'n gisgug mimajultijig npu'titaq. ³⁵ Ta'n goqwe'l etegl musigis'g tug na gaqiatl aq ugs'tqamu gaqiatew, gat u ta'n goqwei gis tluelai na amujpa tliatew."

Mo wen geitug ta'n ugs'tqamu gaqiatew

(Malg 13.32-37; Lu'g 17.26-30,34-36)

³⁶ "Mo wen geitog giasgiw ta'n tliatew ms't goqwei ta'n gis tlimuloq. Na wa'so'q ansale'wijig mu geitu'ti'gw aq ni'n na Gjinisgam uggwisl mu geitu, pas'g nuji geitog. ³⁷ Ni'n na mimajuinu'alsiap aq ta'n tujiw apaji pgisintes na ms't wije'i tliatew st'ge' ta'n goqwei tliaqap ta'n tujiw mimajiteg Noao'q. ³⁸ Assma na na'gwegl ge's mu mespo'qegup ugs'tqamu, mimajuinugi'g siaw tlo'tipnig st'ge' nige' mimajuinu'g tela'taqatijig. Mijjul-tipnig, malie'ultipnig aq je me', glapis na wije'i na'gwegl ta'n tujiw Noao'q tepa'siteg ugtulu-aq. ³⁹ Wegla mimajuinugi'g mo geitu'tigupnig ta'n goqwei iga'qt'tew glapis ugs'tqamu mespo'qeg. Na tujiw wegla nepmu'tipnig samqwanigtug. Na wije'tew ta'n ni'n na mimajuinu'alsiap apaja'sia's. Mimajuinu'g ma' gji'tu'ti'gw ta'n tujiw pgisintes glapis ni'n it'tes ugs'tqamug. ⁴⁰ Na tujiw tapusijig j'l'nmgug tl lugwetaq iga'taqanigtug. Newte'jit ugsua'lataq aq igtig nqalaten. ⁴¹ Tapusijig e'pijig muling etl nugwa'gittutaq glumgl. Newte'jit ugsua'lataq aq igtig nqalaten.

⁴² "Na to'q, ango'tmug muta mo geituoq na na'gwegl ta'n ni'n na Gjsisaqamaw pgisintes. ⁴³ Geitog na assusit gejasn ta'n tujiw gmutnesl wejgu'elilti'ppegig, na ma' ignmuagul gmutnesl psgwa'lin wiguaq. ⁴⁴ Na iapij gisgajo'ltigw muta ni'n na mimajuinu'alsiap aq etugjel pgisintes ta'n tujiw mo elite'lmiwog."

Lugowinu ta'n wel lugwet

(Lu'g 12.41-48)

⁴⁵ "Na lugowinu ta'n gis lita'sualut aq natawe'g tetapua'latl assusilitl. Na iga'lut'p niganpuguin esgwieliji lugowinu' aq smata ta'n tujiw gewisultilij. ⁴⁶ Ula lugowinu no'q ul'ta'sitew ta'n tujiw assusilitl pgisinnij muta geitog ugtlugowaqan tetapua'toqop. ⁴⁷ Na

miamuj telimuloq, na assusit ignmuatal ugtlugowinuml niganpugutmlin ta'n telgi'g assutg.⁴⁸ Gatu na igtig lugowinu ta'n mo gelu'sigw na tluetew, 'Pgije'tew na assusit ta'n tuijw pegising.'⁴⁹ Na nqana'matew, gise'tew aq je we'gaw emegwei'wata igtigi lugowinu'.⁵⁰ Na assusit apaja'sitew ta'n tuijw ula lugowinu'l mu etlite'lmagugul aq mu esgmalagugul.⁵¹ Na ulmaji ilsumatal aq tla'latal ta'n tla'luj na wesgijiangamgusultijig. Tli atgitemitew aq seggapitasitew muta ma'muniw welmaje'g na tuijw."

25

A'tugwaqan na newtisgegsijig e'pite'sg

¹ "Ta'n Gjinisgam ilgwenaji mimajuinu', na wije'i aq newtisgegsijig e'pite'sg ta'n nespnm'i'titl wasoqwegl aq a'sugua'titl ji'nmul. Ula ji'nm eliet ta'n etl malie'witew. ² Na'nijig e'pite'sg piluasultijig, gatu esgwia'tijig geitmo'ltijig. ³ Na piluasultijig nespnm'i'titl wasoqwegl gatu mo mimei nespnm'i'tigul. ⁴ Na geitmo'ltijig nespnm'i'titl wasoqwegl aq mimei'o'qig ta'n waju'pega'tijig mimei. ⁵ Na ji'nm pegije'g pegising. Na e'pite'sg siawi esgmala'titl glapis getugsultijig. Toqo nep'tijig.

⁶ "Na gisgattpa'q we'gaw nat wen telimaji e'pite'sg, 'Na ji'nm pegising. Jugwita'gw aq ultesgug.'⁷ Na newtisgegsijig e'pite'sg menjita'jig aq gisgaja'tu'titl wasoqwegl. ⁸ Na piluasultijig e'pite'sg pipanima'tiji geitmo'ltijig, 'Ge' ta's'g mimei mqatuieg. Geget naqa'suegl.'⁹ Na geitmo'ltijig e'pite'sg telima'tiji, 'Moqwa', mo tepianug ugjit ta'n te'si'gw. Magasang lta'gw aq nattelmug ta's'g ugjit gilewewe'l.'¹⁰ Na glaman wegla piluasultijig e'pite'sg maita'jig nattelmi'tij mimei. Ta'n tuijw gisi maita'jig na ji'nm aq ugte'piteml pisgwa'tijig ta'n mijjuagan wesgowa's'g. Na geitmo'ltijig gisgajo'ltijig. Wije'wa'tiji na wen'ji'guomigtug aq nat wen gepsoqwa'toq ga'qan.

¹¹ "Tel'gne'geg na igtigig e'pite'sg apaita'jig wen'ji'guomg aq teluejig, 'Saqamaw pana'tuinen na ga'qan.'¹² Telimgwi'titl, 'Moqwa'. Telimuloq, mu nenu'luoq.' "

¹³ Na tuijw Se'sus telimaji mimajuinu', "Ango'tmug, muta mo geituoq ta'n tegan na'gweg apaja'sia's ugs'tqamug."

A'tugwaqan nesisijig lugowinu'g

(Lu'g 19.11-27)

¹⁴ "Ta'n getu tami Gjinisgam ilgwenaji mimajuinu' na tliatew pa wije'i aq ta'n goqwei teliaq ula a'tugwaqan. Na ji'nm ilajit muta getu' liet na'tami se'g. Na wigumaji ugtlugowinung aq niganpugua'laji ango'tmnew ta'n goqwei assutg. ¹⁵ Te's newte'jilitl telgi'g suliewei ignmuaj ta'n tli gi ango'ttew ugsulieweiml. Ignmuatl newte'jilitl na'n pituipntnaqana'igl. Ignmuatl igtig ta'pu pituipntnaqana'igl aq ignmuatl ap igtig pas'g pituipntnaqana'igl. Na tuijw maja'sipnaq. ¹⁶ Na ji'nm ta'n ignmut'p na'n pituipntnaqana'igl, poqji lugwet aq e'w'g na suliewei ugjit me' ganie'win suliewei. Wel lugwet lpa ganie'wit ap igtig na'n pituipntnaqana'igl. ¹⁷ Na ji'nm ta'n ignmut'p ta'pu pituipntnaqana'igl na wije'i tela'teget. Ganie'wit igtig ta'pu pituipntnaqana'igl. ¹⁸ Gatu na ji'nm ta'n ignmut'pnn pituipntnaqana'igl awna mulqatg maqamigeg aq na suliewei ta'n wejiaq ugtassusiteml iga'toq elmalqei'gtug.

¹⁹ "Gis pmiaq na assusit apaja'sit aq pipanimaji ugtlugowinung, 'Tali e'wmoqs'p na suliewei.'²⁰ Na ji'nm ta'n ganie'wipnn na'n pituipntnaqana'igl ignmuatl assusilitl ms't suliewei aq teluet, 'Saqamaw, ignmut'p na'n pituipntnaqana'igl aq e'wmap ugjit ganie'win ap igtig na'n pituipntnaqana'igl.'²¹ Assusit telimatl, 'Me'gite'lmul. Wel lugwen aq gelu'sin lugowinu. Na tetapua'teget'p ta'n tel puatm. Teli ntawo'tmn apje'g suliewei na nige' iga'lul me' aji ms'gi'g ango'tmn. Pisgwa'tinej aq mawatalultinej.'

²² "Na ji'nm ta'n ganie'wipnn ta'pu pituipntnaqana'igl pegising aq elg ignmuatl assusilitl ms't suliewei. Teluet, 'Saqamaw, ignmut'p ta'pu pituipntnaqana'igl aq e'wmap ugjit ganie'win ap igtig ta'pu pituipntnaqana'igl.'²³ Na assusit telimatl, 'Me'gite'lmul. Wel lugwen aq gelu'sin lugowinu. Na tetapua'teget'p ta'n tel puatm. Teli ntawo'tmn apje'g suliewei na nige' iga'lul me' aji ango'tmn. Pisgwa'tinej aq mawatalultinej.'

²⁴ "Na ji'nm ta'n ignmut'pnn pituipntnaqana'igl pegising aq telimatl assusilitl, 'Saqamaw na metue'g ta'n tel lugowul. Getu' ganie'win je we'gaw ta'n mo iga'ta'qu'tp. Pewatmn apangituaqan ta'n mu te'pmmun. ²⁵ Jipalul aq na glaman mimugwa'tuap gsulieweim maqamigeg. Ula nige' pegisitul.'

²⁶ "Na assusit telimatl, 'Malein aq mo tali ugtapsuniwn. Geitu'n na ganie'wi je we'gaw ta'n mo iga'ta'quap aq pewatm apangituaqan ta'n mu te'pmu. ²⁷ Gatu goqwei ugjit ntsulieweim e'wmu's'p ugjit me' ganie'win ta's'g suliewei? Nige' gi'l ignmuigg ntsulieweim aq je me'.'²⁸ Na tuijw assusit telimaji igtigi lugowinu', 'Ugsua'tug pituipntnaqana'igl aq ignmug na ji'nm ta'n metlas pituipntnaqana'igl geggungl. ²⁹ Ta'n wen geggungl ta's'gl, me' pugwelg ignmuaten glapis pa na ul tepiej. Gatu na negm ta'n apje'g geggung, me' ms't

ugsua'tuaten. ³⁰ Ula lugowinu ta'n mo wetapsunigw tua'lug aq ltesgug ta'n etl oqonitpa'q. Na'te'l ttemitew aq seggapitasitew wipitl muta ulmaje'tew.' ”

Se'sus wesgutg ta'n Gjinisgam ilsumata mimajuinu'

³¹ “Ni'n na mimajuinualsiap aq apaja'sia's ugs'tqamug ugjit mimajuinu'g gepmite'lminew. Ms't ansale'wijig wije'witaq. Pmgopa'sia's nt'pung ta'n wije' aq elege'wit ugt'pun. ³² Gaqaisg mimajuinu'g tleaiawultijig pilue'l umutgiwal ugs'tqamu tl mawita'taq na'te'l. Na tujiw nigtuo'la's ta'pu nemigsijig, pa wije' aq ji'nm ta'n angwewaji ugtue'mg tel nigtuo'laji jiggluewji aq te'plji. ³³ Na mimajuinu'g pa na wije' aq jiggluewjig na igo'la's ntinaqanmg aq na mimajuinu'g pa na wije' aq te'pljig na igo'la's ntpatatu'jmg. ³⁴ Ni'n ta'n elege'witewi tlima's mimajuinu ntinaqanmg, 'Gjinisgam na nu'j. Gilew ta'n nu'j getu' gepmite'lmugsioq jugwita'gw ni'neg. Ignmugsitoqs'p ms't goqwe'l na negmewe'l ta'n gisitoqop ugjit gilew weja'tegemgeg ugs'tqamu gisita'sgeg. ³⁵ Gewisinap aq esmioqop, getu' samqwaiap aq esamqwo'ltoqop. Emittugwe'winuiap aq wigumioqop giguowal. ³⁶ Waqqaj gegnesiap aq gegno'tlioqop. Gesnugwaiap aq angweiwioqop. Laplusang eimap aq emittugwaloqop.’

³⁷ “Na tujiw mimajuinu'g ta'n gis tla'taqatijig ta'n goqwei Gjinisgam pewatg pipanimitaq, 'Gjisaqamaw, ta'n tet etl guisinu't'p aq esmuleg'p, gisna getu' samqwa't'p aq esamqwo'lteig'p? ³⁸ Ta'n tet etl nmu'leg'p emittugwe'winui't'p aq wigumuleg'p nignaq, gisna waqqaj gegnesi't'p aq gegno'tuleg'p? ³⁹ Ta'n tet etli gsnugwa't'p gisna laplusang pisi't'p toqo ap mittugwaluleg'p? ⁴⁰ Na tujiw ni'n na elege'wit tlima's, 'Na ni'n gisi apoqonmuioq te's tujiw apoqonmuoq ntmimajuinumg je tlia ewle'jultijig.’

⁴¹ “Na tujiw mimajuinu'g ta'n eimu'tijig ntpatatu'jmg tlima's, 'Jiglita'gw ni'neg, Gjinisgam ilsumugsitoqs'p ta'n goqwei te'pmoq. El'toqop pugtew ta'n iapjiw naqa'sueg. Pija'lata Gjimm'tu'l aq unaqapemg na'te'l. Nige' pewaluloq lta'new na'te'l. ⁴² Gewisinap gatu mo esmiwoqop, getu' samqwaiap gatu mo samqwan ignmuiwoqop. ⁴³ Emittugwe'winuiap gatu mo pewaliwoqop pisgwa'n giguowal. Waqqaj gegnesi gatu mo goqwei ignmuiwoqop. Gesnugwaiap aq laplusang eimap gatu mo apoqonmuioqop.’

⁴⁴ “Na wegla mimajuinu'g pipanimitaq, 'Gjisaqamaw, ta'n tet mo apoqonmulueg'p ta'n tujiw gewisineg, gisna getu' samqwaneg, gisna emittugwe'winuineg, gisna ewlmgneg, gisna gesnugwaneg gisna laplusang pisineg? ⁴⁵ Na tlima's, 'Telimuloq, na te's tujiw mo gisi apoqonmuawoqop ntmimajuinumg je tlia ewle'jultijig, na geitu mo getu' apoqonmuioqop.’ ⁴⁶ Na wegla mimajuinu'g lgimaten ta'n iapjiw ulmajo'litaq gatu mimajuinu'g ta'n eimu'titaq ntinaqaneg lta'taq wa'so'q ugjit msnmnew iapjiwewei mimajuaqan.’”

26

Niganpugultijig wesgutmi'tij ta'n tl gimi ugsua'la'tital

Se'susal ugjit ne'pa'new

(Malg 14.1,2; Lu'g 22.1,2; Sa'n 11.45-53)

¹ Ta'n tujiw Se'sus gaq gina'muet wegla ta'n goqwe'l, na telimaji unaqapemg, ² “Ni'n na mimajuinualsiap. Na Siawa'timgewei Pestie'umg pmietew tapuguna'qt'tew. Na tujiw nat wen ignmuitew ta'nig masgelmijig aq gujjiewte'itaq.”

³ Na tujiw niganpugultijig patlia'sg aq igtigig mawagnutmewinu'g weltesgatultijig Gaia-pasal wiguaq. Negm na espe'g patlia's. ⁴ Wesgutmi'tij maw Gaiapas ta'n tl gimi ugsua'la'tital Se'susal ugjit ne'pa'new. ⁵ Teluejig, “Ma gis tla'taqatiw'gw pestie'umg ta'n tujiw pugwelgig mimajuinu'g eimu'tijig tet. Jijuaqa ms'gi'gt'tew goqwei pegwatu'tij.”

Se'sus emittugwet Pettani

(Malg 14.3-9; Sa'n 12.1-8)

⁶ Se'sus emittugwet Pettani. Na'te'l pisgwa't Simonal wiguaq. Simon na ji'nm ta'n geggung'p na gsnugowaqan ta'n teluisig lepsi. ⁷ Na e'pit pegising. Ela'latl pu'taiji'tl. Ula na gun'tewe'get ta'n teluisig alapastl. Waju'pelitl mego'tigewei amjaqto'suti. Na e'pit guta'tuatl Se'susal un'jig ula amjaqto'suti, ge's Se'susal etlatannitl. ⁸ Na Se'sus unaqapemg nemitu'tij, na wegaiultijig. Teluejig, “Me' gatu pisuo'tg na amjaqto'suti. ⁹ Na ntuisgetmg gisi guguntesnu mesgi'g suliewei aq gisi ignmuanes ewle'juinu'g.”

¹⁰ Se'sus gejjaji telueliji aq telimaji, “Mut lugowaqana'law na e'pit. Gisi ula'tege' ugjit ni'n. ¹¹ Iapji pugwelgig ewle'juinu'g wijitgweiugsitoqs'p gatu ma' iapjiw gis wijitgweiu-luoq. ¹² Ta'n tujiw guta'tuij amjaqto'suti nun'jieg, na pas'g gisgaja'lit ugjit utqutalimg. ¹³ Telimuloq, ta'n ula e'pit gis tla'tege' na ugji migwite'lmaten, ta'n getu' tami na gelu'lg agnutmaqan pestunten ta'n telgi'g ugs'tqamu.”

Se'sus unaqapeml netuisgaltl ugjit ne'pa'ten

(Malg 14.10,11; Lu'g 22.3-6)

¹⁴ Na tujiw Se'sus unaqapeml ta'n teluisilitl Suta Isgaliot, elielitl ta'n niganpugultijig patlia'sg eimu'tijig. ¹⁵ Pipanimaji, "Goqwei ignmuitoqs'p apoqonmulinew ta'n tl gisaps-gnatesnu Se'sus?"

Na glaman wel'te'tmi'tij aq nesisga'qal suliewe'l ignmua'titl Sutaal. ¹⁶ Na weja'tegemgeg tujiw Suta gwilg ta'n tl ntuisgalatal Se'susal ugjit ugsua'lugsin.

*Se'sus aq unaqapemg mawatalultijig
Siawa'tingewei Pestie'umg*

(Malg 14.12-21; Lu'g 22.7-13,21-23; Sa'n 13.21-30)

¹⁷ Na tujiw iga'q na amgwesewei na'gweg mimajuinu'g e'wmi'tij pipnaqan ta'n mo apita'tas'gtug, Se'sus unaqapemg pipanimgwitl, "Tami tet pewalieg gisgaja'tunen wela'gewei ugjit Siawa'tingewei Pestie'umg?"

¹⁸ Se'sus telimaji, "Lta'gw na ji'nm ta'n ultesguanew na gjigang aq tlimug, Nujigina'muet teluet, "Ta'n goqwei weji pginisap, getu' tliaq ula na'gweg. Ula na wela'gewei ugjit Siawa'tingewei Pestie'umg, ni'n aq nnaqapemg getu' tlatalultieg giguag." ¹⁹ Na Se'sus unaqapemg maitaliji aq gisgaja'tu'tilij Siawa'tingewei wela'gewei. ²⁰ Na wijei wela'gw, Se'sus aq unaqapemg pemgopita'jig ugjit wela'gewei. ²¹ Ge's etlatalulti'tij, Se'sus telimaji, "Na telimuloq, nat wen te'sioq ntuisgalitew."

²² Na unaqapemg we'gwi ms'go'ltijig aq ingute'jit pipanimatl, "Gjisaqamaw, mu ta gatu wesgumiwn ni'n?"

²³ Se'sus telimaji, "Gtapegwija'tutew pipnaqan wijei eptaqanigtug maw ni'n, na negm ntuisgalitew. ²⁴ Ni'n na mimajuinu'alsiap. Amujpa np'tes st'ge' ta'n tel wi'gas'g Gjinisgam ugtwi'gatigng. Gatu mawi mtue'tew ugjit na ji'nm ta'n ntuisgalitew. Etug me' glu'lgtesoq ugjit na ji'nm mu ugs'tqamuigusnn."

²⁵ Na tujiw Suta, ta'n getu' ntuisgalatal Se'susal, teluet, "Nujigina'muet mu ta gatu wesgumiwn ni'n?"

Se'sus telimatl, "Gi'l na teluen."

*Ugtejgewei ta'n Se'sus aq unaqapemg mawatalultijig
(Malg 14.22-26; Lu'g 22.14-20; 1 Golintewaq 11.23-25)*

²⁶ Na ge's Se'sus aq unaqapemg etlatalulti'tij, Se'sus wesua'toq pipnaqan aq miwatmuatl Nisgaml. Na tujiw nasgwa'toq pipnaqan aq ignmuaji unaqapemg. Na telimaji, "Ula na na'qi, ms'ta'n te'sioq ugsua'tug aq malqotmug."

²⁷ Na tujiw wesua'latl nqanipsmun aq miwatmuatl Nisgaml. Ignmuaji unaqapemg aq telimaji, "Ugsua'tug ta'n te'sioq aq wet samqwoltigw. ²⁸ Ula na nmal'tem. Gjinisgam teplumasit apigsigtmuaneu pugwelgig mimajuinu'g ugtlue'utawal ta'n tujiw lita'sualitaq ni'neg. Teplumaji tla'tegen, muta nmal'tem guta'sgt'tew ta'n np'tes gujjieweigtug. ²⁹ Ula telimuloq, ma' nugu samqwaw moqopa'q glapis na na'gweg tli ultesgatultitesnu nuji ugtelege'wa'gim wa'so'q. Na'te'l ap samqwoltitesnu."

³⁰ Na gis timateg, a'sutmaqanewintu'tijig aq tewita'jig. El'ta'jig na gm'tnigtug teluisit Olipet.

*Se'sus gejiaji Pie'lal aq igtigi unaqapemg naqalguta
(Malg 14.27-31; Lu'g 22.31-34; Sa'n 13.36-38)*

³¹ Se'sus telimaji unaqapemg, "Ula wijei ulo'nug, ta'n te'sioq naqalitoqs'p aq ugsmulti-toqs'p. Gjinisgam ugtwi'gatigng tel wi'gas'g, Gjinisgam teluet,

'Ne'pa's nujiangweiwaji ugtue'mg aq jijgluewjig se'so'togu'titaq.'

³² Gatu gis minunsian, na lia's Galaliewa'gi ge's mu peita'woq na'te'l."

³³ Pie'l telimatl, "Etug ms't mimajuinu naqalulitaq, gatu lpa ma' naqalulnu."

³⁴ Se'sus telimatl Pie'lal. "Telimul ula. Ge's mu napew getu'g egsitpu'nug, si'st tluetes mo nenuiwn."

³⁵ Pie'l telimatl, "Lpa ma' tluew mo nenu'lu, je tlia npman maw gi'l."

Ms't Se'sus unaqapemg teluejig wijei st'ge' Pie'l.

*Se'sus naji a'sutmat ta'n teluisig Getsemani
(Malg 14.32-42; Lu'g 22.39-46)*

³⁶ Ta'n tujiw Se'sus aq unaqapemg peita'titeg na gm'tng, el'ta'jig ta'n eteg iga'taqan teluisig Getsemani. Na telimaji, "Pe'l tet pita'qw, ala tet eliei, naji a'sutmai." ³⁷ Na nespnaji Pie'lal aq tapuslilij Sepeti ugguwisg. Se'sus ma'muniw ewlgwijing aq ma'muni ulmajita'sit. ³⁸ Telimaji unaqapemg, "Ma'muni ewlgwijin. Sigt ulmajita'si. Siaw i'mu'tigw tet. Mut nep'tinew aq a'sutmessewigw."

³⁹ Na me' naqajijge'le'l eliet. Nutgul'paqjetesing maqamigeg muta tetuji gitnmat. A'sutmat, "Gjinisgam gi'l na nuji, etawaqtmul jigla'tui ula ulmajo'qon ta'n wejgu'aq. Gatu na tliaj st'ge' ta'n gi'l tel puatmn, mu na ta'n ni'n tel puatmn."

⁴⁰ Na tel'gne'geg na apsgwa'sit ta'n nesisiliji unaqapemg eimu'tiliji aq nemiaji nep'tiliji. Tugwa'latl Pie'lal aq telimatl, "Tal gis gilew mo gis alapultiwog ge's etli a'sutmai?⁴¹ Angaptmu'tigw aq a'sutma'tigw glaman ma' mn'tu gisa'lugsiwog tla'taqatinew lue'uti'l. Getu' tla'taqatiog pas'g mo gis tla'taqatiwoq muta wesami gtugsultioq."

⁴² Ap na ta'puewei Se'sus naji a'sutmat, "Gjinisgam gi'l na nuji, pa na ula ulmajo'qon ma' gisi jigla's'gtug aq amujpa ulmaje'tes, na tliaj st'ge' ta'n gi'l tel puatmn."⁴³ Na ap apsgwa'sit aq ap nemiaji unaqapemg nep'tiliji. Me' gatu tetuji gtugsultioq.

⁴⁴ Na ap Se'sus naqalaji aq ap si'stewei wije'i teli a'sutmat. ⁴⁵ Na tujiw eliet ta'n unaqapemg eimu'tiliji aq telimaji, "Me' nep'tioq aq etli atlasmultioq. Ni'n na mimajuin-ualsiap aq nige' gi's iga'q ugjit iga'lim na lue'winu'g ugpitnuaq."⁴⁶ Mn'jita'qw, maita'nej. Ge' lapita'gw, na ji'nm ta'n gisi ntuisgalit pegising."

Mimajuinu'g goqqwa'la'titl Se'susal

(Malg 14.1,2; Lu'g 22.1,2; Sa'n 11.45-53)

⁴⁷ Me' Se'sus etlewistog na tujiw Suta, newte'jilitl unaqapeml pegisinnitl. Pugwelgig mimajuinu'g pema'tu'titl espo'qwas'gl aq petgute'gne'l peji wije'wa'titl Sutaal. Niganpugultijig patlia'sg aq natawo'ltijig ji'nmug elgima'tiji wegla mimajuinu' na'te'l. ⁴⁸ Na Suta gis telimaji na mimajuinu', "Ta'n tege'n ji'nm wesgaqalm'g na negm ta'n pewaloo. Ugsua'lug."

⁴⁹ Eliet Se'suseg aq teluet, "Nujigina'muet, me' taliasigig?" Na tujiw wesgaqalm'g.

⁵⁰ Se'sus telimatl, "Smtug lugwaten gtlugowaqan!"

Na igtigig goqqwa'la'titl Se'susal aq melgigna'titl. ⁵¹ Se'sus unaqapeml wesua'toq espo'qwas'g aq taqamatl espe'g patlia'sl ugtlugowinuml. Lpa mente'muatl ugs'tuaqan. ⁵² Gatu Se'sus telimatl, "Masgwa'l na tlawo'q, muta ta'n wen e'watl tlawo'qol na ugji np'tew."⁵³ Geituoq apoqonmatim puatma's, pas'g glula's nuji aq smtug petgimata lluigneg te'sisgegsiliji je ta'pu pituipntnaqaniliji ansale'wiliji ugjit apoqonmuin?⁵⁴ Gatu ta'n goqwei tliatew amujpa teliaq st'ge' ta'n goqwei gis ewi'gas'g Gjinisgam ugtwi'gatigng."

⁵⁵ Na tujiw Se'sus telimaji na mimajuinu', "Pegisuloqig espo'qwasijig aq petgute'gne'l muta getu' goqqwa'lioq. Tel'te'lmioq na pa wije'i aq nat wen gmutnesg. Te'sigis'g etl gina'muap gjia'sutuo'guomg gatu mo tala'liwoqop na'te'l."⁵⁶ Gatu ula gis tliaq ugjit gisa'tun tlian ta'nm goqwei ta'n niganigjitegewinugi'g ewi'gmi'tip."

Na tujiw ms't unaqapemg naqalgwi'titl aq wesmultiliji.

Nuji ilsutaqatijig ilsuma'titl Se'susal ne'po'qsilin

(Malg 14.53-65; Lu'g 22.54,55,63-71; Sa'n 18.13,14,19-24)

⁵⁷ Na wegla ta'n gisi goqqwa'la'titl Se'susal ela'la'titl Gaiapas wiguaq aq pisgwa'la'titl. Na nujigina'mua'tijig tplutaqan aq igtigig ta'n niganpugultijig etl mawita'tij maw Gaiapasal na espe'litl patlia'sl. ⁵⁸ Na negg ugtejge'l Pie'l majulgwala'ji aq pisgwa' iga'taqanigtug ta'n espe'litl patlia'sl wen'ji'guoml gigto'qwagwegl. Na epa'sit maw ta'nig ango'tmi'tij gjia'sutuo'guom. Na'te'l etli esgmatg ta'n tliatew. ⁵⁹ Na lamguomg Gaiapas wiguaq, niganpugultijig patlia'sg aq nuji ilsutaqatijig maw agnutma'tijig nat goqwei ta'n pisui ilsutmu'an Se'susal ugjit ne'po'qsilin. ⁶⁰ Gatu lpa mo na we'jitua'ti'gw goqwei, we'gaw pugwelgig pisui agnima'titl aq egsuaqanima'titl Se'susal. Na tujiw tapusijig ji'nmug gaqamijig⁶¹ aq teluejig, "Ula ji'nm nutaqatt'p teluep, 'Ni'n gis suisgo'tutes na gjia'sutuo'guom aq nesuguna'q gisi ilitutes."

⁶² Na espe'g patlia's gaqama'sit aq pipanimatl Se'susal, "Getu asitemjig wegla ji'nmug? Goqwei getu' thuen?"⁶³ Gatu Se'sus mo gelusigw. Ap Gaiapas gelulatl, "Lui'tmasi Nisgameg aq tliminen pa na gi'l na Nujugs'tawi'wet. Tliminen pa na gi'l na Gjinisgam uggsiwl."

⁶⁴ Na tujiw Se'sus telimatl, "Gi'l na teluen. Ni'n na mimajuin-ualsiap, gatu nige' telimuloq, nmioq'sp pmgopia's Gjinisgam ta'n mawignat ugtinaqanmg aq wejgwi nisa'sites alugwig-tug."

⁶⁵ Ta'n tujiw espe'g patlia's ula nutuateg, na we'gwi uggsi'g aq ugpi'tu'gunml sewis-gina'latl. Teluet, "Ula ji'nm anmimatl Nisgaml. Mu amujpa nujo'teget telimugs'igw ula ji'nm gesapuguet muta gis nutmgug ta'n tujiw anmimatl Gisitegelitl. ⁶⁶ Tal'te'tmoq nige' muta gis nutuoq ta'n tujiw gesapuguet?"

Mimajuinu'g na'te'l telima'titl, "Teliaq, ula ji'nm ma'muni pata'teget aq amujpa ne'po't."

⁶⁷ Na tujiw elusguma'titl aq taqama'titl. Alt paqtne'ita'titl⁶⁸ aq telima'titl, "Pa na gi'l na Nujugs'tawi'wet, tliminen na ta'nig gisi tqam'sgig!"

Pie'l teluet mo nenuagul Se'susal

(Malg 14.66-72; Lu'g 22.56-62; Sa'n 18.15-18,25-27)

⁶⁹ Pie'l me' pengopit gujmug. Na e' pite's ta'n elugowatl gjipatlia'sl eliet Pie'leg aq telimatl, "Gi'l na elg wijitgweia't'p na Se'sus ta'n tleiwat Galaliewa'gi."

⁷⁰ Gatu Pie'l petgwasit aq telimatl, "Lpa mo geju'lu ta'n goqwei wesgutm." Na mimajuinu'g ta'n eimu'tijig na'te'l nutua'titl ta'n goqwei Pie'lal teluelitl. ⁷¹ Pie'l gaqama'sit aq eliet ta'n eteg na ga'qana'tas'g. Na tuijw igtig e'pit nemiatl aq telimaji mimajuinu ta'n alpugultiliji na'te'l, "Ula ji'nm al wije'wapnn na Se'susal ta'n Nasalet tleiwililitl."

⁷² Ap Pie'l petgwasit aq teluet, "Elui'tmasi, mo nenuaq na ji'nm ta'n wesgumt." ⁷³ Na tel gnegg ta'sijig ji'nmug ta'n alpugultijig tlima'titl Pie'lal, "Talma gi'l wijitgweia't'p muta ta'n teli'sin geju'leg ta'n wejien."

⁷⁴ Na tuijw Pie'l elui'tmasit aq teluet, "Gjinisgam gisi ugtapulitew pa na tli egsueian. Mo nenuaq na ji'nm." ⁷⁵ Giasgiw na tuijw napew getu'g. Pie'l mi'gusit ta'n Se'susal gisi tlimtl, "Ge's mu napew getu'g na si'st fluetes mo nenuiwn."

Na tuijw Pie'l maja'sit aq sigt'temil.

27

Lesui'paq ela'la'titl Se'susal Piloteg
(Malg 15.1; Lu'g 23.1,2; Sa'n 18.28-32)

¹ Ta'n tuijw gisapniaq, ms't niganpugultijig patlia'sg aq igtigig niganpugultijig mawita'jig aq agnutmi'tij ta'n tl ne'pa'ten Se'susal. ² Alt gelpila'titl Se'susal aq ela'la'titl Piloteg. Pilot na niganpuguit g'pnnol'ewigtug.

Sutao'q ne'pa'sipnaq
(Paqalaiwaqann 1.18,19)

³ Na Suta ta'n netuisgelapnn Se'susal gejiatl ne'po'qsilital. Na mesge'g. Wesua'toq na nesisga'qal suliewe'l aq apaji ignmuaji na niganpugultiliji patlia'sg aq natawo'ltijig. ⁴ Telimaji, "Gisi pata'tegei muta pisui opla'laq. Na ji'nm ta'n mo goqwei opla'tegegup aq nige' elg pisui ne'pa'ten."

Na telima'titl Sutaal, "Mu sespetalsultiweg. Gi'l na gta'taqan, mu ninen."

⁵ Suta paqiatgweistestoqol na suliewe'l epsaqtaqtug gjia'sutuo'guomg. Maja'sit aq ges-tunepilsit.

⁶ Na niganpugultijig patlia'sg megnmi'tij na suliewe'l aq teluejig, "Ula suliewe'l na gis apangita'tas'g'p ugjit ne'po'qsin na ji'nm. Gt'tplutaqanminu telueg mo teltenug ugjit ginu e'wmnew ula suliewe'l a'sutuo'guomg." ⁷ Na wel'te'tmi'tij e'wmnew suliewe'l ugjit pegwatelmnew iga'taqan. Na ji'nm ta'n etl gisiaj wowg na netuisgmaji gjipatlia'sg ugtiga'taqanm. Na gjipatlia'sg e'wmi'tij iga'taqan ugjit utqutaqane'gati. Mimajuinu'g ta'n mu Lesui'peulti'gw utqatalujig na'te'l. ⁸ Nige' gisug na iga'taqan me' tel wi'tas'g na mal'tewig maqamigew. ⁹ Na niganigjitegewinuaq ta'n teluisipnaq Jelamaia teluepnaq ula na gis teliaqap. Na teluep,

"Ta'sijig Lesui'paq wel'te'tmi'tij e'wmanew nesisga'qal suliewe'l ugjit apangitman newte'jit ji'nm. Ula suliewe'l ugsua'tu'titl, ¹⁰ aq apangitua'titl na ji'nmul ta'n etliaji wowg ugjit ugtiga'taqanm. Na gis tliatew giasgiw st'ge' ta'n goqwei Gisiteget telimip."

Pilot gelulatl Se'susal
(Malg 15.2-5; Lu'g 23.3-5; Sa'n 18.33-38)

¹¹ Na tuijw Se'sus gaqama'ut Piloteg muta Pilot niganpuguit ugjit Lo'mewe'l g'pnnol'. Pilot pipanimatl Se'susal, "Gi'l na Lesui'paq ugtelege'witemual?"

Se'sus telimatl, "Gi'l na teluen." ¹² Na niganpugultijig patlia'sg aq natawo'ltijig gelula'titl Pilotal aq pisui elsutmua'tital Se'susal gat u' Se'sus mo goqwei telueg.

¹³ Na tuijw Pilot pipanimatl Se'susal, "Mo nutmun ta'n goqwei gis elsutmasgi'g?"

¹⁴ Lpa Se'sus mu gelusigw, na tuijw Pilot pajiji paqalaig.

Pilot ilsumatl Se'susal ugjit ne'po'qsin
(Malg 15.6-15; Lu'g 23.13-25; Sa'n 18.39—19.16)

¹⁵ Te's Siawa'timgewei pestie'umg na Lo'mewe'l niganpuguit ta'n eig Selusalemg tewa'laqalatal newte'jilitl ta'n laplusang pisilitl. Tewa'laqalatal ta'n tegenn na mimajuinu'g wel'te'lma'titl ugjit tu'elin. ¹⁶ Na tuijw pisit laplusang na ji'nm ta'n teluisit Se'sus Palapas. Na wel nenut. ¹⁷ Ta'n tuijw mimajuinu'g gisi mawita'ti'tij, Pilot pipanimaji, "Tegen pewalioq tualqa'lan, Se'sus Palapas gisna Se'sus ta'n mimajuinu'g tel wi'ta'titl Nujiugs'tawi'wet?" ¹⁸ Pilot gis geitoq na niganpugultijig wesua'la'tipnn Se'susal muta wisgual'la'titl.

¹⁹ Ge's Pilot pemgopij ta'n etli ilsutegej, ugte'piteml petgitmlj agnutmaqan ta'n telueg, "Mut nasalsiw goqwei ula ji'nm muta gelu'sit. Wela'gweg pewi'g'p. Welmajita'sip aq me' nige' jipaqa'si."

²⁰ Na niganpugultijig patlia'sg aq mawagnutmewinu'g munsaiwa'tiji mimajuinu' pipan-
imanew Pilotal ugjit tualqa'lan Palapasal aq ne'po'qsilin Se'susal. ²¹ Pilot ap pipanimaji,
"Tegen wegla tapusijig pewalioq iga'lan?"

Telimgwi'titl, "Iga'l Palapas."

²² Pilot pipanimaji, "Gatu nige' tala'lates Se'sus ta'n tel wi'tut Nujiugs'tawi'wet?"

Ms't teluejig, "Gujjiewta'nej!"

²³ Gatu Pilot pipanimaji, "Goqwei gisi pata'toq?"

Na mimajuinu'g ma'muni sesgu'tijig, "Gujjiewta'nej!"

²⁴ Na tujiw Pilot nest'g mo wetapsuninug ugjit siawi glulaji muta ma'muni uggwaiultilji.
Na ugpitnn gesispa'toqol aq telimaji mimajuinu', "Mu ni'n tela'tegew ula ji'nm npuaqan.
Gilew ula gisi pgwa'tuoq!"

²⁵ Ms't mimajuinu'g telima'titl, "Ninen aq nn'janinaq gisi pgwatutesnen ugjit ula ji'nm
nppm."

²⁶ Na tujiw Pilot tela'teget ta'n goqwei mimajuinu'g pewatmli'tij, na iga'latl Palapasal aq
pipanimaji ugsma'gnismg wisqapaqtan Se'susal. Ta'n tujiw Se'sus gisi wisqapaqto'teg, na
Pilotal elgimtl ugjit gujjiewto'qsin.

Sma'gnisg maligima'titl aq amasgipnna'titl Se'susal

(Malg 15.16-20; Sa'n 19.2,3)

²⁷ Na tujiw sma'gnisg pegisula'titl Se'susal na g'pno'lo'guomg. Na ms't sma'gnisg
mawita'jig na'te'l. ²⁸ Se'susal utapsun menina'tua'titl aq pitu'gwala'titl, e'wmi'titl
megwe'litl pitu'gunn muta getu' maligima'titl. ²⁹ Goqominaqsie'l na gigo'qopito'tu'tij aq
nasa'tua'titl Se'susal un'jig. Gmu'j ignmut ugpitn inaqanel. Na tujiw gigo'qi nutgul-
pita'jig aq maligima'titl. Teluejig, "Pgitawsi muta elege'witewin ugjit Lesui'paq." ³⁰ Na
elusguma'titl aq nat wen wesua'toq na gmu'j ta'n ignmatl Se'susal. E'wmi'tij ula gmu'j
aq matta'titl un'jig. ³¹ Ta'n tujiw siwi maligima'titl mena'tua'titl na pitu'gunn aq apaji
nasa'tua'titl utapsunn. Na ela'la'titl ta'n tl gujjiewta'tital.

Se'sus gujjiewto't

(Malg 15.21-32; Lu'g 23.26-43; Sa'n 19.17-27)

³² Ge's maita'jig gjigang, na weltesgua'titl ji'nmul telusilitl Simon, tleiawilitl Sailin. Na
sma'gnisg gisa'la'titl Simonal pmaninilin gujjiewei ugjit Se'sus. ³³ Na el'ta'jig ta'n teluisig
Golgota. Ula wisun telueg waqan'tewatpat. ³⁴ Na'te'l ignmua'titl Se'susal moqopa'q ta'n
wiaqpega'tas'g nat goqwei wisq'e'g. Ta'n tujiw Se'sus wett'g, mu esamqwgaw.

³⁵ Na gujjiewta'titl aq utapsunn elegetu'tij ta'n wen ugtete'tal. ³⁶ Na tujiw pemgopita'jig
na'te'l aq angama'titl. ³⁷ Sma'gnis ewi'g'g agnutmaqan. Ula telueg ta'n Se'sus ilsumut
gujjiewto'qsin. G'p'taq Se'sus un'ji nastmli'tij na agnutmaqan. Telueg, "Ula na Se'sus, na
elege'wit ugjit Lesui'paq." ³⁸ Na sma'gnisg tapusiliji gmutnesg gujjiewta'tiji etuiw Se'suseg,
newte'jit ugtinaqanng aq igtig ugpatatujmg.

³⁹ Mimajuinu'g ta'n el'ta'jig gjigang gisna maita'jig na'te'l naqita'jig aq angama'titl
Se'susal. Un'jiwal pepuegetitl aq maligima'titl. ⁴⁰ Alt telima'titl, "Gi'l getu' seioqte'mu't'p
gia'sutuo'guom aq getu' ilitu't'p pas'g nesuguna'q. Mo gis tla'tegewn. Pa na gi'l na
Gjinisgam uggwisin, ugs'tawi'si aq nisalsi na gujjieweigtug!"

⁴¹ Na niganpugultijig patlia'sg, nujigina'mua'tijig Mowisewei tplutaqan aq mawagnut-
mewinu'g na maligima'titl Se'susal. ⁴² Teluejig, "Gisi ugs'tawiapni igtigi, gatu mo gisi
ugs'tawi'sigw? Teluep negm na elege'witewit ugjit Lesui'paq. Pa na nige' gisi ugji nisa'sij na
gujjieweigtug, na gtlams'tuatesnen. ⁴³ Elita'sualatl Gjinisgam aq teluet negm na Gjinisgam
uggwisl. Na to'q, ge' angamlj etugjel Gjinisgam ugs'tawian!"

⁴⁴ Je we'gaw na gmutnesg ta'n mawi gujjiewta'sijig elg wijei tel maligima'titl.

Se'sus nepg

(Malg 15.33-41; Lu'g 23.44-49; Sa'n 19.28-30)

⁴⁵ Na mewlia'gwej, ta'n telgi'g na umutgiwaq oqonitpaqamugwa's'g. Me' oqonitpa'q
glapis si'st ajiej. ⁴⁶ Na'tami si'st ajiej, Se'sus gesigaw sesgwet, "Eloi, Eloi, lama sabachthani?"
ta'n telueg, "Ntnisgamum, Ntnisgamum, tal gis puna'lin ni'n?"

⁴⁷ Ta'sijig ta'n gaqamultijig na'te'l nutua'titl aq teluejig, "Wigumatl Ilaijaal." ⁴⁸ Newte'jit
na'te'l eliputua'j spanj waju'peg moqopa'q. Naspilas'g gmu'jigtug aq elasqa'tuaj ugjit
Se'susal samqwalin.

⁴⁹ Gatu na igtig awna teluejig, "Pe'l angamanej, etugjel Ilaija jugu'etew aq ugs'tawiatl!"

⁵⁰ Se'sus ap sesgwet aq nepgaq.

⁵¹ Na tujiw na mesgi'g elaqpilaqan ta'n gaqapitg gjia'sutuo'guom pasgina'sg g'p'taq glapis epune'g. Maqamigew gesigaw maja'sg aq lpa gun'tal pasgine'tesgl. ⁵² We'gaw na maqamigew ta'n eteg utqutaqane'gati pasgina'sg, aq pugwelgig gisi npu'tijig minua'lujig. Wegla na Gjinisgam ugmimajuinung. ⁵³ Ta'n tujiw Se'sus gis minunsitew wegla mimajuinu'g naq'tmi'tij utqutaqane'gati aq pisgwita'jig sape'wig gjigang. Pugwelgig mimajuinu'g nemia'tiji.

⁵⁴ Na niganpuguit sma'gnis aq igtigi sma'gnisg angama'titl Se'susal npmlin Na nemitu'ti'tij maqamigew maja'sg aq ms't goqwei gi's tliaq, sigt'ta'sultijig aq teluejig, "Negmaq giasgiw Gjinisgam Uggwisl."

⁵⁵ Na pugwelgig e'pjiig negg eimu'tijig aq angap'tmi'tij ta'n goqwei gis tliaq. Peji majulgwala'tipnn Se'susal weja'tegemg Galaliewa'gi glapis Selusalemg aq apoqonmua'tipnn.

⁵⁶ Newte'jit teluisit Mal Matle'n aq igtig teluisit Mali na Ji'mej aq So'sep uggwijual. Negm na Sepeti ugte'piteml.

Se'sus utqatalut

(*Malg 15.42-47; Lu'g 23.50-56; Sa'n 19.38-42*)

⁵⁷ Ge's mu na'gu'set galqwasiegw, wejgu'et milesuinu ta'n teluisit So'sep, Na tleiwit Alamatia. Negm na Se'sus unaqapeml. ⁵⁸ Eliet Piloteg aq pipanimatl ignmagun Se'susal muta gis nepmlita. Pilot telimatl sma'gnisl, "Ignmuatmu So'sep na Se'suso'q." ⁵⁹ So'sep wesua'latl Se'susal aq oqonisgwa'latl pilei atla'wegnigtug. ⁶⁰ Ge's mu Se'sus nepmugweg So'sep gisi pempujeteg mesgi'g elmalqei gun'tewigtug. So'sep gisgaja'toqop ula elmalqei ugjit ta'n Isma'laten. Na nige' jugwa'latl Se'susal aq elsmal'latl ula elmalqei. Wesua'toq mesgi'g gun'tew aq te't'pja'toq ta'n weji pisgwa'timg elmalqei'gug. Na tujiw maja'sit. ⁶¹ Gijiw ta'n Se'sus elisinnij pemgopijig Mal Matle'n aq na igtig Mali.

Sma'gnisg gelig'tijig ta'n Se'sus utqatalut

⁶² Na igtig na'gweg na atlasmutigisg'g. Na tujiw niganpugultijig patlia'sg aq Palasiaq el'ta'jig Piloteg. ⁶³ Telima'titl Pilotal, "Saqamaw, migwite'tmeg na glusqapoq gesgmnaq nepmugweg teluepnaq, 'Minunsia's gisi nsuguna'q.' ⁶⁴ Nige' pewaluleg ango'tmn na utqutaqane'gati nesuguna'q. Mut wen ignmuaw pisgwa'n ta'n ji'nmaq elisinnij. Na tujiw unaqapemg ma' gisi gmutnala'tigul Se'susal aq na tujiw tluetaq, 'Minunsitaq.' Na ula me' ms'gi'gt'ew egsuo'qon je mu esgwiaq ta'n ji'nmaq teluepnaq." ⁶⁵ Pilot telimaji, "Ugsua'lug ta'sijig sma'gnisg aq tlimug ango'tmu'tinew na utqutaqane'gati. Mut wen ignmuow pana'tun na elmalqei." ⁶⁶ Na gji patlia'sg aq Palasiaq el'ta'jig utqutaqane'gati aq nasa'tu'ij agnutmaqan na gun'tewigtug te't'pja'tas'g'p ta'n etl pisgwa'timg utqutaqan ta'n Se'sus elisinnij. Ula agnutmaqan telueg, "Mut wen te't'pja'tuij ula gun'tew." Na tujiw iga'la'tiji sma'gnisg ango'tmnew utqutaqane'gati.

28

Se'sus minunsit

(*Malg 16.1-10; Lu'g 24.1-12; Sa'n 20.1-10*)

¹ Na atlasmutigisg'g gaqiaq. Wejgwapniaq aqan'tie'umg, Mal Matle'n aq igtig Mali ela'tijig naji angap'tmi'tij ta'n Se'sus elisinnij. ² Na jiniw maqamigew gesigaw maja'sg. Gisiteget ugtansale'witempl wet neia'silitl wa'so'q. Ansale'wit pegising aq ejigli te't'pja'toq na gun'tew ta'n nigantug elmalqei. Wesgitgopa'sit ula gun'tewigtug. ³ Na telaset pa wije aq wasoqotesg aq utapsun teli gisi wape'g pa wije aq wastew. ⁴ Na sma'gnisg ta'nig eimu'tijig na'te'l ma'muniw jipaqa'ta'jig aq neng'tesultijig ta'n tujiw nemia'titl ansale'wilitl. Mesqanatesultijig maqamigeg.

⁵ Ta'n tujiw e'pjiig pegisin'tij, na ansale'wit telimaji, "Mut jipasineu. Geju'loq al gwiluq Se'sus ta'n gujiewto't'p. ⁶ Mu tet eimug. Na negm gis minunsit st'ge' ta'n teluep. Jugwa'tigw aq angap'tmug ta'n elising'p." ⁷ Ta'n tujiw e'pjiig pisgula'pa'ti'tij elmalq'g, na ansale'wit siawewistoq, "Na nige' la'tigw, nat tlimug unaqapemg, 'Se'sus gis minunsit.' Nigan lietew Galaliewa'gig. Na'te'l tl nmiatoqs'p. Mut awan'ta'sinew ta'n gis tlimuloq."

⁸ Na smtug e'pjiig naq'tmi'tij utqutaqane'gati. Jaqalita'jig naji agnutmuanew Se'sus unaqapemg ta'n goqwei gis tliaq. Jipaqa'sipnig ta'n tujiw nemia'titl ansale'wilitl gatu welgwijingig muta Se'sus gis minunsit.

⁹ Ge's e'pjiig ela'tijig ta'n Se'sus unaqapemg eimu'tiliji, Se'sus asuguaji aq telimaji, "Gjinisgam wel'te'lmugsiog." Na e'pjiig ela'tijig Se'suseg aq sama'tua'titl uggwatl. Emtogwala'titl. ¹⁰ Se'sus telimaji, "Mut jipasultineu. Siawa'tigw aq tlimug nnaqapemg lta'new Galaliewa'gi ta'n tl nmi'taq."

Sma'gnisg agnutma'tijig gjipatlia'sg ta'n goqwei gis tliaq

¹¹ Ge's na e'pijig siawa'tijig ta'n Se'sus unaqapemg eimu'tiliji, na sma'gnisg ta'n ango'tmi'tij utqutaqane'gati apaita'jig gjigang aq agnutmua'tiji niganpugultiliji patlia'sg ta'n goqwei gis tliaq. ¹² Na gjipatia'sg aq mawagnutmewinu'g agnutma'tijig ta'n goqwei gis teliaqap. Mo pewalagwi mimajuinu'g gji'tunew ta'n goqwei gis teliaqap, glaman ignmua'tiji sma'gnisg mesgi'g suliewei. ¹³ Telima'tiji, "Pewaluleg tliman mimajuinu'g na ji'nmaq unaqapemg peita'lipni miawitpa'q aq gemutnala'tipnn ge's nep'tioq. ¹⁴ Pa na niganpuguit g'pno lewig tug nutmaj ula, ignmuatesnen suliewei aq ma' ilsumugswoq."

¹⁵ Na sma'gnisg wel'te'tmi'tij, wesua'tu'tij suliewei aq teluejig ta'n goqwei Lesui'paq gis telima'tipni. Na nige' gisgug me' Lesui'paq teluejig, "Se'sus unaqapemg gemutnala'tipnn npuinu'l."

Se'sus telimaji unaqapemg, "Naji pestunmu'tigw"

(Malg 16.14-18; Lu'g 24.36-49; Sa'n 20.19-23; Paqalawaiwaqann 1.6-8)

¹⁶ Na newtisgegsiliji je newt unaqapemg el'ta'liji na gm'tng Galaliewa'gig ta'n Se'sus telimapni Ita'new. ¹⁷ Nemiatij Se'susal emtoqwala'titl jel tlia alt megtmu'tijig. ¹⁸ Na Se'sus gigja'siji unaqapemg aq na telimaji, "Gisi ignmuimg assusuti ta'n telgi'g wa'so'q aq ugs'tqamug. ¹⁹ Nige' Ita'gw ta'n telgi'g ugs'tqamug aq gina'mug mimajuinu'g ta'n goqwei gis gina'muloq. Tla'taqatigw glapis na ta'n tel gaqaisg mimajuinu'g tleiawultijig pilue'l umutgiwal na nnaqapemultinew. Sign'tug ms't nnaqapemg. Te's sign'tuoq tlimug, 'Na Gjinisgam ta'n teluisit Wegwisit Nisgam aq Ewjit Nisgam aq Wejuli Nisgam petgimugsieg sign'tunen ginu.' ²⁰ Gegnu'tmug majulgwatmnew ta'n te's'g goqwei gis gina'muloq. Na iapjiw wijitgweultogs'p ula ugs'tqamug aq maw wa'so'q."

Na gelu'lg agnutmaqan ta'n Malg gis wi'g'g Gegnugwataqan ugjit ula wi'gatign

Ula na wi'gatign ta'n Malg ewi'gig'p ugjit na Gelu'lg Agnutmaqan. Na mawi apje'j newgul wi'gatignn ta'n ewi'gas'gl ugjit Westaulg ta'n wesgowa'sit ugs'tqamug. Na teli pqotangiaq ula glusuaqan, "Ula na gelu'lg agnutmaqan ugjit Westaulg na Gjnisgam Gisiteget uggwisl."

Malg musga'tugsi'gw na ji'nm Se'sus, negm na Westaulg. Mesgi'g goqwei tela'teget aq gegnu'tmuaji mimajuinu'g ml'gigno'tigtug. Getaqqatesguaji mn'tu'g, ta'nig gesnugu'tijig gisi npilaji, aq apigsigtuaji mimajuinu'g ugtlue'utiwal. Telui'tusit, "Ni'n na newgte'ji ta'n mimajuinu'alsiap." Teluet, "Teli pginisaneg ula ugs'tqamug ugjit jigla'lanew mimajuinu'g ta'n lue'uti assumanew."

Angwes Malg telimugsi'gw ta'n Sa'n Sapatis sign'tuatl Westaulgl. Togo ta'n mn'tu wetnu'gwalatl. Togo pogji agnutg ta'n Westaulg teli npilaji pugwenniji mimajuinu'g aq ta'n tel gina'muaji.

Naqsa'sijig tepgunsejig aq unaqapemg pemi ns'tmi'tij tal gis pegising aq na lugowaqan ta'n edl lugwatg. Gatu ta'nig getana'titl pogji nunmaqultijig aq gisite'tmi'tij ne'pa'nnew. Maw agnutg ugtejgwei aqantiewti ta'n mimajit ula ugs'tqamug aq ta'n tel gujjiewto'tg aq ta'n tel minunsit.

Me' gat u na glusuaqann ta'n Malg ewi'gig'p ugjit Westaulg gisa'l'sg tel'ta'sin i'mn maw Westaulg aq nemitegen ta'n elugwatg.

Ta'n goqwei ew'gas'g ula wi'gatignigtug

Ta'n teli pqotangiaq na gelu'lg agnutmaqan ugjit Westaulg aq Sa'n Nutsign'tuet ta'n tel pestung (1.1-8)

Sa'n sign'tuatl Westaulgl aq mn'tu wet nu'gwalatl (1.9-13)

Westaulg mesgi'g paqalawaiqaan tela'teget Gallie'gati (1.14–9.50)

Wejiet Galili glapis Selusalemg (10.1-52)

Ta'n goqwei gis tliaq Selusalemg aq awiw na ugtejgwei aqantiewti. Wesua'lut, ilsumut, aq ne'po'tg (11.1–15.47)

Westaulg ta'n tel minunsit (16.1-8)

Westaulg musgalsit unaqapemg aq ta'n teli ela'lut wa'so'q (16.9-20)

*Sa'n Nutsign'tuet pestunmuaji mimajuinu'g
(Matiw 3.1-12; Lu'g 3.1-18; Sa'n 1.19-28)*

¹ Ula na gelu'lg agnutmaqan ugjit Se'suguli na Gjnisgam Gisiteget uggwisl. Na teli pqotangiaq 'st'ge' gis wi'g'g'p Gjnisgam wi'gatignigtug. ² Gisna nige' sa'q iganigijitegewinuaq Aiseiao'q gi's wi'g'g'p ta'n Gjnisgam uggwisl telimapnn,

"Ge' jigs'tui.

Igangima's ntagnutmewinum

ugjit gisgaja'tun ta'n gi'l lietes."

³ "Nat wen gesigawewistog

paqtaqamigtug,

teluet, 'Gjisaqamaw wejju'et.

'Ms't ta'n te'sioq gisgajo'ltigw!'"

⁴⁻⁵ Etna na teliaqas, na ji'nm teluisisnaq Sa'n neia'siteg paqtaqamigtug. Pugwelgig mimajuinu'g ta'n tleiaultijig Jutia aq na 'gjigan teluisig Selusalemg naji jigs'tua'titl Sa'nal. Pestunmuaji aq telimaji mimajuinu'g, "Gawasgita'sultigw aq jiglita'gw elue'utigug aq sign'tasultigw! Na toqo tujiw Gjnisgam apigsigtmugsitoqs'p ta'n te's'gl 'gtlue'utimal." Na mimajuinu'g, ingute'jit teluejig, "Ni'n na elue'winui," aq Sa'nal sign'taji sipug Jol'tan.

⁶ Sa'n nasg'gl aligal wejitas'gl melgawlejit usapun. M'gegne'l ugtispisunn nasguatl. Malqomaji apsoqongewji aq amu apu. ⁷ Telimaji mimajuinu'g, "Na ji'nm ta'n 'pgisintew, me' espe'g aq ni'n. Mo tepawgtiw we'gaw golomgwaqwa'sin aq apgwa'tuan umugsnapil."

⁸ Samqwan e'wm sign'tuloq gat u negm sign'tugsitoqs'p, e'watal Wejuli Nisgaml." Na teluet Sa'n.

*Sa'n sign'tuatl Se'susal
(Matiw 3.13—4.11; Lu'g 3.21,22; 4.1-13)*

⁹ Etna na tuiju Se'sus weji maja'sit Nasaletg. Ula gutanji'j eteg Galaliewa'gig. Se'sus eliet Sa'neg aq Sa'n sign'tuatl sipug Jol'tan. ¹⁰ Ta'n Se'sus weji natga'siteg samqwanigtug, nemi-toq wa'so'q panta'sg aq na Wejuli Nisgaml nisa'silitl st'ge' ples. ¹¹ Gjinišgam metewistoq wa'so'q aq teluet. "Gi'l na newgti pistai 'ngwis aq mawi gsalul. No'q tetapua'lin gi'l."

¹² Smtug Wejuli Nisgam tela'latl lielin 'ngutugwa'lugwelin paqtaqamigtug. ¹³ Na wi'sisg eimu'tijig na'te'l. Se'sus eig na'te'l ne'wisgegiguna'q aq Gjinn'tu wet nu'gwalatl. Na ansale'wijig peita'jig aq apoqonmua'titl Se'susal.

Se'sus wigumaji ne'wiliji nujiugs'gewinu'g

(Matiw 4.12-22; Lu'g 4.14,15; 5.1-11)

¹⁴ Toqosip Sa'n gis pija'luteg laplusang, Se'sus eliet Galalieg aq gegnu'tmauji na gelu'lg agnutmaqan, ta'n wejiaq Gjinišgamewigtug. ¹⁵ Telimaji, "Glapis gatun nige' iga'q tetaputesg, Gjinišgam getu' musga'tugsioq ta'n teli elege'witewit. 'Gtlams'tmu'tigw na gelu'lg agnutmaqan aq gawasgita'sultigw aq jiglita'gw elue'utigtug!"

¹⁶ Ge's Se'sus pemieteg gigwi' qospemg Galali nemiaji tapusiliji usgewinu'g, na Simon aq ugjignaml Antle'al, elia'piejig na qospemg. ¹⁷ Se'sus telimaji, "Nige' pas'g gilew usgewinu'g. Wije'wigw ni'n aq gnu'tmultoqs'p aq gisa'lultoqs'p jugwo'lanew mimajuinu'g Nisgamewigtug." ¹⁸ Smtug naqala'tiji ugta'pimuaq aq wije'wa'titl.

¹⁹ Naqajijige'le'l siawa'sit sitmug aq nemiaji igtigi tapusiliji wijigatiliji, Ji'mejal aq Sa'nal, tepultiliji ugtuluuq maw ujjal, Sepetial. Etl msn'sna'tiji ugta'pimuaq. ²⁰ Se'sus nemiateg na smtug wigumaji. Na naqala'titl ujjal Sepetial maw lugowinu'g ugtuluuq aq wije'wa'titl Se'susal. Peita'jig gutanji'j teluisig Gapelniam.

Ji'nm ta'n mn'tu'l eimliti ugtinneg

(Lu'g 4.31-37)

²¹ Ta'n teli nqase'g iga'q atlasmutigis'g, Se'sus eliet a'sutuo'guomg aq poqji gina'muet. ²² Mimajuinu'g ta'n nutua'titeg, paqalaitijig ta'n tel gina'muelij muta mo tele'ligupnn 'st'ge' nujigina'mua'tijig 'tplutaqan. Awna ta'n tel geitoq aq ta'n goqwei wesgutg, na tel gina'muet.

²³ Na tuiju ji'nm ta'n mn'tu'l ugtinneg eimliti pegising na a'sutuo'guomg aq sesgwet. ²⁴ "Taluegeieg ninen, Se'sus, gi'l tleiawin Nasalet? Weji pginu's'p ugjit seioqwa'linen? Nenu'l ta gi'l wenin, gi'l na sape'winuin, Gjinišgam ugwisil."

²⁵ Se'sus melgimatl na mn'tu'l, "Wantaqa'si aq gettaqa'si na ji'nmuigtug!" ²⁶ Na mn'tu' gisa'latl na ji'nmul wejipulgwelitl. Na mn'tu ma'muniw sesgwet aq getaqa'sit ji'nmuigtug. ²⁷ Na 'ms't mimajuinu'g tetuji paqalaitijig aq pipanimultijig, "Tal gis tliaq ula na? Tal gina'muet ta u't? Amuj na ji'nm mesgi'g ml'gigno'ti geggung, we'gaw mn'tu'g gisi assumaji. Na mn'tu'g gi's tla'taqatiliji ta'n negm teli gsatg aq jigs'taji!" ²⁸ Smtug na agnutmaqan ta'n Se'sus gis tela'teg'p se'sa'sg ta'n telgi'g Galaliewa'gig.

Se'sus nepilaji pugwenniji mimajuinu'g

(Matiw 8.14-17; Lu'g 4.38-41)

²⁹ Ta'n tuiju naqtm'i'tij a'sutuo'guom, el'ta'jig na Simon aq Antle' wiguaq. Ji'mej aq Sa'n wije'wa'tiji. ³⁰ Simon ugjugwiji'tl gesnugwalitl. Epsingeweia'silitl aq 'npo'qonigtug elisinnitl. Se'sus elieteg na'te'l, telimut na gisigui'sgwal gesnugwalitl. ³¹ Se'sus nat nmiatl aq ugpiit wesua'tuaj aq apoqonmuatl gama'silin. Smtug na epsingewei ejigla's'geg aq gisigui'sgw poqji lugowaji.

³² Ta'n tuiju na'gu'set gi's galwasieteg aq atlasmutigis'g gaqiaq, etna na tuiju mimajuinu'g Se'suseg pegisula'tiji ta'n tegeni gesnugulitiji aq ta'n te'sijig mn'tu'g wesgweagwi'tiji. ³³ Na 'ms't mimajuinu'g gutang tle'g etl mawiejig igantug wen'ji'guomg. ³⁴ Se'sus nepilaji pugwenniji aq ta'n mn'tu'g wesgweagwi'tiji na Se'sus getaqqatesguaji mn'tu'g. Mo mn'tu'g ignmuagwi glusultinew muta nena'tipnn Se'sus ta'n wenin.

Se'sus al pestunmuaji mimajuinu'g Galaliewa'gi

(Lu'g 4.42-44)

³⁵ Na ge'sg egsitpu'g, ge's mu gisapnianug, Se'sus menja'sit aq naqt'g, naji a'sutmat ta'n taqawatteg. ³⁶ Tel gneg Simon ap igtigig musuala'titl Se'susal aq poqji gwilua'titl. ³⁷ Ta'n tuiju we'ja'titeg, Se'susal telima'titl, "Ms't wen al gwilasg."

³⁸ Gatu Se'sus asitemaji, "Ge' el'ta'nej igtig gutanji'tl ta'n tepaw etegl. Amujpa naji gina'muei elg na'te'l, muta etna na ugjit weji pgininap."

³⁹ Na nugu ala'sit ta'n telgi'g Galali al gina'muet ta'n te's'gl a'sutuo'guoml aq mn'tu'g getaqqatesguaji.

Se'sus nepilatl lepsiewinu'ji

(Matiw 8.1-4; Lu'g 5.12-16)

[Leplsi na melginaq ugsnugowaqan ta'n pilsiet mimajuinu aq mimajuinu sugulgat.]

⁴⁰ Etna na ula ji'nm, gegung melgignaq 'gsnugowaqan, teluisig lepsi. Ula ji'nm elietl Se'susal, el nutgul'pa'sitl, aq etawaqtmuatl Se'susal apoqonmagun. Teluet, "Ge' gisi npilites gi'l ti ul'te'tmn."

⁴¹ Se'sus ewlitelmatl aq sama'latl. Asitematl, "E'e getu npilul, gisi npilul nige'!" ⁴² Smtug, ejigla's'g 'gsnugowaqan ula ji'nm ugtinneg, aq smtug gisi npisitaq. ⁴³ Se'sus melgimatl ta'n tla'tegelital. ⁴⁴ Telimatl, "Jigs'tui, mut wen tlimaw. Smtug lia nat nmi patlia'sg. Negr angamulij, aq ignmu ta'n goqwe'l Mowiso'q gelug'p 'tplutaqanigtug glaman mimajuinu'g 'gji'tutaq, ta'n teli ila'sin nige'."

⁴⁵ Gatu ji'nm ejigla'sit aq se'sa'toq na agnutmaqan 'ms't tami. Tetuji ma'muniw usgutg, ula ji'nm, ta'n teli ila'sij, na Se'sus mo gisi pisgwa'wg gutang mimajuinuigtug muta pugwelg mimajuinu'g peita'liji. Awna eig ta'n taqawatteg. 'Ms't tami pugwelgig mimajuinu'g weita'jig ta'n negm eig.

2

Se'sus nepilatl ji'nmul ta'n mo gisi maja'siligul (*Matiw 9.1-8; Lu'g 5.17-26*)

¹ Ta'suguna'gweg Se'sus apaja'sit umutgig teluisig Gapeiniam. Na glusuaqan se'sa'sg. Teluejig, "Se'sus pegising." ² Pugwelgig mimajuinu'g peita'jig newgtsiniw Se'suseg. Na wajuignetesg wen'ji'guom aq je me' gaqamultijig gujmug ga'qanigtug. Na Se'sus mimajuinu'g gegina'muaji ugjit Nisgamal. ³ Ta'sijig mimajuinu'g peita'jig, pegisula'titl ji'nmul mo gis maja'siligul. Ne'w'ijig negmow pemapila'titl, elisilitl a'su'ngitug. ⁴ Na wegla ji'nmug mo gis gigjita'gwi'gw Se'suseg muta 'nnim pugwelg mimajuinu'g. Soqwita'jig g'p'taq wen'ji'guom aq pewja'tu'tij mesgi'g elmalqei. Na tujiw wet nispila'titl ji'nmul ta'n elisinnij a'su'ngitug tegpaqiw epune'g na ta'n Se'sus eig. ⁵ Se'sus nemituaq ta'n tel melgi gtlams'tasultilij, telimatl na ji'nmul gesnugwalitl, "Gwi's, apigsigtmulan 'gtlue'util'."

⁶ Etna na na'te'l ta'sijig nujigina'mua'tijig 'tplutaqan pemgopultijig. Teli angita'sultijig uggamlamunuaq. ⁷ "Mu na tlewistuis na ula ji'nm muta telewistooq 'st'ge' Gjinisgam. Mo eimu'ti'gw mimajuinu'g ta'n gisi apigsigtulal 'gtlue'util', pas'g newgte'jit, na negm Gjinisgam, apigsigtulal 'gtlue'util'."

⁸ Smtug Se'sus geitoqop ta'n teli angita'sultilij aq telimaji, "Taltegl ta gilew 'gtangita'suaqamual?' ⁹ Etna naqamase'g telimg na ji'nm gesnugwat, "Gtlue'uti'l apigsigtmulan,' muta mo nemituoq gis tlian. Pas'g me' metue'g telimg, 'Mnja'si, 'gsua'tu 'gta'su'nm aq pmia.' Muta nemituoq gis tliaq. ¹⁰ Ni'n musga'tultoqs'p na tujiw ni'n na ula ji'nm ta'n mimajuinualsip. Ml'gigno'ti geggunm ugs'tqamu gisi apigsigtmn elue'uti'l." Telimatl na gesnugwalitl ji'nmul mo gisi maja'siligul, ¹¹ "Telimul gi'l, mnja'si, unaqa'tu 'gta'su'nm aq nige' gisinmietet!"

¹² Na smtug na ji'nm teta'teget ta'n Se'susal telimtl. Ge's mimajuinu'g elapulti'tij ji'nmul wenaqa'silitl aq weji maja'silita. Na 'ms't nemia'titl sigta paqalailitijig aq miwatmua'titl Gjinisgaml, teluejig. "Menaq goqwei nemitu'tiwg na teliaq 'st'ge' nige'."

Se'sus wigumatl Li'paial (*Matiw 9.9-13; Lu'g 5.27-32*)

¹³ Tel'gne'g Se'sus ap pem tajiga'sit sitmug qospem teluisig Galali. Na pugwelgig mimajuinu'g peita'jig aq gegina'muaji. ¹⁴ Na tujiw Se'sus weji maja'siteg, ge's pem siawa'sit nemiatl ji'nmul teluisilitl Li'pai, na Alpius uggwisl aq nujintutmalitl g'pno'lewei suliewei. Li'pai pemgopit ta'n i' d lugwet. Se'sus telimatl, "Majulgwali ni'n." Li'pai wenaqa'sit aq smtug majulgwalat.

¹⁵ Na teliaq Li'pai pipanima'tl Se'susal mawatalultinew wiguaq aq maw unaqapemg. Etna na pugwelgig ta'nig alulgwala'tipnn Se'susal, nujintutma'tijig aq maw elue'winu'g, aq mawatalultijig Se'susal Li'pai wiguaq. ¹⁶ Ta'sijig nujigina'mua'tijig 'tplutaqan, na Palasiaq, nemia'titl Se'susal mawatalultilij nujintutma'tilij aq elue'winu'g. Na tujiw pipanima'tiji Se'sus unaqapemg, "Tal gis Se'sus mawatalultilij na nujintutma'tilij aq elue'winu'g?"

¹⁷ Se'sus nutuateg aq teli asitemaji, "Na mimajuinu'g ta'nig tajigo'ltijig mo puala'tigul malpale'wilitl pas'g wegla gesnugu'tijig. Weji pgsinap pas'g tliman elue'winu'g, 'Gawasgita'sultigw aq jiglita'qw elue'utigtug,' mo ta'nig tel'ta'sultijig getlamia'tijig."

Pipanima'titl sune'win (*Matiw 9.14-17; Lu'g 5.33-39*)

¹⁸ Na newgtejgeg Sa'n Nutsign'tuet aq Palasiaq unaqapemuaq newgt sune'ultijig. Alt mimajuinu'g el'ta'jig Se'suseg aq pipanima'titl, "Sa'n Nutsign'tuet aq Palasiaq unaqapemuaq sune'ultijig. Goqwei ugjit gnaqapemg mo gis sune'ulti'gw?"

¹⁹ Se'sus asita'puguēt, “Mo tel'ta'siwn elien malie'uti, ma mijjuagan pmianug. Mo gis tlianug na! Ta'n ji'nm malie'wit eig na'te'l, ma sune'ulti'gw. ²⁰ Gatu na'gweg iga'q ta'n tujiw ji'nm malie'wit ejigla'luj na'te'l. Etna na na'gweg iga'q ta'n suneultitaq.

²¹ “Mo wen e'wmug pilegn ugjit 'msni'smn sa'qawe'lutapsunn. Pa na wen tla'tege's'p toqo pilegn seiogwa'toq me' 'ms'gi'gtew elmalqei. ²² Mo wen elguta'tug's pilei moqopa'q, ta'n piwie'wasit m'gegnei moqopa'qo'q. Pa na tla'tege's'p, na moqopa'q, ta'n pa tujiw atejoqoq poqtapu'teg suisga's'gt'ew m'gegnei moqopa'qo'q, aq na moqopa'q gutajuutew aq m'gegnei mo tali ugtapsuniw. Moqwa, ma' gis tlianug! Pilei moqopa'q ta'n atejoqoq poqtapu'teg, amujpa e'watal pile'l m'gegne'l moqopa'qo'q!”

Na atlasmutigis'g

(Matiw 12.1-8; Lu'g 6.1-5)

²³ Na teliaqas atlasmutigis'g Se'sus aq unaqapemg pemita'jig awgti'jigtug aq wet saputita'jig ta'n gulungl etl nigwegl. Na unaqapemg gulungl poqji tematpo'tu'titl aq malqotmi'titl. ²⁴ Na Palasiaq nemia'titeg, telima'titl Se'susal, “Ge' lapa'si, negla gnaqapemg sewisga'tu'tij ginu 'tplutaqanminu. Mu na tla'taqatiwi'tis atlasmutigis'g!”

²⁵ Se'sus asita'puguēt, “Amuj gis gilew egitmoq ta'n Ta'pito'q tela'tegepnaq ta'n Apiataloq na espe'g patlia's. Etna na tujiw Ta'pit aq unaqapemg gewisulti'titeg aq nuta'ma'titeg, mo geggunmi'tigup ta'n goqwei malqottaq. ²⁶ Na pisgwita'pnig wen'ji'guom Nisgamewei aq Apiatalal ignmapni na pipnaqan gisi ignmut'p Gjinisgam. Na ta'n telgitas'g ula ginuweei tplutaqan pas'g na patlia's'g gis malqotmi'tij ula pipnaqan, gatu Ta'pit malqotg's aq we'gaw ignmuasni unaqapemg.”

²⁷ Se'sus teluet, “Gjinisgam telimapni mimajuinu'g ta'n goqwei tela'taqatitla atlasmutigis'g, glaman mimajuinu'g ma luguti'gw pas'g atlasmutitaq aq emtoqwalataq Nisgam. Mo wet tlimugsi'gup ugjit pugwelg' t'plutaqann iga'tun gisna gitnme'ugsinenu.” ²⁸ Se'sus teluet, “Ni'n assusuti geggunm aq gis tlima's mimajuinu'g ta'n gis tla'taqatitaq we'gaw atlasmutigis'g.”

3

Na ji'nm ta'n malig ugpitn

(Matiw 12.9-14; Lu'g 6.6-11)

¹ Na tujiw Se'sus apaja'sit a'sutuo'guomg. Na'te'l eig's ji'nm malig ugpitn. ² Maw eig'snig na'te'l mimajuinu'g teluisultijig Palasiaq, ta'nig getu pisu illsutmuatitl Se'susal opla'tegelin. Na gigjipugutua'titl etug 'npilatal wenn atlasmutigis'g. ³ Se'sus telimatl ji'nmul malig ugpitn, “Ula lia tet igantug!” ⁴ Na tujiw pipanimaji mimajuinu'g na Palasiaq, “Talamu'g 't'plutaqanminu ula atlasmutigis'g? Awna apoqonmuan wen, gisna asgaiwan, awna ugs'tawian mimajuinu, gisna ne'pa'n?”

Na negmow 'lpa mo gis talue'gw. ⁵ Se'sus angamaji aq taqala'laji aq asgaiaji muta melgasultiliji aq opla'taqatiliji pas'g na ap ewlite'lmuaji. Na tujiw telimatl ji'nmul, “Jugwasga'tu 'gpitn.” Na ji'nm elasga'toq ugpitn aq smtug apaji ills'geg ap. ⁶ Na Palasiaq naqtm'i'tij a'sutuo'guom aq smtug mawagnutma'tijig Elot unaqapemg. Ilsa'taqatijig ta'n tla'lataq Se'susal ta'n tl ne'pa'taq.

Pugwelg mimajuinu'g peita'jig Se'suseg

gigjiw qospem teluisig Galali

⁷ Se'sus aq unaqapemg naqtm'i'tij aq el'ta'jig qospem teluisig Galali, aq pugwelgig mimajuinu'g majulgwajli. Weita'jig Galali, Jutia, ⁸ Selusalem, Itumia, qame'g sipug Jol'tan, Tail, aq Saiton. Nat nemia'titl Se'susal muta gis nutmajig ta'n goqwei gis tla'tegelitl aq ta'n tel pugwenniji mimajuinu'g gisi npilaji. ⁹ Tel pugwelg'snig mimajuinu'g Se'sus telimaji unaqapemg, “Iga'tug 'gtulnu gigjiw sitmug. Tel pugwelg'snig mimajuinu'g etug jel ugsmguitaq. Na ta'n tujiw ugsmgui'tij tepa'sites 'gtulnaq.” ¹⁰ Se'sus gisi npilaji pugwenniji mimajuinu'g aq 'ms't ta'n te'sijig getu npisultijig, amujpa na gi'gajigi'jita'jig mimajuinu'g-tug glaman Se'susal gis sama'lata. ¹¹ Ta'n tujiw mimajuinu ta'n mn'tu ugtinneg eimlij pegising Se'suseg mn'tu nisegetl ta'n gaqamilij aq sesgwet, “Gi'l na Gjinisgam uggwisl!”

¹² Te's newgte'jilitl, Se'sus melgimatl wegla mn'tu'l, “Mut wen tlimaw ta'n weni ni'n!”

Se'sus megnaji newgtisgegsiliji je ta'pu

(Matiw 10.1-4; Lu'g 6.12-16)

¹³ Na Se'sus eliet soqoqamigeg aq wigumaji ta'n weni pualaji majulgwalgung aq tepgisita'jig igtigig mimajuinu'g. ¹⁴ Na tujiw newgtisgegsiliji je ta'pu megnaji. Na wisunge-waji, ugtapostale'witemg. Aq telimaji, “Ni'n megnuloqop ugjit wijitgweiwinew. Poqjigi-multoqs'p ugjit al gina'mua'tinew, ¹⁵ aq ignmultoqs'p ml'gigno'ti ugjit 'gtaqqatesguanew mn'tu'g.”

¹⁶ Etna na wegla newgtisgegsiliji je ta'pu gisi mgnaji: Simonal, Se'sus wisungewat! Pie'l, ¹⁷ Ji'mejal aq Sa'nal na wijigatijig gitg na Sepeti ugguwisg. Se'sus wisungewaji Poanelgis. Na telueg tel jaqali ugguwain aq teli gsigawen pa na wijej aq gaqtugwaq. ¹⁸ Ala igtigi na Antle'al, Pilipal, Pattolomiwal, Matiwal, Tumaal, Ji'mejal, na Alpius ugguwisl, Tatasial aq Simonal na Genaewa'j, ¹⁹ aq Sataal Isgaliotal, etna na negm me' enmiaq 'ntuisgetutal Se'susal aq ne'po'qsilital.

Se'sus aq Pe'lsepal

(*Matiw 12.22-32; Lu'g 11.14-23; 12.10*)

²⁰ Na tuijw Se'sus pisgwa'ta'n i' tli usgowa'sij. Na pugwelgig mimajuinu'g mawita'jig aq ap gigo'qopitua'titl Se'susal, glaman Se'sus aq unaqapemg mu gis mijjult'gw. ²¹ Na Se'sus wigumaq tels'tma'tiliji, "Se'sus elue'wriet.", aq el'ta'jig aq getu nemisgua'titl Se'susal.

²² Eimu'tijig na'te'l alt nujigina'mua'tijig tplutaqan ta'nig weita'jig Selusalemg. Wegla teluejig, "Na Gjimm'tu teluisit Pe'lsepal pitu'gwitl Se'susal." Igtigig tel agnima'tipnn Se'susal, "Na iganpuguit mn'tu ignmuatl Se'susal ml'gigno'ti 'gtaqqatesguan igtigig mn'tu'g."

²³ Se'sus wigumaji mimajuinu'g aq gegnua'tuaji, "Tal gisi gtaqqatesga'sitew Gjimm'tu?" ²⁴ Etug elege'witewa'gi nasgwiaq, tepgisita'tij aq matntulti'tij ala wen ap igtig. Na toqo tuijw na elege'witewa'gi seioqwietew aq nigtua's'gt'tew. ²⁵ Gatu etug wigumaq nasgwie'tij, tepgisita'tij aq matntulti'tij ala wen ap igtig. Na mimajuinu'g apugjig seioqwia'titaq. ²⁶ Toqosip pa na wijej Gjimm'tu ugtelege'wa'gimg tepgisita'tij aq matntulti'tis ma 'pgit-puguinug amujpa seioqwia'titaq aq na tl gaqietew na'te'l.

²⁷ "Ma wen gis gi'gattesguagul melgigna'litl ji'nmul wiguaq aq jigla'tuagul ta'n goqwe'l negmewe'l. Amujpa gelpilat melgigna'litl ji'nmul tmng glaman ta'n goqwe'l etegl wiguaq gis gmutnattew.

²⁸ "Migwite'tmug ula! Gjinnisgam apigsigtuatal mimajuinu'l ta'n tel gaqaisg milamu'gl ugtlue'uti'l aq winjigl ta'n goqwe'l teluelitl. ²⁹ Pas'g na mimajuinu ta'n teluej winjigl ta'n goqwe'l getanat! Wejuli Nisgaml, na telamu'g elue'uti mo gisi apigsigtas'gtnug. Me' negm na ma'muniw opla'teget, iapijwewei elue'uti." (³⁰ Se'sus telimaji muta alt teluelipni, "Mn'tu'l pitu'gwitl.")

Se'sus ugguwitl aq ugjignamg

(*Matiw 12.46-50; Lu'g 8.19-21*)

³¹ Na tuijw Se'sus ugguwitl aq ugjignamg peita'liji. Na etli esgmala'titl gujmug ula wi'g ta'n Se'susal eimlitl, aq elgimni'tij glusuaqan ugjit Se'susal tu'elin. ³² Pugwelgig mimajuinu'g gigo'qopitua'titl aq telima'titl, "Ge' lapa'si, 'ggij aq wijigumjig gujmug eigig. Pual'sgig."

³³ Se'sus telimaji, "Gnua'tultoqs'p ta'n wen ni'n 'ngij aq 'njignamg." ³⁴ Se'sus gigo'qoapa'sit ta'nig mimajuinu'g pemgopulitiliji aq telimaji, "Ge' lapita'gw, pa wijej aq nige' gilew na 'ngij aq 'njignamg." ³⁵ Ta'n pas'g tegan mimajuinu tela'teget ta'n Gjinnisgam tel pualaj na negm pa wijej aq wijigumjig aq 'ngij."

4

Na a'tugwaqan ugjit nuji iga'taqug

(*Matiw 13.1-9; Lu'g 8.4-8*)

¹ Se'sus ap poqji gina'muet gigjiw qospemg teluisig Galali. 'Nnim pugwelg mimajuinu'g gigo'qopugutaji glapis Se'sus eliet ugtuluag aq tepa'sit. Na gijga mnawa'sit aq siaw gina'muet. Na mimajuinu'g siawqatmu'tijig sitmug. ² Tel gina'muaji pugwelgl ta'n goqwe'l, a'tugwaqann e'w'gl. Na tel gina'muaji aq telimaji,

³ "Jigs'tmu'tigw! Nuji iga'taqug eig'p ta'n se'sijio'toqol 'sginminn. ⁴ Ge's etl se'sijio'toqol 'sginminn, eljo'titl awgti'jigtug, sisipji'jg peita'jig aq malgotmi'titl. ⁵ Alt 'sginminn eljo'titl na maqamigew ta'n wesgijigweg 'mtasoqigtug. Na maqamigew jaqal p'teg aq 'sginminn jaqali sgaliaaq aq jaqal ne'igwegl. ⁶ Na na'gu'set mesp'siteg, ta'n wejgwisgaliaaq na gaqs'gl, muta na ugjip'sgl mo gis piam teminugul, ta'n teli iga'taqug, glaman na 'sginminn gispategl. ⁷ Alt 'sginminn eljo'titl ginigwejjuaqsigtug. Me' gesigaw nigwejjig ginigwejjuaqsig'g, je mu gulumgl ta'n tel nigwegl. Na gulumgl mo wel nigwenugl, aq mo mininugul. ⁸ Ap igtigl 'sginminn eljo'titl gelu'lg maqamigew. Na weli sgaliaaq aq wel nigwegl aq wel minigl, pugwelgl ugjit newgte' 'sginmin. Alt eimu'tigl nesisga'qal ugjit newgte' 'sginmin, aq alt eimu'tigl asugomtesisga'qal ugjit newgte' 'sginmin, ap igtigl gasgipntnaqanigl ugjit newgte'."

⁹ Se'sus teluet, "Gs'tuaqanultioq ugjit nutmu'tinew na jigs'tmu'tigw."

*Se'sus telimaji unaqapemg
tal gis e'w'gl gina'masutiewe'l a'tugwaqann
(Matiw 13.10-17; Lu'g 8.9,10)*

¹⁰ Na Se'sus newgtamsiteg, na newgtisgegsiliji je ta'pu unaqapemg aq maw igtigi maljulgwalgwi'titl Se'sus, peita'liji aq pipanimji, "Ge' gnuat'uin gasgiwewei ta'n telueg na a'tugwaqan." ¹¹ Se'sus asitemaji, "Gjinisgam nige' gilew gisi musga'tugsioq ta'n goqwei sa'q mo geitas'gtugup aq mo nestasultiwoqop ta'n goqwe'l Nisgamewe'l. Pas'g ta'nig igtigig nutmataq amujpa negmow a'tugowaten. ¹² Glaman ta'n goqwei Gjinisgam ugtwi'gatigng ewi'gas'g na tlatiew, 'Elapultijig. Gaqaisg nemitu'tij pas'g mo goqwei geitu'ti'gw ta'n goqwei nemitu'tij. Nutmi'tij pas'g mo nestasulti'gw ta'n goqwei nutmi'tij. Pa na 'gji'tu'tij aq ns'tmu'ti'tij na tujiw gtlams'tasultitaq, gawasgita'sultitaq aq 'lta'taq Nisgamewigtug. Na tujiw Gjinisgam apigsigtmuata ugtlue'utiwal.' "

*Se'sus gegnuat'ujaji unaqapemg a'tugwaqan nuji iga'taqlitl
(Matiw 13.18-23; Lu'g 8.11-15)*

¹³ Na tujiw Se'sus pipanimaji, "Mo ns'tasultiwoq ula a'tugwaqan? Etug jel ma 'ns'tasultiwoq ta'n pas'g tegen a'tugwaqan. ¹⁴ Ula nuji iga'taqug pa na wijei aq ta'n wen se'sa'toq Gjinisgam ugglusuwaqanm mimajuinu'igtug. ¹⁵ Na alt mimajuinu'g, pa na wijei aq awgti'j, ta'n 'sginminn eljaqal. Na Gjinisgam ugglusuwaqanm eljaq. Ula mimajuinu'g nutmi'titeg ula gelu'lg glusuaqan, na smtug Gjinn'tu gisa'laji mimajuinu'g awan'ta'sultinew gelu'lg glusuaqan, gis nutmi'titeg. ¹⁶ Igtigig mimajuinu'g 'st'ge' na maqamigew ta'n wesgijigweg 'mtasoqigtug ta'n 'sginminn eljaqal. Ta'n tujiw nutmi'titeg wel'ta'suatmi'tij aq getlams'tmi'tij. ¹⁷ Melgugtmi'tip mujga amgwes pas'g mo gisi pgiji gungunmi'tigup. Teli ul lugutipnig pas'g ta'n tujiw metue'g welgmi'titeg ugjit Gjinisgam ugglusuwaqanm newgtsiniw elege'tij. ¹⁸ Igtigig mimajuinu'g 'st'ge' na maqamigew ta'n 'sginminn eljaqal ginigwejjuaqsigtug. Ula mimajuinu'g nutmi'tij gelu'lg glusuaqan. ¹⁹ Pas'g te'sigis'g ta'n tel mimajij aq me' piamite'tmi'tij suliewei aq pugwelgl ta'n goqwe'l pewatmi'titl, tel piamite'tmi'tij 'ms't' goqwei, je mu migwite'tmi'ti'gw Gjinisgam ugglusuwaqanm. Glaman mo tela'taqati'gw ta'n goqwei Gjinisgam tel puatg. ²⁰ Pas'g igtigig mimajuinu'g 'st'ge' na gelu'lg maqamigew ta'n 'sginminn eljaqal. Negmow nutmi'titeg gelu'lg glusuaqan aq gennmi'tij uggamlamunuaq. Tela'taqatijig ta'n Gjinisgam ugglusuwaqanm telueg. Ta'n tel piam tla'taqati'tij Gjinisgam ugglusuwaqanm tel piam se'sa's'g aq me' pugwelgl mimajuinu'g getlams'tasultijig. We'gaw, alt nesisgegsiliji, alt asugomte'sisgegsiliji, ap igtigig we'gaw gasgiptnaqaniliji."

*Na lamp lame'g ligpenignigtug
(Lu'g 8.16-18)*

²¹ Na Se'sus siawewistog, "Etug nat wen wesua'toq lamp aq iga'toq lame'g ligpenignigtug, gisna lame'g 'npo'qonigtug? Moqwa! Amujpa na iga'toq p'ta'utigtug glaman 'ms't' wen gis nmitegetew. ²² Ta'n goqwei mingwa'tas'g amujpa neia's'gt'tew aq ta'n goqwei anguna's'g amujpa panwijgatas'gt'tew. ²³ 'Gs'tuaqanultioq ugjit nutmu'tinew. Na jigs'tmu'tigw."

²⁴ Na tujiw telimaji, "Gnnamug ggamlamunuaq ta'n goqwei gis tlimuloq. Mut awan'ta'sultinew tla'taqatitogs'p ta'n goqwei gis nutmu'tioq ta'n tel piam tela'taqatioq na tl piam 'ns'tasultitogs'p, ta'n goqwei telimuloqop. ²⁵ Na mimajuinu ta'n tela'teget ta'n gis tlimg, na toqo tujiw me' uli ns'tasitew gatu mu tla'tegegw, gaq awantasuattew ta'n goqwei nutg'p."

Na a'tugwaqan 'sginminn ta'n nigwegl

²⁶ Se'sus teluet, "Ula na igtig a'tugwaqan wijei teli angamgug Gjinisgam ugtelege'wa'gimg 'st'ge' nige' ula. Na ji'nm se'sijio'toqol 'sginminn iga'taqanigtug. ²⁷ Geitoq na siawigwegl tlia mu negm i'mug, piluei lugowaqan elugwatg, na'gweg aq wela'gw nepat. Pa na wijei ula 'sginminn teli uli sgaliaqal, poqjigwegl aq wel nigwegl. Ula ji'nm mo nestasigw ta'n Gjinisgam tel'te'tg tli uligwen. ²⁸ Na maqamigew gisa'toqol 'sginminn nigwen. Amgwesewei weli sgaliaqal aq poqji ne'igwegl aq tetuji uligwegl. Na ula gulumgl wel gis lastegl aq wel minigl. ²⁹ Ta'n tujiw gulumgl gaqigweg, ji'nm poqji tms'gl 'psgwesoqonigtug muta mena'taqug."

*Na a'tugwaqan ugjit na mustate' sginmin
ta'n etl nigweg Jutia*

(Matiw 13.31,32,34; Lu'g 13.18,19)

³⁰ Se'sus siawewistoq, "Gnua'tultoqs'p ta'n telamu'g Gjinisgam ugtelege'witewa'gimig.
³¹ Pa na wijeji aq mustate' sginmin ta'n ji'nm iga'taqatg maqamigewigtug, na mawi apje'ji'j
'sginmin ugs'tqamug. ³² Na tujiw 'sginmin weju ne'igweg aq enmigweg glapis pitoqigweg.
Na ta'n mawgi'g te's'g mijipjeweji, etna na ula. Ta'n tel piami uligweg, ula mustate' sginmin,
we'gaw, sisipji'j gisi iga'tu'titl ugwise'jmual nipispaqanigtug, etliaqjigateg."

³³ Na Se'sus tel gina'muaji mimajuinu'g na gelu'g glusuaqan. Pugwelgl a'tugwaqan
e'w'gl 'st'ge' wegla. Telimaji ta'n te's'gl negmow gisi ns'tmi'tij. ³⁴ Mo gelulagwi glapis e'w'g
a'tugwaqan, gatu ta'n tujiw newgtamsulti'titeg, maw unaqapemg, negmow gegnuat'ua'ji
'ms't goqwei.

Ugu'sn aq 'tgu'g jigs'tua'titl Se'susal

(Matiw 8.23-27; Lu'g 8.22-25)

³⁵ Na enmiula'qweg Se'sus telimaji unaqapemg, "Asoqomita'nej qospem." ³⁶ Na un-
aqapemg naqala'tiji pugwenniji mimajuinu'g aq tepita'jig ugtulu'g ta'n Se'sus gis teppip.
Smtug poqji asoqomisugultiji aq igtigl ugtulual wije'wa'tiji. ³⁷⁻³⁸ Se'sus ugtejg eig, nepat
un'ji ge'guteg tu'gwesmunigtug. Ugu'sn poqji ml'gignewa's'g aq poqji m'qatgwig. 'Tgu'g
poqji tepapaqtesingig ugtulu'g. Poqji mamuni pega's'g ugtulu'w. Unaqapemg jipa'qita'liji,
Se'susal tugwa'la'titl, aq telima'titl, "Nujigina'muet, mo tali el'telmiweg? Getu' geget
getapaqto'gu'ti'gw?"

³⁹ Se'sus gaqama'sit aq telimatl ugu'sn, "Wantaqa'si!" aq telimaji 'tgu'g, "Wantaqita'qw!"
Na smtug ugu'sn wantaqa's'g aq 'tgu'g wantaqita'jig aq weli ewippeg. ⁴⁰ Se'sus pipanimaji,
"Goqwei ta gilew jipatmoq? Ta gilew me' mu sangewite'lmiwoq?"

⁴¹ Paqsipgi jipa'qita'jig, suel sigtata'sultijig aq poqji pipanimultijig, "Wen ta u't ji'nm,
tetuji piam jigs'taji ugu'sn aq tgu'g?"

5

Se'sus nepilat'ji'nmul ta'n mn'tu'g wesgweiagwi'titl

(Matiw 8.28-34; Lu'g 8.26-39)

¹ Se'sus aq unaqapemg oqwa'jig ase'g qospem ta'n wigultijig Gelasiewaq. (Negla mima-
juinu'g gun'tew sapalqe'g lame'g etli utqutala'tiji npuinu'g.) ² Etna na ula ji'nm ta'n mn'tu
pitu'gwi'tl. ³ Wigit ula i' tl utqutala'tiji gun'tew sapalqe'g. Mu nugu gis gltaqpila'tigul thia
pigsataqanapi'l e'wmi'tij. ⁴ Gaqaisg uggwatl aq ugpitn gelpilmul, pas'g na te's pasga'to'qol
pigsataqanapi'l aq pasga'to'qol gasawo'qol na uggwatg. Tetuji melignat, mo gis gna'tigul
na ji'nmul. ⁵ Tepgig aq na'gweg ala'sit utqutaqane'gati aq siawa'sit soqoqamigeg. Alisewet
aq gun'tal ginigwegl e'w'gl, sewissusij.

⁶ Na ji'nm gneg wetamatl Se'susal. Na el'tugwi'g aq el nutgul'pa'sitl Se'susal ta'n tujiw gisi
pta'siliteg ugtulu'g. ⁷ I' se'gweg, "Se'sus, gi'l, na uggwisl ta'n mawi espe'g Gjinisgam, getu
tala'lin ni'n? Gjinisgam ewlite'lmi! Se'sus, etawaqtmul mut ugtapuliw ni'n!" (⁸ Wet thues
na muta Se'sus etl tlimat, "Mn'tu, 'gtaqqa'si na ji'nm!")

⁹ Toqo Se'sus pipanimat, "Talu'isin?" Na ji'nm asita'puguet, "Teluisi Lijion, muta tel
pugweleg." (Lijion na telueg, na'tami asugom pituiptnnaqanijig.) ¹⁰ Siaw tawaqtmuatl
Se'susal ugjit mu mn'tu'g jiglgimugsinew na'tel na maqamigew.

¹¹ Pugwelgig eig'snig gulgwi'sg gigjiw na'tel. Etl jiganiga'tijig soqoqamigeg. ¹² Na
mn'tu'g etawaqtmua'titl Se'susal, "Petgiminen ninen negla gulgwi'sg ta'n wesgowita'tij.
Ignmuinen na'tel lta'nen." ¹³ Na ignmuaji. Mn'tu'g geta'qita'la'titl ji'nmul, aq el'ta'jig
gulgwi'suigtug pijitalijig. Na ta'n te'sijig gulgwi'sg panaemg ta'pu pituiptnnaqanijig maw
'ms't paqatugultijig paqse'g, aq egwija'tijig aq getmentgi'g.

¹⁴ Na ji'nmug ta'nig etli angewiwatipni gulgwi'sg, poqt'tugu'ltijig se'sa'tu'tij agnutmaqan
gutanji'tl aq 'ms't tami ta'n el'ta'tij. Na mimajuinu'g ta'n nutma'ti'tij, nat nemitu'tij ta'n gis
thiaq. ¹⁵ Peita'jig ta'n Se'susal eimlij aq nat nemia'titl na ji'nmul ta'n i' pitu'gwi'pni mn'tu'g.
Negm pemgopit na'tel gegnesit aq apaji ns'tuesnaq. 'Ms't ta'n te'sijig jipasultijig. ¹⁶ Na
ji'nmug, ta'n tujiw gis nemia'tipn'ni ji'nmul, ta'n gisi npisilipn, aq gis nemia'tipni gulgwi'sg,
paqasutugultilipni, aq getmenepnig, telima'tiji mimajuinu'g, ta'n goqwei gis thiaq.

¹⁷ Na tujiw wegla mimajuinu'g etawaqtmua'titl Se'susal jigla'silin ugutanmuaq.

¹⁸ Ge's Se'sus pem tepa'siteg ugtulu'g na ji'nmul ta'n eimu'tilipni mn'tu'g etawaqtmuatl
Se'susal, "Ge' ignmui wije'ulin."

¹⁹ Pas'g na Se'sus mo ignmuagul, awna telimatl, "Apaja'si gigu'g, aq gigma'g, aq thim ta'n
teli ula'l'sg's na Saqamaw, aq ta'n teli ulm'toqos ugjit gi'l."

²⁰ Na tujiw ji'nm naqt'g, aq eliet 'ms't ta'n te's'gl newgtisga'qal gutanji'tl, telimaji ta'n Se'sus tela'l'pnn ugjit negm, aq ta'n te's'it wen nutg, paqalalg.

*Na Jailus ugtusl aq na e'pit
ta'n sama'tuaj Se'susal utapsun*

(Matiw 9.18-26; Lu'g 8.40-56)

²¹ Se'sus apaji asoqoma'sit qospem. Na'te'l pugwelgig mimajuinu'g gigo'qopugutua'titl sitmuq. ²² Jailus, newgte'jit iganpuguit na Lesui'pewei a'sutuo'guom negmow uggutan-muog. Pegising aq ta'n tujiw Se'susal nemiatl nutgul'pa'sitl Se'susal uggwatg. ²³ Aq etawaqtmuatl ta'n telgi'g pegwatoq, "Ni'n 'ntusji'j mawi gsnugwat geget nepg. Ewlistui! Jugu'a! Wije'wi nignaq aq iga'tug gitg 'gpitnn 'ntusg glaman ila'sitew aq siaw mimajitew."

²⁴ Toqo Se'sus wije'watl. Maw pugwelgig mimajuinu'g wije'wa'titl aq aligsmala'titl Se'susal.

²⁵ Ula e'pit eig's pejujue'wa'pni. Pegiji ulmaje'g's aq metuipnes ta'n metlasipungeg je ta'pu, na teli pgiji msigwet usngowaqanm. ²⁶ Pugwelgig mal'pale'wijing mo gisi 'npila'tigul. Ta'n te's'g ugsulieweim gaqi e'w'g pas'g na mo aji mewiewig awna me' aji gsnugwat. ²⁷ Na nutmatl Se'susal aq elietl maw wije'waji mimajuinu'g. Nige' gaqamit ugtejg Se'suseg. ²⁸ Telimsit, "Pas'g ni'n gis sama'taq utapsun, na ni'n ila'sites."

²⁹ Gis sama'tuateg utapsun aq smtug nenga's'g ta'n teli msigwap usngowaqanmeg aq negm geitoq gis ila'sit aq gisi npisitaq ta'n sa'q 'lgowaqana'l'pneq. ³⁰ Smtug Se'sus geitoq ml'gigno'ti ta'n teli ila'silij ejigla's'g negmeq aq gawasg'pugua'sit aq telimaji ula mimajuinu'g, "Wen gis sama'toqol nutapsunn."

³¹ Unaqapemg telima'titl, "Nemi'jig na mimajuinu'g gigo'qopugutasgig! Tal gis pipanigesin, ta'n wen gis sama'l'sg?"

³² Gatul Se'sus tel gigo'qopa'sit wet nemiatl ta'n wenn gis tela'tegelitl. ³³ Na e'pit geitoq ta'n gis tliaq ugjit negm. Smtug jipaqa'sit aq neng'tesing. El nutgul'pa'sitl Se'susal uggwatg aq telimatl 'ms't ta'n gigwajaqewei gis tliaq ugjit negm. ³⁴ Se'sus telimatl e'pilitl, "Tu's, gi'l ta'n teli glams'tasin, na wej gisi npisin. Gisinmietet nige', muta ila'sineq. Ejigla's'geg ta'n tel gitnma't'p."

³⁵ Ge's Se'sus etlewistoq na ji'nmug pegisingig weja'tijig Jailus wiguaq aq telima'titl, "Jailus, 'gtusaq nepgaq. Mut nugu 'lgowaqana'l'aw nujigina'muet."

³⁶ Se'sus gesgustuaji ta'n telueliji, telimatl iganpugulitl a'sutuo'guomg, "Mut jipasiw pas'g 'gtlams'tasi! Sangewitelmi!" ³⁷ Mo ignmuagul wenn wije'ugun pas'g Pie'lal, Ji'mejal aq Sa'nal, na Ji'mej wijigati'titl. ³⁸ Peita'jig iganpugulitl wi'g. Se'sus nemiaji pugwenniji sespo'tiliji aq atgitemulitiji. ³⁹ Na Se'sus pisgwa't pipanimaji, "Goqwei tal gis sespena'q aq atgitemulitioq? E'pite'ji'j mo nepmug pas'g nepat."

⁴⁰ Na mimajuinu'g poqji wiguama'titl Se'susal gatul gaqtuaqqimaji. Na tujiw wesua'latl na e'pite'ji'j ujji aq uggwitl aq ta'n weni nesisiliji ta'n wije'ujig aq el'ta'jig ase'g ta'n e'pite'ji'j'tl eimlij. ⁴¹ Se'sus wesua'tuag upgpn aq telimatl, "Tu'si mnja'si!"

⁴² Ula e'pite'ji'j metlasipuna'te ta'pu. Se'sus gisi npilat aq smtug ula e'pite'ji'j wenaqa'sit aq poqji ala'sit. Ta'n tujiw na gis tliaq mawi paqsiqgi paqalaultijig mimajuinu'g. ⁴³ Se'sus maw melgimaji na, "Mut wen tlimanew." Aq telimaji, "Smug na e'pite'ji'j!"

6

*Mo menuege'tigul Se'susal Nasaletg
(Matiw 13.53-58; Lu'g 4.16-30)*

¹ Se'sus naqt'g na gutan aq apaja'sit umutgig maw unaqapemg. ² Na atlasmutigis-gug Se'sus etl gina'muet a'sutuo'guomg. Pugwelgig eimu'tipnig mimajuinu'g. 'Ms't gaq paqalaultijig nutua'titeg. Pipanimultijig, "Tami weja'toq telgi'g gina'masuti aq tetuji ns'tuewistoq ta'n tel gina'muej? Tal gis tli milinpiteget aq talgi'g tela'tege'tl pugwelgl ta'n menaq goqwe'l nemitu'ti'gw na telianug 'st'ge' nige'?" ³ Pas'g na aluse'witewinu na Mali uggwis! Ugjignamg etna na ula Ji'mej, Josi, Suta, aq Simon. Uggwe'ji'jig wigulitiliji ula tet." Na smtug mo menuege'tigul Se'susal.

⁴ Se'sus telimaji, "Lpa 'ms't tami gepmite'lmuet iganigijitegewinu pas'g mo puatasigw umutgig we'gaw wo'qomaq aq witapaq."

⁵⁻⁶ Mesgi'g's ta'n tel paqalalg'g muta mimajuinu'g na'te'l mo getlams'tua'tigusnn. Mo gis tla'tegegusnn ta'n goqwe'l wejaqal Nisgawewigtug na'te'l, pas'g iga'toqosn upgpn ta'siliji mimajuinu'g gesnugu'tiliji. Negla nepilasni.

Se'sus poqjigimaji unaqapemg

Na Se'sus eliet ta'n te's'gl gutanji'tl aq egina'muet. ⁷ Newgtisniw na wigumaji unaqapemg. Na tujiw i' tapusiliji tewaqqimaji. Ml'gigno'ti ignmuaji ugjit 'gtaqqatesguanew mn'tu'g. ⁸ Se'sus melgimaji, "Lpa na mut goqwei nespnmnew. Mut pipnaqan nespnmnew

aq mut salitewimgewei mun'ti, aq mut suliewei gugunnnew ugtaposmuaq pas'g ugtap-tunmual. ⁹ Nasoqtesgug mgugsnuaq, pas'g mut nespnmnew piamiaqal gutapsunual.”
¹⁰ Se'sus me' telimaji, “Ta'n pas'g tegeu te's'gl gutanji'tl pisgwa'tioq, ta'nig mimajuinu'g wigumugsiog ugjit i'mnew wiguaq, siawqatmug ula newgte' wen'ji'guom glapis naqtmog na'te'l. ¹¹ Toqosip pisgwa'tioq gutanji'tl, ta'nig mimajuinu'g mo pualugsiwoq gisna mu jigs'tugsiwoq, na tujiw naqtmug na gutan aq puaqte'mug 'gpitnual. Ta'n tujiw na gis tla'tegeioq musga'tuog, mu nugu tali el'telmawog. Aniapsuattaq ugtlue'utiwal.”

¹² Na unaqapemg maita'jig aq gegnu'tmua'tiji mimajuinu'g, “Gawasgita'gw aq jiglita'gw elue'utigug.” ¹³ Pugwenniji getaqqatesgua'tiji mn'tu'g aq pugwenniji gesnugu'tiliji mima-juinu'g, mimei amjaqta'tiji ugtugwejanuaq aq gisi npila'tiji.

*Sa'n ta'n tel ne'po's'pnaq
 (Matiw 14.1-12; Lu'g 9.7-9)*

¹⁴ Na tujiw nutmateg elege'wit Elot ta'n goqwei Se'susal ta'n tela'tegelij, se'sa'gnutas'g 'ms't tami. Alt mimajuinu'g teluejig, “Sa'n Nutsign'tuet gisi apaji mimaju'et. Etna na ugjit wegla ml'gigno'ti'l wet sapu tl lugwegl negmeg.”

¹⁵ Igtigig teluejig, “Negm na Ilaja.” Ap igtigig teluejig, “Negm na iganigitegewinu 'st'ge' negla sa'qawe'gi'g iganigitegewinugi'g.”

¹⁶ Elege'wit Elot nutmateg teluet, “Lpa negm na Sa'n Nutsign'tuet. Ni'n telimg'p 'ntsmagnismg temgweto'q Sa'n pas'g gisi apaji mimajuepnaq.” ¹⁷⁻¹⁸ Elot toqonasijig ugjignaml Pilipal ugte'piteml na teluisilit Elotias. Sa'n gaqaisg telimasn' Elotal, “Mo wel-tenug malie'winew ugjignam ugte'piteml!” Elot tewatgitg's glusuaqan ugjit usma'gnismg ugsua'lug Sa'n aq pija'lanew laplusang muta Sa'n gaqaisg majiaqa'lasn Elotal.

¹⁹ Ne'gaw Elotias getanatl Sa'nal aq ne'gaw gisi pgwatoq ne'po'qsilis pas'g mo gis tela'tegegw muta ugji'nmuml Elot wetqottl. ²⁰ Elot jipaqitelmatl Sa'nal muta geitoq Sa'n getlamiet ji'nm aq sape'wit. Etna na ugjit ne'gaw iga'latl Sa'nal. Elot wels'tuatl Sa'nal, ta'n tel gina'muelij gatug gaqaisg ma'muniw 'lgowaqana'latl te's nutuaj.

²¹ Glapis Elotias gisapsgnatl ta'n tujiw Elot ajipuna't. Na tujiw Elot iga'toq mesgi'g mijjuaqan. Wigumaji espo'tiliji g'pno'lewaq, espo'tiliji sma'gnisg, aq iganpugultiliji mimajuinu'g Galaliewa'gig tle'g. ²² Elotias ugtusl pisgwa'lil aq amalgalitl. Tetapua'laji Elot aq maw 'ms't ta'nig wigumapni. Toqo Elot telimatl e'pite'sl, “Goqwei puatmn? Ni'n ignmultes ta'n pas'g goqwei gi'l puatmn.” ²³ Gaqaisg teplumatl aq telimatl e'pite'sl, “Ni'n teplumul, ignmultes ta'n pas'g goqwei glutmn we'gaw aqataig 'ntelege'wa'gim.”

²⁴ Toqo na e'pite's tewiet aq pipanimatl uggitl, “Etug goqwei glutes?” Na uggitl teli asiteml, “Sa'n Nutsign'tuet un'ji.”

*Na tujiw gitmi gi'toq Sa'n gisi npmu't'p
 aq mu nugu taluegw ugjit Elotias aq Elot*

²⁵ Na smtug e'pite's nenaqi apaja'sit elege'wilil aq telimatl, “Ni'n pewalul ignmuin nige' Sa'n Nutsign'tuet un'ji eptaqanigtug!”

²⁶ Na ula elege'wit ewlgwija'sit gatug mo goqwei gisi ugs'geltmuaq muta gis ma'muni tplsmsit aq pugwenniji mimajuinu'g nutagwi'tipnn. ²⁷ Na smtug elege'wit poqjigimatl sma'gnisl. Melgimatl jugwa'tagan Sa'nal un'ji. Na sma'gnis naqt'g aq eliet laplusang aq Sa'nal temgweta'tl. ²⁸ Tel gne'g pegisituaj Sa'nal un'ji eptaqanigtug aq ignmuatl e'pite'sl ta'n siaw ignmuatl uggitl. ²⁹ Sa'n unaqapemg nutagwi'titeg, peita'laji. Wesua'tua'tij wa'qi aq utqutala'til.

*Se'sus esmaji na'n pituipntnaqanijig ji'nmug aq
 maw ugte'pitemuaq aq mijua'ji'g
 (Matiw 14.13-21; Lu'g 9.10-17; Sa'n 6.1-14)*

³⁰ Ugtapostale'witimg apaita'liteg aq telimgwi'titl Se'sus ta'n te's'g goqwei gis tela'taqati'tij aq ta'n tel gina'mua'ti'tij. ³¹ Te'sijig mimajuinu'g peita'jig aq e'jiglita'jig Se'suseg glapis Se'sus aq unaqapemg mo gis mijjultigupnig. Toqo Se'sus telimaji, “Ge' na'tami 'lta'nej pas'g ginu glaman gilew gijga'ji'j atlasmultitoqs'p.” ³² Na tujiw tepita'jig ugtuluuq pas'g negmow aq el'ta'jig ta'n etl taqawatteg.

³³ Gatug pugwelgig mimajuinu'g gesgwiamatiteg maita'liteg aq smtug nenua'tiji ta'nig weni. Na naqtmu'tij ugutanmuog aq pemtesgmi'titl igtigl gutanji'tl aq me' pem pug-weliejig igantugu'ltijig. Igan iga'jig ta'n Se'sus aq unaqapemg pemi lta'pnig. ³⁴ Ta'n tujiw Se'sus gepta'siteg ugtuluuq nemiaji pugwenniji mimajuinu'g, aq na tujiw ewlitemaji muta mimajuinu'g al se'sialta'laji 'st'ge' jijgluewji'g ta'n tujiw mo wenn nuje'wagwi. Se'sus poqji gnuatua'ji pugwelgl ta'n goqwe'l. ³⁵ Ta'n tujiw poqji piluamugwiaq, unaqapemg peita'laji negmeg aq telimiji, “Gis nige' wel piluamugwiaq aq ula tet wel taqawatteg. ³⁶ Ge'

jiglgim mimajuinu'g glaman lta'taq tepaw nuji iga'taqug aq tepaw gutanji'tl aq nat goqwei p'gwatelma'titaq ta'n tl malqottaq."

³⁷ Toqo Se'sus asitemaji, "Ignmu nat goqwei ta'n malqottaq." Na unaqapemg pipanima'titl, "Pualieg aji p'gwatelmuanan ta'pu gasgiptnnaqana'igl tepawgtigl pipnaqann ta'n smatesnu?"

³⁸ Toqo Se'sus pipanimaji, "Ta'sg ta pipnaqann geggunmoq? Ge' naji gji'tug." Ta'n tujiw gisi gji'toq telimtl, "Pas'g na'n'gl pipnaqann etegl aq tapusijig nme'ji'g epijig."

³⁹ Na tujiw Se'sus telimaji unaqapemg, "Tlim mimajuinu'g, tepgisita'gw nasgwa'sultigw aq pita'gw ta'n etli uli msiguig." ⁴⁰ Na smtug mimajuinu'g pemgopita'jig i' na'nisgegsijig aq alt i' gasgiptnnaqanijig i' mawpultijig. ⁴¹ Se'sus wesua'toqol pipnaqann aq nme'ji'g, wa'so'q elapa'sit aq miwatmuatl ujl Gjinisgam. Toqo pasgina'toqol pipnaqann aq ignmuaji unaqapemg se'si ignmuetunew mimajuinu'gtug. Nasgwa'laji tapusiliji nme'ji'g. Tepisultijig ula negmow te'sitij. ⁴² Ms't wej g'satalultijig. ⁴³ Na tujiw unaqapemg wajuwa'tu'tijig newgtisga'qal je ta'pu ligpenignn ta'n wejpiamiaqal na pipnaqann aq nme'ji'g. ⁴⁴ Na'n pituipntnnaqanijig ji'nmug wej g'satalultipnig maw ugte'pitemuaq aq mijua'ji'g.

Se'sus wesgit pmiet samqwanigtug

(Matiw 14.22-33; Sa'n 6.15-21)

⁴⁵ Se'sus na smtug melgimaji unaqapemg tepita'new ugtuluaq aq igani asoqomita'new glapis na gutan Petse'ta, pe' negm enmigimaji mimajuinu'g. ⁴⁶ Na tel gneg Se'sus naqalaji unaqapemg aq eliet soqoqamigeg naji a'sutmat. ⁴⁷ Atel wela'gwe'le'l Se'sus na'taqamtug gaqamit aq gneg wetamaji unaqapemg apaqtug ugtuluaq. ⁴⁸ Ge's Se'sus nemiaji unaqapemg gitnm'tiliji ta'n tel jimatmli'tij ugtuluow muta ugnu'sn asugwetnmatijig. Nige' na'tami si'st ajiet gisna asugom ajiet egsitpu'g, Se'sus eliej wesgit pmiet samqwanigtug aq getu siaw 'gtesguasni. ⁴⁹ Ms't unaqapemg nemia'titl wesgit pmielitl samqwanigtug aq jipasita'jig. Tel'ta'sijig 'sg'te'gmutil aq sesgu'tijig. ⁵⁰ Smtug Se'sus gelulaji, "Mut nugu jipasultinew! Ni'n na Se'sus! Ulgwijita'gw!" ⁵¹ Na tujiw tepa'sit ugtuluaq maw unaqapemg aq ugnu'sn wantaqa'sg. Na unaqapemg sigti paqalauultiliji aq 'st'ge' ulita'tij. ⁵² Gatu negmow mo nestmi'tigup Se'sus ugml'gigno'tim ta'n tel gis smaj e'w'gl na'n'gl pipnaqann aq tapusiliji nme'ji'g.

Se'sus nepilaj ugsnugowinu'g Genesaletg

(Matiw 14.34-36)

⁵³ Siawi asoqomita'jig aq oqwa'jig Genesaletg aq gelpilmi'tij ugtluow. ⁵⁴ Ge's pemi p'tita'tij ugtuluaq na mimajuinu'g smtug angam nenua'titl Se'susal. ⁵⁵ Toqo mimajuinu'g teli altugultijig ta'n telgi'g gutanji'tl aq pegisula'tiji 'gsnugowinu'g elisultiliji uga'su'nmuaq ta'n nutma'tij Se'susal eimlij. ⁵⁶ Ms't tami Se'sus eliet gutang gisna ta'n nuji iga'ta'qut'lij wigultilij, na mimajuinu'g nespna'tiji gsnugowinu'g ta'n i' tli ntuisga'ti'tij aq etawaqt-mua'titl Se'susal gsnugowinu'g sama'tuan utapsunm aq 'ms't ta'nig sama'tua'titl smtug ilita'jig.

7

Na gina'masuti wejiaq ujjuaqi'g

(Matiw 15.1-9)

¹ Ta'sijig nujigina'mua'tijig 'tplutaqan weita'pnig Selusalemg. Na tujiw wije'wa'tiji Palasiaq aq gigo'qopugutua'titl Se'susal. ² Na migwama'tiji te'siliji unaqapemg etlatalultiliji gatu mo gesispa'tu'tigul ugpitnual. 'st'ge' Palasiaq tela'taqati'tij.

(³ Na Palasiaq aq esgwia'tijig Lesui'paq majulgwatmi'tij ta'n tel gina'muj aq e'wmi'tij ta'n teloqtisni ujjuaqi'g. Mo mijjulti'gw glapis gisi gsispa'tu'tis ugpitnual menaqqajewei. ⁴ Mo malqotmi'ti'gw ta'n goqwei wejiaq etlintuisgetmg mijipjewe. Amujpa na tmg gesispa'toq aq majulgwatmi'tisnn pugwelgl ta'n goqwe'l tel gnu'tmuj ujjuaqi'g st'ge' ta'n tel lapala'tis me' na ulaqanmua, wowg, eptaqang, aq ugtuomua.)

⁵ Na Palasiaq aq nujigina'mua'tijig tplutaqan telima'titl Se'susal, "Ge' angam, gnaqapemg etlatalultijig, je mu gesispa'tu'tigul ugpitnual. Mo teltenug na tla'taqatinew!"

⁶ Se'sus asitemaji na teluet, "Teliaqasneg Aiseiao'q iganigji'-toqosneg ugjit gilew wesgiji'ngangusultioq, 'st'ge' ta'n tel wi'gas'g, Gjinisgam teluet, 'Ula mimajuinu'g

gepmite'lmijig glusuaqanigtug pas'g uggamlamunual amastegl ni'neg.

⁷ Mo tali ugtapsuninug ugjit negmow emtoqwalinew muta tel gina'mujig ji'nm ugt'plutaqanm pa na wije'i tela'tu'tij

'st'ge' Gjinisgam gissutg.' ”

⁸ Na Se'sus teluet, “Gmetug iga'tuoqol Gjinisgam ugt'tplutaqanm aq jigs'tmoqol ji'nm ugt'tplutaqanm.”

⁹ Se'sus siawewistog, “Na we'gwi ntawo'ltoiq, ejigla'tuoq Gjinisgam ugt'tplutaqanm ugjit majulgwatmnew ji'nm ugt'tplutaqanm! ¹⁰ Mowiso'q teluepnaq, ‘Gepmite'lm gujj aq 'ggij!’ Ta'n wen teluet ugtanan ujjl gisna uggwitl, amujpa na negm ne'po't. ¹¹ Pas'g na tel gina'muoq ta'n mimajuinu uggung goqwei ta'n gisi apoqonmuas ujjl gisna uggwitl pas'g toqosip na teluet, ‘Ula na Golpan’ (na telueg, Gjinisgam ugtaligam). ¹² Na toqo tujiw, mo na tale'nug mo gisi apoqonmuawj ujjl aq uggwitl. ¹³ Mo jigs'tmuoqol Gjinisgam ugglsuaqanml aq gisa'loqig igtigig mimajuinu'g mu jigs'tmnew, aq me' pugwelgl igtigl ta'n goqwe'l tela'taqatioq!” ¹⁴ Na Se'sus ap wigumaji pugwenniji mimajuinu'g aq telimaji, “Jigs'tuigw ta'n te'sioq aq ns'tmu'tigw. ¹⁵ Ta'n goqwei mimajuinu malqotg, ma gisa'lugug piam gelu'sin. Etna ta'n teli angita'sin aq ta'n teluen gisa'lug mu gelu'sin, mu na ta'n goqwei malqotmn. [¹⁶ ‘Gs'tuaqanin na nute'n!]”

¹⁷ Se'sus mimajuinu'g naqalaji aq pisgwa't wen'ji'guom. Na tujiw unaqapemg pipanimji gnua'tagunew ta'n goqwei wesgut'p. ¹⁸ Se'sus pipanimaji, “Mu aji ns'tuo'ltiwoq aq ala igtigig, mo gilew nestasultiwoq. 'Lpa ta'n goqwei mimajuinu malqotg ma gisa'lugug piam gelu'sit. ¹⁹ Muta mijipjewe mu gigja's'gtmug ugtangita'suaqanml pas'g ugtlaminug aq wet siaw tu'aq wa'qi.” (Ta'n teluep ula Se'sus gegnu'tmuapni ta'n te'sg mijipjewe na telgitas'g malqota's'gtn.)

²⁰ Na Se'sus siawewistog, “Ta'n mimajuinu teli angita'sit gisa'latal mo gelu'sinin. ²¹ Wejiaq mimajuinu uggamlamung aq ugtangita'suaqanm winjigl, aq winsmuin, gmutnen, aq ne'pa'tegen. ²² Wejiaq uggamlamung sespo'tegen, ta'n te'sg goqwei puatg ta'n igtig mimajuinu ugtaligam, pugwelgl ta'n goqwe'l winjigl tela'taqati'titl, egsuo'qon, winatuet, penoqweig, piluitelgaqan, pisui agnimulg, emtesguaqan, aq wini angita'sit. ²³ Na ta'n te'sgl winjigl goqwe'l wejiaqal ugtangita'suaqanmuag aq gisa'ls'g mo gelu'sin.”

*Na e'pit ta'n teli gtams'tasij
(Matiw 15.21-28)*

²⁴ Na Se'sus naqt'g aq ejigla'sit Galaliewa'gi. Eliet gutanji'tl gigjiw 'gjigan teluisig Tail. Na pisgwa't wen'ji'guomg aq mu puatmug wen gji'jigun pas'g na mo gisi gasigw. ²⁵ Etna na ula e'pit ugtusl mn'tu'l eimlitl ugtinneg. Nutmatl Se'susal aq pegising ta'n eimlij aq smtug mesganatesingl uggwatg. ²⁶ Ula e'pit, mo Lesui'pewi'sgw. Etlh ugs'tqamuus Poniae'gati. Na gutanji'j eteg Silia. E'pit etawaqtmuatl Se'susal getaqqatesgmuan mn'tu'l ugtusl. ²⁷ Gatu Se'sus asitematl, “Mo weltenug ugjit ni'n liaman 'ntmimajuinuw aq apoqonmulinew gilew se'g tleiaultioq pa na wijei aq ugsua'tutaq nn'jang wihual aq ignmuan 'nmu'jig.”

²⁸ Na e'pit asitematl, “Saqamaw, teliaq teluen, pas'g we'gaw 'nmu'jig, lame'g p'tautigtug, malqotmi'tij ta'n mijua'ji'g piwgtmi'tij.”

²⁹ Na Se'sus telimatl e'pilitl, “Geju'l gi'l getlams'tasin, ta'n nige' gis thuen. Nige' gisinmietetes. Na mn'tuaq gaqi gtaqqa'silitaq ugtusg ugtinneg.”

³⁰ Na e'pit apaja'sit aq we'jialt ugtusl elisinnitl 'npo'qonigtug. 'Lpa mn'tu'gaqi gtaqqa'silitaq ugtinneg.

³¹ Se'sus naqt'g gutanji'tl gigjiw Tail aq siawa'sit Saitonigtug aq maw na maqamigew teluisig, “Newgtisga'qal Gutanji'tl.” ³² Alt mimajuinu'g pegisita'titl ji'nmul gepistaqanalitl aq waqqaj gis glusilitl. Na etawaqtmuat'titl Se'susal iga'tun ugpitn na ji'nmul. ³³ Toqo Se'sus tmg wesua'latl sitatug, ejigla'latl ta'n pugwenniji mimajuinu'g eimu'tilij. Iga'toq ugtluignn ula ji'nmul ugs'tuaqaneg, elusgwat ugtluign, aq sama'tuaj na ji'nmul winnu. ³⁴ Se'sus soqwapa'sit wa'so'q, elgomigtuatl Nisgaml, aq nespipetoqsit. Telimatl ula ji'nmul, “Eppatal!” na telueg, “Pana'tu, aq nute'n!”

³⁵ Na smtug na ji'nm ugs'tuaqan panat'igil aq winnu iltata's'g aq smtug weliewistog.

³⁶ Se'sus 'ms't melgimaji, “Mut wen goqwei thuenew!” Pas'g ta'n tel piam melgimaj me' na aji gsigaw agnutmu'tijig. ³⁷ 'Ms't ta'n te'sijig nutmajig na sigta paqalauitijig. Teluejig, “Ta'n teli ula'tegej ta'n te's'g goqwei gis tla'tegej, we'gaw gisa'latl gepistaqanalitl nutmililitl aq mo netaweligul gelusilitl.”

8

*Se'sus esmaji ne'w pituipntnaqanijig mimajuinu'g
(Matiw 15.32-39)*

¹ Ta'suguna'gweg pugwelgig mimajuinu'g elnutua'titl Se'susal. Ta'n tujiw mo geggunmi'tigup ta'n goqwei malqottaq, Se'sus wigumaji unaqapemg aq telimaji, ² “Ewliete'lm'gig ula mimajuinu'g muta ne'gaw nesuguna'q wijitgweiwijig aq nige' mo piamianug goqwei ta'n malqottaq. ³ Toqosip ula enmigimg'snig aq mo mijipjewe'mi'gw,

na toqo tujiw 'lpa pugwelgig oqonitpaqia'titaq ta'n tujiw enmita'tij. Pugwelgig amaseg weita'jig negmow."

⁴ Na unaqapemg pipanima'titl, "Tal gis we'jitutesnu paqtaqamigtug te's'g mijipjewe ta'n tl smatesnu wegla mimajuinu'g."

⁵ Se'sus pipanimaji, "Ta's'gl pipnaqanu'tl geggunmoqol?" Teli asitema'titl, "Lluigneg te's'gl pipnaqanu'tl."

⁶ Toqo Se'sus telimaji mimajuinu'g, "Pita'gw maqamigeg." Se'sus wesua'toq lluigneg te's'gl pipnaqanu'tl aq miwatmuatl Nisgaml. Na tujiw sewisgino'toqol pipnaqanu'tl aq ignmuaji unaqapemg se'si ignmuetunew mimajuinu'g. Na unaqapemg tela'taqatiliji. ⁷ Na unaqapemg gegguna'tisni ta'siliji nme'ji'jg. Se'sus wesua'laji nme'ji'jg aq miwatmuatl Nisgaml aq telimaji unaqapemg se'si ignmuetunew ula nme'ji'jg. ⁸ Ms't wej g'satalultijig. Etna na'te'l na'tami ne'w pituipntnaqanijig mimajuinu'g. ⁹ Na tujiw unaqapemg ta'n wej piamiaqal wajua'tu'titl lluigneg te's'gl ligpenignn. Na tujiw Se'sus ejiglgimaji mimajuinu'g. ¹⁰ Smtug tepita'jig ugtuluuq maw unaqapemg aq elaqtaqatijig aq oqwa'jig na gutan, teluisig, "Talmanutta."

*Palasiaq pipanima'titl musga'tagunew paqalawaiqaan
wejiaq Nisgamewigtug*

(Matiw 16.1-4)

¹¹ Etna na'te'l alt Palasiaq peita'ji aq poqji gi'gajasuala'titl Se'susal, getu gistesgua'titl. Na pipanima'titl, "Ge' nat goqwei Nisgamewei musga'tuin. Na tujiw 'gtlams'tultesnen Nisgamewigtug ugjen." ¹² Na tujiw Se'sus ma'muniw wejelamit aq teluet, "Goqwei gilew mimajuinu'g wej pualioq tla'tegen ta'n goqwei Nisgamewei? Telimuloq, moqwa'! Ma musga'tuluoq gilew mimajuinu'g ta'n goqwei Nisgamewei. Na!"

¹³ Smtug Se'sus aq unaqapemg naqala'tiji aq apat tepita'jig ugtuluuq aq poqji asoqomita'jig qospemg.

Ugtapita'taqanmuoq Palasiaq aq Elot

(Matiw 16.5-12)

¹⁴ Na unaqapemg awan'ta'sulti'tij jugwa'tunew pipnaqan, pas'g newgte' geggunmi'tis ugtuluuq. ¹⁵ Se'sus gegnua'tuaji, "Ango'tmug, aq uli angweiasultigw ugjit na ugtapita'taqanmuoq Palasiaq aq Elot." (Se'sus etl gnu'a'tuaji ta'n tel gina'mua'tilij Palasiaq aq Elot.)

¹⁶ Na poqji mil agnutma'tijig, "Wet luwet muta mo ginu pipnaqann geggunmug."

¹⁷ Se'sus geitoq ta'n goqwei wesgutmi'tij. Geitoq mo nestua'tigul negm wesgumapni ta'n goqwei Palasiaq aq Elot gegina'mua'ti'tij. Na tujiw pipanimaji, ¹⁸ "Gilew 'gpugugultioq pas'g mo getu nmitaqatiwoq aq 'gs'tuaqanultioq pas'g mo getu nutmu'tiwoq. Mo nestmu'tiwoq muta mo migwite'tmutiwoq ta'n gis tliaq. ¹⁹ Ta'n tujiw sewisgino'tuaneg na'ngl pipnaqanu'tl ugjit ula na'n pituipntnaqanijig mimajuinu'g, ta's'gsn ligpenignn ta'n wejpiamiaqal wajua'tuoqs'pnn?" Teli asitema'titl, "Newgtisga'qal jel ta'pu te's'g'pnn."

²⁰ Se'sus pipanigesit, "Ta'n tujiw sewisgino'tuaneg lluigneg te's'gl pipnaqanu'tl ugjit ne'w pituipntnaqanijig mimajuinu'g, ta's'gsn ligpenignn ta'n wejpiamiaqal wajua'tuoqs'pnn?" Teli asitema'titl, "Lluigneg te's'g'pnn."

²¹ Na Se'sus ap pipanimaji, "Me' mo nestasultiwoq?"

*Se'sus nepilat' nepapigwa'litl ji'nmul
tle' na gutan Petse'ta*

²² Peita'jig Petse'ta aq alt mimajuinu'g pegisula'titl nepapigwa'litl ji'nmul Se'suseg etawaqtmua'titl ugjit sama'lan. ²³ Se'sus wesua'latl ji'nmul ugpitn aq tewglisgenatl sitatug gutanji'j, tel gne'g elusgwatmuatl ji'nmul ugpugugul, Se'sus iga'toq ugpitnn ji'nmul ugpugugw aq pipanimatl, "Nemitun goqwei?"

²⁴ Na ji'nm wapa'sit aq teluet, "Nemi'gig ji'nmug al gigto'qwita'jig, pas'g na teli angam-gusultijig st'ge' miti'g."

²⁵ Se'sus ap iga'toqol ugpitn ula ji'nmul ugpugugul aq telimatl, "Unaqapa'si." Na tujiw ji'nm siaw wapa'sit aq me' pem ulapit aq ms't goqwei wel nemitoq. ²⁶ Se'sus telimatl, "Mut apaja'siw ula gutanji'jig pas'g nmia giguuq."

Ta'n goqwei Pie'l teluet ugjit Se'sus

(Matiw 16.13-20; Lu'g 9.18-21)

²⁷ Na Se'sus aq unaqapemg eijglita'titeg aq pemi lta'jig igtigl gutanji'tl tle'l Sesalia Pilippaieg. Ge's pemi lta'titeg na pipanimaji, "Tlimigw ni'n, tal'ta'sultijig mimajuinu'g wenin ta ni'n."

²⁸ Na teli asitema'titl, "Alt teluejig, 'Gi'l na Sa'n Nutsign'tuet.' Igtigig teluejig, 'Gi'l na Ilaija' gatu igtigig teluejig, 'Gi'l na iganigjitegewinu.'"

²⁹ Se'sus tel pipanimaji, "Gatu gilew, tal'ta'sultioq weni ta ni'n?" Pie'l asitematl, "Gi'l na Nujjigs'tawi'wet ta'n Gjinisgam petgimappn ugjit ilgwenan ugtmimajuinung."

³⁰ Se'sus melgimaji, "Mut wen tlimanew ta'n weni ni'n."

Se'sus wesgutg ta'n tli ulmaje'tew ge's mu nepug

(Matiw 16.21-28; Lu'g 9.22-27)

³¹ Na Se'sus poqji gina'muaji unaqapemg, "Ni'n na newgte'ji ta'n mimajuinualsiap. Amujpa na ma'muniw ulmaje'tes. Iganpugultijig patlia'sg aq nujigina'mua'tijig tplutaqan aq natawo'ltijig ji'nmgug ma menuaqali'gw aq ilsumitaq ta'n tl ne'pa'itaq. Na toqo tujiw nesuguna'q apaji mimaju'as." ³² Se'sus melgima'sni ugjit uli ns'tmu'tinew. Na Pie'l sitatug Se'susal ela'latl aq majiaqa'latl. ³³ Se'sus gigtogopugua'sit, angamaji unaqapemg, aq majiaqa'latl Pie'l'al, "Jigla'si ni'neg Gjimm'tu. Teli angita'sin 'st'ge' ji'nm, mo teli angita'siwn ta'n Gjinisgam tel pual'sg!"

³⁴ Na tujiw Se'sus wigumaji mimajuinu'g maw unaqapemg, telimaji, "Ta'n wen getu wije'wit ni'n, amujpa na ma gis tla'tegegw ta'n teli gsatg, pas'g Gjinisgam ta'n tel puatg. Na tujiw gis majulwalit ni'n. ³⁵ Na mimajuinu tela'teget ta'n teli gsatg Mn'tua'gig lietew. Gatu mimajuinu tela'teget ni'n ta'n tel pualg, 'msntew iapjiwewei mimajuaqan. ³⁶ Ge's ula ugs'tqamu eig, pas'g na 'ms't goqwei gisi assutmu's'p ta'n telgi'g ugs'tqamu, na toqotesip e'nmu's'p iapjiwewei ugmimajuaqanm wa'so'q. Goqwei gelu'lg ugja'jutes? 'Lpa pe'gaj mo goqwei! ³⁷ Lpa mo eig'nug ta'n mimajuinu gisi ignmuetew ugjit gis tli apaja'lan iapjiwewei ugmimajuaqanm wa'so'q. ³⁸ Mut netaqite'lmiw ta'n tel gina'muen. Mut tlimaw lue'winu'g aq ta'nig mo geja'tigul Nisgaml, 'Mu ni'n teli gtlams'tasiw Se'sus.' Pa na tla'tegen na, ni'n, na ula ji'nm ta'n Gjinisgam petgimappn, jiglapasualultesg ta'n tujiw apaja'sian nuji uggepmite'lgaqanm aq maw sape'ultijig ansale'wijig."

9

¹ Se'sus siawewistog, "Migwite'tmug ula! Eimu'tijig ula tet ta'nig ma 'npu'ti'gw glapis nemia'tij Gjinisgaml ta'n ilsutegelitl e'w'g ugm'l'gigno'tim."

Sa'se'wamugwa'siteg

(Matiw 17.1-13; Lu'g 9.28-36)

² Gisi asugom tesuguna'q, Se'sus maja'laji Pie'l'al, Ji'mejal aq Sa'nal. Ela'laji pas'g negmow etli espapit gm'tn. Ge'sg elapulti'tij etl sa'se'wamugwasilitl Se'susal. ³ Utapsum ma'mun pitiatat'igil aq poqtaqi wapa'tigl. Mo eig'nug ugs'tqamug suspanign gis tl wapa'toqol st'ge' nige' weget je mu ewnejgewei. ⁴ Na toqo tujiw negla nesisijig unaqapemg nemia'tiji Ilaijaal aq Mowisal. Etl agnutma'ti'titl Se'susal. ⁵ Pie'l gelusit aq telimatl Se'susal, "Nujigina'muet, na maw gelu'lg tet i'mnen. Ge' nesisigl anapjetegewe! 'ltutesnen, newgte' ugjit gi'l, newgte' ugjit Mowis, ap igtig ugjit Ilaija." ⁶ Pie'l aq igtigig sigtata'sultijig aq mo geitu'ti'gw ta'n tluetis.

⁷ Jiniw alug neia's'g tetpaqiw ta'n gaqamulti'tij aq nutua'titl Nisgaml alugwigutg teluelitl, "Etna na ula Se'sus newgti pistai 'ngwis ta'n mawi gsalg. Jigs'tug negm!" ⁸ Jaqal gigtogopetesultijig pas'g mo wenn nemia'tigul pas'g Se'susal ta'n wjiigtweia'gwi'titl.

⁹ Ge's pem nisita'titeg gm'tnigtug Se'sus melgimaji, "Mut wen tlimanew ta'n goqwei gis nemituoq glapis, ni'n, na ula ji'nm ta'n Gjinisgam petgimappn, gisi npman aq gisi apaji minunsian."

¹⁰ Jigs'tua'titl ta'n gis tlimaj pas'g negmow poqji apaji usgutmi'tij, "Goqwei ta na ula wesgutg, ula gisi npman aq gisi apaji minunsian?" ¹¹ Glapis pipanima'titl Se'susal, "Tal gis nujigina'mua'tijig wet luejig 'amujpa Ilaija tmg pegising?"

¹² Teli asitemaji, "Lpa Ilaija tmg pegising aq 'ms't goqwei weji gisgaja'toq, gatu tal gis Gjinisgam ugtwi'gatign gis tl w'i'gasg, 'Na ula ji'nm ta'n Gjinisgam petgimappn amujpa na ma'muniw ulmaje'tew aq ma'munuaqtasigw.' ¹³ Telimuloq, 'lpa Ilaija gis pegising aq mimajuinu'g tela'la'tipnn ta'n getu tla'la'tij pa na wijeji Gjinisgam ugtwi'gatign telueg ugjit negm."

Se'sus nepilat' lpa'tujl ta'n mn'tu wesgweiatl

(Matiw 17.14-21; Lu'g 9.37-43a)

¹⁴ Ge's Se'sus, Pie'l, Sa'n, aq Ji'mej weita'titeg gm'tnigtug aq nemia'titeg esgwia'tiliji unaqapemg aq pugwenniji mimajuinu'g. Alt nujigina'mua'tijig tplutaqan etl gi'gaja'suala'tiji Se'sus unaqapemg. ¹⁵ Ta'n teli nqase'g mimajuinu'g nemia'titeg Se'susal na we'gwi ms'gi'gs paqalawaiqan. El'tugultijig aq wel'ta'suala'titl. ¹⁶ Se'sus pipanimaji unaqapemg, "Goqwei ta gilew wej gi'gaita'ioq?"

¹⁷ Na te'si'tij mimajuinu'g newgte'jit ji'nm asita'puguet, "Nujigina'muet, 'ngwis pegisitulap muta mn'tu'l geggunatl ugtinneg, etna na ugjit mo gisi ntawe'g. ¹⁸ Mn'tu te's pesu'gwatua' lpa'tujl aq mesganatesimatl maqamigeq. Pisewiaq ugtun metewigetgl

wipitl aq pem mejgiet. Na pipanim'pnig unaqapemg 'gtaqqatesguanew na mn'tu'l pas'g mo gis tala'la'tigul."

¹⁹ Na Se'sus telimaji, "Tali pgitgalutogs'p aq tali pgijia's ni'n glapis 'gtlams'tmu'tioq? Ge' jugwa'tui na lpa'tuj." ²⁰ Na tujiw pegisula'titl Se'suseg. Ta'n teli nqase'g mn'tu nemiatleg Se'susal, smtug gisa'latl 'lpa'tujl wejipulgwelitl aq nisegetl maqamigeg lpa'tujl aq te't'pja'silitl aq waju'paqtesg ugtun pisew. ²¹ Se'sus pipanimatl ujil, "Ta tujiw sa'q na tele'g?" Ji'nm teluet, "Gis ta'n tujiw mijua'ji'juitteg. ²² Gaqaisg mn'tu wejo'tg ne'pa'n ula ngwisl. We'gaw gisa'latl elja'lan pugtewigtug aq we'gaw eligsmegetl samqwanigtug. Ewlite'lmieg aq apoqonmuieg, etug gis tla'tegetes na."

²³ Se'sus asitematl, "Goqwei wet thua'n etug gis tla'tegetesg na? Ta'n tujiw getlams'tmn ta'n pas'g goqwei gis tlateaw ugjit gi'l."

²⁴ Smtug 'lpa'tuj ujil gesigawwelitl, "Gjisaqamaw, getlams'tasi pas'g mo tepianug ta'n teli gtlams'tasi, apoqonmui me' ma'muni gtlams'tasin."

²⁵ Se'sus nemiaji mimajuinu' poqji gigjita'liji, na smtug melgimatl mn'tu'l, telimatl, "Na gi'l mn'tu ta'n gisa'l't ula 'lpa'tuj gepistaqanan aq mo 'ntawen. Mn'tu, telimul, 'gtaqqa'si na 'lpa'tuj aq mut apaja'siw nugu."

²⁶ Ula mn'tu sesgwet aq gisa'latl 'lpa'tujl wejipulgwelitl aq getaqqasitl. Na 'lpa'tuj teli angamgusit 'st'ge' n'puinu. Na 'ms't wen teluet, "Nepaq." ²⁷ Gatu Se'sus wesua'tuaj ugpitn aq apoqonmuatl unaqa'silin aq 'lpa'tuj gaqama'sit.

²⁸ Ta'n tujiw Se'sus gis pisgwa'teg wen'ji'guom newtugwa'luguti'titeg unaqapemg pipanima'titl, "Tal gis ninen mn'tu mo gisi gtaqqatesguaqat?"

²⁹ Se'sus asitemaji, "Pas'g a'sutman aq sune'win gisi gtaqqatesguaten na telamugsit mn'tu aq mo goqwei piluei."

*Se'sus ap wesgutg unpuaqan
(Matiw 17.22,23; Lu'g 9.43b-45)*

³⁰ Na naqt'g na'te'l aq siawita'jig Galali. Se'sus mo puatmugup wenn gi'tun ta'n eimu'tijig muta etl gina'muasnig unaqapemg. ³¹ Telimaji, "Ni'n, na ula ji'nm ta'n Gjinisgam petgimappn, iga'liten mimajuinu'g ugpitnuaq ugjit ne'po'qsin. Na gisi nsugunaq apaji minunsites."

³² Mo negmow nestua'tigul ta'n goqwei gegina'muaji pas'g jipasultijig pipanimanew.

*Ta'n wen mawi espe'g
(Matiw 18.1-5; Lu'g 9.46-48)*

³³ Peita'jig Gapelniam aq ta'n tujiw gis pisgwita'titeg wen'ji'guomg Se'sus pipanimaji unaqapemg, "Goqwei ta na etl gi'gaita'ioqos wejgwita'gweg awgtigtug?" ³⁴ Pas'g na mo getu asitema'tigul muta wejgwita'titeg awgtigtug gi'gaita'pnig ta'n wen me' espe'g te'si'tij. ³⁵ Se'sus epa'sit aq wigumaji newgtisgegsiliji je ta'pu, telimaji, "Ta'n wen getu iganpuguij amujpa igalsit ugtejgewa'juin aq lugowata 'ms't wiguma." ³⁶ Na Se'sus nemisguatl mijua'ji'tl, ugplaqaneg tepa'latl aq gegulusgwa'latl. Na tujiw telimaji unaqapemg, ³⁷ "Na mimajuinu ta'n 'nwisunmg wele'watl mijua'ji'tl pa na wije' aq ni'n ta'n teli ule'wij, aq ta'n wen wele'wit ni'n mo pas'g ni'n wele'wigw pas'g maw na newgte'jit ta'n ni'n petgimip."

*Ta'n wen mo getanugsiw gw na negm igalugsigw
(Lu'g 9.49,50)*

³⁸ Sa'n telimatl, "Nujigina'muet, nemi'gt't'p ji'nm mn'tu'g getaqqatesguaji mimajuinuigtug, 'gwisunm e'wm'sg, pas'g mo majulgwaluksi'gw ginu. Na telim'gt't'p, 'Naqa'si smtug muta mo majulgwaluksi'gw."

³⁹ Se'sus teli asitemaji, "Mut naqa'lanew, muta ta'n pas'g wen nepiteget gisna mn'tu'g getaqqatesguaji 'nwisunmg, negm ma 'nqasa'iw gisi mil agnimigw. ⁴⁰ Ta'n wen mo getanugsiw gw na igalugsigw. ⁴¹ Migwite'tmug ula! Ta'n wen samqotl'sg samqwan muta tleawin Se'suguliewigtug, amujpa na 'msntew ugtapangitueweim."

*Mut pata'tegen
(Matiw 18.6-9; Lu'g 17.1,2)*

⁴² "Pa na mimajuinu gisa'laj newgte'jilitl mijua'ji'tl, ta'nig getlams'tasilitl, oplawtigmua'j, ap me' pajiji mtue'tew ugjit na mimajuinu. Me' glu'lgtesoq, na mimajuinu mesgi'g gun'tew gelpilmuj ugjitaqaneg aq paqatjiegemg 'gta'nug. ⁴³ Toqo pa na gisa'l'sg ula 'gpitn opla'tegen, ugsua'tu tmse'n, me' glu'lgtes 'msnmm iapijwewei mimajuaqan pas'g newgte' 'gpitn, awna je mu gitg 'gpitnn aq Mn'tua'gig lien ta'n pugtew ma 'nqa'suenig. ⁴⁴ Na'te'l iapijw mimajites aq iapijw amasgipnnetesg. ⁴⁵ Pa na 'ggat gisa'l'sg ejigla'sin Nisgamewigug, ugsua'tu tmse'n muta me' glu'lgtes 'msnmm iapijwewei mimajuaqan pas'g newgtigan awna je mu tapuigatan Mn'tua'gig lien. ⁴⁶ Na'te'l iapijw mimajites aq iapijw amasgipnnetesg. ⁴⁷ Pa na 'gpugug gisa'l'sg jigla'sin Nisgamewigug ugtaqa'tu. Me' glu'lgtes

pisgwa'n Gjinisgam ugtelege'wa'gim pas'g newgt taqqigwan je mu siaw gugunmn gitg 'gpugugul aq Mn'tua'gig lien. ⁴⁸ Na'te'l iapijiw mimajites aq iapijiw amasgipnnetesg.

⁴⁹ "Ta'n tujiw ugs'tqamu eig, amujpa na wen gijga'ji'j gitnmat aq welmaje'g.

⁵⁰ "Wigapu'g ta'n goqwei wel salawa'tas'g. Gatu mo iga'tun salawei mijipjeweigtug, ma wigapu'gtmug. 'Gsal igtigig 'st'ge' ta'n Gjinisgam teli gsal'g. Ignmu Wejuli Nisgam ilgwenmulin, na tujiw, tle'n gi'l st'ge' na mijipjeweji ta'n wel sala'watas'g glaman ul mawo'ltitoqs'p igtigig mimajuinu'g."

10

*Se'sus gegina'muaji ugjit ji'nm mo
nigtua'tinew ugte'piteml*

(*Matiw 19.1-12; Lu'g 16.18*)

¹ Na Se'sus naqt'g na'te'l, siawa'sit Jutia, aq siawi asoqoma'sit sipug teluisig Jol'tan. Ap igtigig pugwelgig mimajuinu'g peita'jig ta'n eimlij. Na negm egnutmuaji 'st'ge' ta'n i' tla'tegej.

² Alt Palasiaq peita'jig aq wet nu'gwala'titl ta'n tel pipanigesultijig, "Nujigina'muet, ge' tliminen, etug 'gt'tplutaqanminu ignmuaj ji'nmul nigtua'tinew ugte'piteml."

³ Se'sus teli asita'puguet aq pipanimaji, "Talamugusnn 'tplutaqann Mowiso'q gis ignmug-sioqol?"

⁴ Teli asitema'titl, "Mowiso'q ignmuapnn ji'nmul ewi'gas'g wi'gatignigtug ugjit nig-tua'tinew ugte'piteml aq jigla'silin."

⁵ Se'sus telimaji, "Mowiso'q ewi'g'g'p na ula telamu'g 'tplutaqan ugjit gilew muta metua'taqatioqop aq melge'gl 'ggamlamunual. ⁶ Mujga amgweseweieg ugs'tqamu el'ta'seg, na teluep, 'Gjinisgam eliapni ji'nmul aq e'pilitl.' ⁷ Etna na ugjit ji'nm naqalaji ujl aq uggitwl aq toqwa'tijig ugte'piteml. ⁸ Na wegla tapusijig negmow ngute'jitaq, mu nugu tapusi'gw pas'g 'ngute'jitew. ⁹ Ta'n weni Gjinisgam gisitgwalaji, ma wen gis nigtua'lagwi."

¹⁰ Na ta'n tujiw apaji pisgwa'teg wen'ji'guomg, unaqapemg pipanima'titl Se'susal ta'n goqwei ugjit gelutmlit. ¹¹ Telimaji, "Ta'n ji'nm puna'latl ugte'piteml aq malie'wi'tij igtigil e'pilitl, sespo'teget aq opla'latl ugte'piteml. ¹² Pa na wijeji, e'pit nigtua'ti'tij ugji'nmuml aq malie'wi'tij igtigil ji'nmul, na sespo'teget aq opla'latl ugji'nmuml."

Se'sus ewlite'lmaji mijua'ji'g

(*Matiw 19.13-15; Lu'g 18.15-17*)

¹³ Alt mimajuinu'g pegisitua'tiji un'januaq Se'suseg ugjit negm sama'an. Pas'g na unaqapemg majiaqa'la'tiji negla mimajuinu'g. ¹⁴ Se'sus geji'aj na smtug wegaig, aq telimaji unaqapemg, "Ignmu na mijua'ji'g jugwita'new ni'neg. Mut wetqo'lanew muta na mimajuinu'g ta'n sangewitelmijig st'ge' wegla mijua'ji'g Gjinisgam ugtelege'wa'gim tleiaultijig. ¹⁵ Migwite'tmug ula! Amujpa na ignmat Gjinisgam iganpuguin, pa wijeji aq wegla mijua'ji'g, muta ma Gjinisgam gisi ilgwenulug, glapis na tla'tegen." ¹⁶ Se'sus te's mijua'ji'tl wesua'latl, epa'latl ugplaqaneg aq gegulusgwa'latl. Ugtugwejan upitn iga'toq aq a'sutmessewatl te's ingute'jilij.

Milesit ji'nm

(*Matiw 19.16-30; Lu'g 18.18-30*)

¹⁷ Mjit ap newgt Se'sus poqtamga'sit. Na tujiw ji'nm el'tugwi'gl, el nutgul'pa'sitl Se'susal aq pipanimatl, "Welm'tun nujigina'muet, tala'tega's ni'n gisi msnmn iapijiwewei mima-juaqan."

¹⁸ Se'sus pipanimatl, "Goqwei ugjit telui'tin ni'n welm'tu? Mo wen welm'tug pas'g Gjinisgam newgte'jit. ¹⁹ Geju'l gi'l geitu'n 'tplutaqan: Mut ne'pa'tegew, aq mut sespo'tegew, mut gmutnew, mut egsuew, aq mut gmutnesuintuisgew, gepmite'lm guj aq 'ggij."

²⁰ Na ji'nm teluet, "Nujigina'muet, weja'tegemgeg maljewe'juianeg ne'gaw majulgwatmn ta'n te's'gl 'tplutaqan."

²¹ Se'sus tetpaqi angamatl, ewlitelmatl, aq gesalatl ula ji'nmul. Na telimatl, "Mjit newgte' nat goqwei tla'tegen. Maja'si aq 'ntuisgetu ta'n te's'g goqwei geggunmn, na suliewei ignmu ewle'juinu'g aq milesuaqan guguntes wa'so'q. Gis tla'tegen na, jugu'etesg aq majulgwalites ni'n." ²² Ta'n tujiw ji'nm nutgeg ula, ewlapewa'sit, ewlgwija's'g uggamlamun, aq ejigli ewlitoq muta we'gwi milesit.

²³ Se'sus gigo'gopa'sit unaqapemg aq telimaji, "Na tetuji mtue'g ugjit milesit mimajuinu pisgwa'n Gjinisgam ugtelege'wa'gim'g."

²⁴ Na unaqapemg sigtatesgagwi'tij wegla ugglusuaqanml pas'g Se'sus siawewistog, "Nn'jantut mawi mtue'g ta'n tel pisgwa'tim Gjinisgam ugtelege'wa'gim negmow ta'n elita'sulti'tij milesuaqan ugjit pisgwa'tunew Gjinisgam ugtelege'wa'gim'g. ²⁵ Tetuji mtue'g

milesit mimajuinu lien Gjinisgam ugtelege'wa'gim pa na wije aq nige' melgawlejit mo eigtnug, gis saputa'sin saqati ugpuqgw.”

²⁶ Na tujiw unaqapemg ap me' aji paqalailultijig aq pipanimtultiji, “Tal gisi ugs'tatew wen?”

²⁷ Se'sus tet paqi angamaji aq asitemaji, “Ula ma mimajuinu'g gis tlataqati'gw pas'g Gjinisgam 'ms't goqwei gis tla'teget.”

²⁸ Na Pie'l gelusit, “Ninen gatu, 'ms't goqwei naqtmegupneg aq majulgwawuleg'p.”

²⁹ Se'sus telimaji, “E'e, ap wije telimuloq. Menaq wen pisuiw naqtmug wiguow gisna ugjignamg, uggwe'ji'g uggwitl, ujjl, un'jang, aq maw ugtiga'taqan ugjit ni'n aq ugjit na gelu'lg agnutmaqan. ³⁰ Negm 'msntew nige' ula ugs'tqamu me' aq gasgipnnaqanigl ugjit te's newgte'jit ta'n naqt'g, wiguow, ugjignamg uggwe'ji'g, uggwitl, un'jang, ugtiga'taqan, maw gitnmaten aq amasgipnmaten. Me' enmi'gnig 'msntew iapijwewei mimajuaqan. ³¹ Maw pugwelgtaq, nige' amgwesewe'gig, na negmow ugtejgewe'taq, aq pugwelgig ta'n ugtejgewe't'pnig, na negla amgwesewe'taq.”

Gis nige' si'st wesgutg Se'sus ta'n tli np'tew
(*Matiw 20.17-19; Lu'g 18.31-34*)

³² Na nige' pemi lta'jig Selusalemg. Se'sus igana'sit aq unaqapemg ugtejg jipasultijig aq ta'nig mimajuinu'g majulgwawuleg'wiji wegwata'sultiliji. 'Mjit ap newgt Se'sus newgtis-gegsiliji je ta'pu unaqapemg sitatug ela'laji aq wesgutg ta'n te's'g goqwei tlataw ugjit negm. ³³ Se'sus telimaji, “Jigs'tuigw! Telimuloq ta'n tlataw ugjit ni'n. Nige' el'ta'igw Selusalemg aq ni'n, na ula ji'nm ta'n Gjinisgam petgimappn, iga'tasites iganpugultijig patlia'sg aq nujiagina'mua'tijig tplutaqan. Etna negla ilsumitaq ugjit ni'n 'nppm aq iga'liten ta'nig mo Lesui'peulti'gw. ³⁴ Wegla maligimitaq, lusingomitaq, nipispaqante'taq, aq ne'pa'itaq aq gisi nsugunaq Gjinisgam apaji minua'litew.”

Nat goqwei tla'tegelin Se'susal ugjit negmow Ji'mej aq Sa'n
(*Matiw 20.20-28*)

³⁵ Na Ji'mej aq Sa'n, Sepeti uggwisg Se'suseg pegisingig. Teluejig, “Nujigina'muet, nat goqwei pewatmuleg tla'tegen ugjit ninen.”

³⁶ Se'sus pipanimaji, “Goqwei pualioq tla'tegen ugjit gilew.”

³⁷ Se'susal teli asitema'titl, “Ta'n tujiw poqji ilsutegen ugtelege'wa'gim ta'n me' espe'g aq igtigl, pualuleg maw pultinenu newgte'jit 'gtinaqanmg aq newgte'jit 'gpatatujmg.”

³⁸ Se'sus telimaji, “Mu geituoq ta'n goqwei pipanigesioq. Gisi ugt samqwatogs'p st'ge' amujpa ni'n ta'n ugt samqwa's. Gis tli ulmaje'toqs'p st'ge' amujpa ni'n ta'n tli ulmaje'tes? Gis saputita'toqs'p st'ge' amujpa ni'n ta'n 'gjisaputasites?”

³⁹ Teli asitema'titl, “E'e! gis tla'tegetesnen.” Se'sus telimaji, “E'e, na tlataw, ugt samqwatogs'p st'ge' amujpa ni'n gtu' samqwa's. 'Lpa tli ulmaje'toqs'p st'ge' amujpa ni'n tli ulmaje'tes, aq 'lpa saputita'toqs'p st'ge' amujpa ni'n ta'n ugji saputa'sites. ⁴⁰ Pas'g na mo ni'n telgita'siw 'mgnmulinew ta'n wen pitew 'ntinaqanmg gisna 'npatatujmg. Negm na Gjinisgam ignmuataq ugt'punual ta'n gisgattegl ugjit negmow.”

⁴¹ Ta'n tujiw igtigig newgtisgegsijig unaqapemg nutma'titeg wegaiugtua'tiji Sa'nal aq Ji'mejal. ⁴² Gatu Se'sus wigumaji aq teluet, “Assungwi'tiji g'pno lewaq ta'nig mo Lesui'peulti'gw aq gegguna'tiji, ap igtigig ilsuma'tiji mimajuinu'g ta'n tla'taqatilitaq aq gilew geituoq. ⁴³ Mut na tl pmita'new. Pa na nat wen newgte'jit te'sioq gtu' gugung ml'gigno'ti amujpa na negm elugowaji esgwia'tiliji, ⁴⁴ aq wen newgte'jit gtu' iganpuguij amujpa na gistejuj 'ms't ta'n te'siliji. ⁴⁵ Pa na wije ni'n, na ula ji'nm ta'n Gjinisgam petgimappn, mo weji pginuap ugjit lugougsin, weji pginap lugowan aq iga'tun 'ntmi-majuaqanmg ugjit ugs'tawian pugwelgig mimajuinu'g.”

Se'sus nepilat' nepapigwa'lit' ji'nmul Paltimeas
(*Matiw 20.29-34; Lu'g 18.35-43*)

⁴⁶ Na tujiw peita'jig Jeligo. Ge'w's Se'sus pem jiglita'tij aq maw unaqapemg, pugwelgig mimajuinu'g mawia'tijig. Na nepapigwa't' ji'nm teluisit Paltimeas, ujjl teluisilit' Timeus, pemgopit aq etl tawaqtmag gmetug awgtigtug. ⁴⁷ Ta'n tujiw nutmateg ula Se'sus tlelawit Nasalet gis pegising, poqji sesgwet, “Se'sus! Ntelege'witeminen, Ta'pitem wetagutmn, ewlitelmi!”

⁴⁸ Pugwelgig majiaqa'la'titl aq telima'titl, “Wantaqa'si!” pas'g na me' aji gsigawet, “Ta'pit uggwis! Ge' ewlitelmi!”

⁴⁹ Se'sus nenga'sit aq teluet, “Wigumug!” Na wiguma'titl nepapigwa'lit' ji'nmul aq teluejig, “Ulgwija'si, unaqa'si, muta wigum'sg.”

⁵⁰ Smtug menegetl ugputu'gunml. Jiniw gaqametesing aq elietl Se'susal.

⁵¹ Se'sus pipanimatl, "Goqwei pualin tla'tegen ugjit gi'l?" Nepapigwa't teli asitematl, "Nujigina'muet, ap getu nemitegei!"

⁵² Se'sus telimatl, "Ta'n teli gtlams'tasin na weji gisi npisin nige', gis maja'sites." Smtug ula ji'nm gis nemiteget aq majulgwalatl Se'susal awgtigtug.

11

Gepmite'lma'titl Se'susal ta'n tujiw pisgwa'nnij Selusalemg
(*Matiw 21.1-11; Lu'g 19.28-40; Sa'n 12.12-19*)

¹ Se'sus aq unaqapemg pemi lta'jig gigjiw Selusalemg. Tmg el'ta'jig Pettani toqosip Petpaqe'. Ula gutanji'tl suel toqtegsn etegl nunmaqamigeg Olipet gm'tnigtug. Se'sus tapusiliji unaqapemg igan gnuat'ua'ji ta'n tla'tegelitaq, aq iganimajig. ² "La'tigw ula gutanji' me' naqajijge'l. Ta'n tujiw iga'ioq na'te'l we'jiatoqs'p te'sipowji'j gelpilasit. 'Lpa menaq e'wa'sigw. Apgwala'ioqs'p aq apat gl'taqana'toqs'p. ³ Pa na wen pipanimugsiog, 'Goqwei wet tla'tegeioq na?' tlimatoqs'p, 'Gjisaqamaw pualatl, smtug apaja'tultal gaqiewaj.' "

⁴ Na maja'tijig aq we'jia'titl te'sipowji'tl gmetug awgtigtug. Wej gl'pisililil gaq'anigtug wen'ji'guom. Ge's etli apgwa'la'tij, ⁵ ta'nig gigjiw gaqamultijig pipanimgwi'tiji, "Tal lugweioq ta u't etli apgwa'loq te'sipowji'j?"

⁶ Teli asitema'tiji st'ge' ta'n Se'sus telimapni. Na smtug ji'nmug iga'la'tiji. ⁷ Apat gl'taqana'titl te'sipowji'tl Se'suseg, ugpitu'gunmuag uppaqamg ge'gwistaqatua'titl wi'sisl aq smtug Se'sus tepa'sitl. ⁸ Na pugwelgig mimajuinu'g siplamgo'la'tiji ugpitu'gunmuag awgtigtug, gatu igtigig miti'sigtug weji mn'te'mi'titl nipispaqan iga'taqanigtug aq siplamgo'tu'titl awgtigtug. ⁹⁻¹⁰ Na mimajuinu'g ta'n iganita'jig aq ta'n ugtejg wejgu'ita'jig na poqji sesgu'tijig,

"Allehulia Gjinisgam gepmite'lmatl ula newgte'jit wejgu'et ugwisunmg. Gjinisgam gepmite'lmatl ula newgte'jit wejgu'et ginu gtelege'witemitesnu st'ge' Ta'pito'q. Allehulia Gjinisgam ta'n mawi espe'g. Gjinisgam westaugsi'gw nige'."

¹¹ Se'sus iga't Selusalemg aq pem liet 'gja'sutuo'guom. Pisgwa't aq teli alapa'sit 'ms't tami. Na tujiw naqt'g aq apaja'sit Pettani maw newgtisgegsiliji je ta'pu unaqapemg muta gis pem gaqiaq na'gweg.

Se'sus aq pi'gmenaqs'i
(*Matiw 21.18,19*)

¹² Na igtig na'gweg pemi apaita'titeg, Pettani, Se'sus gewising. ¹³ Gneg nemiatl pi'gmenaqs'il, waju'elilit nipi'g. Se'sus eliet ta'n tet gaqamilij aq aji angamatl ugjit gis we'jitun pi'gl me' i'ttn. Ta'n tujiw gigja'siteg pas'g nipi' we'jiaji, mo tami nemitugul gaqapitnugl pi'gl, muta mo tetaputestnug nigwen pi'gl. ¹⁴ Se'sus telimatl na pi'gmenaqs'il. "Ma wen nugu pi'gl ugtatalug gi'leg!" Aq unaqapemg nutua'titl.

Se'sus eliet 'gja'sutuo'guom
(*Matiw 21.12-17; Lu'g 19.45-48; Sa'n 2.13-22*)

¹⁵ Ta'n tujiw peita'titeg Selusalemg Se'sus pisgwa't tusati 'gja'sutuo'guom. Poqji tuattesguaji 'ms't ta'n te'siliji etli p'gwateligitiliji aq etli ntuisga'tiliji a'sutuo'guom aq aputasgejio'toqol ugpatautimual nut sa'se'wa'tu'tij suliewei aq ugmputimual ta'nig netuisgetu'tiji plesg. ¹⁶ Mo ignmuagul wenn pma'tilin ta'n pas'g goqwei 'gja'sutuo'guomei iga'taqan. ¹⁷ Na tujiw tel gnu'tnuaji mimajuinu'g, "Na'te'l ewi'gas'g Gjinisgam ugtwi'gatign, ta'n goqwei Gjinisgam teluep, 'Ni'n nignen na tluisitew ta'n i' tli a'sutma'timg ugjit 'ms't mimajuinu'g.' Pas'g gilew gawasga'tuoq gmutnes i' tligasulti'tij."

¹⁸ Na iganpugultijig patlia'sg aq nujigina'mua'tijig t'plutaqan nutmi'titeg aq na poqji gwilmi'tij ta'n tl ne'pa'taq Se'susal pas'g na jipala'titl muta pugwelgig mimajuinu'g wesam jis'tua'titl ta'n tel gina'muelij.

¹⁹ Na wela'gwele'l iga'q Se'sus aq unaqapemg naqtm'i'tij na 'gjigan.

Pi'gmenaqsio'q nepg'snaq
(*Matiw 21.20-22*)

²⁰ Ge'sg egsitpu'g pemi lta'tij awgtigtug nemia'titl pi'gmenaqsio'q gaq gispasinaq glapis ugji'p'sigtug. ²¹ Pie'l migwite'tg ta'n gis tliaqap ulagu, aq telimatl Se'susal, "Nujigina'muet, ge' lapa'si, na pi'gmenaqsio'q ta'n gelult'p ulagu, nepg'snaq."

²² Se'sus asitapuguet aq telimaji, "Migwite'tmug ula! Lita'sultigw Gjinisgam! ²³ Na tujiw gis tlimatoqs'p gm'tnji'j, 'Unaqa'si aq eljiaqalsi 'gta'nug.' Gatu mo megtamutiwoq, ggamlamunuaq, awna 'gtlams'tasultioq ta'n goqwei telueioq tlatew, aq na tla'sgt'tew ugjit gilew. ²⁴ Etna na ugjit wet tlimuloq, ta'n tujiw a'sutman aq etawaqtm'an goqwei 'gtlams'tasi, na gis mesnmneg, aq 'ms't goqwei msntes. ²⁵ Ta'n te's a'sutman apigsigtu ta'n

wen getan'sg glaman gujj wa'so'q apigsigtmultal 'gtlue'uti'l. ²⁶ Gatu mo apigsigtuawj igtigig pa na wijej Gujj wa'so'q ma apigsigtmulugul 'gtlue'uti'l."

Pipanima'titl Se'susal ta'n weja'toq ugtassusutim
(*Matiw 21.23-27; Lu'g 20.1-8*)

²⁷ Na tujiw apajita'jig Selusalemg. Aq pisgwita'jig 'g'jia'sutuo'guomg. Ge's Se'sus ala'sit na iganpugultijig patlia'sg, nujigina'mua'tijig, aq me' natawo'ttijig ji'nmug peita'jig negmeg, ²⁸ aq pipanima'titl, "Tal gis tla'tegen weget aq wen ignmasg's ugtassusutim ugtla'tegen?"

²⁹ Se'sus asitemaji, "Nige' pipanimuloq pas'g newgte' glusuaqan, aq gisi ignmuioq ula glusuaqan. Na ni'n gis tlimultoqs'p ntassusutim ta'n tel gis tla'tegei. ³⁰ Ge' tlimigw, Wen Sa'nal petgimasnn ugjit sign'tuan mimajuinu'g? Gjinisgam gisna mimajuinu'g?"

³¹ Pas'g na negmow poqji sespagnutma'tiji, "Nige' taluetesnu? Na tli asitemug wejiaq Nisgamewigwug, tluetew, 'Goqwei ugjit mo getlams'tuawoqos Sa'n?" ³² Gatu awna ula mimajuinu'g gepmite'lma'titl Sa'nal. Ma gis tluwegw wejiaq mimajuinuigtug," muta jipala'tiji mimajuinu'g. 'Ms't wen glamite'lmatipnaq Sa'no'q iganigjitegewinuaq. Iganpugultijig jipala'tiji mimajuinu'g. ³³ Na teli asitema'titl Se'susal, "Mo geitueg!" aq Se'sus telimaji, "Pa na wijej, ma tlimuloq ta'n weja'tuan ntassusutim ugjit ta'n tel gis tla'tegeian."

12

Se'sus a'tugowaji na ji'nm ta'n assutg iga'taqan
(*Matiw 21.33-46; Lu'g 20.9-19*)

¹ Na Se'sus poqji a'tugowaji, "Etna na ula ji'nm gle'pmenaqsig etli iga'taqalaji aq llutaqan gigo'qolul toqo mulqatg elmalqei ugjit ta'n tl pepgijo'tutal gle'pl aq el'toq wen'ji'guomji' ta'n tel gisi al gigo'qwapitew. Na tujiw maqatuigetog ugtiga'taqan aq wiguow naqt'g aq poqtamga'sit. ² Ta'n tujiw mena'taqutimg gle'pl iga'q elgimatl ugtlugowinuml ugjit ignmugsin ta'n telgi'g tettug na iga'taqanigtug wegla nuji iga'taqut'ijig. ³ Na nuji iga'taqut'ijig goqqwa'la'titl na lugowinu'l tl maqatitl aq apat gima'titl. Mo goqwei pe'gaj pegisitug. ⁴ Na assusit igtigl lugowinu'l poqjigimatl, ta'n eimu'tijig nuji iga'taqut'ijig. Matna'titl aq taqama'titl un'jig, me' gesita'titl je mu amgwesewe'l. ⁵ Na assusit elgimatl igtigl ugtlugowinuml aq ne'pa'titl aq ewlumua'tiji pugwenniji igtigi wijej tela'laji. Matna'tiji ta'sijig aq siaw ne'pa'tiji igtigi. ⁶ Na nige' pas'g newgte'jilitl esgwielitl ta'n apgotgimaten, assusit newgtunatl uggwisl. Na nugu ugtejgewei elgimatl uggwisl, ta'n eimu'tijig nuji iga'taqut'ijig. Teluet, 'Amuj na gepmitelma'tital ngwisl.' ⁷ Pas'g na nuji iga'taqut'ijig telimultitijig, 'Ula na assusit uggwisl. Jugwita'gw aq ge' ne'pa'nej glaman ula iga'taqan ginuewe'tew.' ⁸ Na wesua'la'titl uggwisl aq ne'pa'titl aq tewajjiaqtua'tij wa'qi sitatug iga'taqanigtug."

⁹ Se'sus pipanigesit, "Tala'tegetew nige, na ji'nm ta'n assutg iga'taqan? Jugu'etew aq ne'pa'taq wegla ji'nmug aq se'g eli m'qatuigetog ugtiga'taqan igtigi nuji iga'taqut'ijig. ¹⁰ Amuj gis egitmoq Gjinisgam ugtwi'gatign ta'n tel wi'gas'g?"

'Na gun'tew ta'n nujitaqatijig mo puatmi'tigup.

Etna na ula gun'tew

ta'n 'ms't goqwei mawn'g.

¹¹ Na Gjisaqamaw gisite'tg'p

ta'n gis tliaq, na we'gwi ula's'g."

¹² Na Lesui'paq iganpugultijig wejo'tmi'tij gisi ugsua'la'new Se'susal muta geitu'tij ta'n tel agnutmlitl, wesgumujig negmow. Pas'g jipala'tiji mimajuinu'g. Etna na ugjit naqala'titl aq ejiglita'jig.

Pipanima'titl ugjit apangitmnew g'p'no'lewei suliewei
(*Matiw 22.15-22; Lu'g 20.20-26*)

¹³ Na tujiw Lesui'paq iganpugultijig elgima'tiji te'siliji Palasiaq aq te'siliji Elot un-aqapemg ugjit Se'susal gistesguanew ta'n tl mil pipanimataq. ¹⁴ Na peita'liji aq telueliji, "Nujigina'muet, geitueg gi'l maw tetapu'en ji'nmuin. Geju'leg gi'l mo wen wessimawt ta'n teli angangusij awna ta'n telgwtig uggamlamun. Gegina'muen teliaqeweigtug ta'n Gjinisgam tel puatg ugjit mimajuinu'g tla'taqatinew. Tliminen etug tetapu'eieg apangitmnen g'p'no'lewei suliewei. Amujpa apangitmegl gisna moqwa'?"

¹⁵ Pas'g Se'sus sapatumaji ta'n getu tela'luj aq asitemaji, "Goqwei na gilew wet tla'taqatit'g? Getu' gis te'sguioq? Ge' jugwa'tui na suliewei. Ge' angaptmug."

¹⁶ Na pegisita'tij newgte' aq pipanimaji, "Wen ugsisgw aq ugwisunm wegla?" Teli asitema'titl, "G'p'no'l."

¹⁷ Na Se'sus teluet, "Na apangitmug g'p'no'l ta'n goqwei, g'p'no'lewei, aq apangitmug Gjinisgam ta'n goqwei Nisgamewei." 'Ms't paqalaiagwi'titl.

Pipanigesultijig ta'n tel minunsitew ta'n tuijw gisi np'g
(*Matiw 22.23-33; Lu'g 20.27-40*)

¹⁸ Na tuijw alt Satusiaq peita'liji Se'suseg. Etna na negmow teluejig, "Ta'n tuijw mima-juinu gisi np'g ma' minunsigw." ¹⁹ Telima'titl, "Nujigina'muet, Mowiso'q gis wi'g'g'pneq tplutaqan ugjit ginu, 'Ta'n tuijw ji'nm nepg aq naqalatl ugte'piteml toqo mo mijua'ji'j geg-guna'tigwi na ji'nma ugjignaml amujpa malie'wi'titl na sigu'sgwal glaman gisi gugunataq mijua'ji'j ugjit na nepg'pnaq ji'nmaq." ²⁰ Jijuaqato'q etna na ula llaigneg te'sipnig wijigat-ultijig ji'nmug. Mujga gisiguit malie'wit, mo pegitawsigwaq, nepgaq, aq mo mijua'ji'j gis guguna'tigwi. ²¹ Toqo ap igtig malie'wititl na sigu'sgwal aq mu mijua'ji'j gis guguna'tigwi nutaiw nepg. Ap wijej teliaq si'stewe'l ugjignamual. ²² Maw esgwia'tijig glapis llaigneg te'sijig wijigatultijig malie'wi'titl na e'pilitl. Gaqi npu'tijig aq mo mijua'ji'j gegguna'tigwi. Na ugtejgewei na e'pit nepg. ²³ Ta'n tuijw Gjnisgam apaji minua'laj npuinu'g maw ula ji'nmug aq e'pit aq mimajultitaq wa'so'q wen etug ugte'pitemtal? 'Ms't llaigneg te'sijig malie'ulti'tipnn."

²⁴ Se'sus asitemaji, "Pa na pe'gaj mo tetapua'tiwoq aq mo geituoq ta'n goqwei ugjit! Mo geituoq Gjnisgam ugtwi'gatign aq Gjnisgam ugml'gigno'tim. ²⁵ Ta'n tuijw Gjnisgam apaji minua'laj ta'nig nepu'tilipni dlo'titaaq 'st'ge' ansale'wijig wa'so'q. Ji'nmug aq e'pijig ma malie'ulti'gw. ²⁶ Pa na pipanigesi's'p ta'nig nepu'tipni minua'lujig, amuj na egitmoq Gjnisgam ugtwi'gatign ta'n tel wi'gas'g ta'n Mowiso'q gis wi'g'g'p ugjit na nipispaqan etlam-glegl aq mo taloqtenugul. Na na'te'l ewi'gas'g ta'n Gjnisgam telimateg Mowiso'q, 'Ni'n na Gjnisgam ugjit Aplam, ni'n na Gjnisgam ugjit lsaq, ap ni'n Gjnisgam ugjit Je'gop." ²⁷ Na ula telueg, Negm na Gjnisgam ugjit ta'nig mimajultijig. Na telueg, ta'nig getlams'tasultipnig aq nepu'titig'g, apaji mimajultijig wa'so'q. 'Lpa gilew ma'muniw oplia'tioq."

Na mawi ms'gi'g tplutaqan
(*Matiw 22.34-40; Lu'g 10.25-28*)

²⁸ Na na'te'l eig's nujigina'muet tplutaqan, nutg's ta'n goqwei wesgutmlitij. Nemiasnn Se'susal ignmuateg Satusiaq gelu'lg glusuaqan aq smtug eliet negmeg aq pipanimatl, "Tegen tplutaqan mawi espe'g te's'g?"

²⁹ Se'sus asitematl, "Etna na ula mawi espe'g. Nutmu'tigw Isle'lewiq, Gjisaqamaw Gnis-gaminu pas'g negm Gjnisgam. ³⁰ Te's gamlamin amujpa gesalt Gnisgaminu Gjisaqamaw ta'n telgi'g ggamlamun, ta'n telgi'g 'gjiaqamij, ta'n telgi'g 'gtangita'suaqanm, aq ta'n telgi'g 'gml'gigno'tim. ³¹ Na ula tapuwei ta'n mawi espe'g tplutaqan, etna na ula, amujpa gesaljig gigmaq st'ge' ta'n gi'l teli gsalsin. Mo eigtnug ap piluei 'tplutaqan teli espe'g st'ge' wegla tapu'gl."

³² Na nujigina'muet 'tplutaqan telimatl Se'susal, "Wel tetapuewistun, nujigina'muet. Teliaq ta'n teluen, pas'g Gjisaqamaw negm na Gjnisgam. Mo piluei igtig eimug pas'g negm. ³³ Amujpa na mimajuinu te's gamlamij gesalatl Nisgaml ta'n telgi'g uggamlamun aq ta'n telgi'g ugtangita'suaqanm aq ta'n telgi'g ugml'gigno'tim aq amujpa gesalaji wigumaq 'st'ge' negm ta'n teli gsalsij. Gelu'sit wi'sis ela'l'j aq nu'gwa'lanew patgulmesigaqanigtug ugjit ignmugsin Gjnisgam aq ta'n te's'gl goqwe'l ignmatimgewei ugjit Gjnisgam, pas'g me' gultes' gsalug."

³⁴ Se'sus pegene'watl ta'n teli ns'tuewistulij ta'n tuijw teli asita'pugelij aq telimatl, "Geget gisgaje'in ugjit Gjnisgam ilgwenmin." Na toqo tuijw mo wen nugu tewjitagw pipaniman nugu Se'susal.

Pipanigesin ugjit na ji'nm ta'n Gjnisgam megnapnn
ilgwenataq ugtmimajuinumg
(*Matiw 22.41-46; Lu'g 20.41-44*)

³⁵ Ge's Se'sus etl gina'muej 'gja'sutuo'guomg na etl pipanigesit, "Tal gis nujigina'mua'tijig 'tplutaqan gis teluejig,

'Na newte'jilitl, ta'n Gjnisgam megnapnn
ilgwenanew ugtmimajuinumg,
wetagutmlitl Ta'piteg?"

³⁶ Na Wejuli Nisgam gisa'lapnn Ta'pito'q ta'n tluelin,
'Gnisgaminu telimatl 'Ntnisgamum,

Pa'si tet ntinaqanmg,
glapis gisi iga'laqaj
ta'nig getan'sgig, 'gpitng.'

³⁷ Ta'pit na negm telui'tapnn,
"Ntnisgamum,' tal gisi ugtaquttew Ta'piteg?"

Se'sus gegnuat'ua'ji mimajuinu'g ula nu'jigina'mua'tijig 'tplutaqan
(Matiw 23.1-36; Lu'g 20.45-47)

Na pugwelgig mimajuinu'g nutua'titl Se'susal aq wels'tua'titl. ³⁸ Ge's etli wesgumuj telimaji, "Angweiu'g we'la nu'jigina'mua'tijig 'tplutaqan! Al'ta'jig i' tli ntu'isga'ti'tij, tel gne-sultijig me' na mimajuinu'g nmia'titaq aq gepmite'lma'titaq. ³⁹ Gisgatnmu'jig mujgajewe'l mutputi'l ugjit negmow aq mujgajewe'l ugt'punual pestie'ulti'tij. ⁴⁰ Wegla pepsitelma'tiji sigu'sgwaq aq wesua'tua'tiji pugwelg ta'n goqwe'l sigu'sgwaq geggunmi'titl. Na tujiw pegiji a'sutma'tijig ugjit nmugsinew aq uli angamgusultinew. Ulmajo'l'titaq ta'n tujiw ilsumaj."

Sigu'sgwaq ta'n tel pegisitoq ignmatimgewei
(Lu'g 21.1-4)

⁴¹ Se'sus pemgopit 'g'ia'sutuo'guomg ta'n tepaw i' tepege'tij suliewei. Na pugwelgig milesultijig mimajuinu'g pugwelg suliewei tepo'tu'tij. ⁴² Na ewle'jit sigu'sgwaq pegising aq tepegetl tapu'gl suliewe'ji'tl pas'g tel tepawgti newgte' sent. ⁴³ Na Se'sus wigumaji unaqapemg aq mawa'laji aq telimaji, "Telimuloq ula ewle'jit sigu'sgwaq me' pugwelg gis tepeget je mu 'ms't ala igtigig. ⁴⁴ Muta ala igtigig gisi iga'tu'titl aq me' piamie'tij milesuaqan. Negmow milesultijig, pas'g negm ewle'jit. Gaqtepegeteg ta'n te's'g goqweieg ta'n negm ugji mimajisoq."

13

Se'sus wesgutg ta'n tel suisga'tas'gt'tew 'g'ia'sutuo'guomg
(Matiw 24.1,2; Lu'g 21.5,6)

¹ Ge's Se'sus pem jigla'sij 'g'ia'sutuo'guomg newgte'jilitl unaqapeml teluelitl, "Nu'jigina'muet, ge' lapa'si! Ge' teli uli angamgugl we'la gun'tal aq tetuji gelu'lg wen'ji'guoml."

² Se'sus asita'puguet, "Nemituoqol we'la mesgi'gl wen'ji'guoml. Je ma newgte' gun'tew esgwianug ugt'pung muta 'ms't ta'n te's'gl gaq nista's'gt'tal."

Gitnmo'qon aq ulmajo'qon
(Matiw 24.3-14; Lu'g 21.7-19)

³ Tel gne'g Se'sus pemgopit gm'tnji'j teluisilitl Olipet, tetpaqiw 'g'ia'sutuo'guomg. Na Pie'l, Ji'mej, Sa'n, aq Antle' ge's newgtamsiliteg peita'jig Se'suseg, ⁴ aq pipanima'titl, "Ge' tliminen ta'n tujiw na tliatew aq tliminen na gnugwaqan musga'tuin giasgiwewei iga'q ugjit we'la ta'n goqwe'l tliatal."

⁵ Se'sus po'ji tlmaji, "Ango'tmug, mut wen lue'wa'lugsinew. ⁶ Muta pugwelgtaq mimajuinu'g nwisunumg, wejgwita'taq. Thuetaq, 'Ni'n na ula ji'nm, ta'n Gjinisgam megnapnn ilgwenataq ugtmimajuinunumg, aq pugwennitaq mimajuinu'g ma'mun lue'wa'la'tiji. ⁷ Mut sespete'tmnew ta'n tujiw nutmoq matntimgl tepaw gisna amaseg. Amujpa na teliaq pas'g na mo tl'ta'sultinew getu gaqiaq ugs'tqamu. ⁸ Etna na tujiw newgte' 'gjigan matntultitaq igtig 'gjigan. Aq newgte' elege'wagi matntultitaq ap igtig elege'wagi aq 'ms't tami matntultitaq. Ugs'tqamu el maja's'gt'tew 'ms't tami aq iga'tew pestmo'qon. Ta'n tujiw we'la tliaq, na tujiw gilew 'g'ji'tutoqs'p geget gespaqami'g.

⁹ "Amujpa gilew angweiasultioq muta ugsua'lugsitoqs'p aq ilsumugsitoqs'p ta'n i' tli ilsumuj. Tl mattoqsitoqs'p a'sutuo'guoml. Na toqo tujiw tli ilsumugsitoqs'p nuji iganpugultijig aq elege'wijig muta majulgwalioq ni'n glaman gis tlimatoqs'p negmow gelu'lg agnutmaqan. ¹⁰ Amujpa na gelu'lg glusuaqan amgwesewei gegnuat'ujig ta'n tel mil agnutmu'tijig mimajuinu'g, ta'n telgi'g ugs'tqamug. ¹¹ Ta'n tujiw ugsua'lugsioq, aq pi'ja'lugsioq, aq ilsumugsioq, mut igan sespeta'sultinew ugjit ta'n tlua'titoqs'p. Ta'n tujiw tetaputesg iga'q Gjinisgam ignmugsitoqs'p na tujiw ta'n tlua'titoqs'p. Ma gilew e'wmuoq 'gglusuaqanmual. Wejuli Nisgam, 'gtinnewaq eig, tl ewistutew ugjit gilew. ¹² Mimajuinu gisa'latal wijigumatl ne'po'qsilin. Aq ujjuaq wije' tla'lataq un'januaq, un'januaq mas-gelma'titaq ungi'guaq aq gisa'lataq ne'po'qsilin. ¹³ 'Ms't wen masgelmugsitoqs'p muta ni'neg tleiaultioq. Ta'n tegan mimajuinu gisipugutg glapis ugtejgewei. Na negm Gjinisgam ugs'tawiatl."

Nmitutoqs'p tliatew ta'n iganjigitegewinuaq

Tanielo'q teluepnaq

(Matiw 24.15-28; Lu'g 21.20-24)

¹⁴ "Nmitutoqs'p metu angamgusit gaqamit ta'n mo teltenug 'lpa pe'gaj i'mn. (Ta'n wen egitg 'ns'tasij ta'n goqwei telueg.) Na toqo tujiw ta'n wenig eimu'tijig Jutia amujpa elsumultijig soqoqamigeg. ¹⁵ Pa na wen wiguaq gujmu'g eig's, toqo na tliaq, mut pis-gwa'iwij lamguomg nemisgmn nat goqwei. ¹⁶ Pa na mimajuinu eig's iga'taqanigtug, mut apsgwa'siwij wiguaq, aq tua'tuij utapsun. Amujpa na smtug nangamisgoqia. ¹⁷ Mawi

mtue'tew na na'gwegl ugjit e'pijig ta'nig getu un'janultijig (wenig mijua'ji'jue'gatiijig) aq ugjit e'pijig ta'nig apje'ji'jultiliji mijua'ji'jg gegguna'tiji ta'n tl pma'lataq. ¹⁸ Gjinisgam tawaqtmug ugjit mo tlian miawipug. ¹⁹ Mawi mtue'tew negla na'gwegl me' ap aji mtue'tal ta'n menaq ugs'tqamu teli gji'tas'gtug's ap ma nugu tlianug. ²⁰ Gatu Gjisaqamaw gisita'sit toqwaqji'ja'tun negla na'gwegl je mu 'ngute'jiwisoq westa'taq. Etna na ugjit ta'nig gisi mgnaji mimajuinu'g, wet tla'teges na.

²¹ "Pa na wen telimugsioqs'p, 'Ula tet eig Nujiugs'tawi'wet, ta'n Gjinisgam petgimapnn ugjit ilgwenan Nisgam ugtmimajuinumg!' gisna, 'Ala eig!' Mut 'gtlams'tmu'tinew!
²² Ne'ita'taq nujiugsupugua'taqatijig tluetaq, 'Ni'n na ula ji'nm ta'n Gjinisgam megnapnn ilgwenataq ugtmimajuinumg,' aq nujiugsupugua'taqatijig iganigiitegewinu'g. Uggng-waqanmual aq paqalawaiwaqann gis tla'taqatijig getu gistesgua'tiji Gjinisgam ugtmimajuinumg. ²³ Angweiasultigw! Gis igan tlimuloqop."

Na na'gweg Se'sus na ji'nm ta'n Gjinisgam petgimapnn apaja'sitew

(*Matiw 24.29-31; Lu'g 21.25-28*)

²⁴ "Ta'n tujiw metue'gl na'gwegl gaqiaq, na na'gu'set 'mgatawa'sitew aq tepgun'set ma piam wasoqwegw. ²⁵ Gjinisgam pepuetestutew 'ms't goqwei musigis'g'tug aq gloqoweig ma wijej tl pmita'gwig. ²⁶ Na tujiw ni'n, na ula ji'nm ta'n Gjinisgam petgimapnn, alug-wigtug jugu' neia'sites. Ntmlgigno'tim aq ntgepmite'lgaqanm guguntes aq paqtasites. ²⁷ 'Pgotgima's 'ntansale'witemg ta'n telgi'g ugs'tqamu aq mawo'lataq ta'n Gjinisgam gisi mgenaji ugtmimajuinumg, ta'n telgi'g ugs'tqamu."

Gjigina'masi ula pi'gmenaqsi

(*Matiw 24.32-35; Lu'g 21.29-33*)

²⁸ "Ignmu gina'mulin ula pi'gmenaqsi. Ta'n tujiw nipispaqan nigwegl aq menajejgl poqji nipi'juaq, na gji'jituqog geget nipg. ²⁹ Pa na wijej ta'n tujiw nemituoq wegla goqwe'l tliaq. Na tujiw gji'tutoqs'p tepaw eig aq ugs'tqamu gaqian. ³⁰ Migwite'tmu'tigw ula! Mimajuinu'g ta'nig nige' mimajultijig ma nepu'ti'gw glapis ula 'ms't gaq tliaq. ³¹ Wa'so'q aq ugs'tqamu gaqiatew gatu ni'n 'nglusuaqanml 'lpa iapjiw ma gaqianugl."

Mo wen geitug ta'n tujiw tliatew

(*Matiw 24.36-44*)

³² "Gatu mo wen geitug na na'gwegl gisna ajiet ta'n tliatew, je mu ansale'wijig wa'so'q, je mu ni'n Gjinisgam ugwwisl, pas'g nujj geitoq. ³³ Ango'tmug aq jigo'tmug muta mo geituoq ta'n tujiw tliatew. ³⁴ Pa na wijej aq ji'nm ta'n ejigla'sit wiguaq aq iga'laji ugtlugowinumg iganpugultinew, ala wen newgte'jit ugtlgowaqan elugwatg, aq telimatl ga'qan nujo'tg, 'Siaw wapi!' ³⁵ Pa na wijej telimuloq, 'Gisgajo'ltigw aq angotmug muta mo geituoq ta'n tujiw Gjisaqamaw 'pgisintew etug jel wela'gewe'le'l, gisna aqatpa'q gisna ge's wejgwapniaq gisna wejgu segewa't na'gu'set. ³⁶ Gatu jiniw pgisintew, mut we'jugsinew nep'tioq!
³⁷ Ta'n goqwei telimuloq 'ms't telimgig, 'Siaw lugutigw aq angotmug.' "

14

Iganpugultijig patlia'sg aq nujigina'mua'tijig 'tplutaqan gisita'sultijig ne'pa'new Se'susal

(*Matiw 26.1-5; Lu'g 22.1,2; Sa'n 11.45-53*)

¹ Etna na tapugunaqt'tew pestie'umg ugjit Siawa'timgewei ta'n e'wmi'tij pipnaqan mo apita'tas'gtug. Iganpugultijig patlia'sg aq nujigina'mua'tijig 'tplutaqan gwilmli'tij ta'n tl gimiw ugsua'lataq Se'susal aq ta'n tl ne'pa'taq. ² Telimultijig, "Ma gis da'taqati'gw pestie'umg, ta'n tujiw pugwelgig mimajuinu'g tet 'gjigan eigig. Jijuaqa 'ms'gi'gt'tew goqwei pegwatu'tij."

Se'sus un'jig elguta'tuj amjaqto'suti Simon wiguaq

(*Matiw 26.6-13; Sa'n 12.1-8*)

[Simon maliguitut leplsiewinu'j muta melgigna'q 'gsnugowaqan geggung's teluisig, "leplsi." Na pilsiet mimajuinu aq mimajuinu sugul'gat pas'g gisi npisit.]

³ Se'sus Simon wiguaq eig's Pettanieg. Simon tel maliguitut, "Leplsiewinu'j," pas'g gisi npisit. Ge's Se'sus etlatalg, e'pit pisgwa'latl gun'teweie'l pu'taiji'tl waju'pelitl ta'n mawi mgo'tig amjaqto'suti. Wejitas'g poqtaqiaq nalt. Na panta'latl pu'taiji'tl aq guta'tuaj amjaqto'suti Se'susal un'jig. ⁴ Alt mimajuinu'g wegaiultijig aq telimultijig, "Goqwei weji e'wma'j aq goqwei wet tl pisuo'tg gelu'lg amjaqto'suti?" ⁵ Gisi ntuisgetas'gt'soq ugjit panaemg tepawgti newgtipunqegewei suliewei ganie'wisoq aq suliewei ignmuanes ewle'juinu'g!" Majaqta'titl ma'muniw na e'pilitl.

⁶ Gatu Se'sus teluet, "Punajimug na e'pit! Goqwei weji ulgowaqana'loq? Maw gelu'lg ta'n tela'tegej ugjit ni'n." ⁷ Iapjiw ewle'jultijig mimajuinu'g wijitgweiugsitogs'p aq ta'n pa tujiw gisi apoqonmuatoqs'p. Gatu ma ni'n iapjiw gis wijitgweiul. ⁸ Ula e'pit tela'tegej ta'n tel we'gwisipgwatoq. Gis guta'toq amjaqto'suti nun'jig gisgaja'tuij ta'n tli utquta'liten ugjit me' enmina'gweg. ⁹ Nige' migwite'tmug ula! Ta'n tet tami gelu'lg agnutmaqan etl wi'tas'g ta'n telgi'ugs'tqamu, na e'pit ta'n gis tla'tegej ugjit ni'n, migwite'lmaten ugjit negm."

Suta netuisgetoqol Se'susal
(Matiw 26.14-16; Lu'g 22.3-6)

¹⁰ Na smtug Suta, newgte'jit wegla newgtisgegsiliji je ta'pu unaqapemg elieji igan-pugultijig patlia'sg aq telimaji, "Ni'n apoqonmultoqs'p ta'n teli ugsua'loq Se'sus." ¹¹ Wel'ta'suala'titl ta'n tel nutua'tij teluelij aq tepluma'titl ignmuanew suliewei. Toqo poqji angapteg ta'n tli ugsua'latal Se'susal.

Na Se'sus mawatalultijig unaqapemg
(Matiw 26.17-25; Lu'g 22.7-14,21-23; Sa'n 13.21-30)

¹² Na angwesewei na'gweg pestie'watmi'tij ta'n e'wmi'tij mo apita'tas'gtnug pipnaqan, ula na na'gweg jijgluewji'lg ne'po'jig ugjit na pestie'umg. Se'sus unaqapemg pipanima'titl, "Tami pualieg 'lta'nen aq gisgaja'tunen ta'n tli uloqotalultitesnu?"

¹³ Na Se'sus tapusiliji poqjigimaji aq telimaji ta'n tla'tegelitaq. "La'tigw gutang aq ji'nm pemapilatl mesglitl samqwan'oq waju'pelitl, ultesgugsitogs'p. ¹⁴ Majulgwaloq'p na wen'ji'guom aq pisgwa'j. Tlimatoqs'p assusit na wen'ji'guomg, 'Nujigina'muet teluet, Tami tet gisgatteg ta'n nnaqapemg aq ni'n tli uloqotalultitesnen Siawa'timgewei?" ¹⁵ Musga'tugsitogs'p ge'gwe'g ta'n mesgi'g newgtse'g weli gisgaja'tas'g. Na'te'l gisgaja'tutoqs'p ta'n tli uloqotalultitesnu."

¹⁶ Na unaqapemg maja'tiliji, elat'iliji gutang aq 'ms't goqwei we'jitu'tilij ta'n Se'sus telimapni aq gisgaja'tu'tilij Siawa'timgewei wela'gewei.

¹⁷ Na wela'gw Se'sus pegising aq unaqapemg. ¹⁸ Ge's p'tautigtug etlatalulti'tij, Se'sus teluet, "Ni'n telimuloq, newgte'jit te'sioq ta'n mawatalulti'eg gegnugwalitew ni'n."

¹⁹ Toqo unaqapemg mo welgwijultiligwi aq poqji pipaningwi'titl ala wen ap igtig, "Etug ni'n?"

²⁰ Se'sus asita'puguet, "Etna na newgte'jit te'sioq, newgtisgegsioq je ta'pu, ta'n mawatalulti'eg aq getapegwija'toq ugpipnaqanm wijej eptaqan. ²¹ Ni'n, na ula ji'nm ta'n Gjinisgam petgimapnn, amujpa na 'np'tes st'ge' nige' ta'n tel wi'gas'g Gjinisgam ugtwi'gatigng na tliatew, gatu mawi mtue'tew ugjit na ji'nm ta'n getu 'ntuisgalitew ni'n, na ula ji'nm ta'n Gjinisgam petgimapnn. Me' etug gelu'lgtesoq ugjit na ji'nm pa mu ugs'tqamuigusnn."

Na Gjisaqamaw ugwela'gewe'm
(Matiw 26.26-30; Lu'g 22.14-20; 1 Golintewaq 11.23-25)

²² Ge's etlatalulti'tij Se'sus wesua'toq pipnaqan, a'sutmat aq miwatmuatl Nisgaml. Sewisgina'toq pipnaqan aq ignmuaji unaqapemg. Teluet, "Ula na na'qi. Ugsua'tug aq malqotmug."

²³ Wesua'latl gupji'tl aq miwatmuatl Nisgaml. Elasnmuaji aq 'ms't wijej wet samqwo'tiliji. ²⁴ Se'sus teluet, "Ula na nmal'tem. Ta'n tl gaq'igunia's ugjit pugwel'ig, musga'tutew ta'n Gjinisgam teli tplumapni mimajuinu'g, na tliatew. ²⁵ Ni'n telimuloq, 'lpa ap nugu ma samq'waw ula moqopa'q, glapis na na'gweg samqwa's na pilei moqopa'q ta'n Gjinisgam etli elege'witewit."

²⁶ Na tujiw a'sutmewintu'tijig, Tewita'jig aq el'ta'jig gm'tnigtug teluisig Olipet.

Se'sus igan gnuat'uatl Pie'lal ta'n tluelital mo nenagun
(Matiw 26.31-35; Lu'g 22.31-34; Sa'n 13.36-38)

²⁷ Ge's pemita'tij, Se'sus telimaji, "Ms't gilew ugsumultitoqs'p aq 'nqalitoqs'p. Geitu na tliatew muta gis tel wi'gas'g Gjinisgam ugtwi'gatigng, 'Gjinisgam ne'pa'tal newgte'jilitl ta'n jijgluew'jig nuji angwe'waji aq jijgluew'jig se's'tesguaten." ²⁸ Ta'n tujiw Gjinisgam gis minua'lij ni'n, igan lia's Galali."

²⁹ Pie'l asita'puguet, "Ma ni'n puna'lu tlia esgwia'tijig puna'l'sgig."

³⁰ Se'sus telimatl Pie'lal, "Migwite'te'n ula! Na ge's mu napew ta'pu getu'gw, gisgatatpa'q, gi's gi'l si'st tluetes mo nenuiwn ni'n."

³¹ Pie'l asita'puguet aq naji ml'gapuguet, "Mo eigtnug tluen ni'n mu nenu'lu je tlia 'npman maw gi'l."

Na 'ms't unaqapemg wijej telua'tiliji.

Se'sus etli a'sutmat Getsemani
(Matiw 26.36-46; Lu'g 22.39-46)

³² Na peita'jig na'te'l telui'tmi'tij Getsemani aq Se'sus telimaji unaqapemg, "Pita'gw tet gijga ta'n teli pgiji a'sutmai." ³³ Na tujiw wije'waji Pie'lal, Ji'mejal, aq Sa'nal. Na pooji ewlgwijing aq welmajigwetutg. ³⁴ Telimaji, "Lpa teli ewlgwija'si lpa telo'tm geget gaqsuisga'si. Na ula tet i'mu'tigw aq angot'mug."

³⁵ Me' naqajijge'le'l eliet aq mesganaqalsit maqamigeg. A'sutmat etug jel ma 'gji sa-puta'sigw wegla 'lmajo'qon. ³⁶ Na eli a'sutmatl, "Nu', Tata't! 'Ms't goqwe'l mo metue'gtugl ugjit gi'l. Pipanumul jigla'tuin ulmajo'qon. Gatu mut tla'tegew ni'n ta'n tel puatm, pas'g gi'l ta'n tel puatmn."

³⁷ Ta'n tujiw apaja'sij we'jiaji nesisiliji unaqapemg nep'tiliji aq telimatl Simon Pie'lal, "Simon me' nepan? Mo gisi ala'piwn newgte' ajiet?" ³⁸ Se'sus telimaji, "Angapmtu'tigw aq a'sutma'tigw glaman ma 'l nisiat'iwog elue'utigtug. Getu' tla'taqatioq pas'g mo gis tla'taqatioq muta wesami gtugsultioq."

³⁹ Mjit ap newgt Se'sus naji a'sutmat teluettl wije'l glusuaqan. ⁴⁰ Ta'n tujiw apaja'sit unaqapemg we'jiaji nep'tiliji. Na tetuji gtugsultijig je mu ugpugugal gis pantenmi'tigul. Ta'n tujiw tugwia'tiliji mo geitu'tigw ta'n klima'tisnn. Se'sus ap naji a'sutmat.

⁴¹ Ta'n tujiw ap si'stewei apaja'siteg na telimaji, "Tepiaq ta'n teli atlasmultioq. Na ajiet iga'q aq ni'n, na ula ji'nm ta'n Gjinisgam petgimapnn, iga'limg lue'winu'g ugpitnuaq. ⁴² Mn'jita'gw aq maita'nej! Na ji'nm ta'n gisi ntuisgalit pegising!"

Na wesua'la'titl Se'susal

(Matiw 26.47-56; Lu'g 22.47-53; Sa'n 18.3-12)

⁴³ Me' Se'sus etlewistog ta'n tujiw Sutaal, newgte'jilitl unaqapeml, pegisinnitl. Pug-wenniji mimajuinu'g pema'tu'tilitl espo'qwas'gl aq petgute'gne'l pejuwije'wa'titl Sutaal. Iganpugultijig patlia'sg nujigina'mua'tijig patlia'sg, aq natawo'ltijig ji'nmug petgima'tiji. ⁴⁴ Suta igan gnu'a'tuapni mimajuinu'g gnugwaqan. "Ta'n tegan ji'nm wesaaqanm'g, etna na negm pualog. Ugsua'lug aq jigla'lug melgigleiu'g."

⁴⁵ Ta'n teli nqase'g Suta pegising elietl Se'susal aq teluett, "Nujigina'muet," aq wesaaqanmatl. ⁴⁶ Smtug wesua'la'titl Se'susal aq melgigle'wa'titl. ⁴⁷ Na newgte'jit te'sijig gaqamultijig na gettaqa'toq espo'qwas'g aq taqamatl espe'g patlia's ugtlugowinuml mente'muaj ugs'tuaqan. ⁴⁸ Na Se'sus gelusit aq telimaji, "Amujpa na gilew te'sisgegiog wejgwita'ioq ta'n espo'qwas'gl aq petgute'gne'l ta'n teli ugsua'lioq ni'n 'st'ge' na ni'n na nuji opla'teget. ⁴⁹ Te'sigis'g ni'n wijitgweiluqop. Pas'g ta'n tel wi'gas'g Gjinisgam ugtwi'gatign, amujpa na teliaq."

⁵⁰ Toqo 'ms't unaqapemg naqalgwi'titl aq wesumultiliji.

⁵¹ Etna na newgte'jit maljewe'j ji'nm ta'n tel gnesij pas'g poqtaqasgegl wape'gl aligal. Maljugalasnn Se'susal aq negla getu gisaps'gna'titl. ⁵² Pas'g na wesumugwalitl enmisge'litl, naqtmilitl aligal ugtejg.

Se'sus pegisulul iganpugultiliji

(Matiw 26.57-68; Lu'g 22.54,55,63-71; Sa'n 18.13,14,19-24)

⁵³ Toqo Se'susal ela'la'titl na espe'g patlia's wiguaq. Na'te'l ta'nig iganpugultijig patlia'sg, natawo'ltijig ji'nmug, aq nujigina'mua'tijig 'tplutaqan etl mawia'tijig. ⁵⁴ Pie'l gneg ugtejg pem majulgwalatl aq pisgwa't ugtiga'taqang ta'n espe'litl patlia'sl wen'ji'guoml gigto'qwas'wegl. ⁵⁵ Iganpugultijig patlia'sg aq 'ms't ilsutaqatijig getu we'jitua'tisnn ta'n goqwei ugtangutew Se'susal. 'Lpa mo goqwei we'jitua'tigw ta'n tli ilsutmuataq aq ta'n tl ne'pa'taq. ⁵⁶ Pugwelgig pisui agnima'titl aq egsuaqanima'titl Se'susal. Pas'g mo wije'i tel agnutmu'tigw.

⁵⁷ Na tujiw ta'sijig ji'nmug gaqamita'jig aq egsuaqanima'titl Se'susal. ⁵⁸ "Nutaqatt'p teluett, 'Suisgo'tutes ula 'gja'sutuo'guom ta'n ji'nmug gisitu'tij aq gisi nsuguna'q ltutes newgte' ta'n mu ji'nmug gisitu'ti'gw.'" ⁵⁹ Je mu negmow mo wije'i tel agnutma'ti'gw.

⁶⁰ Na espe'g patlia's gaqama'sit ta'n te'siliji eimu'tiliji aq mil pipanimatl Se'susal, "Gis taluetes nige', ta'n tel pisuisu't'mulg?"

⁶¹ Gatu Se'sus mo me'tegw aq 'lpa mo gelusigw. Espe'g patlia's ap mil pipanimatl, "Gi'l na Nujiugs'tawi'wet ta'n Gjinisgam petgimapnn ugjit ilgwenan ugtmimajuinumg, sape'wit Gjinisgam uggwisl?"

⁶² Se'sus teli asitematl, "E'e ni'n na. 'Ms't gilew nmiatoqs'p, ni'n na ula ji'nm ta'n Gjinisgam petgimapnn, ugt'pites ugtinaqanng Gjinisgam ta'n mawignat aq nmiatoqs'p alugwigwtug wejgu nisa'si wa'so'q wejiei."

⁶³ Na espe'g patlia's tel'ta'sit Se'susal alm'getmlitl Nisgaml. Mo wels'tmug aq smtug sewisgino'toqol utapsun. Teluett, "Gis tepiaq we'jitueg. Mu nugu wen puatasigw. ⁶⁴ Nutuoq ta'n tel lue'wigl ugglusuaqanml. Tal'te'lmoq?" Smtug ilsuma'titl ugjit ne'po'qsilin.

⁶⁵ Ta'sijig eimu'tijig poqji lusgoma'titl Se'susal aq gep'joqpinmua'titl ugpugugul aq taqama'titl. Telua'tijig, "Ugji tetapuata ta'n wen gisi tqam'sg?" Sma'gnis paqtne'ita'titl aq matna'titl.

Pie'l petgwasitl Se'susal

(Matiw 26.69-75; Lu'g 22.56-62; Sa'n 18.15-18,25-27)

⁶⁶ Pie'l me' eig iga'taqanigtug ta'n wen'ji'guoml gigto'qwagwegl ta'n tujiw na espe'g patlia's ugnugtoqtejgwejml newgte'jilitl pemiellitl. ⁶⁷ Ta'n tujiw etli u'siliteg tetpaqi angamatl aq teluet, "Gi'l elg wijitgweia't'p Se'sus ta'n Nasalet tleiawit."

⁶⁸ Pas'g Pie'l petgwasit aq teli asita'puguet, "Lpa mo geju'lu ta'n goqwei wesgutmn." Na tujiw tewiet aq gaqamit gigjiw ga'qana'tas'g. Na tujiw napew getu'g.

⁶⁹ Na nugtoqtejgwej nemia'tl na'te'l aq poqji minu tlimaji wije'l glusuaqan weget gaqamultiliji, "Negm na ala." ⁷⁰ Pie'l ap petgwasit.

Na tel gne'g ula gaqamultijig ap Pie'lal elsutmua'titl, "Gi'l ma gisi megtamun muta gi'l na negla te'sioq newgte'jin muta gi'l tleiawin Galali."

⁷¹ Na tujiw Pie'l teluet, "Ugtapulij Gjinisgam egsuen! Mo nenuaq na ji'nm ta'n wesgu-moq."

⁷² Na smtug ap tapuewei napew getu'g. Na Pie'l migwite'tg ta'n Se'susal telimt'pnn, "Ge's mu napew ta'pu getu'g, gi's gi'l si'st tluetes 'mo nenuiwn.'" Ta'n tujiw angite'tgeg, na atgitemit.

15

Pilot mil pipanimatl Se'susal

(Matiw 27.1,2,11-14; Lu'g 23.1-5; Sa'n 18.28-38)

¹ Ge'sg egsitpu'g iganpugultijig patlia'sg mawa'laji esgwia'tiliji iganpugultiliji ilsutmi'tij ta'n tla'lataq Se'susal. Smtug gelpila'titl ejigla'la'titl aq ignmua'titl Pilotal. ² Pilot pipanimatl, "Gi'l na Lesui'paq ugtelege'witemual?" Se'sus asitematl, "Gi'l na teliaq teluen."

³ Iganpugultijig patlia'sg elsutmua'titl Se'susal pugwelgl ta'n goqwe'l, pas'g Se'sus mo goqwei teluegw. ⁴ Pilot ap mil pipanimatl, "Mo getu asita'pugueun? Nutman ta'n te's'gl goqwe'l gisi elsutmulg'l."

⁵ Se'sus mu nugu goqwei teluegw. Na Pilot sigta paqalaig.

Se'sus ilsutasit ne'po'qsin

(Matiw 27.15-26; Lu'g 23.13-25; Sa'n 18.39—19.16)

⁶ Te's pestie'umg Siawa'timgewei Pilot iga'latl newgte'jilitl laplusang pisilitl ta'n tegen mimajuinu'g gluma'titl. ⁷ Na tujiw newgte'jit ji'nm, teluisit Palapas, laplusang pisit, maw igtigig wijitgweiwasi'g. Negmow maw lugutipnig ta'n tel matna'tij iganpugultiliji aq ne'pa'tisni mimajuinu'g. ⁸ Ta'n tujiw pugwelgig mawita'jig aq poqji pipanima'titl Pilotal ugjit tela'tegelin ta'n i' tla'tegelij. ⁹ Pilot pipanimaji, "Pualioq iga'lan Lesui'paq ugtelege'witemual ugjit gilew?" ¹⁰ Pilot weli gi'toq iganpugultijig patlia'sg Se'susal ugpitnuaq iga'tua'tipnna muta gi's sa'q wisgua'la'titl.

¹¹ Pas'g na iganpugultijig patlia'sg munsaiwa'tiji mimajuinu'g ugjit pipanigesultinew Pilotal iga'lan Palapasal ugjit negmow. ¹² Pilot ap gelulaji mimajuinu'g, "Gatu tal pualioq tala'lan newgte'jit telul'tog, 'Lesui'paq ugtelege'witemual?"

¹³ Na apaji sesgu'tijig, "Gujjiewto'q!"

¹⁴ Pilot pipanimaji, "Gatu goqweieg ta opla'toqosneg?" Me' naji gsigawa'tijig, "Gujjiewto'q!"

¹⁵ Pilot getu tetapua'laji mimajuinu'g. Na iga'latl Palapasal ugjit negmow. Iga'latl Se'susal sma'gnis ugpitnuaq ugjit mattoqsilin aq gujjiewto'qsilin.

Sma'gnisg maligitelma'titl Se'susal

(Matiw 27.27-31; Sa'n 19.2,3)

¹⁶ Sma'gnisg ela'la'titl Se'susal iga'taqanigtug, ta'n g'pnnolewei wen'ji'guoml gigto'qwapaqteg. Na esgwia'tijig sma'gnisg wigumaji aq mawita'jig. ¹⁷ Sma'gnisg Se'susal nasa'tua'titl megwi ewne'lil pitu'gunn pitoqsilitl. Goqominaqsie' el'tu'tij piptugwaqig aq nasa'tua'titl un'jig. ¹⁸ Na poqji gaqametesultijig aq matgwetua'titl. Telima'titl, "Wel'ta'si ta'n tel nemu'l Lesui'paq ugtelege'witemual!" ¹⁹ Taqama'titl un'jig gmu'j, elusguma'titl, nutgul'pa'sultijig aq emtoqwala'titl. ²⁰ Na ta'n tujiw maligima'titeg menatua'titl megwi ewne'lil pitu'gunn, apaji nasa'tua'titl utapsunn. Na tujiw ela'la'titl ta'n tl gujjiewta'taq.

Se'sus gujjiewteigtug nasapaqtotg

(Matiw 27.32-44; Lu'g 23.26-43; Sa'n 19.17-27)

²¹ Ge's pemitat'ij asugua'titl ji'nmul, teluisilitl Simon, tleiawilitl Sailin. Uggwisg na Alegsantel aq Megwatpat. Pem lielil 'gjiang. Gi'gaja'la'titl pma'pinmilin Se'susal

uggujiewe'm. ²² Se'susal pegisula'titl ta'n teluisig Golgota na telueg, "Teli angamgug 'st'ge' waqan'tewatpat." ²³ Se'susal getu ignmua'tipn moqopa'q wiaqa'tas'g 'mpisun teluisig mul, mu tli ulmaje'n, gatu Se'sus mo esamqawawgup. ²⁴ Na tujiw sma'gnis gujjieweigtug nasta'titl. Toqo wesua'tua'titl utapsun te's i' newgte' elaqatijig nmitunew ta'n wen ingutei utgete'tew. Etna na tel nasgwa'tatultisnig. ²⁵ Panaemog pesgunateg ajiet egsitpu'g ta'n tujiw gujjiewta'titeg. ²⁶ Ula na gnugwaqan ta'n tel pisumuj nasa'tua'tij uggujiewe'm, ewi'gas'g, "Lesui'paq ugtelege'witemual." ²⁷ Tapusijig gmutnesg gujjiewto'jig maw Se'susal, newgte'jit inaqaaneg aq igtig patatujg. ²⁸ Na teliaq ta'n Gjinisgam ugtwi'gatign tel wi'gas'g'p, "Mawa'lut maw gmutnesg."

²⁹ Na mimajuinu'g pemita'jig pepuegetitl un'jiwal aq maligima'titl Se'susal. "Na! Gi'l getu seioqte'mu's'p 'gjia'sutuo'guom aq gisi apaji 'ltutes nesuguna'q. ³⁰ Ge' nisa'si nige' na gujjieweigtug. Ugs'tawi'si gi'l."

³¹ Pa na wije'i iganpugultijig patlia'sg aq nujjigina'mua'tijig 'tplutaqan maligima'titl Se'susal, telimultijig. "Gisi ugs'tawiaji igtigig, pas'g negm mo gisi ugs'tawi'sigw. ³² Ge' angamanej, Isle'lewaq ugtelege'witemual, Nujiugs'tawi'wet. Nisa'si gujjieweigtug nige'. Na tujiw 'gtlams'tultesnen." Na ula tapusijig, gujjiewto't'pnig maw Se'susal, elg maligima'titl aq ewnasima'titl.

Se'sus ta'n teli np'gs

(Matiw 27.45-56; Lu'g 23.44-49; Sa'n 19.28-30)

³³ Ta'n tujiw mewliagweg iga'q ta'n telgi'g ugs'tqamu oqonitpaqamugwa's'g nesisgl ajietl. ³⁴ Na tujiw Se'sus sesgwet aq teluet, "Eloi, Eloi lama sabachthani?" Na telueg, "Ntnisgamum, 'ntnisgamum, tal gis puna'lin ni'n?"

³⁵ Te'sijig mimajuinu'g eimu'tijig nutua'titeg teluejig, "Ge' jigs'tug, wigumatl Ilaijaal." ³⁶ Newgte'jit ta'n 'spanj gisi gwija'toq moqopa'qigtug aq gis iga'toq pita'q gmu'jigtug elasga'tuaj Se'susal ugtung. Teluet, "Pe'l angamanej Ilaija jugu'en aq nisa'lan gujjieweigtug."

³⁷ Na Se'sus gesigawwet aq nepgaq.

³⁸ Etna na ula gesgug atla'wegn tmsaqign 'gjia'sutuo'guomg gaqapitg. Na telgi'g's asugom te'sisga'q leppie aq nesisga'q leppie tel pita'q. Nasgwa'toq ta'n eteg 'gjisape'uti. Ta'n tujiw Se'sus neppeg weji pqoji suisgina's'g g'p'taq glapis epune'g. ³⁹ Na igantug gujjieweigtug sma'gnis iganpugutua'ji gaqamit, nemiateg Se'susal ta'n tujiw gesigaw sesgweliteg aq nepliteg. Teluet, "Ula ji'nm teliaq Gjinisgam uggwisaq."

⁴⁰ Eimu'tijig pugwelgig e'prijig, ta'n gneg wetama'titl Se'susal nepliteg. Wijitgweiwa'tiji Salom, Mal Matle'n, aq Mali ta'n uggwisg, na maw maljewe'juit Ji'mej aq Josi. ⁴¹ Majulgwala'tisnn Se'susal ge'sg eimlitem Galali aq apoqonmua'tipn. Pugwelgig igtigig eimu'tijig ta'nig el wije'wa'tisnn Selusalemg.

Utqotala'titl Se'susal

(Matiw 27.57-61; Lu'g 23.50-56; Sa'n 19.38-42)

⁴² Etna na na'gweg ta'n ilajugtmi'tij atlasmutigis'g. Pemi ula'gewe'le'l ta'n So'sep Alimatiaewaj pegisng. ⁴³ Maw gtlamite'Imut ula iganpuguit. Ne'gaw esgmalatl na na'gweg ta'n tujiw Nisgam'l p'gisinnital aq ugtmimajuinung ilgwenataq. So'sep melgita'sit, elietl Pilotal naji glutmuatl Se'susal wa'qi. ⁴⁴ Pilot paqalalaq ta'n tujiw nutg Se'susal gisi npilin. Na wigumatl sma'gnis iganpuguilil aq pipanimatl, "Na teli nqa'si 'np'gaq Se'suso'q?" ⁴⁵ Ta'n tujiw nutg iganpuguilil ta'n teluelij, Pilot telimatl So'sepal, "Gisi ugsua'tuates wa'qi." ⁴⁶ So'sep pegwateg wape'g atla'wegn. Nisa'tuaj wa'qi aq atla'wegnigtug te'tepjepilat. Pisgwapilat elmalqe'g ta'n gisitu'tip gun'tewigtug aq na'te'l elsmalatl. El'te't'pja'toq mesgi'g gun'tew gep'joqwa'tmn ta'n weji pisgwa'lut'p. ⁴⁷ Tapusijig e'prijig eli angama'titl ta'n Se'susal elisilij. Mal Matle'n aq Mali ta'n uggwisg Josial aq Ji'mejal.

16

Se'sus minunsit

(Matiw 28.1-8; Lu'g 24.1-12; Sa'n 20.1-10)

¹ Ta'n tujiw gi's galgwasiat, na atlasmutigisgug gaqiaq, Mal Matle'n, Salom, aq Mali na Ji'mej aq Josi uggwija'q pegwatelmi'tij weljema'gewei, ta'n guto'tuataq Se'susal wa'qig.

² Ge'sg egsitpu'g aqantie'umg, na'gu'set pemsegewa'j, el'ta'jig ta'n Se'sus etli utquta'lut'p.

³ Ge's pemita'tij telimultijig, "Wen te't'pja'tutew na gun'tew ugjit ginu weji pisgwa'ting ta'n etli utquta'lut'p?" ⁴ Na mawi ms'gi'g gun'tew. Na ta'n tujiw nepsapati'tij nemitu'tij gun'tewe'g gis jigla'tas'gs'pneg. ⁵ Pem pisgwa'tijig ta'n etli utquta'lut'p. Nemiatitl na'te'l maljewe'j ji'nm epilil inaqaaneg. Nasg'gl wape'gl aligal aq maw we'gwata'sultijig.

⁶ Telimaji, "Mut we'gwata'sultinew. Al gwiluog Se'sus, Nasaletgewa'j, ta'n gujjiewto't'pnaq. Mo tet eimug gis minunsitaq! Angapmtug! Ula tet elising'pnaq. ⁷ Lta'gw

gnua'tug unaqapemg maw Pie'l, Se'sus igan lietew Galali. Na'te'l tl nmiatoqs'p 'st'ge' ta'n telimugsioqop.”

⁸ Na tewita'jig aq ejigltugultijig ta'n etli utquta'lut'p muta tel jipaqita'jig aq we'gwata'sultijig. Mo wenn telima'tigul goqwei muta tel jipasultijig.

Se'sus neia'sitl Mal Matle'n

(Matiw 28.9,10; Sa'n 20.11-18)

⁹ Ge'sg egsitpu'g aqantie'umg Se'sus minunsiteg, tmg neia'sitl Mal Matle'n, ta'n lluinieg te'siliji mn'tu'g tewaqt'esguapni. ¹⁰ Mal Matle'n eliet ta'n Se'sus unaqapemg eimu'tijig ta'n etl ewlgwijultijig aq etltemultijig. Telimaji negm nemiapnn Se'susal. ¹¹ Ta'n tujiw nutua'titeg telueliteg Se'sus mimajit aq negm nemiapnn, mu getlams'tua'tigul.

Se'sus neialsit tapusiliji unaqapemg

(Lu'g 24.13-35)

¹² Tel gne'g ge's pemla'tilij gutang, tapusiliji unaqapemg Se'sus ap piltu neialsit aq mo nenagwi'tigul. Amgwesewei nemia'titeg pas'g tel gne'g sapama'titl. ¹³ Ula apaja'tijig aq telima'tiji igtigig, pas'g na igtigig mo getlams'tmi'ti'gw.

Se'sus neialsit wegla newgtisgegsiliji je newgt

(Matiw 28.16-20; Lu'g 24.36-49; Sa'n 20.19-23; Paqalaiwaqann 1.6-8)

¹⁴ Glapis ugtejgewei Se'sus neialsit wegla newgtisgegsiliji jel newgt unaqapemg ge's etlatalulti'tij. Majiaqa'laji muta mu getlams'tmu'ti'gw aq melgasultijig. Mu getu jigs'tmu'ti'gw ta'nig nemia'tipnn mimajilitl. ¹⁵ Telimaji, “Lta'gw ta'n telgi'g ugs'tqamu, ta'n te'sit mimajuinu'g se'sa'tug gelu'lg agnutmaqan. ¹⁶ Ta'n wen getlams'tg aq sign'tasij. Gjinisgam ugs'tawiatal. Ta'n wen mu getlams'tmug, ulmaji ilsutasitew. ¹⁷ Ta'nig getlams'tmu'tijig tla'taqatitaq wegla melgignaqal paqalaiwaqann: wegla 'gtaqqatesguataq mn'tu'g 'nwisunm aq piltui'sultitaq. ¹⁸ Pa na gis unaqa'la'tij 'mtesgmu gisna samqwolttijig ta'n goqwei ne'pa'gutaq, ma tala'lugwi'ti'gw. Iga'tuataq ugpitnual gesnugu'tiliji na ilita'taq.”

Se'sus ela'lut wa'so'q

(Lu'g 24.50-53; Paqalaiwaqann 1.9-11)

¹⁹ Ta'n tujiw Gjisaqamaw Se'sus gis glulateg, wa'so'q ela'lut. Pemgopa'sit ugtinaqaneg Gjinisgaml. ²⁰ Na unaqapemg maita'liji aq gina'mua'tijig 'ms't tami. Gjisaqamaw Se'sus maw lugutijig, neia'tuanew ta'n tel gina'mua'ti'tij teliaqewei ta'n teli ignmuaj ml'gigno'ti gis tla'taqatijig mesgi'gl ta'n goqwe'l.

Na gelu'lg agnutmaqan ta'n Lu'g ewi'g'g'p Gegnugwataqan ugjit ula wi'gatign

Lu'g ewi'gmuaupnn ula wi'gatign Tiaplusal. Telimatl ta'n Se'sus pegising'p ugs'tqamug ugs'tawian lue'winu'g. Lu'g pewalatl gji'tun Nisgam gesalaji milapegsultiliji mimajuinu'. Ta's'gl a'tugwaqann pugwelgig mimajuinu'g geitu'tij ewi'gas'gl ula wi'gatignigtug. Ta's'gl na Samaliaewa'j ta'n welm'toq (10.25-37), Jijgluwej ta'n gesga't (15.1-7) aq Na ji'nm ta'n apjiw gesalatl uggwisl.

Lu'g telimapnn Tiaplusal ta'n Se'sus wesgutg ugtlgowaqan ugs'tqamug, (4.18-19; 7.22-23). Se'sus gesalaji mimajuinu' ta'n igtigi mo gesalgwi'tigwi. Gesalaji ewle'jultiliji mimajuinu'. Se'sus telmaji mimajuinu' na a'tugwaqan ta'n Nisgam gesalatl Lasalasal. Lasalasal ewle'jit aq gesnugwat, (16.19-31). Se'sus telimaji unaqapemg, 'Ntuisgetu ta'n te's'g goqwei geggunmug aq ignmamug na suliewei ta'ni ewle'jultijig,' (12.23). Na apoqnmua'ji ewle'jultilij, gesnugu'tiliji aq ta'ni mo apoqnmassultili'gw. Lu'g pewalatl Tiaplusal gji'tulin Se'sus na mujgajewei mimajuinu'.

Lu'g telimatl Tiaplusal na Wejuli Nisgam apjiw ne'gaw apoqnmuatl Se'susal aq ne'gaw ilgwenatl. Telimatl na Se'sus gaqaisg a'sutmat. A'sutmap ta'n gis sign'tuteg (3.21) ge's gmnaq megnagweg unaqapemg (6.12) aq ta'n tujiw gaqapijengeg gujjieweigtug (23.34,46). Se'sus telimagni mimajuinu' nesisgl a'tugwaqann ta'n wesgutg a'sutmaqan (11.1-9; 18.1-8 aq 18.9-14).

Lu'g ap igtig wi'gatign ewi'g'g'p. Na igtig wi'gatign teluisig, Ta'n I' Tla'taqatipnig Apustale wijig.

Ta'n goqwei ewi'gas'g ula wi'gatignigtug

Lu'g ewi'gmuatl Tiaplusal (1.1-4)

Ta'n Sa'n Nutsign'tuet aq Se'sus teli ugs'tqamui'pni (1.5-2.52)

Na agnutmaqan ta'n Sa'n Nutsign'tuet pestung'p (3.1-20)

Ta'n Se'sus sign'tuteg aq ta'n wet nu'gwalut (3.21-4.13)

Ta'n Se'sus tela'tegep aq gegnu'tmuapni mimajuinu' Galiliewa'gig (4.14-9.50)

Ta'n Se'sus tela'tegep aq teluep ta'n tujiw wejiep Galiliewa'gig glapis Selusalemg (9.51-19.27)

Ta'n Se'sus tela'tegep aq teluep ge's etl mittugweteg Selusalemg (19.28-22.46)

Se'sus wesua'lut'p, isutasip ugjit n'pmn aq gujjiewto'sip (22.47-23.56)

Se'sus minunsiteg, al neia'sip mimajuinueg aq wenaqalsit'p wa'so'q (24.1-53)

Ta'n goqwei Lu'g telimatl Tiopilusal

¹ Nitap Tiopilus, pugwelgig mimajuinu'g wejo'tmi'tip wi'gmnew agnutmaqan ta'n goqwe'l gis tliaqapnn tepaw ta'n eimu'tieg. ² Ewi'gmi'tipnn ta'n goqwe'l igtigi telimugsieg'pnn. Negla nemitu'tilipnn ta'n goqwe'l teliaqapnn weja'tegeggeg Sa'n Nutsign'tuet ugs'tqamui'p glapis nige' aq telimugsieg'p ula gelu'lg agnutmaqan. ³ Saqamaw, gis sangew gina'masiapnn wegla ta'n goqwe'l teliaqapnn weja'tegeggeg na tujiw glapis nige'. Tel'te'tm gi'l getu' gji'tun glaman pemgopi aq ewi'gmul ula agnutmaqan. ⁴ Ula wet tla'tegei glaman 'gji'tutes giasgiwowe' wegla ta'n goqwe'l gegnu'tmugsipnn.

Ansale'wit telimatl Saglaiaal ugguwisuin

⁵ Na ge's Elot elege'witewip Jutiaewa'gig, na tujiw Saglaia na patlia'suit. Wetapegsit na patlia'saq ta'n teluisipnaq Apaija. Ugte'piteml teluisilit El'sapet. Ula e'pit wetapegsit A'lano'q. ⁶ Gitg apjiw tela'tegejig ta'n Gisiteget tel puatg. Getlamiejig aq apjiw getlams'tmi'tij Nisgamewei tplutaqan. ⁷ Mo mijua'ji'jg gegguna'tigupni muta El'sapet mo gisi un'janigup. Nige' gitg wel gisiguijig.

⁸ Newtejgeg na'gweg ge's Apaijaewa'jg elugowa'titl Gjinisgaml a'sutuo'guomg, na tujiw Saglaia nigani a'sutmat. ⁹ Na patlia's ta'n nigani a'sutmat ignmut nu'gwa'tun weljema'gewei patgulmesigaqanigtug. Glaman Saglaia megnut aq eliet gjia'sutuo'guomg ta'n Gisitegetitl emtoqwala'titl, ugjit weljema'gewei nu'gwa'tun. ¹⁰ Na gujmug mimajuinu'g etli a'sutma'tijig ge's Saglaia etl nu'gwa'toq weljema'gewei.

¹¹ Na Gisiteget ugtansale'witeml neia'silitl aq gaqamilitl inaqa'neg patgulmesigaqanigtug ta'n nu'gwa'tas'g weljema'gewei. ¹² Ta'n tujiw Saglaia nemia'j sespeta'sit aq jipasisit. ¹³ Gatu na ansale'wilitl telimtl, "Saglaia, mut jipasiw. Gjinisgam gis nutmasg gta'sutmaqann. Gte'pitem, El'sapet, gugunatal lpa'tujl aq tl wi'tatogs'p Sa'n. ¹⁴ Na tujiw ul'ta'sites aq no'q ulgwijintes. Pugwelgig mimajuinu'g ul'ta'sultitaq ta'n tujiw ugs'tqamuilitew. ¹⁵ Gisiteget

gepmite'lmatal. Ma esamqawgw moqopa'q gisna pugtewijg. Weja'tegemg ugs'tqamuitew gugunatal Wejuli Nisgaml. ¹⁶ Gisa'lata pugwenniji mimajuinu' Lesui'pe'gatig lita'sualanew Gisitegelitl na Gjinisgaml ta'n emtoqwala'titl. ¹⁷ Lietew aq pestuntew ge's mu Gjisaqamawl poqji pestunmlitl. Msntew na ml'gigno'ti ta'n wejiaq wa'so'q aq ml'gignatew st'ge' na niganigjitegewinauq teluisipnaq Ilaija. Gisa'lata mimajuinu'g apaji gsalata un'janua. Gisa'lata na mimajuinu'g ta'n mo getlams'tua'tigul Gisitegelitl gtlams'tuanew aq tla'taqatinew ta'n gigwajiaq. Gisa'lata mimajuinu' gisgajol'tinew ugjit ta'n tujiw Gjisaqamawl pgsing."

¹⁸ Saglaia telimatl ansale'wiltil, "Tali gi'tu ms't ula tlian. Gisigui aq nte'pitem na gisigui'sgw."

¹⁹ Ansale'wit telimatl, "Teluisi Gapiel. Ni'n na Gjinisgam uglugowinuml aq petgimit ugjit tlimulin ula gelu'lg agnutmaqan. ²⁰ Mo getlams'tmun ula ta'n gis tlimul. Na ma gisi glusiwn glapis na na'gweg iga'q ta'n ms't gaqiatew st'ge' teli tplumulap."

²¹ Na mimajuinu'g ta'n eimu'tijig gujmwg etli esgmala'titl Saglaiaal. Angita'sultijig tal gis teli pgitgatg na gia'sutuo'guomg. ²² Ta'n tujiw tewiej mo gis glulagwi. Na mimajuinu'g geja'titl na gis nmitulipnn nat goqwei gia'sutuo'guomg. Saglaia amujpa ugpitnn e'w'gl ugjit gnua'tuan, muta mo gis ewistugw. ²³ Ta'n tujiw uglugowaqan gaqiaq a'sutuo'guomg Saglaia enmiet wiguaq.

²⁴ Na tel'gne'geg ugte'piteml tele'litl. Mo naqtmligw wiguow na'nijig tepgun'seliji. ²⁵ El'sapet teluet, "Gisiteget gisi apoqonmuit aq wel'te'lmit. Na ejigla'tuit ntaqo'qonmeg."

Ansale'wit telimatl Malial, "Un'janites"

²⁶ Asugom tepgun'sejig El'sapet gis tele'g'p, na tujiw Gjinisgam elgimatl ansale'wiltil teluisilitl Gapiel na gjigan teluisig Nasalet, ta'n eteg Galaliewa'gi. ²⁷ Na agnutmaqan pegisitoq ugjit e'pite'sl teluisilitl Mali. Mali gisi tplumtjijig malie'winew ji'nml teluisilitl So'sep. Na ji'nml wetagutg na elege'witaq teluisipnaq Ta'pit. ²⁸ Na tujiw neia'sit ansale'wit aq telimatl Malial, "E'pite's, telimul gelu'lg agnutmaqan muta Gisiteget wijitgweiasg aq maw gepmite'tasin."

²⁹ Mali sespeta'sit ta'n ansale'wiltil gis tlimt mutata mu nestmug na agnutmaqan. ³⁰ Na ansale'wit telimatl, "Mali, mut jipasiw muta Gjinisgam gepmite'lm'sg. ³¹ Tle'tes aq ugs'tqamualates mijua'ji'. Tl wi'tates Se'sus. ³² Gepme'tew aq tl wi'taten na Gjinisgam uggwisl. Gjinisgam na Gisiteget ignmuatal elege'witewilin st'ge' Ta'pito'q ta'n negm wetapegsit. ³³ Iapjiw niganpugutuata ta'ni wetapegsultiliji Je'gopo'q. Iapjiw elege'witewitew aq ugtelege'wa'gim iapjiwtetew."

³⁴ Mali pipanimatl ansale'wiltil, "Tal gis ula tliatew, menaq tepqatmu'?"

³⁵ Ansale'wit telimatl, "Wejuli Nisgam nisa'sitew gi'leg. Na mawi espe'g Gjinisgam ugm'gigno'tim guguntes aq gisa'lulten tle'n. Na mijua'ji'j sape'witew aq tl wi'taten Gjinisgam uggwisl. ³⁶ Teluemg'p na go'gumaw, El'sapet, ma gis gugunagwi mijua'ji'g. Gatu telimul, na asugom te'sijig tepgun'sejig gi's tele'g aq gugunatal lpa'tujl, je tlia tel gisiguij. ³⁷ Muta mo eigtnug goqwei ta'n Gjinisgam mo gis tla'tegegw."

³⁸ Mali teluet, "Ni'n na Gisiteget elugowg. Tliaj ni'neg ta'n gis tluen."

Na tujiw ansale'wiltil naqaltl.

Mali emittugwalatl wo'gumal, El'sapetal

³⁹ Na tel'gne'ge'l Mali ilajit aq smtug eliet na gjigan ta'n etl mlqamigeg Jutiaewa'gi. ⁴⁰ Pisgwa't Saglaia aq El'sapet wiguow aq gelulatl El'sapetal. ⁴¹ Na El'sapet tel nu-tuaj Malial, na mijua'ji'j jiniw maja'silitl ugtlaminug. Na tujiw Wejuli Nisgam pija'sit El'sapeteg. ⁴² El'sapet gesigawwet, "Gjinisgam me' wel'te'lm'sg je mu igitig e'piji aq pajiji ul'te'lmutew na mijua'ji'j ta'n gugunates. ⁴³ No'q gelu'lg ta'n teliaq Gjisaqamawl uggwitl peji mittugwalit. ⁴⁴ Nqasaiw nutu'laneg, nn'jan maja'sip ntlaminug muta wel'ta'sit. ⁴⁵ No'q wel'ta'sin muta getlams'tmn ta'n goqwei Gisiteget teplum'sg'p na tliatew."

Mali emtoqwalatl Nisgaml

⁴⁶ Mali teluet, "Ngamlamun welgwig aq me'gite'lm'g Gisiteget, ⁴⁷ Pajiji ul'ta'si muta Gjinisgam na Nujjugs'tawi'wet ta'n gisi ugs'tawi't. ⁴⁸ Angite'lmit aq ewle'jit ni'n na uglugowinu'sguml. Nige' weja'tegemg ms't wen tl wi'titew pajiji ul'te'lmute'p. ⁴⁹ Na Gisiteget gisi ignmuit nat goqwei pajiji glu'lg. Lpa na sape'wit. ⁵⁰ Ewlite'lmaji ta'ni gepmite'lm'gwi'titl. Ula tla'tegetew ugjit mimajuinu'g aq un'janua iapjiw. ⁵¹ Mesgi'g ta'n goqwe'l gis tla'tegelitl. Gisa'laji ta'n espitel'sultiliji ugs'multinew aq gisa'laji naqa'tnew ta'n getu' tla'taqatili'tij. ⁵² Mena'lapni elege'wiliji ta'n melgigno'tiliji umutgiwal aq wele'wapni ewle'juinu'g. ⁵³ Esmapni gewisultiliji gelu'lg mijipjewe. Gatu enmigimapni milesuinu' aq mo goqwei ignmuagupni. ⁵⁴ Ta'n goqwei teli tplumapni gn'gi'guagi'g na tla'tegep.

Apoqonmuapni uglugowinung na Lesui'pa. ⁵⁵ Migwite'tg ta'n gelulapni gn'gi'gunaqi'g. Na ewlite'Imapni Aplamal aq Aplamal un'janua iapjiw."

⁵⁶ Na Mali emittugwalatl El'sapetal na'tami nesisijig tepgun'sejig aq na tujiw apajinmiet.

Sa'n Nutsign'tuet ugs'tqamuit

⁵⁷ Na pesgunateg te'sisgegsijig tepgun'sejig gisi iga'jig El'sapet ugs'tqamua'latl uggwisl. ⁵⁸ Mawi ul'ta'sit. Ta'n tujiw witapesgwa aq wo'guma nutna'tilij Gisiteget teli ula'latl El'sapetal na mawi ul'ta'sultilij.

⁵⁹ Ta'n tujiw mijua'ji'j aqan'tie'uti tewje'geg, mimajuinu'g peita'jig ugjit lugwalanew. Getu' tl wi'ta'titl Saglaia, st'ge' ujjl. ⁶⁰ Gatu uggwitl teluelitl, "Moqwa', tluisitew Sa'n."

⁶¹ Na telima'titl, "Mo geggunawjig ta'n talagumjig wijei geggunmi'tij ula wisun." ⁶² Na tujiw ugpitnual weji glula'titl ujjl aq pipanima'titl ta'n getu' tl wi'taj uggwisl.

⁶³ Saglaia pipanigesit wi'gatign aq ewi'g'g, "Tluisitew Sa'n." Mimajuinu'g sigti paqalail-tijig. ⁶⁴ Na smtug Saglaia gis glusit, aq poqji gepmite'Imatl Gjinsigam. ⁶⁵ Na mimajuinu'g ta'n wigultijig gigjiw Saglaia wiguow jipasultijig. Me' tel'gne'g ms't wen ta'n wigit na milqamigeg Jutiaewa'gi siaw agnutma'tijig ula ta'n goqwei gis tiaq. ⁶⁶ Ta'n te'sit wen nutg ula agnutmaqan angite'Ima'titl, "Wenitew u't mijua'ji'j gisigwej?" muta geitu'tij Gisiteget apoqonmuatl.

Saglaia ugtagnutmaqanm

⁶⁷ Na Wejuli Nisgam nisa'sit Saglaiaeg na Sa'n Nutsign'tuet ujjl. Na tujiw Saglaia teluet glusuaqann ta'n wejiaqal Nisgameg,

⁶⁸ "Me'gite'Imanej Gisiteget na Gjinsigam ugjit Lesui'paq. Pegising'p ugjit apoqon-muanew ugmimajuinung aq ugs'tawianew. ⁶⁹ Petgitmugsi'gw Nujiugs'tawi'welitl ta'n melgigna'litl. Ula Westaulg wetapegsit Ta'piteg, na Gjinsigam uglugowinuml. ⁷⁰ Gi's nige' sa'q Gjinsigam gisa'lapni niganigjitegewinugi' tuenew ula. ⁷¹ Teplumugsi'gup weji ugs'tawuginsenu ta'nig getanugsi'gwig. Teplumugsi'gup angweuuginsenu glaman ta'nig masgelmugsi'gwig ma jile'ugsig'gwig. ⁷² Teluep ewlite'Imata gn'gi'gunaqi'g aq apjiw migwite'ttew ta'n goqwei teplumsip. ⁷³ Tla'tegetew wegla goqwe'l teplumapnn Aplamal, ta'n wetapegsulti'gw. ⁷⁴ Teplumsip weji ugs'tawuginsenu ta'nig masgelmugsi'gwig aq igaluginsenu glaman lugutitesnu ugjit negm aq ma jipasultig'gw. ⁷⁵ Ugs'tawugsitesnu glaman sape'ultitesnu aq tetapua'taqatitesnu ta'n teli pgitawsulti'gw. ⁷⁶ Ngwis, tl wi'tulten niganigjitegewinu ugjit espe'g Gjinsigam. Ta'n tujiw Gjisaqamaw pgsintew, nigana'sites ilajugtmautes ta'n goqwe'l ugjit negm. ⁷⁷ Tlimates ugmimajuinung na ugs'tawiaten ta'n tujiw ugpata'taqanmaal apigsigtmu. ⁷⁸ Gjinsigam ta'n emtoqwalugg na gesaluet aq ewlite'Imugsi'gw. Na na'gweg iga'tutew ta'n ugs'tawugsitesnu. ⁷⁹ Ugs'tawiaata na mimajuinu' ta'n pata'tegewinu' aq ta'n pemi npu'tijig. Ilgwenugsitesnu mimajultinenu wantaqo'ti'gtug."

⁸⁰ Na lpa'tuj, Sa'n, pemigwet, pemi ntawe'g aq melgi gtlams'tuatl Nisgam. Ta'n tujiw gisigwet na eliet usgowa'sin paqtaqamigtug glapis poqji pestunmuaji Lesui'pa.

2

Se'sus ugs'tqamuit

(Matiw 1.18-25)

¹ Na teliaqap ge's Agustus elege'witewip Lo'mewa'gi tewatgitg tplutaqan ta'n telgi'g Lo'mewa'gi. Pewalaji ms't mimajuinu'g pishui'gusultinew ta'n wetagutmu'ti'tij. ² Ula na amgwesewieg mimajuinu'g pishui'gusulti'tij ge's Gwiliunus g'pnnolewiteg Siliaeg'gatig. ³ Na tujiw ms't wen eliet aq pishui'gusit na gjigan ta'n wetagutg.

⁴ Na So'sep weji maja'sit gjigan teluisig Nasalet Galahiewa'gig. Eliet na utan teluisig Petliem Jutiaewa'gig. Petliem na utan ta'n Ta'pito'q na elege'witaq etli ugs'tqamuip. So'sep wet liet na'te'l muta wetapegsit Ta'piteg. ⁵ Naji pishui'gusijig ugte'piteml, Malial ta'n gi's getu' un'janilitl. ⁶ Na teliaq ge's eimi'tij Petliemg, tetaputesg Mali un'janin. ⁷ Amgwesewe'l uggwisl ugs'tqamua'latl aq ewnisgwega'latl atla'wegnigtug. Elsma'latl msigu ta'n wi'sisg esma'titen. Mali tela'teget muta mo we'jitu'tigupni getgunimgewei.

Ansale'wit gegnuat'ua'ji nujo'taqatili

na gelu'lg agnutmaqan

⁸ Na wijei wela'gweg gigjiw Petliemg m'gegtug eimu'tijig ji'nmug ta'n nujiangweiwa'tiji jigg'luwiji. ⁹ Gisiteget ugtansale'witeml neia'silitl aq pitiata'sg ta'n ji'nmug eimu'ti'tij. Gesateg wejiaq wa'so'q. Ji'nmug ma'muni jipaqita'jig. ¹⁰ Ansale'wit telimaji, "Mut jipaqita'new. Weji pgsin ugjit tlimulinew gelu'lg agnutmaqan. Ula agnutmaqan gisa'lata ms't mimajuinu'g ugs'tqamug ul'ta'sultinew. ¹¹ Ula wela'gw na Gjisaqamaw ta'n teluisig Nujiugs'tawi'wet ugs'tqamuip. Eig na gjigan ta'n Ta'pito'q wetagutg'p. ¹² Telimuloq

ta'n tl nenuatoqs'p. Na mijua'ji'j nmiatoqs'p ewnisgweg'a'tasit atla'wegnigtug aq elising msiguigtug."

¹³ Jiniw pugwelgig ansale'wijing ne'ita'jig ta'n igtigl ansale'wililit eimlilit. Etl gtapegia'tijig ta'n tel gepmite'lma'tij Gjinisgaml. Teluejig,

¹⁴ "Miwa'lanej Gjinisgam ta'n mawi espe'g wa'so'q.

Wantaqo'ti i'tt'j ugs'tqamug ugjit mimajuinu'g ta'n wel'te'lmaji."

¹⁵ Ta'n tujiw ansale'wijing apaita'titeg wa'so'q, na nujiangweiwa'tiji jijgluewji telimtu'tijig, "Ge' lta'nej Petliemg aq nat nmitunej ta'n goqwei gis thiaq aq ta'n goqwei Gisiteget gis gnuwa'tugs'gw."

¹⁶ Na smtug el'ta'jig aq nemia'tiji Malial, So'sepal aq na mijua'ji'jl ta'n elisinnitl msiguigtug. ¹⁷ Angama'titl mijua'ji'jl aq telima'tiji Malial aq igtigi ta'n ansale'wililit telimgwi'tipnn ugjit na mijua'ji'jl. ¹⁸ Igtigig mimajuinu'g paqalailu'tijig ta'n tujiw nutua'ti'tij ta'n goqwei ji'nmu ta'n angwegwi'tiji jijgluewjig gis agnutmli'tij. ¹⁹ Mali migwite'tgl ms't ta'n goqwe'l nutmapnn aq melgi angite'tgl. ²⁰ Na ji'nmug ta'n angweiwa'tiji jijgluewji enmi gtapegia'tijig aq emtoqwalatitl Gjinisgaml ugjit ta'n te's'g gis nutmi'tij aq ta'n goqwei gis nemitu'tij. Lpa na teliaqap st'ge' ta'n ansale'wit teluep.

Se'sus tel wisungewut

²¹ Ta'n tujiw ugumuljin te'suguna'q iga'q ugjit na lpa'tuj elugwa'-tasin, tel wisungewa-toqs'p Se'sus st'ge' ta'n ansale'wit tel wisungewapnn ge's mu Mali tele'gweg.

Mali aq So'sep ela'la'titl Se'susal gjia'sutuo'guomg

²² Na na'gweg ta'n waqama'lugsijig tetaputesg, na tujiw Mali aq So'sep ela'tijig gjia'sutuo'guomg tla'tegenew ta'n goqwei Mowisewei tplutaqan telueg. Ela'la'titl mijua'ji'jl gjia'sutuo'guomg Selusalemg ugjit neia'tuanew Gisitegelitl. ²³ Ula na tel wi'gas'g Gisitegetewei tplutaqan. "Ta'n amgwesewei na e'pit un'janit aq na lpa'tujuit na tujiw ula lpa'tuj apaji ignmuatl Gisitegelitl ugjit lugowan." ²⁴ Na wejgwa'la'tiji tapusiliji plesg aq ignmuatl Gjinisgaml. Ula elg tel wi'gas'g Gisiteget ugt'plutaqanm, "Jugwa'l tapusijig plesg gisna tapusijig sisipg ta'n telgilgig aq ignmu Gisiteget."

²⁵ Na ji'nm ta'n teluisit Simion wigit Selusalemg. Gelu'sit aq emtoqwalatl Nisgaml. Etl esgmalatl Nujiugs'tawi'welitl pgisinnin Lesui'pe'gatig. Wejuli Nisgam gis nisa'sit negmeg. ²⁶ Wejuli Nisgam gis tlimatl, "Ma npmun glapis nmiates Nujiugs'tawi'welitl ta'n Gisiteget petgimatal ugs'tqamug." ²⁷ Simion ilgwentl Wejuli Nisgaml pisgwa'n na gjia'sutuo'guomg. Na tujiw Mali aq So'sep pisgwa'la'titl Se'susal na'te'l ugjit tla'tegenew ta'n telteg tplutaqan. ²⁸ Simion wesua'latl na mijua'ji'jl aq miwatmuatl Gjinisgaml. Teluet,

²⁹ "Gisiteget, ni'n na gtlugowinum.

Etawei gisa'tun ta'n teli tplumi't'p.

Geggunm wantaqo'ti ngamlamun

aq nige' gisgaje'i mittugwalulin wa'so'q.

³⁰ Gis nmi'g Nujiugs'tawi'wet.

³¹ Petgimt ugs'tqamug

ugjit ms't mimajuinu'g nmian.

³² Negm na pa wijej aq waseteg.

Musga'tuata mimajuinu'

ta'n mu Lesui'peultiligwi

ta'n goqwei pewatmn.

Gepmite'lmeta gmimajuinumg na Lesui'paq."

³³ So'sep aq Mali paqalaigig ta'n Simion tel usgumapnn Se'susal. ³⁴ Simion a'sutmessewaji aq telimatl Malial, "Ula mijua'jl'j gisa'lata pugwenniji mimajuinu'g Lesui'pe'gatig gtlams'tuanew. Na tujiw ugs'tawiata gatu pugwelgig ma gtlams'tua'tigul. Wegla ma ugs'tawiagwi. Negm na agnutmewinu ta'n gis wejiet wa'so'q aq ta'sijig mimajuinu'g ma uli usguma'tigul. ³⁵ Neia'tu'titaq ta'n goqwei telgwija's'gl uggamlamunuaq. Ulmajita'suaqan gisa'lultew ulmaje'n na wijej aq wa'qan ta'n gi'g gisi gsigultew."

³⁶ Na eig niganigitegewinu'sgw teluisit Anna gjia'sutuo'guomg. Ujll teluisilitl Panuel. Na ujll wetapegsilitl A'sloq. Na Tepqat'p pas'g llaigneg te'sipunqeg. Gi's sa'q ugji'nmuma nepmlipna. ³⁷ Na sigu'sgw ugumuljin te'sisgegipunqeg je ne'w. Te's na'gweg tego'tg gjia'sutuo'guomg. Tepgig aq na'gweg emtoqwalatl Nisgaml. Ne'gaw a'sutmat aq sune'wit. ³⁸ Na tujiw pegising ta'n mijua'ji'jl eimlilit aq miwatmuatl Nisgaml. Wesgumatl na mijua'ji'jl aq gelulaji na mimajuinu'g ta'n esgma'tiliji ugjit Gjinisgam ugs'tawianew mimajuinu' tleiwultiliji Selusalemg.

So'sep enma'laji Malial aq Se'susal

³⁹ Ta'n tujiw gaqa'tu'tij ta'n telueg Gisiteget ugt'tplutaqanm, na tujiw apaita'jig Galaliewa'gig. Ula gjigan teluisit Nasaletg ta'n wigultijig. ⁴⁰ Na mijua'ji'j pemigwet. Melgignat aq natawe'g. Gjinisgam wel'te'Imatl.

Se'sus lpa'tujuiteg tego'tg gjia'sutuo'guomg

⁴¹ Te'sipunqeg Se'sus ungi'gu ela'tliji Selusalemg ugjit Siawa'timgewei Pestie'umg. ⁴² Ta'n tujiw Se'sus metlasipuna't je ta'pu ap ela'tijig Selusalemg ugjit Pestie'umg st'ge' ta'n tela'tegejig te's newtipunqeg aq Se'sus nespnut. ⁴³ Eimu'tijig na'te'l glapis gaqiaq pestie'umg. Na tujiw ungi'gu apajinma'tijig gatu Se'sus siawqatg Selusalemg. Ungi'gu mo gejigugwi. ⁴⁴ Tel'ta'sijig Se'sus pem wije'waji wo'gumawa gisna witapua. Newtigisg'g pema'tijig aq na tujiw gwilua'titl. ⁴⁵ Mo we'jia'tigul tami. Na smtug apaja'tijig Selusalemg aq gwilua'titl na'te'l. ⁴⁶ Na gi's gisi nesuguna'q we'jia'titl gjia'sutuo'guomg. Na pemgopit maw nujigina'mua'tiliji. Etl jigs'tuaji aq mil pipanimaji. ⁴⁷ Ms't ta'n te'sijig nutua'titl paqalailitijig ta'n teli ns'tuewistulij aq ta'n goqwei telimgwi'titl. ⁴⁸ Ta'n tujiw ungi'gu nemigwi'titl na paqalailiji. Uggwitl telimtl, "Gwi's, goqwei wet tla'tegen u't? Gujj aq ni'n sespete'lmuleg'p aq peggwi al gwiluleg'p."

⁴⁹ Se'sus telimaji, "Goqwei ta weji gwiluiog? Mo geituoqs'p amujpa tela'tegei ta'n nujj tel puallij?" ⁵⁰ Ungi'gu mu nestua'gugwi ta'n goqwei Se'sus gis tluet.

⁵¹ Na tujiw Se'sus apaji wije'waji Nasaletg aq ne'gaw mu elistuagwi ungi'gu. Mali mu ne'gaw awan'ta'sigw ta'n te's'g goqwei gis tliaq aq gaqaisg angite'g. ⁵² Se'sus pem pitoqwiet aq me' pemi ns'tue'g. Tetapua'latl Gjinisgaml aq mimajuinu' ta'n gejigwi'titl.

3

Sa'n Nutsign'tuet pestung gigjiw na sipu teluisig Jol'tan
(*Matiw 3.1-12; Malg 1.1-8; Sa'n 1.19-28*)

¹ Taipilius gisi elege'witewip Lo'mewa'gig metlasipunqeg je na'n, na tujiw Pons Pilot g'p'pno'lewit Jutiaewa'gig, Elot niganpuguit Galaliewa'gig, Pilip ta'n wijigmatl Elotal niganpuguit Ituliaewa'gig aq Tlajonitisewa'gig aq Lisanas niganpuguit Apilenewa'gig. ² Na tujiw Annas aq Gaiapas espe'gig patlia'sg. Na Gjinisgam telimatl Sa'n Nutsign'tuelitl na agnutmaqan ta'n pewalatl pestunmlin. Sa'n na Saglaia uggwisl, aq wesgowa'sit paqtaqamigtug. ³ Sa'n pitawa'sit aq papga'sit na sipu ta'n teluisit Jol'tan. Pestung, "Gawas-gita'sultigw, jiglita'gw lue'utigtug aq sign'tasultigw, na tujiw Gjinisgam apigsigtmugsituoqs'p gltue'utiwal." ⁴ Na niganigitegewinuaq teluisipnaq Aiseia wesgumapnn Sa'nal ta'n gis wi'g'g'pnn ula,

"Nat wen gesigawewistog paqtaqamigtug.

Teluet, 'Gisiteget wejgu'et.

Ms't ta'n te'sioq gisgajo'ltigw ugjit negm.

Gisgaja'tug gelu'lg awti ta'n lien.

Ltug tegpaqteg awti ugjit negm.

⁵ Ta'n te's'gl walqwamige'gl amujpa na wajua'tmgl.

Ta'n te's'gl soqoqamige'gl amujpa na gesaqqamige'gl.

Na waqjutaqtegl awti'l amujpa na siwnoqqwa'tas'gl.

Na winjigl awtijl amujpa na ilugwa'tas'gl

aq pitgma'tas'gl.

⁶ Na tujiw ms't mimajuinu'g nmia'tital

na Nujjugs'tawi'welitl ta'n Gjinisgam petgimatal.' "

⁷ Pugwelgig mimajuinu'g el'ta'jig Sa'neg ugjit sign'tasultinew. Sa'n telimaji, "Gjinisgam wegaig aq getu' ilsumugsioq. Gilew pa na wije' aq mtesgmug. Pewalioq sign'tulinew muta tel'ta'sultioq na Gjinisgam ma ilsumugsioq pa na sign'tasultioqos. ⁸ Tlo'ltigw aq tla'taqatigw ta'n goqwei neia'tuanew igtigig gawas'gatsultioq aq eji'glita'ioq lue'utigtug. Tluetoqs'p wetapegsultioq Aplameg gatu telimuloq, Gjinisgam gis ugsua'toqol wegla gun'tal aq gisa'tutal mimajuinualanew ta'n wetapegsultiliji Aplameg. ⁹ Gilew pa wije' aq miti's ta'n mo wel minigw aq Gjinisgam gisgaje'g ilsumugsinew nige'. Iga'taqewinu gisgaje'g tmta'n miti'sl ta'n mu wel mininugul gigjiw gjip'sgigtug aq nu'gwa'lan. Gjinisgam ilsumatal te'silitl mimajuinu'l ta'n pata'tegelitl st'ge' na iga'taqewinu getu' tla'laji miti'sg."

¹⁰ Mimajuinu'g pipanima'titl, "Gatu nige' tala'taqatitesnen?"

¹¹ Sa'n telimaji, "Ta'n wen geggunaji tapusiliji atla'ig amujpa ignmuatal newte'jilitl na jinnul ta'n mo geggunagul atla'il. Ta'n wen mijipjewe'mit amujpa ta's'g smuetutew na mimajuinu'l ta'n mo geggunmiligul mijipjewe'."

¹² Ta'sijig nujintutma'tijig g'p'pno'lewei suliewei peita'jig ugjit sign'tasultinew aq pipanima'titl Sa'nal, "Nujigina'muet, tala'taqatitesnen?"

¹³ Telimaji, "Mut piami ugsua'tunew ta'n telteg tplutaqan."

¹⁴ Ta'sijig sma'gnisg pipanima'titl, "Gatu ninen tala'taqatitesnen?"

Sa'n telimaji, "Mut pusuimanew igtigig aq mut gi'gaji ugsua'tuaw wen ugsulieweim."

¹⁵ Mimajuinu'g poqji ul'ta'sultijig muta tel'ta'sultijig Sa'nal etugjel negm na Nuji-ugs'tawi'wet. ¹⁶ Na tujiw Sa'n telimaji, "Sign'tuloq samqwanigtug gatu wejgu'et negm ta'n me' espe'g aq ni'n. Mu tepawtiw je we'gaw apgwa'tuan umugsnap'i. Ta'n tujiw sign'tugsitogs'p na e'wtew pugtew aq ignmugsitesnu Wejuli Nisgaml. ¹⁷ Wejgu'et, na ilsumata ms't mimajuinu' aq nigtua'lata ta'n tetapua'taqatiliji aq ta'n pata'taqatiliji. Ta'ni gelu'sultiliji la'lata wa'so'q st'ge' iga'taqewinu tepgiso'toqol glumgl aq pisqo'toqol uglaqalansmg. Ta'ni mu gelu'sultligwi pija'lata na pugtew ta'n mo naqa'suenug st'ge' iga'taqewinu mawo'toqol siguaqs'te'gann aq nu'gwa'toqol."

¹⁸ Sa'n mil gnuat'ua'ji mimajuinu' ge's pestung na gelu'lg agnutmaqan. ¹⁹ Na telimatl niganpuguilitl ta'n teluisilitl Elot pata'tegen ta'n tujiw malie'wiliji Elotiasal muta ula e'pit gisi tepqat'p Elot ugjignaml. Sa'n ewi'tmuatl Elotal igtigl lue'uti'l gisa'tulitl. ²⁰ Gatu Elot me' ma'muniw pata'teget ta'n tujiw pija'laten Sa'nal laplusang.

Se'sus sign'tut

(Matiw 3.13-17; Malg 1.9-11)

²¹ Ta'n tujiw ms't mimajuinu'g ta'n jigs'tua'tipnn Sa'nal gi's sign'tujig, Se'sus pegising aq sign'tuaten. Ge's Se'sus etl a'sutmat na'te'l, wa'so'q pana's'g. ²² Wejuli Nisgam el nisiet Se'susal un'jig. Na teliangamgusit st'ge' ples. Nat wen weji glusit wa'so'q. Teluet, "Gi'l na ngwis. Mawi gsalg aq mawi ul'te'lmul."

Se'sus wetapegsit Ataal

(Matiw 1.1-17)

²³ Se'sus na'tami nesisgegipuna'p na tujiw poqji pestung. Mimajuinu'g tel'ta'sultijig negm na So'sep ugguwisl, aq So'sep na I'lai ugguwisl. ²⁴ I'lai na Mattat ugguwisl, Mattat na Li'pai ugguwisl, Li'pai na Melji ugguwisl, Melji na Jannai ugguwisl, Jannai na igtig So'sep ugguwisl. ²⁵ Ula So'sep na Mattatias ugguwisl, Mattatias na E'mos ugguwisl, E'mos na Ne'um ugguwisl, Ne'um na Esli ugguwisl, Esli na Na'ggai ugguwisl. ²⁶ Na'ggai na Ma't ugguwisl, Ma't na igtig Mattatias ugguwisl. Ula Mattatias na Semein ugguwisl, Semein na Jo'seg ugguwisl, Jo'seg na Jo'ta ugguwisl. ²⁷ Jo'ta na Joalan ugguwisl, Joalan na Lesa ugguwisl, Lesa na Selupapel ugguwisl, Selupapel na Sialtiel ugguwisl, Sialtiel na Ne'li ugguwisl. ²⁸ Ne'li na igtig Melji ugguwisl, ula Melji na Ati ugguwisl, Ati na Gosam ugguwisl, Gosam na Elmatam ugguwisl, Elmatam na El ugguwisl. ²⁹ El na Ja'sua ugguwisl, Ja'sua na Eliesel ugguwisl, Eliesel na Jolim ugguwisl, Jolim na igtig Mattat ugguwisl, ula Mattat na Li'pai ugguwisl. ³⁰ Li'pai na Simion ugguwisl, Simion na Juta ugguwisl, Juta na igtig So'sep ugguwisl, ula So'sep na Jonam ugguwisl, Jonam na Ilaigim ugguwisl. ³¹ Eliagim na Meleia ugguwisl, Meleia na Menna ugguwisl, Menna na Mattata ugguwisl, Mattata na Ne'tan ugguwisl, Ne'tan na Ta'pit ugguwisl. ³² Ta'pit na Jessi ugguwisl, Jessi na Opet ugguwisl, Opet na Poas ugguwisl, Poas na Salaman ugguwisl, Salaman na Ne'son ugguwisl. ³³ Ne'son na Aminata'p ugguwisl, Aminata'p na Atmin ugguwisl, Atmin na Alni ugguwisl, Alni na Eslon ugguwisl, Eslon na Peles ugguwisl, Peles na Juta ugguwisl. ³⁴ Juta na Je'gop ugguwisl, Je'gop na Isaq ugguwisl, Isaq na Aplam ugguwisl, Aplam na Tela ugguwisl, Tela na Neiol ugguwisl. ³⁵ Neiol na Selug ugguwisl, Selug na Lagew ugguwisl, Lagew na Peleg ugguwisl, Peleg na Ipel ugguwisl, Ipel na Sela ugguwisl. ³⁶ Sela na Gainan ugguwisl, Gainan na Alpasat ugguwisl, Alpasat na Sem ugguwisl, Sem na Noa ugguwisl, Noa na Lameg ugguwisl. ³⁷ Lameg na Metusela ugguwisl, Metusela na Inaq ugguwisl, Inaq na Jalet ugguwisl, Jalet na Maiale'l ugguwisl, Maiale'l na igtig Gainan ugguwisl. ³⁸ Gainan na I'nos ugguwisl, I'nos na Set ugguwisl, Set na Ata ugguwisl, Ata na Gjnisgam ugguwisl muta Gjnisgam gisiapnn.

4

Gjinn'tu wet nu'gwalatl Se'susal pata'tegelin

(Matiw 4.1-11; Malg 1.12,13)

¹ Se'sus weji apaja'sit Jol'tanewei sipu. Wejuli Nisgaml eimlitl Se'suseg. Na elalatl Se'susal pagtaqamigtug. ² Na'te'l wet nu'gwalatl Gjinn'tu'l glapis ne'wisgegiguna'q. Ne'gaw mo goqwei malqotmug aq no'q gewising ta'n tujiw ne'wisgegiguna'q gaqiaq.

³ Gjinn'tu'l telimtl, "Pa na gi'l na Gjnisgam ugguwisin na gisa'tu ula gun'tew pipanaqanin."

⁴ Se'sus telimatl, "Moqwa", ma tela'tegew muta Nisgam ugtwi'gatignigtug ewi'gas'g, 'Mimajuinu ma iapijw gisi ugji mimajigw mijipjeweigtug."

⁵ Na tujiw Gjinn'tu so'qwalatl Se'susal gm'tnigtug aq jaqal musga'tuatl ms't elege'witewa'gi'l ugs'tqamug. ⁶ Gjinn'tu telimatl, "Ignmultes ms't ta'n te's'g ml'gigno'ti aq ta'n te's'g milesuaqan ula nemitun. Ms't ta'n te's'g goqwei gaqi ignmuimg aq ignmua's ta'n wen pewalg. ⁷ Ms't ula gi'lewe'tew ta'n tujiw jugu'en emtoqwalin aq nutgul'pa'sua'lin."

⁸Se'sus telimatl, "Ma tela'tegew muta Nisgam ugtwi'gatignigtug ewi'gas'g, 'Emtoqwalates Gisiteget na Gjnisgam ta'n gepmite'lm't aq pas'g negm lugow.'" "

⁹Na tujiw Gjinn'tu ela'latl Se'susal Selusalemg aq tepa'latl ta'n etl mawi esp'teg gjia'sutuo'guomg. Telimatl, "Pa na gi'l na Gjnisgam unggwisin, nisaqalsi. ¹⁰Muta Nisgam ugtwi'gatignigtug ewi'gas'g, 'Gjnisgam tlimata ugtansale'witemg angweulinew.' ¹¹Elg telueg, 'Msnultaq aq unaqa'lultaq ugpitnuaq glaman jel ma jile'nugul ggwatl gun'tewigtug.'" "

¹²Se'sus telimatl, "Nisgamewei wi'gatign telueg, 'Mut ugt nu'gwalaw Gisiteget na Gjnisgam ta'n emtoqwalat.'" "

¹³Ta'n tujiw Gjinn'tu we'gisipgwatoq na tujiw pun ugt nu'gwalatl Se'susal aq pe'l punaje'watl ta'suguna'q.

*Se'sus eliet Galaliewa'gig
(Matiw 4.12-17; Malg 1.14,15)*

¹⁴Se'sus apaja'sit Galaliewa'gig. Geggung ml'gigno'ti ta'n wejiaq Wejuli Nisgamewigtug. Pugwelgim mimajuinu'g geitu'tij Se'sus eig na'te'l muta mimajuinu'g wesguma'titl. ¹⁵Etl pestung na a'sutuo'guoml na'te'l aq ms't wen gepmite'lmatl.

*Mimajuinu'g tleiwawltijig Nasaletg
wegaiugtua'titl Se'susal
(Matiw 13.53-58; Malg 6.1-6)*

¹⁶Na tujiw Se'sus eliet Nasaletg ta'n etl neps'tgwa'tasip. Atlasmutigis'g eliet a'sutuo'guomg ta'n gis sipeliw tla'teget. Gaqama'sit ugjit gitmn Nisgamewei wi'gatign. ¹⁷Elasgnmut na wi'gatign ta'n Aiseiao'q gis wi'g'g'p. Se'sus apgwa'toq ula wi'gatign glapis we'jitoq ta'n tegen getu' gitg. Egitg ula, ¹⁸"Gisi ignmuimg na Wejuli Nisgam.

Megnmmit aq elgimit gnua'tuan
na gelu'lg agnutmaqan ugjit ewle'jultijig.
Elg petgimit ugjit gnua'tuan
wegla ta'n pisultijig iga'lanew
aq wegla ta'n nepapigwo'ltijig nmitaqatinew.
Petgimit ugjit iga'lanew ta'nig emegweiujig.
¹⁹Petgimit ugjit tliman mimajuinu'g
iga'q na na'gweg
ta'n Gisiteget tli ugs'tawiata mimajuinu'."

²⁰Se'sus ilta'toq na wi'gatign aq apaji ignmuatl na ji'nmul ta'n ango'tmlitl aq epa'sit. Ms't mimajuinu'g a'sutuo'guomg angama'titl. ²¹Na tujiw telimaji, "Wegla glusuaqann ta'n ewi'gas'g Gjnisgam ugtwi'gatign na gis tliaqal gisgug ge's pem gitmuloq."

²²Na mimajuinu'g wels'tua'titl aq paqalailutijig ta'n telewistulij. Pipanimultijig, "Ula na So'sep unggwisl?"

²³Telimaji, "Geju'loq nasplutuoq'sp ta'n goqwei nat wen gis teluep aq tlimitoq'sp ula, 'Pa na mal'pale'witewi'sp aq pilue'g gisi npilj, nige' npils,' gisna tlimitoq'sp ula, 'Wjei tla'tega ula tet gm'tginaq ta'n tel nutmaieg'p gis tla'tege't'p Gapelniang.'" "

²⁴Se'sus siawewistog, "Telimuloq na niganigjitegewinu'g mo menuegem'gig umutgi-waq. ²⁵Jigs'tuigw. Ta'n tujiw llaijao'q mimajiteg, na tujiw pugwel'gnig sigu'sgwaq eimu'tipnig Lesui'pe'gatig. Na tujiw mo gigpesanugup nesipunqeg je aqataig aq na tujiw mesgi'g'p pestmo'qon gm'tginaq. ²⁶Gatu llaijao'q mo elgimam'g'p ugjit apoqonmuan je newte'jilitl sigu'sgwal tleiwilitl Lesui'pewa'gig gatu awna elgimut'p ugjit apoqonmuan igitl sigu'sgwal tleiwilitl na gjigan Salepat ta'n eteg Saitonewa'gig. ²⁷Ta'n tujiw llaisao'q na niganigjitegewinu'g mimajiteg, pugwelgim mimajuinu'g geggunmi'tip na 'gsnugowaqan teluisig lepsi Lesui'pe'gatig. Lpa mo wen gisi npilam'g'p gm'tginaq, gatu awna na ji'nm teluisit Nemn na nepilut'p. Negm tleiwip Siliae'gatig."

²⁸Na mimajuinu'g ta'n eimu'tijig a'sutuo'guomg wegaiultijig ta'n tujiw ula nutmi'tij. ²⁹Na ms't gaqamita'jig aq tewa'la'titl Se'susal na a'sutuo'guomg. Ela'la'titl ta'n etl paqse'g gigjiw na gjigang. Getu' paqage'titl. ³⁰Gatu Se'sus naqalaji aq smtug ejigla'sit na gjigan.

*Ji'nm pitu'gwi'tl mn'tu'l
(Malg 1.21-28)*

³¹Se'sus eliet na gjigan Gapelniam ta'n eteg Galaliewa'gig. Na'te'l etl pestung atlasmutigis'g. ³²Ms't paqalailutijig ta'n tel gina'muej muta geitoq ta'n goqwei wesgutg aq geggung ml'gigno'ti. ³³Eig a'sutuo'guomg ji'nm ta'n mn'tu'l pitu'gwi'tl. Sesgwalatl Se'susal. ³⁴"Se'sus gi'l tleiwawltijig Nasaletg, taluegieg? Weji pgininu'sp ugjit seioqwa'linen? Nenu'l ta'n wenin. Gi'l na sape'wit ta'n Gjnisgaml petgimtl."

³⁵ Se'sus mn'tu'l telimatl, "Wantaqa'si, aq getaqa'si na ji'nmuigtug." Ge's mn'tu naqalatl na ji'nmul na gisa'latl niselin nigantug Se'suseg gatu mo jile'wagul.

³⁶ Na mimajuinu'g paqalaultijig aq teluejig, "Me' gatu melgi glusuaqanmit. Geggung ml'gigno'ti aq assusuti ugjit mn'tu'g tewita'ji." ³⁷ Ula agnutmaqan ta'n Se'sus gis tla'teget se'sa'sg ms't tami gigjiw Gapelniamg.

Se'sus nepilaji pugwenniji mimajuinu'

(Matiw 8.14-17; Malg 1.29-34)

³⁸ Se'sus naqt'g a'sutuo'guom aq pisgwa't Simon wiguaq. Simon ugjugwiji'jl gesnugwalitl muta mesnmlitl epsimgewei. Na agnutmua'titl Se'susal ugjit apoqonmuan na e'pilitl.

³⁹ Se'sus eliet gigjiw ta'n elisinnij aq gisa'toq na epsimgewei jigla'sitn na e'pit. Smtug menja'sit aq poqji lugowaji.

⁴⁰ Galqwasiw, pugwelgig mimajuinu'g pejo'la'tiji Se'suseg witapua aq wo'guma ta'n milipna'tiliji. Sama'laji aq ms't gisi npisultijig. ⁴¹ We'gaw Se'sus mn'tu' ejiglgimaji mimajuinu'g. Ge's tewatgimaji mimajuinu' ugtinnewaq sesgu'tijig, "Gi'l na Gjinisgam ugghwisl."

Na mn'tu'g gejia'titl Se'susal na Nujiugs'tawi'welitl. Se'sus melgimaji, "Mut glusultinew."

Se'sus al pestung pugwelgig a'sutuo'guoml

(Malg 1.35-39)

⁴² Ta'n tujiw wejgwapniaq, Se'sus naqt'g na utan aq eliet ta'n mo mimajuinu'g wigulti'gw. Ta'sijig mimajuinu'g poqji gwilua'titl aq ta'n tujiw we'jia'titeg na pipanima'titl mu naqtmilin umutgiwaq. ⁴³ Gatu telimaji, "Amujpa pestunmaqig mimajuinu'g tlelawultijig igtigl gjigann aq utann. Gjinisgam weji petgimit ugjit tliman na gelu'lg agnutmaqan ta'n Gjinisgam ilgwenaji mimajuinu'."

⁴⁴ Na tujiw Se'sus eliet aq al pestungl igtigl a'sutuo'guoml Jutiaewa'gig.

5

Nesisijig usgewinu'g majulgwala'titl Se'susal

(Matiw 4.18-22; Malg 1.16-20)

¹ Newtejgeg na'gweg Se'sus eig tajigtug na qospem teluisig Genesalet. Ge's gaqamij na'te'l pugwelgig mimajuinu'g etl mawita'jig Se'suseg muta getu' jigs'tua'titl tlimanew Gjinisgam ugtwi'gatign. ² Se'sus nemitooqol tapu'gl gajigajgl na'taqamtegl. Na usgewinu'g gis gepta'sijig ugtuluow aq waqama'la'tiji ugta'pimua. ³ Se'sus tepa'sit Simon ugtul aq pipanimatl ugjit gjiga mlawigsmegegn. Na pemgopit na'te'l aq weji pestunmuaji na mimajuinu' ta'n eimu'tiliji na tajigtug.

⁴ Ta'n tujiw gaqewistoq telimatl Simonal, "Me' gjiga mnawi gsma'tu gtul etl tmig glaman gi'l aq gitapaq gisi a'pia'titoqs'p."

⁵ Simon telimatl, "Saqamaw, gi'l na assusit, gis attignita'ieg newtitpa'q aq mo goqwei ne'pa'tueg, gatu tla'taqatitesnen ta'n teluen."

⁶ Ta'n tujiw egwija'la'titl ugta'pimual na mesna'tiji pugwenniji nme'ji. Te'suta'tiji nme'ji na suel pewja'silitl ugta'pimual. ⁷ Wiguma'tiji witapewa ta'n teppultiliji ugtulual ugjit apoqonmugsinew. Peita'liji aq apoqonmua'tiji. Na petgimatmi'titl gitg ugtulual glapis suel getapugwegl. ⁸ Ta'n tujiw Simon Pie'l gis nmitooq ta'n gis tliaq eliet Se'suseg aq el nutgul'pa'sit aq telimatl, "Saqamaw, pewalul jigla'sin ni'neg muta pata'tegewinu'."

⁹ Simon aq witapa ta'n eimu'tiliji ugtul paqalaultijig ta'n tel na'muni pe'tla'tiji tel pugwenniji nme'ji. ¹⁰ Simon witapa ta'n teppiliji ugtulual elg paqalaaigwi'tiji. Na Ji'mej aq Sa'n, Sepeti ugghwisg. Se'sus telimatl Simonal, "Mut jipasiw, muta nige' weja'tegemg jugwo'lates mimajuinu'g Nisgamewigtug."

¹¹ Na tujiw Simon aq witapa na'taqama'tu'titl ugtulual. Naqtmij ms't goqwei na'te'l aq majulgwala'titl Se'susal.

Se'sus nepilatli ji'nmul ta'n geggunmlitl

'gsnugowaqan teluisig leplsi

(Matiw 8.1-4; Malg 1.40-45)

¹² Newtejgeg na'gweg ge's Se'sus eig gjigan weltesguatl ji'nmul ta'n geggunmilij 'gsnugowaqan teluisig leplsi. Ta'n tujiw ula ji'nm nemiatl Se'susal el nutgul'pa'silitl aq etawaqtmuatl, "Gjisaqamaw, gisi npilites pa na tli ul'te'tmn."

¹³ Se'sus sipisga'sit aq sama'latl. Telimatl, "Getu tla'tegei. Nige' gisi npilul!" Na smtug gisi npiluj na ji'nm. ¹⁴ Telimatl, "Mut wen tlimaw, gatu nat nmiates patlia's aq angamulij. Ta'n tujiw geitooq gisi npisin na ignmuates ta'n goqwei Mowiso'q teluepnaq nat wen ta'n amujpa gisi ignmuatl patlia'sl. Na tujiw mimajuinu'g gji'tutaq ta'n teli ila'sin nige'."

¹⁵ Gatu na agnutmaqan ta'n Se'sus gis tla'teget me' ma'muni peggwa'sg, aq pugwelgig mimajuinu'g peita'jig Se'suseg. Getu' jigs'tua'titl aq pewala'titl gisi npisultinew gsnugowaqann. ¹⁶ Gatu Se'sus eliet ta'n etl wantaqteg naji a'sutmat.

Se'sus nepilatli ji'nmul ta'n mu gis maja'siligul
(*Matiw 9.1-8; Malg 2.1-12*)

¹⁷ Newtejgeg na'gweg Se'sus etl gina'muet wen'ji'guomg ta'n etl mawita'jig pugwelgig niganpugultijig. Ta'sijig Palasiaq aq ta'sijig nujigina'mua'tijig Mowisewei tplutaqan eimu'tijig na'te'l. Weita'jig pugwelgl utann Galaliewa'gig aq Jutiaewa'gig, aq na gjigan teluisig Selusalemg. Na Gisiteget gisi ignmuatl Se'susal ml'gigno'ti ugjit gisi npilan gsnugowinu'. ¹⁸ Na ta'sijig ji'nmug peita'pila'titl witapal na'te'l. Witapal elisinnitl a'su'nightug muta mu gisi maja'siligul. ¹⁹ Na me'si pisgwapila'titl ta'n Se'sus eig muta wesam pugwelgig mimajuinu'g eimu'tijig na'te'l. Gujmg wetteg lgsuuaqan. Na weji so'qwapila'titl g'p'taq wen'ji'guom. Na'te'l anguna'tas'gl gun'tal. Meno'tu'titl tepiaqal gun'tal ta'n tel nispila'tital ji'nmul. Wet nispila'titl na witapual ta'n gaqamilij Se'susal. ²⁰ Melgi gtlams'tmi'tij Se'sus gisi npilatal witapual. Se'sus geitoq ta'n tel'ta'sultiliji wegla ji'nmug. Telimatli ji'nmul ta'n mu maja'siligul, "Nitap, gtlue'uti'l apigsigtmulan."

²¹ Na tujiw Palasiaq aq nujigina'mua'tijig tplutaqan poqji maw agnutma'tijig. Teluejig, "Wen ta u't ji'nm ta'n tel'te'lsit negm na Gjinisgam? Mo eimug mimajuinu ta'n gisi apigsigt'glue'uti'l, pas'g newte'jit, na negm Gjinisgam."

²² Se'sus gejaiji ta'n goqwei etli angite'tmi'tij aq pipanimaji, "Tal gis teli angita'sultioq? ²³ Tegen me' nqamase'tew ni'n tla'tegen, apigsigtmaqal ula ji'nm ugtlue'uti'l gisna gisa'l'g mn'ja'sin aq pmien? ²⁴ Ni'n na mimajuinu'alsiap aq nige' musga'tultoqs'p geggunm ml'gigno'ti ugs'tqamug ugjit apigsigtmuan lue'uti'l." Telimatli ji'nmul ta'n mu gisi maja'siligul, "Telimul, mn'ja'si, mgne'n gta'su'nm aq nige' gisi nmiates."

²⁵ Ge's mimajuinu'g etli angama'tij na ji'nm wenaqa'sit, wesua'toq na ugta'su'nm aq enmi emtoqwalat Gjinisgaml. ²⁶ Na mimajuinu'g ta'n eimu'tijig gaqi paqalawaiji aq emtoqwala'titl Gjinisgaml. Jipaqita'jig aq teluejig, "Na mesgi'g paqalawaiqan gis nmitu'g gisgug!"

Se'sus pipanimatl Li'pail majulgwalin
(*Matiw 9.9-13; Malg 2.13-17*)

²⁷ Na tujiw Se'sus tewiet aq nemiatl ji'nmul ta'n teluisilit Li'pai. Ula ji'nm na nujintut-mewinu suliewei aq pemgopit ta'n etl lugwej g'p'no'lewei. Se'sus telimatli, "Majulgwali." ²⁸ Na Li'pai wenaqa'sit, naqt'g ms't goqwei aq majulgwalat Se'susal.

²⁹ Tel'gne'geg Li'pai iga'toq mesgi'g pestie'umg wiguaq ugjit Se'susal. Li'pai wigu-maji pugwenniji nujintutma'tiliji suliewei aq igtigi mimajuinu' mawatalultinew maw negmow. ³⁰ Na ta'sijig Palasiaq aq ta'sijig nujigina'mua'tijig tplutaqan mo weli us-guma'tigul Se'susal. Pipanima'tiji Se'susal aq unaqapemg, "Goqwei weji mawatalultioq nujintutma'tijig suliewei aq igtigi lue'winu'g?"

³¹ Se'sus telimaji, "Na mimajuinu'g ta'n tajigo'ltijig mo menuege'tigul mal'pale'wilitl, gatu pas'g negla ta'n gesnugu'tijig. ³² Mo weji pgsinu ugjit pipaniman mimajuinu'g ta'n getlamia'tijig majulgwalinew. Awna weji pgsin ugjit pipaniman elue'winu'g gawas-gita'sultinew aq jiglita'new lue'utigug."

Wen sune'wit
(*Matiw 9.14-17; Malg 2.18-22*)

³³ Alt mimajuinu'g telima'titl Se'susal, "Sa'n unaqapemg sipeliw sune'wultiliji aq a'sutma'tiliji, aq Palasiaq unaqapemua wije'i tela'taqatiliji gatu gnaqapemg mijjultijig te'sigisg'g."

³⁴ Se'sus telimaji, "Etug tel'ta'sioq na mimajuinu'g wigumujig ta'n wesgowa'sg malie'wim ma sune'wulti'gw. Ge's wijitgweiwa'titl witapual ta'n getu' malie'wilitl getletug na mijjultijig. ³⁵ Gatu na na'gweg iga'qt'tew ta'n tujiw ji'nm malie'wij ejigla'luj. Etna na na'gwegl ta'n tujiw witapa sune'wultilita."

³⁶ Se'sus elg telimaji ula a'tugwaqanjij, "Mo wen menina'tug mussew pilei aligewigtug ugjit si'smn sa'qawei aligew. Pa na tla'tege's'p na suisgina'tutew pilei aligew aq na mussew ma wije'i tlamugtnug st'ge' sa'qawei aligew. ³⁷ Mo wen elguta'tug pilei moqopa'q sa'qawe'l m'gegne'l mun'ti'l. Pa na tla'tege's'p na pilei moqopa'q pasgug'tal na sa'qawe'l mun'ti'l. Na moqopa'q tuijuitew aq na mun'ti'l ma tali ugtapsuninugl. ³⁸ Awna pilei moqopa'q amujpa elguto'tun pile'l mun'ti'l. ³⁹ Mo wen pewatmug pilei moqopa'q ta'n tujiw gi's samqwa'j sa'qawei moqopa'q. Tluetew, 'Sa'qawei moqopa'q me' gne'g wigapu'g.' "

6

Se'sus assutg atlasmutigisg'g
(*Matiw 12.1-8; Malg 2.23-28*)

¹ Na atlasmutigisg'g Se'sus aq unaqapemg pem saputita'jig ta'n glumgl etl nigwegl. Alt unaqapemg tematpo'tu'tilitl na glumgl. Pemaqs'te'mi'titl ugipitnuaq aq malqotmi'titl.

² Ta'sijig Palasiaq nemia'tiji aq telima'tiji, "Gis geituoq mo teltenug mngmnew glumgl atlasmutigisg'g. Goqwei wet tla'taqatioq ta'n tplutaqanminu telueg ma gis tla'taqatiwoq atlasmutigisg'g?"

³ Se'sus telimaji, "Gis egitmoq ta'n Ta'pito'q aq unaqapemg tela'taqatipnig ta'n gewisulti'titeg. ⁴ Ta'pito'q pisgwa'p a'sutuo'guomg aq wesua'toqopnn pipnaqann ta'n gisi ignmut'p Gjinisgam. Na telgitas'g ginuweei tplutaqanigtug pas'g patlia'sg gis malqotmi'tij ala pipnaqan. Malqotg'p aq ignmuapni witapa elg malqotmnew."

⁵ Elt telimaji, "Ni'n na mimajuinualsiap aq gis tlima's mimajuinu'g ta'n gis tla'taqatitaq atlasmutigisg'g muta assutm."

Ta'n goqwei tela'taqati'gw atlasmutigisg'g
(*Matiw 12.9-14; Malg 3.1-6*)

⁶ Na igtig atlasmutigisg'g Se'sus pisgwa't a'sutuo'guomg aq etl gina'muet. Na'te'l eig na ji'nm ta'n inaqaanei ugipitn malig. ⁷ Na nujigina'mua'tijig Mowisewei tplutaqan aq Palasiaq gwilm'i'tij ta'n gisi ilsutmua'titl Se'susal. Pa na Se'sus nepilat'l wenn atlasmutigisg'g na tuijw pisui ilsuma'tital Se'susal. ⁸ Se'sus geitua'ji ugtangita'suaqanmual aq telimat'l na ji'nmul ta'n ugipitn malig, "Qama'si aq jugu'a gmetug ni'neg." Na ji'nm tela'teget ta'n telimuj.

⁹ Na tuijw Se'sus pipanimaji nujigina'mua'tiliji Mowisewei tplutaqan aq Palasiaq, "Nige' pipanimuloq, na tplutaqanminu telimugsi'gw apoqonmuan mimajuinu gisna emegweian atlasmutigisg'g? Telueg ugs'tawian ji'nm gisna ne'pa'n?" ¹⁰ Se'sus gigo'toqopa'sit aq ms't angamaji. Telimat'l na ji'nmul ta'n ugipitn malig, "Sipisga'tu gpitn." Na ji'nm tela'teget aq smtug ugipitn ila's'g.

¹¹ Palasiaq aq tplutaqaanei nujigina'mua'tijig wegaiultijig aq wesgutmi'tij ta'n tla'la'tis Se'susal.

Se'sus megnaji apostale'wiliji
(*Matiw 10.1-4; Malg 3.13-19*)

¹² Newte' wela'gw Se'sus eliet soqoqamigeg naji a'sutmat. Na'te'l wesgowa'sit newtitpa'q etawaqtmuat'l Gjinisgam'l apoqonmuan aq ilgwenan. ¹³ Ta'n tuijw gisapniaq, Se'sus wigumaji unaqapemg. Na megnaji newtisgegsiliji je ta'pu ta'n tel wi'taji Apostale'wiji. ¹⁴ Megnat'l Simonal, ta'n tel wisungewat'l Pie'l, aq Pie'l ugjignaml teluisilitl Antle'. Elt megnaji Ji'mejal, Sa'nal, Pilpal, Paltolomiwal, ¹⁵ Matiwal, Tumaal aq Ji'mejal, na Alpius uggwisl, Simonal ta'n me'gite'tg umutgi. ¹⁶ Megnaji Sutaal na igtig Ji'mej uggwisl aq Suta Isgalioal, ta'n ntuissalgutal Se'sus.

Se'sus egina'muaji mimajuinu'
(*Matiw 4.23-25*)

¹⁷ Se'sus aq apostale'wiji apat nisita'jig soqoqamigeg aq naqita'jig tetpaqamigeg. Pugwenniji unaqapemg aq pugwelgig mimajuinu'g peita'jig na'te'l muta getu' jigs'tua'titl. Na tleiawultijig Jutiaewa'gig, na gjigan Selusalem aq tapu'gl gjigann, Tail aq Saiton ta'n etegl apaqtugewei sitm. Alt mimajuinu'g ta'n gesnugu'tijig pewala'titl npilgunew. ¹⁸ Alt ta'n mn'tu'g wesgweiagwi'tiji nepilujig. ¹⁹ Pugwelgig mimajuinu'g wejo'tmi'tij gis sama'lanew Se'susal muta ml'gigno'ti wejiaq negmeg nepilugsinew.

Ul'ta'suaqan aq ewlgwija'suaqan
(*Matiw 5.1-12*)

²⁰ Se'sus angamaji unaqapemg aq telimaji, "Gilew ta'n elita'sualoq Gjinisgam ugjit ms't goqwei ulgwijultigw muta Gjinisgam ilgwenugsioq aq ignmugsioq e'wmanew ta'n goqwei gegung. ²¹ Gilew ta'n getu' tetapua'loq Gjinisgam je mu ta'n pas'g goqwei, ulgwijultigw, muta Gjinisgam tetapua'lugsioqs'p. Gilew ta'n welmaita'sultioq nige' ulgwijultigw, muta ul'ta'sultitoqs'p aq usgewo'ltitoqs'p.

²² "Gilew ta'n getlams'tmuioq na ta'sijig mimajuinu'g alua'lugsioq, penoqite'lmugsioq, masgelmugsioq aq egsuaqanimugsioq muta majulgwaliq ni'n na mimajuinualsiap. ²³ Ulgwijultigw muta wijei tela'lgwi'tisni niganigjitegewinugi' st'ge' na mimajuinu'g ta'n masgelmugsioq. Pewaluloq ulgwijultinew aq amalgalatinew ta'n tuijw tela'lugsioq muta Gjinisgam ignmugsitoqs'p pugwelgl ta'n goqwe'l gegungl wa'so'q.

²⁴ "Gatu no'q mtue'tew ugjit gilew ta'n milesultioq muta gi's gugunmoq na naqamajej mimajuaqan. ²⁵ No'q mtue'tew ugjit gilew ta'n mo goqwei nuta'mawoq muta guisultitoqs'p

me' enmiaq. No'q mtue'tew ugjit gilew ta'n wesgewo'ltoiq ewlgwujultitoqs'p aq gaqiemt-mutitoqs'p.

²⁶ “No'q mtue'tew ugjit gilew ta'n tujiw ms't mimajuinu'g weli usgumugsiog muta ujjuaqi'ga wije weli usgumgwi'tisni nujiagsua'tijig niganigitegewinu'g.”

Gsalug ta'nig getanugsioqig
(*Matiw 5.38-48; 7.12a*)

²⁷ “Gatu telimuloq gilew ta'n jigs'tuioq, gsalug ta'nig getanugsioqig aq ula'lug ta'nig masgelmugsiog. ²⁸ Pipanimug Gjinisgam ugjit ule'wan ta'nig anmimugsiogig aq a'sutmessewug ta'nig emegweiugsiog. ²⁹ Pa na wen paqtne'ite'sg's ignmu etuiw paqtne'itulin. Pa na wen wesua'tasg'snn ggotml, etl ignmu ugsua'tulin gta'tla'iml. ³⁰ Pa na wen nat goqwei pipanimasg's na ignmu aq pa na wen goqwei gi'lewei ugsua'tultew, mut ugjo'tmu apaji ugsua'tun. ³¹ Tla'tega ugjit igtigig st'ge' ta'n tel puatmn tla'taqatinew ugjit gi'l.

³² “Pa na pas'g gsalj mimajuinu'g ta'n gesal'sgig, mut tl'ta'siw na Gjinisgam me' ule'ultew je mu igtigig, muta we'gaw pata'tegewinu'g gesala'tiji ta'n gesalgwi'tiji. ³³ Pa na pas'g tetapua'l'j ta'n tetapua'l'sgig, mut tl'ta'siw Gjinisgam me' ule'ultew je mu igtigig mimajuinu'g. We'gaw pata'tegewinu'g tela'taqati'tij wije aq gi'l. ³⁴ Pa na pas'g mqataj ta'n wen elita'sin apaji msnmoq ta'n goqwei mqata't'p, mut tl'ta'siw Gjinisgam me' ule'ultew je mu igtigig mimajuinu'g. We'gaw pata'tegewinu'g emgata'tiji igtigi pata'tegewinu' ugjit apaji msnmnew wije te's'g. ³⁵ Gatu gsal ta'nig getan'sgig aq tetapu ule'ul. Mqatuiga aq mut goqwei apajite'tmu. No'q ms'gi'gt'tew apangituewei apaji msnmoq, aq tl wi'tugsitotoqs'p espe'g Gjinisgam un'jang, muta Gjinisgam me' welm'toq ugjit ta'n wenn mo miwatmligw ta'n goqwei gelu'lg aq ta'n wen newtite'lsit. ³⁶ Ewllite'lga st'ge' ta'n gujuuow teli ewllite'lgej.”

Gjinisgam tela'l'sg st'ge' tela'l'jig igtigig
(*Matiw 7.1-5*)

³⁷ “Mut ilsumaw igtigig aq Gjinisgam ma ilsumulug. Mut alua'l igtigig aq Gjinisgam ma alua'lulug. Apigsigtu igtigig aq Gjinisgam apigsigtultew. ³⁸ Ignmu igtigig ta'n goqwei nuta'tij aq Gjinisgam ignmultew ta'n goqwei nuta'man. Gjinisgam ta'n no'q ulm'tutew ignmultew ta'n te's'g goqwei gisi ignmuetu'n aq je me'. Gjinisgam ignmultal st'ge' ta'n goqwe'l tel ignmat'pnig igtigig.”

³⁹ Se'sus telimaji ula a'tugwaqanji', “Nepapigwa't ma gisi ala'lagul igtigil nepapigwa'ltil. Pa na wejo'tg's ala'lan gitg nepapigwa'jig pijiataq na'tami elmalqe'g. ⁴⁰ Ta'n wen gegina'masit ma gepmite'lmamug je mu na nujigina'muelitl gatu ta'n tujiw gaqi gina'masij wije tli gi'teget st'ge' na nujigina'muelitl.

⁴¹ “Ta'n wen ilsumat' igtigil na wije aq ji'nm getu' tualqa'laj siguaqs'te'gn'ji'j ta'n piteg witapal ugpugugw ge's gmu'j piteg ugpugugw. Wigue'g sespete'tg na siguaqs'te'gn'ji'j ta'n piteg witapal ugpugugw gatu mu wesgutmulug na gmu'j ta'n piteg ugpugugw. ⁴² Ge's na gmu'j me' piteg ugpugugw, mu tetapu timatl witapal, ‘Nitap, ge' apoqonmultes tualqa'tun na siguaqs'te'gn'ji'j ta'n piteg gpugugw.’ Na mimajuinu ta'n ula tela'teget na wesgjiangamgusit. Tmg amujpa tualqa'toq gmu'j ta'n piteg ugpugugw glaman ulapitew aq gis tualqa'tutew siguaqs'te'gn'ji'j ta'n piteg witapal ugpugugw.”

Tla'tegetes ta'n goqwei telgwig ggamlamun
(*Matiw 7.16-20; 12.33-35*)

⁴³ “Na gelu'sit miti's wel minitew, gatu na miti's ta'n mo gelu'sigw ma ul minigw. ⁴⁴ Te's miti's weji gi'jut ta'n goqwe'l minigl. Ma ugja'tun wen'ju'su'n goqominaqsigtug, gisna ma ugja'tun nipmann ginigwejiuaqsigtug. ⁴⁵ Na ta'n wen gelu'sit tela'teget ta'n goqwei gelu'lg muta ula uggamlamun telgwig. Ta'n wen mo gelu'sigw tela'teget ta'n goqwei mo gelu'lgtnug muta ula na uggamlamun wije telgwig. Te's mimajuinu wesgutg ta'n goqwei uggamlamung telgwig.”

Tapusijig ta'n ewi'gajig
(*Matiw 7.24-27*)

⁴⁶ “Goqwei wet tl wi'tin Gjsaqamaw, gatu mo tela'tegewn ta'n goqwei gis tlimulap? ⁴⁷ Ta'n te'sit wen wejgu'et ni'neg aq tela'teget ta'n goqwei gis tluei, na tlimultes st'ge' ta'n wenij. ⁴⁸ Na st'ge' ji'nm ta'n el'toqop wiguow. Tmg tel mulqei temig elmalqei aq mesqana'toq epqanataqan. Na laqqap eteg gun'tewigtug. Ta'n tujiw sipu mespo'qeg na wen'ji'guom mo maja's'gtngup muta welita's'g. ⁴⁹ Gatu na mimajuinu ta'n nutmuil ntlusuaqanml aq mo tela'tegegw ta'n telimg, negm st'ge' na ji'nm ta'n el'toqop wiguow t'pgwanigtug toqo mo epqanitungup tami. Ta'n tujiw sipu mespo'qeg na wen'ji'guom gegtugjalugweg aq gaq suisga'lugweg.”

7

Se'sus nepilat! sma'gnis uglugowinum!
(Matiw 8.5-13)

¹ Ta'n tuijw Se'sus gaq tlimaji na mimajuinu'g ta'n goqwei tel puatg na pisgwa'j na gjigan ta'n teluisig Gapelniam. ² Na'te'l wigit Lo'mewa'juit, na niganpuguit sma'gnis. Gegguna'tl lugowinu'l ta'n gesite'latl. Ula lugowinu pajiji gsnugwat aq pemi np'g. ³ Ta'n tuijw sma'gnis nutg Se'susal eimlitr na gjigan, elgimaji ta'siliji Lesui'pewe'g gisigu mawagnut-mewinu' Se'suseg, ugjit pipaninan jugu'elin aq npilan uglugowinum. ⁴ Na Lesui'paq el'ta'jig Se'suseg aq etawaqtmua'titl apoqonmuguslin sma'gnisl. Telima'titl, "Ula sma'gnis te'p'g ugjit apoqonmuan ⁵ Muta gesalaji Lesui'pa aq gisitoqop a'sutuo'guom ugjit ninen."

⁶ Se'sus wije'waji gatw ta'n tuijw mo amasegtmug sma'gnis wiguow weltesgua'tiji igtigi ta'n sma'gnis elgimaji Se'suseg. Wegla telimaji, "Saqamaw, na sma'gnis teluet, Mut lgowaqana'lsiw. Mu tetuijw glu'siw ugjit gi'l mittugwen nigna. ⁷ We'gaw mo tepawtiw jugu'en gi'leg. Pas'g tlua na glusuaqan aq ntlugowinum ila'sitew. ⁸ Na ta'sijig sma'gnisg assumijig aq ta'sijig sma'gnisg assumig. Ta'n tuijw newte'jit telimg, 'Lia!' na eliet. Igtig telimg, 'Jugu'al' na jugu'etew. Telimg lugowinu, 'Ula tla'tega!' na tla'tegetew."

⁹ Se'sus paqalaig ta'n tuijw nutg ula. Gigto'qopugua'sit aq telimaji ta'ni majulgwalgwi'titl, "Telimuloq, lpa Lesui'pe'gatig menaq wen mo gejaq ta'n tel ml'gi gtlams'tasit st'ge' ula sma'gnis."

¹⁰ Ta'n tuijw na nutagnutmewinu'g apaita'jig sma'gnis wiguow nemia'titl sma'gnis lugowinu'l gisi ila'silitl.

Se'sus wenaqa'latl sigu'sgw uggwis!

¹¹ Na tel'gne'geg Se'sus eliet gjigan teluisig Nein. Unaqapemg aq pugwelgig mimajuinu'g wije'wa'titl. ¹² Ta'n tuijw Se'sus iga'j ga'qana'tas'g ula gjigan, na mimajuinu'g pemapila'titl npuinu'l naji utqutamg. Ula npuinu na sigu'sgw newtipistat! uggwis. Pugwelgig mimajuinu'g ta'n tleiwaltijig na utan wijitgweiwa'titl ula sigu'sgwal. ¹³ Ta'n tuijw Gjsaqamaw nemiaj sigu'sgwal ewlite'latl aq telimatl, "Mut gaqiemtmu." ¹⁴ Na tuijw Se'sus eliet pemapilaqanej aq sama'toq. Pema'taqatijig naqita'jig. Se'sus teluet, "Maljewe'j ji'nm, telimul pmgopa'si." ¹⁵ Na ji'nm wenaqqopa'sit aq poqtewo'gwet. Se'sus apaji ignmuatl uggwitl.

¹⁶ Ms't wen jipaqita'jig aq smtug emtoqwala'titl Gjinisgaml. Telimultijig, "No'q gepme'g niganigjitegewinu gisi neia'sit ginueg!" aq "Gjinisgam pegising ugs'tawian ugmimajuinumg."

¹⁷ Ula agnutmaqan se'sa's'g ta'n telgi'g Jutiaewa'gig aq igtigl umutgiwal.

Sa'n Nutsign'tuet elgimaji unaqapemg Se'suseg
(Matiw 11.2-19)

¹⁸ Sa'n unaqapemg telimiji wegla ta'n goqwe'l Se'susal tela'tegelpnn. Na tuijw Sa'n tapusiliji unaqapemg wigumaji. ¹⁹ Elgimaji Gjsaqamaweg ugjit pipaninan, "Gi'l na negm ta'n Sa'n teluet wejgu'ep wa'so'q? Pa na gi'l mu na negm, na esgmalatesnen ap igtig."

²⁰ Ta'n tuijw pegisingig Se'suseg na telima'titl, "Sa'n Nutsign'tuet petgimugsieg pipanmulin, 'Gi'l na negm ta'n telteg pgsin gisna nat wen piluei esgmalatesnen?"

²¹ Ge's emittugwala'titl Se'susal na nepilaji pugwenniji mimajuinu'g. Alt gesnugu'tipnig, alt mesnmi'tipnn milamu'gl gsnugowaqann aq alt nepapigwo'tipnig. Se'sus ejigla'tuaji mn'tu'g ta'n pitu'gwilliji mimajuinu'g. ²² Na tuijw Se'sus telimaji Sa'n unaqapemg, "Apajita'gw aq tlimug Sa'n ta'n goqwe'l nemituoqol aq ta'n goqwei gis nutmoq. Nepapigwo'tipnig nige' gis nmitaqatijig, wegla ta'n asgajo'tipnig nige' gis ul pmita'jig, wegla ta'n geggunmi'tip 'gsnugowaqan teluisig leplsi gisi npilujig, wegla ta'n gepistaqana'tipnig nige' wel nutmu'tijig, npuinu'g nige' minua'lujig aq na ewle'juinu'g nutmi'tij na gelu'lg agnutmaqan. ²³ Tetuji ulgwijintew ta'n wen mo megtuigw."

²⁴ Ta'n tuijw Sa'n unaqapemg gis apaita'tij Sa'neg, Se'sus gelulaji mimajuinu'. Wesgumatl Sa'nal aq teluet, "Ta'n tuijw el'ta'ioqop Sa'neg paqtaqamigtug, goqwei getu' nmituoqos na'te'l? Mo getu' nmiwoqop menaqanat ji'nm st'ge' msigu'l asua's'g'pnn ugju'snigtug?"

²⁵ Goqwei nat nmituoqos na'te'l? Getu' nmioqos ji'nm ta'n gegnesit mego'tigl aligal. Wegla mimajuinu'g ta'n wel'gnesultijig aq milesultijig wigultijig elege'wituo'guoml. ²⁶ Tlimigw ta'n goqwei esgmatmoqos nmitunew na'te'l? Getu' nmioqos niganigjitegewinu. Telimuloq nemioqop ji'nm me' espe'g jel mu niganigjitegewinu. ²⁷ Sa'n na negm ta'n Gjinisgam nigani usgumapnn. Tel wi'gas'g Gjinisgam ugtwi'gatign, 'Ge' jigs'tui.

Ningangima's ntagnutmewinum ugjit gisgaja'tun ta'n lietes.' "

²⁸ Se'sus siawewistoq, "Telimuloq, Menaq wen tetuji gepme'g ugs'tqamu eig st'ge' Sa'n. Gatu ta'n wen me' ewle'jit ta'n Gjinisgam etli ilgwenaji mimajuinu'g me' gepme'g aq negm."

²⁹ Ta'n tujiw mimajuinu'g maw nujintutma'tijig nutua'titl ta'n goqwei Se'susal gis luelitl wel'te'lma'titl Gjinisgam aq teluejig Gjinisgam tetapua'tegelitl. Wegla mimajuinu'g gis ignmua'tipnn Sa'nal sign'tuanew. ³⁰ Gatu na Palasiaq aq nutagnumewinu'g mo getlams'tasultigupnig ta'n Gjinisgam tel puatg ugit negmow, muta mo ignmua'tigupnn Sa'nal sign'tagunew.

³¹ Se'sus siaw gluaji, "Wenig talo'ltijig st'ge' mimajuinu'g gisgug? Telimuloq telo'ltijig mimajuinu'g gisgug. ³² Telo'ltijig st'ge' mijua'ji'g ta'n pemgopultit'ij gujmug magasan. Ta'sijig gesigaw tlima'tiji igtigi,

'Etl'te'tmuleg'pnn malie'wimgewe'l gtapegiaqann
gatu mo amalgaltiwoqop.

Etlintueg'pnn utqutamgewe'l gtapegiaqann
gatu mo atgitemultiwoqop.'

³³ Sa'n Nutsign'tuet pegising'p, sune'wip aq mo esamqwgawup moqopa'q gatu gilew telueioq, 'Mn'tu pitu'gwitl na ji'nmul.' ³⁴ Ni'n na mimajuinu'alsiap. Ta'n tujiw pegisineg na mijjiap aq esamqwap na tujiw telueioq, 'Ge' angamug u't ji'nm. Pusgi ugsamatalg aq negm na gtigewinu. Witapa na nujintutma'tiliji suliewei aq lue'winu.' ³⁵ Gatu na mimajuinu'g ta'n getlams'tmi'tij Gjinisgam ugtms'tuo'qonm na musga'tu'ti'tij ta'n goqwei Gjinisgam gis tla'tegep na teliaqwei."

Se'sus emittugwalatl Palasial ta'n teluisilitl Simon

³⁶ Newte'jit Palasi pipanimatl Se'susal tgwatalnew. Toqo Se'sus eliet wiguaq aq epa'sit ugit mijjin. ³⁷ Eig pata'tegewinu'sgw na gjigan ta'n Se'susal eimlitl. Ta'n tujiw nutg na Se'sus etlatal Palasi wiguaq, na'te'l enma'latl gun'teweie'l pu'tai'l ta'n wejitasit alapastl. Waju'pelitl amjaqto'suti. ³⁸ Pisgwa't aq gaqamit gigjiw Se'susal uggwatl. Etltemit aq ugsaqpigunn saqapa'toqol Se'susal uggwatl. Usapunn e'w'gl ta'n tel niwa'tuaj uggwatl. Wesgaqaltmuatl uggwatl aq guta'tuatl weljema'gewei. ³⁹ Ta'n tujiw Palasi ta'n wigumapnn Se'susal wiguaq nemitoq ula na telimsij, "Pa na ula ji'nm na niganigjitegewinuwis na gji'jialat ula e'pilitl ta'n sama'itl na pata'tegewinu'sgw."

⁴⁰ Na tujiw Se'sus telimatl, "Simon nat goqwei getu' tlimul."

Simon teluet, "Nujigina'muet goqwei getu' tlimi?"

⁴¹ Se'sus teluet, "Eig'pnig tapusijig ji'nmug ta'n tettua'tipnn nujimqatuigelitl suliewei. Newte'jit tettuatl na'n gasiptnnaqana'igl aq igtig na'nisgega'igl. ⁴² Ta'n tujiw tapusijig mo gisi apangitua'tigweg na tujiw nujimqatuiget gitg apigsigtuaji. Tegen ji'nm me' gsalatal na nujimqatuigelitl?"

⁴³ Simon telimatl, "Amuj na ji'nm ta'n me' ma'muni tettua'pnn."

Se'sus teluet, "Teliaq teluen." ⁴⁴ Na tujiw Se'sus elapa'sitl e'pilitl aq telimatl Simonal, "Angam ta'n goqwei ula e'pit gis tla'tegep. Ta'n tujiw pisgwa'ianeg giguag mo ignmuiw'tp samqwan ta'n tli gispa'tutes ngatl. Gatu ula e'pit gesispa'tuipnn ngatl, e'w'g'pnn ugsaqpigunn. Gispasmui'pnn ngatl, e'w'g'pnn usapunn. ⁴⁵ Mo wesgaqalmiwt'p gatu ula e'pit menaq puni gsalgaltmuigul ngatl weja'tegemg ta'n pisgwa'iap. ⁴⁶ Mo ignmuiw'tp mimei ugit nun'ji gatu ula e'pit guta'tuit weljema'gewei ngatl. ⁴⁷ Nige' telimul. Na teliaq ms't ugpa'taqanml gaqi apigsigta's'gl muta mawi gsalit. Ta'n getu wen apsi apigsigtut apsi gsaluetew."

⁴⁸ Se'sus telimatl e'pilitl, "Gpata'taqanml apigsigta's'gl."

⁴⁹ Igtig mimajuinu'g ta'n pemgopultijig na'te'l telimultijig, "Wen ta u't ta'n apigsigt'gl pata'taqann?"

⁵⁰ Gatu Se'sus telimatl e'pilitl, "Westawugsin muta getlams'tasin. Nige' wantaqo'ti eteg ggamlamun."

8

Na e'pjiig ta'n wije'wa'titl Se'susal

¹ Na tel gne'geg Se'sus mittugwatgl gjigann aq utann. Na pestung na gelu'lg agnutmaqan ta'n Gjinisgam ilgwenaji mimajuinu'. Unaqapemg ta'n newtisgegsiliji je ta'pu wije'wa'titl. ² Ta'sijig e'pjiig elt wije'wa'titl Se'susal. Na gisi npilut'pnig milamu'gl gsnugowaqann aq mn'tu'g ejigla'tupnig ugtinnewaq. Newte'jit na Mal Matle'n ta'n Se'sus ejigla'tuapni lluiqneg te'siliji mn'tu'g negmeg. ³ Igtig na Joana ta'n tepqatgig Gusaal. Na Gusa elugowatl Elotal aq niganpugua'laji sma'gnis. Igtig e'pit na Susa'na aq pugwelgig igtig e'pjiig. E'wmi'tij ugsulieweimual aq ugtaligamual apoqonmuanew Se'susal aq unaqapemg.

*Na a'tugwaqan ta'n iga'taqewinu eljio'toqol sginminn
(Matiw 13.1-9; Malg 4.1-9)*

⁴ Pugwelgig mimajuinu'g ta'n tleiwultijig pugwelgl utann el'ta'jig Se'suseg. Ta'n tujiw ma'muniw pugwelgig mimajuinu'g eimu'tijig Se'suseg na telimaji a'tugwaqan,

⁵ “Newtejgeg na'gweg ji'nm naji se'sijio'toqol sginminn. Ge's etl se'sijio'toqol sginminn, ta's'gl eljo'tligl tajigawti'jigtug. Mimajuinu'g pastesgmi'titl aq sisipg malqotmi'titl. ⁶ Ta's'gl eljo'tligl gun'tewaqaamigeg. Ta'n tujiw sginminn poqjigwegl, gispatewa'tigl muta maqamigew gispateg. ⁷ Ta's'gl sginminn eljo'tligl ginigwejjuaqsigtug. Na ginigwejjuaqsi'g wel nigwejjig aq wissuignemgwi'titl glumgl. Na gisa'tu'titl glumgl ewligwegl. ⁸ Ta's'gl sginminn eljo'tligl gelu'lg maqamigew aq wel nigwegl na'te'l. Na wel minijgl. Newt gasiptnnaqan sginminn wejiaqal alt glumgl.”

Na tujiw telimaji, “Ango'tmug. Jigs'tmutigw ta'n goqwei gis telimuloq.”

*Ta'n goqwei Se'sus getu' gina'muet
ta'n tujiw e'w'gl gina'masutiewe'l a'tugwaqann
(Matiw 13.10-17; Malg 4.10-12)*

⁹ Unaqapemg pipanima'titl ta'n goqwei getu' gina'muet ta'n tujiw e'w'g'p na a'tugwaqan. ¹⁰ Se'sus telimaji, “Gjinisgam gisi ignmugsioq ns'tmu'tinew ta'n goqwei mo geitas'gtunugap aq pugwelgig mo nestmi'ti'gw ta'n ilgwenanew mimajuinu'. Pas'g gis nutmi'tip a'tugwaqan. Na jigs'tuipnig gat u mo nestmu'ti'gw na ta'n goqwei gis thuei.”

*Se'sus gegnua'tuaji unaqapemg na a'tugwaqan
ta'n iga'taqewinu eljio'toqol sginminn
(Matiw 13.18-23; Malg 4.13-20)*

¹¹ “A'tugwaqan ula na telueg. Na sginminn pa na wijei aq Gjinisgam ugtwi'gatign. ¹² Ta'n tujiw sginminn eljo'tlig'pnn tajigawti'jigtug na pa na wijei aq mimajuinu'g ta'n nutmua'tij Nisgaml ugglusuaqanml aq smtug Gjimm'tu gisa'laji awan'ta'sultinew na gelu'lg glusuaqann. Negla mimajuinu'g ma gtlams'tasulti'gw aq Nisgaml ma gisi ugs'tawigwi'tigul. ¹³ Ta'n tujiw sginminn eljo'tlig'pnn gun'tewaqaamigeg na pa na wijei aq mimajuinu'g ta'n wel'ta'suatmi'tij ta'n gase'g nutmi'tij gat u mo tetapu majulgwatmi'ti'gw. Poqji gtlams'tasultijig gat u ta'n tujiw nat goqwei amsala's'g ejigli unaqita'jig. Na tujiw puni gtlams'tasulti'tij na gelu'lg agnutmaqan. ¹⁴ Ta'n tujiw sginminn eljo'tlig'pnn ginigwejjuaqsigtug na pa na wijei aq wegla mimajuinu'g ta'n nutmi'tij gelu'lg agnutmaqan gat u wesam sespete'tmi'tij milesuaqan, giso'qon aq ta'n te's'g goqwei gisa'lgwi'tiji ulgwijultinew. Na awan'ta'suala'titl Gjinisgaml aq mo goqwei tela'taqati'gw ugjit negm. ¹⁵ Ta'n tujiw sginminn eljo'tlig'pnn gelu'lg maqamigew na pa na wijei aq mimajuinu'g ta'n nutmi'tij gelu'lg agnutmaqan aq weli gsua'tu'tij. Welgwijultijig uggamlamunual je mu atigna'sultijig aq siaw tla'taqatijig ta'n Gjinisgam tel puatg. Ta'n goqwei tela'taqati'tij pa na wijei aq glumgl ta'n teli ul minigl.”

*Gtlams'tuaqan na gepme'g
(Malg 4.21-25)*

¹⁶ “Mo wen wasoqwa'tug wasoqonmaqan aq oqonisgwa'tug lataqsunigtug gisna iga'tug lame'g npo'qonigtug. Awna gegupa'toq patawutigtug glaman mimajuinu'g nmitaqatitaaq ta'n tujiw pisgwita'tij.

¹⁷ “Ta'n goqwei mimugwa'tas'g na neia'tas'gt'tew aq ta'n goqwei anguna'tas'g na pa na wijga'tas'gt'tew.

¹⁸ “Na to'q ango'te'n ta'n tel jigs'tmn na gelu'lg glusuaqan. Ta'n wen geggung Nisgamewei gtlams'tuaqan me' ignmuaten aq ta'n wen mo geggunmug gtlams'tuaqan gat u tla'ta'sij geggung na tujiw jigla'tuaten na apje'g gtlams'tuaqan geggung.”

*Se'sus uggwitl aq ugjignamg
(Matiw 12.46-50; Malg 3.31-35)*

¹⁹ Se'sus uggwitl aq ugjignamg peita'jig negmeg gat u mo gis gigjita'gwig muta wesam pugwelgig mimajuinu'g eimu'tijig na'te'l. ²⁰ Nat wen telimatl, “Ggij aq gjignamg eimu'tijig gujmug. Getu' glul'sgig.”

²¹ Se'sus telimaji mimajuinu', “Ms't ta'nig nutmi'tij Gjinisgam ugtwi'gatign aq mo elistmi'ti'gw na negmow st'ge' ngij aq njignamg.”

*Se'sus naqa'toq mtugunotg
(Matiw 8.23-27; Malg 4.35-41)*

²² Newtejgeg na'gweg Se'sus telimaji unaqapemg, “Ge' asoqomita'nej qospemg.” Tepita'jig ugtuluuq aq pusijig. ²³ Ge's pemaqtaqati'tij Se'sus nepat. Na tel gne'geg mtugunotg iga'q. Ma'muniw ugju's'g aq tgu'g tepjo'ltijig. Ugtuluow poqji ugjupaqtoqweg. Ms't eimu'tijig nsano'qonigtug. ²⁴ Unaqapemg el'ta'jig Se'suseg aq tugwa'la'titl. Telima'titl, “Saqaamaw, gi'l na assusit, apoqnmuinin ge's mu samqwanigtug nepu'tiweg.”

Se'sus menja'sit aq illsutg ugju'sn aq tgu'g ugjit wantaqa's'gtn. Ugju'sn naqa's'g aq tgu'g wantaqa't'jig. Na tuijw qospem weli ewipg. ²⁵ Na tuijw pipanimaji unaqapemg, "Tali gtlams'tasultioq?"

Na toqo tuijw paqalailitijig aq jipaqita'jig. Telimultijig. "Wen ta u't ji'nm tetuji piam melgimaji ugju'sn aq samqwan."

Ji'nm nepilut ta'n mn'tu'l wesgweiagwitl

(Matiw 8.28-34; Malg 5.1-20)

²⁶ Na siawaqtaqatijig aq oqwa'jig Gelasiewa'gi ta'n eteg tegpaqiw qame'g Galaliewa'gig. ²⁷ Na Se'sus na'taqampugua'sij weltesguatl ji'nmul tleiwilil g'jigan Gelasa. Ula ji'nm wesgweiagwi'titl mn'tu'g. Gi's sa'q mo goqwei nasgmug. Mo wiguaq wesgewa'sigw gatu awna wesgowa'sit utqutaqane'gati. ²⁸ Ta'n tuijw nemiati Se'susal eliet aq nutgul'pa'sit ta'n gaqamilij. Sesgwalat, "Se'sus, gi'l na espe'g Gjinisgam uggwisl. Goqwei getu' tla'lin? Etamul, mut ugtapuliw." ²⁹ Ula teluet muta Se'sus gis telimaji mn'tu'g tualqa'sinew na ji'nmeg. Me' gatu gaqaisg mn'tu'g assumat'ipn. Na tuijw mimajuinu'g gelpila'tipn aq pija'la'tipn laplusang gatu ula ji'nm temeg'pnn ta'n gelpiteg'pnn uggwatl aq ugpitnn, aq wesmugwap paqtaqamig'gati. Nige' wigit utqutaqane'gati.

³⁰ Se'sus pipanimatl, "Taluisin?"

Negm teluet, "Ni'n teluisi Pugwelgig." Ula teluet muta pugwenniji mn'tu'g pitu'gwi'titl. ³¹ Mn'tu'g etawaqtmuat'itl Se'susal, ugjit mu lgimugsinew na ma'muniw temig elmalqe'g.

³² Gijiw na'te'l eimu'tijig pugwelgig gulgwi'sg ta'n etl jigniga'tijig soqoqamigeg. Mn'tu'g etawaqtmuat'itl Se'susal ugjit lgimugsinew gulgwi'sg ugtinneg. Na ignmuaji tla'taqatinew. ³³ Smtug mn'tu'g ejiglitajig na ji'nmul aq el'tajig gulgwi'sg ugtinneg. Na ms't gulgwi'sg pem'tugu'tijig pemse'g aq nitjo'ltijig samqwanigtug. Ms't getmenetgi'g samqwanigtug.

³⁴ Ta'n tuijw ji'nmug ta'n angewiwa'tipni gulgwi'sgi'g nemitu'tij ta'n gis tliaq smtug maita'jig aq se'sa'tu'tij agnutmaqan g'jigan aq ms't ta'n tami el'ta'tij. ³⁵ Mimajuinu'g naji angapmt'ij ta'n goqwei gis tliaq. Ta'n tuijw peita'tij Se'suseg nemiati'titl na ji'nmul ta'n mn'tu'g wesgweiat'pni. Ula ji'nm pemgopit gijiw Se'suseg. Gegnesit aq tetapu angita'sit. Na mimajuinu'g jipaqita'jig. ³⁶ Na ji'nmug ta'n nuje'wa'tipni gulgwi'sgi'g telima'tiji esgwia'tiliji ta'n ji'nm teli npisip. ³⁷ Na tuijw mimajuinu'g tleiwultijig Gelasiewa'gig pipanima'titl Se'susal ugjit jigla'silin muta jipaqita'jig. Na tuijw Se'sus aq unaqapemg tepita'jig ugtuluuq aq poqji pusijig. ³⁸ Na ji'nm ta'n gisi npilut'p etawaqtmuat'itl Se'susal, "Ignmui wijew'ulin."

Gatu Se'sus telimatl, ³⁹ "Apaja'si giguag aq tlim gigmaq ta'n Gjinisgam gis tla'l'sg."

Na ji'nm getloqo eliet ta'n telgi'g g'jigan aq telimaji pugwenniji mimajuinu' ta'n Se'susal gis tla'l'pnn.

Se'sus nepilat e'pilil aq minua'latl e'pite'sl

(Matiw 9.18-26; Malg 5.21-43)

⁴⁰ Ta'n tuijw Se'sus apaja'sit qame'g qospem pugwelgig mimajuinu'g wel'ta'suala'titl nmianew muta etli esmala'tipn. ⁴¹ Na tuijw ji'nm teluisit Jailus pegising Se'suseg. Nigan-puguit a'sutuo'guomg ta'n eteg na'te'l. Smtug nutgul'paqjetesing ta'n Se'susal gaqamilij aq etawaqtmuat'itl lielin wiguaq. ⁴² Wipsgunatl ugtusl ta'n metlasipuna'lil je ta'pu pemi nplil.

Ge's Se'sus pemiej pugwelgig mimajuinu'g gijiw wijew'wa'titl. ⁴³ Na e'pit na'te'l wijew'waji. Metlasipunqeg je ta'pu pusgi mal'tewiet aq gaqotg ugsulieweim mal'pale'wiliji gatu lpa mo wenn gisi npiligugul. ⁴⁴ Na etepnatl Se'susal aq sama'tuatl ugpisan pitu'gunn. Smtug naqa's'g ta'n tel mal'tewiep. ⁴⁵ Se'sus pipanimapni, "Wen gi's sama'lit?"

Ms't wen petgwasit aq Pie'l telimatl, "Saquamaw, gi'l na assusit, pugwelgig mimajuinu'g gigjipugutasgig. Etug nat wen pet samtesgasg."

⁴⁶ Gatu Se'sus teluet, "Geji'g nat wen sama'lip muta ml'gigno'tim tewiaqap ni'neg." ⁴⁷ Na e'pit geitoq ma gisigisigw ta'n tel gisi npisip. Na tuijw poqji neng'tesing. Eliet Se'suseg aq nutgul'pa'sit. Telimatl Se'susal aq igtigi tal gi's wet sama'lin aq smtug gisi npisit. ⁴⁸ Se'sus telimatl, "Tu's ta'n teli gtlams'tmn na weji npisin. Nige' lietes wantaqa't'igtug."

⁴⁹ Ge's Se'sus etlewistoaq na pegising ji'nm na'te'l. Wejiet Jailus wiguaq. Telimatl Jailusal, "Gtusaq nepgaq. Mut lgowaqana'law nujigina'muet."

⁵⁰ Gatu Se'sus nutg aq telimatl Jailusal, "Mut jipasis. Pas'g gtlams'tasi aq gtus ila'sitew."

⁵¹ Ta'n tuijw Se'sus pegising Jailus wiguaq mo wenn ignmuagul pisgwa'lin pas'g Pie'lal, Sa'nal, Ji'mejal aq mijua'ji'j ungi'gug. ⁵² Na mimajuinu'g ta'n eimu'tijig Jailusal wiguaq atgitemultijig aq mesgo'ltijig ugjit mijua'ji'l. Se'sus telimaji, "Mut gaqiemtmutinew, na mijua'ji'j mo nepmug pas'g nepat."

⁵³ Na ms't wesgewe'wa'titl muta geji'a'titl mijua'ji'l nepmlita. ⁵⁴ Se'sus wesua'latl mijua'ji'l ugpitng aq telimatl, "Mijua'ji'j, mn'ja'si." ⁵⁵ Na mijua'ji'j apaji mimaju'et aq smtug menja'sit. Se'sus igtigi telimaji nat goqwei smug. ⁵⁶ Ungi'gug sigti paqalailiji gatu Se'sus telimaji, "Mut tlimanew wenn ta'n gis tliaq."

9

*Se'sus poqjigimaji unaqapemg
(Matiw 10.5-15; Malg 6.7-13)*

¹ Se'sus mawa'laji newtisgegsiliji je ta'pu unaqapemg aq ignmuaji ml'gigno'ti ugjit tuaqtesguanew mn'tu'g aq gisi npitmnew milamu'gl gsnugowaqann. ² Na gisgajalaji ugjit npilanew gesnugu'tiliji, al pestunmnew aq tlingwi'tinew mimajuinu' na Gjinisgam apugjig ilgwenata mimajuinu'. ³ Telimaji, "Lpa ta'n tel mili al'ta'ioq, mut goqwei nespnmnew. Mo aptun, mo salitewimgewei mun'ti, mo mijipjewe gisna suliewei, je mu plamiet atla'i. ⁴ Ta'n etl pisgwigmugsioq utang, siaw i'mug wijei wen'ji'guomg glapis ta'n tujiw naqtmog na utan. ⁵ Te's tami pisgwita'ioq utanjij' aq mimajuinu'g mo pewalugsiwoq i'mu'tinew nqatmug na utan aq puaqtestug gगतual. Tla'taqatigw ugjit musga'tuanew na Gjinisgam mu wel'te'lmagwi."

⁶ Na unaqapemg naqtmij'ij ta'n Se'sus eig aq el'ta'jig pugwelgl utann. Al pestunmi'tij na gelu'lg agnutmaqaan aq nepila'tiji mimajuinu' ms't tami.

*Elot mo nenuaqusnn ta'n wenin Se'susal
(Matiw 14.1-12; Malg 6.14-29)*

⁷ Ta'n tujiw Elot ta'n niganpugut Galaliewa'gig nutg ta'n goqwei Se'susal gis tla'tegeligpnn mo geitug ta'n tli angita'sitew, muta alt mimajuinu'g teluejig, "Sa'n Nutsign'tuet apaji minunsit." ⁸ Ta'sijig mimajuinu'g teluejig llaia apaji neia'sit aq igtigig teluejig gisiguaq niganigjitegewinauq ta'n gi's sa'q mimajipnaq apaji mimaju'et. ⁹ Elot teluet, "Gisa'lg'pnaq Sa'n Nutsign'tueto'q temgwetoqsin gatu wen ta u't ji'n'm ta'n mimajuinu'g agningwi'titl?" Na weja'tegemg wejo'tg nmian Se'susal.

*Se'sus esmaji na'n pituipntnaqaan te'sisgegsiliji ji'nmug
(Matiw 14.13-21; Malg 6.30-44; Sa'n 6.1-14)*

¹⁰ Na apostale'wijig apaita'jig Se'suseg aq telima'titl ta'n goqwe'l gis tla'taqatipnn. Na tujiw Se'sus elala'laji pas'g negmowa na gjigan ta'n teluisig Petse'ta. ¹¹ Ta'n tujiw mimajuinu'g nutma'titl Se'susal i'mlin Petse'taeg, pugwelgig majulgwala'titl na'te'l. Se'sus wel'ta'sit nmi-anew aq telimaji ta'n Gjinisgam apugjig ilgwenata mimajuinu'. Nepilaji ta'ni gesnugu'tiliji.

¹² Ta'n tujiw poqji galqwasiet, unaqapemg telimgwi'titl, "Jiglgim mimajuinu'g glaman gisi lta'taq utann aq nuji iga'ta'q'ijig tepaw. Na'te'l msntaq mijipjewe aq ta'n i' tli gt'gunulting. Eimu'ti'gw ta'n etl taqawatteg."

¹³ Gatu Se'sus telimaji, "Ignmug nat goqwei malqotmnew."

Telima'titl, "Pas'g na'ngl pipnaqaan geggunme'gl aq tapusijig nme'jig. Pewalieg lta'nen magasang ugjit pgwatelminen mijipjewe ugjit ta'n te'sijig." ¹⁴ (Eimu'tijig na'te'l panaemg na'n pituipntnaqaan te'sisgegsijig ji'nmug.)

Se'sus telimaji unaqapemg, "Gisa'lug mimajuinu'g pmgopita'new te's na'nisgegsijig."

¹⁵ Unaqapemg gisa'lgwi'tiji mimajuinu'g pmgopita'new maqamigeg te's na'nisgegsijig. ¹⁶ Na tujiw Se'sus wesua'toqol na'ngl pipnaqaan aq tapusiliji nme'ji aq elapa'sit wa'so'q. Miwatmuatl Nisgaml ugjit ula mijipjewe. Nasgwa'toqol aq ignmuaji unaqapemg ugjit ms't wen msnmnew. ¹⁷ Ms't ta'n te'sijig g'satalultijig. Na tujiw unaqapemg megnmi'titl mijipjewe ta'n piamiaq aq newtiswa'qal jel ta'pu lippenignn wajua'tu'titl.

*Pie'l teluet Se'sus na Nujiugs'tawi'wet
(Matiw 16.13-19; Malg 8.27-29)*

¹⁸ Newtejgeg na'gweg ge's Se'sus newti a'sutmateg, unaqapemg peita'laji. Na tujiw Se'sus pipanimaji, "Tal'ta'sultijig mimajuinu'g wenin ta ni'n?"

¹⁹ Telima'titl, "Alt mimajuinu'g teluejig gi'l na Sa'n Nutsign'tuet aq igtigig mimajuinu'g teluejig gi'l na llaia aq ap igtigig teluejig gi'l na newte'jitaq niganigjitegewinauq ta'n gi's sa'q nepg'pnaq gatu nige' apaji mimaju'et."

²⁰ Se'sus pipanimaji, "Tal'ta'sultioq weni ta ni'n?"

Pie'l telimatl, "Gi'l na Nujiugs'tawi'wet aq wejien Gjinisgameg."

*Se'sus wesgutg ta'n tli np'tew
(Matiw 16.20-28; Malg 8.30—9.1)*

²¹ Se'sus melgimaji ugjit mu wenn tlimanew. ²² Elt teluet, "Ni'n na mimajuinualsiap aq amujpa ma'muni ulmajeia's. Niganpugultijig a'sutuo'guomg, niganpugultijig patlia'sg aq elg nujiagina'mua'tijig tplutaqaan masgelmitaq. Gisa'litaq ne'po'qsin aq gisi nesuguna'q apaji minunsites."

²³ Telimaji ms't ta'n te'siliji, "Ta'n getu wen getu' wije'wij amujpa awan'ta'sualsit aq tla'teget ta'n Gjinisgaml tel puatmlitl. Amujpa gisgaje'g ulmaje'n te'sigis'g. Na tujiw gisi majulgwalitew. ²⁴ Na mimajuinu ta'n getu' ugs'tawi'sit na ma gugunmug iapjiwewe mimajuaqaan wa'so'q, gatu na mimajuinu tela'teget ta'n goqwei pewatm je tlia ne'po't muta

majulwalit na ugs'tawia's. ²⁵ Tali ugtapsunig na ji'nm te's'g goqwei assutg ta'n telgi'g ugs'tqamu gatu mo gugunmug iapjiwewei mimajuaqan wa'so'q'. ²⁶ Ta'n wen netaqite'limit aq netaqite'g ta'n goqwei tel gina'muei na ta'n tujiw apaja'sia's tlimates nujj na ala mimajuinu mu na ninenewei nnaqapeminen, muta ni'n na mimajuinualsiap. Ta'n tujiw apaja'sia's maw sape'ultijig ansale'wijig na tujiw gepmite'lmimg aq emtoqwalimg st'ge' nujj gepmite'lmut aq emtoqwalut nige'. ²⁷ Migwite'tmug ula. Eimu'tioq ta'sioq ula tet ta'n na npu'tiwoq glapis nemitu'tioq ta'n Gjinisgam ilgwenaji mimajuinu'g."

Ta'n tujiw Se'sus ugsisgw paqtasa'sit
(*Matiw 17.1-8; Malg 9.2-8*)

²⁸ Na pesgunateg te'sisga'qal na'gwegl gis iga'qal, Se'sus so'qwiet gm'tng naji a'sutmat. Ela'laji Pie'lal, Sa'nal aq Ji'mejal. ²⁹ Ge's etli a'sutmaj ugsisgw paqtata's'g aq utapsunn gesi wapa'tigl aq paqtata'tigl. ³⁰ Na tapusijig ji'nmug neia'tijig aq etl glula'titl Se'susal. Wegla na Mowiso'q aq Ilaijao'q. ³¹ Utapsunual gesigaw wapa'tigl aq paqtata'tigl aq ugsisgw paqtata's'gl. Na etl agnutmua'titl Se'susal. Wesgutmi'tij ta'n tl ne'pa'ten Se'sus Selusalemg. ³² Ge's ula teliaq, Pie'l aq witapa gis gepsgia'tijig. Na jiniw tugwia'tijig aq nemia'titl Se'susal paqtata'silitl aq tapusiliji ji'nmug gaqamiliji negmeg. ³³ Mowis aq Ilaija pemi nqala'tij Se'suseg, Pie'l telimatl, "Saqamaw, gi'l na assusit, na mawi glu'lg tet eimu'tieg. Ge' nesisgl anapjetegewe'l ltutesnen, newte' ugjit gi'l, newte' ugjit Mowis aq igtig ugjit Ilaija." (Na Pie'l mu nestmug ta'n goqwei wesgutg.)

³⁴ Ge's Pie'l etlewistog na alug neia's'g aq tetpaqiw naqa's'g ta'n gaqamultijig. Na tujiw unaqapemg we'gwata'sultilij. ³⁵ Nat wen metewistog alugwigwug. Teluet, "Ula na ngwis ta'n mawi gsalg. Jigs'tug negm."

³⁶ Ta'n tujiw gaqewistog na pas'g Se'sus aq unaqapemg eimu'tijig na'te'l. Toqo nisita'jig gatu weli pgije'g we'gaw unaqapemg telimji wenn ta'n goqwei gis nmitu'tip gm'tnigtug.

Se'sus nepilat lpa'tujl ta'n pitu'gwitl mn'tu
(*Matiw 17.14-18; Malg 9.14-27*)

³⁷ Na igtig na'gweg Se'sus aq unaqapemg nisita'jig, aq na pugwelgig mimajuinu'g naji ultesgua'titl Se'susal. ³⁸ Na ji'nm ta'n eig na'te'l sesgwalat Se'susal, "Nujigina'muet etawaqtmul ge' angam wipsgung ngwis. ³⁹ Lpa jiniw mn'tu'l pesu'gwatlat aq smtug lpa'tuj gesigaw sesgwet. Na mn'tu gisa'latl ugjipulgwelin aq ugtun pisewiaq. Siawi asgaiwatlat aq lpa mo getu' punaje'wagugul. ⁴⁰ Etawaqtmagapnig gnaqapemg jigla'tuinew mn'tu gatu mo gis tla'taqati'gw!"

⁴¹ Se'sus teluet, "Gilew ta'n mimajultioq gisgug mo getlams'tmu'tiwoq aq mo tetapua'taqatiwoq. Me' gatu tali pgitgalultoqs'p? Tali pgiji gina'multoqs'p glapis getlams'tmu'tioq?" Na tujiw telimatl ji'nmul, "Jugwa'l ggwis ula tet."

⁴² Ge's wegwa'laj lpa'tujl na mn'tu mesganegetl maqamigeg aq smtug poqji ugjipulgwelitl. Smtug Se'sus ejigla'tuatl mn'tu'l ugtinneg. Na ila'silitl lpa'tujl aq apaja'lut ujjeg. ⁴³ Ms't mimajuinu'g sigti paqalailultijig muta nemitu'tij ta'n telgi'g Gjinisgamewei ml'gigno'ti.

Se'sus wesgutg ta'n tel ne'pa'ten
(*Matiw 17.22,23; Malg 9.30-32*)

Na mimajuinu'g me' paqalailultijig ugjit ta'n Se'sus gis tla'tegep, na tujiw Se'sus telimaji unaqapemg, ⁴⁴ "Mut awan'ta'sinew ula ta'n goqwei telimuloq. Ni'n na mimajuinualsiap aq Gjinisgam ignmuata mimajuinu'g na ml'gigno'ti ugjit tla'lin ta'n tel puatmi'tij." ⁴⁵ Unaqapemg mo nestua'tigul Se'susal ta'n gisi usgutmlij. Mimugwa'tas'g ugjit mo nestmi'ti'gw. Jipaqita'jig pipaniman ta'n gis teluelij.

Se'sus unaqapemg getu' gji'tu'tilij
ta'n wen me' espe'g te'si'tij
(*Matiw 18.1-5; Malg 9.33-37*)

⁴⁶ Se'sus unaqapemg gi'gaitaliji. Getu' gji'tu'tilij ta'n wen me' espe'g te'si'tij. ⁴⁷ Se'sus gejjaji ta'n goqwei angite'tmi'tij. Na tujiw wesualatl mijua'ji'jl, aq gaqama'latl gmetug negmeg. ⁴⁸ Telimaji unaqapemg, "Ta'n getu wen weligsualatl ula mijua'ji'jl muta gisi ignmaq'p ml'gigno'ti ugjit tla'tegen na uligsua'litew. Ta'n getu wen weli msnit na elg uligsua'latal ta'n wen petgimit. Ta'n wen tel'te'lsit mo me'gite'lmam'g na negm mawi gepme'g."

Ta'n wen mo getanugsiw gw na apoqonmugsigw
(*Malg 9.38-40*)

⁴⁹ Sa'n telimatl Se'susal, "Saqamaw, gi'l na assusit, nemi'g'tt'p ji'nm ta'n ejigla'lapani mn'tu'g aq teluet e'w'g ml'gigno'tim ta'n gis ignmat'p. Telimg'tt'p naqa'sin muta mo wijitgweiusiweg."

⁵⁰ Se'sus telimatl, "Mut naqa'lan, Ta'n getu wen mo getanugsiw'gw na apoqonmugsi'gw."

*Na mimajuinu'g Samaliaewei utang
mo pewala'tigul Se'susal mittugwalgunew*

⁵¹ Ge's na na'gwegl poqji iga'qt'tew ta'n Se'sus lietew wa'so'q, na gisita'sit lien Selusalemg. ⁵² Nigangimaji agnutmewinu' Samaliaewei utan. Na'te'l ms't goqwei getu' gisgaja'tu'titaq ugjit Se'sus aq unaqapemg gt'gunultinew. ⁵³ Gatu mimajuinu'g mo pewala'tigul Se'susal pisgwa'lin na utan muta gis ge'ja'titl na gisita'silitl lielin Selusalemg. ⁵⁴ Na tujiw tapusiliji unaqapemg teluisiliji Ji'mej aq Sa'n ula nutmi'tilij pipaningwi'titl Se'sus, "Gjisaqamaw, pewalieg pipaniman nat wen nisgitmn pugtew ta'n wa'so'q tleiawig aq ne'pa'nen ta'n te'sijig eimu'tijig ula utan?"

⁵⁵ Se'sus gigo'tqopugua'sit aq majiaqa'laji. ⁵⁶ Na tujiw Se'sus aq unaqapemg se'g utan siawita'jig.

*Alt mimajuinu'g teluejig gtu' majulgwalan Se'susal
(Matiw 10.5-15; Malg 6.7-13)*

⁵⁷ Ge's Se'sus aq unaqapemg pemita'tij awtigtug na ji'nm telimatl Se'susal, "Gisgaje'i wije'ulin ta'n getu tami elien."

⁵⁸ Se'sus telimatl, "Wowgwis gegung elmalqei ta'n loqosma'sitew aq sisipji'jg gegunmi'titl ugtwisse'mual ta'n tli atlasmultitaq gatu mo geggunmu ta'n tli atlasmites je tlia ni'n na mimajuinualsiap."

⁵⁹ Se'sus igtig'ji'nmul telimatl, "Majulgwali ni'n."

Na telimtl, "Saqamaw Getu' naji utqutalq nujjaq ta'n tujiw gisi np'g'pnaq. Na tujiw gisgaje'tes wije'ulin."

⁶⁰ Se'sus telimatl, "Ignmu ta'n wen ma majulgwalgw utqutalan ta'n nepmlitl, gatu gi'l lia aq naji pestunen ta'n Gjinisgam getu' ilgwenaji mimajuinu'g."

⁶¹ Ap igtig teluet, "Saqamaw, majulgwaltuldes gatu tmg ignmui lien aq tliman nigmaq, 'Naqaluloq ugjit lugowan Gjinisgam.' "

⁶² Se'sus telimatl, "Ta'n wen getu' majulgwaltit aq getu' apjinmiet wiguaq na mo tepawtigw ugjit pestunmn ta'n Gjinisgam ilgwenaji mimajuinu' muta negm na pa wije' aq na ji'nm ta'n elgesawet aq iapsgulapit."

10

Se'sus megnaji llaigneg te'sisgegsiliji

je ta'pu mimajuinu'

¹ Na tel gne'geg Gjisaqamaw megnaji llaigneg te'sisgegsiliji je ta'pu mimajuinu'g ugjit toqwanqapultinew. Te's toqo lugwe'jig i' tapusiliji. Getu' nigangimaji ugjit la'tinew utan gisna na'tami se'g ta'n getu' naji mittugwe'j. ² Ge's mu elgimaji, na telimaji, "Pugwelgig mimajuinu'g ta'n getu' majulgwala'titl Nisgaml, gatu mu piam pugwelu'g mimajuinu'g ugjit tlimanew ta'n tel majulgwala'titl Nisgaml. A'sutma'tigw aq pipanimug Gisiteget ugs'tqamug lgimanew pugwenniji ugjit tlimanew na gelu'lg agnutmaqan glapis majulgwalan Nisgaml. ³ Lta'qw ta'n getu' naji mittugwei. Gilew pa wije' aq jii'glu'ewji'jg gatu nige' elgimuloq ta'n eimu'tijig mimajuinu'g pa wije' aq paqtesmug. ⁴ Mut nespnanew gpo'jmu'uaq, mijipjewe' mun'ti gisna piamiejig mg'sng. Mut naqita'new maw agnutma'tinew wen ultesguatoqs'p awtigtug. ⁵ Ta'n tujiw pisgwita'ioq ta'n wen wiguaq, tmg tlu'egw. 'Pipanimg Gjinisgam ignmugsinew wantaqo'ti ggamlamunuaq.' ⁶ Pa na mimajuinu ta'n gesatg wantaqo'ti wigij na'te'l Gjinisgam ignmu'at'at' ta'n goqwei pipanigesultioq gatu pa na mimajuinu ta'n mo gesatmug wantaqo'ti wigij na'te'l mut pipanimaw Gjinisgam ignmuan wantaqo'ti. ⁷ Siaw i'mug na wije' wen'ji'guomg aq malqotmug ta'n goqwei esmugioq. Mut i'mnew igtig se'g wen'ji'guoml. Mijijigw ta'n goqwei esmuj muta na ji'nm ta'n pestung mu netaq'gw ugjit mijjin ta'n goqwei esmuj. ⁸ Ta'n tujiw pisgwa'tioq utan aq wen pipanimugsioq gisi i'mnew wiguaq, malqotmug ta'n goqwei esmugioq. ⁹ Np'ilug gesnugu'tijig ta'n eimu'tijig na'te'l aq mimajuinu'g tlimug, 'Nige' Gjinisgam poqji ilgwenugsioq.' ¹⁰ Ta'n tujiw pisgwa'tioq utan aq mo wen pewalugsiwoq mittugwalanew, la'tigw awtigtug aq tlimug, ¹¹ 'Pewaqtetemeg mjegei ta'n nasteg nmugsninaq. Ula tela'tegeieg muta getu' musga'tuleg Gjinisgam mo gesatmug ta'n tela'taqat'ioq. Gatu migwite'tmug ula, Gjinisgam getu' ilgwenugsioq nige' gatu mo ignmugsioq tla'tegen.' " ¹² Na tujiw Se'sus telimaji unaqapemg, "Telimuloq, ta'n tujiw Gjinisgam ilsumata ms't mimajuinu'g, me' ewlite'lmata na mimajuinu' tleiauwultilipni na gjigan ta'n teluisig Satm je mu na mimajuinu'g tleiauwultijig ala utan."

*Se'sus wesgumaji mimajuinu'
tleiauwultiliji Golasin aq Petse'ta
(Matiw 11.20-24)*

¹³ “No'q mtue'tew ugjit wegla mimajuinu'g ta'n tleiwultijig na utann ta'n teluisigl Golasin aq Petse'ta muta gis nmitu'tipnn pugwelgl paqalaiuti'l ta'n gis tla'tas'g'pnn gatu siaw pata'taqatijig. Na mimajuinugi'g tleiwultipnig na utann teluisigl Tail aq Saiton na lue'ultipnig. Pa na nmitu'tisnn wije'l paqalaiuti'l, na smtug sa'se'wita'sulti'tisoq aq pun pata'taqati'tisoq. Gi's nige' sa'q nasgmi'tisoq maqtawamu'gl aligal aq amalsulti'tisoq wisgipg ugjit musga'tunew mesgo'ltipnig ta'n tel pata'taqatipnig. ¹⁴ Ta'n tujiw Gjinisgam naji ilsumaj ms't mimajuinu ugs'tqamu, me' ewlite'lmata na mimajuinu' tleiwultilipni na gjigann Tail aq Saiton je mu na mimajuinu'g tleiwultijig na gjigann Golasin aq Petse'ta. ¹⁵ Na mimajuinu'g tleiwultijig na gjigan Gapelniam pewatmi'tij me' espite'lsultijig st'ge' ansale'wiliji wa'so'q gatu awna la'lata ta'n npuinu' eimu'tiliji.”

¹⁶ Se'sus telimaji na mimajuinu' ta'n gis mgnapni, “Ta'n getu wen jigs'tugsioq na jigs'tuites. Ta'n wen alua'lugsioq na alua'litew. Ta'n getu wen alua'lit, alua'latl ta'n wen petgimip.”

*Na lluigneg te'sisgegsijig
je ta'pu mimajuinu'g apaita'jig Se'suseg*

¹⁷ Ula lluigneg te'sisgegsijig je ta'pu mimajuinu'g gis tela'taqatipnig ta'n goqwei Se'sus pewat aq apaita'jig Se'suseg. Ma'muniw ul'ta'sultijig aq telima'titl, “Gjisaqamaw, we'gaw mn'tu'g tela'taqatipnig ta'n goqwei telimg'tt'pnig muta gis ignmuieg'p ml'gigno'ti ugjit gis tla'taqatitesnen.”

¹⁸ Se'sus telimaji, “Nemi'g'p Gjimm'tu nisiet wa'so'q pa wije'i aq wasoqotesg. ¹⁹ Jigs'tuigw. Ignmuloqop ml'gigno'ti ugjit wissuignemanew Gjimm'tu st'ge' gisi ewtapuguitaogs'p mtesgmug aq juji'jg teluisultijig sqolpiang. Mo eigtnug ta'n goqwei jile'ugsitogs'p. ²⁰ Pas'g mut ul'ta'sultinew ta'n tujiw mn'tu'g tela'taqatipnig st'ge' tel pualanew, awna ul'ta'sultigw muta gtwisunmual gis ewi'gas'gl Gjinisgam ugtwi'gatign ta'n eteg wa'so'q.”

*Se'sus no'q welgwijig
(Matiw 11.25-27; 13.16,17)*

²¹ Na tujiw Wejuli Nisgam gisa'latl Se'susal no'q ulgwijinin. Se'sus teli a'sutmat, “Gi'l na nuji aq na assutmn wa'so'q aq ugs'tqamu. Miwatmul muta ta'nig mo geggunmi'tigw gina'masuti musga'tajig ula teliaqewe'i gatu wije'i mo musga'tuawjig ta'nig nestmi'tij pugwelgl goqwe'l. Teliag, gi'l na nuji aq welm'tun ta'n tujiw tela'tegen ta'n tel puatmn.”

²² Se'sus telimaji mimajuinu', “Nuji ta'n eig wa'so'q gisi ignmuj ms't goqwei. Ni'n na Gjinisgam uggwisl aq mo wen nenuigw st'ge' nuji. Mo wen tel nenuagul nuji st'ge' ni'n ta'n tel nenaq. Na mimajuinu'g ta'n musga'taqig na gis nenua'titl ta'n wenit Gjinisgam.”

²³ Na tujiw Se'sus gigo'topuguit aq pas'g unaqapemg telimaji, “Na mimajuinu'g ulgwijultitaq ta'n tujiw nemitu'tij aq nestmi'tij ta'n goqwei gis nmituoq aq gisi ns'tmoq. ²⁴ Telimuloq, pugwelg'pnig niganigjitegewinugi'g aq pugwelg'pnig elege'witig'g getu' nmitu'tipnigl ta'n goqwe'l gis nemituoqol gatu mo gis nmitu'tigupnigl. Getu' nutmi'tipnigl ta'n goqwe'l gis nutmoqol gatu mo gis nutmi'tigul.”

A'tugwaqan na Samaliaewa'j ta'n ewlite'lmatl igtig'ji'nmul

²⁵ Na nutagnutmewinu pegising muta getu' we'gwamuatl Se'susal. Pipanimatl, “Nu-jigina'muet, tali msntes iapijwewe'i mimajuaqan?” ²⁶ Se'sus pipanimatl, “Tal wi'gas'g Gjinisgam ugtwi'gatign? Tali ns'tasin?” ²⁷ Na ji'nm telimatl, “Tel wi'gas'g, Pajiji gsal Gisiteget na Gjinisgam ta'n emtoqwalugg. Amujpa me' gesalt je mu mimajuinu'g. Ta'n tujiw tela'tegen ta'n pas'g goqwei amujpa e'we'n ms't gml'gigno'tim musga'tu me' gesalt je mu mimajuinu'g. Ta'n tujiw angite'tmn ta'n pas'g goqwei amujpa me' gepmite'lm't je mu gepmite'lmawjig mimajuinu'g. Amujpa tli gsal igtig' st'ge' ta'n teli gsalsin.” ²⁸ Se'sus teluet, “Teliag ta'n teluen. Pa na tla'tegen, guguntes iapijwewe'i mimajuaqan.”

²⁹ Gatu na ji'nm pewalatl ms't wenn tl'ta'silin negm geitoq ta'n goqwei wesgutg. Glaman pipanimatl Se'susal, “Gjinisgam pewalit wenn gsalan?”

³⁰ Se'sus telimatl, “Newtejgeg na'gweg ji'nm tleiwit Selusalemg pem liet Jeligoq. Ge's pemiej ji'nmug matna'titl aq gemutma'titl ms't goqwei geggunmilij. Wesmultijig aq naqala'titl aqati npilitl. ³¹ Na gis tliaq, patlia's pemiet ula wije'i awti. Pas'g angamatl aq siawa'sit awtigtug. ³² Tel'gne'g igtig'ji'nm pemiet. Negm na nujiapoqonmuet a'sutuo'guom pemiet. Angamatl ula ji'nmul aq asoqoma'sit awti aq siawa'sit. ³³ Ap'igtig'ji'nm ta'n tleiwit Samalia pemiet. Tel nmiaj ji'nmul ewlite'lmatl aq elietl. ³⁴ Elguta'toq gjiga'ji' moqopa'q ugla'qanml Mima'tuatl aq ajijgopilmuatl. Tapa'latl ugtue'mg aq ela'latl na wen'ji'guomg ta'n i' tli gt'gunulting. Angweiwatl na'te'l. ³⁵ Na igtig' na'gweg, ignmuatl assusilitl ula wen'ji'guom ugtapangitueweim. Telimatl, ‘Etamul angweiwan ula ji'nm aq ta'n tujiw apaja'sian apangitultes ta'n telgi'g tettul.’ ”

³⁶ Na tujiw Se'sus pipanimatl nujigina'muelitl tplutaqan, "Tal'ta'sin? Nesisijig ji'nmug nemia'titl ji'nmul ta'n gmutnesg matna'tipnn awtigtug. Tegen me' gesalat na ji'nmul?"
³⁷ Na ji'nm ta'n nujigina'matg tplutaqan teluet, "Ta'n wen wele'wapnn na ji'nmul." Se'sus telimatl, "Lia aq wijei tla'tega st'ge' negm."

Se'sus emittugwalaji Maltaal aq Malial

³⁸ Ge's Se'sus aq unaqapemg pemitaj'ig peita'jig utan ta'n wigilitl na e'pilitl teluisilitl Malta. Ula e'pit pipanimatl Se'susal pisgwa'n wiguaq. ³⁹ Malta uggwe'ji'tl teluisilitl Mali. Mali pengopa'sit gigjiw Gjsaqamawl uggwatg ge's pengopilitl wiguaq aq jigs'tuatl ta'n tel gina'muelij. ⁴⁰ Malta elugwet pugwelg lgowaqan ta'n geggung aq sespete'tg. Eliet Se'suseg aq pipanimatl, "Gjsaqamaw, tel'tasin na gelu'lg ta'n tujiw ngwe'ji' mo apoqonmuigw? Pas'g ni'n elugwei. Tlim, apoqonmujij!"

⁴¹ Gjsaqamaw telimatl, "Malta, wesam sespete'tmnn pugwelgl ta'n goqwe'l. ⁴² Gatu pas'g newte' ta'n goqwei menu egetun. Mali getu' tetapua'tegen ta'n tujiw jigs'tuin. Mo pewalaq nat wen naqa'lan."

11

*Se'sus eginamuaji unaqapemg a'sutma'tinew
(Matiw 6.9-13; 7.7-11)*

¹ Newtejgeg na'gweg Se'sus etli a'sutmap na'tami. Ta'n tujiw gisi a'sutmateg, unaqapeml telimtl, "Gjsaqamaw, gnu'tmuieg ta'n teli a'sutmamg st'ge' ta'n Sa'n Nutsign'tuet tel gina'muapni unaqapemg."

² Se'sus telimaji unaqapemg, "Ta'n tujiw a'sutma'tioq tluwegw:
 "Nujjinen, ta'n wa'so'q eim, gepmite'lmuleg sape'wig gtwisunm. Pipanimuleg ilgwe-nan mijajuinu'g glaman majulgwalutaq. ³ Etamuleg ignmuinen te'sigis'g ta'n goqwei nuta'ma'tieg. ⁴ Apigsigtuinen ntlue'utinal, st'ge' apigsigtaqatt ms't wen ta'n tel pata'lugsieg. Mut ignmuinen lta'nen winjigigtug."

⁵ Na tujiw Se'sus telimapni unaqapemg, "Nantawa's'g'p nat wen gilew eliesi gitapaq aqatpa'q aq pipanigesiss, 'Nitap, ge' mquatui nesisgl pipnaqann. ⁶ Igtig nitap peji mit-tugwalit aq mo goqwei geggunmu ta'n sma's.' ⁷ Etugjel na gitap ta'n me' lamguomg meteweng, 'Punaje'wi. Ntga'qanm gis apt'sqa's'g. Ninen aq nn'janinaq gis nep'tieg, aq ma gisi mn'ja'siaw ugjit goqwei ignmulin.' ⁸ Telimuloq na ji'nm ma mn'ja'sigw aq ma ignmulug na pipnaqann je tlia ta'n tel gitapewioq, gatu amujpa mn'ja'sitew aq ignmultew ms't goqwei gelutmn muta mo netaqe'wn ta'n tel siaw pipanigesin.

⁹ "Glamam wet tlimuloq, Pipanigesultigw aq ignmugsitooq'sp. Gwilmug, aq we'jitoq'sp. Mtete'gatigw, aq Gjinisgam pana'tutew na ga'qan ugjit gilew. ¹⁰ Ta'n getu wen pipanigesit na msntew. Ta'n getu wen gwiluasit na we'jittew, aq na ga'qan pana'tuaten ugjit negm ta'n metete'get. ¹¹ Nat wen ta'n te'sioq un'januit ma ignmuagul uggwisl mtesgmul pipanigesij nme'jl. ¹² Ma ignmuagul mesgilg go'qweji' ta'n tujiw pewatmljij wa'w. ¹³ Geituoq ta'n tli ula'latoq'sp gn'januaq aq ignmatooq'sp gelu'lg goqwe'l je tlia tel lue'ultioq. Na elg wijei gjujnu ta'n eig wa'so'q me' ignmuatqal Wejuli Nisgaml ta'n wen pipanigesilitl."

*Se'sus aq Gjimm'tu
(Matiw 12.22-30; Malg 3.20-27)*

¹⁴ Na'te'l eig na ji'nm ta'n mu gis glusigw muta mn'tu'l pitu'gwi'tl. Se'sus tuaqtesguatl mn'tu'l ta'n mo gis glusiligw aq na ji'nm poqtewo'gwet. Mimajuinu'g ta'n eimu'tijig paqalauitijig. ¹⁵ Gatu ta'sijig tluiejig, "Na Gjimm'tu ignmuaj Se'susal ml'gigno'ti ugjit tuaqtesguanew igtigig mn'tu'g."

¹⁶ Igtigig wejo'tmi'tij gistesguanew, na glaman pipanima'titl tla'tegelin igtig paqalauwaqan ta'n musga'tutew Gjinisgam no'q wel'te'lmatl. ¹⁷ Se'sus geitua'ji ugtangita'suaqanmual aq telimaji, "Ta'n tegen mimajuinu'g getu' nasgwita'jig aq matntultijig ma gisi pgitawsulti'gw. Nantawa's'g wi'gmaq nasgwa'tijig aq matntultijig na tel'gne'g ms't goqwe'l ta'n negmewe'l siaw seioqwietaq. ¹⁸ Na glaman mn'tu'g nasgwiejig tali pgijietaq Gjimm'tu ugtele'ge'wa'gim? Gilew telueioq ni'n gis ignmuj Gjimm'tu ugm'l gigno'tim. ¹⁹ Telueioq eji'gltesuaqig mn'tu'g muta Gjimm'tu gisi ignmuj ml'gigno'ti ugjit jigltեսguan. Tami weja'toq na ml'gigno'ti gnaqapemuaq e'wmi'tij ugjit jigltեսguanew mn'tu'g?. Ta'n goqwei gnaqapemuaq gis tla'taqatipnig musga'tas'g oplite'lmioq. ²⁰ Awna e'wm ml'gigno'ti ta'n wejiaq Nisgamewigtug ugjit tuaqtesguan mn'tu'g. Na ula musga'tas'g Gjinisgam ilgwenugsioq.

²¹ "Ta'n tujiw melgignat ji'nm geggungl tepiaqal ugpugumaqanml ugjit geligetog wiguaq na ms't goqwei welmasgute'gl. ²² Gatu ta'n tujiw igtig ta'n me' ml'gignaj matnaj na tujiw wissuignematal. Ugsua'tuatal ms't ugpugumaqanml ala ji'nmul elita'suatgl. Na me' melgignat ji'nm jigla'tatal ms't goqwei aq nasgwa'tatulitaaq maw witapaq.

²³ “Ta'n getu wen mo gesatnug ta'n tela'tegei, na matnit. Ta'n getu wen mo apoqonmuigw mawalanew mimajuinu'g lpa se'so'laji mimajuinu'.”

*Mn'tu aq lluigneg te'siliji witapa
pisgwita'jig ji'rmul ugtinneg*

(*Matiw 12.43-45*)

²⁴ “Na mn'tu winsmuit aq ta'n tujiw tewatqa'sij mimajuinu'l ugtinneg, na saputa'sit glapis pegising ta'n mo goqwei nigwenug. Na gwilg ta'n ap usgowa'sitew, gatu mu we'jitug. Na telimsit, 'Etug apaja'sia's ta'n wejeiap.' ²⁵ Glaman na apsgwa'sit aq nemitoq ta'n gis eig'p na waqame'g aq welo'tas'g. ²⁶ Na tujiw maja'sit aq nemisguaji lluigneg te'siliji mn'tu'g me' winjultiliji aq negm. Ms't pisgwita'jig aq wigultijig na'te'l. Nige' na mimajuinu ta'n pitu'gwiji wegla mn'tu'g me' gitnme'wit aq amgweseweieg ta'n tujiw pas'g newte'jilitl mn'tu'l pitu'gwiteg.”

*Mimajuinu ta'n tela'teget
ta'n goqwei ewi'gas'g Nisgamewei wi'gatign na ulgwjintew*

²⁷ Ge's Se'sus etlewistog na e'pit ta'n eig na'te'l aq nutg ta'n goqwei Se'susal gi's teluelipnn, telimatl, “Ggij amuja pa welgwijing muta negm na ggij aq gisi neps'tgwal'sg'p.”

²⁸ Gatu Se'sus telimatl, “Teliaq na. Gatu wel'ta'sultijig na mimajuinu'g ta'n nutmi'tij Gjinisgam ugtwi'gatign aq tela'taqatijig ta'n goqwei ewi'gas'g na'te'l.”

*Mimajuinu'g pewala'titl Se'susal tla'tegen paqalawaiqaan
(Matiw 12.38-42)*

²⁹ Ge's pugwelgig mimajuinu'g mawita'jig Se'suseg na telimaji, “Na mimajuinu'g ta'n mimajultijig nige' na no'q pata'taqatijig. Pewalijig tla'tegen paqalawaiqaan ugjit gisi gi'tunew Gjinisgam na petgimip. Telimuloq ma newte' tla'tega's, pas'g tlatew na wije' aq ta'n tela'lut'p Jonao'q. ³⁰ Gjinisgam e'w'g'p ta'n goqwei tela'lut'p Jonao'q ugjit musga'tuanew na mimajuinugi' tleiauwtilipni Ninapa na pewalapi pun pata'taqatinew. Ni'n na mimajuinalsiap aq Gjinisgam e'wte'w ta'n goqwei tla'liten ugjit musga'tuanew mimajuinu'g ta'n mimajultijig nige' pewalaji pun pata'taqatinew. ³¹ Na na'gweg ta'n tujiw Nisgam ilsumata ms't mimajuinu'g, na elege'wi'sgwaq tleiawit Tp'te'snug qama'sitew aq ilsutmuata na mimajuinu'g ta'n wigultiliji gisgug. Wejiepnaq me' gnegg ugjit jigs'tuan Salamano'q. Telimuloq, Salamano'q ne'tata'sipnaq gatu na mimajuinu'g ta'n mimajultijig gisgug gis nutmi'tip ns'tuo'qon ta'n je me' espe'g aq Salamanewei ns'tuo'qon. ³² Na na'gweg ta'n tujiw Nisgam ilsumata ms't mimajuinu', na mimajuinugi' tleiauwtilipni Ninapa qamultitaq aq ilsutmua'tita na mimajuinu' ta'n mimajultiliji gisgug. Ninapaewa'jg gawasgita'sultipnig aq pun pata'taqatipnig ta'n tujiw nutua'titeg Jonaal pestunmliteg. Telimuloq na mimajuinu'g ta'n mimajultijig gisgug gis nutmi'tipnn agnutmaqann ta'n me' espe'gl aq ta'n goqwei Jonao'q pestung'p.”

*Nemitaqatieg muta geggunmeg npuguginal
(Matiw 5.15; 6.22,23)*

³³ “Mo wen wasoqwa'tug wasoqonmaqan toqo tujiw mimugwa'tuoq gisna ango'tmn lataqsunigtug. Awna patawutigtug tepa'toq glaman ms't wen ulate'lmatew ta'n tujiw pisgwa'j. ³⁴ Gis nmitaqatioqs'p muta ugpugugultioq aq gpugugual pa na wije' aq wasoqwegl. Ta'n gpugugual tajigo'ltig na wel nmitaqatioq aq weli ns'tasultioq. Gatu pa na gpugugual mo tajigo'ltinugl na mo welapultiwoq tla'taqatinew ta'n pas'g goqwei. ³⁵ Pa na npapigwo'ltioq na mo goqwei nmitutoqs'p. Pa na elt mo ns'tasultiwoq na mawi mtue'g ugjit gilew. Ango'tmug tetapu ns'tmnew glaman ma tla'taqatiwoq ta'n goqwei mo gelu'lgtnug. ³⁶ Pa na gis geggunmoq ns'tuo'qon na tujiw natawo'ltioq aq ilajo'ltioq ugjit mimajuqaan ugs'tqamug aq wa'so'q st'ge' wel nmituoq ms't ta'n eteg gigiji waseteg.”

*Palasiewa'j paqalaig ta'n tujiw Se'susal
mu gesispa'tuligul ugpitnn
(Matiw 23.1-36; Malg 12.38-40)*

³⁷ Ta'n tujiw Se'sus gaqewo'gwet, na Palasi pipanimatl mawatalutine'w. Se'sus eliet aq mawatalultijig Palasi wiguaq. ³⁸ Na Palasi paqalaig ta'n tujiw nemiaj Se'susal mu gesispa'tuligul ugpitnn ge's mu mijjiligw. ³⁹ Na tujiw Gjisaqamaw telimatl, “Gilew ta'n teluisultioq Palasiaq gesispa'loqig gapji'jg aq eptaqaann gatu ggamlamunuaq me' angite'tmoq nat goqwe'l winjigl aq me' pisoqqowiesultioq. ⁴⁰ Ewnasita'ioq. Gisiteget gisitoqop ula ms't ta'n nemituoq aq elt gisitoqop ggamlamunuaq. ⁴¹ Ignmug ewle'juinu'g nat goqwei, amuj ewlite'lmoq aq esmoq ta'n iga'tuoqop eptaqaanigtug, aq na tujiw gi'tutoqs'p Gjinisgam waqama'tutew ms't goqwe'l gilewewe'l.

⁴² “Tetuji mtue'tew ugjit gilew ta'n Palasiaq. Na mawo'loq weljema'gewe'g nipi'g ta'n teluisultijig mint, lu aq igtigig pa na wije' aq nepitegemgwe'g. Te's newtisgegsijig nipi'g

ganie'ultioq na newte'jit ignmuoq Gjinisgam, gatu mo tetapua'lawoq mimajuinu'g aq mo gesalawoq Gjinisgam. Amuj wegla tla'taqatigw aq siaw ignmuoq Gjinisgam goqwe'l st'ge' gis ignmuoqopnn.

⁴³ “Tetuji mtue'tew ugjit gilew ta'n Palasiaq. Gesatmoq pmgopultinew mujgajewe'l mutputi'l a'sutuo'guomg aq pewaloq mimajuinu'g gepmite'lmugsinew magasang. ⁴⁴ Tetuji mtue'tew muta gilew pa wijej aq npuinue'gati ta'n mo gaqaminugul npuinue'l gun'tal. Mimajuinu'g pemita'jig npuinue'gati gatu mo geitu'ti'gw gegupuguinew ta'n npuinu elising.”

⁴⁵ Na nutagnutmewinu telimatl, “Nujigina'muet, ta'n tujiw ula teluen elg emegwei'wieg.”

⁴⁶ Se'sus telimatl, “Tetuji mtue'tew ugjit gilew na nutagnutmewinu'g. Gisa'loq mimajuinu'g lugwatmnew metue'gl gatu gilew mo eigtnug wen apoqonmuanew. ⁴⁷ Tetuji mtue'tew ugjit gilew. El'tuoqol gelu'lgil npuinue'l gun'tal aq gaqama'toqol ta'n elisultijig niganigjitegewinu'g ta'n gujjuaqi'g ne'pa'tipni. ⁴⁸ Na ula ta'n tala'taqatioq musga'tas'g wel'te'tmoq ta'n gujjuaqi'g gis tla'taqatipnig, muta nige' gaqama'toqol npuinue'l gun'tal ta'n niganigjitegewinu'g elisultijig. ⁴⁹ Etna Nisgamewei ns'tuo'qon teluet, 'Lgima's niganigjitegewinu'g aq ntapostale'witemg ugjit agnutmuanew ntmimajuinumg. Alt ne'pa'ten aq alt emegwei'waten.’ ⁵⁰ Na mimajuinu'g ta'n mimajultijig nige' ulmaji ilsumuten ugjit ta'n tel ne'pa'tisni negla niganigjitegewinu'g te'sitgi'g weja'tegemg ugs'tqamu gisita's'geg. ⁵¹ Wesgumgig ms't niganigjitegewinu'g ta'n ne'pa'tisni weja'tegemg E'pelo'q glapis Saglaiao'q ta'n etl ne'po'qs'pnaq miawe'g na gjia'sutuo'guomg aq ta'n eteg patgulmesigaqan. Teliq ta'n telimuloq. Na mimajuinu'g ta'n mimajultijig nige' gisa'laten ulmajo'ltinew.

⁵² “Tetuji mtue'tew ugjit gilew na nutagnutmewinu'g. Geggunmoq na apt'sqi'gn ta'n pana'toq na ga'qan ta'n ns'tuo'qon eteg. Gatu mo pisgwita'woq aq mo ignmuawoq wen piluei pisgwan.”

⁵³ Ta'n tujiw Se'sus naqa'sij na'te'l, wegla Palasiaq aq nujigina'mua'tijig tplutaqan wije'wa'titl aq pipanima'titl pugwelgl goqwe'l aq pisuima'titl. ⁵⁴ Wejo'tmi'tij gisapsnganew aq gisa'lan oplewistulitl.

12

*Se'sus wesgumaji wesgjiangamgusultiliji
(Matiw 10.26,27)*

¹ Ge's ta'sijig pituipntnaqanijig mimajuinu'g mawita'tijig ugjit jigs'tuanew Se'susal, lpa tetuji mawpugua'tijig na we'gaw pas'g matntulti'titl ugawatul. Na tujiw Se'sus telimaji unaqapemg, “Ango'tmug aq mut e'wmu'tinew na Palasiewei apita'taqan. Lpa mut jigs'tuanew ta'n Palasiaq tel gina'matmi'tij muta wesgjiangamgusultijig. ² Ta'n te's'g goqwei mimugwa'tas'g neia's'gt'tew aq ta'n te's'g gim agnutas'g na gji'tas'gt'tew. ³ Na glaman, ta'n goqwei telueioqop oqonitpa'qigtug gji'tas'gt'tew miaw na'gweg. Ta'n goqwei gim thueioqop apt'sqa's'gl wen'ji'guoml na paqtaqawa'tew g'p'taq wen'ji'guomg.”

*Jipalug Gjinisgam
(Matiw 10.28-31)*

⁴ “Nitaptut, telimuloq, mut jipalanew ta'n wen gis ne'po'ltew gatu na tujiw mo goqwei ma gis piama'lugsiwoq. ⁵ Telimuloq na ta'n wen jipalaoq. Na jipalug Gjinisgam, muta gi's ne'po'ltew jel gi's lgitulmew Mn'tua'gig. Telimuloq, no'q jipalug negm.

⁶ “Geituoq na'nijig sisipi'jig netuisgelmuji ugjit pas'g tapu'gl maqtawe'gl suliewe'l, gatu Gjinisgam ma awan'ta'sualagul je newte'jilitl. ⁷ Gjinisgam geitooq ta'n te's'gl gusapunual gun'ji'waq, na glaman mut jipasultinew ta'n goqwei tliatew. Me' me'gite'lmugioq je mu pugwelgig sisipi'j.”

*Getu' majulgwalit Se'sus gisna moqwa'
(Matiw 10.32,33; 12.32; 10.19,20)*

⁸ “Telimuloq, ni'n na mimajuinu'alsiap aq tlima's Gjinisgam ugtansale'witemg negm na nnaqapem ta'n mu jipasigw tliman igtigi na getlams'tuit aq majulgwalit. ⁹ Gatu ta'n wen alua'lit aq telimaji igtigi ta'n mu na nnaqapem, na tlima's Gjinisgam ugtansale'witemg na negm mu na nnaqapem.

¹⁰ “Ta'n wen pisui agnimit ni'n ta'n mimajuinu'alsiap na gisi apigsigtuaen, gatu ta'n wen penoqite'imatl Wejuli Nisgaml ma apigsigtuaem'g.

¹¹ “Ta'n tujiw la'lugusioq a'sutuo'guomg ugjit ilsumugsinew, gisna nigantug g'p'no'lewaq gisna ta'nig niganpugultijig, mut sespete'tmnew ta'n thuetoqs'p. ¹² Na Wejuli Nisgam gnu'tmugsitops'p ta'n thuetoqs'p na tujiw.”

Na milesit ji'nm ta'n mo nataweiuq

¹³ Na ji'nm ta'n gaqamit maw igtigi telimatl Se'susal, "Nujigina'muet, ge' tlim nsis ugjit nasgwa'tatinen na ta'n goqwei nujjinenaq naqtmugsieg'p."

¹⁴ Se'sus telimatl, "Ji'nm, mo wen ignmuigup na nuji ilsutegemg gisna assutegemg ugjit gis nasgwa'tun ta'n goqwei gujuowaq naqtmugsioqop." ¹⁵ Na tujiw Se'sus telimaji ms't wen, "Angweiasultigw aq mut puatmnew ta'n goqwei igtig mimajuinu assutg, muta ta'n goqwe'l assutmultioq ma gisa'lugsioq siaw mimajultinew."

¹⁶ Se'sus telimaji ula a'tugwaqan, "Jijuaqa to'q, eig'p na milesit ji'nm ta'n assutgl iga'taqann. Na'te'l weligwegl glumgl aq wel minijgl. ¹⁷ Na tujiw etli angita'sit, 'Mo tepianugul nlaqalansml ugjit ta'n te'sgt'tal glumgl. Tala'tega's nige' ugjit ula?' ¹⁸ Na telimsit, 'Amuj seioqte's nlaqalansml aq me' mesgi'gl ltutes. Na me' mesgi'gl laqlansl gis lo'tutes ms't glumgl aq elg ta'n te's'gl goqwe'l assutman.' ¹⁹ Ta'n tujiw gis tela'teget na telimsit, 'Me' gatu ni'n natawe'i. Gaq tepesi ta'n te's'g goqwei ugjit pugwelipunqeg. Nige' ule'tes, ulataltes aq no'q ulawsites gese'tes.' ²⁰ Gatu Gjinisgam telimatl, 'Mo natawe'wn. Ulo'nug np'tes, aq wen ulapettew wegla ta'n goqwe'l gis masgo'tu't pnn?"

²¹ "Ula na tliatiew ugjit ta'n pas'g wen masgo'taj milesuaqan ugs'tqamug gatu Gjinisgam geitoq ula mimajuinu'l mo milesiligul wa'so'q."

Lita'sualanej Gjinisgam

(Matiw 6.25-34)

²² Na tujiw Se'sus telimaji unaqapemg, "Na ula telimuloq, mut sespete'tmnew ugjit mijipjeweji gisna aligal ta'n wetmite'tmoq. ²³ Gjinisgam me' piamite'tgl gtmimajuaqanmual je mu mijipjeweji gisna aligal. ²⁴ Ge' angamug ga'qaqujg muta mo iga'taqu'ti'gw gisna mo mena'taqu'ti'gw. Mo menuegetu'tigul laqlansl muta Gjinisgam esmaji. Gjinisgam me' piamite'lmugsioq je mu sisipg. ²⁵ Ma aji piami pgitawsultioq, je tlia tel sespeta'sultioq. ²⁶ Mu gis tla'taqatiwoq ula ta'n goqwei teli apje'g, na mo tepawtinug ugjit sespete'tmnew igtig goqwe'l. ²⁷ Angite'tmug ta'n teligwegl wasuegl nipugtug. Mo elugutinugul aq mo elita'sultinugul aligal. Telimuloq, na milesitaq elege'witaq ta'n teluisitaq Salaman mo geggungupnn tetuji glu'gl aligal ta'n weli angamug'pnn st'ge' wegla wasuegl ta'n nigwegl nipugtug. ²⁸ Gjinisgam na gisa'toqopnn msigu'l uligwenew, gatu sapo'nug etugjel nu'gwa'tuten ugjit epsmn nat goqwei. Pa na sespeta'sultioq na mo piami gtlams'tmu'tioq Gjinisgam ignmugsitoqs'p aligal ta'n menuegetuoqol.

²⁹ "Mut sespete'tmnew ta'n goqwei malqottoqs'p gisna ta'n goqwei samqwoltitoqs'p. ³⁰ (Gaqaig mimajuinu'g tleiwaltijig pilue'l umutgiwal ugs'tqamu pas'g iapji gwilmi'tij ula ta'n goqwe'l. Gujjuinu ta'n wa'so'q eig, gejugsioq ta'n goqwei menuegetuoq.) ³¹ Tmg ignmug Gjinisgam ilgwenugsinew glapis gisa'lugsioq tetapua'taqatinew st'ge' negm. Na tujiw ignmugsitoqs'p ms't ta'n goqwe'l menuegetuoqol."

Wa'so'qewei milesuaqan

(Matiw 6.19-21)

³² "Nn'jantut, mut jipasultinew, muta gujuow ta'n wa'so'q eig uli ignmugsitoqs'p e'wmnew ms't goqwei assutg. ³³ Ntuisgetug ta'n goqwe'l geggunmoqol aq ignmug suliewei ewle'juinu'g. Na tujiw guguntoqs'p milesuaqan ta'n wa'so'q ulo'tas'gt'tew. Ta'n tujiw ula tla'taqatitoqs'p ignmugsitoqs'p milesuaqan tleiwaw pas'g ta'n ma gaqapegsinug. Ma gmutnesg gisapsgnmi'tigul aq milesuaqane'l aligal gaplanji'g ma gis suistmi'ti'gw. ³⁴ Tli angita'sultitoqs'p ta'n etegl gtmilesuaqanmual."

Gisgajo'ltigw ugjit ta'n pas'g goqwei

³⁵ "Gisgajo'ltigw ugjit ta'n pas'g goqwei. Gnesultigw aq maw wasoqonmaqan wasoqweji. ³⁶ Gisgajo'ltigw st'ge' na lugowinu'g ta'n esgmala'titl assusilitl ta'n wejelitl malie'uti. Ta'n tujiw pegisinnij aq metete'gelitl smtug pana'tua'titl ga'qan. ³⁷ Lugowinu'g ta'n gisgajo'ltijig na no'q ul'ta'sultitaq ta'n tujiw assusilitl pegisinnij. Telimuloq, na laqpisutia'sitew aq tlimata pmgopita'new. Na tujiw smata. ³⁸ No'q ul'ta'sultitaq muta tel gisgajo'lti'tij ta'n tujiw assusilitl pegisinnij, je tlia aqatpa'q gisna me' gisgatta'p'aq. ³⁹ Geituoq na assusit gejasn ta'n tujiw gmutnesl wejgu'elitl, ma ignmuagul pisgwa'lin wiguaq. ⁴⁰ Na iapji gisgajo'ltigw, muta ni'n ta'n mimajuinualsiap aq etugjel pgisintes ta'n tujiw mo etlite'lmioq."

Tegen mimajuinu na tel'te'lm't natawe'g

aq gis ul'ta'sua'lates

(Matiw 24.45-51)

⁴¹ Pie'l pipanimatl, "Gjisaqamaw, agnutmaqan weji agnutmuieg ugjit pas'g ninen gisna ugjit ms't wen?"

⁴² Gjisaqamaw telimatl, "Telimul ta'n tegen lugowinu na natawe'g aq gi'l gis lita'sualates. Negm na iga'laten assusitew na wen'ji'guom aq ignmuata igtigi lugowinu wiluow ta'n tujiw teltegel mijjultinew. ⁴³ Ula lugowinu no'q ul'ta'sitew ta'n tujiw assusilitl pegisinnij

muta geitoq ugtlugowaqan tetapua'toqop. ⁴⁴ Na miamuj telimuloq, na assusit ignmuatal ugtlugowinuml niganpugutmlin ta'n telgi'g assutg. ⁴⁵ Gatu pa na awna na lugowinu tlimsij, 'Na assusit ma pe'l apaja sigw,' na poqji matnaj igtigi lugowinu' aq lugowinu'sgwa. Toqo etlatalq aq gt'giej. ⁴⁶ Na assusit apaja'sitew ta'n tujiw ula lugowinu'l mu etlite'Imagugul aq mu esgmalagugul. Na ulmaji ilsumatal aq tla'latal ta'n tela'luj ta'nig mo getlams'tmu'ti'gw.

⁴⁷ "Na lugowinu ta'n geitoq goqwei ugtassusiteml pewaltl tla'tegen gatu mo ilajugtmug gisna mo tela'tegegw, na ulmaji ilsumaten aq wisqapaqtaten. ⁴⁸ Gatu na lugowinu ta'n mo geitug goqwei ugtassusiteml pewalatl togo emegwo'tegej, na ulmaji ilsumaten gatu ma tl ma'muni gsapaqta'm't. Ta'n wen pugwelg ignmuj na telteg negm pugwela'tegen, aq ta'n wen me' aji pugwelg ignmuj na telteg negm me' aji pugwela'tegen."

Mimajuinu'g mo wel'te'Imaltulti'gw ta'n wenitl Se'susal
(Matiw 10.34-36)

⁴⁹ "Pegisinap ugs'tqamug ugjit musga'tuan mimajuinu'g ta'n Gjinisgam tli ilsumata. Na tujiw tetuji ulmajo'titaaq st'ge' ta'n tujiw nu'gwo'titaaq. Na gsattes ta'n tujiw ula gis tliaq. ⁵⁰ Amujpajiji ugji ugje'win aq ulmajita'sites glapis gis tliaq. ⁵¹ Tel'ta'sioq weji pginisap ugjit neia'tun wantaqa'ti ugs'tqamug? Moqwa', mimajuinu'g ma wijej tl'te'Imi'gw. Mo wel'te'ltulti'gw ta'n weni ni'n. ⁵² Nige' weja'tegemg, alt wi'gmaq nigtuo'laten. Na na'nijig wijig'tultijig nasgwita'taq, nesisijig ma wel'te'Ima'tigwi tapusiliji aq na tapusiliji mo wel'te'Imigwi'tigwi nesisijig. ⁵³ Na ji'nm etoqwalata uggwisg aq negla ji'nmji'g etoqwalatital ujjual. Na e'pit piltui angita'sitew aq ugtusg aq negla e'pite'sg piltuita'sultitaq aq mo wel'te'Imagwi uggwijual aq ugtlu'suesgmual."

Amujpa geituoq ta'n Gjinisgam tel pualugsioq tla'taqatinew
(Matiw 16.2,3)

⁵⁴ Se'sus siaw glulaji mimajuinu'. Telimaji, "Ta'n tujiw nemioq alug weita'jig tg'snug, smtug telueioq gigpesatew aq na tliatew. ⁵⁵ Ta'n tujiw tp'te'snug wet'tg tlueioqs'p p'tetew. Giwnaqa tliatew. ⁵⁶ Wesgijiangangusultioq. Niganigji'tuoq ta'n tli gisg'gt'tew muta angaptmooq maqamigew aq musigisg gatu tal gis mo geituoq ta'n Gjinisgam tel puatg gisgug gisna goqwei ugjit mo nemituoq ta'n gis tliaqap ginueg."

Ugjo'tmug ul'te'ltutinew ta'nig getanugsioq
(Matiw 5.25,26)

⁵⁷ "Tal gi's mo nenmuoq ta'n goqwei tetaputeg tla'taqatigoq? ⁵⁸ Nantawa'sg ji'nm getu' elsutmasg's nat goqwei aq getu' la'l'sg's tplutaqanigtug. Ugjo'te'n gi's tetapua'lan aq gigwaja'tu na ta'n goqwei ge's mu ela'lulug ilsumugsin, muta na ilsuteget tlimata nuji-ugsua'taqatiliji jigla'lul. Na tujiw pija'lultaq laplusang. ⁵⁹ Telimuloq, amujpa siawqattes laplusang glapis gaqi apangitmn ms't gttetuaqanml."

13

Pun pata'tega aq gi'l siaw mimajites

¹ Na tujiw ta'sijig mimajuinu'g eimu'tijig Se'suseg aq agnutmua'titl ta'n Pilot gi's ne'pa'pni Galaliewa'gi ge's etli a'sutma'ti'titeg aq etli ignmua'ti'titeg ignmatimgewe'l Nisgam. ² Se'sus telimaji, "Ta'n wegla Galaliewa'gig tel ne'po't'pnig na mo musga'tuagwi negmow me' pata'tegewinu'g je mu igtigig Galaliewaq. ³ A' na moqwa' mo telianug, Telimuloq, pa na mu gawasgita'sutiwoq aq mu ejiglita'woq lue'utigtug na elt tli npu'titoqs'p. ⁴ Newtisgegsipnig je ugumuljin etl sigto'qutipnig Sailoang ta'n tujiw nisiaqeg espiganig. Tel'ta'sultioq wegla mimajuinugi'g me' pata'tegewinu'g jel mu esgwia'tijig mimajuinu'g ta'n eimu'tijig Selusalemg? ⁵ A' na moqwa' mo telianug. Telimuloq, pa na mu gawasgita'sultiwoq aq mu ejiglita'woq lue'utigtug na elt npu'titoqs'p."

Na a'tugwaqan na minijgei miti's

⁶ Na tujiw Se'sus telimaji ula a'tugwaqan, "Jijuaqa to'q, ji'nm gegguna'tl minijgei miti'sl etligwelitl iga'taqanigtug. Eliet ula miti'sl ugjit mgnmn minijgl gatu mo we'jitugl. ⁷ Glaman telimatl uglugowinuml, 'Gis nige' nesipunqeg ta'n eliei aq gwilmann minijgl gatu mo we'jituann. Tmta na miti's muta mu wel awtigw iga'taqanigtug.' ⁸ Na iga'taqanej telimatl, 'Saqamaw, siawigwej glapis ap igtig newtipunqeg. Gigo'qwi mulqala's aq iga'tua's eppenig. ⁹ Nantawa'sg minij wejgwipunqeg na glu'lg'tew, gatu pa na mu minigw, na tujiw ni'n tmta'tes.' "

Se'sus nepilat' e'pilitl atlasmutigisg'g

¹⁰ Newtejgeg atlasmutigisg'g Se'sus etl gina'muet a'sutuo'guomg. ¹¹ Eig na'te'l na e'pit ta'n waqjuijing gis nige' metlasipunqeg je ugumuljin. Mo gisi pegooqopugua'sigw muta mn'tu'l gisa'ltl gsnugwan. ¹² Ta'n tujiw Se'sus nemiaj, telimatl, "E'pit, 'gsnugowaqan puna'lulij."

¹³ Ugpitnn ge'gwa'toqol e'pit ugtlmaqaneg aq smtug pegoqopugua'silitl. Na tujiw e'pit emtoqwalatl Gjinisgaml.

¹⁴ Na niganpuguit a'sutuo'guom no'q wegaig ta'n Se'sus teli npilalij e'pilitl atlasmutigis'g. Telimaji mimajuinu' ta'n eimu'tiliji, "Te's aqan'tie'uti, asugom te's'gl na'gwegl ugjit elugwemg. Naji npisultigw na tujiw, gatu mu atlasmutigis'g."

¹⁵ Gjisaqamaw teluet, "Na wesgijiangamusultioq. Ms't ta'n te'sioq geggunatl wen'jitia'mul gisna te'sipowji'tl na apgwa'latal aq nat smqwo'tlatal te's atlasmutigis'g. ¹⁶ Na ula e'pit wetapegsit Aplameg aq na Gjimm'tu'l gis pitu'gwpinn metlasipunqeg je ugumuljin. No'q gelu'lg ugjit na gisi npisin ula atlasmutigis'g." ¹⁷ Ta'n goqwei Se'sus teluet, gisa'laji ta'ni getanji ntaqtelsultinew gatu igtigig wel'ta'sultijig Se'sus gis tla'tegej gelu'lg ta'n goqwe'l.

A'tugwaqan na mawi apje'jg mustate' sginmin
(*Matiw 13.31,32; Malg 4.30-32*)

¹⁸ Se'sus teluet, "Getu telimuloq goqwei teliaq ta'n Gjinisgam ilgwenaji mimajuinu'. Ugs'tqamug eteg goqwei wijei aq ta'n teliaq Gjinisgam ugtelege'wa'gimg. ¹⁹ Na wijei aq mawi apje'jg mustate' sginmin ta'n ji'nm iga'taqug. Ula apje'jg sginmin nigweg glapis miti'suig. Na tujiw sisipg el'tu'titl ugtwisse'ml na miti'sigtug."

A'tugwaqan na apita'taqan
(*Matiw 13.33*)

²⁰ Se'sus telimaji, "Ugs'tqamug eteg alt goqwei wijei aq ta'n Gjinisgam ilgwenaji mima-juinu'. ²¹ Na pa na wijei aq apita'taqan ta'n e'pit wiaqa'toqol pugwelgl wapejgl ta'n etegl mun'tigtug. Toqo tujiw ms't gaqi apitaq."

Ta'n wen pisgwa'tew Gjinisgam Ugtelege'wa'gim
(*Matiw 7.13,14,21-23*)

²² Ge's Se'sus pem liet Selusalemg, el saputa'sit utann aq utanji'l aq egina'muaji mima-juinu'. ²³ Nat wen pipanimatl, "Gjisaqamaw, pas'g tegle'ji'jg mimajuinu'g ugs'tawiaten?"

²⁴ Se'sus telimaji ms't mimajuinu', "Tla'taqatigw ugjit pisgwita'new na jijigwej ga'qan. Telimuloq, pugwelgig mimajuinu'g wejo'tmi'tij gisi pisgwita'new gatu ma gisi pisgwita'gwig. ²⁵ Na assusit lietew aq g'p'soqwa'tutew ga'qan wiguaq gatu gilew qamultitoqs'p gujmug aq mtete'gatitoqs'p. Na tujiw tluetoqs'p, 'Saqamaw pana'tuinen na ga'qan.' Na flimugsitoqs'p, 'Mo geju'luoq ta'n weita'ioq.' ²⁶ Tlimatoqs'p, 'Toqwatalulti'gup aq tel gina'mue't'p na ntgutanminaq.' ²⁷ Na tluetew, 'Mo geju'luoq ta'n weita'ioq. Gilew na nujipata'taqatioq. Jiglita'gw ni'neg!' ²⁸ Gaqiemtnutitoqs'p aq gipital seggapitasultitoqs'p ta'n tujiw nmi-toqs'p Aplam, Isaq, Je'gop aq ms't niganigjitegewinu'g wij'e'wa'titl Gjinisgam ta'n ilgwenji mimajuinu'g. gatu gilew ma ignmugsiwoq pisgwita'new wa'so'q. ²⁹ Mimajuinu'g ugjita'taq ugjipenug aq tg'snug, aq elg ugjita'taq oqwatnug aq tp'te'snug. Na nat pisgwita'taq Gjinisgaml wiguaq aq pmgopita'taq ulatalultinew ta'n Gjinisgam ilgwenaji mimajuinu'. ³⁰ Telimuloq, ta'nig mu gepmo'lti'gw ugs'tqamug na me' gepma'laten na'te'l aq ta'nig espitel'sultijig nige' ma tl gepmo'lti'gw na'te'l."

Se'sus mawi gsalaji mimajuinu' tleiwaultiliji Selusalemg
(*Matiw 23.37-39*)

³¹ Na tujiw ta'sijig Palasiaq peita'jig Se'suseg aq telima'titl, "Amujpa ejigla'sin tet aq liates na'tami se'g muta Elot getu' ne'pe'sg."

³² Se'sus telimaji, "A' na negm elue'wa'teget pa na wijei aq paqtesm. Pewaluloq lta'new aq tlman na ejigltsegagig mn'tu'g aq elg nepilig mimajuinu'g gisgug aq sapo'nug. Na igtig sapo'nug gaqa'tutes ntlugowaqanm. ³³ Amujpa siaw lugwei gisgug, sapo'nug aq igtigi sapo'nug. Mo gelu'lgtnug tl ne'po'qsin niganigjitegewinu' na'tami se'g, pas'g Selusalemg."

³⁴ "Gilew ta'n tleiwaultioq Selusalemg ne'po'qopnig niganigjitegewinugi'g aq gun'tewtoqig nujignua'taqatipnig ta'n Gjinisgam petgitmugsioqopnig. Sipeliw getu' ge'gulusgwa'luloqop aq telimuloq ta'n Gjinisgam mawi gsalugsioq aq getu' ugs'tawugsiotoqs'p. Getu' mawa'luloq st'ge' goqoli'gwej tel mawa'laj un'janua gatu mo pewaliwoqop tla'tegen. ³⁵ Telimuloq, Gjinisgam jigla'sitew gjia'sutuo'guomg. Ma ap nmiwoq glapis tluetoqs'p, 'Megite'lmot ta'n pegising muta elgimut tlimugsinenu ta'n Gisiteget tel puatg.' "

14

Se'sus nepilatli ji'nmul ta'n uggwatl aq ugpitnn moqpegl

¹ Newtejgeg atlasmutigis'g Se'sus natatalg ta'n wigilitl niganpuguilil na Palasi'l. Ta'sijig mimajuinu'g etli angama'titl. ² Jiniw na ji'nm ta'n uggwatl aq ugpitnn moqpegl pegising

Se'suseg. ³ Na tujiw Se'sus pibanimaji na nutagnutmewinu' aq Palasiaq, "Tal'te'tmoq tplutaqanminu telueg nat wen gisi npitegen atlasmutigisg'g gisna moqwa' mu tela'tegewn."

⁴ Gatu mo goqwei telue'gw, glaman Se'sus nepilat na ji'nmul aq ignmuatl 'nmien.

⁵ Na tujiw Se'sus telimaji, "Nantawa's'g atlasmutigisg'g aq ggwis gisna gtu'e'm egwijieess nqano'patigtug, smtug tualqa'loq je tlia atlasmutigisg'g?"

⁶ Ap mo goqwei telue'gw muta geitoq ta'n goqwei ewi'gas'g tplutaqanigtug.

*A'tugwaqan ta'n mimajuinu megn
ta'n maw mujgajewei pmgopitew*

⁷ Se'sus nemiaj alt mimajuinu'g megnmi'titl ta'n maw mujgajewei pmgopita'tita, na tujiw telimaji a'tugwaqan, ⁸ "Ta'n tujiw nat wen pibanimasg wijitgweiwin na malie'waqan pestie'umg, mut pa'siw ta'n mujgajewei mutputi eteg. Etugjel nat wen me' espe'g je mu gi'l pgisintew aq gtu' pa'siss na'te'l. ⁹ Na mimajuinu ta'n pibanimasg'p wijitgweiwin na malie'waqan, jugu'etew gi'leg aq tlimultew, 'Ula mimajuinu ignmu pa'sin ta'n gi'l pemgopin.' Na ntaqa'sites aq amujpa pa'sites mutputi ta'n me' gmetug eteg. ¹⁰ Awna ta'n tujiw wigumulg ugjit wijitgweiwin na malie'waqan pestie'umg, pisgwa' aq pa'si mutputi'gtug ta'n me' gnegg wetteg weja'tegemg wegla ta'nig gis malie'wijig wet pi'tij. Na tujiw assusit tlimultew, 'Jugu'a, nitap, aq gigjepa'si.' Na gepmite'lmultew aq igtigig mimajuinu'g ta'n eimu'tijig na'te'l gji'jitaq tla'tegen. ¹¹ Na mimajuinu espite'lsij na gisa'laten mo tetuji espeig aq na mimajuinu mo espite'lsig na gisa'laten me' me'gite'tasitew."

¹² Na tujiw Se'sus telimat niganpuguilil, "Ta'n tujiw iga'tun mijjuqaan mut wigumaw gitapaq, wijig'tioq, go'gumaq gisna milesuinu'g, muta wigumultaq natatalultinew wiguaq aq na tli asita'lultaq. ¹³ Ta'n tujiw iga'tun mijjuqaan, pibanim ewle'juinu'g, sawiptna'tijig, asgajo'ltijig, aq nepapigwo'ltijig. ¹⁴ Pa na tla'tegen, na negmow ma gisi wigumulug natatalultinew wiguaq st'ge' gi'l ta'n gis tla'l'j gatu me' me'gite'tasites aq Gjinisgam gepmite'lmultew ta'n tujiw gelu'sultijig mimajuinu'g minua'laj."

*A'tugwaqan na mesgi'g mijjuqaan
(Matiw 22.1-10)*

¹⁵ Na ji'n'm ta'n pemgopij na patawutigtug aq etli jigs'tg ta'n goqwei Se'susal teluelitl, telimat Se'susal, "Ulgwijultitaq na mimajuinu'g ta'n pmgopultitaq patawutigtug Gjinisgam wiguaq ta'n ilgwenaji mimajuinu' wa'so'q."

¹⁶ Se'sus telimat, "Newtejgeg na'gweg ji'n'm getu' iga'toq mesgi'g mijjuqaan aq pugwenniji mimajuinu' wigumaji. ¹⁷ Ta'n tujiw ms't goqwei gisgatteg, elgimat lugowinu'l gnau'tuan ta'n wigumapni ugjit jugwita'new. Nat tlimaji, 'Ms't goqwei gisgatteg. Jugwita'gw.' ¹⁸ Ms't teluejig, 'Ma gis liew.' Newte'jit teluet, 'Iga'taqan gisi pgwatelm aq amujpa naji angaptn nige'. Mesge'i, ma gis liew gi'leg.' ¹⁹ Igtig teluet, 'Gisi pgwatelaqapnig na'nunemigsijig wen'jitia'mug aq pem liei ugje'wan ta'n tel glu'sulti'tij lgoawaqanigtug. Mesge'i, ma gis liew gi'leg.' ²⁰ Ap igtig teluet, 'Na tel gis malie'wi na ugjit ma gis liew gi'leg. Mesge'i.' ²¹ Lugowinu apajinniet aq agnutmuatl assusilitl. Na assusit no'q wegaig aq telimat lugowinu'l, 'Tetaqa'si aq wigum mimajuinu'g ms't gjigan aq jugwo'l ewle'juinu'g, nepapigwo'ltijig, sawiptna'tijig aq asgajo'ltijig.' ²² Na tujiw lugowinu ula tela'teget aq telimat assusilitl, 'Gi's tla'tegei ta'n telimi't'p saqamaw, gatu me' gisi pugweli'tisoq.' ²³ Na assusit telimat, 'Tu'etes na gjigan aq jugwo'l negla mimajuinu'g ultesguates awtigtug gisna awtigtigtug glaman nat wen pmgopitew te's'g mutputi'gtug nignen. ²⁴ Telimuloq, ms't wegla mimajuinu'g ta'n amgwesewei wigumut'pnig ma msnmi'ti'gw goqwei.' "

*Amujpa awan'ta'sit ta'n goqwei pewatmn
ta'n tujiw majulgwalt Se'sus
(Matiw 10.37,38)*

²⁵ Pugwelgig mimajuinu'g pem wije'wa'titl Se'susal, na tujiw naqa'sit aq telimaji, ²⁶ "Ta'n wen wejgu'et ni'neg, ma gisi nnaqapemuigw glapis me' gesalij ni'n je mu ujil gisna uggitw, ugte'piteml gisna un'jang, gisna wijig'tijig, aq je we'gaw negm. ²⁷ Ta'n wen mo getu' majulgwalig je tlia ulmaje'tew st'ge' ta'n tli ulmaje'tes na negm ma gis nnaqapemuigw.

²⁸ "Ge' newte'jioq getu' iga'ioq wen'ji'guom, tmg ugjo'ttew gis mawgitmn ta'n tl tepawtitew. ²⁹ Nantawa's'g poqji'gass ge's mu geitug ta'n tlawtitew, ma gis gaqianug pas'g gisitutew epganaqataqan. Ta'n wen nemitog goqwei ula ji'nmul gis tla'tegelitl na maligimatal. ³⁰ Tluetaq, 'Ula ji'n'm poqji'gap gatu mo gis gaqa'tugup ugltugowaqanm.' ³¹ Nantawa's'g elege'wit matntimg eliet, aq ggeggunaji newtisga'q pitu-iptnnaqan te'sisgegsiliji sma'gnisg gatu ultesguata, igtiglele'wilil maw tapuisga'q pitu-iptnnaqan te'sisgegsiliji sma'gnisg. Tmg angite'tg me' tepignan ugjit wissuignemanew.

³² Pa na mo tepignaguss amujpa lgimatal nuttugwi'mlitl ugjit nmian igtiglele'wilil ge's gnegg amaseg eimlitl. Na nuttugwi'g pibanimatew igtiglele'wilil ta'n goqwei

puatmlitew ugjit mu nugu matnugun.” ³³ Na tujiw Se'sus tel gaqewo'gwet, “Ma wen gilew gisi nnaqapemuigw glapis gisita'sij puna'tun ms't goqwei ta'n assutg.”

Salawei

(*Matiw 5.13; Malg 9.50*)

³⁴ “Wigapu'g ta'n goqwei wel salawa'tas'g. Na salaweiei gun'tew gelu'lg, gatu ta'n tujiw mo salawei wetaputenug, na tujiw gun'tew ma nugu gelu'lgtnug. ³⁵ Mo gelu'lgtnug ugjit iga'tun maqamigeg gisna mo gelu'lgtnug eimun ugjit eppenign. Amujpa ejigla'tas'g. Jigs'tmug ta'n goqwei telimuloq.”

15

A'tugwaqan na jijgluwej ta'n gesga't

(*Matiw 18.12-14*)

¹ Newtejgeg na'gweg, pugwelgig nujintutma'tijig suliewei aq pata'tegewinu'g mawita'jig ugjit jigs'tuanew Se'susal. ² Na Palasiaq aq nujigina'mua'tijig Mowisewei tplutaqan mu weli usguma'tigul Se'susal. Telimultijig, “Ula ji'nm nilaje'waji lue'winu' aq je we'gaw mawatalultijig.” ³ Toqo Se'sus agnutmuaji na a'tugwaqan. Teluet,

⁴ “Na ji'nm geggunasni gaspitnanaqaniliji jijgluwej. Newte'jit gesga't. Pa na gtue'm gesga'ss, tla'tegetes st'ge' ula ji'nm. Na naqalaji pesgunateg te'sisgegsiliji je pesgunateg m'geg'tug aq naji gwiluatl glapis we'jiaj. ⁵ Ta'n tujiw we'jiaj wel'ta'sit. Na ugtlmaqaneg tpe'latl, ⁶ aq apaja'latl. Na wigumaji wi'gma aq witapa aq telimaji, ‘We'ji'g na ntue'm ta'n gesga'p. Ul'ta'sultinej.’ Tel'te'tm gilew wije tla'taqatioq'sp. ⁷ Telimuloq, ta'nig wa'so'q eimu'tijig me' aji ul'ta'sultitaq ta'n tujiw lue'winu'l gawasgita'silitl aq pun pata'tegelitl je mu pesgunateg te'sisgegsiliji je pesgunateg mimajuinu'g ta'n mu tel'te'tmi'ti'gw ugjit amujpa gawasgita'sultinew aq jiglita'new lue'utigtug.”

A'tugwaqan na suliewei ta'n gesga'q

⁸ “Nantawa'sg na e'pit geggung'snn newtisga'qal suliewe'l toqosip newte' entoqos. Na wasoqonmaqan wasoqwa'toq aq pewa'q wiguow. Na melgi gwiluasit ms't tami glapis we'jitoq. ⁹ Ta'n tujiw we'jitoq, smtug wigumaji wi'gma aq witapesgwa aq telimaji, ‘Mawi ul'ta'sultinej muta we'jitu na suliewei ta'n gesga'q.’ ¹⁰ Telimuloq na mesgi'g ul'ta'suaqan eteg wa'so'q muta Gjnisgam ugtansale'witeng wel'ta'sultiliji ta'n tujiw lue'winu gawasgita'sit aq pun pata'teget.”

A'tugwaqan na ji'nmji'j ta'n gaq ewnaso'tg ugsulieweim

¹¹ Se'sus agnutmuaji, “Na ji'nm tapusiliji uggsiw geggunaji. ¹² Na maw maljewe'j telimatl ujl, ‘Tata't, pewalul ignmuin ta'n goqwei tel'ta'sin ignmuin ta'n tujiw gi'l npmn.’ Na ji'nm wel'te'tg'ss aq nasgwa'tuaji uggsiw ta'n telgi'g assutg. ¹³ Na tel gne'ge'l maljewe'j ilpilg ta'n goqwei assutg aq maja'sit. Se'g eliet. Na'te'l etl gaqi ewnaso'tg ugsulieweim. ¹⁴ Ta'n tujiw mo suliewei geggunmug na pestmo'qonig na'te'l. Na mu geggunmug ta'n goqwei malqottew. ¹⁵ Amujpa elugowatl igtigl ji'nmul aq elgimtl angweiwana gulgwis'g. ¹⁶ Tetuji guising je we'gaw malqot'g'ss gulgwis'g wiluow, muta mo wenn esmagul. ¹⁷ Na glapis nestu'et aq telimsit, ‘Me' nuji uglugowinug welatalultijig. Ula tet eim aq geget pestmai. ¹⁸ Nige' maja'sia's aq nmia's. Nujj tlima's: Gisi pata'luloq gi'l aq Gjnisgam. ¹⁹ Gisi ntaqo'qona'lul. Mu tepi glu'siw ugjit uggsiwite'lmin aq weja'tegemg nige' tla'l st'ge' tala'l jig gtlugowinun.’ ²⁰ Na maja'sit aq poqjinmiet ujjeg.

‘Ge's wejgu'et awtigtug na me' eig weli amaseg ta'n tujiw ujl nemitl. Na ji'nm me' ewlamatl aq el'tugwi'g uggsiweg. Naji a'suguatl aq wesgaqalmatl. ²¹ Na maljewe'j telimatl ujl, ‘Tata't, gisi pata'luloq gi'l aq Gjnisgam. Mu tepi glu'siw ugjit uggsiwite'lmin.’ ²² Gatu ji'nm wigumaji uglugowinun aq telimaji, ‘Ge' nmisgmug gelu'lg aligew aq apoqonmug nasa'toq. Nasoqwa'taqan ignmug aq pile'g mg'sng. ²³ Nmisgmug wen'jitia'm'ji'j aq wissugwalug. Pestie'ultinej nige'.’ ²⁴ Tel'ta'siap ngwis nepp gatu nige' geji'g me' mimajit. Tel'ta'siap gesga't gatu nige' ula eig.’ Na tujiw pestie'ultijig.

²⁵ “Na igtigl uggsiw ta'n maw gisigulitl etl lugwelitl iga'taqanigtug. Na peminmiej nutgl gtapegiqan aq nemiaji mimajuinu' amalgaltiliji. ²⁶ Na lugowinu'l wigumatl aq pipanimatl, ‘Taliaq ta u't?’ ²⁷ Lugowinu telimatl, ‘Gjignam pegising aq gujj ela'lugsieg'p ne'pa'nen maw glu'sit wen'jitia'm'ji'j.’ ²⁸ Na ula ji'nm wegaig aq mu pisgwa'gw ta'n wesgowita'lij. Na ujl tewielitl. Na munsaiwatl uggsiwil pisgwa'lin. ²⁹ Gatu asitematl ujl, ‘Te sipunqeg melgi lugowul st'ge' gtlugowinun aq ne'gaw menaq elistulu. Menaq ignmuinw je te'pl'ji'j ugjit ta'n tel mawatalultiteg nitapaq. ³⁰ Gatu ggwis gaqi ewnaso'tg'p ugsulieweim maw winsultiliji e'piliji. Tal gis ta'n tujiw apsgwa'sit pestie'wa'loq. Goqwei weji ne'po'q ta'n maw glu'sit wen'jitia'm'ji'j ugjit negm?’ ³¹ Na ujl telimtl, ‘Gwi's, geju'l iapjiw eimn ta'n eim aq ta'n te's'g goqwei geggunn na gi'lewei. ³² Gatu amujpa wel'ta'sulti'gw aq pestie'ulti'gw, muta

tel'ta'si'gup gjignam nepp gatu nige' me' mimajit. Tel'ta'si'gup gesga't gatu nige' eig ula tet.' ”

16

Lugowinu ta'n mu apoqonmuagul ugtassusiteml

¹ Se'sus telimaji unaqapemg, “Na eig'p milesit ji'nm ta'n geggunapnn nigan lugwelitl. Na milesit ji'nm telimut na nigan lugwelitl ewnaso'tualij ugsulieweim. ² Na wigumatl aq telimatl, ‘Taliaq ta u't ta'n goqwei nutmai ugjit gi'l? Pewalul wi'gmn ms't ta'n teli e'wmu't'p ntsulieweim muta ma gis siaw lugwewiwn nugu.’ ³ Ula nigan lugowinu telimsit, ‘Na assusit getu' ilgitmuit. Tala'tega's nige'?’ Mo tepignaw ugjit mulqatmn elmalqe'l aq netaqei' ugjit altawen ta'n goqwei pewatm. ⁴ Geitu ta'n tla'tega's glaman ta'n tujiw ntlugowaqanm gaqiaq, nitapaq ignmuitaq i'mn wiguaq aq smitaq.’ ⁵ Na tujiw wigumaji ms't mimajuinu'g ta'n tettua'titl assusilitl. Pipanimatl newte'jilitl, ‘Talgi'g tettaj gassusiteminu?’ ⁶ Telimtl, ‘Tettaq gasgipntnaqaniji malige'wg ta'n wajuijig olipei mimei.’ Na nigan lugowinu telimatl, ‘Ula gtettuaqanm, nige' sa'se'wa'tu aq wi'ge'n pas'g tettuen na'nisgegsijig malige'wg.’ ⁷ Igtigl pipanimatl, ‘Talgi'g tettuen?’ Telimut, ‘Tettuei pituiptnaqana'igl mun'til glumgl.’ Na nigan lugowinu telimatl, ‘Ula gtettuaqanm, nige' sa'se'wa'tu aq wi'ge'n ugumuljin gasgipntnaqanm mun'til.’ ⁸ Ta'n tujiw assusit ula nutgeg, wel'ta'sualat na nigan lugowinu'l muta teli ntawe'litl. Na mimajuinu'g ta'n mo getlams'tasulti'tigul Nisgaml me' natawo'tlijig je mu ta'nig majulgwala'titl.’

⁹ Se'sus siaewistog, “Telimulog, e'wmug gtmilesuaqanmual apoqonmuan igtigig glaman gugunatoqs'p gitapuaq aq ta'n tujiw gtmilesuaqanmual gaqiaq na iappiw gugunatoqs'p gitapuaq ta'n wel'ta'sultitaq mittugwalanew. ¹⁰ Ta'n wen gi'gwajiet ugjit apje'jgl goqwe'l gi'gwajietew ugjit mesgi'gl goqwe'l. Ta'n wen waqjuigit ugjit apje'jgl goqwe'l na waqjuigitew ugjit mesgi'gl goqwe'l. ¹¹ Pa na mu gisi ulo'tmun milesuaqan ugs'tqamug ma gisi ulo'tmun milesuaqan ta'n wejiaq Nisgameg. ¹² Pa na mu gisi ulo'tmun ta'n goqwei nat wen pipanimasg ango'tmn, mo wen ignmulug gi'lewei ta'n wejiaq wa'so'q.

¹³ “Ma gis lugowawjig tapusijig assusijig newtsiniw. Na me' tetapua'lates newte'jit je mu igtig. Na me' gsalates newte'jit je mu igtig. Amujpa ignmat Gjinisgam assumulin aq ma ignmuawt suliewei assumulin.”

Ta's'gl goqwe'l Se'sus eginamuet

(Matiw 11.12,13; 5.31,32; Malg 10.11,12)

¹⁴ Ta'n tujiw Palasiaq nutmi'tij ta'n Se'susal teluet na maligima'titl muta gesatmi'tij suliewei. ¹⁵ Se'sus telimaji, “Wejo'tmoq musga'tuanew mimajuinu'g ta'n tel nata' mimajultioq, gatu Gjinisgam giasgiw gejujsioq ta'n telqamigsultioq aq ta'n tegwitgl ggamlamunual. Ta'n goqwei mimajuinu'g angite'tmi'tij no'q espe'g na Gjinisgam tel'te'tg mo talawtinug ugjit goqwei.

¹⁶ “Ta'n goqwe'l Mowiso'q aq niganigjitegewinugi'g ewi'gmi'tipnn na mimajuinu'g majulgwatmi'tipnn glapis Sa'n Nutsign'tuet poqji pestung'p. Weja'tegemg na'tami mimajuinu'g wesgutmi'tij na gelu'lg agnutmaqan ta'n Gjinisgam ilgwenaji mimajuinu'. Nige' ms't wen getu' gi'gaji pisgwa't na'te'l. ¹⁷ Me' nqamase'gt's ugjit ugs'tqamu aq wegla ta'n goqwe'l musigis'g'tug gs'ga'g'tn je na apje'ji'jgl goqwe'l ta'n ewi'gas'gl Nisgamewei tplutaqanigtug mo e'wa's'gtnugupnn.

¹⁸ “Na ji'nm ta'n puna'latl ugte'piteml aq igtigl malie'wijig, na sespo'teget. Na ji'nm ta'n malie'wi'titl na e'pilitl ta'n puna'tasilitl na negm sespo'teget.”

Lasalas aq milesit ji'nm

¹⁹ Se'sus agnutg, “Eig'p milesit ji'nm ta'n nasg'g'pnn mego'tigl aligal aq welawsip te'sigis'g'. ²⁰ Na eig's ewle'juinu ta'n gesnugwat muta ta'n telgi'g wa'qi wejiaq. Teluisit Lasalas. Na jiuuqaq ela'lut gmetug milesuinu'l wiguaq. ²¹ Mawatalultitaq maw 'nmu'jig ta'n milesuinu'l esmaji. We'gaw 'nmu'jig musgwatmua'titl ta'n wejiaq.

²² “Na ewle'juinu nepp aq ansale'wijig ela'la'titl wa'so'q aq epa'la'titl gigjiw Aplameg. Na milesuinu elg nepp aq utqatalut. ²³ Elgimut ta'n npuinu'g eimu'tijig. Ge's welmaje'g, wenaqapa'sit aq nemiatl Aplamal gnegg eimlitl aq maw Lasalas. ²⁴ Sesgwalat, ‘Aplam, gi'l na nuji. Ewli'te'imi aq lgim Lasalas ni'neg. Pewalg jugwa'tuin samqwan glaman ntun ul newattaw muta no'q etli ulmaje'i tet ta'n etlamleg.’

²⁵ “Aplam telimatl, ‘Gwi's ma gisi ignmulueg. Migwite'te'n ge's mimajineg pugwelgl ta'n goqwe'l gelu'lg mesnmu't'pnn, gatu Lasalas mesng'pnn ewle'jgl ta'n goqwe'l. Nige' welawsit tet ge's gi'l etli ulmaje'n na'te'l. ²⁶ Eteg mesgi'g elmalqei etoqwalugsi'gw. Ta'n wen getu' asoqoma'sit tet glapis gi'leg, ma gis liegw aq elg ta'n wen getu' asoqoma'sit gi'leg weja'tegemg ta'n gaqami ma gis liegw.’ ²⁷ Na milesuinu telimatl, ‘Aplam gi'l na nuji.

Etawaqtumul aq lgim Lasalas nujj wiguaq. ²⁸ Na'nijig wijimgig eimu'tijig na'te'l. Lgim gnuat'uanew ta'n eim glaman ma lta'gw tet ta'n etl ulmaje'i.'

²⁹ "Aplam telimatl, 'Ma gis tla'tegeweg. Gjignamg gis gitmi'tij ta'n goqwei Mowiso'q aq niganigjitegewinugi'g gis wi'gmi'tip. Gjignamg gis jigs'tmi'tij ta'n goqwei gis wi'gas'g.' ³⁰ Na milesuinu teluet, 'Aplam, wetapegi gi'leg. Mo tepianug. Nantawa's'g nat wen weji apaja'sis npuaganigtug aq lietew negmoweg na tuijw gawasgita'sultisnig aq ejiglit'a'snig lue'utigug.' ³¹ Aplam telimatl, 'Ge's mu jigs'tua'ti'gw ta'n goqwei Mowiso'q aq niganigjitegewinugi'g gis wi'gmi'tip na ma jigs'tua'tigul wenn je tlia nmia'tij apajipelij.' "

17

Pata'taqann

(*Matiw 18.6,7,21,22; Malg 9.42*)

¹ Se'sus telimaji unaqapemg, "Wegla ta'n goqwe'l gisa'laji mimajuinu'g pata'taqatinew apjiw i'gt'tal, gatu no'q mtue'tew ugjit na mimajuinu ta'n gisa'laji igtigi pata'taqatinew. ² Me' glu'igt'soq ugjit ula mimajuinu gl'pilan ugjitaqaneg na mulinewei gi'taqanei aq ejiglpega'lut gta'nug, jel mu gisa'lan na mimajuinu'l ta'n poqji gtlams'tasilitl pata'tegelin. ³ Ango'tmug ta'n goqwei getu tla'taqatitoqs'p.

"Pa na na gitap pata'tegej tlim gis pata'teget. Pa na pun tla'tegess na apigsigtu. ⁴ Nantawa's'g nat wen opal'sg aq wijei goqwei na lluegneg tela'l'sg na wijei na'gweg. Te's pegising gi'leg aq teluet, 'Mesgei' ta'n tel tla'tegei,' na amuj apigsigtuates."

Gtlams'tuaqan

⁵ Apostale'wijig telima'titl Gjisaqamawl, "Gtlams'tuaqanminen gisa'tu me' ml'gignan."

⁶ Gjisaqamaw telimaji, "Ta'n tuijw gtlams'tuaqanmuow telgi'g st'ge' mustate' sginmin, mo eigtnug goqwei ta'n wesami mtue'g. Nantawa's'g telimoq miti's, 'Mna'qigwalsi aq igalsi gta'nug,' na miti's jigs'tugsitoqs'p aq tla'tegetew."

Ta'n goqwei lugowinu amujpa tetapu tla'teget

⁷ "Nantawa's'g newte'jioq geggunmuoqos lugowinu ta'n etl'gesewet gisna angweiwaj jijgluew'jig. Ta'n tuijw wejiei iga'taqanigtug, etugjel telimatl, 'Smtug pisgwa' aq mijjin.' ⁸ Awna tlimates, 'Ntwela'geweim gisgaja'tu tmg. Toqosip laqpisutia'si aq lugowi, ge's etli uloqotal. Ta'n tuijw gaqatalan, na gis mijjites.' ⁹ Mo miwatmuawt na lugowinu ugjit ta'n goqwei pas'g ugtlugowaqan. ¹⁰ Lpa wijei gilew ta'n gisa'tuoq gtlugowaqanmuow pas'g thuegw, 'Mo te'pmueg miwa'lugsin, pas'g gis tla'taqatieg ta'n telteg tla'taqatinen. Ninen pas'g lugowinu'g aq pas'g gisa'tueg ntlugowaqanminen.' "

Se'sus nepilaji newtisgegsiliji ji'nmug

¹¹ Ge's Se'sus eliej Selusalemg saputa'sit miawe'g Samaliae'gati aq Galaliewa'gi. ¹² Ge's pem pisgwa'j utan newtisgegsiliji ji'nmug weltesguaji. Wegla ji'nmug geggunmi'tij 'gsnu-gowaqan teluisig leplsi. Gnegge'l gaqamultijig. ¹³ Na sesgwala'titl, "Se'sus, gi'l na assusit, ewlite'lminen!"

¹⁴ Se'sus angamaji aq telimaji, "Lta'gw patlia'seg angamugsitoqs'p."

Ge's el'ta'jig patlia'sewigtug nepilujig. ¹⁵ Newte'jit ta'n tuijw geitoq gisi npisit, apaja'sit Se'suseg aq gesigaw miwatmuatl Gjinisgaml. ¹⁶ Nutgulpioqolomgwa'sit Se'suseg aq mi-watmuatl. Ula ji'nm tleiawit Samaliae'gati. ¹⁷ Se'sus teluet, "Newtisgegsipnig ta'n gisi npilut'pnig, gatu talitatgi'g igtigig pesgunateg te'sijig? ¹⁸ Tal gi's pas'g newte'jit apaja'sit ugjit miwatmuan Gjinisgaml aq ula ji'nm se'g tleiawit?" ¹⁹ Na tuijw telimatl, "Qama'sites aq 'nmiates. Gtlams'tuaqan gisi npil'sg."

Gjinisgam ugtelege'wa'gim iga'qt'tew ugs'tqamug

(*Matiw 24.23-28,37-41*)

²⁰ Ta'sijig Palasiaq pipanima'titl Se'susal, "Ta'nug Gjinisgam ilgwenata mimajuinu' ugs'tqamug?" Telimaji, "Mo wen nemitog ta'n tuijw Gjinisgam poqji ilgwenaji mimajuinu' muta ta'n goqwei Gjinisgam gisa'toq tian na ma wenn gis nmituligul. ²¹ Ma wen thuegw, 'Angaptmug ula iga'q!' gisna 'Ala eteg!' muta ta'n goqwei Gjinisgam tla'tegetew na usgowa's'gt'tew na gisi ilgwenaji mimajuinu' gileweg."

²² Na tuijw telimaji unaqapemg, "Ni'n na mimajuinu'alsiap aq wejgu'aqal na'gwegl ta'n gsattoqs'p mimajultinew ta'n tuijw gis apaja'si aq assutn ms't goqwei ugs'tqamug, gatu ma usgowa's'gt'nug st'ge' pewatmoq. ²³ Iga'qt'tal na na'gwegl ta'n mimajuinu'g tlimugsitoqs'p, 'Jugwa'tigw! Angamug negm! Ula tet eig!' gisna 'Ala tet eig!' Mut majulgw'alug. ²⁴ Wasoqotesg pitiata's'g musigisg, weja'tegemg ugjipenug glapis tg'snug. Na ta'n tuijw apaja'sia's ugs'tqamug, tl jaqali pgisintes pa wijei aq wasoqotesg muta ni'n na mimajuinu'alsiap. ²⁵ Gatu tmg amuj ulmaje'tes aq na pugwelgig mimajuinu'g ta'n nige'

wigultijig ma menuaqaligw. ²⁶ Ni'n na mimajuinualsiap aq ta'n tujiw apaja'sia's mimajuinu'g tla'taqatitaq aq tlo'litaq st'ge' na mimajuinu'g mimajultipnig ta'n tujiw Noao'q mimajiteg. ²⁷ Ms't mimajuinu'g siawatalultipnig. Ta'sijig malie'ultipnig na wijej na'gweg ta'n tujiw Noao'q tepa'siteg ugtuluaq. Na tujiw gespaqami'g'p aq ms't wen nepg'pnaq samqwanigtug. ²⁸ Ta'n tujiw apaja'sia's mimajuinu'g tla'taqatitaq aq tlo'litaq st'ge' na mimajuinu'g mimajultipnig ta'n tujiw La'to'q mimajiteg. Wijej tel siaw mimajultipnig. Mijjultipnig, pegwateliga'tipnig, netuisga'tipnig, iga'taqu'tipnig aq ewi'ga'tipnig. ²⁹ Ta'n tujiw La't naqt'geg Satmg, Gjinisgam gisa'toqop pugtew aq supliei ugji nisian musigisg'tug aq ms't wenig nepu'tipnig Satmg. ³⁰ Na st'ge' ta'n teliaqap na wijej tlataw ta'n tujiw ni'n na mimajuinualsiap ap pgisintes.

³¹ "Na mimajuinu ta'n it'tew gujmug wiguaq na ma pisgwa'gw wiguaq ugjit tuo'tun utapsun. Na wije'tew ugjit na mimajuinu ta'n iga'taqanigtug it'tew, na ma apaja'sigw wiguaq. ³² Migwite'lmug La't ugte'piteml. ³³ Ta'n wen wejo'tg ugs'tawi'sin na np'tew, gatu ta'n wen gisgaje'g ugjit ntun ms't goqwei je we'gaw ugmimajuqaqan na ugs'tatew. ³⁴ Telimuloq, tapusijig mimajuinu'g npataq wijej npo'qonigtug, newte'jit ugsua'laten aq igtig nqalaten. ³⁵ Tapusijig e'pjiig tl nugwa'gittutag glumgl, newte'jit ugsua'laten aq igtig nqalaten. [³⁶ Tapusijig ji'nmug it'taq iga'taqanigtug, newte'jit ugsua'laten aq igtig nqalaten.]"

³⁷ Na apostale'wijig pipanima'titl, "Gjisaqamaw tami tet wegla tlialat?"
Telimaji, "Ta'n eig wi'sis nepg, ga'qaquj mawia'titaq na'te'l."

18

A'tugwaqan na sigu'sgw aq nuji ilsuteget

¹ Na tujiw Se'sus telimaji a'tugwaqan unaqapemg muta pewalaji ne'gaw a'sutma'tinew aq mu musguajita'sultinew. ² Teluet, "Nuji ilsuteget eig'p gjigang. Mo jipalagul Gjinisgaml aq mo wen gepmite'lmagul. ³ Elg eig sigu'sgw ula wijej gjigan ta'n pusgi naji nmialt na nuji ilsutegetilit aq etawaqmatl. Telimatl, 'Apoqonmui wissuigneman ta'n wen getanit.' ⁴ Lpa wel sa'q ula nuji ilsuteget mo getu apoqonmuagul glapis giaspi tlmsit, 'Tlia to'q mo gepmite'lmagig mimajuinu'g aq mo jipalaq Gjinisgam, ⁵ amuj apoqonmaq ula sigu'sgw. Me' gatu gitnme'wit aq ma punajimigw glapis gaqatejimitew.'"

⁶ Na tujiw Gjisaqamaw teluet, "Ge' jigs'tug ta'n goqwei nuji ilsuteget teluej je tlia mo tetapua'tegegup. ⁷ Gjinisgam tetapua'lata ugmimajuinung ta'n gisi mgnapni. Smtug apoqonmuata muta etawaqtmagwi'titl apoqonmuaneu tepgig aq na'gweg. ⁸ Telimuloq, ilsutegetew ugjit negmow aq smtug tla'tegetew. Ni'n na mimajuinualsiap aq ta'n tujiw apaja'sia's ugs'tqamug etug mimajuinu'g me' lita'sualitaq."

A'tugwaqan na tapusijig ji'nmug ta'n a'sutmajig

⁹ Se'sus a'tugwaqan telimaji ta'siliji mimajuinu' ta'n espitel'sultiliji. Tel'te'tmi'tij na igtigi mu tel glu'sulti'gw st'ge' negmow aq penoqite'lma'tiji. ¹⁰ Teluet, "Tapusijig ji'nmug naji a'sutmajig gjia'sutuo'guomg. Newte'jit na Palasi aq igtig na nujintutmat suliewei. ¹¹ Na Palasiewa'j newtapuguit aq a'sutmat. Teluet, 'Gjinisgam miwatmul mo telqamigsiw st'ge' igtigig. Mo na gmutnes, mo nata' egsuew, mo sespo'tegew. Miwatmul mu tele'w st'ge' nujintutmat ta'n eig ugtejg. ¹² Te's aqan'tie'uti tapuguna'q teli pgiji sune'wi aq ignmul newta'ig ta'n te's metlasa'igl ganie'wi.' ¹³ Gatu na nujintutmat gaqamit ugtejg a'sutuo'guomg. Tetuji ms'ge'g ta'n tel gis pata'tegej aq ugpugun matte'g. Naqatgelsit aq a'sutmat. Teluet, 'Gjinisgam, ewlite'imi. Ni'n gisi pata'tegei.' "¹⁴ Se'sus teluet, "Telimuloq, ta'n tujiw wegla ji'nmug gi'l's maja'titeg, Gjinisgam wel'te'lmatl na nujintutmalitl gatu mu wel'te'lmagul na niganpugulitl muta espitel'sililit. Gjinisgam mu gepmite'lmagul ta'n wenn newtite'lsililit gatu gepmite'lmatl ta'n wenn mu espitel'sililigul."

Se'sus gesalaji mijua'ji'g

(Matiw 19.13-15; Malg 10.13-16)

¹⁵ Te'sijig mimajuinu'g pegisula'tiji un'janua Se'suseg muta pewala'titl gegupa'tunn ugpitnn un'jiwaq aq a'sutmessewan. Ta'n tujiw Se'sus unaqapemg nemitu'tilij ta'n goqwei teliaq na majiaqa'la'tiji mimajuinu'. ¹⁶ Gatu Se'sus wigumaji mijua'ji'g aq teluet, "Igmug mijua'ji'g jugwita'new ni'neg. Mut wetqo'lanew, muta Gjinisgam ilgwenaji mimajuinu' ta'n getlams'tasultiliji ni'neg st'ge' wegla mijua'ji'g. ¹⁷ Migwite'tmug ula. Ta'n wen mo getlams'tasigul Nisgaml st'ge' wegla mijua'ji'g ma gis pisgwa'gw ta'n Gjinisgam etli ilgwenaji mimajuinu'."

Na milesit ji'nm ta'n getu' msng iapijwewei mimajuaqan
(Matiw 19.16-30; Malg 10.17-31)

¹⁸ Na niganpuguit Lesui'p pipanimatl Se'susal, "Nujigina'muet gi'l na gelu'sin. Tala'tega's ugjit msnmn iapjiwewei mimajuaqan?"

¹⁹ Se'sus pipanimatl, "Tal gi's teluen ni'n na gelu'si? Mo wen gelu'sigw pas'g Gjinisgam.

²⁰ Geitu'n Nisgamew'e'l tplutaqann: 'Mut sespo'tegew, mut ne'pa'tegew, mut gmutnew, mut pisui agniman igtigig aq gepmite'lm gujj aq ggij.' "

²¹ Na ji'nm teluet, "Weja'tegemgeg maljewe'juianeg, na majulgwatman ta'n te's'gl tplutaqann."

²² Ta'n tujiw Se'sus nutgeg na teluet, "Na newte' goqwei amujpa tla'tegetes. Ntuissetu ta'n te's'g goqwei geggunmn aq na suliewei ignmu ewle'juinu'g. Na tujiw jugu'ates aq majulgwaltites aq milesuaqan guguntes wa'so'q." ²³ Ta'n tujiw na ji'nm nutgeg ula, na no'q ewlgwijing muta no'q milesit.

²⁴ Se'sus nemiatl ewlgwijilitl aq teluet, "Na tetuji mtue'g ugjit milesit mimajuinu pisgwa'n ta'n Gjinisgam etli ilgwenaji mimajuinu'. ²⁵ Me' metue'g ugjit milesuinu ignmuan Gjinisgam ilgwentl, je mu melgwlejit tel saputa'siss sapalqe'g saqati'gtug."

²⁶ Na mimajuinu'g ta'n nutua'titl Se'susal pipanima'titl, "Wen gisi ugs'tawiaten?"

²⁷ Se'sus teluet, "Ta'n goqwei mimajuinu mu gis tla'tegegw, naqamase'g ugjit Gjinisgam tla'tegen."

²⁸ Na tujiw Pie'l teluet, "Telimul, gis naqtmeg'pnn nignal ugjit wije'ulin."

²⁹ Se'sus telimaji, "Telialq na, gatu telimuloq na ta'n wen naqalatl ugte'piteml gisna wiguow, wijig'tiliji, ungi'gug, gisna un'jang, ugjit lugowan Gjinisgam aq tliman igtigi ta'n Gjinisgam getu' ilgwenaji, ³⁰ me' ms'gi'gt'tew ta'n goqwei mesng nige' aq msntew iapjiwewei mimajuaqan wa'so'q."

Se'sus telimaji unaqapemg ta'n tli np'tew

(Matiw 20.17-19; Malg 10.32-34)

³¹ Se'sus gmetug ela'laji unaqapemg aq telimaji, "Jigs'tuigw! Ni'n na mimajuinual-siap aq niganigjitegewinugi'g nigani wi'gmi'tipnn Gjinisgam ugtwi'gatigng ta'n goqwe'l mimajuinu'g tla'litaq. Selusalemg el'ta'igw aq ms't goqwe'l gis wi'gmi'tipnn na tliatal na'te'l. ³² Na ignmuitaq ta'nig mo Lesui'peulti'gw. Na maligmitaq, emegwei'witaq aq elusgomitaq. ³³ Nipispaqante'itaq aq ne'pa'itaq. Utqotalitaq gatu nesuguna'q iga'qt'tew na tujiw minunsia's."

³⁴ Unaqapemg mo nestmi'ti'gw wegla goqwe'l. Mo nestmi'ti'gw ta'n goqwe'l wesgutgl glaman mo geitu'ti'gw ta'n Se'sus getu' tlimaji.

Se'sus nepilat' nepapigwa'litl ji'nmul

(Matiw 20.29-34; Malg 10.46-52)

³⁵ Ge's Se'sus pem pisgwa'j na utanji'j teluisig Jeligo, na ji'nm pemgopit gigjiw awtigtug. Nepapigwa't aq etl'tawaqtmat. ³⁶ Nutuaji mimajuinu'g pemita'liji awtigtug aq pipanigesit, "Taliaq?"

³⁷ Telimut, "Se'sus, na ji'nm tleiwit Nasaletg pemiet."

³⁸ Sesgwet, "Se'sus. geitu wetapegsin Ta'pitem, ewlite'lmi."

³⁹ Na mimajuinu'g ta'n niganita'jig majiaqa'la'titl aq telima'titl wantaqien, gatu me' aji gsigawwet, "Geitu wetapegsin Ta'pitem, ewlite'lmi."

⁴⁰ Se'sus naqa'sit aq pipanimaji alt mimajuinu'g jugwa'lanew na nepapigwa'litl. Ta'n tujiw na ji'nmul gigja'silij, Se'sus pipanimatl, ⁴¹ "Goqwei pewalin tla'tegen ugjit gi'l."

Telimatl Se'susal, "Saqamaw getu nmitegei ap."

⁴² Se'sus telimatl, "Nmitega, muta teli gtlams'tasin na weji npisin."

⁴³ Smtug gisi nmiteget aq majulgwaltl Se'susal aq miwatmuatl Gjinisgam. Ta'n tujiw mimajuinu'g nemitu'tij ta'n gis tliaq, ms't miwatmuatl Gjinisgam.

19

Apje'jit ji'nm getu' nmiatl Se'susal

¹ Se'sus pegising Jeligo aq pem saputa'sit. ² Na nujintutmat suliewei teluisit Saggi'us wigit na'te'l. Milesit muta assumaji igtigi nujintutma'tilij. ³ Naji nmiatl Se'susal muta getu' gi'jiat' ta'n wenn. Me' pugwelgig mimajuinu'g wije'wat' Se'susal. Saggi'us mu gis nmiagul muta mu tepianug ta'n tel pitoqsij. ⁴ Nigan'tugwi'g awtigtug aq toqjugusuet miti'sigtug ta'n tel wi'tut sigmol. ⁵ Se'sus pegising na'te'l aq toquapa'sit miti'sigtug. Telimatl Saggi'usal, "Tetaqi nisa'si muta getu' liei giguag gisgug."

⁶ Saggi'us tetaqi nisa'sit aq Se'susal enma'latl wiguaq. Wel'ta'sualatl ta'n Se'susal tel mittugwalj. ⁷ Ta'sijig mimajuinu'g ta'n pem wije'wa'titl Se'susal mu weli usguma'tigul. Telimultijig, "Se'sus wije'wat' pata'tegewinu'l aq we'gaw pisgwa't pata'tegewinu wiguaq."

⁸ Tel'gne'ge'l Saggi'us gaqama'sit aq telimatl Gjsaqamawl, "Gjsaqamaw, jigs'tui, na aqataig ta'n assutn ignmua's ewle'juinu'g. Pa na ta'n wen wesamintutmaqapnig na apaji ignmua's

ne'wa'igl ugjit te's newta'ig ta'n wesamintutmaqap.”⁹ Se'sus telimatl, “Gisgug gi'l aq gigmaq westawultioq.” Telimaji esgwia'tiliji ta'n eimu'tiliji na'te'l, “Geitu ula ji'nm we-tapegsit Aplameg.¹⁰ Ni'n na mimajuinualsiap aq weji pgsinap ugs'tqamug ugjit gwiluan pata'tegewinu'g glaman ugs'tawia's.”

A'tugwaqan na wisaw suliewe'l
(*Matiw 25.14-30*)

¹¹ Ge's na mimajuinu'g jigs'tua'titl Se'susal na tel'te'tmi'tij Gjinisgam smtug ilgwenaji ms't mimajuinu' Lesui'pe'gati muta Se'susal gigjiw eimlitl Selusalemg. Na tujiw Se'sus telimaji a'tugwaqan. ¹² Teluet, “Eig'p na niganpuguit ta'n pemiet gnegg. Na'te'l tli elege'wa'laten je mu apaja'sigw wigu'g. ¹³ Ge's mu naqtmugw wiguow wigumaji na newtisgegsiliji uglugowinung, aq te's newte'jilitl ignmuatl wisaw suliewei. Telimaji, ‘E'wmug ula suliewei ugjit ganie'winen igtig suliewei ge's mo eimu tet.’ Na tujiw ejigla'sit. ¹⁴ Na mimajuinu'g ta'n tlelawultijig umutgi masgelma'titl aq elgima'tiji nutagnutmewinu'g ta'n eliej ugjit thuenew, ‘Mo pewalaqatt ula ji'nm ugjit ilgwenugsinen.’

¹⁵ “Gatu elege'wa'lut aq apaja'sit umutgig. Wigumaji uglugowinung ta'n suliewei ignmuapni muta getu' gi'to'q ta'n telgi'g gis ganie'ultipnig. ¹⁶ Na amgwesewei teluet, ‘Saqa-maw, gisi ganie'wian newtisga'qal suliewe'l ugjit na newte' ta'n ignmu't'p.’ ¹⁷ Elege'wit teluet, ‘Wel lugwen. Gelu'sin lugowinu muta tetapua'tege't'p ugjit apje'jgweil lugowaqan aq nige' iga'lul niganpuguassutnm newtisga'qal gjigann.’ ¹⁸ Na ta'puewei lugowinu teluet, ‘Saqa-maw, gisi ganie'wian na'ngl suliewe'l ugjit na newte' ta'n ignmu't'p.’ ¹⁹ Elege'wit talimapnn, ‘Gi'l assusites na'ngl gjigann.’

²⁰ “Igtig lugowinu telimatl elege'wilittl, ‘Saqa-maw, ula na gsulieweim. Ne'gaw mingwa'tuap musue'igtug. ²¹ Jipalul muta melge'g ggamlamun. Wesua'tun ta'n goqwei mo ganie'wiw't'p aq mawo'tun ta'n goqwei mo iga'taqatmugt'p.’ ²² Elege'wit telimatl, ‘Mo gelu'siwn lugowinu. E'wmultes gglusuaqanml ugjit tli ilsumulin. Geitu'n melge'g ntagmlamun muta wesua'tu ta'n goqwei mo ganie'wiwap aq elg mawo'tu ta'n goqwei mo iga'taqu'tmuap. ²³ Goqwei ugjit ntsulieweim mo iga'tuiws'p suliewei'guom glaman apji mawo'tutes ntsulieweim aq je me?” ²⁴ Na telimaji ta'siliji ta'n alpugultiliji, ‘Ugsua'tug na suliewei ta'n ula ji'nm geggung aq ignmug negm ta'n geggungl newtisga'qal suliewe'l.’ ²⁵ Telima'titl, ‘Saqa-maw, ula ji'nm gi's geggungl newtisga'qal suliewe'l.’ ²⁶ Elege'wit telimaji, ‘Telimuloq, ta'n wen getu' tetapua'toq ta'n goqwei gina'muei na ignmuaten ns'tmn me' igtig, gatu ta'n wen mo getu' ns'tmug ta'n eginamuei na ta'n goqwei geggung ugsua'tuaten. ²⁷ Nige' wegla ta'n getanijig aq mo pewaligwig elege'witewin, jug'walgug ni'neg aq sigto'q.’”

Se'sus pisgwi'puluat Selusalemg
(*Matiw 21.1-11; Malg 11.1-11; Sa'n 12.12-19*)

²⁸ Ula Se'sus gis thuet aq siawa'sit Selusalemg. Pugwelgig mimajuinu'g majulgwala'titl. ²⁹ Pem tepawa'sij na tapu'gl utanji'jl teluisigl Petpage' aq Pettani ta'n etegl na gm'tn teluisit Olipet. Tapusiliji unaqapemg wigumaji. ³⁰ Telimaji, “La'tigw na utanji'j nigantug. Ta'n tujiw pisgwa'tioq nmiatoqs'p te'sipowji'j ta'n gelpilasit. Mnaq wen ali'pulu'egul. Apgwa'lug aq jugwa'lug tet. ³¹ Pa na wen pipanimugisoq, ‘Goqwei weji apgwa'loq?’ na tlimug, ‘Gjisaqamaw pewalatl.’” ³² Na tapusijig ela'tijig utanji'jg aq na te'sipowji'j eig gelpisit st'ge' ta'n Se'sus telimapni. ³³ Ge's etli apgwa'la'tij, na ta'n wenig ugtue'mual pipaningwi'tiji, “Goqwei weji apgwa'loq ntue'minen?”

³⁴ Apostale'wijig telima'tiji, “Gjisaqamaw pewalatl.” ³⁵ Ela'la'titl te'sipowji'tl Se'suseg. Ge'gwa'tua'titl utapsunual na te'sipowji'tl ugpaqamg aq apoqonmua'titl Se'susal tepa'silin. ³⁶ Ge's pemi'puluej, mimajuinu'g siplamgo'la'tiji ugpi'tu'gunmua awtigtug ta'n eliej na te'sipowji'j.

³⁷ Ta'n tujiw pem nisi'puluat na gm'tn Olipet ta'n tepaw Selusalemg, na pugwen-niji unaqapemg majulgwalgwi'titl. Welgwijultijig aq gepmite'lma'titl Gjinisgaml ugjit ms't paqalaiti'tl gis nemitu'ti'pinn. Gesigaw tlima'titl Se'susal, ³⁸ “Gisiteget pajiji gep-mite'lmatl. Gi'l na elege'wit ta'n petgimapnn ugs'tqamug. Geitueg wanta'qo'ti eteg wa'so'q aq emtoqwalg'tt Gjinisgam nige'.” ³⁹ Alt Palasiaq ta'n eimu'tijig na'te'l, telima'titl Se'susal, “Nujigina'muet, tlim gnaqapemg mu thuenew ta'n goqwei teluejig.” ⁴⁰ Se'sus telimaji, “Telimuloq, pa na punewo'gutijig, na gun'tal sesgu'tital.”

Se'sus atgitemit ta'n tujiw angapt'g Selusalemg

⁴¹ Ta'n tujiw gigjiw eig Selusalemg na angapt'g aq atgitemit. ⁴² Teluet, “Gilew tlelawultioq ula gjigan pa na gisi gi'tuoq ta'n tel gisi ignmugsioq wanta'qo'ti ggamlamunuaq gatu mu nestasultiwoq ta'n goqwei menu'ega'tioq. ⁴³ Na wejgu'aqal na'gwegl na mimajuinu'g ta'n getanugsioqig gigo'totesmu'titaq ula gjigan. Ma ignmua'tigwi ta'n wen tuita'new.

Jugwa'total matntingewe'l aq poqji gisgajo'litaq matntultinew. ⁴⁴ Suiste'taq na gjigan, jutmegete'tal gigual aq ne'po'qsitoqs'p. Gjigang ma i'ttnug gun'tew ta'n ma maja'tas'gtnug, muta ma geitu'tiwoqop ta'n tujiw Gjinisgam pegising'p ugjit ugs'tawugsinew."

Se'sus eliet na gjia'sutuo'guomg

(Matiw 21.12-17; Malg 11.15-19; Sa'n 2.13-22)

⁴⁵ Na tujiw pisgwa't gjigang aq pisgwa't gjia'sutuo'guomg. Poqji tuaqtesguaji ntu-isge'winu'. ⁴⁶ Telimaji, "Ewi'gas'g Gjinisgam ugtwi'gatigng ta'n Gjinisgam teluep, 'Nigen na tluisitew gjia'sutuo'guom, gatu e'wmuoq ugjit gmutnesg wiguow.'"

⁴⁷ Na Se'sus etl gina'muet gjia'sutuo'guomg te'sigis'g, gatu na niganpugultijig patlia'sg, nujigina'mua'tijig tplutaqan aq igtigig niganpugultijig peita'liji. ⁴⁸ Gatu mo geitu'ti'gw ta'n gis tla'taqatijig muta pugwelgig mimajuinu'g wijitgweiwa'titl aq jigs'tua'titl ta'n etl gina'muet.

20

Se'sus pipanimut ta'n weja'toq ugml'gigno'tim

(Matiw 21.23-27; Malg 11.27-33)

¹ Newtejgeg na'gweg ge's Se'sus etl pestungeg gjia'sutuo'guomg aq etl gina'muet na gelu'lg agnutmaqan, na niganpugultijig patlia'sg, nujigina'mua'tijig Mowisewei tplutaqan aq igtigig niganpugultijig peita'liji. ² Telima'titl, "Ge' tliminen, tal gis tla'tegen weget? Wen ignmasg assusuti ugjit tla'tegen wegla ta'n goqwe'l?"

³ Se'sus telimaji, "Elg pipanimuloq nat goqwei. Tlimigw, ⁴ Wen petgimasn Sa'nal ugjit sign'tuan mimajuinu', Gjinisgam gisna mimajuinu'g?"

⁵ Wesgutmi'tij ta'n goqwei Se'susal pipanimiji aq gi'gaita'jig. Alt teluejig, "Pa na tluiegw na Gjinisgam petgimt'pnn, na tujiw tluetew, 'Goqwei ugjit mo getlams'tuawoqoss Sa'n?" ⁶ Pa na tluiegw mimajuinu'g petgimappn, na mimajuinu'g ta'n eimu'tijig lpa gun'tewtoqsitesnu muta getlams'tasultijig Sa'nal na niganigjitegewinu'l." ⁷ Na glaman telima'titl Se'susal, "Mo gejiaqatt ta'n wen petgimappn Sa'nal."

⁸ Na tujiw Se'sus telimaji, "Elg ni'n ma tlimuloq ta'n weja'tu ntm'l'gigno'tim ugjit gis tla'tegen wegla ta'n goqwe'l."

Gina'muaqanei a'tugwaaqan

na lugowinu'g elugwejig aloqomane'gatig

(Matiw 21.33-46; Malg 12.1-12)

⁹ Na tujiw Se'sus agnutmuaji mimajuinu' ula a'tugwaaqan, "Na ji'nm ugtiga'taqang iga'taqaliji aloqomanaqsi'g Na tujiw ugtiga'taqanm emgatuaji ta'siliji nuji iga'taqatiliji ugjit apangituewei aq eliet na'tami se'g pegije'g. ¹⁰ Ta'n tujiw mena'taqutim iga'q na aloqomann, na elgimatl lugowinu'l ugjit mgnmnin ta'n goqwei wejgu'aqamij. Na iga'taqewinu'g awna matta'titl ula lugowinu'l. Mo goqwei ignmua'tigul aq ejjlgima'titl. ¹¹ Na ap assusit elgimatl igtigil lugowinu'l aq ap na nuji iga'taqu'tijig elg matta'titl. No'q gesita'titl, ejjlgima'titl aq mo goqwei ignmua'tigul. ¹² Na si'stewei lugowinu elgimut. Na nuji iga'taqu'tijig emegwei'wa'titl aq ejjlgtesgua'titl iga'taqanigtug. ¹³ Na assusit teluet, 'Tala'tega's nige'? Etug elmig ngwis ta'n mawi gsite'lm'g, amuj gepmite'lmata negla.' ¹⁴ Ta'n tujiw nuji iga'taqu'tijig nemitua'titl uggwisl telimultijig, 'Ula na assusit uggwisl. Ge' ne'pa'nej aq ula iga'taqan na ginuwe'tew.' ¹⁵ Glaman ejjlgtesgua'titl iga'taqanigtug aq ne'pa'titl."

Na tujiw Se'sus telimaji mimajuinu', "Etug nige' na assusit tala'lata nuji iga'taqu'tiliji. ¹⁶ Telimuloq, jugu'etew aq ne'pa'ta nuji iga'taqu'tiliji. Na igtigi mqtuata na maqamigew."

Na mimajuinu'g ta'n etl jigs'tuaji mo weli ns'tmi'ti'gw ula aq teluejig, "Moqwa', mo eigtnug tlian."

¹⁷ Se'sus angamaji aq pipanimaji, "Ge' tlimigw. Tali ns'tmoq ula ta'n ewi'gas'g Gjinisgam ugtwi'gatigng?"

'Na gun'tew ta'n nujitaqatijig mo pewatmi'tip

na me' gepme'tas'g je mu esgwiaqal

aq mawn'g ms't gun'tew wen'ji'guomigtug.'

¹⁸ Pa na wen nisiej ula gun'tewigtug, na sigtesintew aq pa na wen pasto'gwej na gun'tew, lpa sigto'qwetew."

Wen tettua'ji suliewei na g'pno'lewa'jg

(Matiw 22.15-22; Malg 12.13-17)

¹⁹ Na nujigina'mua'tijig tplutaqan aq niganpugultijig patlia'sg wejo'tmi'tij ugsua'lan Se'susal muta mo gesatmi'ti'gw ula a'tugwaqan. Tel'ta'sultijig wesgumgwit'itl ta'n tujiw etlewistulij gat u pe'l jipala'tiji mimajuinu'g. ²⁰ Na esgmatmi'tij tetaputes'tn ugjit assumanew Se'susal. Ta'siliji ji'nmu ignmua'tiji suliewei ugjit egsua'tinew aq gistes-guanew Se'susal ge's mijl pipanima'tij. Etug gisa'latl Se'susal op'la'tegen aq na tujiw nujigina'mua'tijig aq g'jipatlia'sg la'lataw Lo'mewei niganpuguit ugjit ilsuman. ²¹ Wegla ji'nmug telima'titl Se'susal, "Nujigina'muet, geitueg ta'n teluen aq goqwei gegina'muen na tetapu'en. Geju'leg mo aji gsite'lmawt newte'jit mimajuinu je mu igtig. Tetapu gina'muen ta'n Gjinisgam tel pualaji ugjit mimajuinu' gji'tunew. ²² Giasgiw tliminen ta'n tplutaqanminu telueg. Amujpa apangitmneni suliewei na Lo'mewei elege'wit gisna moqwa?"

²³ Gat u Se'sus geji'aji ta'n tel lugutij aq telimaji, ²⁴ "Ge' neia'tuigw ta'sg suliewei. Wen ugsisgw aq ugwisunm nastegl na'te'l?"

Telima'titl, "Elege'witewei."

²⁵ Na tujiw Se'sus telimaji, "Na to'q, apangitmug g'pno'l ta'n goqwei g'pno'lewei aq ignmug Gjinisgam ta'n goqwei Nisgamewei."

²⁶ Ge's Se'sus gelulaji na esgwia'tiliji mimajuinu', lpa mo gisapsngwi'tigul. Awna paqalauitiliji ta'n teluej. Mu goqwei pipanima'tigul nugu.

Na mimajuinugi'g ta'n nepmu'tipnig na gis minunsitaq

(Matiw 22.23-33; Malg 12.18-27)

²⁷ Ta'sijig Satusiaq el'ta'jig Se'suseg. Na tel'ta'sultijig ma nugu npuinu'g minunsulti'gw glaman pipanima'titl, ²⁸ "Nujigina'muet, Mowiso'q ewi'gmugsieg'p tplutaqanminu. Newte' telueg, 'Pa na ji'nm nepg's ta'n tepqatg toqo mo un'janigw, na ugjignam amujpa malie'witaq na sigu'sgalw glaman gisi gugunata mijua'ji'g ugjit na ji'nmaaq nepg'pnaq.' ²⁹ Jijuaqa na llaigneg te'sijig wijig'tultijig ji'nmug. Na mujga gisiguitaq malie'wipnaq. Nutaiw nepgaq ge's mu ugte'piteml gisi tle'ligul. ³⁰ Na tujiw ta'puewa'j malie'wi'titl sigu'sgalw, nutaiw nepg's ge's mu gisi un'jan i'gw. ³¹ Na tujiw si'stewa'j malie'wilitl sigu'sgalw gat u nepg's ge's mu un'jani'gw. Lpa wije' te'sijig tela'teget aq ms't nepu'tijig ge's mu mijua'ji'g geguna'tigwi. ³² Toqo na na sigu'sgw nepg. ³³ Ta'n tujiw Gjinisgam minua'laj npuinu'g, wen na ugte'pitemital muta llaigneg te'sipnaq gis malie'ulti'tipnn wije'l e'pilitl?"

³⁴ Se'sus telimaji Satusiaq, "Na ji'nmug aq e'prijig ugs'tqamug siaw malie'ultitaq glapis ugtejewe' na'gweg. ³⁵ Gat u na mimajuinu'g ta'n Nisgam ilsumji glu'sultinew na minua'lutaq aq apaji mimajultitaq wa'so'q. Na ma malie'ulti'gw ta'n tujiw minu mima-julti'tij. ³⁶ Wegla mimajuinu'g tlo'titaq pa wije' aq ansale'wijig aq ma gisi npu'ti'gw. Negmow na Gjinisgam un'janw muta Gjinisgaml gisa'lguta minua'lanew aq apaji mima-jultinew. ³⁷ Mowiso'q giasgiw neia'toqop na ta'n nepu'tijig minua'laten. Ta'n tujiw na miti'siji' etlamgleteq paqtaqamigtug Mowiso'q teli usgumatl Gisitegelitl aq teluep, 'Aplamo'q, Isaqo'q aq Je'gopo'q me' emtoqwala'titl Gjinisgaml wa'so'q.' ³⁸ Mimajuinu'g ta'n mimajultijig emtoqwala'titl Gjinisgaml, mu na npuinu'g. Gjinisgam gisa'laji ms't mimajuinu' me' mimajultinew je tlia gis nepu'tlisni."

³⁹ Alt nujigina'mua'tijig tplutaqan telima'titl, "Nujigina'muet wele'wistun!"

⁴⁰ Weja'tegemg na tujiw mo wen nugu pipanimagul igtigl goqwe'l.

Wen ta Nujiugs'tawi'wet

(Matiw 22.41-46; Malg 12.35-37)

⁴¹ Se'sus telimaji, "Tal gis alt mimajuinu'g teluejig na Nujiugs'tawi'wet wetapegsit Ta'piteg? ⁴² Na ewi'gas'g ta'n goqwei Ta'pito'q teluet na gtapegiaqane' wi'gatignigtug. Na'te'l eteg ula,

'Na Gisiteget telimatl Wa'so'qewe'l Gjsaqamawl ta'n emtoqwalg, Pa'si tet ntinaqanng

⁴³ glapis gisi wissuignemgig

ta'nig getan'sgig aq gisa'l'gig gepmite'lmulinew.'

⁴⁴ Tal gis Gjsaqamaw wetapegsit Ta'piteg muta Ta'pito'q tel wi'tapnn Wa'so'qewe'l Gjsaqamaw."

Mut tlo'tinew st'ge' wesgijiangangusultijig

(Matiw 23.1-36; Malg 12.38-40)

⁴⁵ Ge's ta'n te'siliji etl jigs'ta'titl, na Se'sus telimaji unaqapemg, ⁴⁶ "Ango'tmug, mut tlo'tinew st'ge' nujigina'mua'tijig tplutaqan. Gesatmi'tij nasgmi'titew mego'tigal aligal aq wesami gsatmi'tij gepmite'lmuj magasang. Megnmi'titl na mujgajewe'l mutputil' a'sutuo'guomg aq wije' te's tami pestie'umg. ⁴⁷ Gesputua'tiji sigu'sgwa aq wesua'tua'tiji pugwelgl ta'n goqwe'l sigu'sgwa gugunmli'titl. Na pegiji a'sutma'tijig muta pewala'tiji

mimajuinu' nmugsinew. Me' ma'muni mtue'tew ta'n tujiw Gjinisgam ilsumaj muta me' ma'muni utgapulaten je mu esgwia'tijig."

21

Sigu'sgw ms't suliewei ignmuatl Nisgaml

(Malg 12.41-44)

¹ Ge's Se'sus alajip nemiaji milesuinu' tepege'tili'tij suliewei metiaqatestaqanigtug. ² Elg nemiatl ewle'jilitl sigu'sgwal tepegelilt tapu'gl apje'ji'jgl suliewe'l. ³ Teluet, "Telimuloq, ula ewle'jit sigu'sgw me' mesgi'g gi's tepegej je mu igtigig. ⁴ Milesuinu'g tepege'tij ta'n goqwei piamiaq gatu ula sigu'sgw tepeget ms't suliewei je tlia ewle'jit."

Se'sus wesgutg na gjia'sutuo'guom

ta'n tel suisga's'gt'tew

(Matiw 24.1,2; Malg 13.1,2)

⁵ Ta'sijig mimajuinu'g teli usgutmi'tij ta'n weli angamgug na gjia'sutuo'guom, na mego'tigl gun'tal nesegna's'gl na gjia'sutuo'guomg aq ta'n gelu'lgl goqwe'l mimajuinu'g ignmua'tipnn Nisgaml. ⁶ Se'sus telimaji, "Na na'gweg wejgu'aq ms't gun'tal nemituoq jigla'tas'gt'tal ula tet. Te's gun'tew ta'n nesegna's'gl na gjia'sutuo'guomg nisa'lugta's'gt'tew."

Gitrmo'qon aq ulmajo'qon

(Matiw 24.3-14; Malg 13.3-13)

⁷ Pipanima'titl Se'susal, "Nujigina'muet ta'nug wegla ta'n goqwe'l tliatal? Tali gji'tutesnen ta'n tujiw gtu' tliaq?"

⁸ Telimaji, "Ango'tmug. Mut lue'wa'lugsinew ta'n goqwe'l nutmaq. Pugwelgig peita'taq aq tluetaq, 'Ni'n na negm!' aq 'Na na'gweg iga'q!' Mut majulgwalanew. ⁹ Mut jipa-sultinew ta'n tujiw nutmaioq ugjit matntimgl aq mimajuinu'g assuma'tiji aq tuaqtesgua'tiji g'pno'lewa'jg. Wegla amujpa tmg tliatal, gatu na ugtejgewe'l na'gwegl ma smtug tlianugl."

¹⁰ Se'sus siawewo'qwet, "Newt nemigsijig mimajuinu'g matna'titaq igtigi mimajuinu. Milapegsultijig mimajuinu'g getana'titaq igtigi mimajuinu' tleiawultiliji igtig umutgiwow. ¹¹ Maqamigew maja's'gt'tew ms't tami. Na pestmo'qonn aq gsnugowaqann i'tt'tal ms't tami. Musigis'tug ugjialat mesgi'gl metue'gl ta'n jipala'tita pugwenniji mimajuinu'. ¹² Ge's mu wegla telianugl, na ugsua'lugsitooqs'p aq emegweiugsitooqs'p. Isumugsitooqs'p a'sutuo'guomg aq pija'lugsitooqs'p laplusang. Amujpa neia'tugsitooqs'p nigantug elege'wijig aq g'pno'lewa'jg muta getlams'tuioq ni'n. ¹³ Ta'n tujiw ula tliatew gis tlimatooqs'p na gelu'lg agnutmaqan ta'n wejiaq Nisgameg. ¹⁴ Mut sespete'tmnew ta'n tli apoqonmasultitooqs'p ge's igalsultitooqs'p aq agnutmatooqs'p wegla mimajuinu'g. ¹⁵ Ignmuloqs'p gelu'lg glusuaqann aq ns'tuo'qon glaman ta'nig getan's'gig ma gisi apsgwa'guguegw gisna ma we'gwamulug ta'n telueioq. ¹⁶ Gn'gi'guaq, wijig'tultioq, go'gumaq gisna gitapuaq gisa'lugsitooqs'p ugsua'lugsinew aq ta'sioq ne'po'qsitooqs'p. ¹⁷ Pugwelgig mimajuinu'g masgelmugsitooqs'p muta getlams'tuioq. ¹⁸ Angweilooqs'p we'gaw anqo'tas'gt'tal te's'gl usapunn gun'jiwaq. ¹⁹ Mut punita'tinew aq siaw ml'gigna'tigw, na tujiw ugs'ta'titooqs'p."

Se'sus wesgutg Selusalemg ta'n tel suisga'tas'gt'tew

(Matiw 24.15-21; Malg 13.14-19)

²⁰ "Ta'n tujiw nmitooqs'p pugwelgig sma'gnisg gigo'qopugutmi'tij Selusalemg, gji'tutoqs'p gjigan apugjig suisga'tas'gt'tew. ²¹ Na tujiw ta'nig eimu'tijig Jutiaewa'gig amujpa lsumultitaaq gm'tnigtug. Ta'nig eimu'tijig gjigang amujpa jiglsultitaaq. Ta'nig eimu'tijig gujmug gjigang mut pisgwita'new. ²² Etna negla na'gwegl ta'n tujiw Gjinisgam utgapulata pugwenniji mimajuinu'. Tliatew muta Gjinisgam ugtwi'gatign telueg. ²³ Ta'n tujiw wegla na'gwegl iga'qt'tew no'q mtue'tew ugjit e'pijig ta'n getu' un'janultijig aq e'pijig ta'n apje'ji'jultiliji mijua'ji'jg gegguna'tiji. Pugwelgt'tew ulmajo'qon ugs'tqamu muta Gjinisgam ugwaiugtuata mimajuinu' tleiawultiliji ula gjigan. ²⁴ Ta'sijig ne'pa'taq ge's etl matnuj. Pugwelgig ugsuo'laten aq se'g lgimaten ta'n eimu'tijig gaqaisg mimajuinu'g tleiawultijig pilue'l umutgiwal ugs'tqamu. Mimajuinu'g ta'n mo Lesui'peulti'gw niganpugutmi'titaq Selusalemg glapis ta'n tujiw ugml'gigno'timuw apajigsua'tuj."

Ta'n tujiw mimajuinualsiap apaja'sitew

(Matiw 24.29-31; Malg 13.24-27)

²⁵ "Nmitooqs'p wigue'gl tliatal na'gu'setigtug, tepgun'setigtug aq gloqowejigtug. Ugs'tqamug gaqaisg mimajuinu'g tleiawultijig pilue'l umutgiwal ewlita'sultitaaq aq we'gwata'sultitaaq. Ma gji'tu'tigw ta'n apoqonmuanew. Na jipaqita'taq ta'n tujiw nutua'tita gta'nugewei tgu'g ta'n ma'muni maqatgultijig. ²⁶ Mimajuinu'g wigwia'titaq aq we'gwata'sultitaaq ge's esgmatmi'tij ta'n goqwei wejgu'aq ugs'tqamug. Na na'gu'set ma liegw ta'n etl segewa'j. Na wije'i tla'taqatitaaq na tepgun'set aq gloqowejig. ²⁷ Na tujiw

ni'n ta'n mimajuinalsiap neia'sia's alugwigug. No'q mawigna's aq no'q gepmite'lmites.
²⁸ Ta'n tujiw wegla tliaqal qamultigw aq musigisg'tug lapultigw muta Gjinisgam apugjig
 ugs'tawultew."

Gina'masuti ta'n minijgewei miti's
 (Matiw 24.32-35; Malg 13.28-31)

²⁹ Na tujiw Se'sus a'tugwaaqan telimaji, "Angite'lmug na miti's ta'n telusit pi'gmenaqs aq
 igtigig miti'sg. ³⁰ Ta'n tujiw nemioq na nipi'g poqji ne'ita'jig na geituoq nipg pem tepawiaq.
³¹ Lpa na wijei ta'n tujiw nmitutoqs'p wegla tliatal, gji'tutoqs'p Gjinisgam poqji ilgwenaji
 mimajuinu' ugs'tqamu.

³² "Migwite'tmug ms't wegla ta'n wesgutmann na tliatal gesgmnaq mu nepu'ti'gw mi-
 majuinu'g ta'n nige' mimajultijig. ³³ Ta'n goqwe'l eteg' musigisg'tug na gaqiatal aq elg
 ugs'tqamu gaqiatew gatu nglusuaqanml iapijw teliaqal."

Amujpa angweiasultigw

³⁴ "Angweiasultigw. Mut pas'g tl'te'tmug mijjultim aq mut sespete'tmnew ta'n
 tlo'ltitoqs'p muta na na'gweg ta'n pgisintes ap jaqali iga'qt'tew aq gilew ma gisgajo'ltiwoq
 ultesguinew. ³⁵ Ms't mimajuinu'g paqalaiultitaq ugs'tqamug muta ula na'gweg tl
 jaqala'sgt'tew pa wijei aq loqte'gn jaqal goqqa'latl wi'sisl. ³⁶ Ni'n na mimajuinalsiap.
 Ta'n tujiw apaja'sia's apji gisgajo'ltigw aq a'sutma'tigw ugjit gugunmnew ml'gigno'ti aq
 saputita'toqs'p ta'n metue'gl getu' tliaqal."

³⁷ Te'sigisg'g Se'sus gegina'muaji mimajuinu' g'gia'sutuo'guomg. Te's wela'gw eliet gm'tnn
 ta'n tel wi'tut Olipet aq getgunit na'te'l. ³⁸ Pugwel'gig mimajuinu'g peita'jig g'gia'sutuo'guomg
 te's egsitpu'g ugjit jigs'tuanew.

22

Gim agnutma'tijig ta'n tla'lata Se'susal
 (Matiw 26.1-5; Malg 14.1,2; Sa'n 11.45-53)

¹ Na pem tepawa'sgl na'gwegl ta'n tujiw Lesui'paq malqotmi'tij pipnaqan ta'n mo
 apita'tas'gtug. Ula pestie'umg tel wi'tas'g na Siawa'timgewei Pestie'umg. ² Na tujiw ni-
 ganpugultijig patlia'sg aq na nujigina'mua'tijig tplutaqan pewala'titl Se'susal ne'po'qsilin.
 Na gwilmi'tij ta'n tl gim ne'pa'taq muta jipaqite'lma'tiji na mimajuinu'g.

Suta wel'te'tg ntuissgalan Se'susal
 (Matiw 26.14-16; Malg 14.10,11)

³ Na tujiw Gjimm'tu wesgweiatl Suta Isgaliotal. Suta na Se'sus unaqapeml. ⁴ Eliet
 ugjit maw agnutma'tinew niganpugultiliji patlia'sg aq ta'nig g'gia'sutuo'guom ango'tmi'tij.
 Wesgutmi'tij ta'n Suta gis tla'tegetew ta'n tl ntuissgalatal Se'susal ugsua'lugsilin. ⁵ Me' gatu
 wel'ta'suala'titl Sutaal aq tepluma'titl apangituanew. ⁶ Wel'te'tg aq poqji angite'tg ta'n tl
 ntuissgalatal Se'susal ugjit gim i ugsua'lugsilital aq ma wen gji'tug.

Siawa'timgewei Pestie'umg gisgaja'tas'g
 (Matiw 26.17-25; Malg 14.12-21; Sa'n 13.21-30)

⁷ Na na'gweg iga'q ta'n ms't mimajuinu'g malqotmi'titaq pipnaqan ta'n mu
 apita'tas'gtug. Na tujiw wesgowa'sg na Siawa'timgewei Pestie'umg ta'n tujiw ne'pa'tij
 jijgluew'jig. ⁸ Se'sus telimaji Pie'lal aq Sa'nal, "La'tigw aq gisgaja'tug Siawa'timgewei
 mijjuaqan ugjit ginu."

⁹ Pipanima'titl, "Tami tet pewalie'g gisgaja'tunen?"

¹⁰ Telimaji, "Ge's pem pisgwa'tioq gjigang na ji'nm ultesguatoqs'p. Pemapilat
 samqwan'o'q lamaqan ugtlmaqaneg. Majulgwalug aq pisgwa'tigw na wen'ji'guomg ta'n
 tel pisgwa'j. ¹¹ Tlimug na ji'nm ta'n etli assusit wen'ji'guom, 'Nujigina'muet petgimugsieg
 ugjit pipanimulinen, tami eteg ta'n negm aq unaqapemg tlatalultitaq na Siawa'timgewei
 Mijjuaqan?" ¹² Na musga'tugsit'oqs'p mesgi'g i tlatalutim'ge'gwe'g. Na'te'l tl ilajugtatoqs'p
 wela'gewei."

¹³ Na apostale'wijing maja'tijig aq getloqo ms't goqwei eteg st'ge' ta'n telimut'pnig. Na tujiw
 gisgaja'tu'tij Siawa'timgewei wela'gewei.

Se'sus maw unaqapemg mawatalultijig
 (Matiw 26.26-30; Malg 14.22-26; 1 Golintewaq 11.23-25)

¹⁴ Ta'n tujiw ms't gisgatteg, Se'sus eliet aq epa'sit ugt'pung maw apostale'wijing. ¹⁵ Na te-
 limaji, "Mawi puatmap mawatalultitesnu Siawa'timgewei wela'gewei ge's mu welmaje'w.
¹⁶ Telimuloq, ma nugu ap malqotmu igtig Siawa'timgewei wela'gewei maw gilew glapis
 Gjinisgam ilgwenata ms't mimajuinu'. Na tujiw giasgiw gji'tutoqs'p ta'n goqwei teplutg
 tliatew."

¹⁷ Na wesua'latl nqani'psmunn aq miwatmuatl Nisgaml. Telimaji unaqapemg, "Ug-sua'lug ula aq ta'n te'sioq wet samqwoltigw. ¹⁸ Telimuloq, ma nugu samqwaw moqopa'q glapis Gjinisgam pgsintew ugjit ilgwenanew ms't mimajuinu'."

¹⁹ Pipnaqan wesua'toq aq miwatmuatl Gjinisgam. Na tujiw nasgwa'toq aq ign-muaji unaqapemg. Teluet, "Ula na ntinin ta'n ignmuloq. Ula siaw tla'taqatigw ta'n goqwei musga'tuloq aq te's migwite'lmigw." ²⁰ G'satalultijig Se'sus ap wesgumaji na nqani'psmunn. Teluet, "Ula nqanipsmun neia'toq Gjinisgam ignmulsioq pilei teplum-timgewei. Pqoji tliatew ta'n tujiw nmal'tem guta'sgt'tew aq npma's gujjiweigtug ugjit apigsigtmulin gtlue'utiwal.

²¹ "Gatu ge' jigs'tigw, nat wen ntuisgalitew maw pultieg patawutigtug. ²² Ni'n na mimajuinu'alsiap aq npma's st'ge' ta'n Gjinisgam tel gisite'tg'p gatu mawi mtue'tew ugjit na ji'nm ta'n tel gisite'tg' ntuisgalin."

²³ Na apostale'wijing pipanimultijig ta'n wenitew tla'tegetew.

Tegen apostale'wit me' gepmite'lmugsin je mu igtigi

²⁴ Tel'gne'geg apostale'wijing gi'gaita'jig ta'n tegen me' gepmite'lmugsin je mu igtigi. ²⁵ Se'sus nestuimaji, "Elege'wijing geggunmi'tij ml'gigno'ti aq assumatiji na mimajuinu' ta'n mu Lesui'peultiligwi. Ugs'tqamug niganpugultijig tel wi'tujig, 'mimajuinu'g witapua.'

²⁶ Gatu gilew mu tlo'l'tiwoq st'ge' negmow. Awna ta'n wen gilew pewalsit me' gepme'g je mu igtigi na amujpa elugowaji esgwia'tiliji. Ta'n wen gilew pewalsit niganpuguin amujpa tel lugwet st'ge' na lugowinu ta'n getu' apoqonmuaji igtigi. ²⁷ Wen me' espe'g, ta'n wen epa'sit mijjin gisna ta'n wen mijijjewe'i pejo'toq? Tel'ta'sioq ta'n wen epa'sit mijjin me' gepme'g je mu ta'n wen mijijjewe'i pejo'toq. Gatu weji pgsinap ugjit lugowinuin.

²⁸ "Gilew gis wijitgweiwioq ta'n te's'g metue'gl. ²⁹ Wijei tli ignmultoqs'p assusultinew st'ge' nuji gis ignmuip assusin. ³⁰ Mawpultitoqs'p ntp'tawutimg wa'so'q, Elg pmgopultitoqs'p elege'witew'e'l mutputi'l aq assumatoqs'p Lesui'paq ta'n wetapegsultijig Je'gopo'q ugwwis na newtisgegsiliji je ta'pu piltu nemigsultiliji."

*Gjimm'tu getu' nigtuo'laji Se'sus unaqapemg
(Matiw 26.31-35; Malg 14.27-31; Sa'n 13.36-38)*

³¹ Se'sus telimatl Pie'lal, "Simon, jigs'tui. Na Gjimm'tu etawet ugtnu'gwalugsinew ta'n te'sioq. Getu' nigtuo'lugsioq, lpa wijei ta'n nuji iga'taqug tel teppgisitoqol glumgl aq siguaqs'te'ggn. ³² Gatu a'sutmessewulap ugjit siawi gtlams'tasin ni'neg. Ta'n tujiw apaji lita'sualites, pewalul apoqonmuan gitapaaq siawi gtlams'tasultinew ni'neg."

³³ Pie'l telimatl, "Gjisaqamaw, gisgaje'i wije'ulin laplusang aq mawi npmn maw gi'l."

³⁴ Gatu Se'sus telimatl, "Pie'l, telimul, gisgug gesgmnaq napew getu'g, gi'l si'st petgwasites."

Amuj nespnmug gpo'jmuaq, mijijjewe'i mun'ti aq tlawo'q

³⁵ Na tujiw Se'sus pipanimaji unaqapemg, "Ta'n tujiw elgimuloq na telimuloq mo nespnanew gpo'jmuaq, mijijjewe'i mun'ti gisna piamiejig mg'sng, mo goqwei nuta'mawoqop?"

Telima'titl, "Moqwa', lpa mo goqwei nuta'maweg'p."

³⁶ Se'sus teluet, "Gatu nige', ta'n wen geggunl ugpo'jm gisna mijijjewe'i mun'ti nespntal. Ta'n wen mo tlawo'qomigw amujpa netuisgelat'l uggotml ugjit pgwateluan. ³⁷ Telimuloq, Gjinnisgam ugtwi'gatign telueg,

'Mimajuinu'g tle'watal st'ge' lue'winu.' Ula amujpa tliatew.

Ta'n goqwei tla'litaq gis ewi'gas'g'p

Gjinisgam ugtwi'gatignigtug aq nige' pem tliaq."

³⁸ Unaqapemg telima'titl, "Gjisaqamaw geggung'tjig tapusijig tlawo'q."

Se'sus telimaji, "Tepiejig negla."

*Se'sus a'sutmat na gm'tn teluisit Olipet
(Matiw 26.1-5; Malg 14.1,2; Sa'n 11.45-53)*

³⁹ Na tujiw Se'sus naqt'g gjigan aq eliet na gm'tn tel wi'tut Olipet st'ge' gaqaisg sipeliw tla'teget. Unaqapemg wijeiui. ⁴⁰ Ta'n tujiw na'te'l peita'jig, telimaji, "A'sutma'tigw ugjit Mn'tu mu gisa'lugsioq pata'taqatinew."

⁴¹ Naqalaji unaqapemg aq eliet naqajijge'le'l. Na'te'l nutgul'pa'sit aq a'sutmat. ⁴² "Gisiteget gi'l na nuji, mu ignmuiwn ulmaje'n. Gatu mut tla'tegew ta'n tel puatm, awna tla'tega ta'n tel puatmn." ⁴³ Ansale'wit wejiet wa'so'q aq apoqonmuatl ugjit ml'gigna'lin. ⁴⁴ Se'sus no'q ulmajita'sij me' aji a'sutmat glapis mal'tewitgniet. Tegnet maw mal'tew aq nitjaquntesgl maqamigeg.

⁴⁵ Ta'n tujiw gaqi a'sutmat apaja'sit ta'n unaqapemg eimu'tiliji. Nep'tiliji, muta tetuji ulmajita'sultiliji. ⁴⁶ Na telimaji, "Goqwei ugjit wet nep'tioq? Mn'jita'qw aq me' a'sutma'tigw ugjit mu pata'taqatinew."

Se'sus wesua'lut

(Matiw 26.47-56; Malg 14.43-50; Sa'n 18.3-11)

⁴⁷ Me' etlewistoaq ta'n tujiw pugwenniji mimajuinu' peita'liji. Suta na Se'sus unaqapeml ilgwenaji. Na eliet Se'suseg ugjit usgaqalman. ⁴⁸ Se'sus telimatl, "Ni'n na mimajuinualsiap. Getu' ugsaqanmin ugjit musga'lanew wegla mimajuinu'g ni'n na negm ta'n netuisgalit?"

⁴⁹ Ta'siliji Se'sus unaqapemg gigjiw eimu'tiliji. Nemitu'tij ta'n getu' tliaq, pipanima'titl, "Gjisaqamaw, pewalieg matnanew aq e'wmanew tlawo'q?" ⁵⁰ Na newte'jit taqamatl espe'g patlia's uglugowinuml aq mente'muatl inaqanei ugs'tuaqan.

⁵¹ Se'sus telimaji, "Punintultigw!" Na tujiw ugs'tuaqan apat nasa'tuaj aq smtug gisi npitmuaj.

⁵² Se'sus gelulaji na niganpugultiliji patlia'sg, a'sutuo'guomewei sma'gnisg aq igtigi niganpugultiliji muta peita'liji ugsua'lan. Na telimaji, "Nespnmoqol pugumaqann aq espo'qwas'gig. Tal gis peji ugsua'lioq st'ge' ni'n na gmutnes?" ⁵³ Te'sigis'g wijitgweiuloqop gjia'sutuo'guomg gatu mo wesua'liwoqop na'te'l. Gatu nige' gisi ignmugsioq ml'gigno'ti ugjit tla'taqatinew ta'n teli gsatmoq."

Pie'l petgwasilitl Se'susal

(Matiw 26.57,58,69-75; Malg 14.53,54,66-72; Sa'n 18.12-18,25-27)

⁵⁴ Na wesua'la'titl Se'susal aq ela'la'titl espe'g patlia's wiguaq. Pie'l ugtejge'l majulgwalaji. ⁵⁵ Nat wen pugtew gisitoqos iga'taqang na gigjiw espe'g patlia's wiguaq. Pie'l eliet na'te'l ta'n mimajuinu'g gigo'qopugultijig pugtewigtug. ⁵⁶ Ge's pemgopij gigjiw na pugtew na maljewe'j lugowinu'sgw nemiatl Pie'lal aq migwamatl. Na telimaji igtigi, "Ula ji'nm wijitgweiwapnn Se'susal."

⁵⁷ Pie'l petgwasit aq teluet, "E'pit, mo nenuaq negm!"

⁵⁸ Tel'gne'geg igtig elg migwite'lmatl aq telimatl, "Gi'l na majulgwalt ala ji'nm."

Pie'l teluet, "Ji'nm, ni'n mu na unaqapeml!"

⁵⁹ Ap tel'gne'ge'l igtig melgi tuet, "Na teliaq, ula ji'nm wijitgweiwapnn Se'susal muta negm na Galaliewa'j."

⁶⁰ Gatu Pie'l teluet, "Ji'nm, mo geitu ta'n goqwei wesgutmn!"

Na jiniw ge's etlewo'gwet, napew getu'g. ⁶¹ Gjisaqamaw gigo'qopugua'sit aq angamatl Pie'lal. Na tujiw Pie'l migwite'g ta'n gi's teluelipnn muta telimut'pnn, "Ge's mu napew getu'g egsitpu'g, si'st thuetes mo nenuiwn." ⁶² Pie'l nige' tewiet aq gesimt'g muta no'q mesge'g.

Se'sus emegweiut

(Matiw 26.67,68; Malg 14.65)

⁶³ Na ji'nmug ta'n gegguna'titl Se'susal penoqite'lma'titl aq matta'titl. ⁶⁴ Oqonisgwepilmua'titl ugpugugul aq pipanima'titl, "Wen taqam'sg's? Tliminen." ⁶⁵ Aq siaw penoqite'lma'titl aq siawi almima'titl.

Se'sus pisgwa'lut gjipatia'sl wiguaq ugjit ilsuman

(Matiw 26.59-66; Malg 14.55-64; Sa'n 18.19-24)

⁶⁶ Ta'n tujiw gisapniaq, na niganpugultijig patlia'sg aq nujigina'mua'tijig tplutaqan mawita'jig aq Se'susal pegisula'titl ta'n etl mawia'tijig. ⁶⁷ Pipanima'titl, "Ge' tliminen, gi'l na giasgiw Nujiugs'tawi'wet?"

Se'sus teluet, "Pa na tlimuloq ma gtlams'tuiwoq. ⁶⁸ Lpa goqwei pipanimultogs'p, ma goqwei tlimiwoq. ⁶⁹ Ni'n na mimajuinualsiap aq nige' weja'tegemg pmgopites Gjinisgam ta'n mawignat ugtinaqanmg."

⁷⁰ Na pugwelgig pipanima'titl, "Na to'q, gi'l na Gjinisgam Uggwisl?"

Telimaji, "Ms't gilew telueioq ni'n na negm."

⁷¹ Na tujiw teluejig, "Mo nugu tal wegaqqwig pilue'g el wi'tmasultijig getu' nutmueg ta'n igtig teluejig muta gis nutaqatt ta'n teluet."

23

Se'sus ela'lut Piloteg

(Matiw 27.1,2,11-14; Malg 15.1-5; Sa'n 18.28-38)

¹ Na tujiw ms't maita'jig aq Se'susal ela'la'titl ugjit qamin nigantug Lo'mewa'j g'pno'lewit teluisit Pilot, ² Na pogji elsutmua'titl aq teluejig, "Nutaqatt'p ula ji'nm opl gina'muapni mimajuinu' tleiwultiliji nm'tginen. Na telimapni, 'Mut ignmuanew suliewei na elege'wit.' Teluet negm na Lo'mewei elege'wit ta'n teluisit Nujiugs'tawi'wet."

³ Pilot pipanimatl, “Gi'l na Lesui'paq ugtelege'witemual?”

Se'sus telimatl, “Na teliaq teluen.”

⁴ Na tujiw Pilot telimaji niganpugultiliji patlia'sg aq mimajuinu'g ta'n eimu'tiliji na'te'l, “Mo geitu goqwei amsalteg ula ji'nm. Ma gisi ilsuma.”

⁵ Gatu patlia'sg aq mimajuinu'g ma'munsaiwa'titl Pilotal, “Ilsum Se'sus ta'n goqwei gegina'muaj mimajuinu' aq ta'n gisa'laji matntultinew. Poqji gina'muep Galaliewa'gig aq gigo'qwa'sip ta'n telgi'g Jutiaewa'gig aq nige' pegising tet ugjit gina'muen.”

Se'sus petgimut Eloteg

⁶ Ta'n tujiw Pilot nutuaj ta'n goqwei telueliji, pipanimaji, “Ula ji'nm na Galaliewa'ju'it?”

⁷ Ta'n tujiw geitoq Se'sus tleiawit ta'n Elot etl niganpuguij, na elgimatl Se'susal Eloteg, muta Elot etl mittugwet Selusalemg. ⁸ Elot no'q wel'ta'sit ta'n tujiw nemiaj Se'susal. Nutg'p ta'n tela'tegelipnn aq getu' nmiapnn Se'susal gi's sa'q. Getu' nmiatl npilan nat wenn gisna tla'tegelin paqalawaiqaan. ⁹ Glaman Elot pipanimatl pugwelgl ta'n goqwe'l gatu Se'sus mo goqwei teluegw. ¹⁰ Na niganpugultijig patlia'sg aq ta'ni nuji'gina'mua'tijig tplutaqaan gaqamultijig aq gesigawi elsutmuatitl Se'susal. ¹¹ Elot aq ugsma'gnismg naso'tula'titl Se'susal elege'wamug aligew, penoqite'lma'titl aq emegwei'wa'titl. Na tujiw Elot apatgimatl Piloteg. ¹² Pilot aq Elot masgeltipnig gatu nige' gisaqaanmajig witapewijig.

Se'sus ilsumut ne'po'qsin

(*Matiw 27.15-26; Malg 15.6-15; Sa'n 18.39—19.16*)

¹³ Pilot wigumaji niganpugultiliji patlia'sg, igtigi niganpugultiliji aq igtigi mimajuinu. ¹⁴ Telimaji, “Pegisituioq ula ji'nm aq telueioq opl gina'muaji mimajuinu'. Gigi pipanim'p ge's gaqamultioq tet aq mo eigtnug goqwei ta'n op'la'teget aq mo telianug ta'n goqwei elsutmuatitl. ¹⁵ Elot mo geitug goqwei op'la'tegelin muta apatgimapnn nineneg. Mo goqwei eigtnug ta'n amsalteg we'gaw ugjit ne'po'qsin. ¹⁶ Gatu gisa'la's wisqapaqtoqsin aq na tujiw iga'la's.” [¹⁷ Te's Siawa'timgewei na'gweg Pilot apjiw pipanimut ugjit iga'lan newte'jilit.]

¹⁸ Gatu ms't sesgu'tijig, “Ne'po'q ula ji'nm! Laplusang tualqa'l Palapas!” ¹⁹ Palapas weji pija'lut laplusang muta pegwatoqop matnaqqewaqaan gjigang aq ilsumut'p muta ne'pa'lappnn mimajuinu'.

²⁰ Pilot getu' iga'latl Se'susal glaman gelulaji mimajuinu ap. ²¹ Awna asitepugua'titl, “Amujpa gujjiewto't! Gujjiewta'nej!”

²² Pilot gelulaji mimajuinu' si'stewei ap. Pipanimaji, “Tali op'la'tegep? Mo geitu ta'n goqwei op'la'toqop. Mo te'pmug npuaqaan. Gisa'la's wisqapaqtoqsin aq iga'la's.”

²³ Gatu mimajuinu'g siaw ml'gi sesgu'tijig, “Amujpa gujjiewto't!” Na tujiw mesnmi'tij ta'n tel puatmi'tij. ²⁴ Pilot ignmuaji ta'n goqwei pipanigesultiliji, na ilsumatl Se'susal ne'po'qsilin. ²⁵ Na tujiw iga'latl na ji'nmul ta'n pija'lut'p muta gisa'toqop matnaqqewaqaan aq ne'pa'taqaan. Na ilsumatl Se'susal ugjit gujjiewto'qsin st'ge' ta'n mimajuinu'g tel puatmi'tij.

Se'sus pema'lut ge'gutnug ta'n ne'po'qsin

(*Matiw 27.32-44; Malg 15.21-32; Sa'n 19.17-27*)

²⁶ Ge's sma'gnisg ejigla'la'titl Se'susal gjigang, na a'sugua'titl ji'nmul ta'n wejgu'elitl. Ula ji'nm teluisit Simon aq tleiawit Sailin. Na sma'gnisg goqqwa'la'titl aq gisa'la'titl pemapilmlitl gujjiewei ugtejg Se'susal.

²⁷ Pugwelgig mimajuinu'g pemulgwala'titl Se'susal. Eimu'tijig e'pjiig pemulgwala'tij aq nesp'temultijig. Wel maita'sultijig ugjit Se'susal. ²⁸ Se'sus naqa'sit aq telimaji, “E'pjiig, tleiawultioq Selusalemg, mut atgitemultinew ugjit ni'n. Atgitemultigw ugjit gilew aq gn'januaq. ²⁹ Wejgu'aqal na'gwegl ta'n tujiw mimajuinu'g thuetag,

‘Tetuji ulo'ltijig e'pjiig ta'nig menaq un'janulti'gw, gisna menaq angweiwa'tigwi mijua'ji'jg gisna menaq wet sma'tigwi ugpungunuaq.’

³⁰ Na tujiw mimajuinu'g thuetag. ‘Pajiji gitnm'titesnu.

Uliatew gm'tng nisa'lugwia'tij ta'n eimu'ti'gw aq soqoqamige'gl oqonitgwetoqsi'gw.’

³¹ Pa na mimajuinu'g tla'li'tij ni'n ta'n mo goqwei op'la'tu, tala'lultaq gilew ta'n op'la'taqatioq?”

Se'sus etli gujjiewto't

³² Tapusijig ji'nmug, na gitg gmutnesg, pem gl'taqana'tiji ugjit ne'po'qsilin maw Se'susal. ³³ Ta'n tujiw peita'tij ge'gutnug tel wi'tmi'tij, “Waqan'tewatpat,” na etl gujjiewto't Se'sus maw tapusijig gmutnesg, newte'jit ugtinaqaanmg aq igtig ugpatatujmg. ³⁴ Se'sus

teluet, “Gisiteget, gi'l na nujj, apigsigtug wegla mimajuinu'g muta mo geitu'ti'gw ta'n tela'taqati'tij.”

Na sma'gnisg elegetua'titl Se'susal utapsun toqo pas'g tepitultijig. ³⁵ Na mimajuinu'g angapmi'tij ms't ta'n teliaq ge's Lesui'paq niganpugultijig maligima'titl Se'susal. Teluejig, “Gisi ugs'tawiapni igtigi. Pa na negmewiss na Nujiugs'tawi'wet ta'n Gjinisgaml megnpnn, ugs'tawi'sij.”

³⁶ Sma'gnisg na elg penoqite'lma'titl Se'susal. Ela'tua'tij anawtigewei moqopa'q aq pewala'titl samqwalin. ³⁷ Telima'titl, “Ugs'tawi'si, pa na elege'witewi's'p ugjit Lesui'paq.”

³⁸ Na g'p'taq ta'n Se'sus gaqapijing ewi'gas'gl wegla glusuaqann, “Lesui'paq ugtelege'witemual.”

³⁹ Newte'jit na gmutnesg ta'n gmetug gaqapijing anmimatl Se'susal. Telimatl, “Pa na gi'l na Nujiugs'tawi'wet, ugs'tawi'si aq maw ninen?”

⁴⁰ Gatu na igtig gmutnes mo gesatmug ta'n gis thuelitl, aq telimatl, “Mu jipalawt Gjinisgam. Wijei telsumulg'p st'ge' negm. ⁴¹ Tetapusutasi'gw, muta mesnmu'g ta'n tel te'pmu'g, gatu negm mo goqwei opla'tugup.” ⁴² Na tujiw telimatl Se'susal, “Se'sus, migwite'limites, ta'n tujiw pginis gtelege'wa'gimg.”

⁴³ Se'sus telimatl, “Teplumul, gisgug wijitgweiwites wa'so'q.”

Se'sus nepg

(*Matiw 27.45-56; Malg 15.33-41; Sa'n 19.28-30*)

⁴⁴ Na panaemg mewlia'gweg, oqonitpaqiaq ta'n telgi'g umutgiwaq glapis si'st ajiej. ⁴⁵ Ge's soqqwat, na mesgi'g elaqpilaqan tmsaqign ta'n gaqapitg gia'sutuo'guomg pasgina'sg g'p'taq glapis epune'g. ⁴⁶ Se'sus gesigawwet aq teluet, “Gisiteget gi'l na nujj, njijaqamij iga'l'g gpitng.” Ula na gis thuej, na nepg.

⁴⁷ Ta'n tujiw niganpuguit sma'gnis nemitog ta'n gis thiaq, gepmite'lmatl Gjinisgaml. Teluet, “Getloqo na getlamiesnaq ji'nmaq.”

⁴⁸ Pugwelgig mimajuinu'g mawiepnig gatu nige' apajinmita'jig ta'n tujiw gis nemitu'tij ta'n goqwei gis thiaq. Uppusgunual pem matte'mi'titl muta ulmajita'sultijig. ⁴⁹ Gatu Se'sus witapa aq witaupesgwa ta'n peji wije'wa'tipnn weja'tegemg Galaliewa'gig, gmetug gaqamultijig. Esgmatmi'tij nmituanew ta'n goqwei thiatew.

Se'sus utqatalut

(*Matiw 27.57-61; Malg 15.42-47; Sa'n 19.38-42*)

⁵⁰ Na eig na'te'l ji'nm ta'n teluisit So'sep. Tleiwit Lesui'pewei utan teluisig Alimatia. Gelu'sit aq ms't wenn gepmite'lmatl. Na niganpugutuaji ta'siliji Lesui'pa. ⁵¹ Mo wel'te'tmug'p ta'n telsumi'tip ugjit Se'susal gujjiewto'qslin. Pewalat Gjinisgaml pginisninn aq ilgwenanew ms't mimajuinu'g ugs'tqamug. ⁵² Eliet Piloteg aq pipanigesit gis utqatalan Se'susal. ⁵³ Nisa'latl Se'susal gujjieweigtug aq oqonisgwa'latl atla'wegnigtug. Iga'latl elmalqeigtug ta'n gun'tew pitu' mulqata'sg'p. Na utqutaqan me' mnaq e'wa's'gtnug. ⁵⁴ Na na'gweg ta'n ilajugmi'tij atlasmutigis'g gaqiaq aq atlasmutigis'g poqtamgiaq.

⁵⁵ Na e'prijig ta'n peji wije'wa'tipnn Se'susal weja'tegemg Galaliewa'gig wije'wa'titl So'sepal utqutaqane'gatig aq angama'titl ge's Se'susal utqatalut. ⁵⁶ Na tujiw enmita'jig aq gisgaja'tu'titl weljema'gewe'l aq welima'qal mime'l ugjit mima'lanew Se'susal. Atlasmulti'jig atlasmutigisgug st'ge' ta'n ewi'gas'g Nisgamewei tplutaqan.

24

Se'sus minua'lut

(*Matiw 28.1-10; Malg 16.1-8; Sa'n 20.1-10*)

¹ Aqan'tie'umg no'q gesi egsitpu'g e'prijig el'ta'jig npuinue'gatig. Nespnmi'titl weljema'gewe'l ta'n gisgaja'tu'tipnn. ² Nemitu'tij na gun'tew ejigl te't'pja'tas'g na ta'n elmalqei gep'joqwa'sg'p. ³ Glaman pisgwita'jig gatu mo we'jia'tigul Se'susal. ⁴ Mo geitu'ti'gw ta'n gis thiaq. Na jiniw tapusijig ji'nmug gesi wape'gna'qig gaqamijig gmetug negmoweg. ⁵ Me' gatu na e'prijig gesigaw jipaqita'jig aq nutgulgipita'jig. Na ji'nmug telimgwi'tiji, “Goqwei ugjit utqutaqane'gatig al gwiluog negm ta'n mimajit? ⁶ Mo eimug tet. Gis minunsit. Migwite'tmug ta'n telimugisioqop ge's me' eimu'tioqop Galaliewa'gig. ⁷ Teluep, 'Ni'n na mimajuinualsiap aq amujpa ignmueta'sia's ugjit pata'tegewinu'g gujjiewte'ite'n gatu minunsites si'stewei na'gweg.”

⁸ Na tujiw e'prijig migwite'tmua'titl ugglusuaqanml. ⁹ Apaita'jig gjigang aq telima'tiji na newtisgegsiliji je newt apostale'wiliji aq igtigi Se'sus unaqapemg. ¹⁰ Negla e'prijig na Mal Matle'n, Joana, Mali ta'n uggwisl teluisilitl Ji'mej. Negmow aq igtigig e'prijig telima'tiji ms't apostale'wiliji ta'n goqwe'l gi's nemitu'tipnn. ¹¹ Gatu apostale'wijig tel'ta'sultijig e'prijig papewistulitiliji aq mo getlams'tua'tigwi. ¹² Na tujiw Pie'l maja'sit aq eliet na npuinue'gatig.

Golomgwa'sit aq pisgwapa'sit gatu mo wenn nemiagul. Pas'g nemitoq utqutamgewe'l aligal. Paqalraig, enmiet wiguaq aq angite'tg ta'n gis thiaq.

*Tapusiliji Se'sus unaqapemg enma'tijig
(Malg 16.12,13)*

¹³ Na wije'i na'gweg tapusiliji Se'sus unaqapemg ela'tiliji na utanji'j teluisig Eme'us. Eteg na'tami newtisa'qal je newt gilam'tl weja'tegemg Selusalemg. ¹⁴ Na etli agnutmajig ta'n goqwe'l gis thiaqal Selusalemg. ¹⁵ Ge's pem agnutma'tij, na Se'sus etepnaji aq na tujiw pem wije'waji. ¹⁶ Na nemia'titl pas'g mu nenua'tigul. ¹⁷ Se'sus pipanimaji, "Goqwei wesgutmoq ge's pema'tioq?"

Na tapusijig naqapugua'tijig aq no'q ewlapewijig. ¹⁸ Na newte'jit teluisit Gliopas telimatl, "Etug gi'l pas'g emittugwe'winu Selusalemg aq mu eimu't'p ta'n wegla gis thiaqal na enmigiapiaqal na'gwegl?"

¹⁹ Se'sus pipanimaji, "U't ta taliaq?"

Telima'titl, "Wesgutmeg ta'n goqwe'l gis thiaqal ugjit na Se'suso'q, Nasaletg tlelawipnaq. Ula ji'nmaq na niganigjitegewinuaq. Melgignaqaq ugglusuaqaanml aq mesgi'gl lugowaqaan elugwatg'pnn. Tetapua'lappn Gjinisgaml. Pugwenniji mimajuinu'g wel'te'tmua'tipnn. ²⁰ Na niganpugultijig patlia'sg aq nuji ilsutaqatijig ugjit Lesui'paq ilsuma'tipnn ugjit ne'po'qsilin aq na tujiw gujjiewto't'pnaq. ²¹ Na elita'sualg'tt'p negm na newte'jisoq ta'n gisi ugs'tawiata Lesui'paq. Na nige' gisi nsuguna'q ula gis thiaq. ²² Alt e'p'ijig, ta'ng getlams'tua'titl Se'susal, paqalraig'sieg'pnig. Na gisapnaq, el'ta'pnig ta'n elisnippnn, ²³ gatu mo tami we'jia'tigupnn. Na apaja'tipnig ta'n eimu'tieg aq telimugsieg'pnig, 'Ta'n elisinnaq nemi'g'tt'pnig ansale'wijig ta'n telimugsiegig Se'sus mimajit.' ²⁴ Na ta'siliji Se'sus unaqapemg el'ta'lipni na'te'l. Tel nmitu'tip st'ge' ta'n e'p'ijig teluepnig. Telteg gatu mo wenn nemiagupnn Se'susal."

²⁵ Na tujiw Se'sus telimaji, "Ewle'jioq aq mo getlams'tmuoq ta'n gis thiaq. Na tel gesguggl ggamlamunual, mu gisi ns'tmu'tiwoq ta'n niganigjitegewinugi'g gis thuetipnig. ²⁶ Getloqo Nuijugs'tawi'wet amujpa ma'muni ulmaje'g aq na tujiw pisgwa't wa'so'q ta'n etl gepmite'lmuj." ²⁷ Na tujiw Se'sus gegnua'tuaji ta'n goqwe'l ewi'gas'gl Gjinisgam ugtwi'gatigng ugjit ta'n tela'luj. Gegnua'tuaji ms't goqwe'l ta'n Mowiso'q aq niganigjitegewinugi'g ewi'gmi'tipnn ugjit ta'n tela'luj.

²⁸ Na glapis pem tepawita'tijig na utanji'j ta'n tapusijig pem la'tijig, na tel'te'lma'titl Se'susal siawa'silin. ²⁹ Toqo munsaiwa'titl naqa'silin. Telima'titl, "Wijitgweiwinen aq tli g't'guni tet. Geget wela'gw aq poqji oqonitpaqiaq." Na glaman siaw wije'waji aq pisgwa't wiguaq. ³⁰ Ta'n tujiw na wela'gwei gisgatteg, pemgopita'jig aq Se'sus wesua'toq pipnaqan aq miwatmuatl Nisgaml. Temina'toq pipnaqan aq ignmuaji. ³¹ Na tujiw nenua'titl, gatu smtug Se'susal etli gs'ga'silitaq. ³² Telimtijig, "A' na migwite'te'n ta'n pema'tieg'p awtigtug teli ulgwijinu'gup. Etl gelulugsi'gup aq gegnua'tugsi'gup Gjinisgam ugtwi'gatign."

³³ Na smtug apsgwa'tijig Selusalemg naji agnutma'tiji newtisgesiliji je newt Se'sus unaqapemg aq igtigi mimajuinu' ta'ni etl mawia'tiliji maw Se'sus unaqapemg. ³⁴ Ta'n tujiw pisgwa'tij, telimujig, "Gjisaqamaw gis minunsit. Simon gi's nemiatl."

³⁵ Na tapusijig agnutmi'tij ta'n goqwei teliaqap awtigtug aq ta'n tel nenua'tipnn Se'susal ge's temina'tuliteg pipnaqan.

*Se'sus neia'sit ta'n apostale'wiliji eimu'tiliji
(Matiw 28.16-20; Malg 16.14-18; Sa'n 20.19-23; Paqalraiwaqaan 1.6-8)*

³⁶ Ge's wegla etl agnutmi'tij, jiniw Se'sus neia'sit aq gaqamit maw negmow. Telimaji, "Gjinisgam gis ignmugsi'oq wanta'qo'ti ggamlamunuaq."

³⁷ No'q paqalaiultijig aq jipaqita'jig muta tel'ta'sultijig sg'te'gmujl nemia'titl. ³⁸ Pipanimaji, "Goqwei ugjit welmajita'sultioq? Goqwei ugjit weji megtmoq? ³⁹ Angaptnug npitnn aq ngatl aq nmitutoqs'p ni'n na. Sama'ligw aq gji'toqs'p muta sg'te'gmuj mo wa'qigw gisna waqan'tewigw st'ge' ni'n."

⁴⁰ Ge's ula etl thimaji, neia'tuaji ugpitnn aq ugawatl. ⁴¹ Paqalaiultijig aq elt wel'ta'sultijig gatu me' megtmi'tij na glaman Se'sus pipanimaji, "Geggunmoq goqwei mijjuaqan tet?"

⁴² Ignmuata'titl mussew nme'juei ta'n gissilitl. ⁴³ Malqotg ge's etli angama'tij.

⁴⁴ Na tujiw telimaji, "Ge's wijitgweiuloqop, na gis nigan thimuloqop wegla ta'n gis thiaq. Mowiso'q, niganigjitegewinugi'g aq negmow ta'n gis wi'gmi'tip na gtapegiaqanei wi'gatign gis wi'gmi'tipnn wegla ta'n tela'limg'p ni'n aq ms't giasgiw wet thiaq."

⁴⁵ Na tujiw gisa'laji gisi ns'tmnew ta'n goqwe'l ewi'gas'gl Gjinisgam ugtwi'gatigng.

⁴⁶ Na telimaji, "Ula na tel wi'gas'g Gjinisgam ugtwi'gatigng, 'Na Nuijugs'tawi'wet amujpa ulmaje'tew aq np'tew. Na utqatalutew aq ugi minunsitew nesuguna'q iga'qt'tew."

⁴⁷ Ignmuata unaqapemg assusuti ugjit 'lta'new ta'n telgi'g ugs'tqamug aq thimanew ms't

mimajuinu' na gelu'lg agnutmaqan. Ula agnutmaqan na Gjinisgam tli apigsigtuata mimajuinu' ta'n gawasgita'sultiliji aq jiglita'tiliji lue'utigug. Tmg ula agnutmaqan amujpa agnutma'tas'g Selusalemg.' ⁴⁸ Gilew gi's nemituoqopnn ta'n tliaqapnn. ⁴⁹ Telimuloq elgitmultoqs'p na Wejuli Nisgam ta'n nujj teplumugsioqop ignmugsinew. Gatu amujpa pe'l esgma'tioq ula gjigang glapis ignmultoqs'p ula ml'gigno'ti ta'n wejiaq wa'so'q."

Se'sus wenaqa'lut wa'so'q

(Malg 16.19,20; Paqalaiwaqann 1.9-11)

⁵⁰ Na tujiw naqtmu'tijig na gjigang, Se'sus ela'laji unaqapemg tepaw Pettani. Na'te'l wenaqa'toqol ugpitnn aq a'sutmessewaji unaqapemg. ⁵¹ Ge's etli a'sutmessewaji ejigla'lut aq wenaqa'lut wa'so'q. ⁵² Na unaqapemg apaita'jig Selusalemg. Me' gatu tetuji ulgwijultijig. ⁵³ Giwnaqa wesgowita'jig gjia'sutuo'guomg. Miwa'la'titl Gjinisgaml aq emtoqwala'titl ugjit ms't goqwei gis tliaq. Na ms't.

Na gelu'lg agnutmaqan ta'n Sa'n ewi'g'g'p Gegnugwataqan ugjit ula wi'gatign

Ula na gelu'lg agnutmaqan ta'n Sa'n gis wi'g'g'p ugjit Nujiugs'tawi'wet ta'n teluisit Westaulg. Ewi'g'g'p ugtejg ula wi'gatign, "Ula gelu'lg agnutmaqan ewi'gas'g glaman mimajuinu ta'n nutg gisna egitg gisi gtlams'tuatal Westaulgl ta'n Gjinisgam Gisiteget uggwisl. Na tujiw guguntew iapjiwewei mimajuaqan wa'so'q."

Gatu wen ta na Nujiugs'tawi'wet ta'n telui'tut "Westaulg"? Sa'n telimugsi'gw, Westaulg telui'tut na Gjiglusuaqan ta'n api mimajit. Na negm gisitoqop ms't goqwei aq gisa'latl ms't wen mimajilin. Mimajuinualsip aq siawqatg ula ugs'tqamug ta'sipunqeg. Sa'n Sapatis wesgumatl Westaulgl, "Ula na Gjinisgam ugjiigluewji'jml ta'n ejigla'toqol mimajuinu'g ugtlue'utiwal." Pilip ta'n tujiw weltesguateg Westaulgl telimatl Natanielal, "Negm na newgte'jilitl ta'n Mowis aq iganigjitegewinu'g wesguma'tipnn." Nataniel teluet, "Negm na Gjinisgam Gisiteget uggwisl na Lesui'paq ugtelege'witemual."

Na tujiw Sa'n telimugsi'gw na mesgi'gl lugowaqann aq paqalaiwaqann ta'n Westaulg elugwatg'pnn. Na tel musga'tugsi'gw 'gjitmei na Nujiugs'tawi'wet ta'n Gjinisgaml petgimtl. Tleiawit na 'Nnu'g ta'n teluisultijig Lesui'paq. Wo'gumaq na Jutaewaq.

Ula wi'gatignigtug ewi'gas'g ta'n Se'sus na Westaulg teluep aq gis tla'teget mimajuinuigtug. Gisi gji'tutoqsp negm ta'n wenij pas'g jigs'tmn gisna egitmn ula wi'gatign.

Etna na Samaliaewi'sgwal ta'n Westaulg ignmuatl samqwan ta'n mimajulugutal. Elt na e'pit ta'n wesua'lut etl sespo'teget. Elt ewi'gas'g ugjit Westaulg witapal Lasalas. Nepg'pnaq gatu Westaulg minua'lapnn. Elg na unagapeml Tuma ta'n megt'g na Westaulg apaji minunsit.

Me' pugwelg agnutg Sa'n ugjit Se'susal na Westaulgl je mu ala igtigig. Wesgutg ta'n Gjinisgam pualatl tla'tegen. Agnutmugsi'gw na Westaulg na newgte'jit ta'n gis la'lultesnu wa'so'q aq tliaq telimugsi'gw aq gis sespete'lmatesnu. Iapjiwewei mimajuaqan wa'so'q gisi ignmugsitesnu.

Sa'n telimugsi'gw pugwelgig mimajuinu'g poqji gtlams'tua'titl Westaulgl na Nujiugs'tawi'wet aq pem majulgwala'titl gatu alt getana'titl. Ewi'gas'g ta'n goqwe'l gis tliaq ta'n tujiw Westaulg aq unaqapemg mawatalultijig Siawa'timgewei Wela'gewe'l, ta'n getu ajipjuluaji, ta'n goqwe'l telimaji, aq ta'n a'sutmessewaji gesgmnaq wesua'lut.

Sa'n ewi'giget ta'n ilsumut aq gujiewto'tg aq utqatalut. Gatu jiniw minunsit aq unaqapemg maw e'pjiig nemia'titl.

Sa'n telimugsi'gw na wej wi'giget ula wi'gatign glaman gisi gtlams'tasulti'gw Se'susewigitug aq gisi ugs'tawiatesnu.

Gatu tal tliaq'tew? Westaulg asita'puguet ta'n tujiw telimatl Nigotimasal, Sa'n 3.16:

"Gjinisgam na tetuji gsalaji mimajuinu'g, petgimapnn newgtunatl uggwisl nplin ugjit ugtlue'utiwal glaman ms't wen getlams'tuatal ma mn'tua'gig liegw gatu awna iapjiwewei mimajuaqan guguntew wa'so'q."

Ta'n goqwei ewi'gas'g ula wi'gatignigtug

Westaulg ta'n telui'tut na Gjiglusuaqan (1.1-18)

Sa'n Sapatis ta'n etl pestung (1.19-34)

Westaulg megnapni newgtisgegsiliji je ta'pu unaqapemg (1.35-51)

Na llaigneg te's'gl paqalaiwaqan ta'n Westaulg elugwatgl (2.1-12.50)

Ugtejgewe'l na'gwegl Westaulg siawqatg awiw Selusalemg. Wesua'lut, ilsumut, aq ne'po'tg (13.1-19.42)

Westaulg ta'n tel minunsit (20.1-10)

Westaulg ap musgalsit ta'n unaqapemg eimu'tijig (20.11-25)

Westaulg ta'n telui'tut na Glusuaqan

[Westaulg elg telui'tut na Waseteg muta pas'g negm gisa'lataq mimajuinu'g gisi ns'tmi'tij tliaqewei ugjit Gjinisgam.]

¹ Gesgmnaq ugs'tqamu gisita's'gtnugweg, negm ta'n telui'tut na Gjiglusuaqan gis eig'p, na Westaulg. Toqqwatg'pnig Gjinisgaml aq negm Gjinisgamewit. Na. ² Mujga mawi amg-weseweeig, Westaulg ta'n telui'tut na Gjiglusuaqan, toqqwatg'pnig Gjinisgaml. ³ Gisitoqop 'ms't goqwei negm. Mo na goqwei gisita's'gtnuisoq mo negm gisitugs'pn. ⁴ Etna na negm ta'n telui'tut na Gjiglusuaqan, gisa'toqop 'ms't goqwei mimajitn aq gisi ignmuataq mimajuinu'g iapjiwewei mimajuaqan. Negmow ta'n gisi msnmi'tij ula iapjiwewei mimajuaqan guguntaq Gjinisgam Ugtwasetegm ilgwengutaq pa na wije'i aq waseteg oqonitpa'qigtug.

⁵ Ula Waseteg siaw elaseg oqonitpa'qigtug aq na oqonitpa'q ma gisi nqa'suatug gatug gis siaw wasetew. ⁶ Na ta'n tujiw tetaputesg iga'q, Gjinisgam petgimapan ugtagnutmewinuml na ji'nm teluisit Sa'n. ⁷ Pegising ugjit tliman mimajuinu'g ugjit na waseteg, glaman 'ms't wen nuttaq na agnutmaqan aq 'gtlams'ttaq. ⁸ Mu na negm na ula waseteg, negm pas'g pegising tliman mimajuinu'g ugjit na waseteg. ⁹ Westaulg na ula teliaqewei waseteg ta'n wejiaq wa'so'q aq elaseg mimajuinu'g ula ugs'tqamug. Ilgwenaji mimajuinu'g glaman weji gji'tutaq teliaqewei ugjit Gjinisgam.

¹⁰ We'gaw negm ta'n telui'tut na Gjiglusuaqan gisitoqop ugs'tqamu, na ugs'tqamugewaq mo na nenua'ti'gw ta'n tujiw pegisinniteg. ¹¹ Je tlia ugmaqamigemg elieteg aq ugtmimajuinung, na Lesui'paq, mo menuege'tigupnn. ¹² Gatug na ta'n wenig menuege'titl aq getlams'tua'titl ignmuaji ugjit Gjinisgam un'janin. ¹³ Ta'nig getlams'tasulti'tij minui ugs'tqamultijig, mu 'st'ge' ginu ta'n teli ugs'tqamulti'gw gn'gi'guinaq. Ta'n tel minui ugs'tqamultijig mo ji'nmul ta'n ujjult'pn gatug Gjinisgam negm ujjil. Gjinisgam gisa'laji un'janin. ¹⁴ Etna na negm ta'n telui'tut na Gjiglusuaqan mimajuinualsip aq eig'p ula ugs'tqamu ta'n wigulti'gw ta'sipunqeg. Apjiw uleiugsi'gw aq teliaqewei telimugsi'gw ugjit Nisgam. Ta'sieg nemitueg'p uggepmite'lgaqanm aq ta'n pagtateg. Ula gepmitelgaqanm mesng'p muta pas'g negm na Wegwisit Nisgam newgte'jilitl un'janin.

¹⁵ Na Sa'n na wesgumatl. Gesigawwet, "Etna na ula negm ta'n wesgum'p ta'n tujiw telueianeg, 'Ugtejg ni'neg 'pgisintew ji'nm. Me' espe'g aq ni'n muta igan i'g'p gesgmnaq ni'n ugs'tqamuiwaneg. Aq nige' neialsit. Se'sus na.' " Na teluet Sa'n ugjit Se'sus. ¹⁶ Na 'ms't welapetmu'g ta'n pugwelgl goqwe'l ignmugsi'gw gelu'lg' aq tetuji pugwelgt'tal muta maw muni gsalugsi'gw Se'sus. Ma gis maw gitmun aq ma gaqianugl. ¹⁷ Gjinisgam ignmugsi'gup mimajuinu'g na 'tplutaqan wet sapu tl lugwet Mowiso'q aq amujpa gaq jigs'tmugul gisna ugtap'titesnu. Gatug ignmugsi'gw ugt'gsaltuaqanm aq apigsigtugsi'gw wet sapu tl lugwet Se'sugulial aq gegina'mugsi'gw teliaqewei. ¹⁸ Menaq wen nemiagul Nisgam gatug newgte'jilitl un'janin na uggwisl nemitl. Negm Nisgamewit aq e'taqatijig ujjil aq telimugsi'gup ugjit negm.

*Sa'n Nutsign'tuet ugtagnutmaqanm
(Matiw 3.1-12; Malg 1.1-8; Lu'g 3.1-18)*

¹⁹ Na tujiw na Lesui'paq iganpugultijig ta'nig eimu'tijig Selusalemg elgima'tiji patlia'sg aq alt ta'nig apoqonmua'tiji 'gja'sutuo'guomg na Sa'neg, ugjit pipanimanew, "Wenin ta gi'l? Tali ugsualsin Nujiugs'tawi'wetewin, ta'n Gjinisgam petgimatal ugjit ilgwenan ugmimajuinung?" ²⁰ Sa'n na megt'g aq angam tlimaji, "Moqwa', mu na ni'n Nujiugs'tawi'wetewiw." ²¹ Pipanima'titl, "Gatu gi'l wenin? Gi'l ta iganigjitegewinu Ilaija?"

Asitemaji, "Moqwa' mu na ni'n."
Pipanima'titl, "Gi'l ta iganigjitegewinu ta'n Mowiso'q wesgut'p?"
Asitemaji, "Moqwa'."

²² Telima'titl, "Tlimieg ta'n wenin. Amujpa na apaja'tueg glusuaqan ugjit ta'n wenig petgimugsieg'pnig. Gatug gi'l taltelsin?"

²³ Sa'n na teli asitemaji,
"Teli ugsualsi ni'n
na ta'n wen gesigawewistoq
paqtaqamigtug.
'Gjisaqamaw wejgu'et.
'Ms't ta'n te'sioq gisgajo'ltigw!'
Etna na ula ta'n iganigjitegewinuo'q
Aiseiao'q teluepnaq."

²⁴ Na tujiw negmow ta'nig elgimut'pnig Palasiaq ²⁵ pipanima'titl, "Gatu gi'l mo Nujiugs'tawi'wetewiwn gisna Ilaija gisna iganigjitegewinu ta'n Mowiso'q wesgut'p, goqwei wet sign'tuen?" ²⁶ Sa'n asitemaji, "Samqwan e'wm ta'n tel sign'tuei. Gatug mawpugua'tioq na newgte'jit ta'n gilew mo nenuawoq. ²⁷ Nige' toqosip poqji gji'jioq. Negm no'q espe'g aq ni'n. Mo tepawgtiw je we'gaw oqolomgwaqwa'sin aq apgwa'tuan umugsnapi'l." ²⁸ Na ula 'ms't teliaqap na gutan Pettani ta'n eteg qame'g na sipu Jol'tan, ugjipenug. Sa'n etl sign'tuet na'te'l.

Gjinisgam ugji'gluewji'jml

²⁹ Na wapeg Sa'n nemiatl Se'susal wejgu'elitl negmeg aq teluet, "Ge' lapita'gw, ula na Gjinisgam ugji'gluewji'jml ta'n ejigla'toqol mimajuinu'g ugtlue'utiwal. ³⁰ Etna na ula negm wesgum'p ta'n tujiw telueianeg, 'Ji'nm ugji pgisintew, me' espe'g aq ni'n muta igan i'g'p gesgmnaq ni'n ugs'tqamuiwaneg.' ³¹ Mo gejaqap ta'n wenitew. Gatug pegisinap ugjit nut sign'tuan samqwanigtug glaman 'ms't Lesui'paq gisi gji'jiataq." ³² Na tujiw Sa'n telimaji, "Nemi'g'p Wejuli Nisgam nisa'sit pa wijei aq ples wejiet wa'so'q aq eig Se'suseg Westaulgeg.

³³ Gesgmnaq telianugweg mu nenuaqap gatu Gjinisgam ta'n petgimip ugjit sign'tuan samqwanigtug telimip, 'Gi'l nmiates Wejuli Nisgam nisa'sitew aq i'tew na ji'nmul. Etna na negm ta'n sign'tuetew e'watal Wejuli Nisgaml.' ³⁴ Sa'n siaw tluet, "Ni'n nemituap tlian aq nige' telimuloq na negm na Gjinisgam uggwisl."

Amgweseweig na unaqapemg ta'n majulgwala'titl Se'susal

³⁵ Na wapeg Sa'n ap eig'p na te'l na sipug Jol'tan ugjipenug maw tapusiliji unaqapemg. ³⁶ Ta'n tujiw nemiateg Se'susal pemieli, tluet, "Ula na Gjinisgam ugjiigluewji'jml."

³⁷ Tapusiliji unaqapemg nuta'ti'titeg tluet ula aq wije'wa'titl Se'susal. ³⁸ Se'sus gawasg'pugua'sit aq nemiaji pem majulgwalji aq pipanimaji, "Goqwei puatmoq?" Teli asitema'titl, "Tami wigin, Lapai?" (Na glusuaqan Lapai telueg, "Nujigina'muet.") ³⁹ Asitemaji, "Wije'wi aq nat nmitug." (Na'tami ne'w ajiat gis mewlia'gweg.) Na wije'wa'titl aq nemitu'titl ta'n wigilij aq siaw wijitgweiwa'titl esgwiaq na'gweg. ⁴⁰ Newgte'jit na ula ji'nmug teluisit Antle', Simon Pie'l wijigatijig. ⁴¹ Smtug Antle' gwiluatl wijigumatl Simon Pie'lal aq telimat, "Gisi weltesgaqat na Nujugs'tawi'wet ta'n Gjinisgam megnat ilgwenan ugtmajuinung." ⁴² Na tujiw pegisulatl Simonal Se'suseg. Se'sus angamatl aq tluet, "Gi'l na Simon, Sa'n guji, tlitulden 'Sipas'." (Na ula wisun pa wijei aq Pie'l, telueg, "gun'tew.")

Na Se'sus wigumaji Pilipal aq Natanielal

⁴³ Na wapg Se'sus gisita'sit lien Galaliewa'gig. Weltesguatl na Pilipal aq telimat, "Jugu'a, wije'wi." (⁴⁴ Na Pilip tleiawit na gutan Petse'ta ta'n Antle' aq Pie'l tleiawijig.)

⁴⁵ Na tujiw Pilip gwiluatl Natanielal aq telimat, "We'jig'tt'p na Nujugs'tawi'wet ta'n Mowis ewi'gig'p na wi'gatign 'tplutaqanei aq na ta'nig iganigjitegwinugi'g ewi'gmi'tip. Negm na Se'sus, So'sepal ujil, Nasaletgewa'j." ⁴⁶ Nataniel na teli asita'puguet, "Nat wen etug ugjiwetw Nasaletg ta'n gelu'sit?"

Pilip asitemat, "Wije'wi aq naji angam." Na tujiw wije'watl Pilipal.

⁴⁷ Ta'n tujiw Se'sus nemiateg Natanielal wejgu'elitt negmeg, na ula tluet ugjit negm, "Ula wejgu'et tetapu'et Isle'lewa'j ta'n sangewite'lmul. Getmite'tg 'ms't goqwei. Gegnu pmiet ji'nm."

⁴⁸ Nataniel na pipanimat, "Tal gisi nenuin?"

Se'sus asitemat, "Nemu'lap ta'n tujiw eimneg pi'gmenaqsigtug gesgmnaq Pilip wigumugweg." ⁴⁹ Nataniel asitemat, "Nujigina'muet, gi'l na Gjinisgam uggwisl, na Isle'laq ugtelege'witemual."

⁵⁰ Se'sus tluet, "Etugjel weji gtlams'tmn muta pas'g gis tlimul nemu'lap ta'n tujiw eimneg na pi'gmenaqsigtug? Teliq na telimul, me' 'ms'gi'gt'tew ta'n goqwei nemitun je mu ula." ⁵¹ Na tujiw telimaji, "Telimuloq, nmittoqs'p wa'so'q pana's'g aq Gjinisgam ugtansale'witemg toqjuitaliji aq wejgu nisita'liji ni'neg ta'n mimajuinualsiap. Teliq na telimuloq."

2

Na malie'uti gutanji'j teluisig Gena

¹ Na gis tapuguna'gweg, malie'uti wesgowa's'g gutanji'j teluisig, Gena, Galaliewa'gig aq Se'sus uggitw eitlilit. ² Aq Se'sus maw unaqapemg wigumut'pnig na malie'uti. ³ Na ta'n tujiw moqopa'q gaq samqwol'tij, na toqotesip Se'sus uggitw telimul, "Ga'qanma'titeg na moqopa'q."

⁴ Se'sus na teli asitemat, "Giju', me' menaq tetaputestnug ugjit mesgi'gl goqwe'l tla'tegen gatu mut sespete'tmu."

⁵ Mali telimaji na lugowinu'g, "Tla'taqatigw ta'n Se'sus telimugsioq!" ⁶ Na na'te'l epultijig asugom te'sijig samqwano'q gun'teweie'g. Te's newgte'jit samqwano'q tel pisoqol aqataig malige'w. Wegla samqwano'q e'wmi'tij ta'n tel gisapa'tu'titl ugpinual mijjulti'tij aq gesisa'laji aq ta'n pas'g goqwei ta'n telteg Lesui'pewei 'tplutaqan. ⁷ Na tujiw Se'sus telimaji lugowinu'g, "Ugjupego'lug negla samqwano'q samqwan." Na tujiw tetpepego'la'tiji. ⁸ Na toqo tujiw Se'sus telimaji, "Nige' 'nqana'mug samqwan aq la'tug na ji'nm ta'n iganpuguit malie'waqan." Toqo negmow ela'tua'tij. ⁹ Na iganpuguit wett'g ula samqwan ta'n gis gawasga'tas'g moqopa'qigtug. Mo geitug's ta'n ula moqopa'q wejiaq (pas'g na lugowinu'g ta'n gisi nqanigmi'tij na samqwan, na negmow geitu'tij). Na tujiw iganpuguit wigumatl na ji'nmul ta'n atel gis malie'wilit. ¹⁰ Telimat, "Tmg 'ms't wen gis lugoug mujgajewei moqopa'q toqo ta'n tujiw ul samqwol'tij lugoug anawgtig moqopa'q. Gatu geggunmn gi'l mujgajewei moqopa'q glapis ugtejgewei." ¹¹ Se'sus gaq lugwatg amgwesewei ta'n mawi ms'gi'g 'lgowaqan na gutan Gena, Galaliewa'gig. Na na'te'l musga'toq ugml'gigno'tim aq unaqapemg getlams'tua'titl.

¹² Na malie'waqan gaqiaq, Se'sus aq uggitw, ugjignamg, aq unaqapemg el'ta'jig Gapel-niamg aq eimu'tijig na'te'l ta'suguna'q.

*Se'sus eliet Gjia'sutuo'guomg**(Matiw 21.12,13; Malg 11.15-17; Lu'g 19.45,46)*

¹³ Na tujiw Se'sus eliet Selusalemg muta pem gig'a'sg Lesui'paq ugpestiewtimuow teluisig, "Siawa'timgewei." ¹⁴ Na'te'l 'gja'sutuo'guomg nemiaji ji'nmug etli ntuisgelatiji wen'jitia'mug, jijgluewji'jg, aq plesg, aq maw nut sa'se'wa'taqatijig suliewei, pemgopultijig ugpaatimuaq. ¹⁵ Se'sus na pugumaqan el'toq apapiei aq ejigltesuaji 'ms't wi'sisg 'gja'sutuo'guomg, gitg jijgluewji'jg aq wen'jitia'mug. Aputasgate'gl ugpaatimual aq ugsulieweimual se'sa'tegl. ¹⁶ Aq telimaji ji'nmug etli ntuisga'tiliji plesg, "Tuo'lug negla. Mut nujiw wiguow tli e'wmuanew 'st'ge' etli ntuisga'timg." ¹⁷ Na tujiw unaqapemg migwite'tmi'tij ta'n sa'q tel wi'gas'g'pneg Gjinisgam ugtwi'gatign, "Ntnisgamum gesatmul giguow aq ta'n tela'taqati'tij giguag mawi asgawijig. Tetuji uggwai pa wijej aq sisuei."

¹⁸ Na Se'sus ula gis tla'tegej na Lesui'paq iganpugultijig pipanima'titl Se'susal, "Wen gi'l ignmasg iganpuguin? Goqwei mesgi'g gis tla'tegen ta'n gis musga'tuitesnen telteg ugjit gis tla'tegen na?"

¹⁹ Se'sus na teli asitemaji, "Gis gaqsuisga'tuoq ula a'sutuo'guom, nesuguna'q gisi apajitutes." ²⁰ Telima'titl, "Ne'wisgegi'pungeg'pnn jel asugom we'gaw gaq gisit'u'titeg ula a'sutuo'guom na gi'l tl'te'tmn gisi apajitutes ula a'sutuo'guomg nesuguna'q?" Aq sigti paqalaitijig.

²¹ Gat u na ula a'sutuo'guomg ta'n Se'sus wesgutg'p na negm wa'qi. ²² Ta'n tujiw nepliteg aq apaji minunsiteg, unaqapemg migwite'tmi'tij ula na teluelis aq getlams'tmi'tij Gjinisgam ugtwi'gatign aq Se'sus ugglusuaqanml.

Se'sus gaqi gji'tuaji mimajuinu'g ugtangita'suaqanmual

²³ Na ge's eigeg Selusalemg Siawa'timgewei pestie'umg, wesgo'tmi'tip aqantie'uti, pugwel'p'ng getlams'tua'titl ta'n tujiw nemitua'titeg ta'n goqwe'l Se'susal gis tla'tegej. ²⁴ Gat u Se'sus mo ignmuagwi assumgun muta weli gji'jiaji 'ms't mimajuinu'g. ²⁵ Lpa mo puatas'gnug wen tlimgun ugjit mimajuinu'g muta gis gaqi gji'tuaji mimajuinu'g ugtangita'suaqanmual.

3*Se'sus aq Nigotimus*

¹ Etna na ula ji'nm teluisit Nigotimus. Negm newgte'jit wegla ta'n iganpugutuaji Lesui'paq na, teluisultijig Palasiaq. ² Newgtejgeg wela'gweg elietl Se'suseg aq telimatl, "Lapai, nujigina'muet, 'ms't wen teitoq Gjinisgam petgim'sg ugjit gina'muen. Mo wen gis tla'tegegw mesgi'gl 'lgowaqan ta'n gi'l gis tla'tege't'p glapis Gjinisgam i'mlij ugtinneg."

³ Se'sus asita'puguet, "Ge' jigs'tui. Ma wen gisi ilgwengun Nisgam'l glapis minui ugs'tqamuij. Teliq na telimul."

⁴ Nigotimus teluet, "Tal gis minui ugs'tqamuitew mimajuinu, ta'n tujiw gisigwet? 'Lpa mo eigtnug gisi apaji pija'sin uggwitl usgupn aq apaji ugs'tqamuin."

⁵ Se'sus apaji asitematl, "Mo eimug wen gis lien Gjinisgam ugtelege'wa'gimg glapis ugs'tqamuit samqwanigtug aq Wejuli Nisgamewigtug. ⁶ Mimajuinu'g weji ugs'tqamultijig ungi'guaq. Weja'tug na'te'l mimajuaqan ula ugs'tqamugewei. Pa na wijej ta'n tujiw weji ugs'tqamultijig Wejuli Nisgamewigtug. Weja'tug na'te'l iapijwewei mimajuaqan. ⁷ Mut paqalaw ta'n telimul, 'Ta'n te'sit wen amujpa minui ugs'tqamuit.' ⁸ Nutmn ugju'sn aq ma gis thuewn ta'n wejaq gisna ta'n liatew. Mo geitun ugju'sn ta'n tujiw gawasg'tniatew. Pa na wijej mo geitug ta'n wen minui ugs'tqamuitew Wejuli Nisgamewigtug. Teliq ta'n telimul."

⁹ Nigotimus pipanigesit, "Tal gis tliaq na?"

¹⁰ Se'sus asitematl, "Paqalawin gi'l mo geitu'n ula, toqo gi'l nujigina'muen Lesui'paq. ¹¹ Geitu ta'n goqwei wesgutn aq telimul ta'n goqwei nemituaq gatu mo getlams'tuiwn.

¹² Ta'n tujiw telimulaneg ta'n teliq ugs'tqamug aq mo getlams'tuiwn, tal gisi gtlams'tuites ta'n tujiw tlimulan ta'n goqwe'l wa'so'qewe'l? ¹³ Lpa menaq wen eliegw wa'so'q pas'g ni'n na newgte'jit ta'n Gjinisgam petgimip. Ni'n na negm wet nisa'siap wa'so'q aq ta'n mimajuinualsiap. Teliq na telimul."

¹⁴ Ta'n tujiw Isle'laq eimu'ti'titeg paqtaqamigtug, mo wels'tua'tigul Nisgam'l. Gjinisgam elgimaji 'mtesgmug aq Isle'laq paqa'lugwi'tiji. Mowiso'q gi'gamgo'nigtug wenaqa'lapnaq gisitaqane'l 'mtesgmaq aq ta'n pas'g wen angamatl gisi 'npisitew. Pa na wijej ni'n ta'n mimajuinualsiap ula ugs'tqamug amujpa na unaqa'liten. ¹⁵ Glaman 'ms't wen ta'n getlams'tuit 'msntew iapijwewei mimajuaqan. ¹⁶ Gjinisgam na tetuji gsalaji mimajuinu'g, petgimipn newgtunad uggwisl nplin ugjit ugtlue'utiwal glaman ms't wen getlams'tuatl ma mn'tua'gig liegw gatu awna iapijwewei mimajuaqan guguntew wa'so'q. ¹⁷ Gjinisgam wej petgimipn uggwisl mimajuinuigtug ugjit ugs'tawian mimajuinu'g aq wa'so'q la'lan mo ugjit ilsuman aq ugtapulan.

¹⁸ 'Ms't wen ta'n getlams'tuit ni'n, Gjinisgam unggwisl, mu negm ilsutasigw. Gatu ta'n wen mo getlams'tuigw gis negm ilsutasit na muta mo getlams'tuigw ni'n, na Gjinisgam newgtunatl unggwisl. ¹⁹ Ni'n Se'sus, na waseteg, wa'so'q wet nisa'siap ugs'tqamug, gatu mimajuinu'g me' gesatmi'tij oqonitpa'q je mu waseteg muta pata'taqatijig. Etna na ugjit ilsumujig na. ²⁰ Ta'n pas'g wen siaw pata'tegej masgelt'g waseteg aq ma liegw wasetegigtug muta mo puatmug ta'n tel tla'tegej musga's'gtn. ²¹ Gatu ta'n wen gigwaji tela'tegej, ta'n Nisgaml tel puatmlij aq jigs'tuatl, eliet wasetegigtug glaman na waseteg musga'tutew ta'n tel jigs'tuatl Nisgaml.

Se'sus me' espe'g aq Sa'n Nutsign'tuet

²² Na ula gis tliaq, Se'sus aq unaqapemg el'ta'jig Jutiaewa'gig. Pe' na'te'l siawqatmu'tijig ta'suguna'q aq sign'tuaji mimajuinu'g. ²³ Na Sa'n elg sign'tuet na'te'l Aenong, mo piam amasenug Selem. Etl sign'tuet na'te'l muta gaq tepiaqas samqwan. Na mimajuinu'g el'ta'jig Sa'neg aq etl sign'tuaji. (²⁴ Sa'n me' menaq laplusang pija'lam'g'p.)

²⁵ Na alt Sa'n unaqapemg poqji gi'gaja'suala'titl newgte'jilitl Lesui'pal iganpuguiltil ugjit ta'n mimajuinu'g tl waqamo'litaq Nisgamewigtug. ²⁶ Na el'ta'jig Sa'neg aq telima'titl, "Nujigina'muet, migwite'lm't na ji'nm ta'n wijitgweias'g'p qame'g Jol'tan, ta'n wesgum't'p? Etna na negm etl sign'tuet nige', aq 'ms't mimajuinu'g el'ta'liji."

²⁷ Sa'n asita'puguet, "Ma wen goqwei gis gugunmug glapis Gjinisgam ignmuaj. Mima-juinu mo goqwei gis assutg glapis Gjinisgam ignmuaj. ²⁸ 'Ms't tel nutuioq ta'n telueiap, 'Mu na ni'n na Nujigins'tawi'wet, ta'n Gjinisgam petgimapnn ilgwenan ugtmimajuinung,' pas'g na ni'n igangimugsi ugjit negm. ²⁹ Pa na wijei aq ula. Pugwelgig mimajuinu'g el'ta'jig malie'uti, gatu pas'g na ji'nm ta'n getu malie'wit na 'msnata na e'pillitl. Witapaq welgwijultijig. Na witapal ta'n ango'tmlij 'ms't goqwei ugjit na ji'nm ta'n getu malie'wit, esg'maltl aq jigistaqana'litl. Mawi ulgwijilitl ta'n tuijw nutua'litl na ji'nm, getu malie'wit, wejgu'et. Se'sus na pa wijei aq na ji'nm malie'wit aq ni'n na witapal. Etna na ugjit mawi ulgwijin maw negm. ³⁰ Amujpa na negm me' pmi espe'tew je mu ni'n."

Negm ta'n wejiet wa'so'q

³¹ Negm ta'n wejiet wa'so'q me' espe'g je mu 'ms't wen. Ta'n wen ugs'tqamug tleiawit pas'g wesgutg ta'n goqwei ugs'tqamugewei. Na newgte'jit ta'n wejiet wa'so'q me' espe'g je mu ta'n pas'g wen. ³² Etna na negm wesgutg ta'n te's'g goqwei nemitoqop aq nutg'p, pas'g mo wen jigs'tuagul. ³³ Gatu ta'n wen jigs'tuatl Se'susal ugglusuaqanml, musga'toq ta'n teli gtlams'tasitl Gjinisgam ugglusuaqanml teliaqewe'l. ³⁴ Na Ewjilitl Nisgam ta'n Gjinisgam petgimapnn, wesgutgl Gjinisgam ugglusuaqanml aq Gjinisgam ignmuatl Wejuli Nisgam aq iapjiw gugunatal. ³⁵ Gjinisgam tetuji gsalatl unggwisl aq 'ms't goqwei iga'tuaj uppitng. ³⁶ Ta'n wen jigs'tuatl Ewjilitl Nisgam msntew iapjiwewei mimajuaqan wa'so'q gatu ta'n wen elistuatl Ewjilitl Nisgam na ma msnmug iapjiwewei mimajuaqan wa'so'q gatu awna Gjinisgam ilsumatal aq ugtapulatal iapjiw.

4

Se'sus aq na Samaliaewi'sgw

¹ Na Palasiaq nutma'tijig me' pugwelgig el'ta'liji Se'suseg je mu Sa'neg ugjit sign'tugsinew aq majulgwalanew. (² Pas'g Se'sus negm mo sign'tuagupnig gatu unaqapemg sign'tua'tijl.) ³ Na ta'n tuijw Se'sus geitoq, naqt'g Jutiaewa'gig aq pemi apaja'sit Galaliewa'gig maw unaqapemg. ⁴ Amujpa wet saputa'sit Samaliaewa'gig ta'n tel liej na'te'l.

⁵ Na pegising na gutanji'j teluisig, Saigal, Samaliaewa'gig. Mo piami amasenug na iga'taqan ta'n Je'gop ignmuapnn unggwisl So'sepaq. ⁶ Na Je'gop ugtngano'patim na'te'l eteg. Na Se'sus weji gispnet ta'n tel pegiji pmiej ta'n wejiet. Na gigjiw epa'sit nqano'pati. Na'tami mewlia'gwet. ⁷ Etna na ula Smaliaewi'sgw pegising, naji nqana'pet. Se'sus na etawaqtmat, "Tatuji ulm'tun, ge' samqo'tliji'ji." (⁸ Unaqapemg gis el'ta'pni gutang apgwatelmanew mijipjewei.)

⁹ Na ula Samaliaewi'sgw paqalaig. Asitematl, "Gi'l na Lesui'pewin aq ni'n Samaliaewi'sgw. Tal gis glutmuin ni'n samqwan?" (Lesui'paq penoqite'lma'tiji Samaliaewa'gig aq mo e'wa'tigul wijel' eptaqang ta'n Samaliaewa'gig e'wa'tiji.)

¹⁰ Na Se'sus asitematl, "Pa na gi'l tun ta'n goqwei Gjinisgam ignmultew aq ta'n weni ni'n pipanimul samqwan, na gi'l pipanimin aq ignmuligapnn samqwan ta'n iapjiw mimajulul-tew."

¹¹ Na e'pit teluet, "Saqamaw, je mu gi'l lataqsun aq na 'nqano'pati temig. Tami ugja'lates lataqsun ugjit ula samqwan ta'n iapjiw mimaju'litew? ¹² Ninen nujjina'naq Je'gopal sa'q ignmugsieg'p ula 'nqano'pati. Negm aq un'jang aq ugtue'mg i' tl samqo'tlipni na'te'l. Mu ta' gi'l tel'ta'siwn me' espe'ne je mu Je'gopal?"

¹³ Se'sus na teli asitematl, "Ms't wen esamqwat ula samqwan ap 'gtu samqwatew. ¹⁴ Gatu ta'n wen esamqwat ta'n ni'n ignmua's ap ma nugu 'gtu' samqwawgw. Ula samqwan ta'n ni'n ignmua's tqapo'q i'gt'tew. Ignmagutew samqwan ta'n iapjiw mimajulultew."

¹⁵ Ula e'pit etamatl, "Saquamaw, ge' ignmui ula samqwan glaman ma nugu 'gtu' samqwaw gisna ma nugu ula tet jugu'ew aq ugja'tu samqwan."

¹⁶ Se'sus telimatl, "Ge' wigum gji'nmum aq apaja'si ula tet."

¹⁷ E'pit teluet, "Pas'g na ni'n mo nji'nmumiw."

Se'sus nestuatl aq telimatl, "Teliaq na teluen ta'n tujiw telueneq mo gji'nmumiwn. ¹⁸ Gis na'n tepqatmn aq ula ji'nm ta'n toqwatmoq nige' mu na menaqqajewei' gji'nmum. Na maw tliaq ta'n teluen."

¹⁹ Na e'pit asitapuguet, "Saquamaw, amuj na gi'l iganigjitegewinuin. ²⁰ Nujjinaq'ig Samaliaewa'q tli emtoqwala'tipnn Nisgaml ula gm'tnigtug, gatu tal gis gilew Lesui'peultioq telueioq ala Selusalemg na mawgi'g aq na'te'l etli emtoqwalanes Gjinisgam?"

²¹ Se'sus asitematl, "Saqama'sgw, tetaputest'tew iga'q ta'n tujiw mimajuinu'g mu ula gm'tnigtug gisna Selusalemg tli emtoqwala'tital Gisitegelitl. ²² Gilew, Samaliaewa'q, mo gejiawoq ta'n wen emtoqwalog. Ninen Lesui'peweieg geji'g'ta'n wen emtoqwalg't muta nujiugs'tawi'wet wejiet na Lesui'pewigtug. ²³ Gatu na'gweg iga'qt'tew aq getletug gis nige' iga'q ta'n tujiw mimajuinu'g emtoqwala'titl Wegwisilitl Nisgaml teliaqeweigtug. Na Wejuli Nisgam ta'n ugtinnewa'q eig ilgwenmuaji aq ignmuaji na ml'gigno'ti, na tla'taqatinew. Etna na negmow Wegwisit Nisgam pua'laji emtoqwalgunew. ²⁴ Pas'g na Wejuli Nisgam gis musga'tuaji mimajuinu'g ta'n tli emtoqwala'titl Gjinisgam teliaqeweigtug, muta negm wejiet Nisgamewigtug. Gjinisgam ta'n ignmuaji mimajuinu'g ugji'jaqamijuaq. Na Wejuli Nisgam ilgwenugsi'gw aq ignmugsi'gw na ml'gigno'ti ugjit tla'taqatinenu."

²⁵ Na e'pit telimatl, "Geitu Gjinisgam petgimatal na Nujiugs'tawi'welitl ugjit ilgwenan ugtmimajuinung. 'Pgising tlimugsitesnu 'ms't goqwei."

²⁶ Se'sus asitematl, "Ni'n na Nujiugs'tawi'wet ta'n etl agnutmul." ²⁷ Assma na tujiw Se'sus unaqapemg apaita'niji. Na we'gwi ms'gi'g's ta'n tel paqalalulti'tij ta'n tujiw nemia'titeg etli agnutmajig Samaliaewi'sgwal. Pas'g na mo wen telimagul e'pilitl, "Goqwei puatmn?" gisna mo pipanima'tigul Se'susal, "Goqwei na weji agnutmaioq?"

²⁸ Na e'pit naqalatl ugsamqwano'qoml aq apaja'sit umutgig aq telimaji mimajuinu'g na'te'l, ²⁹ "Jugwita'gw aq nat nmug ji'nm ta'n gis tlimit 'ms't goqwei ta'n tela'tegeiap. Etug jel na ula Nujiugs'tawi'wet." ³⁰ Na tujiw mimajuinu'g naqtm'i'tij gutan aq el'ta'jig Se'suseg.

³¹ Ta'n teli nqase'g na e'pit naqalateg, unaqapemg munsaiwa'titl Se'susal, "Nujgina'muet, nat goqwei malqottes."

³² Gatu Se'sus asita'puguet, "Ni'n geggunm mijipjewe' ta'n gilew mo geituoq."

³³ Na unaqapemg poqji mawagnutma'tijig, "Etug nat wen 'pgisituatug mijipjewe'."

³⁴ Na tujiw Se'sus telimaji, "Ni'n jigs'taq nuji aq tela'tegen ta'n nuji tel petgimip aq gaqa'tun na ugtlgowaqan ta'n ignmuip tla'tegen. Etna na ula ta'n ulapettes pa wije' aq gelu'lg mijipjewe'."

[Se'sus wesgumaji ta'nig gisgajo'ltijig ugjit 'lgwenugsultinew Nisgamewigtug.]

³⁵ "Gilew thueioq 'mjit ne'wijig tepgunsejig na mena'taqutten. Gatu telimuloq, uli angaptmug iga'taqan muta gaq gisigwet aq nige' gisi mena'taqutten. Wesgungig ta'nig gis gisgajo'ltijig ugjit 'lgwenugsultinew Nisgamewigtug. ³⁶ Na mimajuinu'g ta'n mena'taqu'tijig aq na ula poqtatultijig aq mawo'tu'tij ta'n goqwei gisigweg apangitugsultitaq. Pa na wije' mimajuinu'g ta'nig mawo'la'titaq igtigig ugjit 'msnmnew na iapjiwewe' mimajuaqan wa'so'q na apangitugsultitaq aq na tujiw ulgwijultitaq. Na tujiw newgte'jit ta'n iga'taqug aq na igtig ta'n mena'taqug, gitg ulgwijintaq. ³⁷ Na ula ta'n i' thuepnig na teliaq, 'Newgte'jit iga'taqug aq ap igtig mena'taqug.' ³⁸ Elgimuloq mena'taqu'tinew iga'taqan ta'n mena'q etl lugutiwoq. Igtigig etl lugutipnig na'te'l aq welapetmu'tioq ula ugtlgowaqanmuoq. Na gatu ta'n tujiw mimajuinu'g 'lgwenugsultinew Nisgamewigtug, na tujiw ulgwijultitaq maw ginua."

³⁹ Na ta'n tujiw na e'pit apaja'sit umutgig pugwelgig na gutan getlams'tua'titl Se'susal muta gis thuet, "Telimip 'ms't goqwei ta'n tela'tega'p." ⁴⁰ Na toqo tujiw Samaliaewa'q naqtm'i'tij gutan aq peita'jig Se'suseg. Munsaiwa'titl i'mlin, aq Se'sus eig'p na'te'l tapuguna'q.

⁴¹ Me' pugwelgig getlams'tua'titl ugjit ta'n goqwei teluelij. ⁴² Telima'titl na e'pilitl, "Nige' getlams'tmu'tieg. Mu na pas'g ta'n gi'l gis thuen gatu ninen elt gis nutaqatt aq geitueg na negm Nujiugs'tawi'wet ugjit ta'n te'sijig mimajuinu'g."

⁴³ Tapuguna'gweg Se'sus naqt'g na'te'l aq eliet Galaliewa'gig. ⁴⁴ Se'sus gis tuet, "Iganigitegewinu ma gepmite'lgwi'tigul ugtmimajuinung." Mo menuegemg'g umut-gig. ⁴⁵ Ta'n tuijw iga'teg Galaliewa'gig na mimajuinu'g mawi ul'ta'suala'titl muta neg-mow gis eimu'tipnig Selusalemg ugjit pestie'uti Siawa'timgewei aq nemia'tipnn ta'n tel mila'toqopnn mesgi'gl 'lgowaqan ta'n tel pita'q pestie'uti.

⁴⁶ Ge's eigeg Galaliewa'gig, 'mjit newgt apaja'sit na gutan teluisig Gena. Na'te'l etl sa'se'wa'toqop samqwan moqopa'qigtug. Galaliewa'gig eig g'pnnolewei iganpuguit, ta'n uggwisl gesnugwa'litl. Wesgowa'sijig na gutan teluisig Gapelniang. ⁴⁷ Ta'n tuijw nutmateg Se'susal gis wejeliplnn Jutiaewa'gig glapis Galaliewa'gig, eliet negmeg. Pipanimatl ugjit lien Gapelniang aq 'npitnuan uggwisl ta'n pemi nplitl. ⁴⁸ Se'sus telimaji mimajuinu'g, "Ma wen gilew te'sioq 'gtlams'tmun glapis nemitun mesgi'gl 'lgowaqan tela'tegeian aq paqalaiuti'l."

⁴⁹ Iganpuguit etawaqtmuatl, "Saqamaw wije'wi gesgmnaq nn'jan nepug."

⁵⁰ Se'sus telimatl, "Ggwis siaw mimajitew. Gisinmietet nige'." Na ji'nm getlams'tuatl Se'susal aq maja'sit. ⁵¹ Na peminmieteg, ugtlugowinung as'g'jig aq telimijig ula agnuta-maqan, "Gt'pa'tu'jm siaw mimajitew."

⁵² Pipanimaji, "Tale'g's ta'n tuijw 'ngwis ila'siteg?" Telima'titl, "Ulagu gis mewlia'gweg ta'n tuijw na epsimgewei ejigla's'geg." ⁵³ Na tuijw na ji'nm migwite'g. Etna na wije'i ajiet ta'n tuijw Se'susal telimteg, "Ggwis siaw mimajitew." Etna na ugjit negm aq 'ms't wi'gmaq getlams'tmu'tijig.

⁵⁴ Etna na ula tapuewei mesgi'gl 'lgowaqan ta'n Se'sus tela'tegepnn ta'n tuijw naqt'g'geg Jutiaewa'gig aq elieteg Galaliewa'gig.

5

Na ji'nmul ta'n Se'sus nepilat Petse'taeg

¹ Wegla gis tliaq Lesui'peweiei pestie'uti pem iga'q aq Se'sus eliet Selusalemg. ² Etna na 'ggigang, na ga'qana'tas'g teluisig, "Ta'n etl guguna'tij jigluewwig." Gigjiw ula ga'qana'tas'g eteg's temig samqwan walgoqaqteg. Na ngl tusat'l gigo'tqotegl. Lesui'paq ugtli'sutumuaq telu'tmi'tis Petse'ta. ³ Na pugwelielpnig mimajuinu'g ta'n gesnugu'tijig alismia'tijig tusatig-tug. Nepapigwo'ltijig, ta'nig mo gisi al'ta'gwig aq ta'nig mo gisi majita'gwig, etli esg-matmi'tip ugjit na samqwan maja's'gtn. ⁴ Jijuaqa Gjinisgam ugtansale'witeml i' nisa'silitl samqwanigtug aq se'sapaqte'g samqwan. Na tmg gesnugwat mimajuinu gisi gwija'sij samqwanigtug ta'n tuijw na samqwan gis se'sapaqte'g gisi npisit ta'n telipnej. ⁵ Etna na ula ji'nm na'te'l ta'n gesnugwateg nesisgegipunqeg jel ugunumaljin. ⁶ Se'sus nemiatl na'te'l elisinnitl, aq gejiat ta'n etli pgiji gsnugwalij. Na tuijw pipanimat, "Getu ila'sin?"

⁷ Na gesnugwat ji'nm asitemat, "Saqamaw, mo wen geggunaq tet ta'n gwija'litew samqwanigtug ta'n tuijw gis se'sapaqte'g. Gatu ta'n tuijw wejo'tm gis gwija'sin, nat wen piluei tmg gis gwija'sit."

⁸ Se'sus telimatl, "Unaqa'si, 'mgne'n 'gpismutim aq pmia." ⁹ Na smtg ji'nm gisi npisit. Wesua'toq uggpismutim aq poqji ala'sit. Ula na'gweg na teliaq na atlasmutigis'g. ¹⁰ Etna na ugjit Lesui'paq iganpugultijig telima'titl na ji'nmul ta'n gisi nplipnn, "Ula na atlas-mutigis'g. Mo teltenug ugjit gi'l pema'tun 'gpismutim. Etl suisga'tun 'gt'plutaqanminal ta'n tuijw pema'tun."

¹¹ Asitemaji, "Na ji'nm ta'n gisi npilip telimip, 'Mgne'n 'gpismutim aq pmia."

¹² Pipanima'titl, "Wen ta u't ji'nm ta'n telim'sg'p, 'Mgne'n 'gpismutim aq pmia'?"

¹³ Gatu na ji'nm ta'n gisi npilut'p mu gejiagul ta'n wenlij muta Se'sus etli gs'ga'sis ta'n etl mawie'tij.

¹⁴ Weli pgije'geg na wije'i na'gweg Se'sus we'jialt 'gjia'sutuo'guomg aq teluet, "Ge' an-gapte'n, gisi npisineg. Pun pata'tega gisna me' mesgi'g nat goqwei tliatew gi'leg."

¹⁵ Na tuijw na ji'nm naqalatl aq telimaji Lesui'paq iganpugultijig, etna na Se'sus ta'n gisi npilip. ¹⁶ Etna na ula ugjit poqji gitnme'wa'titl Se'sugulial muta nepilapnn ji'nmul atlasmutigis'g'geg. ¹⁷ Gatu Se'sus telimaji, "Apjiw Nujj elugwet tlia atlasmutigis'g aq amujpa ni'n elugwei."

¹⁸ Ula ta'n goqwei teluep gisa'laji Lesui'paq iganpugultijig wejo'tmi'tijig ta'n tel gisi pgwatu'tij, ne'pa'new. Mo na pas'g ta'n tel suisga'toq atlasmutigis'gugewei 'tplutaqan gatu elt teluet negm Nisgaml uj't'pnn. Ta'n tel tueteg na musga'tuaji ta'n teli ugsualsit negm 'st'ge' e'taguatl tegpaqtesguatl Nisgaml.

Nisgamewigtug wejiaq uggwisl ugml'gigno'tim

¹⁹ Etna na ugjit Se'suguli telimaji na mimajuinu'g, "Telimuloq, ma gisi nguti tla'tegew goqwei. Pas'g tela'tegei ta'n tel nemi'g Nujj tela'teget. Ta'n goqwei Nujj tela'teget ni'n na uggwisl wije'i tela'tegei, ²⁰ Muta Nujj gesalit aq musga'tuij ta'n goqwei tel mila'tegej.

Musga'tuitew me' mesgi'gl goqwe'l je mu wegla gis tla'tegei, aq 'ms't paqalaluitoqs'p.²¹ Etna na Gjinisgam Nujj ta'n gisi unaqa'lataq ta'nig nepu'tijig aq ignmuataq mimajuaqan. Na wije'i ni'n ignmua's iapijwewei mimajuaqan ta'n tege'niq pewalgig.²² Mo Nujj wenn ilsomagul. Gaqi ignmuip ni'n ugwwisil ugm'l'gigno'tim ugjit ilsutegen.²³ Glaman 'ms't wen gepmitelmitew ni'n na ugwwisil ta'n tel gepmitelma'tij Nujjl. Ta'n wenig mo gepmitelmi'gw ma gis gepmitelma'tigul Nujjl ta'n petgimip. Teli'iaq na telimuloq.

²⁴ "Ta'n wen jigs'tmu'itl 'ntglusuaqanml aq getlams'tuatl Nisgaml ta'n petgimip, geggung iapijwewei mimajuaqan wa'so'q. Ma ilsutmuam'gl ugtlue'uti'l aq ma mn'tua'gig 'lgimam'g gatu gis geggung iapijwewei mimajuaqan. Na teliaq telimuloq.²⁵ Na na'gweg iga'qt'tew aq gis nige' iga'q ta'n tujiw 'ms't wenig gis nepu'tijig na nutuitaq ni'n na Gjinisgam ugwwisil aq ta'nig nutuijig aq jigs'tuijig iapijw mimajultitaq.²⁶ Nujj na Wegwisit Nisgam ta'n gisa'toq 'ms't goqwei mimajig'n gis gisa'lataq mimajuinu'g iapijw mimajultinew, pa na wije'i ignmuip ni'n ugwwisil wije'i gis tla'tegen, gisa'lan mimajuinu'g apjiw mimajultinew.²⁷ Ignmuip ni'n na ugwwisil ml'gigno'ti gisi ilsuman mimajuinu'g muta ni'n na newgte'ji ta'n mimajuinu'alsiap. Teli'iaq ta'n telimuloq."²⁸ Telimaji, "Mut ula paqalalugsinew muta na'gweg wejgu'aq ta'nig nepu'tipnig nutuitaq.²⁹ Ugji mn'jita'taq utqutaqane'gatig. Ta'nig wela'taqatipnig unaqita'taq aq apjiw mimajultitaq wa'so'q. Ta'nig opla'taqatipnig unaqita'taq aq 'lgimata mn'tua'gig. Na teliaq telimuloq."

Ta'n wenig wesguma'titl Se'susal

³⁰ "Pas'g ilsut'm ta'n goqwei Gjinisgam telimij. Tetapu ilsutegei muta mo wejo'tm tela'tegen ni'n ta'n tel puatm gatu pas'g ta'n wen petgimip tel puatg. Ma goqwei gisi nguti tla'tegew."

³¹ Se'sus siawewistoq, "Ma tli ugsua'tuoq ta'n tujiw wesgumsian ta'n weni aq ta'n gis tla'tegei.³² Gatu nat wen igtig piluei eig ta'n wesgumit, etna na Nujj aq geitu ta'n negm teluet ugjit ni'n na teliaq.³³ Gilew elgimoqopnig mimajuinu'g ta'n Sa'n Nutsign'tuet eig ugjit jigs'tuanew ta'n etl pestung. Negm teli usgumip teliaqeweigtug.³⁴⁻³⁵ Mo taluega'q ji'nm usgumip gatu migwimuloq ta'n teli usgumip Sa'n glaman 'gtlams'tuitoqs'p aq ugs'ta'titoqs'p. Ta'n teli usgumip pa wije'i aq wasoqonmaqan ta'n wasoqweg aq paqteteg'p aq wel'te'tmu'tioqop ugjit gijga'jig jigs'tuanew.³⁶ Gatu me' mesgi'g ta'n tel musga's'g ta'n weni je mu ta'n Sa'n Nutsign'tuet teli usgumip. Na mesgi'gl 'lgowaqann ta'n tela'tuanl, nujj ignmuipn ugjit tla'tegen. Etna na wegla musga's'gl ta'n weni aq tel nemituwoq aq musga'tig'pnn ta'n Nujj tel petgimip.³⁷ Nujj ta'n petgimip elt negm wesgumip. Menaq nutuawoq aq menaq nemituawoq ugsisgw.³⁸ Mo geggunmuawoqol ugglusuaqanml 'ggamlamunuaq muta mo getu jigs'tuiwoq aq mo 'gtlams'tuiwoq ni'n ta'n petgimim'g'p.³⁹ Geginamasultioq Gjinisgam ugtwi'gatig muta tel'ta'sultioq na'te'l wejttuoqs'p iapijwewei mimajuaqan. Gegnua'tugsioqopn ugjit ni'n.⁴⁰ Gatu me' menaq gisita'sultioq jugwita'new ni'neg glaman gisi ignmultoqs'p iapijwewei mimajuaqan.

⁴¹ "Mo algwilmu gepmitelgaqan mimajuinu'igtug.⁴² Gatu geju'loq. Geitu gilew mo gesalawoq Gjinisgam 'ggamlamunuaq.⁴³ Gjinisgam nujj ugwisunmg weji pginisap gatu gilew mo wel'te'lmiwoq. Gatu awna wen piluei 'pgising negm ugwisunmg, mo negm Gjinisgam petgimagul, na ul'telmatoqs'p.⁴⁴ Gesatmoq gepmite'ltultioq gatu mo tali el'te'tmuoq Gjinisgam gepmite'lmugsinew. Getl ta mo gisi gtlams'tmu'tiwoq.⁴⁵ Mut t'l'ta'sultinew ni'n elsutmultoqs'p nujjeg. Etna na Mowis 'lsutnugsit'oqs'p. Negm ta'n ugt'tplutaqanml elita'suatmoqop ugjit la'lugsinew wa'so'q.⁴⁶ Gatu 'gtlams'tmoqosn ta'n Mowiso'q tel wi'gig'pnn, na tujiw 'gtlams'tuigoqpn ni'n muta negm wesgumip ta'n tujiw ewi'gigeg.⁴⁷ Gatu mo getlams'tmuawoqop Mowiso'q ta'n goqwei gis wi'gig'p, getl ta mo getlams'tmu'tiwoq 'ntglusuaqanml."

6

Se'sus essmaji na'n pituip'tnnaqanijig ji'nmug maw ugte'pitemuaq aq mijua'ji'g

(Matiw 14.13-21; Malg 6.30-44; Lu'g 9.10-17)

[Se'sus maw unaqapemg apa'ita'jig Galaliewa'gig.]

¹⁻⁴ Na pugjitew iga'q na Siawa'timgewei Pestie'uti. Se'sus maw unaqapemg pusijig aq asoqomitajig na qospen teluisig Galali. (Elt telui'tmi'tij Taipilias.) Pugwel'p'nig mimajuinu'g majulgwala'titl Se'susal. Nemitua'tipnig mesgi'g lugowaqan tela'tegelij ta'n teli npilapnig gesnugu'tijig. Na Se'sus maw unaqapemg oqwa'jig aq soqwita'jig gm'tnigtug aq epita'jig.⁵ Tel gne'geg Se'sus nisapa'sit gm'tnigtug. Elapit aq nemiaji pugwenniji mimajuinu'g pemi sgoqita'jig. Algwilua'titl. Gigo'toqopugua'sit aq pipanimatl Pilipal, "Pilip, tami tet gisi ugjattesnu mijipjewe'i ta'n tl smatesnu ula mimajuinu'g?" (⁶ Se'sus getu gji'jiatl ta'n Pilipal tluelital. Gis geitoq ta'n tla'tegew.)

⁷ Na Pilip asitematl, "Ta'n goqwei wen ne'pa'toq ugumuljin te'sijig tepgunsejig, ma tepianug ugjit gijga gis sman na te'sijig mimajuinu'g."

⁸ Gatu ap igtig unaqapeml Antle', Simon Pie'l wijigumatl teluet, ⁹ "Ula eig lpa'tuj ta'n geggunl na'ngl pipnaqanu'tl, wejitas'g pallieweigtug, aq tapusiliji nme'ji'g. Gatu mo eigtnug tepian gis smanenu na te'sijig mimajuinu'g."

¹⁰ Se'sus telimaji, "Tlimug na mimajuinu'g pita'tij ta'n etli msiguig." (Na tujiw mimajuinu'g epita'jig.) Eimu'tijig na'tami na'n pituipnaqanijig ji'nmug aq maw e'prijig aq mijua'ji'g. ¹¹ Toqo Se'sus wesua'toq pipnaqan aq miwatmuatl Nisgaml aq tepiaji mimajuinu'g ta'n pengopultijig. Na weije tela'laji nme'ji'g aq 'ms't wen tepiaq ta'n telatalg. Na. ¹² Ta'n tujiw g'satalulti'titeg telimaji unaqapemg, "Mgnmug ta'n goqwei esgwiaq glaman ma goqwei 'gs'gaqtnug." ¹³ Ta'n tujiw gaqi mgnmi'titeg wajua'tu'titl newgtisga'qal jel ta'pu ligpenignn ta'n wej piamaqal na'ngl pipnaqanu'tl ta'n weji esgutmi'titl mimajuinu'g.

¹⁴ Na mimajuinu'g nemitu'titeg ta'n tel mesgi'g Se'sus gis tla'teget, teluejig, "Na ula ji'nm na iganjitegewinu ta'n esgmalul'p. Getleweigtug teluepnig ugjit 'pgisin ugs'tqamug ta'n esgmalul'p." ¹⁵ Se'sus gejjaji jugwita'lineaw aq 'gtu gi'gaji elege'walanew. Gatu mo ignmuagwi awna naqalaji aq siawi nguti sgoqiet.

*Se'sus wesgiji pmiet samqwanigtug
(Matiw 14.22-33; Malg 6.45-52)*

¹⁶ Na ta'n tujiw poqji piluamugwiaq na unaqapemg nisita'jig qospemg. ¹⁷ Tepita'jig ugtuluag aq pusijig. Poqji apaji asoqomisugultijig na qospem. Pesu'gawatmu'tijig na gutan Gapelniam. Na tel gne'ge'l, wel oqonitpaqiaq aq Se'sus menaq pegisinugweg. ¹⁸ Na jiniw ugu'sn poqji melgignewa's'g aq poqji mqaqgwig. ¹⁹ Ta'n tujiw na unaqapemg elisugultijig na'tami nesisgl gisna neggul loqtn, na jiniw nemia'titl Se'susal wesgit pmielitl samqwanigtug. Siaw pem gigja'silitl ugtuluag. 'Ms't sigteta'sultijig. ²⁰ Se'sus telimaji, "Mut jipapita'new! Ni'n na pa'g." ²¹ Na tujiw wel'te'tmi'tij tepa'lanew ugtuluag. Ta'n tujiw teppit ugtuluag smtug isa'jig ta'n getu 'lta'pnig aq oqwa'jig.

Na mimajuinu'g gwilua'titl Se'susal

²² Na wapg, na mimajuinu'g, ta'n siawqatmu'tijig ta'n Se'sus etl smapnig, migwite'tmi'tij pas'g newgte' unaqapemg ugtuluow eteg'p. Geitu'tij Se'sus mo wije'wa'qupni unaqapemg ugtuluag, gatu unaqapemg poqjisugultipnig aq mo negm teppigup. Na tujiw pemimita'jig. ²³ Na igtigij mimajuinu'g weita'jig gutan Taipilias ugtuluag. Oqwa'jig gigjiw na'te'l, ta'n Gjisaqamaw etl miwatmuapnn Nisgaml ugjit na mijipjewe' aq mimajuinu'g etlatalultipnig. ²⁴ Toqo ta'n tujiw mimajuinu'g nemitu'tij mo Se'susal eimligul aq unaqapemg asoqomisugultipnig, tepita'jig ugtuluag aq pusijig. Asoqomisugultijig glapis Gapelniam, ugjit gwiluanew.

*Mijipjewe' gisa'lultew siaw mimajin ula ugs'tqamug
aq pa na weije Se'sus gisa'lultew mimajin Nisgamewigtug*

[Se'sus wesgutg ta'n 'np'tew gujjieweigtug aq gaqigunietew ugjit 'gtlue'utiwal gatu mimajuinu'g mo gisi ns'tmi'ti'gw. Elg wesgutg ta'n gmnieultitesnu.]

²⁵ Ta'n tujiw we'jia'titeg Se'sus na'te'l, pipanima'titl, "Nujigina'muet, ta'n pegisinu's'p?"

²⁶ Se'sus asitemaji, "Telimuloq. Na algwiliuoqop mo ugjit ta'n teli gtlams'tuioq gisna ta'n tel nemituqop mesgi'g ta'n goqwe'l tela'tegeiap gatu ta'n essmuloqop aq g'satalultioq. ²⁷ Telimuloq, mut pas'g lugutinew ta'n goqwei gaqiatew 'st'ge' mijipjewe' gatu awna sespete'tmug aq gwilmug iapjiwewe' mimajuaqan ta'n gisi ignmultoqs'p ni'n na newgte'jit ta'n mimajuinu'alsiap. Gjinisgam, gujjinu megnip aq ignmuip ml'gigno'ti na tla'tegen. Teliag na telimuloq."

²⁸ Na tujiw pipanima'titl, "Tala'taqatitesnen ugjit lugwatmu'tinen na 'lgowaqan ta'n Gjinisgam pualugsieg?" ²⁹ Se'sus asitemaji, "Etna na ula ta'n Gjinisgam tel puatg tla'taqatinew, Pewalugsioq 'gtlams'tuinew ni'n ta'n petgimip." ³⁰ Na teli asitema'titl, "Amujpa na tela'tegen me' mesgi'g pagalaiuti pewalieg 'gtlams'tmu'tinen gi'l na newgte'jin ta'n petgimulug ugjit ugs'tawian Gjinisgam ugtmimajuinung. Goqwei elugwatmn?" ³¹ Gujjinaqi'g malqotmi'tip na mijipjewe' teluisig manna paqtaqamigtug ta'n tel wi'gas'g Gjinisgam ugtwi'gatiq, 'Mowiso'q ignmuapni pipnaqan, wa'so'q wejiaq."

³² Se'sus teluet, "Telimuloq, na pipnaqan ta'n Mowiso'q ignmuapni wa'so'q wejiaqap gatu mo na 'gjitmei wa'so'qewei pipnaqan. Etna na Gjinisgam nujj nige' ignmugsitoqs'p na 'gjitmei wa'so'qewei pipnaqan. ³³ Na 'gji'tmei wa'so'qewei pipnaqan ta'n Gjinisgam ignmugsioq, na negm ta'n weji nisa'sit wa'so'q ugjit ignmugsinew mimajuinu'g iapjiwewe' mimajuaqan. Na teliag telimuloq."

³⁴ Etama'titl, "Saqamaw te'sigis'g ignmuieg ula pipnaqan."

³⁵ Se'sus na teli asitemaji, "Ni'n na newgte'ji ta'n gisa'lultoqs'p siaw mimajultinew Nisgamewigtug pa wije' aq pipnaqan gisa'lugsitoqs'p siaw mimajultinew ula ugs'tqamu. Ta'n wen wejgu'et ni'neg ma guisunug. Ta'n wen getlams'tuit ma 'gtu samqawawgw. ³⁶ Gatu gis telimuloq ta'n weni aq gis nemiog aq me' wije' mo teli gtlams'tmu'tiwoq. ³⁷ Ta'n te silit' wen Nujj ignmuit jugwita'taq ni'neg. Ma jiglapasualaqig ta'n pas'g wenig jugu'elin ni'neg. Iapjiw i'ttew ta'n eim. ³⁸ Weji nisa'siap wa'so'q mo ugjit lugwatmn ni'n ta'n tel puatm gatu ta'n tel puatg Gjinisgam ta'n petgimip. ³⁹ Etna na ula Nisgam ta'n petgimip pualit tla'tegen, ma e'nagig ta'n wenig gisi ignmuipnig je mu newgte'jit gatu awna unaqa'la's aq ignmua's iapjiwewei mimajuaqan wa'so'q, ugtejgewei na'gweg. ⁴⁰ Nujj tel puatg ta'n wenig telita'sualijig ni'n ugwisl aq getlams'tuijig, iapjiw mimajultitaq wa'so'q. Unaqa'la's aq ignmua's iapjiwewei mimajuaqan wa'so'q ugtejgewei na'gweg. Etna na ula ta'n Nujj tel puatg."

⁴¹ Na tujiw Lesui'paq poqji nunmaqultijig ugjit Se'susal muta teluelitl, "Ni'n na newgte'jit ta'n wet nisa'siap wa'so'q. Gisa'lultoqs'p siaw mimajultinew Nisgamewigtug, pa wije' aq pipnaqan gisa'lugsitoqs'p siaw mimajultinew ula ugs'tqamug." ⁴² Telimultijig, "Mu ta ula ji'nm Se'sus, So'sep ugwisl? Amuj na! E'e! Nenuggig ujil aq uggitl. Tal gis nige' thuet weji nisa'sip wa'so'q?"

⁴³ Se'sus na asitemaji, "Pun nunmaqultigw gilew te'sioq. ⁴⁴ Ma wen gis jugu'egw ni'neg glapis Nujj ta'n petgimip jugwa'gimuij aq unaqa'la's ugtejgewei na'gweg. Iapjiwewei mimajuaqan wa'so'q ignmua's. ⁴⁵ Na iganigjitegewinugi' ewi'gmi'tipneg, "Ms't mimajuinu'g Gjinisgam gina'muataq.' Ms't wen ta'n nutuaj Nujj aq jigs'tuaj na jugu'etew ni'neg. ⁴⁶ Je tlia mimajuinu nutuaj Nisgaml, menaq wen nemiagul pas'g ni'n ta'n Nisgamewigtug wejia'p. Pas'g ni'n nemi'g'p. ⁴⁷ Telimuloq ta'n wen getlams'tuit 'msntew iapjiwewei mimajuaqan. ⁴⁸ Ni'n na newgte'jit ta'n gisa'lultes siaw mimajultinew wa'so'q pa wije' aq pipnaqan gisa'lugsitoqs'p siaw mimajultinew ula ugs'tqamu. ⁴⁹ Gujuuaqi'g malqotmi'tip manna, eimu'tipnig paqtaqamigtug aq nepu'tipnig. ⁵⁰ Gatu na wa'so'qewei pipnaqan gisa'lataq ta'n wenig malqotmi'tij ma 'npu'ti'gw. ⁵¹ Ni'n na wa'so'qewei pipnaqan, wet nisa'siap wa'so'q. Ta'n wenig malqotmi'tij ula pipnaqan iapjiw mimajultitaq, aq ula pipnaqan ta'n ignmuites na na'qi. Iga'tutes glaman 'ms't mimajuinu'g gisi mimajultitaq. Na teliaq telimuloq."

⁵² Na ula ta'n Se'sus gis thuet gisa'laji uggwaiultinew aq gi'gaita'new. Pipanimitultijig, "Tal gis ula ji'nm gisi ignmugsitesnu wa'qi malqotmnenu?"

⁵³ Se'sus telimaji, "Ni'n ta'n mimajuinualsiap. Mo malqotmuiwoq na'qi aq samqwoltiwoq nmal'tem, ma iapjiwewei mimajuaqan gugunmuoq. ⁵⁴ Ta'n wen malqotg na'qi aq samqwaj nmal'tem iapjiwewei mimajuaqan geggung, aq ta'n tujiw gespaqami'g iga'q na apaji unaqa'la's utqataqane'gati aq iapjiw mimajitew wa'so'q ta'n eim. ⁵⁵ Ni'n na'qi na 'gjitmei mijipjewe' aq na nmal'tem 'gjitmei ta'n esamqwoltiog. ⁵⁶ Ta'n wen malqotg na'qi aq esamqwaj nmal'tem ni'neg eig aq ni'n eim negmeg, ⁵⁷ Gjinisgam Nujj ta'n iapji mimajit, petgimip. Ignmuip iapjiwewei mimajuaqan aq pa na wije' ta'n malqotg na'qi ignmua's iapjiwewei mimajuaqan. ⁵⁸ Etna na ula pipnaqan ta'n wejiaqap wa'so'q. Gujuuaqi'g pipnaqan malqotmi'tip aq gaqi npu'tipnig. Gatu awna ta'n wen 'gjitmei wa'so'qewei pipnaqan malqotg iapjiw mimajitew. Ma npu'ti'gw pa wije' aq ta'n gujuuaqi'g teli npu'tipnig. Teliaq na telimuloq."

⁵⁹ Se'sus ula teluep ta'n tujiw eginamuateg a'sutuo'guomg na 'gjigan Gapelniam.

Na glusuaqan ta'n ignmugsitoqs'p iapjiwewei mimajuaqan

⁶⁰ Na pugwenniji unaqapemg nutmi'tip ula, telueliji, "Ula gina'masuti wesami mtue'g. Wen ta'n gis jigs'ttew?"

⁶¹ Gesgmnaq telimam'g Se'sus gejjaji unaqapemg nunmaqultijig ugjit ula. Na tujiw pipanimaji, "Na ula gisa'lugsioq 'gtu punia'tinew? ⁶² Tal'ta'sultigoq nige' ta'n tujiw nemiog ni'n ta'n mimajuinualsiap apaja'sin wa'so'q ta'n wejia'p. ⁶³ Mimajuinu ma gisa'tug iapjiw mimajin. Pas'g Wejuli Nisgam gisa'lultew iapjiw mimajin. Ta'nig pas'g newgti ugs'tqamulti'tij ma gisi msnmi'tigw iapjiwewei mimajuaqan. 'Gtlams'tasultioq na glusuaqan ta'n wesgutmulooqon, gisa'luloq 'msnmnew na Wejuli Nisgam aq iapjiwewei mimajuaqan. ⁶⁴ Gatu alt gilew mo getlams'tuiwoq." (Se'sus geitooq mawi amgwesewieig ta'nig ma 'gtlams'tagugwig aq ta'n wen 'ntuisgalgatal.) ⁶⁵ Na tujiw angua'toq, "Etna na ugjit wet tlimuloqop. Ma wen gis jugu'egw ni'neg glapis Nujj na iga'tuaj ugglamung." Na.

⁶⁶ Ta'n tel tlimapni na pugwenniji ta'nig majulgwala'tipnn, gawasgita'jig aq ma nugu wije'wa'tigul. ⁶⁷ Etna na ugjit Se'sus pipanimaji newgtisgegsiliji jel ta'pu unaqapemg, "Gatu gilew getu maita'ioq?"

⁶⁸ Simon Pie'l asitematl, "Gjisaqamaw, tami 'lta'tesnen? Gi'l geggunmn na agnutnaqan ta'n ignmugsitnesen iapjiwewei mimajuqaan. ⁶⁹ Aq nige' getlams'tasultieg aq geitueg gi'l na newgti sape'win wejien Gjinsigamewigtug."

⁷⁰ Se'sus na telimaji, "Megnuloqop newgtisgegsioq je ta'pu aq newgte'jit gilew mn'tuit."
⁷¹ Na wesgumatl Sutaal, Simon Isgaliot, uggwisl. Newgte'jilitl unaqapemg ta'n newgtis-gegsiliji je ta'pu ta'n 'ntuisgalgatal.

7

Se'sus ugjignamg mo getlams'tua'tigul

¹ Weli pgije'geg Se'suguli al mittugwet Galaliewa'gig. Mo getu liegw Jutiaewa'gig muta Lesui'paq iganpugultijig getu ne'pa'tipnn. ² Na pemi iga'q Lesui'pewei pestie'uti ta'n teluisig, "Gaq mena'taqutim." ³ Na Se'sus ugjignamg pipanimaji, "Mo liewn Jutiaewa'gig ugjit na pestie'uti glaman gnaqapemg nmitultaq lugowaqan ta'n lugwattes? ⁴ Mo wen mingwa'tug ta'n goqwei tela'tegej ta'n tujiw puatg nenugsin. Tl'ta'sin teli ms'gin na musga'tu ugs'tqamug." (⁵ Je we'gaw ugjignamg mo getlams'tagupnig.)

⁶ Na Se'sus telimaji, "Menaq tetaputestnug ugjit ni'n lien. Gatugilew gisi 'lta'toqs'p ta'n pa tujiw. ⁷ Mimajuinu'g ta'n mo getlams'tui'gw mo masgelmugsiwoq gatu ni'n masgelmijig muta apji tlimgig ta'n teli oplataqati'tij. ⁸ Gilew 'lta'gw na pestie'uti. Mo ni'n eliew nige' muta mena'q tetaputestnug iga'q ugjit ni'n lien." ⁹ Na telimapni ula aq siawqatg'p Galaliewa'gig.

Se'sus pestung na Lesui'pewei pestie'uti ta'n teluisig, "Gaq Mena'taqutmi'tij"

¹⁰ Ta'n tujiw ugjignamg el'ta'titeg pestie'umg, na tujiw elg Se'sus eliet. Mo wije'wagwi mimajuinu'g gatu awna gim liet. ¹¹ Etna na ugjit Lesui'paq iganpugultijig algwilua'titl, pestie'utigtug. Pipanigesultijig, "Tami eig? Gis wen nemiapnn?"

¹² Ta'n pugwelgig mimajuinu'g etl mawita'jig na'te'l gimewistu'tiji. Alt teluejig, "Maw ulm'toq na ji'nm." Aq igtigig teluejig, "Moqwa', apji elue'wa'laji mimajuinu'g." ¹³ Pas'g mo wen tetujita'ugw usguman mimajuinuigtug muta jipala'tiji ta'ni Lesui'paq iganpugultijig.

¹⁴ Na gis suel aqataig gaciaq pestie'uti ta'n tujiw Se'sus eliet 'gja'sutuo'guomg aq poqji gnu'tmuaji na mimajuinu'g. ¹⁵ Na Lesui'paq iganpugultijig paqalailitijig aq teluejig, "Tal gis ula ji'nm telgi'g geitog ta'n tujiw mu geggunmug gina'masuti?"

¹⁶ Se'sus asitemaji, "Ta'n goqwei gegina'man mo 'ntglusuaqanml, gatu wejiaq Nis-gamewigtug ta'n petgimip. ¹⁷ Ta'n wen wel'te'tg dlategen ta'n goqwei Gjinsigam tel puatg, 'gji'tutew ta'n goqwei gegina'matm wejiaq Nisgamewigtug gisna pas'g tl gina'mueian 'ntml'gigno'tim." ¹⁸ Gisi gi'jit ta'n wen puatg gepmitelmugsin ta'n etl ewo'qwet muta pas'g wesgumsit aq wesgutg ta'n etli angita'sit. Aq gisi gi'jit mimajuinu ta'n getu gepmitelmatl igtigl ta'n petgimtl ta'n etl ewo'qwet. Pas'g wesgumatl ta'n wen petgimtl aq wesgutg ta'n negm puatmljij. Gis sangewitelmatog's'p, mo egsuegw. ¹⁹ Mowiso'q ignmugsiwoq 'tplutaqan gatu mo wen te'sioq gaqi majulgwatmugup. Gatugilew mo gis gaq majulgwatmu'titogs'p Mowis ugt'plutaqanm, goqwei wej gwilmuioq amsalteg ta'n tel suisga'tu ni'n. Goqwei weji 'gtu ne'pa'ioq ugjit wegla?"

²⁰ Na mimajuinu'g asitema'titl, "Elue'wien ta gi'l. Wen ta gi'l getu ne'pe'sg?"

²¹ Se'sus na teli asitemaji, "Paqalawaiqaan elugwa'p atlasmutigis'gigtug. Nepilg'p ji'nm aq 'ms't paqalailitioq. ²² Gatuglwatasultitaq 'ggwisuaq ta'n tujiw aqantie'uti gis tetuje'g je tlia atlasmutigis'g, muta Mowiso'q na telimugsiwoq. (Gesgmnaq Mowis ugs'tqamuigweg gujuuqi'g i' tla'taqatipni'g.) ²³ Lpa'tuj elugwasij atlasmutigis'g glaman Mowiso'q ugt'plutaqanm ma suisga'tas'gtug. Gatugilew wej uggwaiugtuioq ni'n muta gaq nepilg'p ji'nm atlasmutigis'gigtug? ²⁴ Menaqqajewei angite'tmug ta'n goqwei gis tliaq aq na tujiw gis gigwaji ilsutaqatioq. Nmittoqs'p tela'tegei ta'n goqwei tetapu'aq."

Pipanimultijig ugjit Se'sugulial na newgte'jilitl ta'n Gjinsigam petgimapnn ugjit ugs'tawian ugtmimajuinumg

²⁵ Alt mimajuinu'g ta'n wigultijig Selusalemg teluejig, "Mu na ula ji'nm ta'n wejo'tmi'tij ne'pa'new. ²⁶ Ge' angamug. Etlewistog mimajuinuigtug aq mo wen goqwei gis tlimagw. Etug jel iganpugultijig geja'titl negm mena'q na Nujiugs'tawi'wet, ta'n Gjinsigam petgimapnn ugjit ilgwenan ugtmimajuinumg. ²⁷ Gatugilew ta'n tujiw negm 'pgising ma wen 'gji'jiagul ta'n wejielij aq 'ms't geji'gw ta'n ula ji'nm wejiej."

²⁸ Na Se'sus gegina'muet 'gja'sutuo'guomg aq gesigawwet, "Tel'ta'sultioq menaqqajewei nenuioq aq gejiog ta'n wejiej. E'e nenuioq aq ap ta'n etli nep's'gwa'tasiap. Gatugilew ni'n pas'g na nutagnutmewinu ugjit ta'n wen mo gejiawoq aq negm na teliaqewei. ²⁹ Gatugilew ni'n geji'g muta ni'n wejiej negmeg aq negm petgimip."

³⁰ Na tuijw wejo'tmi'tij ugsua'lanew pas'g mo gis tala'la'tigupnn muta me' menaq tetaputestnugup. ³¹ Gatu pugwelgij ta'n etl mawie'tij na getlams'tua'titl aq teluejig, "Na ji'nm ta'n Gjinisgam petgimaj ugjit ugs'tawian ugtmimajuinung, ma aji 'ms'gi'gtngugul 'lgowaqann gis tla'tegetal aq ula ji'nm ta'n gis tla'tegej. Amuj na ula ji'nm."

Sma'gnisg elgima'tiji ugjit ugsua'lanew Se'susal

³² Na Palasiaq nutmajig mimajuinu'g gim mawagnutma'tijig wegla ugjit negm. Etna na ugjit negmow aq iganpugultijig patlia'sg elgima'tipnig alt sma'gnisg ugjit ugsua'lanew Se'susal. ³³ Ta'n tuijw peita'titeg, Se'sus etl tlimaji mimajuinu'g, "Wijitgweiultoqs'p me' gijga'ji'g, na tuijw 'nqalultoqs'p aq lia's ta'n wen petgimip. ³⁴ Gwiluitoqs'p gatu ma we'ji'woq muta ta'n i'ttes ma gilew gisi 'lta'woq."

³⁵ Na Lesui'paq iganpugultijig telimultijig, "Tami ta getu liet ta'n ma ginu we'jia'gw? Lietew Gli'gewaq ugjiganmuag ta'n Lesui'paq wigulti'tij aq gina'muataq aq we'gaw ta'nig mo Lesui'peulti'gw? ³⁶ Teluet, 'Gwiluitoqs'p gatu ma we'ji'woq aq ma gisi 'lta'woq ta'n eliei.' Goqwei etug getu tlimugsi'gw?"

Na samqwan ta'n ignmugsitesnu iapjiwewei mimajuaqan

³⁷ Ugtejgewei na'gweg na pestie'uti na mawi espe'g. Na na'gweg Se'sus gaqama'sit aq gesigawewistog, "Ta'n wen getu samqwat, jugu'ej ni'neg aq ni'n ignmua's ta'n tl samqwat. ³⁸ Ta'n tel wi'gas'g Gjinisgam ugtwi'gatign ugjit ni'n, 'Ta'n wen getlams'tasit ni'neg geggung iapjiwewei mimajuaqan aq gis tlimaji igtig ta'n tl samqwatq glaman guguntaq iapjiwewei mimajuaqan. Pa na wijei aq tqapo'q ta'n ma niwanug gatu sipuji'l wet neia's'gl.' " ³⁹ Se'sus wesgumapnn na Wejuli Nisgaml, ta'nig getlams'tasultijig 'msnataq. Etna na tuijw na Wejuli Nisgaml menaq mesna'tigusnn muta Se'suguli menaq wenagiegus ugjit apaji gepmite'lmugsin wa'so'q.

Nasgwia'tiji mimajuinu'g ugjit ta'n wenit Se'sus

⁴⁰ Alt eimu'tijig mimajuinu'g nutua'titl teluelitl aq teluejig, "Ula ji'nm na menaqqajewei iganigjitegewinu ta'n 'pgisintew gesgmnaq Nujiugs'tawi'wet!"

⁴¹ Gatu igtig teluejig, "Negm na Nujiugs'tawi'wet ta'n Gjinisgam petgimipnn ugjit ilgwenan mimajuinu'g!" Gatu ala igtig teluejig, "Gatu na Nujiugs'tawi'wet ma negm ugjiegw Galaliewa'gig. ⁴² Gis ewi'gas'g Gjinisgam ugtwi'gatign, 'Nujiugs'tawi'wet ugtaqut-tew Ta'piteg aq ugs'tqamuitew Petliemg ta'n Ta'pit wigip.' " Na toqo mo wijei tel'te'tmi'tij ta'n wenit Se'sus. ⁴³ Na tuijw na mimajuinu'g nasgwia'tijig ugjit negma. ⁴⁴ Alt getu ugsua'la'titl pas'g mo wen gis tala'lagul.

Na Lesui'paq iganpugultijig mo getlams'tasultigupnig

⁴⁵ Na sma'gnisg apaita'jig iganpugultijig patlia'sg ta'n eimu'tijig. Pipanimgwi'tiji, "Goqwei ugjit mo wejgwa'lawoqos?"

⁴⁶ Na sma'gnisg asitema'tiji, "Menaq wen telewistug 'st'ge' ula ji'nm."

⁴⁷ Na Palasiaq pipanima'tijig, "Gis lue'wa'lugsioq elt gilew? ⁴⁸ Mu wen ta'nig iganpugultijig gisna Palasiaq getlams'tasulti'gw Westaalgewilin. ⁴⁹ Gatu wegla mimajuinu'g ta'n mo geitua'tigul Mowisal ul't'plutaqanml ulmaji ilsumaten."

⁵⁰ Nigotimus, ta'n gis elieteg Se'suseg aq nat nmiteg, newgte'jit negmow te'si'tij Palasiaq. Na telimaji, ⁵¹ "Ta'n telteg 'gt'tplutaqanminu, ma gisi ilsumam'g ji'nm, gesgmnaq gis nutmuam'g ta'n gis tla'tegej."

⁵² Negmow gigtogopita'jig aq na teli asitema'titl, 'A' na gi'l elg wejie's'p Galaliewa'gig? Gwile'n aq gigji angapte'n ta'n goqwei ewi'gas'g Gjinisgam ugtwi'gatign. Gji'tutes ma iganigjitegewinu ugjieg Galaliewa'gig na."

Na e'pit mesnut ta'n etl sespo'teget

⁵³ [Na tuijw 'ms't wen enmiet wiguaq.

8

¹ Gatu Se'sus eliet na gm'tn teluisig Olipet. ² Na wapniaq Se'sus apsgwa'sit 'gja'sutuo'gomng. Na pugwelgij mimajuinu'g mawita'jig gigjiw ta'n eimlij aq negm epa'sit aq poqji gina'muaji. ³ Na nujigina'mua'tijig tplutaqan aq Palasiaq pegisula'titl e'pilitl ta'n mesna'tipnn ta'n etli sespo'tegelitl aq miawe'g gaqama'la'titl glaman 'ms't wen nmiatal. ⁴ Telima'titl Se'susal, "Nujigina'muet, ula e'pit mesng't assma tl sespo'tegen. ⁵ 'Gt'tplutaqanminaq Mowis telimugsi'gup na telamugsit e'pit amujpa gun'tewto'q glapis 'np'g. Nige', taluen?" ⁶ Na wet tluiejig ugjit gistesguanew, glaman gisi lsumua'tital. Gatu na Se'sus waqjupa'sit aq ewi'giget t'pgwanigtug, ugtluign e'w'g.

⁷ Ge's gaqamulti'tij na'te'l etl mil pipanigesultijig, tepaqpa'sit aq teliman, "Ta'n wen gilew te'sioq me' menaq pata'tegegw na gisi tqamatal na amgwesewei gun'tew." ⁸ Na tuijw ap waqjupa'sit ap ewi'giget t'pgwanigtug. ⁹ Ta'n tuijw nutmi'titeg ula, ingute'jijig jiglita'jig

ta'n gisiguultijig tmg. Se'sus pas'g esgwiet aq maw na e'pit ta'n gaqamit. ¹⁰ Tegpaqpa'sit aq telimatl, "E'pit, tami eimu'tijig ta'nig getu 'lsutmasg'pnig. Je mu newgte'jit ta'n 'lsutmul-tew?"

¹¹ Na teli asitematl, "Saqamaw mo wen eimug." Se'sus asitematl, "Aq mo ni'n elsumulu. Gisinmietet nige'. Gatu mut piam pata'tegew!"]

*Se'sus na waseteg ugjit mimajuinu'g
aq musga'tuaji mimajuinu'g ta'n tel gegnu pmitataq*

¹² Ta'n tuijw Se'sus ap gelulateg mimajuinu'g, telimaji, "Ni'n na waseteg ugjit mima-juinu'g ula ugs'tqamug. Gisi ignmuataq iapjiwewei mimajuagan. Ta'n wen majulgwalit ma oqonitpa'qigtug pmiegw gatu awna guguntew na waseteg ugmimajuaganmg aq 'gji-tutew ta'n gegnu mimajit."

¹³ Na Palasiaq telima'titl, "Nige' pas'g etl ginualsin aq etli egsuen. Ta'n goqwei etl thuen mo tali ugtapsuninug."

¹⁴ Se'sus asitemaji, "Moqwa', je tlia tl ginualsian, ta'n goqwei teluei na teliaq, muta geitu ta'n wejia'p aq ta'n eliei. Mo gilew geituoq ta'n wejia'p aq ta'n eliei. ¹⁵ Teli ilsutaqatioq ta'n tel nemituoq. Mo wen ni'n ilsumaq. ¹⁶ Gatu ilsutaqan, tetapu ilsutega's. Ntilsutaqanm tetapu'atew muta mu newgtugwa'lugow. Nujj ta'n petgimip wijitgweiwit. ¹⁷ Ewi'gas'g 'gt'tplutaqanmuq, ta'n tuijw tapusijig gis nemi'tij nat goqwei tliaq aq nuji ilsuteget ingutiw mil pipanimaji ugjit na aq wije teluetij na tuijw geitu'g teliaq teluejig. ¹⁸ Etlewistu ta'n weni aq nujj ta'n petgimip elt etlewistooq ugjit ni'n."

¹⁹ Pipanima'titl, "Tami eig gujj?" Se'sus asitemaji, "Gilew mo nenuiwoq aq mo nenuawoq Nujj. Gatu nenuioq nenuaooq elg Nujj."

²⁰ Se'sus na 'ms't teluetl ge's etl gina'muej 'gjia'sutuo'guomg ta'n i' tepege'tij suliewei. Mo wen gisi ugsua'lagul muta menaq tetaputestnug iga'q.

Ma gisi 'lta'woq ta'n ni'n eliei

²¹ Se'sus ap telimaji, "Jigla'sites aq gwiluitoqs'p ma gisi 'lta'woq ta'n eliei. 'Nputititoqs'p aq 'gtlue'utiwal ma apigsigtmugsiwoq."

²² Na tuijw Lesui'paq iganpugultijig pipanimultijig, "Etug getu ne'pa'sit? Etna na ugjit wet tluet ma gisi 'lta'gw ta'n negm eliej."

²³ Se'sus na telimaji, "Ni'n tleiawi wa'so'q gatu gilew tleiaultioq ula ugs'tqamug gatu ni'n mo tet tleiawiw. ²⁴ Etna na ugjit wet tlimuloq gilew 'npu'titoqs'p aq 'gtlue'utiwal ma apigsigtmugsiwoq glapis 'gtlams'tasultioq ni'n na newgte'ji ta'n Gjinisgam petgimip. Mu 'gtlams'tasultioq na tuijw gilew 'nputititoqs'p 'gtlue'utiwaq ma apigsigtuam'gig."

²⁵ Pipanima'titl, "Wenin ta'g'il?" Se'sus asitemaji, "Ni'n na ta'n wen gis tlimuloq mujga mawi amgweseweieg. ²⁶ Gisi ilsutmultoqs'p pugwelg ta'n goqweightug aq elg gisi pugwe'l gina'multoqs'p, gatu ma tla'tegew muta pas'g teluei ta'n goqwei telimimg'p ta'n wen petgimip aq negm teliaq teluej."

²⁷ Mo gejia'tigul tli usgumalin ujjl. ²⁸ Glaman Se'sus telimaji, "Ta'n tuijw ni'n ta'n mimajuinualsiap unaqa'lloq gujjieweigtug, na tuijw 'gjittos'p ni'n na newgte'ji ta'n Nisgam petgimip. Mo etli tlimulooq ni'n ta'n tel'tasi gatu pas'g wesgutm ta'n goqwei Nujj gis gina'muip. ²⁹ Aq ta'n wen petgimip wijitgweiwit aq menaq naqaligw ugjit ngutugwa'lugwen muta apjiw tela'tegei ta'n goqwei tetapua'lj."

³⁰ Pugwelgig ta'n nutua'titl Se'susal etl thuelitl wegla goqwe'l, getlams'tua'titl.

Assumsultijig mimajuinu'g aq gisteju'g

³¹ Na tuijw Se'sus telimaji Lesui'paq ta'nig getlams'tua'titl, "Pa na jigs'tmuioq ta'n tel gina'muei na gilew menaqqajewei nnaqapemg. ³² Gjitutoqs'p teliaqewei ugjit Gjinisgam aq na teliaqewei gisa'lugsitooqs'p mu nugu gistejuultinew."

³³ Teli asitema'titl, "Ninen wetagutmu'tieg Aplameg aq mo wen uggistejumultiweg. Goqwei wesgutmn ta'n tuijw teluen, 'Mu nugu gistejuultinew?'"

³⁴ Se'sus telimaji, "Telimuloq, ta'n te'sit wen pata'teget na assumgwi'tij lue'uti, pa wije aq gisteju. ³⁵ Gisteju pas'g elugwet ugjit assusit mo ugtaligam ta'n pas'g goqwei ugtassusilitl gatu assusit uggwisl ugtaligam aq assutmlj 'ms't goqwei. ³⁶ Ni'n Gjinisgam uggwisl jigla'luloq ta'n teli assumugsioq lue'uti. Na tuijw menaqqajewei assumulti-toqs'p. ³⁷ Geju'loq Aplameg wetagu'tmu'tioq, gatu alt te'sioq getu ne'pa'ioq, muta mo wel'te'tmuioq ta'n tel gina'muei. ³⁸ Wesgutmap ta'n goqwei Nujj musga'tuip gatu gilew tela'taqatioq ta'n gujjuoq telimugsioq. Na teliaq telimuloq."

³⁹ Na teli asitema'titl, "Nujjinen na Aplam." Se'sus asitemaji, "Aplam un'janultioqosn tla'taqatioq na wije 'lgowaqann ta'n negm tela'tegepnig. ⁴⁰ Gatu wejo'tmoq gis ne'pa'new aq pas'g ta'n goqwei tela'tega'p. Na telimuloqop teliaqewei ta'n nutmap

Nisgamewigtug. Aplamoq mo na tela'tegegupneg. ⁴¹ Tela'taqatioq ta'n gujjuoq tela'tegep." Teli asitema'titl, "Pas'g newgtungt nujjinen, Gjinisgam negm."

⁴² Se'sus na teli asitemaji, "Gjinisgam menaqqajewei gujjiewig'sn, 'gsaligoqpn muta ni'n wejiei Nisgamewigtug aq nige' tet eim. Petgimip mo wet jugu'ewap ugjit ni'n gatu negm petgimip. ⁴³ Goqwei ugjit mo nestmu'tiwoq ta'n goqwei wesgutm? Etna na ugjit gisite'tmuoq mo jigs'tmuinew 'ntglusuaqanml. ⁴⁴ Mn'tu na gujjuoq. Ta'n goqwei gujjuoq tela'tegej na gilew tla'taqatitoqs'p. Na mawi amgweseweiq nut ne'pa'tegep aq menaq eimug teliaqeweigtug, muta mo teliaqewei ugtinneg eigtnug. Ta'n tujiw egsej, tela'teget ta'n tele'g, muta negm nujeigsuet aq negmow na ujjual ta'nig nata' egswa'tijig. 'Ms't egso'qon wejiaq negmeg. ⁴⁵ Gatu ni'n telimuloq teliaqewei, etna na ugjit mo getlams'tuiwn." ⁴⁶ Se'sus siawewistog, "Wen eig ta'n gisi musga'tuitew gis ni'n pata'tegei? Pa na mo gis tla'tegewn, goqwei ugjit mo 'gtlams'tuiwoq? Lpa pas'g teliaqewei telimuloq. ⁴⁷ Ta'n wen tleiawit Nisgamewigtug, jigs'tuatl Nisgaml ugglusuaqanml. Gatu gilew mo jigs'tmu'tiwoq muta mo tleiawitwoq Nisgamewigtug, etna na ugjit."

Se'sus me' espe'g aq Aplamoq

⁴⁸ Na Lesui'paq iganpugultijig na teli asita'pugua'titl Se'susal, "Gigwajiatieg ta'n tujiw telueieg gi'l na Samaliaewa'j aq mn'tu pitu'gwin. Amuj na Samaliaewa'juin aq mn'tu pitu'gwin."

⁴⁹ Se'sus asitemaji, "Mo mn'tu pitu'gwigw ni'neg. Ni'n gepmite'lm'g nujj, gatu gilew mo gepmite'lm'isow. ⁵⁰ Mo algwilmu gepmitelgaqan ugjit ni'n newe'n gatu Gjinisgam pualit gepmitelmugsin aq negm tetapu illsutej. ⁵¹ Telimuloq ta'n wen jigs'tmu'ij 'ntagnutmaqanml, ma' n'pmug iapjiw. Na teliaq telimuloq."

⁵² Na telima'titl, "Nige' geju'leg 'gjitm mn'tu pitu'gwin 'gtinneg. Aplamo'q nepg'pnaq aq iganigjitegewinugi'g nepu'tipnig. Gatu gi'l tluen, 'Ta'n wen jigs'tmu'ij 'ntagnutmaqanml ma' 'n'pmug iapjiw.' ⁵³ Gi'l tel'ta'sin me' espe'n je mu nujjinewa'q Aplamo'q ta'n nepg'pnaq aq me' espe'n je mu iganigjitegewinugi'g ta'n elt nepu'tipnig? Tal'ta'sin ta gi'l wenin?"

⁵⁴ Na tujiw Se'sus asitemaji, "Pa na gepmite'lsian 'ntgepmitelgaqanml lpa ma tepawgt-inug. Gatu na newgte'jit ta'n gepmitelmit na negm Nu'j. Na mawi ingute't ta'n gilew telui'toq Gnisgamewoq. ⁵⁵ Gilew menaq tami tl nenuawoq gatu ni'n nenaq. Pa na jiuu'qa tluen ni'n ma nenuaq negm na tli nta egswa's pa wije' aq gilew. Gatu ni'n nenaq aq ni'n jigs'tmagal ugglusuaqanml. ⁵⁶ Gujjuoq Aplamo'q welgwijing'p pas'g tel'ta'siteg nmituital 'ntna'gwegm. Geitoqopneg wejgu'ei aq wel'ta'sipnaq."

⁵⁷ Na Lesui'paq iganpugultijig telima'titl, "Gi'l je menaq na'nisgegi'puna'wn aq gis nenuit Aplamo'q?"

⁵⁸ Se'sus asitemaji, "Telimuloq, teliaqewei. Gesgmnaq Aplamo'q ugs'tqamuigweg gis i'map."

⁵⁹ Na tujiw megnmi'titl gun'tal ugjit gun'tewta'new aq ne'pa'new. Gatu Se'sus mimgwasit aq naq'tg 'g'gia'sutuo'guomg.

9

Se'sus nepilat' na ji'nmul

ta'n teli ugs'tqamuilipnn nepapigwa'litl

¹ Ge's Se'sus pemiej, nemiatl ji'nmul ta'n teli ugs'tqamuip nepapigwa'p. ² Unaqapemg pipanimjig, "Nujgina'muet, wen ugtlu'e'uti gisa'laj ugjit negm tli ugs'tqamuin nepapigwa't. Negm gisna ungi'gug ugtlu'e'utiwoq?"

³ Se'sus asitemaji, "Ugtlu'e'uti'l gisna ungi'gug ugtlu'e'utiwal mo gisa'la'tigupnn nepapigwa'lin. Weji npapigwa't glaman Gjinisgam ugml'gigno'tim gis musga'tuaten negmeg. ⁴ Ge's waseteg, amujpa siaw tla'taqati'gw Nisgamewei 'lgowaqan Gjinisgam ta'n petgimip. Oqonitpa'q wejgu'aq aq ma wen gis lugweg. ⁵ Ge's ugs'tqamug eim, gisa'la'qig mimajuinu'g 'ns'tmi'tij teliaqewei ugjit Gjinisgam. Etna na ugjit telui'timg na Waseteg."

⁶ Ta'n tujiw gis tlu'e'j ula, Se'sus elusgatamit maqamigeg aq sisgu el'toq uglusgatigmn e'w'g. Na tujiw amiputauj ji'nmul ugpugugul. ⁷ Telimatl, "Naji gsispa'tu 'gpugugul na tetp'peg samqwan teluisig Sailoam." (Ula glusuaqan Sailoam ta'n teli'sulti'tij pa wije' aq 'petgimtl.) Na tujiw na ji'nm eliet naji gsispa'toq ugpugugul. Apaja'ij, na wejgwi nemiteget.

⁸ Wi'gmaq aq na mimajuinu'g ta'nig nemia'tipnn tl tawaqtmalipnn, pipanigesultijig, "Mu na ula ji'nm ta'n i' pmgopiq aq i' tawaqtmap?"

⁹ Alt teluejig, "Negm na." Gatu igtigig teluejig, "Moqwa', mu na negm. Pas'g wije' telapewijig." Na tujiw na ji'nm teluet, "Ni'n na ji'nm."

¹⁰ Pipanima'titl, "Tal gis nemitegen?"

¹¹ Asitemaji, “Na ji'nm teluisit Se'sus eltoqop sisgu aq ama'tuip 'npugugul aq telimip, 'Lia samqwanigtug teluisig Sailoam aq 'gsispa'tu 'gpugugul. Elia'p aji gsispa'tuan 'npugugul aq ta'n teli nqase'g gesispa'tuaneg 'npugugul, weji ulapianeg.’”

¹² Pipanigesultijig, “Tami eig?” Teli asitemaji, “Mo geitu.”

Palasiaq mil pipanima'titl ta'n teli npisip

¹³ Na tujiw elala'titl na ji'nmul ta'n i' nepapigwa'lipnn ta'n Palasiaq eimu'ti'tij. ¹⁴ Na na'gweg ta'n Se'sus el'toqop sisgu aq pana'tuapnn ji'nmul upgugul atlasmutigisg'g'p. ¹⁵ Na Palasiaq pipanima'titl na ji'nmul ta'n tel gis nemitegelij. Telimaji, “Iga'toqop sisgu 'npugugul aq ni'n gesispa'tuap 'npugugul aq nige' nemitegei.”

¹⁶ Alt Palasiaq teluejig, “Na ji'nm ta'n gis tla'teget na, mu gisi ugjieq Nisgamewigtug muta mo negm jigs'tmug atlasmutigisg'gewei 'tplutaqan.” Gatu awna igtigig teluejig, “Tal gis na ji'nm ta'n elue'winuij gis tla'tutal paqalawaiqaan pa wijei aq ulaal?” Etna na ugjit alt nigtuita'jig.

¹⁷ Na Palasiaq 'mjit newgt pipanima'titl na ji'nmul, “Gi'l teluen negm 'gpugugul pana'tas'g'pnn, gatu gi'l tal'ta'sin negm wen?” Na teli asitemaji, “Negm na iganigjitegewinu.”

¹⁸ Na Lesui'paq iganpugultijig me' mu getu 'gtlams'tua'tigul ugjit negm 'npapigwa'lin aq nige' gis nemitegen glapis natgima'tiji na ji'nm ungi'gug, ¹⁹ aq pipanima'tiji, “Ula na gilew 'ggwisuow? Teli ugs'tqamuis nepapigwa'n? Gatu nige' tal gis nemiteget.”

²⁰ Ungi'gug na teli asita'puguejig, “Geji'g't negm 'ngwisinen aq geitueg teli ugs'tqamuip nepapigwa't, ²¹ gatu mo gejiaqat ta'n tel gis nemitegej gisna mo gejiaqat ta'n wen gis pana'tuatl upgugul. Pipanimug. Gis tepipuna't, gisi asitemugsitogs'p negm.” ²² Ungi'gug ula teluejig muta jipala'tiji Lesui'paq. Muta Lesui'paq iganpugultijig gis wel'te'tmi'tip uaatesguaten a'sutuo'guomg ta'n wen teluet Se'sus na Nujiugs'tawi'wet. Gjinisgam pet-gimapnn ugjit ilgwenan ugtmimajuinung. ²³ Etna na ugjit ungi'gug teluepnig, “Negm gis tepipuna't, pipanimug.”

²⁴ Na ta'puwei na iganpugultijig ap natgima'titl na ji'nmul ta'n ugs'tqamuilipnn nepapigwa'p aq telima'titl. “Gepmite'lm Gjinisgam ta'n teli npisin. Mut gepmite'lm Se'sus. Gejig't lue'winuin.”

²⁵ Na ji'nm asitemaji, “Mu tali gi'jiaq lue'winuin gisna mu. Newgte' ta'n goqwei geitu nepapigwa'iap aq nige' nemitegei.”

²⁶ Pipanima'titl, “Gatu tala'lusg's? Tal gisi npitamas'g'sn 'gpugugul.”

²⁷ Na teli asita'puguet, “Gi's gis tlimuloq aq mo gilew jigs'tmutiwoqop. Goqwei weji 'gtu nutmoqop ap? Etug gilew getu unaqapemultioq?”

²⁸ Anmima'titl aq teluejig, “Gi'l eta negm unaqapeml, gatu ninen na Mowiso'q unaqapemg. ²⁹ Gejig't Gjinisgam gelulapnn Mowisal gatu ugjit na ji'nm, Se'sus, mo tali gi'jiaqat negm ta'n wenij.”

³⁰ Na ji'nm asitemaji, “We'gwi wigue'g gisi npilajig nepapigwo'ltijig mimajuinu'g gatu mo gejiawoq ta'n wenij. We'gwi paqalawioq. ³¹ Gejig't Gjinisgam mu jigs'tuagwig lue'winu'g gatu jigs'tuajig mimajuinu'g ta'n gepmitelm'jig aq tela'taqatijig ta'n negm tel puatg. ³² Ta'n tujiw ugs'tqamu gisita's'geg glapis nige' menaq nutmam't wen gisa'lan na mimajuinu'l, ugs'tqamuilipnn nepapigwa'litl, nemitegelin. ³³ Mo ula ji'nm ugjiegw Nisgamewigtug ma gis tla'tegegw.”

³⁴ Sesgwala'titl aq miluita'titl, aq telima'titl, “We'gaw gisi ugs'tqamuites, elue'winui't'p aq ali gtu gina'muieg ta ninen?” Toqo tewege'titl we'gaw a'sutuo'guomg.

Ta'nig mo getlams'tmi'ti'gw Gjinisgam ugglusuaqanm

pa wijei aq nepapigwo'lti'tij

³⁵ Se'sus nutmateg ta'n tel tuege'tij, gwiluatl aq ta'n tujiw we'jiateg, teluet, “Gi'l getlams'tasin ta' ji'nm ta'n Gjinisgam petgimapnn?”

³⁶ Ji'nm asitematl, “Tlimi ta'n wenij saqamaw, glaman gisi gtlams'tasites.”

³⁷ Se'sus telimatl, “Gis nemi't'p gi'l aq na ni'n ta'n etl agnutmaigw.”

³⁸ Na ji'nm teluet, “Gjisaqamaw, getlams'tm.” Aq nutgul'pa'sit Se'sugulieg.

³⁹ Se'sus teluet, “Weji pginisap ula ugs'tqamug ugjit ignmuan ns'tuo'ti Nisgamewei ta'nig mo nestasulti'gw pa wijei aq gisa'lan nepapigwo'ltijig nmitaqatinew, aq musga'tuan ta'nig tel'ta'sultijig nestasultijig ta'n goqwe'l Nisgamewei mo nestasulti'gw aq mo goqwei nemitu'tiwgw pa wijei aq nepapigwo'ltijig.”

⁴⁰ Alt Palasiaq ta'nig eimu'tipnig nutua'tipn teluejig ula aq pipanima'titl, “Etl thuen ninen na nepapigwo'ltieg?”

⁴¹ Se'sus asitemaji, “Pa na mo ns'tasultiwoq ta'n goqwe'l Nisgamewe'l ma wen gisi ilsumugsiwoq. Gatu telueioq gisi ns'tasultiwoq ta'n goqwe'l Nisgamewe'l gatu mo getlams'tuiwoq na tujiw ilsumugsitogs'p ta'n tel pata'taqatioq.”

10

Na a'tugwaaqan ta'n jijgluuewjig nuji angweiwaji

¹ Se'sus teluet, "Telimuloq, na mimajuinu'g ta'n mo e'wmug ga'qana'tas'g gatu asisapegit na 'lutaqan ugjit gim pisgwa'n ta'n jijgluuewjig eimu'tilij, negm na gmutnes. ² Na ji'nm ta'n weji pisgwa'j ga'qana'tas'g na negm nuji angwe'waji jijgluuewjig. ³ Nujisgaqanet pana'tuaj na ga'qana'tas'g ugjit negm. Na jijgluuewjig nutua'titl ta'n tuijw wigumaj aq ugjijgluuewjig el'ta'jig negmeg. Majulgwala'titl, ewi'tmuaj ugjijgluuewjig ugwisunmuaj aq tewo'lajig. ⁴ Iganasi't aq ugjijgluuewjig majulgwajig muta nestua'titl. ⁵ Ma majulgwala'tigul wen pilue'l gatu awna ugsmugtua'tital muta mu nestua'tigul. Teliq na telimuloq."

⁶ Se'sus mimajuinu'g telimaji ula a'tugwaaqan, gatu mo nestua'tigul ta'n goqwei etl tlimgwi'tij.

Se'sus na negm ta'n nuji angwe'waji jijgluuewjig aq wele'waji

⁷ Se'sus ap teluet, "Telimuloq, ni'n pa wijej aq na ga'qana'tas'g ugjit na jijgluuewjig ta'n i' tli angweiatiji wela'gw. ⁸ Igtigig igan peita'pnig gesgmnaq ni'n. Negmow gmutnesg gatu na jijgluuewjig mo jigs'tua'tigupni."

[Na mimajuinu ta'n getu pisgwa't wa'so'q, amujpa weji pisgwa't ni'n neg.]

⁹ "Ni'n pa wijej aq na ga'qana'tas'g aq na mimajuinu'g pa wijej aq jijgluuewjig. Ta'n wen getu pisgwa't wa'so'q amujpa weji pisgwa't ni'n neg. Na ugs'tatew, pisgwa'tew aq tu'etew aq ul smaten. Pa na wijej aq jijgluuewjig asuita'jig ga'qana'tas'g aq uls'maten. pa na wijej ni'n na ga'qana'tas'g ugjit mimajuinu'g wa'so'q aq weli angweiaqig aq ugs'tawia's. ¹⁰ Gmutnes pegising ugjit gmutnen, ne'pa'tegen aq seoqwa'tegen. Ni'n weji pginap glaman gisi msnmu'titogs'p iapijwewei mimajuaqan aq ula mimajuaqan mujgajewei wajui guguntoqs'p. Na teliaq telimuloq.

¹¹ "Ni'n na menaqqajewei nuji angweiaqig jijgluuewjig. Gelu'sit nuji angwe'waji jigluuewjig ul'te'tutew iga'tun ugmimajuaqanm ugjit ugjijgluuewjig. Etna na ula ta'n ni'n wel'te'tm tla'tegen. ¹² 'Lgowinuj ugsmugwatew ta'n tuijw nemiaj paqtesml wejgu'elij aq nqalataq jijgluuewjig muta mo negmeweg aq negm angweiwaji jijgluuewjig ugjit pas'g apangitugsin. Etna na ugjit weji ugsmugwat. Na tuijw paqtesm wenaqietuajig aq se's tesgua'jig jijgluuewjig. ¹³ 'Lgowinuj ugsmugwatew muta pas'g negm 'lgowinuj aq mo tali el'te'lmagwig jijgluuewjig. ¹⁴⁻¹⁵ Ni'n na mujgajewei nuji angweiaqig jijgluuewjig. Ta'n tel nenuj Nujj, aq ni'n ta'n tel nenaq na wijej nenaqig ntijjgluujig. Negmow nenujig, aq ni'n wel'te'tm iga'tun ntmimajuaqanm ugjit negmow. ¹⁶ Ap eimu'tijig jijgluuewjig ta'n ni'n ewe'g gatu mu eimu'ti'gw ula tet. Amujpa ni'n jugwo'la's. Negmow jigs'tuitaq. 'Ms't maw mawo'la's aq ni'n nuji angweiwa's.

¹⁷ "Nujj gesalit muta wel'te'tm iga'tun ntmimajuaqanm ugjit negmow glaman ntmimajuaqanm gisi apaji msntes. ¹⁸ Mo wen gisi ugsua'tuigw ntmimajuaqanm glapis ni'n tli ul'te'tman. Iga'tutes ntmimajuaqanm muta ni'n 'lpa na tel puatm. Geggunm ml'gigno'ti ugjit iga'tun aq geggunm ml'gigno'ti ugjit ugsua'tun. Nujj gisi ignmuip ml'gigno'ti ugjit na ula gis tla'tegen. Maw gigwajiaq telimuloq."

¹⁹ Ta'n tuijw wegla gis tlueteg na Lesui'paq ap nigtuita'jig ugjit ugglusuaqanml. ²⁰ Pugweljig teluejig, "Negm mn'tu'l geggunat! Elue'wiet! Goqwei wet jigs'tuog?"

²¹ Gatu igtigig teluejig, "Ji'nm mn'tu'l ugtinneg pisilij ma gis tlewistu 'st'ge' ula! Ma mn'tu gisa'laqul nepapigwa'lidl ji'nmul nemitegelin." Mo wijej teli angita'sultijig. Etna na ugjit nigtuita'jig.

Ta'n tuijw Se'susal mo menuege'tigul 'gja'sutuo'guomg Selusalemg

²² Na miawipug Se'sus eig'p Selusalemg ugjit na pestie'umg 'gja'sutuo'guomei Selusalemg. Ula pestie'umg migwite'tmi'tij ta'n tuijw ujuaqig'g ili tepgisa'tu'tipnig 'gja'sutuo'guomg ugjit Gjinisgam. ²³ Newgt na'gweg ala'sit 'gja'sutuo'guomg, na'te'l Salamano'q ugtusatimg. ²⁴ Na Lesui'paq mawita'titl ta'n eimlij aq maw gigoqopugutua'titl. Teluejig, "Tali pgije'tew we'gaw elugwalieg? Telimieg ta'n wenin. Pa na gil' na Nujiugs'tawi'wet ta'n Gjinisgam petgim'sg ugjit ilgwenan ugmimajuinumm, na menaqqajewei tlimieg!"

²⁵ Se'sus asitemaji, "Gis tlimuloqop gatu mo getlams'tuiwoqop. Ta'n goqwei tela'tegei Nujj ugwisunmg musga'sgt'tal ta'n weni. ²⁶ Gatu gilew ma 'gtlams'tmu'tiwoq muta gilew mo ntijjgluuewjig. ²⁷ Ntjijgluuewjig nutuijig aq nenaqig aq negmow majulgwala'taq. ²⁸ Ignmaqig iapijwewei mimajuaqan aq ma 'lta'gwig mn'tua'gig. Ma wen gisi ugsua'tuigwig. ²⁹ Muta Nujj gisi ignmuipnig aq negm me' espe'g je mu ta'n pas'g wen. Ma wen gisi ugsua'tuigwigw muta nujj ugpitng epultilijig. ³⁰ Ni'n aq Nujj newgte'jieg."

³¹ Mjiti newgt na Lesui'paq megnmi'titl gun'tal ugjit gun'teugta'new. ³² Na tujiw Se'sus telimaji, "Gis tela'tega'pnn pugwelgl 'lgowaqann 'gsisgwaq ta'n Nujj ignmuip tla'tegen. Goqwei weji 'gtu gun'teugte'ioq ugjit ula ta'n tela'tega'pn?"

³³ Na Lesui'paq asitema'titl, "Mo getu gun'tewto'lueg ta'n tel tla'tege't'p gelu'lg 'lgowaqan gatu ugjit ta'n teli egsuaqanimt Gjinisgam aq anmima'mt aq mo gepmrite'lmawt. Gi'l na pas'g ji'nm gatu teli ugsualsin 'st'ge' Nisgamewin."

³⁴ Se'sus asitemaji, "Ewi'gas'g Gjinisgam ugtwi'gatign ta'n Gjinisgam teluet, 'Nisgameultioq.' ³⁵ Geitu'g ta'n Gjinisgam ugtwi'gatign telueg na teliaq iapijewe. Gjinisgam telui'tapni, 'nisgameultijig' na mimajuinu' ta'n ignmuapni ugtagnutmaqanm. ³⁶ Gatu ugjit ni'n, Nujj megnip aq petgimip ula ugs'tqamug. Tal gis gilew thueioq egsuaqanimt Gjinisgam muta ni'n teluelap ni'n na Gjinisgam uggwisl? ³⁷ Mut 'gtlams'tuineu, mo tla'tegewan nujj ugtlgowaqann. ³⁸ Gatu tla'tegeian, je tlia mo 'gtlams'tuiwoq, 'gtlams'tmugoq ntlgowaqann glaman 'gji'tutoq nujj ni'n neg eig aq ni'n eim negmeg. Na tujiw me' uli gji'tugoq."

³⁹ Mjiti newgt wejo'tmi'tij ugsua'lanew. Pas'g mo gis tla'taqati'gw muta ejigla'sit aq naqalaji.

⁴⁰ Na tujiw Se'sus ap apaji asoqoma'sit na sipu teluisig Jol'tan, ta'n Sapatis i' tl sign'tuep aq siawqatg na'te'l. ⁴¹ Pugwelgig mimajuinu'g peita'jig negmeg, telimultijig, "Sa'n mo tla'tegegupnn mesgi'gl 'lgowaqann, gatu ta'n te'sg goqwei teluep ugjit ula ji'nm na teliaq." ⁴² Aq pugwelgig mimajuinu'g na'te'l getlams'tua'titl.

11

Lasalas nepg

¹ Etna na ula ji'nm teluisit Lasalas, gesnugwat. Wigit na gutanji'j teluisig Pettani. Mali aq umisl Malta na Lasalas wijigatijig. Mawgatmu'tijig. (² Me' enmiaq na ula Mali guta'tuatew amjaqto'suti Se'susal ugwwatg aq ga'smuatl ugwwat ulasapun e'w'g. Etna na ugjignaml Lasalasal ta'n gesnugwalitl.) ³ Na wijig'tijig e'pjiig elgitmua'tij Se'susal ula agnutmaqan, "Gjisaqamaw, na gitap ta'n gesalt mawi gsnugwat."

⁴ Ta'n tujiw Se'sus nutgeg ula agnutmaqan na teluet, "Ta'n teli gsnugwaj wet tliaqap ugjit Gjinisgam uggepmitelgaqanm. Musga's'gtm glaman Gjinisgam uggwisl 'gjigepmitelmaten. Etna na ugjit mo Lasalas etl gaqiegw na'te'l."

⁵ Na Se'sus gesalaji Maltaal, ugwe'ji'tl aq Lasalasal. ⁶ Gatu ta'n tujiw mesngeg agnutmaqan Lasalas 'gsnugwan, me' siawqatg ta'n eig tapuguna'q. ⁷ Na tujiw unaqapemg telimaji, "Apaita'nej Jutiaewa'gig."

⁸ Unaqapemg asitema'titl, "Nujgina'muet, gejigew Lesui'paq iganpugultijig getu gun'teugtesg'pnig aq ap nige' gisita'sin apaja'sin na'te'l?"

⁹ Se'sus telimaji, "Te's na'gweg newgtisga'q jel ta'pu ajietl eteg ta'n waseteg. Pa na ji'nm ala'sij miaw na'gweg ma ali pjitaqamagw muta waseteg. ¹⁰ Gatu ta'n tujiw ala'sij tepgig 'pjitaqamatew muta oqonitpa'q. Mo gis nemitegeg. Amujpa ala'si aq elugwatm 'ntlugowaqanm ge's gis tla'tega's." ¹¹ Ula na Se'sus telimaji. Toqo ap angu thuet, "Gitapinu Lasalas nepat gatu ni'n lia's aq tugwa'la's."

¹² Unaqapemg asitema'titl, "Amuj pem ila'sit, na tli uli npaj."

¹³ Getloqo Se'sus wesgut'p ugjit Lasalas 'nprn gatu negmow tel'ta'sultijig pas'g 'npanin. ¹⁴ Etna na ugjit menaqajewe telimaji, "Lasalas nepgaq. ¹⁵ Ugjit gilew wel'ta'si mo eimu ta'n tujiw nepgeg glaman 'gtlams'tmuitoqs'p ta'n tujiw nemituoq ta'n tliatew. Gatu nige' lta'nej negmeg."

¹⁶ Na Tuma (ta'n telui'tut, 'Tqope'j), telimaji ap igtigig unaqapemg "Wije'wanej nujgina'muet glaman mawi 'npu'titesnu maw negm." Na tujiw naqtm'i'tij.

Se'sus na negm ta'n apaji unaqo'lata mimajuinu'g aq mimajuaqan ignmuataq

¹⁷ Ta'n tujiw Se'sus pegisingeg Pettani telima'titl, Gis ne'wguna'q Lasalas gis utqutalugsin. ¹⁸ Weja'tegemg Selusalemg glapis Pettani maw suel tapu'gl loqtnn. ¹⁹ Aq pugwelgig Lesui'paq gis peita'pnig ugjit nat nmianew Maltaal aq Malial. Getu' apgnua'lanew ta'n teli nplij ugjignamual.

²⁰ Ta'n tujiw Malta nutgeg Se'susal wejgu'elitl, tewiet aq naji a'suguat, gatu Mali siawqatg wiguaq. ²¹ Malta telimatl Se'susal, "Gjisaqamaw, I'mu's'p 'njignamaq mo 'npu'uisoq. ²² Gatu geitu, je tlia nige', Gjinisgam ignmultew ta'n goqwei pipanimj."

²³ Se'sus telimatl, "Gjignam apaji unaqa'sitew utqutaqane'gati aq apaji minunsitew. Geitu'n?"

²⁴ Malta teli asitematl, "Geitu minunsitew ugtejgewei na'gweg ta'n tujiw Gjinisgam apaji minua'laj mimajuinu'g."

²⁵ Se'sus telimatl, "Ni'n na ta'n gisi apaji unaqo'la's mimajuinu'g aq ignmua's iapjiwewei mimajuaqan. Ta'n wen getlams'tasit ni'neg, mimajitew je tlia np'g. ²⁶ Ta'n wen mimajit aq getlams'tasij ni'neg, ugtejgewei na'gweg iga'q aq apaja'sian, ma 'npug. Ula getlams'tasin?"

²⁷ Teli asitematl, "Gjisaqamaw, teliaq teluen. Getlams'tasi gi'l na Nujiugs'tawi'wet ta'n Gjinisgam petgimappn ugjit ilgwenan ugtmimajuinung, Gjinisgam uggwisl ta'n wen sa'q esmalg't."

Se'sus eliet Lasalas utqutaqanmg aq atgitemit

²⁸ Ta'n tujiw Malta gis tlueteg ula na apaja'sit aq apsgwa'sit wiguaq aq gim wigumatl uggwe'ji'tl Malial. Gimewistoq aq telimatl, "Nujigina'muet pegising aq getu nmi'sg." ²⁹ Ta'n tujiw Mali nutgeg ula, smtug tewiet aq naji a'suguatl Se'susal. (³⁰ Se'sus menaq iga'qus na gutanji' gatm me' eig'p ta'n Maltaal etli ultesguappn.) ³¹ Na Lesui'paq ta'n eimu'ti'tij na wen'ji'guomg maw Mali etli apgna'la'titl Malial. Ta'n tujiw nemia'titeg wenaqa'silit aq jaqal tu'elilt na majulgwala'titl. Tel'ta'sultijig elielitl utqutaqanmg naji gsigawtemilitl.

³² Mali pegising ta'n Se'susal eimlij. Nemiaj na el nutgul'pa'sua'latl aq na tluet, "Gjisaqamaw i'mu's'p ula tet mu 'njignamaq 'npmuisoq!"

³³ Se'sus nemiatl etli gsigawtemilitl aq na Lesui'paq ta'n pejuwije'wa'titl gesigawtemul-tijig. Na tujiw ewlgwija'sg uggamlamun aq ewlite'lmaji. ³⁴ Pipanimaji, "Tami tet etli utqutaloqos?" Na teli asitema'titl, "Gjisaqamaw jugu'a aq nat nmitu ugtutqutaqanmg."

³⁵ Na tujiw Se'sus ugsagpigunml guta'tigul. ³⁶ Etna na ugjit Lesui'paq teluejig, "Nemituog ta'n tetuji gsalaj."

³⁷ Gatul alt teluejig, "Gisa'lapn nepapigwa'litl ji'nmul nemitegelin. Goqwei ugjit mo gisa'laqusnn Lasalasal mu 'nplin?"

Lasalas apaji mimajua'lut

³⁸ Ula telueliteg, Se'sus me' piam ewlgwija'sg uggamlamun. Eliet ugtutqutaqanmg ta'n gun'tew sapalqe'g, 'npuinu lame'g elising. Mesgi'g gun'tew gep'joqteq ta'n weji pisgwita'mg. ³⁹ Se'sus melgimaji, "Jigla'tug na gun'tew!" Malta ta'n ugjignaml neplipna, teli asitematl, "Gjisaqamaw gis ne'wiguna'q gisi utqutalut. Gis poqji sugul'gat aq wejima't."

⁴⁰ Se'sus telimatl, "Migwite'te'n na ula telimulap! Nmitutes Gjinisgam ugm'gigno'tim, 'gtlams'tmn." ⁴¹ Na tujiw ejigl te't'pja'tu'tij gun'tew. Se'sus wenaqapa'sit aq tluet, "Nuij miwatmul ta'n tel jigs'tuin. ⁴² Geitu apjiw jigs'tuin gatm wet thuei ugjit na mimajuinu'g ta'n eimu'tijig, glaman 'gtlams'tmu'titaq gi'l petgimip." ⁴³ Ta'n tujiw ula gis tlueteg, gesigaw wigumatl, "Lasalas 'gtaqqa'si!" ⁴⁴ Na ji'nm ta'n nepp'p getaqqa'sit. Te'tepjepisat ta'n telgi'g wape'g atla'wegn. Ugpitnn aq uggwatl tepgisi ajjigopitegl atla'wegnigtug aq atla'wegn ajjigopiteg ugsisgug. Se'sus telimaji, "Apgwa'lug aq iga'lug."

Lesui'paq iganpugultijig

gisita'sultijig ne'pa'new Se'susal

(Matiw 26.1-5; Malg 14.1,2; Lu'g 22.1,2)

⁴⁵ Pugwelgig Lesui'paq ta'n peji mittugwala'titl Malial ugjit apgna'lanew nemitu'tij ta'n Se'sus tela'teget aq getlams'tua'titl. ⁴⁶ Gatul alt apaita'jig ta'n Palasiaq eimu'tilij aq telima'tiji ta'n Se'sus gis tla'tegej. ⁴⁷ Na tujiw Palasiaq aq iganpugultijig patlia'sg mawi ultesgatultijig. Pipanimultijig, "Tala'taqatitesnu? Ula ji'nm 'lpa tela'tegetl pugwelgl paqalawaiqaqan. ⁴⁸ Siawi ignmug tla'tegen ula paqalawaiqaqan 'ms't wen 'gtlams'tuataq aq majulgwalaq. Na tujiw Lo'mewa'q assusultijig peita'taq aq gaq seioq'wattaq 'gjia'sutuo'guomg aq seioqwa'lataq ta'n te'sijig 'gmimajuinuminag."

⁴⁹ Newgte'jit negmow teluisit Gaiapas, na espe'g patlia's na newgtipunqeg, tluet, "Elue'wia'tioq! Mo goqwei geituoq? ⁵⁰ Me' gelu'igt'f'ew ugjit ginu pas'g newgte'jit ji'nm 'np'g ugjit mimajuinu'g je mu 'ms't mimajuinu'g gaq seioqwa'toq." ⁵¹ Mo negm gisite'tmug'p ta'n tel thuej. Negm na espe'g patlia's na newgtipunqeg. Igan gnu'a'teget ta'n Se'sus tli np'tew ugjit Lesui'paq ⁵² Aq mo pas'g ugjit negmow gatm elg ugjit mawo'lan Gjinisgam ugtmimajuinung ta'n al se's'ga'tmu'tijig ula ugs'tqamug.

⁵³ Weja'tegemgeg na na'gweg na Lesui'paq assusultijig angite'tmi'tij ta'n tl ne'pa'new Se'susal. ⁵⁴ Se'sus puni ala'sit mimajuinuigtug aq naqt'g Selusalemg. Mo ala'sigw Juti-aewa'gig gatm eliet na gutanji'j teluisit Eplaim ta'n gigjiw eteg paqtaqamigtug. Aq na'te'l wiji'tgweiwaji unaqapemg.

⁵⁵ Tel gne'ji'j na Lesui'paq ugpestiewtimuoq Siawa'timgewei pem gigja'sg aq pugwelgig mimajuinu'g weita'jig ta'n telgi'g Lesui'pewa'gig. El'ta'jig Selusalemg ugjit tla'taqatinew ta'n telteq 'tplutaqan. Amujpa waqama'sultitaq Nisgamewigtug, gesgmnaq na pestie'uti iga'qtnug. ⁵⁶ Getu' nemia'titl Se'susal aq ge's al mawita'tij 'gjia'sutuo'guomg na pipanimultijig. "Tal'ta'sioq? Ma ta 'pgisinug ula pestie'umg?" ⁵⁷ Na iganpugultijig patlia'sg

aq Palasiaq tewaggitmi'tij na glusuaqan ugjit ta'n wen gejiatl ta'n Se'susal eimlij amujpa gegnuwa'teget glaman ugsua'lataq.

12

Mali ta'n guta'tuap amjaqto'suti Se'susal uggwatg

(Matiw 26.6-13; Malg 14.3-9)

¹ Na asugomtesuguna'q gesgmnag Siawa'timgewei iga'qtnug, Se'sus eliet Pettani, ta'n Lasalas wigip. Negm na ji'nm ta'n Se'sus apaji minua'lapnn. ² Mijjuaqan ignmua'tipnn ugjit negm na'te'l. Malta etli apoqonmuet p'ta'utigug aq Lasalas pemgopit p'ta'utigug maw Se'susal. ³ Na tujiw Mali pegisulatl pu'taiji'tl waju'pelitl ta'n mawi mgo'tig amjaqto'suti. Wejitas'g poqtaqiaq nalt. Newgt 'ngatign te's'g pijiguta'tas'g pu'taiji'jigtug. Guta'tuaj amjaqto'suti Se'susal uggwatg aq ga'sumuatl usapun e'w'g. Na weljemaq amjaqto'suti se'so'qweg wen'ji'guomg. ⁴ Na tujiw newgte'jilitl Se'sus unaqapeml teluisilitl Suta Isgaliot, ta'n 'ntuisgalatal Se'susal, teluet, ⁵ "Goqwei ugjit ula amjaqto'suti mo netu-isgetas'gtunugus. Tepawgtig na suliewei ta'n ne'pa'tun newgtipunqeg, aq na suliewei gisi ignmuanesog na ewle'jultijig?" ⁶ Na ula wet thuet muta gmutnesuip. Ango'tg'p suliewei aq i' tli apoqonmasip. Mu gis thuet ta'n tali el'telmagupni ewle'juinu'g.

⁷ Gatu Se'sus teluet, "Punaje'w. Na wet tla'tegep ugjit gisgajugtmuin ta'n tli utqataliten. ⁸ Apjiw gugunatoqs'p ewle'jultijig mimajuinu'g, gatu ni'n ma iapjiw i'mu ta'n eimoq. Na maw gigwajiaq telimuloq."

Na tujiw iganpugultijig patlia'sg gisita'sultijig ne'pa'new Lasalasal

⁹ Pugwelgig Lesui'paq nutmajig Se'susal i'mlin Pettani aq el'ta'jig na'te'l. El'ta'jig mu pas'g ugjit Se'susal gatu elt getu nmianew Lasalasal ta'n Se'sus apaji minua'lapnn. ¹⁰ Na tujiw iganpugultijig patlia'sg gisita'sultijig elt ne'pa'new Lasalasal. ¹¹ Muta pugwelgig Lesui'paq puna'la'tiji iganpugua'tliji awna getlams'tua'titl Se'susal ugjit ta'n goqwei teliaqap Lasalasal.

Mimajuinu'g a'sugua'titl Se'susal wejgu pigwa'tij Selusalemg

(Matiw 21.1-11; Malg 11.1-11; Lu'g 19.28-40)

¹² Na wapg pugwelgig ta'n peita'pnig ugjit na Siawa'timgewei Pestie'uti nutma'tij Se'susal jugu'elin Selusalemg. ¹³ Na tujiw weji tmsmi'titl 'psetgun temasgo'tu'titl miti'sigtug teluisit palm aq tewita'jig naji a'suguanew Se'susal. Sesgu'tijig,

"Miwatmuanej Gjinisgam aq emtoqwalanej. Gjinisgam gepmitelmaj ta'n wen wejgu'elitl ugwisunmg. Gjinisgam gepmitelmaj Isle'laq ugtelege'witemual!"

¹⁴ Se'sus pem wejgu teppitl te'sipowji'tl ta'n we'jia'tipnn, ta'n telueg Gjinisgam ugtwi'gatign,

¹⁵ "Mimajuinutut! Saianewaq!

Mut jipalanew! Angaptmug!

Ta'n wen 'gtelege'witemultitoqs'p

wejgu'et wantaqo'tigtug.

Wejgu teppitl te'sipowji'tl."

¹⁶ Unaqapemg mo nestmu'tigupnig na tujiw. Gatu ta'n tujiw Se'sus gisi unagieteg aq elieteg wa'so'q na tujiw migwite'tmi'tij ta'n telueg'p Gjinisgam ugtwi'gatign ugjit ula. Aq migwite'tmi'tij ta'n wet tla'taqati'tij ugjit negm.

¹⁷ Na mimajuinu'g, ta'n wijitgweiwatipnn Se'susal ta'n wigumateg Lasalasal ugtutqutaqanmg aq apaji mimajua'lapnn siaw teluepnig ta'n goqwei gis nemitu'tij. ¹⁸ Etna na ugjit mimajuinu'g a'sugua'titl muta nutma'tipnig ta'n gis lugwatg'pnn mesgi'gl 'lgowaqann. ¹⁹ Na tujiw Palasiaq telimultijig, "Angaptmug, nentu'gweg! Mo un'ji el'ta'gw! 'Ms't ta'n te'sijig elue'wia'tijig aq majulgwala'titl." Na wegla teluepnig.

Na ta'sijig Gli'gewa'q gwilua'titl Se'susal

[El'ta'jig Pilipeg. Negm tleiawit Petse'taeg ta'n gigjiw wigultijig ta'nig mo Lesui'peulti'gw Pilip aq Antle' Gli'gewei ugwisunmual.]

²⁰ Etna na na'te'l alt Gli'gewa'q mawi 'lta'pnig Selusalemg ugjit na Siawa'timgewei pestie'uti ugjit emtoqwalanew Nisgaml. ²¹ El'ta'jig Pilipeg negm ta'n tleiawit na gutan Petse'ta Galaliewa'gig. Teluejig, "Saqamaw getu nemi'g'tt Se'sus."

²² El'ta'jig maw Pilip aq nat tlimatl Antle'al aq na tujiw el'ta'jig nat tlima'titl Se'susal. ²³ Se'sus asitemaji, "Tetaputesg iga'q ugjit ni'n na ji'nm ta'n Gjinisgam petgimip aq mimajuinualsiap mawi gepmite'lmugsin. ²⁴ Teliaq telimuloq, amujpa 'np'tes. Pa na wijei aq

gulumngwei 'sginmin na glapis iga'taqatmg maqamigeg aq 'np'g, pas'g newgte' 'sginmin. Gatu ta'n tuijw saqaliaq na tuijw nigweg aq minitew aq me' pugwelgt'tew. Pa wije aq ula 'sginmin amujpa ni'n 'np'tes. Na teliaq telimuloq."

Se'sus telimaji na Gli'gewaqaq aq maw 'ms't wen

²⁵ "Na mimajuinu ta'n tela'toq ugmimajuaqanm ta'n tel puatg, na 'n'tutew, gatu awna na mimajuinu tela'toq ugmimajuaqanm ta'n Gjinisgam tel puatg, 'msntew iapjiwewei mimajuaqan wa'so'q. ²⁶ Getu wen 'gtu nnaqapemij, tlimug jugwita'tij aq majulgwali'tij ni'n glaman 'ntlugowinung i'muttaq ta'n ni'n eim. Nujj gepmitelmataq ta'n wenig elugowijig. Teliaq na telimuloq."

Se'sus wesgut'p ta'n teli np'tew

²⁷ "Nige' 'ngamlamun ewlgwija's'g aq etug talua's? Etug lueg, 'Nujj ugs'tawi, ta'n goqwei getu tliaq glaman ma tlianug ni'neg. Gatu etna na ugjit wet jugu'a'p ugjit saputa'sin ula ulmaja'qon. ²⁸ Glaman tua's, 'Nujj, gisa'tu 'gwisunm gepmite'tas'gtn.'"

Na tuijw Gjinisgam metewistoq wa'so'q teluet, "Gis gepmite'tmap aq ap gepmite'ttes."

²⁹ Na mimajuinu'g ta'n alpugua'tiji, nutua'titl aq teluejig, "Gaqtugwaqig." Igtigig teluejig, "Ansale'wit gelulatl."

³⁰ Gatu Se'sus telimaji, "Wet nutuoqop Nujj mo ugjit ni'n gatu ugjit gilew 'gtlams'tuinew. ³¹ Tetaputesg iga'q ugjit na mimajuinu'g ula ugs'tqamug ilsutasultinew aq na iganpuguit ula ugs'tqamu, na mn'tu, pegwato'tg. ³² Ta'n tuijw unaqal'iten gujjieweigtug pugwelgtaq mimajuinu'g pejo'l'gig ni'neg." (³³ Wet thuet ula ugjit musga'tuanew ta'n tli amasgipnnten ta'n tli np'tew.)

³⁴ Na mimajuinu'g asita'pugua'titl, "Gjinisgam ugtwi'gatign telimugsieg Nujiugs'tawi'wet ta'n Gjinisgam petgimapan ugjit ilgwenan ugmimajuinung iapjiw mimajitew. Tal gis thuen na ji'nm ta'n mimajuinualsip amujpa unaqal'aten gujjieweigtug aq 'np'tew. Wen ta' u't'ji'nm ta'n mimajuinualsip? Tel'ta'sultieg negm na Nujiugs'tawi'wet."

³⁵ Se'sus asitemaji, "Amujpa na siawi 'lta'gw ta'n pemi lta'ioq ge's waseteg glaman mo oqonitpaqianug gesgmnnaq peita'woq ta'n el'ta'ioq. Ta'n wen pemiet oqonitpa'qigtug ma nmitug ta'n eliej. Ni'n na ta'n wen ignmuloq waseteg aq musga'tuloq ta'n 'lta'goq Nisgawewigtug pas'g me' gijga'ji'j wasetew ugjit gilew. ³⁶ Glaman 'gtlams'tasultigw ni'neg ge's eim ta'n eimoq. Na tuijw gugunmuitoqs'p 'ntwasetegm 'gtinnewaq."

Lesui'paq mo getlams'tua'tigul

Na ta'n tuijw thueteg ula, maja'sit aq mingwas'gtuaji ali gasigtuaji. ³⁷ Je thia gis lugwatg ta'n te's'gl mesgi'gl 'lgowaqan ugsisguaq, mo getlams'tua'tigul. ³⁸ Glaman ta'n iganigjitegewinu Aiseiao'q gis thuet, na thiatew,

"Gjisaqamaw, wen ta'n getlams'tg

'gtagnutmaqanminen?

Gjisaqamaw musga'tuaji

mesgi'gl 'lgowaqan,

gatu wen ta'n gisi gji'jiatl

Gjisaqamawul ugml'gigno'tim?"

³⁹ Etna na ugjit mo wen gisi gtlams'tmug aq Aiseiao'q ap teluep,

⁴⁰ "Mo getu 'ns'tasulti'gw

aq Gjinisgam gisa'laji melgatpa'tinew

aq ilta'tuaji ugtangita'suaqanmual

glaman mo gisi ns'tasulti'gw.

Teluet,

'Mo getu 'lta'gw ni'neg

ugjit 'npilan.

Na gis thiaq

muta mo getu 'gtlams'tuigw.' "

⁴¹ Aiseiao'q ula teluepnaq aq wesgumapan muta nemituap Se'susal gepmite'lm'gwi'tital ta'n tuijw westaugsi'gweg. Wesgumapan na ji'nmul ta'n Gjinisgam petgimatl ugjit ugs'tawian ugtmimajuinung aq ta'n tel gepmitelmut.

⁴² We'gaw thia pugwelgig Lesui'paq iganpugua'tiji getlams'tua'titl Se'susal, gatu mo wesgutmi'ti'gw mimajuinuigtug muta jipala'tiji Palasiaq ta'n teluepnig, "Tuege'tital wen 'gia'sutuo'guomg ta'n getlams'tg negmeg." ⁴³ Me' gesatmi'tip mimajuinu'g ul'te'lmugsinew je mu ul'te'lmugsinew Nisgawewigtug.

Se'sus uggulusuaqanml ilsumgutaq mimajuinu'g

⁴⁴ Na Se'sus gesigawewistoq, "Ta'n wen getlams'tuit mo pas'g ni'n getlams'tuit gatu elt negm ta'n petgimip. ⁴⁵ Ta'n wen nemi't, elt nemiatl ta'n wen petgimip. ⁴⁶ Ni'n na

ta'n ignmaqig waseteg mimajuinu'g. Wejgu'eiap ugs'tqamug pa wijei aq waseteg ta'n wen getlams'tasit ma oqonitpa'qigtug i'mug. ⁴⁷ Ta'n wen nutmuj 'ntglusuaqanm aq mo jigs'tmug ma ilsumaq. Weji pginap ugjit ugs'tawian mimajuinu'g mo ilsuman. ⁴⁸ Ta'n wen mo menuaqalig ni'n aq mo wesua'tuig 'ntglusuaqanm eig newgte'jit ta'n ilsumatal. Na glusuaqan ta'n wesgutmap, ilsumgutaq ugtejgewei na'gweg. ⁴⁹ Ula tliatew muta wegla mo ni'n 'ntangita'suaqanm't'pn gatu Nujj ta'n petgimip telimip 'ms't goqwei ta'n telimuloq. ⁵⁰ Geitu ta'n goqwei telimip 'pgisitugsitoqs'p iapjiwewei mimajuqaqan. Ta'n goqwei telimuloq na Nujj telimip ugjit tlimulinew. Na teliaq telimuloq. Geji'g ta'n wen Nujj jigs'tuatl na apji mimajitew."

13

Se'sus gesispa'tuaji unaqapemg uggwatuat

[Etna na ta'n gisteju i' tla'teget. Nasoqtsgmegewe'g 'mg'sng al nasgua'tiji aq 'mjega'tual uggwatuatq.]

¹ Na ugtejgewe't'p na'gweg glapis na pestie'uti Siawa'timgewei. Se'sus geitoq tetaputesg iga'q ugjit negm 'nqatmn ula ugs'tqamu aq lien ujjeg. Apjiw gesalajig ta'nig negmewe'g ula ugs'tqamug aq enmi gsalaji aq glapis ugtejgewei.

² Negm aq unaqapemg etl uloqotalultijig. Na tujiw mn'tu wet nu'gwalatl Sutaal, Simon Isgaliot uggwisl, ugjit 'ntuisgetun Se'susal. ³ Se'sus geitoq ujjl ignmat'p ml'gigno'ti ugjit 'ms't goqwei assutmn. Geitoq Nisgamewigtug wejiet aq ap apaja'sitew Nisgamewigtug. ⁴ Se'sus weji unaqa'sit p'ta'utigug. Mena'latl uggotmual aq gigtogopilg gasigo'suti negm ugtassuign. ⁵ Na tujiw ta'sg samqwan guta'toq nuji ugsispasutio'qigtug aq poqji gsispa'tuajig unaqapemg uggwatuatq aq ga'sumuaji e'w'g na gasigo'suti gigtogopisij. ⁶ Iga't Simon Pie'leg ta'n telimtl, "Gjisaqamaw getu 'gsispa'tuin 'ngatl?" ⁷ Se'sus asitematl, "Mo geitu'n nige' ta'n etl tla'tegei gatu me' enmiaq ns'tasites."

⁸ Pie'l na teluet, "Ma ignmulu 'gsispa'tuin 'ngatl, nige' gisna ta'n pa tujiw!" Se'sus asitematl, "Mo 'gsispa'tuluan 'ggatl ma nugu gis nnaqapemiun."

⁹ Simon Pie'l na teli asitematl, "Gjisaqamaw, mut pas'g 'gsispa'tuin 'ngatl. Elg 'gsispa'tui 'npitnn aq nun'ji."

¹⁰ Se'sus teluet, "Ta'n wen gis gisapalsit aq ala'sij, pas'g puatg uggatl 'gsispa'tugsin ugjit waqame'n. 'Ms't waqamo'ltioq pas'g newgte'jit." (¹¹ Na gis geitoq ta'n wen 'ntuisgalgatal. Etna na ugjit na wet luwet, "Ms't waqamo'ltioq Nisgamewigtug pas'g newgte'jit.")

¹² Ta'n tujiw uggwatuatq gaqapa'tuateg, Se'sus apat nasa'latl pitoqsilitl uggotm aq apaja'sit ta'n epip p'ta'utigug. Pipanimaji, "Nestmu'tioq ta'n gis tla'tegei ugjit gilew? ¹³ Telui'tioq nujigina'muet aq Gjisaqamaw, na tetapui'tioq aq tetapua'taqatioq muta ni'n na. ¹⁴ Gisapa'tuloqol 'ggatual ni'n ta'n Gjisaqamaw aq nujigina'muet gilew 'gsispa'tatultigoq 'ggatual aq mawi apoqonmatultigoq ta'n tel lugutioq. ¹⁵ Gis musga'tuloqop ta'n tla'tagatitogs'p glaman gilew tla'tagattoqs'p ta'n ni'n tla'tega'p ugjit gilew. ¹⁶ Telimuloq, 'Lugowinu mu aji espeiugw je mu ugtassusiteml aq nutagnutmetwinu mu aji espeiug je mu ta'n wen petgimtl.' Teliaq na telimuloq. ¹⁷ Nige' geituoq ula teliaqewe'l. Pa na tla'taqatioq Gjinisgam ul'te'lmugsitogs'p.

¹⁸ "Mo 'ms't wesgumuloq, geji'gig ta'nig gisi mgngig. Gatu amujpa na tliatew ta'n Gjinisgam ugtwi'gatin telueg, 'Newgte'jit ji'nm ta'n toqwataleg 'gtanitew.' ¹⁹ Nige' ula telimuloq gesgmnaq telianug glaman ta'n tujiw tliaq 'gtlams'ttoqs'p ni'n na newgte' ta'n apjiw eim. Gesgmnaq ugs'tqamu gisita's'gtugweg eimap, nige' eim, aq apjiw i'ttes. ²⁰ Ta'n wen wel'ta'sualat ni'n pas'g wen ni'n elgimg, elg wel'ta'sualit ni'n ta'n Gjinisgam petgimip. Aq ta'n wen wel'ta'sualit ni'n wel'ta'sualat Nujj ta'n wen petgimip. Teliaq na telimuloq."

Se'sus wesgumatl ta'n wen 'ntuisgalgatal

(*Matiw 26.20-25; Malg 14.17-21; Lu'g 22.21-23*)

²¹ Ta'n tujiw Se'sus gis tluwetg ula mawi ewlgwija's'g uggamlamun aq teluet, "Telimuloq teliaqewei newgte'jit te'sioq 'ntuisgalitew."

²² Unaqapemg angamtultijig aq mo geja'tigul ta'n wen wesgumatl. ²³ Newgte'jilitl unaqapeml ta'n Se'sus gesalatl pemgopilitl gigjiw Se'suseg. ²⁴ Simon Pie'l matgwetuatl aq telimatl, "Pipanim ta'n wen wesgumatl."

²⁵ Na tujiw na unaqapeml gigja'silitl Se'sus aq pipanimtl, "Wen ta na Gjisaqamaw?"

²⁶ Se'sus asita'puguet, "Gtaqqapa'tua's na pipnaqan p'tewapuigtug aq ignmua's, na negmewitew." Na tujiw wesua'toq pipnaqanji'j wetgapa'toq aq ignmuaj Sutaal, Simon Isgaliot uggwisl. ²⁷ Ta'n teli nqase'g Suta wesua'toq pipnaqanji'j Gjinn'tu pija'sitl ugtinneg, Se'sus telimatl, "Tetaga'tega ta'n getu tla'tegen!" ²⁸ Gatu ta'n wenig p'ta'utigug pemgopultijig mo nestua'tigul ta'n goqwei wesgutmilij muta ta'n tujiw na mimajuinu ignmugsit na

wetgapa'tas'g pipnaqan. Na etl gepmite'lmut. ²⁹Suta ango'tg'p na suliewei. Alt unaqapemg tel'ta'sultiyig Se'sus telimatl ugjit nattelmilin ta'n goqwei nuta'ma'tij ugjit na pestie'umg, gisna ugjit ignmuan nat goqwei ewle'juinu'g.

³⁰Na ta'n tujiw Suta wesua'toq na pipnaqan na smtug tewiet. Na nige' gis tepgig.

Na pilei 'tplutaqan

³¹Na ta'n tujiw Suta maja'siteg, Se'sus na teluet, "Nige' Gjinisgam gepmitelmit ni'n na ji'nm ta'n petgimip aq Gjinisgam miwatmuaten aq emtoqwalaten ugjit ta'n te's'g goqwei teliaq ni'neg. ³²Ta'n tujiw Gjinisgam miwatmuaten aq emtoqwalaten ugjit ta'n goqwei teliaq ni'neg. ³³Nn'jantut, mawi gsaluloq. Wijitgweiultoqs'p pas'g gijga'jig. Gwiluitoqs'p gatu nige' telimuloq ta'n telimg'pnig igtigig, 'Ma gisi lta'woq ta'n eliei.' ³⁴Pilei 'tplutaqan ignmuloq. "Gsaltultigw ta'n ni'n teli gsaluloq. Amujpa na gesaltultioq." ³⁵'Ms't mimajuinu'g 'gjitta'g gilew nnaqapemg 'gsaltultioq."

Se'sus igani usgutg ta'n Pie'l thuetew mo nenuan Se'susal
(*Matiw 26.31-35; Malg 14.27-31; Lu'g 22.31-34*)

³⁶Simon Pie'l pipanimatl, "Gjisaqamaw tami elien?" Se'sus asitematl, "Ma gis majulwaliwn nige' ta'n eliei. Gatu me' enmiaq majulgwaliwites."

³⁷Pie'l pipanimatl, "Gjisaqamaw, goqwei ugjit ma gisi majulgwaliw nige? Gisgaje'i 'nprmn ugjit gi'l aq iga'tun 'ntmimajuqaanm."

³⁸Se'sus na teli asitematl, "Tel'ta'sin gisgaje'in 'nprmn ugjit ni'n. Telimul teliaqewei. Gesgmnaq napew getu'g gi'l si'st thuetes mo nenuiwn." Na.

14

Se'sus na negm ta'n la'lugsitesnu wa'so'q

[Se'sus wesgutg ta'n teli np'tew, na tujiw unaqapemg sespetelma'titl aq ewlgwujultiji.]

¹Se'sus telimaji, "Mut ignmatmnew 'ggamlamunual ewlgwija's'gtn. Lita'sualug Gjinisgam aq elg lita'sualig ni'n. ²Pugwelgi wen'ji'guoml etegl ta'n nuji wigij aq eliei nat gisgaja'tuloqol ugjit gilew. Mo gis tlimuliwoq ula mo tlianug. ³Ta'n tujiw lia'n aq nat gisgaja'tuloqol ta'n i'mu'titoqs'p, apaja'sites aq la'lultoqs'p ugjit i'mu'tinew ta'n eim. ⁴Geituoq ta'n eliei aq ta'n tli 'lta'toqs'p."

⁵Tuma telimatl, "Gjisaqamaw, mo geju'lueg ta'n elien. Tali gjitutesnen ta'n tli 'lta'tesnen?"

⁶Se'sus asitematl, "Ni'n pas'g newgte'ji ta'n gis la'lultoqs'p nuji aq ma wen piluei. Ni'n telimuloq teliaqewei aq gis lita'sualitoqs'p. Ni'n na ta'n ignmultoqs'p iapijwewei mimajuqaan. Ma wen gis liegw Nujjeg glapis ni'n la'l'g. ⁷Nige' gilew gi's gis nenuioq. Gatu menaqqajewei nenuioqosn, nenuaqoqpnn elg nuji. Nige' weja'tegemg gejiq aq gis gis nemioq."

⁸Pilip telimatl, "Gjisaqamaw musga'tueg Gujj, na pas'g tel puatmeg."

⁹Se'sus asitematl, "Pilip, menaq ta nenuiwn, je tlia gis teli pgiji wijitgweiuloq? Ta'n wen nemi'p, nemiapnn nuji. Goqwei wet thuen, 'Musga'tuin Gujj'? ¹⁰Mo ta getlams'tmun, Pilip, ni'n eim Nujjeg, aq Nujj eig ntinneg? Na glusuaqann ta'n gisi usgutmuloqopnn mo wejianugupnn 'ntangita'suaqann. Nuji ta'n eig ntinneg ugtlgowaqan elugwat. ¹¹'Gtlams'tmu'tigw ni'n eim Nujjeg aq Nujj eig ntinneg. Gatu ma gisi gtlams'tmu'tiwoq ugjit ta'n gis tlimuloq na tujiw 'gtlams'tuigw muta mesgi'gl ta'n goqwe'l gis lugwatman. ¹²Ta'n wen getlams'tasit ni'neg, na 'lgowaqan tla'tegetal ta'n ni'n gis tla'tega'p. Tla'tegetal me' mesgi'gl 'lgowaqan muta ni'n eliei Nujjeg. Teliaq telimuloq. ¹³Ta'n goqwei Nujj gelutmat, 'ntwisunmg e'wman, ni'n tla'tega's, glaman ni'n na uggwisl gepmitelma's Nujj. ¹⁴Glutmuin ta'n pas'g goqwei 'ntwisunmg, na tla'tega's, na teliaq telimuloq."

Se'sus teplumaji petgitmuaneu na Wejuli Nisgaml

¹⁵"Pa na 'gsalioq jigs'tmuitoqs'p ta'n ni'n telimuloqol glaman mimajuinu'g emtoqwalataq Gjinisgam. ¹⁶Pipanima's nuji aq negm ignmugsitoqs'p ap igtigl nuji apoqonmuelitl ta'n wijitgweiugsitoqs'p iapijw. Ma 'nqalugsiwoq. ¹⁷Etna na negm Wejuli Nisgam ta'n musga'tugsitoqs'p teliaqewei. Na mimajuinu'g ta'nig mo getlams'tasulti'gw ni'neg ma gisi menuege'tigul muta mo gwilua'tigul aq mo nenua'tigul gatu gilew nenu'luoq aq nige' Wejuli Nisgam maw mimajultioq aq ma 'pgije'nug 'gtinnewa'q i'tew.

¹⁸"Ma 'nqaluloq newgtugwa'lugutioq pa wije'i aq mijua'ji'g ta'n mo ungi'gwig ta'n angweiagutaq. Apaja'sites gilew ta'n eimu'tioq. ¹⁹Apugjige'l na mimajuinu'g ula ugs'tqamug ma nugu nemi'gwig gatu gilew nmitoqs'p, muta me' apaji wijitgweiultoqs'p. Apaji minunsites. Elt apaji minua'lultoqs'p gilew. ²⁰Ta'n tujiw na na'gweg iga'qt'tew ta'n

tujiw minunsian, ugijgi'tutoqs'p na ni'n eim Nujjeg aq gilew eimu'tioq 'ntinneg aq ni'n eim 'gtinnewaq.

²¹ "Ta'n wen wesua'tuitl 'nt'plutagnml aq jigs'tmuitl na negm ta'n gesalit. Nujj 'gsalatal ta'n wen gesalit, ni'n 'gsala's aq musgalsites negmeg."

²² Na tujiw Suta (mu Suta Isgaliot) teluet, "Gjisaqamaw, tal gis musgalsites pas'g ninen aq ma nmu'lu'g igtigig mimajuinu'g?"

²³ Se'sus asitematl, "Ta'n wen gesalit 'ntglusuaqanml, jigs'tmuitl, aq nuji 'gsalatal. Ni'n aq nuji lattesen ugtinneg aq wigitesnen. ²⁴ Ta'n wen mo jigs'tmuigul 'ntglusuaqanml, mo gesaligw. Na agnutmaqan ta'n telimuloqop mo wejianugup 'ntangita'suaqanm gatuejiw Nujjewigtug ta'n petgimip.

²⁵ "Wegla wet tlimuloq ge's wijitgweiluloq. ²⁶ Gatuejiw ta'n tujiw nqalultoqs'p Nujj petgimatal nuji apoqo'nmuelitl na Gjinsigam ugtottml na Wejuli Nisgaml 'ntwisunng. Wejuli Nisgam gina'mugsitoqs'p 'ms't goqwei aq gisa'lugsitoqs'p migwite'tmnew ta'n te's'g goqwei gis tlimuloqop.

²⁷ "Naqtmuloq ignmatingewei. Ignmultoqs'p wantaqo'ti 'gtangita'suaqanm aq 'ggamlamunuaq aq iappiwtezew. Mo teli ignmuloq ta'n mimajuinu'g teli ignmugsioq. Mut ignmatmnew 'ggamlamunuaq ewlgwija'sgtu gisna sespeta'sgtu aq mut jipasultinew. ²⁸ Nutuioqop telimuloq, "Nqaluloq gatuejiw ap apaja'sites gilew ta'n eimu'tioq." 'Gsalioq ul'ta'sultioq ta'n tel liei Nujjeg muta negm me' espe'g aq ni'n. ²⁹ Nige' wet tlimuloq wegla gesgmnaq tlianug glaman ta'n tujiw tliaq 'gtlams'tuitoqs'p. ³⁰ Ma piam mamun glululoq muta mn'tu ta'n iganpuguit ula ugs'tqamu wejgu'et. Gatuejiw ma gis tala'ligw. Mo telgi'g ml'gigno'ti geggunmug 'st'ge' ni'n. ³¹ Tla'tega's ta'n pas'g goqwei Nujj tel puatg glaman na mimajuinu'g 'gjittaq ta'n tetuji gsalj Nujja. Jugwita'gw, maita'nej."

15

Se'sus na negm ta'n gisa'laji mimajuinu'g mimajultin aq Nisgamewigtug ligutilin gatuejiw amujpa siawqatmu'tijig negmeg

¹ "Etna na ni'n Se'sus ta'n gisa'l'gig mimajuinu'g mimajultinew aq ligutinew Nisgamewigtug, pa wijeji aq gle'pmenaqsi gisa'toqol nipispaqan nigwen. Nuji iga'taqug gigji ango'tg gle'pmenaqsi aq pa na wijeji nuji gigji angweiwaji ugtmimajuinung. ² Nujj jigla'toqol ta'n goqwe'l mo gelu'lgtnugl ugmimajuuaqanmuaq glaman ulataqatitaq ta'n tel mimajultijig Nisgamewigtug. ³ Pa wijeji aq nuji iga'taqug temo'toqol nipispaqanji'jl ta'n mo gle'pl el nigwenugl aq wegla ta'n wel minigl waqama'toqol glaman me' pugwelgt'tal gle'pl ta'n minigt'tal. Ni'n mimajuinu'g ignmaqig iappiwewei mimajuuaqan. Pa wijeji aq nuji iga'taqug waqamo'toqol nipispaqan, Nujj waqama'tuaj ugmimajuuaqanmuaq aq nige' ligutinew Nisgamewigtug. ⁴ Na nipispaqan ta'n gis tmta's'g gle'pmenaqsi ma gis nigwenug goqwei glapis siaw nasteg gle'pmenaqsigtug. Pa na wijeji gilew ma gis tla'taqatitioq ta'n Gjinsigam tel puatg glapis siawqatmu'tioq ni'neg. Siaw mawgatmu'tigw ni'neg aq ni'n siaw wijitgweilultoqs'p.

⁵ "Ni'n na pa wijeji aq gle'pmenaqsi aq gilew pa wijeji aq nipispaqan. Ta'n wen siawqatg ni'neg aq ni'n negmeg etna na negm ta'n pugwelgt'tal tla'tegetal ugjit ni'n. Pa na ni'n mo eimu 'gtinnewaq aq mo ni'n apoqonmuloq ta'n goqwei tla'taqatitioq ma tepawgtinug Nisgamewigtug. ⁶ Ta'n wen mo siawqatmug ni'neg ejigla'lut, pa wijeji aq nipispaqan ta'n weji tmta's'g gle'pmenaqsigtug aq gaqi gispateg. Wegla nipispaqan mawo'tas'gl aq elo'tas'gl pugtewigtug ugjit nu'gwa'tas'gtu. ⁷ Siawqatmu'tioq ni'neg aq 'ntglusuaqanml siaw jigs'tmuigw aq majulgwatmui na tujiw pipanigesultioq ta'n tel puatmoq aq 'msntoqs'p.

⁸ "Etna na ula Nujj gepmite'lmaten ta'n tujiw tla'taqatitioq ta'n tel puatg aq pejo'loq igtigig Nisgamewigtug. Na tla'taqatitioqs'p tel musgalsultioq nnaqapemultinew. ⁹ Teli gsaluloq ta'n Nujj teli gsalij. Migwite'tmug ta'n teli gsaluloq aq na tl mimajultig. ¹⁰ Jigs'tmuioq ta'n telimuloq, na tl siawqatmultoqs'p 'ntgsaltuaqanm aq siawi gsalultoqs'p. Pa na wijeji aq ni'n ta'n tel jigs'taq Nujj ta'n telimij aq na tl siawqatm ugt'gsaltuaqanm aq negm siawi gsalit.

¹¹ "Wet tlimuloq gla glaman ulgwijultioqs'p ta'n ni'n teli ulgwijin. 'Ntwelgwijuaqanm ignmultoqs'p 'ggamlamunual glaman 'ggamlamunual pajiji ulgwitt'tal. ¹² Etna na ula ta'n telimuloq. 'Gsaltultigw ta'n ni'n teli gsaluloq.' ¹³ Ta'n mawi ms'gi'g ugsaltuaqan mimajuinu gis neia'tuataq witapaq na iga'tutew ugmimajuuaqanm ugjit negmow. Ma gis piami gsalugsiwoq wen st'ge' ula. ¹⁴ Aq gilew na nitapaq, tla'taqatitioq ta'n telimuloq. ¹⁵ Nige' gisugw mu nugu telui'tuluoq 'ntlugowinung muta lugowinu' mo geitug ta'n ugtassusiteml

getu tla'tegelij. Gatu awna telu'tuloq nitapaq muta gaq tlimuloqol ta'n te'sg goqwei nutmap Nujjewigtug. ¹⁶ Mo gilew megniwoqop. Ni'n megnuloqop aq iga'luloqop ugjit munso'ltinew tla'taqatinew ta'n tel pualuloq aq gina'mug mimajuinu'g ugjit majulgwalinew. Na tujiw iapijwewei mimajuagan guguntaq aq iapijw majulgwalitaq. Tla'taqatioq na Nujj ignmugsitoqs'p ta'n pas'g goqwei gelutmuoq 'nwisunmg. ¹⁷ Etna na ula ta'n melgimuloq, "Gsaltultigw!"

Wegla mimajuinu'g ta'n mo tleiaulti'gw Nisgamewigtug masgelmugsitoqs'p

¹⁸ "Pa na mimajuinu'g ta'n mo tleiaulti'gw Nisgamewigtug masgelmugsioq, amujpa migwite'tmoq, tng ni'n masgelmipnig. ¹⁹ Gatu ni'n weji mgnuloqop ula ugs'tqamu ta'n mimajuinu'g eimu'tijig aq mu nugu tleiaultiwoq. Etna na ugjit ula mimajuinu'g masgelmugsioq. Gatu tleiaultioq ula mimajuinu'g, na tujiw ula mimajuinu'g 'gsalugsitoqs'p ta'n teli gsala'tiji un'januaq. ²⁰ Migwite'tmug ta'n telimuloqop. Mo na gisteju me' espeieg aq ugtassusiteml. Ta'n teleiwipnig na wijei gilew tleiusgitoqs'p. Amasgipnnpnig ni'n aq elt gilew amasgipnngsutoqs'p. Jigs'tmu'i'tisnn 'ntglusuaqanml, jigs'tugsitoqs'p elt gilew 'gglsuaqanmual. ²¹ Gilew tleiaultioq ni'neg, etna na ugjit tla'lugsitoqs'p ula ta'n te's'gl goqwe'l muta mo nenua'tigul nujjl ta'n petgimip. ²² Ma ilsumam'gig ta'n tel pata'taqati'tij ta'n mo menuaqaligupnig mo jugu'ewasn aq gluluaqasn. Gatu nige' wejju'eiap aq gelu'lg'pnig aq nige' geitu'tij ta'n tel pata'taqati'tij aq ma nugu gisi iga'tu'titl ugtlue'utiwal. ²³ Ta'n wen masgelmit masgelmat elt nujjl. ²⁴ Weji pginisn ugjit mesgi'g lugwawaqan lugwatmn ta'n menaq wen pa tela'tegegw. Nemi'pnig ta'n gis tla'tegei pas'g mo jigs'tuigupni awna masgelmipnig aq maw Nujjl. Etna na ugjit tli ilsumaten. ²⁵ Amujpa na wet tliaq glaman ta'n goqwei ewi'gas'g Gjinisgam ugtwi'gatign tliatew, 'Mo goqwei geggunmi'ti'gw ta'n tel masgelmi'tij.' Pisuiw masgelmijig.

²⁶ "Nujjeg ugji petgima's Nuji apoqonmuet na Wejuli Nisgam. Ta'n tujiw 'pgising gina'mugsitoqs'p teliaqewei ugjit Gjinisgam aq usgumitew. ²⁷ Aq elt gilew usgumitoqs'p, muta wijitgweioq mawi amgweseweieg al gina'muaneg."

16

¹ Se'sus siawewistog, "Na ula gis tlimuloq glaman ma se'stoqutiwoq. ² Tuaqtesgugsitoqs'p ugta'sutuo'guomuaq. Iga'qt'tew na'gweg ta'n tujiw wen ne'po'qsioq t'la'sitew etl lugowatl Nisgaml. ³ Na wegla tla'lugsitoqs'p muta mo nenua'tigul Nujjl gisna ni'n. ⁴ Gatu ula gis igan gnuat'uloq glaman iga'q na'gweg ugjit negmow tla'taqatinew, wegla migwite'ttoqs'p ta'n telimuloqop."

Wejuli Nisgam ugtlgowaqanm

"Amgweseweieg mo telimuloqopn wegla muta me' pem siaw wijitgweiluloqop. ⁵ Gatu nige' gis timuloq muta eliei negmeg ta'n petgimip. Gatu mo wen te'sioq pipanimip, 'Tami elien?' ⁶ Muta nige' ta'n gis tlimuloq 'ggamlamunual ewlgwitgl. ⁷ Gatu telimuloq teliaqewei me' glu'lt'tew ugjit gilew na ni'n jigla'sia's. Gatu mo jigla'wan na nujiapoqonmuet ta'n teluisit na Wejuli Nisgam ma 'pgisinug gileweg. Gatu jigla'sia's na tujiw Wejuli Nisgam petgimultoqs'p ni'n. Teliac na telimuloq. ⁸ Ta'n tujiw 'pgising negm musga'tuataq mimajuinu'g ugs'tqamug, ta'n tel lue'winuulti'tij, aq ta'n tel pata'tegewinuulti'tij. Musga'tuataq na Gjinisgam uggelu'lgm eteg ugjit apoqonmuan aq gisi jiglo'lataq ta'n tli ilsumaten. Musga'tuataq oplita'sultijij ugjit ta'n goqwei tetapu'aq aq ta'n Gjinisgam tli ilsutegetew. ⁹ Musga'tuataq ta'n tel lue'winuulti'tij muta mo getlams'tuigupnig. ¹⁰ Musga'tuataq ta'n tli oplita'sultijij ugjit ta'n goqwei tetapu'aq Nisgamewigtug muta eliei Nujjeg aq gilew ma nugu nemi'woq. ¹¹ Musga'tuataq ta'n tli oplita'sultijij ugjit Gjinisgam ugtilsutaqanm muta iganpuguit ula ugs'tqamu na mn'tu gis gisi ilsumut.

¹² "A na me' pugwelg ta'n goqwei getu tlimuloq, gatu nige' ugsami ms'gi'gt'tew ugjit gilew gisipugutmnnew. ¹³ Gatu ta'n tujiw na Wejuli Nisgam ta'n musga'tugsitoqs'p teliaqewei ugjit Gjinisgam 'pgising negm ilgwenugsitoqs'p teliaqeweigtug. Ma usgutmg ta'n goqwei gisite'tg pas'g usguttew ta'n goqwei gis nutg aq tlimugsitoqs'p ta'n goqwei tliatew. ¹⁴ Ugsua'tutew ta'n goqwei ni'nnewei aq musga'tugsitoqs'p aq ignmugsitoqs'p na tl gepmite'lmitew. Nutuj ta'n usgutma's na agnutmugsitoqs'p. ¹⁵ Ta'n te's'g goqwei nuji geggunng ni'nnewei. Etna na ugjit wet thuei Wejuli Nisgam ugsua'tutew ta'n goqwei ignmaq aq musga'tugsitoqs'p. Na."

Ewlgwijuaqan aq welgwijuaqan

¹⁶ "Apugjig jigla'sites aq ma gis nemi'woq, aq na tujiw apugjige'l ap nmitoqs'p."

¹⁷ Alt unaqapemg telimultijig, "Etl 'gtu talimugsi'gw? Telimugsi'gw, 'Apugjig ma nmi'woq aq na tujiw ap apugjige'l nmitoqs'p.' Elt teluet, 'Eliei nujjeg.'" ¹⁸ Etna na ugjit

pipanimultijig, "Etl'i 'gtu talimugsi'gw ta'n tujiw teluet, 'Apugjige'l?' Mo geitug ginu ta'n goqwei wesgutg."

¹⁹ Se'sus gejjaji getu pipanima'titl, glaman telimaji, "Teluei, 'Apugjige'l ma nmi'woq aq na apugjige'l nmitoqs'p.' Etna na ula pipanimultioq? ²⁰ Atgitemultitoqs'p aq ewlgwiltitoqs'p. Gatu igitig mimajuinu'g ta'nig mo getlams'tmu'ti'gw ul'ta'sultitaq ta'n ni'n tla'liten. Ewlgwiltitoqs'p gatu ta'n teli atgitemultitoqs'p jensi sa'se'wa'sgt'ew aq pajiji ulgwiltitoqs'p. Teliag na telimuloq. ²¹ Ta'n tujiw e'pit getu un'janit geitoq na poqjipnej. Gatu ta'n tujiw un'jan gisi ugs'tqamuilij. Nige' welgwijing muta un'jan gisi ugs'tqamuilitl. ²² Assma nige' wijei ugjit gilew. Nige' ewlgwiltioq gatu ap nmultoqs'p, 'ggamlamunual pajiji ulgwitt'tal aq ma wen gis jigla'tugsiwoq ula ulgwijuaqan.

²³ "Ta'n tujiw na na'gweg iga'q, gilew ma pipanimiwoq pas'g goqwei, muta nuji ignmugsi-toqs'p ta'n pas'g goqwei glutmu'tioq nwisunmg. Teliag na telimuloq. ²⁴ Glapis nige' me' menaq goqwei pipanigesultiwoq 'nwisunmg. Glutmug' nwisunmg aq 'msntoqs'p, glaman 'ggamlamunual tetuji ulgwitt'tal."

Se'sus telimaji, "Ni'n wissuignemg'p na iganpuguit ula ugs'tqamu"

²⁵ "A'tugwaqann e'wmapnn ta'n tel tlimuloq wegla. Gatu tetaputesg iga'q ta'n ma nugu e'wmuan a'tugwaqann. Menaqqajewei usgutmultoqs'p nuji. ²⁶ Ta'n tujiw na na'gweg iga'q, pipanimatoqs'p negm 'nwisunmg. Mo etl tluew pipanimass negm ugjit gilew. ²⁷ Muta Nujj gesalugsiog muta gilew gesalioq aq getlams'tmoq wejia'p negmeg. ²⁸ Ni'n wejia'p Nujjewigtug, aq ugs'tqamug pegisinap; aq ap nige' naqt'tes ugs'tqamu aq eliei Nujjeg."

²⁹ Na tujiw unaqapemg telima'titl, "A' na nige' menaqajewei tlewistun aq mo e'wmun a'tugwaqan. ³⁰ Nige' gejitleg 'ms't goqwei geitu'n. Aq goqwei ugjit mil pipanimultesnen ugjit 'gji'tunen ta'n goqwei geitu'n. Wegla gisa'lugsieg'pnn 'gtlams'tulinen gi'l wejien Nisgamewigtug."

³¹ Se'sus asitemaji, "Nige' tel'ta'sultioq getlams'tuioq? ³² Na na'gweg iga'q aq nige' gis iga'q ta'n tujiw 'ms't gilew gaq se'sa'to'qutitoqs'p. 'Ms't wen apaja'sitew wiguaq aq ni'n 'ngutugwa'lugwa's. Gatu mo menaqajewei newgtugwa'lugow muta Nujj wijitgweiwit. ³³ Ula ugs'tqamug mimajuinu'g gitnm'titoqs'p gatu ml'gito'ltigw! Wissuignemg'p na iganpuguit ula ugs'tqamu. Na ula wet tlimuloq glaman i'mu'tioq ni'neg aq guguntoqs'p wantaqo'ti 'ggamlamunuaq aq 'gtangita'suaqanmuaq."

17

Se'sus a'sutmessewajig unaqapemg

¹ Ta'n tujiw Se'sus gaqewistoqeg, elapa'sit wa'so'q aq teluet, "Nu' (Tata't), na ajiet iga'q. Pipanimul gepmitelmi 'ggwis, glaman ni'n 'ggwis gis gepmitelmultes. ² Ignmui't'p assuman 'ms't mimajuinu'g glaman gisi ignmua's iapijwewei mimajuaqan wa'so'q ta'nig ignmui't'pnig. ³ Negmow ta'n nenu'linew newgti tetapu'en Gjinisgam aq nenuinew ni'n Se'suguli ta'n petgimi't'p. Etna na ula ignmuates iapijwewei mimajuaqan. ⁴ Mimajuinuigtug gepmitel'mulap ula ugs'tqamug, gaqa'tuapneg ula 'lgowaqan ta'n ignmuip tla'tegen. ⁵ Nu' (Tata't), nige' gepmitelmi aq ignmui wijitgweiulin 'st'ge' ta'n tel gepmitelmi't'p gesgma'q ugs'tqamu gisita's'gtunugweg.

⁶ "Telimg'pnig ula mimajuinu'g ugjit gi'l. Tleiaultijig ula ugs'tqamu gatu ignmui't'pnig. Gi'lewe't'pnig aq gi'l ignmui't'pnig aq jigs'tmasg'pni 'gglusuaqann. ⁷ Aq nige' geitu'tij ta'n te's'g goqwei ignmui't'p wejiaq gi'leg. ⁸ Ignmaqapnig agnutmaqan ta'n ignmui't'p aq wesua'tu'tip. Gjitm geitu'tij na ula teliaq aq na wejia'p gi'leg, aq negmow getlams'tmi'tij gi'l petgimi't'p.

⁹ "A'sutmessewulig ula mimajuinu'g ta'n ignmui't'pnig muta gileweg. Mu a'sutmessewaqig igitig ta'n mo getlams'tmi'ti'gw. ¹⁰ Ta'n te'sijig 'ntmimajuinung na gi'lewei aq ta'n te'sijig 'gmimajuinung na ni'nnewei. 'Ntgepmitelgaqann weji musga's'g ula mimajuinuigtug. ¹¹ Nige' naqtm ula ugs'tqamu aq eliei gi'leg gatu negmow naqalgig ugs'tqamug. Nu' (Tata't), 'gjisape'win, angweiu aq iga'l. e'wmn 'gml'gigno'tim'g na wijei ml'gigno'ti ta'n ignmui't'p. Glaman 'ms't siawi i'mu'titaq ni'neg aq ni'n i'm ugtinne'waq glaman 'ngute'jultitaq ta'n ginu teli 'ngute'ji'gw. ¹² Ta'n teli pgiji wijitgweiagig iga'lg'pnig 'gml'gigno'tim'g. Na ml'gigno'ti ta'n ignmui't'p. Iga'lg'pnig aq mo wen te'si'tij gesga'gup, pas'g na ji'nm ta'n gis gissutasit lien mn'tua'gig. Na tliatew glaman ta'n goqwei gis wi'gas'g 'gtwi'gatigng tliatew. ¹³ Aq nige' eliei gi'leg. Telimg'pnig wegla ge's eimaneg ugs'tqamu glaman ulgwijultitaq pa wijei aq ni'n. Ignmua's uggamlamunual pajiji ulgwitt'tal. ¹⁴ Ignmaqapnig nnaqapemg 'gtagnutmaqann, aq masgelmu'jig ta'nig mo getlams'tmu'tligwi muta ni'n aq nnaqapemg piltu angita'sultieg aq negmow. ¹⁵ Nu', mo pipanimulu jigla'lan ugs'tqamug gatu awna pipanimul nnaqapemg ugs'tawian

mn'tu ugm'l'gigno'timg. ¹⁶ Pa na wije aq ni'n mo tleiawiw ugs'tqamu nige' elt negmow nnaqapemg mo tleiaulti'gw ula ugs'tqamug. ¹⁷ Ignmu sape'ultinew aq gmetug iga'l ugjit gi'l, ta'n tel gina'masulti'tij 'gglusuaqanml. 'Gglusuaqanml teliaq teluegl. ¹⁸ Elgingig mimajuinuigtug ula ugs'tqamug pa wije aq gi'l ta'n teli elgimi't'p mimajuinuigtug. ¹⁹ Gmetug igalsi ugjit gi'l glaman negmow ulapettaq glaman elt negmow menaqqajewei igalsultitaq ugjit gi'l.

²⁰ "A'sutmessewulgig nnaqapemg aq maw ugjit ta'nig 'gtlams'tuitaq muta negmow usgumitaq. ²¹ Nu' (Tata't), a'sutmessewulgig glaman 'ngute'jitaq. Etamul newgte' tli angita'sultinew aq wije uggamlamunual tl gwitte'tal Nisgamewigtug pa wije aq gi'l nuji aq ni'n. Pa wije aq gi'l tet i'mn ni'neg aq ni'n gi'leg. Pa wije 'gtinnaq i'mu'titaq glaman na mimajuinu'g ula ugs'tqamu 'gtlams'tmultaq gi'l petgimi't'p. ²² Gepmitelm'gig ta'n gis gi'l tel gepmitelmin glaman gisi ngute'jitaq pa wije aq ni'n aq gi'l teli ngute'ji'gw. ²³ Ni'n ugtinnaq eim aq gi'l eimn n'tinneg. Na tujiw gis gisi ngute'jitaq glaman na mimajuinu'g ula ugs'tqamug 'gji'tutaq gi'l petgimi't'p aq gesaljig ta'n teli gsalin.

²⁴ "Nu' (Tata't), gi'l ignmuit'pnig aq pualgig negmow i'mu'tinew wa'so'q ta'n ni'n i'ttes. Na tujiw gis nmituitaq 'ntgepmitelgaqanm, ta'n ignmuit'p muta gesali't'p gesgmnaq ugs'tqamu gisita's'gtnugweg. ²⁵ Nu' (Tata't), ta'n maw getlamien aq tetapu'en, na mimajuinu'g ula ugs'tqamu mo nenu'lu'g gatu uq aq wegla ta'n wijitgweiwijig geitu'tij gi'l petgimi't'p. ²⁶ Telimg'pnig ula mimajuinu'g ugjit gi'l aq me' siaw tla'tega's glaman 'gsala'titaq igtigig ta'n teli gsalin gi'l aq ni'n ugtinnaq i'ttes. Na tliaj."

18

Se'sus wesua'lut

(*Matiw 26.47-56; Malg 14.43-50; Lu'g 22.47-53*)

¹ Ta'n tujiw Se'sus gisi a'sutmateg, maja'sit maw unaqapemg aq asoqoma'it sipuji' teluisig Gitlon. Na'te'l eteg iga'taqanji'. Se'sus aq unaqapemg el'ta'jig. ² Na Suta, ta'n netuisgalapnn Se'susal, geitoq ta'n eteg, muta gaqaisg Se'sus i' tli ultesguaji unaqapemg. ³ Etna na ugjit Suta na'te'l eliet maw sma'gnisg aq nuji ugsua'taqatijig, na ta'nig iganpugul-tijig patlia'sg aq Palasiaq ignmua'titl, ugjit wije'wanew. Ela'laji iga'taqanigtug. Pema'tu'titl wasoqwaluejgewe'l aq petasenna'tiji aq espo'qwas'gl aq petgute'gne'l. ⁴ Se'sus geitoqop 'ms't goqwei ta'n tliatew ugjit negm. Igan'a'sit aq pipanimaji, "Wen ta gilew al gwilu'oq?"

⁵ Asitema'titl, "Se'sus na Nasaletgewa'j." Telimaji, "Ni'n na." Suta ta'n netuisgalapnn Se'susal, gaqamis maw igtigig. ⁶ Ta'n tujiw Se'sus telimateg, "Ni'n na." Esetepuguita'jig aq smtug aputasg nisiat'ijig maqamige'g. ⁷ Tel gneg apaj qamita'jig ap Se'sus pipanimaji, "Wen ta gilew al gwilu'oq?" Teli asitema'titl, "Se'sus na Nasaletgewa'j."

⁸ Se'sus teluet, "Gi's gis tlimuloq ni'n na. Ni'n al gwilu'oq, mut ugsua'lanew ala igtigig." (⁹ Wet thuep ula glaman ta'n goqwei teluep gis tliatew, "Nuji je mu newgte'jit gesga'qap ta'n ignmuit'pnig.")

¹⁰ Simon Pie'l geggunatl espo'qwas'gl. Gettaqa'toq aq taqamatl espe'g patlia's uggiste-juml, mente'muaj inaqa'ne'i ugs'tuaqan. Na gisteju teluisit Malgus. ¹¹ Se'sus telimatl Pie'lal, "Apaji pija'l 'gtespo'qwas'gm ta'n tleiawig. Gi'l ta tel'ta'sin ma wet saputa'siw metue'gl ta'n Nuji tel'te't'p? Ni'n wel'te'tm na tla'tegen. Amujpa wet samqwai na cupji' ta'n Nuji ignmuit'p."

Ela'la'titl Se'susal Annas ugsisgug

¹² Na sma'gnisg maw iganpuguit sma'gnis aq na Lesui'paq nuji ugsua'taqatijig, wesua'la'titl Se'susal gelpila'titl. ¹³ Toqo ela'la'titl tmg Annaseg muta Annas na ugji'l Gaiapas. Gaiapas iganpuguit patlia's ula newgtipunqeg. ¹⁴ Etna na Gaiapas ta'n telimapni Lesui'paq, "Me' gelu'igt'tew newgte'jit ji'nm 'np'g ugjit 'ms't mimajuinu'g."

Pie'l megteg nenuan Se'susal

(*Matiw 26.69,70; Malg 14.66-68; Lu'g 22.55-57*)

¹⁵ Simon Pie'l aq ap igtig unaqapeml, ugpaqamu'g majulgwala'titl Se'susal. Na espe'g patlia's wel nenuapnn igtig unaqapeml. Negm wije'watl Se'susal iga'taqanigtug ta'n espe'g patlia's wiguwo gigtogopaqteg. ¹⁶ Pie'l gaqamit gujmug gigjiw ga'qana'tas'gigtug. Igtig unaqapeml ta'n espe'g patlia's wel nenuatl, apat tu'et, gelulatl gistejui'sgwet, ta'n nuji ango'tg ga'qana'tas'g, aq pishwa'latl Pie'lal. ¹⁷ Na gistejui'sgwej pipanimatl Pie'lal, "Ma ta gi'l newgte'jin Se'sus unaqapeml?" Pie'l asitematl, "Moqwa' mu na ni'n."

¹⁸ Tege'g'p aq gisteju'g aq nuji ugsua'taqatijig gisitu'tip pugte'w aq al gigtog'qopugua'tijig etli ulp'susultijig. Pie'l eliet maw negmow aq apu'susit.

Espe'g patlia's mil pipanimatl Se'susal

(*Matiw 26.59-66; Malg 14.55-64; Lu'g 22.66-71*)

¹⁹ Na toqotesip na espe'g patlia's mil pipanimatl Se'susal ugjit unaqapemg aq ta'n tel gina'muej. ²⁰ Se'sus asitematl, "Apiw etlewistuap mimajuinuigtug. Apiw etl gina'muap a'sutuo'guomg aq 'g'jia'sutuo'guomg ta'n 'ms't Lesui'paq etli ultesgatulti'tij. Mo goqwei mingwa'tuaqapni ta'n tel gina'maqig. ²¹ Goqwei nige' tel mil pipanimin? Pipanim na mimajuinu'g ta'n nutuipni. Pipanim negmow ta'n telimg'pni. Amuj na geitu'tij ta'n telueiap."

²² Ta'n tujiw Se'sus gis tlueteg ula, newgte'jit sma'gnis paqtne'ita'tl aq teluet, "Mu na tel glulam'g na espe'g patlia's!"

²³ Se'sus asitematl, "Goqwei mo tetaputenug thua'n, tlim 'ms't wen ula tet ta'n goqwe'tp. Gatu tetapu ewistuan, goqwei weji tqamin?"

²⁴ Na tujiw Annas elgmtal Se'susal, me' gelpisilitl, Gaiapaseg na espe'g patlia's.

Pie'l ap megteg nenuan Se'susal

(*Matiw 26.71-75; Malg 14.69-72; Lu'g 22.58-62*)

²⁵ Gatu na Pie'l me' gaqamit etli apu'susit. Igtigig telima'titl, "Amuj na gi'l newgte'jit Se'sus unaqapeml?"

Gatu Pie'l meg'tg. Teluet, "Moqwa', mu na ni'n."

²⁶ Newgte'jit espe'g patlia's uggistejuml wo'gomal na ji'nm ta'n Pie'l mente'muap ugs'tuaqan, gelusit aq pipanimatl Pie'lal, "Mu ta nemu'lap maw negm iga'taqanigtug?"

²⁷ Pie'l ap teluet, "Moqwa'!" Na smtug napew getu'g.

Se'sus gaqamit Pilot ugsisgug

(*Matiw 27.1,2,11-14; Malg 15.1-5; Lu'g 23.1-5*)

²⁸ Gatu na tujiw mawi egsitpu'g Lesui'paq iganpugultijig ejigla'la'titl Se'susal Gaiapaseg wiguaq aq ela'la'titl Lo'mewei g'pno' l ugtelege'wituo'guomg. G'pno' l teluisit Pilot. Na Lesui'paq iganpugultijig mo pisgwita'gwig muta ta'n negmow telo'lti'tij, pa na pisgwita'snig ta'n mo Lesui'peulti'gw, na tujiw ma waqamo'lti'gw aq ma gis mawatalulti'gw na Siawa'tingewei pestie'umg. ²⁹ Etna na ugjit Pilot naji ultesguaji gujmug aq pipanimaji, "Tali 'lutmuoq ula ji'nm?"

³⁰ Asitema'titl, "Mo jugwa'laqatt'pn gi'leg mo opla'tegegusnn."

³¹ Pilot telimaji, "Gilew ugsua'lug aq ilsumug ta'n telteg 'gt'plutaqanmuoq."

³² Ula wet tliaqap ugjit tlian ta'n Se'sus teluep ugjit ta'n tli np'tew.)

³³ Na Pilot apaji pisgwa'telege'wituo'guomg aq negmeg wigumatl Se'susal aq pipanimatl, "Gi'l na Lesui'paq ugtelege'witemual?"

³⁴ Se'sus asitematl, "Gi'l pipanimin, gisna ala igtigig gis tlim'sgi'g ugjit ni'n?"

³⁵ Pilot na teli asitematl, "Tel'ta'sin ni'n na Lesui'p. 'Gtmimajuinug aq negmow iganpugultijig ugpattia'smuoq iga'l'sg'pni 'npitnn. Goqwei ta opla'tu's'p?"

³⁶ Se'sus teluet, "Ntelege'witewa'gim mo tet tleiawinug ugs'tqamug. 'Ntelege'witewa'gim tleiawigns ula ugs'tqamu nnaqapemg matnaqq'ti'tisoq. Na tujiw mo iga'linesoq Lesui'paq ugipituaq. A' na moqwa'! Mo 'ntelege'witewa'gim tleiawinug ula ugs'tqamu."

³⁷ Pilot pipanimatl, "Mu na gi'l elege'wit?"

Se'sus asitematl, "E'e, na weji ugs'tqamuiap. Weji pginisap ugjit 'pgisitun teliaqewei ula ugs'tqamug. Ta'n wen gesatg teliaqewei jigs'tuitew."

³⁸ Pilot pipanimatl, "Goqwei ta teliaqewei?"

Na tujiw Pilot apaja'sit gujmug ta'n Lesui'paq eimu'tijig aq telimaji, "Mo goqwei we'jituag amsalteg ugjit ilsuman ne'po'qsin. ³⁹ Siawa'tingewei pestie'uti iga'q, apiw gettalqa'lg newgte'jit ta'n pisit laplusang ugjit gilew ta'n i' l pipanimioq ugjit tla'tegen. Pualioq iga'lan 'gtelege'witemuoq?"

⁴⁰ Apaji sesgwala'titl, "Moqwa', mu negm. Pualg't Palapas!" (Palapas na nuji gmutnet.)

19

Se'sus ilsumut ugjit ne'po'qsin

¹ Na tujiw Pilot ignmuaji ugsma'gnismg jigla'lanew Se'susal aq te'sipowmaqaanta'new.

² Na sma'gnisg goqominaqsiei piptugwaqig elisgnaatmi'tij aq nasa'tua'titl un'jig. Megwi ewne'litl pitu'gunn pitoqsilitl nasa'tua'titl. ³ Asuita'jig. Elmatgwetua'titl aq teluejig, "Pgitawsi Lesui'paq ugtelege'witemuaq!" El'ta'jig aq paqtne'ita'titl.

⁴ Mjit newgt Pilot apat tu'et aq telimaji Lesui'paq, "Angamug. Apat tuatultoqs'p ugjit gilew gisi gi'tunew mo ni'n gisi we'jituag goqwei amsalteg ugjit ilsuman ne'po'qsin."

⁵ Na tujiw Se'sus tewiet, nas'g goqominaqsiei piptugwaqig aq megwi ewne'litl pitu'gunn pitoqsilitl. Pilot telimaji, "Angamug, ula na ji'nm!"

⁶ Ta'n tujiw na iganpugultijig patlia'sg aq nujiugsua'taqatijig nemia'titeg, sesgu'tijig, "Gujjiewto'q, gujjiewto'q!" Pilot telimaji, "Na gilew ugsua'lug aq gujjiewto'q. Mo we'jituaq goqwei amsalteg ugjit ilsuman ne'po'qsin!"

⁷ Na Lesui'paq iganpugultijig asitema'titl, "Geggunmeg 'tplutaqan ta'n telueg, 'Amujpa nepp, muta teli ugsualsit Gjinisgam uggwisin.' "

⁸ Ta'n tujiw Pilot nutateg, na teluejig, me' aji jipaqa'sit. ⁹ Apaji pisgwa'latl Se'susal elege'wituomg aq pipanimatl, "Tami tleiawin? Tami ta gi'l wejien?" Gatu mo Se'sus asitemagul. ¹⁰ Pilot ewlumuatl, "Mo getu geluliwn? Migwite'te'n ni'n ml'gigno'ti geggunm gisi iga'lulin gisna gujjiewto'qsin!"

¹¹ Se'sus asitematl, "Gi'l ml'gigno'ti geggunmn ugjit ni'n muta pas'g gisi ignmulg'p Nisgamewigtug. Mo geggunmun ml'gigno'ti ugjit ni'n glapis Gjinisgam ignmasg. Gatu na ji'nm ta'n iga'lip 'gpitng, me' mesgi'g ta'n teli pata'tegej."

¹² Ta'n tujiw Pilot ula nutgeg wejo'tg we'jitun ta'n tli iga'latal. Me' tetaqite'tg'p gisi iga'lan. Gatu na Lesui'paq apat sesgu'tijig, "Gatu gi'l iga'laj na ji'nm, mo gi'l Sisal witalap! Ta'n wen teli ugsualsit elege'witewin, negm wentatnl Sisalal!"

[Sisal iganpugutuaji Lo'mewaqa. Negmow ugtelege'witemual.]

¹³ Ta'n tujiw Pilot nutgeg ula glusuaqann, ela'latitl Se'susal gujmug aq epa'sit nuji il-suteget ugt'pung. Gun'teweiei 'msaqtaq ta'n ugt'pung eteg. (Lesui'pewigtug teluisig, "Gapata.") ¹⁴ Nige' ugtejeweie na'gweg gesg mnaq Siawa'timgewei atlasmutigisgug iga'nug. Mawi espe'g ula atlasmutigisgug. Na suel mewlia'gweg. Pilot telimaji Lesui'paq, "Ula na 'gtelege'witemuoq!"

¹⁵ Apaji sesgu'tijig, "Ne'po'q! Ne'po'q! Gujjiewto'q!"

Pilot pipanimaji, "Pualioq ni'n iga'lan 'gtelege'witemuoq ugjit gujjiewto'qsin?"

Iganpugultijig patlia'sg asitema'titl, "Pas'g newgte'jit elege'wit geggung't, na Sisal!"

¹⁶ Na tujiw Pilot iga'latl Se'susal ugpitnuaq ugjit gujjiewto'qsiniln.

Se'sus gujjiewto't

(*Matiw 27.32-44; Malg 15.21-32; Lu'g 23.26-43*)

¹⁷ Glapis gisapsna'titl. Na tujiw sma'gnisg nuje'wa'titl Se'susal. Tewa'latitl 'gjigang pema'tulij uggujiewe'm. El'ta'jig glapis peita'jig na'tel ta'n pempnigeg maqamigew teluisig, "Teliangamgug st'ge' waqan'tewatpat." (Teluisig, "Golgota" Lesui'pewigtug.)

¹⁸ Etna na na'tel gujjiewta'titl aq tapusiliji ji'nmug gujjiewta'tiji maw negm. Newgte'jit inaqaneg aq igtig patatujg aq negm Se'sus miawe'g. ¹⁹ Pilot ewi'gmu't'p gnugwaqan aq nasa'tut'p gujjiewteigtug, "Se'sus Nasaletgewa'j, na Lesui'paq ugtelege'witemual." Etna na ula ta'n ewi'gmu't'p. ²⁰ Pugwelgig Lesui'paq egitmi'tip ula muta na'tel ta'n Se'sus etl gujjiewto't mo negtnugup 'gjigang. Gnugwaqan ewi'gas'g'p Lesui'pewigtug, Latinewigtug ta'n Lo'mewaqa teli'sulti'tij aq Gli'gewigtug. ²¹ Na Lesui'peweiei iganpugultijig patlia'sg telima'titl Pilotal, "Mut wi'gmu, Lesui'paq ugtelege'witemual.' Gatu ewi'gmu't'p, 'Ula ji'nm teluet, Ni'n na Lesui'paq ugtelege'witemual.' "

²² Pilot asitemaji, "Ta'n goqwei gis wi'gm siawtej."

²³ Ta'n tujiw sma'gnisg gisi gujjiewta'titeg Se'susal wesua'tua'tij utapsunn aq ne'w nasgwa'tatultijig, te's pugwei ugjit te's sma'gnis. Pas'g newgte' pugwei esgwiaq, na ug-pitu'gunml pita'qal maqotl. Newgti mse'litl ta'n teli gnuat'asilij. ²⁴ Sma'gnisg telimultijig, "Tlia mu suisgina'tuaq, gatu laqatinej ugjit 'gji'jianenu ta'n wen 'msntew." Ula wet tliaqap ugjit tlian ta'n goqwei Gjinisgam ugtwi'gatigng gis wi'gas'g'p, "Tel nasgwa'tatultipni nutapsunn te's pugwei ugjit negmow aq elaqatipnig ugjit 'ntgotml ta'n newgtinse'g." Na ula sma'gnisg tela'taqatiji.

²⁵ Gaqamultijig gigjiw Se'sus uggujiewe'm, uggwitl, aq uggwitl wijigatijig e'pilitl, aq Mali, Gliopas ugte'piteml, aq Mal Matle'n. ²⁶ Se'sus nemiatl uggwitl aq na unaqapeml ta'n gesalatl, gaqamijig. Na tujiw telimatl uggwitl, "Giju' nige' weja'tegemg, tli ugsua'l nnaqapem st'ge' ggwis."

²⁷ Aq matgwetuatl unaqapeml aq telimatl, "Tli angweiw 'ngij 'st'ge' ggij." Weja'tegemg na ajiet ji'nm enma'latl wiguaq, wigilin.

Se'sus ta'n teli np'g'p

(*Matiw 27.45-56; Malg 15.33-41; Lu'g 23.44-49*)

²⁸ Se'sus getitoq 'ms't goqwei nige' gaqa'toq, teluet, "Getu samqwai." Glaman tliatew ta'n telueg'p Gjinisgam ugtwi'gatigng.

²⁹ Samqwano'q eteg'p waju'elitl wisqe'g moqopa'q. Wetgapa'tu'tij 'spanj moqopa'qigtug iga'tu'titl nipispaqanigtug wejaq miti's teluisig isop aq elassga'tua'tij Se'sus ugtung. ³⁰ Ta'n tujiw Se'sus wett'geg na tujiw teluet, "Gaqa'tuaneg." Matgwa'toq un'ji aq iga'latl ugji-jaqamitl aq apajal'itl Nisgamewigtug. Na nepp.

Se'susal uggamlamun gigjiw sapalgaita'tl

³¹ Etna na na'gweg ta'n ilajugtmij atlasmutigisgug, na igtig na'gweg mawi espe'g atlasmutigisgug, Lesui'paq mo puatmi'tigup 'npuinu'g gaqapijultilin gujjieweigtug na na'gweg. Etna na ugjit pipanima'titl Pilotal ignmuin ugsma'gnismg tmte'muanew na jii'nmug uggwatul glaman jaqali np'taq aq na tujiw 'npuinu'g nisa'lugsinew. ³² Toqo Pilot elgimaji ugsma'gnismg. Na sma'gnisg el'tajig aq temte'mua'titl amgwesewei jii'nmul uggwatul aq maw igtig jii'nmul. gitg ta'nig gujjiewto't'pnig maw Se'susaq. ³³ Gatu ta'n tujiw iga'titeg Se'susal, nemia'titl gis neplitl aq mu temte'mua'tigul uggwatul. ³⁴ Gatu newgte'jit sma'gnis espo'qwas'g sapaqqata'tl Se'susal gigjiw uggamlamung ugtassuign aq na smtug mal'tew aq samqwan tewjiuig. (³⁵ Ni'n nemituap ta'n tujiw gis tliaq aq giasgiwewei telimuloq glaman 'gtlams'tmultoqs'p. Geitu gigwaji agnutmuloq aq gis lita'sualitoqs'p.) ³⁶ Na ula wet tliaqap ugjit tlian ta'n goqwei gis wi'gas'g'p Gjinisgam ugtwi'gatigng: "Je ma newgte'gtn ugtwaqan'tem tmta's'gtnug." ³⁷ Ap igtig telueg Gjinisgam ugtwi'gatigng: "Na mimajuinu'g angama'tital negm ta'n sapaqqato't'p."

Utqotala'titl Se'susal

(*Matiw 27.57-61; Malg 15.42-47; Lu'g 23.50-56*)

³⁸ Ta'n tujiw ula gaq tliaq, So'sep ta'n tleiawip na gutanji'j teluisig Alimatia, pipanimatl Pilotal, gisi ugsua'lan Se'susal. (So'sep getlams'tuati Se'susal. Gatu mo al wije'wagupnn muta mo sangewite'Imagwi Lesui'paq iganpugultijig.) Na Pilot telimatl gisi ugsua'tuateg wa'qi aq So'sep eliet aq ejigla'tuaj. ³⁹ Nigotimus na negm ta'n amgwesewewieg nat nmiapnn Se'susal newgtejgeg wela'gweg, wije'watl So'sepal. Enma'toqol, weljema'gewei, wiaqiaqal mul aq alos. Na'tami teligsug gasgipntnaqan 'ngatign. ⁴⁰ Na tapusijig jii'nmug wesua'la'tij Se'susal aq oqonisgewepilmua'tij atla'wegnigtug wejitas'g linen, maw weljema'gewei. Na Lesui'paq ula tela'taqatijig ugjit gisgaja'lanew npuinu'l utqutalugsin. ⁴¹ Eteg na'te'l, ta'n Se'sus etl ne'po't iga'taqan. Na na'te'l eteg pilei utqutaqan ta'n menaq wen el sma'lam'g. Gun'tew sapalqe'g 'l tli utqutala'tiji. ⁴² Etna na na'gweg gesgmnaq atlasmutigisgug iga'nug, aq na utqutaqan gigjeteg'p. Etna na ugjit elsma'la'titl Se'susal na'te'l.

20

Na sigue'g utqutaqan

(*Matiw 28.1-8; Malg 16.1-8; Lu'g 24.1-12*)

¹ Na toqo tujiw aqantie'umg egsitpu'g, ge's me' oqonitpa'q, Mal Matle'n eliet utqutaqanigtug aq nemitoq na gun'tew gis jigla'tas'g ta'n weji pisgweta'n. Pisgwapa'sit aq mo nemitug Se'sus wa'qi tami. ² El'tugwi'g ugjit we'jian Simon Pie'l aq ni'n. Telimugsieg, "Gisi ugsua'la'titl Gjisaqamawul utqutaqanigtug aq mu gejiaqig ta'n iga'la'titeg!" Na.

³ Na tujiw Simon aq ni'n Sa'n el'tugwi'meg utqutaqanigtug nat nmitunen tlian. ⁴ Igantesgaq Pie'l aq tmg iga'i. ⁵ Waqjua'si aq pisgwapa'si aq nemitu atla'wegnn gatu mo siaw pisgwa'w. ⁶ Ta'n tujiw Simon Pie'l iga'teg smtug siaw pisgwa't aq nemitoq atla'wegnn eteg. ⁷ Na atla'wegn, ta'n ajjigopiteg'p Se'sus un'jig aq maw ugisigug gigoqopiteg'p gmetug ta'n igtigil atla'wegnn eteg. ⁸ Na tujiw elt ni'n pisgwa'si aq nemitu aq getlams'tm unagien. (⁹ Glapis na tujiw mo nestasiweg Gjinisgam ugtwi'gatign thuen apaji mimaju'etew.) ¹⁰ Na tujiw apajinmita'ieg.

Se'sus musgalsitl Mal Matle'nal

(*Matiw 28.9,10; Malg 16.9-11*)

¹¹ Gatu Mali eliet aq gaqama'sit gujmug utqutaqanigtug atgitemit. Me' elttemit oqolomgwa'sit aq pitapa'sit utqutaqanigtug. ¹² Na'te'l nemiaji tapusiliji ansale'wilijig wape'gna'miliji, pemgopiliji ta'n Se'sus wa'qi eteg'p. Ansale'wijig astugopijig. Newgte'jit epit ta'n un'jig eteg'p aq igtig ta'n uggwatul eteg'pnn. ¹³ Pipanima'titl, "E'pit, goqwei weji atgitemin?"

Asitemaji, "Gis jigla'la'titl Gjisaqamawul aq mu gejiaqig ta'n la'la'tital?"

¹⁴ Ta'n tujiw gaq thueteg ula, gawasgapugua'sit aq nemiatl Se'susal gaqamilitl, gatu mo gejiagul negmewilin. ¹⁵ Se'sus pipanimatl, "Tu's, goqwei weji atgitemin? Wen ta gi'l algwilat?"

Mal Matle'n tel'ta'sit negm na nuji ango'tmlij iga'taqan. Na wet tlimatl, "Saqamaw, gatu gi'l gis jigla'l'j, tlimi ta'n iga'l't'p aq ni'n nemisgua's."

¹⁶ Se'sus ewi'tmuaj ugwisunm teluet, "Mali!"

Smtug gigo't'popugua'sit aq tetpaqi angamatl aq teluet Lesui'pewigtug, "Laponi!" telueg, "Nujigina'muet."

¹⁷ Se'sus telimatl, "Mut sama'liw! muta menaq apaja'siw Nujjewigtug. Gatu lia nnaqapemg aq tlim ugjit ni'n, 'Apaja'si Nujjeg aq gilew Gujuuow, Ntnisgamum aq Gnis-gamemuog'."

¹⁸ Na tujiw Mal Matle'n eliet aq telimaji Se'sus unaqapemg, "Gis nemi'g Gjisaqamaw." Na tujiw telimaji ta'n gis tlimt'pnn.

Se'sus neialsit unaqapemewigtug
(*Matiw 28.16-20; Malg 16.14-18; Lu'g 24.36-49*)

¹⁹ Aqantie'umg wela'gw unaqapemg mawtesgatultijig aq apt'sqa'mi tipnn ga'qann muta jipala'tiji Lesui'paq iganpugultijig. Jiniw Se'sus gaqamit maw negmow. Teluet, "Wantaqo'ti i'tt'j 'ggamlamunuaq." ²⁰ Ta'n tujiw gis tlueteg ula, musga'tuaji ugpitnn aq ugtassuign. Na tujiw unaqapemg welgwigl uggamlamunual ta'n tel nemia'tij Gjisaqamawul. ²¹ Ap Se'sus telimaji, "Ignmuloq wantaqo'ti 'ggamlamunuaq. Ta'n Nujj petgimip, ap ni'n elgimuloq." ²² Na ula teluep aq putuomaji aq telimaji, "Ignmuloq Wejuli Nisgam." ²³ Apigsigtmuoq mimajuinu'g ugtlu'e'utiwaq na apigsigtas'gtetal. Gat u mo apigsigtuawoq, na ma apigsigtas'gtunugul."

Se'sus aq Tuma

²⁴ Newgte'jit unaqapeml Tuma, (telui'tut na 'Tqope'j), mo eimu'gus ta'n tujiw Se'sus pegisingeg. ²⁵ Glaman igtigig unaqapemg telima'titl, "Nemi'gt't'p Gjisaqamaw!"

Tuma telimaji, "Mu nemitann ta'n eteg'pnn plegu'l ugpitng aq iga'tuan 'ntluign ta'n plegu'l eteg'pnn aq 'npitn ugtassuign, ma 'gdlams'tmu."

²⁶ Aqantie'uti gis pmiaq, unaqapemg ap mawtesgatultijig aq Tuma wijitgweiwaji. Na ga'qann apt'sqqa's'gl. Gat u Se'sus jiniw gaqamit aq teluet, "Ignmuloq wantaqo'ti 'ggamlamunuaq." ²⁷ Na tujiw telimat Tumaal, "Tet iga'tu 'gtluign aq angaptmui 'npitnn. Jugwasga'tu 'gpitn aq iga'tu 'ntassuign. Pun megte'n aq 'gdlams'te'n!"

²⁸ Tuma telimatl, "Gjisaqamaw aq 'Ntnisgamum!"

²⁹ Se'sus telimatl, "Nige' getlams'tmn muta gis nemi'n. Gjinisgam gisa'lataq ulgwi-jultinew ta'nig getlams'tmu'tijig je we'gaw menaq nemi'gwig."

Etna na ula ugjit weji wi'gas'g ula wi'gatignigtug

³⁰ Se'sus pugwelgl 'lgowaqan mesgi'gl elugwatgl unaqapemg ugsiguag ta'n mo ewi'gas'gtunugul ula wi'gatignigtug. ³¹ Wegla ewi'gas'gl glaman 'gtlams'tmultoqs'p na Se'sus Nujiugs'tawi'wet, ta'n Gjinisgam petgimapnn ugjit ilgwenan ugmimajuinumg, Gjinisgam uggwisl. Ta'n teli gtlams'tmoq ugwisunmg 'msntoqs'p iapijewe'i mimajuaqan wa'so'q.

21

Se'sus neialsit elui'gneg te'siliji unaqapemg

¹ Ta'n tujiw wegla gis tliaq Se'sus 'mjit newgt neialsit aq unaqapemg nemi'jig gigjiw na qospem teluisig Galali (Taipilias). Na tel neialsit. ² Na Simon Pie'l, Tuma (ta'n telui'tut, 'Tqope'j), Nataniel ta'n tleiawit na gutan Gena, Galaliewa'gig, Sepeti uggwisg, aq tapusijig igtigig Se'sus unaqapemg mawi ultesgatultieg'p ni'n aq 'nsis Ji'mej. ³ Simon Pie'l telimugsieg, "Naji usgei."

Telim'gt, "Wije'ultesnen." El'ta'ieg aq tepita'ieg ugtuluow. Gat u ta'n tel pita'q wela'gw mo goqwei ne'pa'tueg. ⁴ Wejgwapniaq, Se'sus gaqamit gigjiw samqwanigtug. Nemi'gt't'j j'i'nm gaqamit jajigtug qospem gat u mo nenuaqatt ta'n wenij. ⁵ Sesgwalugsieg, "Nitaptut, Me' tali usg'tioq?"

Na teli asitemg't, "Lpa mo goqwei ne'pa'tueg."

⁶ Na tujiw teluet, "Iga'lug inaqaneg 'gta'pimuog 'gtluag aq pugwelgig 'msnatoqs'p." Na tela'taqatieg'p aq mo gis tepo'laqatt'p 'nta'piminen 'ntulnaq muta wesam pugwelgig nme'ji'g.

⁷ Na tujiw telim Pie'l, "Gjisaqamawminu na!" Ta'n tujiw nutgeg na Gjisaqamawilin, Pie'l nasa'latl ugtatla'im (pitu' pija'latl ugpita'qawe'l), paqasi unaqiet aq na'taqama'q. ⁸ Na esg-wieieg siawqatmu'tieg 'ntulnaq, aq na'taqama'l'g't waju'et 'nta'piminen. Mo amasenugup sitmug pas'g na'tami si'st gasiptnnaqan leppie. ⁹ Ta'n tujiw gis na'taqamita'ieg, nemitueg nugsaqatal me' pugtewigl aq nme'jig etloqsijig aq pipnaqann. ¹⁰ Se'sus telimugsieg, "Jugwa'lug alt nme'jig ta'n gisi msnoqopnig."

¹¹ Simon Pie'l eliet samqwanigtug aq na'taqama'tejimatl a'pi'l sitmug. Egimaji nme'jig ta'n mesginniji aq newgt gasiptnnaqan jel na'nisga'q jel si'st te'silitil aq je mo 'nta'piminen sewisgna'sigup. ¹² Se'sus teluet, "Jugwita'gw aq egsitpu'gwatalultinej." Aq mo wen ta'n te'sieg gisite'tmug pipaniman ta'n wenij, muta geji'gt't'p negm na Gjisaqamawin. ¹³ Na tujiw Se'sus ela'mugsieg pipnaqan aq nme'ji'g aq 'ms't mawatalultieg.

¹⁴ Na ula si'stewei Se'sus neialsit aq nemi'gt't' ta'n tujiw gisi npliteg aq minunsiteg.

Se'sus aq Pie'l agnutmajig

¹⁵ Ta'n tujiw gaq'g satalultieg, Se'sus pipanimatl Simon Pie'lal, "Simon, Sa'n uggwisl, me' 'gjitmi gsalin je mu ula negmow ta'n teli gsalj?"

Asitematl, "E'e, Gjisaqamaw. Geitu'n gesalul."

Se'sus telimatl, "Ango'tmui 'ntijjgluewji'jmg." ¹⁶ Tapuewei Se'sus pipanimatl, "Simon, Sa'n uggwisl, gesalin?"

Asitematl, "E'e Gjisaqamaw, amuj geitu'n gesalul."

Se'sus asitematl, "Ilgwenmui 'ntmimajuinung pa wijei aq ta'n wen gigji angweiwaji ugijjgluewji'jmg." ¹⁷ Ap si'stewei Se'sus pipanimatl, "Simon Sa'n uggwisl, gesalin?" Pie'l ewlgwijing aq asgaiut'p ta'n tujiw ap Se'sus pipanimateg si'stewei, "Gesalin?" aq telimatl, "Gjisaqamaw geitu'n gi'l 'ms't goqwei. Geitu'n gi'l ta'n teli gsalul!" Se'sus telimatl, "Ango'tmui 'ntijjgluewji'jmg." ¹⁸ Ta'n tujiw maljewe'juineg gis tela'tege't'p ta'n teli gsatmu't'p aq elie't'p ta'n tel puatmn gatu ta'n tujiw gisigu'en lasgattes 'gpitnn aq nat wen piluei gl'pilmuatal aq la'lultaq ta'n mo getu liewn. Teliq telimuloq. (¹⁹ Se'sus na ula telimapnn ugjit gnuat'uan Pie'lal ta'n tli np'tew ugjit gepmitelman Nisgamal.) Na tujiw Se'sus telimatl, "Majulgwali ni'n."

Se'sus aq Sa'n

²⁰ Pie'l gigtoqopa'sit aq nemiatl 'gpaqamg igtigl gawasgulapa'sin unaqapeml ta'n Se'sus gesalatl, na negm ta'n elagwasipnn Se'susal ta'n etlatalultieg aq pipanimapnn, "Gjisaqamaw wen 'ntuisgalultew?" ²¹ Ta'n tujiw Pie'l nemi'teg pipanimatl Se'susal, "Gatu taliatw ugjit negm?"

²² Se'sus asitematl, "Jijuaqa pualg siawa'sin glapis apaja'sian. Mut sespete'tmu! Awna ango'te'n aq majulgwali ni'n!"

²³ Ula a'tugwaqan al se'sa'sg ta'nig majulgwala'titl Se'susal, na ula unaqapeml ma 'npligul. Gatu Se'sus mo teluegup ma negm npug. Teluep, "Pualg negm siawa'sin glapis apaja'sian, goqwei ali 'gtu 'gji'tun?"

²⁴ Ni'n na unaqapeml ta'n nemituap ta'n teliaq, aq ewi'gmapnn ula wi'gatignigtug. 'Ms't geitu'g ta'n tel wi'gmapnn, na teliaqap.

Ugtejgewe'l glusuaqann

²⁵ Se'sus pugwelg'pnn ta'n goqwe'l tela'teg'pn. Pa na 'ms't ewi'gas'gsn mo etlite'tmu 'ms't gis gugunas'gtn ula ugs'tqamu. Na 'ms't.

Paqalaiwaqann ta'n Apostale'wijing tla'taqatipnig

Gegnugwataqan ugjit ula wi'gatign

Pemapegsig ula wi'gatign ta'n goqwei Lu'g amgwesewei ewi'gas'g Tiopolus. (Na amgwesewei wi'gatign teluisig, Lu'g.) Lu'g getu gnua'latl Tiopolusal ta'n Westaulg unaqapemg se'sa'gnutmua'tiliji mimajuinu'g ta'n telgi'g ugs'tqamu. Weja'tegemg Jutiae'gati aq Samaliae'gati aq glapis ta'n telgi'g ugs'tqamu mimajuinu'g pogji gtlams'tua'titl Westaulgl.

Lu'g getu gegnualatl Tiopolusal na ta'nig melgi gtlams'tua'titl Westaulgl mo getana'tigul Lo'mewa'q pas'g getu se'sa'tu'tij na gelu'lg glusuaqan Se'sus na negm Westaulg ta'n Gjinisgam Gisiteget petgimappn ugjit iga'lanew mimajuinu'g ta'n lue'uti assumgwi'tigul. Pa na wijei aq iganjigitegewinu'g igan thua'tipnig.

Nigtua'tegl "Paqalaiwaqann" nesisgl:

1. Amgwesewei ta'n Lesui'paq pogji gtlams'tuanew Selusalemg gis Westaulg minunsipl aq eliepnag wa'so'q.
2. Toqo glusuaqan pem se'sa's'g me' gneg Lesui'pe'gati.
3. Na tuijw awiw Lesui'pe'gati aq na Mesgi'g 'Gta'n aq glapis Lo'mg.

Ta'n goqwei mawi ms'gi'g ula wi'gatignigtug

Ula wi'gatign ewi'gas'g ta'n Wejuli Nisgam wet nisa'sit wa'so'q aq pogji tl ilgwenaji mimajuinu'g ta'nig getlams'tua'titl Westaulgl.

Ignmuaji mesgi'g ml'gigno'ti ugjit tla'taqatiliji ta'n Nisgam tel puatg. Siawi ilgwenaji aq melgigna'laji a'sutmewinu'g.

Ewi'gas'g ta'n Westaulg unaqapemg pestunmatmi'tij Gelu'lg Agnutmaqan ugjit Westaulgl aq ta'n ne'po't'p ugjit gtlue'utinal aq ugtejgewei wenaqalsip wa'so'q. Musga'sg ula wi'gatignigtug na ml'gigno'ti ta'n a'sutme'winu'g ignmujiug ugjit gegnu pmita'new aq ta'n teli apoqonmatultinew.

Ta'n goqwei ewi'gas'g ula wi'gatignigtug

Gesgmaaq wenagiet wa'so'q Westaulg melgimaji unaqapemg aq teplutg ignmuane'w ml'gigno'ti (1.1-14)

Ta'n wen megnut ugjit wesua'tun Suta ugt'pung (1.15-26)

Wejuli Nisgam wet nisa'sit wa'so'q aq unaqapemg pestunmuatiji na mimajuinu'g Selusalemg (2.1-8.3)

Na gelu'lg aqnutmaqan pem se'sa's'g Jutiae'gati aq Samaliae'gati (8.4-12.25)

Amgwesewei ta'n Poligap maw Pnnal me' gneg ela'tijig ugjit pestunmuane'w (13.1-14.28)

Na mawio'mi Selusalemg (15.1-35)

Na ta'puewei ta'n Poligap maw Silas ela'tijig ugjit pestunmanew (15.36-18.22)

Na si'stewei ta'n Poligap gneg eliet ugjit pestunmn aq ajipjulan mimajuinu'g (18.23-21.16)

Poligap wesua'lut Selusalemg aq ta'n goqwei tliaq negmeg na gjigan Sesalia aq maw glapis Lo'mg (21.17-28.31)

¹ Nige' ni'n Lu'g epa'si nitap, Tiopilus, aq ap ewi'gmul wi'gatign. Ta'n tuijw ewi'gmulaneg, telimulap ta'n Se'sus pogji lugwatgeg ugtlgo'wagan aq 'ms't ta'n te'sg goqwei tela'tegep aq ta'n tel gina'muasni. Telimulap ta'n tel ne'po'teg aq ta'n tel minunsiteg aq wenagieteg wa'so'q. ²⁻³ Gesgmaaq wenagieteg ne'wisgegiguna'qas al se'si nemu't. Na apostale'wijing ta'n Se'sus gisi mgnapni gaqaisg nemia'tipn. Pugwelg'snn ta'n goqwe'l tela'tege'tel ugjit musga'tuan ta'n tel minunsit. Wesgut'pnn ta'n goqwe'l leia'wigl Gjinisgam ugtelege'wa'gimg. Igan gnua'tuapni ta'n tel pualapni tla'taqatinew aq Wejuli Nisgam apoqonmuaji gisi ns'tmnew. ⁴ Ta'n tuijw mawo'lateg melgimaji, "Mut 'nqatmnew Selusalemg, gatu esgmalg Wejuli Nisgam ta'n Nujj teplumugsi'oqop. Migwite'tmoq ta'n telimuloqop ugjit negm. ⁵ Sa'n sign'tuapni e'w'g'p samqwan gatu ma 'pgije'nug, Gjinisgam sign'tugsitoqs'p e'watal Wejuli Nisgamal."

Se'sus wenagiet aq eliet wa'so'q

⁶ Ta'n tuijw apostale'wijing aq maw Se'sus weltesgatulti'titeg pipanima'titl Se'susal, "Gjisaqamaw, nige' apaji ignmuates ml'gigno'ti Lesui'paq?"

⁷ Se'sus telimaji, "Nujj gis gissut'p na na'gweg ta'n tuijw na dlatew. Mu na teltenug gilew 'gji'tunew. ⁸ Gatu gilew ugwua'lugsitoqs'p Wejuli Nisgam aq ml'gigno'ti 't'tew 'gtinnewa'q.

Na tujiw mimajuinu'g tlimatoqs'p ta'n goqwei geituoq ugjit ni'n. Tlimatoqs'p mimajuinu'g ta'n eimu'tijig Selusalemg, Jutiaewa'gig, Samaliaewa'gig, aq ta'n telgi'g ugs'tqamug." ⁹ Na ula gis thuej, Se'sus poqji unagiet. Apostale'wijing tetpaqi angama'titl. Ge's elapulti'tij eliet wa'so'q. Eli gs'ga'sitaq alugwigug.

¹⁰ Na ge's elapulti'tij musigis'gug, telapa'sultijig tapusijig ji'nmug gaqamijig gmetug wape'gna'qig. ¹¹ Ula ji'nmug teluejig, "Gilew, ta'n tleiaultioq Galaliewa'gig, goqwei tet gaqamultioq aq elapultioq musigis'gug? Ula Se'sus ta'n wenagiepnaq aq eliepnaq wa'so'q na negm tli apaja'sitew nige' ta'n tel nemioqop wenagiet." Na teluepnig ula ji'nmug.

Apostale'wijing apaita'jig Selusalemg

¹² Na toqo tujiw apostale'wijing nisita'jig gm'tnigtug teluisit Olipet aq apaita'jig Selusalemg. Mo piami amasenug, na'tami aqataig loqtn. ¹³ Na pisgwita'jig wen'ji'guomg aq toqjuita'jig ge'gwe'g ta'n siawqatmu'tijig. Etna na ula mimajuinu'g eimu'tijig: Pie'l, Sa'n, Ji'mej, Antle', Pilip, Tuma, Paltolomiw, Matiwi, aq Ji'mej na Alpius ugqwisl, aq Simon ta'n tleiawit "na mimajuinu'g ta'n pajiji gsatmi'tij umutgig," aq Suta na wijigati'titl Ji'mejal. ¹⁴ Maw e'pjiig eig'snig aq Mali, Se'sus ugqwitl ap maw Se'sus ugjignamg. Te'sigis'g' ms't ta'n te'sijig mawalsultijig aq gaqaisg mawi a'sutma'tijig.

Ta'n wen ugt'pun wesua'tuaj Sutaal ta'n ne'pa'sipnaq

¹⁵ Newgtejgeg na'gweg etna na na'te'l pugwelgig mawita'pnig, na'tami gasgipntnaqanijig jel tapuisgegsijig. Etna na tujiw Pie'l gaqama'sit aq teluet, ¹⁶ "Nigmatu, amujpa na Gjinisgam ugtwi'gatig wet tliaq. Wejuli Nisgam e'wapnn Ta'pital ugjit ta'n tel glusipnaq aq iganigij'jiapna Suta'o'q. ¹⁷ Migwite'tmug! Suta'o'q mawo'ltieg'pnaq. Se'sus gisi mgnapnn i' maw lugutieg'pnaq. Gatu gisita'sipnaq ta'n tli ntuissetal Se'susal. Ela'lapni alt ji'nmug gegnua'tuapni ta'n tegen Se'susal, negla ji'nmug ta'n tli ugsua'lataq Se'susal."

[Na tujiw Suta gawasgita'sip aq apaja'toq suliewei patlia'sewigtug. Tewieteg etli espeteg eliet aq gestunepilsip. Gesipgetesing a'papi.]

¹⁸ (Suta pasgine'tesing aq uligsi'l getaqqaitesgl. Na tujiw pegwatelmi'tij maqamigew ta'n teli apangitus'p ta'n gisi ntuissetal Se'susal. ¹⁹ Ms't ta'n te'sijig mimajuinu'g wigultijig Selusalemg gaq nutma'tijig. Ta'n teli'sultijig telu'tmi'tij na iga'taqan "Aqeltama." Na telueg, "Iga'taqan ta'n weji pgwatel'sg e'wmi'tij nepatua'gnei suliewei.")

²⁰ "Gis wi'gas'g Gjinisgam ugtwi'gatigng ta'n teluisig "Gtapegiqaqann A'sutmaqane'l' asug-omtesisga'q jel pesgunategewei ta'n pemapegsit tapuisga'q jel na'n aq elg gasgipntnaqan jel pesgunategewei ta'n pemapegsit ugumuljin: 'Na negm np'tew aq ms't goqwei negmewei naqt'tew' (nmitu 69.25). Ap na tel wi'gas'g, 'Na ta'n wen piluei wesua'tuaj ugt'pun ta'n negm i' tl lugwep' (nmitu 109.8).

²¹⁻²² "Etna na ugjit igtig ji'nm megnut ta'n apostale'witewitew. Amujpa na ji'nm gis wijitgweiugsi'gw ta'n tujiw Sa'n sign'tuateg Se'susal aq ta'n tujiw Se'sus wijitgweiugsi'gweg ta'n tel mili al'ta'igweg aq glapis Se'sus wenagieteg wa'so'q. Ula ji'nm gnuat'etegew ta'n minunsipnaq Se'sus."

²³ Telimultijig, "Gatu nige', tegenig 'mgnatesnu? Ula ji'nm teluisit So'sep Palsapas Justus gisna Mattaias?" ²⁴ Na tel tawaqtmua'titl Nisgam teluejig, "Gjisaqamaw, gi'l geitajig ta'n telgwitgl mimajuinu'g uggamlamunual. Musga'tuin ta'n tegen wegla tapusijig gisi mgnt. ²⁵ Negm wesua'tuateg Sutaal ugt'pung aq apostale'witewitew, muta Suta'o'q eliepnaq ta'n tleiawij." ²⁶ Elaqatijig aq elapugua'titl Mattaiasal. Maw negm nige' mawgimut newgtisgegsijig jel newgt apostale'wijing.

2

Na Wejuli Nisgaml pitu'gwi'titl ta'nig getlams'tasultijig

¹ Na na'gweg teluisig Pentagist iga'q, 'ms't ta'n te'sijig getlams'tua'titl Se'susal na etl mawiejig. ² Jiniw nutmi'tij sespena'q wejiaq musigis'gug. Pa na wijej aq melgignaq ugu'sn putueg. Na we'gwi ginta'q lamguomg ta'n epulti'tij aq maw gujm. ³ Na tujiw nemitu'titl teli angamug 'st'ge' pugte'tl. Se'sita'qal 'ms't ta'n te'sijig aq sama'lugwi'titl. Wejuli Nisgaml na. ⁴ Ms't ta'n te'sijig pitu'gwi'titl Wejuli Nisgaml aq mestatesgagwi'titl. Poqji piltui'sultijig. Wejuli Nisgam gisa'laji na tli'sultinew.

⁵ Etna na na'te'l Lesui'paq eimu'tijig Selusalemg ta'n gepmitelma'titl Nisgaml. Weita'jig ta'n telgi'g ugs'tqamu. ⁶ Ta'n tujiw nutmi'titeg ula sespena'l, na pugwelgig mawita'jig. Na tujiw ta'n te'sijig getlams'tmu'tijig tewita'jig. Na mimajuinu'g paqalaultijig, muta ingute'jit nutua'titl newgte'jilit teli'silij ta'n negmow teli'sulti'tij. ⁷ Na 'ms't ta'n te'sijig sigti paqalaultijig aq telimultijig, "Wegla mimajuinu'g ta'n piltui'sultijig tleiaultijig Galaliewa'gig. ⁸ Tal gis tliaq teli'sultijig 'st'ge' ginu? ⁹ Ginu tleiaulti'gw na maqamigal Paltia, Mitia, Mesopotamia, Jutia, Gappatosia, Pontus, E'sia, ¹⁰ Pligia, Pampilia, we'gaw Ijpt aq ta'n telgi'g Lipia, aq gijiw Sailin. Alt tleiaultijig Lo'm, na mnigu teluisig Gelit, aq Alapia. ¹¹ Ginu

na Lesui'peulti'gw aq ta'nig gawasgita'jig ugjit Lesui'peultinew, gatu 'ms't ginu nutuggwig negmow teli'sulti'gw ta'n ginu teli'sulti'gw. Wesgutmi'tij ta'n goqwe'l telgi'gl Gjinisgam gis tla'tegetl." ¹² Na paqalaiultijig aq mo nestmi'ti'gw. Pipanimtultijig, "Tal gis tliaq? Ula talueg?"

¹³ Pas'g igtigig maligima'tiji ta'nig getlams'tua'titl Se'susal aq teluejig, "Ula mimajuinu'g getgia'tijig!"

Pie'l ugtagnutmaqanm ta'n tel gina'muep

¹⁴ Na tujiw Pie'l gaqama'sit maw igtigig newgtisgegsijig jel newgt apostale'wijing. Toqo poqji gsigawet ta'n tel glulaj pugwel'g mimajuinu'g, "Nigmatut, aq ta'n te'sioq eimu'tioq Selusalemg, jigs'tuig ni'n. Agnutmaqan geggunm ta'n getu tlimuloq. ¹⁵ Tel'ta'sultioq ninen getgia'tieg, pas'g na mo telianug. Mo ninen getgia'tiweg. Atejoqoq pesgunateg ajiet egstipu'g. Ma wen gisi gtiegw na tetuji egstipu'g. ¹⁶ Gatu awna, etna na ula ta'n iganigjitegewinuaq Joelo'q wesgut'pneq aq ewi'gig'pneq ¹⁷ ta'n Gjinisgam gis tlupe. Telimapni,

'Etna na ula ni'n Gjinisgam tla'tega's enmigaspiaqal na'gwegl.

Elgitmultoqs'p Wejuli Nisgam aq ilgwenata 'ms't 'ntmimajuinung. I'ttew 'gtinnewaq.

Ggwisuaq aq 'gtusuaq iganigjitaqatitaq.

Maljewe'jg aq gisigu'g pugwelgl ta'n milaptaqatitaq Nisgamewe'l.

¹⁸ Na tliatew wegla na'gwegl, elgitmua's Wejuli Nisgam 'ntlugowinung, gitg ji'nmug aq maw e'pjiig.

Negmow iganigjitaqatitaq.

¹⁹ Tla'tega's paqalawaiqaan musigis'gug aq ugs'tqamug ugjit musga'tua's mimajuinu'g 'ntml'gigno'tim.

Na tujiw nmitutoqs'p mal'tew, pugtew, aq ntlutew.

²⁰ Na na'gu'set 'mgatawa'sitew aq tepgun'set 'mgwe'tew st'ge' mal'tew.

Etna na ula tliatal ge'sg menaq mujgajewei na'gweg iga'nug ta'n Gjisaqamaw 'pgisintew.

²¹ Gatu 'ms't wen ta'n etamatl Nisgaml ugs'tan, na negm ugs'tatew.' Na.

²² "Nigmatut, ta'n tleiaultioq Isle'lewa'gig, jigs'tuigw! Amuj na geituoq Se'susal na Nasaletgewa'j gisi mgnapnm Gjinisgam ugjit tla'tegelipnm ta'n tel puatg. Gjinisgam na tel musga'tugsioqop ta'n pugwelgl goqwe'l tla'tegepnm paqalaiuti'l aq ta'n teli 'npitegej.

²³ Gjinisgam gis gisite'tg'p ugjit Se'sus ignmugsinew. Negm gissutg'p aq geitoqop ge'sg menaq telianugweg. Gilew ne'po'qopnaq aq tela'taqatioq muta ignmuoqopnig ne'pa'new.

²⁴ Ta'n tujiw Se'sus gisi np'geg, Gjinisgam apaji minua'lapnm muta mu telgita'sigup utqutaqane'gatiq tllaqanm. ²⁵ Ta'pito'q teli agnimapnaq ugjit Se'susal, 'Ni'n geitu iapjiw ni'neg Gjinisgam eig. Geji'g ni'n 'ntinaqaneg eig aq apoqonmuitew. ²⁶ Etna na ugjit 'ngamlamun welgwig aq miwatmaq Gjinisgam. Ni'n ta'n tel mimajuinui elita'si ta'n teli tplumi't'p. ²⁷ Ma 'nqalagul ni'n 'njijaqamij utqutaqane'gatiq aq ma ignmuawt ni'n na'qi tllaqanm. ²⁸ Ne'gaw musga'tuip ni'n ula awgti ta'n elgwenig iapjiwewi mimajuqaan. Ta'n tel gigie'win welgwig 'ngamlamun.' Na teluep Ta'pito'q.

²⁹ "Nigmatut, amujpa na gasgiwewei gegnua'tuloq ugjit gujjuinaq Ta'pito'q. Nepg'pnaq aq utqatalut'pnaq. Utqutaqanm eteg aq nemitu'g me' nige' gisgug. ³⁰ Ta'pito'q iganigjitegewinuaq aq geitoqopnig Nisgaml ta'n teli tplumt'pnm. Teplumapnm, 'Newgte'jit ta'n wetapegsitew gi'leg elege'witewitew 'st'ge' gi'l.' Amujpa na na teliaq muta Gjinisgam teli tplumt'pnm. ³¹ Ta'pito'q iganigji'toqopnig ta'n Gjinisgam getu tla'tegetew aq wesgut'p ugjit ta'n tli minunsilital na Nuijugs'tawi'welitl ta'n petgimatal ugjit ilgwenan ugtmimajuinung. Telueteg, 'Negm mo 'nqatnug utqutaqane'gati, aq mo wa'qi etl gaqalaqanugup-nig.' ³² Gjinisgam minua'lapnm ula Se'sus gisi npliteg aq ninen 'ms't nemitueg'p ta'n gis tliaqap. ³³ Gjinisgam gisa'latl Se'susal mawi espe'lin wa'so'q aq pa'silin ugtinaqaneg. Se'sus ignmut'pnm Wejuli Nisgaml ta'n teli tplumt'pnm ujil aq nige' Se'sus ignmugsigul Wejuli Nisgaml. Etna na ula ta'n nige' nemugsioq aq nutuoq. ³⁴ Ta'pito'q nepg'pnaq

aq utqutalut'pnaq. Pas'g ugjijaqamitl wa'so'q eliepnaq mo wa'qiwal. Gatu agnimapnn Se'susal ta'n teluepnaq.

'Gjisaqamaw, na Wegwisit Nisgam, telimatl ni'n Gjisaqamaw:

Pa'si tet 'ntinaqanmg ta'n gepmitelmulg.

³⁵ Glapis pegwatesg't ta'n getan'sg

aq na tujiw gi'l iganpugutuates.' Na teluep Ta'pito'q.

³⁶ "Etna na ugjit nige' ni'n Pie'l telimuloq 'ms't ta'n te'sioq tleiaultioq Isle'lewa'gig. Gjinisgam apaji minua'latl Se'susal aq gisa'latl Gjisaqamawilin aq iganpugutuan ta'n te'silit wen. Etna na ula tel pualuloq gi'tunew tlian, ula na wije Se'sus ta'n gilew gujjiewto'qopnaq."

³⁷ Na mimajuinu'g nutmi'titeg na mesgata'sultijig aq welmaita'-sultijig. Telima'titl Pie'lal aq igtigig apostale'wiliji, "Tala'taqatitesnen nige?"

³⁸ Pie'l telimaji, "Gawasgita'sultigw aq jiglita'gw elue'utigug. 'Gtlams'tasultigw Se'susewigtug, aq Gjinisgam apigsigtugsitoqs'p 'gtlue'utiwal aq ignmugsitoqs'p Wejuli Nisgaml. Na tujiw sign'tasultigw Se'suguli ugwisunmg. ³⁹ Etna na ula Gjinisgam teli tplumugioqop gilew aq gn'januaq aq maw ta'nig gneg eimu'tijig ugjit 'ms't ta'n te'siliji ta'n Gjisaqamaw Nisgaminu wigumaji ugjit negm."

⁴⁰ Pie'l ap angu tlimaji aq munsaiwaji, "Wa'so'q 'gtu 'lta'ioq, amujpa na ignmuoq Gjinisgam ugs'tawugsinew glaman ma 'lta'woq mn'tua'gig ta'n negla elue'ultijig mimajuinu'g i'ttaq." ⁴¹ Pugwelgig negmow getlams'tmu'tijig gelu'lg agnutmaqan aq sign'tasultijig. Na na'gweg si'st pituipnnaqanijig mimajuinu'g angua'lutpni maw negmow. ⁴² Te'sigis'g, 'ms't ta'nig getlams'tasultijig weltesgatultijig aq wej agnutmasultijig wegla apostale'wijig. Mawi emtoqwala'titl Nisgamal aq mawi a'sutma'tijig aq mawatalultijig Gjisaqamaw ug-wela'gewe'm.

Ta'n telo'ltijig ta'nig getlams'tasultijig

⁴³ Gjinisgam ignmuaji apostale'wijig ml'gigno'ti ugjit lugwatmnnew paqalaiuti'l aq gnug-waqaann. Etna na ugjit 'ms't wen glamitelma'titl Nisgaml. ⁴⁴ 'Ms't ta'nig getlams'tmu'tijig gigiatultijig aq tepi'sultijig ta'n goqwei geggunmi'tij. ⁴⁵ Ta'n tel nuta'ma'tij netuis-getu'titl ugmaqamigemual gisna nat goqwei ta'n ugtaligam aq ignmujig suliewei ta'n teli ugtmite'tmi'tij. ⁴⁶ Na te'sigis'g weltesgatultijig 'gjia'sutuo'guomg aq mawatalultijig alt wiguowaq. Miwatmua'tij Nisgaml ta'n telatalulti'tij aq uggamlamunual welgwitgl. ⁴⁷ 'Ms't ta'n te'sijig getlams'tmu'tijig miwatmua'titl Nisgamal. Esgwia'tijig wel'te'imatiji. Te'sigis'g Gjisaqamaw angua'laji mimajuinu'g ta'n westa'tiji. Na pem pugwelieji ta'nig getlams'tua'titl Se'susal.

3

Na ji'nm ta'n mo gisi ala'sigup

¹ Newgtejgeg na'gweg Pie'l aq Sa'n ela'tijig 'gjia'sutuo'guomg assma si'st ajiet gis mewlia'gweg. Na tele'g Lesui'paq a'sutma'tijig. ² Gmetug na ga'qana'tas'g teluisig "Weliangamgug Ga'qana'tas'g" eig'p na ji'nm ta'n mo gisi ala'sigup weja'tegeggeg ugs'tqamuiteg. Te'sigis'g elapilut aq epa'lut gmetug ula ga'qana'tas'g. Suliewei etawaqt-muaji mimajuinu'g ta'nig el'taliji 'gjia'sutuo'guomg. ³ Ta'n tujiw nemiateg Pie'lal aq Sa'nal pem pisgwa'tilij, etawaqtmuaji nat goqwei ignmugsin. ⁴ Tegpaqiw angama'titl ugsisgug aq Pie'l teluet, "Ge' angamin ninen!" ⁵ Toqo negm angamaji. Etlitelmaji nat goqwei ignmugsin. ⁶ Pie'l telimatl, "Lpa mo suliewei geggunmu pe'gaj! Gatu ignmultes ta'n goqwei geggunm. El sapu tl lugwei ugwisunmg Se'suguli tleiawit Nasaletg. Ugml'gigno'timg mel-gimul pmia!" ⁷ Na tujiw wesua'latl inaqa'neg ugpiing aq apoqonmuat' unaqa'silin. Smtug na ji'nm ugawat aq ugtatga'lamg melgignewa'tiliji. ⁸ Na weji unaqa'siet aq gaqama'sit. Na smtug poqji ala'sit, pisgwa't 'gjia'sutuo'guomg maw negmow. Pemi ala'sit aq pemi unaqiet, miwatmuatl aq emtoqwalatl Nisgaml. ⁹ Pugwelgig mimajuinu'g migwama'tipnn pemielitl, pem miwatmuatl Nisgamal aq pemi emtoqwalatl. ¹⁰ Sapama'titeg na nuttawaqtmalipnn i' pmgopilipnn 'gjia'sutuo'guomg gmetug ga'qana'tas'g teluisig, "Weliangamgug." Na 'ms't ta'n te'sijig sigti paqalaiultijig ta'n tel gis ula'tigl ugawatl.

Pie'l ugtagnutmaqaan

¹¹ Ge's ula ji'nm gennaji Pie'lal aq Sa'nal 'ms't ta'n te'sijig mimajuinu'g el'tugultijig na'te'l Salamano'q ugtusatimg. We'gaw gaq paqalaiultijig ta'n nemitu'tij. ¹² Pie'l nemiateg mimajuinu'g telimaji, "Nigmatut, Isle'leultioq, tal gis tel paqalaiultioq nige' ugjit ula, aq tal gis 'gsigawi angamieg? Etug tel'ta'sultioq ninen na gis tla'tegeieg e'wmg ninen 'ntml'gigno'timinen gisna ta'n tel sape'wieg gisa'l'gtt ula ji'nm pmien. ¹³ Gjinisgam Gisiteget ta'n Aplamo'q Isaqo'q aq Je'gopo'q emtoqwala'tipnn maw 'ms't gujinaqi'g na Gjinisgam ignmuapnn 'gjigepmitelgaqaann uggwisl Se'susal ta'n ne'gaw i' lugowtl. Gilew

ugpitnuaq iga'loqop ta'nig assusultijig aq gilew mo menuaqalawoqop Pilot ugwisigug. We'gaw Pilot gisita'siteg assumtilin. ¹⁴ Na negm sape'wit aq welm'toq pas'g gilew mo menuaqalawoqop awna gilew etamoqop Pilot ugjit iga'lan nut ne'pa'tegelitl. ¹⁵ Gilew ne'po'qopnaq na newgte'jit ta'n gis sa'q gisitoqop mimajuaqan, pas'g Gjinisgam wej unaqa'lapnn utqutaqane'gatiq aq gis minua'latl. Getloqo ninen na tel nemitueg'p. ¹⁶ Etna na ml'gigno'ti Se'sus ugwisunmg eig aq ula ml'gigno'ti gisa'lapnn ula ji'nm uggwatl mel-gignewa'tuapnn. Ta'n goqwei nemituog aq geituoq gis tliaq ta'n teli gtlams'tasij Se'sus ugwisunmg. Getlams'tasiteg Se'susal gisa'lapnn ji'nmul ila'sillit.

¹⁷ "Nigmatut, geitu ta'n goqwei gilew aq iganpugultijig gis tla'la'tipnn Se'susal, wet tla'taqatipnig muta mo gejiawoqop ta'n wen Se'sus. ¹⁸ Gjinisgam sa'q telimapni iganigjitegewinugi'g aq negmow telima'tipni mimajuinu'g. Ulmaje'tew na ula Nuji-ugs'tawi'wet. Na tujiw Nisgam teli iga'toqs'p na tlian. ¹⁹ Na nige' gawasgita'sultigw aq jiglita'qw lue'utitug. 'Lta'gw Nisgamewigtug aq siaw majulgwalgw Gjinisgam glaman negm gasa'tugsitoqs'p 'gtlue'utiwal. ²⁰ Etna na tujiw Gjinisgam Gjsaqamaw apoqon-mugsitesnu tla'taqatinenu ta'n tel tetapua'latesnu. Gjinisgam gaqaisg minua'lugsitesnu ugml'gigno'ting aq ml'gignewa'lugsitesnu ta'n teli gtlams'tasulti'gw aq apatgimatal Se'susal na Nujiugs'tawi'wet ta'n gisi mgnutg ugjit gilew. ²¹ Amujpa siawqatg negm wa'so'q glapis tetaputesg iga'q ta'n tujiw 'ms't goqwei pilei gis minui'tas'g. Gjinisgam sa'q geg-nua'tuapni sape'winu'g iganigjitegewinugi'g aq na telima'tipni mimajuinu'g. ²² Mowiso'q teluepnaq, 'Na Gjsaqamaw, Gnsgamemuog petgimugsitoqs'p iganigjitegewinu 'st'ge' ni'n, ugjitetw ta'n gilew wettaqia'tioq. Amujpa na jigs'tuoq ta'n te's'g goqwei telimug-sioq. ²³ Ta'n wen mu jigs'tuagul ta'n teluelij negla iganigjitegewinul tepgisa'laten Gjin-issgam ugtmimajuinung aq 'gsgeat'ew, lapjiw ulmaje'tew mn'tua'gig.' ²⁴ Weja'tegemgeg Samuel aq igtigig iganigjitegewinugi'g glapis nige, 'ms't ta'n te'sijig wesgutmi'tipnn wegla na'gwegl. ²⁵ Gjinisgam teplumugsioqopnn ta'n goqwe'l ewi'gas'g ugtwi'gatignitug ta'n tujiw gelulateg negmewe'g iganigjitegewinugi'g ugjit gilew. Gjinisgam mawa'lugsioq ta'n teli tplumapni gujjinaqi'g. Telimapna, Aplamo'g, 'G'l ta'n wettaqien, ni'n ignmua's ulapetmnew ta'n te'sijig mimajuinu'g ugs'tqamug.' ²⁶ Na Gjinisgam megnapnn uglugow-inuml Se'susal aq gilew tmg elgitmugsioqol. Gjinisgam wel'telmugsioq. Gisa'lugsioq 'ms't ta'n te'sioq gawasgita'sultinew aq jiglita'new 'gtlue'utiwal."

4

Pie'l aq Sa'n ela'lujig ta'nig iganpugultijig

¹ Pie'l aq Sa'n me' etl agnutma'tijig mimajuinu'g ta'n tujiw patlia'g, nuje'waji 'gja'sutuo'guomei sma'gnisg, aq Satusiaq peita'jig. ² Pem siwa'l'ji aq taqala'l'ji muta ula tapusilijig apostale'wiliji etl gina'magwi'tiji mimajuinu'g aq telueliji, "Se'sus nepg'pnaq aq apaji mimaju'ep. Ula musga'tugsi'gw ta'n nepu'tijig apaji unagita'taq aq apaji mima-jua'titaq." Na tel gina'mueliji. ³ Na tujiw wesua'lujig Pie'lo'q aq Sa'no'q aq pija'lujig laplusang glapis ap igtig na'gwegl, muta gis wel piluamugwiaq. ⁴ Gatn na pugwelgig ta'n nutmi'titeg ula gelu'lg agnutmaqan getlams'tmi'tij. Ta'nig getlams'tua'titl Se'susal nige' eimu'tijig na'tami na'n pituipntnaqanijig ji'nmug aq maw e'prijig aq mijua'ji'g.

⁵ Na wapq iganpugultijig Lesui'paq, natawo'tlijig ji'nmug, aq nujigina'mua'tijig ugt'tplutaqanmuow mawagnutma'tijig Selusalemg. ⁶ Weltesgatultijig maw espe'lil patlia'sl Annasl, Gaiapasal, Sa'nal, Alegsantelal, aq igtigig ta'n tleiaultijig espe'lil patlia'sl wigumaq ugjit ilsumanew. ⁷ Pie'l aq Sa'n getaqa'lujig laplusang aq ela'lujig ta'nig iganpugultijig. Pipanima'tiji, "Ta'n gis tla'tegeioq na, talamu'g ml'gigno'ti geggunmoq aq wen ugwisunmg e'wmuoqs'p?"

⁸ Pie'l ilgwentl Wejuli Nisgaml asitemaji, "Saqamawtut, gilew ta'n iganpugutuoq mima-juinu'g aq gilew ta'n natawo'tioq. ⁹ Ge's piam mil pipanimieg gisgug ta'n tel goqwei gis tliaq ulagu ugjit ta'n tel ula'lqat na ji'nm mo gis pmiegup aq ta'n tel gisi ila'sip. ¹⁰ Na nige' nat goqwei telimuloq 'ms't gilew aq 'ms't ta'n te'sijig 'ntmimajuinung Isle'laq. Ula ji'nm gaqamit ta'n nemioq 'lpa gaqi ila'sit. Na gis tliaq wet sapu tl lugweg ml'gigno'ti ta'n eig ugwisunmg Se'sus Nasaletgewa'j. Gujjiewto'qopnaq aq nepg'pnaq, gatn Gjinisgam wej minua'lapnn utqutaqane'gatiq.

¹¹ "Etna na negm Se'sus ta'n gelu'lg wi'gatign wesgumj pa na wije'i aq gelu'lg gun'tew. Telueg,

'Na gun'tew ta'n nujitaqatijig mo puatmi'tigup.

Etna na ula maw gelu'lg gun'tew gejjiaqewe'i aq 'ms't goqwei mawn'g.'

12 Pas'g negm na Se'sus gisi ugs'tawiaji mimajuinu'g. Mo wen eimug ugs'tqamug ta'n gisi ugs'taultew, pas'g negm. Gjinisgam gisite'tg'p ta'n teli gtlams'tasulti'gw Se'sus na tli ugs'ta'titesnu."

13 Ta'n te'sijig iganpugultijig gaq paqalaluitijig ta'n tel melgita'lij Pie'lal aq Sa'nal. Gisi gji'jia'titeg maqatawe'gig ula ji'nmug aq mo gina'masuti geggunmi'tigw. Etna na tujiw migwite'tmi'titeg ta'n teli wijitgwe'wa'tipnn Se'susal. 14 Na tujiw 'lpa mo gis talua'ti'gw muta nemia'titl ji'nmul gisi npisilitl gaqamilitl na'te'l maw Pie'l aq Sa'n. 15 Na tujiw telima'tiji, "Jigla'tigw ta'n i' l mawaganutma'timg." Aq poqji il agnutma'tijig pas'g negmow. 16 Pipanimtultijig, "Tala'latesnug wegla ji'nmug? 'Ms't ta'n te'sijig wigultijig Selusalemg geitu'tij paqalaluiti' gis tla'tegetij wejiaq Gjinisgamewigtug aq ginu iganpugua'ti'gw mo gisi megtmu'tigw. 17 Pas'g mo puatmi'ti'gw ta'n gis tliaq piam se'sa'sgtn mimajuinuigtug. Ge' gnuat'wanej mut nugu usgutmi'tij Se'susal ugwisunm mimajuinuigtug."

18 Apaji wiguma'tiji Pie'lal aq Sa'nal aq telima'tiji, "Ta'n getu tliaq, mut wen wi'tmuanew gisna mut tal gina'muenew ula ji'nm teluisit Se'sus." 19 Pas'g Pie'l aq Sa'n asita'puguejig, "Gilew telimieg, ta'n goqwei Gjinisgam wel'te'g awna gilew jigs'tuleg gisna Gjinisgam jigs'taqatt? 20 Ma gis punajo'tmug ta'n goqwei ninen gis nemitueg aq ta'n tel nutmeg." 21 Iganpugua'tijig melgi gnuat'ua'tiji, na tujiw iga'la'tiji ugjit assumsinew. Mo goqwei we'jitu'ti'gw ta'n tli utgapulataq. Ta'n te'sijig mimajuinu'g miwatmua'titl aq emtoqwala'titl Nisgaml ta'n goqwei gis tliaq. 22 Ula ji'nm ta'n gisi npilut'p me' aq ne'wisgegipuna't.

Pie'l maw igtigig a'sutma'tijig ugjit ulgwijimugsinew

23 Ta'n teli nqase'g iga'luteg Pie'l aq Sa'n apaja'tijig ta'n wigumaq eimu'tilij aq telima'tiji ta'n telimgwi'tij iganpugultijig patlia'sg aq natawo'ltijig ji'nmug. 24 Nutmi'titeg smtug mawasultijig newgte' teli angita'sultijig aq eli a'sutma'titl Nisgaml na, "Gjisaqamaw, Gisiteg. Gis sa'q gisitogop wa'so'q ugs'tqamu, 'gta'n, aq ta'n te's'g goqwei eig. 25 Gjinisgam gi'l elsaputi glusint'p uglugowinumaq, nujjinaeq, Ta'pito'q. Wejuli Nisgam gisa'lapnn Ta'pito'q ewi'gmlipnn, 'Tal gis mimajuinu'g ta'nig mo Lesui'peulti'gw tel melgita'jig aq getana'titl Nisgaml?

Mo tali ula'lugwi'ti'gw

ta'n teli igani ilsutaqati'tij

aq gisite'tmi'tij na mimajuinu'g.

26 Na elege'wijig ugs'tqamug

gisgaja'sultijig ugjit matnaqqewaqaan.

Ilсутaqatijig mawtesgatultijig 'gtananew Nisgaml

aq na ji'nmul ta'n petgimapnn

ugjit ilgwenan aq ugs'tawian ugtmimajuinung.'

27 'Lpa we'gaw Elot aq Pons Pilot mawita'jig 'gjigang maw ta'nig mo Lesui'peulti'gw, aq Lesui'paq na mimajuinu'g ta'n teluisultijig Isle'laq. Ilсутaqatiji 'gtananew Se'susal na gi'l sape'wit 'gtlugowinum. Etna na negm Nujiugs'tawi'wet ta'n gi'l gisi mgnt'p ugjit ilgwenan aq ugs'tawian ugtmimajuinung. 28 Na gis mawasulti'titeg tla'taqatinew 'ms't goqwei ta'n gis igan ilsutmu't'p na tlian. 'Gml'gigno'timg gis tliaq ta'n teli ul'te'tmu't'p. 29 Gjisaqamaw, nemi't'pni negla ta'nig getu getanugsieg, nuta't'pnig ta'n telimugsieg'pnig aq ta'n getu tla'lugsieg. Etamuleg ignmuieg 'gtlugowinung ml'gito'ltinen ta'n tel pestunm'tieg. 30 Jugwasga'tu 'gpitn aq gisa'tuten paqalaluiti' aq mili npitaqatinen 'Isaputas'gtn ugwisunmg sape'wit uglugowinum Se'sus. Na tliaq."

31 Ta'n tujiw gaqi a'sutma'titeg ta'n wesgowita'pnig matang'p. 'Ms't ilgwegwi'titl Wejuli Nisgaml, aq poqji wesgutmi'tij Nisgaml ugtagnutmaqann, melgito'ltijig ta'n teli usgutmi'tij.

A'sutme'winu'g tepi'sultijig

ta'n te's'g goqwei geggunmi'tij

32 Ta'nig getlams'tmu'tipnig Se'susal, newgte' teli angita'sultijig. Mo wen teluegw ta'n goqwei ugtaligam negmewei pas'g 'ms't tepi'sultijig ta'n te's'g goqwei geggunmi'tij.

33 Wejuli Nisgam gisa'laji 'ntawewistu'tinew aq tliamanew mimajuinu'g ta'n tel nemitu'tip Gjisaqamawl Se'susal ta'n tel minunsiliteg. Gjinisgam gisa'laji welgwigl uggamlamunual ignmuaji ulapetmnew 'ms't goqwei. 34-35 Ta'nig assutmi'titl ugtiga'taqanual gisna wen'ji'guoml netuisgetu'titl aq pegisitu'tij suliewei. Aq ignmua'tij apostale'wiliji ugjit se'si ignmuetunew te's ingute'jit ta'n tel nuta'maj. Glaman mo wen eimu'gup je newgte'jit ta'n nuta'map.

36 Na gis tliaq So'sep na Li'paiewa'j ta'n ugs'tqamuip Saipulus, apostale'wijig telui'ta'titl Pnnal, ('Nnuigtug Pnnal na tel glusuaqanig "ta'n wen nuji ulim'sg.") 37 Ula ji'nm gisi

ntuisgetoq newgte' ugtiga'taqan aq pegisitoq suliewei aq ignmuaq apostale'wiliji ugjit se'si ignmuetunew.

5

Ananaias aq ugte'piteml Sapilaal

¹ Gatu ap igtig ji'nm teluisit Ananaias, ugte'piteml teluisilit Sapila, netuisgetu'tij ta'n goqwei negmow assutmi'tij. ² Gmetug iga'toq ta'sg suliewei ugjit negm, aq ugte'piteml geiftulij. Na tujiw ignmua'tij esgwiaq suliewei apostale'wiliji 'st'ge' na 'ms't ignmuaq. ³ Pie'l pipanimatl, "Ananaias, goqwei ugjit wet tliamj Gjimmn'tu ilgwenmulin 'ggamlamun aq gisa'l'sg gi'l egs'pugua'lan Wejuli Nisgam ta'n tujiw gmetug iga'tun ta'sg na suliewei mesnmu't'p ugjit ta'n goqwe'l assutmu't'p? ⁴ Ge's mo netuisgetuneg ta'n goqwei assutmn, gi'lewe't'p aq gisi 'ntuisgetuneg. Na suliewei gi'lewe't'p. Talgwitg's 'ggamlamun ugjit na tla'tegen? Mo egs'pugua'lawt ji'nm awna egs'pugua't' Gjinnisgam." ⁵ Ta'n teli nqase'g Ananaias nutgeg etli msaqaniet aq nepgaq. 'Ms't ta'n te'sijig nutmi'titeg, jipaqa'tijig. ⁶ Maljewe'jg ji'nmug eig'pnig, oqonisgwa'tua'tij wa'qi aq tewa'la'titl aq nutqutala'titl.

⁷ Panaemg nesisgl ajiatl, ugte'piteml pisgwa'litl aq mo geitug ta'n goqwei gis tliaq. ⁸ Pie'l pipanimatl, "Tlimi, ula na 'ms't suliewei gi'l aq 'gji'nmum mesnmoqop ta'n tujiw netuisgetu'q ta'n goqwei gilew assutmoqop?" Teli asitematl, "E'e 'lpa 'ms't waju'aq."

⁹ Pie'l telimatl, "Goqwei gi'l aq 'gji'nmum gisita'sioq iga'loq Wejuli Nisgam ugtnu'gwalanew? Ula ji'nmug ta'nig gisi utqutala'titl 'gji'nmuml eimu'tijig ga'qanigtug nige' aq negmow tewapilultaq gi'l." ¹⁰ Smtug eli msaqanielitl Pie'l uggwatg aq neplitaq. Ula maljewe'jg ji'nmug pisgwita'jig, nemia'titl e'pilitl neplitl. Na oqonisgwa'tua'tij wa'qi, tewapila'titl aq nutqutala'titl gmetug ugji'nmuml. ¹¹ 'Ms't ta'n te'sijig nutmi'titeg a'sutme'winu'g aq maw igtigig ma'mun we'gwata'sultijig.

Pugwelgig mimajuinu'g mili npilujig

¹² Na apostale'wijiig mili npitaqatijig mimajuinu'g aq tela'taqatijig paqalawaiqaan. 'Ms't ta'n te'sijig getlams'tasultijig Se'suseg i' weltesgatultijig Salaman ugtusatimg. ¹³ Ta'nig mo getlams'tasultijig mo tetujitolti'gw ugjit wijitgweiwanew, gatu weli usguma'tiji. ¹⁴ Aq pem pugweliejig na mimajuinu'g ta'nig getlams'tasultijig Se'suseg. Pugwelgig ji'nmug aq maw e'pijig getlams'tasultijig aq wit toqwa'la'tiji. ¹⁵ Na apostale'wijiig mili npitaqatijig aq pugwelgig wejiaqal Nisgamewigtug tela'taqatijig paqalawaiqaan. Na glaman gesnugu'tiliji mimajuinu'g tewapila'tiji awgtigtug aq iga'la'tiji a'su'niqtug, glaman ta'n tujiw Pie'l pmiej je tlia pas'g pmi ugjijaqamiju'e'j na, na gisi npisultitaq, na tel melgi gtlams'tasultijig. ¹⁶ Na pugwelgig mimajuinu'g weita'jig gutanji'jg ta'n telgi'g Selusalemg. Petapila'tiji ugsnugowinu'g aq ela'la'tiji ta'nig mn'tu'g wesgweiagwi'tiji aq 'ms't gisi npila'tiji.

Iganpugultijig Lesui'paq gitnme'wa'tiji apostale'wiliji

¹⁷ Na espe'g patlia's aq 'ms't unaqapemg maw na Satusiaq, ma'muniw wisgwa'la'tiji apostale'wiliji. Na gisita'sultijig na tala'lanew. ¹⁸ Na wesua'la'tiji apostale'wiliji aq pijo'la'tiji laplusang. ¹⁹ Gatu na wela'gw Gjinnisgam ugtansale'witeml pegisinnitl aq panta'toq laplusane' ga'qana'tas'g. Tewa'laji apostale'wiliji aq telimaji, ²⁰ "Lta'gw 'gja'sutuo'guomg, pisgwita'gw aq tlimug mimajuinu'g, 'Ta'n tujiw getlams'tasin Nisgamewigtug gawasga's'gt'tew ta'n tele'n. Na tujiw gegnu mimajites.'" ²¹ Apostale'wijiig jigs'tgig aq ta'n tujiw wejgwapniaq, pisgwita'jig 'gja'sutuo'guomg aq poqji gina'mua'tijig. Na espe'g patlia's aq unaqapemg wigumaji 'ms't Lesui'paq natawo'ltujig ji'nmug mawag-nutma'tinew. Elgima'tiji ji'nmug laplusang ugjit ugjo'lanew apostale'wiliji." ²² Ta'n tujiw ji'nmug iga'titeg, mo we'jia'tigwi apostale'wiliji laplusang. Smtug apaita'jig igan-pugultiliji aq gegnu'la'taqatijig. ²³ Teluejig, "Ta'n tujiw iga'ieg laplusang we'jitueg seg-giapt'sga's'g aq ta'nig nujo'tmi'tij laplusang ango'tmi'tij ga'qana'tas'gl melgi pijo'qas'gl. Gatu ta'n tujiw pana'tue'g ga'qana'tas'gl mo tami we'jia'tigwi apostale'wiliji." ²⁴ Ta'n tujiw nuje'waji 'gja'sutuo'guome' ma'sgnisg aq iganpugultijig patlia'sg nutmi'titeg paqalail-tijig ta'n imu'tigunig apostale'witgi'g. ²⁵ Na tujiw ji'nm pegising aq pisgwa't, telimaji, "Jigs'tuig! Wegla ji'nmug gilew pija'loqopnig laplusang eimu'tijig nige' 'gja'sutuo'guomg. Etl gina'mua'tiji mimajuinu'g." ²⁶ Na ji'nm ta'n nuje'waji ma'sgnisg aq usma'gnismg maita'jig aq apaja'la'tiji apostale'wiliji. Mo gi'gaji ugsua'la'tigwi muta am jipasultijig ugjit mimajuinu'g jijuqaq gun'teugte'gutaq.

²⁷ Pegisula'tiji apostale'wiliji ta'n iganpugultijig eimi'tij aq espe'g patlia's mil pipanimaji. ²⁸ Na tujiw telimaji, "Ninen melgimuleg'p mo nugu al gina'mua'tinew ula ji'nm teluisit Se'sus. Nemitun nige' ta'n gis tla'taqatioq. Gilew se'sa'tuoq ta'n tel gina'mua'tioq ta'n telgi'g Selusalemg, aq gilew pualieg ninen getu su'tmuieg ta'n tel ne'po't'pnaq."

²⁹ Pie'l aq igtigig apostale'wijiig asitema'tiji, "Ma gis jigs'tuaqatijig ji'nmug. Amujpa na jigs'taqatt Gjinnisgam. ³⁰ Nujjinaq'ig emtoqwala'tipnn Gjinnisgam Gisitegelitl. Nige'

negm wenaqa'lapnn Se'susal gisi npliteg. Gilew na tel ne'po'qopnaq na gujjiewto'teg. ³¹ Ula Se'susal epa'lapnn ugtinaqanmg Gjinisgam ta'n mawi espe'g Gjelege'witewilin aq Nujiugs'tawi'welin, glaman mimajuinu'g Isle'lewaq gis gawasgita'sultitaq aq gis jiglita'taq elue'utigug aq Gjinisgam apigsigtuataq ugtlue'utiwal. ³² Ninen tel nemitueg'p ta'n teliqaq aq ta'n nige' telimuleg'p goqwe'l Gjinisgam gis tla'teget, aq Wejuli Nisgam gegnu'tmug'sioq ta'n goqwei Nisgamewei. Ta'n wen Nisgaml jigs'tuatl Gjinisgam petgimatl Wejuli Nisgaml apoqomagun."

³³ Ta'n tujiw iganpugultijig nutmi'titeg tetuji ugguwaiutijig, smtug gisita'sultijig apostale'wiliji ne'po'qsinew. ³⁴ Pas'g na newgte'jit na Palasi teluisit Gamaliel nujigina'muet 'tplutaqan, aq espite'tasit, gaqama'sit. Telimaji sma'gnisg ugjit tua'lanew apostale'wiliji. ³⁵ Na tujiw telimaji igtigig iganpugultiliji, "Wijigatultioq, Isle'leultioq, ango'tmug ta'n getu tla'loq wegla ji'nmug. ³⁶ Te'sipunge'g Teutas neia'sip. Tel'ta'sit negm nat wen mesgilg. Na na'tami ne'w gasgipntnaqaniji ji'nmug peji wije'wapni. Pas'g na ne'po'teg, ta'n te'siliji majulgwalt'pni gaq se'sa'toqotipnig. Etl gaqiaq na'te'l ta'n tel lugutipnig. ³⁷ Ap na Suta ta'n tlelawit Galali neia'sip ta'n tujiw al mawi'giget. Negm elt pugwenniji mimajuinu'g majulgwalt'pni. Negm elt ne'po't'pnaq aq ta'nig majulgwalt'pni gaq se'sa'toqotipnig. ³⁸ Pa na nige' wije'i wegla ji'nmug, telimuloq mut tala'lanew! Punaje'wg! Pa na ula ji'nmug gisite'tmi'tij, ugs'ga'sgt'tew. ³⁹ Gatu ugjiaq Nisgamewigug ma gis tla'taqatiwoq. Weji'sultitoqs'p Gjinisgam etl matnoq!"

Na iganpugultijig jigs'tua'titl Gamaliel ta'n teluelij. ⁴⁰ Apat gima'tiji apostale'wiliji, telima'tiji sma'gnisg ugjit matta'new. Na tujiw melgima'tiji, "Mut nugu usgumanew Se'sus." Na tujiw iga'la'tiji. ⁴¹ Apostale'wijig naqtm'i'tij ta'n iganpugultijig eimi'tij. Welgwijultijig muta Gjinisgam tetapuitelmaji 'nta'qo'qona'lugsine'w ugjit Se'susal. ⁴² Te'sigisg'g 'gjia'sutuo'guomg aq mimajuinu'g wiguaq siaw gina'mua'tiji aq siaw pestunmua'tiji gelu'lg agnutmaqan ugjit Nujiugs'tawi'welitl, na ji'nm ta'n Gjinisgam petgimapnn ugjit ilgwenan ugtmimajuinumg.

6

Lluigneg te'sijig apoqonmua'tiji

¹ Ta'sijig tepgun'set'pnig me' pem pugwelietiteg unaqapemg. Gi'gaita'jig ta'pu nemisijig Lesui'paq. Newgte' ugtli'sutiwow Lesui'pewei'e' gatu igtigig tapu'gl ugtli'sutiwal Lesui'pewei'e' aq Gli'gewei. Lesui'paq ta'nig Gli'gewisultijig teluejig, "Gli'gewi'sgwaq sigu'sgwaq mo mesnmi'tigw suliewei ta'nig te'sigisg'g ignmuetu'tij." ² Na tujiw newgtis-gegsijig je ta'pu apostale'wijig wiguma'tiji ta'nig getlams'tasultiji. Telima'tiji, "Mo weltenug ugjit ninen liaptmenen ta'n tel pestunmatmeg Gjinisgam ugglusuaqanm ugjit nujo'tmnen suliewei ugjit sigu'sgwaq. ³ Glaman, wijigatultig'gw, 'mgnug lluigneg te'sijig ji'nmug te'sioq ta'n wen gilew gejoq ilgwengwi'titl Wejuli Nisgaml aq ta'nig natawo'ltijig. Negmow ignmuatesnu 'lgowaqan nuje'wanew sigu'sgwaq. ⁴ Gatu ninen, gisi igalsultitesnen 'ms't 'ntlgoawaqanminen a'sutmaqanigtug aq pestunmuaqanigtug."

⁵ Na 'ms't ta'n te'sijig wel'ta'sultijig ta'n apostale'wiliji teluelij. Na megna'tiji: Stipen (E'gia'n) ta'n melgi gtlams'tasit aq ilgwentl Wejuli Nisgaml, maw Pilip, Ploqolus, Niganal, Timon, Palmenas, aq Nigulas ta'n tlelawit Antioq, mo Lesui'pewigw, gatu majulgwatg Lesui'pewei'e'. ⁶ Na mimajuinu'g telima'tiji apostale'wiliji, "Etna na wegla gisi mgng'tjig." Na apostale'wijig a'sutmessewa'tiji aq ge'gwa'tua'tij ugipitnual te's ingute'jit. Na tel tepgisa'la'tiji ugjit ula lugowaqan.

⁷ Na te'sigisg'g pem pugweliejig ta'n tel nutmi'tij Gjinisgam ugglusuaqanm aq getlams'tmi'tij Selusalemg. We'gaw maw pugwelgig patlia'sg getlams'tasultijig gelu'lg glusuaqan.

Stipen wesua'lut

⁸ Stipen melgi gtlams'tasit aq Gjinisgam e'watl. Ignmuaj ml'gigno'ti ugjit mesgi'gl tla'tegen aq mili npitegen mimajuinu'g. ⁹ Na tujiw ta'sijig ji'nmug getana'titl. Naspul-tijig "Lipltinewaq" ta'nig gisteju'ltipnig gatu nige' assum'sultijig. Negmow tleiaultijig Silisia, aq Alegsantlia. Negmow aq maw igtigig Lesui'paq tleiaultijig, Silisia aq E'sia poqji gi'gaja'suala'titl Stipenal. ¹⁰ Gatu Wejuli Nisgam ignmuat Stipenal ta'n teli ns'tuewistulij ta'n tujiw gelusij, na mo gis tali asitema'tigul. ¹¹ We'gaw na Liptinewa'q apangitua'tiji ta'siliji ji'nmug thuenew, "Ninen nutaqatt'p ta'n teli gtanaj Mowiso'q aq maw Nisgaml." ¹² Gisa'la'tiji mimajuinu'g maw natawo'ltijig ji'nmug aq nujigina'mua'tijig 'tplutaqan 'gtananew Stipenal. Peita'jig ta'n Stipen eig wesua'la'titl aq ela'la'titl ta'n iganpugultijig eimi'tij. ¹³ Pegisula'tiji ji'nmug ugjit ta'n tli egsuelitaq. Teluejig, "Ula ji'nm getantog ta'n teli usgutg ginu gepme'g 'gjia'sutuo'guom aq 'tplutaqanm Mowisewe'l. ¹⁴ Ninen nutaqatt'p telueteq, 'Ula Se'sus Nasaletgewa'j seioqte'tew 'gjia'sutuo'guom aq gawassa'tural ginu ta'n

telo'lti'gw ta'n Mowiso'q tel gnu'tmuapni gujjinaqi'g.' ” ¹⁵ Ms't ta'n te'sijig pemgopultijig iganpugultijig, gesi angama'titl Stipenal, teli angamgug ugsisgw 'st'ge' ansale'wit.

7

Stipen pestunmuaji

- ¹ Na espe'g patlia's pipanimatl Stipenal, “Teliaq na ula ta'n teluejig?”
- ² Stipen teluet, “Nigmatut, jigs'tuig! Gjinisgam ta'n gepme'g neialsiteg gujjuu Aplam ge's eigeg na maqamigew Mesopotamia ge'sg menaq natgatmugweg 'gjian Qallan. ³ Na telimapnn, “Nqal gigmaq aq gm'tgig aq lia na maqamigew ta'n ni'n musga'tultes.” ⁴ A' na naqt'g na maqamigew teluisig Jaltia aq eliet natgatg gutan Qallan. Ta'n tujiw Aplamo'q ujl nepliteg Gjinisgam gisa'lapnn jigla'silin aq liel in ta'n nige' ginu eimu'g. ⁵ Gjinisgam na tujiw mo ignmuagup Aplamal je talgi'g assutmn. Mu ignmuamug'p je 'mtijin. Gatn Gjinisgam teplumapnn ignmuun aq na tujiw, assuttew negm aq ta'n wettaqia'tijig. Ta'n tujiw Gjinisgam teplumateg Aplamal aq ugte'piteml mo mijua'ji'g gegguna'tigupni. ⁶ Etna na ula Gjinisgam telimapnn Aplamal, ‘Gi'l aq 'gte'pitem ta'n wettaqieioq, wigultitaq na maqamigew ta'nig piluei iganpugultitaq ne'w gasiptnnaqanipunqeg. Na'tel gisteju-ultitaq aq emegwo'tasultitaq.’ ⁷ Gjinisgam teluep, ‘Ugtapula's na mimajuinu'g ta'nig gistejue'galugsiog. Na tujiw apaja'la's ula maqamigew aq tet tli emtoqwalitaq.’ ⁸ Na tujiw Gjinisgam, telimapnn Aplamal, ‘Ta'n te'sijig ji'nmug lugwatasultinew ugjit gnugwagan ta'n teplum'pnig.’ Elugwalapnn uggwisl Isaqal ugumuljinewei na'gweg gisi ugs'tqamuuliteg. Isaq elugwalapnn uggwisl Je'gopal aq Je'gop elugwalapni newgtisgegsiliji je ta'pu uggwisg. Na 'Nnu'g ta'nig gujjinaqi'g.
- ⁹ “Gujjinaqi'g wisgualat'ipnn uqjignamual So'sepal aq netuisgela'tipnn tl gistejuulin Ijiptg. Gatn Gjinisgam ne'gaw wijitgweiwapnn, ¹⁰ aq saputa'lapnn 'nsano'qonigtug. Gjinisgam ne'gaw angweiwapnn we'gaw ta'n wen getu tala'laj. Ta'n tujiw So'sep neia'siteg Paloal, na elege'wilitl Ijiptg. Gjinisgam gisa'lapnn So'sepal nestuwestunin. We'gaw Paloal nemi'gun ta'n teli ns'tuowoqwey aq me'gitelmatl. Paloal ignmatl So'sep iganpuguin ta'n telgi'g Ijipt aq maw wiguow. ¹¹ Etna na tujiw iga'q pestmo'qon ta'n telgi'g Ijipt aq Genan ta'n So'sep ujl wigilitl. Pugwelgis mimajuinu'g welmajo'ltijig. Gujjinaqi'g mo we'jitu'ti'gw tami mijipjewe. ¹² Toqo ta'n tujiw Je'gop nutmateg gulung eig Ijiptg gujjinaqi'g amgwesewei poqjigimaji. ¹³ Na ta'puewe peita'jig So'sep gegnualsit ta'n wenj newisgegsiliji ugsisgw maw uqjignaml. Na tujiw Palo nenuaji So'sepal wigumaq. ¹⁴ Na tujiw So'sep elgitmuaj glusuaqan ujl Je'gopal telimatl, ‘Tata't, gi'l aq 'ms't ta'n te'sijig gigmaq jugwita'g Ijipt.’ Etna na lluindeg te'sisgegsiliji je na'n. ¹⁵ Na tujiw Je'gop aq wi'gmaq el'ta'jig Ijipteg. Eigig na'te'l aq na'te'l etli npu'titi'g. ¹⁶ Npuinu'g ajolujig Segem, na'te'l etl utquta'lujig na maqamigew ta'n Aplamo'q pegwatelmuap E'mmol uggwisg.
- ¹⁷ “Ta'n tujiw tetaputesg gigjiw iga'q ta'n Gjinisgam genn'g'p ta'n teli tplumapnn Aplamal, na tujiw ta'n te'sijig mimajuinu'g gujjinaqi'g aq gugumijinaqi'g Ijipteg me' aji pugweliejjig. ¹⁸ Na ugtejgewei, piluei elege'wit ta'n mu nenuagul So'sepal, poqji iganpuguit Ijiptg. ¹⁹ Elue'wa'laji ginu gujjinaqi'g aq ewle'waji gujjinaqi'g aq gugumijinaqi'g. Gi'gaja'laji 'nqalanew gopisun gujmug glaman 'npu'titaq. ²⁰ Assma na tujiw Mowis ugs'tqamuuliteg. Maw gelu'sit mijua'ji'j. Nesiliji tepgunsejjig teli pgiji iga'la'titl wiguaq. ²¹ Ta'n tujiw tewa'luteg wiguaq na Palo ugtusl wesua'lapnn aq gisigwenatl pa wijej aq negm uggwisij. ²² Egnutmut 'ms't gelu'lg angita'suaqan aq 'ns'tuo'qon Ijiptewei. Mesgi'g gina'masuti geggn. Melgignaql ugglusuaqanml aq ta'n tela'tegej. Gepmitelmut'p mimajuinuigtug.
- ²³ “Ta'n tujiw Mowis ne'wisgegipuna'teg, gisita'sit mittugwalan wigumaq Isle'laq. ²⁴ Negm nemiatl Ijiptewa'jl ewle'watl newgte'jilitl Isle'lal. Mowis apoqonmuatl wi'gmal aq asita'latl Ijiptewa'jl, ne'pa'tl. (²⁵ Tel'ta'sit negm, 'ugtmimajuinu'g 'ns'tmu'titaq na Gjinisgam getu e'wapnn ta'n tli assumultitaq gatn negmow mo nestmi'ti'gw.) ²⁶ Na wapn, nemiaji tapusiliji Isle'laq etli ntinijig. Wejo'tg negm wantaqa'lan. Telimaji, 'jigs'tuig ji'nmuat, gilew gitg Isle'lewioq, goqwei gilew weji ntioq.’ ²⁷ Pas'g newgte'jit ta'n etl matnapnn igtig gesemegetl Mowisal sitatug. Pipanimatl, ‘Wen gi'l ignmasg ml'gigno'ti ilgweninen aq ilsuminen.’ ²⁸ Getu' ne'pe'in ap ni'n 'st'ge' ta'n tel ne'pe't'pnaq Ijiptewa'jaq ulagu?’ ²⁹ Ta'n tujiw Mowis nutgeg, ejigl smuqwat aq poqt'gatg maqamigew teluisig Mitian. Na na'te'l etl malie'wip aq tapusilipni uggwisg.
- ³⁰ “Ne'wisgegipunqeg gis pmtesgeg ansale'wilitl neia'silitl Mowis etlamglegl nipispaqan paqtaqamigtug, gigjiw gm'tn Sainai. ³¹ Mowis paqalaiaj ta'n goqwei nemitoq gigja'sit ula nipispaqan aq gigaptegl. Awna nutuatl Nisgaml etl ewistunitl. ³² Gjinisgam telimatl, ‘Ni'n na Gjinisgam ta'n gujuuqi'g emtoqwala'tipnn, na Gjinisgam ta'n Aplamo'q, Isaqo'q, aq Je'gopo'q emtoqwala'tipnn.’ Mowis neng'tesing jipaqa'sit aq mo tetujitagw lapa'sin. ³³ Gjinisgam telimatl, ‘Mna'l gmugsng, muta na'te'l ta'n gaqamin gepme'g maqamigew.

³⁴ Ni'n nemi'gig ta'n teli ulmajo'lti'tij 'ntmimajuinung Ijipteg aq ni'n nutaqig metew petoqsultijig aq nige' wa'so'q wet nisa'si ugjit apoqonmuan. Nige' ni'n elgimul Ijiptg.' Gjinisgam na ula telimapnn Mowisal.

³⁵ "Etna na ula Mowiso'q mo puatasigup ugtmimajuinung Isle'laq. Pipanima'tipnn, 'Wen gi'l ignmasg's ilgweninen aq ilsuminen?' Na negm newgte'jit ta'n Gjinisgam petgimappn iganpuguilin aq ugs'tawi'welin. Na ansale'wilil Mowis nemiappn nipisapaqan etlamglegl apoqonmat'pnn na gis tla'tegen. ³⁶ Negm na Mowis tewa'lapni Ijiptg. Milamu'gl paqalaiti'l tela'tegepnn Ijiptg na megwe'g 'gta'n aq ne'wisgegipunqeg eig'pnig paqtaqamigtug. ³⁷ Etna na negm Mowis ta'n telimapni mimajuinu'g Isle'laq, 'Gjinisgam petgimtugsitoqs'p iganigjitegewinu pa wije' aq ni'n ta'n tel petgimip.' ³⁸ Na negm newgte'jit ta'n wijitgweiwapni mimajuinu'g Isle'laq, mawo'ltipnig paqtaqamigtug. Na tujiw gm'tnigtug teluisit Sainai, ansale'wilil gelult'pn, aq ignmut'pnn Gjinisgam iapijewe'w' ugtagnutmaqanml ugjit ignmugsinen.

³⁹ "Pas'g na ninen gujjinaqi'g mo getu jigs'tmu'tigupnig awna mo menuege'tigupnn, aq gmetug eligsmala'tipnn je me' siawqatmugusn Ijiptg. ⁴⁰ Toqo telima'titl A'lanal, "Ltuin 'nnuoqta'w ta'n igana'latesnen, muta mo geitueg ta'n tela'tegetaq negla Mowiso'q ta'n tewa'lugsieg'p Ijiptg.' ⁴¹ Etna na tujiw elia'titl 'nnuoqta'wl teligilitl 'st'ge' wen'jitia'muj ugjit gepmitelmanew. Ne'pa'tiji wi'sisg aq nu'gwo'la'tiji ugjit na 'nnuoqta'w. Pestie'ultijig aq emtoqwalanew ta'n goqwei negmow gisitu'tij. ⁴² Pas'g na Gjinisgam ejiglapasualapni aq emtoqwala'tiji gloqowe'j musigis'gug st'ge' ta'n iganigjitegewinu tel wi'gmi'tip wi'gatignigtug,

'Isle'leultioq! Mo ugjit ni'n

gilew ne'po'qopnig aq nu'gwo'loqopnig wi'sisg
ne'wisgegipunqeg paqtaqamigtug.

⁴³ Alapinmoqop aq nespnmooqop wiguom Moloq
ta'n emtoqwaloqopnig 'st'ge' Gjinisgam

aq gloqowe'j 'nnuoqta'w gnisgamum teluisit Lipan.

Gilew elioqopnig wegla 'nnuoqta'wg ugjit emtoqwalanew.

Glamam nige' elgimuloq gneg sitatug Papilan.'

Etna na ula iganigjitegewinugi'g ewi'gmi'tipnig."

⁴⁴ Stipen (E'gian) siaw tlmaji, "Gujjinaqi'g gegguna'tipnn na wi'g ta'n emtoqwala'tipnn Nisgaml paqtaqamigtug na wiguom na Gjinisgam ugnugwaaqanml ugjit wijitgweiagunew. Teliatipnn ta'n Gjinisgam musga'tuapnn Mowisal tli'an 'st'ge' ta'n tel gnu'tmuapnn.

⁴⁵ Gaqaisipunqeg gujjinaqi'g ta'n gisia'tipnn na wiguom Nisgamewei ignmua'tipnn un'januaq. Negmow nespna'tipnn ta'n tujiw wije'wa'titeg Ja'suaal. Wesua'tu'tip na maqamigew ta'n tujiw Gjinisgam getaqqatesguateg ala igtigig mimajuinu'g. Gis sa'q siawpultipnig na'tel glapis tetaputesg ta'n tujiw Ta'pit pegisingeg. ⁴⁶ Negm tetapua'lapnn Nisgaml aq pipanimapnn ignmugsin 'ltuan wi'g ugjit Gjinisgam ta'n Je'gop gis emtoqwalapnn. ⁴⁷ Gat u awna na uggwisl teluisilitl Salaman el'tuap na 'gja'sutuo'guom ugjit Nisgaml.

⁴⁸ "Pas'g na Gjinisgam ta'n mawi espe'g mo wigigw 'gja'sutuo'guom gisna ta'n pas'g goqwei ji'nm gisitoq 'st'ge' ta'n iganigjitegewinu teluep,

⁴⁹ 'Gjinisgam teluet: Wa'so'q ni'n 'ntupun

aq ugs'tqamu ta'n weji ilsutegei.

Talamugt'tew nige' wen'ji'guom el'tuioq ugjit ni'n?

Tami 'ntupun ugjit ni'n ta'n tli atlasmites?

⁵⁰ Muta ni'n 'ms't wegla ta'n te's'gl gisituapnn.'

Etna na ula Gjinisgam teluep."

⁵¹ Stipen siaw tlmaji, "Melgasultioq gilew! Pa na wije' aq ta'nig Nisgaml mo puala'tigul aq mo jigs'tmuoq ugglusuaqanml. Gilew pa na wije' aq gujjuaqi'g, me' ne'gaw mo jigs'tuawoq Wejuli Nisgam. ⁵² Je mu newgte'jit iganigjitegewinugi'g gujjinaqi'g mo gitnme'wawoqopnig aq welmaje'wawoqopni'g. Ne'pa'tipni Gjinisgam ugtagnutmewinu'g ta'n sa'q wesgutmi'tip ta'n tl jugu'elil negla getlamielil uglugowinuml. Aq nige' gilew iga'loqop ugjit ne'po'qsin. ⁵³ Gilew na mimajuinu'g ta'n mesnmooqopnn Gjinisgam ugt'plutaqanml. Ansale'wijig wijitgweiwa'tipnn Nisgaml ta'n nisa'tugsioqop pas'g gilew ne'gaw mo jigs'tmu'tiwoqop."

Stipen gun'tewto'teg

⁵⁴ Ta'nig iganpugultijig jigs'tua'titeg Stipenal, me' gat u asgaiagwi'titl ta'n goqwei teluelij. Na smtug we'gwi ugguaiugtua'titl. ⁵⁵ Gat u Stipen ilgwentl Wejuli Nisgaml elapa'sit wa'so'q aq nemitua'j Gjinisgam aq uggepmite'lgaqanml paqtata'sg aq Se'susal gaqamilil

ugtinaqanmg Nisgaml. ⁵⁶ Teluet, “Angapmtug, nemitu wa'so'q pana'sg aq Se'sus ta'n Gjinisgam petgimapnn gaqamilitl ugtinaqanmg.”

⁵⁷ Sesgu'tijig aq gepsoqwa'tu'titl ugs'tuaqanual. Smtug el'tugultijig negmeg, ge's piam na newgte' tel'ta'sultipnig. ⁵⁸ Wesua'la'titl aq tewege'titl 'gjigan aq gun'tewta'titl. Ta'nig pisui egsua'tipnig naqtmua'tiji uggotmuaq ango'tmn maljewe'litl ji'nmul teluisilitl Sol. ⁵⁹ Negmow siaw gun'tewta'titl Stipenal. Negm elgomigtuatl Gjisaqamawul, “Gjisaqamaw Se'sus, ugsua'tui 'njijaqamij.” ⁶⁰ Nutgul'pa'sit aq sesgwet, “Se'sus mut migwite'-tmuaw ula ugtlue'utiwal.” Na gis llueteg, nepgaq.

8

¹⁻² Sol wel'te'tg's ta'n tel ne'po'j Stipenal. Na ji'nmug ta'n Nisgaml emtoqwala'titl nutqutala'titl Stipenal mewima'titl aq atgitemugtua'titl.

Sol gitnme'waji ta'nig getlams'tasultijig

Na wijej na'ngweg ta'n getlams'tmu'tijig Se'suseg Selusalemg eigig poqji ma'muniw ulma-jeiujig aq gitnme'ujig. 'Ms't ta'n te'sijig getlams'tmu'tijig Se'suseg se'sita'jig ta'n telgi'g Jutia aq Samalia, pas'g mo apostale'wijig tami el'ta'gwig.

³ Na Sol, ta'n tel we'gwi gisi pgwatoq, wejo'tg ugtmenan ta'ni getlams'tua'titl Se'susal. Eliet te's wen'ji'guoml aq getaqqatejimaji ji'nmug aq maw e'pijig, ta'nig getlams'tasultijig aq pijo'laji laplusang.

Gelu'lg agnutmaqan pestunmatmi'tij Samalia

⁴ Ta'nig getlams'tasultijig se'sita'jig aq peggwita'jig, pestunmi'tij gelu'lg agnutmaqan ta'n tel milita'tij. ⁵ Pilip eliet 'gjigan teluisig Samalia aq na'te'l telimaji mimajuinu'g ugjit Nujiugs'tawi'welitl. ⁶ Na pugwelgig mimajuinu'g melgi jigs'tua'titl ta'n Pilipal teluelij. 'Ms't nutua'titeg aq nemia'titeg ta'n tel mili npitegelij aq ta'n tela'tegelij paqalaiuti'l wejiaq Nisgamewigtug. ⁷ Mn'tu'g gesigawwita'jig ta'n tujiw getaqqita'titeg mimajuinuigtug. Pugwelgig gesnugu'tijig aq ta'nig mo gis maita'gwig aq alt ta'n waqqaj al'ta'jig negla gaqi npsultijig. ⁸ Na tujiw mimajuinu'g ta'n tleiaultijig Samalia wel'ta'sultijig.

⁹ Na 'gjigan wigit ula ji'nm teluisit Simon. Gis wel sa'q sigta paqalawaiji Samaliaewaqaq ta'n tel mila'tegej puowinuti e'w'g. Telimapni mimajuinu'g, “Ni'n espei, mesgi'g ml'gigno'ti geggunm.” ¹⁰ 'Ms't ta'n te'sijig na 'gjigang weja'tegemg mawi espe'g glapis ta'n mawi ewle'jit gigij jigs'tua'titl. Teluejeg nisgamitelma'titl Simonal. Ml'gigno'ti gugunmilin. ¹¹ Gis wel sa'q sigta paqalawaiji mimajuinu'g ta'n tel mila'tegej puowinuti e'w'g glaman negmow jigs'tua'titl. ¹² Gatu ta'n tujiw getlams'tmu'ti'titeg gelu'lg agnutmaqan ta'n Pilipal teluelij ugjit Gjinisgam ilgwenaji ugmimajuinumg aq Se'suguli negm na Nujiugs'tawi'wet, na tujiw mimajuinu'g sign'tujig, ji'nmug aq maw e'pijig. ¹³ Glapis Simon getlams'tasit, aq ta'n tujiw gis sign'tuteg gigje'watl Pilipal. Ta'n nemitoql telgi'gl tela'tegelitl aq ta'n tel mili npitegelij, me' gatu paqalaiatl. Na.

¹⁴ Na tujiw apostale'wijig Selusalemg nutma'titeg Samaliaewaqaq getlams'tasultijig Gjinisgam ugglusuaqanm, na elgima'tiji Pie'lal aq Sa'nal na'te'l. ¹⁵ Ta'n tujiw iga'titeg a'sutmessewa'tiji ta'nig getlams'tasultijig glaman Wejuli Nisgamul 'msnaq. ¹⁶ Wejuli Nisgam me' menaq nisa'sigweg Samaliaewaqaq pas'g alt ta'nig gis getlams'tasultijig sign'tutupnig e'w'g Gjisaqamaw Se'sus ugwisunm. ¹⁷ Pie'l aq Sa'n ge'gwa'tua'tij ugipitnual un'jig te's newgte'jilitl. Na tujiw 'ms't ta'n te'sijig mesna'titl Wejuli Nisgaml.

¹⁸ Simon nemiatl Wejuli Nisgaml ignmut'pnig ta'n tujiw apostale'wijig ge'gwa'tua'tij ugipitnual un'jiwaq. Na tujiw Pie'lal aq Sa'nal getu apangituaji ¹⁹ aq telimaji, “Ignmui ni'n ml'gigno'ti glaman ta'n tujiw 'npitnig gegupa'taq wen un'jig 'msnatl Wejuli Nisgaml.”

²⁰ Smtug Pie'l asitematl, “Gi'l aq 'gsulieweim mn'tua'gwig la'titoqs'p, tl'ta'sim gi'l gisi pgwateltes Gjinisgam ugtignmatimge'w'e'm e'wmn suliewei. ²¹ Mo gi'l telgita'siwn maw lugutinenu muta Gjinisgam nemi'sg winjig ggamlamun. ²² Gawasgita'si aq jigla'si ta'n winjig gisite'tmn aq lia etawaqtmu Gjisaqamaw apigsigtulul ula ta'n teli angite'tmn. ²³ Geju'l gi'l tetuji wisguen aq elue'uti assum'g. Mu gis jigla'siwn pa wijej aq laplusang pisin.”

²⁴ Simon telimaji Pie'lal aq Sa'nal, “Tetuji ulm'tuoq ge' a'sutemessewi glaman ta'n goqwe'l gis tlueioqop ma tlianugl ni'neg.”

²⁵ Na Pie'l aq Sa'n gegnua'tua'tiji mimajuinu'g ta'n teli ul nenua'tipnna Se'susal aq pestunmuaji gelu'lg agnutmaqan Nisgamewei. Na tujiw apaja'tijig Selusalemg. Ta'n tujiw pemi apsgwa'ti'titeg, nespi pestungig gelu'lg agnutmaqan pugwelgl gutanji'tl Samaliaewa'gig.

Pilip aq iganpugutuaji Itiopianewaqaq

²⁶ Na Gjinisgam ugtansale'witiml gelulatl Pilipal, “Laji aq lia 'tp'te'snug na awgti wejiaq Selusalemg glapis Ge'sa.” (Ula awgti mo nugu e'wa'sgtmug.) ²⁷ Na smtug Pilip wenaqa'sit aq eliet. Na newgte'jit iganpugutuaji Itiopianewaqaq pemi nmiet. Na ula ji'nm mawi

espe'g iganpuguit. Nujo'tg Gantesi ugsulieweim aq ugmilesuaqanm. Gantesi na Itiopian elege wi'sgw. Na ula ji'nm assma wejiet Selusalem api emtoqwalatl Nisgaml. ²⁸ Aq nige' pemi apaja'sit utepaqanigtug. Ge's pematejimgwej, pem gitg Gjinisgam ugtwi'gatign ta'n iganigjitegewinuaq Aiseiao'q gis wi'gig'p. ²⁹ Na Pilip, Wejuli Nisgaml telimtl, "Siaw pmia gmetug utepaqan, gigjiw lia aq gig'a'si." ³⁰ Pilip el'tugwi'g smtug aq nutuatl etl gitmlj ugtwi'gatign ta'n iganigjitegewinuaq Aiseiao'q gis wi'gig'p. Na tujiw pipanimatl, "Nestasin ta'n goqwe'l etl gitmn?"

³¹ Na iganpuguit asita'puguet, "Tal gisi ns'tasites? Amujpa na nat wen gegnu'tmuit. Smtug tepa'si aq pa'si nutepaqan." ³² Na ta'n pem gitg'p Gjinisgam gelu'lg ugtwi'gatign etna na ula,

"Ula ji'nm eliamsit pa na wijei aq jijgluewj

ta'n tujiw wesua'luj getu ne'po'j.

Ula ji'nm mo goqwei teluegw

je mu newgte' glusuaqan pa na wijei aq jijgluewji'

pa mo me'tegw ta'n tujiw pesgwesuj.

³³ Ma'muni 'ntaqo'qona'lus

aq mo getlami ilsumamug's.

Mo wen gis taluegw ugjit un'jang muta nepg'pnaq

aq mo geggunagupni'gw."

³⁴ Na iganpuguit pipanimatl Pilipal, "Tlimi, tegen ta wegla iganigjitegewinu wesgumatl, Aiseiao'q gisna nat wen pilue'l?" ³⁵ Na Pilip poqji gnu'tmuatl na wijei ta'n pem gitmlipnn aq me' igtigl musga'tuatl Gjinisgam ugtwi'gatigng. Telimatl gelu'lg agnutmaqan ugjit Se'susal.

³⁶ Ge's pem nisatejimgwe'tij na awgti na iga'jig ta'n eteg samqwan. Na iganpuguit teluet, "Ula eteg samqwan. Goqwei nige' naqa'litew mo gis sign'tasin?" ³⁷ Pilip telimatl, "Gis sign'tasites 'gtlams'tmn ta'n telgi'g 'ggamlamun." Iganpuguit asita'puguet, "Ni'n melgi gtlams'tm Se'suguli na Gjinisgam uggwisl."

³⁸ Iganpuguit melgimatl ugtlugowinuml, "Naqa'si tet!" Na gitg Pilip aq iganpuguit gepta'tijig aq nisa'tijig samqwanigtug. Na tujiw Pilip sign'tuatl iganpuguil. ³⁹ Ta'n tujiw apaji gta'qasiteg samqwanigtug, na tujiw Wejuli Nisgam gneg ejigla'latl Pilipal. Na iganpuguit mo nemiagwaq nugu, gatu negm siawa'sit aq no'q welgwig uggamlamun. ⁴⁰ Jensi Pilip eig na gutan teluisig Asotus aq gaqpeggwa'sit gutanji'tl. Pestunmuaji mimajuinu'g gelu'lg agnutmaqan glapis iga'teg Sesaliaeg.

9

Sol poqji gtlams'tasitl Se'susal (Paqalaiwaqann 22.6-16; 26.12-18)

¹ Me' negm Sol siaw tl lugwet ta'n tel gitnme'waji aq ewlumuaji ne'pa'new ta'nig getlams'tasultijig Gjsaqamaw Se'suseg. Espe'litl patlia'sl elietl aq ² glutmuaj wi'gatign ta'n wenj negm aq ta'n tel lugwej ugjit iganpugultijig Lesui'pewei a'sutuo'guomg 'gjigan Tamagus. Wet tla'tegep glaman ta'n tujiw na'te'l iga'j, we'jiaj weni ta'n majulgwatmli'tij ta'n Se'sus tel pmiep, na tujiw gisi ugsua'lataq aq apajo'lataq Selusalemg, ji'nmug aq maw e'pjiig.

³ Ta'n tujiw gigjiw iga'teg 'gjigan Tamagus jiniw paqtasa'sg ta'n negm eig. ⁴ Ugtue'ml weji peteja'litl. Nutuatl nat wenn telimtl, "Sol! Sol! Goqwei tel gitnme'win ni'n?"

⁵ Sol pipanimatl, "Wenin ta gi'l, Gjsaqamaw?" Na telimtl, "Ni'n na Se'sus ta'n gi'l getuant. ⁶ Gatu unaqa'si aq lia na 'ggjigang. Na na'te'l tlimulten ta'n tla'tegetes."

⁷ Gatu na ji'nmug ta'n wijewa'titl Solal naqa'tipnig aq mu telueti'gw goqwei. Nutua'titl ta'n wen metewistunitl pas'g mo nemia'tigul wenn. ⁸ Na Sol wenaqa'sit maqamigeg aq pana'toqol upgugul pas'g mo goqwei nemitug. El glisgna'titl Tamagusg. ⁹ Nesuguna'gweg pa mo goqwei nemitugus aq ne'gaw mo mijigus, aq mo esamqawagus pa goqwei.

¹⁰ Eig's na'te'l Tamagus ji'nm teluisit Ananias negm Se'sus unaqapeml. Nisgaml gelul'tpnn ta'n teli milaplgigwa't, "Ananias." Teli asitematl, "Ula eim, Gjsaqamaw."

¹¹ Gjsaqamaw telimatl, "Laji aq lia na awgti teluisig Tegpaqteg. Lia Suta wiguaq aq pipanigesi ula ji'nm teluisit Sol. Eti a'sutmat. ¹² Negm telaplgigwa'p. Tet nemiapnn ji'nmul teluisitl Ananias pigwa'litl aq upitnn gegupa'tuatl un'jig glaman ap nmitegelita."

¹³ Ananias teli asitematl, "Gjsaqamaw, pugwelgig mimajuinu'g gis tlimijig ugjit na ji'nm, ta'n tel ma'muna'tegej aq ta'n gis tla'tegej ta'n teli gtanaj gtmimajuinung Selusalemg, ¹⁴ aq nige' pegising'p tet Tamagusg. Wi'gatign weja'toq iganpugultiliji patlia'sg ugsua'lan ta'n te'sit wen emtoqwal'sg."

¹⁵ Gjisaqamaw telimtl, “Lia, muta ni'n gisi mgng lugowin ni'n. Usgumitew ta'nig mo Lesui'peulti'gw aq elege'wiliji aq maw mimajuinu'g Isle'lewaq. ¹⁶ Aq ni'n musga'tua's' ms't goqwei ta'n tli ulmaje'tew ugjit ni'n!”

¹⁷ Na tujiw Ananaia's eliet. Pisgwa't na wen'ji'guomg ta'n Sol wesgowa'sit aq gegupa'toqol ugipitn un'jig, teluet, “Njignam Sol, Gjinisgam petgimit. Negr Se'sus ta'n gi'l nemi't'p na awgtigtug ta'n tujiw wejgu'eneg ula tet. Petgimit ni'n glaman ap nmitegetes aq Wejuli Nisgam ilgwenultew.” ¹⁸ Na smtug ta'n goqwei elaqteg Sol ugpuguw, weji nisaqal aq jiniw apat nemiteget. Gaqama'sit aq smtug sign'tut'p. ¹⁹ Ugml'gigno'tim apaja's'g, ta'n tujiw g'satalgeg.

Sol etl pestung Tamasgusg

Sol siawqatg pe' tasuguna'q Tamasgusg maw ta'nig getlams'tasultijig Se'suseg. ²⁰ Na smtug poqji al pestung't ta'n te's'gl a'sutuo'guoml ugjit Se'susal. Teluet, “Se'sus na Gjinisgam ugguwisl.”

²¹ Ms't ta'n te's'ijig nutua'titeg paqalauitijig aq pipanigesultijig, “Mu na ula ji'nm ta'n Selusalemg eig'p, ne'pa'pni ta'nig emtoqwala'titl Se'susal? Weji pginging ula tet glaman gisi ugsua'lataq ta'nig getlams'tasultijig Se'susal aq apaja'lan iganpugultijig patlia'sg?”

²² Me' Sol naji ml'gignewa'tigl ugglusuaqanml ta'n tel pestunmuaji aq musga'tuaji Se'sus, na ji'nm ta'n Gjinisgam petgimapnn, negm na Nujiugs'tawi'wet. Tel ml'gignewa'tigl ugglusuaqanml na Lesui'paq ta'n wigultijig Tamasgusg mo gis asitema'tigul.

²³ Gaqaisugunaq gis pemiaq, na Lesui'paq mawita'jig aq il agnutma'tijig ne'pa'new Solal. ²⁴ Pas'g na negm gegnua'tut ta'n getu d'la'luj. Gun'teweie'i gigo'tqosegenas'g ula 'gjigan. Tepgig aq na'gweg esgmala'titl 'gjigane'i ga'qana'tas'g glaman gis ne'pa'taq. ²⁵ Newgtejgeg wela'gweg Sol ta'n majul'gwalji, wesua'laji aq nispila'titl ligpenignigtug. Wet saputa'la'titl tuopotigtug gun'teweie'i ula gigo'tqosegenas'g.

Sol apaja'sit Selusalemg

²⁶ Na nige' Sol apaja'sit Selusalemg aq wejo'tg wijitgweiwan Se'sus unaqapemg. Pas'g na mo negmow getlams'tua'tigul ugjit Solal 'gtlams'tasilin aq jipaqitelma'titl. ²⁷ Na tujiw Pnnal pegising aq apoqonmuatl. Ela'latl ta'n apostale'wiliji eimu'tilij. Negm gegnua'tuaji ta'n Sol awgtigtug tel nemiapnn Gjisaqamawul Se'susal, aq na Gjisaqamaw gelulasnn Solal. Siaw tlimaji ta'n tel melgita't Sol ta'n tujiw pestungeg ugjit Se'susal Tamasgusg. ²⁸ Na tujiw Sol siaw wijitgweiwaji aq peggwa'sit ta'n telgi'g Selusalemg. Wijei tel melgita't ta'n tel pestunmuaji ugjit Se'susal. ²⁹ We'gaw sespagnutma'tijig glapis gi'gaita'jig ta'nig Gli'gewi'sultijig Lesui'paq. Pas'g na negmow wejo'tmi'tij ne'pa'new. ³⁰ Ta'n tujiw igtigig ta'nig getlams'tasultijig geitu'tij wije'wa'titl Solal na 'gjigan Sesalia aq ejjilgima'titl na 'gjigan Talsus.

³¹ Na tujiw ta'nig getlams'tua'titl Se'susal wanta'qo'ti mesnmi'tij ta'n telgi'g Jutia, Galali, aq Samalia. Mu nugu jipasulti'gw. Elugutijig Nisgamewigtug aq Wejuli Nisgam apoqonmuateg. Na tujiw poqji pugwelie'jig aq ta'n tela'taqati'tij musga'tua'tij ta'n tel gepmitelma'tij Nisgaml.

Pie'l nepiteget na gutann Laita aq Joppa

³² Etna na tujiw Pie'l ala'sit 'ms't tami aq newgt eliet naji mittugwalaji Gjinisgam ugtmimajuinung wigultijig na gutan Laita. ³³ Na'te'l weltesguatl ji'nmul teluisilitl Anias. Mo gis maja'sigw. Un'poqonising ugumuljin te'sipungeg. ³⁴ Pie'l telimatl, “Anias, Se'suguli gisa'l'sg ila'sin. Unaq'a'si aq lugwaten gn'po'qon.” Smtug Anias wenaqa'sit. ³⁵ Ms't ta'n te's'ijig mimajuinu'g wigultiliji gutanji'tl Laita aq Salon nemia'titl. Smtug gawasgita'jig, ejjilgita'jig elue'utigtug, aq getlams'tua'titl Gjisaqamawul Se'susal.

³⁶ Na eig's Joppa e'pit teluisit Ta'pita, ta'n getlams'tasit. (Ugwisunm Gli'gewigtug na Tolgas na tel glusuaqanig “Lentug.”) Ne'gaw ta'n teli pgitawsij welm'toq aq apoqonmuaji ewle'juinu'g. ³⁷ Gatu na tujiw gesnugwat aq siawi np'gaq. Na mimajuinu'g gesispa'la'titl npuinu'l aq elsmala'titl ge'gwe'g. ³⁸ Joppa mo piami amasenug weja'tegemg Laita. Na unaqapemg eimu'tiliji Joppa nutma'tipnn Pie'lal i'mlin Lita, na poqjigimaji tapusiliji ji'nmug Pie'leg. Etawaqtmua'titl, “Tetaqa'si aq wije'win ninen, muta na e'pit teluisit Lentug nepg'pnaq.” ³⁹ Na Pie'l ilajit aq wije'wapni. Ta'n tujiw iga'teg ela'lut ge'gwe'g. Ms't ta'n te's'ijig sigu'sgwaq gigo'tqopugutua'titl nespetemultijig. Musga'tua'titl atla'ig, ugpita'qewe'mual aq uggotmuag ta'n Lentug gisiapni ge's mimajiteg. ⁴⁰ Pie'l 'ms't wewagimaji. Nutgul'pa'sit aq a'sutmat. Na toqo tujiw gawasga'sit ta'n 'npuinu'l elisinnij aq teluet, “Ta'pita, unaq'a'si.” Smtug pana'toqol ugpugugul aq ta'n tujiw nemiateg Pie'lal pemgopa'sit. ⁴¹ Pie'l elisga'sit aq apoqonmuatl ta'n teli unaq'a'silij. Na tujiw wigumaji sigu'sgwaq aq igtigig ta'nig getlams'tasultijig. Neia'tuaji e'pilitl mimajilitl. ⁴² Na se'sa'sg

agnutmaqan ta'n telgi'g Joppaeg aq pugwelgig mimajuinu'g getlams'tua'titl Gjisaqamawul.
⁴³ Gaqaisugunaq Pie'l siawqatg Joppa, Simonal wiguaq ta'n nujo'tmlj m'gegn wi'sisueie'l.

10

Pie'l aq Gonilius

¹ Eig'snaq Sesalia na ji'nm teluisit Gonilius iganpugutuaji gasgiptnnaqanijig Lo'mewaq sma'gnisg. Negmow tleiaultijig ta'nig telu'tujig "Italiewaq sma'gnisg." ² Ula ji'nm gepmitelmatl aq emtoqwalatl Nisgaml aq maw wi'gma. Pugwelg'snn ta'n goqwe'l gis tla'tegetl ta'n teli apoqonmuasni Lesui'pewei ewle'jultiliji aq te'sigisg'g eli a'sutmuatl Nisgaml. ³ Na'tami si'st ajieteg newgtejgeg gis mewlia'gweg, telapuligigwa't. Teli ul nmiatl Gjinisgam ugtansale'witeml weju'elilt aq telimtl, "Gonilius!"

⁴ Gonilius aptapligwetuatl ansale'wilitl. Nespi jipasis aq teluet, "Goqwei puatmn saqamaw?" Ansale'wituatl asi tematl, "Gjinisgam gis nutmasgal 'gta'sutmaqanml aq gis nemi'sg ta'n teli ula'uj ugtmimajuinumg aq nige' migwitelm'sg. ⁵ Nige' elgimgig ta'sijig ji'nmug Joppa ugjit wigumanew newgte'jilitl ji'nmul teluisilitl Simon Pie'l. ⁶ Siawqatg Simonal wiguaq wije teluisilitl 'st'ge' negm, nujo'tmlitl wi'sisueie'l m'gegn. Gigjiw wigilitl 'gta'nug." ⁷ Na ansale'wit ta'n etlewistu'tipnn ejigla'sit. Gonilius wigumaji tapusiliji uglugowinumg aq newgte'jilitl ugsma'gnism. Na sma'gnis wel lugowatl aq emtoqwalatl Nisgaml. ⁸ Telimaji ta'n gis tliaq aq smtug elgimaji Joppa.

⁹ Na igtig na'gweg na'tami mewlia'gweg ula ji'nmug gigjiw iga'jig Joppa. Gatu nige' na ula Pie'l so'qwiet wen'ji'guom naji a'sutmat. ¹⁰ Na tujiw poqji guising aq getu mijjit. Ge's mijipjeweie etl gisgaja'tas'g na negm tetapligigwa't. ¹¹ Nemitog wa'so'q pana'sg aq nat goqwei weju nisa'sg. Teliangamug 'st'ge' mesgig naqsun aq me' pem nisa'sg ta'n negm eig. Naqsun uljaqat tetpaqanisa'sg newgul gejigiaqal. ¹² Gaqaisg milamugsijig wi'sisg, 'mtesgmug, taqtaloq 'sqoljig aq jipji'g pisultisnig. ¹³ Gjinisgam nutuatl telimtl, "Unaqa'si, Pie'l. Ne'pa' aq malqom!"

¹⁴ Pas'g na Pie'l teluet, "Moqwa', Gjisaqamaw. Mo ni'n malqotmu na! Menaq ni'n goqwei malqotmu ta'n mo gelu'lgtnug malqota's'gtn ta'n telteq Lesui'pewei 'tplutaqan."

¹⁵ Gjinisgam siawewistog, "Mut getgite'tmu ta'n goqwei ni'n Gjinisgam gis waqama'tu."
¹⁶ Si'st Nisgaml telimtl, na tujiw apaja's'geg wa'so'q.

¹⁷ Na Pie'l newgti angite'tg ta'n goqwei gis nemitog, amuimegteg. Mo nestasigw Pie'l ta'n goqwei Gjinisgam getu tlimaj. Na tujiw na ji'nmug, petgimapni Gonilius, we'jia'titl ta'n Simon wigit aq nige' gaqamijig igantug ga'qana'tas'g. ¹⁸ Gesigawwejig aq pipanigesijig, "Eig's ji'nm teluisit Simon Pie'l?"

¹⁹ Pie'l me' wejo'tg 'ns'tasin ta'n goqwei gis nemitog ta'n tujiw Wejuli Nisgaml telimtl, "Ge' jigs'te'n, nesisijig ji'nmug al gwilasgig. ²⁰ Glaman ilaji aq nisa'si. Mut 'mtuite'tmu wije'wan muta ni'n petgimgig." ²¹ Na toqo tujiw Pie'l nisa'sit aq telimaji ji'nmug, "Ni'n na ji'nm al gwiluog, goqwei puatmn?"

²² Teli asitema'titl, "Iganpuguit Gonilius petgimugsieg. Negm na welm'tog ji'nm ta'n emtoqwalatl Nisgaml aq gepmitelmut ta'n te'sijig Lesui'paq. Gjinisgam ugtansale'witeml telim'tpnn ugjit wigumulin wiguaq glaman gis nutu'ltew ta'n teluen." ²³ Pie'l pisgwegimaji ji'nmug aq getgunijig na'te'l wela'gw. Na igtig na'gweg menja'sit aq ilajit aq wije'waji. Ta'sijig ji'nmug ta'nig getlams'tasultijig na 'gjigan Joppa tle'g wije'wa'tiji. ²⁴ Aq igtig na'gweg iga'jig Sesalia, na'te'l Gonilius etli esgmalaji maw wo'gumaq, aq witapaq ta'nig wigumapni. ²⁵ Assma Pie'l getu pisgwa't ta'n tujiw Gonilius a'suguatl aq el nutgul'pa'sua'lati. ²⁶ Pas'g na Pie'l wenaqa'latl aq telimatl, "Gama'si, muta ni'n pas'g ji'nm!" ²⁷ Pie'l siaw agnutmuatl Goniliusal aq siaw pisgwa'tijig wen'ji'guomg. Na'te'l pugwelgig mimajuinu'g eig'snig. ²⁸ Pie'l telimaji, "Gilew weli gji'tuog ta'n tel wi'gas'g Lesui'pewei'eie' t'plutaqan. Mo teltenug Lesui'p wijitgweiwan ta'nig mo Lesui'peulti'gw. Gatu ni'n Gjinisgam musga'tuit, ta'n telapligwa'iap, mo teltenug ta'n pas'g mimajuinu'penoqitelman. ²⁹ Glaman na ta'n tujiw natgimineg angam jugu'a aq mo amsalewistuap. Nige' pipanimul goqwei wej natgimi's'p?"

³⁰ Gonilius telimatl, "Assma na tele'g'p wijeie 'st'ge' nige' gisi nsuguna'qeg. Etli a'sutmap nignaq assma sist ajieq gis mewlia'gweg. Na ji'nm jiniw neia'sit. Gesi wape'gl aq paqtategl utapsun. Gaqamit igantug ni'neg. ³¹ Aq teluet, "Gonilius! Gjinisgam nutmasgl 'gta'sutmaqanml aq nemi'sg ta'n teli ula'l'j mimajuinu'g aq nige' migwitelm'sg. ³² L'gim nat wen Joppa ugjit wigumanew newgte'jilitl ji'nmul teluisilitl Simon Pie'l. Eig Simonal wiguaq. Wijeie teluisilitl 'st'ge' negm ta'n nujo'tmlitl wi'sisueie'l m'gegn. Gigjiw wigilitl 'gta'nug." ³³ Na smtug natgimulap aq g'l' tetuji ulm'tun jugu'en. Nige' 'ms't eimu'g aq Gjinisgam wijitgweiugsi'gw aq nige' getu nutuleg ta'n Gjinisgam gis tlim'sg thuen."

³⁴ Na tujiw Pie'l agnutmuaji, "Nige' ni'n geitu aq teliaq Gjinisgam 'ms't wen wije tele'watl. ³⁵ Ta'n wen jipalatl Nisgaml aq tela'teget ta'n goqwei tetapu'aq na tetapua'latl Nisgaml ta'n getu tet tami wettaqien gisna ta'n tleiwawin. ³⁶ Ula na wije agnutmaqaan Gjinisgam petgitmuapni Isle'laq gegnuat'uaapni na gelu'lg agnutmaqaan. Etna na Se'sus gisi ignmulture wanta'qo'ti. Negrn na Gjisaqamaw ta'n te'siliji mimajuinu'g, pas'g negm gisi ugs'tawiaji. ³⁷ Geituoq na Sapatiso'q tel pestung'pnaq ugjit gawasgita'new ugtlue'utiwal aq sign'tasultinew. Etna na tujiw mesgi'g'p ta'n teliaq ta'n telgi'g Jutiaewa'gig, weji p'qotamgiaqap Galaliewa'gig. ³⁸ Geituoq Gjinisgam gisi mgnapn Se'susal aq waju'a'lapn Wejuli Nisgaml aq ml'gigno'ti. 'Ms't tami ala'sip aq wela'lapni mimajuinu'g aq nepilapni ta'nig mn'tu assumapni muta Gjinisgam tegwe'wapn. ³⁹ 'Ms't ninen tel nemitueg'p ta'n te's'g goqwei tela'tegej Selusalemg aq esgwiaq Lesui'pewa'gig. Ne'pa'tipnaq gujjieweigtug. ⁴⁰ Pas'g na Gjinisgam apaji minua'lapn pas'g nsuguna'q aq gisa'lapn al neia'silipn. ⁴¹ Mu 'ms't mimajuinu'g nemia'tigupn pas'g tel nemi'g't'p ninen ta'n Gjinisgam, gisi mgnugsieg'p. Mawatalutieg'p aq maw samqwoitieg'p ta'n tujiw Gjinisgam gis minua'lateg. ⁴² Melgimugsieg'p ugjit pestunmua'tinen aq gegnuat'ua'tinen gelu'lg agnutmaqaan mimajuinu'g aq nepu'tijig. ⁴³ 'Ms't ta'n te's'ijig isanigitegewinu'g wesuma'tipn, Se'susal teluepniq. 'Na 'ms't ta'n te's'it wen getlams'tasij negmeg, apigsigtuaten ugtlue'utiwal, wet sapu tl lugweg na ml'gigno'ti negm ugwisunmg.' "

Ta'nig mo Lesui'peulti'gw mesna'titl Wejuli Nisgaml

⁴⁴ Me' Pie'l etlewistoq ta'n tujiw Wejuli Nisgaml nisa'silit aq pisgwa'litl uggamlamunuaq aq ilgwegwi'titl 'ms't ta'n te's'ijig etl jigs'tmi'tip gelu'lg agnutmaqaan. ⁴⁵ Na Lesui'paq ta'nig getlams'tasultijig Se'susal weita'jig Joppa peji wije'wa'tipni maw Pie'lal, paqalaultijig ta'n Gjinisgam teli ignmuaj Wejuli Nisgaml wegla ta'nig mo Lesui'peulti'gw. ⁴⁶ Nige' tel nutua'tiji piltu'sultiliji aq emtoqwalgwi'titl Nisgam teluejig, "Gjinisgam na mawi espe'g." Pie'l gelusit, ⁴⁷ "Wegla mimajuinu'g gisi msna'titl Wejuli Nisgaml pa na wije aq ginu. Gatu nige' mo wen gis naqa'lagwig sign'tasultinew samqwanigtug." ⁴⁸ Melgimaji, "Sign'tasultigw ugwisunm Se'suguli." Na tujiw pipanimji gis wijitgweiwane'w ta'suguna'q.

11

Pie'l gegnuat'uaji ta'nig getlams'tasultijig Se'susal Selusalemg ta'n gis tliaq Sesalia

¹ Na apostale'wiji aq ta'n telgi'g Jutia nutma'tijig ta'nig mo Lesui'peulti'gw, elt mesnmi'tij glusuaqaan Nisgamewei. ² Ta'n tujiw Pie'l elieteg Selusalemg ta'nig wel'telma'tiji elugwala'tiji ta'nig mo Lesui'peulti'gw, Pie'lal majiaqa'la'titl. Telima'titl, ³ "Gi'l eimu't'p wiguaq ta'nig wegla mo Lesui'peulti'gw aq mu elugwatasulti'gw aq we'gaw mawatalutioqopniq!" ⁴ Na tujiw Pie'l gaq gnu'tmuapni ta'n te's'g goqwei teliaqap.

⁵ Telimaji, "Gjigan Joppa, ni'n etli a'sutmap aq na telapliggwa'iap. Nemitu ta'n goqwei weju nisa's'g wa'so'q teliangamg 'st'ge' mesgil naqsun. Uljaqa pem nispilsig newgul gejjiaqal. Etl naqa's'g ni'n gmetug ta'n gaqami. ⁶ Na gigajptm lame'g aq nemi'gig ne'wigata'tijig wi'sisg aq taqta'loq, 'mtesgmug 'sqoljig aq jipji'g. ⁷ Na tujiw nutaq nat wen telimit, 'Unaqa'si, Pie'l. Ne'pa' aq malqom.' ⁸ Pas'g na ni'n teluep, 'Moqwa', Gjisaqamaw. Menaq ni'n malqotmu ta'n goqwei mo tepawgtinug malqota's'gtn ta'n telteg Lesui'pewei 't'plutaqan.' ⁹ Gjinisgam ap mjit newgt wej glusit wa'so'q, 'Mut getgite'tmu ta'n goqwei ni'n Gjinisgam gisi waqama'tu.' ¹⁰ Na glapis sist na teliaqap aq glapis ta'n telgi'g apaja's'geg wa'so'q. ¹¹ Assma na tujiw nesisijig j'nmug petgimujig Sesalia, peita'jig na wen'ji'guom ta'n ni'n eimap. ¹² Wejuli Nisgam telimip, 'Lia wije'w aq mut 'mtuite'tmu.' Na wegla asugomtesijig ta'nig getlams'tasultijig wije'wipnig Sesalia aq 'ms't el'ta'ieg'p Gonilius wiguaq. ¹³ Telimugsieg'p ta'n tel nmiasnn ansale'wilitl gaqamilitl wiguaq telims'pnn, "Lgim nat wen Joppa aq wigumatal na j'nmul teluisilitl Simon Pie'l. ¹⁴ Tlimultew gi'l aq ta'n te's'ijig gigmaq ta'n tli ugs'ta'titaq.' ¹⁵ Ge's' etlewistuaneg, Wejuli Nisgam nisa's'iliteg aq pisgwa'nniteg uggamlamunuaq aq ilgwegwi'titeg. ¹⁶ Na tujiw migwite'tmap ta'n Gjisaqamaw teluepnaq, 'Sapatis e'w'g samqwan, sign'tuaji mimajuinu'g ta'nig gawasgita'sultipnig aq jiglita'pnig elue'utigtug aq el'ta'pnig Nisgamewigug. Gatu gilew Gjinisgam sign'tugsitoqs'p e'watal Wejuli Nisgamal.' ¹⁷ Teliaq na Gjinisgam ignmuapni wegla ta'nig mo Lesui'peulti'gw na wije ignmatimgewe'w ta'n ginu ignmugsig'gup ta'n tujiw getlams'tasultigweg Gjisaqamaw Se'sus. Wenin ta ni'n, ugjo'tm naqa'lan Gjinisgam!"

¹⁸ Ta'n tujiw nutmi'titeg na smtug naqa'tu'tij ta'n tel majiaqa'la'tij. Na tujiw miwat-mua'titl, gepmitelma'titl, aq emtoqwala'titl Nisgaml. Teluejig, "Gjinisgam elt ignmuapni

wegla ta'nig mo Lesui'peulti'gw gawasgita'sultinew, jiglita'new lue'utigtug aq lta'new Nisgamewigtug ugjit ugs'ta'tinew. Iapjiw mimajuaqan 'msnmnew."

Mimajuinu'g Antioq poqji gtlams'tua'titl Se'susal

¹⁹ Ta'n tujiw Stipen gis ne'po'teg, ta'nig getlams'tasultijig gitnme'wipnig aq se'setoqutipnig. Na alt el'ta'jig gneg Ponisiaewa'gi aq alt na mnigu Saiplus ap igtigig na 'gjigan Antioq el'ta'jig aq telima'tiji gelu'lg agnutmaqan pas'g Lesui'paq. ²⁰ Gatu ta'sijig ta'nig getlams'tasultipnig weita'jig Saiplus aq Sailin el'ta'jig Antioq. Ta'nig mo Lesui'peultiligwi telima'tiji gelu'lg agnutmaqan ugjit Gjisaqamaw Se'sus. ²¹ Gjinisgaml ma'muni apoqonmagwi'tid aq pugwelgig mimajuinu'g getlams'tasultijig aq el gawasgita'ji Gjisaqamawul.

²² Gaqpeggwa's'g agnutmaqan ugjit wegla, we'gaw ta'nig getlams'tasultijig Selusalem, aq negmow Pnnalal elgima'titl Antioq. ²³ Ta'n tujiw Pnnal iga'teg aq nemiateg ta'n Gjinisgam teli ul'te'lmaji mimajuinu'g, wel'ta'sit aq munsaiwaji 'ms't ta'n te'sijig siaw majulgwalanew Gjisaqamawul aq siaw jigs'tua'tinew ta'n telgi'g uggamlamunual. ²⁴ Welm'toq ji'nm na Pnnal. Ilgwentl na Wejuli Nisgam aq melgi gtlams'tg. Pem pugweliejig mimajuinu'g pejo'laji Gjisaqamawewigtug.

²⁵ Na toqo tujiw Pnnal eliet Talsus naji gwiluan Solal. ²⁶ Ta'n tujiw we'jiateg nespnatl Antioq. Newgtipunqeg na gitg tl mawtesgua'tiji mimajuinu'g ta'nig getlams'tasultiliji aq agnutmua'tiji pugwenniji. Etna na'te'l Antioq ta'nig majulgwala'titl Gjisaqamawl getlams'tasultijig amgwes telu'tupnig, "A'sutmewinu'g".

²⁷ Assma na tujiw ta'sijig iganigjitegewinu'g weita'jig Selusalem aq el'ta'jig Antioq. ²⁸ Na newgte'jit teluisit Aqapus wenaqa'sit. Wejuli Nisgam wet sapu tl lugwet negmeg igan gnuat'ua'ji ta'n tliatew. Na mesgi'g pestmo'qon getu jugu'aq ta'n telgi'g ugs'tqamu. (Na teliaqas ta'n tujiw Glatius iganpuguiteg.) ²⁹ Na unaqapemg gissutmi'tij na 'ms't wen ta'n te'si'tij elgitmua'tij suliewei te's ingute'jit ta'n telgi'g gisi pgwatoq. Lgitmua'tij suliewei ta'nig getlams'tasultiliji Jutiaewa'gi. ³⁰ Na tela'taqatipnig. Igmua'tij suliewei Pnnalal aq Solal ugjit la'tuanew negla iganpugultiliji ta'nig getlams'tasultiliji eimu'tiliji Jutiaewa'gi.

12

Ta'nig getlams'tasultijig me' gitnme'ujig

¹ Assma na tujiw elege'wit Elot poqji gitnme'waji ta'siliji ta'ni getlams'tasultiliji Se'sus. ² Elot telimatl ugsma'gnisml, "Ne'pa' Ji'mej." Na tujiw ne'pa'titl Ji'mejal espo'qwas'gigtug. Ji'mej na ugjignaml Sa'nal. ³ Ta'n tujiw nemiateg Lesui'paq tetapua'laji mawi ugsua'lugsilitl Pie'lal. (Na ula teliaqas ta'n tujiw tetaputesg iga'q ugjit pestie'uti ta'n e'wmi'tij mo apita'tas'gtnug pipnaqan.) ⁴ Ta'n tujiw gisi ugsua'luteg Pie'l aq pija'luteg laplusang, na tujiw iga'lut ta'nig nujo'tmi'tij laplusang, newgtisgegsijig jel asugom sma'gnisg i' ne'w nemigsijig i' sa'se'wita'jig. Elot gissutg ilsumugsilin mimajuinuigtug ta'n tujiw gaqiaq Siawa'tingewei. ⁵ Toqo Pie'l ne'gaw gennut laplusang gatun na mimajuinu'g ta'nig getlams'tasultijig ne'gaw melgi a'sutmessewa'titl Nisgamewigtug.

Pie'l getaqa'lut laplusang

⁶ Na wela'gweg ge'sg menaq Elot ilsumagweg Pie'lal mimajuinuigtug, Pie'l me' nepat gelpilas'gl ugpitnn etuiw tapusiliji sma'gnisg pisgataqanapigtug. Etna ap igtigig sma'gnisg nujo'tmi'tij laplusanei ga'qana'tas'g. ⁷ Jiniw Gjinisgam ugtansale'witeml gaqamilitl na'te'l aq paqtata's'g laplusang. Na ansale'wit pepuegetl Pie'lal ugtlmaqaneg aq telimatl, "Tetaqa'si aq mn'ja'si!" Aq smtug pisgataqanapi'l menjaqal ugpitnn. ⁸ Na tujiw ansale'wit teluet, "Segitga'l ugtispisun aq gmugsng nasa'l." Pie'l smtug tela'teget aq ansale'wit telimtl, "Nasa'l'ggotm aq wije'wi ni'n." ⁹ Pie'l tew majulgwalatl laplusang. Mo enmi gji'tug ta'n ansale'wilitl tela'tegelij tlian. Tel'ta'sit telaplgi'gwa't. ¹⁰ Na pantesgua'tiji angwesewe'g sma'gnisg aq glapis tapuwe'g aq ugtejgewe'g gasawo'qewei ga'qana'tas'g, el panta's'g 'gjiang. Na ga'qana'tas'g panta's'g ugjit negmow 'ngutugwaiw aq na'te'l wet tua'tijig. Siawa'tijig awgtigtug aq jiniw ansale'wit naqalatl Pie'lal.

¹¹ Na tujiw Pie'l geitoq ta'n gis tliaq negmeg aq teluet, "Nige' geitu Gjisaqamaw petgimatl ugtansale'witeml ugjit apoqonmuin ta'n teli ugs'tawi', aq gis wet jigla'lit Elotal ugml'gigno'tim aq wet jigla'lit ta'n Lesui'paq tel puatmi'tij tla'taqati'tisoq."

¹² Ta'n tujiw geitoq ta'n gis tliaq, eliet Malial wiguaq. Mali ugewis' teluisilitl, Sa'n Malg. Na pugwelgig mimajuinu'g gis mawita'pnig na'te'l aq etli a'sutma'tijig. ¹³ Pie'l metete'get gujmug ga'qanigtug aq nugtoqte'gwe' e'pites teluisit, Lo'ta naji gji'jia'tl ta'n wen metete'gelitl. ¹⁴ Gegnustuatl Pie'lal ta'n teli'silij. Tetuji ul'ta'sit na apat pisgutugwi'g je mo pana'tuawg ga'qan aq nat gnuat'eg, Pie'l gaqamit gujmug. ¹⁵ Telima'titl, "Elue'wien gi'l!" Pas'g na munsat'ugjit tlian. Na teli asitema'titl, "Etna na ugtansale'witeml."

¹⁶ Tel gne'g aq me' Pie'l siawi metete'get glapis pana'tua'tij ga'qan aq ta'n tujiw nemia'titeg, paqsipgi paqalau'tijig. ¹⁷ Ugpitnn etlegetl aq telimaji, "Wantaqita'gw." Na tujiw gegna'tuaji ta'n Gjinisgam teli gtaqqa'lt'pnn laplusang aq telimaji, "Tlimatoqs'p Ji'mej aq esgwia'tijig ta'nig getlams'tasultijig." Na tujiw naqt'g na'te'l aq na'tami se'g eliet.

¹⁸ Na ta'n tujiw eggsitpu'g iga'q, sma'gnisg ta'n nuje'wa'tipn Pie'lal jensi mu tami eimligw, na tujiw jipaqita'jig. Teluejig, "Talasitugunaq Pie'lo'q?" ¹⁹ Elot tewaggitg glusuaqan ugjit gwilugsin, pas'g na mo we'jia'tigul tami. Na tujiw sma'gnisg ta'n nuje'wa'tipn Pie'lal pipanimujig aq tewaggitg glusuaqan ugjit ne'po'qsinew.

Na tujiw Elot naqt'g jutia aq eliet glapis Sesalia aq gijga'ji'j pe'l getu siawqatg.

Ta'n teli np'gs Elot

²⁰ Elot ma'muni uggrwaigtuaaji mimajuinu'g ta'n tle'g 'gjjigann Tail aq Saiton. Mawal-sultijig nat nmianew Elotal. Tmg gisa'la'titl ji'nmul teluisilitl Plastus wit toqwa'lgunew. Negm, nujo'tg's elege'wituo'guom. Etna na wet gis pisgwita'jig. Na tujiw gis glula'tital Elotal. El'ta'jig aq pipanima'titl ugjit wantaqo'ti muta negm umutgig wejo'tu'tij mijipjeweie ugtelege'wa'gimg.

²¹ Etna na Elot gisi mgnt gegnue'g na'gweg, ta'n tujiw nasa'toqol elege'witewe'l aligal aq epa'sit ugt'pung. Na tujiw gelulaji mimajuinu'g. ²² Na tel sesgu'tijig, "Mu na ji'nm etlewistog, gatu newgte'jit gnisgaminu!" ²³ Smtug Gjinisgam ugtansale'witeml gisa'latl Elotal gesnugwalitl muta ignmuaji mimajuinu'g emtoqwalgun ta'n tujiw pas'g telteg Gjinisgam gepmitelmugin. Gesnugwapnaq aq wetigi'g ne'pa't'pniga.

²⁴ Na tujiw Gjinisgam ugglusuaqanm siawa'sg aq se'sa'sg. Pugwelgig mimajuinu'g nutmi'tij aq getlams'tasultijig Se'susal.

²⁵ Na Pnnal aq Sol ela'tu'tij na suliewei ta'n a'sutmewinu'g Antioq elgitmua'tij ugjit na a'sutmewinu'g Selusalemg. Gisi ignmua'titeg na suliewei negla iganpugutiliji naqtm'i'tij Selusalemg pemi apaja'tijig Antioq. Nesprna'titl Sa'n Malgal.

13

Pnnal aq Sol megnujig aq poqjigimujig

¹ Ta'nig getlams'tasultijig Antioq, eig'snig ta'sijig, ta'nig teluejig ta'n Gjinisgam telimgwi'tij aq ta'nig gegina'mua'tijig ta'n Gjinisgam tel puatg. Etna na wegla: Pnnal, Simion telui'tut "An'tagwej," Lusius (tle' 'gjjigan Sailin), Manien (negm toqwigwejig Elot na g'pno'1, aq Sol). ² Ge's emtoqwala'tij Nisgaml aq suneultijig, Wejuli Nisgaml telimgwi'titl, "Tepgisal' ugjit ni'n Pnnal aq Sol lugwatmnew 'lgowaqan ta'n tegan ni'n teli mgng'pnig."

³ Ap suneultijig aq a'sutma'tijig. Na tujiw ge'gwa'tua'tiji ugpitnual un'jiwaq aq poqjigima'tiji.

Ta'n gis tliaq Saiplus

⁴ Pnnal aq Sol, elgimuteg Wejuli Nisgaml ela'tijig gutan Selu'sia aq weji pqotaqtegejig glapis na mnigu teluisig Saiplus. ⁵ Ta'n tujiw oqwa'titeg 'gjigan Salamis, ela'tijig Lesui'pewei a'sutuo'guomg aq pestunmatmi'tij Gjinisgam ugglusuaqanm. Sa'n Malgal wije'wa'titl ugjit mawi apoqonmatultinew.

⁶ Siawi asoqomita'jig na mnigu glapis Papos. Etna na'te'l weltesgua'titl ula puowinal teluisilitl Pa'l Se'sus. Ula na Lesui'p etlitsitl iganigjitegewinuin. ⁷ Witapal iganpuguiltil na mnigu. Teluisilitl G'pno'1 Selgius Polus, nestuelitl ji'nmul. Na g'pno'1 wigumaji Pnnal aq Solal negme, muta getu nutg's Gjinisgam ugglusuaqanm. ⁸ Pas'g na negmow getangwi'titl puowinal Elimas. (Gli'gewigtug telui'tut, Elimas, Lesui'pewigtug na Pa'l Se'sus.) Negm wejo'tg jigla'lan g'pno'1al Sulgius Polus mo 'gtlams'tasilin. ⁹ Na tujiw Sol, na telui'tut Poligap, ilgwentl Wejuli Nisgaml angamatl tegaqiw ugsisgug puowinal, ¹⁰ aq telimatl, "Gi'l na mn'tu uggrwisl. Getantun 'ms't goqwei ta'n gelu'lg aq ta'n tel gaqaisg milamug'l winjigl tela'tegen. Wejo'tmn gawasga'tuan Gjinisgam ugteliaqeweim ta'n teli eggsuen. ¹¹ Gjinisgam nige' gi'l elapasual'sg aq ma nmitegewn, glapis Gjinisgam tli ul'te'lm'sg ulapin." Smtug Elimas mu gis nemitegeg nugu aq al gigto'qwa'sit. Wejo'tg nat wen we'jian ilgwegun gnamugin ugpitn. ¹² Ta'n tujiw gis nemitoq ta'n gis tliaq, na tujiw g'pno'1 getlams'tasitl Se'susal aq mesgi'g's ta'n tel paqalalg ta'n tel gina'muetij ugjit Gjisaqamawl.

Ta'n gis tliaq Antioq, Pisitia eteg

¹³ Poligap aq ta'ni wijitgweiaji weji pqotaqtaqatijig 'gjigan Papos aq oqwa'jig na gutan Pelga, Pampilia eteg. Etna na na'te'l Sa'n Malg naqalaji aq apaja'sit Selusalemg. ¹⁴ Gatu negmow weita'jig Pelga aq siawita'jig Antioq, Pisitia eteg. Na atlamutigisg'g el'ta'jig a'sutuo'guomg, pisgwita'jig aq epita'jig. ¹⁵ Ta'n tujiw na iganpugultijig ala a'sutuo'guom

wet gitmi'titeg 'tplutaqann Mowisewe'l aq ta'n gis wi'gas'g iganigjitegewinugi'g na elgit-mua'tij glusuaqan, "Wijigatulti'gw, pualuloq glulanew mimajuinu'g, gugunmoq Gjinisgam uggulusuaqanm ulgwijimanew negmow." ¹⁶ Poligap gaqamit. Ugpitn etlejege aq telimaji mimajuinu'g,

"Nisgamewei wantaqo'ti itt'j ggamlamunuaq. Nigmatut, Isle'lewultioq aq esgwia'tioq ta'nig emtoqwalog Gjinisgam, nutuigw! ¹⁷ Na Gjinisgam ta'n Isle'lewaq emtoq-wala'tipni, gisi mgnapni gujjinaqi'g aq gisa'lapni mimajuinu'g tetuji pugweliepnig ta'n tujiw ljipteg eimu'titeg. Na tujiw Gjinisgam tewo'lapni ljipteg. E'w'g'p ugml'gigno'tim. ¹⁸ Ne'wisgegipunqeg teli pgiji gisipugutuaji paqtaqamigtug. ¹⁹ Gisa'lapni 'gtmenenew lluinweg te'sunemigsijig mimajuinu'g na maqamigew. ²⁰ Ne'w gasgipnapanipunqeg je na'nisga'q, gis pmtesgug ta'n tujiw Gjinisgam gisi mgnateg. Na tujiw ignmuapni iganpugulti'jig ta'nig nuji ilsutaqatijig glapis tetaputesg iganigjitegewinu Samuel 'pgising. ²¹ Ta'n tujiw gluma'titeg elege'wilit Gjinisgam ignmuapni Solal, wettaqielit na 'Nnu'g teluisultijig Penjaminewaq. Sol ujl na Gissal, wettaqiet Penjamineg. Negm ugtelege'witemi'tipnne'wisgegipunqeg. ²² Gjinisgam mena'lapn Solal na tujiw Ta'pital elege'witewa'latl. Etna na ula Gjinisgam teluet ugjit negm, 'Ula Ta'pit, Jessi uggwisl, na telamugsit ji'n'm, gesalg. Etna na negm tla'tegetew ni'n ta'n tel pualig tla'tegen.' ²³ Etna na ula Se'sus, wettaqiet Ta'piteg, Gjinisgam gisa'lapn nujiugs'tawi'welin ta'n te'sijig mimajuinu'g, Isle'laq, 'st'ge' ta'n teli tplumsip. ²⁴ Ge's mu Se'sus poji lugwatmugweg ugtlgowaqan, pegisinugweg Sapatis. Pestunmuapni 'ms't mimajuinu'g Isle'laq, 'Gawasgita'sultinew aq jiglita'new elue'utigug aq sign'tasultinew.' ²⁵ Ge'sg menaq, Sa'n gaqa'tugweg ugtlgowaqan, telimapni mimajuinu'g, 'Tal'ta'sultioq wenin ta ni'n? Mu na ni'n ta'n gilew esgmaloq. Gatu ma 'pgije'nug 'pgisintew negm aq ni'n mo tepawgtiw umugsng mena'tuan.' Na.

²⁶ "Wijigatulti'gw ta'n Aplameg wettaqia'tioq, aq esgwia'tioq ta'n elt emtoqwalog Gjinisgam. Ula na agnutmaqan, petgitmugsi'gw, ugjit ginu ta'n te'si'gw, ta'n Gjinisgam tli ugs'tawugsitesnu. ²⁷ Na mimajuinu'g wigulti'jig Selusalemg aq ta'nig iganpugutagwi'tiji, mo geja'tigupnn Se'susal, nujiugs'tawi'welin. Mo nestasulti'gw uggulusuaqanm iganigjitegewinugi'g ta'n i' gitmi'titeg te's atlasmutigisg'g. Gatu teliaqapneg ta'n tujiw ne'po'teg Se'susal ta'n iganigjitegewinugi'g igan tluepnig. ²⁸ Aq we'gaw mo goqwei we'jitua'ti'gw ugjit ilsuman ta'n tl ne'pa'new gatu pipanima'titl Pilotat ugjit Se'susal ne'po'qsilin. ²⁹ 'Ms't goqwei gis tla'taqati'titeg 'st'ge' ta'n tel wi'gas'g ugjit negm. Na tujiw weji nisa'lut gujjiewigtug aq etl utqatalut sapalqe'g gun'tew. ³⁰ Lpa nepg'pnaq pas'g na Gjinisgam apaji minua'lapn aq wenaqa'lapn. ³¹ Gaqaisugunaq nemu'sp ta'nig gis mawi al'ta'tipni weja'tegemg Galali glapis Selusalemg aq nige' negmow ta'n tel nemitu'tip, telima'tiji mimajuinu'g Isle'laq. ³²⁻³³ Nige' ninen pegisitleg gelu'lg agnutmaqan, ta'n Gjinisgam teplumapni Lesui'paq, na tla'tegetew. Nige' gis tla'tegetaq ugjit ninen ta'nig wettaqia'ti'gw aq maw gilew, ta'nig mo Lesui'peultiwoq. Na teliaqap ta'n tujiw Gjinisgam apaji minua'lapn na Se'susal, 'st'ge' gis wi'gas'g tapuewei 'gtapegiaqan Gjinisgam ugtwi'gatign, 'Gi'l na 'ngwis aq nige' gisgug gepmitelmul.

Weja'tegemg nige' ilgwentes 'ms't goqwei ni'nnewei.'

³⁴ Etna na ula Gjinisgam igan tluep, ta'n tli unaqa'latal 'nplij je mu sugul'gan,

'Ignmultes ta'n goqwei gepme'g gelu'lg

aq sape'wit ta'n Ta'pit teli tplum'p ignmuanew.'

³⁵ Getletug aq na'tami igtig ewi'gas'g ta'n teluet,

'Ma ignmuawt sape'wit uglugowinum sugul'gan.'

³⁶ Ta'pito'q tela'tegepnaq ta'n Gjinisgam tel pualapn. Ta'n tujiw nepgeg nutqatalutpnaq gmetug ujjuaqi'g aq sugul'qapnaq. ³⁷ Pas'g na newgte'jit ta'n Gjinisgam wenaqa'lapn, gisi npliteg mo negm sugul'gaqapnaq. ³⁸⁻³⁹ Wijigatulti'gw, 'ms't ta'n te'sioq, telteg 'gji'tunew na gelu'lg agnutmaqan, ta'n teli usgutmulog gilew. Wet saputa'sg Se'susewigtug Gjinisgam apigsigtugsinenu 'gtlue'utinal, ta'n tujiw getlams'tasulti'gw Se'sugulieg. Telteg 'gji'tunew na Mowis ugt'plutaqanm mo gis jigla'lulugap lue'utigug gatu ta'n wen getlams'tasit Se'suseg na gis jigla'lute'w lue'utigug. ⁴⁰ Ango'tmug, nige! Glaman ta'n teluepnig iganigjitegewinugi'g ma nugu tlianug gi'leg. ⁴¹ Teluepnig,

'Gilew ta'n maligmoq Gjinisgam!

Mo jigs'tmu'tiwoq gilew.

Getl ta na nepu'tioq aq mn'tua'gig lta'toqs'p.

Ma 'gtlams'tmu'tiwoq

ta'n goqwe'l gis tliaqal gilew gna'gwegmuaq

tlia pa wen sangew gna'u'tugsinew ma jigs'tmu'tiwoq.' "

Na tel pestung'p Poligap.

⁴² Ge's Poligap aq Pnnal pemi nqatmi'tij a'sutuo'guomg, na mimajuinu'g wiguma'tiji ugjit apaja'tinew igtig atlasmutigis'g. Telima'tiji, "Me' tlimitesnen ugjit negla ta'n go-qwe'l." ⁴³ Ta'n tujiw mimajuinu'g naqtrni'titeg ta'n i' tli ultesgatultipni, Poligap aq Pnnal majulgwajli pugwenniji Lesui'paq aq maw igtigig, ta'nig majulgwatmi'tij Lesui'peweiei. Na apostale'wijing wesguma'tiji aq welima'tiji ugjit negmow siaw tl mimajultinew aq siaw lita'sin ta'n teli ulm'toq Gjinisgam.

⁴⁴ Na igtig atlasmutigis'g suel 'ms't wen na gutanji'j peita'jig ugjit nutmnew Gjinisgam ugglusuaqanml. ⁴⁵ Ta'n tujiw Lesui'paq iganpugultijig nemia'titeg pugwenniji mimajuinu'g, smtug wisgwa'tijig, poqji gtana'titl ta'n Poligapal teluelij aq emegwi panta'tu'titl ugtunual. ⁴⁶ Pas'g na Poligap aq Pnnal me' na aji melgewistooqig, "Gilew na telgitasultioq trng nutmnew Gjinisgam ugglusuaqanm. Gatu nige' gilew mo puatmuoq aq pegwatasultioq mo tepawgtiwoq ugjit iapjiw mimajuaqan. Na nige' ninen naqaluleg aq ela'tieg ta'nig mo Lesui'peulti'gw. ⁴⁷ Gjinisgam telgimugsieg na tla'taqatinen. Teluet, 'Ni'n iga'tuloq ugjit wasetenmuan negla ta'nig mo Lesui'peulti'gw aq musga'tuan mimajuinu'g ta'n telgi'g ugs'tqamu, ta'n tli ugs'ta'titaq.' " Na.

⁴⁸ Ta'n tujiw ta'nig mo Lesui'peulti'gw nutmi'titeg, wel'ta'sultijig, aq teluejig, "Gjinisgam ugglusuaqanml gelu'lg'l." Miwatmua'titl Nisgamml muta tel'te'tmlj, "Na ta'n te'sit wen 'gtlams'tasij Se'suseg guguntew iapjiwewei mimajuaqan." Ta'n te'sijig gisita'sultijig minui ugs'tqamultinew eligsugultijig Nisgamewigtug aq getlams'tasultijig aq ta'n te'sijig pewatmi'tij iapjiwewei mimajuaqan wa'so'q.

⁴⁹ Gjinisgam ugglusuaqanm se'sa's'g ta'n te's'gl uggutanji'j mual Antioqe'gati. ⁵⁰ Pas'g na Lesui'paq iganpugultijig, gisa'laji gepmitelmujig ji'nmg na 'gjigan aq saqama'sgwaq ta'n emtoqwala'titl Nisgamml 'gtananew Poligapal aq Pnnalal. Poqji ginnme'wa'tiji aq tewaqqatesgugij uggutanmuag. ⁵¹ Na apostale'wijing pewaqtetu'tij 'mjegei umugsnuaq na'te'l. Pa na wijej aq 'gpitnn pewaqtetooq. Na igan gnua'tua'tiji ta'n goqwei tlatew, ugjit Antioqewajg ugmetue'gmuow. Na smtug siawa'tijig glapis Aigionium. ⁵² Ta'nig getlams'tasultijig eigig Antioq welgwitgl uggamlamunual aq ilgwenujig Wejuli Nisgamml.

14

Ta'n gis tliaq Aigionium

¹ Na wijej teliaq 'gjigan teluisig Aigionium. Poligap aq Pnnal ela'tijig Lesui'peweiei a'sutuo'guom aq pisgwa'tijig. Ta'n teli ulewistu'tij na pugweljig Lesui'paq aq esgwa'tijig getlams'tasultijig Se'susal. ² Pas'g na Lesui'paq ta'nig mo getlams'tasulti'gw mesgi'g ta'n pegwatu'tij sespena'q ta'nig mo Lesui'peulti'gw, gawasgijultijig 'gtananew Poligapal aq Pnnalal. ³ Na apostale'wijing, pegitgat'pnig na'te'l. Melgita'jig ta'n telewistooqig ugjit Gjisaqamawul, musga'tuaji mimajuinu'g ta'n teluejig na teliaq. Musga'toq ta'n teli ul'te'lma'j na mimajuinu'g. Etna na ugjit Gjinisgam weji ignmuasni Poligapal aq Pnnalal ml'gigno'ti aq pugwelgl tla'tegen paqalauti'l aq ta'n tel mili npitege'tij. ⁴ Na mimajuinu'g 'gjigang nasgwa'tijig, ta'sijig wel'te'lma'tiji Lesui'paq aq igtigig wel'te'lma'tiji apostale'wiliji.

⁵ Na tujiw Lesui'paq aq na mimajuinu'g ta'n mu Lesui'peulti'gw mawalsultijig ta'nig iganpugultijig aq gissutmi'tij emegweiwane apostale'wiliji aq gun'teugta'new. ⁶ Ta'n tujiw apostale'wijing nutma'titeg ugjit ta'n getu tla'luj jaqalsumsijig. Smtug ela'tijig na maqamigew Laigonia ta'n etegl gigt 'gjigann Listla aq Tel'pi. ⁷ Na'te'l pestunmi'tij na gelu'lg agnutmaqan.

Ta'n gis tliaq Listla aq Tel'pi

⁸ Etna na ula ji'nmg wigit Listla uggwatl maliggl. 'Lpa na teli ugs'tqamuiteg, pa na mo ne'gaw gisi ala'sigw. ⁹ Pempopis na'te'l, etl jigs'tuatl Poligapal. Poligap geitoq getlams'tasilin aq gisi npisilital. Gesi angamatl, ¹⁰ aq gesigawewistooq ta'n telimaj, "Gama'si aq siwnoqpugua'si!" Na ji'nmg smtug wenaqiet aq poqji ala'sit. ¹¹ Ta'n tujiw mimajuinu'g nemia'titeg ta'n Poligapal gis tla'tegelij, na poqji sesgu'tijig ta'n negmow teli isulti'tij ugtli'sutiwew Laigonian, "Nisgamaq mimajuinu'alsijig aq wa'so'q wet nisa'tijig ugjit ginu." ¹² Pnnalal teluisungewa'titl, "Su's," aq Poligapal, negm na "Elmes" muta negm nutewistooq. Su's na iganpuguit nisgam ugjit Gli'gewa'q aq Elmes nisgam ta'n nutewistooq ugjit Su's. ¹³ Na a'sutuo'guom ugjit Su's eteg sitatug gutan. Na patlia's ta'n elugowatl Su'sal pegisulaji latto'laq aq wasuegl ga'qana'tas'gigtug. Negm aq pugwelgig mimajuinu'g getu ne'pa'tijig ula wi'sisg, getu musga'tua'tij apostale'wiliji ta'n tli emtoqwalataq.

¹⁴ Ta'n tujiw Pnnal aq Poligap nutma'titeg ta'n getu tla'taqatili'j mo wel'te'tmi'ti'gw. Smtug el'tugwi'gig megwaig ta'n mimajuinu'g eimi'tij, gesigawwejig, ¹⁵ "Goqwei na wet

ta'taqatiaoq, ji'nmutut? Ninen pas'g ji'nmutug, mimajuinuieg st'ge' gilew! Weji gwisineg'p ugjit tlimulinen gelu'lg agnutmaqaan ugjit Se'sus aq jigla'lulinen wegla ta'n goqwe'l emtoqwatmoqol mo gelu'lgtnugl aq gisa'luleg emtoqwalanew giasgiwewei Gjinisgam. Etna na negm ta'n iapji mimajit, gisitoq wa'so'q aq ugs'tqamu, 'gta'n aq ta'n te's'g goqwei etegla na'te'l. ¹⁶ Gis nige' sa'q eliamapni 'ms't mimajuinu'g ta'taqatinew ta'n tel puatmi'tij. ¹⁷ Pas'g ne'gaw musgalsit ta'n wenij negm ta'n goqwei gelu'lg tela'tegej. We'gaw ignmugsioq gigpesan wejiaq musigisg'tug glaman weligwegl 'giga'taqanmaal. Ta'n tujiw tetaputesg iga'q, aq ignmugsioq mijipjewe'i aq gisa'lugsioq uggamlamunual ulgwijultinew." ¹⁸ We'gaw ta'n telewistioqig apostale'wijing waqqaj gis naqa'la'tiji mimajuinu'g. Wegla getu ta'taqatipnig ne'pa'tinew wi'sisg musga'tua'tij apostale'wiliji ta'n tli emtoqwalataq.

¹⁹ Ta'sijig Lesui'paq weita'jig Antioq, na Pisitia eteg, aq Agonium, negmow pegwala'tiji mimajuinu'g gun'teuqta'new Poligapal aq na tujiw tewaqqatejima'titl uggutanmuuq. Tel'ta'sultijig ne'pnitaq. ²⁰ Pas'g na ta'nig getlams'tasultijig gigoqopugutua'titl Poligapal negm wenaqa'sit aq apaji wije'wa'titl gutang. Na igtig na'gweg Poligap aq Pnnal elatijig getan teluisig Tel'pl.

Apaja'tijig Antioq Silia eteg

²¹ Poligap aq Pnnal siaw gina'muatmi'tij na gelu'lg agnutmaqaan ula gutan Telpi aq gisa'la'tiji pugwenniji mimajuinu'g majulgwalanew Se'susal. Ap nesutesgmegl 'g'jigang Listla, toqo Agonium, aq Antioq, Pisitia eteg. ²² Melgignewa'la'tiji ta'nig getlams'tmu'tiliji aq welgwijima'tiji ugjit siawi gtlams'tuanew Se'susal. Na tel gina'mua'tijig, "Lpa pugwelgl wet saputita'igul metue'gl gesgmnaq pisgwita'igw Gjinisgam ugtelege'wa'gimng wa'so'q." ²³ Te's gutan ta'sijig ta'n getlams'tmu'tijig, megna'tiji ta'nig iganpugutuataq. A'sutmessewa'tiji aq suneultijig, na tujiw Nisgaml upgitng iga'tua'tiji mimajuinu' ta'n gis elita'sitipnn.

²⁴ Ta'n tujiw gis saputita'titeg ta'n telgi'g Pisitia, pegisingig na maqamigew teluisig Pampilia. ²⁵ Gelu'lg agnutmaqaan pestunmuatiji na mimajuinu'g tleiaultijig na gutan Pelga. Na tujiw el'ta'jig glapis na gutan Attalia. ²⁶ Na'te'l pem tepa'tijig lapuguanigtug aq apajaqtaqatijig Antioq. Etna na'te'l ta'nig getlams'tmu'tijig iga'tua'tipnn Poligapal aq Pnnalal Nisgaml upgitng glaman gisa'tutaq ula 'lgoawaqaan glapis gaqa'tu'tij aq nige' gaqa'tu'titeg.

²⁷ Ta'n tujiw iga'titeg Antioq, mawita'jig mimajuinu'g ta'nig getlams'tmu'tijig aq telima'tiji ta'n Gjinisgam teli apoqonmuapni aq wet sapu tl lugwep negmowigtug glaman na nige' ta'nig mo Lesui'peulti'gw gis tli gtlams'tasultitaq. ²⁸ Pegitgatmu'tijig na'te'l wijigtwe'wa'tiji ta'ni wegla getlams'tasultiliji.

15

Etliltesgatultijig Selusalemg

¹ Ta'sijig ji'nmutug weita'jig Jutiaewa'gig glapis Antioq naji gina'mua'tiji ta'nig getlams'tua'titl Se'susal. Teluejig, "Ma gilew ugs'tatiwoq glapis lugwatasultioq 'st'ge' ta'n telteg 'tplutaqaan Mowisewei." ² Gatu Poligap aq Pnnal ma'mun gi'gaja'sualujig ula ji'nmutug ugjit na. Ta'nig getlams'tua'titl Se'susal gissutmi'tij Poligap, Pnnal, aq ta'sijig igtigig tleiaultijig Antioq, 'lta'new Selusalemg nat nmianew apostale'wiliji aq iganpugultiliji ugjit na.

Ta'n etl mawita'jig Selusalemg

³ Na elgimujig. Ge's pemi lta'titeg Ponisiaewa'gig aq Samaliaewa'gig, agnutma'tijig wijigoma'tiji ta'n tel gawasgita'tij Nisgamewigtug ta'nig mo Lesui'peulti'gw. Ula agnutmaqaan pegisitu'tij mesgi'g ul'ta'suaqaan ugjit ta'n te'sijig wijigoma'tiji. ⁴ Ta'n tujiw iga'titeg Selusalemg wel'ta'sultijig ta'n teli ultesgatulti'tij apostale'wijing, iganpugultijig aq esgwia'tijig ta'nig getlams'tasultijig. Telima'tiji ta'n Gjinisgam wet sapu tl lugwep negmow na Pnnaleg aq Poligapeg ugjit ta'nig mo Lesui'peulti'gw. ⁵ Gatu ta'sijig Palasiaq ta'nig getlams'tmu'tijig, gaqamita'jig aq teluejig, "Amujpa na ta'nig mo Lesui'peulti'gw elugwatasultijig aq telima'tiji jigs'tmug na 'tplutaqaan Mowisewei."

⁶ Na apostale'wijing aq iganpugultijig mawagnutma'tijig ugjit na. ⁷ Pegit agnutma'titeg, na tujiw Pie'l gaqama'sit aq teluet, "Wijigatulti'gw, gis nige' sa'q, gilew geituoq, Gjinisgam weji mgnip ni'n te'sioq ugjit gelu'lg agnutmaqaan gina'muen ta'nig mo Lesui'peulti'gw, glaman negmow nuttaq aq 'gtlams'tasultitaq. ⁸ Aq Gjinisgam, ta'n geja'ji mimajuinu'g ta'n telgwijultilij uggamlamunuaq, musga'tuapni ta'n ul'te'tmnew ta'nig mo Lesui'peulti'gw. Ignmuapni Wejuli Nisgaml pa na wijei aq ginu ta'n teli ignmugsig'gup. ⁹ Mo tal piltua'lagupni ginu aq negmow, apigsigtuapni ugtlue'utiwal muta getlams'tasultipnig. ¹⁰ Lpa 'gtu lugwaloq Gjinisgam? Pa na munsaiwaji wegla ta'nig mo Lesui'peulti'gw majulgwatmnew pugwelgl ta'n goqwe'l je mo ginu gujjinaq'ig gisotmi'tigupneg aq ginu mo gissotmug?

¹¹ Ginu weji ugs'ta'ti'gw ta'n teli gtlams'tmu'g Se'suseg ta'n ewlite'lgaqan pema'lugsi'gw. Pa na wijej negmow na teli ugs'ta'tij." Na teluet Pie'l.

¹² Na tujiw tetuji jigteg ta'n tujiw Poligap aq Pnnal gegnua'tuateg 'ms't goqwe'l tel mili npitege'tij aq paqalailutijig ta'n Gjinisgam tel mil lugwej e'waji ugjit ta'nig mo Lesui'peulti'gw.

¹³ Ta'n tujiw gaqewistu'titeg Ji'mej gelusit, "Jigs'tuigw, wijigatulti'gw. ¹⁴ Simion nige' gis gnua'tugsiogos ta'n Gjinisgam amgwes musga'tuaj ugjit ul'te'tmnew negmow ta'nig mo Lesui'peulti'gw. Weji ugsua'laji wegla ta'nig getlams'tasultijig ugjit negmewe'n. ¹⁵ Iganigjitegewinugi'g ugglusuaqanmual wijej telueg'p 'st'ge' nige' gis tliaq. Gjinisgam ugtwi'gatign, tel wi'gas'g. ¹⁶ Gjisaqamaw teluet,

'Ni'n apaja'sites aq tla'tega's ta'n goqwei teli tplumg'p Ta'pito'q.

Gisa'la's ta'n Ta'pit wetapegsit, ilgwenan mimajuinu'g.

¹⁷ Toqo 'ms't ala igtigig mimajuinu'g gwiluataq Gjisaqamawul.

'Ms't ta'n te'sijig mimajuinu'g ta'n wigumgig ugjit ni'newe'nnew.

¹⁸ Na teluet Gjisaqamaw

ta'n ignmut'pnig gujjinaqi'g 'gji'tunew gis sa'q.' "

¹⁹ Ji'mej siawewistog, "Ni'n telsutm mut piami 'lgowaqana'lanew na mimajuinu'g ta'nig mo Lesui'peulti'gw, pem gawasgita'sultijig aq 'lta'jig Nisgamewigtug. ²⁰ Gatu awna wi'gmuaney wi'gatign limate'snu. 'Mut malqotmnew mijipjewe'i ta'n gisi emtoqwa's'g ugjit 'nnooqta'wg. Angweiasultigw, aq mut malqotmnew wi'sis ta'n gis gestunepilut, pa na wijej mal'tew mut malqotmnew. Ta'nig tepqatmutijig mut sespo'taqatinew, aq pa na wijej ta'nig newgtugwa'lugutijig.' ²¹ Muta Mowiso'q ugt'tplutaqanm gis nige' sa'q egi'tas'g a'sutuo'guomg te's atlasmutigis'g aq wegla glusuaqanm pestunmi'tij te's gutan."

Na apostale'wijig aq iganpugultijig

elgitmua'tij wi'gatign negla ta'nig mo Lesui'peulti'gw

²² Na tujiw apostale'wijig aq iganpugultijig maw 'ms't ta'nig getlams'tmu'tijig gisita'sultijig mgnanew ta'siliji ji'nmug na'te'l aq poqjigima'tiji Antioq maw Poligapal aq Pnnalal. Megna'tiji Sutaal, telui'tut, "Palsapas" aq Sailas tapusiliji ji'nmug ta'n maw gepmitelmujig. Ula na wi'gatign ta'n elgitmua'tij:

²³ "Wijigatulti'gw, ninen apostale'wieg aq iganpugultieg wel'ta'sualuleg gilew ta'nig mo Lesui'peulti'gw. Eimu'tioq 'g'jigan Antioq, aq na maqamigal Silia aq Silisia.

²⁴ Gis nutmaieg alt ji'nmug te'sieg 'lta'pnig ta'n eimu'tioq aq gaqi enwasimugsiog ta'n te's'g goqwei. 'Lpa mo ninen telimaqatt'pnig na tla'taqatinew. ²⁵ Etna na ugjit mawalsieg'p aq 'ms't wel'te'tmeg'p mgnanen alt ji'nmug. Weji ugsua'l'g'tjig ula ninen te'sieg ugjit 'lgitmulinen. Wi'e'wataq wegla tapusijig nigmena'q Pnnal aq Poligap ta'n mawi gsalg'tjig. ²⁶ Iga'tu'tip negmow ugmimajuaqanmuow ta'n tel lugowa'tip Gjisaqamawminu Se'suguli. ²⁷ Nige' elgimg'tjig Suta aq Sailas. Negmow tlumultaq na wijej ta'n gis wi'gmuleg. ²⁸ Wejuli Nisgam ilgwenugsieg ta'n telita'sultieg mo piam gitm'tinew pas'g wegla ta'n telimulegl nige'. ²⁹ Mut malqotmnew mijipjewe'i ta'n gisi emtoqwa's'g ugjit 'nnooqta'wg, mut malqotmnew mal'tew, mut malqomanew wi'sis ta'n gis gestunepilut. Ta'nig tepqatmu'tioq mut sespo'taqatinew aq pa na wijej newgtugwa'lugutioq. 'Lpa na gis tla'taqatioq ula'taqatitoqs'p. Glapis nemitulti'gw. Na 'ms't."

³⁰ Ignmua'tij wi'gatign ula tapusiliji ji'nmug Sailasal aq Sutaal aq elgima'tiji Antioq. Ta'n tujiw iga'titeg na'te'l, mawita'jig ta'nig getlams'tmu'tijig aq ignmua'tij wi'gatign. ³¹ Ta'n tujiw ula mimajuinu'g gis gitmi'titeg ula wi'gatign, na we'gwi ul'ta'sultijig ta'n ula wi'gatign telueg aq welgwijimgwi'tij. ³² Suta aq Sailas, na nutewistogig ugjit Gjinisgam pegiji usguma'tiji weget ta'nig getlams'tmu'tijig, welgwijima'tiji aq melgignewa'la'tiji ta'n teli gtlams'tasulti'tij. ³³ Pegitgamu'tijig na'te'l. Na tujiw ta'nig getlams'tmu'tijig enmigima'tiji wanta'q'tigtug. Apaita'jig ta'nig petgima'tipni. 'Ms't wen welgwijing'p. [³⁴ Gatu Sailas gissumsit siawqatmn na'te'l.]

³⁵ Poligap aq Pnnal pegitgatig na'te'l Antioq. Negmow aq pugwelgig igtigig gegnu'tmua'tiji aq pestunmatmi'tij Gjinisgam ugglusuaqanm.

Poligap aq Pnnal nigtua'tijig

³⁶ Panaeng ta'sijig tepgunsejig, Poligap telimatl Pnnalal, "Ge' apaja'tinej aq naji mittugwalanej ta'nig getlams'tmu'tijig ta'n te's'gl gutanji'tl na'te'l ta'n pestunmu'g'p Gjinisgam ugglusuaqanm, aq gisi gji'jatesnu ta'n telo'ti'tij." ³⁷ Pnnal getu nespna's Sa'n Malgal, maw negmow. ³⁸ Pas'g na Poligap tel'ta'sis mo weltenug nespnan, muta mo wijitgweiwagupni glapis gaqa'tu'titeg ugtlugowaqanuow. Awna apaja'sis aq naqalasi 'gjigan Pampilia.

³⁹ Mo wijei tel'te'tmi'ti'gw ugjit Malgal aq mo gisi pegwatesguagupni. Na tujiw nigtua'tijig. Pnnal nespnatl Malgal, ⁴⁰ gatu Poligap megnatl Sailasal. Ta'nig getlams'tasultijig telima'tiji, "Iga'luleg Gjinisgam upgiting aq negm angweiugsitoqs'p." Na tujiw naq'tmi'tij na'te'l. Pnnal aq Malg elaqtegejig Saipulus, aq Poligap aq Sailas ⁴¹ wet saputa'tijig maqamigew teluisig Silia aq igtig Silisia. 'Mjit ap newgt ali apoqonmua'tiji ta'nig getlams'tmu'tijig.

16

Timoti wijewaji Poligapal aq Sailasal

¹ Poligap siawa'sit Tel'pi, na tujiw Listla. Etna na ula ji'nm teluisit Timoti ta'n wigit na'te'l. Getlams'tasit maw uggitwl, negm Lesui'pewi'sgw, pas'g ujlj na Gli'gewa'j. ² Ms't ta'n te'sijig getlams'tasultijig wigultijig Listla aq Aigionium weli usguma'titl Timotial. ³ Poligap getu nespnasn Timotial. Etna na ugjit elugwalasn. Wet tla'teges na muta ta'n te'sijig Lesui'paq na'te'l geja'titl Timotial ujlj Gli'gewa'j. ⁴ Ge's pemi 'lta'tij gutan, telima'tiji ta'nig getlams'tmu'tiliji ta'n goqwe'l iganpugultijig aq apostale'wijig Selusalemg gissutmi'tij ugjit ta'nig mo Lesui'peult'gw majulgwatmnew. Telima'tiji jigs'tmnew wegla 'tplutaqann. ⁵ Etna na ugjit wegla ta'nig getlams'tua'titl melgi gtlams'tasultijig aq pem pugwellejig te'sigis'g.

Ta'n telapuligwa's Poligap, Tloas

⁶ Na tujiw pem siawita'jig na maqamigew miawe'g Pligia aq Galetia. Mo Wejuli Nisgam ignmuagusni la'tinew na maqamigew teluisig E'sia ugjit pestunmnew gelu'lg agnutmaqan na'te'l. ⁷ Toqo siawita'jig glapis na maqamigew teluisig Misia. Ta'n tujiw iga'titeg na'te'l getu 'lta'snig na maqamigew teluisig Pitinia, pas'g na Se'sus ugjijaqamitl, na Wejuli Nisgam mo ignmuagupni 'lta'lin. ⁸ Na siawi angamita'jig Misiaewa'gig aq enminisgamigeg glapis Tloas. ⁹ Na wela'gw Poligap telapuligwa'it. Nemiatl ji'nmul, Masetonia tle'l, gaqamilitl aq etawaqtmalitl, "Jugu'a ula Masetoniaewa'gig aq apoqonmuieg!" ¹⁰ Ta'n teli nqase'g Poligap telapuligwa'it, na smtug ilajultieg aq naq'tneg na gjigan Tloas ugjit 'lta'nen Masetoniaewa'gig. Na Gjinisgam telimugsieg ugjit 'lta'nen gina'muan mimajuinu'g na'te'l na gelu'lg agnutmaqan.

Litia ta'n teli gtlams'tasij Pilippieg

¹¹ Toqo weji pqotaqtaqatieg Tloas, aq wet siawaqtaqatieg tetpaqiw mnigu teluisig Samotle's. Igtig na'gweg siawi asoqomaqtaqatieg glapis Niapolis, aq na'te'l oqwa'ieg. ¹² Weja'tegem na'te'l, el'ta'ieg na 'gjigan teluisig Pilippi eteg na amgwesewei maqamigew Masetoniaewa'gig, pugwelgig Lo'mewa'gig wigultijig na'te'l. Eimu'tieg pe' ta'suguna'q na 'gjigan. ¹³ Na atlasmutigis'g tewita'ieg na 'gjigan aq el'ta'ieg gigjiw sitmug. Tel'ta'sultieg i'tt'tew ta'n i' tli a'sutma'tijig Lesui'paq. Na epita'ieg maqamigeg aq agnutma'tieg na e'pjjig ta'nig etl mawita'pnig na'te'l. ¹⁴ Na newgte'jit nutugsieg teluisig Litia, tleiwit na gutan Taiataila. Negm nuji ntuissetoqol mego'tigl megwi ewne'gl amalegn. Ula e'pit emtoqwalatl Nisgamal, aq Gjsaqamaw pana'tua's ugtangita'suaqanm ugjit melgi jigs'tmn ta'n Poligapal teluelij. ¹⁵ Negm aq ta'n te'sijig mimajuinu'g eimu'tiliji wiguaq, 'ms't sign'tugsnig. Na tujiw wigumugsieg 'lta'nen wiguaq aq i'mnen. Teluet, "Geituoq nige' ni'n getlams'tasi Gjsaqamaw Se'sus. Pualuloq jugwita'new nignaq aq i'mu'tinew." Gisita'sultieg ugjit 'lta'nen wiguaq.

Poligap aq Sailas etl pija'lujig laplusang na 'gjigan teluisig Pilippieg

¹⁶ Newgte'jit na'gweg pemi lta'ieg ta'n i' tli a'sutma'tieg, asugugsieg gistejui'sgwej gegunasan mn'tu'l, ta'n gisa'latl igani gji'tun goqwei ta'n thiatew. Ta'n teli usgijej megete'g suliewei ugjit negla ugtassusitemg. ¹⁷ Alulgwalsieg ta'n tel militaieg ninen aq Poligap, mimajuinu'g sesgwalaji, "Wegla ji'nmug elugowa'titl Gjinisgaml ta'n mawi espe'litl. Telimugsioq ta'n tli ugs'ta'titoqs'p." ¹⁸ Gaqaisugunaq teta'teget glapis Poligapal taqala'latl, gigo'topugua'sit, aq telimatl na mn'tu'l, "Ugwisunm Se'suguli, ni'n telimul tualqa'sin na e'pite'sl." Smtug, na mn'tu gettaqa'sitl e'pite'sl.

¹⁹ Na wegla ugtassusitemg geitu'tij nntaq ta'n telitu'tij suliewei goqgwa'la'tiji Poligapal aq Sailasal aq eltejima'tiji ta'n iganpugultijig eimi'tij ta'n i' tli usgowita'tij mimajuinu'g. ²⁰ Pegisula'tiji wegla ta'n assusijig Lo'mewa'gig eigig, telua'tijig. "Wegla ji'nmug Lesui'paq aq mesgi'g sespena'q gisa'tu'tij 'ggutanminaq. ²¹ Gegnu'tmugsieg ta'n ginu 'tplutaqan telteq mu tla'taqatinenu. Ginu na Lo'mewa'gig aq ma gis majulgwatmuggul ta'n telimugsig'gw." ²² Na pugwelgig mimajuinu'g witoqutijig aq poqji matna'tiji. Assusijig menina'tua'tiji utapsunual Poligapal aq Sailasal, melgima'tiji ugjit te'sipowmaqanta'new. ²³ Ta'n tujiw gis ma'muni ugsito'teg, na tujiw pijjiaqalujig laplusang, aq nuji ango'tg laplusang telimut,

“Ml'gi appusqa'inen!” ²⁴ Na gis tlimuteg laplusane'j pijegeji muja lame'g laplusang aq mesgi'gl' gmu'tl pitasgatuaji uggwatual aq seggapinmuaji.

²⁵ Na'tami gisgata'pa'q, Poligap aq Sailas metewi a'sutmajig aq etli gtapegiatmi'tiji Nisgamewei a'sutmewintoqig. Gatu na ula igtigig laplusang pisultijig etl jigs'tua'tiji. ²⁶ Na jiniw mesgi'g maja'sg ugs'tqamu aq pepuegej laplusang ta'n ge'guteg. Na smtug 'ms't ga'qann panteta'qal aq pisaqatanapi'l menjaqal uggwatuaq ta'n te'sijig pisultijig laplusang. ²⁷ Na nujo'tg laplusane'j tugwieteg, ta'n tujiw nemitoq ga'qann pantetegl tel'ta'sit ta'n te'sijig pisultipnig gaqsmultitigig. Na smtug wesua'toq espo'qwas'g aq getu ne'pa'sit. ²⁸ Pas'g na Poligap sesgwet ta'n tel we'gwisigawwej, “Mut na tla'tegew. 'Ms't ula eimu'tieg!”

²⁹ Na laplusane'j wigumatl'ji'nmul ta'n nujo'tml'ij wasoqonmaqan aq pegisitlij laplusane'j pisgutugwi'g aq nespi neng'tesing aq el nutgul'pa'sua'laji Poligapal aq Sailasal uggwatuaq. ³⁰ Na tujiw tew wije'waji aq pipanimaji, “Tala'tega's, saqamawtut, ta'n tli ugs'ta's?”

³¹ Telima'titl, “Gtlams'tasi Gjisaaqamaw Se'sus aq ugs'tates, maw gigmaq.” ³² Gegnu'tmua'tiji Gjinisgam ugglusaaqanml, negm aq 'ms't ta'n te'sijig wiguaq. ³³ Na wije' te's ajiet na wela'gw na laplusane'j wesua'laji Poligapal aq Sailasal waqama'tuaji ta'n tel jilta'silij. Toqo negm aq 'ms't wi'gma smtug sign'tasultijig. ³⁴ Na laplusane'j enma'laji wiguaq aq essmaji. Negm aq wi'gma welgwijultijig muta nige' getlams'tasultijig Nisgamewigtug.

³⁵ Na wapg Lo'mewa'q assusijig elgitmi'tij glusuaqan ugjit nujiugsua'tegejig teluejig, “Tua'lug negla'ji'nmug!”

³⁶ Toqo na laplusane'j telimatl Poligapal, “Assusijig petgitmi'tij glusuaqan ugjit gi'l aq Sailas gis tua'titoqs'p aq sangew maja'tigw nige'.”

³⁷ Pas'g na Poligap telimaji nuji ugsua'taqatijig, “Menaq ninen goqwei opla'tueg aq mo sewisga'tueg ugt'tplutaqanmuow. We'gaw te'sipowmaqantotsieg'p mimajuinuigtug. Ninen, Lo'mewa'q, pa wije' aq gilew! We'gaw pija'lugsieg laplusang aq nige' pualugsieg jigla'tinen aq mo pualiweg goqwei me'ta'tmnen! A' na moqwa! Amujpa na negmow Lo'mewa'q assusijig wejgwa'tijig tet aq getaqa'lugsieg.”

³⁸ Na nuji ugsua'tegejig gegnua'tegejig Lo'mewa'q assusijig. Ta'n tujiw geitu'titeg Poligap aq Sailas Lo'mewa'q pa wije' aq negmow na jipa'qita'jig. ³⁹ Smtug ela'tijig aq telima'tiji ta'n teli ms'ge'tij. Na tujiw tewa'la'tiji laplusang aq etama'tiji, “Etug gilew teli ulm'tu'oq jigla'tioq 'ngutanminaq.” ⁴⁰ Poligap aq Sailas naqtm'i'tij laplusang aq ela'tijig Lita wiguaq. Na'te'l weltesgua'tiji ta'ni getlams'tasultilij. Agnutma'tijig aq welima'tiji. Na smtug naqtm'i'tij na 'gjigan.

17

Ta'n goqwei teliaq na 'gjigan Tessoniga

¹ Na tujiw siawita'jig 'gjigan teluisig Ampipolis aq igtig teluisig Apollonia, aq peita'jig Tesaloniga. Na'te'l eteg's Lesui'pewei a'sutuo'guom. ² 'St'ge' ta'n i' tla'teget, Poligap naji tgo'tg. Ta'n teli pgitgatg, nesisgl atlasmutigisugl mimajuinu'g wesgumaji aq sespagnutma'tiji. Gjinisgam ugtwi'gatign e'w'g. ³ Gegnua'tuaji aq musga'tuaji amujpa na Nujiugs'tawi'wet teli ulmaje'g'p, nepg'p aq apaji minunsipnaq. Poligap telimaji, “Ula Se'sus, ta'n wesgumug, etna na negm Nujiugs'tawi'wet, ta'n Gjinisgam megnapn ilgwenan utgmimajuinugal.” ⁴ Alt jigs'tua'titl aq getlams'tm'u'tijig ta'n goqwe'l Poligap teluet. Wit toqwa'la'tiji Poligapal aq Sailasal, maw pugwel'snig Gli'gewaq ta'n emtoqwala'titl Nisgaml aq pugwel'snig saqama'sgwaq.

⁵ Gatu na Lesui'paq wisgua'tijig aq amwa'la'tiji pugwenniji al'ta'winu'g. Na ta'n telgi'g 'gjigan mesgi'g gisa'tu'tij sespena'q. Ma'muna'taqatijig, Gi'gaj pisgwita'jig Jasoneg, al gwilua'tiji Poligapal aq Sailasal ugjit la'lanew mimajuinuigtug. ⁶ Pas'g na ta'n tujiw mo we'jia'tigweg tewaqtajima'titl Jasonal maw igtigig ta'nig getlams'tasultijig. Ela'la'tiji 'gjigan ta'n etli assusijig aq sesgu'tijig, “Wegla'ji'nmug gisa'tu'tij mesgi'g sespena'q 'ms't tami! Nige' peita'jig ginu 'ggutanminu ⁷ aq Jason geggunapni wiguaq. Ta'n te'sijig sewisga'tu'titl 'tplutaqan g'p'no'lewe'l. Getana'titl Lo'mewei Gjielege'wilitl aq teluejig ap igtig elege'wit, me' espe'g teluisit Se'sus.” ⁸ Na gis thue'titeg mimajuinu'g me' naji sespo'ltijig maw iganpugultijig na 'gjigan aq me' sespena'q gisa'tu'tij. ⁹ Na assusijig telima'tiji Jasonal aq igtigig, “Amujpa na apangitmoq ta'n telgi'g glutmugsiog!” Apangitmi'tij aq na tujiw iga'la'tiji.

Ta'n goqwei teliaq Plia gutan na maqamigew Masetonia

¹⁰ Ta'n teli nqase'g gis wel oqonitpa'qiaq, ta'nig getlams'tasultijig elgima'tiji Poligapal aq Sailasal Plia. Ta'n tujiw iga'titeg na'te'l ela'tijig Lesui'pewei a'sutuo'guom. ¹¹ Na mimajuinu'g na'te'l me' negmow naqamasi pana'tu'titl ugtangita'suaqanmual, je mu na

mimajuinu'g tleiaultijig Tessaloniaeg. Jigs'tmu'tijig Gjinisgam ugtwi'gatign aq wels'tmi'tij. Te'sigisg'g gegina'masultijig na gelu'lg wi'gatign ugjit ta'n Poligap teluet getloqo tlian. ¹² Na ugjit pugwelgig getlams'tasultijig maw pugwelgig Gli'gewaq saqamawinu'g aq saqama'sgwaq. ¹³ Ta'n tuijw Lesui'paq tleiaultijig Tessaloniaeg, nutma'titeg, Poligap me' pestunmuaj Nisgaml ugglusuaqanm mimajuinu'g Peliaewaq, el'tajjig na'te'l aq mesgi'g gisa'tu'tij sespena'q. ¹⁴ Smtug ta'n q'ig getlams'tasultijig poqjigima'titl Poligapal maw igtigig ta'n tl tepita'taq lapuguanigtug. Gatu Sailas aq Timoti g'ig siawqatgig Plia. ¹⁵ Na ji'nmug ta'nig Poligapal wije'wa'tipn, el'tajjig glapis Atens. Na tuijw apaita'jig Pelia. Poligap telimaji ugjit tlimanew Sailasal aq Timotial jugwa'tinew ta'n negm eig, ta'n teli nqase'g gis maja'ti'tij.

Poligap siawqatg na 'g'jigan Atens

¹⁶ Ge's Poligap etli esgmalaji Sailasal aq Timotial, ewlgwijing's ta'n tuijw nemiateg pugwelgig 'nnooqta'wg ta'n i' tli emtoqwatmi'tij nisgamaq na 'g'jigan. ¹⁷ A'sutuo'guomg sespagnutma'tijig Lesui'paq aq maw esgwia'tijig ta'n emtoqwala'titl Nisgaml. Te'sigisg'g sespagnutma'tijig ta'n i' tli ntuiska'ti'tij mimajuinu'g asuita'jig. ¹⁸ Etna na ula Epigulianaq aq Stoigaaq nujigina'mua'tijig asuagnutma'tijig Poligapal. Alt teluejig, "Wen ta ula mo goqwei nenmug ali ewgsitoq? Goqwei getu tluet?"

Igtigig teluejig, "Ni'n ta'n teli angaptm wesgumaji se'g tle'g nisgamaq." Wet tuesnig muta Poligap al gina'muet ugjit Se'susal aq ta'n tel minunsipnaq. ¹⁹ Na Poligapal wiguma'titl ta'n negmow i' tli ultesgatulti'tij teluisig "Na Alio'paqas" ta'n mawagnutma'ti'tij aq telima'titl, "Gsatmugeg gisi gji'tueg ula gi'l ta'n tel piltu gina'muen aq ta'n goqwei wesgutmn. ²⁰ Amgwes nutmeg ula piltue'g aq 'gsatmugeg gisi gji'tueg ta'n goqwei wesgutmn." (²¹ Na mimajuinu'g Atenewaq aq esgwia'tijig wigultijig na'te'l 'gsatmi'tis mawita'new glaman gis tlimultitaq ta'n goqwei gis nutmi'tij aq getu nutmi'tij me' goqwei piluei.)

²² Poligap gaqama'sit ta'n etl mawagnutma'tipnig Alio'paqaseg aq teluet, "Mimajuinutut, Atenewaq, ni'n tel nemitu gilew ta'n telo'tioq Alio'paqas. Gepmitelmoqig pugwelgig nisgamaq, ²³ muta wejue'eaneg 'g'jiganmuaq, angapmapn ta'n te's'gl i' tli emtoqwaloq nisgamaq. Nemituap newgte'jit na ula ewi'gas'g, 'ugjit mo geitasigw nisgam. Na newgte'jit ta'n emtoqwaloq gatu mo gejiawoq nige' telimuloq na ula Gjinisgam. ²⁴ Etna na ula Gjinisgam gisitoqop ugs'tqamu aq 'ms't goqwei ta'n eteg. Etna negm assutg wa'so'q aq ugs'tqamu, aq mu negm wigigw a'sutuo'guomg ta'n ji'nm gisitoq. ²⁵ 'Ms't goqwei gisitoq we'gaw mimajuinu'g gisiapni aq ignmuapni gamlamuti aq ugjiqaqamijuaq. Tal gis mimajuinu ignmuatew Nisgamal ta'n goqwei tel nuta'maj? ²⁶ Newgte'jilitl ji'nmul eliapn aq newgte'jilitl e'pilitl, na na'te'l wetapegsijig ta'n tel milapegsultijig mimajuinu'g. Ignmuapni i'mnew ta'n telgi'g ugs'tqamu. Ge's mu eliaqweg gis gissut'p giasigwewei ta'n tet tami i'mnitaq. ²⁷ Na wet tla'teges glaman mimajuinu'g gwiluataq Nisgamal. Etug jel we'jiataq ge's gwilua'tij pa na wije'i aq nige' alapenewet ta'n tuijw gwilg goqwei. Mo Gjinisgam gneg eimug, maw tepaw eig ta'n eimu'g. ²⁸ Muta negm gisa'lugs'gw mimajultinenu, maita'nenu, aq nige' ta'n telo'ti'gw. 'St'ge' nige' nuji a'tugwa'tijig i' t'uejig, 'Ninen elt negm un'jang.' ²⁹ Ginu nige' Gjinisgam un'jang, mut wen ginu tl'ta'siwij Gjinisgam 'st'ge' 'nnooqta'w wejitasit wisaw suliewei, aq suliewei, gisna gun'tew ji'nm gisi ila'qate'g. ³⁰ Mo Gjinisgam elapasualagupni na tuijw, muta mo goqwei geitu'ti'gup, gatu nige' telimaji, 'ms't mimajuinu'g 'ms't tami gawasgita'sultinew aq jiglita'new elue'utigtug. ³¹ Muta Gjinisgam gis teppisa'toq na na'gweg ta'n tuijw giasigwewei ilsumataq 'ms't ta'n te'sijig mimajuinu'g. Na tla'tegetew wet sapu tl lugwet ula ji'nmul Se'susal ta'n gisi mgnapn. Ta'n tuijw wenaqa'lateg ula ji'nmul gisi npliteg, musga'tugsi'gw na tliatew."

³² Ta'n tuijw nutua'titeg Poligapal wesgumatl ji'nmul wenaqa'lut'pnaq gisi np'geg, ta'sijig negmow maligima'titl, gatu igtigig teluejig, "Getu nutu'leq etlewistun mjit newgt." ³³ Ta'n tuijw Poligap naqt'g ta'n i' tli ultesgatulti'tiji, ³⁴ ta'sijig mimajuinu'g getlams'tasultijig Se'susal aq wit toqwa'la'titl Poligapal. Te'si'tij eig's Tionisius, negm na newgte'jit iganpugultijig na 'g'jigan Atens aq e'pit teluisit Tamalis aq ta'sijig igtigig.

18

Ta'n goqwei teliaq Golint

¹ Gis tliaq, Poligap naqt'g Atens aq siawa'sit na 'g'jigan Golint. ² Na'te'l weltesguatl Lesui'pal teluisilitl Aguila, etli ugs'tqamu is maqamigew teluisig Pontus. Assma wejiet Italiaewa'gig maw ugte'piteml teluisilitl Plisilla. Na g'pno'l teluisit Glatius tewatgig glusuaqan ugjit ta'n te'sijig Lesui'paq jiglita'new Lo'mg. Poligap eliet nat nemiaji. ³ Siawqatg aq maw lugutijig, muta ugmimajuqaqanm teli gtantog nujiagi segi'gnignn, 'st'ge' negmow. ⁴ Na te's atlasmutigisg'g, sespagnutma'tijig mimajuinu'g a'sutuo'guomg. Wejo'tg gisa'lan Lesui'paq aq Gli'gewaq 'gtlams'tmnew Se'suseg.

⁵ Ta'n tujiw Sailas aq Timoti weja'ti'titeg Masetoniaewa'gig, Poligap pas'g na tel lugwet pestunmuaji mimajuinu'g gelu'lg agnutmaqan. Gegnua'tuaji Lesui'paq na Se'sus negm nujiugs'tawi'wet. ⁶ Ta'n tujiw mo jigs'tagugeg aq awna me' emegwi anmima'titl, pepueget un'ji pewaqtetsoqol ugpitnn, musga'tuaji, mo wel'te'tmug. Siaw tlimaji, "Gtu 'lta'ioq mn'tua'gig, na ejela'luloq ni'n. Gilew telalsultioq aq ma ni'n pgwatuluoq. Nige' weja'tegemg lia's negla ta'nig mo Lesui'peulti'gw." ⁷ Na tujiw naqalaji aq eliet natgatg wi'g na ji'nmul teluisilitl, Taitius Justus. Negm mo na Lesui'p, gatu emtoqwalatl Nisgaml. Wi'g eteg gigijiw Lesui'peweiei a'sutuo'guom. ⁸ Na iganpuguit a'sutuo'guom teluisit Glispus, getlams'tasitl Gjisaqamawul aq maw wigma. Me' pugwelgig mimajuinu'g Golint nutmi'titeg Gjinisgam uggulusuaqann, 'gtlams'tmu'tijig aq sign'tutupnig.

⁹ Newgtejgeg wela'gweg, Poligap telaplgi'gwa't aq Gjisaqamawul telimtl, "Mut jipasiw, siawewistu aq mut punajo'tmu. ¹⁰ Muta ni'n wijitgweiul. Ma wen gis tala'lulug, muta pugwelgig eigig'ntmimajuinumu na 'gjigang." ¹¹ Na Poligap siawqatg na'te'l newgtipunqeg jel aqataig. Gegina'muaji mimajuinu'g Gjinisgam uggulusuaqannl.

¹² Ta'n tujiw na Lo'mewa'q iganpugultijig iga'la'titl Galioal iganpuguilin Gli'gewa'gig, na tujiw Lesui'paq mawalsultijig, goq'qwa'la'titl Poligapal, aq ela'la'titl ta'n wen i' tli ilsumuj. ¹³ Teluejig, "Ula ji'nm, wejo'tg gisa'lan mimajuinu'g emtoqwalanew Nisgamal 'st'ge' negm ta'n mo teltenug 'tplutaqanigtug. Pa na tli a'sutma'ti'tij sewisga'tutaq 'tplutaqanminen."

¹⁴ Assma Poligap getu glusis ta'n tujiw Galio telimateg Lesui'paq, "Pa na nige' goqwei we'jitui'ioq mo tetapuaqtnug gisna winjig, opla'tegen, gisna gis gmutnen na me' tli angamugtes ni'n naqa'si aq jigs'tuloq ta'n te'sioq Lesui'pewioq. ¹⁵ Gatu pas'g gilew gi'gaita'ioqol glusuaqann aq wisunn aq 'gt'plutaqanmuoq amujpa na gilew ilsumtoq. Ma ni'n ilsumtoq ta'n goqwe'l teli gsnugogonewe'l." ¹⁶ Na tewaqqatesguaji ta'n i' tli ilsumuj. ¹⁷ Ta'n te'sijig goq'qwa'la'titl Sostenisal, iganpugutmlj na a'sutuo'guomg aq etl matta'titl igantug i' tli ilsumtoq. Gatu na Galio mo tali elgowaqana'lugug je pe'gaj.

Poligap apaja'sit Antioq

¹⁸ Na Poligap pegitgatg Golint maw ta'nig getlams'tasultijig. Na tujiw naqalaji aq el'ta'jig na gutan teluisig Senjlia maw Plisilla aq ugji'nmuml Aquila. Etna na na'te'l pesgusmu' un'ji muta gis lui'tmasis. Tepita'jig lapuguanigtug elaqtaqatijig Siliaq. ¹⁹ Iga'jig 'gjigang Epesus. Etna ula tel Plisilla aq Aquila siawqatgig. Poligap eliet aq pisgwa't a'sutuo'guomg. Gelulaji Lesui'paq aq sespagnutma'tiji. ²⁰ Pipanima'titl gisi pgitgatmlin. Pas'g negm mo wel'te'tmug. ²¹ Awna telimaji ge's mo naqalagweg, "Gjinisgam tl'te'tg apaja'sitesg." Na tujiw naqalaji Epesusewaq aq maw wigumaq Plisillaal aq Aquilaal. Tepa'sit lapuguanigtug aq ejiglaqteget Epesuseg.

²² Ta'n tujiw Poligap iga'teg 'gjigang Sesalia, na siawa'sit glapis Selusalemg. Naji gji'jiaji ta'n telo'tlilij negla ta'nig getlams'tasultijig aq ulgwijimaji, welgwijimaji aq wel'ta'sualaji. Na tujiw eliet Antioq. ²³ Pegitgatg's na'te'l, aq ta'n tujiw naq't'geg siawa'is ta'n telgi'g Galetiaewa'gig aq Pligiaewa'gig. Melgignewa'tuaj ta'n teli gtlams'tasultilij.

Apollos eliet Epesus

ta'n Plisilla aq Aquila wesgowa'tijig toqo Golint

²⁴ Etna na ula Lesui'p teluisit Apollos. Etlis ugs'tqamuip na 'gjigang Alegsantlia. Na pegising Epesuseg. Nata' pestung aq weli gji'toq ta'n tel wi'gas'g Gjinisgam ugtwi'gatign. ²⁵ Gegnu'tmus giasgiwewei ta'n Gjisaqamaw musga'tuaji mimajuinu'g ta'n tli ugs'ta'titaq aq ta'n tlo'tlilitaq. Nata' gina'muet ta'n goqwei wesgutg, mawi uli ns'tua'titl ta'n te's etlewistulij. Giasgiwewei wesgumatl ugjit Se'susal, gatu pas'g geitoqop ta'n Sa'n gegina'muapni mimajuinu'g ta'n tel jiglita'taq lue'utigug aq sign'tugsinew ugjit ula musga'tunew. ²⁶ Melgita't ta'n telewistoq a'sutuo'guomg. Plisilla aq Aquila nutua'titeg a'sutuo'guomg na enma'la'titl wiguag. Sangew gegnua'tua'titl glaman 'gjitmi gji'tuoq ta'n Gjinisgam westawiaji mimajuinu'g aq ta'n tlo'tlilitaq. ²⁷ Na tujiw Apollos gisita'sit lien Gli'gewa'gig. Ta'nig getlams'tasultijig Epesuseg na teli apoqonmu'a'titl. Ewi'gmua'tiji ta'nig getlams'tasultijig na'te'l, Gli'gewa'gig. Munsaiwa'tiji ul'ta'sualanew aq jigs'tuanew. Ta'n tujiw iga'teg, mesgi'gs ta'n teli apoqonmu'aji wegla ta'nig Gjinisgam wel'te'lma'pni aq getlams'tasultipnig Se'suseg. ²⁸ Ta'n tel melgewistoq, pegwatesguaji Lesui'paq mimajuinuigtug. E'w'g Gjinisgam ugtwi'gatign musga'tuaji na Se'sus na Nujiugs'tawi'wet.

19

Poligap eliet Epesuseg aq Gli'gewa'gig

¹ Ge's Apollos eigeg Golint, Poligap siawa'sit E'siaewa'gig, glapis iga't na 'gjigang Epesus. Etna na na'te'l weltesguaji ta'sijig ta'nig getlams'tasultijig. ² Pipanimaji, "Gis Wejuli Nisgam pisgwa't'ginnewa'q aq poqji ilgwenugsioq ta'n 'gtlams'tasultioqop?" Na teli asitema'titl, "Je menaq ninen nutmaweg ta'n wen Wejuli Nisgam."

³ Poligap pipanimaji, “Goqwei wej sign'tasultioqos?” Teli asitema titl, “Wej sign'tugsieg'p muta Sa'n gis teluep.”

⁴ Poligap teluet, “Sa'n sign'tuapni mimajuinu'g ta'n gawasgita'sultilipni aq ejiglita'pni lue'utigug aq telimapni Isle'laq, 'Amujpa na gilew getlams'tasultioq ta'n wen wejgu'et ugtejg ni'neg. Etna negm na Se'sus!”

⁵ Ta'n tujiw nutma'titeg na, smtug sign'tasultijig e'wmua'tij Gjisaqamaw Se'susal ugwisunm. ⁶ Poligap iga'toqol upgtn un'jiwaq aq Wejuli Nisgaml pisgwa'litl uggamlamunuaq aq ilgwegwi'titl. Poqji piltui'sultijig aq poqji usgutmi'tij Gjinisgam ugglusaaqanml. ⁷ Na'te'l eimu'tijig na'tami newgtisgegsiliji je ta'pu ji'nmug.

⁸ Nesisijig tepgunsejig, Poligap eliet a'sutuo'guomg te'sigisg'g aq gegina'muaji mima-juinu'g aq sespagnutmatiji. Wejo'tg gisa'lan 'gtlams'tasutilin ta'n goqwei teluet teliaq ugjit ignmuan Gjinisgam ilgwegunew. ⁹ Pas'g na ta'sijig negmow melgasultijig aq mo getu 'gtlams'tmu'ti'gw. Mimajuinuigtug wini usgutmi'tij ta'n Gjisaqamaw musga'tuaji mimajuinu'g ta'n tli ugs'ta'titaq aq ta'n tlo'tlitaq. Na tujiw Poligap eljijegeji aq nespajji ta'nig getlams'tasultijig. Te'sigisg'g sespagnutmatiji ta'n i' tli agnutmamg Tailannuseg. ¹⁰ Na ne'gaw tapuipunqeg na telo'ttijig. Ta'n te'sijig mimajuinu'g wigultijig ta'n telgi'g E'sia, gitg Lesui'paq aq esgwia'tijig, nutmi'titeg Gjinisgam ugglusaaqanml.

Na uggwisg Sgipa

¹¹ Gjinisgam ignmuatl Poligapal ml'gigno'ti ugjit tela'tegelin ta'n goqwe'l paqalaiti'l aq melgignaqaq aq ta'n teli npitegej. ¹² We'gaw musue'ji'tl aq laqpisuti'l ta'n goqwe'l gisi e'w'gl wesua'toqol aq ela'tuaji ugsnugowinu'g. Negmow weji npisultijig aq tewaqqatesguji mn'tu'g. ¹³ Ta'sijig Lesui'paq, ta'nig al'ta'jig aq tewaqqatesgua'tiji mn'tu'g wejo'tmi'tij e'wmnew Gjisaqamaw Se'sus ugwisunm ta'n tel tla'taqati'tij. Telima'tiji na mn'tu'g, “Ninen telimuleg, getaqqai! Ugwisunmg Se'sus, ta'n Poligap i' pestunmuap.” ¹⁴ Etna na tela'taqatijig ula lluigneg te'siliji uggwisg Lesui'pewei espe'g patlia's teluisit Sgipa.

¹⁵ Pas'g na mn'tu telimaji, “Geji'g ni'n Se'sus aq nenaq Poligap pas'g na wenin ta gilew?”

¹⁶ Na ji'nm ta'n mn'tu'l wesgweiatl tetuji ma'mun matnaji 'ms't pegwata'jig. Ma'mun jilewjig aq utapsunog gaq pasgino'tuajig. Tewatsumultijig wiguaq emisgo'tijig. ¹⁷ Na 'ms't Lesui'paq aq esgwia'tijig mimajuinu'g wigultijig Epesuseg nutma'titeg ugjit na. 'Ms't sigtana'sultijig aq me' mimajuinu'g naji gepmite'tmu'a'tij Se'susal ugwisunm. ¹⁸ Pugwelgig ta'nig getlams'tmu'tijig mawita'jig, gegnua'tua'tiji aq musga'tua'tiji ta'n gis tla'taqati'tij. ¹⁹ Pugwelgig ta'n goqwei sa'q puowinuei i' tla'taqatipnig pegisitu'titl ugtwi'gatignual aq etl nu'gwa'tu'titl ugsisguaq 'ms't ta'n te'sijig. Na maw gitmi'titl ta'n tel awgtigl ula wi'gatignn na telpettesgl na'nisga'q pituipntnaqana'igl. ²⁰ Ula ta'n te's'g goqwei gis tliaqap, gisa'laji mimajuinu'g Nisgaml 'gtlams'tuanew aq pem pugwelgig ta'n tel jigs'tmi'tij.

Epesusewaq sespeno'tijig

²¹ Na wegla gis tliaq, Poligap gis gisita'siteg 'gtu maja'sin aq lien Masetoniaewa'gig aq Gli'gewa'gig aq siawa'sin glapis Selusalemg. Teluet, “Ta'n tujiw lia'n na'te'l, amujpa na ap nat nmitutes Lo'meg.” ²² Na poqjigimaji tapusiliji apoqonmaji Timotial aq Elastasal, Masetoniaewa'gig. Pe'l gijga pegitgat na'te'l E'sia.

²³ Etna na tujiw Epesusewaq mesgi'g sespena'q gisa'tu'tij, ugjit ta'n goqwei tel gegina'mua'ti'tij ta'nig getlams'tasultijig. Etna na ula, Gjisaqamaw musga'tuaji mima-juinu'g ta'n tli ugs'ta'titaq aq ta'n tlo'tlitaq. ²⁴ Newgte'jit glaptan teluisit, “Temitlius” eliaji sulieweie'g nnuoqta'wg ugjit Gli'gewa'q ugnisgamewi'sgumal Altemas. Na negmow ta'n telamu'g ugtlgoawaqanmuow welitu'tij suliewei ta'n tel luguti'tij. ²⁵ 'Ms't wigumaji maw ala igtigig tel lugutijig 'st'ge' negm, aq telimaji, “Ji'nmutut, geituoq welitu'g suliewei ta'n tel luguti'gw. ²⁶ Gilew nemituoqop aq nutuoqop ula Poligap ta'n tel lugwej. Teluet, “Wegla nisgamaq, ji'nm gisia'tiji mo nisgamaq 'lpa.' Na gisa'laji pugwenniji mimajuinu'g Epesuseg aq suel ta'n telgi'g E'sia mo emtoqwala'tigwi. ²⁷ 'Nsano'qon ugjit ginu ta'n tel luguti'gw aq winjigt'tew wisun mesnmu'g. Mu na pas'g na. Ap na pa 'nsno'qon Altemas ta'n teli espe'g seioqwertew maw ugta'sutuo'guom. Etna na ula nisgamewi'sgw ta'n 'ms't wen emtoqwalatl E'siaewa'gig aq ta'n telgi'g ugs'tqamu.”

²⁸ Ta'n tujiw mimajuinu'g nutmi'titeg wegla glusuaqan, na poqji uggwaiultijig aq poqji sesgu'tijig, “Espe'g na Altemas Epesusewi'sgw!” ²⁹ Na tujiw mesgi'g gisa'tu'tij sespena'q ta'n telgi'g 'gijgan. Na mimajuinu'g wesua'teja'la'tiji Geiusal aq Alistalgusal, gitg Masetoniaewa'q, al wije'wa'tipnn Poligapal, aq pisgweteja'la'tiji ta'n i' tli agnutmamg. ³⁰ Ta'n tujiw Poligap nutgegetu liesnig pas'g na ta'nig getlams'tasultijig mo ignmua'tigul lielin. ³¹ Na ta'sijig E'siaewa'q iganpugultijig, Poligap witapaq, na negmow elgitmua'tij glusuaqan etawaqtmu'a'titl mo musgalsinin ta'n i' tli agnutmamg. ³² Pe' mimajuinu'g me' eig'pnig ta'n i' tli agnutmamg etlaqqisewa'tijig ala wen goqwei newgte' aq ala igtigig piluei, gat u suel 'ms't je mu geitu'tigw ta'n goqwei weji mawita'tij. ³³ Na Lesui'paq gisa'la'titl Alegstantelal

lielin igantug. Alt mimajuinu'g gegnua'tua'titl ta'n goqwei gis tliaq. Na tujiw Alegsantel ugpitnn wenaqas'a'toqol wejo'tg naqa'lan mimajuinu'g ugjit mo piam sespo'ltilin. Wejo'tg iga'toqsueman Lesui'paq ugtmimajuinumg aq maw negm apoqonmalsin. ³⁴ Ta'n tujiw gejjia'titeg, Lesui'pewilin, na newgtsiniw sesgu'tijig wije'l glusuaqann glapis ta'pu ajielt, "Espe'g na Altemas, Epesusewi'sgw!"

³⁵ Ta'n tujiw newgte'jit ji'nm iganpuguit na 'gjigan ugjit Lo'mewa'q, gis wantaqa'lateg, na teluet, "Ji'nmnut, Epesusewa'q, ms't geituoq ginu ta'n tleiault'igw na ula 'gjigan Epesuseg nujo'tmu'g ula uga'tsutuoguum Altemas ta'n teli espe'g aq gepme'g gun'tew wet nisuaqap wa'so'q." ³⁶ Ma wen gis megtmug wegla, glaman wantaqa'q ap puni ewnaso'ltigw. ³⁷ Gilew pegisuloqopnig wegla ji'nmug tet aq mo goqwei gmutnatmi'tigup a'sutuo'guomg aq menaq telue'gul goqwe'l winjigl ugjit ntnisgamewisgminu. ³⁸ Pa na Temetlius aq ugtlugowinumg gugunmi'tij ta'n tli iltutmuataq ta'n pas'g wen, na eigl gegnue'gl na'gwegl ta'n nuji iltutaqatijig eimi'tij. Na tujiw gis iltutmatulititaq. ³⁹ Pas'g me' ap goqwe'l pilue'l puatmoq, amujpa na tli ila'tas'gt'tew giasigwewiegtug, i' tli ultesgatulti'tij ta'nig mimajuinu'g tet i' tli agnutma'ti'tij. ⁴⁰ Gatu nige' nsano'qon jijuaqa ugjit ginu. Na Lo'mewa'q 'lsumugsig'w ta'n teliaqap gisgug, ta'n goqwei tel gisa'lu'g sespena'q. Mo goqwei geggunmu'g ta'n wet tla'taqati'gw. 'Lpa ma gis talimaqqwigw." ⁴¹ Ta'n tujiw gaqewistoaq na enmigimaji mimajuinu'g.

20

Poligap eliet Masetoniaewa'gig aq Gli'gewa'gig

¹ Na ta'n tujiw sespena'q gaqiaq Poligap wigumaji ta'nig getlams'tasultiliji. Welgwijimaji ge's mo maja'sigweg. Na tujiw naqt'g aq eliet Masetoniaewa'gig. ² Petgwasit ta'n telgi'g na'te'l, aq welgwijimaji mimajuinu'g aq pestunmuaji. Na tujiw pegising Gli'gewa'gig. ³ Na'te'l eig'p nesisiliji tepgunselijig. Assma pem gisgaje'g'p ejiglaqtegen Gli'gewa'gig aq elaqtegen Silia ta'n tujiw nutmateg Lesui'paq gisita'sultijig ne'pa'new gis puslij Poligapal. Na tujiw piltusumsit awna apaja'sit aq wet saputa'sit Masetoniaewa'gig na pmiggwata'q. ⁴ Wegla mimajuinu'g wije'wa'titl Poligapal ta'n pem saputa'silitig Masetoniaewa'gig. Sopatl, na ujjl Pailual tle'l na gutan Pelia; Alistalgus aq Seguntus, Tessaloniaewa'q; Geius, Tel'piewa'j; Timoti aq Tigigus aq Tlopimus, E'siaewa'q. ⁵ Negmow iganita'pnig na gutan teluisig Tloas elaqtaqatijig. Etlis esgmalugsieg'p na'te'l. ⁶ Weji pqotaqtaqatieg Pilippaieg, ta'n tujiw gaqiaq pestie'umg ta'n e'wmi'tij pipnaqan mo apita'tas'gtug. Ge's na'nuguna'qeg weltesgatultieg igtigig Tloaseg. Na na'te'l eimu'tieg aqantie'uti.

Poligap ugtejgewei emittugwet Tloas

⁷ Gesp'teg wela'g mawalsultieg aq mawatalultieg aq ugji gumnie'ultieg. Na tujiw Poligap gelulaji mimajuinu'g aq ne'gaw siawewistoaq glapis aqatpa'q muta negm 'ngalataq jugwapniaq. ⁸ Etlis ultesgatultieg'p ge'gwe'g aq pugwelgl lampl wasoqweg'pnn. ⁹ Maljewe'j ji'nmji'j teluisit Iutigus ge'gwigjepit tuoputigtug. Poligap etlewistoaq gatua na ula Iutigus poqji gtugsiet, me' pemittugsiet aq wet siawi npaqat. Na tujiw wet nisiet sist eliganit. Na mimajuinu'g nistugultijig aq el'tugultijig ta'n elisinnij, aq ta'n tujiw gisi angama'titeg neplisna. Weji mgna'titl maqamigeg. ¹⁰ Poligap eliet ge'gulusgwa'latl aq apgnua'latl. Telimaji, "Mut sespete'tmnew goqwei! Apaji mimajit nige'." ¹¹ Na tujiw apaji sqo'qita'ieg aq ap mijjultieg. Etl agnutma'tieg glapis wejgwapniaq. Na tujiw Poligap naqalaji. ¹² Negmow enma'la'titl maljewe'j ji'nmji'tl. Wel'ta'sultijig ta'n teli apaji mimaju'elij.

Poligap naqt'g Tloas aq eliet na gutan teluisig Mailitus

¹³ Ninen iganita'ieg lapuguanigtug aq elaqtaqatieg glapis na 'gjigan teluisig E'ssos. Etna na na'te'l Poligap ugji tepa'sitew. Telimugsieg'p ugjit tla'taqatinen, muta negm getu pmiggwata'q. ¹⁴ Ta'n tujiw weltesgatultieg E'ssos, na tujiw tepal'gt lapuguanigtug siawitaqtaqatieg na 'gjigan teluisig Mitilin. ¹⁵ Na weji pqotaqtaqatieg na'te'l aq na igtig na'gweg wejgwita'ieg na mnigu teluisig Jios. Ap newgtigisgug pemiaq, ta'n tujiw pemtesgmeg na mnigu Samos aq igtig na'gweg oqwa'ieg Mailitus. ¹⁶ Poligap gisita'sip siawtesgmnn na 'gjigan Epesus. Mo getu 'pgitgmug E'siaewa'gig. Tetaqe'g's ta'n teli 'gtu iga'j Selusalemg ugjit teptesgmnn na na'gweg teluisig pestie'umg Pentigast.

Poligap ugtejgewei pestunmuaji iganpugultiliji Epesuseg

¹⁷ Poligap elgitg glusuaqan Epesuseg ugjit ula iganpugultiliji ta'nig getlams'tasultilipni. Telimaji jugwita'new ta'n eig. ¹⁸ Ta'n tujiw peita'ioqteg telimaji, "Geituoq, ta'n tele'iap wijitgweilulo'q. Weja'tegemg na amgwesewei na'gweg iga'ianeg ula tet E'sia. ¹⁹ Mo me'ge'wap, wet saputa'siap gaqaisg metue'gl, ni'neg wejgwita'qal, getu e'wijig Lesui'paq,

muta ni'n elugowg'p Gjinisgam. Gaqaisg 'nsaqqigunn guta'tipn ge's elugwatm 'ntl-gowaqan. ²⁰ Mo goqwei mimgwa'tuluoqop ta'n apoqonmugsitoqs'p, geituoq. Pestunmuloqop aq gegnuatuloqop mimajuinuigtug ta'n etl mawita'ioq aq ta'n te'sioq giguowaq. ²¹ Gegnuat'apnig aq majiaqal'pnig Lesui'paq aq igtigig mimajuinu'g. Mel-gimg'pnig ugjit gawasgita'sultinew, jiglita'new lue'utigug, 'Ita'new Nisgamewigtug aq 'gtlams'tasultinew Gjisaqamaw Se'sus. ²² Nige' jigs'taq Wejuli Nisgam aq eliei Selusalemg. Mo geitu goqwei ta'n tla'sgt'tew na'te'l ugjit ni'n. ²³ Pas'g geitu ta'n te's'g 'gjigan eliei, Wejuli Nisgam igan gnuat'uit na mimajuinu'g pija'litaq laplusang aq gitnme'witaq. ²⁴ Mo sespete'lsiw ni'n tlia 'npman gisna mimajian. Me' sespete'tm ta'n tel lugwei elugowg Gjisaqamaw Se'sus ignmuip tla'tegen, na lugowaqan gnuat'uan gelu'lg agnutmaqan ugjit Gjinisgam ta'n teli ulm'toq ugjit mimajuinu'g.

²⁵ "Gaqpeggwa'siap 'ms't ta'n te'sioq pestunmuloqop ugjit ignmuanew Gjinisgam il-gwenugsinew, aq nige' mawi ms'gei ma nugu nemi'woq. ²⁶ Nige' gisgug giasgiwewei gegnuat'uloq. 'Lpa na te'sioq wen liej Mn'tua'gig. Ma ni'n tla'tegew, gilew tlalsulti-toqs'p. ²⁷ Mo goqwei mimgwa'tuluoqop. Gaq gnuat'uloqop ta'n Gjinisgam tel pualugsioq 'gji'tunew tla'taqatinew. ²⁸ Angweiasultigw gilew, aq uli angweiw ta'nig getlams'tasultijig Se'susal ta'n Wejuli Nisgam iga'tasg 'gpitng angweiwane'w pa wije' aq ta'n wen gig'e'waji jijgluewji'g. Ignmug Wejuli Nisgam il-gwenugsinew ta'n teli angweiaj ugtmimajuinuw. Gjinisgam uggwisl gaqigunielipnaq. Etna na ugjit nige' ta'nig getlams'tasultijig gisi ugtmimajuinuw. ²⁹ Geitu ta'n tujiw 'nqaluloq, mimajuinu'g peita'taq ta'n ewnas gnu'tmugsitoqs'p. Elt gilew te'sioq 'gtlams'tmultoqs'p. Ma pua'lugsioq aq gisa'lugsitoqs'p se'sita'new pa wije' aq paqtesmug ne'pa'titaq alt jijgluewji'g aq igtigig se's'tesguta'titaq. ³⁰ Ta'sijig mimajuinu'g gilew te'sioq qamita'taq aq egs'pugua'lataq. Negmow gisa'lataq alt ta'nig getlams'tasultijig 'gtlams'tagunew aq majulgwalgunew. ³¹ Ango'tmug aq angweiasultigw. Migwite'tmug tepgig aq na'gweg gegnuat'uloqop 'ms't ta'n te'sioq nesipunqeg. Telimuloq ta'n teli opla'taqatio'q aq siaw gegnu'tmuloqop ta'n tl tetpua'taqatitoqs'p. Ma'mun gitnmaiap aq gaqaisg 'nsaqqigunn guta'tigl ugjit gilew.

³² "A' na nige' iga'luloq Gjinisgam ugpitng aq angweiuq'p aq gis gegnuat'uloqopnn ugglusuaqanml. Me' na 'ggitogs'p ta'n tla'taqatitoqs'p. Gjinisgam gisa'lugsitoqs'p ml'gi gtlams'tasultinew aq ignmugsitoqs'p ta'n goqwe'l gelu'lg gegnumuaj ugjit ugtmimajuinuw. ³³ Mo ne'gaw wisgwa'tmuaqap ta'n pas'g wen ugsuliewimuow gisna utapsun-uow. ³⁴ Geituoq wegla 'npitn e'wman, tel lugwei ta'n teli gtantu ta'n tel nuta'ma'tieg 'ms't goqwei ni'n aq nigmaq. ³⁵ Musgat'uloqop 'ms't goqwei ta'n teli attignita'igw ta'n tel luguti'gw ugjit apoqonmuanenu wegla ta'nig gesnug'ujig aq menaqana'tijig. Migwite'tme'g na glusuaqann ta'n Gjisaqamaw Se'sus teluep, 'Me' mesgi'g ul'ta'suaqan ignmaj wen goqwei, je mu ignmulg.' " Na.

³⁶ Ta'n tujiw Poligap gaqewistoq 'ms't nutgulpita'jig mawi a'sutma'tijig. ³⁷ 'Ms't atgitemultijig aq mesgoqta'utl. Goqqwa'la'titl aq wesgaqanma'titl aq atie'ugtua'titl. ³⁸ Wet tli ms'go'qta'utl ta'n teliselij, "Ma nugu ap nemi'woq." Na tujiw el wije'wa'titl lapuguanigtug.

21

Poligap eliet Selusalemg

¹ Na tujiw atie'ultultieg aq tepita'ieg. Pusieg aq smtug angam tetpaqi asoqomaqtaqatieg. Peita'ieg na mnigu teluisig Gos. Na wapg peita'ieg na mnigu teluisig Lo'tes, glapis na'te'l siawita'ieg na gutan teluisig Patala. ² Etna na na'te'l sa'se'tepita'ieg lapuguan pem liaq Ponisiaewa'gig. Ta'n tujiw gis tepita'ieg na siawaqtaqatieg. ³ Tepapmieg Saipulus aq siawaqtaqatieg 'tp'te'snugwe'le'l Saipulus aq siawita'ieg ugjipenuge'le'l. El'ta'ieg na maqamigew Silia aq el na'taqamita'ieg na 'gjigan Tail aq oqwa'ieg. Etna na na'te'l lapuguan etl siguo'tas'g. ⁴ Na'te'l weltesgaqatijig ta'sijig getlams'tasultijig aq mawgatmu'p'pnig aqantie'uti. Wejuli Nisgam igan gnuat'ua'ji ta'n goqwei tlat'ew ugjit Poligapal. Telima'titl, "Mut lielin Selusalemg." ⁵ Ta'n tujiw gaq mittugwalg'tteg naqalg'tjig aq siawita'ieg. 'Ms't ta'n te'sijig ji'nmug maw ugte'pitemuaq aq un'januaq wije'ugsieg etl gaqtaqteg 'gjigan. 'Ms't nutgulpita'ieg sitmug aq a'sutma'tieg. ⁶ Etna na tujiw atie'ultaltieg aq naqalg'tjig. Apat tepita'ieg lapuguanigtug aq negmow apajinmita'jig.

⁷ Na tujiw pusieg aq siawita'ieg weji p'qoji siawaqtaqatieg Tail glapis Ptolemeis. Na'te'l naqita'ieg aq na'taqama'tieg. Weltesgaqatijig ta'nig getlams'tasultijig aq wijitgweiaqatijig newgtigisgug. ⁸ Na wapg, tepita'ieg aq elaqtaqatieg glapis iga'ieg na 'gjigan Sesalia. Na'te'l oqwa'ieg aq geptita'ieg lapuguanigtug. El'ta'ieg Pilip wiguaq, aq wijitgweiaqat. Negm nuji al pestung ula Pilip. Negm na newgte'jit ta'n gisi mgnut'p Selusalemg maw asugomtesijig ji'nmug. ⁹ Ne'wijig ugtusg e'pite'sg ta'n pestunmatmi'tij Nisgam il-gglusuaqanml. ¹⁰ Gis eimeg na'te'l gaqaisugunaq, ta'n tujiw iganigittegewinu teluisit Aqapus pegising, wejiet

Jutia. ¹¹ Pegising na wesua'tuatl Poligapal ugtispisun aq gelpilgl negm uggwatl aq ugpitnn aq teluet, "Ula na ta'n Wejuli Nisgam teluet, "Ta'n wen assumat wegla 'spisun, wije tl gl'pilaten Lesui'pewigtug Selusalemg aq iga'lataq ta'nig iganpugultijig igtigig mima-juinu'g." "

¹² Na ta'n tujiw nutmaie'g, ninen aq igtigig mimajuinu'g etawaqtmaqat Poligap mo liewn Selusalemg. ¹³ Pas'g na teli asitemugsieg, "Tala'taqaioq ta u't, na teli atgitemultioq sewisga'tuioq 'ngamlamun? Mu pas'g gisgaje'i gl'pilugsin Selusalemg, we'gaw 'nprnm ugjit Gjisaqamaw Se'sus."

¹⁴ Mo gisa'l'g'tt gawasgita'sin. Ta'n wen telgwig uggamlamung na tela'teget. Smtug punajeiaqat aq telimg't, "Etang't Gjinsigam, 'Apoqonmugsieg ul'te'mulinen aq tla'taqatinen ta'n gi'l tel puatmn." "

¹⁵ Pe'l eimeg na'te'l, ta'suguna'q, na tujiw ilajultieg aq naqtmeg Sesalia aq poqji 'lta'ieg Selusalemg. ¹⁶ Ta'sijig ta'nig getlams'tasultijig Sesalia tle'g wije'ugsieg'pnig aq ela'lugsieg wiguaq ji'nm teluisit Mason. Saipulus tle' gis sa'q negm getlams'tasit.

Poligap emittugwalatl Ji'mejal

¹⁷ Na ta'n tujiw iga'ieg Selusalemg, ta'nig getlams'tasultijig wel'ta'sualugsieg ta'n teli ultesgaqaj. ¹⁸ Na igtig na'gweg, Poligap wije'ugsieg nat nemi'gt Ji'mej, aq 'ms't iganpugultijig aq ta'nig getlams'tasultijig eimu'tipnig. ¹⁹ Poligap wel'ta'sualaji tela'tatultijig 'ms't ta'n te'sijig. Gaqi agnutmuaji 'ms't goqwei ta'n Gjinsigam gis tla'teget, ugjit ta'nig mo Lesui'peulti'gw ta'n tel sapu tl lugwep negmeg. ²⁰ Ta'n tujiw gis nutua'titeg, miwatmua'titl Nisgaml. Na tujiw telima'titl Poligapal, "Gis nige' pituipntnaqanijig aq pituipntnaqanijig aq je me' Lesui'paq ta'nig gisi gtlams'tasultijig aq 'ms't melgugtmi'titl Lesui'pewei 'tplutaqan. ²¹ Gis nutmajig gi'l ta'n tel gina'muen 'ms't ta'n te'sijig Lesui'paq wigultijig pilue'l maqaminag, ugjit punajo'tmnew Mowisewe'l 'tplutaqan. Telimapani negmow mut lugwatasultinew 'lpa'tujig aq mut majulgwatmnew Lesui'paq ta'n teli 'lto'titij. Geitu'n? ²² Amuj nige' gis nutma'tij 'pgisin. Tala'tegetes nige? ²³ Tla'tega nige' ta'n telimuleg. Ne'wiji'g ji'nmug eimu'tijig, ta'n gis lui'tmasultijig ugjit Nisgaml. ²⁴ Wittoqwa'l aq ta'n telteg 'gt'plutaqanminu, na tla'tega ugjit lui'tmasin Nisgamewigug. Apangite'n 'ms't ta'n te's'gl goqwe'l telawgtig. Glaman gisi psgutue'muaten un'jiwal ta'n teli elui'tmasultipnig. Ta'n tujiw na tela'tegen 'ms't wen 'gji'tutaq mo telianug ta'n teli agnimulg, gatu gi'l tel mimajin ta'n telteg Mowisewei. ²⁵ Pas'g na ula ta'nig mo Lesui'peulti'gw gi's gisi gtlams'tasultipnig geitu'n gi's sa'q ta'n elgitmaqat'p wi'gatign. Telimg't'pnig, "Ninen gisita'sultieg ma gis malqotmuoq ta'n pas'g telamu'g mijijpewei gisi ignmu' 'nnuoqta'w, gisna mal'tew, gisna wi'sis ta'n pas'g tegan gestunepila'sit. Amujpa na tepqatmu'tijig mut gis sespo'taqatinew pa na wije'i ta'nig newgtugwa'lugutijig.' Na."

²⁶ Na igtig na'gweg Poligap wije'waji ji'nmug 'gja'sutuo'guomg. Na tujiw tela'taqatijig ta'n telgitas'g ugjit lui'tmasin Nisgamewigug. Na tujiw pishwa't 'gja'sutuo'guomg aq gegnualsit ta'n te'sugunaq'tew gaqiaq ta'n tel lui'tmasultipnig, wegla ne'wiji'g ji'nmug. Ta'n tujiw na na'gweg iga'q wi'sis nu'gwa'lugsinew ugjit Gjinsigam.

Poligap wet tua'lut a'sutuo'guomg

²⁷ Pem giaspiag llaigneg te'suguna'q, ta'sijig Lesui'paq, tle'g E'siaewa'gig, nemia'titeg Poligapal 'gja'sutuo'guomg. Na tujiw mesgi'g sespena'q gisa'tu'tij aq goqqa'wa'l'titl Poligapal. ²⁸ Sesgu'tijig, "Ji'nmulut, Isle'leultioq, apoqonmuin. Etna na ula ji'nm pegwa'sit aq eqina'muaji 'ms't ta'n te'siliji 'gtanugsinenu ginu ta'n Isle'leulti'gw aq Mowiso'q ugt'plutaqanm, aq ula 'gja'sutuo'guom. Aq nige' we'gaw pegisulaji ta'siliji mo Lesui'peulti'gw ta'n tel sape'wig 'gja'sutuo'guom aq 'ntaqo'qonattaq." (²⁹ Wet thuepnig muta nemia'tipnll Tlopmusal tle'l Epesus maw Poligapal na 'gji'g aq tel'ta'sultipnig na Poligap pishwa'lasnn 'gja'sutuo'guomg.)

³⁰ Na smtug mesgi'g sespena'q se'sa'sg na 'gji'gan. Mimajuinu'g mawtugultijig, goqqa'wa'l'titl Poligapal aq tewattejima'titl 'gja'sutuo'guomg aq smtug ga'qann a'sutuo'guomg gepsoqwa'tu'titl. ³¹ Na mimajuinu'g wejo'tmi'tij ne'pa'new Poligapal ta'n tujiw gegnuat'eteg na iganpugutaji Lo'mewa'q sma'gnisg, Ta'n telgi'g Selusalemg sespena'q. Sma'gnisuo'guomg gigjiw eteg 'gja'sutuo'guomg. ³² Na smtug iganpuguit wesua'laji wel pugwenniji sma'gnisg aq jaqali nisita'jig ta'n mimajuinu'g etl sespo'tlilij. Ta'n tujiw mimajuinu'g nemia'titeg iganpuguitl maw sma'gnisg, na tujiw pun matta'titl Poligapal. ³³ Ta'n teli nqase'g iganpuguit iga'teg ta'n Poligap eig, wesua'latl. Telimaji sma'gnisg, "Gl'pilug pishgataqanapigtug!" Poligap wej gl'pisijig sma'gnisg. Na tujiw pipanigesit, "Wen ta u't ji'nm, aq tala'teges?" ³⁴ Na mimajuinu'g etlaq gise'wa'tijig ala wen goqwei newgte' ap ala igtigig piluei. Tetuji piam sespo'tliliji na iganpuguit mo gisi gji'tug giasgiwewei ta'n teliaq. Telimaji sma'gnisg, Poligap la'lug ta'n etl melgita'sg wen'ji'guom, ta'n sma'gnisg

wigulti'tij. ³⁵ Pegisula'titl glapis 'lgusuaqanigtug. Na tujiw sma'gnisg poqtaqapila'titl muta mimajuinu'g wesami ewnasita'jig. ³⁶ Ms't ta'n te'sijig nattesgua'titl aq sesgu'tijig, "Ne'po'ti!"

Poligap igatoqsuemsit

³⁷ Ge'sg menaq'ela'la'tigweg Poligapal wen'ji'guom ta'n sma'gnisg wigulti'tij, etl gelulatl iganpuguiltil Gli'gewigtug. Pipanimatl, "Etug gis tlimultes nat goqwei?"

Iganpuguit telimatl Poligapal, "Gli'gewi'sip?" "E'e," teluet Poligap. ³⁸ Iganpuguit siawewistog. "A' na gi'l mu na ji'nm ljiptewa'j mo piam sa'q gisa'togop mesgi'g matnting getana'tipnn Lo'mewa'q. Negm iganpugutuaji ne'w pituipntnaqaniliji sma'gnisg ta'n nut ne'pataqatiliji. Ela'lapni gneg paqtaqamigtug."

³⁹ Poligap asitematl, "Moqwa'. Ni'n na Lesui'pewi, etli ugs'tqamuiap na 'gjjigan Talsus, Silisia eteg. Na'te'l tleiawi mesgi'g Lo'mewei 'gjjigan. Ma gisi ignmuwinn glulan mimajuinu'g?"

⁴⁰ Na iganpuguit ignmuatl glusilin. Poligap gaqama'sit, 'lgusuaqanigtug. Wenaqasga'toqol ugipitnn ugjit mimajuinu'g wantaqita'new. Ta'n tujiw wantaqita'titeg, Poligap Lesui'pewigtug gelulaji.

22

¹ Telimaji, "Ji'nmutut, ta'n tetpo'ttieg aq ta'nig me' gisiguultijig je mu ni'n, jigs'tuig ta'n tli galsitesg." ² Ta'n tujiw nutua'titeg etlewistunitl Lesui'pewei ugtli'sutiwow, je me' ap naji wantaqita'jig. Aq Poligap siawewistog,

³ "Ni'n Lesui'pewi, etli ugs'tqamuiap Talsus, Silisia eteg. Etl neps'tgwa'tasi ula Selusalemg Gamaliel gegina'muip. Melgi gina'muimg ugt'tplutaqanml gujjinaqi'g, aq melgi majulgalw'g'p Gjinisgam 'st'ge' nige' gilew. ⁴ Gitnmeiaqapnig mimajuinu'g ta'nig getlams'tasultipnig ta'n Gjinisgam musga'tuaji ta'n tli ugs'ta'titaq aq ta'n tlo'tilitaq, we'gaw pegwataqapnig ne'po'qsine'w. Ji'nmug aq e'pijig pegwataqapnig pijo'lugsine'w laplusang. ⁵ Na espe'g patlia's aq 'ms't iganpugultijig gis gnuat'ultaq na. Ni'n teliaq telimuloq. Ignmuipnig wi'gatinn ugjit Lesui'paq tle'g Tamasgus. Assma pem liap na'te'l ugsua'lan mimajuinu'g aq apajjal'lan Selusalemg pisgataqanapigtug, ta'n tli ugtap'titaq."

Poligap telimaji ta'n Gjinisgam teluelipnn

(Paqalaiwaqann 9.1-19; 26.12-18)

⁶ "Na ge's pemia'neg aq pem gigjiw iga'ieg Tamasgus na'tami gis mewlia'gweg, na jiniw gesateg wasoqotesg wejiaq musigis'tug glapis ni'neg. ⁷ Weji pete'ja' i' ntue' mg aq nutaq nat wen telimit, 'Sol, Sol, goqwei tel gitnme'win ni'n?" ⁸ Pipanim, "Wenin ta gi'l, Gjisaqamaw?" Teli asitemit, "Ni'n na Se'sus, Nasaletgewa'j ta'n gi'l ma'mun gitnme'win." ⁹ Na ji'nmug wi'jtigweiwipnig nemitu'tij na wasoqotesg pas'g mo nutua'tigul ta'n wen etl glulit ni'n. ¹⁰ Ni'n pipanim, "Tala'tega's nige' ni'n Gjisaqamaw?" Negm telimit ni'n, "Unaqa'si aq lia Tamasgus aq na'te'l tlimulten 'ms't goqwei ta'n Gjinisgam tel pual'sg tla'tegen." ¹¹ Nepapigwa'lig na wasoqotesg aq nigmaq wesua'lit 'npitn aq elglisgenit Tamasgusg.

¹² "Na'te'l eig'p ji'nm teluisit Ananaias, ta'n emtoqwalatl Nisgam. Melgi gtlams'tgl ginu ugt'tplutaqanminal aq ma'mun gepmitelmus 'ms't ta'n te'sijig Lesui'paq wigultijig Tamasgus. ¹³ Ni'neg pegising'p, gmetug gaqama'sit aq telimit, 'Gwis, Sol, apat nemitega.' Na smtug nemitegei aq angam negm. ¹⁴ Ananaias teluet, 'Gjinisgam ta'n gujjinaqi'g emtoqwalat'ipnn gisi mgn'sg gi'l 'gji'tun aq tla'tegen ta'n negm pual'sg, nmian getlamiet ugtlugowinum! Se'susal, aq nutuan etl ewistulitl. ¹⁵ Gi'l peggwa'sites aq gnuat'etetes igtig ta'n goqwei nemitun aq nutmn ugjit Gjinisgam. ¹⁶ Aq nige' mut piami esgmaw! Unaqa'si, pipanim Gjinisgam ugs'ta'ulnin, aq 'gtlue'uti'l jigla's'gt'tal! Na tujiw sign'tasi.' "

Gjinisgam Poligapal elgimatl ta'nig mo Lesui'peulti'gw

¹⁷ "Na tujiw apaja'si Selusalemg, aq ge's etli a'sutmaianeg 'gja'sutuo'guomg na tujiw telapl'gigwa'i. ¹⁸ Nemi'g Gjisaqamaw aq na telimit. 'Tetaqa'si aq 'ngate'n Selusalemg, muta mimajuinu'g ula tet mo pualulug. Ma 'gtlams'tulu'g ta'n telimj ugjit ni'n." ¹⁹ Teli asitemg, 'Gjisaqamaw, weli gji'jijig eliapnn ugta 'sutuo'guomuaq aq pegwataqapnig ugsua'lugsine'w, mattoqsine'w ta'nig getlams'tasultijig gi'leg. ²⁰ Ta'n tujiw nut gnuat'uet, Stipen, ne'po'teg ni'n eimap na'te'l. Wel'te'tmaqapnig ta'n tel ne'po'j aq angot'maqapni uggotmuaq wegla nujine'pa'taqatijig." ²¹ Gjisaqamaw telimit, 'Maja'si muta ni'n gneg sitatug elgimul wegla ta'nig mo Lesui'peulti'gw.' "

²² Na mimajuinu'g jigs'tua'titl Poligapal glapis poqji wesgumaji ta'nig mo Lesui'peulti'gw, tel'ta'sultijig Poligap etl pisui agnimatl Nisgam. Ap poqji sesgwa'utijig ta'n tleaq wen ugsitun, "Jigla'lug, gisna ne'po't! Mo tepawgtigw mimajin." ²³ Me' naji gintoqsultijig aq me' pemi ugguaiultijig. Poqji menjiola'tiji uggotmuaq aq wenaqtesgmi'tij gun'tal, ugjit gun'tewta'new muta tel'ta'sultijig etl pisui agnimatl Nisgam. ²⁴ Na iganpuguit Lo'mewa'j telimaji ugsma'gnismg, "Pisgwa'lug Poligap ta'n sma'gnisg wigultijig. Mattoq ugjit 'gjigi'tuanew ta'n goqwei Lesui'paq, wet sesgu'tijig aq weji gтана'tij." ²⁵ Ta'n tujiw gis

gl'pila'titeg, ugjit matta'new, Poligap pipanimatl sma'gnisl gaqamilitl na'te'l, "Telteg gilew 'gt'plutaqanmuow matta'new Lo'mewa'j? Je me' menaq ilsumawoq, aq gisi gji'tuoq ta'n goqwei gisi opla'toq?"

²⁶ Ta'n tujiw sma'gnis nutgeg, elietl iganpuguilitl aq pipanimatl, "Tal lugwen ta u't? Ula ji'nm Lo'mewa'j!"

²⁷ Toqo na iganpuguit elietl Poligapal aq pipanimatl, "Tlimi, gi'l na Lo'mewa'j?"

Poligap teli asitematl, "E'e."

²⁸ Iganpugutuaji sma'gnisg teluet, "Ni'n ta'n tel gis Lo'mewi apangitmap mesgi'g suliewei."

Poligap teli asitematl, "Lpa ni'n teli ugs'tqamuiap!"

²⁹ Na smtug wegla sma'gnisg ta'n getu matta'tipnn essetita'jig negmeg. Na iganpuguit jipaqa'sit ta'n tujiw geitoq ula Poligapal Lo'mewatl aq gi's gis glpilatl pisgataqanapigtug.

Poligap igalsit iganpugultiliji ugsisguaq

³⁰ Na smtug telimaji ugsma'gnismg ugjit Poligap mena'tugsin pisgataqanapigtug. Getu' 'gji'toq giasgiwewei ta'n goqwei Lesui'paq elsutmua'titl Poligapal. Na igtig na'gweg telimaji iganpugultijig patlia'sg aq 'ms't iganpugultijig mawagnutma'tinew. Na tujiw ela'latl Poligapal ta'n eimu'ti'tij.

23

¹ Poligap tetpaqi angamaji iganpugultiliji aq telimaji, "Nigmatut, 'ntangita'suaqanm gelu'lg Nisgamewigtug, ta'n teli pgitawsi, we'gaw nige' gisgug." ² Na espe'g patlia's, Ananias, telimaji ta'nig gmetug gaqamultipnig gigijiw Poligapeg. "'Tqatmu'g ugtun!" ³ Poligap telimatl, "Lpa Gjinisgam lugwalultew gi'l, wesgiji angamgusin. Gi'l pemgopin na'te'l etli ilsumin ta'n telteg 'tplutaqan. To'q gatu gi'l sewisga'tun 'tplutaqan ta'n tujiw telimteg negmow, 'tqaminew ni'n."

⁴ Na ji'nmug gige'w eimu'tijig Poligapeg telua'tijig, "Etl penoqwimt Gjinisgam espe'litl ugpatlia'sml."

⁵ Poligap teli asitemaji, "Nigmatut, mo gejiaqap negm espe'g patlia's. Gjinisgam ugtwi'gatign telueg, "Lpa mo teltenug miliman ta'n ilgwenaji mimajuinu'g."

⁶ Ta'n tujiw Poligap nemiateg ta'siliji Satusiaq aq igtigig Palasiaq, gesigawewistog, "Nigmatut, ni'n na Palasi, aq nngi'gug Palasiaq. Nige' ni'n etli ilsutasi, muta geitu Gjinisgam apaji unaqa'lataq ta'nig wegla nepu'tipnig aq sangew esgma'si ugjit negm tla'tegen."

⁷ Ta'n teli nqase'g gis tlueteg na, na Palasiaq aq Satusiaq, poqji gi'glultultijig, aq smtug nasgwiejig. (⁸ Muta Satusiaq teluejig mimajuinu'g ma apaji minunsulti'gw ta'nig gisi npu'ti'tij, mo eimu'ti'gw ugjijaqamijg aq mo eimu'ti'gw ansale'wiji, gatu Palasiaq getlams'tmu'tijig wegla.) ⁹ Ap me' naji gsigawa'tijig. Na tujiw ta'sijig nujigina'mua'tijig 'tplutaqan, na Palasiaq, gaqamita'jig melgi gi'gattesgua'tiji, "Mo goqwei we'jituqaq amsalteg ula ji'nm. Etug jel Wejuli Nisgam gisna ansale'wilil glulgutugun, etna na weji gi'toq."

¹⁰ Na ma'mun gi'gaita'jig. Ula iganpugutuaji sma'gnisg jipaqa'sit ugjit Poligapal gaqsu-istoqsilin. Na smtug telimaji ugsma'gnismg, "Nisitaq na'te'l aq jila'lug Poligap aq la'lug wen'ji'guomg ta'n sma'gnisg wigultijig."

¹¹ Na igtig wela'gw, Gjisaqamaw gaqamilitl gmetug Poligapeg aq teluet, "Mut puniew! Gis Selusalemg mimajuinu'g gis tlimjig ta'n weni ni'n. Amujpa na wijej tela'tegen elt Lo'ng."

Lesui'paq getu ne'pa'titl Poligapal

¹² Na wapg alt Lesui'paq mawita'jig ugjit usgutmnnew ta'n tla'taqatitaq. Elui'tmasultijig, mo mijjultinew gisna samqwolitinew glapis gis ne'po'j Poligapal. ¹³ Me' aq newisgesgipnig gissutmi'tij. ¹⁴ Na tujiw el'ta'titeg iganpugultiliji patlia'sg aq natawo'ttijig mimajuinu'g aq telima'tiji, "Ninen gis lui'tmasultieg, 'ms't ta'n te'sieg mo mijjultinew glapis gis ne'pe'g't Poligap. ¹⁵ Nige' gilew aq iganpugultioq, 'lgitmoq glusuaqan Lo'mewa'j iganpuguit aq pipanimug ugjit jugwa'lan Poligap, tlla'in 'st'ge' me' pugwelg giasgiwewei getu 'gji'tun ugjit negm. Gatu gisgajolitesnen ne'pa'nen ge's mo pegisinug tet."

¹⁶ Pas'g na Poligap uggwe'ji'tl uggwisl gaqa nutg 'ms't goqwei ta'n getu tla'la'tij Poligapal. Pisgwa't wen'ji'guomg ta'n sma'gnisg wigulti'tij aq na telimatl Poligapal. ¹⁷ Na smtug Poligap wigumatl newgte'jilitl sma'gnisl aq telimatl, "La'l ula ji'nmji'j ta'n eig iganpugutuaji sma'gnisg. Nat goqwei getu tlimatl." ¹⁸ Na sma'gnis ela'latl iganpuguiteg aq teluet, "Na Poligap pisit laplusang, wigumip aq pipanimip jugwa'lan ula maljewe'j ji'nm gi'leg, muta nat goqwei getu tlim'sg."

¹⁹ Na iganpuguit wesua'tuaj upgipn, aq gijga gmetug ela'tijig pas'g negmow, aq pipanimatl, "Goqwei ta u't getu tlimi'sp?"

²⁰ Telimatl, “Na Lesui’paq assusultijig wel’te’tmi’tij pipanimulinew na sapo’nug ugsua’lanew Poligap aq la’lanew iganpugultiliji ‘st’ge’ na to’q iganpugultijig me’ pugwelg gias-giwewei getu ‘gji’tu’tij ugjit Poligapal. ²¹ Pas’g na mut jigs’tuaw, muta me’ aq ne’ wisgegsijig ji’nmug tli igalsultitaq aq esgmalataq Poligapal. ‘Ms’t gis lui’tmasultijig mo mijjultinew aq mo samqwoltninew glapis gis ne’pa’tij. Nige’ gisgajo’ltijig na tla’taqatinew aq teli esgma’tijig ta’n tluetes.”

²² Iganpuguit telimatl, “Mut wen tlimaw ta’n goqwei gis gnua’tuin ni’n.” Na tujiw maljewe’tl ji’nmjti’l ejjigimatl.

Poligap elgimut g’pno’l Piligseg

²³ Na tujiw iganpuguit wigumaji tapusiliji sma’gnisg aq telimaji, “Gisgajo’lug ta’pu gasiptnnaqaniji sma’gnisg maw lluinig te’ sisgegsijig ji’nmug ta’n natawipulua’tijig, aq ta’pu gasiptnnaqaniji ji’nmug ta’nig mujgajewe’g espo’qwas’gl natawo’tmi’titl. Gisgajo’ltigw ugjit ‘Ita’new Sesalia, ulo’nug pesgunateg ajiej. ²⁴ Gisgaja’tuatoqs’p ta’sijig te’sipowg ugjit Poligap ta’n tli pmi’puluwetew. Aq angweiwatoqs’p ta’n tel saputa’sij g’pno’l Piligseg.” ²⁵ Na tujiw iganpuguit ewi’g’g wi’gatign, aq na telte’g’s,

²⁶ “Nige’ ni’n, Glatius Lisias, ewi’gmul ta’n mawi espe’n g’pno’l Piligs, wel’ta’sualul.

²⁷ Na Lesui’paq goq’qwa’la’tipnn wegla ji’nmul aq getu ne’pa’tipnn. Nutmaiap negm Lo’mewa’j. Na elia’p aq ‘ntsma’gnisng, apoqonmaqatt’p. ²⁸ Getu’ gji’tuap ta’n goqwei weji esu’tmua’titl. Na ela’l’g’p ta’nig iganpugua’tiji Lesui’paq. ²⁹ Na tujiw gisi gji’tuaneg menaq pas’g goqwei tela’tegew ugjit te’pnn ne’po’qsin gisna pija’lugsin laplusang. Elsutmut’p aq tel pipanimut’p, ugjit Lesui’pewei ‘tpltuqaan. ³⁰ Ta’n tujiw gegnua’tuimgeg na Lesui’paq gissutmi’tis ta’n tli ne’pa’taq na tujiw gisita’siap gi’l elgitmul. Telimg’pnig ta’nig elsutmua’titl ‘Ita’new ta’n eimn, aq na’tel’ tli lsutmuanew. Nige’ ilta’tu wi’gatign ugjit gi’l.”

³¹ Na sma’gnisg tela’taqatipnig ta’n telimgig. Na wela’gweg, wesua’la’titl Poligapal aq ela’la’titl glapis na ‘g’jigan teluisig Antipatlis. ³² Na igtig na’gweg sma’gnisg apaji pgwato’ltijig aq igtigig siawipulua’tijig wi’wa’titl Poligapal. ³³ Ela’la’titl Sesalia aq ignmua’titl wi’gatign g’pno’l’al aq iga’la’titl Poligapal. ³⁴ Na g’pno’l egitg wi’gatign aq pipanimatl Poligapal, “Tami tleiawin?” Ta’n tujiw gisi gji’toq tleiawilit na maqamigew teluisig Silisia. ³⁵ telimatl, “Jigs’tultes ta’n tujiw ta’nig elsutmasg’pnig peita’tij.” Na tujiw tewatgitg glusuaqan Poligap gnnugsin Elotaq ugtelege’wituo’guomg.

24

Poligap pisui ilsutmut Lesui’paq

¹ Gis na’nuguna’q espe’g patlia’s Ananaias eliet Sesaliaeg, maw ta’sijig natawo’ltijig ji’nmug nutagnutmewinu teluisit Teltullus. Nat nmia’titl G’pno’l Piligsal, ugjit ta’n tel pisui ilsutmua’tij Poligapal aq iganimsima’titl. ² Teltullus wigumut, aq poqji ilsutmuatl Poligapal aq teluet,

“Saqamaw G’pno’l, Piligs, mawi espe’n! Gis nige’ sa’q wantaqteg muta ne’gaw weli angweiwieg. Pugwelgl ta’n goqwe’l gelu’lgl gisi ila’tun ugjit ‘ntgelu’l’gminen aq ‘ngutanminen. ³ Lpa, wel’ta’suatnig ‘ms’t goqwei ta’n pa tujiw, espitelmuleg aq miwatmuleg.

⁴ Mo getu piam ‘lgowaqana’lulueg, gatu etawaqtmul, tli ulm’tun jigs’tuin gijga’ji’jg. ⁵ Ninen gejig’t ula ji’nm ‘nsano’qonit aq sespena’q gisa’toq ugjit Lesui’paq ta’n telgi’g ugs’tqamu, aq negm newgte’it iganpugultijig negla Nasaletgewaq. ⁶ We’gaw wejo’tg ‘nta’qo’qona’tun ninenewei ‘g’jia’sutuo’guom. Etna na weji ugsua’l’g’tt’p. Ninen getu ilsumg’tt’p ta’n telte’g ‘nt’p’lutagnminen. ⁷ Pas’g na Lo’mewa’j iganpuguit Lisias pegising, aq mesgi’g matnaqqe-waqaan gisa’toq glapis wesua’tugsieg’p. ⁸ Na tujiw Lisias tewatgitg’p glusuaqan ninen ta’n elsutmaqatg. Amujpa na wejgwita’ieg gi’leg. Pa na nige’ gi’l pipanims’p ula ji’nm na gisi gji’tutes ‘ms’t ta’n te’sgl goqwei elsutmaqatg, na teliaq.” ⁹ Na Lesui’paq witoqutijig ta’n tel pisui agnimuj aq teluejig ula na ‘ms’t goqwei teliaq.

Poligap igalsit g’pno’l Piligsal

¹⁰ Na g’pno’l ugpitn wenaqa’toq ugjit Poligapal glusilin. Na tujiw Poligap gelusit,

“Ni’n geju’l gi’l gis ne’gaw nuji ilsumjig ta’n te’sijig mimajuinu’g gaqaisipunqeg aq nige’ wel’ta’si igalsi nige’ gi’l ‘gsisgug. ¹¹ G’pno’l Piligs, gi’l gisi gji’tutes, mo piam sa’q aqantie’uti jel aqataig iga’iap Selusalem naji emtoqwalg’p Gjinisgam. ¹² Lesui’paq mo we’jitugupnig tli gi’gaja’sin ta’n pas’g wen ‘g’jia’sutuo’guomg aq mo we’jitugupnig gisa’tun sespena’q na’tel na mimajuinu’g ugta’sutuo’guomuaq gisna ta’n pas’g tet tami se’g ‘g’jigang. ¹³ Aq ma nige’ gisi musga’tulug ta’n goqwei pisuisu’tmuj’tij tlian. ¹⁴ Gatu ni’n gis tlimultes ula, ni’n emtoqwalg Gjinisgam, ta’n ginu gujjinaqi’g emtoqwala’tipnn. Gatu Gjinisgam musga’tuaji mimajuinu’g ‘Ita’lin negmeg aq ta’n tlo’lilitaq aq ni’n na tela’tegei. Pas’g negmow teluejig

mo teltenug. 'Ngute' ni'n getlams'tm 'ms't ta'n te'sg goqwei ewi'gas'g Mowisewei 'tplutaqan aq wi'gatign gis wi'gmi'tipnig iganigjitegewinugi'g. ¹⁵ Ni'n wije'i elita'si Gjinisgam 'st'ge' negmow. Geitu Gjinisgam apaji unaqa'lataq gitg ta'nig getlamia'tijig aq ta'nig mo getlamia'ti'gw. ¹⁶ Etna na ugjit tela'tegei ta'n telgi'g pegwatu glu'gtn 'ntangita'suaqann ta'n tel lugowg Gjinisgam aq mimajuinu'g.

¹⁷ "Nige' gaqaisipunqeg jigla'sin Selusalemg. Gatu wet liap na'te'l la'tun suliewei ugjit 'ntmimajuinung, aq wet liap 'gja'sutuo'guomg elt la'tuan ignmatimge'w'e'l ugjit Gjinisgam. ¹⁸ Etna na tujiw na tel lugwa'p ta'n tujiw we'ji'teg 'gja'sutuo'guomg. Na tujiw gaqa'tuaneg ta'n goqwei ewi'gas'g'p Mowisewei 'tplutaqan ugjit mimajuinu glu'sin Nisgamewigtug. Mo pugwelugupnig mimajuinu'g ta'n wijitgwe'wipnig ni'n aq mo gisa'tuap sespena'q. ¹⁹ Pas'g na ta'sijig Lesui'paq tleiaultijig E'siaewa'gig, eig'pnig. Negmow telteg jugwita'new gi'leg aq 'ltunew ta'n goqwei elsutmui'tij, me' ta gatu gugunmi'tij nat goqwei ta'n teli gtani'tij. ²⁰ Gisna wegla ji'nmug eigig tlimuli'tij ta'n goqwei gisi opla'tu gisna me' goqwei gisi wejitudi'tij, ta'n tujiw etli igalsianeg iganpugultijig ugsisgaaq. ²¹ Assma pas'g newgte' ta'n ilsutmuijig, sesgweiap ta'n tujiw gaqamianeg na'te'l. Gesigawweiap, 'Isumin nige' gisgug ta'n teli gtlams'tasi ta'nig nepu'tipnig apaji unagita'taq.' "

²² Piligs gis gaqi gji'toq ta'n Gjinisgam musga'tuaji mimajuinu'g 'lta'lin negmeg aq ta'n dlo'tilitaq. Na tujiw 'ms't goqwei naqa'toq. Telimaji, "Ta'n tujiw iganpugutuaji sma'gnisg Lisias 'pgising na tujiw gisita'sites ilsumulin." ²³ Tawatgitg glusuaqan ta'n iganpugutuati Poligapal. "Siaw nuje'iw. Ignmu gijga assumsin aq ignmug witapaq jugwa'tuanew ta'n tel nuta'maj."

Poligap siaw nuje'atl sma'gnis

²⁴ Ta'suguna'qeg Piligs pegising aq ugte'piteml telusilitl Thusilla negm Lesui'pewi'sgw. Natgimatl Poligapal aq jigs'tuatl. Etlewistulij ugjit ta'n teli gtlams'tasilij Se'sugulial. ²⁵ Pas'g na Poligap siawewistoq, "Ta'n tli ulm'tutes, aq gis tla'tegen ta'n Gjinisgam tel puatg mu na ta'n gi'l tel puatmn, aq na na'gweg wejgu'aq enmigiapiaq ta'n Gjinisgam ilsumaj mimajuinu'g." Piligs jipaqa'sit aq teluet, "Jigla'si pe' nige'. Ap wigumultes ta'n tujiw gisgaje'ian." ²⁶ Etlita'sit Poligapal ignmagun ta's'g suliewei. Etna na ugjit gaqaisg wigumatl aq agnutmajig.

²⁷ Tapuipunqeg pemtesg'g Polgius Pestus, wesua'tuaj ugt'pun Piligs, aq negm g'pno'lewit. Piligs pewatg'p ul'telmugsin Lesui'pewigtug. Na wet siaw naqalatl pisilitl Poligapal laplusang.

25

Poligap pipanigesit ugjit Lo'mewei Gjielege'wit ilsuman

¹ Gisi nsuguna'qeg Pestus iga'teg na'te'l na maqamigew aq weji maja'sit Sesalia glapis Selusalemg. ² Etna na na'te'l iganpugultijig patlia'sg aq esgwia'tijig Lesui'paq iganpugultijig telima'titl Pestusal, ta'n goqwei elsutmua'tij Poligapal. Etawaqtmua'titl Pestusal ³ ul'te'tmulin, jugwa'lugsilin Poligapal Selusalemg, gisi ilsutmi'tij ne'pa'new ta'n tujiw pmil'ta'tij. ⁴ Pestus teli asitemaji, "Poligap siaw gugunut laplusang Sesalia, aq ni'n ma 'pgije'nug apaja'sites. ⁵ Ignmug ta'nig iganpugultijig wije'winew Sesalia aq 'lsutmua'tij na ji'nm ta'n goqwei tel'ta'sultioq gisi opla'toq."

⁶ Pestus siawqatg's na'te'l glapis pa na na'tami metlasuguna'q. Na tujiw eliet Sesalia aq maw Lesui'paq iganpugultijig. Na igitg na'gweg pemgopa'sit ta'n i' tli ilsumuj, aq tawatgitg glusuaqan Poligapal pisgwa'lugsilin. ⁷ Ta'n tujiw Poligap gisi pisgwa'luteg na Lesui'paq ta'n weita'pnig Selusalemg gigo'qopugutuati aq elsutmua'tij pugwelgl ta'n goqwe'l gisi opla'toqol. Pas'g mo goqwei gis neia'tu'ti'gw tlian. ⁸ Na tujiw Poligap igalsit, "Ni'n menaq goqwei opla'tu gisna 'gtantun 'tplutaqan Lesui'pewei gisna 'gja'sutuo'guom gisna Lo'mewei 'gjielege'wit."

⁹ Pestus pewatg's ul'te'lmugsin Lesui'pewigtug. Wej pipanimatl Poligapal, "Ul'te'tmug lien Selusalemg aq na'te'l ni'n tli ilsumulin?"

¹⁰ Poligap teli asitematl, "Nige' gaqami ta'n tli ilsumuj mimajuinu'g ugjit 'gjielege'wit aq tet telgitasi tli ilsumugsin. Menaq goqwei opla'tuaqig Lesui'paq aq gi'l weli gji'tun. ¹¹ Lpa sewisga'tua's 'tplutaqan aq tla'tega's nat goqwei toqo te'pmas ne'po'qsin na tujiw gis ne'pa'itoqs'p. Pas'g 'lpa mo telianug ta'n teli gtani'tij Lesui'paq iganpugultijig. Ni'n Lo'mewa'j aq mo wen gisi iga'ligw na'te'l. Ni'n pipanigesit 'lgimugsin 'gjielege'witewigtug ilsumin."

¹² Na tujiw Pestus gis mawagnutma'ti'titeg natawo'ltiliji ugtmimajuinung. Teli asitematl, "Gis pipanigesin 'gjielege'wit ilsumulin aq 'gjielege'wit ilsumultew."

Poligap gelulaji Aglipaal aq ugte'piteml Plnusal

¹³ Na'tami ta'sijig tepgunsejig elege'wit Aglippa aq Plnis pegisingig Sesaliaeg naji mittug-wala'titl Pestusal aq wel'ta'suala'titl. ¹⁴ Ta'n tujiw eimi'titeg ta'suguna'q Pestus gegnuat'uatl elege'wilitl ta'n te's'g goqwei teliaqap ugjit Poligapal. Teluet, "Etna na ula ji'nm ta'n Piligs naqalappn laplusang. ¹⁵ Ta'n tujiw elianeg Selusalemg, na Lesui'paq iganpugultijig aq natawo'ltijig ji'nmug peita'jig aq telimijig ta'n goqwei elsumtua'titl Poligapal, aq pipanimijig ni'n ilsuman ugjit ne'po'qsilin. ¹⁶ Pas'g na telimg'pnig, Lo'mewa'q mo telo'ti'gw igan iga'lanew ta'n pas'g tege'ni'nm elsumtuj opla'tegen. Amujpa na tmg nemiaji ta'nig elsumtaji glaman gisi igalsitew ugsisguaq. ¹⁷ Ta'n teli nqase'g peita'titeg tet, na wapg, smtug epa'siap i' tli ilsumuj aq tewatgitmap glusuaqan ugjit na ji'nm pisgwa'lugin. ¹⁸ Na ta'nig getant'pni gaqamita'pnig pas'g mo geggunmi'tigup ta'n goqwei ilsumtuataq gisi opla'tlin 'st'ge' ta'n tel'ta'siap. ¹⁹ Pas'g gijga gi'gaita'pnig ugjit ta'n negmow teli gtlams'tasulti'tij Nisgamewigtug aq na newgte'jit ji'nm teluisit Se'sus ta'n nepg'pnaq, gat Poligap teluet apaji minunsipnaq. ²⁰ Me' menaq gisita'siw ta'n tli gji'tutes giasgiwewei ta'n teliaq. Etna na ugjit pipanimig Poligap ul'te'tmn lien Selusalemg na'te'l tli ilsumugsin ta'n goqwei elsumtuj. ²¹ Pas'g Poligap pipanigesip gugunugin tet, aq ignmuan negm 'gjielege'wit ilsumgun. Na tujiw tewatgitmap glusuaqan ugjit negm gugunugin glapis gisi 'lgim 'gjielege'witeg."

²² Na tujiw Aglippa telimatl Pestusal, "Gsatmug ni'n gis nutaq na ji'nm." Pestus asitematl, "Amuj nutuates sapo'nug."

²³ Na igitig na'gweg Aglippa aq Pelnis pegisingig, ma'-muna'taqatiliji ta'n tel pugwen-niji mimajuinu'g gepmite'lgwi'tij. Pisgwa'tijig ta'n i' tli ultesgatulti'tij maw iganpugultiliji sma'gnisg aq iganpugultijig ji'nmug tle'g na 'gjian. Na tujiw Pestus tewatgit na glusuaqan ugjit Poligapal pisgwa'lugin. ²⁴ Pestus poqji glusit, "Elege'wit Aglippa, aq ta'n te'sioq eimu'tioq tet, ula na ji'nm ta'n Lesui'paq getana'tipnnaq aq milimsima'tipnnaq tet aq Selusalemg. Sesgu'tipnig, 'Mo tepawgtigw nugu mimajin.' ²⁵ Pas'g na ni'n mo we'jitu'g goqwei ta'n gis tla'tege' we'gaw te'pnm ne'po'qsin. Negm gis pipanigesit 'lgimugin 'gjielege'wit. Gisita'siap 'lgiman. ²⁶ Pas'g na mo goqwei geggunmu ugjit negm ta'n tl wi'gmua's Lo'mewe' Gjielege'wit. Etna na ugjit pegisul'g tet gilew 'gsisguaq. Pjiliw gi'l Elege'wit Aglippa, glaman munso'tmnej ta'n tel gwilmu'g, ta'n Poligap gis tla'teg'p glaman ni'n guguntes nat goqwei gis wi'g'tesg. ²⁷ Muta mo weltenug ugjit ni'n 'lgiman ji'nm aq mo gnuat'tuan ta'n goqwei elsumtuj."

26

Poligap igalsit Aglippaeg

¹ Aglippa telimatl Poligapal, "Nige' gi'l gis glusites." Poligap poqtewistog aq nespegetl ugpitn. Poqji igalsit,

² "Elege'wit Aglippa, wela's'g goqwei ta'n tele'i gisgug na gisi igalsi gi'leg ugjit ta'n te's'g goqwei na Lesui'paq ntmimajuinung elsumtujig. ³ 'Pjiliw, muta gi'l weli gi'tun ta'n Lesui'paq telo'ti'tij aq mil pipanigesultijig mo wijei teli gtlams'tasulti'gw. Nige' pipanimul ewlistui aq sangew jigs'tuin.

⁴ "Ta'n te'sijig Lesui'paq geitu'tij ne'gaw ta'n tel neps'tgwa'tasiap maljewe'juianeg. Geitu'tij mujga amgwe'gaw etligwei ni'n nmutgig aq Selusalemg. ⁵ Gis nige' geitu'tij pa na ugjo'tmi'tij gis tuetaq, mujga amgwe'gaw etligwei ta'n telo'ti'tij Palasiag, melgoq'tmi'tij ta'n teli emtoq'wala'tij Nisgam. ⁶ Aq nige' gaqami tet ilsumugin muta elita'si ta'n Gjinisgam teli tplumapni gujjinaq'g. ⁷ Ula na wijei teplumtingewe'um Gjinisgam gisitua'pni 'ms't ta'n te'sijig newgtisegsijig je ta'pu inguti nemigsijig Lesui'paq, ginu 'gmimajuinuninaq. Elita'sulti'g 'msnmnew ge's elugowala'titl Nisgaml tpeggig aq na'gweg. Mawi espe'n Aglippa, nige' pisui elsumtujig Lesui'paq muta elita'si Gjinisgam Gjisiteget tla'tegetew ta'n teli tplumsip. ⁸ Goqwei gilew teli mtue'g 'gtlams'tasultinew Gjinisgam minua'lataq nepu'tilijig?

⁹ "Ni'n tel'ta'siap tla'tegen ta'n telgi'g pegwatu, tetuji gtang'p, Se'sus, Nasaletgewa'j. ¹⁰ Etna na tla'tega'p Selusalemg. Iganpugultijig patlia'g ignmuipni ml'gigno'ti, aq ni'n pugwelgig Gjinisgam ugtmimajuinung pijo'l'g'pnig laplusang. Ta'n tujiw gissmuteg ne'po'qsinew, elt ni'n wel'te'tmap. ¹¹ Gaqaisg telimg'pnig ugjit mattoqsinew ta'n te's'gl a'sutuo'guoml aq wejo'tmap gisa'lanew puna'tunew ta'n teli gtlams'tmu'tij. Tetuji ugwaiugtaqapnig, we'gaw eliapnna 'gjian se'g tle'g amasgipnna'g'pnig."

Poligap wesgutg ta'n teli ugs'tap

(Paqalaiwaqann 9.1-19; 22.6-16)

¹² "Etna na ugjit wet lia'p Tamasgusg aq wi'gatign geggunmap weja'toq iganpugultijig patlia'g ugjit na tla'tegen. ¹³ Mawi espe'n Aglippa, assma na mewlia'gweg'p, miawi awgtigtug, ta'n tujiw nemitaneg paqtasa's'g. Musigis'g'tug wejiaq, me' naji gsateg je mu na'gu'set. Gigo'qwatag ni'neg aq negla ji'nmug pemitaieg'pnig. ¹⁴ Ms't ta'n te'sie'g

nisia'tieg maqamigeg. Nutaq nat wen metewistog, telimit Lesui'pewigtug, 'Sol, Sol, goqwei weji amasgipninn ni'n? Asgaisin gi'l ta'n tujiw getanin. Gi'gatgamigsin pa wije'i aq etlatpetesg gun'ji gun'tewigtug. Je'gas asgaisit, ta'n tujiw mo tela'tegegw ta'n assusilitel tel puatmlj.' ¹⁵ Pipanigesi, 'Wenin ta gi'l, Gjsaqamaw?' aq Gjsaqamaw teluet, 'Ni'n na Se'sus, ta'n gi'l amasgipnnet. ¹⁶ Lpa unaqa'si aq gama'si. Wet neia'siap ugjit gi'l 'mgnulin, ugjit 'ntlugowinu'imin. Amujpa na gi'l tlimates igtig ta'n tel nemi'n nige' gisgug aq ta'n goqwe'l musga'tultes ta'n tujiw apaji neia'sian. ¹⁷ Mo pas'g elgimulu, maw angweiultes ta'n tujiw negla mimajuinu'g Lesui'paq 'gtan'sg, maw 'ms't esgwia'tijig. Ma gis tala'lulug negmow, muta 'lgimultes aq angweiultes. ¹⁸ Gisa'lates mimajuinu'g jigla'lan ta'n Gjimm'tu teli assumaj aq la'lan Nisgamewigtug. Ta'n teli gtlams'tasi'tij ni'neg, apigsgituaten ugtlu'e'utiwal. Pa na wije'i aq gisa'latesg nmitaqatinew ta'n teli npapigwo'lti'tij aq jigla'lan etli oqonitpa'qigtug aq la'lan ta'n etl waseteg. 'Msntaq ugt'punuo'q ta'n Gjinisgam gisi mgnmuaj ugtmimajuinumg.' ”

Poligap telimaji ta'n telamu'g ugtlgowaqan

¹⁹ Poligap siawewistog, "Na tujiw, Elege'wit Aglipa, mo elistmuap ta'n goqwei wejiaq wa'so'q ta'n tel apligwa'siap. ²⁰ Amgweseweleg Tamasgusg aq Selusalemg toqo ta'n telgi'g Jutia aq ta'n maw mo Lesui'peulti'gw na pestunmaqapnig. Amujpa na gawasgita'sultijig aq ejiglitajig elue'utigtug aq el'tajig Nisgamewigtug. Amujpa na tela'taqati'tij ta'n goqwe'l musga'tunew ejiglitatig elue'utigtug. Na. ²¹ Etna na ugjit Lesui'paq goqqa'lipnig ta'n tujiw eimaneg 'gja'sutuo'guomg aq wejo'tmi'tip ne'pa'inew. ²² Ne'gaw Gjinisgam apoqonmuit tlia pa nige' gisgug. Nige' gaqami ula tet wije'i telimuloq 'ms't ta'n te'sg goqwei gis tliaq, 'ms't ta'n te'sioq, iganpugultioq aq esgwia'tioq. Pas'g teluei ta'n iganigjitegewinugi'g aq Mowiso'q teluepnaq tliafaw, ²³ 'Amujpa na Nujiugs'tawi'wet welmaje'g aq 'nppmn. Amgwesewa'juitew apaji minunsit t'gutaqane'gatigtug. Gnua'tuataq Lesui'paq aq esgwia'tijig ta'n tli ugs'ta'titaq pa wije'i aq waseteg wasoqweg oqonitpa'qigtug.' ”

²⁴ Ge's Poligap etl igalsit ta'n gis tlu'e, Pestus sesgwalat, "Poligap gi'l elue'wien! Ta'n telgi'g gina'masuti, geggunmn elue'wa'ls'g?"

²⁵ Poligap asitemat, "Mo ni'n elue'wiew, mawi espe'n Aglipa; ni'n ta'n telimul teliaq aq mo elue'wiew ta'n tel ewistu. ²⁶ Elege'wit Aglipa! Gis glulultes gi'l, aq mo naqatgenmulu muta gi'l weli gi'l tun ta'n goqwei wesgutm. Geju'l gis gi'l geitu'n 'ms't ta'n te's'gl muta ta'n tel gis tliaq mu mimgwa'tas'gtnug. ²⁷ Elege'wit Aglipa, getlams'tajig iganigjitegewinugi'g ta'n gis wi'gmi'tipneg? Geju'l 'gtlams'tmn."

²⁸ Aglipa telimatl Poligapal, "Tel toqwaqji'g ta'n telewistun tel'ta'sin gis gawasga'litesg ugjit 'gtlams'tasin Se'susewigtug?"

²⁹ Poligap asita'puguet, "Nige' gisna aqantie'uti, je tlia metlasipunqeg nige' weja'tegemg, pas'g tla'tegen. Geitu'n Gjinisgam ni'n eli a'sutmai ugjit gi'l aq ta'n te'sioq esgwia'tioq etl jigs'tuioq nige' gisgug 'gtlams'tasultitoqs'p Se'suseg st'ge' ni'n ta'n teli gtlams'tasi pas'g mu ta'n pisgataqanapi'l nasgmnew."

³⁰ Na tujiw elege'wit, na g'pnnol, Plnis aq igtigig wenagita'jig. ³¹ Ta'n tujiw gis jiglitatiteg telimultijig, "Ula ji'nm menaq goqwei opla'tug ugjit ne'po'qsin, gisna pija'lugsin laplusang." ³² Aglipa telimatl Pestusal, "Ula ji'nm gisi iga'lanesog, mo glumagusn 'gjelege'wit ilsungun."

27

Poligap ela'lut Lo'm

¹ Ta'n tujiw gissutmi'tij laqtaqatinen Italiewa'gig, iga'tua'titl Poligapal aq igtigig ta'n pisultipnig laplusang Julius ugpingt nuje'wan. Negm newgte'jit ta'nig iganpugutuajig Lo'mewa'q sma'gnisg telui'tujig, "Lo'mewei Gjelege'wit ugsma'gnisng." ² Na tepita'ieg, lapuguan wejiaq Antlamittium, gisgatteg maja's'gtn lian na maqamigew teluisig E'sia. Pusieg aq negina'qitaieg 'g'gigann ta'n gigjiw etegl samqwanigtug. Alistalgus, Masetoni-aewa', tle' na 'g'gigan Tessalonia, wijitgweiugsieg'p. ³ Na igtig na'gweg, oqwa'ieg Saiton. Julius wele'watl Poligapal aq ignmuatl lielin nat nmian witapaq, ugjit ignmugsin ta'n goqwei nuta'maj. ⁴ Tepita'ieg na wet siawita'ieg na'te'l, ugiu'sn asugwetnma'tieg glaman eligtuapsultieg aq elaqtaqatieg a'quteg na mnigu teluisig Saipulus. ⁵ Siawaqtaqatieg aq pentesgmeg na maqamigew teluisig Silisia aq Pampilia. Peita'ieg gutan teluisig Maila, Lisia eteg. Na tujiw oqwa'ieg aq geptitaieg. ⁶ Etna na'te'l igtig lapuguan wejiaq Alegsantlia. Gisgatteg pusin lian na maqamigew teluisig Itali. Iganpuguit sma'gnis aq ninen tepita'ieg aq pusieg.

⁷ Ta'suguna'q sangew ala'qtaqatieg aq maw muni gitnm'tieg glapis ta'n tujiw iga'ieg na gutan teluisig Snitus. Tetuji ml'gignewa's'g ugiu'sn mo gis siawita'weg na'gweg ta'n getu lta'ieg'p. Toqo eligtuapsultieg aq elaqtaqatieg aguteg na mnigu teluisig Gelit, pentesgmeg

wesawei teluisig Salmoni. ⁸ Ne'gaw gigjetesgmeg aq gitnm'tieg peita'ieg na gutan teluisig, "Ta'n i' tli' ang'o'tas'g ugtulual." Mo piami amasenug na gutan teluisig Lesia.

⁹ Pegitga'tmieg na'te'l, na tujiw wesami nsano'qonig siawita'nen muta gis nige' poqji tgwa'q aq gis gneg pemtesg'g ta'n teli alaqtatqatimg, aq maw na pestie'umg ta'n tujiw migwite'tmn "Gjinisgam apigisigtmasgl 'gtlue'uti'l." Na Poligap gegnu'a'tuaji, ¹⁰ "Ji'nmnutut, iganiji'tu ta'n el'ta'igw mawi 'nsano'qonig, ta'n te's'g goqwei tepteg gaqi n'tutesnug maw 'gtulnu aq maw mimajuinu'g 'npu'titaq." ¹¹ Gatu, iganpugutuaji sma'gnisg jigs'tuatl iganpuguiltil ta'n assutmlij ugtul teluelij, aq mo ta'n Poligapal teluelij. ¹² Na gutan ta'n teluisig "Ta'n tli' ang'o'tas'g ugtulual" mo gesi gelu'lgtnug newgtipug i' mu'tinew. Pugwelgig ji'nmug wel'te'mi'tij siawaqatatinenu wejo'tmi'tij iga'new Poenigs, gisi pgwatu'tij glaman i'ttaq na'te'l newgtipug. Na gutan Poenigs eteg na wijei mnigu Gelit. Ta'n i' ang'o'ta's'g ugtulual elasg'teg 'tg'snug aq oqwatnug.

Mesgi'g 'mtunoqt apaqtug

¹³ Uljaqa poqji ugu's'g 'tg'snug wett'g aq na ji'nmug tel'ta'sultijig gis tla'taqatijig ta'n teltu'taqatipnig. Gl'pisun wenaqa'tu'tij aq smtug tajjaqatqatijig ta'n telgi'g pegwatu'tij gigjiw na mnigu Gelit. ¹⁴ Tel gne'g melgigna'q ugu's'n telu'tmi'tij "Ewlamnsn" oqwatnigjipeg wet ne'itesg na mnigug. ¹⁵ Ugu's'n gisa'toq 'ntulnen mu nugu gisgwenmug, els'g ugu's'nigtug aq siaw liaptmieg siawa'lugsinen ugu's'nigtug. ¹⁶ Gijga mesnmeg aguteg ta'n tujiw gis pmtesgmeg apje'ji'j' mnigui'j' teluisig Gawta. Etna na na'te'l, gitnm'tieg ta'n tel gisapngmieg 'ntulji'jinen ta'n pemsewtaqatueg'p. ¹⁷ We'gaw gisapngmieg aq gelpilmeg 'ntulnaq ta'n tujiw gis tepa'tue'g aq gelpilmi'tij ta'n telgi'g lapuguanmuow 'ntulnen. Negmow jipasultijig jijuaja niwetassultitaq gmetug na maqamigew teluisig Lipia. Na tujiw nisa'lajiji ugegi'gnmuag aq gelpila'tiji aq eliaqtm'i'tij 'ntulnen ugu's'n pma'lugunew. ¹⁸ Siawi gnewa's'g ugu's'n we'gaw igtig na'gweg, poqji paqatjio'tueg ta'n goqwei tepteg 'ntulnaq. ¹⁹ Aq na igtig na'gweg paqatjio'l'g'tjig ta'sijig segi'ng, a'papi'g, aq gi'gamo'ng. ²⁰ Gaqaisugunaq mu gis nemiaqat na'gu'set gisna gloqoweig aq na ugu's'n me'naji ma'mun putues, glapis ninen mu nugu elita'sultiweg ugs'ta'tinen.

²¹ Na ji'nmug mo mijjulti'g waqaisugunaq, Poligap gaqama'sit aq telimaji, "Ji'nmnutut, jigs'tuigoqpn na aq mo weji pusigoqpn Gelit, glaman nige' mo te's'gtunisoq ta'n goqwei entu'g. ²² Pas'g nige', etawaqtmuloq ml'gito'ltigw. Mo eimu newgte'jit te'sioq ta'n 'ntutew ugmimajuqaqanm pas'g 'gtulnu gaqseioqtoqwetew. ²³ Geitu muta wela'gweg, Gjinisgam ta'n ni'n'fleawi aq emtoqwalg, ugtansale'witeml pegising'p ni'neg. ²⁴ Aq telimip, 'Mut jipasiw, Poligap. Amujpa na qamites ilsumulin Lo'mewei Gjielege'wit. Gjinisgam ta'n teli ulm'toq, ugjit gi'l, weji ugs'tawiaji mimajuinu'g, ta'n wijitgweiasig lapuguanigtug.' ²⁵ Glaman ji'nmnutut, ml'gito'ltigw, muta ni'n'elita'si Gjinisgam, geitu liatew 'st'ge' negm ta'n telimip. ²⁶ Pas'g ginu na'taqamtoq'titesnu na'tami mnigug."

²⁷ Gis ta'pu aqantie'uti, metugunaq, na wela'gw pemtoqu'tieg Mesgi'g 'Gta'n. Na'tami gisgatatpa'q, na ji'nmug ta'nig nujo'tmi'tij 'ntulnen pegnotmi'tij pm gigjetesgmnen maqamigew. ²⁸ Angaptmi'tij ta'n tel temig samqwan, e'wa'titl a'papij 'sgolu'sgw gelpiteg. ²⁹ Na tujiw gisi gj'i'tu'tij ta'n tel temig samqwan, newgt gasgiptnnaqan je tapuisga'q leppie. Tel gne'ji'j' ap wijei tela'taqatijig aq gi's gisi gj'i'tu'tij pesgunateg te'sisga'q leppie tel temig. ³⁰ Na ji'nmug ta'nig nujo'tmi'tij 'ntulnen wejo'tmi'tij ugs'multinew. Nispilmi'tij apje'ji'j' 'ntulji'jinen samqwanigtug 'st'ge' na to'q pmil'ta'new naji nispilmnew gl'pisun igantug lapuguan. ³¹ Pas'g na Poligap telimaji iganpuguiltil sma'gnisl aq ugsma'gnismg, "Pa na negla ji'nmug mo siaw teppulti'gw, 'lpa mo gilew gisi ugs'ta'tiwoq." ³² Toqo sma'gnisg temsa'tiji a'papi'g wet gl'pitem apje'ji'j' 'ntulji'jinen aq eliaptmi'tij.

³³ Pem gisapniaq, Poligap munsaiwaji 'ms't ta'n te'siliji gijga mijjultinew, "Gis nige' esgm'tioq metlasuguna'q jel ne'w aq ne'gaw mo goqwei malqotmuoq. ³⁴ Ewlistuigw gijga mijjultigw, puatmoq ta'gatu siaw mimajultinew. Gatu je ma newgte' sapun gun'jiwaq ugegaqtnug." ³⁵ Poligap, na gis tlietaq, wesuatoq pipnaqan, miwatmuatl Nisgamal ugsisguag, pasgino'toq pipnaqan, aq poqji mijjit. ³⁶ Welgwija'laji. Na tujiw 'ms't ta'n te'sijig poqji malqotmi'tij ta's'g mijjipjewei. ³⁷ Ta'pu gasgiptnnaqan jel lluinweg te'sisgegsieg jel asugom tepultieg. ³⁸ Ta'n tujiw 'ms't wen gaq ul'g'satalulti'titeg, na tujiw nenaqjijatu'tij 'ntulnen. Geptjio'tu'titl gulumlj ugta'nug.

Sewisto'gweg 'ntulnen

³⁹ Ta'n tujiw gisapniaq, na ji'nmug ta'nig nujo'tmi'tij 'ntulnen, mo nenmi'ti'gw na sitm. Na tujiw nemitu'tij mnigu ta'n mo gun'tewinu, gissutmi'tij gisi pgwatu'tij na'te'l'niwetassultitaq 'ntulnen. ⁴⁰ Na tujiw pesipgwesa'tiji a'papi'g ta'n wej gl'pisijig gl'pisunigtug getapa'qal. Na wijei apgwa'lajiji a'papi'g ta'n ilgweng 'ntulnen aq wenaqpila'titl segi'gn igantug,

glaman 'ntulnen un'jig liatew ugju'snigtug ta'n tel na'taqama's'g. ⁴¹ Gatu 'ntulnen niwetesg. Igantug mo gis maja's'gtmug gatu na ugtejg gaqsuisto'qwew ta'n tel ml'gignewa'ti'tij 'tgu'g.

⁴² Na sma'gnisg gisita'sultijig ne'pa'new ta'nig gisi gtaqqola'tipni laplusang glaman je ma newgte'jit gis na'taqama'mu'ti'gw aq ma gisi ugsmulti'gw. ⁴³ Pas'g na iganpuguit sma'gnis mo puatmug Poligapal tala'lugsinen. Na tujiw naqa'laji ta'n getu tla'taqatipnig. Awna na telimaji 'ms't ji'nmug ta'nig natawamutiliji, paqasi unaqia'tinew tmg aq na'taqama'mu'tinew. ⁴⁴ Gatu esgwia'tijig majulgwalanew genna'tiji pase'gig lasgo'plaq ta'n weji mn'to'qotijig ntulnaq. Etna na 'ms't ta'n te'sieg na'te'l gis tl na'taqamita'ieg.

28

Ta'n goqwei gis tliaq Malta

¹ Ta'n tujiw gaq na'taqamita'ieg, na mimajuinu'g telimugsieg, "Ula mnigu teluisig Malta." ² Na mimajuinu'g ta'n na'te'l tle'g weleiugsiegpni. Assma poqji gigpesaq aq poqji tge'g, na pugtew pasgesa'tu'tij ugjit ninen. ³ Na Poligap ali mgngl pugsugl aq gegupa'toqol pugtewigtug. Pisisnaq 'mtesgmaq lame'g aq getaqqi unaqiet muta wesam p'teg aq nastesingl Poligap ugpitn. ⁴ Ta'n tujiw na mimajuinu'g na'te'l tle'g nemia'titeg 'mtesgmul gaqapijinitl Poligap ugpitn telimultijig, "Amuj ula ji'nm nut ne'pateget. Etug aniamugwet aq mo ignmuamut siaw mimajin tlia nige' gissumugt'g 'gta'n mo getapaqto'qwegw." ⁵ Pas'g na Poligap etl mntesmatl 'mtesgmul pugtewigtug aq 'lpa ma tala'lugugl. ⁶ Negmow esgmala'titl poqji moqpelin gisna jiniw nisielin aq 'npmn. Pas'g na me' pegiji esgmajig aq mo nemitu'ti'gw goqwei wiguas'gtmug negm ugtinneg, na tujiw gawasgita'sultijig aq teluejig, "Etna na ula newgte'jit nisgamaq."

⁷ Na ji'nm teluisit Puplius 'nnu saqamaw na mnigu. Assutgl iga'taqan aq nesuguna'q ne'gaw weleiugsieg aq ignmugsieg i'mnen wiguaq. ⁸ Na Puplius ujl 'npo'qonisilitl gesnugwalitl epsimgeweia'silitl aq ugplaqane'gelitl. Poligap eliet negmeg, a'sutmat aq ugpitn ge'gwa'tuatl ugtugwejang aq gisi npilat. ⁹ Ta'n tujiw na gis tliaq, esgwia'tijig mimajuinu'g ta'n gesnugu'tijig, na mnigug, peita'jig aq gisi npilujig. ¹⁰ Negmow ignmugsieg pugwelgl ta'n goqwe'l. Ta'n tujiw poqtaqtaqatieg tepo'tugsieg ta'n tel nuta'maieg ta'n tel maita'ieg.

Naqtm'i'tij Malta aq siawita'jig glapis Lo'mg

¹¹ Nesisijig tepgunsejig teli pgitgatmu'tieg. Na tujiw tepita'ieg lapuguan weja'tegemg Alegsantlia teluisig, "Tqope'jg Nisgamaq." Lapuguan na'te'l newgtipug eteg'p na mnigug. Na se'g elaqtaqatieg. ¹² Glapis iga'ieg na 'gjigan teluisig Silagius, eteg na mnigu Sisili. Eimeg'p na'te'l nesuguna'q. ¹³ Weji pqotaqtaqatieg aq iga'ieg na 'gjigan teluisig Lejum, eteg Italie'gati. Na wapg ugju'sn poqji putueg wejiaq 'tp'tesnug. Tapuguna'q peita'ieg na gutan teluisig Puteoli. Naqtmeg na'te'l lapuguan. ¹⁴ Weltesgaqatig ta'nig getlams'tasultijig Se'suseg na'te'l. Pipanimugsieg'p siawqatmnen na'te'l aqantie'uti aq wet siawi 'lta'ieg Lo'mg. ¹⁵ Ta'nig getlams'tasultijig wigultijig Lo'mg nutma'tijig ugjit ninen aq naqtm'i'tij ugjit asugugsinen. Ta'sijig we'gaw weita'jig glapis na gutan teluisig "Nesisgl ta'n i' tl nep'timg" aq igtigig me' na'gweg, glapis ta'n tli ntuiska'ti'tij na gutan teluisig Appius. Ta'n tujiw Poligap nemiateg, miwatmuatl Nisgaml aq welgwija'sit.

Peita'ieg na 'gjigan Lo'm

¹⁶ Ta'n tujiw iga'ieg Lo'mg Poligapal eliamatitl 'ngutamsilin aq newgte'jilitl sma'gnismal angweiaqun glaman ma gisi ugs mugwagw.

¹⁷ Gisi nsuguna'q Poligap wigumaji iganpugultijig Lesui'paq ta'nig wigultiliji na'te'l ultesgatulinew. Ta'n tujiw gis mawita'titeg, Poligap telimaji, "Nigmatut, menaq ni'n goqwei tla'tegew 'gtanan 'gmimajuinuminaq gisna ta'n telo'lti'tij wejiaq gujjinaqi'g. Awna pija'lipni laplusang Selusalemg aq iga'lipnig ugpitnuaq Lo'mewaq. ¹⁸ Mil pipanimipnig aq getu iga'lipnig muta mo goqwei we'jitutu'tigug ugjit te'pmn ne'po'qsin. ¹⁹ Pas'g na Lesui'paq mo wel'te'tmi'tigug, gi'gaji pipanigesiap Lo'mewei Gjielege'wit ilsumin, we'gaw mo goqwei geggunmuap ugjit tl ilsumitaq 'ntmimajuinumg. ²⁰ Etna na ugjit getu nmu'linew aq agnutma'tinenu. Wegla pishgataqanapil' wet nasgman ugjit Gjinisgam ta'n Isle'lewaq elita'suala'titl."

²¹ Telima'titl, "Menaq ninen mesnmueg ta'n pas'g telamu'g wi'gatign ugjian Jutia ugjit gi'l aq menaq na'te'l wen wejiegw ninen wijigatultijig ta'n pegisitoq agnutmaqan ugjit gi'l gisna win agnimugsin. ²² Gatu 'gsatmugeg gis nutu'leg gi'l ta'n tel'ta'sin muta geitueg ta'n te'sijig mimajuinu'g wesguma'tiji aq getana'tiji ta'nig tleiaultijig pa wijeji aq nige' gi'l."

²³ Na gegnue'g na'gwew iga'tu'tij ugjit Poligapal gis nutuanew aq me' pugweliejiq peita'jig na na'gwew ta'n Poligap wesgowa'sij. Weja'tegemg egsitpu'g glapis wela'gw gegnua'tuaji aq telimaji gelu'lg agnutmaqan ugjit Gjinisgam ugtelege'wa'gimg. Wejo'tg gisa'lan 'gtlams'tmu'tinew Se'susal. Gegnua'tuaji ta'n ugt'plutaqanm Mowis tel wi'gas'g'p aq ta'n tel wi'gmi'tisneg iganigjitegewinugi'g na teliaq. ²⁴ Ta'sijig getlams'tmi'tij ta'n teluelij pas'g na

igtigig mo getu 'gtlams'tmi'ti'gw. ²⁵ Ge's mo maita'ti'gw gi'gaita'jig negmow muta Poligap gisna teluet, "Tetapu ewo'qwes Wejuli Nisgam, wet sapu tl lugweteg iganigitegewinuaq Aiseiao'q, ugjit gujjinaqi'g. ²⁶ Telimapnn,

Lia aq tlim ula mimajuinu'g,

'Gilew tetuji jigs'tmu'titoqs'p

pas'g ma 'ns'tasultiwoq.

Gaqaisg alapultitoqs'p pas'g ma nmitaqatiwoq.

²⁷ Ula mimajuinu'g metuatpa'tiji

etna na ugjit gepistaqana'tutitl ugs'tuaqanual

aq gepsoqwa'tu'titl ugpugugul.

Jijuaqa mo 'gpisoqwa'tu'ti'gw ugpugugual na nmitaqattaq,

aq pana'tuoq ugs'tuaqanual na nutmi'titaq

aq ugtangita'suaqanmual 'ns'tasultitaq.

Na tliaq jugwita'taq ni'neg aq 'npila's negmow.' "

Na teluet Gjinisgam.

²⁸ Poligap anguewistoq, "Gilew telteg gji'tunew Gjinisgam ugtagnutmaqanm ta'n elgimu-jig ta'nig mo Lesui'peulti'gw. Elt negmow gisi ugs'ta'titaq, 'lpa negmow jigsittaq."

²⁹ Ta'n tujiw Poligap gaqewistoq, Lesui'paq maita'jig aq ma'mun gi'gaita'jig, suel matntul-tijig. ³⁰ Tapuipunqeg Poligap teli pgitqatg na'te'l apangitg ta'n eig. Weltesguaji ta'n te'silitl wen pet nmitl. ³¹ Pestunmuaji ugjit Gjinisgam ugtelege'wa'gimg aq gegnua'tuaji ugjit Gjisaqamaw Se'suguli. Melgita't ta'n telewistoq aq mo wen naqa'lagul ta'n tel pestunmlj. Glapis ap nmu'ltes, Lu'g.

Poligap ewi'gmuaji Lo'mewaq Gegnugwataqan ugjit ula wi'gatign

Poligap ewi'gmuaji Lo'mewaq ugjit ilajugtmnew ta'n negm emittugwalaji. Gisite'tg lien aq maw lugutijig na a'sutmewinu'g na'te'l aq apoqonmuaji ta'n teli gtlams'tasultiliji Westaulgigtug. Ta'n tujiw lietew Espeine'gati negmow gisi apoqonmua'titl. Ewi'giget ula wi'gatignigtug ugjit gnuat'uanew ta'n Poligap teli gtlams'tuatl Se'susal na Westaulgl aq Gjinisgam Gisiteget na Wegwisit Nisgam. Ewi'giget ta'n goqwei Gisiteget pewalugsi'gw tla'taqatinenu.

Gis wel'ta'sualaji na mimajuinu'g ta'n melgi gtlams'tmi'tij Lo'mg. Telimaji ta'n teli a'sutmessewaji aq ta'n goqwei mawgi'g ula wi'gatignigtug.

Gelu'lg glusuaqan musga'tugsi'gw ta'n Gjinisgam Gisiteget teli apajo'laj mimajuinu'g negmeg aq gisa'lanew tetapua'tinew aq tetapua'taqatinew.

Weji pgotangiaq ta'n poqji gtlams'tasulti'gw Westaulgeg aq ta'n siawi gtlams'tasulti'gw nige' aq glapis.

Ms't mimajuinu'g, gitg Lesui'paq aq maw ms't igtigig mo tetapuitelma'tigul Nisgaml muta pata'tegewinu'g na ginu aq lue'uti assumugsi'gw. Mo wen gissmugwagw ta'n tli ilsiumgsitesnu. Gatu mimajuinu gis tetapuitelmatal Gisitegelitl ta'n melgi gtlams'tuatl aq majulgwatal Westaulgl na Eujit Nisgam.

Gjinisgam ignmugsi'gw wantaqo'ti ggamlamuninaq muta sangewitelmug. Na Wejuli Nisgam ta'n Westaulg petgitmugsi'gw na ejigla'lugsi'gw ta'n lue'uti assumugsi'gup. Geitug Nisgam unaga'lugsitesnu aq ignmugsitesnu iapjiwewei mimajuaqan wa'so'q.

Na Lesui'paq mo menuege'tigul Westaulgl etna na ugjit na gelu'lg glusuaqan se'sa'sg ta'n telgi'ugs'tqamu. Ms't wen ta'n getlams'tuatl Westaulgul na Gisiteget wel'telmatl aq ignmuatl iapjiwewei mimajuaqan wa'so'q. Gatu Poligap tel'ta'sit negm na Lesui'paq mo apjiw menuege'tigul Westaulgl.

Toqo Poligap telimugsi'gw ta'n tl gegnu pmo'ltitesnu ugjit tetapua'lan Westaulg aq ta'n teli gsaltulti'gw muta teli gsalug Westaulg. Telteg apji gsaltulti'gw aq ms't goqwei teta'taqati'gw gsaltaqaqanigtug aq apji ule'waqig igtigig.

Elt wesgutg ta'n telteg a'sutmewinu'g tlo'tinew ta'n etl mawita'tij aq ugjit umutgig.

Ugtejgewei ewi'giget glusuaqan ugjit ta'nig maw lugutijig ugjit Nisgaml aq munso'tmuaji Lo'mewaq emtoqwalanew Nisgaml.

Ta'n goqwei ewi'gas'g ula wi'gatignigtug

Wel'ta'sualaji Lo'mewaq aq telimaji ta'n weji wi'gmuaji na gelu'lg glusuaqan, Nisgam gelu'lg ugtagnutmaqanm (1.1-17)

Ms't wen gis pata'teget aq pemiet mn'tua'gig (1.18-3.20)

Ta'n Gjinisgam Gisiteget getu westawiaji mimajuinu'g aq getu apajo'laji mimajuinu'g negmeg (3.21-4.25)

Gisi ignmugsitesnu piltu mimajultinenu, ginu ta'n majulgwalu'g (5.1-8.39)

Lesui'paq mo menuege'tigul wijigatijig Westaulgl gatu na'gweg iga'qt'tal ta'n tujiw gawa'sgita'jig aq mnuege'tital (9.1-11.36)

Ta'n telteg a'sutme'winu gegnu pmiet aq gepmitelmatl Nisgaml (12.1-15.13)

Ugtejgewe'l ta'n getu tlimaji Lo'mewaq aq glusuaqan ugjit witapaq (15.14-16.27)

¹Na ni'n Poligap epa'si aq ewi'gmuloq, Lo'meultioq. Gjinisgam Gisiteget mawi gsitelmug-sioq aq wigumugsiogop ugjit sape'ultinew. Ni'n elugowg Se'suguli. Megning'p Gjinisgam aq wigumip ugjit apostale'witewin aq tepgisa'lip ugjit pestunmulinew gelu'lg agnutmaqan.

²Ula gelu'lg agnutmaqan gis sa'q Gjinisgam teplumugsi'gup aq ugtiganigjitegewinugi'g igan tlimapni aq negmow ewi'gmi'tij Gjinisgam ugglusuaqanml wi'gatignigtug. ³Ula gelu'lg agnutmaqan wesgut'p ugguwisl na Gjsaqamawminu Se'sugulial. Se'suguli wetagut'p elege'witoq Ta'pito'q. Na teli ugs'tqamuip aq na tel mimajuinualsip. ⁴Negm elg Gjinisgam ugguwisl aq wije'i tel sape'wilitl aq wije'i teli igna'lut 'st'ge' ujl. Na Wejuli Nisgam na tel musga'tuaji mimajuinu'g ta'n tujiw Se'sugulial gisi npliteg, Gjinisgam minua'lapnn. Etna na ugjit Se'suguli weji iganpugutugsi'gw. ⁵Se'suguli wel'te'lmit aq gisi mgnit. Ignmuit na ml'gigno'ti ugjit apostale'witewin glaman gisi ilgwenas mimajuinu'g ta'n telgi'g ugs'tqamu ugjit 'gtlams'tmu'tinew Se'suguliewigtug aq gaqaisg mil agnutmu'tijig mimajuinu'g jigs'tmu'tinew ugglusuaqanml. Wet tla'tega'p ugjit Se'suguli, na tujiw gepmitelmaten. ⁶Aq maw nige' gilwe ta'n eimu'tioq Lo'meg elt getu pestunmuloq. Gjinisgam

mawa'lugsioq gilew ta'n wigumugsioqop ugjit tleiaultinew Se'sugulieg aq majulgwalanew maw igtigig ta'nig getlams'tasultijig.

⁷ Etamgig Gjinisgam gujjinu aq Gjsisaqamaw Se'suguli ul'telmugsinew aq ignmugsinew uggeul'lgmuow aq wantaqo'ti 'ggamlamunuaq. Na tliaj.

Poligap miwatmuatl Gjinisgaml

⁸ Amujpa na tmg miwatmaq Gnisgaminu wet sapu tl lugwet Se'suguli ugwisunmg ugjit 'ms'ta'n te'sioq. Pugwelg mimajuinu'g ta'n telgi'g ugs'tqamu nutma'tijig ta'n teli gtlams'tasultioq. ⁹ Gjinisgam Gisiteget ta'n 'ms't' goqwei geitoq gisi musga'tugsitoqs'p ta'n goqwei teluei na teliaq. Etna na Gjinisgam ni'n elugowg ta'n tel we'gwisipgwatu muta na tel gwitg 'ngamlamun. Wet tla'tegei ta'n tel pestunm gelu'lg agnutmaqan ugjit ugwisul. Gjinisgam geitoq apji migwitelmuloq ta'n teli a'sutmai. ¹⁰ Pipanimg Gjinisgam ta'n te's a'sutmai pipanimg lien ugjit mittugwalulinew. Negm tli ul'te'g. ¹¹ Sa'q getu mittugwaluloq glaman me' gisi ul'gnua'tultoqs'p ta'n Gisiteget apoqonmugsi'gw wet sapu tl lugwet Wejuli Nisgamewigtug. Na tujiw gisi ml'gignewa'lugsitoqs'p ta'n teli gtlams'tasultioq ¹² glaman ulgwijintultitesnu. Gilew ta'n teli gtlams'tasultioq apgnua'lioq aq ni'n ta'n teli gtlams'tasi apgnua'luloq. Pa na wijej aq mawi apoqonmatulti'gw.

¹³ Nigmatut pualuloq 'gji'tunew ta'n tel gissumsi mittugwalulinew gilew ta'n eimu'tioq Lo'meg, apjiw nat goqwei naqa'lig mo gis lien. 'Gsatmug apoqonmuan mimajuinu'g ta'n eimu'tioq gis gawasgita'sultinew elue'utigtug aq majulgwalanew Se'sugulial pa wijej aq ta'n tala'lg'pnig igtigig mimajuinu'g. ¹⁴ Tettaqig Gjinisgamewigtug gnuatuan gelu'lg agnutmaqan ta'n te'sit mimajuinu weltesgaq. Telgitasi gnuatuan aq tliman ugjit Se'susal ta'n tel gaqais milapegsit mimajuinu gina'masuti gugung gisna mu gugunmug. ¹⁵ Etna na ugjit tetaqite'tm aq weji melgugtm ta'n getu pestunmuloq gelu'lg agnutmaqan maw gilew ta'n wigultioq Lo'meg.

Ml'gigna'qal Gjinisgam ugglusuaqanml

¹⁶ Me'gite'tm na gelu'lg agnutmaqan. Ml'gigno'ti eteg Gjinisgam ugglusuaqanm ta'n tli ugs'tawiatag mimajuinu'g ta'nig getlams'tasultijig. Tmg etl pestunm'gig Lesui'paq na tujiw maw ta'nig mo Lesui'peulti'gw. ¹⁷ Na gelu'lg glusuaqan musga'tugsi'gw ta'n Gjinisgam teli apaja'laj mimajuinu'g negmeg. Telueg, "Gisa'laji tetapua'tinew aq gtlamia'tinew wet sapu tl lugwet ta'n teli gtlams'tasij negmeg." Weja'tegemgeg ta'n weji pqoji gtlams'tasiteg glapis ugtejgewei.

Mimajuinu'g pata'taqatijig

¹⁸ Gjinisgam musga'toq ta'n teli wegaiugt'g lue'uti. Musga'tugsi'gup ml'gigno'ti geggung ta'n tli ilsumataq mimajuinu'g ta'n teli opla'taqati'tij aq ta'n mo emtoqwala'tigul aq mo gepmitelma'tigul. Ta'n teli opla'taqati'tij gisa'la'tiji igtigig mimajuinu'g mo 'gji'jianew gias-giwewei Gjinisgaml. ¹⁹ Gis nenua'titl Gjinisgaml giasgiwewei aq ta'n tele'lij muta menaqqajewei musga'tuapni. Etna na ugjit ugtapulata ta'n teli opla'taqatili. ²⁰ Weja'tegemgeg ta'n Gjinisgam Gisiteget gisitoqop ugs'tqamu mimajuinu'g menaqqajewei gisi ns'tmi'tij ugml'gigno'tim ta'n teli ms'gi'g aq iappiwewewetew. Mimajuinu'g mo gis nemiawgw gatu ta'n goqwei tala'teget musga'tugsi'gw ta'n tele'g negm. Gis nenua'titl ta'n tel Nisgamewilitl muta ta'n te's'g goqwei gisitoq gis nemitu'tij. Etna na ugjit ma nugu gis gugunmi'ti'gw goqwei ta'n gis tlua'tijig ta'n teli opla'taqati'tij. ²¹ Gejia'titl Gjinisgaml pas'g mo gepmitelma'tigul 'st'ge' ta'n tl gepmitelma'tis gisna je mu miwatmua'tigul. Gatu awna ewnasi angita'sultijig aq sigue'gul ugtangita'suaqanmual. Etna na ugjit mo nestasulti'gw aq pilse'gl. Oqonitpa'qigtug eimu'tijig. ²² Tel'ta'sultijig nestawo'ltijig gatu awna negmow elue'walsultijig. ²³ Emtoqwala'tiji 'nnooqta'wg ta'n teli angamgusultiji 'st'ge' sisipji'g gisna wi'sisji'g gisna taqtaqlug gisna mimajuinu ta'n 'np'tew. Gatu mo emtoqwala'tigul Gjinisgaml ta'n iappiw mimajilitl.

²⁴ Muta mimajuinun'g teli ewnaso'ltijig Gjinisgam eliamapni tla'taqatinew winjigl ta'n ugamlamunual telgwig aq 'lpa na ntaqo'qon ta'n negmow tala'taqati'tij ala wen ap igtig. ²⁵ Pun jigs'tua'titl Gjinisgaml aq mo piami gtlams'tua'tigul awna getlams'tmi'tij egsuo'qon. Na nige' emtoqwatmi'tij aq elugowa'tmi'tij ta'n goqwei Gjinisgam gisitoq je mu Gjinisgam Gisitegelitl. Etna na negm telteg emtoqwalugsin iappiw. Na tliaj.

²⁶ Muta mimajuinu'g na tala'taqati'tij Gjinisgam eliamaji ntaqo'qonalsultinew. We'gaw e'pjiig mila'taqatiji mo e'wa'tigwi ji'nmug ta'n tel winsulti'tij. Piltu lugutijig awna wiji e'pilit elietl. ²⁷ Pa na wijej ji'nmug telo'ltijig. Ta'n tujiw getu winsij mo e'pilit eliegl awna igtigl ji'nmul elietl aq 'ntaqo'qon ta'n tel luguti'tij al wen ap igtig. Gjinisgam etli wetapulaji ta'n teli opla'taqati'tij. Ta'n tel luguti'tij 'msntaq ta'n tel te'pmi'tij.

²⁸ Ula mimajuinu'g mo getu angite'tmi'ti'gw ta'n goqwei Nisgamewei, mo tepawgtinug ugjit negmow. Gjinisgam eliamaji ta'n tel winjigl ugtangita'suaqanmual aq tala'taqatijig

ta'n teli gsatmi'tij ta'n mu tla'taqatiwi'tis. ²⁹ Gaqi ugjua'lsultijig ta'n tel gaqais milamu'gl winjigl aq elue'ultijig aq metuilo'tijig. Qalipusita'jig, wisguoltijig, ne'pa'taqatijig, mat-naqq'tijig, gi'glultultijig ewnasima'titl mimajuinu'l naqsi maqanimatl aq gesegetl mima-juinu'l. Nata' mawi nta'taqal ugtunual aq alo'tu'titl glusuaqann. ³⁰ Nata' win agnutmu'tijig, aq milimultijig. Masgelma'titl Gjinisgaml, pepsitelma'titl, penoqitelma'tiji, me'go'ltijig, aq nata' ginite'lsultijig. Apji angite'tmi'tij ta'n winjig tla'taqatitaq. Elistua'tiji ungi'guaq aq mo jigs'tua'tigwi. ³¹ Ewnaso'ltijig aq mo tela'taqati'gw ta'n teli tplumugsioq aq mo welm'tu'ti'gw aq mo ewlitelma'tigwi igtigig. ³² Geitua'tij Gjinisgaml ugt'plutaqanm telueg na mimajuinu ta'n tel mimajij te'p'g nprmn gatu me' siaw tla'taqatijig wijej aq me' naji mawmuna'taqatiji aq me' wel'te'tmua'tiji igtigig ta'n wijej tla'taqatinew.

2

Gjinisgam ilsumaji wegla

¹ Nitap etug gi'l teluen. "E'e weget elue'ultijig mimajuinu'g gis tlimjig." Pe' gijga esgmali. Gi'l pa na wijej tetuji winjin. Ta'n tujiw teluen elue'ultijig aq negla ugtapulanes, gi'l na ula wesgumsin muta gi'l pa na wijej gis tla'tegen weget. ² Geitua'g Gjinisgam giasgiw ilsuteget ta'n pas'g wen. Gisi ugtapulataq weget ta'n goqwei tela'taqati'tij. ³ Gatu gi'l t'la'ta'sin Gjinisgam weget ilsumataq aq ugtapulataq ta'n tela'taqati'tij aq ma gi'l ugtapulnug ta'n tujiw gi'l elt wijej tel lugwen. Amuj eta. 'Lpa gi'l wijej ilsumultew. ⁴ Etug jel mo angite'tmun ta'n tetuji ulm'toq Gjinisgam aq ta'n teli pgiji esgmal'sg, gisna mo tali el'telmawt. Pegiji esgmal'sg aq pa na mo tala'lulug gi'l. Ignmasg glapis gis gisgaje'in gawasgita'sin aq jigla'sin 'gtlue'utigug. Negm ta'n tetuji ulm'toq getu elgwen'sg ta'n tli ug'sta'ultew. ⁵ Gatu gi'l mo jigs'tmun aq te'sigis'g angua'tun ta'n teli ms'gi'gtew ugtapulaten muta gi'l mlg'sin aq mo tali 'gtu gawasga'siun 'gtlue'utigug ta'n pegiji esgmal'sg. Gatu wejju'aq na'gweg ta'n musga'sg ta'n Gjinisgam tli uggwaitew giasgiwewei aq ilsumataq mimajuinu'g aq ugtapulataq. Mo tali el'telma'tigul Gjinisgaml. Ap maw aq 'msntes ta'n goqwei te'p'mn aq ma tali ewlitelmulug. ⁶ Gjinisgam 'ms't wen ignmuatew ta'n tel te'pmlj. ⁷ Iapijwewei mimajuaqan ignmuatal weget ta'n giasgiwewei jigs'tmu'tiliji aq siaw tla'taqatiliji ta'n tel puatg Gjinisgam. Gwilmi'tij ta'n goqwei gelu'lg aq gepmitel'gaqan aq iapijwewei mimajuaqan. Na telamu'g ignmuataq aq Gjinisgam gepmitelmataq. ⁸ Gatu awna ma'muni ulmaje'waten weget ta'n tegenig matnmi'tij aq getantu'tij Nisgam ugteliaqewei aq el pmita'jig elue'utigug pas'g ta'n negmow angite'lsultijig. Gjinisgam maw muni ugg-waiugtuaji aq ilsumataq aq negmow 'ms't goqwei 'msntaq. ⁹ Na tujiw ugtapulataq aq ulmajo'litaq Lesui'paq aq maw igtigig ta'nig mo Lesui'peulti'gw, ta'n siaw pata'taqatijig, 'ms't ta'n te'sijig. ¹⁰ Gatu ta'n te'silit jigs'tatl Gjinisgam, ma wen piltua'lagul Lesui'pal gisna mo Lesui'pal, Gjinisgam ignmuataq tlo'ltinew 'st'ge' uggwisl. Gepmitelmataq aq ignmuataq wanta'qo'ti it't'ew. ¹¹ Gjinisgam na 'ms't ta'n te'silit wijej tle'watal. Ma igtigl piam piltua'lagul.

¹² Gjinisgam ugtapulataq ta'nig pata'taqatiliji. Ta'n pas'g wen ugtapulataq. Ta'nig mo Lesui'peulti'gw mo geggunmi'tigw 'tplutaqan Mowisewei. Ta'n tujiw pata'taqati'tij apji ugtapulataq. 'Lta'taq mn'tua'gig je tlia mo gugunmi'tigw Mowisewei 'tplutaqan. Lesui'paq geggunmi'tij 'tplutaqan. Ta'n tujiw wegla Lesui'paq pata'taqati'tij ilsumgwi'tij ugt'plutaqanm. ¹³ Gjinisgam gisa'latl mimajuinu'l tetapu'elin ta'n jigsitg 'tplutaqan aq gaqi majulgwatg ta'n telueg, mo na mimajuinu pas'g nutg 'tplutaqan. ¹⁴ Ta'nig mo Lesui'peulti'gw mo geggunmi'tigw Mowiso'q ugt'plutaqanm. Gatu ta'n pa tujiw tela'taqatijig ta'n 'tplutaqan telueg musga'tu'tij ta'n teli gji'tu'tij uggamlamunuaq. Ta'n tla'taqati'tij aq ta'n ma tla'taqati'gw musga'tu'tij je tlia mo geggunmi'tigw 'tplutaqan Mowisewei. ¹⁵ Ta'n telgamisgit mimajuinu musga'sg ta'n goqwei uggamlamung eteg we'gaw maw 'tplutaqan Nisgamewei. Ugtangita'suaqanm musga'toq na lian muta ta'n tel'ta'sit pisuimsij aq jijuajaq igalsij. ¹⁶ Na gelu'lg agnutmaqan ta'n pestunmuloq telueg na tliaatew. Na na'gweg iga'qt'ew ta'n Gjinisgam ugji sapu tl lugwetew Se'sugulieg. Ilsuttew 'ms't ta'n te'sit mimajuinu'l ta'n teli angita'silij aq ma goqwei mimgwa'tas'g.

Ewi'gas'g Mowisewei 'tplutaqanigtug ta'n Lesui'paq telteg tlo'ltinew

¹⁷ Gatu gilew ta'n teluisultioq Lesui'paq aq elita'sultioq 'tplutaqanigtug aq me'gite'lsultioq ta'n Gjinisgam teli ul'telmugsioq, ¹⁸ Geitua'g ta'n Gjinisgam tel pualugsioq tla'taqatinew aq wej gnu'tmasultioq 'tplutaqanigtug 'mgnmnew ta'n goqwei tetapu'aq. ¹⁹ Etl gtlams'tasultioq gisi iganawti'gmanew nepapigo'ltijig aq wasoqonmuanew 'ms't ta'nig eimu'tijig oqonitpa'qigtug. ²⁰ Tel'ta'sultioq nujigina'muoq ta'nig ewnasgamisultijig aq na maljewe'jg. Geitua'g gilew giasgiwewei 'tplutaqan aq wajui gji'tuoq gina'masuti teliaqewei. ²¹ Gilew gegina'muoq igtigig, awna gilew telteg gina'masultinew? Pestunmn

ugjit mu gmutna'tinew awna gmutnen gi'l. ²² Gilew telueioq, "Mut sespo'taqatinew" to'q gatu gi'l gesu'tegen. Gilew telueioq "Mut pisgwita'new 'nnuoqta'wg ugta'sutuo'guoml" to'q gatu elien ugta'sutuo'guomg ta'n 'nnuoqta'wg epijig aq gemutnatmn ta'n goqwe'l a'sutuo'guome'l. ²³ Gilew me'gitelsultioq geggunmoqol Gjinisgam ugt'tplutaqanml gatu awna gisa'loq mimajuinu'g mo gepmitelma'tigul Gjinisgam ta'n gilew suisga'tuoqol ugt'tplutaqanml. ²⁴ Gjinisgam ugtwi'gatign telueg, "Gilew Lesui'peultioq gisa'loq ta'nig mo Lesui'peultiwoq milutmua'tij Gjinisgam ta'n tel sewisga'tun ugt'tplutaqanml." Na.

[Gilew Lesui'paq tel'ta'sultioq ta'n elugwatasultioq musga's'g gilew na 'gjitmei na Gjinisgam ugtmimajuinung.]

²⁵ Gaqi majulgwatmu's'p 'tplutaqan Gjinisgam ul'telmultew ta'n tel lugwatasin gatu pa na mo jigs'tmu's'p 'tplutaqan 'lpa mo tepawgtinug lugwatasin. ²⁶ Pa na ta'nig mo Lesui'peulti'gw jigs'tmi'tij Gjinisgam ugt'tplutaqanml Gjinisgam tli ul'telmatal pa wijej aq ugtmimajuinung. ²⁷ Gilew Lesui'peultioq ilsumugsitogs'p muta sewisga'tuoq Gjinisgam ugt'tplutaqanml we'gaw geggunmoqol aq gis mesgan wi'gas'g aq elugwatasultioq. Gatu negmow ta'nig mo Lesui'peultigw jigs'tmi'tij 'tplutaqan aq pe'gw mo lugwatasultigw. Lesui'peultioq tepawgtig pa na jigs'tmu'tioqos Gjinisgam ugt'tplutaqanml. Pa na mo jigs'tmu'tiwoq mo gilew piam gelu'sultiwoq aq igtig. ²⁸ Mu na gilew 'gjitm Gjinisgam ugtmimajuinung muta pas'g wetaqanewasultioq Lesui'pewigtug aq elugwatasultioq. ²⁹ Ula ta'n 'gjitm Gjinisgam ugtmimajuinung etna na negmow ta'n uggamlamunual tetapu'aqal Gjinisgamewigtug. Gjinisgam wel'telmaji ta'nig gawasgita'sultijig elue'utigtug aq gelu'lg' uggamlamunual aq waqame'gl ugtangita'suaqanmual. Gepmitelmatal ta'n wen gawasga'tlij ugmimajuqaqanml tlia mo gilew gepmitelmawoq.

3

¹ Nat wen gis pipanigesit, "Etug me' Lesui'paq welapesultijig je mu igtig aq tepawgtig lugwalugsin. ² Getletug na! Mawi ulapetmi'tij. Amgwezeweieg Gjinisgam Lesui'paq ignmuapni nujo'tmlinew gelu'lg agnutmaqan. ³ Na teliaq eimu'tijig Lesui'paq ta'n mo getlams'tasulti'gw aq mo tela'taqati'gw ta'n teli tplumsulti'pnig. Gatu tal'ta'sin negmow gisa'laji Gjinisgam ml ta'tegetew ta'n teli tplutg'p? ⁴ A' na moqwa'. Gjinisgam apjiw tetapu'et. Tla'tegetew ta'n teluet aq mo apsgwa'puguegw. Na. Gji'tutoqs'p Gjinisgam apjiw wesgutg teliaqewe' muta negm na Gjinisgam, we'gaw ta'n te'sit mimajuinu egsuet. 'St'ge' ta'n telueg ugtwi'gatign,

Ta'n tujiw gi'l Gjinisgam gelusin

'ms't wen nmu'ltew gi'l teliaq teluen.

Apjiw igan lietes aq ma wen gistesgulug

ta'n pisui' ilsutmultew."

⁵ We'gaw alt teluejig mimajuinu'g, "Gjinisgam opla'teget ta'n tujiw wetapulugsi'gw? Ta'n tujiw opla'taqati'gw mimajuinu'g na me' to'q ul nmitutaq ta'n Gjinisgam tel tetapua'teget? Etna na ugjit! Gatu negmow mo tetapua'ti'gw, oplite'tmi'tij. (Apjiw na glusuaqan eig ugjit negmow ta'n teluetij.)" ⁶ Wegla gi'gaja'suaqan mo tepawgtinugul muta Gjinisgam apjiw gigwaja'teget aq mo opla'tegegw aq 'lpa ilsumataq aq ugtapulataq mimajuinu'g ta'n opla'taqati'tij muta Gjinisgam getlamiet apjiw.

⁷ Alt teluejig mimajuinu'g, "Ta'n tujiw opla'taqati'gw gisa'lataq mimajuinu'g ul nmituataq Gjinisgam ul gegpmite'lgaaqanml aq me' ul nmituataq ta'n tetapu'elij. Na tujiw mo telgitasiw ni'n ilsutasin lue'winu ta'n teli opla'tegei?" ⁸ Pa na wijej aq thuen, "Opla'taqatinej glaman nat goqwei gelu'lg ugjietew! Me' na gepmitelmatesnu Gjinisgam?" Negmow elue'ultijig aq mo tetapua'taqati'gw. Ta'sijig mimajuinu'g wijej teluepnig na ni'n telueiap. Gatu mo telianug! Gjinisgam negmow ugtapulataq ta'n tel te'pmi'tij.

Mo eimug mimajuinu ta'n apjiw tetapua'toq

⁹ Nige' ninen Lesui'peultieg mo piam gelu'sultiweg je mu igtig ta'n mo Lesui'peulti'gw. 'Lpa na moqwa'! Gis musga'tu na Lesui'paq aq maw igtig 'ms't ta'n te'si'tij ilgwenmi'tij ta'n teli 'gtu opla'taqati'tij. ¹⁰ Gjinisgam ugtwi'gatign telueg,

"Je mu newgte'jit mimajuinu

ta'n tetapu'et ta'n Gjinisgam tel nmiatl.

¹¹ 'Lpa mo eimug newgte'jit ta'n nestasij

aq mo getu 'gji'jia'tigul Gjinisgamml.

¹² Ta'n te'sijig mimajuinu'g

eijiglitajig Gjinisgamewigtug

muta ta'n te'sijig mo tetapua'taqati'gw.

Mo eimug wen ta'n gis tla'tegetew

ta'n goqwei gelu'lg je mu newgte'jit.

13 Etlta'gal ugtunual aq anmimultijig.
 Gaq suisga'tu'titl igtigig ta'n tli ulgwi'julti'tisoq
 aq gugunmi'tis wantaqo'ti.
 Winnual e'wmi'titl ta'n mimajuinu asgaiwa'tij.
 Elue'wigl glusuaqan e'wmi'titl ta'n teli egsua'ti'tij.
 'Lpa glusuaqanigtug naqsi ne'po'ltaq mimajuinu'g
 ta'n tel wejgaqamij pa wijei
 aq nige' 'mtesgm naqsi ne'pa'n.
 14 Apji alm'getmu'tijig
 aq ntaqo'qona'latiji mimajuinu'g.
 Mil wi'ta'tiji aq asgaiwa'tiji mimajuinu'g.
 15 Tl jaqalsuissultaq mimajuinu'g aq ne'po'taq.
 16 Gaq suisga'tua'tij igtigig ta'n telo'ti'tij
 aq siaw gisa'lataq ulmajo'litaq.
 17 Pas'g lugowaqana'la'tiji igtigig
 aq gisa'lanew welmajo'ltiliji.
 Mo eigtnug apoqonmua'tigul igtigil.
 18 Mo jipala'tigul Gjinisgaml
 aq mo gepmitelma'tigul." Na.

Na ta'n Gjinisgam gisa'laji mimajuinu'g tetapua'tiliji

19 Na nige' geitu'g 'ms't goqwei 'tplutaqanigtug ewi'gas'g ugjit ta'n nig el mimajultijig aq ilsumujig 'tplutaqanigtug. Ewi'gas'g ugjit 'gji'tunew ta'n te'sijig mimajuinu'g ula ugs'tqamug ilsumujig Gjinisgamewigtug glaman ma wen gis taluegw ugjit igalsin muta mesaqan wi'gas'g. 20 Mo eimug mimajuinu gis tetapu'en Gjinisgam ugsisgug ta'n tel majulgwatg 'tplutaqan muta ma gis gaqi majulgwatmug giasgiweweigtug. Ta'n 'tplutaqan tela'tegeg na ula, "Igmaj mimajuinu'l 'gji'tulin negm gis pata'tegelin."

21 Mimajuinu'g mo gis gaqi majulgwatmi'tij 'tplutaqan Nisgamewei na to'q Gjinisgam musga'tuaji mimajuinu'g ta'n teli apajo'laji negmeg aq ta'n gisa'laji tetapua'tiliji. Mo wejianugup ta'n gis gnnmi'tij 'tplutaqan. Na iganigitegewinu'gi'g aq 'tplutaqann wesgutmi'tipnn. 22 Gjinisgam mimajuinu'g gisa'laji tetapua'tinew ugjit negm ta'n teli gtlams'tua'titl Se'sugulial. Gjinisgam na wet tla'teget ugjit ta'n te'sit wen getlams'tasij Se'suguliewigtug. Nige' mo istue'nug ugjit na 'Nnu'g teluisultijig Lesui'paq aq ta'n pas'g wen. 23 Ta'n te'sit mimajuinu gis pata'teget aq mo gegnu pmiegw ta'n tel puatg Gjinisgam, Gjinisgam ta'n pas'g negm gisi ugs'tawiataq. 24 Gjinisgam wel'telmaji mimajuinu'g aq ignmuaji uggelulgm. Mo negmow te'pmi'ti'gw aq ma gisi gtantu'ti'gw. Gjinisgam pisuiu ignmuaji. Gisa'laji tetapua'tinew ta'n teli gtlams'tua'titl Se'suguli ta'n teli np'g'p gujjiweigtug ugjit negmow. Gasa'tuapni ugtlue'utiwal ta'n tli ilsumgwi'tisoq aq nige' gtlamia'tilineu. 25 Gjinisgam Gisiteget uggwisl petgimappn ugs'tqamug ugjit ne'po'qsilin aq gaqigunielippn. Etna na ugjit mimajuinu'g ugtlue'utiwal weji apigsigta's'gl wet sapu tl lugwet ta'n teli gtlams'tasulti'tij Se'suseg. Gjinisgam petgimappn uggwisl ugjit musga'tuan mimajuinu'g ta'n tl tetapua'snitaq ugjit negm. Gisna nige' sa'q Gjinisgam pegiji esgmap aq a'sisaptmua'pni mimajuinu'g ugtlue'utiwal. 26 Gat u nige' Gjinisgam mo eliapntuagul ugtlue'utiwal awna musga'tuaji ta'n tli tetapua'tilita ugjit negm. Na weji musga'toq negm ta'n tel tetapu'ej aq 'ms't wen ta'n teli gtlams'tasilin Se'suseg gisa'latl tetapu'elin.

27 Na toqo tuiw mo eigtnug ta'n mimajuinu ugji ginuetew Gjinisgamewigtug. Muta mimajuinu getlamiet Gjinisgamewigtug ta'n teli gtlams'tasij, mo ta'n tel majulgwatg 'tplutaqan. Etna na ugjit! 28 Gat u nige' na tel nemitun mimajuinu getlamiet Gjinisgamewigtug ta'n teli gtlams'tasij Se'sugulial, mo ta'n tel majulgwatg 'tplutaqan. 29 Gjinisgam na negm ta'n 'Nnu'g teluisultijig Lesui'paq emtoqwala'titl. Negm na Gisitegelitl ta'n emtoqwala'titl igtigig mimajuinu'g. Negmow wijei gis tli lta'taq Gjinisgamewigtug. 30 Pas'g newgte'jit Gjinisgam Gisiteget aq negm wijei tele'waji Lesui'paq aq ta'nig mo Lesui'peulti'gw. Gisa'laji tetapua'titaq ta'nig getlams'tasulti'iji Se'suguliewigtug. 31 Tal'ta'sin jigla'tug 'tplutaqan muta getlamia'ti'gw aq tetapua'ti'gw Gjinisgamewigtug ta'n teli gtlams'tasulti'gw Se'sugulieg? A' na moqwa', mo teltenug! Amujpa siaw gugunmug 'tplutaqan. Nige' ginu ta'n getlams'tasulti'gw Se'sugulieg gis tla'taqatitesnu ta'n 'tplutaqan telueg muta Se'sus apoqonmugsi'gw. Melgipuguatu'g 'tplutaqan.

4

Aplamo'q ta'n teli gtlams'tasij

1 A' na nige' wesgumg Aplamo'q, nujjinaeq. Wetagutmu'tieg ninen Aplamo'q, Lesui'peultieg. Goqwei gis tlia'n ugjit negm? 2 Pa na negm tetapu'es Gjinisgamewigtug ta'n

tela'teges guguntew nat goqwei ta'n tl ginuetew. Gatu mo telianugup. Mo eigtnug wen gis ginnuegw Gjinisgam ugsisgug. ³ Gjinisgam ugtwi'gatign telueg,

“Aplamo'q getlams'tasipnn Gjinisgam
aq Gjinisgam wel'telm't'pnn getlamien
ta'n teli gtlams'tasipnn.”

⁴ Mimajuinu elugwet aq apangituaten ta'n tel lugwej. Mo saliteiewigtug wejitung pa na negm ta'n tel ganie'wij. ⁵ Gatu na mimajuinu ta'n elita'sitl Gjinisgam mu negm elita'sualsip ta'n tel lugwej gatu awna elita'sitl Gjinisgam ta'n tela'tegelij. Gjinisgam ta'n gisi ul'telmatal pata'tegewinu'l aq gisa'latl tetapu'elin. Gisa'latl ula mimajuinu'l tetapu'elin ta'n teli gtlams'tasilij. ⁶ Etna na wegla Ta'pito'q wesgutg'pneg ta'n tujiw wesgumatl mimajuinu'l welgwijinnitl muta Gjinisgam teli ul'telmatl tetapu'en mo ugjit ta'n telamu'g ugtlgowaqanm. ⁷ Ta'pito'q teluet,

“Maw ulgwijing na mimajuinu
ta'n Gjinisgam gisi apigsigtuatl
ta'n teli opla'tegelitl.

Negla ugtlue'uti'l

'ms't gaqi gasa'tas'gl aq apigsigtas'gl.

⁸ Maw ulgwijing na mimajuinu ta'n Gjsaqamaw

ma nugu apaji angite'tmu'gul ugtlue'utiwal.

Na teluet Ta'pito'q.”

⁹ Ula ul'ta'suaqan Ta'pito'q wesgutg'p ugjit ta'nig teli gtlams'tmu'ti'gw mo pas'g ugjit Lesui'paq ta'nig majulgwatmi'tij Nisgamewe'l ugt'tplutaqanm gatu maw ugjit igtigig ta'nig mo Lesui'peulti'gw. Negmow elt gisi ul'ta'sultiaq Gjinisgamewigtug. Ninen telueieg ta'n Gjinisgam ugtwi'gatign telueg, “Aplamo'q getlams'tasipnn Gjinisgam aq ta'n teli gtlams'tasipnn Gjinisgam wel'telm't'pnn tetapu'en.” ¹⁰ Ula teliaqap gesg mnaq Aplamo'q elugwasigweg. ¹¹ Aplamo'q ta'n Lesui'paq wetagutmu'tijig getlams'tuapnn Gjinisgam. Me' pegije'g'p elugwasit. Negm aq ta'n tel lugwasip pas'g gegnugwaqan musga'toqol ta'n gisi gtlams'tasituatl Gjinisgam aq gis wel'telm't'pnn. Tetapu'en gesgmnaq elugwa'tasigweg. Etna na ugjit negm pa na wije aq ujuuwal ta'nig getlams'tasultijig Se'susewigtug aq wel'telm't'pnn Gjinisgam tlia mo elugwasultigupnig. ¹² Aplamo'q nujjinenaq Lesui'peulti'gw mu na pas'g ugjit ta'n tel lugwatasultieg awna ta'n wije tel mimajultieg aq ta'n wije teli gtlams'tasultieg muta nujjinenaq Aplamo'q tel mimajipnaq ta'n teli gtlams'tasipnn Gjinisgam ge's mo elugwatasigweg.

Aplam ta'n teli gtlams'tasij weji msng

ta'n goqwei Gjinisgam teplumapnn

¹³ Gjinisgam teplumapnn Aplamal ula ugs'tqamu negmewe'tew aq maw ta'nig wetagutmu'titaq. Ta'n teli gtlams'tasij Nisgameg wel'telmut'p aq tetapuitelm't'pnn aq getlamitelmt'pnn Gjinisgam mu na ta'n tel majulgwatg 'tplutaqan. ¹⁴ Pa na Gjinisgam ta'n goqwei teli tplumt'g's ignmus'p ta'n wen jigsitg 'tplutaqan na tujiw mimajuinu ta'n teli gtlams'tg mo tal glu'lgtnug aq Gjinisgam ta'n teli tplumapnn mo tali ugtapsuninug. Pas'g na mo telianug muta Gjinisgam apji tela'teget ta'n teli tplumisp. Na teliaq na. ¹⁵ Gjinisgam ignmuaji mimajuinu'g ugt'tplutaqanm musga'tuaji ta'n tel pata'taqatijig. Pa na mo eigtnugus 'tplutaqan ma wen gisi suisga'tug. Ma wen gis gaqi majulgwatmugul ta'n te's'gl Gjinisgam ugt'tplutaqanm. Amujpa Gjinisgam ugtapulatal.

¹⁶ Ta'n goqwei Gjinisgam teplumapnn Aplamo'q ugjit un'jang getletug 'msntesnu. Gjinisgam ignmugsi'gw muta getlams'tmu'g, pisuiw msnmu'g. Amujpa 'msntesnu 'ms't ta'n te'si'gw tli gtlams'tmu'g st'ge' Aplamo'q, majulgwatmn 'tplutaqan gisna mo majulgwatmun, tli gtlams'tasulti'gw Gjinisgam st'ge' Aplamo'q. Negm na gujjuu aq ta'n te'si'gw Gjinisgam na teli ul'telmugsi'gw aq 'msntesnu ta'n teplumapnn Aplamal. ¹⁷ Ta'n telueg Gjinisgam ugtwi'gatign Gjinisgam telimatl Aplamal, “Ni'n gisa'lulap gaqais mil agnutmu'titaq gun'jang ta'n telgi'g ugs'tqamug.” Ta'n Gjinisgam teli tplutg na tla'tegetew. Aplam getlams'tuatl Gjinisgam. Gjinisgam ta'ni nepu'tipni gisi apaji minua'laji aq igani usgutg goqwei ta'n tliatew tlia mo goqwei i'gtnug. ¹⁸ Aplam siawi gtlams'tasip Gjinisgam ta'n tliatew me' enmiaq ta'n tujiw mo eigtnug ta'n lita'sitew. Etna na ugjit mil agnutmu'titaq ujjual. 'St'ge' ta'n tel wi'gas'g Gjinisgam ugtwi'gatign, “Mawi mgenates mil agnutmu'tijig ta'n wetagutmn. Na tl pugwelietoqs'p pa na wije aq gloqoweig musigis'g'tug. Ma gis mawanga'tun.” ¹⁹ Aplam maw melgi gtlams'tasip gigjiw gasiptnnaqanipuna't. Tel gaqiaq wa'qi aq wije Sala tel gisigui'sgwaq aq mo eigtnug gisi gugunan mijua'ji'tl. ²⁰ Gatu Aplam mo puna'tug ta'n teli gtlams'tasij aq mo megtuagupnn Gjinisgam ta'n teli tplumj ugjit negm aq uggisigui'sgum guguna'tid mijua'ji'jl. Me' aji melgi gtlams'tasij aq gepmitelmapnn Gjinisgam. Emtoqwalat aq miwatmuatl. ²¹ Gji'tm geitoq ta'n Gjinisgam teluelipnn

na tla'tegelital. ²² Etna na ugjit Aplam ta'n teli gtlams'tasij wel'telm't'pnn Gjinisgaml aq tetapu'en. ²³ Na glusuaqann, "wel'telm't'pnn Gjinisgaml tetapu'en," na weju wi'gas'g'pnn mo ugjit pas'g negm. ²⁴ Wej wi'gas'g'pnn maw ugjit ginu ta'n elt getu tetapua'tinenu ta'n getlams'tasulti'gw negmeg ta'n apaj minua'lapnn Gjisaqamawminu Se'sugulial ta'n tujiw gisi np'geg. ²⁵ Negm ignmut'p ne'po'qsin ugjit 'gtlue'utinal aq weji minunsipnaq glaman ginu tetapua'tinenu Gjinisgamewigtug.

5

Mo goqwei eigtnug ta'n gis nigtua'lugsitesnu ginu aq Gjinisgam

¹ Nige' ginu tetapua'lugs'gw Gjinisgamewigtug ta'n elita'sulti'gw negmeg. Etna na ugjit Nisgamewei wantaqo'ti geggunmu'g 'ggamlamuninaq. Westaulg na wet tla'teget ugjit ginu ta'n emtogwalug. Mestai assusit na negm. ² Etna na negm Se'suguli ta'n pegisulugs'gup Gjinisgamewigtug aq negm Gjinisgam wel'telmugs'gw ta'n teli gtlams'tasulti'gw Se'suguliewigtug. Nige' ta'n telpugulti'gw na wel'telmugs'gw Gjinisgamewigtug. Wel'ta'sulti'gw aq elita'sulti'gw. Geitu'g me' enmiaq tlo'ltitesnu ta'n tel pualugs'gw negm. Wijitgweiwatesnu Gjinisgam wa'so'q aq gepmitelmatesnu. ³ Wel'ta'sulti'gw je tlia weltesgmu'g metue'gl aq pugwelgl ta'n goqwe'l wet nu'gwalugs'gul muta geitu'g apoqonmugs'gw sangewo'ltinenu ta'n tel gisipugutmu'g. ⁴ Na tujiw ta'n tel gisipugutmu'g Gjinisgam wel'telmugs'gw. Etna na Gjinisgam ta'n gisa'lugs'gup gisipugutmnenu ta'n goqwe'l mo gisipugutmuggupnn. Gisi apoqonmugs'gup aq me' siawi apoqonmugsitesnu. Etna na ugjit gisipugutmu'g aq siaw lita'sulti'gw negmeg. ⁵ Ta'n teli elita'sulti'gw ma 'ms'go'ltiw 'mgena'tiw Gjinisgamewigtug. Ignmugsigupnn Wejuli Nisgaml 'ggamlamuninaq. Negm musga'tugs'gw ta'n teli gsalugs'gw Gjinisgam. Geitu'g muta Wejuli Nisgaml na ignmatimgewe'l ta'n Gjinisgam Gisiteget ignmugs'gup 'ggamlamuninaq. Musga'tugs'gw ta'n teli gsalugs'gw. Etna na ugjit weji ulgwijulti'gw.

⁶ Ta'n tujiw mo gisi apoqonmasulitweg Se'suguli weji np'g'p ugjit ginu na elue'winu'g ta'n mo emtoqwawgup. Etna na tetapuesg na'gweg ta'n Gjinisgam gisi mgneg. ⁷ Mawi mtue'g ugjit ta'n pas'g wen 'nppmn ugjit igtig mimajuinu'l we'gaw tetapu'elital. Etug jel nat wen tetujita'tew 'nppmn ugjit tetapu'elital mimajuinu'l. ⁸ Na tel musga'tugs'gup Gjinisgam ta'n teli gsalugs'gw. Se'suguli weji np'g'p ugjit ginu ta'n tel pata'taqati'gweg na me' lue'utigug eimu'ti'gweg. ⁹ Ta'n teli np'g'p aq gaqiguniep na nige' ginu tetapua'ti'gw ta'n Gjinisgam tel nemugs'gw. Gji'tm na tliaq. Getletug me' enmiaq Se'suguli weji ugs'taugsitesnu ta'n Gjinisgam tli ugtapulugsigupnn mn'tua'gig. ¹⁰ Je tlia Gjinisgam i'gtanugge ugjit 'gtlue'utinal ta'n teli nplipnn uggwisl na weji apaja'lugs'gw negmeg aq gesitelmugs'gw. Gjitm na tliaq aq me' nige' ginu ta'n apaja'lugs'gup Gjinisgamewigtug 'gjitmi ugs'tawugsitesnu. Se'suguli gis minunsipnaq aq nige' iapji mimajitew. ¹¹ Gat u nige' mo pas'g na. Elt 'ggamlamunual welgwijingl aq wantaqo'ti eteg'l muta apigsigtmugsigupnn ta'n tel pata'taqati'gw aq mu wugu sigti jipasulti'gw. Se'suguli Gjisaqamawminu wet tla'teget ugjit ginu aq apaja'lugs'gw Gjinisgamewigtug aq Gjinisgam witapeugsitesnu.

Atao'q aq Se'suguli

¹² Na ji'nmul ta'n Gjinisgam gisiapnn Ataal pata'tegelig. Na weji i'g lue'uti ugs'tqamug aq Ata weji np'g'pnaq ugjit ugtlue'uti. Nige' ta'n te'sit mimajuinu amujpa nepg muta 'ms't wen elt pata'teget. ¹³ Gis lue'uti eteg'p ula ugs'tqamu gesgmnaq Nisgamewei 'tplutaqan tewaqqitas'gnugweg. Ta'n mo 'tplutaqan eigtnug mo Gjinisgam mesaqanwi'gmua'gupni ugtlue'utiwal. ¹⁴ Weja'tegemgeg Atao'q glapis Mowiso'q 'ms't mimajuinu'g nepu'tipnig muta pata'taqatipnig we'gaw ta'nig mo wije'i tel pata'taqatigupnig 'st'ge' Atao'q ta'n telta'tegepnaq. Elistua'pna Gjinisgaml ta'n telimt'pnn. Ta'n newgte'jit ji'nm Atao'q gis tla'teget nige' 'ms't wen elt pata'teget. Ta'n newgte'jit ji'nm Se'suguli gis tla'teget 'ms't wen gis tetapu'etew Gjinisgamewigtug.

¹⁵ Gat u wegla tapusijig mo wije'g. Ta'n tel pata'teget newgte'jit ji'nm Ata na ta'n te'sijig 'npu'titaq. Gat u ta'n wet tla'teget newgte'jit ji'nm Se'suguli pugwenniji pajiji ulapetmuaji. Gjinisgam pugwenniji mimajuinu'g ignmuaji ta'n tli ugs'tawiatag. Ula wet tla'teget ugjit newgte'jit ji'nm Se'suguli ta'n tetuji ul'telmaji. ¹⁶ Newgte'jit ji'nm Ata ta'n tel pata'teget gisa'laji mimajuinu'g ilsumujig aq ugtap'titaq mn'tua'gig. Gat u ula newgte'jit ji'nm Se'suguli ta'n gis tla'teget gisa'laji ta'n tel gaqais mil pata'taqatijig pisuiw apigsigtuanew aq tetapua'tinew Gjinisgamewigtug je tlia mo tel te'pnuq. ¹⁷ Teliq ta'n tel pata'teget newgte'jit ji'nm 'ms't mimajuinu'g weji 'npu'tijig. Amujpa na 'ms't wen nepg ugjit na newgte'jit ji'nm. Pas'g na me' mawi ms'gi'g ta'n gis tla'teget newgte'jit ji'nm Se'suguli. Ma' muniw ulapetmuaji aq pisuiw ignmuaji tetapua'tinew Gjinisgamewigtug aq apaji mimajultitaq wa'so'q.

¹⁸ Ta'n tel pata'teget newgte'jit 'ms't gis ilsumujig aq 'lgimataq mn'tua'gig. Elt pa na wijej ta'n tel getlamia'teget igtig newgte'jit gis smugt'tew ugtlue'utiwal aq 'ms't wen gis tetapuita'new Gjinisgamewigtug. ¹⁹ Newgte'jit ji'nm ta'n tel list'g na pugwenniji wet nigtuita'lipni Gjinisgamewigtug muta pata'tegewinu'g. Aq elt pa na wijej newgte'jit ji'nm ta'n tel jigsitg na pugwenniji gtlamia'tinew Gjinisgamewigtug.

²⁰ Tplutaqan ignmugsi'gup ugjit gegnua'tugsinenu ta'n teli op'la'taqati'gw aq ta'n tel gaqais mili pata'taqati'gw. Gatu ta'n tel piam lue'uti eimu'g na Gjinisgam uggelul'gm ta'n teli ulapetmugsi'gw me' ap aji ma'mun musga's'g ugjit apoqonmugsi'gw. ²¹ Ta'n tujiw elue'uti ilgwenugsi'gup na tujiw etl pata'taqati'gup aq apugjig 'npmu'titesnu aq ilsumugsitesnu mn'tua'gig. Gatu nige' Gjinisgam teli ul'telmugsi'gw aq ignmugsi'gw uggelul'gm glaman getlamia'tinenu. Gisa'lugsitesnu guguntesnu iapjiwewe mimajuaqan wa'so'q. Na wet tla'teget ta'n Westaulg gis tla'teg'p, Westaulg ta'n assumugsi'gw.

6

Gjinisgamewigtug el mimajulti'gw ta'n Se'suguli tel pualugsi'gw

[Npuinu mo goqwei gis tla'tegegw. Ginu mawnugsi'gw Se'sus ta'n gisi np'g'pnaq gujjiewigtug. Nige' pa na wijej aq 'npuinu mu nugu elue'uti assumugsinenu gatu awna Gjinisgamewigtug el mimajulti'gw ta'n Se'suguli tel pualugsi'gw.]

¹ Gatu taluetesnu nige'? Etug telteg siaw pata'taqati'gw glaman Gjinisgam uggelul'gm me' ap aji ma'mun musga's'g. ² A' na moqwa'! Gjinisgam ejigla'lugsi'gup elue'utigtug aq pa na wijej aq nepmu'ti'gw maw Se'suguli gujjiewigtug. Glaman ma nugu gis tl siaw mimajulti'gw elue'utigtug. Nepu'ti'gup aq tepegisa'lugsi'gw lue'uti ta'n teli assumugsi'gup. Ma gis tl siaw mimajulti'gw wijej. ³ Amujpa na ula geituoq. Ta'n tujiw sign'tasulti'gweg na toqwa'lugsi'gup Se'sugulieg. Ginu ta'n tel sign'tasulti'gup pa na wijej aq teli npmu'ti'gw st'ge' negm ta'n teli np'g'pnaq. ⁴ Ta'n tel sign'tasulti'gup pa na wijej aq wit toqwa'lug ta'n teli np'g'p Se'suguli aq pa na wijej aq maw utqatalugsi'gup maw negm. Gis minunsiteg ujil ugml'gigno'timg, ta'n maw gepme'lil. Pa na wijej ginu sign'tasulti'gw glaman gis tetapu mimajultitesnu, ujil ugml'gigno'timg.

⁵ Aq ginu newgte'ji'gup maw Se'sugulieg aq newgte'ji'gup ta'n negm teli np'g'p pa na wijej ginu ngute'jitesnu maw negme'g aq wijej tli unaqa'lugsitesnu 'st'ge' negm ta'n tel minunsi. ⁶ Na nige' ula geitu'g ginu ta'n i' tlo'ti'gupneg pa na wijej aq gisi npmu'ti'gup maw Se'suguli gujjiewigtug glaman Gjinisgam gisi seioqwa'tutew ta'n i' tlo'ti'gupneg ta'n apji'gtu pata'taqati'gup glaman ma tli gnamug ta'n tel pata'taqati'gup aq ma nugu elue'uti assumugsigw. ⁷ Ta'n tujiw mimajuinu nepg mo nugu elue'uti assumgwi'tij. Ta'n tujiw nepm ma nugu gi'l piam pata'tegewn. ⁸ Pa na nepmu'ti'gus maw Se'suguli getlams'tmu'g aq geitu'g maw mimajultitesnu maw negm. ⁹ Muta geitu'g Se'suguli gis minunsi'naq aq ma nugu 'npmug. 'Npuaqan mo nugu geggunmug ml'gigno'ti assumug. ¹⁰ Ta'n teli np'g'p Se'suguli iga'lugsi'gw ta'n amgwes elue'uti assumgwi'tip muta gaqi apangit'pnigl ugjit 'gtlue'utinal. Ula teliaq iapjiwewe'tew. Pas'g newgt nepg'p ugjit gis tla'tegen aq nige' apaji minunsit aq iapjiw mimajitew aq ma nugu suisga'tm't ta'n tel toqwe'tij Gjinisgam. ¹¹ Pa na wijej tli angita'sulti'gw gilew gis nepu'tioq maw Se'suguli glaman ma nugu ignmuawoq lue'uti assumugsioq gatu awna nige' tel mimajultioq tetapua'lanew Gjinisgam. El mawa'lugsioq Se'suguli ta'n teli 'np'g'p. Na telteg tli angita'sultinew. Se'suguli ignmugsioq ml'gigno'ti piltu mimajultioq.

¹² Mut nugu ignmatmnew elue'uti assumugsinew 'gtinnewa'q aq mut jigs'tmnew ta'n teli gsatmoq gilew awna jigs'tug Gjinisgam. ¹³ Aq mut eliamsiw ta'n pas'g goqwe'l gi'leg pata'tegen gisna e'wugsin ugjit ta'n goqwe'l mo gelu'lgtnugl aq mut siaw pata'tegeun. Gis eimu't'p elue'utigtug pa na wijej aq gisi npmu's'p gatu Gjinisgam apaja'l'sg'p negmeg aq ignmu piltu mimajin. Glaman liamsin negmeg ugjit tetapu e'wugsin gelu'lgigtug. ¹⁴ Mo teltenug ignmatm elue'uti assumulin muta el mimajin Gjinisgamewigtug. Mo ta'n tel majulgwatmun 'tplutaqan gatu awna ta'n Gjinisgam teli ul'telm'g.

Telteg tetapu mimajultinenu

¹⁵ Westawugsi'gw ta'n Gjinisgam teli ul'telmugsi'gw. Etug tel'ta'sulti'gw siaw pata'taqatinenu muta mo majulgwatmugg 'tplutaqan ugjit ugs'ta'titesnu. Gatu mo telianug. Ma gis siaw pata'taqati'gw. ¹⁶ Amuj ula geituoq. Ta'n tujiw eliamsultioq ta'n teli assumugsioq aq jigs'tuoq na gilew gisteju'l'tioq ta'nig iganpugutugsioq. Pa na ignmatm elue'uti assumulin gisa'ultew mn'tua'gig lien. Gatu awna ignmu Gjinisgam assumulin negm gisa'lultew tetapu'en ta'n negm tel nmisg. ¹⁷ Newgte'jigeg assumugsioqop lue'uti gatu miwatmuanej Gjinisgam nige' jigs'tmuoqol teliaqewe'l ta'n Se'suguli tel gina'muep aq nige' ta'n tl gina'mugsioqop. Nige' gilew ta'n jigs'tmuoqol ula teliaqewe'l wejiaq 'ggamlamunuaq.

¹⁸ Nige' Gjinisgam ejigla'lugsioq elue'utigtug ta'n teli assumugsiogop aq nige' gistejuultioq Gjinisgam ugjit. Etl lugutioq ugjit negm glaman gis tetapua'taqatitoqs'p. ¹⁹ (Ni'n etl wi'gm ta'n i' lo'tl'ijig mimajuinu'g. Pata'taqatijig te'sigis'g.) Aq pa na wije'i gilew i' gistejuultioqop ta'n tel gaqais milamu'g elue'uti aq winsuti. Gatu nige' amujpa gistejuultioq ta'n te's'g goqwei getlamiaq aq sape'wig aq gegnu pmita'ioq ta'n tel puatg Gjinisgam.

²⁰ Ta'n tujiw elue'uti assumugsiogop mo sespete'tmuoq ta'n tetapua'latogs'p Gjinisgam aq ta'n goqwei tetapu'aq. ²¹ Goqwei nige' weja'tun ta'n tel pata'teget'p ta'n goqwei nige' netaqoqtmn. A' na moqwa' gelu'lgtnug. Ta'n gi'l dlat'eteget'p na mn'tua'gig pm lietes. ²² Gatu nige' mu nugu lue'uti assumugsiwoq awna nige' Gjinisgam elugoug aq assumugsiog. Nige' ta'n gis tliaq wajua'tuoq 'gmimajuaqanmual aq gisa'l'sg ta'n tel gigji majulgwaliq negm aq tela'tegen ta'n tel puatg aq me' enmiaq guguntes iapjiwewei mimajuaqan. ²³ Na mimajuinu ta'n pata'teget' msntew ta'n ganie'wij. Te'p'g lietew mn'tua'gig. Gatu mimajuinu ta'n getlams'tuatl Se'sugulial' msntew iapjiwewei mimajuaqan ta'n Gjinisgam pisuiw ignmuatew.

7

Ta'n teliaq ugjit ta'nig tepqat'ig

[Ta'n tujiw newgte'jit' np'g igtig gisi il malie'win. Na musga'tugsi'gw ta'n iga'lugsi'gw ta'n tel majulgwatmu'g Mowisewei 'tplutaqan ugjit ugs'tan ta'n tujiw Se'sus nepgeg ugjit ginu.]

¹ Wijigatulti'gw amuj nestasultioq ta'n getu tlimuloq muta 'ms'ta'n te'sioq geituoq 'tplutaqan. Mimajuinu amujpa tla'tegen ta'n telteget' 'tplutaqanigtug ta'n teli pgitawsij. ² Gatu ta'n tujiw 'np'g mo nugu jigsitg ula muta 'npuinu mo goqwei gis tla'tegetew. Pa na wije'i aq nige' telteget' 'tplutaqanigtug e'pit tepqatg toqwe'gig ugji'nmuml aq mo teltenug sespo'tegenew. Gatu awna ugji'nmuml neplisn na tujiw gisi il malie'witew. 'Tplutaqanigtug menaqqajewei assumisit. ³ Gatu toqwama'tij igtig j'i'nmul toqo me' ugji'nmuml mimajilit negm tlu'i'taten 'tqonasu. Gatu ugji'nmuml neplisn na tujiw gisi malie'wi'tij igtig j'i'nmul aq mo tqonasu muta menaqqajewei assumisit. Na telteget' 'tplutaqanigtug. ⁴ Wijigatulti'gw pa na wije'i aq ginu ta'n tleiaulti'gw Se'sugulieg. Iga'lugsi'gup ta'n tel majulgwatmn 'tplutaqan ugjit ugs'tan. Ta'n Se'suguli weji np'geg aq minua'luteg, ginu ta'n getlams'tasulti'gw ap mawolugsi'gw negmeg. Pa na wije'i aq maw nepmu's'p maw negm aq nige' ignmugsi'gw na ml'gigno'ti piltu mimajultitesnu. Ma nugu majulgwatmugg sa'qawel' 'tplutaqan ugjit ugs'tan. Tleiaulti'gw Se'sugulieg aq piltu mimajulti'gw aq e'wugsi'gw elugoug Gjinisgam. ⁵ Ta'n tujiw el mimajultigup ginu ta'n tel puatmugup elue'uti assumugsi'gup gaqinal. 'Tplutaqan gegnu'a'tugsi'gw ta'n teli opla'taqati'gw aq ginu me' getu pata'taqati'gw aq siaw pata'taqatinenu. Apji eimu'ti'gup elue'utigtug. Gisa'lugsitesnu 'la'nenu mn'tua'gig. ⁶ Na nige' ginu 'gjitm iga'lugsi'gw ta'n 'tplutaqan assumugsi'gup muta nepmu'ti'gup maw Se'sugulial. Amgeseweieg gennugsi'gup pa wije'i aq pisulti'gup laplusang. Gjinisgam elugoug mu nugu ta'n tel majulgwatmu'g Mowisewei 'tplutaqan ta'n me'saqan wi'gas'g ugjit ugs'tan gatu awna jigs'tu'g Wejuli Nisgam ta'n apoqonmugsi'gw aq ignmugsi'gw ml'gigno'ti na tl mimajultinenu.

'Tplutaqan aq elue'uti

⁷ Gatu taluetesnu nige'. Na 'tplutaqan mo gelu'lgtnug. A' na moqwa'. 'Tplutaqan gelu'lg. Gatu musga's'g ta'n tel pata'tegei. Muta mu ni'n 'gji'tugapnn pata'tegen ta'n tujiw puatm ta'n goqwei igtig mimajuinu'g assutg mo 'tplutaqan tluen, "Mut wisguow!" ⁸ Lue'uti gisa'lit tla'tegen ta'n tel gaqais milamu'g wisguo'qonn. Ta'n tujiw 'tplutaqan telueg, "Mut wisguow!" Elue'uti gisa'lit tla'tegen. Mo 'gji'tugapnn pata'tegewinu mo 'tplutaqan i'gt'nug. ⁹ Etna na ugjit tel ulo'tegeiapneg gesgma'q gisi ns'tasiwaneg 'tplutaqan. Gatu ta'n tujiw 'tplutaqan geituaneg aq ta'n goqwei mo teltenug tla'tegew na tujiw getu tla'tegei. Na tujiw seioqwiei ugjit 'ntlue'uti'l. Na tujiw melgignewa's'g elue'uti aq getu pata'tegei. ¹⁰ Ta'n tel menaqqajewei majulgwatm 'tplutaqan na tel piam seioqwiei ugjit 'ntlue'uti'l. 'Tplutaqan ta'n Gjinisgam ignmatoq ugjit ilgwenugsi'gw Gjinisgamewigtug gegnu'a'tuitl ta'n teli opla'tegei aq na weji pata'tegei aq pem liei mn'tua'gig. ¹¹ Gistesguigl elue'uti'l. 'Tplutaqan e'w'g ugjit gisa'lin me' ma'muni pata'tegen. Sewisga'tuap 'tplutaqan aq elsutasiap tli gtpa's' mn'tua'gig. Elue'uti na tela'tegeg.

¹² Na 'tplutaqan gelu'lg aq wejiaqal Gjinisgamewigtug aq telimugsi'gw ta'n Gjinisgam puatmugsi'gw tla'taqatinenu aq apoqonmugsitesnu. ¹³ Etug ta'n goqwei gelu'lg na 'tplutaqan pegisituit 'npuaqan. A' na moqwa'. Elue'uti na tela'tegeg. Ta'n teli e'w'g ta'n goqwei gelu'lg, elue'uti pegisituij 'npuaqan ugjit ni'n. 'Tplutaqan gis musga'tuaten ta'n goqwei gis tela'tegei elue'uti giasgiwewei. Ta'n 'tplutaqan telueg, "Mut pata'tegei!" na tujiw me' getu pata'tegei. Elue'uti me' naji ma'muni musgas'g aq me' ntaqo'qona'lugsi'gw.

Ta'pu nemi'gl'ji'nm ta'n teli angita'sit

¹⁴ Geitu 'tplutaqan Gjinisgamewigtug wejiaq gatu ni'n pas'g mimajuinu. Elue'uti gistejue'galig aq assumig. ¹⁵ Mu nestasiw ta'n teleiawi muta mu gis tla'tegew ta'n goqwei getu tla'tegei gatu awna opla'tegei ta'n masgeltm. ¹⁶ Getu' tetapua'tegei gatu me' siaw pata'tegei. Na ula musga's'g wel'te'tm na 'tplutaqan tetapu'aq gatu mo gisi nguti tla'tegew. ¹⁷ Mu na esma ni'n getu opla'tegei gatu awna na elue'uti ta'n 'ntinneg eteg gisa'lit tla'tegen. ¹⁸ Geitu ni'n 'ntangita'suaqanm aq 'ngamlamun mo gisa'linug ula'tegen muta pas'g ni'n mimajuinu. We'gaw tlia getu ula'tegei mo gis geggunmu ml'gigno'ti na gis tla'tegew. ¹⁹ Mo gisi wela'tegew ta'n ni'n getu tla'tegei gatu awna opla'tegei ta'n mo getu tla'tegew. ²⁰ Pa na opla'tegei ta'n mo 'gtu tla'tegew. Na ula telueg mu ni'n ta'n tla'tegew awna na lue'uti 'ntinneg eig na gisa'lit tla'tegei.

²¹ Etna na ula ta'n gis tliaq ugjit ni'n. Ta'n getu ula'tegei na ml'gigno'ti ugjit tla'tegen mo geggunmu. Ta'n goqwei winjig apjiw neia's'g. ²² Ta'n telgi'g 'ngamlamun getu ula'tegei aq getu majulgwatm Gjinisgam ugt'plutaqanml. ²³ Gatu nige' piltua's'g ugjit ni'n. Nat goqwei eteg 'ntinneg ta'n gisa'lit listmun Gjinisgam ugt'plutaqanml ta'n 'ntangita'suaqanm aq 'ngamlamun wel'te'tg. Elue'uti ta'n elugweg 'ntinneg wissuignemuit aq assumit pa wijei aq laplusang pisian. ²⁴ Na we'gwi ewle'juinui. Wen ta'n ugs'tawi'tew ni'n ta'n ilgwenj lue'uti muta ni'n pmlalsi mn'tua'gig? ²⁵ Miwatmaq Gjinisgam. Gjisaqamawminu na Se'suguli gisi ugs'tawi'tew. Negrn gis jigla'litew ta'n teli assumig lue'uti. Geitu ni'n getu majulgwatm Gjinisgam ugt'plutaqanm gatu awna mo gugunmu ml'gigno'ti ta'n ingutei tla'tega's. Na tetuji assumig lue'uti. Gatu Se'suguli gis jigla'lit.

8

Na Wejuli Nisgam gisi ignmugsi'gw na ml'gigno'ti ugjit gegnu pmien

¹ Ula teliac ugjit ta'nig getlams'tasultijig Se'suguliewigtug aq nige' mawa'laji negmeg. Gjinisgam ma apji ilsumagul ta'n wen gisi gtlams'tuatl Se'sugulial aq mawa'latl negmeg. ² Wejuli Nisgam ta'n teli ilgwenij ejigla'lit lue'uti ta'n teli assumip aq mn'tua'gig ela'lit. Wejuli Nisgam ta'n tel lugwet ignmugsi'gw na ml'gigno'ti ugjit piltu mimajultinenu aq ignmugsi'gw iapjiwewei mimajuaqan ginu ta'n mawo'lti'gw Se'sugulieg. ³ Ta'n 'tplutaqan ma gisi ugs'tawiagul muta mimajuinu mo gis gaqi majulgwatmug na Gjinisgam tla'tegep. Sewisga'toq ta'n elue'uti amgweseweieg assumugsi'gup ta'n tujiw petgimateg uggwisl. Mimajuinualsilipnn st'ge' ginu ta'n pata'taqati'gw gatu mo pata'tegeg negm glaman wissuignettew elue'uti. Na wet tla'teget ta'n teli np'g'pnaq ugjit 'gtlue'utinal. ⁴ Gjinisgam petgimappn uggwisl glaman ta'n Se'sus gaq majulgwatg Mowisewel' 'tplutaqan ginu weji gtlamia'titesnu Gjinisgamewigtug. Nige' Gjinisgam tel nmugsi'gw 'st'ge' gaqi majulgwatmu'g ta'n telgi'g 'tplutaqan muta mawnugsi'gw Se'suseg. Ginu ta'n tla'taqati'gw ta'n tel puatg Wejuli Nisgam mo ginu ta'n tel puatmuggw. ⁵ Ta'nig el mimajultijig ta'n tel puatmi'tij, ugtangita'suaqanmual ilgwegwi'titl ta'n negmow tel puatmi'tij. Gatu ta'nig el mimajultijig ta'n Wejuli Nisgaml puatmlj ugtangita'suaqanmual ilgwegwi'titl Wejuli Nisgaml. ⁶ Pa na el mimajulti'gw ta'n tel puatm'ugsi'gw na nigta'lugsitesnu Gjinisgamewigtug ugjit 'gtlue'utinal gatu ilgwenusioq Wejuli Nisgam gisa'lugsi'gw 'gji'jianenu Gjinisgam aq wijitgweiwanenu. Ugjiatew mimajuaqan aq wantaqo'ti. Gjinisgam gisa'lugsi'gw iapjiw wijitgweiwanew aq gugunmnew wantaqo'ti 'ggamlamuninaq. ⁷ Ta'n tujiw mimajuinu'g el mimajultijig pas'g ta'n negmow tel puatmi'tij na getana'titl Gjinisgaml muta mo jigs'tmua'tigul Gjinisgaml ugt'plutaqanml aq 'lpa mo geggunmu'ti'gw na ml'gigno'ti gis tla'taqatinew. ⁸ Wegla ta'nig jigs'tmi'tij pas'g negmow ta'n tel puatmi'tij ma gis tetapua'la'tigul Gjinisgaml. ⁹ Gatu mo tel mimajiw ta'n tel puatmn. Tel mimajin ta'n Wejuli Nisgam ilgwen'sg muta Gjinisgam ugjiijaqamitl na Wejuli Nisgam el mimajij 'gtinneg aq ignmasg na ml'gigno'ti tla'tegen. Ta'n wen mo geggunmuaqul Se'suguli ugjiijaqamitl na Wejuli Nisgam mo negmeg tleiwigw. ¹⁰ Gatu Se'suguli 'gtinneg eig aq Wejuli Nisgam gisa'lultew siaw mimajites wa'so'q ta'n tel tetapu'en Gjinisgamewigtug. Na ula tliatew ugjit gi'l tlia nige' ga'qi np'tew ugjit lue'uti. ¹¹ Pa na Wejuli Nisgam 'gtinneg eig na tujiw Gjinisgam ta'n wenaga'lappn Se'sugulial nepliteg elt gisa'total gaqiwal ta'n np'tew apaji mimajin. Na Wejuli Nisgam 'gtinneg eig aq Gjinisgam wet tla'tegetew ugjit gi'l.

¹² Toqo nige', wijigatulti'gw, amujpa na tel mimajulti'gw ta'n Wejuli Nisgam tel pualugsi'gw mo ta'n ginu tel puatmuggw. ¹³ Gatu tl mimajultioq gilew ta'n tel puatmoq na gilew mn'tua'gig 'lta'toqs'p. Apji nigtuita'toqs'p Gjinisgamewigtug. Gatu Wejuli Nisgam apoqonmulturew ugjit pun pata'tegen gatu amujpa puatmn gi'l ilgwenjin ugjit pun pata'tegen aq amujpa tla'tegen ta'n negm tel puatg. Na tujiw iapjiw wijitgweiwates Gjinisgam wa'so'q. ¹⁴ Ta'nig jigs'tua'titl Gjinisgam ugjiijaqamitl na Wejuli Nisgam negmow na Gjinisgam un'jang. ¹⁵ Muta Wejuli Nisgam mo gisa'lugsiwoq ap we'gwata'sultinew

ugjit 'gtlue'utinal pa wijei aq gisteju'g gatu awna Wejuli Nisgam gisa'lugsioq Gjinisgam un'janitoqs'p aq na Wejuli Nisgam ugml'gigno'timg telui'tug Gjinisgam, "A'pa, Nu." ¹⁶ Wejuli Nisgam gisa'lugsig'w ta'n telgwitgl 'ggamlamuninal 'gji'tunenu ginu na Gjinisgam un'jang. Na glaman gis tluetesnu, "Ginu na Gjinisgam un'jang." ¹⁷ Na nige' ginu negm un'jang. 'Msntesnu ta'n te's'g goqwei gelu'lg ignmuaji ugtmimajuinung. Guguntesnu maw Se'suguli ta'n goqwei Gjinisgam geggunmuap ugjit negm. Pa na ulmajo'lti'gw ta'n tel lugowug Se'suguli aq teli angite'tmu'g 'st'ge' Se'suguli ta'n negm teli ul'te'tg'p ta'n teli ulmaje'g, gepmitelmugsitesnu maw negm.

Me' enmiaq tel gepmitelmugsitesnu

¹⁸ Nige' geitu ta'n tujiw Gjinisgam musga'tugsitesnu uggepmitelgaqanm aq gepmitelmugsitesnu wa'so'q na tujiw ta'n teli ulmajo'lti'gw ula ugs'tqamug pa wijei aq mo goqwei. ¹⁹ Ta'n te's'g goqwei Gjinisgam gisitoqop esgmaq ugjit Gjinisgam un'jang neia'tasultilin. ²⁰ Ta'n goqwe'l Gjinisgam gisitoqopnn gelu'lg. Gatu Gjinisgam gisite'tg'p 'ms't goqwe'l seioqwiatal weja'tegeggeg ta'n lue'uti eteg ugs'tqamug. Gatu iga'qt'tew na'gweg ta'n mo nugu tliatew aq 'ms't goqwei esgmaq na na'gweg. ²¹ Na'gweg iga'qt'tal ta'n tujiw ta'n goqwei gisita's'g'p aq ta'n seioqwiatal ugjit lue'uti ma nugu seioqwianug aq 'ms't goqwei maw Gjinisgam un'jang gepmite'tasultitaq. ²² Muta ginu geitu'g glapis nige' ta'n te's'g goqwei gisita's'g'p epetoqsit ta'n tel gitnmat pa na wijei aq ta'n teli gsnugowaqan telgi'g e'pit ta'n tujiw poqjipnet. ²³ Gatu mo pas'g ta'n goqwei gisita's'g'p epetoqsit na ginu ta'n geggunug Wejuli Nisgam na amgwesewei ignmatimgewe'l ta'n Gjinisgam ignmugsig'p elt epetoqsultig'w ge's esgmalug. Tetago'lti'gw ugjit Gjinisgam ignmugsitesnu ta'n goqwe'l geggunmuaj ugjit un'jann. Gjinisgam minua'lugsitesnu gaqinal. Menaqajewei iga'lugsitesnu ta'n teli assumugsig'p elue'utigug. ²⁴ Ta'n ginu elita'sulti'gug Gjinisgamewigtug etna na ugjit weji ugs'ta'ti'gug. Gatu nemitu'g ta'n goqwei esgma'tmu'g mo 'gjitm lita'suaqan muta gis eteg. Wen gis lita'sitew ta'n goqwei nemitoq? A' na mo wen. ²⁵ Lita'sulti'gug ta'n goqwei mo nemitug na ginu sangew esgmattesnu. Geitu'g 'msntesnu ta'n Gjinisgam teplumugsig'p. ²⁶ Wejuli Nisgam ta'n apoqonmugsig'w muta menaqana'ti'gw Gjinisgamewigtug. Mu ginu geitug ta'n tli a'sutma'ti'gug giasgiwewei ugu Wejuli Nisgam etawaqtmuatl Gjinisgam ugjit apoqonmugsinenu. Epetoqsit aq getmite'tg ta'n teli a'sutmesseugsig'w. Na teli sespetelmugsig'w. Mo eigtnugul glusuaqann ta'n gis thuetal. ²⁷ Gjinisgam ta'n nmitua's mimajuinu'g uggamlamunuaq aq ugtangita'suaqanmual saputapmuaji. Geituaq ta'n teli angita'silij Wejuli Nisgam. Etawaqtmatl Gjinisgam ugjit ugtmimajuinung aq negm ta'n teli ul'te'tg.

²⁸ Geitu'g ta'n pas'g goqwei tlia'ta'n ta'n tela's'g ginueg Gjinisgam maw lugowugsitesnu ugjit ulapetmnenu. Na tla'tegetew ugjit ginu ta'n gesalu'g aq wigumugsig'p ta'n negm tel'te'tg'p. ²⁹ Wegla ta'nig Gjinisgam gisi mgnaji ta'nig getlams'tasultijig na gis teppisa'laji glaman tlo'ltitaq pa wijei aq negm uggwisl. Glaman na uggwisl nige' amgwesewa'juilin ta'n tel pugwelwig wijigatulijig negmow ta'n mawa'la'titl muta getlams'tua'titl. Ugsisual na negm. ³⁰ Ta'nig Gjinisgam gis teppisa'laji na wigumaji. Ta'nig wigumapni elt tetapua'laji aq ta'nig tetapua'lapni elt gepmitelmaji aq me' gepmitelmataq wa'so'q.

Gjinisgam teli musga'tugsig'w ta'n teli gsalugsig'w ta'n Se'suguli gis tla'tegep ugjit ginu

³¹ Nige' teli gji'tu'g ula 'ms't ta'n Gjinisgam gis tla'tegep ugjit ginu goqwei gis tluetesnu? Gjinisgam wel'telmugsig'w. Wen ta'n gis wissuignemugsitesnu Gjinisgamewigtug. 'Lpa mo wen eimug ta'n gis tla'tegetew. ³² Mo nenaqijiatuagupnn ta'n teli ulmaje'lipnn uggwisl gatu iga'lapnn ugjit ne'po'qsilipnn ugjit 'ms't ginu. Teliq iga'lapnn uggwisl ta'n maw gepmitelmapnn. 'Lpa 'ms't goqwei ignmugsitesnu. ³³ Wen gisi pisuiw ilsumataq Gjinisgam gisi mgnaji mimajuinu'g? A' na mo wen gis tla'teget muta Gjinisgam teluep mo amsalteq goqwei eigtnug ugtinnewaq, tetapua'taqatinew ugjit negm. ³⁴ Wen eig ta'n gisi ilsumataq 'lta'new mn'tua'gig. Mo wen eimug ta'n gis tla'teget. Etna na Se'suguli ta'n weji 'np'g'p aq wesua'toqop ugt'punual aq minua'lut'p aq nige' ugtinaqanng epililt Gjinisgam. Negm etawaqtmuatl Gjinisgam ugjit ginu. ³⁵ Wen nige' ta'n gis nigtua'lugsitesnu ta'n teli gsalugsig'w Se'suguli tlia ulmajeiugsig'w, tlia gitnme'ugsig'w, amasgipnugsig'w, guisulti'gw, gisna ewle'ju'lti'gw, gisna 'nsano'qon eimu'ti'gw, gisna tlia ne'po'qsi'gw? Mo eigtnug goqwei gisi nigtua'lugsitesnu ta'n teli gsalugsig'w Se'suguli. ³⁶ Gatu ula ugs'tqamug gitnmo'qon weltesgmu'g ta'n Gjinisgam ugtwi'gatign telueg,

"Ugjit nige' gi'l Gjinisgam
appiw i'mu'tieg nsano'gonigtug
ta'n tel pita'q na'gweg.
Pa wijei aq jijgluewiji'g
ta'n tl ne'pa'ten

pa na wije ginu teleiugsi'gw."
Na telueg Gjinisgam ugtwi'gatign.

³⁷ Gatu ta'n pas'g goqwei gis thiaq 'gtinnenaq tetuji wissuignetmu'g muta Se'suguli apoqonmugsig'gw, negm ta'n mawi gsalugsi'gw. ³⁸ Muta weli gji'tu'g mo eigtnug ta'n tl nigtua'lugsitesnu ta'n teli gsalugsi'gw Gjinisgam. Pa na nepu'ti'gus gisna mimajulti'gw. Tlia ansale'wijig ma gis tla'taqati'gw, tlia mn'tu'g ma gis tla'taqati'gw, tlia ta'n nige' teliaq gisna ta'n thiatew me' enmiaq. Ma gis nigtua'lugsig'gw ta'n teli gsalugsi'gw Gjinisgam. ³⁹ Mo eigtnug goqwei musigis'g'tug, gisna ugs'tqamug epune'g ta'n goqwei gisita's'g ta'n gis nigtua'lugsitesnu ta'n Gjinisgam teli gsalugsi'gw. Gjinisgam ug'gsaltuaqanm musga'tugsi'gup ta'n Se'suguli Gjisaqamawminu teli np'g'p ugjit ginu.

9

*Mesge'g'p Poligap ugjit Lesui'paq
muta mo geitu'ti'gw ta'n tetapua'tinew Gjinisgamewigtug*

¹ Ta'n goqwei teluei na teliaq. Gjinisgam geitoq. Ni'n thieawi Se'sugulieg aq mo ni'n egsuow. Ni'n 'ntangita'suaqanm ilgwenit Wejuli Nisgamewigtug aq maw telimip ni'n etl thuei gigwajiaqewei. ² Mawi ms'gi'g ta'n teli ms'gei aq gaq suisga's'g 'ngamlamun ugjit ntmimajuinung na Lesui'paq. ³ Gsatmug gisi apoqonmaq ntmimajuinung ugjit negmow ugs'ta'tinew. We'gaw ugjit negmow wel'te'tm igalsin ugjit iltutnm ne'pa'n. Pas'g na ma gis thianug muta pas'g negm Se'sus ta'n weji np'g'p ugjit ugs'tawianew mimajuinu'g. ⁴ Negmow na 'Nnu'g teluisultijig Lesui'paq na Gjinisgam ugtmimajuinung ta'n gisi mgnapni. Negm gisitelmaji ugjit un'janitelmnaw aq wittoqwa'tmnaw aq nemitu'tip uggepmitelgaqanm ta'n teli espe'liti. Teplumapni ta'n tli ula'lataq aq ignmuapni 'tplutaqann Nisgamewe'l. Musga'tuapni aq nige' geitu'tij ta'n tli emtoqwalataq Gjinisgam Gisiteget teliaqeweigtug aq iapijwewei teplumtingewei mesnmi'tij. ⁵ Wettaqia'tijig Aplameg Isaqeg aq Je'gopeg. Se'suguli ta'n mimajuinualsip thieawit negmow. Negm Se'suguli mestai assusit aq Gjinisgam Gisiteget pua'laji 'ms't mimajuinu'g gepmitelma'tis iapijw. Na thiaj.

*Ta'nig maw gimaten maw Aplam
ta'n teli gtlams'tuatl Gjinisgaml*

⁶ Mo thuew ta'n Gjinisgam teli tputg'p menaq telianugup. Ta'n Gjinisgam teli tplumapni Lesui'paq giassiwewei teliaqap muta mimajuinu'g ta'n Gjinisgam gisi mgnapni aq mawa'lapni mu na pas'g Lesui'paq gatu elt me' pugwelielij igtig ta'n angua'lapni. ⁷ Mu 'ms't ta'nig wetagutmu'tijig Aplamo'q Gjinisgam un'jang. Gjinisgam telimapnn Aplamal, "Pas'g ta'nig wettaqia'tijig Isaqeg tl maw gimaten maw gi'lewei." ⁸ Na telueg, "Mo 'ms't ta'n te'sijig mijua'ji'g ta'nig ugs'tqamultijig Aplameg Gjinisgam un'jang." Gatu awna na mijua'ji'g ugs'tqamuilitl ta'n Gjinisgam teli tplumaji Aplamal aq Salaal tl maw gimaten maw negmow. ⁹ Gjinisgam na teli tplumapnn Aplamal ula glusuaqann, "Tetaputesg na'gweg iga'q, apaja'sites aq Sala ugguwisl gugunatal." Na teluet Gjinisgam.

¹⁰ Aq mu pas'g na ula. Ta'n tujiw Isaq pemigweteg malie'wit. Ugte'piteml teluisilitl Lepegga. Tel gne'geg tele'g. ¹¹⁻¹² Ta'n tujiw assma getu gugunaji 'tqope'jig Gjinisgam na telimatl, "Amgwesewa'j lugowatal wijigumatl." Gjinisgam na telimatl gesgmnaq ugs'tqamui'tigweg, gesgmnaq ela'taqatigweg winjig gisna gelu'lg. Na tel'telmatl 'mgnan maljewe'tl 'tqope'jl. Musga'tugsi'gw Gjinisgam gis tla'tegep ta'n tselsums, mu na ta'n mijua'ji'g gis tla'tegetij. ¹³ St'ge' ta'n tel wi'gas'g Gjinisgam ugtwi'gatign, "Je'gop gesalg'p gatu Isaqij'j mo tetuji gsalaaqap."

¹⁴ Eimu'tijig mimajuinu'g teluejig, "Gjinisgam mo tetapua'tegegw ta'n tela'tegej." Me'si we'jitua'tij amsalteg Gjinisgaml. Gatu mo telianug ta'n teluetij. 'Lpa pe'gaj mo amsalapuguegw. ¹⁵ Gjinisgam telimatl Mowisal, "Ewlielmates ta'n pas'g wen getu ewliteml'g aq ule'wates ta'n wen ni'n getu uleiug." ¹⁶ Gjinisgam mimajuinu'g ewliteml'maji mo na ta'n mimajuinu tel puatg gisna ta'n tela'tegej gatu awna Gjinisgam ta'n teli ewlitemlatl. ¹⁷ Gelu'lg wi'gatign telueg ugjit Palo ta'n etli elege'witewit Ijiptg, "Gjinisgam teluet, 'Etna na weji iga'lul ugjit elege'witewin ugjit nige'. E'wul aq gisa'laji mimajuinu'g ta'n telgi'g ugs'tqamu 'gji'tunin ni'n aq ta'n telgi'g 'ntml'gigno'tim.'" ¹⁸ Gjinisgam ewlitemlatl ta'n pas'g wen getu ewlitemlatl. aq igtigig ignmuaji metua'taqatilij. Gjinisgam musga'tuaj ta'n teli wegaiugtuatl Paloaal muta mo jigs'tagugul aq mo ewlitemmagul Gjinisgam ugtmimajuinung.

Gjinisgam ewliteml'maji ta'nig jigs'ta'titl

[Gjinisgam musga'tuaj mimajuinu'g ta'n teli iltumaji muta mo jigs'tagugul gatu elg ewliteml'maji ta'nig jigs'tatitl aq getlams'ta'titl.]

¹⁹ Newgte'jit gilew pipanimitew, "Pa na ula teliaqas goqwei ugjit Gjinisgam iltutmuataq ugjit na? Ignmuaji negmow pa na tela'taqatiliji. Wen ta'n wissuignematl Gjinisgaml? 'Lpa

mo wen.”²⁰ Gatu wenin ta gi'l Gjinisgam asitem't. Gisitaqanei wowji'j mo pipnimulug ta'n wen gisi'atl, “Goqwei wet tli'in na?” A' na moqwa'. Mo tla'tegegw.²¹ Mimajuinu ta'n gisiaji gisita'qanei wowji'j negm gis tli'atl ta'n tel puatg. Mego'tiliji eliaji aq anawgtiliji eliaji. Wijei sigu e'w'g.

²² Etna na ula ta'n Gjinisgam tel lugwet. Getu' musga'toq ugml'gigno'tim aq ta'n wegaiugt'gl elue'uti'l aq ta'n ilsumataq mimajuinu'g. Gis sa'q ta'nig opla'taqatijig te'pmi'tij ugtapulanew gatu Gjinisgam pegiji esgmalaji gawasgita'sultinew elue'utigtug. Gatu mo gawasgita'sultigw. Etna na ugjit ugtapulaji. Seoqwia'titaq ugtlue'utiwaq.²³ Glaman 'gji'jiaten uggepmite'lgaqanm ta'n teli ms'gi'g ugjit ginu ta'n ewlitelmugsi'gw. Ginu ta'nig Gjinisgam gis gisgajugtugi'gw ta'n tli ugs'ta'titesnu aq negm witoqwa'lugsitesnu aq gepitelmuksitesnu.²⁴ Ginu na mimajuinu'g ta'n Gjinisgam wigumugsi'gup. Eimu'tieg Lesui'peultieg aq maw gaqais milapegsultioq mimajuinu'g.²⁵ Ta'n Gjinisgam teluep aq ta'n iganigjitegewinu'q Oseiao'q tel wi'gig'p,

“Na Mimajuinu'g ta'n mo ni'newe'g
na tlu'i'tan 'ntmimajuinumg.
Aq ta'nig gaqais milapegsultijig mimajuinu'g
ta'n mo gesalaqig etna na negla gesalgig.

²⁶ Na'te'l na tliatew ta'n telimut'pnig,
'Mu na ni'n 'ntmimajuinumg'
etna na negla na mimajuinu'g
tlu'i'taten: Gjinisgam un'jang.

'Gjinisgam ta'n apji mimajit tlu'i'taq: Nn'jang.' ”

²⁷ Aiseiao'q igan gnuatut'p ugjit Lesui'paq. Teluep, “Je tlia Lesui'paq tel pugweli'tij st'ge' t'pgwan gigjiw sitmug pas'g tegle'ji'g ta'n ugs'ta'titaq.²⁸ Gjinisgam jaqali ilsumataq ta'n te'siliji mimajuinu'g ula ugs'tqamug aq ta'n teluep na tla'tegetew. Na.”²⁹ Gis nige' sa'q Aiseiao'q teluepnaq. “Pa na Gjinisgam Gisiteget ta'n mestai assutg mo ewlitelmugsi'gus ginu Lesui'peulti'gw 'lpa na gaq ne'po'qsi'gup ta'n te'si'gw. Pa na wijei aq giasgiwewei ta'n tela'toqop gjigann teluisigl Satm aq Gamola. Pas'g ewlitelmugsi'gw aq tegle'ji'gw esgwiej'gw.”

Lesui'paq mo menugeti'gw na

³⁰ Ula nige' ta'n teluei, “Ta'n tel gaqais milapegsultijig mimajuinu'g mo wejo'tmi'ti'gw gigwajia'tinew Gjinisgamewigtug gatu Gjinisgam gisa'laji gigwajia'tinew ta'n teli gt-lams'tasulti'tij negmeg.³¹ Gatu awna Lesui'paq ta'n gisi mgnapni wejo'tmi'tij gis gigwajia'tinew Gjinisgamewigtug ta'n tel majulgwatmi'tij 'tplutaqann gatu mo gissotmi'ti'gw.”

³² Nat wen pipanigesit, “Goqwei ugjit mu gis tla'taqati'gw?” Mo gis tla'taqati'gw muta melgotmi'tij negmow ta'n gis tla'taqatijig gatu mo Gjinisgam elita'sulti'tigul. Pa na wijei aq etoqwatesultijig aq pejitaqama'tijig. Na telueg mo geitu'ti'gw ta'n tla'taqatitaq.³³ Ta'n tel wi'gas'g Gjinisgam ugtwi'gatign,

“Iga'tu Sioneg
pejitaqanamgewei gun'tew
aq pejitaqama'titaq aq nisia'titaq.
Gatu ta'n wen Gjinisgaml jigs'tuatl
na negm ma 'pjitaqamagw
aq ma ewla'laq ta'n wen jigs'tuit.”
Na teluep Gjinisgam Gisiteget.

10

¹ Wijigatulti'gw etawaqtmag Gjinisgam ta'n telgi'g 'ngamlamun ugjit ta'n te'sijig 'ntmimajuinumg ugs'ta'tinew. Na tuijw 'ngamlamun ulgwitt'tew.² Etl tlimuloq ta'n goqwei geitu ugjit negmow. Getu' ma'mun tetapua'la'titl Gjinisgaml gatu mo teli ns'tasulti'gw ta'n tla'taqatitaq.³ Mo negmow gisi 'ns'tmi'tigw ta'n Gjinisgam gisa'laji mimajuinu'g gigwajia'tinew negmewigtug. Wejo'tmi'tij gisa'tunew gigwajia'tinew negmow ta'n getu tla'taqati'tij. Mo getu jigs'tua'tigul Gjinisgaml ta'n getu tla'tegelij ugjit gisa'lanew mimajuinu'g tetapua'tinew aq gigwajia'tinew.⁴ Gatu Se'suguli gis gaqi majulgwatmoqopneg 'tplutaqan ugjit ginu, glaman 'ms't wen ta'n getlams'tasilid na tetapu'etew Gjinisgamewigtug.

Ta'n wen Gjinisgaml elita'sitl na negm ugs'tatew

⁵ Etna na ula ta'n Mowiso'q gis wi'gig'pnn ugjit ta'n tetapua'tinew Gjinisgamewigtug ta'n tel majulgwatmi'tij 'tplutaqan. Ewi'g'g'pnn, “Na mimajuinu ta'n wajui majulgwatg 'tplutaqan ta'n telueg ugjit tetapu'en Gjinisgamewigtug iapjiw mimajitew.” Na getloqo na! Gatu mo wen eimug ta'n gis tla'tegegw.⁶ Etna na ula Gjinisgam ugtwi'gatign telueg

ugjit mimajuinu'l tetapu'elilit Gjinisgamewigtug ta'n teli gtlams'tasilij. Telueg, "Mut thuew 'ggamlamung. Wen gis unagiataew wa'so'q nmisguatal Westaulgl aq etamatl 'jugu'a. Nisa'si.' aq gis nisa'latal ugjit ugs'tauginsenu." ⁷ Aq mut thuew we'gaw ula, "Wen ta'n nige' gis nisa'sitew epune'g ta'nig nepu'tipnig eimu'tijig gisi gtaqqa'latal Westaulgl aq gis minua'latal."

[Mo wen gis tla'tegegw muta Se'suguli gis pegising'p ula ugs'tqamug nepg'pnaq aq apaji minunsipnaq aq nige' ugjijaqamitl eimlilit ta'n eimu'ti'gw.]

⁸ Etna na ula ugjit Gjinisgam ugtwi'gatign telueg ugjit mimajuinu'l tetapu'elilit Gjinisgamewigtug ta'n teli gtlams'tasilij Se'suseg. Etl pestunmatmeg Gjinisgam ugtagnutmaqanm ugjit lita'sin Se'susewigtug. Gis nutmn ula agnutmaqan. Gis thues teliaq aq gisi gtlams'tasites 'ggamlamung. Na wijei ta'n ninen pestunmatmeg ugjit 'gtlams'tasin Se'susewigtug. ⁹ Pa na etl glusin aq gigwaji thuen mimajuinuigtug, "Getlams'taq Se'sus na Westaulg ta'n mestai assusit." aq 'gtlams'tasin 'ggamlamung Gjinisgam weji unaqa'lapnn ta'n teli np'g'p na gi'l weji ugs'tates. ¹⁰ 'Ggamlamung weji gtlams'tasin aq Gjinisgam gisa'lultew tetapu'en. Ta'n tuijw etl glusin mimajuinuigtug aq tlimjig ta'n teli gtlams'tasij Gjinisgamewigtug na weji ugs'tates. ¹¹ Ta'n Gjinisgam ugtwi'gatign telueg, "Ta'n wen getlams'tuatl Gjinisgam ma 'ntage'ug. Gjinisgam mu amsalimugugul, ma ewla'lagul." Na! ¹² Ta'n pas'g wen gisi ugs'tatew. Gjinisgam ma wen piam piltua'lagul Lesui'p gisna mo Lesui'pewigw. Pas'g newgte'jit Gjinisgam Gisiteget ta'n mawi espe'g. Pajiji ule'watal ta'n tegen mimajuinu'l etawaqtmatal apoqonmagun. ¹³ Ta'n tel wi'gas'g Gjinisgam Gisiteget ugtwi'gatign. "Ta'n pas'g wen etawaqtmuatl Gjisaqamaw Se'susal Gjinisgam ugs'tawiatl."

¹⁴ Gatu tal gis tawaqtmuatal Gjinisgam ta'n tuijw mo 'gtlams'tasigul? Tal gisi gtlams'tasitew ta'n menaq nutmug na gelu'lg agnutmaqan? Tal gis nuttew gelu'lg agnutmaqan, menaq wen al pestunmatmug gelu'lg glusuaqan? ¹⁵ Tal gis pestunmuatew ta'n tuijw menaq elgi'mam'gig nuji pestung? Ta'n tel wi'gas'g gelu'lg wi'gatign, "Pegisitugsieg gelu'lg agnutmaqan aq nige' we'gaw ul'ta'sultieg. Welm'tu'tijig negmow aq elgimujig Gjinisgamewigtug." ¹⁶ Gatu mo ms't wen jigs'tmug gelu'lg agnutmaqan. Aiseiao'q 'lpa na negm teluep, "Gjisaqamaw pas'g tegle'ji'g ta'n mesnmi'ti'gw gelu'lg agnutmaqan uggamlamunuaq." ¹⁷ Amujpa nat wen elt pestunmatg aq wesumatl Se'sugulial aq na tuijw mimajuinu nutmi'tij gelu'lg agnutmaqan. Amujpa na tmg nutmi'tij gelu'lg agnutmaqan ge'g menaq getlams'tmi'tigw.

¹⁸ Gatu ni'n Poligap pipanigesi, "Etug Lesui'paq mo gis nutmua'tij Gjinisgam ugglusuaqanml?" Getletug gis nutmi'tij ta'n Gjinisgam ugtwi'gatign telueg,

"Na gelu'lg glusuaqan

enmi usgutas'g 'ms't tami.

Se'sa's'gl Gjinisgam ugglusuaqanml

ta'n telgi'g ugs'tqamu.

Aq ta'n tel gaqais milapegsultijig

mimajuinu'g nutma'tijig."

¹⁹ Ap pipanigesi, "Etug Lesui'paq mo gisi ns'tmu'tigw gelu'lg agnutmaqan?" Amuj nestmi'tij aq Mowis ewi'g'g'p ta'n Gjinisgam telimji Lesui'paq,

"Gisa'lultoqs'p gilew Lesui'pewioq

wisgualatoqs'p aq ugguaiatoqs'p

ta'n ewnaso'ltijig mimajuinu'g."

²⁰ Tel gne'geg Aiseiao'q melgita'sit aq telimaji ugtmimajuinumg na Lesui'paq, ta'n Gjinisgam telimji,

"Mimajuinu'g ta'nig mu gwilugupnig na we'ji'jig.

Ta'nig mu al pipanigesultigupnig

ugjit ni'n, neia'si ta'n eimu'tijig."

²¹ Gatu ugjit Lesui'paq Gjinisgam wesgumapni teluet,

"Te'sigis'g siaw pipanimgig

Lesui'paq jugwita'new ni'neg.

Gatu siaw melg'sultijig

aq mo getu 'lta'gwig."

Na teluet Gjinisgam.

11

Gjinisgam ewlitemaji Lesui'paq

¹ Pipanigesi, "Etug Gjinisgam mo menuege'gupnig ugtmimajuinumg?" A' na moqwa'. Na menuegeji. Pewalaji aq menuegeji. We'gaw ni'n na Isle'lewi. Wetagutm Aplameg

aq wetagutm ta'nig pitu' uji'l na Penjamina. ² Gjinisgam mo ejigla'lagusni ugtmima-juinumg ta'nig amgwesewei gisi mgnapni. Geitu'n ta'n Gjinisgam ugtwi'gatign telueg ta'n ewi'gas'g ugjit Ilaijao'q. Etawaqtmuatl Gjinisgaml ugtapulan Lesui'paq. ³ Telimatl Gjinisgaml, "Gjisaqamaw, ni'n pas'g newgte'ji ta'n esgwiei aq getu ne'pa'ijig. Ne'po'tipni'g iganigjitegewinugi'g aq gaq suiste'mi'titeg patgulmesigaqaneg aq gisa'lapni mimajuinu'g mo emtoqwalulin gi'l." ⁴ Gatu Gjinisgam na teli asitematl, "Ni'n luigneg pituiptnnaqanijig mimajuinu'g geggungig ta'n mo eli a'sutma'ti'gw Pe'lal." Na alt tel'ta'sultipnig Pe'lal nisgamewilil gatu mu na. ⁵ Pa na wije aq nige' me' ta'sieg eimu'tieg Lesui'peultieg ta'n Gjinisgam gisi mgnapni aq ewlitemaji. ⁶ Gjinisgam mawi ewlitemaji. Etna na ugjit negm gisi mgnaji. Mo te'pmi'tij gatu Gjinisgam ewlitemaji. Mu na ta'n goqwei gis tla'taqati'tis gisna ta'n gisi gtantun gatu awna ta'n Gjinisgam gisi mgnaji mimajuinu'g. Muta Gjinisgam ugtewlite'lgaqan mo wejianug lugowaqanigtug.

⁷ Ta'n goqwei gwilmi'tip Lesui'paq mo we'jitu'ti'gw. Getu' tetapua'tinew Gjinisgamewigtug gatu mo gis tla'taqati'gw. Etna na negmow tegle'ji'g mimajuinu'g ta'n wigumgwi'til Gjinisgaml. Etna negmow we'jitu'tij. Esgwiejig poqji gepistaqana'tijig aq mo Gjinisgaml nutua'tigul ta'n tujiw wigumgwi'til. ⁸ Ta'n Gjinisgam wi'gatign telueg, "Gjinisgam ignmuaji tlo'ltinew ta'n tel puatmi'tij. Mo getu nutmu'ti'gw aq mo getu nemitaqati'gw. Aq me' nige' gisgug mo gis tetapu angita'sulti'gw ta'n goqwe'l Nisgamewe'l." ⁹ Aq Ta'pito'q teluet, "Eli a'sutmai

aq etamg Gjinisgam gise'wan

aq gis gejjigaqewtesgaq

ta'n tujiw pestie'ulti'tij.

Pewalgig nisiattaq aq ugtap'titaq.

¹⁰ Eli a'sutmai,

uljaqa ugpgugual 'pgoji n'tutaaq

aq ma gis nemitaqati'gw

aq gis ulmajo'ltitaq

ta'n teli opla'taqati'tij."

Na teli a'sutmap Ta'pito'q.

¹¹ Nin, Poligap telimuloq, Na Lesui'paq mo menuegeti'gw ta'n tel'te'tmlj Gjinisgaml gatu me' enmiaq menuege'titaq. Pata'taqatipnig ta'n mo menuege'tigul Se'susal pa na wije aq pejitaqama'tijig. Gatu nige' ta'n gis tliaq ta'n tel gaqais milapegsultijig mimajuinu'g westa'tijig. Na wej gisa'lataq Lesui'paq tl wisgua'tijig aq me' enmiaq puattaq. ¹² Na Lesui'paq ta'n mo menuege'tigul Se'susal igtigig mimajuinu'g gisi msnmi'tij ta'n goqwe'l gelu'lg. Ta'n tegle'ji'g Lesui'paq getlams'tasultijig pugwelwig ta'n gaqais milapegsultijig mimajuinu'g gisi gtlams'tasultijig Se'suseg. Me' gatu pajiji gelu'lg ta'n tujiw Lesui'paq gawasgita'sultitaq aq 'ms't mimajuinu'g 'gtlams'tasultitaq.

Ta'nig mo Lesui'peulti'gw pa na wije aq 'psetgunji'tl

weja'toq segewigwet olipiemnaqsi

aq nasa'toq iga'taqasit olipiemnaqsi'g

¹³ Nige' gelululoq gilew ta'n tel milapegsultioq mimajuinuultioq mo Lesui'peultiwoq. Apostale'witewi ugjit gilew. Miwatmaq Gjinisgam ta'n telamu'g lugowaqan gisi ignmuj etl lugwei aq maw me'gite'tm 'ntlugowaqanm. Me' espe'g ula 'lgoqaqan ilgwengig igtigig Gjinisgamewigtug. ¹⁴ Etug 'ntmimajuinung gisa'la's wisgua'titaq ta'n igtigig getlams'tmu'tijig gelu'lg agnutmaqan aq na weji ugs'tawianew. ¹⁵ Ta'n tujiw Lesui'paq ejiglapasuala'titeg ta'n Gjinisgam gisite'tg, igtigig mimajuinu'g Gjinisgam gisa'laji witapetultinew. Ta'n tujiw Lesui'paq apaji gisua'laten tetuji ul'ta'sultitaq aq pa na wije aq apaji mimaju'atitaq Gjinisgamewigtug.

¹⁶ Ta'n tujiw gaq pisgo'tas'gl gulumgl toqwa'q na mawi amgwesewei pipnaqan mima-juinu el'toq gulumgewe'l wapejgl. Ta'n tujiw gi'teg, amgwesewei pugwe'ji'g pipnaqan Gjinisgaml ignmuaj. Pa na wije aq gaqi ignmuaj aq esgwiaq mijipjewe' wejitoq gulumgl gepme'gl. Aq pa na wije miti's ugji' sgl Gjinisgam ignmug mawi ignmug ta'n goqwei wejigweg na ugji' sgl. ¹⁷ Lesui'paq pa na wije aq 'psetgunji'tl iga'taqasit olipiemnaqsi aq gilew ta'n mo Lesui'peultiwoq pa na wije aq 'psetgunji'tl weja'toq segewigwet olipiemnaqsi. Pa na psetgunji'tl gnisgwastu temsajig iga'taqasit olipiemnaqsi toqosip na pilue'l segewigwet weja'toq 'psetgunji'j gnisgwastu nasa'toq iga'taqasit olipiemnaqsi smtug siawigwet aq weligwet. Gilew nige' ulapetmnew gelu'lg mimajuaqan ta'n Gjinisgam ignmuapnn Lesui'paq. Teli tplumapnn Aplamal aq maw un'jang. ¹⁸ Glaman mut penoqitelmug Lesui'paq muta nige' mo getlams'tua'tigul Se'susal aq tepgisita'jig Gjinisgamewigtug. Negmow pa na wije aq olipiemnaqsi 'psetgunji'tl temsa'sgl. Gatu mut me'ge'w gi'l. 'Psetgun

mo apoqonmagul ugjip'sg gatu awna ugjip'sg apoqonmuatl 'psetgun aq ml'gignewa'latl. Aq gi'l pa na wijei aq 'psetgunji'.

¹⁹ Newgte'jit te'sioq etug duetew, "Gatu Lesui'paq ejiglo'tujig glaman ni'n mawa'liten."

²⁰ Getletug na. Lesui'paq ta'n mo teli gtlams'tasultigupnn nigtua'lujig Gjinisgamewigtug aq gilew ta'n teli gtlams'tmu'tioq iga'taigl. Gatu mut me'ge'w ta'n goqwei gis tliaq 'gtinneg. Amujpa siawi gtlams'tmu'tioq. Ango'tmug aq uli angweiasultigw. ²¹ Mo Gjinisgam ewlitemagupni Lesui'paq ta'nig mo getlams'tua'tigupn aq tepgisita'jig Gjinisgamewigtug. Negmow tleiaultijig aq gilew mo tleiaultiwoq. Aq gi'l tel'ta'sin ewlitemulden mo siawi gtlams'tasiun? A' na moqwa! Mo gis tlianug! ²² Ge' angita'sin ta'n tetuji ulm'toq Gjinisgam aq ta'n mo ewlitemagul ta'n wen mo getlams'tua'tigul. Gjinisgam wetapulat' ta'n wen mo jigs'tug gelu'lg agnutmaqan gatu awna wele'w'sg gi'l ta'n jigs'tat. Gjinisgam siaw jigs'tat aq tla'tegetes ta'n tel puatg negm siaw uleiultew. Gatu mu tla'tegewn aq maw tma'lultew aq jigla'lultew. ²³ Lesui'paq ma siaw listua'tigul Gjinisgam l gatu awna 'gtlams'tasultitaq na tuijw Gjinisgam apajo'latan ta'n eimu'tilipnig. Gjinisgam tepiaq telignaj gisi apajo'lataq. ²⁴ Pa na wijei aq 'psetgunji' j'gnisgwastu segewigwet olipiemnaqsi ta'n temasgittasit aq nige' siaw nassigweg. Gisi iga'taqasit olipiemnaqsi pa na wijei gilew ta'n mo Lesui'peultiwoq angua'tugsioq maw Se'sugulial. Gatu me' apaji naqamaje't'tew 'psetgunji' ta'n wejiaq iga'tasit olipiemnaqsi apat naso'tmg na wijei miti'sigtug ta'n weji mn'jo'tigul. Pa na wijei aq Gjinisgam ugtmimajuinung na Lesui'paq gisi apajo'laji negmeg. Gjinisgam mawa'lugsioq gilew ta'n teli gtlams'tmu'tioq aq gisi apaji mawa'lataq ugtmimajuinung, 'gtlams'tmu'tinew.

Gjinisgam 'ms't ewlitemaji

²⁵ Wijigatulti'gw pewaluloq 'gji'tunew ula teliaqewei atejoqol geitas'g. Pa na nige' geitu'gus mo teli ugsualsultigw 'st'ge' natawo'ltigw. Ula teliaqewei telimuloq, "Na 'Nnu'g teluisultijig Lesui'paq melgatpa'tijig gatu ma listua'tigul Gjinisgam l iapijw. Pas'g etli mtua'taqatiji glapis ula gaqais milapeqsultijig mimajuinu'g ta'n 'gtlams'tasultitaq mawo'lanew. Nigtuita'jig aq ta'nig jigs'tua'titl Gjinisgam l el't'jig negmeg." ²⁶ Etna na ta'n teli ugs'ta'titaq Lesui'paq. Etna na ula ta'n teluep Gjinisgam ugtwi'gatignigtug, "Nujiugs'tawi'wet ugjietew na 'g'jigan Saion.

'Ms't goqwei gaq jigla'tutew elue'uti ta'n wetapeqsultijig Je'gopeg.

²⁷ Etna na ula ta'n goqwei teli tpluma's ta'n tuijw jiglo'tuaq ugtlue'utiwal."

²⁸ Na Lesui'paq mo jigs'tmu'tigw gelu'lg agnutmaqan. Etna na na'te'l weji pqotam-giaq elue'uti ta'n getana'titl Gjinisgam l. Etna na ula ulapetmugsioq ugjit pas'g gilew mo Lesui'peultiwoq. Gatu Gjinisgam gi's gisi mgnaji negmow Lesui'paq witapeultinew ugjit pitu' nmijgamijuagi'g. Na na'te'l wet nenuaji. ²⁹ Gjinisgam na mo apsgwite'tmugl. Mo getanagwi ta'n tegegi gisi mgnapni aq ta'n goqwei ignmaj mo apaji ugsua'tug. ³⁰ Amgweseweieg gilew ta'n mo Lesui'peultiwoq mo jigs'tawoqop Gjinisgam pa na wijei aq Lesui'paq tel listmu'tijig gatu nige' jigs'tmoq Gjinisgam aq ewlitemugsioq. ³¹ Nige' Lesui'paq mo jigs'tua'tigul Gjinisgam l. Pa na wijei aq Gjinisgam teli ewlitemugsioq na elt ewlitemuataq Lesui'paq ta'n jigs'tuanew. Nige' gisi ewlitemujig. ³² Gjinisgam ewlitemuataq 'ms't mimajuinu'g ta'n jigs'tuanew je tlia nige' ma gisi apoqonmalsulti'gw pun pata'taqatigw aq pa wijei aq laplusang pisultijig.

Miwatmuanej aq emtoqwalanej Gjinisgam

³³ Pajiji gelu'lg l ta'n Nisgam ewlitemugs'gw.

Tetuji ms'gi'g ugtangita'suaqanm.

Aq me' ne'tata'sit negm aq ginu.

Ma wen gisi gji'jiagul ta'n tel'te'tmlj Nisgam l.

Aq ma wen gis panwijgatmugul ugtawgti'l ta'n elielij.

'Lpa ma wen gisi ns'tuagul Nisgam l ta'n tel lugwelitl.

³⁴ Nisgam ugtwi'gatign telueg,

"Wen gejiatl

Gjisaqamawul ugtangita'suaqanml.

Wen ta'n teli ns'tu'et

tlimatal ta'n tla'tegelital?

³⁵ Wen ta'n gisi ignmuatl

ta'n goqwei apat apangituaten?

³⁶ 'Ms't goqwei gisitooqop Gjinisgam.

'Ms't goqwei mawn'g

aq musga'sg ugml'gigno'tim.
 Aq mestai assutg ugs'tqamug aq wa'so'q.
 Iapjiw gepmitelmanej
 aq emtoqwalanej Nisgam." Na tliaj.

12

Ta'n tla'tutes nige' ta'n elugoug Gjinisgam

¹ Wijigatulti'gw Gjinisgam Gisiteget tetuji gaqaisg ewlitelmugsi'gw. Etna na ugjit etawaqtmuloq la'sultinew Gjinisgamewigtug. Iga'tu 'gmimajuaqanm ugjit pas'g tla'tegen ta'n tel puatq negm mu gi'l ta'n tel puatmn. Lugowan pas'g Gjinisgam aq na tetapua'lan. Sape'wi ta'n tel majulg'waj. Ula na giwnaqajewei ta'n teli emtoqwaluj Gjinisgam Gisiteget 'ggamlamung. ² Mut siaw tl gamigsiw st'ge' wegla mimajuinu'g ta'n mo getlams'tmu'tijig gat u awna piltu gamigsin. Ignmu Gjinisgam 'ggamlamun gawasga'tultew ugjit glu'lgtn aq waqame'gtn ta'n teli angita'sin. Na tujiw gisi gji'tun negm ta'n tel pual'sg tla'tegen ta'n goqwei gelu'lg aq ta'n negm tetapua'l'j aq ta'n gigwajiaq.

³ Geituoq Gjinisgam ignmuj apostale'witewin ugjit gilew ta'nig mo Lesui'peulti'gw. Etna na ugjit 'ms't ta'n te'sioq wet tlimuloq ta'n telo'tigoq. Mut ugsami espite'lsiw ta'n tele'n aq mut me'ge'wn. Gat u awna menaqqajewei angita'sin ta'n teli gtlams'tasin aq ta'n Gjinisgam ignmas'p. Amujpa ilsumsin ta'n Gjinisgam pual'sg tla'tegen aq e'wmn na ml'gigno'ti ignmasg. ⁴ Ta'n tel milig ga'qi 'ms't goqwei piltu lugweg. ⁵ Pa na wijei aq nige' te'sunemigsi'gw mimajuinu'g. 'Ms't tleiaulti'gw Se'suguliewigtug. Mawa'lugsi'gw pas'g newgte'ji'gw aq apoqonmatulti'gw ta'n tel luguti'gw. Pa na wijei aq ga'qi ta'n tel lugweg, ta'n tel mawa'lugsi'gw na mawnutulti'gw. ⁶ Gjinisgam ta'n teli ul'telmugsi'gw ignmugsi'gul piltuamugl ml'gigno'ti'l. 'Ms't wen piltu lugwet. Amujpa e'wmu'g na ml'gigno'ti ta'n Gjinisgam ignmugsi'gup. Pa na Gjinisgam ignmasg's ml'gigno'ti ta'n tel pestunmatmn Gjinisgam ugtagnutnaqanm amujpa pestunmn ta'n tel melgi gtlams'tasin. ⁷ Pa na Gjinisgam ignmasg's ml'gigno'ti ta'n teli apoqonmajig igtigig aq ta'n teli apoqonmajig amujpa na e'wmn na ml'gigno'ti aq apoqonmatmn ta'n telgi'g pegwatun. Pa na Gjinisgam ignmasgl ml'gigno'ti ta'n tel nata' gina'muen, amujpa na gigwaji gegina'muen igtigig. ⁸ Pa na Gjinisgam ignmasg's ml'gigno'ti ta'n teli ulimj aq ajipjulj igtigig amujpa e'wmn na ml'gigno'ti ugjit apoqonmuan igtigig aq ajipjuljig. Pa na Gjinisgam ignmasg's ml'gigno'ti gisi atgnewa'tmn, amujpa natawe'n ta'n teli atgnewa'tmn. Pa na Gjinisgam ignmasg's ml'gigno'ti igani assusin, amujpa sangew elugwatmn 'ms't goqweigtug. Pa na Gjinisgam ignmasg's ml'gigno'ti ugjit wele'waji igtigig, amujpa wel'te'tegen ta'n teli ulieiaj.

⁹ Mut pas'g wesgiji angamusultinew teli gsalan igtigig awna 'gsalug ta'n we'gwi sipwatun. Masgeltmu ta'n goqwei winjig gat u ml'gnmug ta'n goqwei gelu'lg. Gugune'n ta'n goqwei gelu'lg 'ggamlamung. ¹⁰ Mawi gsaltultigw ta'nig getlams'tasultijig muta wijigatultioq Se'suguliewigtug. Uleiatultigw aq apji gepmite'ltultigw. ¹¹ Te'sigisg'g nespi ulgwijine'n Gjinisgam lugowan ta'n telgi'g 'ggamlamun aq ta'n telgi'g pegwatun. Mut male'w gat u awna attigna'si. ¹² Ta'n teli lita'sin Se'susewigtug ulgwijine'n. Ta'n tujiw metue'gl welgmn sangewe'n aq gisipugute'n aq apji migwitelm Gjinisgam aq a'sutma. ¹³ Ta'n tujiw ta'nig getlams'tasultijig se'g tle'g peita'tij mawi apoqonmu aq ignmu i'mn giguag. Ta'n tujiw mimajuinu ta'n getlams'tasit goqwei nuta'maj atgnewa'tmn ta'n gelu'lg agnutmaqan tli usguttew.

¹⁴ Etam Gjinisgam ugjit ule'wan weget ta'n amasgipnn'sg aq smtug ule'ug. E'e etam Gjinisgam ugjit ule'wan aq mo pipanimawt ilsutmuan ulmaje'n. Mut winapugua'tinew, smtug ulapugua'ti'gw, awna ulewistu'ti'gw. ¹⁵ Mawi ulgwijultigw maw igtigig ta'n welgwijultijig. Mesgo'qtu weget ta'n mesgo'ltijig. Wit toqwal'jig aq mawi atgitemultioq ta'n tehenig atgitemultijig. ¹⁶ Pa na 'ms't wen ule'w. Mut me'ge'w. Apji ulite'te'n lugwatmn ta'n pas'g tehen lugowaqan we'gaw igtigig mo getu lugwatmi'tij. Mut me'ge'wn aq mut espite'lsiwn. Mut tl'ta'siw 'ms't goqwei geitu'n.

¹⁷ Nat wen opla'lg, mut asita'law, awna gelu'lg glusuaqan ignmug. Ta'n we'gwisipgwatun gisi ula'tun glaman 'ms't wen gisi gji'jultew ta'n tel gigwajien. ¹⁸ Wantaqien ta'n tel mimajin ta'n telgi'g pegwatun. ¹⁹ Nitaptut, mut asita'law ta'n wen tel pata'lg gat u awna ignmu 'ms't goqwei Gjinisgam upgitng. Ta'n tel wi'gas'g Gjinisgam ugtwi'gatign, "Gjinisgam teluet, 'Ni'n 'ms't goqwei nujo'ltes aq 'ms't goqwei apat apangittes." ²⁰ Aq elt ewi'gas'g Gjinisgam ugtwi'gatigng, "Ta'n mimajuinu poqwaitenm'sg ta'n tujiw guising, sm, gisna 'gtu samq'waj, ignmu samq'wan. Ula na tla'tegen gisa'lates 'ntaqo'qona'l'g ta'n getan'sg'p." ²¹ Mut ignmatmu elue'uti wissuignemulin awna lue'uti gi'l wissuignete'n ta'n teli ula'tegen.

13

G'pnoo'l geggung ml'gigno'ti wejiaq Gjinisgamewigtug

¹ Ms't wen amujpa jigsitgl g'pnoolewei 'tplutaqan aq iganpugultijig. Muta ma wen eimug ta'n gisi tplutegetew mu Gjinisgam ignmaj. Na saputa'sgt'ew ula ugs'tqamu mimajuinu geggung ml'gigno'ti ta'n tli tplutegetew. ² Ta'n wen gi'l gi'gattesguaj iganpugultijig pa wijei aq gi'gattesguaj ta'n Gjinisgam gisigo'laji. Ta'n pas'g wen na tla'teget negm pegwatasit ilsumugsin aq ta'n goqwei mesng te'p'g. ³ Ta'nig tetapua'taqatijig mo jipalati'giwi iganpugultijig pas'g ula ta'n opla'taqatiji na jipala'tiji. Na ugjit majulgwate'n 'tplutaqan ta'n telueg aq na tujiw ma jipalawjig. Tetapua'tega aq ugji gepmitelmugsin. ⁴ Gjinisgam gisigo'laji assusultijig lugowultinew ugjit gilew ggelu'lgmuow. Pa na opla'tege's'p jipalug negmow muta geggung'mij ml'gigno'ti 'gji'tmei aq gi'l te'p'tes ta'n teli ugtapululug. Gjinisgam gisigo'laji assusultijig ugtapulan weget ta'n opla'taqatiji. Gisa'la'tiji mimajuinu'g wel-majo'ltijig na te'p'mi'tij ta'n tel ma'muna'taqati'tij. ⁵ Etna na ula ugjit amujpa majulgwatmn ta'n teluejig assusultijig muta mo puatmun ugtapulugsin aq geitu'n telteg tla'tegen ta'n telimug. Gjinisgam na teli ul'te'g. ⁶ Etna na ula ugjit g'pnoo'lapangitmn suliewei. Gjinisgam gisigo'laji iganpugultijig aq amujpa elugwatmi'tij ugtuglowaqanmuoq. ⁷ Apangite'n ta'n telgi'g tettuen. Apangitu ta'n telgi'g tettajig g'pnoolewaq ugjit 'gmaqamigeg gisna ta'n pas'g goqwei aq ta'n telgi'g tettuen apangite'n. Aq me' goqwei piamiaq na gi'lewei. Aq gepmitelm ta'n wen gepmitelmuggig.

Ta'n tle'waq ap igtig

⁸ Mut wen tettuew. Apangite'n te's'g ta'n tettuen aq elt amujpa 'gsalug igtigig mimajuinu'g. Ta'n wen gesalaji igtigig tela'teget ta'n telueg 'tplutaqan. ⁹ Gjinisgam ugt'plutaqann telueg, "Mut sespo'tegew, mut ne'pa'tegew, mut gmutnew, mut wisgu'alan igtig mimajuinu, aq mut qalipusitew." Ula aq maw ta'n te's'gl 'tplutaqann na mawi 'lta'qal newgte' 'tplutaqan ta'n telueg, "Ingute'jioq amujpa na gesaljig igtigig 'st'ge' nige' gi'l ta'n teli gsalsin." Na. ¹⁰ Ta'n wen gesalt ma opla'lawt. Etna na ugjit ta'n wen gesalaji igtigig, tela'teget ta'n telueg 'tplutaqan.

¹¹ Amujpa na ula tela'tegen muta na na'gweg ta'n Gjinisgam ugs'taugsitesnu nige' me' aji tepawiaq je mu ta'n poqji gtlams'tuggeg Se'sus. ¹² Pa na wijei aq tepgig geget gaqiaq aq na'gweg tepaw iga'q. Amujpa tugwia'ti'gw! Ango'tmug! Pun tla'taqatinej lugowaqann ta'n tleaiawigl etl oqonitpaqiaq aq winjigl ta'n mimajuinu'g i' tli opla'taqatijig tepgig. Ilajultig wsgit gegnu mimajultinenu. ¹³ Ge' nige' gigwaji pmita'nej 'st'ge' nige' ta'nig etl waseteg weggowita'tij. Jigla'tunej ta'n i' tli nqana'ma'ti'gup aq ta'n i' tli sespenoqsulti'gup. Winjigl mu tla'taqatinej, mu lue'ultinej, ta'n i' tli matnulti'gup, ta'n i' tli wisgualtulti'gup aq qalipusita'ti'gup mu tla'taqatinej. ¹⁴ Na wijei aq sma'gnis nasa'toq pugumaqan igalsin matnaqqemgeweigtug lita'si Se'suguliewigtug aq e'wmn na ml'gigno'ti ignmasg. Ignmu Gjinisgam ilgwenulin aq iga'lulin. Pun tleie'n ta'n i' tleiu't'p aq mut igani angite'tmu ta'n tli gise'tes winjigtug.

14

Mut nisa'law igtig ta'n getlams'tg

ta'n tel gamigsigw aq mut ewla'law

¹ Ul'ta'sual ta'n pas'g wen ta'n getlams'tasuatl Se'sugulial Gjisagamaw aq getu' wittoqwa'lugsioq. We'gaw tlia negm pas'g gi'ga nestasit ta'n teli gtlams'tg. Mut gi'gaja'sualaw ta'n goqwei teliaq aq mu telianug muta piltu angita'sit je mu gi'l. ² Newgte'jit mimajuinu ta'n teli gtlams'tg malqottew ta'n pas'g goqwei, na telgwig uggamlamun. Gat u igtig ta'n teli gtlams'tg pas'g malqottew ta'n goqwei saqaliaq maqamigew, muta na telgwig negm uggamlamun. ³ Mimajuinu ta'n pas'g goqwei malqotg mo teltenug getgte'tmuan aq penoqtelman ta'n wen mo 'ms't goqwei malqotg. Ta'n wen pas'g malqotg mijipjeweijewigweq maqamigeg, mo teltenug ilsuman igtig ta'n pas'g goqwei malqotg muta Gjinisgam gitg wel'ta'sualaji. ⁴ Mo teltenug gi'l ali elsutmuan nat wen piluei uglugowinuml. Ta'n wen nuje'watl ula lugowinu'l na Gjinisgam. Etna na negm gisi ilsumatall mimajuinu'l ta'n tla'tegelital mu gi'l. Tluetew ta'n tla'tegelital na glu'lt'ew muta negm Gjinisgam apoqonmuatal ugjit gelu'lg lugowaqan gisa'tun. Ginu na Gjinisgam uglugowinu'g. Etna na negm ta'n ilsumugsitesnu mo wen igtig.

⁵ Eimu'tijig mimajuinu'g emtoqwala'titl Gjinisgaml gegnue'gl na'gwegl. Tel'ta'sultijig mawi espe'gl je mu esgwiaqal na'gwegl. Ap igtigig mimajuinu'g 'lpa tel'ta'sultijig ta'n te's'gl na'gwegl Nisgamewe'l. Te's mimajuinu amujpa geitoq ta'n goqwei ugjit wet tla'tegej na. ⁶ Ta'n wen mimajuinu emtoqwalatl Gjinisgaml gegnue'gl na'gwegl tela'teget ugjit Gjinisgaml. Mimajuinu ta'n pas'g goqwei malqottew tetapua'lan Gjinisgaml muta miwatmuatl Gjinisgaml ula mijipjeweijewi. Elt na mimajuinu ta'n mo wius malqotmug na tela'teget

ugjit tetapua'lan Gjinisgaml aq elt negm miwatmuatl Gjinisgaml ula mijipjewe. ⁷ Mo ginu gisite'tmug ta'n tujiw ugs'tqamulti'gup aq ma ginu asuttmug ta'n tujiw 'npu'titesnu. Pas'g negm Gjinisgam geitoq aq miwatmmug Gjinisgam gepmitelmatesnu. ⁸ Gjinisgam ignmugsi'gw siaw mimajultinenu. Gjinisgam siaw lugowatesnu. Ta'n tujiw 'npu'ti'gw me' siaw majulgwalatesnu Gjinisgam. Ta'n tel'te'tg Gjinisgam siaw mimajultitesnu gisna 'npu'titesnu me' ginu na Gjinisgam un'jang. ⁹ Se'suguli weji np'g'pnaq aq apaji minunsip-naq ugjit iganpugutuataq aq ilgwenataq ta'n tegeenig gisi gtlams'tua'titl Gjinisgaml. Weget nepu'tiliji gisna mimajultiliji. ¹⁰ Mo teltenug gilew ta'n te'sioq ilsumanew negm ta'n teli gtlams'tasij wijigmt aq mo teltenug igtigig penoqitelmanew ta'n wen teli gtlams'tasij. 'Lpa 'ms'ta'n te'si'gw gaqamultitesnu Gjinisgam ugsisgw aq ilsumugsitesnu. ¹¹ Muta tel wi'gas'g Gjinisgam ugtwi'-gatigng,

“Gjisaqamaw teluet,
Ni'n ta'n apjiw mimaji
teli tplumuloq 'ms'ta'n te'sioq
jugu' nutgulpita'toqs'p ni'neg
aq 'ms't wen tluetew mimajuinuigtug,
'Gi'l na Gjinisgam.’ ”

¹² Ginu ta'n te'si'gw amujpa 'l paqapugua'titesnu Gjinisgamewigtug.

Mut gisa'law igtig ta'n getlams'tg lue'utigtug 'lpaqien

¹³ Etna na ugjit naqamassultinej ta'n teli ilsumulti'gw. Gatu awna gisita'sultinej mu wijig'tioq ali pjitaqamawis elue'utigtug el nisien. Ma goqwei tla'tegewn ta'n tli asgaiwa's wijig'tioq aq ta'n 'lpaqia'tinew lue'utigtug. ¹⁴ Gjitm geitu ni'n aq Gjisaqamaw Se'suguli apoqonmuit ula 'gji'tun. Gjinisgam gisite'tg 'ms't mijipjewe gis malqotmn. Teliag na gis malqotmoq ta'n pas'g mijipjewe. Pa na mimajuinu tli'ta'sij nat goqwei mo teltenug malqotmn, ugjit negm, mo teltenug. ¹⁵ Pa na wijig'tioq gesi asgaija ta'n goqwei malqotmn piltuamu'g mijipjewe, pa na malqotmn musgalsin mo nugu piami gsalaw wijig'tioq. Mo tetapu'aqtnug Gjinisgamewigtug ta'n goqwei eltmn. Mut malqotmu na telamu'g mijipjewe pa na igtig mimajuinu gisi ma'mun suisga'l'ta'n teli gtlams'tg. Mo tepawgtinug. Se'suguli weji np'g'pnaq elt ugjit negm. ¹⁶ Mut goqwei tla'tu ta'n igtig tli asgaiwates. Awna ta'n goqwei gelu'lg tla'tega glaman ma wen gis wini agnimulug. ¹⁷ Ta'n goqwei gis malqottesnu gisna ta'n goqwei ma gis malqotmu'g tlia ta'n goqwei gis samqwolitesnu gisna ta'n goqwei ma gis samqwolt'gw mu na ula wesgutmugg ta'n tujiw wesgumug Gjinisgam ilgwenmugsi'gul 'gmimajuaqanminal. Gatu wesgutmu'g tla'tegen ta'n Gjinisgam tel puatg, ta'n goqwei teliagewei aq wantaqo'ti 'ggamlamuninal, ta'n Wejuli Nisgam ignmugsi'gw aq ul'ta'suaqan. ¹⁸ Ta'n wen Se'sugulial na tel lugowaj, Gjinisgaml tetapua'l'j aq mimajuinu'g wel'te'tmi'tij ta'n goqwei gis tla'tegej.

¹⁹ Amujpa sangewo'ltigw aq wejo'tmug el mimajultinenu wantaqo'ti'gtug. Apjiw wejo'tmug gisi mawi apoqonmatultinenu ta'n teli gtlams'tmu'ti'gw aq melgignewa'ltulti'gw. ²⁰ Mut gaq suisga'tuaw Gjinisgam ugtlugowaqan ugjit ta'n telamu'g mijipjewe getu malqotmn. Ta'n getu tlamu'g mijipjewe gis malqotmn. Pa na gisa'la'j piluei mimajuinu opla'tegen mo tetapua'tegewn malqotmn na telamu'g mijipjewe. ²¹ Ula na ta'n goqwei tetapu'aq tla'tegen. Mut wius malqotmug gisna mut samqwaw moqopa'q aq mut goqwei piluei tla'tegew ta'n gisa'lates wijig'tioq el nisietew lue'utigtug aq pata'tegew gisna gisa'lan mnaqanan ta'n teli gtlams'tg. ²² Siaw gugune'n ta'n teli gtlams'tmn ugjit malqotmn ta'n pas'g mijipjewe na 'nguti 'gji'tu pas'g gi'l aq Gjinisgam. Etug ta'n goqwei getu tla'tegen gelu'lg aq telteg gatu 'gji'jit igtig asgaiasg, mut tla'tegew muta na tla'tegen pata'tegen. Welgwijing na mimajuinu ta'n mo asgaiat' igtig. ²³ Gatu tel'ta'sij ula mijipjewe mo tetaputenug Gjinisgamewigtug gatu malqotg mu tetapua'tegeg aq Gjinisgam tlimatal pata'tegen muta tel'ta'sit mo teltenug tla'tegen na. Mut tla'tegew ta'n goqwei tel'ta'sin mo tetaputenug muta tla'tegen pata'tegen.

15

Tla'tega ta'n apoqonmuatesg igtigig

¹ Ginu ta'n ml'gi gtlams'tmu'ti'gw aq weli ns'tmu'ti'gw amujpa na apoqonmuggig weget ta'n menaqana'tijig siawi gtlams'tmu'tinew ta'n tujiw gitmn'ti'tij. Mut pas'g tla'taqatinenu ta'n ginu tetapualsultinenu. ² Ingute'jioq amujpa tetapua'lug igtig ta'n getlams'tasit. Tla'tega ta'n goqwei gelu'lg ugjit ulapetmnnew Gjinisgamewigtug aq gisa'lates ulgwijintew glaman ml'gi gtlams'tasitew. ³ We'gaw Se'suguli mo wet tetapualsigup awna ta'n tel wi'gas'g Gjinisgam ugtwi'gatigng, “Ta'n mimajuinu'g majiaqa'l'sg aq almim'sg etna na ni'n etl majiaqa'l'it aq etli almimit.” Etna na ula Se'suguli telimapnn ujjual. ⁴ Ms't goqwei ta'n sa'q tel wi'gas'g Gjinisgam ugtwi'gatigng ewi'gas'g ugjit gina'mugsinenu glaman 'gjitm

gisi gji'tutesnu Gjinisgam ugs'ta'titesnu. Ta'n goqwei ewi'gas'g Gjinisgam ugtwi'gatignitug gisa'lugsi'gw gisipugu'tmnenu ta'n tel gitnm'ti'gw glaman ajipjulugsi'gw aq gugunmnenu wantaqo'ti 'ggamlamuninal. ⁵ Etna na negm Gjinisgam ta'n gisa'lugsi'gw gisipugutmnenu ta'n tel gitnm'ti'gw aq gugunmnenu wantaqo'ti 'ggamlamuninal. Etamg Gjinisgam gisa'lugsinew wijei teli angita'sultinew ugjit tetapua'l'jig igtigig glaman ta'n te'sioq apoqonmujig ta'n teli gtlams'tmu'tioq. Na tel majulgwalog Se'suguli ta'n gis tla'teget. ⁶ Na tujiw 'ms't ta'n te'sioq mawita'ioq aq mawi emtoqwalog Wegwisit Nisgam Gjisaqamawminu Se'suguli ujjl.

Gelu'lg agnutmaqan ugjit ta'nig mo Lesui'peulti'gw

⁷ Etna na ugjit ul'ta'sualu'g igtigig pa wijei aq nige' Se'suguli ta'n teli ul'ta'sualog glaman mimajuinu'g emtoqwala'titl Gjinisgam. ⁸ Telimuloq Se'suguli lugowinu'alsip ugjit Lesui'paq. Musga's'g na Gjinisgam teta'teget ta'n teli tplutg ugjit tlian ta'n teli tplumapni Lesui'paq umijgamijuaqi'g tlian. ⁹ Aq maw lugowinu'wip glaman ta'n mo Lesui'peulti'gw elt negmow emtoqwalataq Gjinisgam ta'n teli ewlitelmuaji. Ta'n tel wi'gas'g Gjinisgam ugtwi'gatign,

“Miwatmul gi'l Gjinisgam
aq tlima's ta'nig mo Lesui'peulti'gw,
'gi'l na Gjinisgam.’

Nespi 'gtapegia's aq nespi miwatmul
aq emtoqwala's ugjit gi'l.”
Na Se'sus telimapnn ujjl.

¹⁰ Na'tami ap telueg,
“Gilew te'sioq gaqais milapegsultioq mimajuinu'g
mawi ul'ta'sualug maw ugtmimajuinung
ta'n gisi mgnapni.”

¹¹ Na'tami ewi'gas'g,
“Gilew ta'n gaqais milapegsultioq
miwatmug Gjinisgam aq emtoqwalug.
Ta'n te'sioq mimajultioq
ml'gi emtoqwalug Gjinisgam.”

¹² Ap Aiseiao'q wesgumapnn Jessial na Ta'pito'q ujjual. Teluep,
“Pgisintew ta'n wetapegsit Jessio'q.
'Pgisintew aq ta'n tujiw gisigwet
assuman gaqais milapegsultiliji mimajuinu'g.
Negmow 'gtlams'tuataq aq lita'sualataq
ugjit ugs'ta'tinew aq 'gji'tu'titaq tla'tegelital.” Na!

¹³ Ni'n na Poligap, etamg Gjinisgam ugjit gilew. Na negm ta'n gisa'lugsioqop lita'sualanew negm. Etamg ugjit gisa'lugsinew 'ggamlamunual ulgwitt'tal aq wantaqo'ti i'tt'tew ta'n teli gtlams'tuoq glaman Wejuli Nisgam ugm'l'gigno'timg gisa'lugsitoqs'p ajipjulgustoqs'p aq siaw lita'sualanew Gjinisgam. Na tliaj.

Poligap gegnuat'uaaji
ta'n goqwei ugjit wet tl ginigweg ugtwi'gatign

¹⁴ Wijigatulti'gw geitu ni'n maw ulm'tu'tioq aq mawi uleiattultioq aq geituoq assma ta'n tla'taqatitioqs'p aq tepiaq gina'masuti geggunmu'tioq gis gegnuimanew ala wen ap igtig. Getloqo na! ¹⁵ Gatue's'g ula wi'gatign etl wi'gm migwimuloq gegnu'gl glusuaqann. Gjinisgam ignmuit ugjit tlewistun aq ml'gita'sin aq mo goqwei etegigjenmu aq mo goqwei mimgwa'tuluoq. ¹⁶ Getu' migwimuloq ni'n na Se'suguli uglugowinuml. Pestunmaqig ta'nig mo Lesui'peulti'gw. Gjinisgam ugtlgowaqann elugwei tel pestunm gelu'lg ugtagnutmaqann] glaman ta'n gaqais milapegsultijig mimajuinu'g 'ns'tmu'titaq aq 'gtlams'tmu'titaq. Na tujiw tetapua'lataq Gjinisgam aq ugsua'lataq. Wejuli Nisgam tepgisa'laji ugjit Gjinisgam aq gisa'laji tel waqamo'tulinew aq tla'taqatlinew ta'n tel puatg Gjinisgam. ¹⁷ Ni'n tleiawi Se'suguli ugtinneg. Me'gite'tmaqal ta'n goqwe'l Gjinisgam gisa'toqol ta'n tel lugowg. Mo getu usgutman ta'n goqwei ni'n gis tla'tega'n. ¹⁸ Gatue's'g nige' melgita'si aq wesgutman ta'n Se'suguli gis tla'teget. Gisa'lip ugjit ilgwenan ta'nig mo Lesui'peulti'gw 'gtlams'tuanew Gjinisgam aq jigs'tuanew ta'n gis tla'tegei aq ta'n getu tluai. ¹⁹ Ignmuit ml'gigno'ti tla'tegen gnugwaqann aq paqalawaiqan ta'n teli ms'gi'g. Wejuli Nisgam apoqonmuip ta'n tel ngeg wejei Selusalemg glapis liliame'gati. 'Ms't tami gis tli gaq pestunmatm gelu'lg agnutmaqan ugjit Se'suguli. ²⁰ Apjiw getu al pestunmatm gelu'lg agnutmaqan ta'n mimajuinu'g menaq nutmi'ti'gw glaman aji ns'tuimaji mimajuinu'g ma gis tluweg, “Pas'g siawa'tun ta'n igtig we'gwa'sij.” ²¹ Ta'n tel wi'gas'g Gjinisgam ugtwi'gatign, “Negmow ta'nig menaq telimam'gig.

Negmow nmia'tital Gjisaqamawul.
Ta'nig menaq nutmi'ti'gw, ns'tmu'titaq." Na.

Poligap angite'tg ugjit aji mittugwalan Lo'mewaq

²² Gesigawi angita'si ugjit pm lien mittugwaluloq pas'g nat goqwei etegigjennig mo gis liew. ²³ Gatu nige' gaqa'tuanl n'tlugowaqanml ula maqamigal. Ge's te'sipunqeg getu jugu'a ugjit mittugwaluline²⁴ uliatew nige' tliaq ta'n getu tla'tegei. 'Gsatmug gis nemu'loq ta'n tujiw pm lian Espeine'gati. 'Gsatmug gis naqa'sian ta'n eimu'tioq. Tel gne'g gis apoqonmuitoqs'p ta'n tli lia'n Espeine'gati ta'n tujiw mittugwaluloq aq siawqatman te's tepgunsejig. ²⁵ Gatu nige' getu liei Seluselemg naji apoqonmaqig Nisgam ugmimajuinung na'te'l. ²⁶ Ta'nig getlams'tasultijig Masetoniaewaqaq aq Gli'gewaqaq pa na negmow gisita'sultijig ugjit apoqonmuanew ewle'jultijig ta'nig getlams'tasultijig na'te'l. Mawo'taqan pmian ugjit sitatug iga'tu'tij ugsulieweimuow. ²⁷ Etna na negmow gisita'sultijig ugjit apoqonmuanew ewle'jultijig. Mo wen piluei telimgwi'tigwi. Telteg ugjit weget ewle'juinu'g Seluselemg apaji msnmnew aq atgnewa'tujig ta'n goqwei igtigig ganie'ulti'tij muta weget Lesui'paq gisi atgnewa'tmi'tip Gjinisgam ugtagnutmaqanm ta'n gaqais milapegsultijig mimajuinu'g. Tal gigij'j apaji msnmnew mawo'taqan ta'n wejgu'aqamulti'tij? ²⁸ Ta'n tujiw gisi pgsituation ula apaja'tuan ta'n te's'g suliewei gis mawo'toq aq ignmaqig iganpugultijig, na tujiw naqtman Seluselemg pm lia'n Espeine'gati aq 'nqa'sites aq naji mittugwalultoqs'p ta'sijig tepgunsejig. ²⁹ Geitu ta'n tujiw pem liei aq naji mittugwaluloq pgsituloqs'p gelu'lg agnutmaqan ta'n Se'suguli ignmuitew ugjit ulapetmnew. ³⁰ Wijigatulti'gw ta'n teli gtlams'tuloq Gjisaqamaw Se'suguli, Wejuli Nisgam gisa'lugsi'gw mawi gsaltultinenu ugjit ml'gi lugutinenu. Etawaqtmuloq melgi a'sutmessewioq aq Gjinisgam tawaqtmug ugjit ni'n. ³¹ Glaman ula ta'n Jutiaewa'gig eimu'tijig ta'n mo getlams'tua'tigul Se'sugulial ma jile'wi'gw. Tawaqtmug ugjit Gjinisgam ugtmimajuinung eimu'tilijig Seluselemg ul'ta'sultitaq ta'n jugwa'tuan mawo'taqan ugjit negmow. ³² Gjinisgam pa na tli ul'te'tg 'pgsintes. Pajiji ulgwitt'tew 'ngamlamun ta'n tujiw gis mittugwaluloq. A'sutmessewioq glaman iga'ian tli atlasmites aq tli ul'ta'sites. ³³ Etamg Gjinisgam ta'n ignmugsi'gw wantaqa'oti 'ggamlamuninal ugjit wijitgweugsinew. Na tliaj.

16

Poligap wel'ta'sualaji witapaq

Na e'pit teluisit Pi'pi jugwa'tutew ula wi'gatign

¹ Getu' tlimuloq 'ggwe'ji'jinu teluisit Pi'pi wijej teli gtlams'tasit 'st'ge' ginu aq gisi lita'sualatesnu. Gaqais mil lugwet ugjit Gjinisgam aq apoqonmuaji ta'nig getlams'tasultijig na 'gigan teluisig Senjlia. ² Ul'ta'sualug ta'n teli ultesguoq muta tleiawit Gjinisgamewigtug aq uleiug. Na telteg tla'taqatinew. Apoqonmating puatg smtug apoqonmug muta pugwenniji gisi apoqonmuaji aq maw ni'n gisi apoqonmuit.

³ Me' na gatu wi'tites Plisilla aq Aguila ta'n Se'sugulial wijej tel lugowa'titl 'st'ge' ni'n. Wit lugutieg Se'suguliewigtug. Ta'n telgi'g pegwatoqig apoqonmujiig we'gaw ugmimajuqaqanmual 'nsano'qon na eteg! ⁴ 'Nsano'qon ugjit negmow ne'po'qsineu ugjit pas'g ni'n ta'n tel lugowi'tij. Me'gitelm'gig. Miwatmaqig mu pas'g ni'n gatu elt ta'n te'sijig ta'nig getlams'tasultijig ta'n gaqais milapegsultijig mimajuinu'g. ⁵ Me' wi'tites ta'nig i' tli ultesgatulti'tij wiguqaq ta'nig getlams'tasultijig. Me' wi'tites nitap Epenetus ta'n gesalg. Mawi amgwesewa'j E'siaewa'gig ta'n getlams'tuatl Se'sugulial. ⁶ Wi'tites me' Malieg ta'n tetuji attigna'sit ugjit gilew. ⁷ Elt wi'tites Antlonigus aq Juniasteg. Ninen Lesui'peultieg aq maw pisultieg'p laplusang. Negmow geja'tipnn Gjinisgam gsgmnaq ni'n. Apostale'wijig wel nenua'tiji.

⁸ Wi'tites elg Ampliatu maw gelu'si't nitap ta'n gesalg. Me'gitelm'g Gjisaqamawigtug. ⁹ Me' wi'tites Ulpanus ta'n Se'sugulial wijej tel lugowatl 'st'ge' ginu aq maw wi'tites Stesi maw gelu'sit nitap. ¹⁰ Wi'tites na ji'nm Apelles. 'Lpa na tetuji ul musga's'g ta'n tel gepmitelmaj Se'sugulial. Pugwelg ta'n goqwei gisipugutg ugjit Se'sugulial. Negla wi'tites ta'nig tleiaultijig na ji'nm Alistopulus wi'gma. ¹¹ Wi'tites Elotian. Ninen na Lesui'pewieg. Aq wi'tites weget ta'nig getlams'tasultijig na ji'nm Nalsisus wi'gma.

¹² Wi'tites na e'pijig Tlipena aq Tliposa. Gjisaqamawul elugowa'titl aq maw nitapesgw Plisis ta'n gesalg Gjinisgamewigtug. Pugwelg ta'n goqwei gisa'toq ugjit Gjinisgam. ¹³ Wi'tites na ji'nm Megwatpat negm pegiji lugowatl Gjinisgam maw wi'tites uggwitl ta'n teli apoqonmuit pa wijej aq ni'n na uggwisl. ¹⁴ Wi'tites na ji'nmug Asinglitus, Pligan, Elman, Patlig aq Elmas aq maw ta'n te'sijig ta'nig getlams'tua'titl Gjinisgam ta'n maw ultesgatultijig. ¹⁵ Wi'tites Piloloqos aq Julian maw na ji'nm Nilius aq uggwe'ji'tl aq Olympus aq maw 'ms't Gjinisgam ugtmimajuinung maw ultesgatultijig.

¹⁶ Wesgaqaltuligw wijigmtultioq. Ta'n te'sijig getlams'tua'titl Se'sugulial, te's mawio'mi getu wi'tugsioq.

Ugtejgewei ta'n Poligap gegnuat'ujaji Lo'mewaq

¹⁷ Wijigatulti'gw, etawaqtmuloq ugjit uli angweiasultinew muta eimu'tijig ta'nig egsug-ina'mua'tijig. Gisa'lugsitoqs'p nigtua'lugsitoqs'p aq gisa'lataq mimajuinu'g pun ml'gi gtlams'tasultinew. Getana'titl ta'n tel gina'mu'g. Sitapugutug! Mut wijitgweiwaw aq mut majulgwawaw. ¹⁸ Ta'nig na telo'tijig mo elugowa'tigul Gjisaqamawminu Se'sugulial. Pas'g negmow elugowsultijig aq getu tetapualsultijig. Gelu'lgI glusuaqann ignmugsioqol aq welimugsioq gisa'la'tiji mimajuinu'g jigs'tmu'tiliji. Etna na na'te'l etl gise'wa'tiji aq naqsi lue'wa'lujig. ¹⁹ Ms't wen geji'sg ta'n tel ma'mun majulgwatmn gelu'lg agnutmaqan. Etna na ugjit weji ul'ta'sualul ta'n teli uli jigs'tmn. Pualul 'ntawe'n ta'n goqwei gelu'lg gatu mut ne'tate'tmnew ta'n goqwei mo gelu'lgtnug. ²⁰ Gjinisgam ta'n ignmugsi'gw wantaqa'oti 'ggamlamuninaq apugjig seioqwa'tutew Gjinn'tu ugml'gigno'tim aq gisa'lugsitoqs'p gilew wissuignemuanew mn'tu'l.

Etamg Gjisaqamawminu Se'suguli me' siaw uleiugsinew.

²¹ Timoti ta'n maw lugutieg pewatg wi'tugsin aq maw na ji'n'mug Lusius aq Jason aq Sosipatal. Wijei tel Lesui'peultieg.

²² Ni'n Tlitius etl wi'gm ta'n Poligap telimit. Elt ni'n wel'ta'sualuloq muta wijei teli gtlams'tmu'ti'gw.

²³ Geius ta'n wiguaq wesgowa'si puatg wi'tugsin, ta'nig getlams'tasultijig maw ultesgaltulijig wiguaq. Elastas ta'n nujo'tg suliewei 'gjigang aq Goltan wijigmug Gjinisgamewigtug puatmi'tij wi'tugsinew. ²⁴ Etamg Gjisaqamawminu Se'suguli ul'telmugsinew aq ignmugsinew ta'n goqwe'l gelu'lgI aq 'gtinnewaq i'mn.

Ugtejg Poligap a'sutmessewaji

²⁵ Ge' emtoqwalanej aq miwatmuanej Gjinisgam. Tepiaq telignaj ugjit gisa'lugsitoqs'p gisipugutmnnew ta'n teli gtlams'tmu'tioq na gelu'lg agnutmaqan ugjit Se'suguli. Etna na ula teliaqewei gis nige' sa'q a'quteg gatu atejoqoq nige' musga's'g aq ni'n etl pestunm. ²⁶ Nige' toqosip ula teliaqewei waju musga's'g ta'n tel wi'gmi'tip iganigjitegewinugi'g. Gisa'la'tiji pugwenniji mimajuinu'g 'gji'tunew teliaqewei. Gjinisgam ta'n ma gisi 'nmpug munsai tlimugsi'gw ugjit 'gji'tunenu ta'n tel milapegsultijig mimajuinu'g glaman ta'n te'sit wen gisi gtlams'ttew GjinisgamI aq jigsittew.

²⁷ Nige' aq apjiw emtoqwalagup aq miwatmuagup Gjinisgam newgte'jit ta'n 'ms't goqwei geitoq. Etna na negm Se'suguli ignmugsi'gw ml'gigno'ti na tla'taqatinenu. Na tliaj! Glapis nemu'lan, Poligap.

**Amgwesewei wi'gatign
ta'n Poligap ewi'gmuaji
Golintewaq
Gegnugwataqan ugjit ula wi'gatign**

Ula na amgwesewei wi'gatign ta'n Poligap ewi'gmuapni Golintewaq. Ewi'gmuaji ugjit tlimanew ta'n telteg tla'taqatijig, negmow ta'n teli gtlams'tasultijig Westaulgewigtug.

Nat goqwei gis tliaq Golintg ta'n mo gelu'lgtnug aq Poligap getu naqa'latl ta'n wen pata'tegelij.

Etna na Poligap ta'n poqji tl pestung'p na'te'l aq pugwelgig getlams'tua'titl Westaulgl ta'n tuijw nutmi'tij na Gelu'lg Glusuaqan. Etna na gtlams'tmewinn'g ta'n tleiawijig na a'sutuo'guomei mawio'mi na'te'l.

Na gigan Golint na mawi ms'gi'g gutan Aggaiae'gati. Aggaia na newgte' Lo'me'gati. Nige' gisgug tleiawig na mawi ms'gi'g maqamigew teluisig Gli'ge'gati. Me' gatu pugwelgl lugowaqann elugwatmi'tij na'te'l. Na mimajuinu'g me'go'ltijig muta Gli'gewaq gatu wesamatijig ta'n sespo'taqatijig aq pugwenniji nisgamitelmatiji pugwelgl 'nnuoqta'wg.

Asgaiaji Poligap muta nigtua'la'tiji ta'n teli gtlams'tasultijig Se'susewigtug. Nig-tua'lut'pnig muta mo majulgwala'tigul na wijeiganpuguilit. Getu' tlimaji ta'n telteg tla'taqatinew. Gis pipanima'titl ugjit gelu'lg gisna mo gelu'lgtnug malie'win. Tel'ta'sultijig etug telteg ngutugwa'lugwen ji'nmji'j gisna e'pite's.

Elt pipanima'titl gis tla'taqatijig ta'n goqwei Se'sus mo wesgutmuq aq telimaji ta'n telteg tlo'ltinew Nisgam ugtmimajuinung ta'n tuijw mawita'jig ugjit emtoqwalanew Gisitegelitl.

Wesgutg na ml'gigno'ti'l ta'n Gistegelitl ignmaji mimajuinu'g ugjit tla'taqatinew ta'n tel puatml'j ugjit apoqnmuanew igtigi. Wegumatl Westaulgl ta'n tel minunsit aq ta'n ginu elt minunsultitesnu. Musga'tugsi'gw ta'n gelu'lg agnutmaqan telueg ugjit weglal.

Ta'n pemapegsig newgtisga'q jel si'st wesgutg na mawi espe'g te'sg ml'gigno'ti ta'n Gisiteget ignmugsi'gw na gsaltuaqan. Amujpa gesalgig igtigig aq wele'waji.

Ula na mawgi'g te'sg aq Gisiteget ignmugsi'gw ms't ta'n te'si'gw na ml'gigno'ti ugjit tla'taqatinew.

Ta'n goqwei ewi'gas'g ula wi'gatignigtug

Poqtamgiaq wi'gatign ta'n Poligap etamatl Nisgaml ugjit Golintewaq (1.1-9)

A'sutme'winu'g gi'gaita'jig aq nigtuita'jig muta majulgwala'tiji pugwelgl iganpugultiliji (1.10-4.21)

Poligap telimaji, "Mut sespo'taqatinew. Amujpa ji'nm siawqatmn ugte'piteml aq e'pit amujpa siawqatmn ugji'nmuml" (5.1-7.40)

Ta'n tlo'ltitaq na mimajuinu'g ta'n emtoqala'titl Gisitegelitl (8.1-11.1)

Ta'n telteg tlo'ltinew Nisgam ugtmimajuinung ta'n tuijw mawa'laji ugjit emtoqwalanew Nisgaml (11.2-14.40)

Se'sus ta'n tel minunsit aq ginu ta'n minua'lugsitesnu (15.1-58)

Penowo'tu'tij suliewei ugjit apoqnmuanew ta'nig getlams'tasultijig Selusalemg (16.1-4)

Ta'n gisite'tg'p Poligap tla'tegen (16.5-9)

Ugtejgewe'l glusuaqann (16.10-24)

¹⁻² Ni'n, Poligap, epa'si aq ewi'gmuloq Golinteultioq, ta'n getlams'tasultioq Gjinisgamewigtug. Ni'n aq Sostenis wel'ta'sualuleg.

Se'suguli wigumip muta Gjinisgam gisite'tg'p ugjit apostale'witewin. Gjinisgam Gisitegegt wigumugioqop ugjit sape'ultinew ta'n tel mimajultioq, nige' tleiaultioq Se'sugulieg. Na weji mgnugsioqop aq maw igtigig mimajuinu'g 'ms't tami ta'nig elita'suala'titl Gjisaqamawminu Se'sugulial aq emtoqwala'titl maw ginu.

³ Etawaqtmaqig Gjinisgam gujjinu aq Gjisaqamaw Se'suguli ta'n ilgwenugioq, ul'telmugsinew aq ignmugsinew wanta'qo'ti 'ggamlamunuaq.

*Ta'n goqwe'l gisi ignmugsi'gul
muta tleiaultig'w Se'sugulieg*

⁴ Apji miwatmaq 'Ntnisgamum ugjit gilew, ta'n teli ul'telmugsi'gw aq ignmugsi'gw ugge'lgm muta tleiaultioq Se'sugulieg. ⁵ Gisi angua'tugsi'gw ugge'lgm ta'n telgi'g 'gmimajuqaqannual. Wet sapu tl lugwet Wejuli Nisgamewigtug gis gina'mugsi'gw ta'n tl lugowatoqs'p aq ta'n tl gegnu mimajultioqs'p. Gisi apoqnmugsi'gw ta'n telewistu'tioq ugjit negm aq gis gisa'lugsi'gw 'ns'tmnew ugteliaqeweim. ⁶ Ta'n telimuloqop Se'suguli gis tla'tegew ugjit gilew na nige' na gis tliaq. Gugunmoq 'ggamlamunual aq na tel mimajultioq. ⁷ Gis gaqi msnmoqol ta'n tel milamu'gl Gjinisgam ugtignmatigewe'ml,

ta'n teli esgm'tioq ugjit Gjisaqamaw Se'suguli apaji pgisintew. Mo goqwei eigtnug ta'n menaq gisi msnmoqol. ⁸ Gjnisgam gugunugsitoqs'p ugpitng glapis ugtejgewei. Na na'gewei ta'n tujiw Gjisaqamawminu Se'suguli 'pgisintew. Na tujiw mo amsalteg we'jitugsiwoq. Geggumugsioq muta tleiaultioq negmeg. ⁹ Gjnisgam gis lita'sualatoqs'p muta weji wigumugsioqop ugjit wigumatultinew uggwisl Se'sugulial. Negm na Gjisaqamawminu aq tela'taqati'gw ta'n tel puatg mo ginu ta'n tel puatmuggw.

Mo gelu'lgtnug ugjit niguita'new ta'nig getlams'tasultijig

¹⁰ Wijigatulti'gw, Gjisaqamaw Se'suguli ugwisunmg etawaqtmuloq, ul'te'tmug ta'n te'sioq ta'n telueioq glaman ma niguita'woq. Ul'te'tmug aq pas'g newgte' tlita'sultigw aq newgte' puatmug tla'taqatinew ta'n tel lugowoq Se'suguli. ¹¹ Wijigatulti'gw alt Glo'iewei wiguaq 'ms't goqwei telimipnig. Mo wel'te'ltultiwoq aq gi'gaita'ioq. ¹² Ge' na tel iga'tuap. Alt telueioqop alt piluei. Newgte'jit teluet, "Majulgwalg Poligap," igtig, "Majulgwalg Apollos," igtig, "Majulgwalg Pie'l," ap igtig, "Ni'n majulgwalg Se'suguli." 'Ms't gaq niguita'ioq. Mo weltenug na tela'taqatioq. ¹³ Elue'wia'tioq ta gilew. Ma gis nigtua'lawaq Se'suguli. Mo ni'n Poligap weji npmuap gujjieweigtug ugjit gilew. Mo weji sign'tasultiwoqop ni'n 'ntwisunmg. A' na moqwa'!

¹⁴ Etna na Se'suguli weji np'g'p ugjit ginu aq weji sign'tasulti'gw Se'sus ugwisunmg. Miwatmaq Gjnisgam pas'g tapusioq gilew te'sioq sign'taqapnig, na ji'nmug Glispuq aq Geius. ¹⁵ Mo wen gis thuep, na gilew weji sign'tasultioq 'nwisunmg. (¹⁶ A' na nige' migwite'tm maw sign'taqapnig Stepanas aq wi'gma, pas'g mo migwite'tmug wen piluei sign'tuan.) ¹⁷ Se'suguli petgimip mo ugjit sign'tuan wen gatu petgimip ugjit tlimulinew na gelu'lg agnutmaqan. Mo espi'siwap glaman gisi ns'ttoqs'p ta'n Se'suguli teli np'g'p gujjieweigtug. Na tujiw tepawgtig ugjit gilew.

Se'suguli geggumuaq Gjnisgam ugml'gigno'tim aq ugtns'tuo'tim

¹⁸ Geitu ta'n tujiw telimuj ula agnutmaqan ugjit Se'sus ta'n weji np'g'p gujjieweigtug ugjit ginu, ta'nig mo getlams'tasulti'gw teli nsngoqs'tmi'tij. Gatu awna ginu ta'nig westa'ti'gw nestmu'g ta'n tel gina'muj na Gjnisgam ugml'gigno'tim. Weji musga'sg ula gelu'lg agnutmaqan na Gjnisgam ugml'gigno'tim ugjit ugs'tawianew mimajuinu'g. ¹⁹ Gis ewi'gas'g Gjnisgam ugtwi'gatigng, "Musga'tua's mimajuinu'g mo tali ugtapsuninug ta'n goqwei wesgutmi'tij. Negmow ta'n tel'ta'sulti'tij ugs'tautaq ta'n getu tli ntawo'ti'tij. Mo tali ugtapsuninug."

²⁰ Nige' eimu'tijig ula natawo'tijig mimajuinu'g, aq nuji'gina'mua'tijig, aq natawewistu'tijig ula ugs'tqamug. Gjnisgam musga'tuaji mimajuinu'g ula ugs'tqamugewei 'ns'tuo'ti ma gisi ugs'tawia'gwi wenig.

²¹ Mimajuinu'g ma gis nenua'tigul Gjnisgam ta'n negmow teli angita'sulti'tij. Na tel'te'tg'p Gjnisgam. Mo 'gi'jia'tigul ta'n negmow teli ns'tuo'ti'tij. Awna Gjnisgam gisite'tg'p ugs'tawian ta'nig getlams'tasultijig na gelu'lg agnutmaqan ninen pestunmatmeg ta'n igtigig telui'tmi'tij 'gsnugo'qonei. ²² Na Lesui'paq getu nemitu'tij paqalawaiqaan aq mesgi'gl ta'n goqwe'l wejiaqal Gjnisgamewigtug, na tujiw 'gtlams'tasultitaq. Na Gli'gewa'q gwilm'i'tij 'ns'tuo'ti aq ta'n tujiw we'jitu'tij, na tujiw 'gtlams'tasultitaq. Pas'g mo telianug. ²³ Gatu ugjit ninen, ta'n tujiw pestunmatmeg Se'suguli weji np'g'p gujjieweigtug ugjit ugs'tawian negmow, na Lesui'paq mo wel'te'tmi'ti'gw ula agnutmaqan aq masgeltmi'tij aq na Gli'gewa'q teluejig, "Teli nsngo'qonei." ²⁴ Gatu ta'nig Gjnisgam gis wigmapni, gitg Lesui'paq aq Gli'gewa'q na 'gtlams'tuanew ula agnutmaqan ugjit Se'sugulial na Nujiugs'tawi'wet. Wegla geggumu'tijig Gjnisgam ugml'gigno'tim ugjit ugs'tagunew aq ugtns'tuo'tim. ²⁵ Ta'n goqwei Gjnisgam tela'tegep, na mimajuinu'g teli nsngowite'tmi'tij, na me' nestue'g je mu goqwei ta'n mimajuinu'g gis tla'taqatijig. Ta'n goqwei Gjnisgam tela'tegep, na mimajuinu'g tel'ta'sijig menaqaanaq, na me' melgignaq je mu ta'n pas'g goqwei mimajuinu'g gis tla'taqatijig.

²⁶ Nige', nigmatut, migwite'tmug ta'n wenultioqop ta'n tujiw Gjnisgam wigumugsio'g. Mu pugweluoqop ta'n natawo'ltioqop gisna ta'n ml'gigno'ti geggummoqop gisna saqamawultioqop, gisna ta'n mimajuinu'g tel nemitu'tij. ²⁷ Gjnisgam geitoq ta'n tela'teget ta'n tujiw megng'p ta'n goqwei mimajuinu'g tel'ta'sultijig nsngo'qonei glaman ntaqo'qona'lataq natawo'ltijig, aq megng'p ta'n goqwei mimajuinu'g tel'ta'sultijig menaqaanaq glaman ntaqo'qona'lataq melgigna'tiliji. ²⁸ Megnapni ta'n ula mimajuinu'g penoqite'tmi'tij aq masgeltmi'tij. Tel'ta'sultijig aq teli ugsua'la'tiji pa wijeji aq mo goqwei. Na wet tla'teget glaman

gis seioqwa'tutew ta'n mimajuinu'g espite'tmi'tij. ²⁹ Na ula telueg, 'lpa ma newgte'jigw mimajuinu gisi ginite'lsigw Gjinisgamewigtug. ³⁰ Gatu Gjinisgam gis mawa'lugsi'gw Se'sugulieg aq Gjinisgam gisa'lugsi'gw 'ns'tmu'tinenu ta'n goqwe'l Nisgamewe'l wet sapu tl lugwet Se'sugulial. Negm na Se'sus ta'n tetapua'lugsi'gw Gjinisgamewigtug. Gisa'lugsi'gw ugjit Gjinisgam ugmimajuinuminew, aq ejigla'lugsi'gup elue'utigtug. ³¹ Glaman ta'n tel wi'gas'g Gjinisgam ugtwi'gatigng teliaq, "Ta'n wen getu ginuej, amujpa ginuet ta'n Gjisaqamaw gis tla'tegep."

2

Ula na agnutmaqan ugjit Se'suguli

ta'n teli np'g'p gujjieweigtug

¹ Ta'n tujiw pegisinaneg, nigmatut, pestunmuloqop Gjinisgam ugteliaqeweim ta'n nige' sa'q mo geitas'gtugup gatu nige' musga'tugsi'gw. Mo e'wmuapnn metue'g glusuaqann aq espe'g gina'masuti gatu ta'n teli ns'tmu'tioq. ² Gisita'siap pas'g usgutmulinew Se'suguli ta'n teli np'g'p gujjieweigtug ta'n teli pgiji wijitgweiuoq. ³ Ta'n tujiw pegisinaneg, menaqanaiap, jipasiap, aq nespi neng'tesinap. ⁴ Mo espi'siwap ta'n tujiw pestunmulo'q gatu Wejuli Nisgam na Nujiapoqonmuet wet sapu tl lugwet ni'neg, aq maw ugml'gigno'tim. Musga'tuloqop ula agnutmaqan wejiaq Gjinisgamewigtug. ⁵ Etna na ula ugjit iga'tuoq ta'n teli gtlams'tasultioq Gjinisgam ugml'gigno'timg je mu mimajuinuweim ns'tuo'ti.

Gjinisgam ugtns'tuo'tim

⁶ Nestuewo'qwa'p ta'nig gis Gjinisgamewigtug gisigu'tijig. Mu na n's'tuo'ti ta'n tleiawig ula ugs'tqamug, gisna 'ns'tuo'ti ta'n tleiawig ta'nig iganpugultijig ula ugs'tqamu ta'n pemi n'tu'tij ugml'gigno'timuow. ⁷ Wesgutmu'g Gjinisgam ugtns'tuo'tim ta'n mingwa'tas'g'p aq mo geitas'gtugup mimajuinuigtug. Gjinisgam gi's gisi mgng'p aq gisite'tg'p ugjit gepmitel-mugsinenu gesgmnaq ugs'tqamu gisita's'gtugweg. ⁸ Na iganpugultijig ula ugs'tqamug mo geitua'tigup Gjinisgam ugtns'tuo'tim. Gji'tu'tisn, mo gujjiewtawi'tisoq Gjisaqamawul ta'n mestai assusit aq maw gepnite'tasilil wa'so'q. ⁹ Gatu ta'n tel wi'gas'g,

"Ta'n goqwe'l Gjinisgam gisa'toqop ugjit ta'nig gesala'til,
menaq mimajuinu nemitu'ti'gw
gisna menaq nutmi'ti'gw
aq menaq uggamlamung iga'nug."

¹⁰ Gatu nige' ginu geitu'g ta'n goqwei mingwa'tas'g'p muta Gjinisgam petgimapnn Wejuli Nisgam na nmuelitl gnua'tugsinenu. Wejuli Nisgam panwijgat'p 'ms't goqwe'l Nisgamewe'l ta'n mo geitas'gtugupnn aq elasa'toq, musga'tugsinenu aq gi's gisi musga'tugsi'gw. ¹¹ Mo wen gisi gji'tuaq ta'n wen pilue'l tel'ta'silij gisna ta'n tele'lij pas'g na mimajuinu. Aq mo wen gisi gji'tuaq Gjinisgam ta'n tel'ta'silij pas'g Gjinisgam ugji-jaqamijl na Wejuli Nisgam. ¹² 'Ms't wen gegguna'tl ugji'jaqamitl gatu mo negm nestmug ta'n goqwe'l Nisgamewe'l. Gatu awna ginu ta'nig getlams'tasulti'gw Se'suguliewigtug Gjinisgam ignmugsi'gw Wejuli Nisgam. Na tujiw 'gjitutesnu 'ms't goqwei ta'n Gjinisgam gisi ignmugsi'gup.

¹³ Glaman ninen wesgutme'gl ta'n Wejuli Nisgam wej gina'-masultieg, mo ta'n goqwe'l wej gina'-masultiweg mimajuinuigtug. Wegla gegnua'taqatjig Gjinisgam ugteliaqeweim ta'nig gegguna'til Wejuli Nisgam ugtinnewa'q. ¹⁴ Gatu mimajuinu'g ta'nig mo geg-guna'tigul Wejuli Nisgam ugtinnewa'q, ma gisi msnmi'tigul ignmatimgewe'l ta'n wejiaqal Wejuli Nisgamewigtug aq ta'n goqwe'l Wejuli Nisgam e'gina'mat. 'Lpa ma gisi ns'tasigw, gesi ngowite'tgl aq mo wetapsuninug ugjit negm. Muta mo Wejuli Nisgam ugtinneg eimligul ugjit gina'magul. ¹⁵ Na mimajuinu ta'n gegguna'tl Wejuli Nisgam ugtinneg gisi ilsuttew 'ms't goqwe'l ta'n tel gelu'lgil aq ta'n teli ugtapsunigl. Gatu ta'n wen mo gegguna'gul Wejuli Nisgam ma gisi ns'tasigul ula mimajuinu'l. ¹⁶ Ta'n tel wi'gas'g Gjinisgam ugtwi'gatigng,

"Lpa ma wen menaq geituagul
ugtangita'suaqanm Gjinisgam
ta'n mestai assusit.
Menaq wen gis tlmatal
ta'n tla'tegelital."

Gatu awna ginu ta'nig getlams'tasulti'gw gegguna'g Wejuli Nisgam ta'n musga'tugsi'gw Se'suguli ugtangita'suaqanm.

3

Gjinisgam uglugowinumg

¹ Nigmatut, ma gis tl glululoq 'st'ge' ta'n tel glulieg ta'nig gigji majulgwala'titl Wejuli Nisgaml. Amujpa na tel glululoq 'st'ge' mimajuinu'g ta'n menaq gawasga'lugwi'tigul lue'utigug aq menaq mesna'tigul Wejuli Nisgaml. Tel glululoq 'st'ge' mijua'ji'g muta tel pmita'ioq 'st'ge' atel poqji gtlams'tmu'tioq. ² Amujpa na tmg gopisunji'g mlagejg ignmujig, gesgmaaq gisgajeiug mijipjewe smugsin. Pa na gilew wijei, amujpa sangew gegina'muloq gesgmaaq gisgajo'ltiwoq goqwei metue'g gisi ns'tmu'tinew. Aq we'gaw nige' menaq gisgajo'ltiwoq. ³ Ta'n tujiw wisgualtultioq aq gi'gaita'ioq, wijei telo'ltioq pa wijei aq ta'nig mo majulgwala'tigul Gjisaqamawl. Musgalsultioq na me' mijua'ji'juultioq aq me' mnaq ignmuawoq Wejuli Nisgam ilgwenugsinew. ⁴ Siaw wisgualtultioq ta'n telueioq, "Ni'n majulgwalg Poligap," aq igtig, "Ni'n majulgwalg Apollos." Wijei telo'ltioq pa na wijei aq ta'nig mo majulgwala'tigul Gjinisgaml. Musgalsultioq teli apje'jg ta'n tel lugutioq Gjinisgamewigtug.

⁵ Lpa na ninen Poligap aq Apollos mo wenig? Ninen pas'g Gjinisgam ugtlgowinung, ta'n ilgwenuleg'p ugjit 'gtlams'tmu'tinew Gjinisgamewigtug. Ala wen ap igtig elugwat-meg 'ntlgowaqaninen, ta'n Gjisaqamaw ignmugsieg'p. ⁶ Apollos aq ni'n pestunmatmeg Gjinisgam ugglusuaqanml aq gilew nutmoqol. Maw lugutieq Gjinisgam. Na pa na wijei aq nuji iga'taqu'tijig. Newgte'jit iga'taqug 'sginmunn aq igtig samqwana'teget gatu Gjinisgam gisa'toqop nigwen. ⁷ Ta'n pas'g wen gis iga'taqutew aq ta'n pas'g wen gis samqwana'tegetew gatu pas'g Gjinisgam gisa'tutew nigwen. ⁸ Ms't wen gegung ta'n tl lug-wetew. Newgte'jit iga'taqug aq igtig samqwana'teget. Gjinisgam apangituatal ingute'jilitl ta'n telamu'g 'lgowaqan gisa'toq. ⁹ Ninen pestunmatmeg Gjinisgam ugglusuaqanml. Gjinisgam gisa'toq nigwen 'ggamlamunuaq. Gilew pa wijei aq Gjinisgam ugtiga'taqanml. Elt gilew pa wijei aq Nisgamewei wen'ji'guom.

*Ta'n wen getlams'tasit amujpa ango'tg
ta'n teli iga'tg epganaqataqanigtug*

¹⁰ Ntlgowaqan elugwatmap e'wmap ta'n goqwe'l Gjinisgam ignmuipnn. Pestunmat-muloqop Se'suguli pa wijei aq mujgajewei nuji'teget iga'toq gelu'lg epganaqataqan ugjit wen'ji'guom gatu ap igtig mimajuinu ewi'gatg. Ingute'jit amujpa na ango'tg ta'n teli iga'tg. ¹¹ Pas'g newgte' epganaqataqan eteg ugjit mimajuinu ewi'gatg Gjinisgamewigtug. Gjinisgam gi's gisa'lappn Se'sugulial 'ngute'tilin ugjit epganaqataqan Gjinisgamewigtug. Ma piluei i'gtug epganaqataqan pas'g Se'suguli. ¹²⁻¹³ Ms't wen ta'n getlams'tasit ewi'gatg ula epganaqataqan. Wegla ta'nig sangew tla'taqatijig ta'n Gjinisgam tel puatg, gelu'lg 'lgowaqan elugwatmi'tij. Maw gelu'lg aq tepawgtig pa wijei aq wisaw suliewei aq muj gajewei'l gun'tal. Gatu igtig mo piam gelu'lgntugl ugtlgowaqanml pa wijei aq gmu'j ta'n etl'gaq, 'msigu, gisna siguaqs'te'gn. Ta'n tel gelu'lg ugtlgowaqan nmituaten na na'gweg Se'suguli 'pgising aq 'gtnu'gwatas'gt'tew pugtewigtug. Ta'n mimajuinu gis tl lugwej, na pugtew musga'tutew ta'n tel gelu'lg ugtlgowaqan. ¹⁴ Lpa na ta'n goqwei mimajuinu gis tla'teget, gisipuguiq pugtewigtug, na negm 'msntew ugtapangituewim. ¹⁵ Gatu mima-juinu ta'n goqwei gisi iga'tg gaqamleg, na tujiw 'n'tutew ugtapangituewim. Gatu negm ugs'tawiatew, pa wijei aq gis smugt'g pugtew.

*Gilew pa wijei aq Gjinisgam ugta'sutuoguoml
aq Wejuli Nisgam eig 'gtinnewaq*

¹⁶ Gilew ta'nig getlams'tasultioq mawnutultioq pa wijei aq 'gjia'sutuo'guom ugjit Gjini-ssgam aq Wejuli Nisgam eig 'gtinnewaq aq ta'n eimu'tioq. ¹⁷ Ta'n pas'g wen seioqwa'toq Gjinisgam 'gjia'sutuo'guom Gjinisgam seioqwa'lataq. Na tla'tegetew muta Gjinisgam 'gjia'sutuo'guom sape'wig. Etna na gilew ta'n wesgumuloq.

¹⁸ Pun lue'walsultigw! Ta'n wen te'sioq tl'ta'sij nestue'g ula ta'n ugs'tqamu tel pmiaq amujpa na gnu'tmasij glaman ugji gi'tutew ta'n teli apje'jg gisi gi'toq. Pa na wijei aq mo goqwei Gjinisgamewigtug. Na tujiw gisi ppoji ns'tue'tew Gjinisgamewigtug. ¹⁹ Gatu ta'n goqwei mimajuinu'g teli ugsua'tu'tij 'ns'tue'gtn, 'lpa 'nsng'oqonewei Gjinisgamewigtug. Ta'n tel wi'gas'g Gjinisgam ugtwi'gatign, "Ta'n tujiw tetaputesg iga'q, Gjinisgam naqa'lataq natawo'ltiliji ta'n getu gistesgua'tiji mimajuinu'g ugjit 'msnmnew ta'n goqwei puatmi'tij." Na tliatew. ²⁰ Ap igtig tel wi'gas'g, "Gjisaqamaw geitoq ta'n teli angita'sultilij natawo'ltiliji aq mo tepawgtinug Gjinisgamewigtug." ²¹ Mut ginnualanew mimajuinu gisna ta'n mimajuinu gis tla'tegetew. 'Lpa Se'suguliewigtug 'ms't goqwei gilewewei. ²² Gjinisgam ignmugsioqopnig Poligap, Apollos, aq Pie'l ugjit apoqonmugsinew. Ta'n goqwe'l eteg ugs'tqamug ignmugsioqopn e'wmanew ta'n goqwei nige' aq ta'n goqwei jugu'etew. Ula 'ms't gilewewei toqo wije'tioq Se'suguliewigtug aq ta'n tujiw 'npu'tioq 'lta'toqs'p negmeg. ²³ Etna na ugjit gilew tleialtuoq Se'suguliewigtug, aq Se'suguli tleiawit Gjinisgamewigtug.

4

Ta'n tel pmita'tij Se'suguli ugtapostale witemg

¹ Ti'telmigeg ninen na Gjinisgam uglugowinumg. Iga'lugsieg'p gina'muanen ta'n goqwei mo geitas'gtugup teliaqewei ugjit Gjinisgam aq ugteliaqeweim. ² Amujpa na lugowinu giasgiwewei tela'teget ta'n assusilitl telimj. ³ Mo tal sespete'tmu ta'n teli ilsumioq gisna ta'n mimajuinu'g tel'elmi'tij. Je mo ni'n ilsumsiw. ⁴ Ntangita'suaqanm mo asgawinug gatu ula ma musga'tuinug tetapua'tegen. Gjisaqamaw negm pas'g gisi ilsumitew tetapua'tegen gisna mu. ⁵ Glaman mut wen ilsumanew glapis tetaputesg iga'q. Amujpa esgm'tioq glapis Gjisaqamaw 'pgising. Musga'tuataq 'ms't wenig ta'n telgwitgl uggamlamunual aq ugtwasetegm musga'tutew ta'n goqwei mimgwa'tas'g. Na tuijw Gjinisgam gepmitelmatal gisna ugtapulatal ingute'tilitl ta'n tel te'pmlj.

⁶ Nitaptut, wesgumsieg Apollos aq ni'n ta'n tel pma'tieg ugjit musga'tulinew mo teltenug ugjit ginlua'lan newgte'it aq igtig ugtapa'lan. Glaman ugji ginamasultitogs'p ta'n telueg, "Majulgwatmug gigwajiaqewe'l 'tputaqann." Mut piamitelmanew newgte'jit mimajuinu aq masgelmanew igtig. ⁷ Mo geju'luoq goqwei ta'n weji me'go'ltioq. Goqwei ta geggunmoq ta'n mo ignmugsioq? Goqwei weji ginnua'tioq pa wije aq ugjiaq gileweg? Gjinisgam ignmugsioq 'ms't goqwei ta'n geggunmoq.

Poligap maligitelmaji Golintewaq

⁸ Tel'telsultioq gis 'ms't goqwei geggunmu'tioq ta'n tel mimajultioq Gjinisgamewigtug aq mo nuta'ma'tiwoq! Gis milesultioq? Gis elege'witeultioq Gjinisgamewigtug gatu mo ninen. Pas'g mo telianug. 'Gsatmugeg 'gjitm elege'witeultioqos glaman mawi elege'witeulti'gup. ⁹ Teli angamgug Gjinisgam mawi ugtejg iga'lugsieg apostale'witeultieg. Pa wije aq mimajuinu'g gisi ilsumj ne'po'qsinew mimajuinuigtug, ntaqo'qona'lugsieg aq ansale'witewigtug aq mimajuinuigtug. ¹⁰ Mimajuinu'g teli ugsua'lugsieg'pnig 'st'ge' elue'wia'tieg ta'n tel majulgwalg't Se'suguli gatu gilew nestuo'ltioq Se'suguliewigtug. Menaqana'tieg gatu gilew melgigna'tioq. Penoqitelmugsieg gatu gilew gepmitelmugsioq. ¹¹ Glapis nige', nuta'maieg'p mijipjewe, samqwan aq aligew. Mattoqsieg'p aq ewle'ugsieg'p aq mo wiguoultiweg'p. ¹² Melgi lugutieg'p getantue'g 'ntmimajuqaanminen. Ta'n tuijw anmimugsieg, na tuijw a'sutmessewg'tjig, ta'n tuijw gitnme'ugsieg, na tuijw gaqamutmeg. ¹³ Ta'n tuijw pisuimugsieg na tuijw weli usgumg'tjig. Penoqite'tasultieg glapis nige' gisgug. Teli ugsua'lugsieg pa wije aq mjegei.

¹⁴ Na tel wi'gmuloq mo ugjit ntaqo'qona'lulinew. Wet dla'tegei ugjit igan gnuatulinew pa wije aq nn'janultioq ta'n mawi gsaluloq. Amujpa ila'tug ta'n goqwei mo tetaputenug ugjit mo opli ns'tmu'tinew. ¹⁵ Je tlia gugunoq newgtisga'q pituipnnaqanjig nujig-ina'mua'tijig ta'n tel mimajultioq Se'suguliewigtug pas'g ni'n pa wije aq gujuoq, ta'n teli gtlams'tasultioq. Ta'n tel mimajultioq Se'suguliewigtug ni'n pa wije aq gujuoq muta tmg ni'n pegisituloqop gelu'lg agnutmaqan. ¹⁶ Etna na ugjit munsailuloq majulgwatmnew ta'n tela'tegei. ¹⁷ Etna na ugjit elgitmuloq Timoti. Negm na 'ngwis Gjisaqamawigtug. Mawi gsalg aq gis lita'suala's. Na negm migwimugsitoqs'p ta'n tele i ta'n tel majulgwatman pilei mimajuqaan Se'suguliewigtug aq ta'n tel gina'm'gig ta'nig getlams'tasultijig 'ms't tami.

¹⁸ Alt te'sioq nige' me'go'ltioq aq ewsite'tmu'tioq. Tel'ta'sultioq ma gis liew aq mittug-waluloq. ¹⁹ Gatu Gjinisgam tli ul'te'g, lia's aq nat nmu'ltioqs'p. Na tuijw ni'n 'gjitutes ta ula ta'nig me'go'ltijig aq ewsite'tmu'tijig gis tla'taqatitaq, aq mo pas'g ta'n goqwei gis lue'tij gatu ta'n tel ml'gi gtlams'tasulti'tij. Gjitutes Se'suguli ugml'gigno'tim wet sapu tl lugwet ugtinnewaq teliaqeweigtug. ²⁰ Mo negmow tetapu mimajulti'gw. Mo tali ugtapsuninug ta'n tel ewo'guti'gw. Gatu gegnu mimajulti'gw Gjinisgam ugml'gigno'tim. ²¹ Tal pualioq tala'tegen? Geju'loq mo pualioq jugu'en ta'n eimu'tioq, aq ugtapulinew gatu awna sangewe'ultoqs'p aq aqleultioqs'p.

5

Sespo'teget eig ta'nig getlams'tasultijig eimu'ti'tij

¹ 'Ms't wenig wesgutmi'tij ta'n goqwei gis tliaq. Sespo'teget eig ta'n eimu'tioq. Telimimg'p, "Ji'nm etli tponasijg ujil ugte'piteml." Tetuji winjig, ta'nig mo getlams'tasulti'gw ma tla'taqati'gw. ² Goqwei weji me'go'ltioq? Gatu awna 'ntaqo'ltigoq aq ulmaita'sultigoq. Ta'n tuijw weltesgatultioq ugsua'lagooqpn ulu ji'nm ta'n gis tla'teget aq tua'laqooqpn ta'n eimu'tioq. ³ Je tlia gneg i'man 'njijaqamij eig ta'n eimoq. Se'sus ugwisunng, gi's gisi ilsumug ula ji'nm ta'n winjig gis tla'teget. Pa wije aq wijitgweiuoloqosn. ⁴ Ta'n teli ultesgatultioq, ni'n wijitgweiuoloq 'njijaqamijuigtug. Gjisaqamawminu Se'suguli ugml'gigno'tim wijitg-weiuogsioq. ⁵ Jigla'lug ula ji'nm ta'n getlams'tasultioq eimu'tioq aq iga'tug Gjimm'tu ugjit ulmaje'wan aq gitnme'wan glaman nmitutew ta'n teli opla'tegej aq gawasgita'sin. Na tuijw ugjijaqamijl ugs'tawiatl na na'gweg ta'n Gjisaqamaw 'pgising.

⁶ Mo tetaputenug ugjit gilew me'go'ltinew. Geituoq ta'n i' thua'ti'tij, "Ta's'gji'j apita'taqan gisa'tutew pipnaqan apitan." Amujpa na ejigla'tuoq lue'uti 'gmimajuaqanmuowg. Pem pugweliaq pa wije'i aq apita'taqan ta'n gisa'toq pipnaqan apitaqtn. ⁷ Glaman nige' jigla'lug na ji'nm ta'n gis pata'teget ta'n i' tli ulti'esgatultioq glaman ma lue'uti gugunmuoq Gjinisgamewigtug.

[Siawa'timgewei pestie'uti Lesui'paq migwite'tmi'tij ta'n tuijw Ijiptg eimu'ti'titeg Gjinisgam ugtansale'witeml mo ne'pa'tmuagupni amgwesewei un'januaq muta jigs'tmi'tij ta'n Gjinisgaml telimaji. Te's wiguaq ne'pa'latl jiggluewjl aq iga'tu'tij umal'tem g'p'taq na ga'qan aq weji westa'tijig. Elt e'wmi'tij na pipnaqan ta'n mo etenug apita'taqan. Nige' e'wmi'tij na wije'i telamu'g pipnaqan ta'n mo etenug apita'taqan ugjit migwitelmnew Gjinisgam tela'tegep ugjit negmow.]

Lpa na wije'i aq jiggluewjig ne'po't'pnig ugjit Siawa'timgewei nige' Se'suguli ne'po't'pnaq ugjit ginu aq ma ne'pa'tmu'tigw awna ugs'tausinenu. Gjinisgam ejigla'lugsi'gw 'gtlue'utiwal. ⁸ Migwite'tmnej Se'suguli ta'n ne'po't'pnaq ugjit ginu aq tel gegnu mimajulti'gw. Ejigla'tu'g elue'uti aq ta'n pas'g goqwei mo tetaputenug Gjinisgamewigtug. Gji'tmi'te'tmug ta'n tel majulgwalu'g Se'suguli. Mut pas'g tli angamgusiw 'st'ge' majulgwali'gw gatu teliaqeweigtug majulgwali'gw.

⁹ Ta'n tuijw ewi'gmulo'g, telimuloqop mut wijitgweiwanew mimajuinu'g ta'nig wineiatultitijig. ¹⁰⁻¹¹ Ta'n teli pgije'g eimu'tioq ula ugs'tqamug mo gisi smugtuawjig na telamugsultitijig mimajuinu'g ta'nig mo getlams'tasulti'gw. Gatu wesgungig ugjit mo wijitgweiwanew ta'nig teluulsultitijig wijigmuggig ta'nig getlams'tasultitijig gatu me' nige' wesgo'taqatitijig gisna mo gisapesulti'gw, gisna emtoqwala'tiji 'nnuoqta'wg, winewo'gutitijig, egsu agnutmu'tijig, al mil agnutmu'tijig gisna 'gtigiewinug gisna nata' gmu'tna'tiji gisna nata' op'la'taqatitijig. Mut wijitgweiwanew na telamugsultitijig mimajuinu'g ta'nig getlams'tasultitijig. Je mu' p'mgopa'siw aq 'tgwatannew.

¹²⁻¹³ Mu na ni'n ntlgowaqan ilsuman ta'nig mo getlams'tasulti'gw. Gjinisgam na ilsumataq. Amujpa gilew ilsumoq ta'n mawgatmu'tioq gilew ta'n te'sioq. Ta'n telueg Gjinisgam ugtwi'gatign, "Jigla'lug na lue'winu gilew ta'n eimu'tioq."

6

Gjinisgam ugtmimajuinung ta'n tla'taqati'tis ta'n tuijw op'la'luj

¹ Ta'n tuijw nat wen ta'n getlams'tasit op'la'l'sg, ela'tun ilsumugsinew ta'nig mo getlams'tasulti'gw. Mo teltenug, awna la'tugog Gjinisgam ugtmimajuinung ugjit ilsumugsinew. ² Nigmatut, mo geituoqos Gjinisgam ugtmimajuinung ulti'sataqatitaq 'ms't mimajuinu'g ta'nig mo getlams'tasulti'gw Gjinisgamewigtug we'gaw nuji ulti'sataqatitijig. Gatu 'gtu ilsumoq mimajuinu'g tal gis mo gisi ulti'sumuoq goqwei teli apje'ji'jig 'st'ge' wen op'la'l'sg. ³ Mo geituoqos ginu ilsumatesnu ansale'wjiig, ta'n mawi espo'ltitijig? Tal gis mo ulti'sumuoqol ta'n goqwe'l teliaq ula ugs'tqamug? ⁴ Pa na gi'l t'la'sin igtig ta'n getlams'tg gisi op'la'l'sg, etug la'tuates negmow ta'nig mo getlams'tasulti'gw ugjit ulti'sumugsin? Mo weltenug na tla'taqatinew. ⁵ Mu ta gilew mo geituoq 'ntaqo'qon? Mu ta je mu newgte'jit ta'n te'sioq nestue'g ta'n gisi ilsumataq ta'nig gi'gaja'titijig? Amuj eta! ⁶ Gatu awna newgte'jit ta'n getlams'tg ela'latl igtig ta'n getlams'tasilitl ugjit ilsumugsin ta'nig mo getlams'tmu'ti'gw. Lpa 'ntaqo'qon pegisitu'tij ugjit ta'nig getlams'tasultitijig.

⁷ Ta'n tel la'l'j igtig ta'n getlams'tg ilsumugsin, pegwatesgugsioq ta'n tel mimajulti'gw Gjinisgamewigtug. Goqwei ugjit ma wen ignmuawt op'la'lulin? Mo tepawgtinug 'lgo-waqana'lsin. Me' glu'lg't'gemutit'gw ta'nig getlams'tasulti'gw. ⁸ Awna, gilew op'la'l'ulti'gw aq tewmtultioq, we'gaw igtig ta'nig getlams'tasulti'gw. Lpa ntaqo'qon pegisitu'tij ugjit ta'nig getlams'tasultitijig. ⁹ Amujpa gis geituoq elue'winu'g ma 'msnmi'tigw iappiwewei mimajuaqan wa'so'q. Mut lue'walsultinew. Na mimajuinu'g ta'nig wesgo'taqatitijig gisna emtoqwala'tiji 'nnuoqta'wg, sespo'taqatitijig, gisna ji'nmug aq wiji ji'nmug sespeiatultitijig aq pa na wije'i wiji e'pijig, ma 'msnmi'ti'gw iappiwewei mimajuaqan wa'so'q. ¹⁰ Ta'nig nata' gmutna'tiji, gisna ta'nig mo gisapesulti'gw 'ms't goqwe'l, gisna 'gtigiewinu'g, al mil agnutmu'tijig gisna 't'plutaqan sewisga'tu'titl, na negmow ma msnmi'ti'gw iappiwewei mimajuaqan wa'so'q. ¹¹ Alt gilew wije'i telo'ltioqop, gatu nige' gilew 'gtlue'utiwal apigsitas'gl. Gmetug iga'lugsioqop ugjit Gjinisgam. Gjsaqamaw Se'suguli aq Wejuli Nisgam gi's gisa'lugsioqop gtlamia'tinew aq tetapua'tinew Gjinisgamewigtug.

E'wmug ga'qiwal ugjit emtoqwalanew Gjinisgam

¹² Ta'n pas'g wen thuetew, "Ignmuimg'p gis tla'tegen ta'n pas'g goqwei muta mo Se'suguli telimip moqwa'." Teliaq gatu! Pas'g mo 'ms't goqwei gelu'lgtnug ugjit gi'l. Gis thua's,

ignmuimg'p gis tla'tegen ta'n pas'g goqwei, gatu ma ignmatmu ta'n pas'g goqwei assumin.¹³ Ap nat wen piluei ltueteu, "Mijipjeweï ugjit malqotmn aq 'gltaminu ugjit ugsua'tun mijipjeweï, pas'g na mo teltenug ugsamatalutinew." Amuj eta! Pas'g na Gjinisgam gitg jigla'tutal. Ta'nig tepqatmu'tijig amujpa na mo sespo'taqati'gw aq pa na wijeï ta'nig newgtugwa'lugutij. Amujpa na mo tla'taqati'gw! Ga'qinal mo wejitas'gtugup ugjit na, gatu ugjit lugowanew Gjsaqamaw aq negm getu ango'tmugsi'gw ga'qinal.¹⁴ Gjinisgam minua'lapnn Gjsaqamawl nepliteg aq maw negm minua'lugsitesnu ga'qinal ugml'gigno'tim e'wteu.

¹⁵ Geituoq na ga'qiwal tleiawig! Se'suguli wa'qi. Etug ugsua'tun ga'qi ta'n tleiawig Se'suguliewigtug aq iga'tun na e'pit ta'n mo 'gte'pitemin. A' na moqwa', ma gis tla'tegewn!¹⁶ Amuj geituoq ta'n wen toqwa'tu'titl wa'qiwal e'pilitl ta'n mo ugte'piteml, na negmow newgte' wa'qiwow je tlia mo ugte'pitem. Gjinisgam ugtwi'gatign telueg, "Na tapusijig ngute'ttew wa'qiwow."¹⁷ Gatu ta'n wen toqwalsi'tij Gjsaqamaw na newgte'jilitl ugji-jaqamijual.

¹⁸ Etna na ugjit wet tlimuloq smugtmu usgo'taqan. Ta'n pas'g tegeu lue'uti na mimajuinu pata'toq, mo asgo'tmug wa'qi, gatu na mimajuinu ta'n sespo'tegej gisna maljewe'j ta'n wijeï tla'tegej, asgo'tg negm wa'qi.¹⁹ Mo geitugs'p na Wejuli Nisgam ta'n Gjinisgam ignmasg'pnn eig ga'qieg, pa wijeï aq 'gja'sutuo'guomg. Mo gi'l assumsiwun gatu awna Gjinisgam assumsg.²⁰ Mesgi'g apangitg'p ta'n teli pgwatelas. Nige' tleiawin negmeg. Glaman e'we'n ga'qi ugjit gepnitelman aq emtoqwalan Gjinisgam.

7

Pipanigesultijig ugjit malie'uti

¹ Gatu nige', ula ta'n goqwe'l ewi'gmugsioqop me' gelu'lg ugjit mimajuinu'g mo malie'wultinew.² Gatu wesam pugwelgig sespo'taqatijig aq newgtugwa'lugutijig wijeï tla'taqatijig etna na ugjit ta'n te'sit ji'nm gugunasnn ugte'piteml aq ta'n te'sit e'pit gugunasnn ugji'nmuml.³ Amujpa na ji'nm tetapua'latl ugte'piteml aq amujpa na e'pit tetapua'latl ugji'nmuml. Gitg amujpa na wajua'tu'tij ta'n goqwei menuegetij. Amujpa na ji'nm aq e'pit weli tgonasijig. Amujpa na gitg tetapualtijig.⁴ Na e'pit mo assutmug wa'qi gatu ugji'nmuml, aq pa na wijeï ji'nm mo assutmug wa'qi gatu ugte'piteml.⁵ Mut gitg wetqo'ltatinew glapis gitg ul'te'tmoq ugjit gijga'ji'j nigtua'tinew glaman me' gisi a'sutmatoqs'p. Na tuijw apaji tgwa'tigw glaman ma Gjinn'tu gisa'lugsiwoq pata'tegenew aq usgo'taqatinew. Na.

⁶ Mo na telueu, "Amujpa malie'ultioq," gatu telimuloq, "Gis malie'ultitoqs'p 'gsatmoq."⁷ Tel'ta'si me' glu'lg'tew 'ms't wen mo malie'wigw, pa na wijeï aq ni'n. Gatu Gjinisgam ignmugsi'gup piltu angita'sultinenu, alt malie'ultinew, aq alt mo malie'ultinew.

⁸ Nige' telimgig ugjit ta'nig mo tepqatmu'ti'gw aq ugjit sigu'sgwaq aq siuap, "Me' gelu'lg'tew ugjit gilew siawi ngutugwa'lugutinew, pa wijeï aq ni'n."⁹ Gatu mo giseiasian na malie'wit. Me' glu'lg'tew malie'win je mu tel nu'gwa'n.

¹⁰ Gatu gilew ta'nig tepqatmu'tioq, Gjsaqamaw telimugsioq, mu ni'n, mo teltenug tepqatg e'pit puna'lan ugji'nmuml, gisna ji'nm puna'lan ugte'piteml.¹¹ Gatu 'nqalaj amujpa na siawi ngutugwa'lugwet aq mo il malie'wigw gisna amujpa apaji tgwa'tijig ugji'nmuml. Aq mo teltenug ugjit tepqatg ji'nm puna'lan ugte'piteml aq mo teltenug wi'gmn wi'gatignigtug ugjit nigtua'tinew ugte'piteml.

¹² Igtigig telimgig, mo Gjinisgam, "Pa na ji'nm getlams'tg, gugunaj ugte'piteml ta'n mo getlams'tmligul, aq ul'te'tmlj siawi tgwa'manew ugji'nmuml mo teltenug nigtua'tinew ugte'piteml gisna wi'gmn wi'gatignigtug ugjit nigtua'tinew."¹³ E'pit ta'n getlams'tg tepqatmi'tij ugji'nmuml ta'n mo getlams'tasiligul, aq negm ul'te'tmlj siawi tgwa'manew, mo teltenug nigtua'tinew ugji'nmuml aq mo teltenug wi'gmn wi'gatignigtug ugjit nig-tua'lan."¹⁴ Na ji'nm ta'n mo getlams'tasigul Se'sugulial ugji ul'telmut Gjinisgamewigtug muta ugte'piteml getlams'tasilitl aq na e'pit ta'n mo getlams'tasigul Gjinisgam ul'telmut muta ugji'nmuml getlams'tasilitl. Ta'n tuijw newgte'jit getlams'tuaj Gjinisgam, Gjinisgam gitg weltenmaji aq un'januaq ultematen Gjinisgam. Pa na ungi'guaq gitg mo 'gtlams'tasiligusni, mo un'januaq 'gji'jiawi'tisoq Gjinisgam.¹⁵ Gatu ta'n wen mo getlams'tasigul Gjinisgam gtu' nigtuaj, na nigtuaj. Mo teltenug munsaiwan siawqatmlin. Ma gi'l 'lsumum'g. Gjinisgam megnugsi'gw aq pualugsi'gw sangewo'ltinenu.¹⁶ Gi'l e'pit sangewitgwa'magw 'gji'nmum ta'n mo getlams'tasigw. Etug jel gis la'lates Se'suguliewigtug. Wijeï gi'l ji'nm sangewitgwa'magw 'gte'pitem ta'n mo getlams'tasigw. Etug jel gis la'lates Se'suguliewigtug.

El mimaji ta'n Gjinisgam tel pual'sg

¹⁷ Gjinisgam gisi ignmugsi'gup 'gtlgoawaqaninal, siaw tl lugwa ta'n tel lugwe't'p ta'n tuijw Gjinisgam wigum'sg'p. Etna na 'tplutaqan tel gina'muei 'ms't tami ta'nig getlams'tmu'tijig

eimu'tijig. ¹⁸ Pa na ji'nm elugwa'tasit ta'n telteg Lesui'peweiei 'tplutaqan, na tujiw getlams'tasitl Gjinisgaml mu ugjo'tmuuj jigla'tun ta'n teli elugwa'tasiteg. Mu sespete'tmuuj. Gatu ji'nm ta'n mo elugwasig, gesgmnaq getlams'tasij Gjinisgaml mo teltenug lugwatasin. ¹⁹ Pa na wen elugwa'tasit gisna mo elugwa'tasigw mo tali ugtapsuninug. Gatu tetapua'latoqs'p Gjinisgam ta'n tujiw majulgwatmoq Gjinisgam ugt'tplutaqanml. Na mawi ugtapsunig. ²⁰ Suel 'ms't wen siaw tl lugwej na ta'n tel lugwet ta'n tujiw Gjinisgam wigumteg. ²¹ Gistejuineg ta'n tujiw Gjinisgam wigum'sgeg? Mut sespete'tmu. Gatu ta'n tujiw ignmulg assumsin ugsua'tu. ²² Gistejul ta'n Gjsaqaw wigumatl, wije tel gistejuilitl pas'g Gjinisgam negm iga'latl elue'utigtug aq nige' negm Gjinisgam ugmimajuinuml ta'n assumtilitl. Lpa wije assumtilitl mimajuinu'l ta'n Se'suguli wigumatl. Wije teli assumtilitl gatu amujpa jigs'tatl Se'suguli pa wije aq tl gistejuilin. ²³ Gjinisgam mesgi'g'p ta'n teli apangitg ta'n teli pgwatelm'sg'p. Gmetug igalsi aq wej gnu pmia ugjit Gjinisgam. Ignmu negm ilgwenin aq tla'tega ta'n tel puatg mo ta'n mimajuinu tel pual'sg muta Gjinisgamewigtug tleawin. ²⁴ Wijigatulti'gw, suel 'ms't wen siaw tl lugwej na ta'n tl lugwep ta'n tujiw Gjinisgam wigumteg. Munsu ta'n tel wijitgweiaj Gjinisgam.

Ugjit ta'nig mo tepqatmu'ti'gw aq sigu'sgwaq

²⁵ Nige' ewi'gmuioqop ugjit ta'nig mu tepqatmu'ti'gw. Mo 'tplutaqan geggumug ta'n wejiaq Gjsaqamawigtug. Gatu Gjinisgam teli ul'telmip ugjit ignmuin 'ns'tuo'ti ta'n gis lita'sultitoqs'p. Nige' telimuloq ta'n tel'ta'si.

²⁶ Pugwelg nsano'qon weltesgmu'g. Etna na ugjit me' glu'lg'tew ginu ta'nig getlams'tasulti'gw, siaw tle'n ta'n telo'lti'gw. ²⁷ Gatu ji'nm gugunaj ugte'pitem gisna e'pit gugunaj ugji'nmuml, mut nigtua'law, gatu mu tepqatmun, na mut malie'wiw. ²⁸ Pa na malie'win, mo pata'tegewn, aq pa na e'pite's malie'wij mu pata'tegegw. Ta'nig tepqatmu'tijig te'sigis'g'g ultesgatal gitnmo'qonn, 'gsatmugapnn mo ultesgmuoqosnn wegla gitnmo'qonn.

²⁹ Wijigatulti'gw, ma 'pgije'nug ta'n tel lugowug Gjsaqamaw. Je tlia malie'win gisna mu, siaw ml'gi lugowug Gjsaqamaw ta'n tel we'gwi gisi pgwatun. ³⁰ Ulgwijin, ulmaita'sin, gisna suliewei gugunnn, mo tale'nug, gatu siaw mlglugooq Gjsaqamaw aq mut ignmatnnew ta'n goqwei ugs'tqamugewei assumugsinew. ³¹ Mut sespete'tmn ta'n goqwei ugs'tqamugewei aq mut ignmatn ta'n goqwei ugs'tqamugewei assumugsin. Nige' ta'n tel pmiaq ugs'tqamu ma jiji'puguinug.

³² 'Gsatmug mo sespeta'sultinew. Ji'nm ta'n mo tepqatmug, gis gaqi iga'tutew ugtl-gowaqan ta'n tel lugowaj Gjsaqamawul, muta pas'g wejo'tg tetapua'lan Gjsaqamaw. ³³ Gatu ji'nm ta'n tepqatg, sespete'tg ta'n goqwei ugs'tqamugewei muta amujpa na wiguow angot'g aq getu tetapua'latl ugte'piteml aq maw Gjinisgaml. ³⁴ Etwiw eligtut. E'pit ta'n tepqatg mo gis tleiw st'ge' e'pite's. E'pite's gis gaqi iga'tutew ugtl-gowaqan ta'n tel lugowaj Gjsaqamawul, muta iga'toqol wa'qi, ugtangita'suaqanm, aq ugjijaqamitl ugjit lugowan Gjinisgaml. Gatu na e'pit ta'n tepqatg pugwelg ta'n goqwei sespete'tg muta amujpa angot'g wiguow aq getu tetapua'latl ugji'nmuml aq tetapua'laji un'jang maw Gjinisgaml.

³⁵ Ula telimuloq muta getu apoqonmuloq. Mo getu wetqo'luluoq. Awna pewaluloq tla'taqatinew ta'n goqwei tetaputeg aq gelu'lg aq wajui ignmalsultinew ugjit lugowan 'Gjsaqamaw aq mo goqwei etegijgenugsinew.

³⁶ Gatu ji'nmji'j aq e'pite's toqwiala'ti'jij aq getu malie'wijig, tl'ta'si'tij mo gisi nqama'si'gw aq tepiaq tetuje'tij, na tujiw malie'wi'tis. Na tetaputeg mo pata'tege'gw. ³⁷ Gatu ta'n tujiw mimajuinu gisita'sij mo malie'wiwn, aq gisi nqama'sij, aq gisita'sij ugtangita'suaqanm mo malie'win. Na tujiw ul lugwetew mo malie'wigw. ³⁸ Na mimajuinu ta'n malie'wit wel lugwet gatu na mimajuinu ta'n mo malie'wigw me' aji ul lugwet ugjit Gjinisgam.

Tepqatg mimajuinu

³⁹ E'pit aq ji'nm ta'n tepqatgig mo assumsi'gw ta'n teli pgitawsi'tij. Gatu ta'n wen tmg nepg, na igtig gisi il malie'witew, puatg. Gatu amujpa na malie'wi'titl ta'n wen getlams'tasilitl Gjinisgaml. ⁴⁰ Tel'ta'si me' ulgwijintew mo malie'wigw aq siawi ngutugwa'lugwej. Etna na ula tel'ta'si aq 'ntinneeg eig Gjinisgam ugjijaqamitl na Wejuli Nisgaml. Etlite'tm gisi ignmuloq ta'n Gjinisgam tel puatg ta'n tujiw ula telimuloq.

8

Etug gisi malqotmugeg wius

ta'n gisi ignmu'tpni'g 'nuuoqta'wg

¹ Nige' ta'n goqwe'l ewi'gmuioqop ta'n getu 'gji'tuoq tetaputen, "Gisi malqottesnu wius ta'n gi's gisi ignmut 'nuuoqta'wg?" 'Ms't wen tel'ta'sit pas'g teliaq geitoq. Migwite'tmnej ula! Ta'n goqwei geitu'n gisa'lultew mawi 'gtu ms'gin. Gatu awna 'gsaltuaqan gisa'lultew melgignewa'lan Gjinisgam ugtmimajuinung ta'n teli gtlams'tasultijig. ² Na mimajuinu ta'n

tel'ta'sit 'ms't goqwei geitoq, gatu mu 'gsaltuaqan gugunmuaqaw, mo 'ms't goqwei geitug ta'n goqwei 'gji'tus. ³ Lpa Gjinisgam gejiatl ta'n wen 'gjitmi 'gsalatl.

⁴ Gatu nige' getu 'gji'tuog tetaputen gisi malqotmnew wius ta'n gis la'tuaj ugjit gi's gisi ignmut 'nnooqta'wg. Geitu'g 'nnooqta'w na mo Gjinisgam. Pas'g eig newgte'it Gjinisgam aq mo piluei eimug. ⁵ Je tlia alt mimajuinu'g tel'ta'sulti'tij me' pugwelgig nismamaq wa'so'q aq ugs'tqamug eimu'tijig aq emtoqwala'tiji, wegla ta'n mo Nisgamu. ⁶ Gatu geitu'g newgte'jit Gjinisgam Gisiteg. Negm na Wegwisit Nisgam, na gujjinu. 'Ms't goqwei gisitoqop aq gisugsi'gup negmewe'n. Newgte'jit ta'n mestai assuteget na Gjisaqamawminu Se'suguli. Ta'n te's'g goqwei gisitoqop aq ta'n ignmugsi'gw piltu mimajultinenu aq iapjiwewei mima-juaan.

⁷ Pas'g mo 'ms't wen ta'n getlams'tg geitug ula teliaqewei. Alt mimajuinu'g i' tli emtoqwala'tipni 'nnooqta'wg. We'gaw nige' gisgug ta'n tujiw malqotmi'tij mijipjewe'i ta'n gi's gisi la'tuaj 'nnooqta'w, ta'n i' nismamitelma'tipnn, me' wije'i tel'te'tmi'tij negmewe'n. Tel'ta'sulti'ijg op'la'taqatiji ta'n tujiw malqotmi'tij aq sespetelmi'tij. Tel'te'tmi'tij mo gl'lgtnug malqotmi'tij muta ta'n teli 'gtlams'tasulti'tij menaqa'na'gt'ew. ⁸ Gatu je tlia malqotmu'g mijipjewe'i gisna mo malqotmug ma piam gigja'lugsigw Gjinisgamewigtug. Ma goqwei 'ntug Gjinisgamewigtug mo malqotmug aq ma goqwei ganie'wigw malqotmu'g.

⁹ Gatu ango'tmug ta'n teli assumultioq glaman ma gisa'lawoq ta'n menaqa'na'tijig ta'n teli gtlams'tasulti'ijg op'la'taqatinew. ¹⁰ Pa na mimajuinu ta'n menaqa'naq ta'n teli gtlams'tasij, nemi'sg gi'l ta'n 'ns'tuo'ti geggunmn, etlatan 'nnooqta'w ugta'sutuo'guom, na tujiw gisa'latesg malqottew mijipjewe'i ta'n gi's gisi la'tuaj 'nnooqta'wg. Je tlia t'la'sij etli op'la'teget. ¹¹ 'Gtns'tuo'tim gisa'latal wijig'tioq, na newte'jilitl Gjinsgam un'jann aq me' aji menaqa'naq ta'n teli getlams'tasij aq seioqwiatal awna gi'l apoqonmat. Se'suguli elt weji np'g'pnaq ugjit negm. ¹² Ula tla'tegen, etli op'la'l't wijig'tioq, aq asgo'tmat ta'n menaqa'naq ta'n teli gtlams'tasij, na tli op'la'lates Se'suguli. ¹³ Gatu ni'n ta'n tel malqotm wius gisa'loq wijig'tieg pata'tegelin, ma malqotmu wius ap ta'n teli pgitawsi glaman ma gisa'laq wijig'tieg elpaqien lue'utigug.

9

Ta'n telteg ugjit apostale'wit tla'tegen aq 'msnmn

¹ Ni'n assumi. Apostale'witewi. Gis nemi'g Gjisaqamawminu Se'sus. Ta'n tel pestunmatmap, elugwa'p ugjit Gjisaqamaw aq gilew getlams'tasultioqop. ² Je tlia mo igtigig tli ugsua'li'tigw, amuj gilew teli ugsua'lioq apostale'witewin, muta Gjisaqamawigtug elaluloqop. Ta'n tel gegnu pmita'ioq Gjisaqamawigtug musga'tuog ni'n apostale'witewi.

³ Ta'n tujiw mimajuinu'g mil pipanimul'ij, etna na ula tli asitema's. ⁴ Ni'n aq Pnal telteg ugjit 'msnmnen mijipjewe'i aq ta'n goqwei esamqwaieg ugjit ta'n tel lugweieg. ⁵ Ninen telteg ugjit gis tla'tegenen 'st'ge' igtigig apostale'wijig, aq Gjisaqamawminu ugjinang, maw Pie'l. Wije'wa'tiji ugte'pitemuag aq gilew angweiwoqopnig. Pa na wije'i Pnal aq ni'n gegung'pni'g 'nte'pitemana'q gis wije'wa'tesnen aq gilew angweiwatoqs'p. ⁶ Gatu pas'g tapusieg ta'n mo angweiwinen, Pnal aq ni'n. Amujpa elugweieg 'gtantunen 'ntmimajuqaqanminen? A' na moqwa! Telteg angweiwieg. ⁷ Gis nutmaioq sma'gnis ta'n apangitg wilu aq utapsun, gisna nuji iga'taqug ta'n mo malqotmug ta'n goqwei gisigweng, gisna nuji angweiwaji te'pljig ta'n mo e'wagwi mlagejg ta'n wejiejig te'pljig? A' na moqwa!

⁸ Mo pas'g e'wmuwan ta'n goqwe'l teliaqal te'sigis'g, gatu elt Gjinisgam ugt'tplutaqan wije'i telueg. ⁹ Gis ewi'gas'g Mowisewe'l 'tplutaqan, "Mut glpinmuow wen'jitia'm ta'n tujiw etl nugtes'g gulumgl." Etug Gjinisgam pas'g sespetelmatl wen'jitia'mul? ¹⁰ Moqwa! Awna wet tlimugsi'gup ugjit ninen ulapetmnen. 'Lpa ula ewi'gas'g ugjit 'ms't ginu. Na ji'nm ta'n el gesewet aq na ji'nm ta'n mena'taqug, ugtlgowaqanmuow elugwatmi'tij ugjit 'msnmnew ta's'g ta'n goqwei gisigweng. ¹¹ Ignmuleg'p Gjinisgam ugglusuaqanml pa wije'i aq ji'nm iga'taqug sginmnn. Pa wije'i aq negm 'msnmnew ta's'g ta'n goqwei gisigweng, mo wesamianug ugjit pipanimulinen mijipjewe'i aq aligew. Telteg ugjit ninen ignmulinen ta'n goqwei nuta'maieg. ¹² Ignmuoqopnig igtigig ta'n pestunmugsi'oqopnig aq na telteg. Gatu mu tel'ta'siwoq me' mesgi'g ninen te'pmeg?

Telteg, gatu mo pipanimuleg'p apoqonmuinen, awna 'ms't goqwei gisipugutmeg'p. Na tujiw ma' iga'tueg goqwei ta'n gisa'latal wen mo ugsua'tilinj Se'suguli ugglusuaqanml, etna na ugjit. ¹³ Weli gji'tuog Gjinisgam telimapni etli lugutilijj gia'sutuo'guom ugsua'tunew mijipjewe'i ta'n tel nuta'ma'tij ta'n pegisitas'g ugjit negm Gjinisgam. Aq ta'nig etl lugutijig patgulmesigaqan Nisgamewei na ta's'g 'msnmanew mijipjewe'i ta'n pegisitas'g aq ignmut Gjisaqamaw. ¹⁴ Pa na wije'i Gjisaqamaw telimugsi'gup ta'nig al pestunmatmi'tij gelu'lg agnutmaqan ginu ta'nig getlams'tasulti'gw amujpa angweiwigig.

¹⁵ Menaq pipanimuloq je tlia newgte' suliewei aq mo wejui ignmuloq ugjit pjoji glutmulinew. Tmg pestmaq gesgmnaq pipanimuloq ignmuloq goqwei ta'n tel pestunmuloq. Ma wen gis naqa'ligw ta'n teli ulgwig 'ngamlamun ta'n tel pisuiw pestunm. ¹⁶ Mo teltenug ugjit ni'n ginnuen ta'n tel pestunmuloq gelu'lg agnutmaqan muta amujpa na tela'tegei. Mo pestunmuan Gjinisgam ugtagnutmaqanm, Gjinisgam ugtapulitew muta petgimip na tla'tegen. ¹⁷ Pa na ula 'lgowaqan etl lugwei muta getu tla'tegei, apangitugsin. Pa na mo getu pestunm Gjinisgam gelu'lg agnutmaqan, me' wijei amujpa tela'tegei. Gjinisgam petgimip na tla'tegen. ¹⁸ Gatu talamu'g ntapangitueweim? Etna na ula maw ulgwijing 'ngamlamung ta'n tujiw pisuiw pestunmatm gelu'lg agnutmaqan. Telteg ta'n tel lugwei pestunmatm gelu'lg agnutmaqan ugjit apangituin gatu mo goqwei gelutmuluq.

¹⁹ Ni'n assumsi, mo wen assumigw, gatu gistejuinuwiap ugjit 'ms't wen glaman gis la'la's me' pugwelgig Gjinisgamewigtug. ²⁰ Ta'n tujiw wijitgweiaq Lesui'paq, tele'i pa wijei aq negmow, glaman negmow gis la'la's Gjinisgamewigtug. Tlia ni'n mo jigs'tmu Mowis ugt'plutaqanm, tel mimaji aq majulgwatman, ta'n tujiw wijitgweiaq ta'nig majulgwatmi'tij, glaman la'la's Gjinisgamewigtug. ²¹ Pa na wijei, ta'n tujiw wijitgweiaq ta'nig mo Lesui'peulti'gw, tele'i pa wijei aq negmow ta'nig mo majulgwatmi'ti'gw Lesui'peweiei 'tplutaqan glaman gis la'la's Gjinisgamewigtug. Gatu ni'n Gjinisgam jigs'taq. Amujpa apji tela'tegei ta'n telteg ta'n wen getlams'tuatl Se'sugulial tla'tegen. ²² Ta'n tujiw wijitgweiaq ta'nig menaqaq ta'n teli gtlams'tasultijig na tel pmia'p ugjit mo asgaiwan wen glaman gis la'la's Gjinisgamewigtug. Ta'n getu wen wijitgweiaq wejo'tmap tetapua'lan glaman gis la'la's Gjinisgamewigtug.

²³ Ula 'ms't goqwei tela'tegei, glaman igtigig majulgwattaq gelu'lg agnutmaqan aq ugs'ta'titaq glaman elt ni'n 'msntes ta'n goqwe'l wejiaqal Gjinisgamewigtug.

Ta'nig igatno'ltultiji aq ta'nig nuji matnaaq'tijig

²⁴ Weli gi' tuoq pugwelgig igatno'ltultiji, gatu pas'g newgte'jit ta'n igatne'wetew 'msntew na apangituewei. Na tl gegnu pmia aq ml'gi lugwa ugjit Gjinisgam glaman ignmultew ugtapangitueweim. ²⁵ Wet tla'teget ula ugjit 'msnmn apangituewei ta'n ma 'pgijipuginug, gatu ginu wet tla'taqati'gw ugjit 'msnmnu ta'n iapjiweiei apangituewei. ²⁶ Na telgwitg 'ngamlamun, Gjinisgam ta'n tel pualij, na tela'tegei. Etna na ugjit 'ms't goqwei iga'tu ta'n tel gisi pgwatun ugjit 'msnmn iapjiweiei apangituewei. Pa na wijei aq wen ta'n tegpaqa'tugwig glaman gisi igan iga'tew. Etna na ugjit mo pisuo'tmu 'ntml'gigno'tim pa wijei aq nuji matnaqet ta'n mo pisui elapegiegw. ²⁷ Melgignewalsi ta'n teli gtlams'tasi aq ilgwensi. Pa na wijei aq wen melgignewa'toqop wa'qi ugjit ta'n tl igatne'wetew gisna tl matnaqetew. Jipaqite'tm mo menuaqtasin aq mo puatasin. Pa na wijei aq wen nuji igatne'wet ta'n mena'lut. Jipatm tliminew mo menuaqtasiw, gis gisa'lg igtigig menuaqtasinew lugowanew Gjsaqamaw.

10

Angweiuq mo goqwei piamite'tmnnew je mu Gjinisgam

¹ Wijigatuli'gw, pualuloq migwite'tmnnew ta'n teliaqap ugjit gujjinaqi'g ta'n majulgwala'tipnn Mowisal. Gjinisgam ilgwenapni, elgitmuapnig alugul igana'silin, aq negm pana'tuapni samqwan ugjit pmita'new na megwe'g 'gta'n. Na teli ugs'ta'tipni. ² Na gis luetes, ta'n tela'taqatipnig, "Ms't etl sign'tasultipnig alugwigug aq 'gta'nigtug muta majulgwala'tipnn Mowisal." ³ Malqotmi'tip na pipnaqan ta'n Gjinisgam nisgitmuapni wa'so'q. ⁴ Aq 'ms't samqwoltipnig na samqwan ta'n Se'suguli gisa'toq uqjian guntewigtug na mesgi'g gm'tnigtug. Se'suguli wijitgweiwapni aq melgignewa'lapni ta'n tujiw eimu'tiliteg paqtaqamigtug. Iga'laji ma' maja'lam't pa wijei aq mesgi'g gun'tew. ⁵ Gatu je tlia ula teliaqap suel 'ms't mo tetapua'la'tigupnn Gjinisgam aq etli npu'tipnig paqtaqamigtug.

⁶ Ula 'ms't goqwe'l wet tliaqap igan gnuatugsinenu mo 'gtu tla'taqatinenu ta'n goqwe'l winjigl ta'n negmow tela'taqatipnig. ⁷ Gisna me' goqwei piamite'tmnnew je mu Gjinisgam gisna emtoqwalanew 'nuoqta'wg pa wijei aq negmow tela'taqatipnig. Ta'n tel wi'gas'g Gjinisgam ugtwi'gatign, "Na mimajuinu'g pestie'ultipnig aq amalgalultipnig, aq naqana'ma'tipnig aq sespo'taqatipnig." ⁸ Ango'tmug, aq mut usgo'taqatinenu pa wijei aq negmow tela'taqatipnig muta Gjinisgam wetapulapni. Newgt na'gweg tapuisga'q je sist pituipnanaqaniji nepu'tipni. ⁹ Ango'tmug aq mut ugtu'gwalanew Gjsaqamaw ta'n alt tela'taqatipni aq paqa'lugwitipnig 'mtesgmug aq nepu'tipnig. ¹⁰ Ango'tmug aq mut al nunmagultinew Gjinisgam ta'n alt tela'taqatipnig, aq Gjinisgam elgimappn ugtansale'witeml ugjit ne'pa'n.

¹¹ Ula 'ms't goqwe'l wet tliaqap igan gnuatuan igtigig aq ewi'gas'g'pnn wi'gatignigtug, ugjit gnuatugsinenu mo tla'taqatinenu. Ewi'gas'g'pnn ugjit ginu ta'n mimajulti'gw enmi-giaspiaqal na'gwegl.

¹² Ta'n wen tel'ta'sit gaqamit, ango'j mo nisien. Tl'ta'sultioq, "Ma ni'n tleiw st'ge' negmow." Ango'tmug! Elt gilew gis nisia'titoqs'p lue'utitug. ¹³ Ta'n te's wet nu'gwalugsioq ugjit op'la'taqatinew na wije'i mimajuinu'g i' tl wet nu'gwalujig. Gat u Gjinisgam teli t'plumugsi'gup mo ignmugsiwoq ugsam wet nu'gwalugsinew ta'n goqwei ma gisipugut-muoq aq na tela'teget. Ta'n te's wet nu'gwaluoq ignmultew ml'gigno'ti gisipugutmnnew aq musga'tultew ta'n tl jigla'sites.

¹⁴ Nigmatut, mo goqwei me' piamite'tmnew je mu Gjinisgam. Mut gigjita'new ta'n etli emtoqwala'tij 'nnooqta'wg. Na tujiw ma ugt'nu'gwalulm'g ugjit wit toqwa'lanew aq emtoqwalan 'nnooqta'wg. ¹⁵ Nestuo'l'tioq, menaqa angite'tmug ta'n goqwei etl tlimuloq. ¹⁶ Ta'n tujiw gmnieulti'g miwatmug Wegwisit Nisgam ta'n Se'suguli wa'qi iga'toqop gujjieweigtug aq umal'tem ta'n gaqiguniaqapneg. Tepi'sulti'gw ta'n tujiw wet samqwolti'gw na gupji'jigtug musga'tug 'ms't welapetmu'g ta'n Se'sus gaqiguniepnaq gujjieweigtug. Ta'n tujiw malqotmug pipnaqan musga's'g 'ms't welapetmu'g ta'n Se'suguli wa'qi iga'toqop gujjieweigtug. ¹⁷ Na pipnaqan temsa's'g pugwelgl pipnaqsignu'tl. Ginu ta'n tel pugwelu'g malqotmu'g newgte' pipnaqan. Ula musga'tug tleiaulti'gw newgte' wa'qi Se'suguli.

¹⁸ Angitelmug Lesui'paq. 'Ms't malqotmi'tij mijipjewe'i ta'n ela'tu'tij newgte' Gjinisgam ugpatgulmesigaqanm. Mawi emtoqwala'titl Gjinisgam. Ula ta'n tela'taqatijig musga'tu'tij newgte'ji'jig mimajuinu'g. ¹⁹ Taluei nige'? Etl luei ta'nig emtoqwala'tiji 'nnooqta'wg aq ela'tu'tij mijipjewe'i ugjit 'nnooqta'wg pa wije'i aq mimajultilij aq nisgamewultilij, aq ta'n tela'tua'tij na 'nnooqta'wg ul'telmuguta? A' na moqwa! ²⁰ Etl tlimuloq ta'n goqwei ela'tua'tij ugjit nu'gwa'tas'gtn 'nnooqta'w ugpatgulmesigaqanm, etna na ula ignmujig mn'tu'g, mo Gjinisgam. Aq 'lpa mo pualuloq mawo'ltinew mn'tu'g. ²¹ Ma gis wet samqwoltiwoq Gjinisgam uggupji'jm aq elg mn'tu'g uggupji'jmual. Ma gis mawatalultiwoq Gjinisgam ugpatautim aq maw mn'tu'g ugpatautimuaq. ²² Pua'lug Gjisagaqamaw ugwaiug-tugsinenu? Tel'ta'sultioq me' melgigna'ti'gw aq negm? A' na moqwa! Glaman ma 'lta'new 'nnooqta'wg 'gta'sutuo'guoml.

Apjiw gepmitelwanej Gjinisgam

²³ Alt teluejig, "Ignmugsi'gw gis tla'taqatinenu ta'n pas'g goqwei, Se'suguli mo telimugsi'gw moqwa." E'e, na teliaq, pas'g na mo 'ms't goqwei gelu'lgtnug ugjit gilew. 'Ms't goqwei gis tla'taqatitesnu gat mo 'ms't goqwei apoqonmugsigw, aq mo melgignewa'lawgig igtigig. ²⁴ Mu pas'g angitelsultinew gat ugio'tmug angitelmanew elt igtigig aq ta'n goqwei gelu'lg ugjit negmow.

²⁵ Tetaputeg ugjit gi'l 'pgwatelman aq malqotmn wius ta'n tli ntuisgetas'g. Mo tepawgt-inug pipanigesin ugjit wius gi's gisi la'tas'gtn 'nnooqta'w. Mut tl'ta'siw etli op'la'tegen. ²⁶ Gis ewi'gas'g Gjinisgam ugtwi'gatigng, "Ugs'tqamu aq ta'n te's'g goqwei Gjinisgam ugtaligam." Na.

²⁷ Pa na wen ta'n mo getlams'tasigw pipanim'sg mawatalultinew aq gisita'sin lien, malqote'n ta'n goqwei ignmulg. Mut pipanigesiw ugjit na mijipjewe'i gi's gisi la'tas'gtn ugjit 'nnooqta'w glaman ma tl'ta'siwn etli op'la'tegen. ²⁸ Gat u awna nat wen tlim'sg, "Ula mijipjewe'i gi's gisi la'tas'g 'nnooqta'wg." Na tujiw mut malqotmu na mijipjewe'i. Mo ugjit gi'l gat u awna ugjit negm ta'n tlim'sg glaman ma tl'ta'sigw etli op'la'tegen. ²⁹ Mo na tla'tega ugjit gi'l ta'n teli angite'tmn gat u awna ugjit ala igtig mimajuinu ta'n teli angite'tg. Nat wen gis pipanigesit, "Assumsi, goqwei ugjit ma' gisi malqotmu wius ugjit negm pas'g ta'n tl'ta'sit etli op'la'tegei? ³⁰ Miwatmaq Gjinisgam ugjit nilu. Goqwei ugjit tluetew etli op'la'tegei muta gis malqotm na mijipjewe'i ta'n gi's gisi miwatmaq Gjinisgam?"

³¹ Gat u ni'n Poligap teluei, "Ta'n getu tl mila'tegen, tla'tega ugjit gepmitelman Gjinisgam, je tlia ta'n goqwei malqotmn aq ta'n goqwei samqwan." ³² Ango'tmug ta'n tel mimajultioq glaman ma wen etegigjenawoq ta'n teli gtlams'tasij Se'susal, Lesui'paq, gisna ta'nig mo Lesui'peulti'gw je tlia ta'nig getlams'tasultijig Se'susal. Ma wen gisa'lawoq op'la'tegen. ³³ Pas'g tla'tega ta'n ni'n tela'tegei. Wejo'tm tetapua'lan 'ms't wen ta'n tel mila'tegei. Mo angite'tmu 'ntgelu'lgm gat u awna ugge'u'lgmuow glaman ugs'ta'titaq.

11

¹ Majulgwali ni'n ta'n tel majulgwalg Se'suguli.

Tepqatmu'tijig Lesui'pewisgwaq a'gusuno'ltipnig

[Na na'gwegl tepqatmu'tijig Lesui'pewisgwaq a'gusuno'ltipnig mimajuinuigtug, pas'g winsit e'pit mo a'gusuna'mug'p. Pa na wije'i aq nige' gisgug nasgmn nasoqwa'taqan ta'n tujiw malie'win.]

² Wel lugutioq muta apji migwitelmioq aq melgi majulgwatmoq ta'n tel gina'muloq. ³ Gat u pualuloq 'ns'tmu'tinew Se'suguli iganpugutuatl ta'n te'siliji ji'nmul, na ji'nm iganpugutuatl ugte'piteml aq Gjinisgam iganpugutuatl Se'sugulial. ⁴ Na ji'nm ta'n

a'sutmaj gisna gegnu'a'tuaj Gjinisgam ugtagnutmaqanm mimajuinuigtug aq a'gusuna'g na 'ntaqo'qona'latl Se'sugulial. ⁵ Gatu na e'pit ta'n a'sutmaj gisna gegnu'a'tuaj Gjinisgam ugtagnutmaqanm mimajuinuigtug aq mo a'gusuna'mug na mo gepmitelmaqul ugji'nnuml. Amujpa e'pit nat goqwei ge'gwisipisi un'ji mimajuinuigtug. Mu tla'tegegw ma gepmitelmaqul ugji'nnuml. Mo piam piltue'nug negm aq na e'pit wetapep aq na tujiw un'ji pesgutue's'g. Na ta'n tujiw a'gusuna'q gegnualsit tepqatmn aq musga'toq ugji'nnuml gepmitelmanew. ⁶ Pa na e'pit mo a'gusuna'mug, na tmsa's'gt's usapun. Na 'ntaqo'qon ugjit e'pit pesgutue'mn un'ji gisna tmsmn usapun etna na ugjit a'gusuna's. ⁷ Mo teltenug ugjit ji'nm a'gusuna'mn ta'n tujiw a'sutmaj muta Gjinisgam tmg ji'nmul eliapnn aq ignmuapnn ugjiyaqamitl pa wije aq negm aq na ji'nm gepmitelmatl Nisgamal. Gatu na e'pit elt gepmitelmatl ugji'nnuml. ⁸ Gjinisgam mo weji gisiagupnn amgwesewei ji'nmul e'pitewigtug gatu e'pit weji gisita'sip ji'nmuigtug. ⁹ Ata, amgwesewei ji'nm mo weji gisita'sipug ugjit l'pa gatu awna l'pa weji gisita'sip ugjit apoqonmuan Ataal. ¹⁰ Teltege e'pit a'gusuna'mn ugjit musga'tun gepmitelmatl ugji'nnuml. Na tujiw ansale'wiigg ul'ta'sultitaq. ¹¹ Je tlia gis tlimuloq Gjinisgam gisite't'p e'pit aq ji'nm menuaqaltinew. ¹² Amgwesewei e'pit weji gisita'sip ji'nmuigtug, weja'tegemgeg na na'gweg 'ms't ji'nmug weji ugs'tqamultipnig e'pitewigtug. Gitg ji'nmug aq e'piigg weji gisitasultipnig Gjinisgamewigtug aq maw 'ms't goqwei.

¹³ Teltege gisna mo teltenug ugjit e'pit eli a'sutman Gjinisgaml mimajuinuigtug aq mu a'gusuna'mn. Gilew ilsutmug. ¹⁴ Pugwelgig mimajuinu'g tel'ta'sultijig, "Mo teltenug ji'nm pita'qtn usapun aq mo weli angamgugtnug." ¹⁵ Gatu tel'ta'sultijig aq teluejig, "Weli angamgug e'pit pita'q usapun aq me'gite'tg. E'pit weji ignmutup pita'qtn usapun gisa'l'j weli angamgusit." ¹⁶ Ta'n wen getu gi'gaita'jig ugjit na ula, pas'g gis thua's ninen aq igtigig ta'nig getlams'tasultijig Gjinisgaml, tel'ta'sultiege teltege na tlo'l'tinen.

Gjisaqamaw ugwela'gewe'm

(*Matiw 26.26-29; Malq 14.22-25; Lu'g 22.14-20*)

¹⁷ Ula igtig ewi'gmuloq ta'n mo tetapua'taqatiwoq. Ta'n tujiw weltesgatultioq a'sutuo'guomei mawio'mi, mo apoqonmatultioq gatu awna asgaiaultioq. ¹⁸ Amgwesewei, gegnu'a'tuimgeg nigtuaita'ioqop ta'n tujiw weltesgatultioq. Alt ta'n telimipnig, getlams'tasi. (¹⁹ Amuj na tel'ta'sultioq amujpa gi'gaita'ioq aq nigtuaita'ioq glaman ta'nig gilew apji tetapua'tijig nenugsultitaq. Pas'g mo gelu'lgtnug Gjinisgamewigtug.) ²⁰ Ta'n tujiw mawtesgatultioq ugjit malqotmnew Gjisaqamaw ugwela'gewe'm mo tela'taqatiwoq ta'n tla'taqatigooq. Etli opla'taqatigooq, ²¹ muta ta'n tujiw mijjultioq, 'ms't wen malqotg wilu aq mo tepiawo'g wen. Mo angitelmawoq ta'nig ewle'jultiji. Alt gewisultijig aq igtigig wesamatalultijig aq poqia'tijig. ²² Geggunmoqol giguowal ta'n tlatalultigooq aq tl p'teweiema'tigoq? Ma gepmitelmawooqig ta'nig getlams'tasultijig Gjinisgaml aq 'ntaqo'qona'lanew ewle'juinu'g. Goqwei puallioq ni'n tlimulinew ugjit ula? Puallioq ginitelmulinew? A' na moqwa'! Mo ginitelmuluoq!

²³ Weji msnmap Gjisaqamawigtug ta'n tel gegina'muloq. Etna na ula. Na Gjisaqamaw Se'sus na wela'gw ta'n netuisgo'teg, wesua'toq pipnaqan. ²⁴ Miwatmuatl Gjinisgaml aq sewisgina'toq na pipnaqan. Teluet, "Ula na na'qi, ta'n ignmuloq. Ugsua'tug aq malqotmug. Siaw tla'taqatigw ugjit migwitelminew." ²⁵ Ta'n tujiw gaqi uloqotalulti'titeg wije tela'teget, wesua'latl gupji'tl aq teluet, "Ula na 'nqani'psmun ta'n Gjinisgam ignmugsiog. Pilei gis agnutmamgewei gisituaji ugtmimajuinumg, aq ni'n gisa'tutes tlian ta'n tujiw gaqigunian. Ta'n tujiw samqwoitioq tla'taqatigw ugjit migwitelminew."

Nige' ni'n Poligap telimuloq

²⁶ Ta'n te's malqotmoq ula pipnaqan aq wet samqwoitioq ula 'nqani'psmun il musga'tuog Gjisaqamaw ta'n teli np'g'pnaq ugjit gilew. Ula tla'taqatigw glapis apaja'sij. ²⁷ Pa na wen malqotg Gjisaqamawul ugwela'gewe'm ula pipnaqan aq ugt samq'waj ula 'nqani'psmun aq mo angitelmagul Se'sugulial ugjit gepmitelman ta'n nep'g'pnaq aq gaqiguniepnag, ilsumut ugjit tl pata'tegen. ²⁸ Amujpa na 'ms't wen panwijgatg ugtangita'suaqanm aq pipanimatl Gjinisgaml ugjit apigsigtugsin aq negm amujpa na apigsigtuatl witalap. Na tujiw gisi malqotg na pipnaqan aq ugt samq'waj na 'nqani'psmun. ²⁹ Gatu malqotg na pipnaqan aq wet samq'waj 'nqani'psmun Gjisaqamawewei aq mo tepawgtigw muta mo angite'tmuagw Se'sugulial wa'qi aq mo angite'lsigw ta'n tel pata'tegewinuit. Na tla'teget pegwatasin Gjinisgam ilsumulin. ³⁰ Etna na ugjit pugweloq gesnugu'tioq aq menaqana'tioq aq alt nepu'tipnig. ³¹ Pa na apji panwijgalsulti'gw tmg 'gtangita'suaqanminaq aq paqa-pugua'ti'gw gesgmnaq mawatalulti'gw Gjinisgam ugwela'gewe'm, na tujiw Gjinisgam ma ugtapulugsi'gw. ³² Nige' te'sigis'g Gjisaqamaw ilsumugsi'gw aq ugtapulugsi'gw glaman ta'n tujiw ugs'tqamu gaqiaq ma mn'tua'gig wije'waqqwig elue'winu'g.

³³ Nigmatut, ta'n tujiw mawita'ioq ugjit malqotmnew Gjsisaqamaw ugwela'gewe'm, esgmaltutigw ugjit 'ms't wenig peita'taq gesgmnaq 'pqoji mijjultinew. ³⁴ Aq wen guising, tlatalj wiguaq, glaman ma Gjinisgam ilsumulug ta'n tujiw ultesgatultioq. Aq ugjit ula igtigl, ilsuttes ta'n tujiw lia'n.

12

Ml'gigno'ti'l ta'n wejiaqal

Wejuli Nisgaml ugtignmatimgewe'ml

¹ Nige' 'njignamtut ta'n ewi'gmuioq ugjit ula ignmatimgewe'l Wejuli Nisgam ignmugsigupnn. Pualulog wajui ns'tasultinew. ² Weli gji'tuoq gesgmnaq getlams'tmu'tiwoq oplapti'gmugsiogopni emtoqwalanew 'nnooqta'wg ta'n mo mimajulti'gw aq mo gis glusulti'gw. ³ Pualulog gilew ta'n getlams'tmu'tioq 'gji'tunew, "Ta'n pas'g wen Wejuli Nisgaml ilgwentl tluetew, 'Se'sus na negm Gjsisaqamaw.' Ta'n wen teluet, 'Se'sus mo Gjinisgam' mo negm ilgwengugul Wejuli Nisgaml."

⁴ Gjinisgam ignmugsi'gw ml'gigno'ti ugjit piltuamu'gl lugowaqan lugutinenu gatu 'ms't weita'qal newgte'jit Wejuli Nisgam. ⁵ Gaqais milamu'g ta'n tl gis lugowatesnu Gjsisaqamaw gatu pas'g newgte'jit Gjinisgam Gjsisaqamaw ta'n elugowug. ⁶ Geggunmu'gl gaqais milamu'gl ignmatimgewe'l e'wmanenu ugjit Gjinisgam. Pas'g na newgte'jit Gjinisgam ignmugsi'gul ula ignmatimgewe'l aq na ml'gigno'ti ugjit lugowatesnu. ⁷ Wejuli Nisgam eig ta'n te'si'gw 'gtinnenaq. Gis nmituten ta'n etl lugwet 'gtinnenaq ugjit ta'n te'sijig getlams'tmu'tijig ulapetmnew. ⁸ Wejuli Nisgam ignmuaj newgte'jilitl na ml'gigno'ti ugjit gnuat'egen ta'n goqwei me' gelu'lg tla'taqatinenu, aq igtig na ml'gigno'ti ugjit nata' gina'muet ta'n goqwei Nisgamewe'l. Piltuamu'gl ignmatimgewe'l wejiaqal na newgte'jit Wejuli Nisgam. ⁹ Wejuli Nisgam ignmuaj newgte'jilitl na ml'gigno'ti ugjit melgi getlams'tasilin, ap igtig ignmuaj na ml'gigno'ti gugunmlin ugjit nuji npitegelin. ¹⁰ Na Wejuli Nisgam ignmuaj igtigl na ml'gigno'ti gis tla'tegelin paqalawaiqan ta'n wejiaqal Gjinisgamewigtug. Ignmuaj igtigl na ml'gigno'ti gisi usgutm Gjinisgam ugtagnutmaqanm. Ignmuaj ap igtigl na ml'gigno'ti ugjit 'gji'tilin na ignmatimgewe'l ugjian Gjinisgamewigtug gisna moqwa'. Ignmuaj igtigl na ml'gigno'ti ugjit tl piltui'silin. Ignmuat' ap igtigl na ml'gigno'ti ugjit gisi ns'tualin ta'n tel piltui'sij aq gisi gnuat'uat'aq igtigig. ¹¹ Etna na ula newgte'jit Wejuli Nisgam ta'n ula 'ms't goqwei tela'tegej. Ignmuaj pilue'l ignmatimgewe'l ta'n te'siliji ta'n negm teli ul'te'g.

Pugwelgl pugwe'l eteg' gaqinal, pas'g newgte' gaqinu

¹² Pugwe'gl pugwe'l na eteg' ga'qinal pas'g newgte' ga'qinu. Pa na wijei, ginu Gjinisgam ugtimajuinung pugwelu'g, gatu tlei'aulti'gw newgte'jit Se'suguli. ¹³ Pa na wijei 'ms't ta'n te'sulti'gw, Lesui'paq, gisna ta'nig mo Lesui'peulti'gw, gisteju'g, gisna ta'nig assumultijig, 'ms't sign'tugsi'gup na newgte'jit Wejuli Nisgam. 'Ms't tlei'aulti'gw Se'suguli wa'qi. 'Ms't ignmugsi'gup na wijei newgte'jit Wejuli Nisgam ta'n eig 'gtinnenaq aq gisa'lugsi'gw el mimajultinenu Gjinisgamewigtug. Pa wijei aq ignmugsi'gw mijipjewe' aq samqwan ugjit 'gji'jaqamijinaq.

¹⁴ Pugwelgl pugwe'l eteg' ga'qinal, mo pas'g newgte'tnug. ¹⁵ Pa na nige' 'ggatnug gis tluog, "Mo tleiawiw ga'qi nige' muta mo ni'n 'gpitn." Ma gisi 'nqa'tug mu tleiawin ga'qinal. ¹⁶ Pa na nige' 'gs'tuaqanug gis tluog, "Mo tleiawiw ga'qi muta mo ni'n 'gpugug." Ma gisi 'nqa'tug mu tleiawin ga'qinal. ¹⁷ Pa na ga'qinal pas'g 'gpugugwig, tal gis nutow? Aq pa na pas'g 'gs'tuaqanig tal gisi gsis'gt'ew goqwei? ¹⁸ Gatu mu Gjinisgam telimugsigup na. Ta'n tujiw eliuksi'gweg, pugwelgl pugwe'l iga'tugsigupnn ga'qinal ta'n negm tel puat'g'pnn. ¹⁹ Pa na ga'qinal pas'g 'ngute'j etna na wiguamugt's. Ma tetaputestnugul. ²⁰ Gatu nige' Gjinisgam eliuksi'gweg pugwelgl pugwe'l iga'tugsigupnn ga'qinal. Gatu pas'g newgte' ga'qinu.

²¹ Ma 'gpugugwinu gis tlimagul 'gpitninu, "Mo menuaqannu" aq gun'jinu ma gis tlimagul 'ggatinal, "Mo menuaqannu." ²² Gatu awna alt pugwe'l tli angamugt'tal menaqanan pas'g ma gis siawawgsultigw mo gugunmug. ²³⁻²⁴ Alt pugwe'l weli angamugt'tal aq gepmite'tmu'gul gatu Gjinisgam na tel gisitugsigupnn ga'qinal ugjit maw gepmite'tmnenu ula pugwe'l ta'n mo tetuji gepmite'tmuggl. Mo teltenug al mesqo'tlinenu. Etna na ugjit weji angune'mu'gl ga'qinal na tel gepmite'tmu'gl. ²⁵⁻²⁶ Glaman ma' gisi nigtua'tun ga'qi. Gatu alt pugwe'l piltu lugwe'gl gatu 'ms't maw lugutigl. Pa na newgtej asgaisg, 'ms't asgotg ga'qi. Pa na newgtej gepmite'tmg 'ms't gepmite'te'n.

²⁷ Pa na wijei 'ms't ta'n te'sioq ta'nig getlams'tasultioq mawnutultioq newgte' wa'qi Se'suguli gatu 'ms't wen ignmut ml'gigno'ti ugjit piltuamu'g ugtl'gowaqan ta'n elugwatg aq amujpa gepmiteltulti'gw. ²⁸ Gjinisgam amgwesewei iga'lapni apostale'wiliji. Tapuwei iga'lapni ta'nig ugtagnutmaqanm pestunmuatiji mimajuinu'g. Si'stewei iga'lapni ta'nig nujigina'mua'tiliji. Na tujiw iga'lapni ta'nig ml'gigno'ti geggunmi'tip gis tla'taqatinew

paqalaitu'l wejiaq Gjinisgamewigtug. Na tujiw ta'nig geggunmi'tij ignmatimgewei gisi npitaqatinew, ta'nig apoqonmuatiji igtigig, aq ta'nig igtigig gisa'la'titaq maw lugutinew, aq ta'nig piltui'sultijig. ²⁹ Mo 'ms't' ignmujig ml'gigno'ti ugjit apostale'witewultinew. Mo 'ms't' ignmujig ml'gigno'ti ugjit pestunmnew Gjinisgam ugtagnutmaqanm, mo 'ms't' ignmujig na ml'gigno'ti ugjit nujigina'mua'tinew. Mo 'ms't' geggunmi'tigw ml'gigno'ti ugjit tla'taqatinew paqalaiwaqan ta'n wejiaqal Gjinisgamewigtug. ³⁰ Gisna mo 'ms't' ignmujig ml'gigno'ti ugjit nuji npitaqatiji, gisna piltui'sultijig, gisna gegnua'taqatijig ta'n teli'sulti'tij. ³¹ Iga'tug 'ggamlamung ugjit 'msnmnew ignmatimgewe'l ta'n maw gelu'lg. Gatu nige' gegnua'tultoqs'p ta'n me' pajiji gelu'lg.

13

Gjinisgam ugsaltuaqanm

¹ Pa na 'nta piltui'sian, aq gis tli'sian ta'n ansale'wijing gis tli'sulti'tij, gatu mu 'gsalaq igtigig pas'g tli ugsua'litaq pa wije'i aq tl sespeian nige' tl toqsian. Gisna jjuuej 'mtetaq, aq ma' jigs'tuigw. ² Pa na Gjinisgam ignmujig pestunmatmuan ugglusuaqanm, aq igani gji'tuan ta'n tliatew, aq gaqi gji'tuan 'ms't' goqwei gatu mu 'gsalawg igtigig, tali ugtapsunitew? Pa na tetuji melgi gtlams'tasi je we'gaw gis gelu'lg gm'tn aq telimg maja'sin aq na teliaq, ma' tepawgtiw goqwei, mu 'gsaltuaqan gugunmuan. ³ Gatu ga'qi ignmuetuan ta'n te's'g goqwei geggunm ugjit ewle'juinu'g aq ignmalsian nu'gwa'lugin gatu mu 'gsalaq igtigig na ma tali ula'linug.

⁴ Na mimajuinu ta'n gesalaji igtigig, maw sangewe'g, aq welm'toq. Mo qalipusitagw, mo wisgwegw, mo nata' ginnuegw aq mo me'ge'iug. ⁵ Na mimajuinu ta'n gesalaji igtigig mo emegwe'wagul wen. Mo ne'paqtmug, mo munsagw ugjit negm tliaq thuen. Mo naqsi luawg, mo naqsi asgaiwam'g, aq mo enmite'tmug ta'n wen opla'l'. ⁶ Mo wel'ta'sigw ta'n tujiw igtig mimajuinu opla'tegej gatu awna wel'ta'sit ta'n tujiw teliaqewei tela'tegetij ta'n telueg Nisgamewei w'gatign. ⁷ Pa na 'gsalj wen, gisipuguttes ta'n pas'g goqwei. Apjiw 'gtlams'tasituates negmeg, apjiw lita'sualates ula'tegen, apji iga'lates.

⁸ 'Gsaltuaqan iapjiwewe'tew. Ta'n goqwe'l igan gnuat'gusigupn, tliatal, ta'n mima-juinu'g piltui'sultijig 'ns'tuaten, ugs'tqamugewe'l 'ns'tuo'ti gaqiatew. ⁹ Gjinisgam ignmugsigup ns'tuo'ti aq pestunmatmuan ugglusuaqanml aq igani gji'tuan ta'n tliatew. Pas'g mo wajui ignmugsigup negm 'ns'tuo'tim. ¹⁰ Ta'n tujiw Gjisaqamaw ta'n 'ms't' goqwei geitoq apaja'sij, ta'n teli ns'tmu'ti'gw, na gaqiatew. Na tujiw wajui ignmugsitesnu negm ugtns'tuo'tim.

¹¹ Ta'n tujiw mijua'ji'juianeg telewistuap aq teli angita'siap, aq telgwijia'p 'st'ge' mijua'ji'. Ta'n tujiw gisigweianeg, puna'tuap ta'n tel mijua'ji'jueiap. ¹² Na teli apje'ji'jgl ta'n teli gji'julj Gjinisgam ta'n ma' gis nmiaqat. Gatu na'gweg iga'qt'tew ta'n tujiw nmiaatesnu aq nenuatesnu. Nige' na mawi apje'jg ta'n tel nenug, gatu na'gweg iga'qt'tew ta'n tujiw wajui nenuatesnu pa wije'i aq Gjinisgam ta'n tel nenugsi'gw.

¹³ Ula nesisgl ta'n esgwiaqal, 'gtlams'tuaqan, lita'suaqan, aq 'gsaltuaqan. Gatu na mawi ms'gi'g te's'g, na 'gsaltuaqan.

14

Me' gegnua'tuloq ugjit na ignmatimgewe'l ta'n wejiaqal Wejuli Nisgamewigtug

¹ Munsugtmug 'gsalanew igtigig. Iga'tug 'ggamlamung ugjit 'msnmnew ignmatimgewe'l ta'n wejiaqal Wejuli Nisgamewigtug. Me' aq igtigl puatmug ignmuan na ml'gigno'ti ugjit gisi pestunmuan Gjinisgam ugtagnutmaqanm. ² Na mimajuinu ta'n piltui'sit, ma gis glugawg mimajuinu'g. Pas'g gelulat' Gjinisgam muta ma wen 'ns'tuagul. Weja'toq Wejuli Nisgam ugml'gigno'tim gisi piltui'sin. Ta'n goqwei wesgut na mimgwa'tas'g. ³ Gatu na mimajuinu ta'n pestunmatmuaj Gjinisgam ugtagnutmaqanm, gelulaji mima-juinu'g, apoqonmuaji aq welgwijimaji aq apgnua'laji. ⁴ Na mimajuinu ta'n piltui'sit pas'g melgignewalsit ta'n teli gtlams'tasit. Gatu na mimajuinu ta'n wesgutmuaj Gjinisgam ugtagnutmaqanm melgignewa'laji 'ms't' ta'ni getlams'tmu'tiji.

⁵ 'Gsatmug 'ms't' gis piltui'sultioq gatu me' aji gsatmug gisi pestunmatmoq Gjinisgam ugtagnutmaqanm. Muta na mimajuinu ta'n wesgutmuaj Gjinisgam ugtagnutmaqanm me' mesgi'g 'lgowaqan elugwet je mu ta'n wen piltui'sit, glapis nat wen i'g ta'n gis tlimaj mimajuinu'g ta'n gis thuet. Na tujiw 'ms't' ta'nig getlams'tmu'tlijig gisi apoqonmuat'en. ⁶ Glaman, nigmatut, jijuaqa lia'n ta'n eimutioq aq piltui'sian ma 'ns'tuiwoq, tali apoqonmugsitoqs'p? 'Lpa ma tali apoqonmugsitwoq glapis 'pgisituloq ta'n goqwei Gjinisgam gis musga'tuip gisna ta'n goqwei geituan, gisna igan gnuat'uloq ta'n tliatew gisna gina'muloq Gjinisgam ugglusuaqanm.

⁷ Ta'n tujiw wen tapia'ji'jte'gej, aq mo tetapute'mug, tali gjitutes ta'n goqwei etlte'tg? Mo gisi gjitutes. ⁸ Ta'n tujiw matnaqqewaqaq iga'q aq na ji'nm pipugwaqaq putuataq aq mo tetapu putuatmug, ma wen gisgaje'iug ugjit lien matnaqqewaqaqanigtug. ⁹ Pa na wijei tal gisi ns'tultew wen ta'n goqwei wesgutmn ta'n tujiw piltui'sin pa mo wen gegnuat'uaqgw ta'n goqwei wesgutmn. Ma 'ns'tulug aq ma tali ugtapsuninug. ¹⁰ Gaqais mili'sultijig mimajuinu'g aq 'ms't wen nest'g ta'n teli'sij. ¹¹ Gatu mu 'ns'tmuan ta'n negm teli'sij. Ma tli ugsua'lawt pa wijei aq gigmaq aq negm wijei tli ugsua'litew. ¹² Getaqite'tmoq 'msnmnew ignmatimgewe'l wejiaqal Wejuli Nisgamewigtug. Me' glu'lt'g'tew glutmoq aq e'wmanew na ignmatimgewe'l ta'n apoqonmuataq igtigig ta'nig getlams'tmu'tijig.

¹³ Glaman na mimajuinu ta'n piltui'sit amujpa a'sutmat 'msnmn na ml'gigno'ti ugjit gis gnuat'uan ta'n gis luwet. ¹⁴ Ta'n tujiw piltui'sian ta'n teli a'sutmai, 'njijaqamij a'sutmat, gatu mo e'wman 'ntangita'suaqanm. ¹⁵ Tala'tega's nige'? Gitg tla'tega's. Piltui'sites ta'n tujiw a'sutmai, aq elg a'sutmai e'wman glusuaqanm ta'n 'ms't wen 'ns'ttal na tujiw 'ns'tuiten. Piltuintutes ta'n tujiw 'gtapegieian, aq elg 'gtapegieian ta'n 'ns'tuiten. ¹⁶ Ta'n tujiw mawita'ioq aq miwatmaq Gjinisgam aq piltui'sin, igtigig tal gis luwetaq, "Na tliatew?" Mu 'ns'tlug ta'n goqwei wesgutmn. ¹⁷ Wel miwatmaq Gjinisgam, gatu na ala igtigig ma' gisi apoqonmuam'gig.

¹⁸ Miwatmaq Gjinisgam me' piam piltui'sian je mu gilew. ¹⁹ Gatu ta'n tujiw eim ta'nig getlams'tmu'tijig ultesgatulti'tij ugjit emtoqwalanew Gjinisgam, tmg na'ngl glusuaqanm tlua's ta'n 'ns'tuiten glaman gisi gina'mua's igtigig je mu newgtisga'q pituipntnaqanigl glusuaqanm ta'n piltui'si.

²⁰ Wijigatulti'gw, mut mijua'ji'juitew, gatu ugjit ta'n goqwei winjig tleie'n pa wijei aq gopisun, ta'n mo winjig geitug. Tli angita'si pa wijei aq mimajuinu ta'n nestue'g. ²¹ Gis ewi'gas'g Gjinisgam ugtwi'gatign na Gjinisgam teluet,

"Ugji glusites ula mimajuinu'g

igtigig ta'n piltui'sultijig

aq se'g weita'jig

gatu je we'gaw

'ntmimajuinumg ma' jigs'tuigw."

Na teluet Gjinisgam.

²² Ta'n tujiw piltui'sin etl musga'tun Gjinisgam ugml'gigno'tim ta'nig mo getlams'tmu'ti'gw mo ugjit musga'tuan ta'nig getlams'tmu'tijig. Ta'n tujiw pestunmatmn Gjinisgam ugtagnutmaqanm etl musga'tajig ta'nig getlams'tmu'tijig Gjinisgam ugml'gigno'tim, mo ugjit ta'nig mo getlams'tmu'ti'gw.

²³ Ta'n tujiw a'sutmewinu'g mawita'tij 'ms't wenig poqji piltui'sultijig, aq mimajuinu'g ta'n mo nestasulti'gw ta'n tel piltui'sing gisna ta'nig mo getlams'tmu'ti'gw pisgwita'tij aq nutugsioq luwetaq, "Elue'wia'tioq." ²⁴ Gatu 'ms't usgutmoq Gjinisgam ugtagnutmaqanm ta'n tujiw nat wen ta'n mo getlams'tasiug gisna mimajuinu ta'n mo nestasigw pisgaw'j na tujiw Gjinisgam ugtagnutmaqanm musga'tuataw ta'n tel lue'winuij aq ula glusuaqanm asgaigatal ugtangita'suaqanm. ²⁵ Na tujiw 'poqji nmi'sitew ta'n menaqqajewei tele'g. Nutgul'pa'sitew aq emtoqwalatal Gjinisgam. Luwetew, "Teliaq Gjinisgam eig ta'n eimoq."

Ta'n tujiw weltesgatulti'jig,

Gjinisgam mo pualagwi ewnasita'new

²⁶ Glaman, nigmatut, tala'taqatitoqs'p ta'n tujiw ultesgatultioq ugjit emtoqwalanew Gjinisgam? 'Ms't wen geggung ml'gigno'ti ta'n tl gisi apoqonmuataq ta'nig getlams'tmu'tijig. Alt 'gtapegiattaq, igtig pestuntew, igtig tlmataq agnutmaqan ta'n Gjinisgam ignmapnn, igtig piltui'sitew, aq ap igtig gegnuat'uaq mimajuinu ta'n goqwei wesgutg. Ta'n goqwei teliaq wet tliaq ugjit ml'gignewa'tuan ta'n teli gtlams'tasulti'tij Gjinisgam ugtmimajuinumg. ²⁷ Pa na mimajuinu'g eimu'tijig ta'n piltui'sultijig, pas'g tapusijig gisna nesisijig ignmua's tli'sultinew. Amujpa na ingute'jit etlewistoaq aq na tujiw nat wen amujpa gegnuat'uaqi ta'n goqwei wesgutmi'tij. ²⁸ Gatu mo mimajuinu eimug ta'n gis gnuat'uaq, na ula mimajuinu ta'n piltui'sit mu tli'siwis ta'n etl mawita'tij gatu gisi ngutewistuta Gjinisgam. ²⁹ Ignmuanej tli'sultinew tapusijig gisna nesisijig ta'n Gjinisgam ignmuapni ugglusuaqanml aq iganigji'tuanew ta'n tliatew, gatu igtigig amujpa menaqqajewei angite'mi'tij ta'n tlian ta'n goqwei wesgutmi'tij. ³⁰ Gatu nat wen ta'n etli ultesgatultioq 'msng agnutmaqan wejiaq Gjinisgamewigtug ta'n wen etlewistoaq, 'nqa'sij, aq ignmua's ala igtigil tl ewistulin. ³¹ 'Ms't ta'n te'sioq gisi usguttoqsop Gjinisgam ugtagnutmaqanm, ingute'jit, glaman 'ms't gisi gnutmasultitoqs'p aq ulgwijimtulititoqs'p. ³² Migwite'tmug, na mimajuinu ta'n geggung Gjinisgam ugtagnutmaqanm geggung ml'gigno'ti gisi nqalsin aq esgman glapis ap negm gisi ewistun. ³³ Gjinisgam pualugsi'gw sangewo'ltinenu ta'n teli ultesgatulti'gw, mo pualugsigw ewnasita'nenu.

[Ala na'gwegl ji'nmg pemgopultijig igantug aq e'pijig aq un'jang maw pemgopultijig ugtejg. I' tla'taqatipnig agnutma-tinew aq mo jigs'tmi'tij.]

³⁴ Na e'pijig wantaqa'lti'tis ta'n tujiw weltesgatulti'tij a'sutuo'guomg. Mo ignmuam'gig mawagnutma'tinew ta'n tujiw nat wen pestung. Amujpa jigs'tmi'tij. Na telueg Lesui'pewei ei 'tplutaqan. ³⁵ Pa na 'gtu 'gji'tu'tij goqwei pipanima'tis ugji'nmmuaq wiguaq. Mo teltenug ugjit e'pijig mawagnutma'tiji ta'n tujiw mimajuinu'g etli emto-qwala'tij Gjinisgaml. ³⁶ Mo wel'te'tmuoq. Tel'ta'sultioq pas'g gilew Golintewaq geituoq Gjinisgam ta'n tel puatg tlian. Gatu mo telianug. ³⁷ Pa na mimajuinu tli ugsualsij Gjinisgam ugtagnutmewinumal gisna gisi msnmaj ignmatimgewei wejiaq Wejuli Nisgaml uli gji'tus ta'n goqwei gis ewi'gmuloq na Gjinisgam ugt'tplutaqanm. ³⁸ Gatu mo jigs'tmug ula wi'gatign, mut jigs'tuanew.

³⁹ Glaman, nigmatut, iga'tug 'ggamlamung ugjit usgutmnew Gjinisgam ugtagnut-maqanm gatu mut wetqo'lanew wen piltui'sin. ⁴⁰ Amujpa 'ms't goqwei tetapua'tuoq aq gijwaji tla'taqatioq.

15

Se'sus ta'n tel minunsij

¹ Nigmatut, nige' getu migwimuloq ugjit na gelu'lg agnutmaqan ta'n tel pestunmuloqop. Wesua'tuoqop ta'n tel nutmoqop aq me' nige' melgi gtlams'tasultioq. ² Etna na ula gelu'lg agnutmaqan ta'n pestunmuloqop aq ta'n westaugasioqop. Siaw ml'gi gtlams'tasultioq aq gnn'moq 'ggamlamunuaq. Pa na mo genmmuoq 'ggamlamunuaq, mo tali ugtapsuninu ta'n teli gtlams'tasultioqop.

³ Ignmuloqop ta'n goqwei maw gelu'lg mesnmap. Etna na ula agnutmaqan. Na Se'suguli nepg'pnaq ugjit 'glue'utinal ta'n tel wi'gas'g Gjinisgam ugtwi'gatigng. ⁴ Utqotalut'p aq nesuguna'qeg wenagiep aq minunsij ta'n tel wi'gas'g Gjinisgam ugtwi'gatign. ⁵ Neialsip aq Pie'l nemiapnn aq na tujiw igtigig unaqapemg nemia'tipnn. ⁶ Na tujiw neialsip aq me' aq na'n gasiptnnaqanijig unaqapemg newgtsiniw 'ms't nemia'tipnn. Suel 'ms't me' mimajultijig nige' gisgug, gatu alt nepu'tipnig. ⁷ Na tujiw musgalsip aq Ji'mej nemiapnn aq na tujiw 'ms't ta'n te'sijig apostale'wiji.

⁸ Ugtejgewei neialsip aq ni'n nemi'g'p. Mo wen tel'ta'sigup Se'suguli neialsitew aq ni'n nemi'g'p aq gawasga'siap aq getlams'tasiap. Ili ugs'tqamuip Gjinisgamewigtug. ⁹ Ni'n mawi ugtejgewa'jui ta'n te'sijig apostale'wiji je mu te'pmu tlui'tugsin apostale'wit muta amasgipnng'pnig Gjinisgam ugtmimajuinumg. ¹⁰ Gjinisgam teli ul'telmip, apoqonmuip tele'n ni'n ta'n tele'i. Tetuji ul'telmip, me' melgi lugwa'p je mu ta'n igtigig apostale'wiji. Mu ta'n ni'n gis tla'tegewap gatu Gjinisgam ta'n teli ul'telmip, aq ugmol'gigno'tim wet sapu tlugwet ni'neg. ¹¹ Glaman, na ula ta'n pestunmatmeg aq getlams'tmoq, ugjiacq ni'neg gisna ugjiacq igtigig, 'ms't na wijei tel pestunmatmeg. Na.

Ta'n tl minunsultitesnu

¹² Gatu ge' tlimigw. Getlams'tmu'tioq ta'n goqwei pestunmatmeg, Se'suguli gisi np'geg aq minunsij. Goqwei alt wet tlueioq ta'n nepu'tipni ma' apaji minunsulti'gw? ¹³ Gatu pa na tliaq ta'n goqwei telueioq, na mo Se'suguli minunsigup. ¹⁴ Pa na Se'suguli mo minunsigw ta'n tujiw gisi np'geg, na tujiw mo geggunmug ta'n tl pestunmatmegeg aq gilew mo geggunmuoq ta'n goqwei 'gtlams'ttoqs'p. ¹⁵ Je me' aq na. Tel musga'-lugsieg'p ugjit tli esu agnimanen Gjinisgam, muta wesgum'gt'p ugjit negm unaqa'lan Se'sugulial gisi npliteg. Gatu pa na tliaq ta'nig nepu'tipnig ma' apaji minunsulti'gigw, na tujiw mo wenaqa'lagupnn Se'sugulial. ¹⁶ Pa na ta'nig nepu'tipnig mo apaji minunsulti'gw, mo Se'suguli minunsigw. ¹⁷ Pa na Se'suguli mo minunsigus, na tujiw ta'n teli gtlams'tmu'tioq mo tali ula'lugsiwoq aq gilew me' elue'utigtug eimu'tioq. ¹⁸ Aq ta'nig getlams'tasultipni'g Se'sugulial ta'n nepu'tipnig mn'tua'gig el'ta'pnig. Na'te'l etl gaqiaq. Pas'g na mo telianug. ¹⁹ Pa na ta'n tel lita'sulti'gw Se'sugulieg pas'g gelu'lg ugjit ula mimajuaqan aq mo nugu, na tujiw te'pmug me' ewlite'lgaqan je mo ta'n pas'g wen piluei ula ugs'tqamug.

²⁰ Gatu Se'suguli gisi np'geg aq minunsij aq ula na teliaq. Etna na ugjit weji musga'tugsi'gw ta'n nepu'tipnig wijei tli apaji minunsultitaq. ²¹ Mimajuinu'g nepu'tipni ugjit ta'n tela'tegep newgte'jip ji'nm Ata aq mimajuinu'g gisi apaji minunsultitaq ugjit ta'n tela'tegep igtig ji'nm Se'suguli. ²² Ta'n te'sijig mimajuinu'g 'npu'titaq muta wet agutmu'tijig Ataq'q, pa na wijei ta'n te'sijig mimajuinu'g apaji minunsultitaq tleiaultijig Se'sugulieg. ²³ Gatu ta'n te'sit wen minunsitew ta'n tujiw tetaputesg iga'g. Se'suguli amgwesewa'juip. Minunsit aq na tujiw ta'nig tleiaultijig negmeg minunsultitaq ta'n tujiw apaji pgising. ²⁴ Na tujiw gaqietew ugs'tqamu. Se'suguli wissuignemataq mn'tu'g, igani assusultijig, aq ta'nig geggunmi'tij ml'gigno'ti. Gjinisgam ujil iga'tuataw ugpitng 'ms't goqwei. ²⁵ Amujpa Se'suguli igani assusit glapis Gjinisgam wissuignemaj 'ms't ta'n te'sijig ta'n getana'titl.

²⁶ Ugtejgewei ta'n goqwei getanugsi'gup ta'n Se'suguli jiglattew, na 'npuaqan. Na tujiw 'ms't goqwei wissuigno'tg. ²⁷ Ta'n tel wi'gas'g Gjinisgam ugtwi'gatigng, "Gjinisgam wissuignat'p 'ms't goqwei aq iga'tuap Se'sugulial uppitng." Weli gji'tuoq, na glusuaqann "ms't goqwei" mo mawi igalsigup Gjinisgam ta'n iga'tuapn 'ms't goqwei Se'sus uppitng. ²⁸ Gatu ta'n tujiw 'ms't goqwei gaqi iga'tuteg Se'suguli uppitng, aq negm igani assusit, na tujiw negm na Gjinisgam uggwisl, igalsilital Gjinisgam uppitng ta'n 'ms't goqwei gaqi iga'tuap negm uppitng. Na tujiw Gjinisgam mesta assusitew 'ms't tami.

²⁹ Gatu ta'nig nepu'tipnig mo apaji unagita'ti'gw, goqwei ugjit sign'tuaten ula mima-juinu'g ugjit ta'nig gis nepu'tipnig? Goqwei wet tla'taqatioq glapis 'gtlams'tmoq ta'nig nepu'tipnig apaji minunsultitaq? ³⁰ Aq ninen, goqwei ugjit iga'tutesnen 'ntmimajuqaqan-minen te'sigis'g? ³¹ Wijigatulti'gw te'sigis'g weltesgm 'npuaqan. Me'gitelmuloq ta'n tel gegnu pmita'ioq Se'suguliewigtug, na Gjisagamawminu. Etna na ugjit wet tlimuloq. ³² Tali ugtapsunig gis matnijig Epesuewewa pa wije aq, elue'ultijig wi'sisg ugjit pas'g ta'n goqwei 'msntes ula ugs'tqamug? Mo teli ala'liug. Pa na mo nugu apaji minunsultig na tujiw tla'taqatinej ta'n i' thuepnig, "Jugwita'gw, mijjultinej, aq samqowoltinej aq giso'ltinej muta sapo'nug 'npu'titesnu." Pas'g na mo telianug.

³³ Mut lue'wa'lugsultinew. Pa na gitapaq na negmow ta'nig opla'taqatijig na 'pqot tla'tegetes 'st'ge' negmow aq seioqwialsin. ³⁴ 'Ns'tua aq pun lue'wia aq pun pata'tega. Alt gilew mo nenuawoq Gjinisgam je tlia thui'tusultioq Gjinisgam ugtmimajuinug.

Pilue'gt'tal gaqinal ta'n tujiw minunsulti'gw

³⁵ Nat wen pipanigesij, "Tal gis minunsultitaq ta'nig nepu'tipnig? Talamugt'tal wa'qiwal?" ³⁶ Elue'wien ta gi'l! Pa na mo nestmun ta'n tel pipanigesin. Ta'n tujiw iga'taqun 'sginmin maqamigeg, ma 'sgalianug glapis sugul'gaq. ³⁷ Aq ta'n goqwei iga'taqutmn maqamigeg pas'g 'sginmin. Etug 'sginmin glungwei gisna ap igtig 'sginmin ta'n pugijge'l 'pqojigwetew. Mo iga'taqutmn ta'n goqwei gis gisigweg. Na 'sginmin ta'n iga'taqutmn, 'lpa piltui angamgug ta'n tujiw gisigweg. ³⁸ Gjinisgam ignmatg 'sginmin 'pqoji sgalian aq nigweg tlamugt'tew ta'n negm tel puatg. El'toq te's 'sginmin sgalian aq nigwen ta'n telamu'gl iga'taqut'pnn. Igataqutmn piesgmn, piesgmn nigwetew.

³⁹ Eimu'tijig mimajuinu'g, wi'sisg, jipji'jg, aq nme'ji'jg. Mimajuinu'g wa'qiwal mo wije'nugul aq wi'sisg, gisna ala igtigig.

⁴⁰ Negmow ta'nig tleiaultijig wa'so'q wa'qiwal me' pilue'l aq ginu. Negmow wa'so'q me' weli angamgusultijig je mu negmow ta'nig tleiaultijig ula ugs'tqamug. ⁴¹ Na na'gu'set welaset, aq tepgun'set piltuaset, aq gloqowejg me' aji piltuasultijig aq alt gloqowejg me' nutgasultijig je mu igtigig.

⁴² Etna na ula wije'tew ta'n tujiw nepu'tijig apaji minunsulti'tij me' pilue'l ga'qinal gungni'titaq. Ta'n tujiw 'npuinu utqataluj sugul'gatew, gatu ta'n tujiw minunsij iapjiwewei mimajuqaqan guguntew. ⁴³ Ta'n tujiw 'npuinu utqataluj, ma nugu gepmitelmam'g gatu ta'n tujiw minunsij na tujiw apji gepmitelmaten. Gaqinal menaqaqan aq 'nputitesnu, gatu ta'n tujiw apaji minunsulti'gw ml'gignattesnu aq apjiw mimajultitesnu. ⁴⁴ Ta'n tujiw utqataluj ugs'tqamugewei wa'qi gatu ta'n tujiw minunsij wa'so'qewe'tew wa'qi. Gjinisgam gisitoq ugs'tqamugewei ga'qinal aq maw wa'so'qewe'i ga'qinal gisitatal. ⁴⁵ Tel wi'gas'g Gjinisgam ugtwi'gatigng, "Gjinisgam eliapnna Ataal, amgwesewei ji'nmul, aq ignmuapnna mimajilin," gatu ugtejgewei Ata, na Se'suguli. Negm ignmugsitesnu iapjiwewei mimajuqaqan wa'so'q. ⁴⁶ Amgwesewei, geggunmu'gl ugs'tqamugewei ga'qinal, gatu pugijge'l Gjinisgam ignmugsitesnu wa'so'qewe'l ga'qinal. ⁴⁷ Amgwesewei Ata wejitasip t'pgwan aq tleiawit ugs'tqamug, gatu tapuewei Ata na Se'suguli na wejiej wa'so'q. ⁴⁸ Ta'nig tleiaultijig ugs'tqamu wije telita'sultijig pa wije aq ta'n wen t'pgwanigtug wejiej. Ta'nig tleiaultijig wa'so'q wije telita'sultijig pa wije aq ta'n wen wejiej wa'so'q. ⁴⁹ 'Ms't ta'n te'si'gw wije telita'sulti'gw pa wije aq Ata, gatu newgte' na'gweg wije tliatasultitesnug pa wije aq Se'suguli.

⁵⁰ Ula telimuloq, nigmatu, na mimajuinu'g ula ugs'tqamug ma gisi pisgwita'gwig Gjinisgam ugtelege'wa'gim. Ta'nig geggunmi'til ugs'tqamugewei wa'qiwal ma gisi msnmi'ti'gw ta'n goqwei iapjiwewei glapis 'msnmi'titaq wa'so'qewe'i wa'qiwal muta ugs'tqamugewei wa'qiwal 'np'tal aq ma iapjiw mimajulti'gw.

⁵¹ Getu' gnuatuloq ta'n goqwei a'guteg. Ma 'ms't gaqi 'npu'tigw, gatu awna jiniw ignmugsitesnu pile'l ga'qinal. ⁵² Tli nqa'si tliatew pa wije aq ta'n 'gpugug teli psigwates. Na tliatew ta'n tujiw Gjinisgam ugtejgewei ugpiwugaqan nutmoq. Na tujiw ta'nig nepu'tijig unagita'taq aq iapjiw mimajultitaq. Toqo ginu ignmugsitesnu pile'l ga'qinal ta'n iapjiw mimajultitesnu. ⁵³ Nige' geggunmu'gl ugs'tqamugewei ga'qinal, ta'n 'np'tal. Amujpa ignmugsitesnu wa'so'qewe'l ga'qinal glaman ma 'npu'tigw. Na tujiw iapjiw mimajultitesnu. ⁵⁴ Ta'n tujiw ula tliatew, ignmugsi'gw wa'so'qewe'l ga'qinal glaman ma'

'npu'tigw gatw iapjiw mimajultitesnu. Na tujiw ta'n tel wi'gas'g Gjinisgam ugtwi'gatigng na tliatew,

“Npuaqan wissuignulten.

'Npuaqan ma nugu i'gtug.

⁵⁵ 'Npuaqan, ma nugu wissuignemiweg.

'Npuaqan, mo etenug 'gml'gigno'tim ta'n tli asgaiwitesnen?”

⁵⁶ Lue'uti ta'n pegisitoq 'npuaqan gaqiatew aq na 'tplutaqan ta'n musga'tugsi'gw 'gtlue'utinal ma nugu ilsumugsigw. ⁵⁷ Ge' miwatmuanej Gjinisgam ta'n ignmugsi'gup wissuignemotmnenu 'npuaqan wet sapu tl lugwet Gjsaqamaw Se'suguli.

⁵⁸ Glaman wijigatulti'gw, ta'n mawi gsaluloq, ml'g'pugultigw. Mut goqwei ignmatmnew maja'lugsinew ta'n teli gtlams'tasultioq Se'suguliewigtug aq mut ignmuanew wen lue'wa'lugsinew. Iapjiw siaw lugwatmug Gjinisgam ugtlgoawaqan muta geitu'g ta'n goqwei tela'tuoq Se'suguliewigtug apjiw tepawgtig.

16

Pem mawo'tu'tij suliewei ugjit gitapenaq

ta'nig getlams'tasultijig

¹ Pualuloq tla'taqatinew pa wije aq ta'n telimg'pnig igtigig ta'nig getlams'tasultijig Galetiaewa'gig. Pem mawo'tu'tij suliewei ugjit apoqonmuanew ta'nig getlams'tasultijig Seluselemg. ² Te's aqantie'umg 'ms't ta'n te'sioq ta'n telgi'g suliewei gis ne'pa'tuoq aqantie'uti amujpa na ta's'g iga'tuoq gmetug. Na tla'taqatioq, glaman ta'n tujiw 'pgisinnan ma al mawa'tuoq suliewei. ³ Na tujiw apgotgimas ji'nmug ta'n gilew gisi mgnoqopnig ugjit la'tunew ula 'gtignmatimgewe'mual Seluselemg aq ignmua's wi'gatiggn ugjit gnuat'ugsinew ula ignmatimgewei. ⁴ Nemitan tepawgtig ugjit ni'n lien, na tujiw wije'witaq.

Ta'n goqwei Poligap gisite'tg

⁵ Pugjitew jugu'a's aq naji mittugwalultoqs'p gatw tmg amujpa wet saputa'sia's Masetoniaewa'gig aq na tujiw 'pgisintes ta'n eimu'tioq. ⁶ Etug jel siawqattes ta'n eimoq glapis gesig gagaq. Na tujiw gisi apoqonmuitoqs'p ta'n tl siawa'sites ta'n tet tami lia's. ⁷ Mo pas'g getu nemu'luoq gijga'ji'. Me' getu 'pgitgati ta'n eimoq, Gjsaqamaw tli ul'te'tg.

⁸ Gatw siawqattes Epesuseg glapis pestie'uti teluisig Pentigast iga'q. ⁹ Assma nige' pugwelg lugowaqan ugjit Gjinisgam eteg ta'n maw tepawgtig ugjit lugwattes, je tlia i'mu'ti'tij pugwelgig ta'nig getantu'tij Gjinisgam ugtlgoawaqan.

¹⁰ Ta'n tujiw Timoti 'pgising ta'n eimutioq, mut awan'ta'sultinew ugjit ul'ta'sualanew muta negm elugowatl Se'sugulial pa wije aq ni'n. ¹¹ Mut wen ignmuanew pepsitelman gatw apat gitmug welgwijig aq apoqonmug ta'n tl siawa'sitew glapis 'pgising ta'n eim. Esgmalg apaja'sin aq maw igtigig ta'nig wijig'tijig ta'nig getlams'tasultijig.

¹² Gatw nige' ugjit wijigmug Apollos. Munsaiqaq ugjit mittugwalugsinew aq maw igtigig ta'nig getlams'tasultijig gatw mo wel'temug'p ugjit lien nige'. Gatw lietew ta'n gase'g gisi pgwatoq.

Ugtejgawe'lglusuaqan

¹³ Ango'tmug aq ml'g'pugultigw. Ml'gito'tigw, aq ml'gi gtlams'tasultioq. ¹⁴ Ta'n pas'g goqwei tela'tuoq, tla'tug muta gesaloqig igtigig.

¹⁵ Gejioqig, Stipen (E'gian), aq wi'gma, amgwesewa'juultipnig ta'n getlams'tasultijig Gli'gewa'gig. Igalsultipnig ugjit lugowanew Gjinisgam ugtmimajuinung. Wijigatulti'gw, etawaqtmuloq ¹⁶ ugjit majulgwalanew na mimajuinu'g ta'n ilgwenugsioq pa wije aq negmow, Stipen aq wi'gma maw 'ms't wen ta'n maw lugutijig.

¹⁷ Welgwijin muta Stipan, Poltunatus aq Aqqaigs weita'pnig ta'n eimoq. Gilew mo eimu'tiwoq ta'n eim ta'n tli apoqonmuitoqs'p gatw negmow apoqonmui'pnig. ¹⁸ Aq welgwija'lipni pa wije aq ta'n tel welgwija'lugsioqopnig. Na mimajuinu'g ta'n telo'tijig 'st'ge' negmow te'pmi'tij gepmitelmugsinew.

¹⁹ 'Ms't ta'n te'sijig ta'n getlams'tasultijig E'siaewa'gig, me' wi'tugsioqopnig. Aguila aq Plisilla elgitmugsioqol ugt'gsaltuaqanmuow aq maw igtigig Gjinisgam ugtmimajuinung ta'nig mawi ultesgatultijig wiguowaq. ²⁰ 'Ms't ta'n te'sijig ta'nig getlams'tasultijig pipanimipnig ugjit wi'tan. Ultesgug 'ms't wen aq tla'tagatigw ugjit musga'tunew ta'n teli gsaltultioq.

²¹ Pa na npitnigtug ula ewi'gm, “Ni'n Poligap wel'ta'sualuloq.”

²² Ta'n wen mo gesalagul Gjsaqamawul, Gjinisgam ugtapulatal. Etawaqtmul Gjsaqamawminu, Se'suguli apugjig apaji pgisinn.

²³ Etamg Gjsaqamaw Se'suguli ul'telmugsinew.

²⁴ Elgitmuloq ntg'saltuaqanm muta 'ms't tleiaultioq Se'suguliewigtug. Glapis ap nemu'loq, Poligap.

Tapuewei wi'gatign ta'n Poligap ewi'gmuaji Golintewaq Gegnugwataqan ugjit ula wi'gatign

Ula na ta'puewei wi'gatign ta'n Poligap ewi'gmuaji na mimajuinu'g Golintewaq. Telimaji goqwei ugjit me' mnaq emittugwalanew.

Teplutg na tla'tegen aq negmow getu gji'gtu'tij goqwei ugjit ma gis tla'tegegw ta'n teplumaji. Poligap migwimaji ta'n gegnu'tmuaji tla'taqatinew aq getu gji'toq jigs'tmuaneu. Telimaji apigsigtuanew igtigig ta'nig gis jiglita'jig lue'utigtug aq apoqonmuanew mu nugu tla'taqatinew. Poligap migwimuaji ta'n Gjinisgam Gisiteget wele'waji aq telteg negmow welewa'tiji igtigig. Pjiliw ta'nig nutma'tijig Selusalemg aq maw Jutiaewa'gig ta'n Se'sus na Westaulg tleiawit.

Poligap etl lugowatl Gisitegelitl aq telimaji mimajuinu'g na pilei gisagnutmamgewe'l. Poligap je tlia gitnmat aq welmaje'g wejo'tg gisa'lan mimajuinu'g majulgwalanew Gisitegelitl.

Getu' tlimugsi'gw ta'n goqwei Gisiteget gis tla'teget ugjit ejigla'lugsi'gw ta'n lue'uti assumugsi'gup.

Ta'n qoqwei ewi'gas'g ula wi'gatignigtug

Poligap miwatmuatl Gisitegelitl (1.1-11)

Ta'n goqwei Poligap elugwatg ugjit ulapetmnew na Golintewaq (1.12-7.16)

Amujpa gmetug iga'tug ta'sg suliewei ugjit apoqonmuanew Nisgam ugtmimajuinung ta'n ewle'julitiliji (8.1-9.15)

Nisgam megnatl Poligapal ugjit apostale'witewitl (10.1-12.21)

Ugtejgewe'l glusuaqann ugjit witapaq (13.1-13)

¹ Nige' ni'n Poligap epa'si, aq ap ewi'gmuloq, ta'n getlams'tasultioq Gjinisgamewigtug, na 'gjigan Golint, aq maw 'ms't ta'n te'sijig Gjinisgam ugtmimajuinung, Gli'gewa'gig. Ni'n aq Timoti, 'gjinaminu Se'suguliewigtug, wel'ta'sualuleg. Ni'n na Se'suguli ugtapostale'witmul, muta Gjinisgam Gisiteget tel'te'tg'p.

² Etamgig, Gjinisgam gujjuu aq Gjsaqamaw Se'suguli uleiugsinew aq ignmugsinew ugge'lgmuow, aq wanta'qo'ti 'ggamlamunuaq.

Poligap miwatmuatl Gjinisgaml

³ Ge' miwatmuanej Gjinisgam, ta'n Gjsaqamaw Se'suguli ujil. Negm na gujjuu, aq mawi ewlitelmaji mimajuinu'g, apoqonmuaji aq apgnua'laji. ⁴ Apjiw apgnua'lugsi'gw aq melgignewa'lugsi'gw ta'n tujiw gitnm'ti'gw. Na tujiw wijej gis tli apgnua'latesnu igtigig, ta'nig mil gitnm'ti'tij. Apgnualgig pa wijej aq Gjinisgam ta'n teli apgnua'lugsi'gup, aq teli ewlitelmugsi'gup. ⁵ Ginu tel piam gitnm'ti'gw, ta'n Se'suguli tel gitnmap, gatu elt mawi apgnua'lugsitesnu, aq ulgwija'lugsitesnu. ⁶ Ninen maw gitnm'tieg'p ta'n tujiw pegisitulo'q gelu'lg agnutmaqan, ta'n gisi ugs'ta'titoqs'p, na gilew weji apoqonmugsi'q. Ta'n tujiw Gjinisgam apgnua'lugsieg, na wijej gilew tli apgnua'lugsitoqs'p aq apoqonmugsitoqs'p. Ignmugsitoqs'p na ml'gigno'ti ugjit gisipugutmnew, na wijej gitnmo'qon ta'n ninen gisipugutmeg'p. Etna na ula ugjit Gjinisgam ignmugsi'gw gitnm'tinenu glaman apgnualatesnu igtigig. ⁷ Elita'sual'g't Gjinisgam apgnua'lugsinew aq apoqonmugsinew aq geitueg na tla'tegetew ugjit gilew. Geitueg ta'n tel gitnm'tioq ta'n ninen tel gitnm'tieg'p elt gilew tli apgnua'lugsitoqs'p ta'n ninen teli apgnua'lugsieg'p aq apoqonmugsieg'p.

⁸ Nigmatut ta'nig getlams'tasultioq getu migwimuloq ta'n tel gitnm'tieg'p E'siaewa'gig eimu'tie'g, Pajiji ma'mun gitnm'tieg'p aq amasgipnugsieg'p. Tel ta'sieg'p ma saputawsultiweg. ⁹ Tel'ta'sieg'p 'lpa' npu'titesnen. Mo eigtugup tamu ta'n tli apoqonmugasultitesnen. Na ula wet tliaq glaman ma' lita'sualsultiweg gatu awna lita'sualatesnen Gjinisgam, ta'n gisi unaqo'laji nepu'tilipni. ¹⁰ Enmi amasgipnugsieg'p, glapis suel ne'po'qsieg, gatu Gjinisgam westaugsi'g'p. Wijej siaw tla'tegetew. Westaugsi'g te'sigis'g aq geitueg siawi ugs'taugsitesnen. ¹¹ Pipanimuleg siawi apoqonmuinen, ta'n teli a'sutmessewieg. Na tujiw pugwelgig mimajuinu'g miwatmua'tital Nisgamal ta'n teli asitemugsi'qol ugt'a'sutmaqanmual ugjit saputa'lugsinen. Na wet tl miwatmua'tital Gjinisgaml.

Ta'n goqwei Poligap telsemsip, mo gis tla'tegegup

¹² Mawi ul'ta'sultieg gis thunen, tetapua'taqatieg'p mimajuinuigtug aq me' piam ugjit gilew ta'n te'sioq. Gjinisgam gejugsi'g mo wesgiji angamgusultiweg. Elita'sual'g't il-gwenugsinen mu ninen ta'n teli angita'sultiweg. Negm Gjinisgam teli ul'telmugsieg'p

ignmugsinen ml'gigno'ti ta'n tli tetapua'taqatinen aq ntangita'suaqanminen telimugsieg na tlian. ¹³ Ewi'gmuleg pas'g ta'n goqwei gis gittoqs'p, aq gisi ns'tasultitoqs'p aq mo goqwei mimgwa'tulueg'p. Mo tetuji ul nenuiwoq pas'g pualuleg ugsua'tun ta'n tel wi'gmuloq. Elita'si ugjit wajui ns'tmu'tinew, ¹⁴ ta'n goqwei nige' pas'g gijga nestasultioq. Ta'n tujiw Gjsaqamaw Se'sus ugnagwegm igaqt'tew, gilew gisi ul'ta'sultitoqs'p ta'n ninen teli pgsitule'g gelu'lg agnutmaqan glaman ugs'ta'titoqs'p aq ninen ul'ta'sultitesnen ta'n teli gtlams'tasultioq.

¹⁵⁻¹⁶ Tetuji gji'tuap ula. Etna na ugjit gisita'siap 'nqa'sin aq nat nmu'linew gesgmnaq siawa'siw Masetoniaewa'gig. Gisita'siap mittugwalulinew ta'n tujiw pm lia'n na'te'l aq ap ta'n tujiw pmi apaja'sian. Na tujiw apoqonmatimg ugsua'tultoqs'p ta'n tl lia's Juti-aewa'gig. Na tujiw tgwangatetew ta'n tli ulapettoqs'p. ¹⁷ Gatu mo gis jugu'ewap. Etna na ugjit pipanimultioq ta'n goqwei weji sa'se'wita'siap? Etujel tel'ta'sultioq menaq ta menaqqajewei gisita'siw? Gisna tele'i pa wije'i aq ugs'tqamugewa'j ta'n nujinn'ji'muet. Ta'n pas'g goqwei wel'te'g gatu ma tla'tegegw. ¹⁸ A' na moqwa'. Gjinisgam na teliaqewei aq ni'n na Gjinisgam ugtapostale'witemul. Teliaq teluei. Ma egs'pugua'luluoq. Teliaq ta'n gis tlimuloq. ¹⁹ Se'suguli. Gjinisgam uggwisl, wesgumg'tt'pnig Sailas, Timoti, aq ni'n. Ma negm ewnasimuluoq. Ta'n tujiw teluej e'e. Apjiw tla'tegetew menaqqajewei ta'n teluej. Negm na maw gi'gwajiet. ²⁰ Etna na negm Se'sus teta'teget 'ms't ta'n Gjinisgam teli plumugsi'gup. Ta'n te's'g goqwei glutmug Gjinisgam, amujpa na wet sapu tl lugwet Se'suguli ugwisunmg. Amujpa gtlams'tmug Gjinisgam na tla'tegetew ugjit ginu. Na tujiw gis ltuetsnu, "Na tliatew." Na tla'taqati'gw Gjinisgam gepmitelmatesnu. ²¹ Etna na negm Gjinisgam ta'n siaw gisa'lugsi'gup gisipugutmnenu ta'n teli gtlams'tasulti'gw Se'suguliewigtug. Etna na Gjinisgam ta'n gisi mgnugsi'gup ugjit lugowanenu. ²² Gegnugwalugsi'gup ugjit negmewe'n, ta'n tujiw ignmugsi'gweg Wejuli Nisgaml 'ggamlamuninaq glaman 'gjittesnu ginu na Gjinisgam un'jang aq 'msntesnu ta'n te's'g goqwei teplumugsi'gup. Ta'n tujiw Wejuli Nisgam mesnuj smtug 'ggamlamun sa'se'wigwija'tultew aq na tujiw Gjinisgam gtu' tetapua'lates, aq ignmugsinenu ml'gigno'ti gis tla'taqatinenu.

²³ Gjinisgam ugwisunmg etl luei teliaq telimuloq. Geitoq ta'n telgwig' ngamlamun. Mo getu ewlgwija'luluoq ta'n tl majiaqa'lultoqs'p. Etna na ugjit gisita'siap mo pe' lien Golint. ²⁴ Mo wejo'tmueg assumulinen ta'n teli gtlams'tmu'tioq gatu awna maw luguti'gw glaman 'ms't ulgwijultitoqs'p. Melg'pugutmoq ta'n teli gtlams'tasultioq Se'suguliewigtug.

2

¹ Gisita'siap ugjit ula. Ma liew nugu aq gisa'luluoq ewlgwijultinew. ² Muta gisa'luluoq ewlgwijultinew, wen i'ttew ta'n ni'n welgwija'lit? Gilew pas'g gis tla'taqatitoqs'p aq ma gis tla'taqatiwoq ni'n ewlgwija'luluoq. ³ Etna na ugjit weji wi'gmuloqop na wi'gatign. Mo getu liewa's ugjit ewlgwija'lulinew gilew na mimajuinu'g ta'n ulgwija'ligoq. Tel'tasi ta'n tujiw ni'n ulgwijinan na gilew elt ulgwijultitoqs'p. ⁴ Metuite'tmap wi'gmulinew. Suel gaq suisga's'g 'ngamlamun aq pugwelg'pnn 'nsaqpigunn nisaaqal. Mo getu ewlgwija'luluoqop gatu amujpa neia'tuloqop ta'n tetuji gsaluluoq aq ta'n tetuji asgawig ta'n goqwei teliaq ugjit gilew.

Apigsigtug ta'n wen gis gawasga'sit aq ejigla'sit ta'n teli opla'tegej

⁵ Etna na ula ugjit weji wi'gmuloqop ugjit na mimajuinu ta'n tel pata'tegep. Gisa'toqop gitmo'qon aq ewlgwija'lip, me' ma'muni ewlgwija'lugsioqop gilew je mu ni'n. ⁶ Mawi ultesgatultioq aq gis tla'taqatioq ta'n telimuloq aq negm gi's gisi ugtapet. Na nige' tepiaq. ⁷ Gis gawasga'sit aq ejigla'sit ta'n teli opla'tegej, aq na nige' 'ms't ni'n te'sioq apigsigtug aq ulgwija'lug. Mut ignmuanew siawi ewlgwijin glapis mo nugu gisipugutmuq aq glapis mu nugu 'gtlams'tasigw. ⁸ Gatu nige' etawaqtmuloq apaja'lug mawi ultesgatultioq aq gnuat'ug ta'n tetuji gsalooq. ⁹ Weji wi'gmuloqop na wi'gatign ugjit 'gji'tunew jigs'tuinew ta'n telimuloq. Na nige' telimuloq, "Apigsigtug!" ¹⁰ Ta'n tujiw wen apigsigtuoq elt ni'n apigsigtug, aq ta'n tujiw ni'n apigsigtap, wet tla'tegei Se'sus ugwisunmg ugjit ggelu'lgmuow. ¹¹ Ta'n tujiw wen gis gawasga'sit aq ejigla'sit ta'n teli opla'tegej, apigsigtug, glaman ma Gjimm'tu gis lue'wa'lugsigw aq ma' gistesgusigw. Weli gji'tu'g ta'n telseijej negm. Na.

Poligap sespetelmatl Taitusal

¹² A' na nige', ta'n tujiw elianeg na 'gjigan Tloas, ugjit naji pestunmn na gelu'lg agnutmaqan ugjit Se'suguli, gisi ma'muni al pestunmugapnn muta Gjsaqamaw pana'tuapni uggamlamunual ugjit na mimajuinu'g jigs'tmu'tinew. ¹³ Gatu wesam ma'mun sespeta'siap muta mo gis wejiaqap na'te'l Taitus, 'njignam. Na tujiw telimg'pnig negmow ta'n nig getlams'tasultijig, "Ap nmu'toqs'p," aq siawa'siap Masetoniaewa'gig.

E'wmug na ml'gigno'ti ta'n Westaulg ignmugsi'gw

[Gisi wissuigno'taqatitesnu lue'uti, e'wmuq na ml'gigno'ti ta'n Westaulg ignmugsi'gw. Apjiw gis tluetaq ta'n tujiw weljema'gewei nasgmn aq pa na wije gis tluetaq wen ta'n majulgwalatl Westaulgl.]

¹⁴ Majulgwalgug Se'suguli ta'n teli apjiw ilgwenugsi'gw, gisi wissuigno'taqatitesnu lue'uti. Nige' gis nmitutew 'ms't wen ta'n tel gawasga'lugsi'gweg aq ta'n tel mimajulti'gw Gjinisgamewigtug te'sisig'g. E'wugsi'gw ugjit usgumanenu Se'suguli glaman na agnutmaqan ugjit se'sa'sgt'tew 'ms't tami pa wije aq weljema'gewei. Miawatmaqat Gjinisgam ugjit ula. ¹⁵ Ta'n tujiw Se'suguli eig 'gtinnenaq tetapua'lug Gjinisgam pa wije aq weljema'gewei muta Gjinisgam nemiatl Se'susal eimlij 'gtinnenaq. 'Ms't ta'nig westa'tijig aq ta'nig mo westa'ti'gw geitu'tij Se'suguli eig 'gtinnenaq muta pa wije aq weljema'gewei nasgmn. ¹⁶ Ta'nig mo getlams'tasulti'gw mo wels'tmi'ti'gw ta'n tujiw wesgutmeq mn'tua'gig aq wa'so'q. Etna na pa wije aq ta'n goqwei jijemaq ugjit negmow. Mo wesua'tu'gig aq mn'tua'gig siawi 'lta'taq. Gatu awna ta'nig westaultijig, wels'tmi'tij ugjit negmow, pa wije aq weljema'gewe'l. Ugsua'tu'tij aq 'lta'taq wa'so'q. Wen tepawgtit ta'n lugwattew ula 'lgowaqan? ¹⁷ Pas'g negmow ta'nig gigwajia'tijig Gjinisgamewigtug. Mo ninen telo'ltiweg pa wije aq pugwelgig igtig ta'n teli ugsua'tu'tij Gjinisgam ugglusuaqanml ta'n goqwei mawi anawgtig. Mo gesite'tmi'ti'gw. Pas'g teli ugsua'tu'tij pa wije aq goqwei pas'g gisi ntuisgetunew ugjit suliewei. Gatu ninen gigwajia'gewei pestunmatmeq. Ninen na Se'suguli ugltugowinung aq ugml'gigno'tim wet sapu tl lugweg nineneg. Gjinisgam petgimugsieg'p aq nemugsieg. Na teli usgutmeq gigwajia'gewei aq gis lita'sualitesnen.

3

Nisgam pilei gis agnutmamgewei ta'n wet lugowug

¹ Mut tli ugsua'tunew 'st'ge' ap tl ginualsultinen. Mo ninen wije telo'ltiweg pa wije aq igtig ta'nig nuji pestunmu'tijig. Pegisitu'tipnn wi'gatignn ugjit musga'tugsinew ta'n wenulti'tij, ap puattaq wi'gatignn wejiaqal gileweg musga'tuanew ta'n wel'te'tmoqol. ² Gatu ninen mo menugegewegl wi'gatignn ugjit musga'tugsinew ta'n wenulti'eg. Ta'n goqwei gis gina'muleg'p gis nmitas'gt'tew gilew ta'n tel pmita'ioq. Ta'n te'sijig gisi gji'tutaq aq gisi ns'tasultitaq ta'n tel pmita'ioq. Na pas'g telamu'g wi'gatign nuta'maieg. Apjiw migwitelmultesnen 'ngamlamuninaq aq ma awan'ta'sualulueg. ³ Ninen pestunmuleg'p na gelu'lg agnutmaqan aq getlams'tasultioqop Se'suguliewigtug. Musga'tuoqop ta'n tel mimajultioq na Se'suguli eig 'ggamlamunuaq. Gjinisgam ta'n apji mimajit iga'tugsioqop 'ggamlamunuaq wet sapu tl lugwet Wejuli Nisgamewigtug. Iga'tugsioqop gelu'lg agnutmaqan 'ggamlamunuaq glaman ma awan'ta'sultiwoq pa wije aq wi'gas'g wi'gatignigtug, gisna gun'tewigtug. Gnn'mug 'ggamlamunuaq aq ma awan'ta'sultiwoq.

⁴ Se'suguli 'ntinnaq eig, etna na ugjit wet tlieueg ula. Elita'sual'gt Gjinisgam aq geitueg na tla'tegetew, wet sapu tl lugwet Se'suguliewigtug. ⁵ Mo tel'ta'sultiweg ninen gisi nguti tla'taqatitesnen ula 'lgowaqan. 'Lpa mo goqwei tepawgtinug gis tla'taqatieg Gjinisgamewigtug. Etna negm na Gjinisgam ignmugsieg ml'gigno'ti gis tla'taqatinen aq siaw munso'ltinen. ⁶ Etna na negm, ta'n ignmugsieg'p na ml'gigno'ti, aq apoqonmugsieg'p ta'n tel tling'j igtig ta'n goqwei gisite'tg'p, na pilei mawagnutmamgewei ugjit na gelu'lg agnutmaqan, ta'n gisi ugs'tawian mimajuinu'g. Mo telimaqatjig, "Amujpa jigs'tmoq ta'n te's'g goqwei 'tplutaqan Lesui'pewei." Ma gis waju majulgwatmuoqol, na ugjit 'pgisulaten mn'tua'gig. Gatu awna telimg'tijig, "'Gtlams'tmug na gelu'lg agnutmaqan aq ignmug Wejuli Nisgam ilgwenugsinew," muta ignmugsitoqs'p iapijewe'i mimajuaqan wa'so'q, siaw munso'ltinen. Etna na negm, ta'n ignmugsieg'p na ml'gigno'ti, aq apoqonmugsieg'p. ⁷ Gjinisgam ugml'gigno'tim musga's'g aq paqtata's'g ta'n tujiw ignmuateg Mowisal na 'tplutaqan ewi'gas'g gun'tewigtug. We'gaw Mowis ugsisgw paqtata's'g. Na paqtateg pem jigla's'g'p gatu Isle'laq mo gis siawi angama'tigupnn. ⁸⁻⁹ Ta'n tujiw 'tplutaqan ignmuateg. Gjinisgam ugml'gigno'tim musga's'g aq paqtata's'g'p. Gatu ta'n tujiw mimajuinu'g ignmuatitl Wejuli Nisgam ilgwenugsinew aq jigs'tmi'tij gelu'lg agnutmaqan, na tujiw Gjinisgam ugml'gigno'tim me' ma'muni musga's'g ta'n tel gegnu pmita'tij pa wije aq paqtateg ugtmimajuaqanmual. ¹⁰⁻¹¹ Je tlia Gjinisgam ugml'gigno'tim musga's'g aq paqtata's'g ta'n tujiw 'tplutaqan ignmuateg, mo pegiji paqtatenugup. Mu nige' tel musga's'gtnug, mo nemitas'gtnug muta na gelu'lg agnutmaqan me' gepme'g aq me' paqtata's'g je mu 'tplutaqaneg aq iapijewe'tew me' aji paqtata's'g.

¹² Geitueg ula tlian. Etna na ugjit melgito'lteig ta'n tel pestunmu'tieg aq mo goqwei mimgwa'tueg. ¹³ Mo ninen wije telo'ltiweg pa wije aq Mowiso'q ta'n angune'g'p ugsis atla'wegnigtug ta'n tujiw gaq agnutmuateg mimajuinu'g Gjinisgam ugglusuaqanml, muta Isle'laq mo gis siawi angaptmua'tigup ugsis. Paqtateg uljaqa pem jigla's'g'p gatu wesam paqtateg'p. ¹⁴ Mo pas'g Mowis ugsis anguna'stnugup gatu maw ugtmimajuinung ta'n teli

ns'tmu'ti'tij. Aq je me' nige' gisgug, mo gisi ns'tasulti'gw ta'n tujiw egitmi'tij ta'n goqwei ewi'gas'g Gjinisgam ugtwi'gatigng. Pa wijei aq mo nemitu'ti'gw ta'n goqwei anguna's'g glapis nat wen panega'toq. Mo gisi ns'tasulti'gw glapis ta'n tujiw lita'suala'tij Se'sugulial. Ignmugsitesnu 'ns'tasultinenu ta'n goqwei Nisgamewei. ¹⁵ Je me' nige' gisgug ta'n tujiw egitmi'tij Mowis ugt'tplutaqanml me' wijei mo gisi ns'tasulti'gw. ¹⁶ Ta'n tujiw ta'n pas'g wen gawasga'sit aq elita'saalaj Gjisaqamawul na tujiw gisi ns'tasitew. Pa wijei aq ma nmitun ta'n goqwei anguna's'g glapis nat wen pana'toq. ¹⁷ Gjisaqamaw na Wejuli Nisgam ignmugsi'gw mimajuaqan. Ta'n tujiw eig 'gtinnenaq iga'lugsi'gw ta'n teli ugjo'tmug gisi ugs'tawi'sultinew ta'n tel gugunmug Lesui'pewei'e 'tplutaqan muta ma gis waju gugunmuggl. Gesgutoqutigup lue'utigug gatu Wejuli Nisgam eji'gla'lugsi'gw ta'n tujiw getlams'tasulti'gweg Se'suguliewigtug. ¹⁸ Ginu ta'nig getlams'tasulti'gw Se'suguliewigtug, gis siaw nmitutesnu Gjinisgam uggepmite'lgaqanm aq ugml'gigno'tim. Ta'n tel mimajulti'gw, pem tlo'liti'gw st'ge' Se'sus aq igtigig nmitu'titew, ma gisiga'tun. Etna na ula Wejuli Nisgam etl lugwet 'gtinnenaq, gisa'lugsi'gw me' gis tlo'litesnu st'ge', aq ugml'gigno'tim aq uggepmite'lgaqanm me' musga's'gt'tew 'gmimajuaqanminaq.

4

Gjinisgam nat goqwei mawi mgo'tig ignugsi'gw

¹ Gjinisgam, ta'n teli ewlitelmugsi'gw, ignmugsieg'p ula ugtlgoawaqan, aq mo punia'tiweg'p gatu awna munso'ltieg'p. ² Mo winjigtug ta'n teli angita'sultieg aq eji'gla'tueg'p 'ms't goqwei mo tetaputenug aq ta'n mo weli angamgugtug tla'taqatinen. Mo wejo'tmueg gistesguanen mimajuinu'g 'gtlams'tmu'tinew ta'n ninen teli gtlams'tmu'tieg Gjinisgamewigtug. Mo getu lue'wa'laqatjig. Mo gawasga'tueg Gjinisgam gelu'lg agnutmaqan. Menaqqajewei gegnu'laqatipnig teliaqewei. Ta'n tel mimajulti'g aq ta'n tel tlu'eieg menaqqajewei teliaqewei. Nisgam geitoq aq ta'n pas'g wen gis thuetew teliaq aq Gjinisgam apji nmugsieg. ³ Na gelu'lg agnutmaqan sangew menaqqajewei pestunmatmeg aq mo goqwei mingwa'tas'gtnug, gatu ta'nig mo getu 'gtlams'tasulti'gw, na mingwa'tas'g ugjit negmow, aq siawi lta'taq mn'tua'gig.

⁴ Mo getlams'tmi'ti'gw etna na ugjit na mn'tu gis gisa'lapni mo 'ns'tasultinew aq mo ugsua'tunew na gelu'lg agnutmaqan ugjit Se'sugulial ta'n tel gepmitelma'j ta'n negm Nisgamewilitl. Negmow pa wijei aq nepapigwo'ltijig. Mo goqwei gis nemitu'ti'gw muta oqonitpa'qigtug eimu'tijig. ⁵ Ta'n tel pestunmu'tieg mo wesgumsultiweg gatu awna wesgung't Se'suguli. Negm na mawi espe'g iganpuguit. Amujpa na jigs'tug aq tla'taqati'gw ta'n negm tel puatg. Ninen elugowug't ugjit negm. ⁶ Etna na Gjinisgam ta'n teluep mujga amgwesewei, "Waseteg elateg oqonitpa'qigtug." Pa wijei Gjinisgam gisa'lugsi'gup 'ns'tmu'tinenu gelu'lg agnutmaqan ugjit Se'suguli 'ggamlamuninaq. Gisa'lugsi'gw 'gji'tuanenu negm uggepmite'lgaqanm aq ta'n teli ul'telmugsi'gw pa na wijei aq waseteg wasoqweg oqonitpa'qigtug. Wegla nemituggul Se'suguliewigtug.

⁷ Gjinisgam ignmugsi'gup 'ns'tmu'tinenu wa'so'qewei gelu'lg agnutmaqan ugjit Se'suguli je tlia mo wen tepawgtigw. Etna na ugjit Gjinisgam ugml'gigno'tim musga's'g ta'n tel gegnu pmita'igw. Aq 'ms't wen gis nmittew Gjinisgam negm tla'tugsi'gup wet sapu tl lugwet ginu'g. Je we'gaw mo tepawgtulti'gw mo ginu tla'taqatigup. Ginu pana wijei aq nat goqwei mawi mgo'tig wasuego'qigtug. ⁸ Gaqaisg gitnm'ti'gw, pas'g mo pegwatoqsi'gw. Jijuaqa goqwei teliaq, mo geitug ta'n tla'taqati'gup, gatu Gjinisgam apoqonmugsi'gw, ugjit 'gji'tunenu ta'n tla'taqatitesnu gatu mo punia'tigw. ⁹ Amasgipnugsi'gw, poqtatesgugsi'gw aq gwilugsi'gw gatu Gjinisgam mo eliamugsigw. Teli angamgug ta'nig getanugsi'gwig gisi wissuignemugsinenu, gatu Gjinisgam saputa'lugsitesnu. ¹⁰ Apjiw 'nsano'qonigtug eimu'tieg, mo geitueg etugjel ne'po'qsitesnen 'st'ge' Se'sus ta'n teli eig'p 'nsano'qonigtug. Glaman gis nmitta'q Se'suguli ta'n apji mimajit, 'ntinnenaq eig, aq ugml'gigno'tim wet sapu tl lugweg 'ntinnenaq, ta'n tel siawawgsultieg. ¹¹ Apjiw nsano'qonigtug mimajulti'g muta elugowg't Se'suguli. Na tujiw gis nmitta'q Se'suguli, ta'n apji mimajit, 'ntinnenaq eig. Nmitutaq ugml'gigno'tim wet sapu tl lugweg 'ntinnenaq ta'n tel siawawgsultieg, ninen ta'n apugjig 'npu'titesnen. ¹² Ninen iga'tueg 'ntmimajuaqanminen. Etugjel ne'po'qsitesnen ta'n tel pestunmu'tieg. Apjiw 'nsano'qonigtug eimu'tieg gatu gilew iapjiwewei mimajuaqan nige' geggunmoq. Ula wet tliaq ugjit gilew ulapetmnew.

¹³ Getlams'tasultieg pa wijei aq ta'n Gjinisgam ugtwi'gatign tel wi'gas'g, "Getlams'tasiap etna na ugjit wesgutm." Na teliaq aq elt wesgutmeg wejiaq ta'n teli getlams'tasultieg. ¹⁴ Geitueg Gjinisgam ta'n apaji minua'lapn Gjisaqamaw Se'sugulial, elt apaji minua'lugsitesnen maw Se'susal ninen ta'n tleiaultieg Se'suguli aq la'lugsitesnen negmeg maw gilew. ¹⁵ Gjinisgam na wet tla'teget glaman 'gtlams'tmu'tinew. Ta'n me'

tel piam pugweloq getlams'tasultioq Se'suguliewigtug, na tl piam pugwel'toqs'p ta'n miwatmuatoqs'p Gjinisgam ugjit ta'n teli ule'ugsi'gw, aq na me' gepmitelmaten.

El mimajulti'gw ta'n teli gtlams'tasulti'gw

¹⁶ Mo punia'tigw je tlia gaqinal pem menaqana'tigl aq apugjig 'npu'titesnu. Gatug'tangita'suaqanminal melgignewa'luggig Gjinisgamewigtug te'sigis'g aq maw 'gjijaqami-jinaq. Etna na ugjit mo punia'tigw. ¹⁷ Nige', ta'n ma'mun gitnm'ti'gw, gisa'lugsitesnu me' gepmitelmugsitesnu wa'so'q, glaman ula gitnmo'qon tli angamugt'gal pa wijei aq mo goqwei. ¹⁸ Mo angite'tmug ta'n goqwei teliaq 'gtinnenaq ta'n tel gitnm'ti'gw, gatu awna angite'tmug ulo'ti ta'n goqwe'l wa'so'qewe'l ta'n menaq nemituggul. Ula gitnmo'qon, apugjig gaqiatew, gatu na ulo'ti ta'n wejju'aq, iapjiwewe'tew.

5

¹ Geitu'g ta'n tujiw 'npu'ti'gw pa wijei aq gignal seioqta's'g. Ga'qinal tli ngattesnu. Na tujiw 'msntesnu pile'l ga'qinal wa'so'q ta'n iapjiwewe'tal, ta'n Gjinisgam gisitugsigupnn, mo mimajuinu'g, pa wijei aq gignal ta'n iapjiwewe'tal. ² Wesam tetaqaluma'ti'gw, ta'n tetuji puatmu'g, msntesnu ga'qinal wa'so'qewe'l je mu gisi esgma'tmug gisi msnmnenu. ³ Tl nasa'tutesnu pa wijei aq pile'l aligal. Ma pas'g 'gjijaqamijultigw gatu guguntesnu wa'so'qewe'l ga'qinal. ⁴ Gitnm'ti'gw aq jjuuaqa siwia'ti'gw ta'n tujiw ugs'tqamugewe'l ga'qinal geggunmu'g. Mo na tetuji 'gtu 'npu'tigw aq ma gugunmug ugs'tqamugewe'l ga'qinal gatu awna wesam tetaqaluma'ti'gw ta'n tel puatmu'gul wa'so'qewe'l ga'qinal. Na tujiw ugs'tqamugewe'l mimajuaqan gaqiatew aq iapjiwewe'l mimajuaqan 'pji pgotam-giatew. ⁵ Etna na Gjinisgam ta'n ilajulugsi'gup ugjit 'msnmnenu iapjiwewe'l mimajuaqan. Ignmugsigupnn Wejuli Nisgaml ugjit musga'tugsinenu ta'n teli tplumugsi'gup tliatew.

⁶ Etna na ugjit apji welgwijulti'gw aq mo sespete'tmuggw. Geitu'g ta'n teli pgije'g, geggunmu'g ula ugs'tqamugewe'l gaqinal, ma gisi 'lta'gw Gjsaqamaw wiguaq aq ma gisi wijitgweiwawgw Se'sus. ⁷ Tel mimajulti'gw ta'n teli gtlams'tasulti'gw Se'suguliewigtug mo ta'n tel nemitu'g. ⁸ Etna na ugjit welgwijulti'gw aq mo sespete'tmuggw. Getu' 'nqatmugul ga'qinal ugs'tqamugewe'l aq 'lta'tesnu ta'n Gjsaqamaw eig aq apji wijitgweiwatesnu. ⁹ Je tlia i'mu'ti'gw ula ugs'tqamu gisna na'te'l wa'so'q wejo'tmug tetapua'lanenu ta'n tel we'gwi gisi pgwatug. ¹⁰ Amujpa na 'ms't ta'n te'si'gw 'lta'tesnu Se'sugulieg ugjit ilsumugsinenu. 'Ms't wen ta'n goqwei gis tla'teget, gelu'lg gisna winjig ta'n teli pgitawsij ula ugs'tqamu, 'msntew ta'n goqwei te'p'g.

Gjinisgam teli ugsua'lugsi'gw witapaq muta Se'suguli eig 'gtinnenaq

¹¹ Gepmitelm'gt aq emtoqwalg't Gjsaqamaw. Etna na ugjit munso'ltieg gisa'lanan mimajuinu'g 'gtlams'tuanew Se'sugulial. Gjinisgam wajui gji'jugsig elt gilew wijei tli gji'jianew. ¹² Mo ginualsultiweg gatu awna ewi'gmulog ugjit ignmulinen glusuaqann ugjit ta'nig ginlua'latijig mimajuinu'g ta'n tel musgalsulti'tij gatu mo ta'n telgwijia'ti'tij uggamlamunuaq. Na tujiw gisi assitematoqs'p ugjit ninen. ¹³ Mimajuinu'g tel'ta'sultijig elue'wia'tieg ta'n wet tla'taqatieg ugjit Gjinisgam. Etugjel na teliaq. Gatu geitueg'p 'ns'tuo'ltinen ta'n tujiw pestunmatmule'g Se'suguli, getmite'tmeg'p aq wet tla'taqatieg'p ugjit gilew. ¹⁴ Ta'n teli gsalugsi'gw Se'suguli na ninen gisa'lugsieg munso'ltinen ta'n tel pestunmu'tieg. Geitueg Se'suguli weji np'g'p ugjit 'ms't mimajuinu'g. Negm gt'puninu wesua'tugsigupneg. Gaqapetg'pneg ugjit ginu ta'n teli ulmaje'g'p na wijei Gjinisgam tel nemugsi'gw pa wijei aq ginu 'ms't wijei mawi 'npu'tigusnn. ¹⁵ Weji np'g'pnaq ugjit 'ms't mimajuinu'g glaman ta'nig mimajultijig aq getlams'tasultijig ma nugu tla'taqati'gw ta'n goqwei tel puatmi'tij gatu awna tetaqatitaq ta'n tel puatg, na negm ta'n nepg'p ugjit negmow aq apaji minua'lut'p.

¹⁶ Mu nugu wen ilsumawg ta'n tel nmu'g. Newgt tel'telmugg'p na Se'suguli pas'g mimajuinuit pa wijei aq ginu. Mu nugu wijei tel'ta'sulti'gw. ¹⁷ Ta'n tujiw wen getlams'tasij Se'sugulial Gjinisgam pilei angita'suaqanm ignmuaj. Puna'toq ta'n i' tle'g'p aq piltu mimajit. Se'susal toqo wije'tijig. ¹⁸ Ula 'ms't Gjinisgam gise tla'toq, getanug'p gatu nige' negmeg apaji tgwa'lugsi'gup. Gawasga'lugsi'gup witapeultinenu wet sapu tl lugwet Se'suguliewigtug. Ignmugsigup ugtlgowaqan ugjit gnuatuanenu igtigig elt maw witapeultinew Gjinisgam. ¹⁹ Ula na 'gtagnutmaqanminu ugjit Gjinisgam, na negm apaji tgwa'la'pni ugtmimajuinumg ta'n getlams'tasultijig negmeg, wet sapu tl lugwet Se'suguliewigtug. Gjinisgam mo nugu migwite'tmuagupnig ugtlu'e'utiwal ugjit ugtapulan. Ignmugsigup ula agnutmaqan ugjit tlimanenu igtigig, "Gjinisgam pual'sg witapewinew."

²⁰ Etna na ugjit ninen na Se'suguli ugtagnutmewinumg. Gjinisgam e'wugsieg ugjit glulinen pa wijei aq Se'suguli tl tawaqtmugsioq. Pa wijei aq tl munsauugsioq. Getanoqop gatu etawaqtmuleg, ignmug gawasga'luginew aq apaji tgwa'luginew negmeg. ²¹ Se'suguli

mo pata'tegegup gatu Gjinisgam gaqi iga'tuapnn 'ms't 'gtlue'utinal glaman ginu ta'n 'gtlams'tasulti'gw aq eimu'ti'gw negme gisi iga'tugsitesnu Se'suguli uggetlamiaqewe'm. Na nige' getlamia'ti'gw Gjinisgamewigtug.

6

¹ Etawaqtmuleg ta'n goqwei weji msnmoq Gjinisgamewigtug, mut liaptas'gtn gatu ignmatmug lugwen ta'n telo'tioq. Munsailuleg mut pisuo'tmnew gatu lugwej 'gmimajuaqanmuqa. ² Jigs'tmu'tigw ta'n Gjinisgam teluet, "Ta'n tujiw wel'telmuloqop mimajuinu'g aq nutu'l oqop, na tujiw apoqonmuloqop. Etna na na'gweg ugjit ugs'ta'tinew." Na teluep Gjinisgam.

Na nige' nin Poligap telimuloq, jigs'tmu'tigw. Ula na ajiet ugjit ignmuanew Gjinisgam ul'telmuginsew. Gisgug na na'gweg ugjit ugs'ta'tinew.

³ Tel gegnu pmita'ieg glaman ma wen gisa'laqat mo menuegen Gjinisgam gelu'lg ugtagnutmaqanm. Glaman ma wen we'jitugsiweg goqwei amsalteg ta'n tel lugutieg. ⁴ Gatu ta'n tel mil lugutieg, musga'tueg ninen na Gjinisgam ugtlugowinumg. Gisipugutmeg, ta'n tujiw gitme'ugsieg. Ta'n teli amasgipnugsieg aq ta'n mo nemitueg'p ta'n tl jiglita'tesnen 'nsano'qonigtug, me' gisipugutmeg. ⁵ Mattoqsieg'p, aq laplusang pijo'lugsieg'p, maw ugt'gsieg'pnig, aq attignita'ieg'p ta'n tel lugowg't Se'suguli, 'lpa gaqia'tieg aq gaqaisg mo nep'tiweg, aq mo mijultiweg. ⁶ Musgalsultieg ninen na Gjinisgam ugtlugowinumg ta'n tel gegnu pmita'ieg. Mo winjigtug ta'n teli angita'sultieg pas'g gelu'lg 'ntangita'suaqanminal aq waqame'gl. Ta'n teli ns'tmu'tieg Gjinisgam ugtagnutmaqanm na wejo'tmeg tla'taqatinen. Na tel sangewo'ltieg aq nemitueg'p ta'n teli ule'waqatjig igtigig. Wejuli Nisgam ilgwenmugsiegl ntangita'suaqanminal gesalg'tjig ta'nig getlams'tasultijig Se'sugulia. Gesalg't maw 'ms't wen Gjinisgamewigtug tlia we'gaw ta'nig mo gesalugsieg. ⁷ Musgalsultieg ta'n tel gina'matmeg teliaqewei aq Gjinisgam ugm'l'gigno'tim apoqonmugsieg ta'n tel mil lugutieg. Se'suguli tetapua'lugsieg Gjinisgamewigtug. Etna na ugjit Wejuli Nisgam ignmugsieg ta'n goqwe'l igitalugsitesnen aq ta'n tl mn'tu wissuigne-matesnen. ⁸ Alt gepmitelmugsieg, aq alt 'ntaqo'qona'lugsieg, mil agnimugsieg, aq alt ginualugsieg. Teli ugsua'lugsieg pa wije'i aq nuji egsua'tijig, gatu awna ninen pas'g telueieg teliaqewei. ⁹ Alt mo nenugsiweg gatu alt wel nenugsieg. 'Nsano'qonigtug eimu'tieg'p, getu ne'po'qsieg'p gatu getiuoq me' mimajultieg. Jile'ugsieg'p gatu mo ignmuam't'pni ne'po'qsinen. ¹⁰ Jijuaqa ewlgwijultieg'p 'ngamlamuninaq gatu wije'i teli ulgwijultieg Gjinisgamewigtug. Ewle'jultieg gatu pugwelgig mimajuinu'g gisa'l'g'tjig ugs'ta'tinew, na ula pa wije'i aq milesultinew Gjinisgamewigtug. Mo goqwei assutmueg gatu awna ms't goqwei geggunmeg Se'suguliewigtug.

¹¹ Nigmatut, Golintewaq, mo mimgwa'tulueg'p goqwei. Telimuloq ta'n telgwit 'ngamlamun. Na tetuji gsaluloq. ¹² Mo ninen puni gsalulueg'p gatu gilew puni gsalieg'p. Pa na goqwei i'g ta'n gissanneg wetme'ugsioq, getu gnau'tuleg mo goqwei eigtnug ta'n ninen wetme'ugsieg. ¹³ Tel gluloq pa wije'i aq nn'janioq glaman mut gugunmnew goqwei 'ggamlamunuaq ugjit ninen. Muta ninen mu geggunmulueg goqwei 'ngamlamuninaq. Asite'tmueieg ntg'saltuaqanminen!

Angweiug ta'nig mo getlams'tasulti'gw Nisgamal

¹⁴ Mut 'tgwatiwi'tij ta'nig mo getlams'tasulti'gw Nisgamal aq mut toqo lugwenew muta mo wije'i teli gtlams'tasultiwoq. Jigs'tmug Gjinisgam ugt'tplutaqanm pas'g mo negmow jigs'tmi'tigw. Piltu angita'sultijig pa wije'i aq tepgig aq na'gweg. ¹⁵ Wittoqwa'lug Se'suguli. Negm aq mn'tu ma gisi ul'te'tmi'ti'gw. Ta'n wen getlams'tasit ma gisi toqqwatmug ta'n wen mo getlams'tasigw. Ta'nig getlams'tasultijig geggunmi'tij ta'n goqwe'l Nisgamewe'l gatu ta'nig mo getlams'tasulti'gw mo geggunmi'ti'gw. Mo goqwei wije'i geggunmi'ti'gw. ¹⁶ 'Nnuoqta'wg mo tleiaulti'gw Gjinisgam 'gja'sutuo'guomg. Ginu pa na wije'i aq Gjinisgam 'gja'sutuo'guom muta Gjinisgam ta'n iapjiw mimajit eig 'gtinnenaq. Pa wije'i aq Gjinisgam teluep,

"Maw mimajultitesnu aq mawi al'ta'tesnu.

Ni'n na Gnismamuow

aq gilew na 'ntmimajuinuultitoqs'p."

¹⁷ Aq Gjisaqamaw teluet,

"Amujpa na puna'loqig aq nigtuita'ioq

ta'nig mo getlams'tasulti'gw.

Mut tla'taqatinew ta'n goqwei ntaqo'qona'litew

aq ul'telmultoqs'p aq ugsua'lultoqs'p.

18 Aq ni'n gujjuowitoqs'p aq gilew 'ngwisultitoqs'p aq ntusultitoqs'p."

Na ula teluet Gjisaqamaw ta'n iganpugutg 'ms't goqwei.

7

¹ Nigmatut ta'n mawi gsaluloq, Gjnisgam 'ms't wegla teplumugsigupnn. Jigla'tinej ta'n te'sg goqwei mo tetaputenug gaqinaq aq 'gjijaqamijinaq, ta'n mo weli angamgugtnug Gjnisgamewigtug. Ge' musga'tuanej Gjnisgam ta'n tel gepmitelmug igalsultinej ugjit pas'g negm. Ugjo'tmnej te'sigis'g me' pm sape'ultinenu.

Wegla tla'taqatioqol gisa'litesnen welgwijultieg

² Ap ulitelmie, iga'lieg 'ggamlamunuaq. Ap angitelmie. Menaq wen amsala'laqat. Menaq wen gisa'laqatt opla'tegen. Menaq wen pepsitelmaqat. ³ Mo wet thuew ula ugjit 'lutmulinew muta gis tliaq ta'n gis thueiap. Gilew tetuji gsitelmlueg aq apjiw angitelmlueg je tlia mimajultieg gisna 'npu'tieg mawqatmu'titesnu Se'suguliewigtug. ⁴ Muta ni'n weli gij'juloq etna na ugjit weji ginitelmuloq. Ta'n tel gitnmaiap gisa'lioqop ulgwijin ta'n tel nutmai ugjit gilew. Etna na ugjit pajiji ulgwijin.

⁵ Tlia we'gaw ta'n tuijw iga'ie'g Masetoniaewa'gig, mo gisi atlamultiweg'p aq mo gis pun sespelmaqat'pnig. 'Ms't tami gitnme'ugsieg'p aq gi'gaita'pnig aq jipasultieg'p ugjit ta'nig getlams'tasultijig. Mo wantaqo'ti geggunmueg'p 'ngamlamuninaq. ⁶ Gatu Gjnisgam ta'n apgnua'laji ta'nig ewlgwijultijig, apgnua'lugsieg'p ta'n tuijw Taitus pegisingeg. ⁷ Mo pas'g negm ta'n teli pgising gatu ta'n goqwei telimugsieg'p ta'n teli apgnua'loqop. Telimugsieg'p ta'n tetuji 'gtu nmioq, ta'n teli ms'go'ltioq ta'n appi gisgajo'ltioq ugjit igalinew. Etna na ugjit nige' me' pajiji ulgwijin.

⁸ Je tlia na 'ntwi'gatign gisa'lugsioq ewlgwijultinew mo mesgeiw ta'n tel wi'gmap. Mesgeta'siap muta geituap ta'n tli asgaiugsitoqs'p gijga'ji'. ⁹ Gatu nige' welgwijin mo ta'n tel gisa'luloq ewlgwijultinew gatu awna ta'n teli ewlgwijultioq gisa'lugsinew gawasgita'sultinew. Ta'n teli ewlgwijultioq Gjnisgam e'w'g'p glaman ma ugji ugtap'tiwoq. ¹⁰ Gjnisgam e'w'g ewlgwija'suaqan ugjit 'gtlue'utiwal 'gmimajuqaqanminaq ugjit apoqonmuginenu gawasgita'sultinenu, jiglita'nenu elue'utigtug aq me' gigji majulgwanenu Se'suguli. Etna na ugjit mo mesgita'sultigw ta'n tel tla'tegej. Gatu awna na mimajuinu ta'n mo getlams'tasigw ta'n teli ewlgwijing mo gisa'lagul gawasga'silin elue'utigtug gatu gisa'latal siaw lielin mn'tua'gig. ¹¹ Gjnisgam e'w'g'p ta'n teli ewlgwijultioq ugjit 'gtlue'utiwal ta'n tli ulapettoqs'p ugjit ulapetmnew. Mo nugu tl'ta'sultiwoq ejela'tuoq. Gatu awna sespete'tmoqop aq getaqite'tmoqop ta'n tl jigla'tuoq ula lue'uti ta'n ewi'gmuloqop. Jipaqita'ioqop ta'n gis tliaq aq ma'mun pualioqop lien aq apoqonmulinew. Gatu gilew smtug elugwatmoqop ta'n goqwei mo weltenugup aq gisa'luoqop ugtapen na mimajuinu ta'n pata'tegep. Tala'taqatioqop 'ms't goqwei ugjit gis tetapua'taqatinew.

¹² Tel wi'gmap glaman Gjnisgam musga'tugsitoqs'p ta'n tetuji sespeltemie'p. Etna na ugjit wet tla'tega'p mu ugjit pas'g apoqonmuan na mimajuinu ta'n pata'tegep gisna ta'n wenn pata'tegelpnn. ¹³ Etna na ugjit welgwija'lugsieg'p me' aji ulgwijultieg'p ta'n nemi'gtteg Taitus welgwijing, muta gilew welgwija'loqop aq gisa'loqop mo nugu sespeta'sin. ¹⁴ Ginualuloqop negmeg ta'n teli glams'tasultioq aq mo 'ntaqoqona'liwoqop. Apjiw teliaqewei telimuleg'p aq pa na wije' ta'n telimg'tt'p Taitus ugjit gilew musga'tuoqop tlian. ¹⁵ Ta'n tuijw migwite'tg ta'n gilew tel gisgajo'ltioqop jigs'tmu'tinew aq gis geta'gite'tmoqop gis tetapua'lanew aq jipasultioqop mo gis tla'taqatinew ta'n tel pualugsioqop. Na tuijw me' aji gsalugsioq. ¹⁶ Tetuji ulgwijin ap 'mjit newgt gisi wajui lita'sualultoqs'p!

8

Gilew ta'nig getlams'tmu'tioq tli apoqonmua'tigoq igtigig

¹ Wijigatulti'gw pewaluleg 'gji'tunew ta'n Gjnisgam teli ul'telmapni ta'ni getlams'tasultijig Masetoniaewa'gig. Ignmuapni ta'n tli apoqonmuaten igtigig ta'nig getlams'tasultijig ta'n tel nuta'ma'tij. ² Wel'te'tmi'tip ma'muni apoqonmua'tinew aq tala'taqatipnig muta na tetuji ulgwijultipnig. Je tlia tel ma'mun gitnm'ti'tij aq we'gaw teli ewle'jultipnig. ³ Giasgiw gegnua'tuloq, ignmua'tipni ta'n tel gisi pgwatu'tij aq je me' muta negmow ma'mun getu apoqonmua'tipnig. Wejiaq'p uggamlamunuaq ta'n teli apoqonmua'tij. ⁴ Negmow Masetoniaewa'q etawaqtmugsieg'p aq munso'ltipnig ugjit gisi witoqutultinew aq mawi apoqonmatultinew Gjnisgam ugtmimajuinung Jutiaewa'gig. ⁵ Me' ma'muna'taqatipnig je mu ta'n tel'ta'sultieg'p. Tmg igalsultipnig ugjit Gjnisgaml aq na tuijw ignmugsieg'p suliewei ugjit ignmuanen Gjnisgam ugtmimajuinung Jutiaewa'gig. ⁶ Na tuijw ninen munsaiqaqat Taitus ta'n poqji tl lugwat'p ula lugowaqan, siawa'tun

aq apoqonmugsinew gaqa'tunew ula 'lgowaqan, ta'n apoqonmuoqopnig Gjinisgam ugtmimajuinung Jutiaewa'gig. ⁷ Pugwe'gl ta'n goqwe'l Nisgamewe'l geggunmoqol. Melgi gtlams'tasultioq. Pugwelgig geggunmoqig nuji pestunmu'tijig, mesgig gina'masuti geggunmoq. Getaqite'tmoqop ta'n tli apoqonmua'tioq aq ninen ta'n tel me'gitelmuleg. Pualuleg elt uli apoqonmuanew Gjinisgam ugtmimajuinung aq me' un'jig 'lta'new ta'n teli apoqonmuoq.

⁸ Mo getu ilsumuloq. Gatu getu musga'tuloq ta'n igtigig tel getaqite'tmi'tij apoqonmua'tinew. Gilew gis musga'tutoqs'p ta'n teli gsalooq igtigig Gjinisgam ugtmimajuinung, aq mu pas'g glusuaqann. ⁹ Geituoq ta'n Gjisaqamaw Se'suguli teli ul'telmugsi'gw. Wet naqasip ta'n tel milesip wa'so'q aq ewle'jualsip ugjit ginu glaman gisa'lugsitesnu milesultinen ta'n negm teli ewle'juip.

¹⁰ Na ni'n teli angite'tm me' glu'lgte'w gaqa'tuoq ta'n goqwei poqji tl lugwatmoqop newgtipunqeg gis pmiaq. Gilew mawi amgwesewaju'l'tioqop ta'n gisite'tmoq aq poqji tla'taqatioqop. ¹¹ Na tla'taqatigw aq gaqa'tug na 'lgowaqan. Getaqite'tmoq gis gaqa'tunew pa wijei aq ta'n tel gisite'tmoqop gisi poqji tl lugwatmnew aq e'wmug ta'n goqwei geggunmoq. ¹² Getaqite'tmoq gisi apoqonmua'tinew aq ignmuanew suliewei. Ta'n goqwei geggunmoq, Gjinisgam ul'te'tmugsitoqs'p, 'gsulieweimuow ugsua'tugsitoqs'p aq mu ta'n goqwei mu geggunmuoq.

¹³ Wejo'tm apoqonmuan igtigig glaman 'ms't teplatew geggun, mo ugjit gilew gitnm'tinew, gisna ugjit negmow malo'tinew, aq ma goqwei lugwatmi'tigw. ¹⁴ Gatu nige' gilew pugwenmoq je mu ta'n tel nuta'maioq. Telteg ugjit gilew apoqonmuanew ta'nig nuta'ma'tijig. Na tujiw ta'n tujiw nuta'maioq aq negmow pugwenmi'tij ap negmow wijei gis tli apoqonmugsitoqs'p. Glaman 'ms't wen teplatew geggun aq ma wen ma'mun gitnmawgw. ¹⁵ Na tel wi'gas'g Gjinisgam ugtwi'gatigng, "Na mimajuinu ta'n pugwelg mawo'toqop mo geggunmugup wesam pugwelg aq na mimajuinu ta'n tegle'ji' mawo'toqop mo geggunmugup wesami tgle'jg."

Taitus aq witapaq

¹⁶ Miwatmaqat Gjinisgam ugjit gisa'lan Taitusal getaqite'tmn gisi apoqonmugsinew pa wijei aq ninen. ¹⁷ Mo pas'g wel'te'tmug'p ta'n goqwei pipaning'tt'p, gatu tel getaqite'tg'p gisi apoqonmugsinew. Gisite'tg'p lien ta'n eimoq. Wejiaq negm uggamlamung. ¹⁸ Maw negm, ap igtig elgim'g't 'gjignaminu. Mawi gepmitelmut ta'nig getlams'tasultiliji 'ms't tami, ugjit ugtlgowaqan ta'n pestunmatg gelu'lg agnutmaqan. ¹⁹ Aq mo pas'g na weji mgnut'p aq iga'lut'p ta'nig getlams'tasultiliji ugjit wijei'ugsinen ta'n tel mili al'ta'ieg aq ta'n tel la'tueg ula suliewei Jutiaewa'gig. Wet tla'taqatieg'p ugjit gepmitelmanen Gjinisgam aq musga'tunen getu apoqonmaqat'jig ta'nig nuta'ma'tijig.

²⁰ Menaqqajewei angot'esnen na suliewei ta'n ignmuitesnen glaman ma wen amsalteg we'jitugsiweg. ²¹ Gjinisgam geitooq getu ula'taqatieg, gatu pualg't 'ms't wen 'gji'tun. Etna na ugjit ula wet tla'taqatieg.

²² Maw negmow elgim'g't ap igtig 'gjignaminu, gaqaisg wet nu'gwalg't, apjiw getaqite'tg'p gisi apoqonmuen. Aq me' nige' ma'mun lita'sualugsiog me' aji getaqite'tg'p gisi apoqonmuen. ²³ Gatu ugjit Taitus, negm na nitap ta'n toqo lugweieg'p ugjit apoqonmulinen. Gatu ugjit na igtigig 'gjignaminaq ta'nig wijei'wa'titl negmow weji mgnut'pnig ta'nig getlams'tasultiliji aq gepmitelma'titl Se'sugulial. ²⁴ Musga'tug ta'n teli gsalooq igtigig Gjinisgam ugtmimajuinung glaman ta'n te'sijig getlams'tmu'tijig 'gji'tutaq ta'n tel tetapua'tieg'p ta'n tel ginualuleg. Tle'w negmow ta'n ni'n tle'wigoq.

9

Apoqonmug ta'nig getlams'tasultijig

¹ Mu nugu wi'gmuligoq ugjit ula apoqonmating ta'n elgitmug ugjit Gjinisgam ugtmimajuinung Jutiaewa'gig. ² Geju'loq wel'te'tmoq ugjit apoqonmuanew aq el ginitelmuloqop Masetoniaewa'g. Telueiap, "Aqqaiaewa'q ta'nig getlams'tasultijig, gisgajo'litpnig apoqonmuanew gis tujiw newgtipunqeg." Pugwelgig gisa'lut'pni apoqonmua'tinew ta'n gilew tel getaqite'tmoqop gisi apoqonmua'tinew. ³ Nige' elgimigig 'gjignaminaq glaman menaqqajewei gisgajo'ltitooqs'p aq 'gsulieweimuow ta'n ignmuoqig gaqi mawo'tas'gt'tew pa wijei aq ta'n telimg'pnig. Na tujiw ma 'ntaqo'qona'liwoq ta'n tel ginualuloqop. ⁴ Pa na wijei gilew ta'n tujiw Masetoniaewa'q peji wijei'wi'tij aq mo gilew gisgajo'ltiwoq aq gis tl ma'mun ginualuloqop 'ntaqo'qona'litesnen ma'muni ntaqoqonalsultitooqs'p. ⁵ Glaman gisita'siap ugjit pipaniman ula 'gjignaminaq ugjit igani ilta'new ta'n eimu'tioq. Apoqonmugsitooqs'p ta'n tel gisgaja'tuoq 'gtignmatimgewe'wuow ta'n teli tplumsultioqop. Na tujiw gisgatt'tew ta'n tujiw 'pgisinin. Musgattoqs'p getu apoqonmuoqopnig aq mo wen munsaiugsiwoqop.

⁶ Ula migwite'tmug! Na mimajuinu ta'n iga'taqug ta's'g sginminn, pas'g tegle'ji'tew ta'n tel mena'taqug. Na mimajuinu ta'n pugweli iga'taqug, pugwelgt'ew ta'n tel mena'taqug. ⁷ Ms't wen gisita'sis ta'n telgi'g getu ignmuetoq. Mut munsaiwanew wen ignmuetu'n me' aq ta'n tel puatg. Muta ta'nig wel ta'sultijig gisi apoqonmua'tinew tetapua'la'titl Gjinisgaml. ⁸ Gjinisgam gisi ignmugsitoqs'p me' aq ta'n goqwei nuta'maioq. Glaman apjiw guguntoqs'p ta'n goqwei nuta'maioq aq me' esgwiaq ugjit wen piluei gisi ignmuaneq aq gaqaisg ula'taqatinew. ⁹ Gjinisgam ugtwi'gatign gasgiptnnaqan jel newgtisga'q je ta'pu siawapegs'g psgunateg Gtapegiaqan (112.9) telueg, "Se'si ignmuetoqopnn aq negm weli apoqonmuapni ewle'juinu'g aq iapjiw migwite'tmuataq ta'n teli ule'wapni aq apjiw gepmitelmaten Gjinisgamewigtug."

¹⁰ Gjinisgam na negm gisitoqopnn 'sginminn aq gisa'toqopnn nigwen glapis gisigweg glaman mimajuinu'g gis mena'taqugtaq aq mijipjewe'i gungataq. Negm ignmugsitoqs'p ta'n te's'g goqwei tel nuta'ma'tioq. Angua'tugsitoqs'p glaman igtigig gis ma'muni apoqonmuatoqs'p. ¹¹ Apjiw Gjinisgam ignmugsitoqs'p tepiaq, glaman apjiw gisi ma'muni apoqonmuatoqs'p igtigig. Ta'n tujiw la'taqaj 'gtignma'timgewe'mual, negmow ta'nig nuta'ma'tijig miwatmua'tital aq emtoq'wala'tital Gjinisgaml. ¹² Ta'n tujiw apoqonmuoqig igtigig na ula teliaq, ta'nig nuta'ma'tijig apoqonmujiq aq maw gisa'tuq pugwelgig pajiji miwatmuaneq Gjinisgaml. ¹³ Ta'nig apoqonmuoqig ul'ta'sultitaq. Mu pas'g ta'n teli ignmuoqig negmow aq igtigig 'gtignmatimgewe'mual gatu miwatmua'tital Gjinisgaml ta'n teli apoqonmua'tioq Se'suguliewigtug, aq menaqqajewe'i ta'n tel jigs'tmu'tioq. ¹⁴ Na tujiw a'sutmesseugsitoqs'p ta'n tel gesitelmuqsioq muta Gjinisgam pajiji ul'telmugsioq aq musga'tugsioqop ugjit na tla'taqatinew. ¹⁵ Ge' miwatmuanej Gjinisgam ugjit uggwisl iga'lapnn ugjit nplin aq ugs'taugsinenu! Pajiji ulapetmu'g! Mo eigtnugul glusuaqann ta'n tli usguten.

10

Poligap igatg ugtlgoawaqan

¹ Ni'n, Poligap, etawaqtmuloq mut 'pgwatuineq mlg'sin ta'n tujiw 'pgisinin. Alt te'sioq teluejig, "Poligap melgesit ta'n tel wigmugsioq, ta'n tujiw gneg eig." Gatu ta'n tujiw 'pgising ula tet waqqaj glulugsineq aq jipasitew tla'tegen ta'n tel wi'gigep. Se'suguli sangewa'g aq wele'waji 'ms't weni. Etna na ugjit pipanimuloq jigs'tuiq. ² Pa na wijei aq negm tla'teges, tel tawaqtmuloq mut 'pgwatuineq mlg'sin ta'n tujiw 'pgisinin muta geitu gis mlg'sintes aq mu naqatgenmagwi ugjit ta'nig teluepnig pas'g telo'ttieg ta'n ugs'tqamugewa'j mimajuinu'g telo'tti'tij aq wejo'tmeg tetapua'lanan mimajuinu'g. ³ Na teliaq ninen pas'g mimajuinu'g gatu getantueg lue'uti, mn'tu'g aq ta'nig getana'titl Se'sugulial. Gatu mo ninen 'ntml'gigno'timinen elita'siweg. ⁴ Ta'n tujiw matnaqq'tieg mo e'wmueg tapi gisna espo'qwas'gl, gisna ta'n pas'g goqwei ta'n ugs'tqamugewe'i gatu ta'n goqwei Nisgamewe'i. Geggumneg ugml'gigno'tim, ugjit wissuignemanen mn'tu aq ugml'gigno'tim. Ta'n tujiw mimajuinu'g gi'gaita'tij aq getana'tij Se'susal, gegna'taqatjig teliaqewe'i aq musga'taqajig ta'n teli oplia'ti'tij. Na tujiw seioqwa'taqatjig ta'n teli gi'gaita'tij. ⁵ Alt mimajuinu'g mo getu gji'jia'tigul Gjinisgaml gisna tel'ta'sultijig tepiaq tel glu'sulti'tij aq mo menuege'tigul Se'susal. Ninen musga'taqatjig ta'n teli oplia'ti'tij. Egina'maqatjig mimajuinu'g amujpa na gaqi iga'tu'tij ugtangita'suaqanmual aq uggamlamunual Se'suguliewigtug, aq tla'taqatinew negm ta'n tel puatg, mo negmow ta'n tel puatmi'tij aq tel w'gmuleg. ⁶ Ta'n tujiw igaian na'tel' ugjigi'tes ta'nig jigs'tuijig. Gisgaje'tes ugtapulan ta'nig siawi opla'taqatjig.

⁷ Mut pas'g wesgiji angaptnnew goqwei. Eimu'tijig mimajuinu'g ta'n te'sioq aq teluisul-tijig apostale'wijig. Migwimultigoq ta'n teli ugsualsultijig 'st'ge' apostale'wijig elt ninen Se'suguli ugtapostale'witeng. ⁸ Jijuaqa teli ugsua'liq 'st'ge' me' tl ginnaan, ta'n tel wi'gmuloq ugjit ta'n tala'taqatioq ta'n teli iganpugutuleg. Wejiaq Gjinisgamewigtug ta'n teli iganpugutuleg. Ula telimuloq ugjit apoqonmulineq, aq gisa'lineq me' melgi gt-lams'tasultinew, mo ugjit asgaulineq. Tla'tega's ta'n tel wi'gmuleg. ⁹ Gatu mo wejo'tmu jipaqa'lulineq ta'n tel wi'gigei'. ¹⁰ Alt gilew te'sioq tluetaq Poligap ugtwi'gatign gesite'wegl, pas'g na tel ginnet. Gatu ta'n tujiw eig ta'n eimu'ti'gw nmiatoqs'p ta'n tel menaqanaj. Mu natawe'wistug, aq ugglusuaqanml mo tepawgtinugul ta'n pas'g goqwei. ¹¹ Gatu wegla mimajuinu'g 'gji'tu'tis, ta'n goqwei ewi'gm 'ntwi'gatign, ta'n tujiw mo eimu ta'n tujiw lia'n, tla'tega's.

¹² Mo ni'n teli ugsualsiw 'st'ge' negmow aq mo wejo'tmu wijei tli espil'sin 'st'ge' negmow. Al ginualsultijig. Angamtultijig ta'n telo'tti'tij aq teli ugsualsultijig wijei tlo'ltinew gisna me' gelu'sultinew je mu igtigig. Gatu mo nestuo'lti'gw. ¹³⁻¹⁴ Gjinisgam ignmugsieg'p

ugtlgowaqan lugwatmnen ugjit mimajuinu'g gina'muanen, telimugsieg'p ta'n tl lugwattesnen. Elmigugsieg'p ugjit pestunmulinen. Mo elistuaqatt'p Gjinisgam ta'n tujiw peita'ie'g aq pestunmule'g na gelu'lg agnutmaqan ugjit Se'suguli. Gatu ugjit ni'n, pas'g ginualtes ta'n tel lugwei lugowaqan ta'n Gjinisgam ignmuip. ¹⁵ Mo ginluatmug na 'lgowaqan ta'n igtigig gisa'tu'tip gatu awna ta'n Gjinisgam ignmugsieg'p lugwatmnen. Elita'sultieg me' pm gigt' ta'n teli gtlams'tasultioq glaman gis siaw lugwattesnen Gjinisgam ugtlgowaqan ta'n iga'lugsieg'p aq se'sa'sgt'tew. Apjiw negm Gjinisgam ta'n tel puatg. ¹⁶ Na tujiw gisi lta'tesnen piluei se'g ugjit pestunmuanen mimajuinu'g na gelu'lg agnutmaqan ta'n menaq wen etl pestunmug glaman ma ginluatmug na 'lgowaqan ta'n piluei mimajuinu'g gisa'tu'tij.

¹⁷ Gatu Gjinisgam na telueg ugtwi'gatigng, "Ta'n wen getu ginluet amujpa ginluatg ta'n Gjinisgam! Gjisaqamawl gis lta'tegelij." ¹⁸ Ta'n tujiw wen ginualsiq aq ta'n teli ul lugwet mo tepawgtinug. Gatu ta'n tujiw Gjisaqamaw musga'tuaj mimajuinu'g ta'n tel gepmitelmaj na tujiw tepawgtig.

11

Poligap aq ta'nig nujiugsugina'mua'tijig

¹ Tali ulm'tu'tioq, me' gijga'ji', gisipugutuiog je tlia gijga ewnasewistuan. ² Sespetelmuloq pa wije aq Gjinisgam ta'n tel sespetelmugioq. Sespetelmuloq ta'n teli gsalatoqs'p pas'g Se'suguli. Pa wije aq e'pite's, ta'n menaq ji'nmul nenuagul, aq esgmalatl pas'g na ji'nmul ta'n malie'witaq. ³ Sespetelmuloq. Na mn'tu tel lue'wa'lapn I'paal ta'n teli ntawita'ij. Pa na wije getu lue'wa'lugsioq ta'n teli angitelmoq Se'suguli. Gisa'lugsitoqs'p jiglapasualan ta'n tel gijjo'l'tioqop Se'suguli aq ta'n tel wajui gtlams'tasultioq ta'n telgi'g'ggamlamunual. ⁴ Wegla nujiugsugina'mua'tijig naqsi gisgusioqig aq 'gtlams'tuatoqs'p ta'n pas'g goqwei telimugsioqig. Je tlia piltu pestunmua'ti'tij ugjit Se'susal ta'n goqwei mo telianug. Getlams'tmoqop piluei agnutmaqan aq piluei mesnoqop mo na Wejuli Nisgam'tp. Musga'tugsioqopnig piluei ta'n tli ugs'ta'titoqs'p aq gis lue'wa'lugsioqopnig. Naqsi jigs'tuoqopnig.

⁵ Mu tel'telmaqig ula ta'n piamitelmij aq telui'toqig apostale'wijig, me' espo'tinew je mu ni'n aq me' 'gji'tunew. ⁶ Tl ta'sioq mo natawe'wistu gatu geitu ta'n wesgutm. Menaqa gegnua'tuloq aq apjiw musga'tuloq ta'n tel mila'tegei.

⁷ Mo ta'limuloqop ta'n tujiw pestunmuloq Gjinisgam gelu'lg ugtagnutmaqanm. Ejinalsiap ugjit ulapetmnew. Etug opla'tegeiap aq gisa'luloqop pepsitelminew ta'n tujiw mu ta'limuloqop ta'n tel pestunmuloq Gjinisgam gelu'lg ugtagnutmaqanm? ⁸ Igtigig mimajuinu'g apangitui'p' ta'n tujiw etl lugweianeg gilew ta'n eimu'tioq. Gis luetoqs'p etl gmutmgig igtigig ugjit ta'n teli apoqonmuloq. ⁹ Ta'n teli pgiji wijitgweiuoloqop mo wetme'nuloqop ugjit apoqonmating ta'n tujiw nuta'maianeg suliewei. Ta'sijig ta'nig getlams'tasultijig, weita'pnig Masetoniaewa'gig? Pegisituap ta'n te'sg goqwei nuta'mai. Menaq weteme'nuloq ugjit apoqonmating aq ma lta'tegew. ¹⁰ Ma wen ta'n telgi'g Gli'gewa'gig 'nqa'ligw lta'tegen ta'n goqwei ginlua'tmap. Ma ta'limu ta'n tel pestunmatm gelu'lg agnutmaqan. Se'suguli n'tinnet eig. Negm na teliaqewei, glaman ni'n teliaqewei teluei. ¹¹ Goqwei na wet luei? Etug jel tel'ta'sioq ta'n goqwei wet luei mo gesaluluoq gatu geitooq Gjinisgam gesalulooq.

¹² Siaw lta'tega's ta'n goqwei pem lta'tegeiap glaman ap igtigig ta'n telui'toqig apostale'wijig, ma gugunmi'tigw ta'n tl ginluattaq, aq ma lta'ti'gw wije tel lugutijig pa wije aq ni'n. ¹³ Ula mimajuinu'g mo menaqqajewei apostale'witewulti'gw. Negmow nujiugsugina'mua'tijig. Getl ta Gjinisgam 'lpa mo petgimagupni. Gis lue'wa'lugsioq. Wesgiji angamusultijig. ¹⁴ Getl ta na we'gaw Gjimn'tu gis sa'se'walsitew ugjit tel anangamusin 'st'ge' Gjinisgam ugtansale'witeml. ¹⁵ Na tujiw mut paqalailutinew ta'n tujiw mn'tu uglugowinujmg sa'se'walsulti'tij ugjit tli angamusultinew 'st'ge' Gjinisgam uglugowinumg ta'n tetapua'tilij. Ugtejewe na'gweg tli ugtap'titaq ta'n tel te'pmi'tij.

Poligap ta'n teli ulmaje'g'p

¹⁶ Mjit newgt etawaqtmuloq mut tli ugsua'linew 'st'ge' elue'wiei ta'n teli ewnasewistu gatu tli ugsua'lioq aq jigs'tuig na tujiw gijga gis ginite'lsites. ¹⁷ Ta'n goqwei nige' etl luei, mo Gjisaqamaw telimigup ugjit tl ginnuen ugjit etlewistu pa wije aq wen elue'wiet ta'n tel ginnuei. ¹⁸ Nujiugsugina'mua'tijig ginnua'tijig ta'n tel telsulti'tij aq ta'n goqwei gis lta'taqati'tij. Etna na ugjit elt ni'n ginua's. ¹⁹ Teli ugsualsultioq 'st'ge' 'ntawo'ltinew gatu naqsi jigs'tuoqig elue'wia'tijig. ²⁰ Mo tal'te'tmuoq ta'n tujiw nujiugsugina'mua'tijig ilsumugsioq, wesua'tugsioq 'gsulieweimuow, gistesgugsioq, penoqitelmugsioq, igalsultipnig iganpugultinew. Pesigwetoqsioq ta'n tujiw mo ul'te'tmuawoq ta'n goqwei teluejig. Gisna gisa'la'tijig igtigig paqtne'toqsinew. ²¹ Wesam sangewo'ltieg'p ugjit lta'taqatinen.

Pa na 'ntaq'qon ta'n tel sangewo'ltieg'p. Gatu ta'n goqwei gis ginluatmi'tij ni'n elt gis ginualtes.

Nige' ap telewistu pa wije aq elue'wiet. ²² Ginlua'tipnig Lesui'peultinew, ni'n na gatu Lesui'pewi. Teluejig Isle'leultinew, ni'n elt na gatu Isle'lewi. Aplameg wettaqia'tijig, ni'n elt wettaqiei. ²³ Ginlua'utipnig ta'n tel lugowa'tipn Se'sugulia, gatu me' ni'n ma'mun lugo'gt je mu negmow. Elt tlewistu pa wije aq elue'wiei. Me' gaqaisg laplusang pisi, me' gaqaisg matte'img, Tesipoqmmaqante'img, gaqaisg 'npuaqan welgm. ²⁴ Gis na'n Lesui'paq te'sipoqmmaqante'jig nesisga'q jel pesgunateg. ²⁵ Si'st Lo'mewaq te'sipoqmmaqante'pnig aq newgt gun'tewte'img'p, si'st teppiap ta'n tujiw 'ntulnen seioto'gweg, aq newgt tepgig aq na'gweg samqwanigtug egwijinap. ²⁶ Ta'n tel mili ala'si gaqaisg weltesgman 'nsano'gonn, sipu'l gesigawitgl, pugwelg'pnig eimu'tijig gmutnesg, 'ntnmimajuinung getanipnig, aq maw ta'nig mo Lesui'peulti'gw. Weltesgmap 'nsano'qon 'ggigang, paqtaqamigtug, 'gta'nug aq 'nsano'qonig ugjit ni'n ta'nig teli angamgusultijig 'st'ge' getlams'tmi'tij gatu mo jigs'tmi'ti'gw awna negmow getanipnig. ²⁷ Gaqaisg wesam lugwei aq gitnmaiap aq mo nepaw tepgig ugjit ta'n tel sespetelmuloq ta'nig getlams'ta'sultioq. Gaqaisg gewisin aq getu samqwai aq gaqaisg mo mijjiw, glaman gis siaw lugwattes 'ntlugowaqan. Gaqaisg neng'tesinap muta teli tge'g'p aq mo tepianug aligal geggunm ugjit ta'n tli ul p'sites aq mo geggunmuap ta'n nigneniwap. ²⁸ Aq je me' ula te'sigisg'g apjiw sespetelm'g na mimajuinu'g ta'nig getlams'tasultijig, aq gitnme'wijig. ²⁹ Ta'n tujiw wen menaqanaj ta'n teli gtlams'tasij, ni'n elt wije telgwijin. Ewlitelm'g aq apoqonmaq. Ta'n tujiw wen lue'utigug 'lpaqiej. 'Ngamlamun suel gaq suisga's'g aq mesgata'sualg na mimajuinu.

³⁰ Pa na ta'n tujiw ginnueian 'gji ginua's ugjit ta'n goqwei musga'toq ta'n tel menaqanai ta'n teli amasgipnignig aq ta'n tel maligmimg'p. ³¹ Gjinsigam, na Gjisaqamaw Se'suguli ujil. Emtoqwala'g't aq miwatmaqat iapjiw. Na geitoq mo etli egsuew. ³² Ta'n tujiw eimaneg na 'ggigang Tamasgus. Na ji'nm ta'n g'pno'lewit ugjit elege'wit Alitas, iga'lapni ugsma'gnismg ugjit esgmalinew ga'qana'tas'gigtug. Getu' ugsualipnig aq getu pija'lipnig laplusang. Elutas'gl na 'ggigan gun'teweiei gigoqosegenas'g. ³³ Gatu tuoputi eteg'p gigoqosegenas'g. Wet nispilipnig lippenignigtug aq wesmugwaiap.

12

Poligap ta'n telaplgigwa'p aq ta'n goqwei musga'tut'p

¹ Wegla wet tlimuloq ugjit ni'n muta ta'n goqwei igtig tela'taqatiji, gisa'lijig tla'tegen. Mo gesatmu ginuatmn ta'n goqwei teliaqap ugjit ni'n, muta mo gilew apoqonmugsiwog. Gatu nige' usgutmuloqs'p ta'n telaplgigwa'iap aq ta'n goqwe'l Gjinsigam musga'tuipn. ² Geji'g newgte'jit ji'nm ta'n getlams'tasitl Gjinsigam. Etna na ni'n. Metlasipunqeiieg jel ne'w wenaqa'limg'p aq ela'limg'p wa'so'q. (Mo gis thuew menaqajewei tlia'n gisna pas'g tli aplgigwa'sin, pas'g Gjinsigam geitoq.) ³ Ap teluei, geitu wa'so'q ela'limg'p (gatu mo gis thuew menaqajewei tlia'n gisna pas'g tlaplgigwa'n, pas'g Gjinsigam geitoq.) ⁴ Aq na'te'l utmapn ta'n goqwe'l mo glusuaqann eigtnugul ta'n tli usguten, ta'n goqwe'l mo teltenug ugjit mimajuinu usgutmnew. ⁵ Na ula me' tepawgtig ugjit gis ginnua'tmn gatu ma tla'tegew. Pas'g ginnua's ta'n tel gitnme'wimg'p ta'n teli amasgipnignig aq ta'n tel maligmimg'p, aq ta'n teli espe'g Gjinsigam aq e'wit ugjit uggepmite'lgaaqan, je tlia mo tepawgtiw. ⁶ Gatu 'lpa 'gtu ginueian, ma lue'wiew muta tl tlimuloqs'p teliaqewei. Gatu ma ginnuow ula muta mo wen pualaq me' espitelmin je mu ta'n goqwei nemi'j tela'tegei aq nutuij teluei.

⁷ Ignmuimg'p ta'n goqwei asgo'tmuig na'qi glaman ma me'gite'lsiw ugjit pugwelgl ta'n goqwe'l gelu'lg'l Gjinsigam musga'tuipn. Etna na Gjinsigam eliamapn Gjinn'tu'l asgaiwin. Wegla elugwegl 'ntinneg aq apjiw asgaiwig glaman ma' gis ma'mun me'gite'lsiw. ⁸ Si'st a'sutmaiap aq etamg'p Gjisaqamaw ugjit jigla'tuin ta'n goqwei asgaiwig. ⁹ Na teli asitemip, "Moqwa! 'Ntgelu'lgm ignmutes ugjit gisipugutmn ta'n goqwei asgaiasg. Ta'n tel piam menaqana'ti'tij 'ntmimajuinung na me' ma'mun musga's'g 'ntml'gigno'tim ugjit apoqonmuan." Na telueg Gjinsigam. Glaman ni'n Poligap tetuji ulwigw 'ngamlamun, ugjit ta'n tel menaqanai glaman Se'suguli ugml'gigno'tim ugji sapu thugwetew ni'neg. ¹⁰ Welgwigw 'ngamlamun ugjit ta'n goqwei asgaiwig na'qi, aq ta'n mimajuinu'g penoqitelmipnig. Amasgipnignig, gitnmaiap aq gaqaisg nuta'maiap ugjit Se'suguli. Ta'n tujiw menaqanaianeg aq ml'gigno'ti mo geggunmuaneg na tujiw melgigna'iap muta negm apoqonmuip.

Poligap sespetelmajig Golintewaq

¹¹ Tele'i pa wije aq elue'wiet ta'n tel ginite'lsi. Gatu gilew gisa'liog tla'tegen. Telteg tl wi'gig'tigoq aq igitalog ni'n aq mo gisa'ligoq usgumsin ta'n tel wi'gigei'. Ala mimajuinu'g ta'n telu'toqig apostale'wijig mo goqwei geggunmi'tigup ta'n goqwei ni'n mo geggunmu je tlia mo tepawgtiwan goqwei. ¹² Ta'n tujiw eimaneg na'te'l menaqajewei musga'tuloqop

ta'n teli apostale'witewi aq Gjinisgam elgimip gilew ta'n eimu'tioq. Pugwelg'pnn sangew tela'tega'n aq mo siwiewap. Paqalaiwaqan aq ta'n goqwe'l wejiaqal Gjinisgamewigtug aq mesgi'g l'gowaqann elugwatmap. ¹³ Pas'g ta'n goqwei mo tela'tegewap ugjit gilew. Ta'n tuijw wijitgweiageg mo pipanimuloqoq ugjit ignmuinew mijipjewe'i aq ta'n i'ttes, ta'n igtigig ta'nig getlams'tasultijig tela'taqatipnig. Tetuji ulm'tu'tioq ge' apigsigtug ta'n teli opla'luloq, ta'n tel mo ignmuloq apoqonmuinew?

¹⁴ Na gis nige' si'stewe'i ta'n gisgaje'i naji mittugwalulinew aq ma glutmuloq goqwei. Mo getuapemuloq gilew pas'g pualuloq ulapetminew. Muta mo puatmuloq ta'n goqwei geggunmoq gatu awna gilew pualuloq. Mo teltenug mijua'ji'g 'pgwatelmuaneu' ungi'g'uaq wiluow gatu telteg ungi'g'uaq ugjit mijua'ji'g 'pgwatelmuaneu'. ¹⁵ Gaqoltes ta'n goqwei geggunm ugjit apoqonmulinew aq maw ignmalsites ugjit 'ggelu'lgmuow Gjinisgamewigtug. Je tlia ni'n ta'n tetuji gsaluloq gilew tlia mo piami gsaliwoq.

¹⁶ Alt teluejig, "Teliaq mo gesga'tuiweg'p goqwei. Gatu natawe'g'p aq gistesgugsieg'p ta'n teli egs'puga'lugsieg. Amuj 'gja'tuiegpn na'tami suliewei." ¹⁷ Pipanimuloq, gatu tal gis? Gatu alt'j'nmug elgimipnig, wesua'tugsioqos 'gsulieweimuow? A' na moqwa! Mo telianug! ¹⁸ Etamg'p Taitus lien aq ni'n elgimg'p igtig 'g'jgnaminu ta'n getlams'tasit maw negm. Getu' tlimioq Taitus wesua'tugsioqos 'gsulieweimuow? A' na moqwa! Geituoq, ni'n aq negm gitw wijei Wejuli Nisgam geggun'g, aq apjiw wijei tel gegnu pma'tieg.

¹⁹ Etug jel tel'ta'sultioq ne'gaw wejo'tmeg igalsinen gilewewigtug. Moqwa', mo telianug! Nemugsieg Gjinisgam. Telewistueg ta'n Se'suguli tl pualugsigeg tlewistunen aq 'ms't goqwei ta'n tela'tegeieg, nigmatut, wet tla'tegeieg ugjit apoqonmulinew. ²⁰ Jipasi ta'n tuijw iga'ian na'te'l 'gji'jultoqs'p piltu gamigsultinew je mu ni'n ta'n teli gsatmu aq gilew 'gji'jitoqs'p piltu gamigsin je mu ni'n ta'n teli gsatmu'tigoq. Jipasi we'julineu alt te'sioq gi'gaita'ioq, qalipusita'tioq, naqsi luo'tioq, ne'paqtmu'tioq, asgaitultioq ta'n teli usguntultioq, pisui agnimtultioq, me'go'tioq aq gisa'tuoq mesgi'g sespena'q wejiaq ta'n tel mawo'tioq. ²¹ Jipasi ta'n tuijw lia'n Gjinisgam gisa'liteu 'ntaqitelmulinew. Atgitemugta's ugjit pugwelgig ta'n pata'taqatijig aq mo mesgo'tigupni aq mu gawasgita'gupni ta'n tel pata'taqati'tij aq ta'n teli el'ta'jig ta'n naqana'maqan. Wesgowa'sg ta'n teli winsu angita'sultijig, aq ta'n tel sespo'taqatijig aq newgtugwa'lugutijig wijei tel lugutijig. Mo pualuloq na wijei tlo'tinew ta'n tuijw lia'n.

13

Ugtejgewe'l glusuaqann ta'n Poligap telimapni

¹ Ula na nige' si'stewe'tew ta'n eliei naji mittugwaluloq. Ta'n tuijw wen elsutmuaj igtig, amujpa na tapu'sliji gisna nesisiliji geggunaji, ta'n nemia'tipnn opla'tegelij, pa wijei aq ta'n telteg Gjinisgam ugtwi'gatin. ² Ewlu'maqapnig ta'nig pata'taqatipnig aq maw igtigig ewlu'maqapnig ta'n tuijw tapuewieieg elianeg aq ap ewlu'muloq gesgmaaq eliew. Ta'n tuijw ap lia'n wen ta'n gis pata'teget ma gisumugtmug ta'n tli ugtapula's. ³ Pualioq ni'n musga'tulinew ta'n tel lugwej Se'sus 'ntinneg aq ni'n menaqqajewei musga'tultoqs'p ta'n tel lugwej Se'suguli wet saputewistoq ni'neg. Mo negm menaqqanagw ta'n tuijw wetapulug-sioq gatu awna musga'tugsitoqs'p ugml'gigno'tim. ⁴ Mimajuinalsig glaman tepiaq tetuji menaqqanap, we'gaw gis gujjiewto'qsin, na tuijw wenaqa'lapnn Gjinisgam ugml'gigno'timg aq nige' iapjiw mimajit. Ginu ta'n eimu'ti'gw ugtinneg sangewo'ti'gw aq gisipugutmu'g ta'n tuijw igtigig getanugsi'gw. Mimajuinu'g teli ugsua'lugsig'gw menaqqana'tinenu. Gatu nige' maw mimajulti'gw Se'suguli aq melgigna'ti'gw pa wijei aq negm. Gugunmu'g Gjinisgam ugml'gigno'tim. Ninen e'wmnen ugjit gilew 'ggelu'lgmuow.

⁵ Angite'tmug ta'n telo'tioq aq 'gji'tug 'gjitm majulgwalanew Se'suguli, gisna pas'g wej tla'taqatioq pas'g nmugsinew. Telgwitgl 'ggamlamunual. Se'suguli ta' g'tinnuaq eig aq me' ignmat ilgwenilg? Majulgwalaloq gisna mo majulgwalawoq? ⁶ Elita'sualuloq gisi ul'te'ttoqs'p majulgwalanen Se'suguli. Mo pas'g teli angamgusultiweg Gjinisgam ugtmimajuinuminen, gatu ninen gisipugutmeg'p ta'n teli gtlams'tasieg aq menaqqajewei tlelawieg Gjsaqaqamawigtug. ⁷ Etamg't Gjinisgam ugjit gilew ma' opla'taqatiwoq glaman tla'taqatiwoqs'p ap ta'n goqwei tetaputeq. Mo ugjit musga'tunen ta'n tel gegnu gegina'mua'tieg. Gatu awna pualuleq tetapua'taqatinew Gjinisgamewigtug glaman gis musgalsultitoqs'p ta'n tel gegnu pmita'ioq je tlia ninen masgelmugsieg aq mo teli angamgusultiweg tepawgtulinen. ⁸ Ma goqwei gis tla'taqatiweg ugjit 'gtantunen teliaqewei gatu amujpa pas'g elugutieg ugjit teliaqewei. Ta'n tuijw tl mimajultiwoq teliaqewigtug mo goqwei gis tla'taqatiweg gatu mo tl mimajultiwoq, amujpa na igattesn teliaqewei aq gnuat'ultoqs'p giasgiwewei ta'n tuijw opla'taqatioq. ⁹ Wel'ta'sultieg ta'n tuijw menaqqana'tieg aq masgelmugsieg ta'n tuijw gilew menaqqajewei melgigna'tioq ta'n teli gtlams'tasultioq. Elita'sultieg aq a'sutma'tieg ugjit un'jig 'lta'new ta'n maw lugutinew

Gjinisgamewigtug glaman te'sigisg'g me' gigji majulgwalatoqs'p Se'suguli. ¹⁰ Etna na ugjit weju wi'gmuloq nige' glaman ma majiaqto'luoq aq ugtapululoq ta'n tujiw lia'n. Getu' e'wm Gjinisgam ugml'gigno'tim ta'n ignmuip mo ugjit ugtapulinew gatu awna ugjit ml'gignewa'lulinew.

¹¹ Nige' wijigatulti'gw, atie'ultuloq. Ulgwijultigw. Ginitaugw ugjit tlo'ltinew pa wije' aq Se'suguli. Jigs'tmug ta'n goqwei telimuloq, wantaqamigsultigw, aq uleiatultigw. Etamg Gjinisgam, ta'n ignmuetoq gtu' g'saltuaqanm aq wantaqo'ti 'ggamlamunuaq wijitgweiugsinew.

¹² Ul'ta'sualtultigw aq ulgwijimultigw. 'Ms't ta'nig getlams'tmu'tijig ula tet, puatmi'tij wi'tugsinew.

¹³ Etamg Gjisaqamawminu Se'suguli ul'telmugsinew aq ignmugsinew uggelu'lgm 'ms't ta'n te'sioq. Etamg Gjinisgam ugjit gtu' g'saltuaqanm ignmugsinew aq Wejuli Nisgam mawa'lugsinew ta'n teli gtlams'tmu'tioq. Glapis ap nemu'loq. Poligap.

Na wi'gatign ta'n Poligap ewi'gmuaji Galetiaewaq Gegnugwataqan ugjit ula wi'gatign

Ta'n goqwei Poligap getu tlimugsi'gw ula wi'gatignigtug ta'n ewi'gmuaji ugjit Galetiaewaq.

Poligap gis wi'gig'p ula wi'gatign ugjit a'sutmewinu'g Galetiae'gati. Ula maqamigew tleiwig na mawi ms'gig'g maqamigew teluisig, E'siaji'. (Nige' gisgug teluisig, Aputapegiejit). Getu' tlimaji na mimajuinu'g na'te'l Gjinisgam Gisiteget gisi mgnapnn ugjit apostalewitewin ta'nig mo Lesui'peulti'gw.

Na agnutmaqan ta'n pestung'p na wije'i gelu'lg agnutmaqan ta'n Westaulg maw unagapeng pestunmi'tij. Mu igtig gelu'lg agnutmaqan eigtnug. Na wet tlimaji muta alt mimajuinu'g telua'tijig Poligap mu gjitmei apostalewitewigw aq ta'n goqwei pestung mo wejianug Nisgamewigtug. Gatu egsua'tijig.

Poligap wet tl mimajit ula glusuaqann: Westaulg gis gujjiewto'teg aq pa na wije'i aq ni'n maw gujjiewte'img'sn aq nige' wej mimaji ugjit Nisgam. Glaman ma nugu tla'tegetew na nin ta'n tel puatm (nmitu 2.19b-20).

Ta'n tujiw na gelu'lg agnutmaqan pem se'sa'sg ta'n telgi'g ugs'tqamu na mimajuinu'g ta'nig mo Lesui'peulti'gw getu gji'tu'tij amujpa na majulgwatmnew na Lesui'pewe'l tplutaqann ugjit ugs'tan gisna mu.

Na pipanima'titl Poligapal muta alt Lesui'paq getu gi'gaja'la'tiji jigs'tmnew na Lesui'pewe'l tplutaqnn. Gatu ula mo teltenug.

Poligap telimaji, "Moqwa, muta pas'g gisi ugs'tawi'n ta'n teli gtlams'tasin Westaulgigtug." Telimaji, "Je we'gaw Aplam jigs'tuapnn Gjinisgaml aq getlams'tuapnn aq Gjinisgam na weji tplumapnn pugwelgl goqwe'l."

Ewi'gig'p ula wi'gatign ugjit gina'muan mimajuinu'g mo teltenug gi'gaja'lan ta'nig mo Lesui'peulti'gw majulgwatmnew Lesui'peweie'l tplutaqnn muta pas'g ugs'tan ta'n teli gtlams'tasin Westaulgigtug.

Ta'n goqwei ewi'gas'g ula wi'gatignigtug

Gjinisgam Gisiteget megnapnn Poligapal ugjit apostale'witewin. Poligap telimaji pas'g newgte' gelu'lg agnutmaqan (1.1-10)

Na agnutmaqan ta'n Poligap pestung mo wejianug mimajuinuigtug gatu awna Nisgamewigtug (1.11-24)

Poligap igalsit ugtagnutmaqann (2.1-21)

Pas'g ugs'tawi'n ta'n teli gtlams'tasin Westaulgigtug (3.1-4.31)

Ignmug Wejuli Nisgam ilgwenugsinew aq maw Gjinisgam ugt'gsaltuaqann (5.1-6.10)

Ango'tmug ta'n tel mimajultioq ula ugs'tqamug (6.11-18)

¹ Ni'n Poligap epa'si aq ewi'gmuloq ula wi'gatign ugjit gilew Galetiaewaq ta'nig getlams'tasultioq. Megnim'p Se'suguli aq Wegwisit Nisgam na Gisiteget. Apaji unaqa'lapnn Se'sugulial ta'n tujiw nepliteg. Na negmow gisi mgnipnig aq elgimipnig ugjit apostale'witewin. Mo mimajuinu'g megnigupnig aq mo mimajuinu'g elgimigupnig. ² Ta'nig getlams'tasultijig eimu'tijig ula tet, puatmi'tij migwitelmanew.

³ Etamgig Gjinisgam gujjiu aq Gjisaaqamaw Se'suguli ul'telmugsinew aq ignmugsinew ugge'lgmuow aq wanta'qo'ti 'ggamlamunuaq.

⁴ Se'suguli igalsipnaq ugjit 'gtlue'utinal ugjit jigla'lugsinenu ta'n goqwe'l mo glu'lgtnugl ula ugs'tqamug. Jigs'tuapnn Gjinisgaml gujjiu ta'n gisite'tmlig aq wet tla'tegep na. ⁵ Iapjiw emtoqwalanej Gjinisgam Gisiteget aq miwatmuanej! Na tliaj.

Getu' gnuat'uloq

pas'g newgte' Gjinisgam gelu'lg ugtagnutmaqann

⁶ Sigi paqalawioq ta'n teli nqa'si jiglita'ioq Gjinisgamewigtug, Gjinisgam ta'n wigumug-sioqop! Negm gis wigumugsioq wet sapu tl lugwet Se'sugulial, na Se'suguli ta'n teli gsalug-sioq aq ewlilmugsioq. Gjinisgam wigumugsioqop aq megnugsioqop ugjit gugunmnew iapjiwewei mimajuaqan, gatu gilew gisita'sultioqop piluei agnutmaqan majulgwatmnew. ⁷ Mo naji gtme't'p gelu'lg agnutmaqan aq na teliaq. Gatu telimuloq muta eimu'tijig alt mimajuinu'g ta'n asgaiugsioq ta'n teli gtlams'tasultioq wejo'tmi'tij gawasga'tunew gelu'lg agnutmaqan ugjit Se'suguli. ⁸ Gatu je tlia ninen gisna ansale'wit ugjiej wa'so'q 'gtu pestunmuleg piluei gelu'lg agnutmaqan ta'n mo wije'i aq ninen pestunmuleg'p, Gjinisgam gelu'lg ugtagnutmaqann, na Gjinisgam Gisiteget ugtapulaj. Mn'tua'gig lietew! Na! ⁹ Ninen

gis telueieg'p aq ap nige' teluei pa na wen pestunmatmugsiog piluei gelu'lg agnutmaqan, je mu na Gjinisgam gelu'lg ugtagnutmaqanm ta'n gilew gisi gtlams'tmoq, na negm Gjinisgam ugtapulaj, mn'tua'gig lietew.

¹⁰ Mo ni'n wejo'tmu tetapua'lulinew aq uli usgumulinew. A' na moqwa'! Gatu wejo'tm tetapua'lan Gjinisgam Gisiteget aq apostale'witewi ugjit Westaulg. Gatu me' ugjo'tman tetapua'lan mimajuinu'g na mo gis lugowaq Se'suguli, na.

Nige' telimuloq ta'n teli apostale'witewi

¹¹ Nigmatut, ge' gnuatuloq na gelu'lg agnutmaqan ta'n pestunmuloqop mo wejianugup mimajuinuigtug. ¹² Mo mimajuinu'g telimigupnig aq mo gegina'muigtupnig. Gatu awna Se'suguli, na negm musgalsip aq na gegnuat'uiip.

¹³ Nigmatut, gis nutmaioqop ta'n i' tle'iap ta'n tujiw gigji majulgwatmaneg Lesui'paq ta'n telo'tijig. I' amasgipnulg'pnig na gelu'lg getlams'tasultijig Se'suguli aq mo ewlitlemaqapni. Wejo'tmap ta'n tel we'gusipgwatu seioqwa'la'n. ¹⁴ Me' gneg eimap ta'n tel majulgwatmap Lesui'paq ta'n teli gtlams'tasulti'tij je mo igtigig ta'n teppo'ttieg'pnig. Me' gigji majulgwatmap ta'n nujjinaqi'g gis telo'tipnig aq majulgwatmap ugt'tplutaqanml ta'n tel we'gusipgwatu.

¹⁵ Gatu Gjinisgam ta'n teli ul'telmip, megenip gesgmnaq ugs'tqamuwaneg ugjit lugowan. ¹⁶ Gisita'siteg musga'tuipnn uggwisl aq gisa'lip 'gji'jian Se'suguli glaman gelu'lg agnutmaqan gisi pestunmuan ta'nig mo Lesui'peulti'gw ugjit negm. Gatu mo eliewap mimajuinuigtug ugjit negmow gnuat'uinew na gelu'lg agnutmaqan. ¹⁷ Mo eliewap Selusalemg ugjit nat nmian ta'nig apostale'witeultipnig gesgmnaq ni'n. Gatu awna smtug siawa'siap na maqamigew teluisig Alapia, aq na tujiw apaja'siap Tamasugus. ¹⁸ Nesipunqe'ieg gis pmiaq, elianeg Selusalemg nat nmi'g'p na Pie'l ugjit agnutmanen. Wijitgweiaqap ta'pu aqantie'uti. ¹⁹ Gatu mo nemiaqapni igtigig apostale'wijig pas'g na Ji'mej, na Gjisaqamaw Se'sus ugjignaml.

²⁰ Ta'n goqwei ewi'gm teliaq. Gjinisgam geitoq mo etli egsuew.

²¹ Na tujiw elia'p na maqamig teluisig Silia aq Silisia. ²² Na mimajuinu'g Jutiaewa'gig ta'nig getlams'tasultijig Se'suguliewigtug mo nenuigupnig na tujiw. ²³ Pas'g geitu'tip ta'n goqwei igtigig telimgwi'tij, "Na ji'nm ta'n i' tli amasgipnugsig'gup, nige' pestunmatg gelu'lg agnutmaqan ugjit Se'suguli, negm na ta'n wejo'tg'p seioqwa'tun." ²⁴ Na tujiw emtoq'wala'tipnn Gjinisgam aq miwatmua'tipnn ugjit ta'n tel gawasga'siap Gjinisgamewigtug aq nige' wet sapu tl lugwet ni'neg.

2

Poligap weltesguaji igtigig apostale'wijig

¹ Metlasipungqeg jel ne'w gis pmiaq, apaja'siap Selusalemg maw Pnnal aq Taitus wiueigsieg'p. ² Wej liap na'te'l muta Gjinisgam telimip lien. Na ta'n tujiw iga'ie'g, newtugwa'luguttipnig weltesgaqatteg iganpugultijig. Gegnuataqapnig na gelu'lg agnutmaqan ta'n pestunmaqapnig ta'nig mo Lesui'peulti'gw, glaman 'gjitta'q ta'n goqwei pestunmatm. Mo puatmuap 'ntlugowaqan ta'n gis lugwatmap aq ta'n elugwatm na tali ugtapsuninug aq seioqwiawew. ³ Nitap Taitus mo gi'gajalagup ugjit elugwa'tasin thia Gli'gewa'juji, ⁴ je thia alt ji'nmug ta'nig wijitgweigsieg'p puala'tipnn lugwatasilin. Mo gejiaqatjig egsua'tipnig ta'n tujiw teluejig wije'i teli gtlams'tasulti'tij 'st'ge' ninen. Na wegla pisgwita'pnig ugjit 'gji'tunew ta'n tel lugutieg aq me' majulgwatmnen Lesui'peweiei 'tplutaqan. Gatu Se'suguli weji np'g'p ugjit ginu aq nige' mo nugu elita'sua'tmug ta'n tel majulgwatmugg Lesui'peweiei 'tplutaqan ugjit ugs'ta'ultinenu. Nutmapnig na ula aq getu gi'gajalugsieg'p ugjit majulgwatmnen. ⁵ Mo ignmuaqatt'pnig assumugsinen je ta'n teli pgiji psigwate'n na. Wet tla'taqatieg'p ugjit gilew muta mo puatmug'p na gelu'lg agnutmaqan sa'se'wa'tas'gtn glaman giasgiwewei 'gji'tuoq teliaqewei. Na tujiw gelu'lg agnutmaqan menaqajewei siaw pestunmugsitoqs'p.

⁶ Gatu na ji'nmug Pie'l, Ji'mej, aq Sa'n, ta'nig mimajuinu'g teli ugsua'la'tipnig iganpugultinew, mo telimigupnig ugjit angua'tun goqwei ta'n tel pestunm. Na teluei muta mo tale'nug ta'n wenoltipnig. Mo Gjinisgam ilsomagul mimajuinu'l ta'n ginu tel nmu'g. Etna na ugjit. ⁷ Gatu awna nemitu'tip ta'n Gjinisgam teli ignmuip 'ntlugowaqan ugjit pestunman na gelu'lg agnutmaqan ta'nig mo Lesui'peulti'gw pa wije'i aq ta'n teli ignmuapnn Pie'lal ugtlugaqan ugjit pestunmn Lesui'pewigtug. ⁸ Gjinisgam ignmuapnn Pie'lal na ml'gigno'ti ugjit apostale'witewin aq pestunmuan Lesui'pewigtug aq pa na wije'i ignmuip ml'gigno'ti ugjit apostale'witewin aq pestunmuan ta'nig mo Lesui'peulti'gw. ⁹ Ji'mej, Pie'l, aq Sa'n, ta'nig mimajuinu'g teli ugsua'la'tipnig iganpugultinew, nemitu'titeg ta'n Gjinisgam teli e'wip. Na tujiw geitu'tip Gjinisgam ignmugsieg'p 'ntlugowaqaninen. Na tujiw 'ms't wel'te'tmeg maw lugutinen. Pnnal aq ni'n lugwenen ta'nig mo Lesui'peulti'gw aq negmow

Lesui'pewigtug. ¹⁰ Pas'g pipanimugsieg'p ugjit apoqonmuanen ta'nig nuta'ma'tijig. Na ula wije'i attigna'siap ugjit tla'tegen.

Me'enmiaq Pie'l emittugwalapni ta'nig getlams'tmu'tijig na 'g'igan Antioq aq Poligap wetapulatl Pie'lal

¹¹⁻¹² Ta'n tujiw Pie'l amgwesewei Antioq emittugwalapni ta'nig getlams'tasultijig, mawatalulti'tipnig Lesui'paq aq maw igtigig ta'nig mo majulgwatmi'ti'gw Lesui'pewei'e'i 'tplutaqan aq mo wel'te'tmi'ti'gw lugwatasultinew. 'Ms't mawatalultijig. Gatu ta'n tujiw alt ji'nmug, na Lesui'paq ta'n Ji'mej gis petgimapni, peita'titeg, na eseta'sip aq mo getu mawatalultigupni ta'nig mo Lesui'peulti'gw muta jipalapni ta'n tuetaq, wegla ta'nig Ji'mej petgimapni. ¹³ Na glapis igtigig Lesui'paq ta'nig getlams'tasultijig mena'toltijig aq wije'wa'titl Pie'lal aq niguita'tiji ta'nig mo Lesui'peulti'gw. We'gaw glapis gisa'la'titl Pnnalal wittoqwa'lgwi'titl. ¹⁴ Ta'n tujiw nemituaneg mo telolti'gw pa wije'i aq ta'n teli gtlams'tasultijig gelu'lg agnutmaqan, aq mo majulgwatmi'ti'gw teliaqeweigtug, ni'n weta-pul'g'p Pie'l mimajuinuigtug muta etli opla'teget. Ta'n etl mawtesgatulti'tij ni'n telimg'p, "Gi'l na Lesui'pewin. Gatu gis sa'q mo majulgwatmun Lesui'pewei'e'i 'tplutaqan. Tal gis gtu' munsaijig ta'nig mo Lesui'peulti'gw majulgwatmnew? Mo na teltenug. Gi'l na Lesui'pewin. Gatu gis sa'q tleiawin 'st'ge' igtigig ta'nig mo Lesui'peulti'gw. Tal gis gtu' munsaijig tleiawitinew 'st'ge' Lesui'paq? Mo na teltenug."

Na 'Nnu'g teluisultijig Lesui'paq aq 'ms't mimajuinu'g mo Lesui'peulti'gw ug'jig ta'tijig ta'n teli gtlams'tmi'tij Se'suguliewigtug

¹⁵ Na teliaq, weji ugs'tqamultiegup Lesui'pewigtug. Mo tleiawiweg ta'nig mo Lesui'peulti'gw aq ta'nig mo majulgwatmi'ti'gw Lesui'paq ugt'tplutaqanmuow. ¹⁶ Gatu geitueg mimajuinu pas'g gis tetapu'etew Gjinisgamewigtug, ta'n teli gtlams'tasij Se'suguliewigtug. Geitueg mo ta'n tel majulgwatg 'tplutaqan muta ma gis majulgwatmug giasgiwewei. Ninen Lesui'peultieg elt getlams'tasultieg Se'suguliewigtug glaman alt ninen tetapuita'tesnen Gjinisgamewigtug. Elsapu tl lugweg ta'n teli gtlams'tasultieg Se'suguliewigtug, aq mu ta'n tela'taqatieg ta'n telteg 'tplutaqan. Muta mimajuinu mo gis tetapu'egw Gjinisgamewigtug ta'n tel majulgwatg 'tplutaqan.

¹⁷ Ninen gisi gtlams'tasultieg Se'suguliewigtug aq lita'sultieg ugjit gtlamia'tinen Gjinisgamewigtug. Goqwei gis tliaq pa na pata'taqatieg ninen ta'n getlams'tasultieg Se'suguliewigtug. Etug Se'sus gisa'lugsieg tla'taqatinen? A' na moqwa'. Mo telianug. ¹⁸ Ta'n tujiw tlua'n 'tplutaqan ta'n majulgwatm mo tepawgtinug aq puna'tu gatu na tujiw tl majulgwatn na musga'tu ta'n teli opla'p ta'n tujiw puna'tuaneg. ¹⁹ Mo'gis gunnum giasgiwewei 'tplutaqan. Amujpa na Gjinisgam ugtapulitew nepm. Amuj pa na nepm. Gatu Se'suguli gis gujjiewto'teg aq ta'n tujiw getlams'tasiap pa wije'i aq ni'n maw gujjiewgte'img'sn aq nige' wej mimaji ugjit Gjinisgam. ²⁰ Glaman ma nugu tla'tegew ta'n ni'n tel puatm gatu awna ta'n Gjinisgam tel puatg, muta Se'suguli eig 'ntinneg. Aq nige' ta'n tel mimaji ula ugs'tqamu, pas'g elita'sualg Gjinisgam uggwisl ta'n gesalit. Negm ta'n iga'toqop ugmimajuaqanm ugjit ugs'tawi'n. ²¹ Mu ni'n menuege'iaq Gjinisgam aq ta'n teli ulitelmuit. Ma ni'n tleiw pa wije'i aq na ta'nig ugsua'tu'tij Gjinisgaml ta'n tla'tegelitl ulitelmugsinenu pa wije'i aq mo tali ugtapsuninug. Ma ni'n apaji lita'siw ta'n tel majulgwatm 'tplutaqan ugjit ugs'tan. Muta mimajuinu gisi ugji ugs'taj ta'n tel gu'gung Lesui'paq ugt'tplutaqanmuow na tujiw Se'suguli pisuiw ugji 'nputugunaq aq na mo telianug.

3

Majulgwatmn 'tplutaqan gisna 'gtlams'taj

[Gisi ugs'tates ta'n majulgwatmn 'tplutaqan gisna ta'n teli gtlams'taj? Amuj ta'n teli gtlams'tasin Se'suguliewigtug muta mo gis majulgwatmun Gjinisgam ugt'tplutaqanml giasgiwewei.]

¹ Gis lue'wa'lugsioq gilew Galetiaewaq. Wen puntalugsioqos? Eimu'tioqop aq nutmoqop ta'n tel pestunmaneg ta'n tel gujjiewgto'j Se'suguli na Westaulg. ² Ge' tlimig ula pas'g newgte' ta'n goqwei. Weji msnmoqos Wejuli Nisgam ta'n tel tla'taqatioq ta'n telteg 'tplutaqan? A' na moqwa'! Wejuli Nisgam pisgwap 'ggamlamunuaq gis nutmoq Se'suguli aq elita'sualoqop ugss'ta'uginsew. ³ Etna na Wejuli Nisgam ta'n ignmugsioq na ml'gigno'ti piltu mimajultinew. Gatu me' tal'ta'sultioq tepi ml'gigna'tioq gaqa'tuanew ta'n Wejuli Nisgam poqji tl lugwet 'gmimajuaqanmuaq, gis lue'wa'lugsioq ta' gilew! Ma gis tla'taqatiwoq 'ngutugwa'lugutitoqs'p. ⁴ Gis maw muni amasgipnugsioq ugjit ta'n teli gtlams'tasultioq gelu'lg agnutmaqan. Na nige' gaq jiglo'tutoqs'p na! 'Lpa mo gisi gtlams'taw! ⁵ Ta'n tujiw Gjinisgam ignmugsioq Wejuli Nisgaml aq tela'tegepnn paqalaiwaqan ta'n gilew eimu'tioq,

wet tla'tegesn wegla muta gilew wejo'tmoqop tla'taqatinew ta'n telteg Lesui'peweiei 'tplutaqan? A' na ijgi moqwa! Wet tla'tegepn muta gilew jigs'tmnew na gelu'lg agnutmaqan ugjit Se'suguli aq elita'sualoqop ugjit ugs'taugsinew.

⁶ Pa na wijei telueg Gjinisgam ugtwi'gatiqn ugjit Aplamal, "Getlams'ta'sipn ta'n Gjinisgam telimt'pnn. Etna na ugjit Gjinisgam weli ugsua'lapnn Aplamal tetapu'elin." ⁷ Ugji gina'masultigw! Na mimajuinu'g ta'n getlams'tasultijig Gjinisgamewigtug aq na tel pmita'jig 'lpa na negmow pa wijei aq Aplameg je me' aq ta'nig wetagutmu'tijig. Gjinisgam na tel nmiaji ta'nig getlams'tasultiliji 'gji'tmei Aplam un'jang. ⁸ Gjinisgam gisita'sip, "Ta'n tujiw tetaputesg iga'q ta'nig mo Lesui'peulti'gw ugs'tawiaaq aq tetapua'tijig Gjinisgamewigtug, 'gtlams'tasulti'tij Se'suguliewigtug." Gis sa'q Gjinisgam ula telimappn Aplamal aq gis wi'gas'g ugtwi'gatiqngitug. Gjinisgam teluet, "Ugs'tawia's ta'n te'sit mimajuinu ta'n getlams'tasit 'st'ge' gi'." ⁹ Aplam getlams'tuapnn Gjinisgam aq teluelij Aplam tetapu'en aq na teliaq. 'Ms't ta'nig getlams'tasultijig Se'suguliewigtug na tetapua'tijig pa wijei aq Aplamo'q ta'n getlams'tasip Gjinisgamewigtug.

¹⁰ Ta'nig elita'suatmi'tij majulgwatmnew Lesui'peweiei 'tplutaqan ugjit ugs'taulinew, nigtuita'jig Gjinisgamewigtug aq Gjinisgam ugtapulataq. Mn'tua'gig 'lta'taq muta mo wen gisi majulgwatmug giasgiwewei. Na tel wi'gas'g Gjinisgam ugtwi'gatiqn, "Ta'n wen mo apji majulgwatmug 'ms't goqwei ewi'gas'g Lesui'peweiei 'tplutaqanigtug Gjinisgam ugtapulataq." ¹¹ Nige' weli gji'tuoq, ma Gjinisgam ugsua'lagul tetapu'elin ta'n majulgwatmlj 'tplutaqan, muta mo wen gisi majulgwatmug giasgiwewei. Tel wi'gas'g Gjinisgam ugtwi'gatiqn, "Ta'n wen Gjinisgam teluet tetapu'elin ta'n teli gtlams'tmlj, iapjiw mimajilital." ¹² Ta'n tel majulgwatmn 'tplutaqan ugjit tetapu'en Gjinisgamewigtug, mo wejianug ta'n teli gtlams'tasin. Tel wi'gas'g 'tplutaqanigtug, "Mimajuinu ta'n mo elistmug Gjinisgam ugt'plutaqanml je mu newgte' negm tetapu'et Gjinisgamewigtug."

¹³ Se'suguli iga'lugsi'gupn ta'n tli ugtapulugsi'gup muta ma gis wajui gugunmug Lesui'peweiei 'tplutaqan. Negm wetapulut'p ugjit ginu. Tel wi'gas'g Gjinisgam ugtwi'gatiqngitug, "Ta'n wen gujjiwgt'o'tg, na gisi ilsumut ulmaje'n." ¹⁴ Se'suguli gisi np'g'pnaq glaman elt ta'nig mo Lesui'peulti'gw gisi ugs'taultitaq ta'n teli gtlams'tasulti'tij Se'suguliewigtug. Ninen Lesui'peulti'g aq igtigim mimajuinu'g, 'ms't ginu ta'nig getlams'tasulti'gw, gisi msnatesnu Wejuli Nisgam. Na teli tplumugsi'gup Gjinisgam Gisiteget pa wijei aq ta'n teli tplumapnn Aplamal.

*Lita'sultioq 'tplutaqan ugs'tan gisna
ta'n Gjinisgam Gisiteget teli tplumugsi'oqop*

¹⁵ Wijigatulti'gw, na tel pmiaq te'sigis'g. Ta'n tujiw mimajuinu'g teplumulti'tij aq mesaqan wi'gas'g wi'gatiqngitug aq ugwisunmual ewi'gmi'tij na tujiw newgte'jit ma gisi sa'se'wa'tug. ¹⁶ Gjinisgam pugwel'g goqwe'l teplumapnn Aplamal aq ta'n wetagutg. 'Lpa tla'tegetal. Mu teluenugup na teplumapni 'ms't un'jang ta'n wetagutmu'tijig Aplameg muta mo wesgumagupni 'ms't Lesui'paq. Gatu pas'g newgte'tlit un'jann, ta'n wetagutmlit na Se'sugulial. ¹⁷ Ula na getu tluai, Gjinisgam Gisiteget teplumapnn Aplamal ugjit ugs'tawian ta'n te'sijig teli gtlams'tmu'tij. Na ta'n goqwei Gjinisgam gisi tputg ma gisi sa'se'wa'tas'gtnug. Ne'w gasiptnnaqanipunge'g jel nesisga'q Gjinisgam ignmuapni Isle'laq 'tplutaqan, gatu ula 'tplutaqan ma gis suisga'tug aq ma gisi sa'se'wa'tug na gis agnutmamgewei ta'n Gjinisgam gisi tplumapnn Aplamal. ¹⁸ Ma gisi msnmuoq ta'n goqwe'l Gjinisgam teplumugsi'oqop ta'n tel majulgwatmoq Lesui'peweiei 'tplutaqan. Wegla 'ms't wejiaqal ta'n Gjinisgam teli tplumugsi'oq. Mesnmoqol pa wijei aq Aplamo'q ta'n teli msng'p ta'n Gjinisgam teli tplumapnn muta getlams'tuapnn Gjinisgam aq pa na wijei ginu getlams'tasulti'gw aq mesmu'g.

¹⁹ Gatu goqwei Gjinisgam Lesui'paq weji ignmuasni 'tplutaqan? Weji ignmuapni ugjit neia'tuanew ta'n teli opla'taqati'tij mimajuinu'g. Na 'tplutaqan iga'tas'g'p ugjit e'was'gtn glapis Se'suguli newgte'jit ta'n Aplameg wetagutg pegisingeg. Etna na Aplamal ta'n Gjinisgam 'ms't goqwei teplumapnn. Gjinisgam ignmuapnn ugt'plutaqanm Mowisal e'wmua'j ansale'wiliji aq Mowis ignmuapnig mimajuinu'g. Negm nutagnutmewinu na. ²⁰ Gatu ta'n tujiw Gjinisgam teplumateg Aplamal ugsisgwa'lapnn aq mo e'wagupnig nutagnutmewinu'g, ansale'wiliji, gisna Mowisal, gisna ta'n pas'g wenn.

Goqwei weji ignmuasni 'tplutaqan

²¹ Etug Gjinisgam ugt'plutaqanm aq ta'n teli tplumapni getantig? A' na ijgi moqwa! Pa na gisi ugs'ta'tigusn ta'n tel majulgwatmu'g 'tplutaqan na tujiw mimajuinu'g tetapua'ti'tisoq ta'n tel majulgwatmi'tij na 'tplutaqan, pas'g mo telianug. ²² Pas'g tel wi'gas'g Gjinisgam ugtwi'gatiqngitug ta'n 'ms't mimajuinu'g eimu'tijig elue'utigtug aq ma gis jiglita'gwig. Gjinisgam teplumugsi'gup jigla'tugsinenu lue'utigtug ta'n tujiw getlams'tasulti'gw Se'suguliewigtug.

²³ Na 'tplutaƣan angweiugsieg'p ninen na Lesui'peultieg aq assumugsieg'p glapis Nujiugs'tawi'wet pegising, glapis Gjinisgam musga'tugsi'gw ninen maw 'ms't wen gisi ugs'ta'titesnu ta'n teli gtlams'tasulti'gw. ²⁴ Lesui'pewei'ei 'tplutaƣan assumugsieg'p aq gegina'mugsieg'p glapis Se'suguli pegisingeg. Na tujiw Se'suguli gisa'lugsieg tetapua'tinen Gjinisgamewigtug ta'n teli gtlams'tasulti'gw negmeg. ²⁵ Gatu nige' tetaputesg iga'q ta'n tujiw mimajuinu'g tetapua'tinew Gjinisgamewigtug ta'n teli gtlams'tasulti'tij Se'suguliewigtug aq 'tplutaƣan mo nugu assumugsiweg.

²⁶ Na nige' 'ms't gilew ta'n teli gtlams'tasultioq Se'suguli, na gilew Gjinisgam un'jang. ²⁷ Ta'n tujiw 'gtlams'tmu'tioq Se'suguli, sign'tugsioq aq toqwa'lugsioq Se'suguliewigtug. Ignmugsiqoq na ml'gigno'ti ugjit tlo'tinew 'st'ge' Se'suguli. ²⁸ Nige' Gjinisgam mo piltu nemugsi'gw, Lesui'paq gisna ta'nig mo Lesui'peulti'gw, ta'nig gisteju'g gisna ta'nig assum-sultijig, ji'nmug gisna e'pjiig. Ta'n teli gtlams'tasulti'gw Se'suguliewigtug gisa'lugs'i'gw wije' teli espo'tinenu. ²⁹ Pa na gilew tleiaultioq Se'sugulieg, na gilew wetagutmu'tioq Aplameg aq 'msntoqs'p ta'n goqwei Gjinisgam teli tplumugsiqoq.

4

¹ Gatu migwite'tmug, ta'n tujiw mimajuinu teplutg'p ignmuanew mesgi'g milesuaƣan unjanl, aq negm pas'g mijua'ji', 'ms't goqwei ta'n ungi'gul ignmualij ugtaligam pas'g mo assutmug glapis gisigwej. ² Amujpa na jigs'tuajig ta'nig angweiajig aq igtigig ango'tmua'tij ta'n goqwei ugtaligam glapis tepipuna'j ta'n ungi'gul teluelipnn. ³ Etna na ula wije' teliqap ugjit ginu gesgmnaq getlams'tasulti'gw Se'suguliewigtug. Ula ta'n goqwe'l ugs'tqamugewe'l assumugsi'gup pa wije' aq gisteju ta'n assumuj. ⁴ Gatu ta'n tujiw tetaputesg iga'qeg Gjinisgam petgimappnn uggwisl. Weji ugs'tqamulipnn e'pitewigtug aq Lesui'pewilipnn. Majulgwatmljig giasgiwewe' Lesui'pewei'ei 'tplutaƣan. ⁵ Na wet tla'tegep Se'sus, glaman ta'n tujiw nepgeg ugjit mimajuinu'g ugs'tan, iga'lataq ta'nig assumgwi'tigul 'tplutaƣan, glaman Gjinisgam gisa'laji negmow un'jang.

⁶ Elt gilew na Gjinisgam un'jang. Etna na ugjit petgimappnn Wejuli Nisgaml 'ggamla-muninaq glaman nige' gisa'lugs'i'gw thui'tanenu Gjinisgam, "Tata't" gisna "Nu'." ⁷ Etna na ugjit nige' geituoq mo nugu gisteju'ultioq gatu awna Gjinisgam un'jang. Muta nige' un'janultioq, Gjinisgam ignmugsi'gw 'ms't goqwei ta'n geggunmuloq ugjit un'jang. Na tel'te'tg'p Gjinisgam.

Poligap sespetelmaji Galetiaewaƣ

⁸ Nigmatut, gilew ta'nig mo Lesui'peultiwoq, gesgmnaq nenuawoq Gjinisgam na gisteju'ultioq ugjit ta'nig telui'toqonig nisgamaq je mu mimajultigupnig aq mo nisgameultigupnig. ⁹ Gatu nige' el'ta'ioqoq Gjinisgamewigtug, gisna ni'n thueg Gjinisgam gisa'lugsioqoq lta'new negmeg. Tal gis thiaq getu apajita'ioq aq apaji gisteju'ultioq ta'n goq'e'l mo Gjinisgaml, menaƣanaq aq mo tepawgtinew ugjit ugs'tawugsinew? ¹⁰ Wejo'tmoq tetapua'lanew Gjinisgam ta'n tela'taƣatioq gisna ta'n mo tela'taƣatioq, gegnue'gl na'gwegl aq pestie'umgl ta'n gisi mgnmoqol, tepgunsejig, gisna newgtipunqegl. ¹¹ Sespetelmuloq aq jipasi muta etlite'tm etug ma goqwei ugja'tuoq ta'n tel melgi lugweiap ugjit gilew.

¹² Nigmatut ta'nig getlams'tasultioq, etawaqtmuloq tlo'tinew 'st'ge' ni'n muta wejo'tmap tle'n 'st'ge' gilew. Mo amsala'liwoqoq ¹³ ta'n tujiw elianeg amgweseweieg. Pestunmuloqoq gelu'lg agnutmaƣan Nisgamewei je thia we'gaw gesnugwaiap. ¹⁴ Mo ejiglipnniwoqoq gisna penoqitelmiwoqoq we'gaw asgaiugsioq ta'n tel gesnugwaiap. Gatu awna wesua'lioqoq aq angweilwoqoq pa wije' aq ni'n na Gjinisgam ugtansale'witemig. Wel'ta'sualioqoq ni'n pa wije' aq ta'n teli ul'ta'-sualagoq Se'suguli. ¹⁵ Tetuji ulgwijulti'gup ta'n tujiw mawo'lti'gweg. Ula gis thua's ugjit gilew, tel jigtu apoqonmuioqoq, ignmuigoqoq ta'n pas'g goqwei je thia inaƣane'l 'gpu'gugugl. ¹⁶ Gatu etug nige' teli ugsua'lioq pa wije' aq ta'n wen getanugsioq, muta teliqagewei telimuloqoq.

¹⁷ Ula egsugina'mua'tijig weleiugsioq, gatu mo wet tla'taƣati'gw ugjit 'ggelu'lgmuow. Pas'g wejo'tmi'tij nigtua'lugsinenu glaman me' enniaq gilew lita'sualatoqs'p aq witoqwa'latoqs'p. ¹⁸ Gelu'lg ta'n tujiw mimajuinu'g weleiugsioq 'lpa tla'taƣati'tij ugjit 'ggelu'lgmuow aq ugjit Gjinisgaml. Tla'taƣati'tis ta'n tujiw i'man ta'n eimoq aq ta'n tujiw mo i'muan. ¹⁹ Nun'jantut, ta'n mawi gsaluloq, teli asgawioq pa wije' aq e'pit ta'n gesnugwaj getu un'jannij. Esgmaluloq glapis na na'gweg iga'q ta'n tujiw ignmuoq Se'suguli ilgwennugsinew. ²⁰ Etna na ugjit 'gsatmug i'man ta'n eimoq glaman gis agnutma'ti'gup. Na tujiw 'gji'tu ta'n gis thimuligoq, gatu mo geitu ta'n thimuligoq ugjit 'ggelu'lgmuow aq ma'mun sespetelmuloq.

²¹ Gilew ta'nig getu majulgwatmoq 'tplutaqan ugjit ugs'tan, amuj nestmoq ta'n Mow-iso'q gis wi'gig'pneg. ²² Gis wi'gig'p, "Na Aplam toqona'pnig uggwisg. Gisteju'i'sgw, teluisit Eigal, newgte'jilitl geggunmuapnng uggwisl aq ugte'piteml teluisilitl Sala geggunmuapnng igtig." ²³ Gisteju'i'sgw maljewe'juip ta'n tujiw uggwisl Ismial ugs'tqamuiliteg. Teli ugs'tqamuilipnng pa wije aq esgwia'tijig mijua'ji'g. Gatu ugte'piteml Sala maw gisigul'sguip aq mo gis gugunagupnig mijua'ji'g, gatu Gjinisgam teplum'tpnn ugjit gugunan 'lpa'tujl aq na tujiw uggwisl Isaqal ugs'tqamuilipnng. ²⁴ Na ula ta'n teliaqap ugjit wegla tapusijig e'prijig aq un'januaq musga'tugsi'gul ta'pu nemi'gl ta'n Gjinisgam tela'teget ugjit mimajuinu'g. Ignmuapni Lesui'paq na 'tplutaqann ta'n eimu'tipnig na gm'tng ta'n teluisig Sainai. Teplumapni ta'n wen jigsitg 'ms't goqwei ewi'gas'g 'tplutaqanigtug tetapu'et Gjinisgam ugsisgug. ²⁵ Gatu ugjit ta'nig wejo'tmi'tij tetapua'tinew Gjinisgamewigtug ta'n tel majulgwatmi'tij 'tplutaqan, wije tela'teget ta'n tela'tegep ugjit Eigal aq uggwisl. Gjinisgam 'tplutaqan ignmuapni Lesui'paq na gm'tnigtug teluisit Sainai ta'n epit Alapiae'gati. Negmow ta'nig majulgwatmi'tij pa wije aq Eigal aq uggwisl, gisteju'ultioq aq assumgwi'tij ula Lesui'peweiei 'tplutaqan. We'gaw na Lesui'paq ta'n emtoqwala'titl Gjinisgam Selusalemg ta'n telteg 'tplutaqan, gisteju'ulti'g ta'n tel majulgwatmi'tij ula 'tplutaqan. ²⁶ Gatu ugjit ginu ta'nig getlams'tasulti'gw Se'suguliewigtug, wije tela'teget ta'n tela'tegep ugjit Salaal aq uggwisl. Ginu tleiaulti'gw na 'gjinig Selusalemg ta'n Gjinisgam etli elege'witewit. Mo ginu gisteju'ultigw. Ginu Sala un'jang. ²⁷ Na ula wesgut'p Aiseiao'q ta'n tujiw igan gnuat'eteteg, "E'pittut ta'n menaq un'janiwn nige' gi'l gisi ul'ta'sites. Gisi sigti ulgwijintes nige' ne'gaw mo un'janiwun. Muta ignmultes me' pugwennan ta'nig wetagutmu'tijig je mu e'pit ta'n pugwenniji geggunaji nige'." Eta na a.

²⁸ Nigmatut ta'nig getlams'tasultioq, nige' gilew Gjinisgam un'jang ta'n teli tplumapnng Aplamal, na tela'tegep, pa wije aq ta'n teli tplumapnng ugjit gugunan uggwisl aq na tujiw Isaqal ugs'tqamuit. ²⁹ Gatu nige' ginu, ta'n ugs'tqamulti'gup na Wejuli Nisgamewigtug, gitnme'ugsi'gw ta'nig pualugsi'gw gu'gunmnenu Lesui'peweiei 'tplutaqan. Pa na wije aq Isaqal ta'n Gjinisgam teli tplumapnng Aplamal gitnme'ut'p gisteju'i'sgw uggwisl Ismial. ³⁰ Na telueg Gjinisgam ugtwi'gatiq,

"Gjinisgam telimapnng Aplamal ugjit 'pgotgiman uggisteju'i'sguml aq uggwisl. Muta gisteju'i'sgw uggwisl ma gisi msnmligw ta'n goqwe'l assutgl Aplamal, pas'g ugte'piteml uggwisl gisi assutmlital."

³¹ Nigmatut ta'nig getlams'tasultioq, ggijinu mo gisteju'i'sgewigup. Na Lesui'peweiei 'tplutaqan mo assumugsigw. Etna na ginu ta'nig getlams'tasulti'gw aq 'msntesnu ta'n goqwe'l gelu'lgel ta'n Gjinisgam teplumapnng Aplamal. Negmow ta'nig wejo'tmi'tij majulgwatmnew 'tplutaqan ugjit tetapua'tinew Gjinisgam ma 'msnmi'tigul.

5

Elugwa'tasin

¹ Assumsulti'gup. Se'suguli iga'lugsi'gup ugjit mo majulgwatmnenu Lesui'peweiei 'tplutaqan ugjit ugs'ta'tinenu. Gatu awna ml'g'pugultigw ta'n teli iga'lugsi'oqop Se'suguliewigtug. Mut apaji glpisultinew ta'n tel majulgwatmoqop Lesui'peweiei 'tplutaqan.

² Jigs'tuig, ta'n teluei, lita'sultioq ta'n tel lugwatasultioq aq ta'n tel majulgwatmoq Lesui'peweiei 'tplutaqan ugjit tetapua'tinew Gjinisgamewigtug, na tujiw Se'suguli ma tali ugtapsunig ugjit gilew. ³ Ap 'njit newgt teluei, "Ta'n pas'g wen wejo'tg tetapua'lan Gjinisgam ta'n tel lugwatasij amujpa na gaqi majulgwatg 'ms't goqwei ta'n telteg Lesui'peweiei 'tplutaqan." ⁴ Se'suguli mo tali ugtapsunig ugjit gilew me' lita'sultioq ta'n tel majulgwatmoq Lesui'peweiei 'tplutaqan ugjit tetapua'tinew Gjinisgamewigtug. Ejiglita'ioq ta'n Gjinisgam teli ul'telmugsi'oq. ⁵ Gatu ninen, elita'sualg't Gjinisgam ugjit gisa'lugsinen tetapua'tinen. Giasgiwewei geitueg na tla'tegetew. Aq ula esgmalg't Wejuli Nisgam ugml'gigno'tim ugji sapu tl lugwen ta'n teli gtlams'tmeg. Tetaqite'tmeg na tliatew. ⁶ Ta'n ginu tleiaulti'gw Se'suguliewigtug mo tal sespete'tmugw lugwatasulti'gw gisna mu. Gatu ta'n goqwei tepawgtig na ta'n teli gtlams'tasulti'gw aq gis nmitas'gt'tew ta'n teli gsalug igtigig.

⁷ Tetuji ul lugutioqop! Pa wije aq wen ta'n nuji igatne'wet. Pas'g igtig igantesgag aq gisa'lg ge'gwa'sin. Aq nige' apatnugsioq ta'n tel majulgwatmoq teliaqewei. Sigi paqalawioq ta'n teli ignmuoq igtigig 'nqa'lugsinew ta'n teli gtlams'tasultioq. ⁸ Gjinisgam

ta'n wigumugsiḡoep mo elgimagupni negla nujięsugina'mua'tiliji. ⁹ Ta'n i' t'ue'tij, "Ta'n tujiw pipnaḡan el'tun pas'g ta'sḡ apita'taḡan wesua'toḡ ugjit gisitun pipnaḡan apitaḡn." Aḡ pa na wije i'g ta'n eimoḡ mimajuinu ta'n gaḡi msiataḡ igtigig. ¹⁰ Gatugilew mo pa na wije aḡ negmow. Gilew na Gjinisgam un'jang. Etna na ugjit elita'sualulooḡ tla'taḡatinew ta'n telimulooḡ aḡ mu ta'n igtigig telimugsiḡoḡ. Geitu Gjinisgam uḡtapulatal na mimajuinu ta'n getu wenig ta'n ewnasa'lugsiḡoḡ aḡ g'itnme'ugsiḡoḡ.

¹¹ Wijigatulti'ḡw, alt mimajuinu'ḡw teluejig ni'n Poligap al pestunmatm, "Amujpa na mimajuinu'ḡw elugwalujig aḡ majulḡwatmi'tij na Lesui'pewei t'plutaḡan ugjit gisi teta-pua'tinew Gjinisgamewigtug." Gatug mo telianug. Pa na tliaḡ ma nugu g'itnme'wim aḡ ma ulmaita'siw muta ula agnutmaḡan mo wen asḡaiagug. Gatug awna me' g'itnme'wim aḡ welmaita'si aḡ ula musḡa'sḡ ta'n tel pestunm teliaḡewei ugjit uḡs'taulinew. Pas'g gisi uḡs'ta'titoḡs'p ta'n teli gtlams'tasultioḡ Se'suguliewigtug ta'n tel gujjięwḡto't'pnaḡ ugjit ginu. ¹² Gsatmug weḡla nujigina'mua'tijig ta'nig pualugsiḡoḡ lugwasultinew aḡ wetme'ugsiḡoḡ, niguita'new ta'n eimu'tioḡ aḡ punajeiugsinew.

¹³ Wijigatulti'ḡw, ignmugsiḡoḡp assumugsinew. Gatug mut e'wmanew ugjit tla'taḡatinew ta'n getu goḡwei puatmoḡ aḡ ignmatmnew gaḡiwal ilḡwenugsinew. Gatug awna tli ḡsaultigtug ta'n Gjinisgam teli ḡsaultioḡ aḡ mawi apoḡonmatultigtug. ¹⁴ Ms't ta'n Lesui'pewei t'plutaḡan gaḡa wi'ḡas'ḡl na ula newḡte' t'plutaḡan, "ḡsal igtigig ta'n teli ḡsalsin." ¹⁵ ḡsaultigtog na! Gatug awna apji ne'tamtultioḡ aḡ apji ḡ'ḡaita'ioḡ. Ango'tmug ḡlaman ma gaḡ seioḡwa'lsultiwoḡ ta'n teli gtlams'tasultioḡ.

*Gisi ignmuatesnu Wejuli Nisgam ilḡwenugsi'ḡw
ḡisna ḡis tla'taḡatitesnu ta'n tel puatmug*

¹⁶ Na ula telimulooḡ, "Ignmug Wejuli Nisgam ilḡwenugsinew aḡ mut tla'taḡatinew ta'n tel puatmoḡ ta'n goḡwe'l ma tetapua'lagul Gjinisgaml." ¹⁷ Ulaal ta'n ginu getu tla'taḡati'ḡw Wejuli Nisgam mo pualugsi'ḡw tla'taḡatinenu. Ta'n Wejuli Nisgam pualugsi'ḡw tla'taḡatinenu mo getu tla'taḡati'ḡw. Ula tapusijig apji matntiji ugjit gisi ilḡwenugsinenu. Etna na ula telueḡ, "Ma ḡisi assumsiwun." ¹⁸ Ignmaj Wejuli Nisgam ilḡwenulin na tujiw ma Lesui'pewei t'plutaḡan assumulug.

¹⁹ Gatug awna ta'n tujiw mimajuinu'ḡw tli angite'tmi'tij winjig na neia's'ḡtew ug'itnnewaḡ. El musḡa'sḡ winsuaḡanigtug, aḡ wini angita'suaḡan. ²⁰ Emtoḡwala'tiji 'nnuoḡta'wḡ, aḡ puowinuti, aḡ wit toḡwa'la'titil ta'n mn'tu tel lugwej. Mimajuinu'ḡw masḡeltultijig, aḡ matntultijig, ḡalipusita'tijig, weḡaiḡtatultijig, aḡ apji wejo'tmi'tij 'msnmnew' ms't goḡwei. Niguita'tijig aḡ piluei se'ḡ mawalsultijig aḡ majulḡwatmi'tij ta'n goḡwei mo teliaḡewei. ²¹ Mimajuinu'ḡw alt wisḡualultijig, ḡetḡia'tijig, naḡana'ma'tijig, aḡ me' pilue'l tela'taḡatijig. Ap nige' iḡan ḡnua'tulooḡ, ta'n wenig tela'taḡatijig weḡla ma piḡḡwita'ḡwig Gjinisgam ugteḡeḡwa'ḡimḡ wa'so'ḡ.

²² Gatug awna ta'n tujiw Wejuli Nisgam ilḡwenugsiḡoḡ ḡmimajuaḡanmual, ḡisalugsitoḡs'p ḡsalanew igtigig, ulḡwijultitoḡs'p aḡ wantaḡo'ti ḡugunmnew ḡḡamlamunuaḡ. ḡisalugsitoḡs'p sangewo'ltinew aḡ wantaḡamigsultinew aḡ ms't wen ule'wanew aḡ mimajuinu'ḡw ḡis lita'sualultaḡ. ²³ ḡisalugsitoḡs'p sangewo'ltinew ta'n tele'ḡ igtigig mimajuinu'ḡw ḡis ilḡwensultinew. Na tla'taḡatioḡ mo suisḡa'tuoḡ t'plutaḡan. ²⁴ Weḡla ta'nig tleiaultijig Se'suguliewigtug iḡa'tu'tipnn winjigḡl ta'n i' tlo'ti'titeḡ Se'sus uggujjięwe'ḡmḡ. ²⁵ Na Wejuli Nisgam ignmugsi'ḡup iapjiwewei mimajuaḡan wa'so'ḡ. Amujpa na ignmug ilḡwenmugsinenu ḡmimajuaḡanminal. ²⁶ Mut me'ḡoltinew, mut ḡisalanew wen ugḡwain, aḡ mut ḡalipusitalanew wen.

6

Apoḡonmatultigtug

¹ Wijigatulti'ḡw nmioḡ ta'n wen ḡetlams'tasit opla'teḡeḡ, ḡilew ta'nig ignmuoḡ Wejuli Nisgam ilḡwenugsinew ta'n tel mimajultiḡoḡ, apoḡonmug. Amujpa sangew apoḡonmuoḡ ugjit tetapua'teḡen. Gatug angitelsin aḡ migwite'te'n etug ḡel ap ḡi' opla'teḡeḡ.

² Apoḡonmatultigtug ta'n tujiw ḡitnm'tioḡ aḡ na tujiw ḡitnm jigs'tmuatoḡs'p Se'suguligt'plutaḡanm. ³ Wen t'la'sij wesam ḡlu'sij aḡ ma ḡis opla'teḡeḡw. Na etl lue'walsit. ⁴ Ms't wen ilsuḡ ta'n teleḡ te'siḡisḡ'ḡ. ḡis ula'teḡeḡ, ul'ta'sitew aḡ ma sespete'tmug ta'n igtigig tela'teḡelij. Gjinisgam nmitultew ta'n tel mila'teḡen aḡ geitoḡ ta'n wet tla'teḡen aḡ ilsumultew. ⁵ Amujpa na ms't wen pema'toḡol ta'sḡl ugḡitnm'o'ḡonml.

⁶ Na mimajuinu'ḡw ta'n ḡina'mujig Gjinisgam ugḡlusuaḡanml apoḡonmua'tis nujigina'muelitil aḡ t'pia'tis ta'n te'sḡ goḡwei ḡelu'ḡ ḡeggunmi'tij.

⁷ Mut t' lue'walsiw, ma wen ḡis lue'wa'lagul Gjinisgaml. Negm geitoḡ ta'n tele'n aḡ ignmultew ta'n tel te'p'mn. Pa na wije aḡ mimajuinu pas'ḡ mna'taḡattew ta'n goḡwei

gisi iga'taqug. ⁸ Tla'tegej wen ta'n tel puatg aq pas'g newgtitelsit na Gjinisgam ugtapulatal aq mn'tua'gig 'lgimatal. Tla'tegej ta'n Wejuli Nisgam tel puatg na negm 'msntew iapjiwewei mimajuaqan wa'so'q. ⁹ Glaman mut punia'tinew ta'n teli ula'taqatioq gatu awna munso'tigw. Mo punia'tigw, na'gweg iga'qt'tew ta'n tujiw 'msntesnug 'gtapan-gituewe'minu. ¹⁰ Etna na ugjit ta'n tel gisi p'gwatu'ti'gw ula'lanej 'ms't wen, 'pjlliw ta'nig getlams'tasultijig Se'suguliewigtug aq tleiaultijig Gjinisgamewigtug.

Poligap telimaji, "Ango'tmug!"

¹¹ Nemituoq ta'n telgilgig gnugwatign e'w'gig ta'n ni'n tel wi'gmuloq. ¹² Wegla ta'nig puatmi'tij uli angamgusultinew mimajuinuiqtug aq getu ginnua'tijig, na negmow wejo'tmi'tip gisi munsaiugsinew lugwatasultinew. Na wet tla'taqatijig glaman ma amas-gipnam'jig ugjit Se'suguli ta'n teli np'g'p gujjieweigtug. ¹³ Je tlia ta'nig elugwatasultipnig mo majulgwatmi'tigupn Lesui'pewei' t'plutaqan pualugsioq lugwatasultinew glaman gis ginnuattaq ta'n tel majulgwaloqopnig. ¹⁴ Gatu ni'n, pas'g ginnua's ta'n teli np'g'pnaq Gjisaqamawminu Se'suguli gujjieweigtug. Ta'n goqwe'l ula ugs'tqamug mo assuminugul aq nige' mo tel mimajiw ta'n i' tl mimajiap. Pa na wijej aq 'npman gujjieweigtug maw Se'suguli. ¹⁵ Lugwatasin gisna moqwa' mo tali ugtapsuninug Gjinisgamewigtug. Gatu ta'n tel gawasgita'sin aq ta'n tel piltu mimajin na mawi ugtapsunig. ¹⁶ Etamg Gjinisgam ewlitelman aq ignmuan wanta'qo'ti uggamlamunuaq ugjit ta'nig tel mimajulti'tij ta'n tel gina'muap ula wi'gatignigtug maw negmow 'ms't ta'n te'sijig Gjinisgam ugtmimajuinung.

¹⁷ Ugtejgewei, mut nugu wen ignmuiwij gitnme'wan muta gis nmittoqs'p na'qi ta'n tel matteim'p ta'nig getana'titl Se'sugulial. Musga's'g ta'n tel gistejui ugjit negm.

¹⁸ Wijigatulti'gw etamg Gjisaqamawminu Se'suguli ul'telmugsinew aq ignmugsinew ugge'lu'lgm. Na tliaj! Glapis ap nnulltoqs'p, Poligap.

**Na wi'gatign
ta'n Poligap ewi'gmuaji
Epesusewaq
Gegnugwataqan ugjit ula wi'gatign**

Epesus na mawgi'g 'gigana na maqamigew teluisig, E'siaji'j. Epesus 'tg'snug E'siaji'j aq gi'gjiw eteg gta'nug. Nige' gisgug E'siaji'j teluisig, Aputapegiejit.

Pugwelg mimajuinu'g na te'l emtoqwala'tijig ta'n goqwe'l Gjinisgam Gisiteget gisitoqopnn je mu negm. Eteg na te'l na mawi ms'gi'g a'sutuo'guom ugjit Altemis (elt teluisit, Taiana) ta'n pugwelg mimajuinu'g nisgamitelma'titl.

Gatu Poligap getu tlimaji mimajuinu'g Epesuseg pas'g newgte'it Gjinisgam Gisiteget, newgte'it Nujiugs'tawi'wet na Westaulg aq newte'jit ta'n Nujiapoqonmuet na Wejuli Nisgam.

Telimaji, "Nige' gepmitelmanej aq emtogwalanej Gjinisgam Gisiteget. Negm na Wegwisit Nisgam. Newgte'jlitl un'jann na Westaulg ta'n ilgwenugsi'gw. Telui'tut Ewjit Nisgam. Gisiteget gis wel'telmugsi'gw aq petgimugsi'gw na Wejuli Nisgam. Wejuli Nisgam ignmugsi'gup ml'gigno'ti ta'n wejiaq wa'so'q. Na teli ule'ugsi'gw muta Westaulg ugtinneg eimu'ti'gw. Etna na ugjit."

Telmugsi'gw pas'g newgte'jlitl ta'n gisi ugs'tawianew mimajuinu'g. Negm na Westaulg ta'n gaqiguniepnaq gujjiweigtug ugjit jigla'tuanew mimajuinu'g ugtlue'utiwal, negmow ta'n teli gtlams'tua'titl. Nepg'pnaq gatu Gisiteget gis minua'lapnn aq nige' pemgopilitl ugtinaqanmg wa'so'q ta'n mesta assutegeleitl nige' aq maw iapjiw.

Westaulg nuji lugwatmoq wantaqo'ti ugjit na Lesui'paq aq ta'nig mo Lesui'peulti'gw. Ejigla'toqop na ta'n goqwe'i niguita'pnig, na tplutaqn. Nige' Westaulg wijei tel nemugsi'gw muta gis pegising aq gisi np'g'pnaq ugjit ms't ta'n te'silij ta'n elita'silitl negmeg. Negmow na Gjinisgam ugtmimajuinung aq Wejuli Nisgam eig ugtinnewa. Nisgam gisite'tg na tla'tegen mawi amgweeweieg.

Etna na newge'jit ta'n elugo'ug, na Westaulg ta'n mesta assusit. Westawugsi'gw ginu ta'n teli gtlams'tasulti'gw negmeg aq sign'tugsi'gw ugwisunmg.

Ta'n goqwe'i ewi'gas'g ula wi'gatignigtug

Poligap wel'ta'sualaji Epesusewaq (1.1-2)

Westaulg gisa'lugsi'gw gisi ns'tmnenu ta'n goqwe'l Gjinisgamewe'l aq ignmugsi'gw Wejuli Nisgam (1.3-3.21)

Newgte' ta'n uli gtlams'tasulti'gw. Pilei mimajuaqan geggunmu'g ta'n mawnugsi'gw Westaulgeg (4.1-6.20)

Ugtejgewe'l gina'masuti'l (6.21-24)

¹ Nigmatut, ni'n Poligap epa'si aq ewi'gmuloq ta'n getlams'tasultioq Se'suguliewigtug aq tleiaultioq na 'gigana Epesuseg. Ewi'gm ula wi'gatign ugjit gilew ta'n melgi gtlams'tasultioq aq gegnu mimajultioq te'sigis'g. Ni'n na Se'suguli ugtapostale'witeml, ta'n Gjinisgam Gisiteget gisi mgnit.

² Gjinisgam gujjiu aq Gjisaqamaw Se'suguli etamgig ul'telmugsinew aq ignmugsinew ugge'l'lgmuow aq wantaqo'ti 'ggamlamunuaq. Na tliaj.

Ta'n goqwe'l gelu'lg'l Gjinisgam teli tplumugsi'gw

³ Nige' miwatmuanej aq emtoqwa'lanej Gjinisgam, na Gjisaqamawminu Se'suguli ujil. Gjinisgam wel'telmugsi'gup aq ignmugsi'gup sape'uti'l wejiaqal wa'so'q. Na teli uleiugsi'gw muta Se'suguli ugtinneg eimu'ti'gw, etna na ugjit. ⁴ Gesgmnaq ugs'tqam el'tas'tnugweg Gjinisgam gisi igani mgnugsi'gup ugjit negmewe'n muta Se'suguli ugtinneg eimu'ti'gw. Megenugsi'gup aq tepgisa'lugsi'gup ugjit Negmewe'n aq ugjit gegnu pmita'nenu aq je ma goqwe'i amsalteg eigtnug ta'n tel nemugsi'gw.

Na teli gsalugsi'gup. ⁵ Gjinisgam igani mgnugsi'gup ugjit gisigwenuginenu. 'Lpa nige' ginu na un'jang, aq pegisulugsi'gw negmeg, wet sapu tl lugwet ta'n Se'suguli gis tla'teget. Getloqo Gjinisgam megnugsi'gw aq nige' ginu na un'jang muta teli ul'te'tg aq na tel puatg.

⁶ Nige' miwatmuanej aq emtoqwa'lanej Gjinisgam! Mo tel te'pmug ta'n teli ul'telmugsi'gw pas'g Gjinisgam ta'n tetuji glu'sit aq mawi espe'g gis tla'teget. Wel'telmugsi'gw muta Se'suguli ugtinneg eimu'ti'gw. Se'susal ta'n Gjinisgam mawi gsalatl uggwisl. ⁷ Se'sus ugtinneg eimu'ti'gw aq ta'n teli np'g'p aq gaqiguniepnaq. Ejigla'lugsi'gw ta'n lue'uti assumugsi'gup aq 'gtlue'utinal apigsigtas'gl. Mo tel te'pmug ta'n teli ul'telmugsi'gw pas'g Gjinisgam gis tla'teget. Muta tetuji gelu'sit aq mawi ms'gi'g ta'n teli ulapetmugsi'gw. ⁸ Na teliaq Gjinisgam tetuji ul'telmugsi'gw, aq tetuji uleiugsi'gw mo gis gitmug. Negm ta'n mawi

ntawe'g aq 'ms't goqwei gaqi gji'toq na gis tla'teget ugjit ginu. ⁹ Musga'tugsi'gup ta'n goqwei gisite'tg'p muta getu tla'tegeh. Musga'tugsi'gw na ta'n goqwei mimgwa'tas'g, ta'n negm gis gisite'tg'p ugjit gaq tla'tegen, wet sapu tl lugwet Se'sugulial. ¹⁰ Gjnisgam na tel'te'tg aq gaqa'tutew ta'n tujiw tetaputesg iga'q aq 'ms't goqwei Se'suguli iganpuguttew. 'Ms't goqwei wa'so'q aq ugs'tqamug mawa'tutew aq Se'sus iganpuguttew.

¹¹ Se'sus ugtinneg eimu'ti'gw, etna na ugjit Gjnisgam gisi mgnugsi'gup ugjit negmewe'n. Na negm Gjnisgam ta'n mestai assuteget igani mgnugsi'gup ugjit negmewe'n muta gisi ilsutg'p. 'Lpa gisi mgnugsi'gw muta gisite'tg'p na tla'tegen aq na tel'puatg. Teliq Gjnisgam gujjinu igani mgnugsi'gup ¹² glaman emtoqwalatesnu aq miwatmuatesnu ta'n tel gegnu pmita'igw. Miwatmug Gjnisgam ta'n gepme'g aq gesasit aq ta'n wejiet wasoqweg muta na tetuji ul'telmugsi'gw. Ninen Lesui'peultieg na amgwesewa'juultieg'p ta'n elita'sultieg Se'sugulieg, aq emtoqwalg'tt'p.

¹³ Maw nige' gilew elita'sultioq Se'suseg aq emtoqwaloq. Ta'n tujiw amgwes nutmoqeg teliaqewei agnutmaqan getlams'tasultioq. E'e getlams'tasultioq na gelu'lg glusuaqan pegisitugsi'oqop gilew ta'n tli ugs'ta'titoqs'p. 'Gtlams'tasultioqeg Se'suguliewigtug Gjnisgam ignmugsi'oq na Wejuli Nisgaml i'mlin 'gtinnewa. Negm na Nuji apoqonmuelitl ta'n Gjnisgam ignmugsi'oq ugjit musga'tugsi'oq gilew na Gjnisgam un'jang. Na tel gnugwalugsi'oqop negmewe'n. Etna na ula Wejuli Nisgaml ta'n Gjnisgam teli tplumugsi'gup. ¹⁴ Nige' 'lpa geitu'g ignmugsitesnu wa'so'q ta'n teli tplumapni ugtmimajuinung muta nige' gisi ignmugsi'gw Wejuli Nisgaml i'mlij 'gtinnenaq. Wejuli Nisgam ta'n Nujiapoqonmuet ignmugsi'gw ml'gigno'ti. Etna na ugjit geitu'g Gjnisgam gisi apaji pgwatelugsi'gw aq apaja'lugsitesnu negmew wa'so'q. Nige' miwatmuanej aq emtoqwa'lanej Gjnisgam ta'n maw gepme'g. Na tliaj.

Poligap a'sutmessewaji

¹⁵ Weja'tegemgeg nutmaianeg gilew getlams'tasultioq Se'suguliewigtug aq ta'n teli gsa-loq ta'n te'siliji Gjnisgam ugtmimajuinung, ¹⁶ me' menaq pun miwatmuag Gjnisgam ugjit gilew. Migwitelmuloq ta'n te's a'sutmai. ¹⁷ Etamg Gjnisgam, Gjsaqamawminu Se'suguli ujl ta'n maw gepme'lil, ignmulinew na ml'gigno'ti ugjit 'ns'tmu'tinew ta'n goqwe'l negmewe'l. Etamg ignmulinew na Wejuli Nisgaml ta'n gisa'lultew 'ns'tmn aq musga'tultew Gjnisgaml ta'n tele'n, glaman ulnenuates. Na tliaj! ¹⁸ Etamg Gjnisgam ugjit gilew ugtangita'suaqanmual pana'tunew glaman me' na 'ns'tasultitogs'p ta'n goqwei Nisgamewei aq nmitutogs'p ugtwasetegm. Na tujiw ugji'tu'toqs'p ta'n goqwei weji wigumugsi'oq, aq ugji'tutoqs'p ta'n goqwe'l Gjnisgam ugtmimajuinung 'msnmi'titaq. Na tetuji pugwelgl aq pajiji gelu'lg aq gepme'gl. ¹⁹ Na tujiw ugji'tutoqs'p ugml'gigno'tim ta'n pajiji ms'gi'g. Ignmugsi'gw ula ml'gigno'ti apoqonmugsinenu ginu ta'n getlams'tasulti'gw. Ula ml'gigno'ti ta'n ignmugsi'gw aq nige' geggunmu'g na wijej aq na mawigna'q ml'gigno'ti ²⁰ e'w'g'p ta'n tujiw wenaqa'lateg Se'sugulial gisi npliteg. Wenaqa'lapnn aq pemgopalapna ugtinaqanng wa'so'q ta'n teli iganpuguilil. ²¹ Se'suguli pajiji gneg espe'g aq ta'n pas'g tege elege'wilil aq saqamawul, aq assusilitl aq ta'n pas'g wenn ml'gigno'ti geggunmilij. Me' ml'gigno'ti eteg ugwisunng je mu ta'n pas'g wen ugwisunml, mu pas'g ula ugs'tqamu gatw maw ap igitg jugu'aq. ²² Gjnisgam 'ms't goqwei iga'tuap Se'suguli ugpitng aq ignmuapnn igani assumsilin ta'n te'sijig getlams'tasultiji na a'sutmewinu'g. ²³ Se'suguli ugtinnewa'q eig aq negmow pa wijej aq wa'qi ula ugs'tqamug. E'waji wegla mimajuinu'g ta'n ms't tela'teget ugs'tqamug, Negm gaqa'toq 'ms't goqwei aq 'ms't tami eig. Na tliaj.

2

Gjnisgam gisa'lugsi'gw piltu mimajultinenu

¹ Na sa'q ta'n tel listuoqop Gjnisgam, nepu'tioqop elue'utigtug. Gis pemi lta'ioq mn'tua'gig pas'g mo geitu'tiwogop. ² Etna na tujiw majulgwatmoqop ta'n goqwe'l mo glu'lgtnugul ugs'tqamugewe'l. Jigs'tuoqop ta'n wen iganpugutuaji mn'tu'g ta'n mo nemiam'gig na Gjmn'tu. Etna na negm ta'n ilgwenaji na mimajuinu'g ta'n elistua'titl Gjnisgaml. Na! ³ Gesgmnaq getlams'tasulti'gup, 'lpa 'ms't ginu wijej telo'lti'gup 'st'ge' negmow. Gis tetapualsulti'gup ta'n teli angita'sulti'gup. Teta'taqati'gup ta'n gaqianal aq 'gtangita'suaqanminal tel pualugsi'gup 'st'ge' ta'n pas'g wen ugs'tqamuip. Telteg ulmajo'ltitesnu ta'n tujiw Gjnisgam ilsumataq aq ugtapulataq mimajuinu'g ta'n tel pata'taqati'tij.

⁴⁻⁵ Gatw Gjnisgam tetuji ewlitelmugsi'gw aq mawi gsalugsi'gw na piltu mimajua'lugsi'gw muta eimu'ti'gw Se'suguliewigtug. Na tela'tegeh ge's nepu'tigweg 'glue'utinaq aq ta'n tel listmu'tigweg. Gatw negm ta'n tetuji ul'telmugsi'gw na weji ugs'taugsi'gup aq piltu mimajua'lugsi'gw. Na tetuji ms'gi'g ugtewlitelgaqanm mo nenga'tmug aq pajiji melgigna'q ugsaltuaqanm ma gaqianug. ⁶ Gjnisgam wenaqa'lugsi'gup ta'n nepu'ti'gup elue'utigtug aq gisi ignmugsi'gup 'gt'punual wa'so'q maw Se'sugulial. Pa na wijej aq nige' gis eimu'ti'gw

na'tel aq etli iganpugu'g maw negm. ⁷ Wet tla'teg'p ugjit apjiw musga'toq ta'n pajiji ul'telmugsi'gw ta'n mo tel te'pmug, gatu mawi ms'gi'g. Weji gsalugsi'gw aq weleiugsi'gw muta Se'sus ugtinneg eimu'ti'gw. ⁸ Gjinisgam teli ul'telmugsi'gup ta'n mo tel te'pmug. Ta'n tujiw getlams'tasulti'gweg weji ugs'ta'ti'gup. Mo na ginu ta'n tela'taqatigggw gatu na Gjinisgam ta'n tela'teg'p. Etna na negm ugtignmatimgewe'm ta'n pisuiw 'msnmi'ti'gw. ⁹ 'Lpa mo eigtnug goqwei ta'n ugji ginnua'titesnu. Muta ma gisi ugs'ta'wi'gw je tlia attignita'igw. ¹⁰ Etna na Gjinisgam ta'n westawugsi'gw. Muta Se'suguli ugtinneg eimu'ti'gw, etna na ugjit Gjinisgam piltu mimajuaqan ignmugsi'gw aq na ml'gigno'ti ugjit gelu'lg lugowaqan lugwatmnenu. Gis sa'q gisgajug't'p ugjit ginu tla'taqatinenu.

Mawa'lugsi'gw Se'suguliewigtug

¹¹ Na teliaq gatu migwite'tmug ta'n gi's sa'q tleiaultioqop. Lesui'paq telui'tugsioq gilew ta'n mo Lesui'peultiwoq, "Mo elugwatasultiwoq." Negmow Lesui'paq teluisulti'g, "Elugwatasulti'g" (telueg, ta'n tel lugwatmi'til wa'qiwal). Migwite'tmug gis sa'q mo gilew Gjinisgam ugtmimajuinung. ¹² Etna na tujiw gilew nigtu'ita'ioqop Se'suguliewigtug. Sitatug eimu'tioqop Gjinisgamewigtug. Mo tleiaultioqop, Lesui'paq ta'nig Gjinisgam gisi mgnapni. Mo tali gepmite'tmuoq goqwei ta'n Gjinisgam teli tplumapni ugtmimajuinung. Ula ugs'tqamug eimu'tioq, 'lpa mo eigtnug ta'n lita'sultiwoq aq mo gejiawoq Gjinisgam. ¹³ E'e 'lpa tetuji sitatug eimu'tioqop, gatu nige' gilew mawa'lugsioq Se'suguli. Ta'n gis ne'po't'pnaq aq gaqigunie'pnaq na tel gigja'lugsioq Gjinisgamewigtug. ¹⁴ Se'suguli na nuji lugwatmoq wanta'qo'ti ugjit ninen Lesui'peultieg aq ugjit esgwia'tioq aq mu nugu getantultigw. Ta'n teli np'g'pnaq gujji'ewigtug nige' Gjinisgam wije' tel nemiaji 'ms't mimajuinu'g, gitg Lesui'paq aq maw igtigig. Gis sa'q nigtu'ita'pnig muta pas'g Lesui'paq geggunmi'tij Gjinisgam ugt'plutaqanml aq mu igtigig. Gatu nige' Gjinisgam wije' tel nemugsi'gw aq ta'n pas'g wen ta'n jigs'tuatl Se'susal gis lietew Gjinisgamewigtug muta Se'sus gisi np'g'pnaq ugjit 'ms't wen ta'n elita'sit negmeg. ¹⁵ Se'sus iganapti'gmugsi'gup wa'so'q. Nige' mo ta'n tel gaqi majulgwatmi'ti'gw Lesui'pewie'l 'tplutaqann gatu awna ta'n elita'sulti'gw Se'suguliewigtug, ta'n wet tla'teget. Nige' Lesui'paq aq esgwia'tijig gisa'lujig gitg Gjinisgam un'jang. Mo ta'n wetapegsin Lesui'pewigtug gisna esgwia'tijig gatu ta'n majulgwalt Se'suguli ta'n Gjsaqamawewit. Na weji lugwatmoq wanta'qo'ti aq nige' wijigatulti'gw. ¹⁶ Teli np'g'p gujji'ewigtug glaman gis la'lugsitesnu 'ms't Gjinisgamewigtug aq ginu gitg Gjinisgam un'jang. Mu nugu masgeltultigw muta nige' wijigatulti'gw ta'n Se'sus gis tla'teget. ¹⁷ Etna na ugjit Se'suguli weji pginging'p aq pestunmuapni gelu'lg agnutmaqan. Teluep, "Pegisinnaneg ugjit ignmulgig wanta'qo'ti 'ms't ta'n te'sijig." Ignmugsi'gup wanta'qo'ti gilew ta'n mo Lesui'peultiwoq aq sitatug eimu'tioqop Gjinisgamewigtug, aq ignmulgig wanta'qo'ti Lesui'peultijig ta'n gigjiw eimu'tipnig negmeg. ¹⁸ Wet sapu tl lugwet Se'suguli ta'n teli np'gs, iganapti'gmugsi'gup wa'so'q. Ta'n te'si'gw Lesui'paq aq ta'n mo Lesui'peulti'gw, nige' gitg gisi ilta'igw Gjinisgamewigtug negm ta'n gujji'naq. Gisi ilta'igw Gjinisgamewigtug, muta Wejuli Nisgam apoqonmugsi'gw.

¹⁹ Na nige' gilew, ta'n mo Lesui'peultiwoq, mo nugu se'g tleiaultioq. Mu nugu! Nige' tleiaultioq Gjinisgam ugtmimajuinung. Nige' Gjinisgam un'jang, pa wije' aq mesnmu'tioq 'gtwi'gatiggn ta'n tleiaultioq. Na tliaq.

Gjinisgam etlitoq wi'g

²⁰ Gjinisgam etlitoq a'sutuo'guom ta'n siawqatg. Iganigjitegewinugi'g aq apostale'wijig ta'n igan gnu'a'taqatipnig Se'sugulial pa wije' aq gelu'lg epganaqataqan gisga'tutij. Negmow ta'n getlams'tasultijig pa na wije' aq ta'n goqwei wesgiji ilta'ig epganaqataqan. Se'suguli, pa wije' aq na mawi espe'g gun'tew ta'n 'ms't goqwei mawn'g. ²¹ Se'sus mawa'laji ta'n getlams'tasultijig muta eimu'tijig ugtinneg aq angua'laji. Pem pugwelie'jig ta'nig getlams'tasultijig aq Se'sus mawa'laji. Negmow tela'taqatijig ta'n tel puatg Gjinisgam mu negmow ta'n tel puatmi'ti'gw. ²² Ta'n tel mawa'lugsi'gw, na gilew elt angua'lugsioq aq maw 'ms't esgwia'tijig ta'nig getlams'tasultijig aq Gjinisgam 'gtinnenaq eig wet sapu tl lugwet Wejuli Nisgamewigtug.

3

Poligap elugowaji ta'nig mo Lesui'peulti'gw

¹ Na nige' gis tliaq Lesui'paq aq igtigig mawnugsi'gw Se'suguliewigtug. Etna na ugjit ni'n Poligap a'sutmesseuloq ugjit gilew ta'nig mo Lesui'peultiwoq. Pija'lim'p lapusang, ta'n tel lugo'g Gjinisgam, ta'n tel pestunm na gelu'lg agnutmaqan ugjit Se'suguli. Pestunmaianeg ugjit ulapetmnew ta'nig mo Lesui'peulti'gw. ² Amuj nutmaioq ta'n teli ul'telmugsi'gw Gjinisgam. Ignmuip na ml'gigno'ti ugjit lugwatmn ula lugowaqan aq telimuloq na gelu'lg agnutmaqan ta'n Gjinisgam wel'telmugsi'gw. ³ Gjinisgam musga'tuit ta'n goqwei sa'q a'guteg aq gissutas'g. (Ignmuit ni'n 'gji'tun aq gis wi'gmuloq ta's'gl glusuaqann ugjit na.

4 Pa na nige' gitmoq ta'n goqwei gis wi'gmuloq gisna nutmoq gisi gji'tutoqs'p ta'n ni'n teli ns'tasi, ta'n goqwei gis sa'q a'guteq ugjit Se'suguli.)⁵ Gis nige' sa'q mimajuinu'g mo telimamugupnig ula ta'n a'guteq. Gatu nige' wet sapu tl lugwet Wejuli Nisgameg. Gjinisgam gis musga'tuaji sape'ultiliji apostale'wiliji aq iganigjitegewinu'g.⁶ Etna na ula ta'n sa'q gis a'guteq, na gelu'lg glusuaqan ignmut'pnig elt ta'nig mu Lesui'peulti'gw ta'nig gaqaisg milapegsultitijig mimajuinu'g. Na nige' negmow, maw Lesui'paq, 'msnmu'titaq ta'n goqwe'l gelu'lg Nisgamewe'l. Nige' wije'i tleiaultitijig na Gjinisgam un'jang aq Se'suguli elt ugs'tawiaataq ta'n Gjinisgam teli tplumapni.

⁷ Gjinisgam na teli ul'telmip, ignmuip 'gji'tun ta'n goqwei sa'q a'guteq aq ignmuip na ml'gigno'ti ugjit al pestunman gelu'lg agnutmaqan. Gjinisgam na tel lugwatmoq ugm'l'gigno'timg.⁸ Je tlia ni'n na mawi ejinei ta'n te'sijig Gjinisgam ugtmimajuinung, mesgi'g ignmuit. Gjinisgam wel'te'tmuit ugjit la'tuan ta'nig mo Lesui'peulti'gw ula gelu'lg agnutmaqan ugjit Se'suguli aq tlimanew ta'n goqwe'l tela'teget ugjit ginu tetuji gelu'lg, ma gis wajui ns'tmug. 'Lpa ma gaqianug, mawi ms'gi'g aq maw pugwel, mo eimug ta'n wen ugs'tqamug gisi ngattal gisna maw gittal.⁹ Gjinisgam Gisiteget, na newgte'jit ta'n 'ms't goqwei gisite'tg'p, ignmuit ml'gigno'ti ugjit gisa'lanew mimajuinu'g 'gji'tunew ta'n goqwei sa'q a'guteq. Glapis nige' weja'tegemg mo telimamugupnig ula ta'n sa'q a'guteq Gjinisgamewitug.¹⁰ Glaman nige' nuji ilsutaqatijig aq iganpugua'tijig wa'so'q 'gji'tutaq Gjinisgam Gisiteget ugtms'tuo'tim ta'n pajiji ms'gi'g. Mawa'laji 'ms't ta'nig getlams'tasultitijig. Lesui'paq aq maw ta'nig mo Lesui'peulti'gw mawnutultitijig.¹¹ Gjinisgam na wet tla'tegep ta'n iapijw igan gisite'tg. Tela'teget wet sapu tl lugwet Se'suguli na Gjsaqamawminu.¹² Ta'n teli gtlams'tasulti'gw Se'suguliewigtug mawita'igw maw Se'sus aq mu nugu netaqo'lti'gw. Ta'n pa tujiw gisi agnutma'titesnu Gjinisgam a'sutmaqanigtug aq geitu'g apoqonmugsitesnu.¹³ Etna na ugjit etawaqtmuloq, mut punia'tinew muta ni'n welmaje'i ugjit gilew. Ula wet tliaq ugjit ulapettoqs'p muta me' enniaq gepmitelmugsitoqs'p.

Ta'n tetuji gsalugsi'gw Se'suguli

¹⁴ Na tliaq nige' Se'sus gis mawa'lugsi'gw gitg Lesui'paq aq esgwia'tijig mimajuinu'g aq Gjinisgam eig 'gtinnaeq. Etna na ugjit nige' el nutgul'pa'si Gjinisgam gujjuu, aq a'sutmesseuloq Epesusewaq.¹⁵ Etna na Gjinisgam ta'n gisiaji gaqais milapegsultitijig mimajuinu'g aq negm ujuuwaq.¹⁶ Ni'n etamg Gjinisgam, ta'n mawi gelu'sit aq ta'n tetuji mawignat, ignmugsinew ml'gigno'ti 'gtangita'suaqanmuaq, aq 'gtinnewa'q glaman gis tla'taqatitoqs'p ta'n Gjinisgam tel puatg. Etna na Wejuli Nisgam ta'n apoqonmugsitoqs'p gegnu angita'sultinew aq ignmugsitoqs'p ml'gigno'ti tetapua'taqatinew. Na tliaj.¹⁷ Etamg Gjinisgam ugjit Se'suguli apjiw i'ttew 'ggamlamunuaq aq siawqattew 'gtangita'suaqanmual muta teli gtlams'tasultioq. A'sutmai ugjit gilew 'gsalanew Gjinisgam aq igtigig mimajuinu'g. Na tujiw gisi ml'gipugutuatoqs'p pa wije'i aq weli ugjip'sgit melgnatl 'stoqon ma guisianug, gisna pa wije'i aq wen'ji'guom weli epganaqa'tas'g, ma majisgianug.¹⁸ A'sutmesseuloq glaman gilew, maw 'ms't ta'n te'sijig Gjinisgam ugtmimajuinung, gu-guntoqs'p ml'gigno'ti ugjit gisi ns'tasultinew ta'n Se'suguli pajiji gsalugsi'gw, na tetuji sge'g aq tetuji pittaq. Teli ns'tasultitoqs'p ta'n teli gsalugsi'gw tetuji esp'teg aq tetuji temig. Na tliaj.¹⁹ Getletug etamg 'ns'tasultinew ta'n Se'suguli tetuji gsalugsi'gw, tlia ma gis wajui ns'tasultioq. Amujpa na weli gji'tuoq Se'suguli ugsaltuaqanm. Ta'n tel piami gji'tuoq na me' tl piam lita'sultitoqs'p Gjinisgam glaman gis tla'taqatitoqs'p ta'n Gjinisgam tel pualugsi'gw.

²⁰ Nige' gepmitelmanej negm na Gjinisgam ta'n me' ma'muna'tegetew je mu ta'n goqwei ginu gis glutmug gisna gisi angite'tmug. Gjinisgam na wet lugwatmoq ugm'l'gigno'timg 'gtinnaeq. Na tliaj!²¹ Se'suguli apji gepmitelmatl Gjinisgam! aq maw nige' ginu ta'n getlams'tasulti'gw gepmitelmanej, nige' weja'tegemg aq iapijw! Na tliaj!

4

Newgte' ta'n teli gtlams'tasulti'gw

¹ Ni'n nige' laplusing pisi muta elugo'g Gjsaqamaw. Nige' munsainuloq gegnu pmita'new, el mimajultinew ta'n telgitasultioq ugjit gepmitelmanew Gjinisgam. Tel'te'tg'p aq teli igatugsioqop na tl mimajultioq, ta'n tujiw wigumugsioqeg 'lta'new ugtelege'wa'gim. Etna na ugjit munsainuloq tel mimajulti'gw 'st'ge' tleiaultioq ugtelege'wa'gim.² Mut mege'iwn, awna sangewe'ie'n. Mut tal'te'tmu ta'n getu wen tla'l'sg, gisipuguttes. 'Gsiteltultigw Gjinisgamewitug aq musga'tug ta'n teli gsalultioq ta'n tujiw apoqonmatultioq.³ Wejuli Nisgam mawnugsioq 'ngute'jinew wantaqo'tigtug aq ignmugsioq ml'gigno'ti ugjit wantaqamigsultinew. Winpasultigw 'gsaltultinew, aq wantaqamigsultinew glaman siaw mawnutultitoqs'p.⁴ Gjinisgam mawa'lugsi'gw 'ngute'jinenu ta'n teli gtlams'tasulti'gw Se'suguliewigtug. Newgte' tl mawo'lti'gw newgte'

Se'sus wa'qi, aq pas'g newgte'it Wejuli Nisgam. Pa na wije aq nige' newgte' elita'sultioq Se'suguli ta'n Gjinisgam wigumugsiopq tla'taqatinew. ⁵ Pas'g newgte'it Gjisaqamawminu, pas'g newgte'it ta'n teli gtlams'tasulti'gw na Se'suguli, aq pas'g newgte' sign'tatimgewe'm. ⁶ Pas'g newgte'it Gjinisgam. Negm na ujjuat ugjit te'sijig mimajuinu'g. Mestai assusit. Ugtlgoawaqan wet sapu tl lugwet 'ms't ta'n te'si'gw ta'n getlams'tasulti'gw, aq 'ms't ta'n te'si'gw 'gtinnenaq eig.

⁷ I' newgte'ji'gw gis gisi ignmugsi'gup mujgajewe'l ignmatimgewe'l. Na teli ul'telmugsi'gup Se'suguli! ⁸ Ta'n Gjinisgam ugtwi'gatiqn telueg,

“Ta'n tujiw wenagieteg wa'so'q,
pugwenniji ta'nig getanji wissuignemapni
aq pugwenniji iga'lapni
ta'nig nepu'titgi'g
aq pejo'lapni aq wije'wa'tipnn.

Na tujiw ignmuapni
ignmatimgewe'l mimajuinu'g.”

⁹ Na nige' talueg ula ta'n tujiw telueg, “wenagieteg”? Telueg, Mujga amgwes, wet nisa'siteg wa'so'q aq pegisingeg ugs'tqamug. We'gaw etli np'g'p aq utqatalut'p. ¹⁰ Ula negm ta'n wet nisa'sip, etna na negm ta'n soqwiepnaq, wet saputa'sit ta'n telgi'g musigisg glapis wa'so'q. Na tujiw 'ms't tami eig, ta'n telgi'g wa'so'q aq ugs'tqamug. ¹¹ Etna na negm gelu'lg'lg' ignmatimgewe'l ignmuapni mimajuinu'g. Na telueg ignmuapni piltuamu'gl ml'gigno'ti'l. Ta'siliji ignmuaji ml'gigno'ti ugjit apostale'witeultinew. Igtigig ignmuaji ml'gigno'ti ugjit al pestunmu'tinew. Igtigig ignmuaji ml'gigno'ti ugjit nuje'wanew ta'nig getlams'tmu'tijig. Igtigig ignmuaji ml'gigno'ti ugjit nujigina'mua'tinew. ¹² Na wet tla'tegep gisgajo'lan Gjinisgam ugtmimajuinung ugjit mawi apoqonmatultinew aq ugjit melgignewa'lanew ta'nig getlams'tasulti'gw aq jugo'lanew igtigig Se'suseg. ¹³ Na tujiw ginu 'ms't 'ngute'jitesnu ta'n teli gtlams'tasulti'gw aq ta'n teli gji'jul'g Gjinisgam uggwisl. Ginu gisipuguita'tesnu aq ignmuatesnu Se'suguli ilgwenugsinenu 'ms't goqweigtug glapis dlo'titesnu 'st'ge' negm. ¹⁴ Glaman ma nugu dlo'ti'gw 'st'ge' mijua'ji'g ta'nig api gawasgita'sultijig. Ma nugu jigs'tuagw ta'n mimajuinu tel piltu gina'muej je tlia tetuji n'tawi egsuet, t'la'sulti'gw teliaq telueg. Ma jigs'tuagw glaman ma elue'wa'lugs'gw. ¹⁵ Gatu awna amujpa eliguti'gw Gjinisgamewigtug te'sigis'g aq me' pm dlo'ti'gw 'st'ge' Se'suguli ta'n iganpugutugsi'gw glaman ginu 'gji'tmei dlo'titesnu 'st'ge' negm. Na gis wet tla'taqatitesnu ta'n teli gsaltulti'gw aq ta'n gegnu pmita'igw na telua'ti'gw teliaqewigtug. ¹⁶ Wi'je aq ga'qi ta'n tel milig, 'ms't goqwei piltu lugweg aq 'lpa tle'. Te's angwisgan weli astu'teg aq ga'qi maw lugweg aq nigweg. 'Ms't goqwei wel wije'wiji. 'Ms't goqwei weli astu'aq aq maw lugweg aq nigweg. Pa na wije ginu ta'n getlams'tasulti'gw na wije aq Se'suguli wa'qi ula ugs'tqamug. Negm iganpuguit aq mawnugsi'gw. Ilgwenugsi'gw tla'taqatinenu ta'n tel puatg. 'Ms't ta'n te'si'gw ta'n teli gsaltulti'gw aq maw luguti'gw me' pm ml'gigna'latesnu 'gjijaqamijinu aq pm pugwelietesnu. Na.

Piltu mimajulti'gw ta'n Se'suguli ignmugsi'gw

¹⁷ Etna na ugjit ni'n munsailuloq, Gjinisgam ugwisunmg, aq ml'gi tlimuloq, “Mut tl mimajultinew 'st'ge' ta'nig menaq westa'ti'gw. Mo tepawgtinugul negmow ugtangita'suaqanmual aq ma Gjinisgam wesimawgwi.” ¹⁸ Ugtangita'suaqanm eteg' etli oqonitpa'qigtug aq winjigl. Melgesultijig aq metua'taqatijig, mo tleiaulti'gw Gjinisgamewigtug. Negmow mo gegnu pmita'gwi'gw ta'n Gjinisgam tel puatg. ¹⁹ Mo tali el'te'tmi'ti'gw ta'n goqwei tetaputeg aq ta'n mo tetaputenug. Ignmasultijig negmow ta'n tel puatmi'tij. Mu naqita'gwi ta'n goqwe'l tla'taqati'tij winjigl, ewnaso'tlijig, maliamtultijig aq sespeiattulijig.

²⁰ Mut dlo'tigw 'st'ge' negmow! Se'suguli gegina'muapni mimajuinu'g gegnu pmita'new. ²¹ Getletug nutmaioqop ugjit Se'sus. Ta'n tel majulgwaloq tel gnu'tmulg'p na teliaqewei ta'n Se'sus egina'muep. ²² Jigla'si ta'n i' tleiu't'p aq ta'n i' tl mimaji't'p. Ta'n gis sa'q i' tleiu't'p winjigt'pnn. Ta'n goqwei tala'teget'pn mo glu'lgtnug aq uljaqa pemalsin. ²³ Ignmu Gjinisgam pilue'gtn 'gtangita'suaqanm aq 'ggamlamun. Amujpa piltu angita'sin. ²⁴ Ignmu Gjinisgam pilue'gtn awigtij 'gtangita'suaqanm. Ignmasg pilei mimajuaqan 'st'ge' negmewei. Musga'sg ta'n tel gegnu pmien aq ta'n tel sape'win. Amujpa tetapual't Gjinisgam.

²⁵ Mut nugu egs'pugua'tultinew. Amujpa na 'ms't wen telimat' teliaqewei muta 'ms't wije tleiaulti'gw Se'suguli ugtinneg. ²⁶ Ta'n tujiw uggwain, mut ignmatmu uggwaiuti la'lulin elue'utigtug, gatu awna puni ggwain aq apigsgtatulti'gw gesgmnaq na'gu'set gis galqwasiegw. ²⁷ Mut ignmuaw mn'tu gisgulin. ²⁸ Na mimajuinu ta'n i' gmutnep, amujpa naqa'sij ta'n tel gmutnej aq poqji tl lugwej aq 'gtantuj giasgiwewei ugmimajuaqanm ugjit negm aq glaman gisi pgwatutew apoqonmuan ewle'jultiliji. ²⁹ Ta'n telewistun mut e'wmu

glusuaqann asgaiwan piluei. E'we'n pas'g apoqonmatimgewe'l glusuaqann, na telamu'gl unaqaq'lan aq welgwija'll'jig aq ignmuan ta'n tel nuta'j). Na gi'l ta'n telewistun ula'lates negla ta'nig nutasgig. ³⁰ Aq mut gisa'law ewlgwijin wejuli Nisgam ta'n we'jiet Gjinisgameg ta'n tel mimajin muta negm na Gjinisgam nuji ilgwenewet ta'n ignmasg glaman 'gjitmi 'gji'tun gi'l na Gjinisgam un'jann aq wej gnugwasin. Na na'gweg iga'qt'tew ta'n Gjinisgam iga'lugsitesnu lue'uti aq wa'so'q i'mu'titesnu. ³¹ Jigla'tu 'ms't' p'qo'qite'taqan aq taqal'gwija'uaqan. Mut gtu' asgo'tegew, aq mut uggwaiw. Punialisewa, mut ewlimam mimajuinu aq mut gi'gatgamigsiw ta'n pa tuijw. ³² Gat u awna ulm'tu aq nuge'gtej 'ggamlamun ala wen ap igtig. Apigsigtatulti'gw, 'st'ge' Gjinisgam apigsigtugsiwq muta tleiaultioq Se'suguliewigtug.

5

El mimajin ta'n Gjinisgam tel pua'l'sg etl waseteg

¹ Na nige' gilew Gjinisgam un'jang, amujpa na wejo'tmoq tlo'ltinew 'st'ge' negm. ² Gilew 'gmimajuaqanmual amujpa na ilgwenmoqol 'gsaltuaqanigtug, 'st'ge' nige' Se'suguli ta'n teli gsalugsi'gw aq weji np'g'pnaq ugjit ginu. Ujil tetapua'latl ta'n tuijw iga'toqeg ug-mimajuaqanm ugjit ginu. Pa na wijej aq na teli iga'toq mujgajewe'l ignmatimgewe'l patgulmesigaqanigtug.

³ Gilew na Gjinisgam ugtmimajuinung. Mut winsultinew, mut penoqoltinew, aq mut 'ms't' goqwei gaqi gtu tepo'tmnew. Aq maw mut tla'taqatinew ta'n pas'g goqwe'l gisa'laqog igtigig t'la'sultinew gilew wegla tla'taqatigoq. Gat u awna gegnu pmita'igw ugjit Gjinisgam aq sape'ultigw ta'n telteg tla'taqatitoqs'p. ⁴ Mo weltenug gilew wintulgatultinew, ewnasewistu'tinew gisna winewistu'tinew. Awna telteg gilew migwimtultinew Gjinisgam uggelu'lgm aq miwatmuaneu. ⁵ Amujpa gegnu'a'tuloq na mo eimug mimajuinu tleiawigw Gjinisgam ugtelege'wa'gimig ta'n na tela'teget. Ta'n wen tel win mimajij, penoqweig, aq 'ms't' goqwei getu gaq tepo'tg, emtoqwatg ta'n goqwei ugs'tqamugewei, je mu Gjinisgam. Ma tleiawigw Gjinisgam ugtelege'wa'gimig.

⁶ Mut ignmuaw wen lue'wa'ulin ta'n ewnasewistoq. Gjinisgam ugtapulataq ta'nig elistua'titl ta'n tela'taqati'tij. Ta'n teli nawi egs'pugua'l'sg, mut 'gtlams'tuaw! ⁷ Lpa mut wit tlgowaqanasiw na telamugsultijig mimajuinu'g aq mut wit toqwa'law. ⁸ Na gilew pata'taqatioqop aq pa na wijej aq eimu'tioqop oqonitpa'qigtug gat u nige' tleiaultioq Gjinisgamewigtug aq eimu'tioq ugwasetegmg. Amujpa na tel mimajultioq 'st'ge' na mimajuinu'g tleiaultijig Gjinisgamewigtug aq eimu'tijig ugwasetegmg. ⁹ Gjinisgam ugwasetegm ugtinenaq eteg. Ugwasetegm gisa'l'sg tla'tegen ta'n goqwe'l gelu'lg, tetapu'aq, aq gigwajiaq. Na tuijw igtigig mimajuinu'g n'multaq ta'n tel mimajin te'sigis'g pa na wijej aq waseteg wasoqweg oqonitpa'qigtug. ¹⁰ Ujjo'te'n gnu'tmasin ta'n tel tetapua'luj Gjisagamaw. ¹¹ Lpa mut 'lgowaqanasiw ta'n goqwei mo tali ugtapsuninugul ta'n mimajuinu'g tela'taqatijig ta'n tleiawigl oqonitpa'qigtug. Mut wit toqwa'lanew awna musga'tug ta'n goqwe'l tela'taqatijig winjiggl na. (¹² Lpa na 'ntaog'on we'gaw wesgutmn ta'n goqwei gim tla'taqati'tij.)

¹³ Ta'n tuijw 'ms't' goqwei gaq tua'tas'g wasetegigtug, na tuijw ta'n giasgiwewei telo'lti'tij neia's'gt'tew. ¹⁴ 'Ms't' goqwei gaq neia's'gt'tew giasgiwewei Gjinisgam ugwasetegmg. Etna na ugjit wet tluiejig, "Tugwia gi'l ta'n nepan, apaji mimaji gi'l ta'n nepmn, aq na tuijw Se'suguli ugwasetegm lasenmultew aq ignmultew pilei mimajuaqan."

¹⁵ Na glaman gigjo'te'n ta'n tel mimajin. Mut tl mimajiw 'st'ge' ta'n wen mo nestue'igw awna tle'ie'n 'st'ge' mimajuinu ta'n nestue'g muta Gjinisgam geji't. ¹⁶ Apij ula'tega ta'n tel we'gusipgwatun glaman 'gji'jultaq ta'n teli gtlams'tasin muta tetuji elue'ultijig mimajuinu'g nige' na'gwegl. ¹⁷ Mut tl lue'walsiw, pas'g smtug ujjo'te'n gisi gji'tun ta'n Gjinisgam tel pua'l'sg tla'tegen.

¹⁸ Mut musgajueiw esamqaw moqopa'q aq mut 'gtigiew, muta gaq suisga'tultew 'gmimajuaqanm, gat u awna ignmu Wejuli Nisgam ta'n 'gtinneg eig ilgwennulin. ¹⁹ Ta'n tuijw glultultioq usgutmug ta'n goqwei Nisgamewei. Apjiw miwatmug Gjinisgam 'ggamlamunuaq. 'Gtapegiatmug a'sutmaqane'l 'gtapegiaqan wejiaqal Gjinisgam ugtwi'gatigng. Emtoqwalug aq miwatmug Se'sus 'gtapegiaqanigtug. Aq tli'ntu'tigw ta'n Wejuli Nisgam ignmugsiwq 'gji'jaqamijuaq. ²⁰ Apjiw miwatmug Gjinisgam gujjinu ugjit ta'n te's'g goqwei Se'suguli ugwisunmg, muta negm ta'n iganpugutugsi'gw.

Ji'nmug aq ugte'pitemuaq

²¹ Gepmiteltigtig 'st'ge' ta'n tel gepmitelmoq Se'suguli.

²² E'pittut gepmitelmug ingute'jin amujpa na gepmitelm't 'gji'nmum 'st'ge' ta'n tel gepmitelm't Se'suguli. ²³ Muta ji'nm iganpugutuatl ugte'piteml pa na wijej Se'suguli

iganpugutuaji ugtmimajuinung. Se'suguli gisi ugs'tawiapni 'ms't ta'n te'siliji ta'ni getlams'tasultiliji. Negmow pa wije aq negm wa'qi ula ugs'tqamug. ²⁴ Ta'nig getlams'tasultijig gepmitelma'titl Se'sugulial pa na wije e'pite'ultioq ingute'jin amujpa gepmitelm't'gji'nmum ta'n tel mila'tegen.

²⁵ Ji'nmutut ingute'jin amujpa 'gsalu'gte'pitem aq ule'w pa na wije aq Se'suguli teli gsalaj aq ule'waj ugtmimajuinung aq weji np'g'pnaq ugjit negmow. ²⁶ Se'suguli wet tla'teget ugjit gisa'lanew ugtmimajuinung sape'ultinew. Ugglusuaqanml gisi waqama'tuaji uggam-lamunuaq. Ejigla'toqol ugtlue'utiwal pa na wije aq gesispa'tuaji samqwanigtug. ²⁷ Na wet tla'teget ugjit iga'tuanew ugtmimajuinung ugjit negm. Gepmite'tasultijig aq mo goqwei we'jitugsinew amsalteg ugtinnewa'q glaman ugjit negm uli angamusultinew, sape'ultinew aq mo goqwei we'jitugsinew amsalteg ugtinnewa'q. Na. ²⁸ Ji'nmutut, ingute'jin, amujpa na gesalt 'gte'pitem aq weleiat pa wije aq gi'l ta'n teli gsalin ga'qi. Ji'nm ta'n weleiat ugte'piteml weleiasit negm. (²⁹ Lpa mimajuinu mo eliaptmug wa'qi awna mimajuinu wel smsit, aq ango'tg. Elt pa na wije Se'suguli teli angweiwaj ugtmimajuinung. ³⁰ Na weli gji'tu'g muta ginu na ugtmimajuinung aq tleiaulti'gw wa'qi.) ³¹ Etna na ula telueg gelu'lg wi'gatign. "Ji'nm naqalaji ujl aq uggwitl aq toqwa'tijig ugte'piteml. Na tuijw ula tapusijig nige' newgte'jig." ³² Na ula mesgi'g teliaqewei ewi'gas'g Gjinisgam ugtwi'gatign. Gatu ni'n teluei ula glusuaqann maw wesgumajig Se'suguli aq ta'nig getlams'tasultijig. ³³ Gatu getloqo wesgumugsioq ji'nmug aq e'pjjig. Ji'nmutut ingute'jin amujpa na weleiat 'gte'pitem 'st'ge' gi'l ta'n tel weleiasin. Aq Epittut, ingute'jin, amujpa na gepmitelm't'gji'nmuma.

6

Gegnua'tuaji mijua'ji'g aq ungi'guaq

¹ Mijua'ji'jtut telte'g gilew ul jigs'tug gn'gi'gug, muta getlams'tasultioq Se'suseg. Na telte'g giasgiwewei tla'taqatinew. ² Gjinisgam ugt'tplutaqanm telueg, "Gepmitelm gujj aq 'ggjij. ³ Glaman 'ms't goqwei ula'sgt'tew ta'n tele'n gi'l, aq me' 'pgitawsites ugs'tqamug." Etna na ula Gjinisgam teplum'sg.

⁴ Aq gilew gn'gi'gueultioq, mut ewnasimanew gn'januaq gisna gisa'lanew uggwainew. Awna tl neps'tgwal Nisgamewei gina'masuti'gtug glaman jigs'tuatl Gjinisgaml.

Gegnua'tuaji lugowinu'g igani assusit

⁵ Lugowinu'tut, nige' tl lugowoq Se'suguli aq gepmitelmoq. Na tuijw gepmitelmug ta'nig assumugsioq. Jigs'tug aq tla'taqatigw ta'n telimugsioq. ⁶ Mut pas'g tla'taqatinew ta'n tuijw assusit nmugsultinew. Mo na uli angamusultitoqs'p na, gatu awna ul lugutigw ta'n Gjinisgam tel pualugsioq, muta gisteju'g ugjit Se'suguli. ⁷ Lugowinu'tut ul lugwatmug 'lgoawaqan aq nespi ulgwijultigw, muta wet tl lugowoq Gjinisgam, mo pas'g ugjit 'gtassusitemuaq. ⁸ Migwite'tmug Gjsaqamaw apangituataq ta'n te'siliji mimajuinu'g tlia gisteju'ultioq, lugowinu'ju'ultioq, gisna assumultioq. Apangitugsitogs'p ta'n tel gelu'lg 'gtlgoawaqanual gisa'tuoqop.

⁹ Igani assusultioq, puni ewle'iug uglugowinu'jmg awna ule'iug. Migwite'tmug gilew maw 'glugowinu'jmg aq 'ggistejumaq tleiaultioq wije assusit wa'so'q. Negm 'ms't wen wije tele'watl. Ta'n te'silitl ilsumatal ta'n tel te'pmlj.

E'we'n na ml'gigno'ti ta'n Gjinisgam ignmasg ugjit liga'sites ta'n tuijw mn'tu matn'g

¹⁰ Na nige' ugtejgewei ta'n weji wi'gmuloq. Etna na ula. 'Gml'gigno'timuoq amujpa na wejiaq Gjsaqamawigtug. Mawigna'q ugml'gigno'tim 'gtinnewa'q eig, gilew ta'n getlams'tuoq, gatu amujpa ignmu ugml'gigno'tim'g wet sapu tl lugwet gi'leg. ¹¹ Ta'n tuijw sma'gnis ilajij matnaqqewaqan amujpa nasa'toqol sma'gnisewe'l aligal, glaman ma wissuignemam't. Gjinisgam ignmasg ml'gigno'ti ta'n wissuignemates mn'tu. Amujpa apji gis-gajugtuatal ta'n wen getantl. E'we'n ula ml'gigno'ti wissuignem't mn'tu ta'n tuijw wejo'tg gistesgulin aq gisa'lultew pata'tegen. ¹² Muta ma ginu matnalgwig mimajuinu'g gatu awna matnug ta'n wen mo nemia'gw Gjimn'tu aq ugtansale'witewg, gaqaisg nemegtejig. Negmow geggunmi'tij ml'gigno'ti ula ugs'tqamu aq maw musigisg weji wissuignemugsig'gw. ¹³ Nige' smtug ugsua'tu Gjinisgam ugliga'sutim aq e'wm na ml'gigno'ti ignmasg'p. Ta'n tuijw metue'g na'gweg iga'q, na tuijw gisipugututes aq mo wissuignemugsin ta'n tuijw mn'tu ugtapsu'gwa'tugsin, aq wejo'tg gistesgulin. Ta'n tuijw matnaqqewaqaq gaqiaq ma wissuignemugsin.

¹⁴ Ta'n tuijw sma'gnis ilajit matnaqqen ta'n tli psugatew, seg'pisit ugtispisun. Gji'tu Gjinisgam ugteliaqeweim aq e'wmn ugjit apoqonmasg. Na sma'gnis elt nasa'toq gasawo'q ugpugunei. Elt gi'l gisi igalsites ta'n pas'g goqwei mn'tu tli psu'gwa'tuates ta'n apji majulgwatmun Gjinisgam uggi'gwajiaqewe'm. ¹⁵ Sma'gnis nasgwaq sma'gnisewe

umugsng. Apji gisgaje'ien ugjit tlimanew igtigig na gelu'lg agnutmaqan ugjit na wantaqo'ti ta'n Gjinisgam ignmugs'gw 'ggamlamuninaq. Mo gis tla'tegewn na, pa na wije'i aq sma'gnisg ta'n mo umugsng nasguawgw. ¹⁶ Sma'gnis wesua'toq ugliga'sutim. Gi'l apji ml'gi gtlams'tasin aq mut megtmun glaman gisi gtuapsites ta'n tujiw mn'tu wet nu'gwal'sg. Pa na wije'i aq pemanglejig 'tqa'mug eltaqam'sgig, gatu ta'n siaw ml'gi gtlams'tasin uli angweiultew. ¹⁷ Sma'gnis nasa'toq ugta'gusn gasawo'gwei napawgiji'tewei ugjit un'ji. Amuj migwite'te'n te'sigis'g, "Gjinisgam gisi ugs'taw'sg". Na teli igalsin 'gtangita'suaqanm. Sma'gnis wesua'toq espo'qas'g. Wejuli Nisgam ignmasg'p. Gjinisgam ugglusuaqanml. E'wm pa na wije'i aq espo'qas'g glaman gisi wissuignemates mn'tu. ¹⁸ Tla'tega 'ms't goqwei a'sutmaqanigtug. Pipanim Gjinisgam apoqonmulin. Ta'n getu tliaq a'sutma ta'n Wejuli Nisgam elgwen'sg. Etna na ugjit apji gisgaje'ien aq mut siwiew. Apji a'sutmesew 'ms't Gjinisgam ugtmimajuinung. ¹⁹ Elt a'sutmesewites ugjit ni'n glaman Gjinisgam ignmuitew gelu'lg glusuaqan ta'n tujiw gisgaje'ian glusin, aq ta'n tujiw glusia'n ml'gita'tes aq gnuatua's ta'n goqwei Gjinisgam agnutmaqan ta'n menaq geitas'gtug. ²⁰ Etna na ula ugjit Gjinisgam ugglusuaqanml ni'n i' algimim'p, we'gaw nige' laplusang pisi. A'sutmesewigw glaman ml'gita'tes ta'n tel glusi 'st'ge' ta'n telgitasi.

Nige' pem gaqawi'g'g ugtwi'gatiqn

²¹ Tigigus, ginu 'gjignaminu Gjinisgamewigtug, melgi lugowatl Gjisaqamawul. Agnutmugsitoqs'p ugjit ni'n glaman gilew 'gji'tutoqs'p ta'n ni'n telei. ²² Etna na ugjit elgim negm tlimulinew 'ms't ta'n te'sieg ta'n telo'ltieg glaman ulgwitt'tal 'ggamlamunual.

²³ Gjinisgam gujju aq Gjisaqamaw Se'suguli etamgig ignmugsinew wantaqo'ti 'ggamlamunuaq. Etamgig ignmugsinew na ml'gigno'ti ugjit 'gsalanew ta'n te'sijig a'sutmewinu'g. Etamgig ignmugsinew ta'n teli lita'sualatoqs'p Gjinisgam aq Se'suguli. Na tliaj! ²⁴ Etamg Gjinisgam ul'telmugsinew 'ms't ta'n te'sijig ta'n 'gji'tmi 'gsala'titl Gjisaqamawminu Se'suguli. Negmow ta'n apji gsala'tital. Na tliaj! Glapis ap nemulloq Poligap.

**Na wi'gatign
ta'n Poligap ewi'gmuaji
Pilippiewaq
Gegnugwataqan ugjit ula wi'gatign**

Na gjigan Pilippi eteg ogwatnug maqamigew teluisig Masetoniaewa'gig. (Nige' gisgug teluisig, Gli'gewa'gig. Eteg na mawi ms'gi'g maqamigew teluisig Iulop.)

Poligap gis pestunmuapni na mimajuinu'g na'te'l aq eimu'tijig ta'nig getlams'tasultijig Westaulgeg.

Nige' Poligap wet pija'lut lapusang ugjit ta'n tel pestunmn. Getu' miwa'laji a'sutme'winu'g apoqonmating ta'n teli a'sutmessewa'titl aq ta'n teli ignmua'titl suliewei. Elita'sit pugjig assumsin glaman siaw pestunmn na gelu'lg glusuaqan ta'n pas'g tami. Gatu weli gji'toq etug ne'pa'iten.

Telimaji a'sutme'winu'g, "Ml'gito'ltigw. Nisgam wel'telmugsioq aq ignmugsioq tli gt-lams'tasultinenu Westaulgewigtug. Westaulg welmaje'g'p aq Poligap welmaje'g aq etug Pilippiewaq elg ulmajo'ltitaq gatu ul'ta'sultinej muta gelu'lg glusuaqan siawapegs'g."

Eteg metue'gl na mawio'mi Pilippieg muta ta'sijig teluejig, "Amujpa jigs'tmnew Mowis ugt'plutaqnm aq lugwatasultijig ugjit ugs'ta'tinew." Gatu mo telianug. Westaulg gis gaqa'toq ms't goqwei ugjit ugs'ta'tinew.

Poligap wel'ta'sit ta'n Pilippiewaq gis tla'taqatijig ugjit negm. Teluet, "Wej gnu'tmasi ugjit tetapua'lugin ugjit ta'n goqwei geggunm. Mu weji glusiw ugjit ewle'juaqan muta gisi gnu'tmasiap ta'n tel milei 'lnuite'tmn."

Migwimaji, "Amujpa uli agnutma'tioq aq ul lugutioq aq sespeteltutioq."

Amujpa tlo'lti'gw st'ge' Westaulg.

Gesgmaq ugs'tqamu gisita's'gtugweg Se'suguli na Westaulg gis eig'p aq wijei Nisgame-wit 'st'ge' ujil aq wijei teli espe'gig. Gatu mo gennmug ta'n goqwe'l negmewe'l. Awna Westaulg teli ul'te'g naqteg ugt' pung wa'so'q ta'n mawi espe'g aq ms't sitatug iga'toqopneg. Lugowinu'juip ugjit ujil aq mimajuinu'alsip. Tel neps'tgwa'sip aq jinnmuip ula ugs'tqamug.

Ta'n goqwei ewi'gas'g ula wi'gatignug

Mawi ul'ta'sultijig Poligap aq Pilippiewaq (1.1-11)

Gepmitelm Nisgam ta'n tel mimajin (1.12-30)

Westaulg musga'tugsi'gw ta'n tlo'titesnu. Mut tla'ta'sultigw me' gelu'sulti'gw aq igtigig (2.1-18)

Wesgumaji Timotial aq Eaplotaitusal. Etug elgimaji Pilippieg (2.19-30)

Mimajuinu'g gigwajia'titaq Gjinigamewigtug ta'n teli gtlams'tasultijig Westaulgewigtug (3.1-4.9)

Poligap miwa'laji Pilippiewaq ta'n goqwei petgitma'tipnn (4.10-20)

Ugtejgewe'l glusuaqann (4.21-23)

*Poligap ugtwi'gatiqn ewi'gmuaj ta'nig getlams'tasultijig
Pilippieg*

¹ Nige' ni'n Poligap epa'si aq ewi'gmuloq Gjinisgam ugtmimajuinung, ta'n wigul-tioq na 'gjigan Pilippi. Ewi'gm ula wi'gatign ugjit 'ms't gilew ta'n getlams'tasultioq Se'suguliewigtug maw 'gpattia'smuoq aq ta'nig ilgwenngusioq aq ta'nig apoqonmua'tiji. Ni'n aq Timoti ta'n elugo'lg't Se'suguli wel'ta'sualneg aq elgitmuleg ula wi'gatign.

² Etamg't Gjinisgam Gujiniu aq Gjisagamaw Se'suguli ul'telmuginsinew aq ignmuginsinew uggelu'lgmuow aq wanta'qo'ti 'ggamlamunuaq.

Ni'n Poligap a'sutmesseuloq gilew Pilippiewaq

³ Ta'n te's migwitelmuloq miwatmaq Gjinisgam Gisiteget ta'n elugo'ug ugjit 'ms't ta'n te'sioq. ⁴ Aq ta'n te's a'sutmesseuloq welgwitg 'ngamlamun. ⁵ Miwatmaq Gjinisgam ta'n teli uli apoqonmuioqop 'ntlgoawaqan, ta'n tel lugweiap pestunmn Gjinisgam gelu'lg ugtagnutmaqanm. Maw luguti'gup ula ugjit gelu'lg agnutmaqan, mujga amgwes poqji gtlams'tasultioq glapis nige'. Etna na ugjit welgwijin ta'n teli a'sutmesseuloq. ⁶ Gjitm geitu Gjinisgam ta'n pog tl lugwatg gelu'lg lugowaqan 'gtinnewa'g siaw tla'teget glapis gaqa'tuog. Gaqa'tutew ugtlgowaqan 'gtinnewa'g ta'n tujiw Se'suguli apaja'sitew. Etna na ugjit welgwijin ta'n teli a'sutmesseuloq. ⁷ Na telteg ugjit ni'n na tl migwitelmulinew muta apji mawi gsiteelmuloq. Na telgwitg 'ngamlamun ugjit gilew. Gjinisgam wel'telmit aq ignmuit na ml'gigno'ti ugjit musga'tuan Gjinisgam ugtagnutmaqanm teliaq aq telimgig igtigig mimajuinu'g ugjit Se'suguli. Na tela'tegei nige' ta'n tel pisi lapusang, aq elt tela'tegeiap

ta'n tujiw assumisianeg, aq maw gilew maw ugtmu'gup, 'ms't ta'n te'si'gw. ⁸ Telimuloq teliaqwei, ta'n tel ma'muni gsaluloq, wejiaq Se'suguli ugglamlung. Gjinisgam geitooq na teliaq.

⁹ Ni'n teli a'sutmesseuloq me' pmi gsaltultinew. Etawaqtmaj ugjit me' ma'muni gji'jianew Gjinisgam ugtms'tuo'tim aq ne'tata'suaqanm glaman me' pmi gsaltultitoqs'p aq je me' gigwajageweigtug. ¹⁰ A'sutmesseuloq apjiw uli ns'tmnew giasgiwewei ta'n goqwei tetaputeg aq ta'n goqwei mo weltenug. A'sutmesseuloq glaman gisi mgntoqs'p ta'n goqwei mujgajewei, aq ma opliapti'gmat igtig ta'n tel pmien. Na tujiw ma amsalteg we'jitugsiwoq ta'n tujiw Se'suguli 'pgising. ¹¹ A'sutmesseuloq ugjit apjiw ula'taqatinew aq gegnu pmita'new. Se'suguli na negm ta'n gisi ignmugsiog na ml'gigno'ti tla'taqatinenu. Na tujiw mimajuinu'g gepmitelmatag aq miwatmuataq Gjinisgam. Na tliaq.

Gepmitelm Gjinisgam ta'n tel mimajin

¹² Nigmatut, pualuloq 'gji'tunew ta'n goqwei teliaqap ugjit ni'n pegwatas'g ma'mun se'sa's'g na gelu'lg agnutmaqan. ¹³ Ta'n gis tliaq ta'n te'sit sma'gnis aq 'ms't ed lugutijig elege'witewo'guomg aq wen tepaw wigultijig geitu'tij ni'n laplusang pisi ta'n tel lugo'g Se'suguli. ¹⁴ Je tlia laplusang pisian, ni'n siaw pestunmatm aq me' siawa'tu gelu'lg agnutmaqan. Pegwataqig ta'nig pestunmu'tijig ma'muni lita'sultinew Gjisaqama'wul. Mu jipasulti'gw aq me' pem ml'gito'ltijig te'sigis'g ta'n tel pestunmatmi'tij gelu'lg agnutmaqan. Na.

¹⁵ Getletug eimu'tijig ta'nig pestunmatmi'tij gelu'lg agnutmaqan ugjit Se'suguli muta wisgual'lijig ta'n Gjinisgam teli e'wiy ni'n aq gelu'lg wisun getu l'ta'sulti'tij. Gatug igtig eimu'tijig ta'nig wel'telmijig aq siaw pestunmatmi'tij, ¹⁶ ta'n teli gsala'tij Gjinisgam aq maw ni'n. Na tla'taqatiji muta geitu'tij na wej pisi laplusang muta Gjinisgam ignmuip ni'n na l'gowaqan musga'tuan na gelu'lg agnutmaqan wejiaq Gjinisgamewigtug. Geitu'ti'tij na wet l' pestunmu'tijig. ¹⁷ Gatug negmow ta'nig wisgual'lijig aq gelu'lg wisun getu l'tasulti'tij, pestunmuatitl Se'suguli muta igan getu l'ta'jig. Weji pestunmu'tijig tel'ta'sultijig negmow ta'n teli ula'taqati'tij gisa'litaq me' gitnme'wi na ge's laplusang pisi.

¹⁸ Gatug mo na tale'nug. Ni'n siaw ulgwijin ugjit na, muta 'ms't tami Gjinisgam ugglusuaqanm ugjit Se'suguli siaw pestunmatmi'tij ta'n tel we'gusipgwatu'tij. Mo tale'nug ta'n goqwei ugjit pestunmatmi'tij, tetuji ulgwijin ugjit na. Aq siawi ulgwijintes ¹⁹ muta ni'n geitu 'gtaqqasites laplusang ta'n teli a'sutmessewioq aq ta'n teli apoqonmuj na Wejuli Nisgam. ²⁰ Gnnin ta'n goqwei eteg 'ngamlamun aq na tel melgugtm aq melgi puatn. Etna na ula. Mo getu ntaqo'qonalsiw ta'n tel lugo'g Gjinisgam. Na telgwit 'ngamlamun. Apjiw gisgaje'tes ml'gita'n 'pjiliw nige', aq mo me'se glusin ugjit Se'suguli. Apjiw getu gepmitelmates Se'suguli ta'n 'ms't goqwei tla'tegei aq ta'n teli angita'si aq ta'n tel mimaji aq tlia pa ne'pa'img. ²¹ Ni'n ta'n tel mimaji na me' piam lugowa's Se'suguli, gatug ne'pa'img me' naji wijitgweiwa's Se'suguli wa'so'q. ²² Pa na siaw mimajin me' pugwelgig mimajuinu'g gis la'la's Gjinisgamewigtug. Mo gisita'siw ta'n getu tla'tegei. ²³ Lpa etuiw wejiugtnug. Mo geitu ta'n tami liei. Na we'gwi 'gtu jigla'si ugs'tqamug aq getu wijitgweiaq Se'suguli. Me' ma'mun glu'lg'tew ugjit ni'n. ²⁴ Gatug me' piam glu'lg'tew ugjit gilew siaw mimajin, me' gis siawi apoqonmultoqs'p. Na maw tliaq. ²⁵ Ni'n tel'te'tm na, aq geitu siawqattes ula ugs'tqamug. Wijitgweultoqs'p ugjit ulapettoqs'p 'ms't ta'n te'sioq. Ajitmg apoqonmultoqs'p ta'n igan tli lta'toqs'p ta'n teli gtlams'tasultioq aq ta'n teli ulgwijultioq. ²⁶ Glaman ap ta'n tujiw wijitgweuloq pajiji ulgwijultitoqs'p Gjinisgamewigtug muta negm westawip aq mo wet ne'pa'im'tt'p. Miwatmuatoqs'p aq gepmitelmatoqs'p Se'suguli na Westaulg.

²⁷ Ta'n getu tliaq gegnu pmita'gw ugjit gepmitelmug Se'suguli aq gelu'lg agnutmaqan. Na tla'taqati'gw glaman 'pgisinan ap nemulloq gisna mu 'pgisinaan, nutma's ta'n tel melg'pugu'tmoq. Melgugtnug newgte' ta'n teli angita'sultioq aq gilew mawugtug ta'n tel matnoq mn'tu glaman mimajuinu'g ml'gi gtlams'tmu'titaq gelu'lg agnutmaqan. ²⁸ Mut jipalanew ta'n wen getanugsiog. Apji ml'gito'ltigw. Ula musga'tuooq negmow wisuignamaten aq gilew matta'toqs'p muta negm Gjinisgam apoqonmugsiog ta'n teli wisuignemoq. ²⁹ Gjinisgam wel'telmugsiog aq ignmugsiog tli gtlams'tasultinew Se'suguliewigtug aq elt ignmugsiog ulmajo'ltinew ugjit negm glaman gelu'lg agnutmaqan me' la'tutoqs'p un'jig aq glaman mimajuinu'g ml'gi gtlams'tasultitaq gelu'lg agnutmaqan. ³⁰ Gis nutmaioq siaw matnoq mn'tu 'st'ge' ta'n tel nemioqop gis i' matneg'p ta'n tujiw wijitgweuloqop. Na teliaq gatug nige' elt gilew matnoq. Na toqo mawugtug na mn'tu.

2

Mut pas'g gi'l 'ngutitelsiw awna sespetelm igtigig

¹ Getloqoq na gatu giwnaqajewei Se'suguli eig 'gtinnewaqaq pegwalugsioq mlgitoltinewa aq gegnu mimajultinewa muta getlams'tasultioq negmeg. Apgnuwa'lugsioq ta'n teli gsalugsioq, ignmugsioqop Wejuli Nisgamli wijitgweiugsioq. Mawnutultioq muta negm eig 'gtinnewaqaq. Ewiliteltultioq aq mawi gsiteltultioq. ² Etna na ugjit munsainnoq telo'tioq pa wijei aq Se'suguli. Ulaal newgti angita'sultigw na teli gsalug igitigig. Sespeteltultigw pa wijei aq Se'suguli teli gsalugsioq. Ul'te'tmug aq mawi ul lugutigw muta getu tla'taqatioq ta'n Gjinisgam tel puatg. Na tujiw pajiji ulgwijintew 'ngamlamun aq gtapegietew 'njijaqamij. ³ Etna na ugjit munsainnoq tele'ioq pa wijei aq Se'suguli aq mut pas'g gi'l lugoqsiw. Mut lugwatmu goqwei pas'g nmugsin glaman gisi ugji unaqqinuetsg. Mut espitelsiw ta'n tele'aj igitigig aq mut tl'ta'siw gi'l me' gelu'sin je mu esgwia'tijig. ⁴ Etna na ugjit munsainnoq mut pas'g gi'l 'ngutitelsiw aq angweiasiw gatu elt sespeteltultigw aq mawi apoqonmatultigw. ⁵ Na wijei teli angita'sultigoq ta'n Se'suguli teli angita'sip. Tleie'n aq tla'tega ta'n Se'suguli gis tla'tegep. ⁶ Gesgmnaq ugs'tqamu gisita's'gtinugweg:

Se'suguli gis eig'p

aq wijei Nisgamewit 'st'ge' ujil

aq wijei teli espe'gig.

Gatu mo gennmug ta'n goqwe'l negmewe'l.

⁷ Gatu awna negm Se'sus

teli ul'te'tg'p naqt'g ugt'pung wa'so'q

ta'n mawi espe'g aq 'ms't sitatug iga'toqopneg

aq lugowinualsip ugjit ujil

aq mimajuinualsip.

Tel neps'tgwa'sit aq ji'nmuut ula ugs'tqamug.

⁸ Naqt'g ugt'pung wa'so'q

ta'n mawi espe'g,

aq gaq jigs'tuapnn ujil

we'gaw ta'n teli np'g'p

aq ne'po'teg gujjieweigtug.

⁹ Etna na ugjit Gjinisgam weji unaqa'lapnn

ta'n mawi espe'g wa'so'q

aq ap ignmuaj ugt'pung ta'n mawi espe'g

aq wisun ta'n maw gepme'g

je mu ta'n pas'g wen ugwisunmg.

¹⁰ Etna na ugjit

'ms't wen el nutgul'pa'sital

aq emtoqwalatal Se'susal.

'Ms't wen ta'n eimu'tijig

wa'so'q aq ugs'tqamug,

aq ta'nig gis nepu'tipnig

aq ta'n mn'tu'l majulgwala'tipnn,

'ms't wen amujpa gepmitelmatal

Se'sugulial na Westaulg.

¹¹ Aq 'ms't wen thuetew mimajuinuigtug.

“Se'suguli, gi'l na Gjisaqamawin

aq mestai assutegen.”

Ula gepmitelma'tital Gisitegelitl, Se'sus ujil. Na.

Amujpa gegnu pmita'ioq glaman alata'sultioq

ta'n eimu'ti'tij pa wijei aq gloqoweig

wasoqoltijig musigisgetug

¹² Nigmatut, ta'n mawi gsaluloq, apjiw jigs'tuioqop ni'n ta'n tujiw wijitgwe'no'q aq me' naji glu'lg'tew ma'mun jigs'tuioq ta'n tujiw mu wijitgweiuloq. Na teliaq aq amujpa na weli ango'tmoq ta'n i' tlimuloqop. Westaugasioqop Gjinisgam, toqo attignita'igw glaman ula musga's'g ta'n tel mimajultioq te'sigisgug. Mut awan'ta'sultinew menaqana'tioq, me' apji lita'sultigw Gjinisgamewigtug aq me' ul lugowug negm glaman gepmitelmugsitoqs'p.

¹³ Gjinisgam etl lugwet 'gtinnewaqaq gisa'lugsioq ugjit jigs'tmnew aq ul'te'tmnew ta'n negm tel puatg aq gisa'lugsioq gis tla'taqatioq.

¹⁴ Ta'n tel gaqaisg mila'taqatioq mut musgu'ta'tinew gisna gi'gaita'new, ¹⁵ glaman waqame'gl 'ggamlamunual, aq ma opla'taqatiwoq aq ma ansalteg we'jitugsiwoq. Gilew na Gjinisgam un'jang, ta'n gigwajia'tioq. Eimu'tioq ugs'tqamug ta'n mimajuinu'g mo gelu'sulti'gw aq i' opla'taqatijig aq mawi gtantaqatijig aq mawi waqjuigultijig. Gatu gilew amujpa gegnu pmita'ioq glaman alata'sultioq ta'n eimu'ti'tij negmow pa wijei aq gloqoweig

wasooqoltijig musigisgetug tepgig. ¹⁶ Amujpa telimjig na gelu'lg agnutmaqan ta'n gisi ugs'tawi'gutaq. Pa na tela'taqatioqos na weji me'gitemuloq ta'n tujiw Se'suguli 'pgising. Musga's'gt'tew ta'n tel we'gusipgwatu 'ntlgoawaqan mo pisuiw attigna'siwap.

¹⁷ Apoqonmuloqop ta'n teli gtlams'tasultioq Gjinisgamewigtug aq nige' gilew iga'tuooq 'gmimajuqaanmual elugowoq Gjinisgam. Ula ta'n tela'taqatioq pa na wijej aq nat goqwei pegisituooq aq iga'tuooq patgulmesigaqanigtug ugjit ignmanew Gjinisgam. Pa na nige' ne'pa'imgs. Pa na wijej aq angua's'g ta'n goqwei gelu'lg ugjit ta'n gi's gisi ignmoq Gjinisgam aq me' glu'lt'ew. Pa na lliat'ew wel'ta'si aq puatmuloq gilew ul'ta'sultinew. ¹⁸ Pa na wijej amujpa na gilew wel'ta'sultioq aq pegwatuooq ul'ta'sin aq mawi ul'ta'sultitesnu. Na.

Timoti aq Epaplotaitus

¹⁹ Gjisaqamaw Se'sus tli ul'te'g ma 'pgije'nug getu 'lgima's Timoti ta'n eimu'tioq. Na tujiw gisi ulgwijintes ta'n tujiw nutmaian ta'n gilew telo'tioq. ²⁰ Negm na pas'g newgte'jit ta'n wijej telgwijin 'st'ge' ni'n aq 'gjitm sespetelmugsioq gilew. ²¹ 'Ms't wen igtig pas'g newgtitelsit aq sespetelsit. Mo tali el'telmaqul ta'n gis tl lugowatal Se'sugulial. ²² Gilew geituoq Timoti ta'n i' tl lugwep aq ugtlugowaqan tepawgtig. 'St'ge' mijua'ji' tel wit tlugweti'tij ujji na negm wit lugwe'ieg'p ni'n ugjit na gelu'lg agnutmaqan, glaman me' pugwelietaq ta'nig getlams'tasultijig aq je me'. ²³ Getu' 'lgim'g ta'n eimu'tioq ta'n teli nqase'g gis tla'tegeian. Ta'n tujiw gisi gji'tuan ta'n goqwei tla's'gt'tew ugjit ni'n smtug 'lgima's. ²⁴ Aq elt ni'n getu liei ta'n eimu'tioq ta'n teli nqase'g gis lia's, Gjisaqamaw, negm tli ul'te'g.

²⁵ Na tujiw gisita'sianeg, na tujiw gisite'tm 'lgiman na ji'nm teluisit Epaplotaitus gilew ta'n eimu'tioq. Negm na 'gjignaminu Gjinisgamewigtug muta wijej teli gtlams'tg Se'suguliewigtug. Gis toqo lugweieg'p aq tapusieg'p matng'tt'p mn'tu ugjit Gjinisgam. Mo gis jugwita'woq glaman elgimoqop ugjit apoqonmuin, 'gt'punuwo wesua'tugsioq. ²⁶ Na we'gwi 'gtu nemugsioq 'ms't ta'n te'sioq, ma'muni asga'aj ta'n tujiw nutma'tioqop ta'n teli gsnugwap. ²⁷ Getletug tetuji ma'muni gsnugwaj aq maw suel nepg'p, pas'g Gjinisgam ewlitemat' aq mo pas'g negm gatu elt ni'n ewlitemat' aq pe'gw ta'n telgi'g'p ulmaita'suaqan. ²⁸ Ap me' nige' aji munsai ta'n teli 'lgim'g gilew ta'n eimu'tioq, glaman nige' ap ul'ta'sultioq'p ta'n tujiw ap nemioq negm, aq ni'n ta'n teli ulmaita'si gaq jigla's'g. ²⁹ Wel'ta'sual'g't Epaplotaitus muta maw wijej teli gtlams'tasit Gjisaqamawigtug 'st'ge' ginu aq ul'ta'sultigw. Gepmitelmug na telamugsultijig mimajuinu'g. ³⁰ Muta iga'toqop ugmimajuqaanm aq suel nepg'p ta'n tel lugowaj ugjit Se'suguli. Na 'ms't tela'tegep glaman negm apoqonmuitew ta'n tujiw gilew mo gis apoqonmuuiwoq.

3

Mimajuinu'g gigwajia'titaq Gjinisgamewigtug ta'n teli gtlams'tasultijig Se'suguliewigtug

¹ Gesgmaaq gaqa wi'gigew, 'njignamtug, telimuloq, ul'ta'sultigw ta'n Gjisaqamaw gis tla'teget ugjit gilew. Mo 'lgowaqana'linug minu tluen ta'n goqwei gis wi'gmuloqop, muta na tujiw angua'tu ugjit gilew ta'n teli apoqonmuloq. ² Ango'tmug negla ta'nig winjiggl tela'taqati'titl. Angweiuq wegla ta'nig telua'tiji aq gegina'mua'tijig amujpa na ji'nmug lugwatasultijig ugjit ugs'ta'tinew. Ango'tmug muta gawasga'tu'g gelu'lg agnutmaqan Nisgamewei aq opl gina'mua'tijig. Munsaiwa'tiji majulgwatmnew 'tplutaqan Lesui'pewei'ug ugjit ugs'ta'tinew. Pas'g gisi ugs'ta'tinew ta'n tel jiglita'igw elue'utigug. Lugwaluj wa'qi gatu mu ugga'lamunual aq ugtangita'suaqanmual. ³ Mo na negmow gatu awna na ninen ta'n gis giasgiwewei mesnme'g ta'n wen tel lugwaluj. Wejuli Nisgam 'gtinneg eig aq apoqonmugsioq naqa'sin ta'n tel pata'taqatioq. Apoqonmugsig'w ta'n tli emtoqwalug Gjinisgam aq wel'ta'sulti'gw muta tlei'auli'gw Se'susewigtug. Mo ginu elita'sultigw ta'n goqwe'g gis tla'taqatitesnu ugjit ugs'ta'tinenu. Mo elita'sultigw ta'n pestie'umi'ti'gw gisna ta'n tmsn'nenu gaqinal, ugjit ugs'ta'tinenu. Gatu elita'sulti'gw ta'n Se'suguli gis tla'teget ugjit ginu. ⁴ Pa na wen gegung's ml'gigno'ti ugjit gisi ugs'tawi'siten. Etna na ni'n. Gatu igtigig gisi ugs'ta'ti'g ta'n telo'lti'tij. Etli angite'tm ni'n gis tla'tega's. ⁵ Ni'n na Lesui'pewa'ju. Poqtaqiei 'Nnui. Elugwatasiap ugumulinewei na'gweg gisi ugs'tamuianeg. Gn'gi'gug g'g'g' Lesui'paq. Wettaqieie'g na 'Nnu'g wetapegsultijig giasgiwewe'gig Penjaminewaq sa'qawe'gig. Penjamin na newgte'jit na newgtisgegsijig je ta'pu uggsiw'g Isle'loq. We'gaw tleiawiap Palasiaq ta'nig tel gina'mua'tiji mimajuinu'g ugjit gigji jigs'tmi'tij 'ms't Lesui'pewei'ug 'tplutaqan aq ta'n telo'lti'tij, aq na 'ms't tela'tega'p. ⁶ Tel ml'gite'tmap ma'munjew aq ma'muni amasgipnig ta'nig getlams'tasultijig. Ta'n goqwei telteg Lesui'pewei'ug 'tplutaqan majulgwatma'p giasgiweweigtug aq glapis ugtejgewei. Mo amsalteg weji'tuwi'tigw ni'neg 'tplutaqanigtug. ⁷ Pas'g na ta'n te's'g goqwei wesgutm ta'n newgt tel'ta'siap tepawgtig'p, nige' gaq jiglo'tuangl 'ms't glaman gis lita'sites pas'g Se'suguli. ⁸ Na teliaq aq 'ms't goqwei mo tepawgtinug ta'n teli angaptmu. Ta'n goqwei pajiji gelu'lg,

etna na ula 'gji'jiaj Se'suguli aq toqwa'tun negm. Je tlia mo wen te'pmug ta'n teli gji'jiaj. Negm na Gjsaqamaw ta'n ilgwennit. Ni'n iga'tu sitatug 'ms't goqwei aq tel gitm pa na wijei aq mo goqwei glaman ni'n tleiwawites Se'suguli. Na me' tepawgtig. ⁹ Aq ni'n ngute'jitesnen negm na Se'sus toqwe'ieg. Mu nugu elita'siw ta'n tel getlamiei ni'n ta'n gis tepiaq tetuji gelu'si muta jigsitm Lesui'peweiei 'tplutaqan gatu awna nige' ta'n teli gtlams'tasi Se'suguli na nige' getlamiei ta'n Gjinisgam tel nemi'j. Negm gisa'lugsi'gw gtlamia'tinenu, ginu ta'n teli gtlams'tasulti'gw Se'suguli ugjit ugs'ta'tinenu. ¹⁰ Iga'tu sitatug 'ms't goqwei aq tel gitm mo tepawgtinug. Pas'g newgte' ni'n we'jitu ta'n tepawgtig. Etna na ula 'gjitmi 'gji'jian Se'suguli aq weji gji'tun ta'n tel mawignağ ugml'gigno'tim wet sapu tl lugweg ni'neg aq gawasga'tuit. Na ml'gigno'ti ta'n Se'suguli geggung ta'n apaji minunsip ta'n tuijw gisi np'geg. Te'sigisg'g 'gtu iga'tutes ta'n ni'n tel puatm glaman lugo'g't ta'n Westaulg tel puatg ugjit apoqonmuan igtigig, pa na wijei aq negm telpa'teğeg, je tlia tetuji gitnman aq tli npmn st'ge' negm. Sitatug iga'toğ ugmimajuagañm 'npmn ugjit ginu. ¹¹ Na elita'si Gjinisgam aq geitu ta'n tuijw 'np'tes minua'litew aq wijew'witew.

Iganita'nej ugjit msnmneni iapjiwewei mimajuaqan wa'so'q

¹² Mu ni'n teli ugsualsiw gis ula gaqategeianeg aq gis sape'wi. Gatu awna wejo'tm siawi igana'si ugjit gisapsgnmm mimajuaqan wa'so'q, muta gis Se'suguli pegwalitağ aq eli gtu-apsin negmeg. ¹³ Wijigatulti'gw, mo tel'ta'siw gis ula gaqategeianeg. Newgte' ta'n teli tegei etna na ula. Awan'ta'si ta'n goqwei ugeğeg ni'nneg eig aq munsai ta'n tel wejgu sipgwatun gisapsgnmm ta'n goqwei wejgu'aq, iapjiwewei mimajuaqan wa'so'q. ¹⁴ Pa na wijei aq nuji igatne'wet siawi angapteg ta'n eliej aq tegpaqa'sit glaman gisi ugtete'getew. Pa na wijei ni'n siawi angamg Gjinisgam ta'n igana'si glaman 'msnmm iapjiwewei mimajuaqan wa'so'q. Gjinisgam wigumip ugjit 'msnmm wet sapu tl lugwet Se'suguli ta'n gis tla'tegelitl.

¹⁵ Telteg 'ms't ta'n te'si'gw na wijei tla'taqatinenu, 'ms't ta'n te'si'gw giğwaji majulğwalug Se'suguli. Gatu eimu'tijig ta'sioğ ta'nig piltuita'sultijig. Gjinisgam na negm ta'n menaqa gnuat'uaatq ta'n tla'taqatinew. ¹⁶ Ta'n getu tliaj siawi igani 'lta'nej Gjinisgamewigtug. Siaw majulğwatmnej ta'n telğitas'g, na wijei gina'masuti ta'n tel majulğwatmu'g glapis nige'. Na.

¹⁷ Wijigatultioğ, gilew ta'nig getlams'tasultioğ, siaw majulğwali ni'n ta'n goqwei gis tla'tegei. Ta'n goqwei gis tla'taqatieg musga'tueg giwnağajewei ta'n tla'taqatigoğ, glaman tla'taqatigw. Jigs'tug negmow ta'nig majulğwalugsiğeg ta'n tel tetapua'taqatieğ'p aq wijei gegnu pmita'jig. ¹⁸ Gis gaqaisg telimuloğ ap nige' minu tlei etl nesp'temi na pugwelgiğ eimu'tijig negla ta'n teli opl mimajultijig gisa'laltipni igtiğ masgelmnew Se'sugulial. Musga'tujig ta'n teli gtana'titl Se'sugulial aq we'gaw ta'n teli nplin gu-jjieweigtug. ¹⁹ Negmow enmigiaspiağ 'lta'taq mn'tua'gig, muta mu ignmua'tigul Gjinisgamil ilğwengwi'tigul gatu awna ilğwengwi'tij wa'qiwal aq ta'n goqwei puatmi'tij. Me'goltijig ta'n goqwe'l teli'taqati'tij. Gatu awna ntaqoqonalsultijig. Pas'g newgte' angite'mi'tij ta'n goqwei tleiwawig ula ugs'tqamug. ²⁰ Gatu ginu tleiaulti'gw wa'so'q aq tetaqo'lti'gus ta'n teli esgm'ti'gw ugjit nuji ugs'tawi'wet Gjsaqamaw Se'suguli ugjen wa'so'q. ²¹ Negm sa'se'wa'tutew ta'n el mnaqana'ti'gw ga'qinağ ta'n tli npmu'titağ aq negm gisa'total pa wijei aq negm wa'qi ta'n tel gepme'g aq ma 'npug gatu awna apji mimajitew. Negm gis tla'tegetew muta pajiji melğignat aq e'w'g ugml'gigno'tim na tla'tegen. Gisi pğisitew 'ms't goqwei ta'n negm igani assusit. Na.

4

Nige' ugeğgewei gegina'muloğ

¹ Wijigatulti'gw ta'nig getlams'tasultioğ na tetuji gsannoğ aq maw musuannoğ. Gisa'lioğ ni'n majulğwija'si aq maw me'gitelmuloğ. Na nige' wijigatulti'gw, telteg na tlpuguetanew ta'n tel majulğwaloğ Gjsaqamaw. Etna na ugjit ewi'gmuloğ ula wi'gatign.

² Milew e'pjiğ, Iuotia aq Sintia, etawaqtmuloğ wel'te'tmoğ ul agnutmanew. Na telteg ugjit ta'nig getlams'tasultijig tla'taqatinew. Tali ulm'tuoğ ugiğ'tmug na tla'tegeiğg muta toqo lugwei'gw. ³ Aq elt gi'l ta'n apjiw elita'si pua'lul apoqonmuan wegla e'pjiğ. Attignita'ieg'p ta'n tel wit lugu'tieğ aq ta'n tel se'sa'tu'tieğ gelu'lg agnutmağan, maw na ji'nmm teluisit Clement, aq igtigig nitapağ ta'n maw lugutieğ'pnig. Na mimajuinu'g ta'n ugwisunmual ewi'gas'gl ula wi'gatign iapjiw mimajultitağ wa'so'q.

⁴ Pa na puannoğ gilew apjiw ulğwijultinew ta'n tel majulğwaloğ Gjsaqamaw. Ap 'mjit newgt telimuloğ, "Ul'ta'sultiw!"

⁵ Musga'tug ta'n tel sangewo'ltioğ ugjit 'ms't ta'n te'sijig, muta ma 'pğije'nug Gjsaqamaw 'pğisintew. ⁶ Mut sespete'tmnew ta'n pas'g goqwei. Ta'n getu tliaj teli a'sutman Gjinisgam, tam ta'n tel nuta'man. Ta'n te's eltawaqtman apjiw miwatmat. ⁷ Na wantaço'ti ta'n Gjinisgam ignmugsiog na tli angweiugsiog's'p 'ggamlamunuağ aq maw 'gtangita'suaqanmuağ glaman ma sespeta'sultiwoğ. Na teliağ muta gilew tel mawo'ltioğ Se'suguliewigtug.

Gjinisgam ignmugsi'gw wantaqo'ti 'ggamlamunuaq, gatu mo wen gisi ns'tasigw ta'n gis tliaq.

⁸ Wijigatulti'gw nige' pem giaspiaq. Ugjua'tug 'gtangita'suaqanmual weget ta'n ula'lugsitoqs'p aq tetapua'latoqs'p aq tepawgtigl ta'n goqwe'l mimajuinu'g gepmitelmatl. Angita'sultigw ta'n goqwe'l tetapuaqal, gepme'gl, getlamiaqal, sape'wigl aq Gjinisgam tetapua'l, weli angamgugl aq weli agnutmasultioq. Ulaal tepawgtigl gnn'mug 'ggamlamunuaq. ⁹ Jigs'tmug ta'n goqwe'l gis gnu'tmuloq aq tla'taqatigw ta'n goqwe'l ni'n tela'tegei. Musga'tuloqop ta'n tlo'ltitoqs'p ta'n tel glusi aq ta'n teli ula'tegei. Aq Gjinisgam ta'n ignmugsi'gw wantaqo'ti, wijitgweiugsitoqs'p.

Wela'liaoq ta'n te'sioq ta'n te's'g goqwe'l gisi ignmuioq

¹⁰ Na mawi ms'gi'g 'ngamlamun ta'n weli apoqonmuioq 'mjit newgt. Na mawi ul'ta'si aq miwatmaq Gjinisgam Gisiteget. Geju'loq apjiw nat goqwe'l getu jugwa'gitmuioq. Pas'g mo gis tla'taqatiwoqop glapis nige'. Muta mo eimugup ta'n wen jugwa'tuitew. ¹¹ Mo na nige' wet tluew muta telgwijn 'st'ge' mu tali el'telmiwoq. Muta wej gnu'tmasi ugjit tetapua'lugsin ugjit ta'n goqwe'l geggunm. Mu wej glusiw ugjit ewle'juaqan muta gis gnu'tmasiap ta'n tel milei 'lnuite'tmn. ¹² Geitu ni'n ta'n wen tele'g ta'n tujiw nuta'maj aq geitu ta'n tujiw tepiaq aq je me' ap piamiaq. Ula na gis gnu'tmasi ugjit tetapua'lugsin ta'n goqwe'l geggunm. Ta'n pas'g tami aq ta'n pas'g tujiw 'ngamlamun welgwitg tlia pa na mo gewisinu gisna gewisin gisna wesami mgenm gisna wesami tgle'j. ¹³ Geggunm ml'gigno'ti ugjit as'gmn ta'n pas'g goqwe'l, muta Se'suguli ignmuip ni'n na ml'gigno'ti.

¹⁴ Pas'g maw ul'ta'siap ugjit gilew ta'n teli apoqonmuioqop ni'n ta'n tujiw metue'g eimaneg. ¹⁵ Gilew Pilippiewaq weli gji'tuoq amgweseweieg ta'n tujiw naqtmangeg Mase-toniaewa'gig. Pas'g gilew apoqonmuioqop ni'n ta'n tujiw etl pestunmaqeg mimajuinu'g gelu'lg agnutmaqan. Gilew newgte'jioq ta'n apoqonmuioqop sulieweigtug. ¹⁶ Me' aq newgt apoqonmuioqop nuta'maianeg ta'n tujiw eimaneg na 'gjigan Tessa-lonia, we-jgwa'gitmuioqop suliewei ni'n. ¹⁷ Mu na pas'g puatmuan apjiw ignmuinew goqwe'l gatu wel'ta'sualuloq muta geitu Gjinisgam apat apangitugsitoqs'p aq je me'. ¹⁸ Nige' Epaplotai-tus pegisituipnn 'ms't goqwe'l ta'n ignmuioqop. 'Lpa 'ms't goqwe'l nige' geggunm ta'n tel nuta'maiap. Mesgi'g mesnm ap je me' piamiei. Mo na pas'g ni'n suliewei gisi ignmuioqop. Gjinisgam tel nemitoq pa na wije'i aq na 'ms't gaqi ignmuioqopneg ta'n te's'geg suliewe'geg. Maw tetapua'loq aq maw ul'ta'sit negm. ¹⁹ Wet sapu tl lugwet Se'sugulieg. 'Nnigamum ignmugsitoqs'p ta'n goqwe'l tel mil nuta'maioqol muta negm ta'n te's'gl goqwe'l gaqi assutgl. ²⁰ Nige' iapjiw gepmitelmanej Gnigaminu, Gujjinu, ta'n tel miwatmug aq ta'n teli emtoqwalug. Na maw tliaj iapjiw. Na tliaj.

Ugtejgewe'l glusuaqann

²¹ Pualuloq wi'tinew igtigig ta'nig tleiaultijig Se'suguliewigtug. Ta'nig getlams'tasultijig wijitgweiwijig puatmi'tij negmow wi'tugsinew. ²² Ta'n te's'ijig Gjinisgam ugtmimajuinung 'pjiliw ta'nig tleiaultijig elegewitewo'guomg puatmi'tij wi'tugsinew.

²³ Etang Gjsaqamaw Se'suguli ul'telmugsinew aq ignmugsinew uggelu'lgm, 'ms't ta'n te's'ioq. Glapis ap nemulloq, Poligap.

**Na wi'gatign
ta'n Poligap ewi'gmuaji
Golosiewaq
Gegnugwataqan ugjit ula wi'gatign**

Na gjigan Golosi eteg na mesgi'g maqamigew teluisig E'siaji'j (Nige' gisgug teluisig, Aputapegiejit.) Me' ugjipenug eteg Golosi aq Epesus ta'n eteg gta'nug tg'snug na maqamigew.

Mu na Poligap ta'n amgwesewei gegina'muagupnig ugjit Gisiteget gat u getu apoqonmuaji ta'n teli gtlams'tasultiliji Westaulgeg. Gis nutmat nuji egsugina'mua'tijig eigig Golosieg. Teluejig, "Amujpa emtogwaloq ansalewilijig aq amujpa majulgwatmoq igtigl tplutaqan ugjit ugs'tawi'n. Mo gis malqotmuoq gegnue'g mijijpewei aq ma gisi ugtu'tmun aq ji'nmuq amujpa elugwatasultijig." Gat u ta'n teluejig mo telianug aq Poligap getu tlimaji gigwajiaqewei ugjit Gjinisgam Gisitegelitl aq na gelu'lg agnutmaqan.

Pas'g negm na Westaulg ta'n gisi ugs'tausinenu. Etna na negm ta'n teli np'gpnag gujjieweigtug aq minunsi. Nige' pemgopit Gjinisgam ugtinaqanmg wa'so'q aq mestai assuteget. Etna na negm ta'n gis gisa'lugsi'tesnu 'msnmenenu iapijwewei mimajuaqan wa'so'q.

Westaulg 'ms't goqwei gisitoqop. Ugml'gigno'ting ms't goqwei weji gisita's'g. 'Ms't goqwei wa'so'q aq maw ugs'tqamug ta'n ujil Gjinisgaml Gisitegelitl gisite'tmlj.

Mimajuinu'g niguita'jig Gjinisgamewigtug ugjit ugtlue'utiwal. Gat u Gisiteget wel'te'tg apajo'lan negmeg wet sapu tl lugwet ta'n uggwisl gis tla'tegelij. Amujpa siawi gtlams'tasulti'gw Westaulgigtug aq jigs'tug pas'g negm.

Na ji'nm teluisit Tigigus 'pgisitew ula wi'gatign Golosiewaq maw na gisteju Onesimus ta'n Poligap ewi'gmuapnn Pilimanal ugjit ulapetmnew Onesimusal.

Ta'n goqwei ewi'gas'g ula wi'gatignigtug

Poligap wel'ta'sualaji Golosiewaq (1.1-2)

Miwatmuatl Gisitegelitl aq a'sutmessewaji na Golosiewaq (1.3-8)

Westaulg ta'n wenti aq ta'n apaja'lugsi'gw Gjinisgamewigtug (1.9-2.19)

Westaulg ignmugsi'gw pilei mimajuaqan ta'n iapijwewe'tew (2.20-4.6)

Ugtejgewe'l glusuaqann (4.7-18)

¹⁻² Ni'n Poligap epa'si aq ewi'gmuloq Golosieultioq. Gilew na Gjinisgam Gisiteget ugtmimajuinung ta'n melgi gtlams'tasultioq aq wettaqane'wasultioq Se'suguliewigtug. Etamg Gjinisgam gujjinu ul'telmugsinew aq ignmugsinew uggelu'lgm aq wantaqo'ti 'ggamlamunuaq. Ni'n apostale'witewi ugjit Se'suguli, na teli ulte'tg Gjinisgam. Elgitmuleg ula wi'gatign maw 'gjignaminu Timoti.

Miwatmaqat Gjinisgam

³ Apji miwatmaqat Gjinisgam Gisiteget, ta'n gaqais a'sutmesseuleg. Negm na Se'suguli Gjisaqamawminu ujil. ⁴ Miwatmaqat muta nutmaieg'p ta'n tel melgi gtlams'tasultioq Se'suguliewigtug aq ta'n teli gsalog ta'n te'sijig Gjinisgam ugtmimajuinung. Na tliaj. ⁵ Na gelulug agnutmaqan pestunmugsi'o'q. Gis nutmaioqop ula teliaqewei agnutmaqan ta'n la'lugsitoqs'p wa'so'q. Teli gtlams'tasultioq aq teli gsaluloq muta elita'sultioq aq geituoq 'msntoqs'p ta'n goqwe'l Gjinisgam geggunmugsi'oqol wa'so'q. ⁶ Na gelu'lg agnutmaqan pem se'sa's'g ta'n telgi'g ugs'tqamu. Gisa'laji mimajuinu'g 'gtlams'tasultinew aq gawasgita'sultinew lue'utigtug aq gegnu mimajultinew 'st'ge' gilew ta'n tela'lugsi'oqop mujga amgwes ta'n nutmaio'q. Tellaqeweigtug gisi gjijioqop Gjinisgam ta'n teli ul'telmugsi'oq. ⁷ Gis gina'mugow na ji'nm Epapalas ugjit Gjinisgaml. Epapalas maw me'gitelm'gt nitapinen ta'n elugowatl Gjinisgaml maw ninen. Melgi lugowatl Gjinisgaml ugjit gilew 'ggelu'lgmuow aq gis lita'sua'latoqs'p. ⁸ Gis tlimugsieg ta'n Wejuli Nisgam gisa'lugsi'oqop tetuji gsalog ta'nig getlams'tasultijig Gjinisgamewigtug.

⁹ Etna na ugjit gaqais a'sutmesseuleg mujga amgwes na na'gweg nutmaie'g. Gjinisgam etamg't gisa'lultew giasgiwewei 'gji'tutes ta'n negm pual'sg tla'tegen. Etamg't ugjit Wejuli Nisgam gisa'lultew mawi ntawe'tes aq gelu'lg angita'suaqan guguntes. Etna na ula gisa'lultew 'gji'tutes ta'n tel pualugsioq tla'taqatitoqs'p. ¹⁰ A'sutmesseuleg glaman gis tle'tes ta'n Gjinisgam tel pua'l'sg aq apji tla'tegetes ta'n tl tetapua'lates Gjinisgam. A'sutmesseuleg glaman mili ula'tegen ta'n tel mimajin. Glaman me' pmi gjijiates Gjinisgam aq me' ul nenuates. Na tliaj. ¹¹ Gjinisgam etamg't e'wtew ugml'gigno'tim ta'n tetuji ms'gi'g ugjit ggamlamun aq gtangita'suaqanm me' ml'gignewa'sgt'tew. Etamg't glaman apji ulgwiijantes ta'n getu tliaq, ta'n pas'g goqwei menaqa gisipuguttesg aq ma musguajuewn.

¹² Miwatmuates Gjinisgam Gujjinu ta'n teli ulgwijin, gisgatlugwatmasg ugjit 'msnnew ta'n goqwe'l ignmuataq ugtmimajuinung ta'n eimu'tilijig etl waseteg. ¹³ Gjinisgam eijgla'lugsi'gup etli oqonitpa'q ta'n mn'tu i' tli elgwenugsi'gup aq pegisulugsi'gup ta'n etl waseteg. Gjinisgam uggwisl nige' ilgwennugsi'gw. Uggwisl na mawi gsalatl. ¹⁴ Gjinisgam na apigsigtmugsi'gul 'gtlue'utinal ta'n Se'sus gaqigunieq gujjieweigtug ugjit ginu. Na teli iga'lugsi'gw ta'n teli ugtaputigupnn.

Ta'n wenit Se'sus aq ugtlgowaqan

¹⁵ Se'suguli ta'n tel mimajuinualsip musga'tugsi'gw ta'n tel lugwelij ujjl aq ta'n tele'lij Gjinisgaml ta'n menaq wen nemiagul. Se'sus na Gjinisgam newgtunatl uggwisl. Mes-tai assusit ula ugs'tqamu aq maw wa'so'q ta'n telgi'g muta 'ms't goqwei gisitoqop. ¹⁶ Ugml'gigno'tim 'ms't goqwei na weji gisita's'g, 'ms't goqwei wa'so'q aq ugs'tqamug ta'n Gjinisgam ujjl gis'tlip. 'Ms't goqwei ta'n nemitmgl aq 'ms't goqwei ta'n mo nemi't'm't, Gjinisgam ujjl 'ms't goqwei gisite'tg. Se'sus gisijaji gaqais nemigsultiliji ansale'wiliji, ta'nig iganpugultiliji aq maw igtigig. 'Ms't goqwei gisitoq Se'sus, tli e'wtew, ugjit gepmitelmugsin. ¹⁷ Se'suguli eig'p gesgmnaq ta'n pas'g goqwei gisita's'gtnugweg. Ugml'gigno'tim 'ms't goqwei mawn'g, ta'n telgi'g wa'so'q aq maw ugs'tqamug. ¹⁸ Negm iganpuguit weget ta'nig getlams'tasultijig. Mawnugsi'gw Se'suseg. Gisa'laji ta'nig getlams'tasultijig siaw mimajultinew aq 'ms't goqwei nujo'tg. Negm na mawi amgwesewa'jt'p ta'n nepg aq apaji minunsip glaman 'ms't goqwei iganpugutg. ¹⁹ Se'sus musga'tugsi'gw ujjl ta'n tel lugwelij aq ta'n tele'lij, muta negm wijei Nisgamewitewit 'st'ge' ujjl. Na gisite'tg Gjinisgam tian. ²⁰ Mimajuinu'g aq ta'n telgi'g ugs'tqamu niguita'jig Gjinisgamewigtug ugjit ugtlue'utiwal. Gjinisgam wel'te't'p ugjit apajo'lan mimajuinu'g negmeg. Wet sapu tl lugweg uggwisg ta'n teli nplipnn gujjieweigtug aq gaqigunieqnaq ugjit ginu. Nige' geggunmug wanta'qo'ti 'ggamlamuninaq. Gjinisgam apajo'laji sapu tl lugweg Se'suseg, 'ms't goqwei ugs'tqamug aq maw wa'so'q. Iga'lugsi'gw ta'n teli gtapu'tigupnn.

²¹ Na gneg sitatug eimu'tioqop Gjinisgamewigtug aq getanoqop gesgmnaq poqji gtlams'tasultioq Gjinisgam. Winjiggl ta'n goqwe'l tela'taqatioqop aq winjig ta'n teli angita'sultioq gesgmnaq Gjinisgam geja'tigweg. ²² Gatu nige' Gjinisgam uggwisl mimajuinualsilipnn aq neplipnn ugjit ginu. Gjinisgam apajo'lugsioq aq nige' gisa'lugsioq witapeultinew. Na wet tla'teget glaman gis la'lugsitogs'p ta'n eig. Gisa'lugsioq sape'ultitogs'p aq waqamoltitogs'p. Ma lue'uti gugunmuoq aq ma goqwei amsaltenug i'tt'tew 'gtinnewaq. ²³ Amujpa na siaw majulgwatmn ta'n teli gtlams'tasin. Ml'gipugui ta'n gaqamin aq ma gis maja'unmut. Mo eliamsiun gat u siawi gtlams'tmn gelu'lg agnutmaqan ta'n nutmu't'p. Geitun Gjinisgam ugs'taultew. Etna na ula gelu'lg agnutmaqan ta'n pem se'sa'gnutas'g ta'n telgi'g ugs'tqamu aq ni'n Poligap 'ntdgoawaqan nut se'sa'tu gelu'lg agnutmaqan.

Poligap ugtlgowaqan

²⁴ Ta'nig getlams'tua'titl Se'sugulial, amujpa na wej gisi pugu'tmi'tij ta'n te's'g ulmajo'qon weltesgmi'tij. Pa na wijei aq Se'suguli ta'n teli ulmaje'g'p. Wel'ta'siap ta'n teli ulmaje'i ugjit gilew. Siaw ulmaje'i ta'n Se'suguli gisi mgenip ugjit ta'nig majulgwalgwi'titl. Negmow na Se'suguli wa'qi ula ugs'tqamu. ²⁵ Gjinisgam ni'n iga'lip ugjit apoqonmuan ta'nig getlams'tasultijig. Wet tla'tegei ugjit 'ggelu'lgmuow. Gaq gnuatuloq ta'n te's'g goqwei geitu, Gjinisgam ugglusuaqanml, aq mo goqwei esgwa'tu. ²⁶ Ta'n goqwei sa'q a'guteq na ula gelu'lg agnutmaqan, nige' atejoqoq musga's'g ugjit Gjinisgam ugtmimajuinung. Ta'n goqwei gujjinaqi'g menaq geitas'gtnugup nige' musga's'g. ²⁷ Gjinisgam na tel'te'tg ugjit ugtmimajuinung 'gji'tunew ta'n goqwei sa'q mimgwatas'g. Etna na ula: Ta'nig mo Lesui'peulti'gw elt maw muni ul'telmaten Gjinisgamewigtug, Se'suguli 'gtinnewaq eig aq Gjinisgam gepmitelmultew ta'n negm gis gepmitelmugsit. Maw mesgi'g aq mu-jgajewei paqalawaiqan. ²⁸ Na toqo tuijw 'ms't wen telimg't ugjit Se'sugulial. Gigwaji gegnua'taqat ta'n goqwei telteg 'gji'tunew, ta'n goqwei gelu'lg tla'tegen aq ta'n goqwei mo glu'lgtnug. 'Ms't wen gegina'maqat ugjit 'gji'jianew Gjinisgaml. Na wet tla'taqatieg glaman gisa'latesnen 'gtlams'tasultinew Se'suguliewigtug. Na tuijw ugio'tmi'titaq tla'taqatinew ta'n Gjinisgam tel puatg muta tleiaultijig Se'suguliewigtug. ²⁹ Etna na ugjit weji attigna'si ta'n telgi'g pegwatu. Se'suguli ugml'gigno'tim ta'n tetuji ms'gi'g eteg 'ntinnaq. Etna na ula ml'gigno'ti e'wman aq etna na ula ta'n elugweg ni'nneg. Ula ta'n Se'suguli ignmuip. Etna na ugjit na tel lugwei.

2

¹ Ge' gnuat'ulap ta'n tetuji attigna'si ugjit gilew aq ta'nig Leiotisiaewa'q aq wenig ta'n menaq nemi'gwig. ² Wet tla'tegei glaman me' pmi gsaltultitogs'p aq mawalsultitogs'p. Na tuijw 'ggamlamunual welgwija'tas'gl aq me' melgi gtlams'tasultioq. Wet tla'tegei glaman

menaqqajewei 'ns'tasultitoqs'p aq 'gjitmi gji'tutoqs'p ta'n goqwei gis a'guteg aq 'gji'jiatoqs'p Se'suguli ta'n mingwa'tuapnig gujjuaqi'g gatun nige' musga'tugsi'gw. ³ Etna na Se'sus ta'n 'ms't goqwei geitog ta'n te's'g goqwei Nisgamewei aq gaqi gji'toq 'ns'tuo'qon Nisgamewei aq gis gina'mugsitesnu aq gisa'lultew 'ns'tmn na maw gelu'lg agnutmaqan.

⁴ Na ula wet tlimuloq glaman ma wen gis lue'wannuog gisna gistesguloq. Mut ignmuaw ewnasi gina'mulin ta'n getu tli nta'we'g wen aq mut jigs'tuawt. ⁵ Mo na te'l eimu gatun apjiw angitelmulog. Getletug na, aq elt we'gu ul'ta'si 'gji'tuloq ta'n tel maw ul lugutioq aq maw melgipugultioq ta'n teli gtlams'tasultioq Se'suguliewigtug.

Ignmu Se'suguli ilgwenmulin ta'n tel mimajin

⁶ Getlams'tasi't'p Se'suguliewigtug glaman nige' ignmu ilgwennulin muta ugtinneg eimn. El mimaji ta'n negm tel tetapua'lj. ⁷ Glaman nige' siaw melgi gtlams'tasi aq siaw mimajin ta'n tel gina'mulg'p ugjit Se'suguli amgweseweieg. Ta'n tel mimajin Gjinisgamewigtug, na ma'muniw lita'si Se'suguliewigtug aq siaw tla'tega ta'n telim'sg. Melgo'te'n ta'n teli gtlams'tmn aq apjiw miwatnu Gjinisgam na gujjinu.

⁸ Uli ango'te'n aq mut wen ignmuaw lue'wa'lulin aq gisa'lulin ugjit majulgwalan negm ta'n tel gina'masg. Egsu gina'mulin pas'g negm ta'n teli angita'sij gisna ta'n itigig mimajuinu'g tel gina'mugupnig. Mo tepawgtinug jigs'tuj muta mo wejianug Se'suguliewigtug gatun awna wejiaq pas'g mimajuinuigtug aq mn'tu ta'n tel gina'muaj. Getanat'l Se'sugulial ta'n westaugsi'gup. ⁹ Uli angweiasultiw aq mut wen lue'wa'lulin muta Se'suguli ta'n teli mimajuinualsip musga'toq Gjinisgam ta'n tel lugwelij aq ta'n teli'lij muta Se'sus wije Nisgamewitewit 'st'ge' ujl. ¹⁰ Aq mut wen lue'wa'lulin muta Se'suguli gis ignmasg giwnaqqajewei ta'n el mimajin Gjinisgamewigtug. Eimn Se'suguli ugtinneg. Negm ta'n 'ms't goqwei mestai asseteget we'gaw iganpugutliji aq 'ms't a'sisguaji, nuji tplutaqatiliji wa'so'g, ugs'tqamug, aq maw mn'tua'gig.

¹¹ Gi'l elt mawn'sg Se'suguli aq gisa'l'sg pileiawin mimajuinuun aq nige' gi'l na Gjinisgam un'jan. Mut nugu te'un ta'n i' tleiu't'p. Nige' pileiawin mimajuinuun. Etna na Se'suguli ejigla'ls'g ta'n i' tl pata'tege't'p, mu na mimajuinu. Winjigt'p ta'n i' tli angita'sit'p aq i' tli assumes'p lue'ut'si, gatun Se'suguli gaq jigla'toq aq ignmasg pilei angita'suaqan aq pileiawin mimajuinuun Gjinisgamewigtug. ¹² Ta'n tujiw sign'tulgeg, ula pa na wije aq Se'suguli ta'n teli np'g'p aq utqatalut'p utqataqane'gati aq ta'n tel minunsip. Sign'tulgeg musga'tun gawasga'tui't'p ta'n goqwe'l winjiggl aq nige' pileiawin mimajuinuun. Na wet tliaq ta'n teli gtlams'tmn Gjinisgam ugml'gigno'tim aq getlams'tasin Gjinisgam ta'n apaji minua'lappn Se'sugulial. ¹³ Mu Lesui'pewiwgt'p aq mu geggunmuawoqoppn 'tplutaqan ta'n ignmuapnn Mowisal aq tele'iu't'p ta'n teli gsatmn. Ta'n i' tl mimaji't'p elue'utigtug pa na wije aq 'nppm. Gatun nige' gi'l apigsigtmas'p 'gtlue'uti'l aq gisa'l'sg piltu mimajin Gjinisgamewigtug maw Se'sugulial. ¹⁴ Gatun nige', gaq jigla'toqol 'ms't goqwe'l ta'n mesaqan wi'gas'gl ugjit 'gtlue'utinal. Nasta's'gl gujjiweigtug ta'n Se'suguli weji np'g'pnaq aq 'ms't goqwe'l gasa'toqol. ¹⁵ Gjinisgam wissuignemapni mn'tu'l aq uglugowinu'jmg ta'n iganpugutua'tiji mimajuinu'g. Wissuignemapni ta'n Se'sus teli np'g'pnaq gujjiweigtug aq ta'n teli apaji minunsipnaq. Musga'tuapni mimajuinu'g ugml'gigno'timg aq mn'tu na te'l etli gs'pu'tut.

¹⁶ Etna na ula ugjit mut ignmuaw wen ilsumulin ta'n goqwei malqottes, gisna wen tlimulin tegen na'gwegl me' sape'wigl aq amujpa na majulgwatmn, gisna pestie'umgl, gisna tepgunsejig, gisna atlasmutigisugl. ¹⁷ Ula ta'n goqwe'l wesgutman pas'g maqatawe't'pn glapis Se'suguli pegisingeg. Gatun nige' pegising'p aq negm majulgwalj na ugs'taultew. ¹⁸ Mut jigs'tuaw mimajuinu'g ta'n teluejig, "Tlaplgigwa'iap, gis nemi'gig ansale'wijig aq amujpa emtoqwaluggig." Na negmow tel'ta'sultijig penoqitelsultijig Gjinisgamewigtug muta emtoqwala'tiji ansale'wiliji gatun pas'g wesgiji angamgusultijig aq penoqitelmugsioq. Menaqqajewei ula mimajuinu'g me'goltijig aq mawi metuultolijig ta'n teli angita'sulti'tij aq ta'n telapl'gigolti'tij. Tlue'tij gi'l gesga'n muta mo emtoqwalawgijig ansale'wijig maw Gjinisgam. Mut jigs'tuaw aq mut ignmu lue'wannui'tij. ¹⁹ Pas'g mo teliaqeweigtug gegina'mua'tigwi ugjit Se'suguli. Etna na Se'suguli ta'n iganpugutua'ji na getlams'tmu'tiliji. Gisa'laji maw lugutineaw aq Gjinisgam ta'n tel puat tla'taqatiliji. Pa na wije aq mimajuinu wa'qi ta'n tel lugweg. Ugt'p aq ugtangwita'suaqanm 'ms't maw lugwegl aq gisa'toq ugtangwisga's'g aq ugtnnuang maw lugwegl aq ta'n te's'g tel milig wa'qi 'ms't goqwei tetapu lugweg aq mawigweg. Pa na wije Se'sus gisa'laji a'sutmewinu'g maw lugutineaw aq mawigu'tinew.

Se'suguli ignmugsitesnu pilei mimajuaqan

²⁰ Pa na toqweioq Se'suguli ta'n teli np'g'p, mut majulgwatnu gina'masuti'l ugs'tqamugewei ta'n wejiaq mimajuinu'g ugtangita'suaqanmuaj aq mn'tu'g ta'n iganpugutmi'tij ula ugs'tqamug ugjit glu'lgtn Gjinisgamewigtug. Ma gisannugul ugs'tan. Ta'n tujiw mimajuinu gisi np'g na nugu gisi ilsumam'g ula ugs'tqamu. Pa na toqweioq

Se'suguli ta'n teli np'g'p, goqwei weji siawi 'gtu majulgwatmn ula 'tplutaqann ta'n wegla gis w'itmuoloq ugjit ugs'tan? ²¹ Etegl 'tplutaqann telim'sg ta'n goqwei gis malqottes piltuamu'g mijipjewe' aq ta'n goqwei mu gis malgo'tmun aq jijuqaq telim'sg mu sama'tun aq mu ugt'tmun. ²² Ula 'tplutaqann pas'g mimajuinuwe'l, muta Gjinisgam gisitoqop mijipjewe' ugjit malgo'tmnenu. ²³ Ula ugs'tqamugewe'l 'tplutaqann weli angamugul aq wel glusigl. Pas'g mo glu'lgtnugul Gjinisgamewigtug emtoqwala'tiji ansale'wiliji aq eliaptmn wa'qiwal. Tel'ta'sultijig penoqitelsultijig Gjinisgamewigtug gatu pas'g wesgiji angamusultijig ta'n tel nilaje'g. Na telamu'gl 'tplutaqann melgignaqal ugjit ga'qianal, gatu ma tal piam ula'lugsi'gw Gjinisgamewigtug. Ma gis gawasgannug ta'n tel wini angita'sin awna gisa'lultew me'ge'tes.

3

Pilei mimajuaqan ta'n iapjiwewe'tew

¹ Gjinisgam gisa'lugsiog 'msnmnew pilei mimajuaqan ta'n iapjiwewe'tew pa na wijei aq Se'suguli ta'n tel minunsiip. Glaman siaw ml'go'tmug ta'n goqwe'l tleiawigl wa'so'q ta'n Se'suguli eig. Pemgopit Gjinisgam l'ugtinaqanng. ² Teli angita'sultigw aq melgo'tmug ta'n goqwe'l tleiawigl wa'so'qewe'l aq mo ta'n goqwe'l ugs'tqamugewe'l. ³ Pa na wijei aq mimajuinu ta'n nepp, gis puna'tuoq ta'n i' tlo'tioqop. Nige' eimu'tioq Se'suguli ugtinneg aq 'gmimajuaqanmuow eteg Gjinisgamewigtug. Ma mimajuinu'g gis nemitu'ti'gw ula 'gjitmei mimajuaqan ta'n iapjiwewe'tew muta ma gis nemitm'g mimajuinu'g ugpuguguaq. ⁴ Se'suguli gisa'lugsiog 'msnmnew iapjiwewe' mimajuaqan. Ta'n tujiw ap neia'sij, na tujiw elt gilew ne'ita'toqs'p maw Se'suguli aq gepmitelmaten aq maw gilew gepmitelmugsi-toqs'p.

Gjinisgam gisa'l'sg pileiawin mimajuinuin

[Mimajuinu ta'n gis nepp ma gisi op'la'tegegw, puna'toq ta'n teli op'la'tegej. Nige' Gjinisgam gisa'l'sg pileiawin mimajuinuin.]

⁵ Amujpa puna'tun ta'n goqwe'l i' tla'tege't'p winjigl. Amujpa na 'ggamlamun waqama'tun aq ta'n i' tli angita'si't'p. Etna na ula wesgutan: Ta'nig sespo'taqatijig, aq maw maljewe'jg ta'n wijei tel lugutijig, e'pijig sespeiatultijig aq wiji e'pilit' elietl aq wijei j'innug tel lugutijig aq ta'n pas'g goqwei t'la'taqatijig winjigl ta'n goqwe'l mu tla'tegeg. Apji 'gtu t'la'taqatijig winsuaqan aq ta'n goqwe'l winjigl lue'uti'l. Me'ga'sultijig. (Ma'mun piamite'tmi'tij goqwei je mu Gjinisgam.) Amujpa na wegla 'ms't gaq jiglo'tun. ⁶ Muta mimajuinu'g ula t'la'taqatijig Gjinisgam ugwaiugtuataq. Ta'nig mo jigs'tagwi'tigul wetapulataq. ⁷ Elt gilew i' tlo'tioqop ta'n tujiw Gjinisgam ma jigs'tawoq.

⁸ Nige' amujpa elt weget ejiglo'tun: ugwaiuti'l, taqalita'sutil, pisuiw ugsi'getmn aq alminimugewe'l. Pa na mo goqwei winjig ugji'tuanuis 'gtung. Mut ewlimaw mimajuinu aq mut wisgowa'tuew aq mut wintungew. ⁹ Mut mimajuinu egs'pugualaw muta gis ejigla'tui't'p ta'n i' tleiu't'p. ¹⁰ Muta gis nige' waqame'n, piltu gamigsin. Gjinisgam gisa'l'sg'p pileiawin mimajuinuin aq gisa'l'sg me' t' gamigsin 'st'ge' negm glaman pugjig 'gjitmi gji'jates Gjinisgam. ¹¹ Ta'n tel nemugsi'gw negm, 'ms't wen wijei gaqamij. Etna na ugjit mo istue'nug Lesui'paq aq ta'nig mo Lesui'peulti'gw. Nige' 'ms't wijei ugjit Gjinisgam. 'Nnu'g aq igtigig ta'n se'g tle'g mimajuinu'g ta'n piltu'sultijig, gisteju'g gisna ta'nig assumstijig. Mo tale'nug ugjit Se'suguli. Etna na negm ta'n mawi espe'g. 'Ms't tami eig aq ta'n te'siliji mimajuinu'g nuje'waji.

¹² Gilew na Gjinisgam ugtmimajuinung. Gisi mgnugsiog aq sitatug iga'lugsiogop ugjit negm aq gesalugsiog. Etna na ugjit amujpa ewlitelultioq, weleiatultioq, wel glultultioq, ejigla'tuoqol penoqitelsimgewe'l, sangewoltioq aq weji gisi pugu'tmug. ¹³ Gamataltigw aq apigsigatultioq, ul mawo'tigw aq uli apoqonmatultigw. Natuen op'la'l'sg, lia aq apigsigtu. Pa na wijei aq Se'suguli ta'n teli apigsigtas, na piluei mimajuinu tli apigsigtu gi'l. ¹⁴ Ula na mawi espe'g te's'g, "Gsaltultigw." Amujpa na 'ms't goqwei t'la'taqatioq ta'n teli gsaltultioq 'ggamlamunuaq. ¹⁵ Siaw ignmu Se'suguli tli assusin 'ggamlamun aq 'gtangita'suaqanml. Na tujiw wantaqo'ti i'tt'ew 'ggamlamung. Gjinisgam gisi ignmugsiogop na ml'gigno'ti ugjit wantaqo'ti i'ttn ta'n tel mawoltioq. Aq apji miwa'lug Gjinisgam ta'n teli ula'lugsiog. ¹⁶ Siaw angite'tmug Se'suguli ugtagnutmaqanm, glaman uli gji'tutoqs'p aq gnnmug 'ggamlamunuaq. Gnuat'atultigw aq gegina'matultigw Gjinisgam ugglusuaqanml. 'Gtapegiatmug a'sutmaqane'l 'gtapegiagann, wejaqal Gjinisgam ugtwi'gatiqn. Emtoqwalug aq miwatmug Se'sus 'gtapegiaganiqtug aq tlintu'tigw ta'n Wejuli Nisgam ignmugsiog 'gji'jaqamijuaq. ¹⁷ Ta'n pas goqwei t'la'tegen gisna teluen t'la'tega Gjisagamaw Se'sus ugwisunng aq apji miwatmu Gjinisgam gujjuu ugjit ta'n goqwei Se'suguli gis t'la'teget ugjit gi'l.

Ul mawo'tigw muta pilei mimajuaqan geggunmoq

¹⁸ E'pittut ingute'jin gepmitelm 'gji'nmum. Ula telteg tla'tegen muta getlams'tasin Gjsaqamawigtug.

¹⁹ Ji'nmutut, ingute'jin 'gsal 'gte'pitem aq mut ewla'law.

²⁰ Mijua'ji'jtut, ta'nig getlams'tasultioq Gjsaqamawigtug telgitasultioq siaw jigs'tuanew gn'gi'gug. Ula tetapual't Gjinisgam.

²¹ Gilew ta'n un'janultioq, mut taqalipnaw gun'januaq aq gisa'lanew uggwaiultinew glaman ma musguajualawog.

²² Gisteju'g, jigs'tug ta'nig assumugsioq. Mut pas'g ula'taqatinew pas'g ta'n tujiw angamugsioq glaman ul'telmulten, gatu apji tla'tega. 'Ggamlamung 'gjiaj muta ula tel gepmitelm't Gjinisgam. ²³ Ta'n pas'g goqwei tela'tegen, tla'tega ta'n telgi'g 'ggamlamun, pa na wijej aq tl lugo'j Gjsaqamaw aq mo mimajuinu. ²⁴ Migwite'te'n Gjsaqamaw apangitultew aq 'msntes ta'n goqwei gis sa'q geggunas'g ugjit ugtmimajuinung. Gjitm na assusit ta'n elugo't. ²⁵ Aq ta'nig siawi opla'taqatiji ta'n getu wen, na negm elt apangituaen ta'n goqwei i' opla'toq muta Gjinisgam 'ms't wen wijej tela'latl. Isumatal ta'n tel te'pmlj.

4

¹ Gilew ta'nig assusultioq uleiug 'glugowinung. Na telteg tla'taqatinew. Migwite'te'n elt geggung assusit wa'so'q.

Ta'n telteg tla'tegen

² Apji munsu ta'n teli a'sutman. Ta'n tujiw mesnm ta'n teli a'sutmat'p miwatmu Gjinisgam. ³ Aq maw ninen a'sutmessewinen, glaman Gjinisgam pana'tugsitesnen ga'qan ta'n tli pestunmatesnen gelu'lg agnutmaqan. Na tujiw gis tlueieg ta'n goqwei mo geitas'gtugweg ugjit Se'suguli. Etna na ugjit ni'n wet pisi laplusang nige'. ⁴ A'sutmessewi glaman uli ns'tuiten na gelu'lg agnutmaqan ta'n pestunmatm. Amujpa tla'tegei glaman wel gnut'maqig mimajuinu'g na gelu'lg glusuaqan aq ns'tuitaq.

⁵ Ango'tmug tli pmita'gw ns'tuo'qonigtug glaman ta'nig mo getlams'tasulti'gw 'gji'jultaq ta'n teli gtlams'tasin ta'n tel piltu gamingsin aq gis tlimjig ugjit Se'suguli ta'n pa tujiw aq ta'n getu tami i'mn aq ma goqwei etegigjennug. ⁶ Apji wantaqamingsin. Mut gi'gaja'sualaw igtigig awna ule'w aq ul glul glaman ne'pa'te'n ta'n tel gisi asite'mates. Ta'n tujiw gigi jigs'te'n ta'n teluej weji gji'tun ta'n asitemates.

Ugtejgewei glusuaqann

⁷ Na ji'nm Tigigus gaqi agnutmugsitoqs'p ugjit ni'n. Negm na 'gjignaminu Gjinisgamewigtug ta'n gesalu'g. Siawi apoqonmuit aq maw lugweieg Gjsaqamaw ugtlgo-waqann. ⁸ Etna na ugjit elgimg ugjit gilew apgnua'lugsinew aq tlimulinew 'ms't ta'n te'sieg ta'n telo'ttieg. ⁹ Aq maw elgimg na ji'nm Onesimus, 'gjignaminu Gjinisgamewigtug aq ta'n gesalg. Gis lita'sualatoqs'p, 'gjignaminu, tleiawit ta'n tleiaultioq. Negmow tlimugsitoqs'p 'ms't goqwei ta'n teliaqap ula tet.

¹⁰ Na ji'nm Alistalgus, ta'n maw pisieg laplusang getu wi'tugsioq aq maw Malg ta'n woqomal Pnnalal, aq gis gilew gegnu'a'tuloqop ugjit Malg ultesguatoqs'p ta'n tujiw liej ta'n eimoq. ¹¹ Elt Ja'sua telui'tut Justus, elt getu wi'tugsioq. Wegla nesisijig Lesui'paq getlams'tua'titl Se'susal. Maw lugutieg ugjit gisa'lan mimajuinu'g majulgwatalataq Gjinisgaml aq ignmua'titl ilgwengunew. Mo wen igtig Lesui'paq maw lugutiweg'p. Gatu negmow mesgi'g ta'n teli apoqonmuitij.

¹² Elt getu wi'tugsioq Epapalas, tleiawit ta'n eimu'tioq aq elugowatl Se'sugulial. Apji a'sutmesseugsioq ta'n tel we'gusipgwatoq. Etamatl Gjinisgaml ugjit gisa'lugsinew ml'g'pugu'tinew aq melgignewa'lugsioq. Mo apji apsgwita'sultinew aq mu punia'tinew ta'n teli gtlams'tasultioq aq siawi gtlams'tasultioq Gjinisgamewigtug ta'n telgi'g 'ggamlamunuaq. Etamatl Gjinisgaml ugjit gilew giasgiwewei jigs'tuatoqs'p Gjinisgam. ¹³ Ni'n gis tlimultoqs'p ta'n teli attigna'sit. Tetuji sespetelmugsioq gilew aq maw ta'nig tleiaultijig na 'gjigann Leiotosia aq Ailapolis. ¹⁴ Lu'g, 'gmalpale'witeminu, ta'n maw gesitelm'g aq Temas getu wi'tugsioq.

¹⁵ Puatmuleg wi'titesnen ta'nig getlams'tasultijig Leiotosiaeg, aq maw na e'pit teluisit Nimpa getu wi'titesnen aq maw ta'nig getlams'tasultijig ta'n i' tli ultesgatultijig wiguaq. ¹⁶ Ta'n tujiw gis gitmoq ula wi'gatign amujpa na elgitmuoq Leiotosiaewa'jg ta'nig getlams'tasultijig aq pa na wijej gitmuatoqs'p wi'gatign ta'n ni'n elgitmaqapnig. ¹⁷ Aq tlimug na ji'nm Algipus, "Siaw lugote'n na 'lgowaqan ta'n Gjsaqamaw ignmul'p ta'n tel lugo't Gjinisgam glapis gaqa'tutes."

¹⁸ Pa na ni'n 'npitin gis wi'gm ula: "Ni'n, Poligap, wel'ta'sualuloq." Mut awan'ta'sualinew ta'n tel glpisi aq pisgataqanapigtug. Etamg Gjinisgam ul'telmugsinew. Glapis ap nemu'lan. Poligap.

**Amgwesewei wi'gatign
ta'n Poligap ewi'gmuaaji
Tessaloniaewaqaq
Gegnugwataqaan ugjit ula wi'gatign**

Na gjigan Tessalonia eteg oqwatnug Masetoniae'gati. Nige' gisgug Masetoniae'gati teluisig Gli'ge'gati. Na g'pnoo'l ugt'pun eteg Tessaloniae'g.

Etna na negm Poligap ta'n amgwes pestunmuapni Tessaloniaewaqaq Nisgam gelu'lg ugtagnutmaqanm. Pugwelgig getlams'tasultijig aq Poligap gegina'muaji. Na tujiw alt poqji gtana'titl Poligap aq getu ne'po'tg gatug Poligap wesmugwat glapis gjigan Atens. Tel'gne'g petgimatl Timotial weji gji'tuanew ta'n telo'ltijig a'sutme'winu'g. Ta'n tujiw apaja'silij telimtl Poligap maw gelu'lg glusuaqaan, na melg'pugutmu'tij ta'n teli gtlams'tua'titl Westaulgl aq nige' gelu'lg glusuaqaan se'sa's'g ms't tami awiw Tessaloniae'g.

Alt mimajuinu'g na'te'l sespetelma'tiji wogomaq ta'n gisi npu'tipnig gesgmnaq Westaulg apaja'sigw. Igtig tel'ta'sultijig Westaulg apugjig apaja'sitew glaman puna'tu'tij ta'n teli gtana'tiji ugmimajuinumu'al.

Toqo Poligap wejo'tg gnuat'uanew ta'n gjitmig tliatew ta'n tujiw Westaulg apaja'sij.

Elt telimaj ta'n gegnu pmita'new nige' aq glapis.

Me' gatug gelu'lg'tew migwite'te'n ugtejgewe'l ta'n telimaj.

5.16 Apji ulgwijultigw Nisgamewigtug.

5.17 Apji a'sutma'tigw.

5.18 Apji miwate'n Nisgam ta'n getu goqwei tla's'g.

Etna na ula Gjiginisgam Gisteget pewal'sg tla'tegen ta'n tel mimajin.

Ta'n goqwei ewi'gas'g ula wi'gatignigtug

Poligap wel'ta'sualaji Tessaloniaewaqaq (1.1-3)

Ta'n teli gtlams'tua'titl Westaulgl igtigig gis nemitu'tilij ta'n tel mimajultijig na Tessaloniaewaqaq (1.4-3.13)

Ta'n tel mimajin ugjit tetapua'lan Gjiginisgam gisiteget (4.1-12)

Ta'n goqwei tliatew ugjit a'sutme'winu'g ta'n Westaulg apaja'sij (4.13-5.11)

Ugtejgewe'l ta'n gegnu'alaji aq a'sutmessewaji (5.12-28)

¹ Ni'n Poligap epa'si aq ewi'gmuloq Tessaloniaeultioq, ta'n getlams'tasultioq aq tleiaultioq Wegwisit Nisgam aq Gjisaqamawminu Se'sugulieg. Ni'n maw Sailas aq Timoti wel'ta'sualuleg. Etamg't Gjiginisgam Gisiteget ul'telmulinew aq ignmulinew wantaqaoti 'ggamlamunuaq.

Ta'n tel mimajultioq

aq ta'n teli gtlams'tasultioq Tessaloniaewaqaq

² Apji miwatmaqat Gjiginisgam Gisiteget ugjit ta'n te'sioq aq apji wi'tuleg nta'sutmaqanminaq. ³ Ta'n tel melgi gtlams'tasultioq aq ta'n teli gsalog gisa'lugsioq attignita'ioq aq ta'n tel lita'sultioq Gjisaqamaw Se'suguli gisa'lugsioq munso'ltinew. Migwite'tmeg etna na ugjit miwatmaqat Gjiginisgam Gujjiu, ugjit ta'n te'sioq. ⁴ Nigmatut, ninen geitueg Gisiteget gesalugsioq aq gisi mgnugsioq ugjit negmewe'n. ⁵ Ta'n tujiw ninen pegisitule'g gelu'lg agnutmaqan ugjit gilew mo pas'g pestunmulueg'p gatug musga'tuleg'p mesgig ml'gigno'ti wejiaq Wejuli Nisgamewigtug. Gisa'lugsioq 'gtlams'tasultinew teliaqewei. Geituoq ta'n tujiw wijitgweile'g tel mimajultie'g ninen ugjit gilew ulapetmnew. ⁶ Ninen ta'n tel majulgwalg't Gjisaqamaw, na wijei gilew tl majulgwaloq. Wel'ta'suatmoqop Gjiginisgam ugglusuaqaanml je tlia tetuji ulmaita'sultioq aq Wejuli Nisgam welgwija'lugsioq. ⁷ Gilew musga'tuoqopnig ta'n tel mimajultioq 'ms't ta'n te'sijig getlams'tasultijig, Masetoniaewaqaq aq Gli'gewaq. ⁸ Ula Gjisaqamaw ugtagnutmaqanm tewatgitmoqop mo ugjit pas'g Masetoniaewaqaq aq Gli'gewaq gatug 'ms't tami se'sa's'g ula gelu'lg agnutmaqan aq nutmapnig ta'n gilew tel melgi gtlams'tasultioq Gjiginisgamewigtug. Na nige' mo nugu eigtnug ta'n goqwei gis thuetesnen. ⁹ 'Ms't mimajuinu'g wesgutmi'tij ta'n teli ultesguieg ta'n tujiw emittugwaluloq aq ta'n tel jiglita'ioqop ta'n tel nisgamitelmoqopnig negla 'nnuoqta'wg aq nige' emtoqwalog Gjiginisgam. Elugowoq giasgiwewei Gjiginisgam ta'n iapji mimajit. ¹⁰ Aq nige' esgmaloq uggwisl, Se'suguli, ugji nisa'silin wa'so'q. Ne'po'qsiliteg, apaji unaqa'lapn, aq westaugsi'gw ta'n Gjiginisgam tli ugtapulugsi'gupnn.

2

Ta'n tel lugweiƣ Tessaloniaewa'gig

¹ Wijigatuli'gw, gilew geituoq, mo pisuita'weg'p naji nmittugwanne'g. ² Gis geituoq ta'n tel we'gwmugsieg'p aq ta'n teli ewlimugsieg'p na 'g'igan ta'n teluisig Pilippi, ges-gmnaq peita'we'g g'mutgig Tessalonia, ta'n wigultioq. Gatu Gnismaminu igmugsieg'p ml'gito'l'inen aq tlimulinen gelu'lg agnutmaƣan wejiaq negmeg, muta ma'mun git-nme'iugsieg. ³ Telewistu'tieg ugjit gilew ginualulinen mo ugjit ewnasimulinen gisna mo wejo'tmueg'p gistesgualan ta'n pas'g wen, gisna mo ugjit suliewei ganie'ultinen. ⁴ Awna ninen apji gelusultieg ta'n Gjinisgam tel pualugsieg, muta wel'telmugsieg aq iga'tugsieg gelu'lg agnutmaƣan. Mo wejo'tmueg tetapua'lanan mimajuinu'g pas'g tetapua'lanan Gjinisgam. Negm geitugsiegl ta'n telgwitgl 'ngamlamuninal. ⁵ Aq gilew weli gji'tuoq mo wejo'tmueg'p gisa'lulinen 'gtlams'tmnew ta'n tel ginluaneg. Mo ta ginluanueg'p ta'n tujiw pestunmule'g aq munsainne'g ugjit 'gtlams'tmu'tinew. Mo ginluanueg'p aq mo weji mo pestunmu'tiweg'p ugjit sulieweiei galulinen. Gjinisgam geituoq ta'n telgwitgl 'ngamlamuninaq. ⁶ Mo wejo'tmueg'p ta'n pas'g wen gepmitelmugsinen, mo gilew gisna igtig. ⁷ Pa na tli puatmeg gisi ugjo'tmueg'p pnn ignmuinen muta ninen Se'suguli ugtapostale'witeng. Gatu ninen sangew wesua'luleg'p ta'n tujiw wijitgwe'ule'g gilew, Tessaloniaewaƣ. Tetuji sangewo'ltieg'p pa wijei aq nige' e'pit ta'n teli angweiwaj apje'ji'jultiliji un'jang. ⁸ Muta tetuji gsanne'g gilew, gisgajo'ltieg'p tlimulinen, mu na pas'g gelu'lg agnutmaƣan wejiaq Gjinisgamewigtug, gatu elg iga'tuegl 'ntmimajuaƣanminal. Na tetuji me'gitelmuleg. ⁹ Nigmatut, amuj migwite'tmoq ta'n tel lugutieg'p aq nespi gitnma'tieg. Tepgig aq na'gweg elugutieg'p ugjit mo ajna'lan wen gilew te'sioq ta'n tel pestunmatmeg Gjinisgam gelu'lg ugtagnutmaƣanm.

¹⁰ Gilew tel nemieg'p aq maw Gjinisgam ta'n tel pmalsultieg'p ugjit gilew ta'n getlams'tasultioq. Tetapua'lg'tt'p Gjinisgam, mo amsalteg we'jituti'weg'p, aq gegnu pmita'ieg'p. ¹¹ Geituoq gilew sangew gelunne'g'p weleiu'leg'p pa wijei aq nige' ujl ta'n tel sangew glulaj un'jang. ¹² Welgwijimuleg'p, apgna'luleg'p, munsainne'g'p, aq telimuleg'p, "Tetapua'lug Gjinisgam ta'n tel mimajultioq. Negm wigumugsiwoq wijitgweiwane'w ugtelege'wa'gim. Na tujiw gepmitelmugsitoqs'p."

¹³ Ta'n tujiw pegisitule'g Gjinisgam ugtagnutmaƣanm gilew nutmoqop, aq nangami ugsua'tuoqop. Geituoq mu pas'g ji'nm ugtagnutmaƣanm, awna Gjinisgam ugtagnutmaƣanm, aq na maw tliaq. Etna na ugjit miwatmaƣat ta'n tujiw Gjinisgam ugglusuaƣanm wesua'tuo'q aq elugweg 'ggamlamunual aq 'gtinnewaq, gilew ta'n te'sioq ta'nig getlams'tasultioq. ¹⁴ Nigmatut, gitnm'tioqop pa wijei aq ta'nig getlams'tasultijig Se'suguli Jutiaewa'gig. 'Gtmimajuinung gitnmeiugsioqopnig pa wijei aq nige' Lesui'paq ta'n git-nme'wa'tipni negmow ta'nig getlams'tasultiliji. ¹⁵ Gi's na nige' sa'q Lesui'paq ne'pa'tipni iganigitegewinu'gi'g. Igtig Lesui'paq ne'pa'tipnn Gjisaqamaw Se'susal aq nige' ninen gitnmeiugsiegnig. Mo tetapua'la'tigul Gjinisgam aq getana'tiji mimajuinu'g. ¹⁶ We'gaw wejo'tmi'tij 'nqa'lugsinen ugjit mo pestunmuanen ta'nig mo Lesui'peulti'gw na gelu'lg agnutmaƣan pgsisuatun ta'n tli ugs'ta'titaq. Mo pualugsiwoq gilew ta'n mo Lesui'peultiwoq ugs'ta'tinew. Etna na ugjit wejo'tmi'tij 'nqa'lugsinen ta'n tel pestunmu'tieg. Pa na apjiw pata'taqatijig gatu nige' wesamita'jig aq Gjinisgam wegaiugtuaji aq ulmaji ilsumataq.

Wejo'tm 'mjit ap newgt mittugwalan

¹⁷ Nitaptut, mawi gasnmug gis lia'n ta'n eimu'tioq. Pe' gijga'iji' nigtua'ti'gw, pas'g mu ta'n teli angtelmuleg. Mu na'te'l gisi eimueg aq maw musuanne'g gilew. Wejo'tmeg ta'n telgi'g pegwatueg gis nmu'linen ap. ¹⁸ Ninen maw puatmeg'p apaita'neg gilew ta'n eimu'tioq. Gatu ni'n Poligap wejo'tmap apaja'sin me' ap newgt. Gatu Gjimm'tu gisa'lugsieg'p mo gisi lta'nen. ¹⁹ Pa na pas'g gilew, ta'n ginitelmuleg aq mo wen piluei, aq weji ul'ta'sultieg aq me'gitelmuleg Gjisaqamaw Se'suguli ta'n tujiw 'pgising. Gjinisgam elita'sualgt wijitgwe'ulinen wa'so'q ta'n tujiw Gjisaqamaw Se'suguli 'pgising. ²⁰ Gettetug! Pa na pas'g gilew ginitelmuleg aq mo wen piluei ginitelmaƣ aq na gilew weji ul'ta'sultieg.

3

¹ Ta'n tujiw mo nugu gisgajia'tiweg, na gisita'sultieg newgtugwa'lugutieg Atenseg, ² aq elgim't Timoti gilew ta'n eimu'tioq. Negm pa wijei aq 'njignaminen, ta'n maw lugutieg ugjit Gjinisgam. Pestung gelu'lg agnutmaƣan ugjit Se'suguli maw ninen. Elgim't ugjit ml'gignewa'lugsinew gilew aq apoqonmulinew ta'n teli gtlams'tasultioq. ³ Glaman gilew te'sioq ma wen jigla'sigw Gjinisgamewigtug ugjit ta'n tel gitnmeiugsioq. Geituoq Gjinisgam telimugsi'gup gitnm'titesnu. ⁴ Muta ge's wijitgweule'g igan gnuatuleg'p ta'n tli gitnmeiugsitesnu aq nige' weli gji'tuoq gis tla'lugsi'gw. ⁵ Mo nugu gisgajiew. Etna na ugjit elgim' Timoti naji gji'tuan gilew me' wijei tli gegnu pmita'new ta'n tli gtlams'tasultioq.

Menaq ta etug mn'tu gistesgugsiwoq aq 'ms't ta'n te'sg 'ntlgowaqaninen pisuiwisoq aq mo tepawgtinuisoq.

⁶ Nige' Timoti apaji pgising. Wejiet gilew ta'n eimu'tioq aq pegisitoq gelu'lg agnutmaqan ugjit gilew ta'n teli gtlams'tasultioq. Telimugsieg gilew apji weli angitelmieg aq getu nemieg pa wijej aq ninen ta'n teli 'gtu nemu'leg. ⁷ Glaman ta'n tel gitnm'tieg aq ta'n teli ulmajo'ltieg nige' maw welgwi'lieg, wijigatulti'gw, ta'n tel siawi gtlams'tasultioq. ⁸ Na nige' me' tepawgtig mimajultinen, melg'puguetaioq ta'n tel mimajultioq Gjisaqamawigtug. ⁹ Nige' miwatmaqat Gjinisgam ugjit gilew. Ta'n tuiw eli a'sutma'tieg Gnisgaminu, wej miwatmaqat negm ta'n teli ulgwigl' ngamlamuninal ugjit gilew. ¹⁰ Teppig aq na'gweg melgi tawaqtmagat ta'n telgi'g 'ngamlamuninal, ignmugsinen gis nmu'linen aq gisi apomnulinen ta'n teli gtlams'tasultioq.

¹¹ Etawaqtmagat Gjinisgam gujju, aq Gjisaqamawminu Se'suguli apaja'lugsinen ta'n eimu'tioq. ¹² Etawaqtmagat Gjisaqamaw gisa'lugsinew siawi gsaltultinew 'ms't ta'n te'sioq aq maw 'ms't mimajuinu'g. Tl ligutigw me' glapis tl gsaltultioq ta'n ninen tel ma'muni gsaluleg. ¹³ Na tla'taqatioq, Gjinisgam, gujju, ml'gignewa'lugsitoqs'p 'ggamlamunial, aq ma goqwei amsalteg eigtnug 'gtinnewaq. Sape'ultitoqs'p ta'n Gjinisgam nemugsioq ta'n tuiw Gjisaqamawminu Se'sus 'pgising maw 'ms't ta'n te'sijig tleiaultijig negmeg. Na tliatew.

4

Ta'n tel mimajin, tetapua'l't Gjinisgam Gisiteget

¹ Nigmatut, 'mjit ap nige' newgt, gilew wej gnu'tmasultioq ta'n ninen telo'ltieg ta'n telgitalultioq tl mimajultinew glaman tetapua'latoqs'p Gjinisgam. Na teliaq ta'n tel mimajultioq. Etawaqtmuleg aq munsainneg, Se'sus ugwisunng, me' ma'mun tla'taqatinew. ² Ninen Se'suguli ugtapostale'witemg, geituoq ta'n tl gnu'tmuleg'p negm ugglusuaqant'pn. ³ Etna na ula telimuleg'p, "Gjinisgam tel pualugsioq sape'ultinew aq tl mimajultinew ta'n telgitalultioq." Gilew na Gjinisgam ugtmimajuinumg. Amujpa na mo winsuaqan tela'taqatioq. Pualugsioq tepqatmu'tijig mo sespo'taqatinew je mo angite'tmnew wen sespo'tegen, aq pa na wijej newgtugwa'lugutiji. ⁴ Ta'n te'sioq ingute'jin gepmite'tm ga'qi aq ilgweni. Mut sespo'tegew aq mut tqonasiw. Pas'g newgte't gi'gma'j wijitgwe'iw. ⁵ Mut ignmatmu winsuaqan assumulin, mut tleiw 'st'ge' ta'n wen mo gejiagul Gjinisgam. ⁶ Mo teltenug wen opla'lan igtigil gisna sespo'tmuan ugte'piteml gisna ugji'nmu. Gis telimuleg'p aq melgimuleg'p, Gjinisgam ugtapulataq ta'nig tel lugutiliji. ⁷ Gjinisgam wigumugsig'gw ugjit sape'ultinenu mo ugjit winsuaqan tla'taqatinenu. ⁸ Pas'g na ta'n wen mo jigs'tmug ta'n tel gina'muleg mo ninen menuaqaaliweg'p pas'g Gjinisgam ta'n ignmasg'pnn Wejuli Nisgamal.

⁹ Gat u nige' mo teltenug migwimulinew muta gis geituoq ta'n tl gsalatoqs'p ta'nig wegla getlams'tmu'tijig. Gis Gjinisgam gegnu'tmugsioq ta'n teli gsaltultioq. ¹⁰ Muta gis nige' gesaloq ta'nig getlams'tasultijig eimutijig Masetoniaewa'gig. Melgi tawaqtmuloq, nigmatut, ugjit me' gneg 'lta'new ta'n teli gsal'o'q igtigil. ¹¹ Ml'go'tmug ta'n tl sangewo'ltitoqs'p ta'n tel mimajultioq. Lugwatmug gilew 'gtlgowaqanmuow ta'n telgitalultioq aq 'gtantug gilew 'gmimajuaqanmuoq 'st'ge' gis ta'n telimuloq. ¹² Glaman ma wen lita'siwn ta'n tel nuta'man. Glaman ta'nig mo getlams'tasulti'gw gepmitelmultaq ta'n tele'n.

Ta'n tuiw Gjisaqamaw jugu'ej

¹³ Nige' nigmatut, getu gnuat'uloq giasgiwewei ugjit wegla ta'nig getlams'tua'tipnn Se'susal gat u nige' nepu'titgi'g, glaman ma tli ulmaita'sultiwoq 'st'ge' ta'nig mo elita'sulti'tigul Se'susal. ¹⁴ Ginu getlams'tasulti'gw na Se'sus nepg'pnaq aq apaji minunsipnaq. Getlams'tasulti'gw Gjinisgam 'lpa apaji pgsulatal Se'susal aq maw ta'nig getlams'tmu'tipni'g gat u nige' nepu'titgi'g.

¹⁵ Etna na ula Gjisaqamaw Se'sus tel gina'muep, na nige' ninen telimuloq, "Ginu ta'nig me' mimajulti'gw na na'gweg ta'n Se'sus 'pgising, 'lpa ma ginu igantesguagwig ta'n negla ne'pu'tipni'g." ¹⁶ Na tliatew, Gjisaqamaw Gjinisgam tuaqqittew na glusuaqan aq 'gjiansale'wit ugsigawetew aq Gjinisgam ugpiugwaqanm nutmuatoqs'p. Gjisaqamaw Se'sus ugji nisa'sitew wa'so'q! Na tuiw wegla getlams'tasultipnig Se'susal gat u nepu'tipni'g, na negmow tmg apaji minunsultitaq. ¹⁷ Toqo ginu, Se'sus ugtmimajuinumg, me' mimajulti'gw na na'gweg, maw negmow unaqa'lugsitesnu alugwigwtug, ugjit asuguanenu Se'sus musigisg'tug. Na iappiw wijitgweiwatesnu Se'sus. Na tliatew. ¹⁸ Migwite'tmug ta'n goqwei gis tlimuleg aq na tli ulgwi'jimtultigw.

5

Gisgajo'ltigw ta'n tuiw Gjisaqamaw Se'sus jugu'ej

¹ Gis geituoq gatu ap migwimuloq ta'n tel wi'gmuloq na ta'n tli pgiji esgmalatesnu we'gaw Gjisaqamaw jugu'ej aq etug taliataw wegaw 'pgising. Gatu ap migwimuloq taliataw we'gaw 'pgising. ² Na weli gji'tuoq na na'gweg Gjisaqamaw 'pgising, na jiniw pgisintew, pa wije aq gmutnes wela'gw al gimiej. ³ Ta'n tujiw mimajuinu'g tlu'e'tij, "Tetuji jigteg aq mo nsano'qon eigtnug." Pa na jiniw gitnmo'qon iga'qt'tew. Pesgaqamigtetew aq pata'tegewinu'g smtug tepgiso'laten. Ma wen eimug ta'n gissumugwatg, pa wije aq nige' poqjipnet e'pit getu un'janij. ⁴ Gatu nige', nigmatut, mo etli oqonitpa'q eimu'tiwoq, ma paqalauitiwoq na na'gweg ta'n tujiw Gjisaqamaw 'pgising, 'st'ge' gmutnes ta'n tl wisgutes-gultew aq paqalauisitoqs'p. ⁵ Gilew na Gjinisgam ugtmimajuinung aq geituoq ta'n tel pmiaq pa wije aq wasetegigtug i'mu'tioq aq mo oqonitpa'qigtug. ⁶ Glaman angweiasultigw aq gisgajo'ltigw. Mut tlo'ltinew 'st'ge' igtig ta'nig mo gisgajo'lti'gw ugjit Se'sus 'pgising aq 'st'ge' na mimajuinu'g ta'n apji nep'tijig aq mo gisgajo'lti'gw. ⁷ Etna na wela'gw mimajuinu'g nep'tijig, aq etna na tujiw mimajuinu'g poqji nqana'ma'tiji aq siawi nqana'ma'tiji. ⁸ Ginu tleiaulti'gw na'gweg aq telteg ilgwensultinenu aq pa'qo'ltinenu. Ginu ta'n teli gtlams'tmu'ti'gw aq teli gsaltulti'gw, angweiusitesnu pa wije aq sma'gnis wesgit nasgmi'titl gasawo'qwe'l utapsunual. Ta'n teli elita'sulti'gw ta'n teli ugs'ta'titesnu angweiusitesnu pa wije aq sma'gnis ugta'gusunual gasawo'qwe'l. Amujpa siawi gtlams'tmu'g aq gesaltulti'gw. Ula angweiusitesnu ta'n tujiw mn'tu gitnmeiugsi'gw. ⁹ Gjinisgam weji mgnugsi'gup ugjit ugs'tausinenu Se'suguliewigtug, mo ugjit mn'tua'gig 'lgimuginenu. ¹⁰ Se'suguli nepg'pnaq ugjit ginu glaman wijitgweiwatesnu wa'so'q tlia me' mimajulti'gw gisna gisi 'npu'ti'gw ta'n tujiw enmiaq jugu'ej. ¹¹ Etna na ula ugjit ulgwijimultigw, aq mawi apoqonmatultigw te'sigis'g aq ml'gimultigw ta'n teli gtlams'tasultioq 'st'ge' nige' ta'n tel lugutioq.

Ugtejgewe'l ta'n telimuloq tla'taqatinew

¹² Ninen etawaqtmuleg, nigmatut, gepmitelmanew ta'nig elugowa'titl Se'sugulia ta'n eimu'tioq. Negm gisi mgnapni ugjit ilgwenuginsew, aq gnu'tmuginsew, aq tlimuginsew ta'n tujiw goqwei opla'tuoq aq ulgwijimuginsew ula'taqatioq. ¹³ Ma'mun uleiug aq 'gsalug, gepmitelmug ta'n telamu'g ugtlgowaqanuow elugwatmi'tij aq wantaqamigsultigw.

¹⁴ Wijigatulti'gw, ninen munsainnoq, gnua'tug negla ta'n mo tal luguti'gw, amujpa na elugutijig. Ulgwijimug ta'nig musguajualtijig, apoqonmug ta'nig menaqana'tijig ta'n teli gtlams'tasulti'tij. Sangeweiug 'ms't wen. ¹⁵ Mut asgariatigw awna apji ula'ltultigw aq ugjo'tmug ula'lan ala wen ap'igtig aq 'ms't ta'n te'sijig mimajuinu'g.

¹⁶ Apji ulgwijultigw Gjinisgamewigtug. ¹⁷ Apji a'sutma'tigw. ¹⁸ Aq apji miwate'n Gjinisgam ta'n getu tla'sg goqwei. Etna na ula Gjinisgam tel pual'sg tla'tegen ta'n tel mimajin Se'suguliewigtug.

¹⁹ Mut naqa'law Wejuli Nisgam ta'n tel lugwej 'gmimajuaqanm. Mut tali ugsua'tu. ²⁰ Jigs'tmug ta'n goqwei Wejuli Nisgam gegnua'tugsioq ugjit gilew gji'tunew ta'n tujiw wet saputewistioq ta'n pas'g wen. ²¹ 'Ms't goqwei ugjigji'tug glu'lgtn gisna mo glu'lgtnug, ta'n goqwei gelu'lg gugune'n 'ggamlamunuaq. ²² Aq jiglita'gw ta'n tel milamu'g elue'uti.

²³ Etamg Gjinisgam ta'n ignmugsi'gw wantaqo'ti gisa'luginenu sape'ultinenu. Etamg jigla'luginenu elue'utigugw glaman ma amsalteg i'gtugw 'gjijaqamijuaq aq 'gtangita'suaqanmuaq, aq maw 'gtinnewa'q glapis 'pgising Gjisaqamaw Se'suguli. ²⁴ Gjinisgam etamg ta'n wigumugioq aq megnugsioq, na tla'tegew, muta negm gis lita'sualatoqs'p. Tla'tegen ta'n teli tplumugsioqop.

²⁵ Wijigatulti'gw, a'sutmessewin 'ngute' ninen.

²⁶ Me' na gatu wi'titesnen ta'nig getlams'tasultijig.

²⁷ Munsainnoq, Gjinisgam ugwusunmg gi'tmnew ula wi'gatign ta'n te'sioq getlams'tasultioq.

²⁸ Etamg Gjisaqamaw Se'suguli, ul'telmuginsew aq ignmuginsew uggelu'lgm aq wijitgweiusinew. Glapis ap nemu'loq, Poligap.

**Na ta'puewei wi'gatign
ta'n Poligap ewi'gmuaaji
Tessaloniaewaq
Gegnugwataqan ugjit ula wi'gatign**

Ula wi'gatignigtug Poligap telimaji ta'nig getlams'tua'titl Westaulg na gjigan Tessaloniaeg ta'n miwatmuatl Gjinisgam Gisitegelitl ugjit negmow. Miwa'latl Gisitegelitl muta ta'n teli gtlams'tasultijig me' siawi ms'gi'gt'tew aq maw ta'n teli gsalanew Gjinisgam aq maw igtigig.

Me' gatug gitnma'tijig na Tessaloniaewaq gatug Poligap telimaji mu Nisgam ugtapulagwi pas'g weje'wapnn ta'n teli gtlams'tasultijig. Na tujiw gis nemugsi'gw tepawgtig muta je tlia gitnma'tipneg aq welmajoltipneg. Me' nige' munso'ltijig aq melgugtmu'tijig ta'n teli gtlams'tasultijig.

Na natuen te'sijig a'sutmewinu'g teluep, "Geggunm wi'gatign ta'n Poligap ewi'gig'p. Teluep Westaulg gis apaja'sit." Gatug ula ji'nm egsuet.

Poligap gegnua'tuaji, "Ula mo tlianug aq amujpa ango'tmug na telamugsultijig mimajuinug ta'n getu ewnas gina'mua'tiji, Mut ewnas gina'muluij wen."

Westaulg Gjisaqamaw ma apaja'sigw glapis na newgte'jit ta'n maw elue'wiet ji'nm ta'n nuji opla'teget musga'sitew aq nenuaten.

Elt Poligap telimaji, 'Mut wijitgweiwanew a'sutmewinu'g na ta'n maloltinew aq mo getu gtantu'ti'gw ugmimajuqaqanmuow. Mut wetmitelmanew ta'n wen ma jigs'tmug ula agnutmaqaqan elgitmuleg wi'gatignigtug.

Ugtejgewe'l ewi'gas'g ta'n Poligap a'sutmessewaji, 'Etamg't Gjisaqamaw ta'n ignmugsi'gw wantaqo'ti ggamlamuninaq, apjiw ignmulinew wantaqoti ta'n pa tujiw aq ta'n getu tet tami i'mu'tioq. Etamg't Gjisaqamaw apjiw wijitgweiugsi'oqs'p ms'ta'n te'sioq' (3.16).

Ta'n goqwei ewi'gas'g ula wi'gatignigtug

Poligap wel'ta'sualaji Tessaloniaewaq (1.1-2)

Westaulg ta'n tujiw apaja'sitew tetapu ilsumataq ta'nig welmajeiugsi'oq (1.3-12)

Gatug me' mnaq Gjisaqamaw apaja'sigw (2.1-12)

Amujpa siawi gtlams'tasultigw Westaulgigtug (2.13-17)

Siawi a'sutmessewin aq siaw lugowa Gjinisgam Gisteget (3.1-15)

Poligap a'sutmessewaji Tessaloniaewaq (3.16-18)

¹ Nige' ni'n Poligap epa'si aq ap ewi'gmuloq ta'nig getlams'tasultioq na gjigan teluisig Tessalonia. Tleiaultioq Gjinisgam gujjinueg aq Gjisaqamaw Se'suguli. Wel'ta'sualuleg maw Sailas aq Timoti.

² Etamg't Gjinisgam, gujjinu aq Gjisaqamaw Se'suguli ul'telmugsinew aq ignmugsinew ugge'lgmuow aq wantaqo'ti ggamlamunuaq.

Se'suguli jugu'ej ilsumataq ta'nig welmajeiugsi'oq

³ Nigmatut, ta'nig getlams'tasultioq, apji miwatmaqat Gjinisgam ugjit gilew. Telteg ugjit ninen na tla'taqatinen, muta gilew me' pem melgi gtlams'tasultioq, aq me' pem ma'mun se'sa'sg ta'n teli gsalociq igtigig. ⁴ Etna na ugjit ninen ginlualuleg 'ms't tami ta'nig getlams'tasultijig Gjinisgamewigtug eimu'tijig. Telimg'tjig ta'n tel gitnm'tioq ta'n mo getlams'tasultigw, aq ta'n teli welmajoltioq, munso'ltioq aq melgotmoq ta'n teli gtlams'tasultioq. Na wej ginitelmuleg.

⁵ Wet siaw munso'ltioq je tlia nige' welmajo'ltioq, aq Gjinisgam Gisiteget ta'n tetapu'et ta'n teli ilsutegej, tluetew gilew tepawgtultinew ugjit pisgwita'new ugtelege'wa'gimg.

⁶ Gatug negmow ta'nig welmajeiugsi'oq, Gjinisgam gisa'lataq ulmajoltinew. Na Gjinisgam tetapu'et ta'n teli ilsutegej aq ignmuataq ta'n goqwei te'pmi'tij aq ugtapulataq. ⁷ Gatug ugjit gilew ta'n nige' welmajo'ltioq pa wijei aq ninen, ignmugsitoqs'p atlasmultinew maw ninen ta'n nige' tel gitn'mtioq. Na tla'tegetew ta'n tujiw Se'suguli ugji neia'sitew wa'so'q maw ugm'l'gigno'tim aq ugtansale'witeng. ⁸ Ugtapulataq negla ta'nig mo getu gji'jia'tigul Gjinisgam aq ta'nig mo getu jigs'tmi'ti'gw gelu'lg agnutmaqaqan ugjit Gjisaqamaw Se'suguli. 'Lgimataq mn'tua'gig. ⁹ Na tujiw msntaq ta'n teli opla'taqati'tij. Iapjiw ugtapulataq, iapjiw niguita'taq Gjinisgamewigtug, aq ma apoqonmuagwig. ¹⁰ Ta'n tujiw Se'sus 'pgising, na na'gweg ta'n te'sijig ugtmimajuinung gepmitelmaqutaq aq emtoqwalgutaq. 'Ms't ta'n te'sijig getlams'tasultijig aq gilew maw wit toqwa'latoqs'p muta getlams'tmoqop gelu'lg agnutmaqaqan telimule'g.

¹¹ Etna na ugjit apjiw a'sutmesseuleg. Etamgt' Gnismaminu gisa'lugsinew tepawg-tultinew na mimajuqaan ta'n gis wigumugsioq tl mimajultinew. Etamgt' wajui ign-mugsinew ta'n tel puatmoq ugjit ula'taqatinew aq menaqa gisa'tunew 'gtlgowaqanuow ta'n teli gtlams'tasultioq. ¹² Na tela'taqatioq, na Se'suguli gepmitelmatoqs'p aq negm gepmitelmugsitoqs'p. Wet tla'taqatioq ta'n Gnismaminu aq Gjsaqaqamawminu Se'suguli teli ul'telmugsioq.

2

Elue'winu newgte't nuqipata'teget

¹⁻² Nigmatut etawaqtmuloq, mut jipaqita'new aq mut sespeta'sultinew ugjit ta'n tli apaja'sitew Gjsaqaqamawminu Se'suguli aq ta'n tujiw mawa'lugsi'gw negmeg. Mut alimgana'tinew muta mimajuinu'g teluejig na'gweg gis iga'q aq Se'sus apaji pginging'p. Etug teluejig Wejuli Nisgaml gis tlimjig gisna natuen igtigl gisna etug jel tel'ta'sultijig ninen telueieg ta'n tujiw igan gnuat'aqatieg gisna gis pestunmatmn gisna tel'ta'sultijig gis wi'gmeg wi'gatignigtug. Pas na mo telianug.

³⁻¹² Mut ignmuaw ta'n pas wen tl lue'wa'lulij ta'n teli angita'sultioq. Na na'gweg ta'n Se'sus apaja'sitew ma iga'qtnug glapis pugwelgig mimajuinu'g ppoji jiglita'tij Gjinisgamewigug. Na tujiw mawi elue'wiet ji'nm ta'n nuji opla'teget, musga'sitew aq nenuaten. Na ula mawi elue'wit ji'nm 'gtantutew 'ms't goqwei ta'n mimajuinu'g emtoqwatmi'tij aq ta'n te's'g goqwei teli ugsua'tu'tij Nisgamewei. Igalsetew iganpuguin. We'gaw pisgwa'tew Gjinisgaml ugta'sutuo'guomg aq pa'sitew Gjinisgaml ugt'pung aq thuetew, "Gjinisgamewi." Migwitelmuloq ta'n i' tlimulo'q ge's wijitgweiuloq. Geituoq ula elue'wiet ji'nm ma gisi musga'sigw muta Wejuli Nisgam mo ignmuawq musgalsilin. 'Lpa gis nige' mn'tu'l ugtinnewaq eimlilt aq sapu tl lugwelilt ta'nqil mo getlams'tasulti'gw, gatu awna Wejuli Nisgam gis eig ta'n eimu'ti'gw aq ma ignmuawq wissuignemugsinenu ta'nig getlams'tasulti'gw. Geituoq, gatu na'gweg iga'qt'tew ta'n tujiw Wejuli Nisgam jigla'laten ugs'tqamug. Na tujiw na elue'wiet ji'nm ta'n nuji opla'teget, musga'sitew aq nenuaten. Gatu Se'sus ta'n mestai assusit neia'sitew aq ta'n tel jugu'ej jigla'tuataw ula ji'nmul ugml'gigno'tim aq 'nqa'si ne'pa'tal. Ta'n tujiw ula ji'nm 'pgisintew, gugunmuatew Gjimm'tu'l ugml'gigno'tim. Tla'tegetal pagalawaiqaqann aq lue'wa'lataq mimajuinu'g ta'n tel mila'tegej aq ta'n teli npilaj. Negm mawi elue'wit ji'nm mil lue'wa'lataq ta'nig mo getlams'tasulti'gw Se'suguliewigtug. Mn'tua'gig 'lta'taq muta mo wel'te'tmi'ti'gw na teliaqewei ugjit Westaulg ta'n ugs'tawiasoq. Etna na ugjit Gjinisgam ignmuatal mn'tu'l ugjit elue'wa'lugwi'tijig mimajuinu'g aq sapu tl lugwelin negmowigtug. Glaman getlams'tmi'tij ta'n goqwei mo telianug. 'Lgimatal mn'tua'gig ta'n tel te'pmlij, maw ta'nig mo getlams'tmi'ti'gw na teliaqewei aq pata'taqati'tij muta getu siaw tla'taqatipnig. Geituoq aq migwimuloq. Na tujiw Westaulg ta'n mestai assusit Gjsaqaqamaw neia'sitew aq ta'n tel jugu'ej jigla'tuataw ula ji'nmul ugml'gigno'tim aq nqa'si ne'pa'tal.

Siawi gtlams'tasulti'gw Se'suguliewigtug

¹³ Nigmatut, ta'sioq getlams'tasultioq, apjiw miwatmaqat Gjinisgam ugjit gilew muta Gjinisgam ta'n ilgwenugsi'gw mawi gsalugsioq. Megenugsioq ugjit amgwesewa'ju'ultinew ugjit ugs'ta'tinew ta'n teli gtlams'tasultioq teliaqewei. Wejuli Nisgam ugml'gigno'tim gisa'lugsioq Gjinisgam ugtmimajuinu'ultinew. ¹⁴ Gjinisgam wigumugsioq gilew wet saputita'ioq gelu'lg agnutmaqan ta'n pestunmuleg'p. Wigumugsioq ugjit msnmnew ta'n goqwei ugtaligamug wa'so'qewei gepmitelgaqan ta'n tleiawig Gjsaqaqamawminu Se'suguli. ¹⁵ Glaman nige' nigmatut, ml'go'tmug aq siaw majulgwatmug na teliaqewei ta'n ninen gis gnu'tmuleg'p ta'n tujiw pestunmule'g aq ta'n gis ewi'gmuleg'p.

¹⁶⁻¹⁷ Etamgig Gjsaqaqamawminu Se'suguli aq Gjinisgam gujiniu ta'n gesalugsi'gw apgnua'lugsinew, ulgwija'lugsinew, apoqonmugsinew, aq ml'gignewa'lugsinew ugjit tla'taqatinew aq tlua'tinew ta'n te's'g goqwei gelu'lg. Gjinisgam gesalugsi'gw aq wel'telmugsi'gw. Apgnua'lugsi'gw aq ignmugsi'gw ulita'sualanenu ta'n teli ul'telmugsi'gw.

3

A'sutmessewin

¹ Nigmatut, ta'sioq getlams'tasultioq, siawi a'sutmessewin glaman Gjsaqaqamaw ugtagnutmaqann siawa'sgt'tew aq jaqal se'sa'sgt'tew aq gepmite'tmaten 'st'ge' ta'n teliaqap gilew ta'n te'sioq. ² A'sutma'tigw glaman Gjinisgam angweiugsitesnen aq ugs'tawugsitesnen ta'n elue'ultijig mimajuinu'g aq ta'nig geggunmi'tij winjiggl uggamlamunual, na negmow ta'n getu amasipnugsi'gw. Muta mu te'sigw wen getlams'tasulti'gw na gelu'lg agnutmaqan.

³ Gatu Gjisaqamaw getlams'tasulti'gw aq gis lita'sultitesnu. Geitu'g negm-lignewa'lugsitoqs'p aq apjiw angweiugsitoqs'p glaman ma mn'tu wissuignemugsioq.
⁴ Gis lita'sualultesnen Gjisaqamawigtug ugjit gilew tla'taqatinew aq siaw tla'taqatitoqs'p ta'n telimuleg. 'Ms't ginu getlams'tasulti'gw Gjisaqamawigtug. Etna na ugjit elita'suanneq aq geitueg tela'taqatioqop aq siaw tla'taqatitoqs'p ta'n telimule'g.

⁵ Ninen etamg't Gjisaqamaw siaw ilgwenmugsinew ta'n telgwitgl 'ggamlamunual glaman me' 'gji'tuatoqs'p Gjinisgam ugsaltuaqanm aq wijei telamu'g 'gsaltuaqan guguntoqs'p ugjit igtigig mimajuinu'g. Etamg me' 'gji'tuatoqs'p ta'n Se'suguli gisipugutg'p aq wijei gilew gisipuguttoqs'p.

Amujpa 'ms't wen elugwet

⁶ Nigmatut, ta'sioq getlams'tasultioq, na Se'suguli ta'n assumugsi'gw telimip ugjit tlimulinew, "Mut wijitgweiwanew ta'nig getlams'tasultijig gat maloltijig ta'n tel mimajulti'tij, aq mo majulgwatmi'ti'gw ta'n telimg't'pnig aq mo getu 'gtantu'ti'gw ugmimajuaqanmuow."
⁷ Gilew weli gji'tuog ugjit tla'taqatinew 'st'ge' ninen ta'n tela'taqatieg'p. Mo ninen maloltiweg'p ta'n tujiw wijitgweiule'g. ⁸ Mo ignmuaqatt'p wen angweiugsinen glapis apangitaqaj, awna ninen getantueg'p 'ntmimajuaqanminen. El lugutieg'p aq attignita'ieg'p tepgig aq na'gweg glaman mo wen gesga'tuaqat gilew te'sioq. ⁹ Na telteg ugjit gilew angweiwinen, gatu na wet tla'taqatieg'p ninen ugjit musga'tulinew majulgwalinen ta'n tla'taqatitoqs'p.
¹⁰ Ta'n tujiw wijitgweiule'g i' tlimuleg'p, "Ta'n wen mo getu lugwegw, mo telgitasigw mijjin."

¹¹ Wet thueieg ula muta gis nutmaieg eimu'tijig mimajuinu'g gilew te'sioq ta'n maloltijig ta'n tel mimajulti'tij. Mo tal luguti'gw, apji nasgowita'jig igtigig mimajuinu'g ta'n tel lugutilij. ¹² Gjisaqamaw Se'suguli ugwisunmg telimugsieg'p ugjit ula tlimulinew. Etna na ugjit melgimg'tjig wegla mimajuinu'g aq gegnu'a'taqatjig, "Amujpa na gegnu mimajultioq aq getantuoq 'gmimajuaqanmuow."

¹³ Gatu gilew, nigmatut, ta'sioq getlams'tasultioq, mut siwia'tinew ta'n teli ula'taqatioq.
¹⁴ Etug jel natuen gilew te'sioq ma jigs'tmug ula agnutmaqan ta'n elgitmuleg ula wi'gatignigtug. Ta'n tujiw weltesgatultioq, gnu'a'tug ta'n goqwei etli opla'toq aq mut wetmitelmanew glaman 'gji'tutew gisi opla'tegej. ¹⁵ Mut tle'waw 'st'ge' ta'n wen getan'sg aq masgelm'sg awna tl gnu'a'tu gsaltuaqanigtug 'st'ge' gitap.

Ugtejgewe'l glusuaqann telimuloqol ula wi'gatignigtug

¹⁶ Etamg't Gjisaqamaw ta'n ignmugsi'gw wantaqo'ti ggamlamuninaq apjiw ignmulinew wantaqo'ti ta'n pa tujiw aq ta'n getu tet tami i'mu'tioq. Etamg't Gjisaqamaw apjiw wijitgweiugsitoqs'p, ms't ta'n te'sioq.

¹⁷ 'Lpa na ni'n npignigtug ewi'gm ula, "Wel'ta'suannoq ni'n Poligap." Etna na apjiw tel gnugwatm ta'n te's'g 'ntwi'gatign, aq na tel wi'gm.

¹⁸ Etamg't Gjisaqamawminu Se'suguli ul'telmugsinew aq ignmugsinew ugge'lgm. Glapis ap nemulloq, Poligap.

**Amgwesewei wi'gatign
ta'n Poligap ewi'gmuatl
Timotial
Gegnugwataqan ugjit ula wi'gatign**

Ula na amgwesewei wi'gatign ta'n Poligap ewi'gmuatl Timotial. Timoti na mal-jewe'j ji'nm ta'n tleiawit E'siaji'je'gati. (Nige' gisgug teluisig Aputapegiejit.) Uggwitl na Lesui'pewi'sgwal aq ujil Gli'gewa'jl.

Maw lugwe'jig Poligap aq apoqonmuatl ta'n tel lugowatl Gisitegelitl ta'n se'sa'tun gelu'lg glusuaqan.

Poligap ewi'tatl Timotial na'ngl wi'gatignn ta'n ewi'gig'pnn.

Etl wi'gmuatl Timotial gatu goqwei wesgutg tel gelu'lg ugjit ms't a'sutme'winu'g. Ewi'gas'g ula wi'gatignigtug ta'n telte'g mgnanew iganpugultijig ta'n igtigig a'sutme'winu'g. Elt ta'n telte'g mgnanew ta'nig getu apoqonmua'tiji Gjinisgam ugtmimajuinung aq maw ewi'gas'g ta'n tli uli apangituaten.

Timoti amujpa gegnua'tuaji a'sutmesewanew igtigig aq migwite'tmi'tij pas'g newgte'jit Gjinisgam Gisiteget aq pas'g newgte'jit ta'n toqwa'laji Gisitegelitl aq mimajuinu'g. Na ji'nm Se'suguli ta'n teluisit 'Nnuigtug Westaulg gisi tgwa'laji (2.5).

Ta'n goqwei ewi'gas'g ula wi'gatignigtug

Poligap wel'ta'suatl Timotial (1.1-2)

Ta'n goqwe'l Timoti amujpa gegina'muaji a'sutme'winu'g (1.3-3.13)

Ta'n goqwei sa'q a'guteg gatu nige' Gisiteget musga'tuaji ugtmimajuinung (3.14-4.5)

Poligap telimatl Timotial, 'Ta'n goqwe'l ewi'gmul se'sa'tu aq gegnua'tu ta'n tli ul lugowates.' (4.6-6.21)

¹ Ni'n, Poligap, epa'si aq ewi'gmul Timoti. Ni'n apostale'witewi ugjit Se'suguli muta Gjinisgam ta'n westawugsi'gw, aq Se'suguli ta'n elita'sulti'gw megenipnig aq elgimipnig.

² Teli gsalul pa wije' aq 'ngwis Gjinisgamewigtug muta ta'n tel gina'muei na gi'l getlams'tasin. Etamq Gjinisgam gujjinu aq Se'suguli, Gjsaqamawminu, ul'telmulinew, ewlitemulinew, aq ignmulinew uggu'lgmuow, aq wantaqo'ti 'ggamlamung.

*Poligap telimatl Timotial,
"Angwe'ug nuji'egsugina'mua'tijig"*

³ Gesgmnaq eliewaneg Masetoniaewa'gig pipanimulap siawqatmn na 'gjigan Epesus. Alt mimajuinu'g na'te'l al piltu gina'mua'tijig, je mu Nisgamewei glusuaqan, aq gi'l amujpa na telimijig, "Naqita'gw." ⁴ Tlim, "Mut piamite'tmnew ugjit gina'masin a'tugwaqan aq sa'qawe'gi'g gujjinaqi'g ugwisunmual." Etna na ula we'ji gi'gaita'jig, mimajuinu'g. Mo apoqonmaqwi'tigw ugjit 'gtlams'tasultinew Gjinisgamewigtug. ⁵ Pualgig uggamlamunual glul'gtn ta'n teli gsaltultinew aq ugtangita'suaqanmual waqame'gtn, aq ta'n teli gt-lams'tasultijig Gjinisgamewigtug ml'gi'gna'tn, mo pas'g wesgiji angangusultinew. Etna na ugjit wet gnuat'l. ⁶ Na telte'g ula giasgiwewei tl gina'mua'tinew pas'g alt mo tela'taqati'gw. Mo tali ugtapsuninug ta'n goqwei wesgutmi'tij. ⁷ Getu' gina'matmi'tij Nisgamewei 'tplutaqan gatu we'gaw mo nestasulti'gw ta'n telue'tij aq ta'n goqwei etlewistu'tijig pa wije' aq 'gji'tu'tij ta'n goqwei wesgutmi'tij.

⁸ Geitu'g na 'tplutaqan gelu'lg, 'lpa tli e'wa'sg ta'n Gjinisgam tel puatg. ⁹ Amujpa migwite'tmoq na 'tplutaqan wejitas'g'pnn, mu ugjit welm'tu'tijig mimajuinu'g, gatu ugjit ta'nig sewisga'tu'titl 'tplutaqan aq elistmu'tijig, ta'nig mo jigs'tua'tigul gisna mo emtoqwala'tigul Gjinisgam, nuji pata'taqatijig, ta'nig ne'pa'tegewinu'g. ¹⁰ 'Tplutaqan wejitas'gl ugjit ta'nig al sespo'taqatijig aq ta'nig newgtugwa'lugutiji wije' tela'taqatijig, ji'nmug aq wiji ji'nmug sespei'atultijig aq pa na wije' wiji e'pilitl. Wejitas'g ugjit ta'nig nuji gmutnala'tiji mimajuinu'g, ta'nig nuji'egsua'tijig, pisului'tmasultijig, gisna tela'taqatijig ta'n mo teltenug teliaqewei gina'masuti. 'Tplutaqan wejitas'g'pnn ugjit negmow. ¹¹ Na giasgiwewei gina'masuti wejitas'g ula gelu'lg agnutmaqan. Ignmuim'g'p ugjit tliman mimajuinu'g. Na ula gelu'lg agnutmaqan we'jiaq Gjinisgamewigtug ta'n gepme'g aq sape'wit.

Poligap miwatmuatl Westaulgl ta'n weleiatl

¹² Miwatmaq Se'suguli Gjsaqamawminu, ilsumite'g tepawgti aq iga'lip ni'n lugowan negm. Miwatmaq ta'n gisi ignmuip ml'gigno'ti ugjit 'ntl'gowaqan. ¹³ Je tlia wini usgumgeg, amasgipnnulgeg milimgeg aq Gjinisgam ugtmimajuinung amasgipnn'g'pnnig. Mo geituap ta'n tela'tegei muta me' menaq getlams'tmuap. Etna na ugjit Gjinisgam ewlitemlp.

14 Aq Gjisaqamawminu pajiij ul'te'tmuip, ignmuip ta'n teli gtlams'tm aq 'gsalan ugtmima-juinumg muta nige' tleiawi Se'suguli. Getloqoq na. ¹⁵ "Se'suguli pegising'p ugs'tqamu ugjit ugs'tawian lue'winu'g." Na teliaq na! Aq 'ms't wen 'gtlams'tmuati'tisoq aq ul'ta'sulti'tis. Ni'n na mawi mtuinuiap lue'winui. ¹⁶ Gatu Gjnisgam ewlitemlip glaman Se'suguli gisue'witew aq musga'tua's 'ms't wen ta'n teli pgiji esgmalip ni'n na mawi mtuinuiap lue'winui aq westawip. Me' na igtigig ta'n enmiaq 'gtlams'tasulti'tij 'gjiitaq elt negmow gisi msntaq iapjiwewei mimajuaqan. ¹⁷ Apji miwatmuanej, emtoqwa'lanej, aq gepmitelmane' Gjnisgam. Negm iapjiwewei elege'wit ta'n ma gis nemiam'g aq ma 'npug. Pas negm na Gjnisgam. Na tliaj.

¹⁸ Gwi's Timoti, iganigjitegewinu'g igani usgum'sg'pnig ugjit gi'l. Nige' ula ewi'gmul ta'n tla'tegetes. Migwite'te'n aq e'we'n ula glusuaqann ta'n teli igalsin ta'n tel matnj mn'tu. ¹⁹ Apji waqame'gt'j 'gtangita'suaqann. Apji ml'gita'ien ta'n teli gtlams'tasin. Gat geitu'n goqwei mo tetaputenug, mut tla'tegeiw. Alt mimajuinu'g geitu'tipnig goqwei mo tetaputenug gatu me' siaw tela'taqatijig, aq na tujiw entu'tipnig ta'n teli gtlams'tasulti'tij. ²⁰ Aimnius aq Alegsantel na tela'tegepnig. Negmow elsum'g'pnig Gjinn'tu ugml'gigno'tim ugjit aniapsu'tlugsinew, glaman gnuatmasitaq puni usgumanew Gjnisgam winjigigtug.

2

Ta'nig getlams'tasulti'tij tli emtoqwala'tis Gjnisgaml

ta'n tujiw mawita'tij

¹ Mawi amgwesewei, tlim 'ms't ta'nig getlams'tasulti'tij, "Munsainnloq apjiw a'sutmesseulg 'ms't ta'n te'sijig. Tamug Gjnisgam ewlitemlan, miwatmug ta'n goqwei gis tla'tegej aq me' pem tla'teget. ² A'sutma'tigw ugjit elege'wijig aq igtigig ta'nig iganpugulti'tij glaman wantaqtetew ta'n tel mimajulti'gw, aq ma l'gt'nug sespena'g, el mimajultitesnu ta'n Gjnisgam tel puatg aq gepmitelmanenu." ³ Ula gelu'lg aq tetapua'lug Gjnisgam, nujiugs'tawi'wet. ⁴ Pualaji 'ms't mimajuinu'g ugs'ta'tinew aq 'ns'tasultinew ugteliageweim. ⁵ Pas'g newgte'jit Gjnisgam aq pas newgte'jit ta'n toqwa'laji Gjnisgaml aq mimajuinu'g, na ji'nm Se'suguli. ⁶ Negm igalsit glaman mimajuinu'g gisi iga'lataq ta'n tli ugtaputi'tisoq ugjit ugtlue'utiwal. Ta'n tujiw tetaputesg iga'q Se'suguli neppeg, Gjnisgam na tel musga'tuapni mimajuinu'g getu ugs'tawiaji 'ms't ta'n te'sijig. ⁷ Etna na ula ugjit ni'n elgimim'g'p ugjit gina'muan aq apostale'witewin ta'nig mo Lesui'peulti'gw, ugjit tliman ula agnutmaqan ta'n tli gtlams'tasultitaq na teliaqewei. Mo egsuo'qon eigtnug. Teliaq teluei.

Amujpa mimajuinu'g

ta'nig getlams'tasulti'tij gegnu pmita'jig

⁸ Mo teltenug ji'nmug uggwauultinew gisna gi'gaita'nnew. Pualgig 'ms't tami waqame'gt'j uggamlamunual. Pualgig a'sutma'tinew, unaqanmnew upgignual Gjnisgamewigtug. Ji'nmug ta'n Gjnisgaml tetapua'la'titl. ⁹ Pualgig e'pijig wijei a'sutma'tinew. Amujpa welm'tu'tijig aq amujpa ilpilsulti'tijig. Mo wesgutmu ta'n tel lugwatmi'tij usapunual, gisna ta'n tel nasgmi'tij waiopsgul, gisna mego'tig ta'n tel pilsulti'tij, ¹⁰ gatu awna ta'n tel lugwatmi'tij gelu'lg lugowaqann. Na telteg e'pijig ta'n getlams'tasulti'tij na tla'taqatinew.

Ta'n telteg e'pijig tlo'tinew ta'n tujiw tego'tmu'ti'tij

[Na na'gwegl ta'n tujiw Lesui'paq mawalaji ji'nmug igan pemgopulti'tij gatu e'pijig maw un'jang ugtejg pemgopulti'tijig.]

¹¹ Ta'n tujiw a'sutuo'guomei mawio'mi eimu'ti'tij, telteg e'pijig jigs'tmu'tinew aq mo gimewo'guti'gw ta'n tel gina'masij. ¹² Mo wel'te'tmuaqig e'pijig gina'mua'tinew aq igan-pugutanew ji'nmug. Amujpa i'mu'tijig wantaqo'ti'gtug. ¹³ Muta tmg na ji'nm Ata elu't'p aq na tujiw na e'pit I'pa. ¹⁴ Mo ji'nm Ata getlams'tua'gupnn mn'tu'l, awna e'pit I'pa getlams'tuapnn aq sewisga'tuap Gjnisgaml ugt'tplutaqann. ¹⁵ Glaman e'pit 'gsnugwaj aq gitnme'waj ta'n tujiw un'janij gatu saputa'ugsitew. Gitg ji'nmug aq e'pijig ugs'tawiaq ta'n tujiw getlams'tasulti'tij Gjnisgamewigtug aq gegnu pmita'tij 'gsaltuaqanigtug aq wantaqo'ti'gtug.

3

Ta'n telteg iganpugulti'tij

Gjnisgam ugtmimajuinumg tlo'ti'tis

¹ Na ta'n pas'g wen getu iganpuguij ta'nig getlams'tasulti'tij, getu patlia'suij, gelu'lg 'lgowaqan getu ugsua'toq. Na teliaq na! ² Amujpa negm ta'n iganpuguij ta'nig getlams'tasulti'tij, mo we'jituam'g amsalteg ta'n tel mimajij. Amujpa pas'g newgtunatl e'pilit, pa'qe'g, nata'we'asit, gepmitelmut, wele'watl ta'n wen wiguaq pegisinnij aq nata'gina'muet. ³ Mo teltenug 'gtigiewinu'juigw. Mo teltenug lugwewaqaana'tegegwe' gisna

nata' matnaqqegw gatu awna amujpa na sangewe'g aq welm'toq. Mo weltenug suliewei assumgug. ⁴ Amujpa gissotg wiguow aq un'jang. Amujpa jigs'tua'titl aq gepmitelma'titl. ⁵ Gatu mimajuinu mu gis geitug ta'n tloits wiguow, ma gisi angweiwagwi Gjinisgam ugtmimajuinung. ⁶ Atel poqji gtlams'tasij, ma gisi angweiwagwi Gjinisgam ugtmimajuinung muta 'pqoji me'ge'tew aq ilsumaten 'st'ge' mn'tu tela'lut'p. ⁷ Amujpa gepmitelmut ta'nig mo getlams'tasulti'gw glaman ma gisi ntaqo'qona'la'tigul aq ma mn'tu gistesguagul ugjit 'lpaqielin lue'utigtug.

*Ta'n telteg patlia'sg unaqapemg na apoqonmua'tijig
Gjinisgam ugtmimajuinung tlo'ti'tis*

⁸ Na negmow ta'nig getu apoqonmua'tijig Gjinisgam ugtmimajuinung amujpa wijej gegnu pmita'jig, gepmitelmujig aq gis lita'sualujig. Mo teltenug 'gtigiewinu'ju'ulti'gw aq mo suliewei assumgwi'ti'gw. ⁹ Amujpa gaq lita'sultijig Gjinisgam ugtagnutmaqanm, aq na tel mimajultijig aq na tel gina'mua'tijig. Ta'n goqwei mo tetaputenug mo tela'taqati'gw. ¹⁰ Amujpa na tmg wet lugwalujig aq ta'n tujiw gigwajite'tmugsulti'tij aq saputita'tij na tujiw gisi apoqonmua'ti'tis. ¹¹ E'pijig ta'nig getu apoqonmua'tijig Gjinisgam ugtmimajuinung amujpa na wijej gegnu pmita'jig aq mu natataqtnugul ugtunual. Amujpa pa'qo'ltijig aq gis lita'sualujig 'ms't goqweigtug. ¹² Na ji'nm ta'n getu apoqonmua'ji ugtmimajuinung amujpa pas'g newgtunatl e'pilitl. Aq e'pit getu apoqonmua'ji ugtmimajuinung amujpa pas'g newgtunatl ugji'nmuml. Ingute'jit amujpa na natawe'wajig un'jang aq wiguow. ¹³ Ta'nig wel lugutijig ne'pa'tu'tij negmow gelu'lg ta'n telpugulti'tij mawi gepmitelmujig aq mo netaqo'lti'gw ta'n telewistu'tij ta'n teli gtlams'tasulti'tij Se'suguliewigtug. Na.

Gis tla'taqatitesnu ta'n Gjinisgam tel puatg

¹⁴ Na ta'n tel wi'gm ula wi'gatign ugjit gi'l, angite'tm lien nat nmulin ma 'pgije'nug. ¹⁵ Gatu mo sntug liewan ula wi'gatign gnuatultew ta'n Gjinisgam ugtmimajuinung telteg tlo'ltinew. Ingute'ji'gw ginu Gjinisgam un'jang aq na telteg gegnu pmita'nenu muta Gjinisgam ta'n apji mimajit wijitgweiugsi'gw aq 'gtinnenaq eig pa na wijej aq ugta'sutuo'guom. Ilgwenngusi'gw ugteliaqeweim aq ginu melgugtmug aq se'sa'tu'tigw. ¹⁶ Maw tliaq ta'n goqwei getlams'tasulti'gw maw gelu'lg aq ta'nig mo getlams'tasulti'gw mo gisi ns'tmi'tigw, "Se'suguli mimajuinualsip aq ugs'tqamu pegisingeg. Wejuli Nisgam musga'tuapni mimajuinu'g, mo we'jituamugup goqwei amsalteg. Ansale'wijig nemia'tipnn. Ta'n tujiw nepgeg, Gjinisgam wenaqa'lapnn wa'so'q aq musga'tuapni na Se'susal uggsiwil ta'n telue'lipn. Wesgut'p ta'n telgi'g ugs'tqamu ta'n tel milapegsulti'g mimajuinu'g. 'Ms't tami getlams'tua'titl aq gepmitelma'titl." Na maw tliaq.

4

Nujiugsugina'mua'tijig

¹ Na Wejuli Nisgam giasgiwewei teluet alt mimajuinu'g jiglita'taq ta'n teli gtlams'tasulti'tij enmiaqal na'gwegl. Jigs'tua'titaq ta'nig mn'tu e'waji ugjit nuji egwu gina'mua'tinew aq majulgwatmua'titew ta'n tel piltu gina'mua'ti'tij. ² Na wet tliaq ula nujiugsugina'mua'tijig, negmow wesgiji angamgusulti'g. Tetuji gaqaisg pata'taqatijig, mo nugu 'lpa tal s'tmi'ti'gw. ³ Ula nujiugsugina'mua'tijig teluejig, "Mo gis malie'wiwn, aq mo teltenug malgotmn alt mijipjewe." Gatu Gjinisgam gisitoqopnn ula mijipjewe ugjit malqota'sgtin ta'nig getlams'tasulti'g aq geitu'tij teliaqewe, gisi a'sutma'ti'tij aq miwatmua'tij Gjinisgam. ⁴ Ta'n te's'g mijipjewe gisitoq gelu'lg aq mo teltenug thuenenu mo glu'lgtnug. Gisi malqottesnu ta'n tujiw Gjinisgam miwatmug. ⁵ Muta Gjinisgam ugglusuaqanm aq a'sutmaqan gisa'toq na glu'lgtn.

*Ta'n goqwei ewi'gmul se'sa'tu aq gegnuatu
ta'n tli ul lugowates Se'suguli*

⁶ Ta'n tujiw 'ms't wegla tlimj ta'nig getlams'tmu'tijig, ta'n goqwe'l ewi'gmul, na ul lugowates Se'suguli. Melgignewalsites ta'n teli gtlams'tasin aq ta'n tel majulgwatmat Gjinisgam ugglusuaqanm. Musga'taji mimajuinu'g ta'n teli gtlams'tasin ta'n tel gegnu pmien. ⁷ Se'g i'ie'n ta'n goqwe'l winjiggl aq 'gsnugo'qonewe'l a'tugwaqan muta mo tepawgtinugul agnutmn. Melgignewalsi aq siaw gnu'tmasi Nisgamewei mimajuqaan. ⁸ Gelu'lg ewe'gigsalsin aq melgignewa'tun gaqi, gatu melgignewalsin ta'n teli gtlams'tasin Gjinisgamewigtug me' ap aji gelu'lg muta tla'tegen, Gjinisgam ignmugsi'gw mimajuqaan

gitg nige' aq iapijw. ⁹ Na teliaq na aq tepawgtig 'ms't wen 'gtlams'tmn. ¹⁰ Etna na ugjit attignita'igw aq gitnm'ti'gw muta elita'sulti'gw Gjinisgam ta'n iapijw mimajit. Nuji ugs'tawiaji 'ms't mimajuinu'g, 'pjiliw negmow ta'nig getlams'tasultijig.

¹¹ Ula al gnu'a'tu aq gnu'tmu. ¹² Mut wen nutgitelmuuij muta maljewe'juin. Gatu nemuli'tij ta'nig getlams'tmu'tijig ta'n telewistun, tel gegnu pmien, teli gsalj, teli gtlams'tmn, aq ta'n tel gelu'lg 'gtangita'suaqanm glaman wijei tla'taqattaq. ¹³ Glapis 'pgisilan, gite'n aq gnu'a'tu Gjinisgam ugtwi'gatiqn mimajuinuigtug. Pestune'n aq gina'mua Gjinisgam ugglusuaqanm. ¹⁴ Mut tliaptmu na ml'gigno'ti ta'n Gjinisgam ignmasg'p, ugtignmatimgewe'm ta'n geggunmn 'gtinneg. Gjinisgam ignmasg'p ta'n tujiw telimapni iganigjitegewinu'g na negm gisi mgn'sg'p aq iganpugultijig iga'tu'titeg ugpitnual gun'jig. ¹⁵ Ula al siaw tla'tega te'sigis'g, aq ignmate'n ilgwennulnin, glaman 'ms't wen nmitultew ta'n tel piam ul lugwen te'sigis'g. ¹⁶ Ango'te'n ta'n tel mimajin aq ta'n tel gina'muen. Ulaal siaw tla'tega, muta tla'tegen na westawi'sites aq ta'nig nutasig.

5

Uleiug igtig ta'nig getlams'tasultijig

¹ Mut majiaqtaw gisigu gatu gepmitelm ta'n tel glul'j pa wijei aq gujj. Ul glul ji'nmug ta'n tetpo'ltioq pa wijei aq 'gjinamg. ² Gisigui'sgw tleiw pa wijei aq 'ggij aq e'prijig ta'n tetpo'ltioq aq maljewe'jg pa wijei aq 'ggwe'ji'jg. Gepmitelm e'prijig aq e'pite'sg. Mut winitelmaw. Jigla'si ta'n goqwe'l mo weli angamgugtnugul.

³ Ta'nig getlams'tasultijig amujpa angweiwa'tiji na sigu'sgwaq ta'n mo gegguna'tigul wen apoqonmaqutaq. ⁴ Gatu sigu'sgw ta'n geggunaji un'januaq gisna uji'jg, amujpa na negmow angweiwanew aq ule'wanew ungi'gwaq gisna umijgamit, aq ugumitl. Amujpa na angweiwa'tij pa na wijei aq nige' ta'n teli angewiatipnig aq apat apangitmu'ti'tij. Na tla'taqati'tij, tetapua'latal Nisgamal. ⁵ Gatu ula sigu'sgw ta'n mo wen geggunagul angweiagun, elita'sitl Gjinisgaml aq siawi a'sutmat aq etamatl ugjit apoqonmaqun tepgig aq na'gweg. ⁶ Gatu igtig ta'n tala'teget al sespo'teget, ala'sit alta'q ugtun, algwilg ta'n tl gise'tew. Tala'teget ta'n teli gsatg. Gis negp pas'g menaq gewiegw. ⁷ Tlim ala ta'nig getlams'tasultijig amujpa angweiwa'tiji sigu'sgwaq na wo'qomaq glaman 'gji'tutaq aq tla'taqattaq ta'n goqwei tetaputeg. ⁸ Ta'n pas'g wen mo angweiwawg wo'qomaq aq pjiliw ta'nig wi'g tle' musga'tugsi'gw ejigla'sit ta'n teli gtlams'tasij. Ma'muniw opla'teget je mu ta'nig mo getlams'tmu'ti'gw. Na.

⁹ Pa na sigu'sgw getu wit toqwalaj gisigu sigu'sgw aq ta'n tel luguti'tij ugjit apjiw angota'sin ta'nig getlams'tasultiliji amujpa na asugom te'sisgegipuna't aq je me'. Amujpa newgt tepqatg aq mo toqona'si'gw piluei ji'nmul. ¹⁰ Geju't ta'n teli nta' ula'tegej aq wel gisigwenapni un'jang. Amujpa wele'waji ta'n weni wiguaq peita'liji. Wel'te'g apoqonmuen aq ta'n pas'g goqwei lugwatmn. Apoqonmuaji ta'nig gitnm'tijig. Gaqais wela'tegep.

¹¹ Gatu mut amwa'lanew maljewe'jg sigu'sgwaq muta etug jel jiglapasuattaq ta'n teli tplumsulti'pni'g Se'suguli ugjit tleiaultijig pas'g negm aq na tujiw il malie'ultitaq. ¹² Etna na tujiw oplattaq muta sewisga'tutaq amgwesewei ta'n teli tplumsulti'pni'g. ¹³ Maljewe'jg sigu'sgwaq pm malo'titaq aq we'gaw ugtunual alta'qal aq ugssisqonual nasa'tu'titl ta'n mu tleiawinug. Wesgutmi'tij ta'n goqwei mo teltenug usgutmnnew. ¹⁴ Tel'te'tm me' glu'lt'g'tew ugjit maljewe'jg sigu'sgwaq il malie'ultinew un'janultinew, aq angotmnnew wiguawal. Glaman ma wen gis talueg ugjit sigu'sgwaq aq maw ginu. ¹⁵ Eimu'tijig alt sigu'sgwaq pem jiglita'pnig ta'n teli gtlams'tasulti'tij aq majulgwala'titl Gjimm'tu'l. ¹⁶ Gatu na mimajuinu ta'n getlams'tasit i'mlij sigu'sgwaq ta'n wo'gumaq amujpa na angweiwaji aq mo ignmagwi igtigi angweiwanew. Glaman negmow gisi angewiatitaq na sigu'sgwaq ta'n newgtugwa'lugutijig.

Iganpugultijig a'sutuo'guomg ¹⁷ Na iganpugultijig ta'nig getlams'tasultiliji ta'n ul luguti'jig, 'pjiliw na negmow ta'nig melgi lugutijig, gitg pestunmu'tijig aq egina'mua'tijig, tgwan-gatej ta'n teli apangitua'tij. ¹⁸ Gjinisgam ugtwi'gatiqn gis wi'gas'g, "Mut glpinmuow ugtun wen'jitia'm ta'n tujiw iltesg'g gulumgl glapis gaqa mnitaq. Gatu awna ignmu malqotmn ta'n getutg." aq ap se'g ewi'gas'g. "Ta'nig etl lugutijig te'pmi'tij ugtapangituewimuow." Na. ¹⁹ Pa na wen 'lsutmuaj iganpuguilitl, mut jigs'tuanew glapis 'pgisulaj tapusiliji gisna nesisiliji ta'ni nemia'tipn. ²⁰ Ta'n wen gis pata'teget majiaqa'lut mimajuinuigtug glaman igtig ma opla'taqati'g.

²¹ Telimul, jigs'te'n ta'n telimul aq na gegnu'tmu. Gjinisgam, Se'suguli, aq sape'wijig ansale'wijig nemisigig. Jigs'te'n ta'n gis telimul aq mut piamitelmau wen newgte'jit aq mut 'gtanaw igtig ta'n tel mila'tegen. ²² Mut getage'n wen 'mgnan aq iga'tun 'gpitnn un'jig ugjit iganpugua'sin Gjinisgam ugtmimajuinumg. Mut wijitgweiwaw ta'n wen opla'teget glaman ma 'lsutmulm'gl ugtlue'uti'l. Jigla'si ta'n goqwe'l mo weli angamgugtnug.

²³ Muta apji gsnugwasg 'gtlaminu mut pas'g samqwan samqaww gatu ugsua'tu ta's'ji'j moqopa'q ugjit apoqonmulin.

²⁴ Alt mimajuinu'g nmiates opla'taqatijig aq geitu'n Gjinisgam ilsumataq gatu igtigig mimgwa'tu'titl ugtlue'utiwal aq glapis we'jituaten. Na tujiw ilsumat. ²⁵ Pa na wije'i ta'n goqwei gelu'lg mimajuinu'g tela'taqati'tij nmiaten aq ta'n goqwei gelu'lg mo nemitas'gt'nug na we'jitas'gt'tew glapis.

6

¹ Ta'nig gisteju'g amujpa gepmitelma'tiji ta'nig assumgwi'tijig. Amujpa tela'taqatiji glaman ma wen miluma'tigul Gjinisgam' aq ta'n tel gina'mua'tieg. ² Ta'nig gisteju'g amujpa na mo pepsitelma'tigwi ta'nig assumgwi'tijig muta wijigatulti'tijig Gjinisgamewigtug. Gatu awna me' ml'gi lugowa'tij muta ta'nig welapetmi'tij ugtlgowaqanmuow, getlams'tasultijig aq gesala'tijig.

Egsugina'muaqan aq teliaqewei milesuaqan

³ Amujpa ula al gegina'matmn aq pestunmatmn. Eimu'tijig mimajuinu'g al piltu gina'mua'tijig aq mo wel'te'tmu'ti'gw teliaqewei. Gjsaqamawminu Se'suguli tel gina'mugsi'gup ta'n tel gegnu pmita'igw Gjinisgamewigtug, aq ta'n tel gina'mua'ti'gw. ⁴ Na me'gitelsultijig aq mo goqwei geitu'ti'gw. 'Ms't goqwei mil pipanigesultijig aq apji gtu' gi'gaita'jig aq gisa'tu'tij sespena'q. Na wejiaq wisguo'qon, qalipusitaqan, gi'gaja'suaqan, miluitutultijig gisa'la'tiji tel'ta'sultniji 'ms't wen wini usgumgwi'tijig aq getangwi'tijig, ⁵ aq siaw gi'gaita'jig. Ugtangita'suaqannual winjiggl, aq mu nugu teliaqewei majulgwatmi'ti'gw. Ugjit negmow na gelu'lg agnutmaqan al pestunmatmi'tij ugjit 'ltunew suliewei aq ugji milesultinew.

⁶ Pa na emtoqwaloqos Gjinisgam aq ulo'ltitoqs'p ta'n telo'ltioq, na tujiw tetuji ula's'gt'tew, ta'n telo'ltioq. Gjitm milesultioq Gjinisgamewigtug. ⁷ Mo goqwei pegisitu't'p ugs'tqamu pegisinneq, aq mo goqwei enma'tun. ⁸ Na tujiw gugunmug mijipjewei aq aligew, na tepiatew ugjit ginu. ⁹ Ta'nig mimajuinu'g getu milesultijig, pugjig 'pqoji opla'taqattaq ugjit 'msnmnew suliewei. Etepenolsultitaq ta'n teli ewnaso'lti'tis aq ta'n tel lue'wia'ti'tij. Asgaisultitaq aq 'pgwatasultitaq mn'tua'gig 'lta'new. ¹⁰ Pa na wen piamite'tg's suliewei gisa'lugutew ta'n tel milamu'g lue'uti el nisien. Alt mimajuinu'g Gjinisgam' ejiglita'pnig muta wesami gsatmi'tip suliewei. Sewisga'tu'titl uggamlamunual aq pegisitasultijig ta'n tel mesgata'sulti'tij.

Siaw lugwa ta'n tel we'gusipgwatun ta'n teli gtlams'tasin ugjit Gsistegetewigtug

¹¹ Gi'l Timoti iga'lul'p ugjit lugowan Gjinisgam. Jigla'si ulaal ta'n goqwe'l mo glu'lgtnugl. Gatu lugwa ugjit ta'n goqwei tetapu'aq aq gelu'lg. Gegnu'tmasi lita'sin negmeg, 'gsal igtigig, aq sangewe'ie'n, aq mut siwiew. ¹² Siaw lugwa ta'n tel we'gusipgwatun ugjit ta'n teli gtlams'tasin Gjinisgamewigtug. Etna na Gjinisgam ta'n weji wigum'sg'p ugjit gugene'n na iapijwewei mimajuqaan. Etna na ula teli tplumsit'p ta'n telueineq ta'n teli gtlams'tasin mimajuinuigtug. ¹³ Ula telimul Gjinisgamewigtug aq amujpa tla'tegen. Getmite'te'n! aq migwite'te'n Gjinisgam ta'n mimajuqaan 'ms't goqwei ignmuetoq, etli angam'sg aq maw Se'suguli. Etna na Se'sus ta'n Pons Pilot ugsigug teliaq teluep. ¹⁴ Amujpa na tela'tegen 'ms't goqwei ta'n Gjinisgam telim'sg'p glaman ma wen goqwei we'jitulug amsalteg. Na tla'tega glapis na na'gweg Gjsaqamawminu Se'suguli 'pgising. ¹⁵ Ta'n tujiw tetaputesg iga'q Gjinisgam petgimaj Se'sugulial aq musga'silital. Gjinisgam ta'n petgimatal sape'wit aq pas'g negm mestai ilsuteget. Gisa'lugsi'gw ulgwi'jultinenu. Negm elege'wit ta'n iganpugutuaji elege'wiliji aq igani assusit ta'n iganpugutuaji assusultijig. ¹⁶ Pas'g negm iapijwewei mimajuqaan gisi ignmugsi'gw. Pajiji waseteg ta'n paqtata's'g aq ta'n mo wen gis liegw. Menaq wen nemiagul aq ma wen nemiagul. Gepmitelmane'j Gjinisgam ta'n geggung iapijwewei ml'gigno'ti. Na tliaj!

¹⁷ Tlim ta'nig milesultijig, "Mut me'go'ltinew aq mut lita'sultinew ugsulieweimuow ta'n gaqiatew, gatu awna lita'sultigw Gjinisgam. Etna na negm Gjinisgam ta'n weleiugsi'gw aq 'ms't goqwe'l ignmugsi'gw ulapetmnenu." ¹⁸ Tlim milesuinu'g, "Amujpa na siaw, ula'taqatioq, aq mut npaqtmu'tinew. Na tla'taqatioq piluei apoqonmua'ti'tis, na tujiw giwnaqajewei milesultitoqs'p." ¹⁹ Gnua'tu, "Siaw gitnug Gjinisgam ugtwi'gatiqn, majulgwatnug, aq tla'taqatigw Gjinisgam ta'n tel puatg. Na tujiw guguntoqs'p ta'n goqwe'l gelu'lg'w sa'so'q."

²⁰ Timoti ang'o'te'n 'gtlgowaqan ta'n Gjinisgam ignmasg'p. Se'g i'ie'n mimajuinu'g ta'n getu gi'gaita'jig ugjit ta'n pas goqwei. Jigla'si gesingowe'gl gi'gaja'suaqan ta'n wenig ginnua'tijig ta'n teli ns'tuo'lti'tij. Ta'n tela'taqati'tij, musga'sultijig mo goqwei geitu'ti'gw.

²¹ Eimu'tijig ta'n tela'taqatijig ula aq ejiglita'pnig ta'n teli gtlams'tmi'tip. Ugtns'tuo'timuow gisa'lugwi'tij mo nenuanew Gjiniſgaml.

Timoti, etamg Gjiniſgam ugjit ul'telmulin. Glapis ap nemu'lan. Poligap.

**Ta'puewei wi'gatign
ta'n Poligap ewi'gmuatl
Timotial
Gegnugwataqan ugjit ula wi'gatign**

Geitoq pugjig np'tew aq getu migwimatl Timotial ta'n teli gsalatl aq ta'n teli a'sutmessewatl. Getu' ajipjulatl ge's me' eig ula ugs'tqamug glaman siaw ml'gi lugowatal Gjinisgaml Gisitegelitl. Getu' gisa'latl Timotial ml'gi gtlams'tasin aq gisipugu'tmn ta'n goqwei tliatew.

Ewi'taji Timoti uggitwl aq ugumitl ta'n elt melgi gtlams'tasiliji aq melgipugu'tmliji. Migwimatl Timotial siaw e'wmn na ml'gigno'ti ta'n Gisiteget ignmuapnn ta'n tujiw Poligap iga'toqopn upgitnn Timoti un'jig.

Alt telua'tijig majulgwala'titl Westaulgl gatu mn'tu gis gisa'laji jigs'tuanew ta'n tel puatg. Pa na wije aq loqte'gnigtug nasto'guti'tij.

Poligap telimatl Timotial, "Jigla'si ta'n te'sgl goqwe'l ignmasgl winjiggl angita'suaqann ta'n maljewe'jg geggunmi'titl."

Pewatg Timoti gina'muaji na gelu'lg agnutmaqan je tlia mimajuinu'g mo getu jigs'tmi'tij aq telimatl, "Amujpa ango'tmn ta'nig egso gina'mua'tijig."

Poligap geitoq pugjig np'tew gatu msntew ugtapangitueweim ugjit ugtlgowaqan ta'n gaqa'toq aq ta'n tel mimajit ta'n teli gtlams'tuatl Gjinisgaml aq ta'n telgita'sin.

Migwimatl Timotial, 'Mo tela'taqatigw ginu ta'n tel puatmug gatu tla'taqati'gw ta'n Gjinisgam Gisiteget tel pualugsi'gw. Na tujiw iapiw mimajultitesnu wa'so'q maw negm.

Gis siawpugu'tmug je tlia gitnm'ti'gw mawi ilsutaqatitesnu maw negm.

Ta'n goqwei ewi'gas'g ula wi'gatignigtug

Poligap wel'ta'sualatl Timotial (1.1-2)

Mut ntaqite'tmu ta'n tel tlimj igtigig ta'n teli gtlams'tasin Gjisaqamaw Gisiteget (1.3-18)

Ul'te'te'n gitnman ugjit Westaulg pa wije aq nige' wel gina'muj sma'gnis (2.1-26)

Ugtejgewe'l na'gwegl ta'n tloltjig mimajuinu'g (3.1-9)

Siawi gtlams'tm ta'n goqwei gis gina'masin (3.10-4.8)

Ta'n goqwe'l Poligap pewalatl Timotial tla'tegen (4.9-18)

Ugtejgewe'l glusuaqann (4.19-22)

¹⁻² Ni'n Poligap pengopa'si aq ap ewi'gmul Timoti. Mawi gsalul pa wije aq ngwisuin. Gjinisgam Gisiteget megenip apostale'witewin ugjit Se'suguli. Elgimip ugjit mimajuinu'g tliman, "Iapjiwewei mimajuaqan geggunmu'g ta'n teli gtlams'tasulti'gw Se'suguli." Na teli tplumugsi'gup Gjinisgam gujjuu aq Se'suguli Gjisaqamawminu. Etamgig tli ul'telmulinew, ewlitelmulinew, aq ignmulinew ugge'lu'lgmuow aq wanta'qo'ti 'ggamlamung.

Ni'n Poligap miwatmaq Gjinisgam ugjit Timoti

³ Miwatmaq Gjinisgam ta'n tel lugo'g aq teli emtoqwalg pa wije aq nujjinaqi'g aq pas'g getu tetapua'lg ta'n tel mimaji. Miwatmaq ta'n teli angitelmul ta'n te's a'sutmai, tepgig aq na'gweg. ⁴ Na we'gwi 'gtu nmu'l, etna na ugjit ulgwijintes nemulnan. Migwite'tm ta'n teli ewlgwijinu't'p ta'n tujiw maja'sianeg. ⁵ Migwite'tm ta'n teli gtlams'tasin pa wije aq gugumij Lois aq ggij Iunis. Geitu me' wije teli gtlams'tasin 'st'ge' negmow. ⁶ Etna na ugjit migwimul siawegetu na ignmatimgewei ta'n Gjinisgam ignmasg'p ta'n tujiw iga'tuaneg npitnn gun'jig. ⁷ Gjinisgam weji ignmugsigupnn Wejuli Nisgaml, glaman ma jipasulti'gw mimajuinu'g. Awna Wejuli Nisgam ignmugsig'gw ml'gigno'ti aq gisa'lugsi'gw 'gsalanenu igtigig aq gisa'lugsi'gw ilgwensultinenu glaman gegnu pmita'nenu.

⁸ Mut ntaqite'tmu ta'n tel tlimj igtigig ta'n teli gtlams'tasin Gjisaqamawminu, aq mut 'ntaqite'tmu tliman igtigig ni'n gitap je tlia nige' pisian laplusang. Nige' pisi ugjit ta'n teli gtlams'tasi Se'suguli. Gisgaje'ie'n tli ulmaje'n 'st'ge' ni'n ugjit Gjisaqamawminu. Ml'gignewa'lultew ta'n teli ulmaje'n. ⁹ Negm megenugsi'gup ugjit assumugsinenu aq ugs'tawugsinenu. Megnugsi'gup mu na ta'n goqwei gis tla'taqati'gup gatu awna ta'n teli ul'telmugsig'gup. Wet sapu tl lugwet Se'suguli ta'n weji np'g'pnaq ugjit gilew. Gisita'sip na tla'tegen gesgma'q ugs'tqamu el'tas'gtugweg. ¹⁰ Gatu nige' gis musga'tugsi'gup ta'n gisite'tg'p. Petgimateg Se'suguli, Nujiugs'tawi'welitl, ugjit 'nplin. Gatu ta'n tujiw Se'suguli nepg'p na tujiw minunsi'p, musga'tugsi'gw mo na'te'l etl gaqianug. Na pegisitugsi'gup gelu'lg agnutmaqan. Musga'tugsi'gw gisi msntesnu iapiwewei mimajuaqan wa'so'q ta'n mo eigtnug wen gisi npmn. Gelu'lg glusuaqan na.

¹¹ Gjinisgam gisi iga'lip ugjit apostale'witewin aq nujjigina'muen, ugjit tliman igtigig gelu'lg agnutmaqan. ¹² Etna na ugjit me' etli gitnmai ula laplusang. Mu 'ntaqite'tmu muta

geji'g Se'suguli ta'n elita'siap. Geitu 'lpa ango'ttew ta'n goqwei ignmaqap aq na 'lgowaqan ta'n ignmuip glapis na na'gweg ta'n tujiw apaja'sij. ¹³ Gugune'n 'gtangita'suaqanmg teliaqewei ta'n gegina'mulap aq majulgwate'n aq 'gtlams'tasi Se'suguliewigtug aq siawi gsal Gjinisgam aq ugtmimajuinung. ¹⁴ Gjinisgam ignmasg'p ugteliaqeweim ugjit tliman igtigig. Ango'te'n ugjit mo wen gawasga'tun. Wejuli Nisgam ta'n 'gtinneg eig, apoqonmltew ta'n teli ango'tmn.

¹⁵ Geitu'n 'ms't ta'nig getlams'tmu'tijig weita'pnig E'siaewa'gig naqalipnig, maw ji'nmug teluisijig Pajielus aq Elmongen. ¹⁶ Gjisaqamaw etamg ewlitelman na ji'nm Onesipolus aq wiguow. Gaqaisg welgwija'lip aq mo netaqitelmgw tlia laplusang pisi. ¹⁷ Ta'n gase'g pegisingeg Lo'mg na menaqqajewei poqji gwiluip glapis we'ji'teg. ¹⁸ Weli gji'tun ta'n teli uli apoqonmuip ta'n tujiw eimaneg na 'gjigan Epesus. Gjisaqamaw etamg pajiji ewlitelman na na'gweg ta'n Se'suguli apaja'sij.

2

Glu'si sma'gnisuin ugjit Se'suguli

¹ Gwi's Timoti, ignmu Gjinisgam ta'n teli ul'telmulin, ml'gignewa'lunin muta tleiawin Se'sugulieg. ² Ta'n nutmu't'p wesgutman mimajuinuitug. Amujpa eginamajig igtigig. Ula teliaqewe'l gina'mu mimajuinu'g ta'n gis lita'sua'ljjig aq negmow gis siaw gina'muattew.

³ Ul'te'te'n gitnman ugjit Se'suguli pa wije aq nige' wel gina'muj sma'gnis. ⁴ Ji'nm ta'n sma'gnisewit getu ula'latl iganpuguilil aq mo igtig lugowaqan elugwatmug. Pa wije telteg gi'l gegnu pmien aq Gjinisgam tetapua'lan. ⁵ Na mimajuinu getu igatne'wet ma gisi ne'pa'tug ta'n pas'g goqwei glapis majulgwatg 'tplutaqan. Pa na wije gi'l amujpa majulgwatmn Gjinisgam ugt'plutaqanm, pualj Gjinisgam apangitulin. ⁶ Nuji iga'taqg ta'n attigna'sit ta'n tel lugwej, na tmg wesua'toq ta'n goqwei gisigweng. Pa wije gi'l attigna'sin ta'n tel lugwen ugjit Gjinisgam aq ul apangitultew. ⁷ Angite'te'n ta'n goqwei gis wi'gmap. Gjisaqamaw gisalultew ns'tasin 'ms't goqwei.

⁸ Apji migwite'te'n Se'suguli. Etna na negm wesgumg ta'n tujiw al pestunm. Ta'piteg wetagutg. Ta'n tujiw nepgeg Gjinisgam wenaqa'lapnn. ⁹ Al pestunmatmap gelu'lg agnutmaqan, etna na weji pisi laplusang. Pigsataqanapigtug gelpilimg'p pa wije aq ta'n wen sewisga'toq 'tplutaqan. Gatu Gjinisgam ugglusuaqanml ma gisi gpinmuam'g psgataqanapigtug. ¹⁰ Wet gisi pugu'tmap 'ms't goqwei ugjit Gjinisgam ugtmimajuinung ta'nig gisi mgnapni glaman elt 'gtlams'tasultitaq Se'suguli. Se'sus ugs'ta'titaq aq ignmuataq iapjiwewei uggepmitelgaqanm maw Negm. ¹¹ Migwite'te'n ula, "Se'suguli gisi np'g'p aq apaji minunsip.

Tli 'npu'ti'gw 'st'ge' negm,
na telueg mo tla'taqatigw ginu ta'n tel puatmu'g
gatu tela'taqati'gw
ta'n Gjinisgam tel pualugsi'gw.
Na tujiw iapjiw mimajultitesnu maw negm.
Na teliaq na!

¹² Gis siawpugu'tmu'g je tlia gitnm'ti'gw,
mawi ilsutaqatitesnu maw negm.
Ta'n tujiw thuen, 'Mo tali ugtmitelmawg Se'suguli.'
Negm elt wije tluetew, 'Mo tali ugtmitelmulu.'

¹³ Ta'n tujiw tl'ta'sin Westaulg mo sespetelmugsigw,
siawi gsalugsitesnu muta ma gis thueg mu tlianug
aq mu negmeg tleiaultigw. Na teliaq na!
Je tlia gi'l ma tla'tegewn ta'n teplu't'p
me' negm ne'gaw getlamiet.
Tla'tegetew ta'n goqwei gisi tplumugsi'gw
aq ignmugsitesnu ta'n tel'te'tg."

Lugowinu ta'n Gjinisgam wel'te'tg

¹⁴ Wegla migwim 'gtmimajuinung aq melgim Gjinisgam ugwisunmg ugjit ango'tmnew aq mut gi'gaita'new ta'n goqwei tepawgtinug. Na telamu'gl gi'gaja'suaqanm mo glu'lgtnugul pas'g sewisga'tuajig ta'n teli gtlams'tasulti'tij, ula mimajuinu'g ta'n jigs'tua'tiji. ¹⁵ Tla'tega 'gtlgowaqanm ta'n tel we'gu gisi pgwatun glaman Gjinisgam ul'telmltew, pa wije aq lugowinu'g ta'n mo netaqite'tmug ugtlgowaqan. Al tetapu gina'mu Gjinisgam ugteliaqeweim. ¹⁶ Mut gina'matmu ta'n goqwei mo Nisgamewei ta'n mo tali ugtapsuninu aq mut ewnas agnutmu, muta pas'g me' gneg ejigla'l'jig mimajuinu'g Gjinisgamewigtug ¹⁷ aq gis nigtuo'lataq ta'nig getlams'tasultijig. Asgaiwataq pugwenniji mimajuinu'g. Se'sa'sgt'tew pa wije aq nige' goqwei mesitegeg. Ula tapusijig ji'nmug Aimnius aq Pailitus

na tel gina'muepnig. ¹⁸ Negmow puna'tu'tij ta'n teli getlams'ta'sipnig aq pestunma'tmi'tip ula eggsuo'qon. Teluepnig, "Gis Se'suguli apaja'sip aq enmo'lapni ugtmimajuinung wa'so'q, aq ma nugu tet 'pgisinug." Mo telianug gatu menaqana'la'tiji alt ta'n teli gtlams'tmu'tiliji. ¹⁹ Gatu Gjinisgam teliaqewei ugglusuaqanml na pa wije aq mesgi'g gun'tew ta'n ma gis maja'tas'gtmug, me' eteg. Etna na ula ugglusuaqanml teluegl, "Gjinisgam gejjaji ta'nig wenig negmewe'g" aq "Na mimajuinu ta'n teluet, ni'n tleiawi Gjinisgam wi'gmaq, mu tla'tegewis ta'n goqwei mo tetaputenug."

²⁰ Ta'nig welo'tijig gegguna'tiji gaqais milamugsijig eptaqann. Ta'nig mego'tijig eptaqann pas'g e'wa'tiji ta'n tujiw wen peji mittugwelij aq igtigig ta'nig anawgtijig te'sigis'g. ²¹ Ta'n wen ejigla'sit winjigigtug pa wije aq mego'tijig eptaqann, Gjinisgam iga'lapnn ugjit mujgajewei ugtlgowaqan lugwatmugsin. Gmetug igalsip ugjit Gjisaqamaw. Apji gisgaje'g e'wugsin ugjit gaqais milamu'g gelu'lg lugowaqan. ²² Jigla'si ta'n te's'gl goqwe'l ignmasgl winjiggl angita'suaqan ta'n maljewe'jg geggunmi'titl. Gatu awna gigjo'te'n ta'n goqwe'l gisa'lultew getu ula'tegen, siawi gtlams'tasi, siawi gsalug igtigig, aq siaw sangewe'ie'n aq mut gi'gaja'sualaw. Tla'tega wegla maw igtigig ta'nig getlams'tasultijig aq melgugtmi'tij ta'n teli a'sutma'titl Gjinisgam aq waqame'gl uggamlamunual. ²³ Mut iga'tu 'gsisgon ta'n mo tleiawinug aq mut mgwasalsiw ewnase'gl gi'gaja'suaqan muta uggwaiugtatultitaq. ²⁴ Na mimajuinu ta'n elugowatl Gjinisgam mo teltenug gi'gaja'sin. Amujpa na 'ms't wen wele'watl aq nata' gina'muet aq sangewe'g. ²⁵ Tlia mimajuinu 'gtanj, amujpa na sangew egina'mu aq sangewe'n. Etug jel Gjinisgam ignmuataq ugjit gawasgita'sultinew aq jiglita'new elue'utigug aq 'gji'tutaq ugteliaqeweim. Na tujiw apigsigtuataq. ²⁶ Na tujiw apaji ns'tuataq aq gis smugtuataq mn'tu'l ta'n mesn'pni aq gisa'l'pni jigs'tuanew ta'n tel puatmlj, pa wije aq loqte'gnigtug nasto'gu'ti'tij.

3

Ugtejgewe'l na'gwegl

¹ Migwite'te'n ula! Enmigiaspiaqal na'gwegl tetuji mtue'gt'tew ugjit ta'nig getlams'tmu'tijig. ² Mimajuinu'g na na'gwegl angitelsultitaq, 'gsalsultitaq, aq ugsulieweimuow me' me'gite'ttaq. Me'go'l'itaaq, aq 'nta ginnuataq, anmima'tital Gjinisgam, maligitelmultaq muta getlams'tasin Gjinisgam, listua'titaq ungi'gaaq, aq ma miwatmi'tigw ta'n pas goqwei, aq 'lpa ma gelu'sulti'gw aq ma tali ugtapsunulti'gw. ³ Melgatpa'titaq, metua'taqatitaq, nta eggsua'titaq, ssepna'q apjiw gisa'tutaq, winsuaqan tla'taqatitaq, maw ugtuatitaq ta'n pas wen, maligitenma'titaq ta'ni getu ula'taqatilijig. ⁴ Netuisgala'titaq witapewa, naqsi luo'l'itaaq, me'go'l'itaaq, aq tla'taqatitaq ta'n goqwei gesatmi'tij gesgmnaq emtoqwala'tigw Gjinisgam. ⁵ Tego'tmu'titaq ugjit pas'g nmugsultinew gatu ma jigs'tmi'ti'gw ta'n goqwei nutmi'tij. Mu puala'tigul Gjinisgam gawasga'lugsinew. Mut wijitgweiwanew na telamugsultijig mimajuinu'g. ⁶ Alt nujiugsugina'mua'tijig wit toqwa'la'titl natuen wen'ji'guom glaman gisi pisgwita'taq, glapis gisa'lata ala mimajuinu'g gtlams'tuanew 'pjiliw ta'n menaqanaq ta'n teli gtlams'tasultit'ij. Ugtlue'utiwal asgaigwi'titl glaman wejo'tmi'tij ta'n pas'g goqwei. Pas'g mo goqwei tetapua'lugwi'ti'gw. ⁷ Ula e'pjiw apji 'gtu gina'masultijig gatu mo gisi gji'tua'tigw Gjinisgam ugteliaqeweim. ⁸ Gi's na nige' sa'q Jannes aq Jamples getana'tipnn Mowisal aq pa na wije ula eggsu gina'mua'tijig getantut'ij teliaqeweim. Winjiggl ugtangita'suaqanual. Ejjiglapasuatmi'tip ta'n teli gtlams'tasultipnig. ⁹ Gatu ma gneg 'lta'gwig, muta 'ms't wen nmiataq mo nestuolti'gw pa wije aq ta'n teliaqap ugjit Jannes aq Jamples. Mo gneg elatigupni.

Ula ta'n ugtejgewei gegnua'tulan wegla

¹⁰ Gatu gi'l majulgwatmu'tp ta'n teli gina'mueiap, aq ta'n teleiap. Welj gji'tun ta'n teli ul mimajiap ugjit Gjinisgam te'sigis'g, nemitu't'p ta'n teli gtlams'tmap, ta'n teli sangeweiap, ta'n teli gsalg igtigig aq Gjinisgam, aq ta'n tel gisipugu'tmap. ¹¹ Ta'n tel gitnmaiap aq ta'n teli amasgipnning'p. 'Ms't goqwe'l geitu'n ta'n teliaqap ni'neg ta'n eimap na gutann teluisig Antioq, Igoniung, aq Listlaeg. Maw gitnme'wipnig mimajuinu'g gatu gisipugu'tmap. Gjisaqamaw apoqonmuip aq westawi'p ula 'ms't goqwe'l. ¹² 'Lpa 'ms't ta'nig getu gegnu mimajultijig Se'suguliewigtug gitnme'waten. ¹³ Gatu opla'taqatijig mimajuinu'g aq nujiugsugina'mua'tijig pem ma'muniw opla'taqatijig. Pem me'gita'tijig, elue'wa'la'tiji igtigig aq negmow maw lue'walsultijig. ¹⁴ Gatu gi'l amujpa siawi gtlams'tmn ta'n goqwei gis gnu'tmasin. Geitu'nn teliaqal muta gis lita'sua'latesg ta'nig gnu'tmasg'pni. ¹⁵ Migwite'te'n, mujga amgwes mijua'ji'juineg egina'mulg'p Gjinisgam ugtwi'gatiqn. Etna na ula egina'masg Gjinisgam ugs'ta'ultew ta'n teli gtlams'tasin Se'suguliewigtug. ¹⁶ Wejuli Nisgam ilgwenapni mimajuinu'g ta'n ewi'gmi'tip Gjinisgam ugtwi'gatiqn aq pualugs'gup e'wmanew ta'n tel gina'matmu'g teliaqeweim. Na tujiw gis neia'tuatesnu mimajuinu'g ta'n

teli opła'taqati'tij glaman gis tetapua'taqatitaq aq gis gnuatuatesnu ta'n tl gegnu mimajultitaq. ¹⁷ Glaman mimajuinu ta'n elugowatl Gjinisgaml 'ntawoltinew, apji gisgaje'tew tla'tegen ta'n tel milamu'g gelu'lg 'lgowaqan.

4

¹ Pestunmate'n gelu'lg agnutmaqan. Telimul Gjinisgamewigtug aq Se'suguliewigtug. Migwite'te'n ta'n tujiw 'pgising ilsumataq mimajuinu'g mimajultiliji aq nepu'tiliji, aq iganpuguitew. Na tujiw 'ms't wen 'gji'jialat elege'witewilitl. ² Winpajugte'n ta'n tel tlimj gtu' nutmi'tij gisna mo gtu' nutmi'ti'gw. Ta'n tujiw opła'taqati'tij gisna opl gina'matmi'tij telimjig ta'n teli opła'taqati'tij aq ulgwijim ugjit tetapua'taqatinew. Sangeweie'n ta'n tel gina'muen Gjinisgam ugglusuaqanml. ³ Na'gweg iga'qt'tew ta'n tujiw mimajuinu'g ma jigs'tmi'ti'gw teliaqeweie ta'n tujiw e'gina'muj, gatu awna majulgwattaq ta'n goqwei tetapua'lugwi'tij aq 'mgnataq nujigina'mua'tiliji ta'n telimgwi'tij ta'n goqwei getu nutmi'tij. ⁴ Jiglitataq ta'n tel jigs'tmi'tip Gjinisgam ugglusuaqanm aq ugteliaqeweim aq piam tmg ji'nmuq ugglusuaqanml jigs'tmuataq, ta'n goqwei mo telianug Gjinisgamewigtug. ⁵ Gatu gi'l amujpa ilgwensin ta'n goqwei getu tliaq. Gisipugutm ta'n tel gitnman. Lugwate'n 'lgowaqan ta'n telteg nuji pestunmuet gelu'lg agnutmaqan. La'l igtigig Se'suguliewigtug, aq apoqonmu ta'nig getlams'tmu'tijig. Waju lugwate'n Gjinisgam ugglusuaqanml.

⁶ Gatu ajiet iga'q aq pem tepawiaq ugjit ni'n ne'po'qsin, aq 'nqatmn ula mimajuaqan ugs'tqamu. ⁷ Giwnaqa tela'tega'p ta'n tel we'gu gisi pgwatu ta'n Gjinisgam tel pua'lip aq giasgiweweie tela'tega'p 'ntlgowaqan aq gaqa'tuapneg. Tel mimaji ta'n teli gtlams'tasi aq ta'n telgitasi Gjinisgamewigtug. ⁸ Gjisaqamaw gmetug masgwa'tuip 'ntapangitueweim. Ta'n tujiw wa'so'q 'pgisinan elegewitewatgw ('lnuatpatgw) ignmuitew Gjisaqamaw nuji tetapu ilsuteget muta tela'tegei ta'n Gjinisgam tel puatg. Mu pas ni'n 'msna's gatu ta'n te'sijig ta'nig esgm'tijig aq tetaqi lui'tma'tiji apaja'silin 'msna'titaq. Na.

Ta'n goqwei pualut tla'tegelin

⁹ Gi'l Timoti, pualul jugu'etes ta'n teli nqase'g gis jugu'en. ¹⁰ Temas jipatg'p ne'po'qsin aq naqalipnaq aq eliepnaq na 'g'gigang Tessalonia. Glesens eliepnaq Galetiaewa'gig aq Taitus eliepnaq Talmetiaewa'gig. ¹¹ Pas'g Lug nige' wijitgweiwit. Nmigu Malg aq jugwa'lates ta'n tujiw jugu'en, glaman gisi apoqonmuitew ta'n tel lugwei 'ntlgowaqan. ¹² Tigigus elgimg'pnaq na 'g'gigan Epesus. ¹³ Ta'n tujiw jugu'en jugwa'tuites 'ngotm ta'n naqalg'pnaq Galsus wiguaq, na gutan teluisig Tloas aq jugwa'tutes wi'gatignn. Mut awan'ta'siw wegla wejitas'gl ta'n maw gelu'lg aq mujgajeweie m'gegn.

¹⁴ Alegasantel, apawgij'jiteweie nujo'tg glaptane'wiet, ma'muniw opła'lip. Gjisaqamaw ugtapulatal ta'n tel te'pmlj. ¹⁵ Aq gi'l angweiw negm. Ma'muniw gtantooqop ta'n te's'g goqwei telueiap.

¹⁶ Mo wen apoqonmuigup amgwesewe'ieg igalsianeg ta'n i' tli ilsutaqati'tij. 'Ms't naqalipnig. Etamg Gjinisgam apigsigtuan. ¹⁷ Gatu Gjisaqamaw wijitgweiwit aq ignmuip ml'gigno'ti glaman gisipugu'tmap aq waju'aq agnutmaqapni 'ms't ta'n te'sijig mo Lesui'peulti'gw. Westawimg'p aq mo pijiaqalimg'p ta'n pittalu'g eimu'ti'tij. ¹⁸ Aq Gjisaqamaw ugs'tawi'tew, jigla'litew ta'n getuaniji aq la'litew wa'so'q ugtelege'-wa'gimg. Negm emtoqwa'lanej iapijeweie. Na tliaj.

Pem gaqawi'g'g'ntwi'gatign

¹⁹ Me' na gatu wi'tites Plisilla aq A'quila aq maw Onesipolusewijig. ²⁰ Na ji'nm Elastas eig'p na 'g'gigan teluisig Golint aq naqalg'p na ji'nm Tlopinus na gutan Mailit's muta gesnugwap. ²¹ Jugu'etes gisi pgwatun gesgmaaq pepipugtnug. Na mimajuinu'g Iupulus, Putens, Lainus, aq Gla'tia telimipnig, "Me' tale'n?" aq elt igtigig ta'nig getlams'tasultijig puatmi'tij wi'tugsinew.

²² Gjinisgam etamg wijitgweiulin aq ul'telmulin. Glapis ap nemu'lan, Poligap.

Poligap ewi'gmuatl Taitusal Gegnugwataqan ugjit ula wi'gatign

Ula wi'gatign Poligap ewi'gmuatl Taitusal. Negm mo Lesui'p gatu mawi gtlams'tg Se'suseg. Maw lugutijig Poligap aq apoqonmuatl ta'n tel lugowatl Nisgaml. Poligap etli nqalatl na mnigu teluisig Gelit ugjit ilgwenaji ta'nig getlams'tua'titl Westaulgl aq apoqonmuaji gegnu pmita'new Nisgamewigtug.

Amgwesewei Poligap getu tlimatl Taitusal ugjit Nisgam ugmimajuinung na'te'l. Amujpa megenug ta'nig iganpugua'tijig a'sutme'winu'g. Amujpa gegnu pmita'jig aq mo malolti'gw gisna opla'taqati'gw.

Ta'puewei telimatl Taitusal ta'n telteg gina'muanew gisigu'g, aq gisigui'sgwaq (gisigui'sgwaq amujpa siaw gina'mua'tijig me' maljewe'jg e'pijig aq e'pite'sg). Telimatl ta'n telteg gina'muanew na maljewe'jg ji'n mug aq maw gisteju'g. Ugtejgewei tlimatl ta'n telteg Nisgam ugmimajuinung tlo'ltinew. Amujpa wantaqamigsultinew aq wele'wanew igtigig. Mut gi'gaita'new, mut masgelmuanew aq mut gisa'lanew Nisgam ugmimajuinung nigtuata'new.

Ta'n goqwei ewi'gas'g ula wi'gatignigtug

Poligap wel'ta'suatl Taitusal (1.1-4)

Amujpa megengig mimajuinu'g ugjit iganpugultinew a'sutme'winu'g. Ula iganpugultijig amujpa gegnu pmita'jig (1.5-16)

Ta'n teloltijig Nisgam ugta'sutme'winu'g (2.1-15)

Nisgam ugmimajuinung amujpa gegnu pmita'jig (3.1-11)

Ugtejgewe'l glusuaqann (3.12-14)

¹ Nige' ni'n Poligap epa'si aq ewi'gmul ula wi'gatign ugjit gi'l Taitus. Ni'n na Gjinisgam uglugowinuml aq Se'suguli ugtapostale'witeml. Megning'p aq wejgwigimim'p apoqonmuan Gjinisgam ugmimajuinung ta'n gisi mgnaji glaman me' teli gtlams'tasulti'tij. Megning'p ilgwenan aq giasgiw gegina'muan waju'aq Gjinisgam ugteliaqeweim, aq sape'ultinew ta'n tel mimajulti'tij. ² Ta'n goqwei getlams'tasulti'gw wettaqane'was'g ta'n goqwei Gjinisgam teplumugsi'gup ignmuin, ula iappiwewei mimajuaqan. Gjinisgam ta'n mo egsuegw teplumugsi'gup ula mimajuaqan gesgmnaq ugs'tqamu el'tas'tnugweg. Geitu'g tla'tegetew ta'n teli tplumugsi'gup. ³ Ta'n tujiw tetaputesg na'gweg gisi iga'qeg ula giasgiwewei musga'tuaji mimajuinu'g gelu'lg ugtagnutmaqanng ta'n gis pestunmaqapnig. Ni'n iga'tuim'p ugjit pestunmatmn muta Gjinisgam ta'n westaugsi'gw wet tlimip na tla'tegen.

⁴ Taitus gi'l na maw gigwaji 'ngwis Gjinisgamewigtug muta wijei teli gtlams'tasi'gw. Etamgig Gjinisgam gujjinu, aq Se'suguli, na Nujiugs'tawi'wet ul'telmulin aq ignmulin ugge'lgmuow aq wantaqo'ti 'ggamlamung.

Poligap telimatl Taitusal tl lugwelin mnigug Gelit

⁵ Ni'n naqalulg'p mnigug teluisig Gelit, 'ms't goqwei iljogwa'tutes ta'n te's'g goqwei tel nut'ag aq 'mgnates ta'nig iganpugultitaq a'sutme'winu'g te's gutanji'j. Migwite'te'n ta'n tel gnu'tmulap. ⁶ Ta'n wen getu iganpuguit ta'nig getlams'tasultiliji amujpa na mo we'jituam't amsalteg. Amujpa na newgte'jilitl ugte'piteml. Un'jang amujpa getlams'tasultiliji Se'susewigug aq mo winjig wisun geggunmi'ti'gw ugjit ewnasoltinew aq listmu'tinew. ⁷ Ta'n wen iganpugutuaji ta'nig getlams'tasultiliji nujo'tg Gjinisgam ugtlugaqan. Etna na ugjit amujpa na mo we'jituam'g amsalteg negmeg. Amujpa na mo metua'tegegw aq mo jaqaliqqwaig gisna mo getgiegw gisna mo jaqali matnaqqegw, aq mo pisoqqewe'egsigw. ⁸ Amujpa na wele'waji ta'nig getlams'tasultiliji ta'n pa tujiw aq ignmuaj getgunimgewei aq wel smaji. Apji ula'teget aq welm'toq ta'n tele'g. 'Ms't wen wele'watl apjiliw ta'nig getlams'tasultiliji. Amujpa na nestue'g, getlam pmiet, aq sape'wit. Mo winjigtug ugtangita'suaqanm awna menaqa angita'sit. Amujpa na mo ignmatmun ta'n pas'g goqwei ugs'tqamu assumulin aq ilgwennin. ⁹ Amujpa na melgotg na giasgiwewei glusuaqan ta'n gis lita'sites aq ta'n wijei tel gina'mua'ti'gw. Na tla'tegeg na gisi ulgwijimataq igtigig aq giasgiw gina'muataq ta'nig getantu'tij. Gisi musga'tuataq ta'n goqwei opla'tu'tij glaman 'pqqoji ns'tmu'titaq.

¹⁰ Muta pugwelgig eimu'tijig Gelitewaq, apjiliw Lesui'paq ta'nig getlams'tasultijig gatu elistmu'tijig aq pews'tmu'tijig. Na matamie'tij, 'ptigisei ta'n goqwei wesgutmi'tij aq gisgua'tiji igtigi ta'n goqwei mo tali ugtapsuninug Gjinisgamewigtug. ¹¹ Amujpa na naqa'laji ta'n telewistu'ti'tij, muta ajgna'la'tiji alt mimajuinu'g aq maw wigumaq ta'n teli opl gina'mua'ti'tij. Mo teltenug na tl gina'mua'tinew. 'Lpa na ntaqo'qon muta pas negmow

getu suliewei e'gatmi'tij. ¹² Gelitewaj 'lpa negm iganigjitegewinu'gig newgte'jit, teluet, "Mawi nta egsua'tijig Gelitewaq, aq 'nsano'qonultijig pa wije i aq wi'sisg. Malo'ltijig aq pas'g getu ugjuwa'tu'titl umustiwal." ¹³ Na teliaq. Etna na ugjit smtug naqto'jig aq mo wesimam'tijig glaman sa'sewgwijultitaq aq apaita'taq teliaqeweigtug aq siaw gnnultitaq. Na tujiw me' melgi gtlams'tasultitaq, ¹⁴ aq ma piam majulgwatmi'tigul Lesui'pewei'e'l atug-waqann aq 'tplutaqan. Gisitu'tipn mimajuinu'g ta'n mo puatmitigup teliaqewei.Na tujiw ml'gi gtlamsitasultitaq. ¹⁵ Na mimajuinu, ta'n gelu'lg ugtangita'suaqann, 'ms't goqwei nmituaten gelu'lg. Gatu mimajuinu, winjig ugtangita'suaqann, 'ms't goqwei nmituaten winjig aq nuttew winjig muta mo getlams'tasiug aq ilgwensit winjigigtug. ¹⁶ Negmow ta'n winjigl ugtangita'suaqannual teluejig, "Nenaqat Gjinisgam," pas'g musga's'g ta'n telo'lti'tis egsua'tijig. Gi'gatgamigsultijig aq mo jigs'tmu'ti'gw aq mo tepawgtulti'gw goqwei gelu'lg gisa'tunew.

2

Giasgiw gina'muata

¹ Gatu awna gi'l amujpa na gegina'muen ta'n telgitas'g Gjinisgam gelu'lg ugtagnut-maqann, ugjit ta'nig getlams'tasultijig. Amujpa na gegnu pmita'jig aq amujpa na tel gina'muen. ² Tlimug gisigu ji'nmug pa'qo'ltinew aq mut ignmatmnew ta'n pas'g goqwei assumgunew aq ilgwensultinew. Tlim ns'tuo'ltinew aq 'gji'tmte'tmnew, ml'go'tmnew ta'n teli gtlams'tasulti'tij aq ta'n teli gsalanew igtigi aq maw gisipuguttmnew. ³ Pa na wije tlim gisigui'sgwaq sangewo'ltinew ta'n tel mimajulti'tis aq sape'ultinew ta'n telgitasulti'tis. Mo teltenug alagnimanew wenn, gisna 'nqana'ma'tinew. Amujpa na gegina'mua'tijig ta'n goqwei gelu'lg. ⁴ Na tujiw gis gina'mua'titaq maljewe'jg epilijig 'gsalanew ugji'nmumuaq aq un'januaq. ⁵ Gis gina'mua'titaq 'ns'tuo'ltinew aq mo ignmatmnew ta'n pas'g goqwei assumgunew gatu awna ilgwensultinew aq na tl sape'ultitaq. Gis gina'mua'titaq pegat-nma'tnitaq, welm'tu'titaq aq gepmitelmetaq ugji'nmumuaq. Na tujiw ma wen milutumug Gjinisgam ugtagnutmaqann. Amujpa na nemulg aq musgalsin ugjit gelu'lg lugowaqan gisa'tun.

⁶ Pa na wije ulimug maljewe'jg ji'nmug mo ignmatmnew ta'n pas'g goqwei assumgunew aq ilgwensultinew aq tla'taqatinew ta'n telteg Gjinisgam ugtagnutmaqann. ⁷ Amujpa na gi'l gelu'lg gtlgowaqann elugwatmn ta'n tl majulgwalultaq. Getmite'te'n ta'n tel gina'muen aq ml'go'te'n ta'n tel gegnu pmalsin. Na tel glusi aq na tel gina'mu.

⁸ E'we'n giasgiwewei glusuaqann glaman ma wen we'jitulug amsalteg aq ta'nig getan'sgig 'ntaqo'ltitaq. Ma gununmi'ti'gw goqwei winjig thuenew ugjit gi'l.

⁹ Ulimug gisteju'g jigs'tuanew ta'nig assumgwi'tiji aq tetapua'lanew 'ms't ta'n te'sg goqwei. Mo teltenug apaji usguma'tinew ¹⁰ gisna gmutmanew. Awna telteg musga'tuanew apji ulm'tu'tinew aq gis lita'sualaten. Na tla'taqati'tij gisa'tutaq Gjinisgam ugglusuaqann gepmite'tmuaten ta'n tel mila'taqati'tij, na Gjinisgam ta'n westa'ugsi'gw.

¹¹ Ulnisgam neia'tuaji ta'n teli ul'telmapni mimajuinu'g, ta'n tujiw Se'suguli nepgeg aq apaji minunsiteg glaman mimajuinu'g gisi ugs'ta'titaq. ¹² Gjinisgam pualugsi'gw ignmug ilgwennugsinenu aq amujpa puna'tu'g 'ms't goqwei ta'n ejigla'lugsi'gw Gjinisgamewigtug. Mo puannug piamitelsin ula ugs'tqamu. Pualugsi'gw menaqqajewei sangewo'ltinenu, tetapua'tinenu aq sape'ultinenu ta'n tel mimajulti'gw ula ugs'tqamug ¹³ ge's esgma'tmu'g Gjinisgam mujgajewe'g ugnagwegm. Na gelu'lg na'gweg Gjinisgam ta'n emtoqwalu'g neia'sitew maw uggepmitelgaqann aq maw Se'suguli ta'n westa'ugsi'gw. ¹⁴ Se'suguli igalsip, ugjit jigla'lugsinenu ta'n te's'gl goqwe'l winjiggl. Igalsip ugjit waqamo'ltinenu aq gisa'lugsi'gw gepmo'ltinenu ugtmimajuinung, ta'n tleiaultijig pas'g negmeg, aq apji 'gtu ula'taqatinenu.

¹⁵ Gnu'tmu wegla aq e'we'n 'gtassusutim ta'n telgi'g geggunmn nespi ulgwijimjig ta'nig wen nutasgig. Amujpa na wegla gegnu'tmajig 'gtmimajuinung aq munsaiw ugjit tla'taqatinew. Ta'n tujiw wen opla'teje amujpa na gegnuat'tat ta'n tla'tegetew. Telteg gis tla'tegen muta Gjinisgam ugtassusutim geggunmaj. Mut ignmuaw wen pepsitelmulin.

3

Ta'n telteg tlo'ltinew ta'nig getlams'tasultijig

¹ Migwim 'gmimajuinung jigs'tuanew ta'n 'tplutaqan telueg aq jigs'tuanew ta'nig igan-pugultiliji aq igani assusultiliji. Apji gisgajo'ltinew lugwatmnew gigwajiaq 'lgowaqan. ² Tlimug, "Mut ta'n pas wen milimanew, gatu awna sangewo'ltigw aq ul mawo'ltigw aq apji uleiug 'ms't mimajuinu'g." ³ Ginu na elg amgwes wije telo'lti'gup. Na pesoopti'gma'ti'gup,

ewnaso'lti'gup, elistmu'ti'gup, aq oplita'ti'gup. Papuaqan, pugtewij aq winsuaqan as-sumugsi'gup. Wini angita'sulti'gup ta'n tel pmalsulti'gup wisguo'qonigtug. Masgel-mugsi'gup aq ginu masgelmugupnig. ⁴ Gjinisgam ta'n westawugsi'gw musga'tugsi'gup ta'n teli ulm'toq aq ta'n teli gsalugsi'gw. ⁵ Mo na ugjit ta'n tel gelu'lg lugowaqan ginu gisa'tu'g gatu pas'g negm Gjinisgam ta'n teli ewlitemugsi'gw, etna na ugjit weji ugs'ta'ugsi'gup. Ejigla'toqol 'gtlue'utinal ta'n tel waqama'lugsi'gw aq minui ugs'tqamua'lugsi'gw. Wejuli Nisgam pilei mimajuaqan ignmugsi'gw. ⁶ Gjinisgam ignmugsi'gw na Wejuli Nisgaml 'gtinnal i'mlij iapjiw. Se'suguli Nujiugs'tawi'wet gis tla'teget ugjit ginu. ⁷ Gjinisgam wel'telmugsi'gw glaman ginu gisi tetapuita'tesnu negmeg aq weji msnmu'g iapjiwewe mimajuaqan ta'n elita'sulti'gw, je tlia nige' maw mimajulti'gw ula ugs'tqamug. ⁸ Ula ta'n goqwe'l i' tlimuloqopnn na 'ms't teliqaq, ula al apji munsaiug negmow ta'n getlams'tasultijig, glaman ango'ttaq aq apji ula'taqatitaq aq gegnu pmita'taq. Na tujiw 'ms't wen ulapettew. ⁹ Mut wit toqwa'law mimajuinu'g ta'nig getu gigajoltijig, wesgutmi'tij ta'n goqwei ma gisi asitemgwi'tigul aq ta'n tel gneg wetagutmu'ti'tij ujjuaqi'g gi'gaja'suaqan aq weji ntultijig ugjit Mowiso'q ugt'plutaqanm. Muta mo glu'lgtnug aq mo tali ugtapsuninug. Ma ugji gisgma'tiwoq ugjit ta'n teli gtlams'tmu'tioq. ¹⁰ Pas'g ta'pu gnu'a'tu na mimajuinu ta'n gisa'laji niguita'new ta'nig getlams'tmu'tlijig. Na tujiw mut nugu 'lgowaqana'lanew. ¹¹ Gilew geituoq na telamugsit mimajuinu ejigla'sit ta'n etl tetapu'aq aq eliet ta'n etl winjig. Ugtlue'uti'l wissuignemtl aq ilsumtl lue'winuin.

Ugtejgewe'l ta'n getu tlimul

¹² Ta'n tujiw 'lgimg na ji'nm Altemas gisna Tigigus gi'leg, na ta'n tel gisi pgwatun jugu'a ta'n eim 'gjigan teluisig Nigopolis muta gisita'si i'mn na'tel newgtipug. ¹³ Ml'gi ugjo'te'n ta'n tli apoqomuatesg Si'nas na nutagnutmewinu aq maw Apollos. Gitg gisgajugtug ta'n tl maja'titaq aq amuj angapte'n 'ms't goqwei gugunmnew ta'n tli pqotanga'titaq. ¹⁴ Amujpa na ginu 'gmimajuinuminaq getantu'tij ugmimajuaqanmuow glaman gisi ugtuapsultitaq aq angweiwatitaq wigumaq aq gisi apoqonmatultitaq ta'n tel nuta'ma'tis. Mo teltenug maloltinew, gatu awna amujpa na tepawgtig ta'n tel mimajulti'tij.

¹⁵ Ta'n te'sijig wijitgweiwijig ni'n, wel'ta'sualugsioq. Wi'titesnen ta'n te'sijig nitapenaq ta'nig getlams'tasultijig Gjinisgamewigtug. Etamg Gjinisgam ul'telmugsinew 'ms't ta'n te'sioq. Glapis ap nemu'lan, Poligap.

Poligap ewi'gmuatl Pilimanal Gegnugwataqan ugjit ula wi'gatign

Piliman na milesit ji'nm ta'n geggunaji gisteju'g. Mesgi'g na wiguaq aq a'sutme'winu'g na'te'l mawa'laji.

Poligap wesgumatl Pilimanal, uggistejuml Onesimus maw Algipus ta'n tujiw ewi'gmuaji Golasiewaq. Toqo tel'ta'sultieg Piliman wigit na gjigan Golasieg

Nige' ta'n tel wi'giget ula wi'gatign Poligap wet pisit laplusang ta'n tel lugowapnn Westaulgl. Getu' iga'latl Onesimus, Piliman uggistejuml ta'n wesumugwa'lit. Nige' Onesimus getlams'tuatl Westaulgl aq mawi apoqonmuatl Poligapal. Poligap munsotmuatl Pilimanal ugsua'lan Onesimus pa wijei aq witapal aq wijig'tijig Nisgamewigug. Mo na pas'g gisteju ta'n wesumugwap.

Poligap aq Piliman witapewijig etna na ugjit Poligap etamatl weli ugsua'latl Onesimus.
Ta'n goqwei ewi'gas'g ula wi'gatignigtug

Poligap poqji tli wi'gmuatl Pilimanal aq wel'ta'suatl (1-3)

Telimatl Piliman mawi ms'gi'g ta'n Onesimus apoqonmuatl (4-7)

Etawaqtmuatl Pilimanal uli ugsua'latl Onesimus (8-22)

Ugtejewe'l glusuaqann aq a'sutmaqan (23-25)

¹ Nige' ni'n Poligap epa'si aq ewi'gmul gi'l Piliman. Laplusang nige' weji pisi ugjit Se'suguli ta'n tel lugo'g. Ni'n maw Timoti, 'gjignaminu Se'suguliewigtug, wel'ta'sualneg. Mawi gsitelmuleg ta'n maw luguti'gw Gjnisgamewigtug. ² Aq mawi ul'ta'sualg'tijig maw ta'nig getlams'tasultijig weltesgatultieg giguaq, aq ggwe'ji'jinu Se'suguliewigtug Appia, aq gitapenu Algipus ta'n nuji pestunmuet.

³ Etamgig Gjnisgam gujjinu aq Gjisaqamaw Se'suguli ul'telmugsinew aq ignmugsinew ugge'lu'lgmuow aq wantaqo'ti 'ggamlamunuaq.

*Piliman ta'n teli gtlams'tasin aq ta'n teli gsalj ta'nig
getlams'tasultiji*

⁴ Nitaptut, Piliman tetuji gsalul. Ta'n te's a'sutmai, ewi'tul aq miwatmaq Gjnisgam ugjit gi'l, ⁵ muta nutmaiap ta'n teli gsalj Gjnisgam ugtmimajuinung aq ta'n teli gtlams'tasin Gjisaqamaw Se'sus aq ta'n teli gsalj. ⁶ Etam Gjnisgam ignmugsinenu ta'n tel mawagnutma'ti'gw me' pmi ns'tasultinenu 'ms't goqwe'l ta'n Se'suguli gis la'teget ugjit ugtmimajuinung. Etam Gjnisgam na la'tegen ugjit ginu ta'n teli getlams'tasulti'gw Se'suguliewigtug. Na thiaj. ⁷ Nitaptut, mawi gsitelmul. Ta'n teli gsaljig igtigig ma'muni ulgwija'lit. Elt maw ulgwija'laji uggamlamunual ta'n te'sijig Gjnisgam ugtmimajuinung.

Poligap agnutmatl Piliman ugjit Onesimus

⁸ Se'suguli ignmuit na ml'gigno'ti ugjit tetujita'sin aq tlimulin ta'n giasgiwewei la'tegetes. ⁹ Pas na ta'n teli gsalul wet naqamasi ta'n tl ml'gimulin aq awna pipanimul ugjit la'tegen. Tali ulm'tun la'tega ugjit ni'n ta'n gisigui aq nige' laplusang pisi ugjit Se'suguli. ¹⁰ Toqo nige' ni'n etamul ugjit Onesimus, "Apigsigtu aq ule'w", muta negm 'ngwisip Se'suguliewigtug. Ge's eim laplusang telimg'p ugjit Se'sugulial aq Onesimus gis gawasgita'sit aq getlams'tasit Se'suguliewigtug. Nige' pa wijei aq 'ngwis. ¹¹ Negm ggistegu'nn mujga amgweseweieg mo tali ugtapsunigup ugjit gi'l, gatu nige' mawi ugtapsunit ugjit gi'l aq ni'n.

¹² Ni'n nige' apatgim. Tetuji me'gitelm'g. Na tetuji musuala's. ¹³ 'Gsatmug siaw gu'gung ni'neg gis nige' laplusang pisi ta'n tel pestunmatmap gelu'lg agnutmaqan glaman gis tli apoqonmuitew st'ge' ta'n gi'l tli apoqonmuites, pa na i'mn tet. ¹⁴ Gatu awna mo getu gi'gajalulu apoqonmuin ni'n, gatu me' 'gsatmug gi'l la'tegen ta'n teli ul'te'tmn muta gi'l gisteju'um, glaman ma goqwei la'tegew glapis gi'l tli ul'te'tmn.

¹⁵ Etug jel Onesimus ejigla'sip ijga'ji', glaman nige' gisi wijitgweultew ta'n teli pgitawsij. ¹⁶ Gatu nige' mo pas'g gistejuip me' naji ma'mun tepawgtit. Nige' ginu 'gjignaminu Se'suguliewigtug. Maw me'gitelm'g ni'n. Naji me'gitelmates aq me' gi'l ulapetmates ta'n tel gisteju'iq aq 'gjignaminu Se'suguliewigtug.

¹⁷ Geitu teli ugsua'lin 'st'ge' gitap. Tli ule'w negm pa wijei aq ni'n ta'n teli ule'wi't'p. ¹⁸ Tl'ta'sin oplal'sg gisna tett'sg goqwei, iga'tui ni'n tettuo'qon. ¹⁹ Nige' ewi'gm npitnigtug, "Ni'n Poligap apat apangitultes." (Gatu getu migwimul etna ni'n elannap Gjnisgamewigug aq jigs'tuig.) ²⁰ Na glaman nitap tali ulm'tun na la'tega ugjit Gjnisgam ugwisunmg, ulgwija'tui 'ngamlamun muta wijigati'gw Se'suguliewigtug.

²¹ Weli gji'tu maw ulite'tm ta'n goqwei ewi'gmul ula wi'gatignigtug. Geitu gi'l tla'tegetes aq je me'. ²² Elita'si Gjinisgam asite'tmugsinew 'gta'sutmaçanml 'ms't ta'n te'sioq aq ignmuitew ni'n apaja'sin gilew ta'n eimoq. Glaman gisgaja'tuites ta'n tli gtugunites.

Enmigiaspiaqewe'l

²³ Epapalas, ta'n pisit laplusang maw ni'n, muta majulgwalatl Se'sugulial, wel'ta'sual'sg aq puatg wi'tugsin. ²⁴ Aq elt nigmenaç ta'n maw lugutieç Malg, Alistalgus, Temas aq Lug puatmi'tij wi'tugsinew.

²⁵ Etang Gjisaçamaw Se'suguli ul'telmugsinew 'ms't ta'n te'sioq aq ignmugsinew ugge'u'lgm. Glapis ap nemu'lan, Poligap.

**Na wi'gatign
elgi'tmut Gisiteget
Gisi Mgnaji Mimajuinu'g
Gegnugwataqan ugjit ula wi'gatign**

Na wi'gatign ugjit na gisi mgnujig mimajuinu'g ewi'gas'g ugjit apgua'lanew ula a'sutmewinu'g. Na tetuji gitnm'tijig getu iga'tu'tij ta'n teli gtlams'tasultijig. Ula wi'gatign ewi'gas'g ugjit apgnua'lanew aq munso'ltinew ta'n teli siawi gtlams'tasultijig. Ta'n wen ewi'giget musga'tugsi'gw Westaulg na wijei nisgamewit 'st'ge' Gjinisgam. Telui'tatl Westaulgl, "Gwi's." Na tel musga'tugsi'gw me' espe'lin Westaulgl je mu ta'n pas'g wenn ansale'wiliji, iganigjitegewinu'g gisna we'gaw Mowisal.

Pegisinne'g gisa'tun pilei gis agnutmamgewei ugjit mimajuinu'g aq iganapti'gmugsi'gup wa'so'q. Ta'n teli np'g'pnaq gujjieweigtug gis jigla'toqol gtlue'utinal. Jigs'tmug ignmugsitesnu atlasmuti ggamlamuninal.

Ta'n wen ewi'giget migwimugsi'gw negmow ta'n sa'q getlams'tmu'tipnig. Gegnu pmita'pnig ta'n pas'g goqwei getu tliaq. Telimugsi'gw, 'Mut legetmnenu ta'n teli gtlams'tasult'gw awna punajo'tmnej ms't goqwei ta'n etegigjennugsi'gw aq igan'i ltaigw majulgwalanenu Westaulg. Ula Gisiteget tel puatg. Ge' siaw lapultinej Westaulgeg. Mo puniegup ugjit ta'n teli amasgipnut'p aq gujjiewto't'p.

Gatu awna gisipugutg ms't goqwei aq nige' pemgopit ugt'pung ugtinaqanmg Gjinisgam Gisitegetlil mutputimg.

Ta'n goqwei ewi'gas'g ula wi'gatignigtug

Gjinisgam wet saputi glulugsi'gw uggwisg (1.1-3)

Westaulg me' espe'g aq ta'n pas'g tegen ansale'wijig (1.4–2.18)

Westaulg me' espe'g aq Mowiso'q aq Ja'suao'q (3.1–4.13)

Negm na mawi espe'g patlia's (4.14–7.28)

Mawagnutmamgewei ta'n gisitoq maw gelu'lg (8.1–9.28)

Pas'g newtg ta'n teli np'g'p aq na tepiaq (10.1-31)

Amujpa siawi majulgwawug Westaulg, nige' aq iapjiw (10.32–13.25)

¹ Gi's na nige' sa'q, Gjinisgam Gisiteget i' glulapni gujjina'gi'g. Gaqais nemi'gl ta'n teli agnutmaji. Wet saputi glulasni iganigjitegewinu'gi'g. ² Gatu nige', ula na'gwegl, wet saputi glulugsi'gw uggwisg. Negm na Gisiteget newgtunatl uggwisl teluisilitl, Westaulg. Etna na negm ta'n wet sapu tl lugwet, ta'n teli'toqop ugs'tqamu. Negm na newgte'jilitl ta'n Gisiteget megenapnn ugjit ugtaligamlin 'ms't goqwei enmi giaspiaq. Se'sus na. ³ Weji paqtasit Gisiteget uggepmitelgaqanm aq wijei tel Nisgamewit 'st'ge' Ujll. Nujo'tg ugs'tqamu aq 'ms't goqwei mawn'g ta'n negm teluej. Na tel mawi'gna'qal ugglusuaqanml. Gisa'laji mimajuinu'g gis waqama'tuan ugtlue'utiwal, aq nige' epit wa'so'q ugtina'qanmg Gisitegetlil, ta'n mawi espe'litl aq ta'n pajiji melgi'gna'litl.

Gjinisgam uggwisl mawi espe'litl je mu ansale'wijig

⁴ Gjinisgam na uggwisl gisa'lapnn me' mawi espe'litl je mu na ansale'wijig. Pa na wijei Gjinisgam ignmuatl wisun me' aji espe'g je mu ta'n te'sijig ansale'wijig. ⁵ Gjinisgam telimatl uggwisl,

"Gi'l nige' 'ngwis. Gisgug nige' ni'n na guji."

Gatu menaq ula telimagul ansale'wilitl. Wesgumatl uggwisl teluej,

"Ni'n ujjitew aq negm 'ngwisitew."

Gatu menaq ula telimagul ta'n pas'g tegen ansale'wilitl. ⁶ Ta'n tujiw Gjinisgam Gisiteget getu petgimateg newgtunatl uggwisl ula ugs'tqamug ap na teluet,

"Ni'n Gjinisgam teluei,

'Ta'n te'sijig ntansale'witemg

amujpa na, emtoqwala'titl.' "

⁷ Etna na ula ta'n Gjinisgam teluet ugjit ugtansale'witemg,

"Ni'n, Gjinisgam, gisi'gig ntansale'witemg

pa wijei aq ugu'sn.

Smtug tela'taqatiji ta'n ni'n tel puatm

aq 'ntlugowinu'jmg gisi'gig na tel melgi'gna'tij

pa wijei aq sisue'ugtlin."

⁸ Gatu ugjit uggwisl Gjinisgam teluet,

"Gi'l Nisgamewin 'st'ge' ni'n

aq 'gtelege'wa'gim iapjiwewe'tew.

Iganpugu'tajig 'gtmimajuinumg giasgiwewei.

⁹ Gesaljig ta'n goqwei mimajuinu'g

tela'taqatiji ta'n tetapu'aq

aq masgelm'jig ta'n tela'taqatijig

aq ta'n mu tetapuaqtnug.

Etna na ugjit ni'n Gjinisgam

ta'n emtoqwalin gisi mgnmul

aq gisa'lul ul'ta'sin

aq maw gepmitelmulin je mu gitapaq."

Na ula Gjinisgam telimatl uggwisl. ¹⁰ Elt Gjinisgam Gisiteget teluet,

"Gi'l, Gjsaqamaw, amgweseweieg gisitu't'p ugs'tqamu

aq 'gpitng el'tu't'p musigisg.

¹¹ Ms't goqwei gaqi gs'ga's'gt'tew

gat gi'l siaw i'ttes, apji mimajites.

'Ms't ugs'tqamu aq musigisg sa'gu'atal 'st'ge' aligal.

¹² Mawanga'tun 'st'ge' pitu'gun

aq tl gawasga'tutew pa wijei aq aligew.

Gatu gi'l apji wij'e'tes aq mo eigtnug gisigu'en."

Na ula Gjinisgam Gisiteget telimatl uggwisl. ¹³ Elt Gjinisgam telimatl uggwisla,

"Tet pa'si 'ntinaqanmg glapis wissuignemg

ta'nig getanijig aq iganpugu'tuatesq."

Gatu mo eigtnug ula telimagwi ugtansale'witemg.

¹⁴ Wenig ta'ansale'wijig nige'? Etna na negmow ta'n elugowa'titl Gjinisgam. Aq elgimujig apoqonmuan ta'nig Gjinisgam ugs'tawiatag.

2

Mawgi'g ta'n teli ugs'tan

¹ Amujpa melugtmug ula teliaqewe'l ta'n nutmu'gup ugjit Westaulg aq ta'n tli ugs'taten. Amujpa gnmug 'ggamlamunuaq glaman ma jiglitagw Gjinisgam ugteliaqeweimg.

² Na ansale'wijig telima'tipni nujjina'qi'g Gjinisgam ugglusuaqanml, aq Gjinisgam musga'tuapni na teliaq. Ta'n wen mo majulgwatmug aq mo jigs'tmug, gisi ugtapetew ta'n tel te'p'g. ³ 'Lpa ma gis smugtmug pa na liaptmug aq mu jigs'tmug na glusuaqan

telgi'g ta'n tli ugs'ta'titesnu. Gjsaqamaw na Westaulg amgweseweieg gis wi't'g ta'n tli ugs'taten aq weget ta'n nutmua'tij giasgiwewei gegnua'tugsi'gup ula teliaqewe'l aq get-

lams'tasulti'gup. ⁴ Gjinisgam elt musga'tugsi'gup teliaq ta'n goqwei negmo wesgumapni ta'n gaqais milamu'gl paqalawaiqan aq mesgi'gl 'lgowaqan elugwat'p. Igmugsi'gup ml'gigno'ti ugjit lugowaqan lugwatmu'g aq mesgi'gl paqalawaiqan. Na wet tla'tegep ta'n tujiw elgitmugsi'gw na nujiapoqonmuelitl na Wejuli Nisgam.

Westaulg ilgwennugsi'gw ta'n tli ugs'ta'titesnu

⁵ Geitu'g Gjinisgam mu iga'lagupni ansale'wiliji iganpugutmnew pilei ugs'tqamu ta'n jugu'etew. ⁶ Gatu awna na'tami ewi'gas'g Gjinisgam ugtwi'gatigng,

"Gjinisgam, paqalawaiwin gi'l

ta'n tel sespetelm't mimajuinu aq ta'n tel me'gitelm'j.

Negm pas'g mimajuinu pas'g ugsitqamugewaj.

⁷ Eli't'p negm me' ijga ejjnpilitl

je mu ansale'wijig ugjit ijga'ji'j.

Gisa'lat'p gepmitelmul aq saqamawin.

'Ms't goqwei nujo'tg ta'n weji gisita's'gl ugpitng.

⁸ Ignma't'p iganpugutm 'ms't goqwei."

Na telueg Gjinisgam ugtwi'gatiqn.

Na ula glusuaqan "iganpugutm," telueg Gjinisgam eliapnn mimajuinu'l assutmlin 'ms't ta'n te's'g goqwei, aq mo goqwei naqtmugup. Pas'g na me' menaq nemituggw iltutmug

'ms't goqwei gatu glapis. ⁹ Gatu geji'g Se'sus. Gjinisgam gisa'latl mu tetuji espe'nigul je mu ansale'wijig ugjit ijga'ji'j. Gjinisgam na wet tla'teges glaman Se'sus gisi np'tew ugjit 'ms't wen. Na teli ul'telmugsi'gw. Geji'g nige' gis pajiji gepmite'tasit aq Gjelege'witewit

aq 'ms't goqwei nujo'tg ta'n weji gisita's'gl ugpitng. Na gis wet tliaq ta'n teli ulmaje'g'p glapis npmn. ¹⁰ Na tetaputeg ugjit Gjinisgam, ta'n 'ms't goqwei gisitoq aq nujo'tg, gisa'latl

Westaulgl gugunmlin ugt'pun ta'n tetaputeg negmewe'l, ugjit ta'n teli ulmaje'lig'p. Gjinisgam Gisiteget na wet tla'tegep. Gisa'laji pugwenniji mimajuinu'g ugtlams'tagun aq gisa'laji

negmow unjannin. Pualaji gepmitelmugsultinew 'st'ge' ta'n tel gepmitelmuj ugghwisl. Etna na negm Westaulg ta'n iganapti'gmuaji mimajuinu'g ta'n tli ugs'ta'titaq. Na.

¹¹ Gisa'laji mimajuinu'g ugtlue'utiwal gasa'tuaji. Negm aq ta'nig gisa'laji waqamo'ltinew, 'ms't newgte'lil' ujjual. Etna na ugjit Se'sus mu netaqitelmagw tlu'i'tan, "njingnamg aq 'ngwe'ji'jg." ¹² Telimatl Gistegelitl,

"Gjinisgam agnutmua's ugjit gilew, wijigmgig.

Ta'n tujiw mawita'ieg, miwatmultes aq emtoqwalutes."

¹³ Aq elt teluet,

"Gjinisgam 'gpitng igalsi."

Aq ap teluet,

"Ula eim aq nn'jang na mimajuinu'g

ta'n Gjinisgam ignmuipni."

Na teluet Se'sus.

¹⁴ Telu'taji ugtmimajuinung, "Nn'jang." Negmow na mimajuinu'ultijig, etna na ugjit Westaulg negm maw mimajuinu'alsip 'st'ge' negmow. Ula wet tla'tegep glaman ta'n teli np'g'p gisannatal newgte'lil' ta'n geggung ml'gigno'ti 'npuaqanei, na mn'tu'l. ¹⁵ Ne'gaw jipatmu'gup 'npuaqan, ta'n teli pgitawsulti'gw, gatu gisa'lugsi'gw mu nugu jipatmnenu.

¹⁶ Nige' weli 'gji'tun mu na ansale'wiliji ta'n apoqonmuagwi gatu awna ewi'gas'g'p,

"Apoqonmuaji ta'nig wettaqia'tiliji Aplameg."

Na telueg Gjinisgam ugtwi'gatiqn. ¹⁷ Etna na ugjit weji mimajuinu'alsip 'st'ge' igtig mimajuinu'g aq tele'g 'st'ge' negmow glaman ewlitelmuaji. Gatu mu pata'tegep glaman mawi espe'g patlia'suit ugjit negmow ta'n tel lugowaj Gjinisgaml. Getlamiet aq igalsit glaman mimajuinu'g ugtlue'utiwal gisi apigsigtas'gt'tal. ¹⁸ Aq nige' gisi apoqonmuataq negmow ta'n mn'tu weje'waji pata'taqatinew muta Westaulgl wijeji mn'tu weje'watl pata'tegenin aq welmaje'lig'p gatu mu na pata'tegelipug Westaulgl, na.

3

Se'sus me' espe'gje mu Mowiso'q

¹ Nigmatut, ta'n getlams'tasultioq Se'suseg, gis wigumugsiog Gjinisgam Gisiteget ugjit sape'ultinew. Angitelmug Se'sus. Gisiteget petgimapnn ugjit mawi espe'n patlia'suin. Apoqonmugsi'gw ta'n te's'g goqweieg ta'n tlei ta'n teli gtlams'tasulti'gw aq agnutmugsi'gw Gjinisgaml. ² Westaulg tela'teget 'ms't goqwei Gjinisgaml telim'tpnn, Gjinisgam ta'n megnapnn ugjit lugwatmn ula lgowaqan. Pa na wijeji aq Mowis tela'tegep 'ms't goqwei ta'n Gjinisgaml telim'tpnn ta'n teli ilgwenaj Gjinisgam ugtmimajuinung. ³ Gatu Westaulg me' espe'g aq Mowiso'q aq tepawgtig me' gepmitelmugin. Pa na wijeji aq ta'n wen etlitoq wen'ji'guom me' gepmite'tasit je mu wen'ji'guom ta'n etlitoq. ⁴ Te's wen'ji'guom na eig newgte'jit ta'n 'ms't goqwei iganpugutg. Gjinisgam na negm ta'n 'ms't iganpugutg. ⁵ Mowis, na Gjinisgam uglugowinu'jml, gigwajielitl. Tela'tegep ta'n Gjinisgaml telim'j. Ilgwenaj Gjinisgam ugtmimajuinung Isle'laq, aq wesgut'p ta'n goqwei Gjinisgam tlimugsitesnu me' enmiaq. ⁶ Gatu awna Se'suguli na Gjinisgam ugghwisl. Na gi'gwajiet aq tela'teget ta'n Gjinisgaml telim'j. Mu negm pas'g lugowinu, gatu awna negm na Gjinisgam ugghwisl, Se'sus ta'n 'ms't goqwei mawn'g aq iganpugutg. We'gaw iganpugu'tuaji 'ms't Gjinisgam un'jang. Ginu na Gjinisgam un'jang. Amujpa na siaw melgo'tmug, ta'n tl majulgwalatesnu glapis ugtejgewei. Siaw lita'sua'latesnu Se'sus aq tlimatesnu igtig ugjit negm. Mu jiglapasualawg Gjinisgam aq ma liamulug.

Gjinisgam ugtmimajuinung atlasmultitaq

⁷ Na glaman ma liaptmug muta Wejuli Nisgam teluet,

"Ta'n tujiw nutat ta'n goqwei

Gjinisgam telimugsiog nige' gisgug,

⁸ jigs'tmug. Mut ml'gatpa'tinew, pa wijeji aq gujjua'qi'g,

ta'n elistua'titeg Gjinisgaml

na na'gwegl ta'n eimu'ti'titeg paqtaqamigtug.

Melgatpa'tipnig uggamlamunuaq

aq wet nu'gwala'tipnn Gjinisgaml."

⁹ Gjinisgam teluet,

"Gilew gujjuaqi'g wet nu'gwalipnig aq elistuipnig.

We'gaw gisi apoqonmaqi'g aq gegnuimgig ne'wisgegipunqeg.

¹⁰ Etna na ugjit wegaiugtaqapnig mimajuinu'g aq telueiap,

'Mo tetapua'taqati'gw ta'n teli angita'sulti'tij

aq mo getu jigs'tmu'i'tigul nt'tplutaqanml.'

¹¹ Wegaiap aq ml'g'pugueiap aq ni'n teplung'pnig,

'Mo eigtnug gisi pisgwita'new na maqamigew ta'n tli atlasumultinew maw ni'n.' "

Na teluet Gjinisgam.

¹² Nigmatut, angot'mug, mo wen te'sioq 'ggamlamung tel winjigtn, na puni gtlams'tmn aq jigla'sin Gjinisgamewigtug. Gjinisgam ta'n apji mimajit gisa'laji mimajuinu'g mimajultinew. ¹³ Gatu awna apoqonmatulti'gw ala wen ap igtig te'sigis'g, glaman ma wen te'sioq gisgugsin pata'tegen aq gisa'lugsin ml'g'sin. Na tla'taqati'gw ta'n teli pgije'g Gjinisgam me' siaw wigumugsioq ugjit ugsita'tinew. ¹⁴ Pa na musga'tuoq ta'n tel gegnu mimajultioq na wije' siaw melgi gtlams'tasultioq 'st'ge' ta'n amgwesewei'g, aq glapis enmigaspi'g. Na tujiw maw mimajultitoqs'p wa'so'q maw Se'sugulial.

¹⁵ Na ula Gjinisgam ugtwi'gatiqn telueg,
 "Ta'n tujiw nutuoq ta'n goqwei Gjinisgam telimugsioq nige' gisgug na jigs'tmug.
 Mut ml'gatpa'tinew 'st'ge'
 ta'n gujjuaqi'g tel listua'tipnn Gjinisgaml,
 na na'gwegl ta'n eimu'ti'titeg paqtaqamigtug.
 Melgatpa'tipnig uggamlamunuaq
 aq wet nu'gwala'tipnn Gjinisgaml."

¹⁶ Wen ta'nig nutua'tipnn Gjinisgaml ugglusuaqanml aq mo jigs'tua'tigupnn? 'Ms't ta'n te'sijig mimajuinu'g ta'n Mowis tewa'la'tipni Ijijptg. ¹⁷ Wen negla ta'n Gjinisgam wegaiugtuapni ne'wisgegipunqeg? Na wije' mimajuinu'g ta'nig pata'taqatipnig aq etli 'npu'tipnig paqtaqamigtug. ¹⁸ Wenig wesguma'sni ta'n tujiw Gjinisgam teplumsitesg, "Mo eigtnug pisgweta'new na maqamigew ta'n tli atlasumultinew maw ni'n"? Etna na negmow ta'n mo jigs'tmu'tigupnig. Ta'nig mo getu majulgwala'tigupnn. ¹⁹ Na nige' gisi ns'tasulti'gw, mo gisi Ita'gupnig muta elistmu'tijig aq megtua'titl Gjinisgaml aq mo getlams'tasultigupnig.

4

Gjinisgam ugtmimajuinumg atlasmultitaq

¹ Me' nige' gisgug Gjinisgam teplumugsi'gw ugjit gisi Ita'nenu ta'n tli atlasmultitesnu maw negm. Gatu angot'mug, glaman gisi Ita'toqs'p ta'n tli atlasmultitoqs'p, glaman ma wen esgwa'lam't. ²⁻³ Ginu nutmu'gup gelu'lg agnutmaqan ugjit Gjinisgam ugtatlasmutim. Ginu ta'nig getlams'tasulti'gw 'Ita'tesnu aq mawi atlasmultitesnu maw Gjinisgam 'st'ge' ta'n teli tplumugsi'gup. Gatu igtig ta'n Mowis tewa'la'tipni Ijijpteg mo getlams'tasultigupni. Elt nutmi'tip na agnutmaqan, gatmo teli ula'lugwi'tigup. Muta nutmi'titeg, mo wesua'tu'tigup, aq mo getlams'tasultigupnig. Na teliaq ta'n Gjinisgam telimapni,

"Wegaiaq aq ml'g'pugueiap. Telueiap,
 'Mo eigtnug jugwita'new na maqamigew
 aq na tli atlasumultinew maw ni'n.' "

Gjinisgam na teluet, we'gaw gisite'tg'p ugjit mimajuinu'g maw atlasmultitaq maw negm weja'tegemg ta'n gis gaqa'toq ugtlgowaqan ta'n tujiw gisito'q ugs'tqamu. ⁴ Muta na'tami Gjinisgam ugtwi'gatiqng telueg ugjit na luignegewei na'gweg,

"Gjinisgam atlasmipluignegewei na'gweg
 ta'n tujiw gis gaqa'toqeg 'ms't ta'n te's'g ugtlgowaqan."

⁵ Gjinisgam ap wesgut'p na'tami sape'wig ugtwi'gatiqng,
 "Mo eigtnug gisi pisgweta'new na maqamigew
 aq mawi atlasumultinew maw ni'n."

⁶ Na ta'nig amgwes nutmi'tip gelu'lg agnutmaqan ugjit 'Ita'new aq atlasumultinew maw Gjinisgaml mo gisi Ita'gwi muta elistua'tipni. Gatmo igtig eimu'tijig wel'te'tmi'tip 'Ita'new ta'n mawi atlasumultitaq maw Gjinisgaml. Gjinisgam ignmuaji pisgweta'new aq atlasumultinew maw negm. ⁷ Ula na musga'tugsi'gw teliaq Gjinisgam iga'toqop tetaputesg ugjit 'Ita'new aq ugs'ta'tinew aq atlasumultinew maw negm. Gjinisgam amgwesewei wesgumapni Isle'laq ta'nig weja'tipnig Ijijpteg. Me' enmiaq ap wi't'g'p aq Ta'pito'q ewi'gig'p wi'gatiqngtug,

"Nige' ta'n tujiw Gjinisgam wigumugsioq
 ugjit aji atlasumultinew maw negm,
 jigs'tmug aq mut ml'gatpa'tinew
 aq 'ggamlamunual ml'g'sultinew."

⁸ Ja'sua mo ignmuasni atlasumultinew ta'n teli tplumsip Gjinisgam muta mo getlams'tasultigupnig. Etna na ugjit me' enmiaq Gjinisgam wesgut'p igtig na'gweg. ⁹ Na ugjit me' esgwiaq ugjit Gjinisgam ugtmimajuinumg atlasumultitaq ta'n Gjinisgam atlasmitig luignegewei na'gweg. ¹⁰ Gjinisgam teplumugsi'gw iga'qt'tew na'gweg ta'n tujiw

mimajuinu mawi atlasmitew maw Gjinisgam. Mo nugu elita'sigw ugtlgowaqan ta'n ellugwatg ugjit ugs'tan gatu awna elita'sit ta'n Gjinisgam gis tla'teget. Na tli atlasmitew pa wijej aq Gjinisgam ta'n teli atlasmipl llaignegewei na'gweg. ¹¹ Ginu nige' winpasultinej lita'sua'lanenu Gjinisgam aq jigs'tuanenu glaman mawi atlasmultitesnu maw Gjinisgam. Glaman ma wen ginu te'si'gw listmug aq ma gis pisgwa'gw 'st'ge' negmow ta'n nisia'tipnig elue'utigug aq mo gisi pisgweta'gupnig.

¹² Gjinisgam ugglusuaqanm na mimajig aq elugweg. Me' gi'g aq espo'qwas'g ta'n etu'gwi'g aq saputi tmsewe'g. Pa na wijej Gjinisgam ugglusuaqanm panwijgatmas'gl 'gmimajuqaqanm aq 'gtangita'suaqanm aq 'gjijaqamij glapis ugtejgewei. Mo eigtnug ta'n pas'g goqwei gis mimugwa'tas'gt'ew. Isum'sgl 'gtangita'suaqanml 'ggamlamung ta'n teli angita'sin aq ta'n goqwei tel puatmn aq ta'n telgwijing. ¹³ Mo eigtnug goqwei gis mimugwa'tuan Gjinisgam. 'Ms't goqwe'l ta'n gisita's'gl gis neia'tutal Gjinisgam ugpugugug. Gjinisgam na newgte'jit el paqapugwatmn ta'n goqwei gisi opla'tun aq wini angita'sin.

Se'sus na mawi espe'g patlia's

¹⁴ Ginu gis geggunug mawi espe'g patlia's, ta'n gis elietaq Gjinisgamewigtug. Etna na negm Se'sus, Gjinisgam Gisiteget uggwisl. Amujpa siaw melgi gtlams'tasulti'gw Se'susewigitug aq igtig'g tlimug ta'n teli agnutmu'ti'gw. ¹⁵ Ta'n tel sespeta'sulti'gw Se'sus na mawi espe'g patlia's na wijej tel sespetelmugsi'gw. Negm elt wet nu'gwalut'p pata'tegen 'st'ge' pa gilew pas'g mu pata'tegegup. ¹⁶ Muta Se'sus patlia'suit ugjit ginu, ml'gita'sultinej nige' aq igani lta'nej Gjinisgamewigtug a'sutmaqanigtug. Gjinisgam ta'n ewlitelmugsi'gw aq nutmugsi'gw ta'n teli a'sutma'ti'gw. Uleiugsitesnu aq apoqonmugsitesnu ta'n tel nuta'ma'ti'gw.

5

¹ Ta'n te'sit espe'g patlia's weji mgnut ugtmimajuinung aq telgitasit lugowan Gjinisgam ugjit negmow. Na glaman gisi ignmuataq Gjinisgam ugignmatimgewe'l aq wi'sisg nu'gwa'lanew patgulmesigaqanigtug ugjit ugtlue'utiwal jigla'tas'gt'n. Na tela'teget ugjit ta'nig pata'taqatijig gatu mo geitu'ti'gw opla'taqatinew. ² Negm na espe'g patlia's. Gis sangewe'g ugjit ta'nig pata'taqatijig gatu mo geitu'ti'gw opla'taqatinew muta elt negm mimajuinu'it aq pata'teget. ³ Muta elt opla'tegej negm, amujpa na elugwatmuatl ignmatimgewe'l aq nu'gwa'lanew wi'sisg patgulmesigaqanigtug ugjit ignmugsin Gjinisgam. Mu tela'teget ugjit pas'g igtig'g mimajuinu'g ugtlue'utiwal gatu maw ugjit negm ugtlue'uti'l apigsigtuatn. ⁴ Mo wen megensigw ugjit gepmitelmugsin ta'n teli espe'g patlia'suin. Gjinisgam megnatl na ji'nmul aq gisa'latl espe'g patlia'suin pa wijej aq A'lano'q ta'n tel megnmut'p.

⁵ Pa na wijej, Se'suguli na mo wesua'tugup negm espitelmugsin, ta'n teli espe'g patlia'suij, awna Gjinisgamli telimt'pnn,

“Gi'l na 'ngwis. Gisgug nige' ni'n gujj.”

⁶ Aq ap teluet Gjinisgam na'tami se'g ugtwi'gatignigtug,

“Gi'l patlia'suites iapjiw

'st'ge' na patlia'saq Meljisateg.” Na.

⁷ Ugs'tqamu eigeg, Se'sus a'sutmap aq etawaqtmuatl Gjinisgamli aq gesigawtemit aq ugsaqpigun guta'tigl. Etawaqtmuatl Gjinisgamli ta'n gisi ugs'tawital 'npuaqanigtug. Ta'n teli ul'te'g ugjit apji jigs'tuan Gjinisgamli, na tujiw Gjinisgam nutmuatl aq apaji minua'latl utqutaqane'gati. ⁸ Je tlia negm na Gjinisgam Uggwisl, Se'sus gegnutmasit jigs'tuan Gjinisgamli. Gegnutmasit apji tla'tegen ta'n Gjinisgamli tel puatnlij we'gaw ta'n teli ulmaje'g'p. ⁹ Ta'n tujiw gisi np'geg aq gaqa'toqeg ula ugtlgowaqan, na Se'sus wej gisa'tasit newgte'jit ta'n gi's gisa'laji mimajuinu'g tan'ig jigs'tagwi'titl iapjiw ugs'tawinew. ¹⁰ Gjinisgam wel'telmatl aq tel lugwalatl mawi espe'litl patlia'suilin pa na wijej aq Meljisatega.

Ango'tmug aq mut puna'tunew ta'n teli gtlams'tasultioq

¹¹ Pugwelg ta'n goqwei gis telueieg ugjit ta'n teliaq pas'g na metue'g ta'n tl gnuat'ultoqs'p muta tetuji waqqaj 'ns'tmu'tioq. ¹² Gis tepiaq ta'n goqwei gis tlimuleg na nige' gilew nat wen gina'mua'titoqs'p. Gatu awna me' pualuloq gina'mugsinew ta'n goqwei na amgwes gegina'mugsioqop ugjit Gjinisgam ugtagnutmaqanm. Telteg gis mijipjewe' malqotmn gatu awna amujpa siawi samqwatioq mllagejg pa wijej aq gopisun. ¹³ Ta'n wen pas'g me' esamqwa'j mllagejg na negm me' mijua'ji'g, aq mo goqwei 'gji'tug ta'n goqwei tetapu'aq aq ta'n goqwei mo tetapuanng, muta gopisun na. ¹⁴ Melgignaq mijipjewe' ugjit wel gisiguultijig, na ta'nig apji e'wml'tij ugtangita'suaqanmual aq gisi gji'tutaq ta'n goqwei gelu'lg aq ta'n goqwei mo glu'gtngug. Gi's gisigu'ltioq, gatu me' telo'ltioq pa wijej aq gopisunji'g.

6

*Pun tlo'ltigw pa wijei aq mijua'ji'g
aq igani 'lta'nej ta'n gnu'tmasulti'gup ugjit Se'suguli*

¹ Me' na igani 'lta'nej ta'n goqwei amgwes gis gnu'tmasulti'gup. Unjig 'lta'nej ta'n goqwe'l melgi gtlams'tasultinej aq me' goqwei 'gji'tunenu ugjit Se'suguli aq ta'n goqwei puatmugsi'gw tla'taqatinenu. Amgwesewe'ig ta'n tujiw poqji gtlams'tasulti'gweg Gjinisgamewigtug gegina'masulti'gup jiglita'nenu elue'utigug ta'n la'lugsitoqs'p mn'tua'gig. Gegina'masulti'gup gtlams'tasultinenu Se'suguliewigtug ugjit ugs'taultinenu. ² Gis gegnu'tmugsiog ugjit sign'tasuti'l, aq iga'toqol 'gpitnn un'jiwal ta'nig getlams'tasultijig, aq gis gegnu'tmugsiog ugjit apaji minunsultitaq ta'nig nepu'tipnig, aq ta'n Gjinisgam ilsumataq ta'n tel te'pmi'tij. Gis geituoqol wegla. ³ Nige' igani 'lta'nej ta'n tel gina'mua'ti'gw. Etna na ula tla'taqatinesnu, Gjinisgam na teli ul'te'g. Na.

⁴ Pa na mimajuinu'g ejiglita'tij ta'n teli gtlams'tua'tipnn Gisitegelit ma gisi apaja'lamgig apaji gawasgita'sultinew Gisitegeteg. Eig'pnig newgt Gisiteget ugtwasetegm. Geitu'tip ugtignmatimgewe'm aq mesna'tipnn Wejuli Nisgaml maw igtigig. ⁵ Gis geitu'tip Gisitegelit ugglusuaqanm gelu'lg. Aq gis geitu'tip Gisitegelit ugml'gigno'tim elugweg ugtinnewa. Na wijei ml'gigno'ti ta'n Gisiteget musga'tugsioq ta'n teli elege'witewit. ⁶ Pa na puna'tu'tij ta'n teli gtlams'tasulti'tij 'lpa ma wenn gisi apaja'lagwi ap gawasgita'sultinew 'mjit ap newgt muta apaji minu gujjiewgta'titl Gjinisgam Uggwisl, gujjieweigtug 'mjit ap newgt. Ma'muni neia'tu'tij mimajuinuigtug ta'n teli ntaq'o'qona'la'tij.

⁷ Na maqamigew ta'n gispatoq wet samqwaq ta'n tujiw gigpesan nisaaq. Aq weligwengl iga'taqan ta'n gisi e'wme'gl ugjit negla weli eppenmi'titl. Weligwegl mijipjewe'i. Wela'timgewe'l wejiaqal Gisitegetewigtug. ⁸ Gatu pas'g nigweg'sn goqominaqsi'g aq ginigweji'g, mo tali ugtapsuninug ula maqamigew. Ta'n wen assutg duetew, "Ula iga'taqan waju'aq mjegei. Amujpa nu'gwa'tutesnu." Na.

⁹ Nigmatut, je tlia tluewistueg, ninen wel'telmuleg aq mo telita'sultiweg ejiglita'ioq ta'n teli gtlams'tasultiog. Ta'n tel pmita'ioq musga'tuoq ta'n teli ugs'ta'ti. ¹⁰ Mo Gisiteget istueltmaquq, gigwajite'teget. Ma awan'ta'suatmulugul gtlugowaqanml gis tla'tege'tpn gisna 'gsaltuaqan ta'n tel musga'tu'tp. Apoqonma'tpnig ta'nig getlams'tasultijig aq wi-jei me' siaw teli apoqonmajig. ¹¹ Ninen mesgi'g wetmitem'muloq ta'n teli ul'te'tmuloq ingute'jit ta'n te'sioq. Siaw winpasultigw ta'n tel munso'tmoq glapis ugtejgewei glaman ta'n teli angita'sultioq aq elita'sultioq na tiatew. ¹² Mu pualulueg malo'ltinew gatu awna wijei tlo'ltinew 'st'ge' igtigig ta'nig getlams'tasultijig. Mo negmow siwia'ti'gw gatu munso'ltijig enmi gtlams'tasultinew glapis ugtejgewei. Aq msntaq ta'n goqwei Gjinisgam teli tplumapni.

Ta'n goqwei Gisiteget teplumugsi'gw na tla'tegetew

¹³ Ta'n tujiw Gisiteget el'toq ugteplumtingewe'l ugjit Aplamal elui'tmasip tla'tegen ta'n goqwei teli tplumsip. Mo wen eimug je mu newgte'jit ta'n naji espeiug aq negm. We'gaw e'w'g ugwisunm ta'n tujiw teli lui'tmasip. ¹⁴ Negm teluet, "Ni'n teplumul gi'l, wel'telmul ignmulin pugwelgig ta'n ugtapegsites." ¹⁵ Aplam pegiji esgmap glapis mesng'p ta'n goqwei Gjinisgam teplumapnn. ¹⁶ Ta'n tujiw mimajuinu elui'tmasit, e'w'g wisun nat wenn mawi espeinitl je mu negm. Aq na elui'tmasuaqan ml'gita'n aq nenga'toqol 'ms't gi'gaja'suaqan. ¹⁷ Na Gjinisgam puatg'p gnu'a'tuan ugtmimajuinumg menaqqajewe'i msntaq ta'n goqwei teplumapni aq mo eigtnug gawasgapuguen ta'n teluet, toqo ap angua'toq ta'n teli'itmasit na teplumtingewe'i. ¹⁸ Na tla'teget glaman 'gjitmi gji'tu'g Gisiteget tla'tegetew ta'n goqwe'l teplumugsi'gw. Etna na wegla tapu'gl mo eigtnug gis sa'se'wa'sgtn ugjit Gisiteget. Mo eigtnug egsuen. Aq ta'n goqwei teplumsip ma gawasga'sgtn glaman sangewitelmgug Gisiteget. Geitu'g ignmugsitesnu ta'n goqwe'l teplumugsi'gup aq msnmnenu, ta'n eliga-sulti'gw Gisitegetewigtug. ¹⁹ Ula ta'n elita'sulti'gw ugjit msnmnenu pa wijei aq gl'pisun ugjit 'gjijaqamijinaq ta'n tel gnn'g. Ma maja'sgtnug. Teli mlg'teg ugjit 'gjijaqamijinaq pa wijei aq gl'pisun 'gtulg. Aq wet saputa'sg laqpilaqanigtug wa'so'qewe'i a'sutuo'guom ta'n lame'g pitu' piteg. Ta'n ginu elita'sulti'gw na Se'sus muta wet saputa'sit wa'so'q aq neia'sit ta'n Gjinisgam eimlij. ²⁰ Se'sus iganapti'gmugsi'gw ugjit apoqonmugsinew. Nige' gis lieteg na'te'l ge's mu ginu aq pispwa't ta'n Gisiteget eimlij. Negm pa na wijei aq Meljisateg ta'n tel patlia'suip. Nige' Westaulg mawi espe'g patlia'suit iapjiw.

7

Na Patlia's ta'n teluisit Meljisateg

¹ Ula Meljisateg etli elege'witewip na 'ggigang teluisig Seilem aq a'sutmessewaji mimajuinu'g Gisitegetewigtug, Gisiteget na mawi espe'g. Na ge's Aplam wejgwi apaja'siteg na api matnaqqet ne'pa'sni' elege'wiliji. Meljisateg a'sugua'pnn aq a'sutmessewappnn

Gisitegetewigtug. ² Aplam newgtisga'qal i' te'sunemi'gl i' tepgisa'toqol ta'n te's'gl goqwe'l gisi ugsua'toqol ta'n etl matnaqqep. Na newgtejgl newgtisga'qal ta'n te's'gl goqwe'l gisi msnmi'tij. (Meljisateg toqongl wisunn, amgwesewei wisun na "Elege'wit ta'n maw getlamiet." Negm etli elege'witewit 'gigang teluisig Seilem. Na glusuaqan Seilem telueg "Wantaqo'ti." Etna na ugjit telui'tut "Elege'wit ta'n gisa'toq wantaqo'ti.") ³ Mo mesaqan wi'gas'gtug Gisiteget wi'gati'ngtug ugjit Meljisateg ujl aq ugwitl gisna ta'n elagutg. Mu tami ewi'gas'gtug ugs'tqamuin gisna npmn. Pa na wijei aq siaw patlia'suit iapjiw pa na wijei aq Gisiteget ugwisl.

⁴ Nemituoq nige' Meljisateg ta'n tetuji espe'g aq Aplamo'q. Gujinaq, Aplamo'q, ignmuapn ta's'g ta'n goqwei weja'toq etli nting. ⁵ Tplutaqan telueg, 'Ms't wen Isle'lewa'j amujpa ignmuaji patlia'sg na newgtejgl newgtisga'qal ta'n te's'gl goqwe'l gisi msnmi'tij. Na negmow patlia'sg wettaqia'tijig Li'paieg. Telgita's'g ugsua'tunew ta's'gl negmow ta'n ugtmimajuinung. We'gaw negmow elt wettaqiejig Aplameg. ⁶ Gat u awna Meljisateg mo wettaqiegupnn Li'paieg, gat u weji mgng'pnn Aplameg newgtejgl newgtisga'qal aq a'sutmesewapnn Aplamal negm. Aplam ta'n teli tplumu't'p Gisitegelitl ugjit 'msnmnew ta'n goqwe'l gelu'gl. ⁷ 'Ms't wen geitoq ta'n wen a'sutmesewaji igtig mimajuinu'g, me' espe'g je mu ala igtigi. Na mimajuinu ta'n me' espe'g gisi apoqonmuaji ta'nig ewle'jultiliji. ⁸ Patlia'sg ta'n 'npu'titaq, negmow megenmi'titl newgtejgl newgtisga'qal weja'qal ugtmimajuinung aq me' enniaq 'npu'titaq. Gat u awna Meljisateg ta'n megeng'pnn newgt newgtisga'qal weja'qal Aplameg, mo ewi'gas'gtug ta'n tli np'tew. ⁹ Aq nige' wesgumeg ta'n tujiw Aplam apangit'ge na newgt newgtisga'qal Meljisateg. Etna pa na wijei aq Li'pai ta'n wettaqietew Aplameg apangit'p. We'gaw Li'pai'og wet apangitmi'tipnn Meljisategal muta wetapegsip Aplamo'q. (Li'pai ta'n patlia'suip aq maw ta'n wetapegsultijig me' patlia'su'ultijig nige' gisgug.) Mesnmi'titl newgt newgtisga'gal, weji ignmutl ugtmimajuinung. ¹⁰ Je tlia Li'pai me' menaq angite'tasigup ta'n tujiw uninjamijgi Aplamal, weltesguateg Meljisategal aq na newgt newgtisga'qal ignmuapnn.

¹¹ Ta'n tujiw mimajuinu'g na Isle'laq ignmutpni'g 'tplutaqan na tujiw patlia'sg ta'n wetapegsultijig Li'paieg iganpugultijig. Pa na patlia'sg gis gaqi gisa'tu'tisn ugtlgowaqanuow na mo puatasiwisooq ap igtig piluei patlia's neia'sin. Ula newgte'jit patlia'suitew pa na wijei aq Meljisateg. Mo tle'gw 'st'ge' ta'nig wettaqiejig Li'pai aq ugwisl Alan. ¹² Nige' Gisiteget megnatl ap igtig patlia'sl pa na wijei aq Meljisateg. Ula patlia's mo wettaqiegw Li'paieg glaman amujpa sa'se'wa'tmg 'tplutaqan. 'Tplutaqan telueg patlia'sg amujpa wettaqiejig Li'paieg, etna na ugjit. ¹³ Na newgte'jit ta'n teli agnimuj, na Westaulg, tleiawig na 'Nnu'g ta'nig wetapegsultijig Jutaeg. Wegla mimajuinu'g menaq patlia'suulti'gw patgulmesigaqanigtug. ¹⁴ Lpa weli gita's'g weji ugs'tqamuip ta'nig wetapegsultijig na 'Nnu'g 'Jutaewa'j, aq Mowis mo ewi'taqupni ta'nig wetapegsultijig Jutaeg ta'n wesgumateg patlia'sg.

Westaulg patlia'suit pa wijei aq Meljisateg

¹⁵ Gat u nige' Westaulg neia'sit. Pa na wijei aq Meljisateg me' espe'g aq Li'pai aq ta'nig wettaqiejig pa na wijei Westaulg na me' espe'g. ¹⁶ Mo mimajuinu'g patlia'sualagupnn ta'n telgita's'g 'tplutaqan, gisna ta'n wettaqiej, gat u Gjinisgam megnapnn ugjit patlia'suilin muta ml'gigno'ti geggunmlj ugjit iapjiw siaw mimajilin. ¹⁷ Muta Gjinisgam ugtwi'gatiqn telueg, "Gi'l patlia'suites iapjiw pa na wijei aq Meljisateg ta'n tel patlia'suit." ¹⁸ Na 'tplutaqan Mowisewel' mo gisa'tugup ta'n goqwei telteg lugwatmn. Pas'g musga'tugsi'gw ta'n teli opla'taqati'gup. Mo gis gisa'lugsigw mo pata'taqatinenu. Etna na ugjit mo gisa'tugsi'gup gigjita'nenu Gjinisgamewigtug. Na tujiw sitatug iga'tas'gl. ¹⁹ Gat u nige' me' gelu'lg ta'n lita'sultitesnu, na negm Se'sus ta'n gisa'lugsig'gw gigjita'nenu Gjinisgamewigtug.

²⁰ Gjinisgam mo elui'tmasiwg ta'n tujiw igtig patlia'sua'luteg. ²¹ Gat u nige' Gjinisgam elui'tmasip ta'n tujiw Se'sus patlia'suiteg aq telimatl,

"Ni'n na Gjisaqamaw

aq gis lui'tmasiap aq ma gawasga'tu,

'Gi'l patlia'suites iapjiw.' "

²² Na telueg, piltuteg ugjit negm Se'sus. Negm gisa'toq na tetuji aji gelu'lg mawagnut-mamgewei ta'n gi's gisi ugja'toq. Gjinisgam megnatl Se'sugulial ugjit apjiw patlia'suilitew. Etna na ugjit geitu'g ta'n goqwei Se'sus teplumugsi'gw amuj tliatuew.

²³ Ap piltuteg, muta ala igtig patlia'sg pugwel'pni'g aq nepu'tipni'g aq mu gis siaw lugutigupni'g. ²⁴ Gat u awna Se'sus siaw mimajit iapjiw aq ugtlgowaqan ta'n patlia'suit, mo siawa's'gtug ugjit natuenig pilue'g. ²⁵ Ap nige' aq iapjiw gisi ugs'tawiaji 'ms't ta'nig el'ta'liji Gjinisgamewigtug, wet sapu tl lugutilijig negmeg, muta negm iapjiw mimajit aq eltawaqtmuatl Gjinisgamugit negmow.

²⁶ Se'sus nige' na mawi espe'g patlia's. Apoqonmugsi'gw ta'n tel nuta'maigw. Sape'wit, aq mo amsalteg eigtnug ugtinneq aq mo lue'uti. Tepgisa'tasit ginu elue'winu'g aq Gjinisgaml weji unaqa'lut wa'so'q ta'n mawi gepmitelmut. ²⁷ Me' tetuji espe'g aq igtigig espo'ltijig patlia'sg. Te'sigis'g amujpa na negmow tmg nu'gwa'lanew wi'sis patgulmesigaqanigtug ugjit ugtlue'utiwal. Aq na tujiw ugjit igtig mimajuinu'g. Gatu mo Se'sus tela'tegegup. Igalisip newgt aq ma nugu ta'n tujiw ignmalsiteg gujjiewgto'ten. ²⁸ Ta'n tel wi'gas'g 'tplutaqan Mowisewei, te's newgtipunqeg, newgte'jit ta'n te'sijig patlia'sg megenut ugjit espe'g patlia'suin, negm na ji'nm ta'n pata'teget aq 'np'tew. Gatu me' enmiaq Gjinisgam teplumsip aq elui'tmasip ugjit 'lgiman uggwisl mawi espe'tew patlia's. Mo eigtnug Se'sus pata'tegegw. Iapjiw mawi espe'tew patlia's.

8

Nige' Se'sus mawi espe'g patlia's ugjit ginu

¹ Ula na giasgiwewei ta'n goqwei wesgutm. Ginu geggunug mawi espe'g patlia's ta'n pemgopit ugtinaqanmg Gisitegetitl, Gisiteget ta'n maw gepmitelmut wa'so'q. ² Se'sus, na mawi espe'g patlia's, etl lugwatg ugtlgoawaqan na'te'l. Patlia'suit wa'so'qewei a'sutuo'guomg ta'n maw gepme'g. Etl lugwet na'te'l wiguow ta'n Gjinisgam Gisiteget gisito'q, ta'n ji'nm mu gisitug.

³ Ta'n te'sit espe'g patlia's telgitasit iga'tun ignmatimgewei gisna wi'sisg ta'n ne'potg patgulmesigaqanigtug aq nugwa'lut ugjit Gjinisgam. Etna na ugjit megenut. Aq nige' Se'sus ginu ewei mawi espe'g patlia's amujpa na geggung nat goqwei ta'n ignmuan Gjinisgaml. ⁴ Lpa na ugs'tqamug eig's, mu eigtnug gis patlia'suin. Muta patlia'sg eigig ta'n ignmuetu'tij ignmatimgewei ta'n telgita'sg Lesui'peweiei 'tplutaqan. ⁵ Gatu na 'lgoawaqan ta'n ala patlia'sg tela'tu'titl pas'g napgeta's'gl aq 'st'ge' gjijaqamiju'aqal ta'n goqwei teliaq wa'so'q. Pa na wije't'p ugjit Mowiso'q. Ta'n tujiw, Gjinisgam telimapnn Mowisal 'ltu'tinew sape'wig wi'g teplumtimgewei teluet, "Ango'te'n ta'n teli'tun 'ms't goqwei menaqqajewei st'ge' ta'n tel gnu'tmulap aq musga'tulap gm'tnigtug." ⁶ Glapis gatu nige' Se'sus ignmut 'lgoawaqan ta'n mawi espe'g je mu ala igtigig patlia'sg. Negm na nuji glutmelsewet ugjit me' aji gelu'lg gis agnutmamgewei ugjit Gjinisgaml aq maw mimajuinu'g aq tetpaqa'toq. Me' aji gelu'lg muta Gjinisgam teplumaji mimajuinu'g me' ma'muni ulapetmnew.

⁷ Pa na mo goqwei amsaltenugusn amgwesewei gisagnutmamgewe'l, mu nugu 'lta's'gtnuisoq tapuewei. Gatu mimajuinu'g mu gis gugunmi'tigup amgwesewei gisagnutmamgewe'l. Etna na ugjit Gjinisgam weji el'toqop igtig gisagnutmamgewe'l. ⁸ Ilsutg na amgwesewei gisagnutmamgewe'l mo elugwenug. Gjinisgam teluet,

"Tetaputesg iga'q

ta'n tujiw 'ltutes pilei gisagnutmamgewei
ugjit na 'Nnu'g telui'tmi'tij Lesui'paq
ta'n wigultijig Isle'lewa'gig aq Jutiaewa'gig.

⁹ Ma wije'nug aq na mawagnutmamgewei
ta'n ni'n eltaqapnig gujjuaqi'g.

Na na'gweg ta'n wesua'tugupnig ugpitnuaq
aq tewa'lg'pni na maqamigew, teluisig Ijipteg.
Mo siaw gugunmi'tigup teplumtimgewe'l
ta'n gis agnutma'tieg'p, etna na ugjit eliamgupni.

¹⁰ Gatu nige' na ula pilei mawagnutmamgewei
ltua's 'ntmimajuinumg Isle'laq.

Tliatew me' enmiaq. Teplumgig,

'Ni'n 'nt'plutaqanml iga'tua's

ugtangita'suaqanmuaq

aq guguntaq uggamlamunuaq.

Emtoqwalitaq ni'n Gjinisgam
aq negmow na 'ntmimajuinumitaq.'

¹¹ Ma nugu wen gina'muagwi aq tlima'qwi,

'Gji'jiatoqs'p ta'n wen Gjinisgam.'

Muta 'ms't 'gji'jitaq ni'n,

ms't ta'n maw maljewe'jg aq ta'n maw gisigu'tijig.

¹² Ewritelma's ta'nig oplataqati'tij

aq apigsigtua's ta'n teli pata'taqati'tij

aq ma nugu migwite'tmuaqul ugtlue'utiwaq."

Na teluet Gjinisgam.

¹³ Ta'n tujiw wesgut'pneq pilei teplumtingewei ta'n 'ltutew Gjinisgam musga'toq na amgwesewei mu elugwenug. Mo gi's gisa'lagwi mimajuinu'g gigita'new Gjinisgamewigtug muta mimajuinu'g mo gi's gaqi majulgw'alagwi. Na glaman apugjig ma e'wa's't'nug.

9

Gjinisgam ta'n teli emtoqwalut ugs'tqamu
aq ta'n teli emtoqwalut wa'so'q

¹ Ewi'gas'g amgwesewei gis mawagnutmamgewei ta'n telteg ugjit mimajuinu'g teli emtoqwala'titl Gjinisgaml aq ta'n telteg tla'taqati'tij. Aq eteg'p a'sutuo'guom wi'g ta'n mimajuinu'g gisi 'ltu'tij. ² Anapjeteg wi'g gisgaja'tu'tij aq mawgtaqane'wa's'gl. Amgwesewei telui'tmi'tij gepme'g. Wasoqweg na'te'l newgte' menjepuugiq aq patauti ta'n ignmatimgewei pipnaqann Nisgamewei tepteg. ³ Ta'puewei ase'g laqpilaq na eteg telui'tas'g ta'n maw gepme'g mawgtaqane'wa's'gl, Gjinisgam ugt'pung. ⁴ Na'te'l pitegl patgulmesigaqan wisaw sulieweigtug oqonisgwa'tas'g ugjit ta'n etl nu'gwa'tas'gl weljema'gewe'l. Elt lisqli'gn aq pituega'tas'g wisaw sulieweigtug oqonisgwa'tas'g. Lisqli'gnigtug piteg wisaw suliewei'i wo'g ta'n pipnaqan teluisig manna eteg, aq 'Alan ugtaptu'nm ta'n nigweg'pnig nipi'g, aq tapu'gl sasqle'gl gun'teweie'l, ta'n glusuaqann ewi'gas'gl Gjinisgam ugt'tplutaqanml. ⁵ Nasega'tas'gl usgittug lisqli'gnigtug ta'n teli angamgusijig 'st'ge' ansale'wiji'g. Musga'tu'tij Gjinisgam i'mn na'te'l. Unisqiwaq siplaqpiliji toqo amgwagwi'titl. Gegupijig lisqli'gnigtug ta'n i' tli apigsigtas'g elue'uti'l. Gatu nige' mo gis gnuat'uluow 'ms't goqwei.

⁶ Gatu ta'n tujiw wegla goqwe'l tel gisgaja'ta's'gegl na patlia'sg te'sigis'g pisgweta'jig amgwesewei ta'n teluisig gepme'g aq tela'taqatijig ta'n telgitasulti'tij. ⁷ Gatu awna pas'g na mawi espe'g patlia's, pija'sit lame'g tapuewei ta'n teluisig maw gepme'g aq pas'g newgti gisgug te's newgtipunqeg na tla'tegetew. Nespna'tl wi'sisl umal'tem ugjit negm ugtlue'uti'l aq ugtlue'utiwal ta'n mimajuinu'g gis tla'taqati'tij gatu mo geitu'ti'gw etl pata'taqatijig. ⁸ Wejuli Nisgam weji gnu'tmugsi'gw ta'n maw gepme'g na me' menaq pana'tas'gtug glapis Gjinisgam pile'g teplumtingewei iga'toq. ⁹ Etna na napqaan ugjit nige', me' enmiaq. Aq nige' gis tliaq. Ignmatimgewe'l aq wi'sisg nu'gwa'lut'pnig patgulmesigaqanigtug ugjit ignmutpnig Gjinisgam. Gatu mo eigtnug gisa'tun mimajuinu'g mujgajewe'gtn uggamlamunual. ¹⁰ Muta sa'qawei gisagnumtamgewe'l wegla pas'g tle'l ta'n mimajuinu'g tla'tutaq mijipjewe'i, samqwan aq ta'n tel mili waqamalsulti'tij. Maqatawe'l 'tplutaqan ta'n tli e'wa's'gt'tal glapis Gjinisgam neia'toq pilue'l.

¹¹ Gatu nige' Se'suguli gis pegising'pnaq. Negm na mawi espe'g patlia's aq ta'n goqwe'l gelu'lg' gisgattegl. Na wiguow ta'n elugwatg me' espe'g aq maw mujgajeweieg je newgte' ugs'tqamug. Mu ji'nm gisitug aq mu ula ugs'tqamug tle'. ¹² Tepiaq ugjit Se'sus newgtejgeg pisgwa'ta'n maw gepme'g aq gisi iga'lugsi'gw lue'uti ta'n teli assumugsi'gup. Na wet tla'tegeteg ta'n gaqiguniepnaq gujjieweigtug. Etna na umal'tem ta'n guta'tas'g mo wi'sisg umal'temuow. ¹³ Ta'n telteg amgwesewei gisagnumtamgewei teplumtingewei na ta'n tujiw mimajuinu'g pata'taqati'tij mo gisi pisgweta'new 'gia'sutuo'guom muta mo waqamo'lti'gw Gjinisgamewigtug. Amujpa na patlia's ne'pa'ji wi'sisg aq se'sapaqtestas'gl na te'pljig umal'temuow aq latto'laq aq piwoqtg goqwei ta'n tel nu'gwa'luj wen'jitia'mujg. Na tela'teget gisa'la'titl waqamo'ltineu ugjit 'gia'sutuo'guom pisgweta'new. ¹⁴ Na nige' ula teliaq me' gatu ma'muni pgwatunew Se'suguli umal'tem ta'n tujiw nepgaq aq gaqiguniepnaq. Mo goqwei aansaltenug negmeg. Wet sapu tl lugwet Wejuli Nisgam ta'n apji mimajit Se'sus iga'toqop ugmimajuaqanm gujjieweigtug. Na menaqqajewe'i ignmatimgewei ugjit 'gtlue'utiwal. Ignmatimgewei ta'n iappiwewe'tew aq Gjinisgam wel'te'g. Na tela'tegeteg, gis waqama'lugsitesnu 'ggamlamuninal ta'n teli pata'taqati'gw. Aq mo nugu wejo'tmnenu waqamalsulti'gw ta'n ginu gis tla'taqati'gw gatu awna Se'suguli gisi iga'toqop ugmimajuaqanm ugjit ginu. Glaman nige' gis lugowatesnu Gjinisgam ta'n apji mimajit.

¹⁵ Etna na ugjit Se'suguli gi's gisi gisgaja'toq pilei gisagnumtamgewei glaman negla ta'n Gjinisgam wigumaji 'msntaq iappiwewe'i ul'telmuginsew ta'n Gjinisgam teli tplumsip. Ula gis tliatew muta Se'suguli weji np'g'pnaq ugjit apigsigtuan mimajuinu'g ta'n teli opla'taqa'tipnig ge's eimu'tili'titeg amgwesewei gisagnumtamgewei.

¹⁶ Pa na mimajuinu mesaqan wi'gas'g ugjit wen'ji'guom ignmuaj uggwisl ta'n tujiw np'g, ma uggwisl gisi msnligw glapis gisi np'g ungi'gw ¹⁷ Muta mo teli ugtapsuninug ge's mimajuinu ta'n gisitooq me' mimajit. Pas'g igani lietew ta'n tujiw gisi np'g. ¹⁸ Etna na ugjit amgwesewei gisagnumtamgewei gelu'lg'p ugjit ta'n tujiw wi'sisg ne'pa'tij aq e'wmi'tij mal'tew. ¹⁹ Amgwesewei Mowis telimapni mimajuinu'g ta'n te's'g 'tplutaqann. Na tujiw wesua'toq mal'tew wen'jitia'mu'tl aq te'pljig wiaqpega'toq samqwan aq se's'paqte'gl 'tplutaqanewe'l wi'gatign aq 'ms't mimajuinu'g. E'w'g isop nipispaqanji' aq megwe'g

jijgluewjuapi. [Isop iga'taqanigtug etligwet.] ²⁰ Na teluet, "Ula na mal'tew ta'n gepsaqa'toq gisagnutmamgewei ta'n Gjinisgam telimugsioq, ugt'tplutaqanml ugjit gilew majulgwatm-new." ²¹ Pa na wije Mowiso'q elt se's paqtestoqopneg na mal'tew sape'wig wi'g aq ta'n te'sg goqwei e'wmi'tip ta'n teli emtoqwala'tij Gjinisgam. ²² Getletug telgitas'g 'tplutaqanigtug. 'Lpa 'ms't goqwei gisi waqama'tas'g mal'tewigtug aq pas'g gis tli apigsigtuatn elue'uti'l ta'n tujiw mal'tew guto'tas'g.

Se'suguli igalsit ne'po'qsin ugjit jigla'tun elue'uti'l

²³ Wegla ta'n goqwe'l ugs'tqamug napgeta'sg ta'n goqwe'l wa'so'qewe'l aq amujpa na tel waqama'tas'gl wi'sis umal'temuow. Pas'g na me' ap naji puatas'g ta'n maw gelu'lg ugjit waqama'tasin Gjinisgamewigtug. Ta'n wen getu lien na'te'l wa'so'q amujpa na gasa'tas'gl ugtlue'uti'l. ²⁴ Se'suguli mo eliegup ta'n maw gepme'g ta'n ji'n'm gisitoq na ta'n napgeta'sg newgte' g'jitmei. Pas'g na negm Se'sus pisgwa't wa'so'q. Nige' na'te'l nuji glutmelsewet ugjit ginu Gjinisgaml ugsisgug aq a'sutmesuugi'gw. ²⁵ Na Lesui'pewei espe'g patlia's eliet ta'n maw gepme'g 'g'jia'sutuo'guomg na sape'wig patgulmesigaqan newgti gisugug te's newgtipunqeg aq mal'tew wi'sisuewei ela'toq. Gatu Se'suguli pas'g newgt eliep Gjinisgameg ta'n tujiw gisi np'geg aq gaqiguniepnaq. ²⁶ Mo gaqaisg ulmaje'soq weja'tegameg ugs'tqamu gisita'sigeg. Gatu awna nige' pem giaspiaq pas'g newgt neia'sit ugjit nige' jigla'tun elue'uti. Wet sapu tl lugwet ta'n negm igalsiteg ne'po'qsin. ²⁷ Amujpa na 'ms't wen newgt nepg aq na tujiw ilsumatal Gjinisgam. ²⁸ Pa na wije Se'suguli newgt igalsip jigla'tun pugwelgl elue'uti'l. Neia'sitew 'mjit ap newgt mu ugjit lugwatmn elue'uti gatu ugs'tawian ta'nig etli esgmalji.

10

¹ Na Lesui'pewei 'tplutaqan pas'g ugjiqamijuaq ta'n 'g'jitm tela'sg wa'so'q, pas'g nunmamug ta'n goqwei gelu'lg jugu'etew. Wi'sisg nu'gwa'lujig patgulmesigaqanigtug ugjit Gjinisgam. 'Lpa mo naqa'sgtnugul te'sigisg'g aq te's newgtipunqeg aq glapis. Gatu ma gis gisa'lagwi na mimajuinu'g gegnu pmita'new aq mujgajeweigtug uggamlamunual ta'n tel majulgwatmi'tij. ² Pa na wegla mimajuinu'g ta'n teli emtoqwala'til Gjinisgaml 'g'jitm gis gasa'toqol ugtlue'utiwal, ma nugu gesgugtnugul uggamlamunual ugjit ugtlue'utiwal aq ma asgaiagwi'tigul. Aq mu nugu wi'sisg ne'po't'pnig ugjit na. ³ Gatu nige' ta'n wi'sisg ne'po't'pnig aq nu'gwa'lujig patgulmesigaqanigtug miguima'tiji mimajuinu'g na ugtlue'utiwal te's newgtipunqeg. ⁴ Muta latto'laq umal'temuow aq te'pljig umal'temuow mo eigtnug jigla'tun lue'uti'l.

⁵ Etna na ugjit ta'n Se'suguli getu pgingeg ugs'tqamug telimatl Gjinisgaml ujil,

"Mo nugu puatmun wi'sis ne'po'qsinew aq nu'gwa'lujig patgulmesigaqanigtug aq mo puatmun ignmatimgewe'l gatu gi'l gisgaja'tui't'p na'qi ugjit ni'n.

⁶ Mo nugu wel'te'tmun ne'po'j wi'sis aq etl nu'gwa'luj patgulmesigaqanigtug ugjit jiglo'tun elue'uti'l.

⁷ Na tujiw teluei,

'Gjinisgam ni'n pegisin tla'tegen ta'n tel pualin muta gis ewi'gas'g ugjit ni'n na 'tplutaqane'l wi'gatignigtug.' "

⁸ Ta'n tujiw amgwesewei, Se'suguli teluet, "Mu nugu wel'te'tmun aq mo wela'lulug ta'n tujiw nu'gwa'luj wi'sisg patgulmesigaqanigtug ugjit jigla'tun lue'uti gisna mo wel'te'tmun ta'n tujiw ignmatimgewe'l pegisitulgl." Na ula teluet we'gaw telgitas'g 'tplutaqanigtug nu'gwa'lujig wi'sis patgulmesigaqanigtug. ⁹ Gatu Gjinisgam ejigla'toqop amgwesewei gis agnutmamgewe'l glaman gisi 'ltutal tapuewe'l. Na tujiw Se'sus teluet, "Gjinisgam Gisiteget, ni'n ulatet gis pegisin tla'tegen ta'n tel pualin." ¹⁰ Muta Se'suguli tela'tegep ta'n Gjinisgam tel pualapnn na nige' ginu waqama'lugsi'gw ta'n tel pata'taqati'gup aq apaja'lugsi'gw ta'n Gjinisgam tli ul'telmugsi'gw. Se'suguli teli igalsip ugmimajuaqanml gujiweigtug. Pas'g newgt igalsip aq na tepiaq.

¹¹ Ta'n te'sit Lesui'pewei patlia's a'sutuo'guomg, ugtlgoawaqan elugwatg te'sigis'g. El-ugwala'tij wi'sisg aq nu'gwa'laji patgulme'sigaqanigtug ugjit Gjinisgam. Gatu mo eigtnug gis jigla'tun elue'uti'l. ¹² Gatu awna Se'suguli newgt igalsip ugjit elue'uti'l ejigla'toqol. Negm na mujgajewei ignmatimgewei, siaw gelu'lg ugjit iapijewe. Na tujiw epa'sit ugtinaqanmg Gjinisgam ujil. ¹³ Na na'te'l esgmat glapis Gjinisgam gisi wissuignemaj ms't wen getant'pn. ¹⁴ Ta'n tel newgt igalsip ne'po'qsinew gisa'laji mimajuinu'g tepgisalaji

ugjit negmewen na ms't negmow ta'nig gis waqama'lujig ta'n tel pata'taqa'tijig. Ta'n tel nemugsi'gw Gjinisgam "sape'ulti'gw" muta tleiaulti'gw Se'suseg.

¹⁵ Na Wejuli Nisgam wesgumugsi'gw weglaal. Telimugsi'gw ta'n Gjinisgam teluelitl,
¹⁶ "Ula na gisagnutmamgewei ni'n 'lutes

ugjit negmow, wegla na'gwegl wejgwita'qal.
 Ni'n iga'tua's 'nt'tplutaqanml uggamlamunuaq
 aq wi'gmua's ugtangita'suaqanmuaq.
 Gisa'la's apji migwite'tmnew aq angite'tmnew."

¹⁷ Na tujiw teluet, "Ma nugu migwite'tmuaq ugtlue'utiwal aq ta'n goqwe'l winjigl gis tla'taqa'ti'ij." ¹⁸ Na ta'n tujiw Gjinisgam gisi apigsigtuaj mimajuinu'g ugtlue'utiwal, ma nugu pewatas'gtng patlia'sg ne'pa'ji wi'wisig ugjit jigla'tun lue'uti.

Ge' nige' gigjita'nej Gjinisgamewigtug

¹⁹ Nigmatut, nige' ml'go'tmnej aq gigjita'nej Gjinisgamewigtug. 'Ms't wen gisi agnutmaji Gjinisgaml. Na wej gis tliaq ta'n tel ne'po't'p Se'sus aq gaqiguniepraq. ²⁰ Se'suguli pilei awgti pana'tugsi'gupneg ta'n tl gigjita'tesnu Gjinisgamewigtug. Ta'n tujiw igalsiteg ne'po'qsin, ejigla'toqopn laqilaqan ta'n nigtua'lugsi'gup Gjinisgamewigtug. Ne'po'teg gatu nige' iapjiw mimajit. ²¹ Nige' geggunnug na mawi espe'g patlia's ta'n gepme'g. Negm etli assusit Gjinisgaml wi'g wa'so'q. Patlia'suit ugjit ginu. ²² Ge' nige' gigjita'nej Gjinisgamewigtug gepmitlmanej 'ggamlamuninaq aq giasgiw 'gtlams'tasultinej. Gis waqama'tas'g 'ggamlamuninaq aq 'gtangita'suaqanmuaq ejigla'tas'gl 'gtlue'utinal. Ta'n Gjinisgam tel nemugsi'gw pa wije' aq gisi gsispa'tas'gl ga'qinal waqame'g samqwan. ²³ Nige' ginu munso'tmnej ta'n elita'sulti'gw ta'n teli gtlams'tasulti'gw aq gi's gisi musga'tu'gupnig mimajuinu'g aq mut apsgwita'w muta gis lita'sualatesnu Gjinisgam. Geitu'g msntesnu ta'n teli tplumugsi'gw. ²⁴ Nige' ml'ge'atultinej glaman ala wen ap igtig mawi apoqonmatulitesnu. Musga'tuanej ta'n teli gsaltulti'gw aq ula'taqa'titesnu giasgiw. ²⁵ Mut siwia'tinew ta'n tel mawita'igw 'st'ge' ta'n igtig telta'taqa'ti'ij gatu awna ulgwijimulti'gw ala wen ap igtig pjiliw pem nmitutoqs'p na na'gwegl ta'n Gjsaqamaw apaja'sitew, nige' pem tepawiaq.

²⁶ Ta'n tujiw gi's gisi gji'tu'gwegl teliaqewei, pa na gisita'sulti'gw siaw pata'taqa'tinenu, mu nugu eigtnug ta'n tl gasa'tas'gt'tew 'gtlue'utinal. Pa na wije' aq mo taluega'qw Se'suguli ta'n teli np'geg. ²⁷ Awna nige' ta'n goqwei esgwiaq ugjit ta'nig na wet tla'taqa'tijig, jipasultitaq ta'n ilsutasultitaq Gjinisgamewigtug aq mn'tua'gig 'lgimaten ta'n pugtew ma 'nqa'suenug iapjiw. Gjinisgam tl ulmaji ilsutmuataq wegla ta'nig getana'titl. ²⁸ Ta'n pas'g wen mo jigs'tmug Mowisewel 'tplutaqan smtug ne'po't'p. Mo ewlitelmam'ta'n tujiw gissumuj. We'jituj ta'n gis tla'tegej tapusiliji gisna nesisiliji gis tl nemia'tipnnaq aq nuji elu'i'tmasultiniji. ²⁹ Gatu me' aji winjig ta'n mimajuinu masgelmatl Gjinisgam uggwisil aq gesingowite'tmuaj Se'suguli umal'tem ta'n ejigla'toqol ugtlue'uti'l aq gisa'lut waqame'n. Aq winjig penoqitelmatl Wejuli Nisgam ta'n teli ul'telmlj. Ge' pas'g angite'te'n ta'n tli mtue'tew ugjit negm. Ma'muni ugtapetew ta'n tel te'p'g. ³⁰ Muta geitu'g ta'n Gjinisgam teluep, "Ni'n asita'las, ni'n gisa'la's apat apangit'mnew." Ap teluep, "Na Gjsaqamaw ilsumataq ugtmimajuinumg." ³¹ Paqsigpi jipaqa'tisoq ta'nig getana'titl Gjinisgaml, ta'n apjiw mimajilitl, muta Gjinisgam mawignat aq apugjig ugtapulataq.

³² Migwite'tmoq ta'n gis tliaqap. Wegla na'gwegl ta'n Gjinisgam ugtwasetegm elasa'tugsi'oqop aq getlams'tasultioq. Pugwelgl ta'n goqwe'l welmajoqtmooqopn, gatu mo wissuignemugsiwoqop ta'n tel gitnm'tioqop. ³³ Gilew na tujiw gaqaisg ewlutasultioqop mimajuinuigtug. Ewlutasultioqop aq we'gaw gilew gisgajo'l'tioqop wittoqwa'lanew ta'nig emegweuijig 'st'ge' gilew. ³⁴ Ewlitelmoqopnig gigmaq ta'nig getlams'tasultijig aq etli ulmajo'l'tijig laplusang. Ta'n tujiw wesua'tugsi'oqop ta'n gilew assutmoq, gisipugu'tmoqop ta'n teli ntuoq aq welgwijultioqop muta geituoq me' gilew geggunmoq nat goqwei ta'n iapjiwewetew. ³⁵ Mut punia'tinew ta'n tujiw getangusultioq muta mawi ms'gi'gt'tew ugtapangitueweimuow wa'so'q. ³⁶ Amujpa na gilew sangewo'l'tioq ta'n teli gtlams'tasultioq muta gisipugutmoq ta'n tla'tutoqs'p ta'n Gjinisgam tel'te'tg glaman 'msntoqs'p ta'n teli tplumisp. ³⁷ Muta Gjinisgam ugtwi'gatiqn telueg, "Pe' pugjig aq ta'n wen wejgu'et, pgisintew, aq ma 'pgiji esgmawoq.

³⁸ Ta'nig getlamia'tijig 'ntmimajuinumg ta'n teli gtlams'tasultijig iapjiw mimajultitaq. Gatu natuen te'sijig apaji gawasga'sij ma ni'n tetapua'ligw."

³⁹ Gatu mu na ginu ta'nig gawasgita'sultigw aq 'gs'go'l'tinenu awna ginu getlams'tasulti'gw aq ugs'ta'titesnu.

11

Gisiteget ugtmimajuinumg ta'n teli gtlams'tasultijig

¹ Ta'n goqwe'l mo gis nemituggul aq me' menaq mesnmuggl, geitu'g 'msntesnu muta elita'sulti'gw Gisitegetewigtug. Geitu'g ignmugsitesnu ta'n goqwe'l elita'sulti'gw ta'n Gisiteget teplumugsi'gup. ² Gujjinaqi'g ta'n wijej teli gtlams'tasulti'pnig, na weltenma'pni Gisiteget.

³ Ta'n teli gtlams'tasulti'gw na weji ns'tmu'g ta'n tel gelusip Gisiteget na ugs'tqamu wej gisitopop. Na nige' ta'n goqwei nemitu'g wejitas'g ta'n goqwei mo nemitug.

⁴ Ta'n teli gtlams'tasij gisa'lut'p E'pelal ignmuan Gisitegelitl me' gelu'g ignmatimgewei nu'gwa'tas'gtn patgulmesigaqanigtug je mu Ge'nal. Gatu E'pel ta'n teli gtlams'tasij Gisitegelitl wel'telm't'pnn. Getlamiet ji'nm aq Gisiteget wel'te'tmuap ugtignmatimgewe'm. E'pel ta'n teli gtlams'tasij, me' etlewistoq we'gaw gis nige' sa'q nepgaq.

⁵ Ta'n teli gtlams'tasij gisa'lut'p Inaq'qo'q mo nepu'gupnaq. Awna Gisiteget wa'so'q ela'la'pna aq mo nugu wen gisi we'jia'gupna muta Gisiteget wesua'la'pna. Na Gisiteget ugtwi'gatign telueg, "Gesgmnaq wesua'lagweg, tetapua'lapnn Gisitegelitl." ⁶ Mo wen eimug ta'n gis newgtamsi tetapua'lan Gisitegelitl. Amujpa na getlams'tasit. 'Gtu tetapua'lt Gisiteget amujpa na getlams'tasin. Mo 'gtlams'tasiwn mo eigtug gis tetapua'lan Gisitegelitl muta ta'n wen elietl Gisitegelitl amujpa getlams'tuatl Gisitegelitl eimlij aq apangituataq ta'nig gwilua'tij.

⁷ Ta'n teli gtlams'tasij na gisa'lut'p Noa nutuan Gisitegelitl. Igan gnu'a'tuateg ta'n thiatew. Jigs'tuapnn Gisitegelitl aq el'toqop mesgi'g lapuguan aq na negm aq un'jang aq ugte'piteml westa'tipnig. Ta'n teli'teget Noa'o'q na musga'toq ta'n teli opla'taqatili'tij mimajuinu'g aq getmenepnig ta'n Gisiteget oqonitpaqa'toqop ugs'tqamug mespo'qeg'p aq wetap'tipnig. Gisiteget gejiapnn aq maw teluep Noa'al getlamielitl muta Noa jigs'tuapnn.

⁸ Ta'n teli gtlams'tasij gisa'lut'p Aplam jigs'tmnn ta'n tujiw Gisiteget wigumateg aq el-gimateg igtig maqamigew. Gisiteget teplumapnn ignmuan ugjit negmewe'n. Na tujiw Aplamo'q naqt'g umutgi je thia mo geitugup ta'n eliet. ⁹ Ta'n teli gtlams'tasij gisa'lut'p wigip na maqamigew ta'n Gisitegelitl teplumtpn pa na wijej aq se'g tleiawij. Wigip wi'gij'j aq maw Isaqal aq Je'gopal wijej wigijig wiguom. Negmow mesnm'tip wijej teplumimgewei wejiaq Gisitegetewigtug. ¹⁰ Aplam etli esgmat ugjit na 'gjigan ta'n Gisiteget etli'toqop na iapijwewe'tew 'gjigan.

¹¹ Ta'n teli gtlams'tasij gisa'lut'p Sala, thia mo gisi un'janigw, gugunan mijua'ji'jl aq pe'gw tel gisguipnig Sala aq Aplam. Gatu elita'sipnn Gisitegelitl gnn'm'nin teplumimgewei.

¹² Wesam gisguip Aplam gugunan newgte'litl mijua'ji'tl. Gatu ta'nig wetapegsulti'gij tel piam pugwel'g'snig gaqais pitu' pituipntnaqanijig, pa wijej aq gloqowe'g musigis'g'tug aq na t'pgwan 'gta'nug. Mo eigtug gis gitmnew.

¹³ Getlamsitasulti'pnig we'la 'ms't mimajuinu'g gatu nepu'titgi'g. Mo mesnmu'tigupneg ta'n goqwei Gisiteget teplumapni. Me' ngeg elapultisni'g nemitu'tis aq wel'ta'sualut'pnig. Aq mo me'si thuegusnig negmow se'g tle'g aq mo tleiaulti'gw ula maqamigew. ¹⁴ Ta'n wenig ula giasgiw teluegij we'laal, esgmatmi'tij umutgiwoq ta'n negmewe'tew. ¹⁵ Mo apaji angite'tmi'tigup umutgiweg gisi nqatmi'titeg, gatu pa na apajite'tmi'tisn, gisi apajita'new. ¹⁶ Awna me' aji gelu'g umutgiwoq ta'n esgmatmi'tip, na wa'so'qewei. Mo Gisiteget netaqitelmaqwi thui'tugunew Ugnisgamemual muta gis gisgaja'tuaj 'gjigan ugjit negmow.

¹⁷⁻¹⁸ Ta'n teli gtlams'tasij gisa'lut'p Aplam jigs'tuatl Gisitegelitl aq iga'lan uggsiwl Isaqal patgulmesigaqanigtug ugjit ne'po'qsin ta'n tujiw Gisiteget wet nu'gwa'lapnn Aplam. Aplam mo getu ne'pa'gupnn uggsiwl gatu Gisitegelitl elita'sualapnn ta'n teplumtpnn, "Ggwis ta'n teluisit Isaq ugtapegsulti'gij gujji'juaq." Gatu nige' gisgaje'g's uggsiwl ne'pa'n. ¹⁹ Aplam na gisita'sis muta geitog na Gisiteget gisi apaji minua'latal Isaqal thia gisi nplij. Pa na wijej aq nige' thuegwap Aplam apaji msnapnn Isaqo'q ta'n aji np'g.

²⁰ Ta'n teli gtlams'tasij gisa'lut'p Isaq tepluman ul'te'taqan me' enmiaq ugjit uggsiwl ta'n telui'tatl Je'gop aq Isaqji'j. Isaq teplumaji Je'gopal aq Isaqji'jal, "Gisiteget ula'lataq."

²¹ Ta'n teli gtlams'tasij gisa'lut'p Je'gop ta'n pemi np'geg teplumapni gitg So'sep un'jang, "Gisiteget ula'lataq." Aptoqonusis ugtaptu'n aq emtoqwalasnn Gisitegelitl.

²² Ta'n teli gtlams'tasij gisa'lut'p So'sep getu npliteg wesgutg's ta'n Gisiteget Isle'laq tl jiglo'laten Ijipteg aq igan gnu'a'tuaji ta'n tla'taqatilitaq ugjit waqan'temal nesppmnew.

²³ Ta'n teli gtlams'tasij gisa'lajji Mowiso'q ungi'gug mimgwa'lanew nesisiliji tepgun-selijig gisi ugs'tqamuiteg. Nemiat'isna ta'n tetuji glu'sinij mijua'ji'tl aq mo jipasigupnig listuanew elege'wilitl ta'n gis thuelij.

²⁴ Ta'n teli gtlams'tasij gisa'lut Mowis, ta'n tujiw gisigweteg, mo wel'te'tmug'p tlui'tugsin na elege'wit Palo uji'jl. ²⁵ Ajitmg wit toqwa'laji Gisiteget ugtmimajuinumg aq mawi ulmaje'tew je mu ule'tew aq elistuatl Gisitegelitl. ²⁶ Gisita'sis na maligitelmugsin, aq penoqitelmugsin ugjit Nujjugs'tawi'wet me' ma'mun tepawgtig's aq ta'n telgi'g milesuaqan Ijiptewa'q geggunmi'tij, muta gneg elapit aq tli angita'sit me' enmiaq tl' apangituaten.

²⁷ Ta'n teli gtlams'tasij gisa'lut Mowis naqt'gs Ijiptg, mu tel jipasig uggwainin elege'wilitl. Aq mo eigtnug apaja'sin pa wijej aq nemi'as Gisitegelitl ta'n mo gis nemiam't. ²⁸ Ta'n teli gtlams'tasij gisa'lut Mowis Siawa'tingewei Pestie'umg igan lugwatg'p. Telimapni Isle'laq, "Te's wi'gmaq na iganpuguit amujpa ne'pa'tl jijgluewi'jl aq mal'tew elapaqtestoq ga'qanigtug glaman ansale'wit ma ne'pa'gwi ugtamgweseweimuaq Isle'lewaq 'st'ge' ta'n getu tla'laji Ijiptewa'q."

²⁹ Ta'n teli gtlams'tasultijig, gisa'lapni Isle'laq asoqomita'new megwe'g 'gta'n. Gisiteget nigtua'toq 'gta'n aq mimajuinu'g asoqomita'new welipiateg maqamigew, gatu ta'n tujiw Ijiptewa'q wejo'tmi'tij tla'taqatinew na samqwan mesa'lugwi'tateg.

³⁰ Ta'n teli gtlams'tasultijig gisa'lapni Isle'laq gigo'qita'new na 'g'jigan Jeligo lluigneg te'suguna'q, na tujiw elsegenas'g lltuqaqan nisaaqal. ³¹ Ta'n teli gtlams'tasij gisa'lut'p na e'pit Leia'p, ta'n nuji sespo'teget mo ne'po'qsin ta'n tujiw igtigig Jeligoewa'q ne'pa'tipnig. Muta e'pit Leia'p wel'ta'suapni aq wele'wapni tapusiliji Isle'laq nujiugtantegelijji ta'n nata' gimia'tiliji. Etna na ugjit mo ne'po'qsin.

³² Siawa'si nige'. Mo gis gaqais usgumaqig, Gitiono'q, Palaqo'q, Samsono'q, Je'pego'q, Ta'pito'q, Samuelo'q aq na iganigitewewinu'gi'g. ³³ Ta'n teli gtlams'tasultijig, gisa'laji matnanew se'g tle'g aq gisi wissuignema'tipni. Tetapua'taqatinsi aq mesnmi'tij ta'n goqwei Gisiteget teplumapni. Gepsowwa'tu'tipn ugtunual pittalu'g. ³⁴ Mu nu'gwa'gupnig ta'n tujiw pugtewigtug pisi'titeg. Gi's sumugtmi'tip ta'n tl ne'pa'nesoq espo'qwas'gigtug. Menaqana'tipnig gatu melgignewa'utipnig. Mawigna'tipnig ta'n tujiw matnting aq wissuignema'tipni sma'gnisg se'g tle'g ta'nig getangwi'tipni. ³⁵ Ta'nig nepu'tipnig na apaji minua'lutpnig, muta e'pjiig teli gtlams'tua'titl Gisitegelitl. Igtigig mo wejo'tmi'ti'gw ugsumultinew muta gwilm'i'tij me' gelu'lg mimajuaqan wa'so'q. Na tujiw ma'muni ulmajeusnig ta'n teli 'npu'ti'titeg. Etna na ugjit me' iapjiw mimaju'ultinew wa'so'q. ³⁶ Ta'sijig maligmusnig aq igtigig matto'snig, gatu igtigig gelpilusnig aq pijo'lujig laplusan'g. ³⁷ Gun'tewgto'snig glapis nepu'jig aq igtigig temaipulusnig aq igtigig ne'po'qsnig espo'qas'gigtug. Al'ta'snig pas'g utapsunual m'gegne'l aligal wejita's'gl jijgluewjue'l aq te'pljue'l. Ewle'jultisnig, gitnme'iusnig, aq ewlo'tasultisnig. ³⁸ Mo tepianugus ugs'tqamu glu'lgtn ugjit negmow. Al se'si al'ta'sni'g 'st'ge' wenig se'g tle'g paqtaqamigtug aq soqoqamige'gl maqamigal. Wigultisnig gun'tal sapalqe'g aq elmalge'gl maqamigeg.

³⁹ Tetapua'la'titl Gisitegelitl ta'n tel melgi gtlams'tmi'tij gatu mo mesnmi'tigw ta'n goqwei Gisiteget teplumapni. ⁴⁰ Muta Gisiteget gis tepgisa'toqop me' ap aji gelu'lg goqwei mu pas'g ugjit negmow gatu maw ugjit ginu. Tel'te'g na negmow mujgajewe'new maw ginu. Mu na pas'g negmow msnmi'tinew gatu awna negmow maw ginu wijej maw ugs'ta'titesnu.

12

Gjinisgam Gisiteget gisigwenugsi'gw

¹ Lpa negmow pugwelwig ta'n getlams'tmu'tipnig aq na tel gegnu pmita'pnig ta'n pas'g goqwei getu tliaq maw pugwelgsnig igtigig. Musga'tugsi'gw ta'n tel melgi gtlams'tasultijig aq na apgnua'lugsi'gw wijej tla'taqatinenu. Na nige' punajo'tmnej 'ms't goqwei ta'n etegigjenugsi'gw aq punajo'tmnej elue'uti ta'n gennugsi'gw. Glaman ma mun munsoltinej ta'n teli igani ilta'igw majulgwalanenu Se'sus st'ge' ta'n Gisiteget tel pualugsi'gw. ² Ge' siaw lapultinej Se'suseg. Na'te'l wejiaq ta'n teli gtlams'tasultijig. Lita'sultinej amgwesewei glapis enmigi'aspiac. Mo negm pueniegup ugjit ta'n teli gujjiwegto't'p. Gatu awna wel'ta'sip ta'n goqwei esgmalj ugjit negm. Teli angite'tg'p gisipugutmn ta'n teli ntaqo'qona'lut'p aq amasgipnu't'p nepo'teg gujjieweigtug. Muta nige' pemgopit ugt'pung ugtinaqanmg na Gjinisgam Gisitegelitl mutpotimig.

³ Ge' angite'tmug ta'n goqwei wet saputa'sij, aq ta'n tel gisipugutg te's'g masgeltuaqan wejiaq pata'tegewinuigtug! Glaman mut gilew musguajua'tinew aq mut siwia'tinew. ⁴ Ta'n tel gitnm'tioq aq matnugsioq elue'winu'g, me' menaq tetuji ma'mun matnugsiwoq we'gaw ne'po'qsultinew. ⁵ Migwite'tmoqol ulgwijuaqanal glusuaqann Gisiteget wesgumugsiog 'st'ge' un'jang. Teluet,

"Nun'jan, jigs'te'n

ta'n tujiw ni'n na Gjisaqamaw wetapulul
aq mut ewlgwija'siw ta'n tujiw gegnuimul.

⁶ Muta ni'n na Gjisaqamaw gegnuimg ta'n te'sit gesalg,

aq wetapul'g ms't ta'n teli ugsua'l'g

'st'ge' nn'jan aq petgim'g." Na.

⁷ Gisipugute'n ta'n goqwei welmajoqtmn ta'n guji teli gtapul'sg. Nige' gi'l ta'n teli ulmaje'n musga'toq Gisiteget teli ugsua'l'sg gi'l 'st'ge' un'jann. Menaq ta eimoq wen un'jann ta'n menaq wetapenigul ujjeg. ⁸ Ta'n te'siliji un'jang, ugtapulaji 'st'ge' na telgitas'g muta mo ugtapeiwn mo gi'l giasgiwewei un'jann, awna pgotnanjuin. ⁹ Ginu gujjinaqi'g wetapulugsi'gupun aq gepmitelmuggupnig. Me' ap aji ma'muniw telteg jigs'tuanenu gujjinu wa'so'q aq na ugji mimajultitesnu. ¹⁰ Gujjinaqi'g wetapulugsi'gupun ge's apje'ji'jult'igweg, st'ge' ta'n teli ul'te'tmi'tij gatu Gisiteget wetapulugsi'gupun ugjit ginu ggelu'lgminu glaman me' enmiaq ta'n tel pmita'igw, el ligutitesnu 'st'ge' negm aq pem sape'ultinenu. ¹¹ Ta'n tajuw wetap'ti'g, gisa'luginenu ewlgwijultinenu, mu welgwijultigw. Gatu awna me' enmiaq ginu ta'nig gis gnuimugsi'gupun ta'n tel wetapulugsi'gupun gtlamia'titesnu aq gegnu mimajultitesnu ta'n Gisiteget tel pualugsi'gupun. Wantaqamigsultitesnu aq ma nugu ugtapulugsi'gupun.

Ango'tmug ta'n tela'taqatioq

¹²⁻¹³ Etna na ugjit mut siwiew aq mut puniew awna siaw ml'gignewa'lsi. Gegnu pmalsi glaman ma oplapti'gmua'wjjig ta'nig menaqana'tijig, gatu awna ul mimajin aq apoqonmajig igtigig.

¹⁴ Wantaqamigsulti'gupun aq mut gi'gaita'new ta'n pas'g wen. Ugjo'te'n sape'win ta'n tel gegnu pmien muta mo eigtmug wen nmian Gjisaqamawul mu na tla'tegegw na. ¹⁵ Menaqa ango'te'n mo wen ejigla'sigw Gisitegetewigtug. Gisiteget ta'n wele'iugsi'gupun. Ango'tmug mo wen te'sioq ewnasita'siw aq getgaqamigsit aq ajgna'lagul pugwelwig aq gisa'laji ejiglipn-nujig ta'n teli gtlams'tasulti'tij Gisitegetewigtug. ¹⁶ Ango'tmug, mut ewnaso'ltinew, aq mut sespo'taqatinew, aq mut pepsite'tmnew ta'n goqwei sape'wig 'st'ge' Isaqji'j tela'tegep. Isaqji'j sa'se'wi'pnew newgte' mijjuaqan ugjit ta'n goqwei telteg negmewei wejgwaqamip ugjignaml. ¹⁷ Gatu geituoqop ta'n Isaqji'j puat'p 'msnmlin ujil wela'ltimgewei mo gis gugunmug muta mo we'jitugup ta'n tli apaja'tutew ta'n gis tla'tegej. We'gaw maw mun gwil'gupun aq nesp'temip. Gatu mo we'jitugupneg.

¹⁸ Getloqo na me' menaq wejgwita'woq 'st'ge' Isle'laq. Me' menaq teliaq ugjit gilew 'st'ge' teliaqap ugjit na mimajuinu'g Isle'laq. Peita'titeg ta'n goqwei jipatmi'tij aq gesi pegnotmi'tij. Nemia'tipnna na gm'tng Sainai ta'n sisueia'siteg aq ta'n maqtamugwa'sgeg mtunoqt aq ewlamsn aq paqsi'gipi jipaqa'ta'pnig. ¹⁹ Negmow nutmi'titeg pipugwaqan aq nutua'titeg Gisitegelitl gelusilitl na etawaqtmua'tipnna Mowisal mu ap nutuanew je newgte' glusuaqan. Na tel jipaqa'ta'pnig ²⁰ muta mo gisipugutmi'tigup ta'n goqwei nutmi'tij. "Je tlia wi'sis eliet gm'tnigtug amujpa na paqsi'gipe'to'tg." ²¹ Na tetuji paqsi'gipi jipasultijig ta'n goqwei nemitu'tij, Mowiso'q teluet, "Je me' nige' etl n'ngnp'tga'lugwei na etl nngetesinap aq sigteta'siap."

²² Gatu awna nige' gilew peita'ioq gm'tng ta'n teluisit Saion aq wa'so'qewei Selusalemg na 'gjian Gisitegetewei, Gisiteget ta'n iapjiw mimajit eig na'te'l. Peita'ioq ta'n maw gaqaisg pitu' pituipnnaqani'g ansale'wjjig eimu'tijig. ²³ Gis peita'ioq ul'ta'suaqane' mawio'mi ta'n mawalsultijig negmow ta'nig getlams'tasultijig Gisitegetewigtug. Gisiteget un'jang ta'n Gisiteget tel nemiaji pa wije' aq un'jang. Negmow ta'nig ugwisunmual ewi'gas'gl wa'so'q. Peita'ioq Gisitegetewigtug, negm ta'n nuji ilsumaji 'ms't mimajuinu'g. Peita'ioq maw weglata tetapua'tijig mimajuinu'g ta'n gi's sa'q nepu'tipnig. Gisiteget gi's gisa'laji sape'ultinew.

²⁴ Wejgwita'ioq Se'suseg ta'n gisgaja'toqol pilei gisagnatmamgewei ta'n gaqiguniep-naq ugjit ginu. 'Gt'ue'utinal apigsigtmugsi'gupun aq waqama'lugsi'gupun ta'n se'sapaqtestoq umal'tem. Me' aji gelu'g weglala je mo E'pelo'q ugtignmatimgewe'm.

²⁵ Ango'tmug nige'. Ta'n tajuw Westaulg gelusij amujpa na jigs'tuoq. Muta Isle'laq ta'nig mo getu nutua'tigupnna ta'n ignmut'pnig wa'so'qewei agnutmaqan ugs'tqamug, mu gisi ugsunmugtm'i'tigup ta'n Gisiteget wetapulaj. Pa na jiglapasualug ta'n metewistoq wa'so'q mo eigtmug gisi ugsunmugtmnenu ta'n tli ugtapulugsi'titesnu. ²⁶ Amgwesewei ta'n tajuw gelusij ugsitun pepuetoq ugs'tqamug na tajuw. Gatu nige' teplumsit, "Mjit ap newgt pepuetoq ugs'tqamu aq maw wa'so'q." ²⁷ Na glusuaqan "mjit ap newgt pepuetoq ugs'tqamu 'ms't goqwei" giasgiwewei musga'toq ta'n goqwe'l gisitogol pepuetoq aq jigla'tas'gt'tal, toqo negla ta'n goqwe'l mo gisi pepuetoq g'tnugul esgwiatal.

²⁸ Telteg ginu miwatnuanenu Gisiteget muta mesnu'g ta'n ma gisi maja'tasinug ugtelege'wa'gim ta'n mo eigtmug wen pepuetoq. Telteg apjiw gepmitelma'nej aq emtoqwa'lanej aq jipalanej Gisiteget. Na tla'taqati'gupun na tetapua'latesnu. ²⁹ Gnnmuanej Gisiteget ugteplumtimgewe'm, muta Gisiteget ta'n emtoqwalug pa wije' aq nujiseioqwa'tege' pugte'w. Na wije' gis tla'lugsitesnu, mo tetapua'lagw Gjini'sgam Gisiteget.

13

Ta'n tl tetapua'latesnu Gisiteget

¹ Siawi gsaltultigw ala wen ap igtig ta'n telteg ugjit wijigatultioq Westaulgewig-tug. ² Migwite'tmug ul'ta'sualanew ta'nig mo nenuawoq giguag tlia we'gaw ta'nig se'g tle'g. Ta'sijig tela'taqatipni'g aq wel'ta'suala'tipni ansale'wijig je mu ge'ja'tigupni negla na ansale'wiliji. ³ Siawi apoqonmuanew ta'nig laplusang pisultijig ugjit ta'n teli gtlams'tasultijig aq siaw sespete'lm pa wije' aq gi'l pisin na'te'l. Sespete'lm aq apoqonmuanew ta'nig welmajoltijig pa wije' aq gi'l teli ulmaje'n 'st'ge' negmow amasgipnulg'p.

⁴ Malie'waqan telteg gepmite'tas'gtn aq ji'nm aq e'pit. Mo teltenug tepqatg ji'nm gwiluan e'pilitl ta'n tl wi'petitaq gisna tepqatg e'pit gwiluan igtigl ji'nmul. Gisiteget ilsumataq aq ug'tapulataq ta'ni sespo'taqatijig aq newgtugwa'lugutijig ta'ni wije' tela'taqatijig.

⁵ Ta'n tel mimajultioq mut piamite'tmnew suliewei je mu Gisiteget. Tepas pas ta'n goqwei geggunmoq. Muta Gisiteget teluet, "Ma ni'n 'ngannu aq ma ni'n puna'ulu."

⁶ Glaman ginu ml'gito'ltinej na tujiw aq tluenej,

"Gjisaqamaw we'jaq nta'poqonmatimg.

Ma jipasiw ta'n mimajuinu'g gis tla'litaq."

⁷ Migwitelmug iganpugultipnig ta'n wesgutmi'tip Gisiteget ugglusuaqanm ugjit gilew. Apsgwita'si ta'n tel mimajultipni'g aq nige' nepu'titig'g. Napgetug negmow ta'n teli gtlams'tasultipnig. ⁸ Se'suguli newgte' tle'g. Wije' tle'g ulagu, gisgug aq iapjiw. ⁹ Mut wen ignmuaw istu gina'mugsinew se'g tle'g gina'ma'suti'l gisna wigu gina'mugsinew ta'n jigla'lugsinew giasgiweweigtug. Gelu'lg ugjit gilew ignmuan Gisiteget ml'gignewa'lugsinew 'gtangita'suaqanmual aq 'gjijaqamijuaq. Na teli ul'telmugsi'gw Gisiteget. Gisiteget negm gisa'lugsi'gw melgignewa'lan 'gjijaqamijinaq mu mijipjewe'i.

Ta'nig jigs'tmi'titl 'tplutaqan ugjit mijipjewe'i me' menaq apoqonmaqwi'tigul negla. ¹⁰ Na gujjiweweigtug ta'n Westaulg ne'po't'p pa na wije' aq ginuwei patgulme'sigaqan. Ta'nig getu siaw gwilmi'tij ta'n tli ugs'ta'titaq na jigs'tmi'tij Lesui'peweie'i 'tplutaqan, mo eigtnug gisi apoqonmugsultinew. ¹¹ Na Lesui'p espe'g patlia's newgt te's newgtipunqeg pegisitoq wi'sis umal'tem ta'n maw gepme'g Gisiteget wi'g. Iga'toq patgulme'sigaqanigtug ugjit jigla'tun elue'uti'l gatu wi'sis wa'qiwal nu'gwa'tu'titl sitatug utang. ¹² Pa na wije' Se'sus we'ji np'g'pnaq sitatug na 'gjigan. Na telgitas'g ugjit apigsigta's'gtn mimajuinu'g ugtlue'utiwal, e'w'g'p umal'temg. Etna na ugjit amujpa nep'p sitatug na 'gjigan. ¹³ Na to'q ginu 'lta'nej negme'g sitatug ggutanminu aq maw masgelmugsi'gw maw negm. ¹⁴ Mo eigtnug iapjiwewe'i 'gjigan ugjit ginu ula ugs'tqamu. Ginu elapulti'gw ugjit na 'gjigan ta'n jugu'etew aq iapjiw i'mu'titesnu.

¹⁵ Westaulg ugwisunmg siawi emtoqwa'lanej aq miwatmuanej Gisiteget. Ula na menaqajewe'i ignmatimgewe'i ugjit Gisiteget ta'n telteg ignmu'g ginu ta'n lita'sualu'g Se'sus. ¹⁶ Mut awan'ta'sultinew ula'taqatinew aq apoqonmatultinenu. Ula na ignmatimgewe'i tetapua'l't Gisiteget.

¹⁷ Jigs'tug ta'nig iganpugutugsioq aq majulgwatmoq ta'n telimugsioq. Apji sespetelmug-sioq 'gjijaqamijuaq aq mo atlasmulti'gw muta amujpa na Gisitegelitl tlima'tital ta'n tel lugowa'tij. Pa na jigs'tmoq ta'n tel gina'mugsioq, nespi ul'ta'sultitaq ta'n tel lugoti'tij. Gatu awna mawi ewlgwujultitaq ta'n tujiw mo jigs'tuoq, tl'ta'sulti'tij mo gisi apoqonmugsioq.

¹⁸ Siawi a'sutmessewin. Geitueg waqame'gl ntangita'suaqanminal aq geitueg getu apji tetapua'taqatieg. ¹⁹ Aq nige' etawaqtmuloq ap me' aji maw muni a'sutmessewin glaman Gjinisgam naqsi apatgimin ta'n eimu'tioq.

Nige' gepsoqwa'tu a'sutmaqanigtug

²⁰ Gisiteget gis unaqa'lapnn nepniteg Gjisaqamaw na Se'susal. Se'sus mawi espe'g. Gigji angweiugsi'gw 'st'ge' ji'nm ta'n teli angweiwaj jijgluwejig muta we'ji np'g'pnaq ugjit ginu aq gaqiguniepnaq. Etna na ugjit iapjiwewe'i teplumtimgewe'i gepsoqwatoqopneg. ²¹ Etamg Gisiteget ta'n ignmuetoq wantaqo'ti ignmugsinew 'ms't goqwei gelu'lg ta'n tel nuta'maioq glaman gis tla'taqatitoqs'p ta'n negm teli ul'te'tg. Etamg Se'suguli apoqonmugsinew na wije' tla'taqatinew glaman na gis tl tetapua'lioq Gjinisgam Gisiteget. Gepmitelmane'j Se'suguli iapjiw! Na thiaj!

Ugtejgewe'l glusuaqann

²² 'Njignamtut, nige' etawaqtmuloq jigs'tuigw sangew ula agnutmaqan ta'n ula'lugsitoqs'p muta ula wi'gatign gis wi'gmuloq mo piam pittaqtug. ²³ Pualuloq 'gji'tunew 'gjignaminu Timoti gis tua'lutaq laplusang. 'Lpa nqa'si 'pgising, la'titesnen nat nmuleg.

²⁴ Me' wi'titesnen ta'n te'sijig iganpugultijig aq ta'n te'sijig na Gisiteget ugtmimajuinmg. Ta'nig getlams'tasultijig Italie'wa'gig pewalijig me' wi'titesnen.

²⁵ Etamg Gisiteget ul'telmugsinew. Na tliaj. Glapis ap nemu'leg.

Na wi'gatign ta'n Ji'mej ewi'gig'p Gegnugwataqan ugjit ula wi'gatign

Ji'mej ewi'gmuapni ula wi'gatign ta'ni getlams'tasultiliji aq wigultiliji ms't tami ugs'tqamug. Telimapni ta'n tllugowatal Nisgamal jel tlia milesultiliji gisna ewle'jultiliji.

Gegnu'tmapni ta'n tla'taqatilita ta'n tujiw wet nu'gwaluji gisna ta'n tujiw metue'gl goqwe'l gitnma'tita. Telimapni ta'n tla'taqatilita ta'n goqwei tetapu'aq. Pa na mo gi'tu'ti'gw, telimapni pipaniman Nisgaml aq Nisgam musga'tuata ta'n tla'taqatilita muta Nisgam welm'toq aq getu' apoqonmuaji. Ji'mej telimapni, "Mutt megtmnew ta'n Nisgam telimugsiog."

Ji'mej pewalaji ilgwenanew st'ge' ta'n teli gtlams'tasultiliji. Wesgutgl telimaji pugwelgl goqwe'l ula wi'gatignigtug. Ta's'gl na gtlams'tuaqan, ns'tuo'qon, milesuaqan aq a'sutmaqan. Telimaji ta'n tla'taqatita mimajuinu' ta'n milesultiliji aq negla ta'n ewle'juinu'g. Telimaji ta'n tla'taqatita ta'n tujiw tluetilij goqwe'l gelu'lg' aq goqwe'l mo gelu'lgtnugl. Telimaji ta'n tla'taqatita ta'n tujiw newtite'lsultiliji aq ta'n tujiw ginite'lsultiliji.

Pa na gitmn ula wi'gatign na apoqonmulin tla'tegetes ta'n goqwe'l giasgiwewe'l.

Ta'n goqwei ewi'gas'g ula wi'gatignigtug

Amgwesewei glusuaqann (1.1)

Gtlams'tuaqan aq ns'tuo'qon (1.2-8)

Ewle'juaqan aq milesuaqan (1.9-11)

Ta'n tujiw wet nu'gwalugsin (1.12-18)

Tla'tega ta'n Nisgam teluet (1.19-27)

Mutt me' gsigaw angite'lm milesuinu je mu ewle'juinu (2.1-13)

Pas'g gis tluetes ta'n goqwei getlams'tasin ta'n tujiw tla'tegetes ta'n Nisgam ugtwi'gatign telueg (2.14-26)

Ta'n teluen na tli ilsutasitesg (3.1-12)

Gtlamia st'ge' ta'n Nisgam telim'sg (3.13-18)

Mutt ngutite'lsiw, mutt ilsumaw igtigig, mutt ginitesiw aq mutt ewla'law ta'nig ewle'jultijig (4.1-5.6)

Sangeweie'n aq a'sutma ugjit ta'n goqwei nuta'man (5.7-20)

¹ Ni'n na Ji'mej. Pemgopa'si aq ewi'gmuloq gilew ta'n wetapegsultioq na newtisgegsijig je ta'pu piltu nemigsijig mimajuinu'g. Gisa'lugsioqopnig maita'new gm'tgiwow aq lta'new na'tami se'g. Ni'n elugowgig Gjinisgam aq Gjisaqamaw teluisit Se'sus Westaulg. Me' talo'l'tioq?

*Ta'n tujiw nat goqwei metue'g wejeiugsioq
na ul'ta'sultigw*

² Nitaptut ta'n tujiw pugwelgl goqwe'l gitnme'ugsioq lpa ulgwijultigw. ³ Pa na tetapuita'sultioq aq tetapu tla'taqatioq ta'n tujiw pugwelgl amsala's'gl, na geituoq gtlams'tuewei na tepigna'q aq gisipugutmu'titoqs'p ms't goqwe'l metue'gl. ⁴ Amujpa gisipugutmoq aq siaw ml'gito'l'tioq ta'n tujiw ms't goqwei mawi mtue'g. Na tujiw geggummoq tepiaq ml'gigno'ti ugjit ms't goqwei ta'n tliatew aq mo nuta'ma'tiwoq goqwei ugjit gisipugutmnnew.

⁵ Gatu ta'n tujiw nat wen te'sioq mo geitug tetapu tla'tegen nat goqwei na pipanimaj Gjinisgaml aq ignmugutal ns'tuo'qon, muta Gjinisgam welm'toq aq wel'ta'sit ignmulin ta'n goqwei nuta'man. ⁶ Ta'n tujiw a'sutman, amuj gtlams'tmn na Gjinisgam ignmultew ta'n goqwei pipanimt. Mut megtuaw Gjinisgam ta'n tujiw a'sutman. Ta'n wen megtaq na piltue'gl goqwe'l tel'ta'sit aq ala'sit ms't tami st'ge' gmu'j' ala'lugweg samqwanigtug. ⁷ Ula mimajuinu ta'n megtuatl Gisitegelitl na ma' goqwei ignmua'gugul, ⁸ muta apjiw sa'se'wita'sit aq mnaq gisite'tmug ta'n goqwei tla'tegetew.

Ewle'juaqan aq milesuaqan

⁹ Ta'n wen getlams'tuatl Gjinisgaml ge's ewle'jit na ul'ta'sij muta Gjinisgaml gis gepmite'lm'tl. ¹⁰ Ta'n wen getlams'tuatl Gjinisgaml ge's milesit na ul'ta'sij ta'n tujiw Gjinisgaml pun gepmite'lm'tl, muta milesuinu'g tl gaqia'titaq pa na wije' aq wasuegl ta'n jaqal gaqiaql. ¹¹ Na na'gu'set segewa't aq ge's maw p'sij na alt goqwe'l nigwegl ewlistaqatig' aq wasuegl ta'n nastegl gis nisiaq'tal je tlia welamu'gl. Na wije' jaqal gaqiatl na milesuinu ugmilesuaqanml, ge's al nujo'tg ugtlugowaqan.

Wejeiatimgewei aq gitnme'wa'timgewei

¹² Na mimajuinu ta'n melgi gtlams'tasit na siaw ulgwijintew ta'n tujiw wejeiut. Ta'n tujiw saputa'sij, msntew iappiwewei mimajuaqan ta'n Gjinisgam teplumapni ta'ni gesalgwi'titl. ¹³ Pa na nat wen suel gisgut tla'tegen pata'taqan, mu tluewiss, "Gjinisgam gisguit ni'n." Muta Gjinisgam mo gisgam'g aq mo wenn getu' gisguagul. ¹⁴ Gatu na mimajuinu gisgasit ta'n tujiw winjigl siawi angita'sit glapis tla'tegetew ta'n goqwei tel'te'g. ¹⁵ Ta'n goqwei winjig angite'g gisa'lsit pata'tegen. Ta'n tujiw siaw pata'tegej, na tujiw nigtualsit Nisgameg.

¹⁶ Nitaptut, mut ignmugusineu mimajuinu'g lue'wa'lulnew. ¹⁷ Ta'n te's'g gelu'lg aq mujajewei na wejiaq wa'so'q. Wet nisa's'g Gjinisgameg, ta'n gisiapni gloqowejg, na'gu'selilit aq teppun'selilit. Gjinisgam mo sa'se'wa'sigw, aq mo eliamugsiggw. ¹⁸ Gjinisgam e'w'g'p na teliaqewei agnutmaqan aq gisa'lugsigup unaqapemultinenu glaman nige' ginu me' gepmo'lti'gw je mu esgwia'tijig ta'n gisiapni.

Amuj jigs'tmuti'gw Nisgamewei agnutmaqan

¹⁹ Nitaptut, migwite'tmug ula. Ms't wen amuj gisgaje'g jigs'tuan wenn wesgutmlitl Nisgamewei agnutmaqan, gatu amuj mu jaqal asita'puguegw aq mu jaqali uggwaiug. ²⁰ Uggwaiuti mo teli apoqonmugsiggw gis tla'tunew Nisgamewei lgowaqan. ²¹ Na to'q punajo'tmug ta'n te's'gl winjigl aq na pegwelgl ta'n pata'taqann. Mut me'go'ltigw gatu apjiw ulgwijultigw lita'suatmnew na gelu'lg agnutmaqan ta'n Gjinisgam gis telimugsioq muta ula agnutmaqan ugs'tawusineu.

*Amuj tla'taqatigw ta'n goqwei ewi'gas'g**Gjinisgam ugtwi'gatng*

²² Tla'taqatigw ta'n goqwei ewi'gas'g Gjinisgam ugtwi'gatng. Lue'wa'sultitoqs'p ta'n tujiw pas'g jigs'tmoq gatu mo tela'taqatiwoq ta'n goqwei gis ewi'gas'g na'te'l. ²³ Ta'n wen jigs'tg Gjinisgam ugtwi'gatng na geitoq ta'n goqwei amujpa tla'tegetew. Ta'n tujiw awan'ta'sit tla'tegetew lpa na wijei aq na mimajuinu ta'n angamsit plu'jaqamatigtug aq giasgiw nemi'sij. ²⁴ Angamsit gatu smtug awan'ta'sit ta'n teli angamusij ge's se'g eliet. ²⁵ Gatu ta'n tujiw mimajuinu apjiw getu' tla'teget ula mujajewei 'tplutaqan ta'n westawiaji mimajuinu'g na ulgwijintew aq Gjinisgam uli apoqonmuagutal ta'n te's'g goqwei getu' tla'tegen.

Na gelu'sit a'sutme'winu

²⁶ Na mimajuinu ta'n tel'te'lsit na mu elistagul Gjinisgam gatu mu gisi nqa'tug ugtun aq teluet ta'n goqwei mo gelu'lgtnug, na elue'wa'lsit aq mo tali ugtapsuninug ta'n goqwei getlams'tg. ²⁷ Ta'n goqwei Gjinisgam na gujiniu gis gina'muep na mawi glu'lg aq mujajewei ugjit mimajuinu'l tla'tegen. Ula na mawi glu'lg aq mujajewei ta'n tujiw mimajuinu angweiwaji segewo'ltiliji aq sigu'sgwa ta'n ewle'jultiliji. Ula na mawi glu'lg aq mujajewei ta'n tujiw mimajuinu angweiasit ugjit mo lue'wien ta'n tujiw emitugwalaji lue'winu'.

2*Mut gsite'Imanew alt mimajuinu'g je mu igtig*

¹ Nitaptut, geitu elita'sualoq aq gepmite'lmoq Gjisaqamaw teluisit Se'sus Westaulg. Mut gsite'Imanew mimajuinu ta'n teli milesij je mu igtig ta'n teli ewle'juj. ² Etug na milesuinu ta'n welpisit aq al nasg'g wisaw sulieweiei nasogwa'taqan pisgwa'tew gta'sutuo'gomuoaq aq elg ewle'juinu ta'n ewle'pisit. ³ Na gesite'lmoq milesuinu ta'n tujiw telimoq, "Tet jugu'a, pa'si ula gelu'lg mutputi." Gatu mo gesite'lmoq ewle'juinu ta'n tujiw telimoq, "Ala tet qama'si gisna pa'si msagtaqtug." ⁴ Na pata'taqatioq muta tel'ta'sultioq na milesuinu'g me' espo'ltijig je mu igtig. Ta'n tujiw tel'ta'sultioq na pata'taqatioq muta ula mo tetaputenug.

⁵ Nitaptut, menaqa jigs'tuigw. Gjinisgam megnapni ewle'juinu' ugs'tqamug aq ignmuapni ml'gi gtlams'tmnew aq pisgwita'new ugtelege'wa'gim muta ula teplumapni ms't ta'n gesalgwi'titl. ⁶ Mo gepmite'Imawoq ta'n wen ewle'jit gatu gepmite'lmoq ta'n wen milesit. Tal gi's tela'taqatioq? Gejioqig na milesuinu'g ewle'ugsioqig aq ela'lugsioq ugjit ilsumugsineu 'tplutaqanigtug. ⁷ Na gesapugua'tijig aq almima'titl Gisu'lg l ta'n westawug-sioqop.

⁸ Na tetapua'taqatitoqs'p ta'n tujiw tela'taqatioq wa'so'qewei 'tplutaqan ta'n ewi'gas'g Gjinisgam ugtwi'gatng. Ula 'tplutaqan telueg, "Tli gsal igtig pa wijei aq ta'n teli gsalsin." ⁹ Pa na me' gepmite'lmuigsioqos mimajuinu ta'n welpisit je mu igtig ta'n ewlip-isit na pata'taqatioq. Gjinisgam ugt'tplutaqanm telueg gilew na pata'tegewinu'g muta elistmu'tioq Gjinisgam ugt'tplutaqanm. ¹⁰ Ta'n wen teli gsatgl Gjinisgam ugt'tplutaqanml gatu sewisga'toq newte' 'tplutaqan negm pa wijei aq ta'n tujiw suisga'toq ms't 'tplutaqan. ¹¹ Ta'n tujiw Gjinisgam teluep, "Mut sespo'tegew!" Na elg teluep, "Mut ne'pa'tegew!" Jel

tlia mu sespo'tegewn gatu ne'pa'tegen, na suisga'toq Gjinisgam ugt'tplutaqanm. ¹² Na tl glusultigw aq tetapu tla'taqatigw muta geituoq Gjinisgam ilsumugsinew st'ge' ta'n telteq ugt'tplutaqanm. Gjinisgam ugt'tplutaqanm musga'tugsi'gw ugs'tawugsinenu. ¹³ Ta'n tujiw Gjinisgam ilsumata mimajuinu' na ma' ewlite'lmaqul na mimajuinu'l ta'n mo ewlite'lmaqupni igtigi mimajuinu'. Gatu Gjinisgam me' ewlite'lmaji mimajuinu' je mu ilsumagwi wegla mimajuinu'.

Amujpa tla'tega st'ge' ta'n teli gtlams'taq Gjinisgam

¹⁴ Nitaptut, mo gelu'lgtnug ugjit mimajuinu tluqj getlams'tuatl Gjinisgaml, gatu mo tela'tegegw st'ge' ta'n teluet gtlams'tuatl Gjinisgaml, Ta'n teluet na teli gtlams'tasij ma' ugs'tawiam'g. ¹⁵ Etug gitap gisna gitapesgw ewlipisit aq menueget mijipjewe. ¹⁶ Ta'n tujiw mo apoqonmawt na mo gelu'lgtnug ugjit gi'l tliman, "Nmultes. Gjinisgam apoqonmultew. Ul gnesi aq ulatalen." ¹⁷ Pa na tlu'e's'p getlams'tat Gjinisgam, gatu mu tla'tegewn ta'n Gjinisgam tel puatq, lpa mo getlams'tuawt Gjinisgam aq ta'n teli gtlams'tmn mo gis apoqonmulug.

¹⁸ Pa na nat wen tluess, "Gi'l getlams'tat Gjinisgam gatu ni'n elugowg Gjinisgam. Ta'sijig getlams'tua'titl Gjinisgam gatu alt elugowa'titl Gjinisgaml." Gatu ni'n tlima's, "Gi'l ma' gis musga'tun ta'n teli gtlams'tat Gjinisgam ge's mo elugowawt, gatu ta'n tel lugowg Gjinisgam na musga'toq ta'n teli gtlams'taq Gjinisgam." ¹⁹ Getlams'tasin pas'g newte'jit Gjinisgam eig. Na gelu'lg gatu elg mn'tu'g getlams'tasultijig pas'g newte'jit Gjinisgam eig aq ula ta'n geitu'tij gisa'lanew jipala'titl Gjinisgaml. ²⁰ Pa na tlu'e's'p getlams'tat Gjinisgam, gatu mo tla'tegewn ta'n Gjinisgam teluej, na elue'wa'lsin. Gtlams'tmuqaan mo gelu'lgtnug. ²¹ Migwite'lm't Aplamo'q ta'n wetapegsultig'w. Na tetapua'tegep ta'n tujiw getu' mesaqana'lateg ugwisil ta'n teluisilitl Isaq ugjit nu'gwa'lan gun'tewewei pat-gulmesigaqanigtug. Na tujiw Gjinisgam tel'te'Imapnn Aplamal na sape'wilitl. ²² Nestmn ula? Ugtlams'tuaqan gisa'toq Aplamo'q tl lugowan Gjinisgaml aq ta'n goqwei gis tla'tegep musga'toq melgi gtlams'tuapnn Gjinisgaml. ²³ Gjinisgam tel'te'Imapnn Aplamal sape'wilitl muta Aplamo'q getlams'tuapnn Gjinisgaml. Na tujiw Gjinisgam tel wi'tapnn, "Nitap." Ula gis ewi'g'g Gjinisgam ugtwi'gating aq teliaqap ta'n tujiw Aplamo'q tela'tegep ta'n goqwei Gjinisgam pipaning'pnn. ²⁴ Geitu'n nige' Gjinisgam tel'te'Imat na mimajuinu'l gigwajielitl ta'n tujiw giasgiw tela'tegelitl st'ge' teli gtlams'tasilitl. Gatu Gjinisgam mu tel'te'Imagul na mimajuinu'l gigwajielitl ta'n tujiw wesgutmlitl ugtlams'tuaqan gatu mo goqwei tla'tegeligul ugjit Gjinisgam.

²⁵ Newtsiniw na e'pitaq ta'n teluisipnaq Leia'p wel'ta'sualapni Ja'suao'q ugsma'gnisgi' wiguaq aq apoqonmuapni gis smultinew piltue'g awti. Na wijej Gjinisgam tel'te'Imapnn Leia'pal gigwajielitl ta'n tujiw ula tela'tegep jel tlia ula e'pit na netuisgalsip muta Gjinisgam apigsigtuapnn ugtlu'e'uti'l.

²⁶ Na mimajuinu ta'n teluet getlams'tuatl Gjinisgaml gatu mo tela'tegegw st'ge' ta'n teli gtlams'tg, na negm pa wijej aq ta'n wen teli np'g. Ta'n wen mu mimajigw na mu gamlamigw aq ta'n wen mo elugowagul Gjinisgaml, lpa mo getlams'tuaqul Gjinisgaml.

3

Ango'tmug ta'n goqwei telueioq

¹ Nitaptut, geituoq Gjinisgam me' ilsumaji gina'muinu' je mu igtigi glaman gilew mu pugweluq'gtu' gina'mua'titoqs'p. ² Ms't ta'n te'si'gw gaqaisg oplia'taqati'gw. Na mimajuinu ta'n mo goqwei oplewo'gwegw, na gis tetapua'tegep ms't goqwei aq natawe'g. ³ Te'sipow ugtune'l pija'tun ugtunigtug ugjit gisa'lan lien ta'n tel puat aq mo elistulug. ⁴ Geituoq ta'sijig mimajuinu'g geggunmi'titl mesgi'gl lapuguann. Na gisi ilgwenmi'titl jel tlia uju'sn ma'muni ml'gigna's'g. E'wmi'titl apje'jgl ilgwitaqann samqwanigtug, aq teli ilgwenmi'tij mesgi'gl lapuguan. ⁵ Mimajuinu winnu na apje'jg gatu gis ginuet mesgi'gl goqwe'l. Geituoq apje'ji'jg pugtew gaqamgletew ta'n telgi'g nipugt. ⁶ Mimajuinu winnu pa na wijej aq pugtew. Nat goqwei nat wen winewistoq na gisi pgwatutal pugwelgl winjigl ugs'tqamug. Ta'n tujiw winewo'gwen gisna nat goqwei pilsimn na gisa'tutew gaq seioqwan gmimajuqaan aq gtwisunm muta na winjigl glusuaqann ta'n teluen wejiaqal Mn'tua'gig. ⁷ Mimajuinu'g gis nuje'wa'tiji aq assumatiji ta'n tel milamugsultiliji wi'sisg, sisipg, juji'g aq nme'jig. ⁸ Gatu mo wen eimug ta'n nujo'tg ms't goqwei ta'n teluet. Mo wen eimug ta'n assutg winnu muta jijuaqa tluetew nat goqwei pata'tegep gisna winjig. Winjigl glusuaqann nat wen tluetew na gisa'tutew igtigl ulmaje'n st'ge' ta'n tujiw mtesgm paqa'latl mimajuinu'l. ⁹ E'wmuggul ginnunal ta'n tujiw gepmite'lmugg Gisiteget na gujjuin gisna anmimugg mimajuinu'g ta'n Gisiteget gisiapni st'ge' negm. ¹⁰ Na mimajuinu me'gite'Imatl igtigl mimajuinu'l aq tel'gne'g anmimatl igtigl. Nitaptut, ma' gis glusultigw st'ge' na. ¹¹ Gitg wigapu'g aq winimaq samqwan ma' gisi ugjanugl wijej tg'poq. ¹² Na wen'ju'su'naqsi ma'

gisigwenmugul pgumann gisna goqominaqsi ma' gisigwenmugul wen'ju'su'nn. Na wijei teliaq na samqwan ta'n wigapu'g gisna winimaq ma' wejianug wijei tg'poq.

E'wmug ns'tuo'qon ta'n wejiaq Nisgameg

¹³ Pa na nat wen te'sioq getu' neia'toq gugunmn ns'tuo'qon aq natawe'n, na amujpa tetapua'teget ms't goqwei aq tela'teget ms't goqwe'l gelu'lg'l. Amujpa e'w'g ns'tuo'qon ta'n tujiw nat goqwei tela'teget aq amujpa mo ginuegw. ¹⁴ Pa na getu' gi'gaja'si's'p muta wisgwen aq apjiw newtite'lsin, mut al ginuewn. Mut eggsuew muta getu' sa'se'wa'tun ta'n goqwei teliaq. ¹⁵ Ula ns'tuo'qon st'ge' ginuaqan aq eggsuaqan mo wejianug Nisgameg. Na mimajuinu ula tela'teget na pas'g tela'teget ta'n tel puatg gisna ta'n lue'winu tel puatg. Ula mimajuinu getu' tla'teget ta'n mn'tu'l tel pualj. ¹⁶ Ta'n tujiw mimajuinu wisgwe'j aq newtite'lsij, na gisi pgwatoq pata'taqan, gi'gaitang aq ms't goqwe'l winjig'l. ¹⁷ Ta'n tujiw mimajuinu geggung ns'tuo'qon ta'n wejiaq Nisgameg, mo pata'tegegw aq mo gi'gaja'sigw. Awna welm'toq, nilaje'g, aq ewlite'lmaji ta'n nuta'ma'tiliji. Mu na wesgijiangangusigw gatug pugwelgl ta'n goqwe'l gelu'lg'l tela'teget. Mo wesamite'lmagul newte'jilitl ta'n wen welpisilitl je mu igtig'l ta'n ewlipisilitl. ¹⁸ Ta'n tujiw mimajuinu tetapu mimajij, mu gi'gaja'sigw awna gisa'laji igtigi punintultinew aq tetapu mimajultinew.

4

Mut tla'taqatigw st'ge' mimajuinu'g ta'n mu getlams'tua'tigul Gjinisgaml

¹ Geituoq na ta'n tujiw tetuji ngutite'lsultioq aq apjiw pewatmoqol ta'n goqwe'l gesatmoqol na weji gi'gaita'ioq aq matnultioq. ² Pewatmoq nat goqwei, gatug mo gisapsngmuoq, na tujiw gisgajo'ltioq ugjit ne'pa'n nat wen ta'n geggung. Gi'gaita'ioq aq gisi pgwatoq matnultioqs'p gatug mo gisapsngmuoq ta'n goqwei tel puatmoq. Ula mo mesnmuoq muta mo pipanimawoq Gjinisgam ignmugsinew. ³ Ta'n tujiw pipanimoq Gjinisgam ugjit nat goqwei, mo mesnmuoq muta wesami ngutite'lsultioq aq getu' tli e'wmuoq ugjit ta'n goqwei mo gelu'lg'tnug. ⁴ Mo elita'sualuog Gjinisgam aq getu' majulgwaloqig igtigisei nisgamg. Geituoq mu nugu Gjinisgam witapa ta'n tujiw getu' lo'ltioq st'ge' mimajuinu'g ta'n mu getlams'tua'tigul Gjinisgaml aq gesatmoq tla'taqatinew st'ge' negmow. Ta'n getu wen gisite'tg tle'n aq tla'tegen st'ge' mimajuinu'g ta'n mu getlams'tua'tigul Gjinisgaml na tujiw getanat'l Gjinisgaml. ⁵ Geituoq Gjinisgam ugtwi'gatign na teliaq ta'n ewi'gas'g, "Gjinisgam mesgata'sit ta'n tujiw mo jigs'tuawoq Wejuli Nisgam ta'n gisi ignmugsioq." ⁶ Gatug Gjinisgam melgi gsalugsi'gw je tlia mo te'pmugg. Gjinisgam ugtwi'gatign telueg, "Gjinisgam mo gaqama'tagwi mimajuinu' ta'n me'gite'lsultiliji gatug apoqonmuaji mimajuinu' ta'n mo me'go'ltiligwi."

⁷ Mut tl listuanew Gjinisgam, awna ignmug assumugsinew. Na qama'sualug Gjimm'tu aq na tujiw ugsmugtugsitoqs'p. ⁸ Gjigita'gw Gjinisgam aq apjiw wijitgweugsinew. Ta'sioq ta'n siaw pata'taqatioq, pun pata'taqatigw. Ta'sioq ta'n tel ta'sultioq gesaloq Gjinisgam gatug tetpi gesatmoq ta'n goqwei lue'uti na wesgijiangangusultioq. Nige' t'la'sultigw pas'g ta'n goqwei tetaputeg aq gelu'lg'. ⁹ Ms'go'ltigw muta gis pata'taqatioq. Ulmajita'sultigw aq at-gitemultigw. Mut ul ta'sultinew gatug awna ms'go'ltigw ugjit ta'n goqwe'l gis pata'taqatioq. ¹⁰ Mut me'go'ltinew aq Gisiteget gepmite'lmugsitoqs'p.

Mut ilsumanew igtigig

¹¹ Nitaptut, mut pisuite'lmanew igtigig. Etug ta'n wen pisuite'lmatl igtig'l aq teluet ta'n goqwei mo telianug ta'n tujiw wesumatl. Na ula pa na wije' st'ge' teluet nat goqwei mo gelu'lg'tnug ugjit Gjinisgam ugt'tplutaqanm. Na mo tela'tegegw Gjinisgam ugt'tplutaqanm gatug awna ilsutg. ¹² Gjinisgam na newte'jit ta'n nujitoq 'tplutaqan. Pas'g Gjinisgam ugs'tawiata mimajuinu' gisna ilsumata mimajuinu' Ita'new Mn'tua'gig. Na glaman oplita'sultioq ta'n tujiw ilsumoq igtigig mimajuinu'g.

Mut ginuatnew ta'n goqwei getu tla'taqatioq

¹³ Jigs'tuigw. Nat goqwei getu tlimuloq muta telueioqop, "Gisgug gisna sapo'nug Ita'tesnen na'tami se'g aq usgowita'tesnen na'te'l newtipunqeg. Ugjattesnen aq ntuis-gettesnen ta'n goqwe'l glaman ganie'wultitesnen pugwelg suliewei." ¹⁴ Lpa mo geituoq ta'n tliatew sapo'nug. Gtmimajuqaqanminal pa wijei aq u'n ta'n neia's'g aq tel'gne'g gesga's'geg. ¹⁵ Awna ula thuegw, "Pa na Gisiteget ignmugsieg tla'taqatinen, na tujiw siaw mimajultitesnen aq gisa'tutesnen ula gisna ala." ¹⁶ Gatug ginuatnoq ta'n teli ntawo'ltioq. Ta'n getu wen tel ginuej na pata'teget.

¹⁷ Na mimajuinu ta'n geitooq nat goqwei tetapu' aq gatug mo tela'tegegw na tujiw pata'teget.

5

Etugjel gtmilesuaqanmual gisa'lutew lien Mn'tua'gig

¹ Jigs'tuigw te'sioq ta'n milesuinu'g, atgitemultigw aq gaqiemtmultigw ugjit ulmajo'ti ta'n jugu'atew gileweg. Na tujiw ma'muni mtue'tew ugjit gilew aq wesami ulmajo'ltitoqs'p. ² Gtmilesuaqanmual pem sugul'gaqal aq gaplanji'g malqotas'gt'al gutapsunual. ³ Gsulieweimual aq wisaw sulieweimual pem jiu'a'qiaqal. Ta'n tujiw na na'gweg iga'qt'tew ta'n Gjinisgam ilsumata ms't mimajuinu' gtmilesuaqanmual mo tepawtin-ugl aq na tujiw musga'tugsitoqs'p na newtite'lsultioqop. Ma'muniw ulmajo'ltitoqs'p st'ge' ta'n pugtew nu'gwa'tas'gt'tew ms't goqwei. Gatu me' siaw mawo'tuoq mile-suaqan. ⁴ Migwite'tmug, mo gis apangituawoqopnig na lugowinu'g ta'n elugowgopnig giga'taqanmual. Gesigawwa'tiji, "Gilew na gmutna'tioq." Gisiteget ta'n mestai assusit gis nutuapni wegla lugowinu'. ⁵ Te'sigis'g ugs'tqamug, ewnaso'tmoq gsulieweimual ugjit giso'qon aq ms't goqwei pewatmoq. Gisa'lsultioq milesultinew. Na gisgajo'lsultioq ugjit na na'gwegl ta'n tujiw Gjinisgam ilsumata ms't milesuinu'. ⁶ Na mimajuinu'g ta'n mo opla'taqatigupnig goqwei ilsumoqopnig aq gisa'loqopnig ne'po'qsinew je tlia mo naqa'lugsiwopnig.

Siawi esgmalug glapis Se'sus apaja'sitew

⁷ Nitaptut siawi esgmalug glapis Wa'so'qewei Gjisaqamaw pgisintew. Angite'lmug nuji iga'taqag, na esgmatg glapis gigpesaq aq na tujiw iga'taqagl sginminn. Na tujiw siawi esgmatg glapis ap gigpesaq aq glapis ta'n goqwe'l iga'taqug'pnn gaqigwegl. ⁸ Elg gilew amujpa esgmalog aq siaw elita'sualoq Gjisaqamaw tleiawit wa'so'q muta na na'gweg ta'n pgisintew geget iga'q.

⁹ Nitaptut, ta'n tujiw gitnma'tioq, mut ilsumultinew glaman Gjinisgam ma' ilsumugsiwoq. Jigs'tuigw, Gjinisgam na giasgiwewei ilsuteget aq me' gisgaje'g jugu'en aq ilsumanew ms't mimajuinu'. ¹⁰ Nitaptut, tla'taqatigw st'ge' na niganigjitegewinugi'g gis tla'taqatipnig. Teluepnig ta'n goqwei Gisitegelitl gis telimt'pni aq siaw esgmala'tipnn ugjit Gistegelitl apoqonmugunew ta'n tujiw emegweuititeg. ¹¹ Teliag ta'n telueigw na niganigjitegewinugi'g wel'ta'sultipnig muta siawi lita'suala'tipnn Gisitegelitl ta'n tujiw emegweuititeg. Gejioq Jo'p siaw lita'sualapnn Gisitegelitl ta'n tujiw welmaje'geg. Gejioq Gisiteget apjiliw wele'wapnn Jo'pal, muta Gisiteget na welm'toq aq ewlite'lmaji mimajuinu'.

Mut lui'tmasultigw

¹² Nitaptut, ta'n tujiw nat goqwei teplumoq nat wen mut lui'tmasultigw. Mut e'wmnew wa'so'q gisna ugs'tqamu ml'gita'n gt'plumtingewaqanual. Ta'n tujiw teplumoq nat goqwei pas'g thuegw, "E'e tela'taqatieg" gisna "Moqwa' mo tela'taqatiweg." Ta'n tujiw elui'tmasultioq na tujiw pata'taqatioq aq Gjinisgam ilsumugsitoqs'p.

Gjinisgam jigs'tugsitoqs'p ta'n tujiw a'sutma'tioq

¹³ Pa na ta'n wen te'sioq welmaje'g, na etamaj Gjinisgam apaqonmuan. Ta'n wen welgwijing na gtapegiej. ¹⁴ Pa na ta'n wen te'sioq gsnugwaj, na pipanimaj gisigu' mawagnutmewinu' a'sutuo'guomg mittugwalanew a'sutmessewanew aq mima'lanew. Na tujiw mawagnutmewinu'g etawaqtmua'titl Gisitegelitl ugjit npilan na mimajuinu'l ta'n gesnugwalitl. ¹⁵ Ta'n tujiw a'sutma'ti'tij aq getlams'tasulti'tij Gisitegelitl, na tujiw ta'n wen gesnugwat npilaten, Gisiteget apigsigtualat ugtlue'uti'l. ¹⁶ Glaman paqapugualtultigw aq a'sutmessewultultigw muta Gjinisgam getu' npilugsitoqs'p. Na mimajuinu ta'n apjiw tela'teget ta'n goqwei Gjinisgam tel puatmlitl a'sutmaj, na tujiw msntew ta'n goqwei etamaj. ¹⁷ Ilaijao'q na mimajuinu pa na wije't'pnaq aq ginu. Melgi a'sutmap ugjit mu gigpesan aq mo gigpesanugw nesipunqeg jel aqataig. ¹⁸ Na tujiw a'sutmap ugjit gigpesan aq to'q gigpesaq'p aq ms't goqwe'l weligweg'pnn.

¹⁹ Nitaptut, etug nat wen te'sioq pata'teget muta mu majulgwatmug na teliaqewei agnutmaqan. Ta'n tujiw nat wen ta'n getlams'tasit gisa'latl tetapua'tegelin, ²⁰ geituoq na ta'n wen gisa'latl pata'tegewinu'l puni pata'tegelin, na gis naqa'latal mo lielin Mn'tua'gig aq na tujiw Gjinisgam apigsigtmuatal pata'tegewinu'l ugtlue'uti'l.

**Amgwesewei wi'gatign
ta'n Pie'l ewi'gmuaji
ta'nig getlams'tasultiliji
Gegnugwataqan ugjit ula wi'gatign**

Ula wi'gatignigtug Pie'l amgwesewei ewi'gmuaji ta'nig getlams'tasultiliji Westaulgigtug. Telui'tujig Gjinisgam gisi mgnaji mimajuinu'g. Se'sa'gnutmu'tijig ogwatnug E'siaji'je'gati. Ta'nig mo getlams'tasulti'gw gisa'la'tiji a'sutme'winu'g ulmajo'ltinew aq gitnme'walanew.

Etna na ugjit Pie'l ewi'gmuaji ugjit ajipjulanew. Na migwimaji, “Gsisinu na Westaulg gis welmaje'g'p aq weji np'g'pnaq ugjit ginu glaman piltu mimajultitesnu aq pugjitew pilei mimajuaqan guguntesnu wa'so'q aq maw gepmitelmugsitesnu.”

Li angita'sultigw aq ignmug Westaulg ilgwenuginsenu. Gegnu pmita'nej aq tla'taqatinej ta'n Gisiteget tel puatg je tlia ulmajoltinen. Na tujiw me' ml'gi gtlams'tasultitesnu aq Gjinisgam Gisiteget gepmite'lmugsitesnu ta'n tujiw Westaulg apaja'sij.

Pie'l migwimugsi'gw (nmitu 3.18) Westaulg nepg'pnaq. Na tepiaq ugjit gtlue'utinal apigsigtas'gtn. Gegnu pmiet ji'nim ugjit mo gegnu pmita'gw mimajuinu'g. Me' na apaja'lugsitogs'p Nisgamewigtug. Wa'q'ieg nepmut'p gatu ugjijaqamij me' siawawsilitl.

Ta'n goqwei ewi'gas'g ula wi'gatignigtug

Pie'l poq tl wi'giget wi'gatign aq etamatl Gisitegetitl ugjit ula mimajuinu'g (1.1,2)

Elita'sit Gjinisgam Gisiteget ugs'tausinenu aq ignmuginsenu gt'pung wa'so'q (1.3-12)

Telteg gegnu pmita'gw ula ugs'tqamug (1.13-2.17)

Westaulg teli ulmaje'g'p glaman ginu telteg wijej ulmajo'ltitesnu (2.18-25)

Ta'n tlo'ltitaq a'sutme'winu'g je tlia ulmajo'ltinew (3.1-4.19)

Glusuaqan ugjit ta'nig iganpugultijig a'sutme'winu'g (5.1-11)

Ugtejgewe'l glusuaqan (5.12-14)

¹ Ni'n, Pie'l epa'si aq ewi'gmuloq wi'gatign ugjit gilew ta'n Gjinisgam Gisiteget megenug-sioqop. Ewi'gmuloq ta'nig wigultioq maqamigal teluisultigl Pontusewa'gig, Galetiaewa'gig, Gappatosiaewa'gig, E'siaewa'gig, aq Pitiniaewa'gig, pas'g mo tleiaultiwoq muta nige' gilew Gisiteget ugtmimajuinung. Ni'n Pie'l na Westaulg ugtapostale'witeml aq wel'ta'sualuloq. ² Gjinisgam gujjinu gisite'tg'p aq megenugsioqop. Wet sapu tl lugwet Wejuli Nisgaml tepgisa'lugsioq ugjit negmewe'n, aq tla'taqatinew ta'n negm tel puatg aq sape'ultinew. Gisa'lugsioq jigs'tuanew Se'suguli na Westaulg. Apigsigtalugsioq 'gtlue'utiwal ta'n Se'suguli weji np'g'p aq gaqiguniépnaq. Waqamo'ti'gw umal'temg. Etamg Gjinisgam Gisiteget apji ul'telmulinew aq ignmulinew uggelu'lgm aq wantaqo'ti 'ggamlamunuaq.

Geitu'g Gisiteget tla'tegetew

ta'n goqwei gelu'lg ugjit ginu

³ Ge' miwatmuanej Gjinisgam Gisiteget aq emtoqwa'lanej. Negm na Se'suguli ujil. Se'suguli ta'n Gjisaqamawminu aq assumugsi'gw. Gjinisgam na tetuji ewlitemugsig'gup na weji ignmugsi'gup pilei mimajuaqan. Se'sugulial gisi npliteg ugjit 'gtlue'utinal na tujiw Gjinisgam apaji minua'lapnn. Etna na ugjit elita'sulti'gw Gjinisgamewigtug aq geitu'g wijej tla'tegetew ugjit ginu. ⁴ Etl e'sgma'ti'gw aq geitu'g 'msntesnu ta'n te's'gl goqwe'l gelu'lg wa'so'q ta'n ma gaqianugl, ma suguluganugul aq ma gesgamugwa'gtnugl. Gjinisgam na geggungl wa'so'q ugjit ugtmimajuinung aq geitu'g 'msntesnu. ⁵ Na tla'tegetew ugjit gilew ta'nig getlams'tasultioq Gjinisgamewigtug. Ugml'gigno'tim angweilutew ingute'jin glapis 'pgisin wa'so'q aq 'msntes iapjiwewei mimajuaqan. Na tujiw msntoqs'p ta'n goqwe'l gelu'lg wa'so'q gatu amujpa na esgmoq glapis ugtejgewei na'gwew ta'n tujiw 'ms'ten wen 'gji'tutew na teli ugs'tausioq aq gisi msnmnew ta'n goqwe'l Gjinisgam teplumugsioqop.

⁶ Na weji ul'ta'sultigw ugjit ulaal. Tlia nige' gija'ji'j ewlgwijultioq aq sespeta'sultioq muta gaqais gitnm'titoqs'p. ⁷ Amujpa na teliaq glaman 'ms'ten wen 'gji'tuj tel mimajultioq ta'n teli 'gjitmi gtlams'tasultioq. Ta'n teli gtlams'tasultioq me' tepawgtig je mu wisaw suliewei ta'n wet nu'gwa'tas'g aq waqama'tas'g pugtewigtug gatu gaqiatew. Amujpa na ta'n teli gtlams'tasultioq wet nu'gwatas'g ta'n tel gitnm'tioq glaman gisipuguttoqs'p. Gatu na'gwew ta'n tujiw Se'suguli 'pgising, tluetew wela'tegen, gepmitelmultew aq iapjiw espitemultew. ⁸ Nige' gilew gesaloq tlia menaq nemiawoq. Getlams'tasultioq negmeg tlia nige' mu nemiawoq. Welgwijultioq na tetuji ms'gi'g ul'ta'suaqan 'ggamlamunuaq je mu ta'n glusuaqann gis tuen. ⁹ Ta'n teli gtlams'tasultioqop Se'suguliewigtug Gjinisgam westausioqop. Na teliaqap. Etna na weji ulgwijultioq.

¹⁰ Na iganigjitegewinu'gi'g gigji gwiluasultipnig aq pipanigesultipnig ta'n Gjinisgam ugs'tawiatag mimajuinu'g. Negmow igani usgutmi'tipnig ta'n goqwe'l gelu'lg Gjinisgam ignmugsitoqs'p ta'n teli ulapetmoq mo tel te'pmuoq. ¹¹ Wejo'tmi'tipnig 'gji'tunew ta'n tliatew aq tli iga'qt'tew. Westaulg ugjiqamitl ta'n ugtinnewaq eimlitl igan musga'tuaji ta'n Westaulg tli ulmaje'tew aq tli ewlgwija'sitew, gatu na tuijw me' gepmitelmaten. ¹² Gisiteget musga'tuapni iganigjitegewinu'gi'g igan tlua'tijig ugjit me' enmiaq mu ugjit negmow ugnag'wegeml. Wesgutmi'tipnig ta'n goqwe'l teliaqal nige'. Wegla goqwe'l ta'n nige' gis nutmoqol ta'n wenig gis pestunmugsio'q gelu'lg agnutmaqan. Wejuli Nisgam ta'n wetgitmut'p wa'so'q ignmuaji na ml'gigno'ti ugjit pestunmugsinew. Telimugsioqop wegla teliaqawe'l, we'gaw ansale'wijig 'gsatmi'tis gisi ns'tasultinew.

Gisiteget wigumugsi'gw ugjit tla'taqatinenu ta'n tel puatg

¹³ Geitu'g Gisiteget na ula 'ms't tla'tegetew ugjit ginu. Etna na ugjit apjiw siawita'sultigw 'gtangita'suaqanmual tla'taqatinew ta'n Gisiteget tel puatg aq ignmug ilgwennin. Pa'qoltigw aq siaw lita'sultigw ta'n goqwe'l gelu'lg ignmugsitoqs'p ta'n Se'suguli apaja'sij. Geituoq na tla'tegetew ugjit gilew tlia mo tel te'pmuoq. ¹⁴ Jigs'tug Gisiteget aq tla'taqatigw ta'n tel puatg. Mut siaw tl mimajultinew ta'n teli gsatmoq 'stige' ta'n i' lto'ltioqop gesgmnaq gejiawogweg Gisiteget. ¹⁵ Gjinisgam Gisiteget ta'n wigumugsioqop tel sape'wit, mo goqwei amsalteg eigtnug ta'n eig. Puatmugsioq tl sape'ultinew muta negm sape'wit. Glaman na tl sape'ultigw aq gegnu mimajultigw ta'n tel gaqais mila'taqatioq. ¹⁶ Muta Gisiteget teluep ugtwi'gatignitug, "Amujpa na sape'win, muta ni'n sape'wi." Na teluep Gjinisgam Gisiteget.

¹⁷ Na telu'toq Gjinisgam Gisiteget "Nujjinen" ta'n tuijw a'sutma'tioq. Gjinisgam ta'n ilsumaji 'ms't mimajuinu'g aq mo wen piamitelmagul. Ilsumaji 'ms't wen ta'n tela'tegej aq ta'n tel te'pmlj. Etna na ugjit siaw gegnu pmita'igw. Jipaqite'lmug aq gepmitelmuq Gisiteget Gjinisgam ta'n teli pgitawsultioq ula ugs'tqamug. ¹⁸ Geituoq ta'n Gjinisgam apaji pgwatelugsioqop ugjit jigla'lugsinew ta'n mo tepawgtinug mimajuaqan weja'tuoqop gujjuowaq. Mo e'wmug suliewei gisna wisaw suliewei ta'n gaqiatew. ¹⁹ Gatu Gjinisgam apaji pgwatelugsioq ta'n Westaulg gaqiguniepnaq gujjiweigtug ugjit 'gtlue'utiwal apigsigtas'gtn. Me' tepawgtig Gjinisgamewigtug je mu wisaw suliewei gisna ta'n pas'g goqwei. Mo amsalteg eigtnug Westaulgeg. Negm pa wijei aq jijgluewji'ig gelu'sit ta'n tel pegisutasit aq ne'po't ugjit ignmugsin Gjinisgam. ²⁰ Gesgmnaq gisita's'gtnugweg ugs'tqamu, Westaulg gis gisi mgnut ugjit ugs'taugsinew gatu nige' giaspiaqal na'gwegl, ta'n tuijw tetaputesg iga'q, nisgimut'p ugjit gilew ulapetmnew. ²¹ Ta'n goqwei tela'tegep na weji gtlams'tasultioq Gjinisgamewigtug. Ta'n Se'sus gisi np'geg, Gjinisgam apaji unaqa'lapnn. Apaji ignmuapnn uggepmite'lgaqanm aq espitelmapnn. Getlams'tasultioq, Gjinisgam elita'sultioq aq geituoq negm tla'tegetew ta'n teli tplumugsioqop.

²² Nige' 'gtlue'utinal apigsigtmugsioq aq waqamo'ltioq Gjinisgamewigtug ta'n Gjinisgam ugteliaqeweim jigs'tmoqop. Nige' gis waqamol'tioq aq gesaltultioq teliaqeweigtug ta'nig getlams'tmu'tijig Gjinisgamewigtug. Ta'n telgi'g 'ggamlamunual tli gsalug 'ms't wen. ²³ Na wet tla'taqatigw muta piluei mimajuaqan geggunmoq, muta getlams'tmoq Gjinisgam ugglusuaqanml ta'n ma 'gs'ga'nug gatu awna iapjiwewe'tew. Mo weji msnmuqop ula piluei mimajuaqan gn'gi'guigtug muta mimajuaqan ignmugsioq gaqiatew. Weji msnmoq ula piluei mimajuaqan Gjinisgamewigtug, Gjinisgam gujjuinu. Ula mimajuaqan iapjiwewe'tew muta wejiaq Gjinisgamewigtug aq ma gaqianug. ²⁴ Ta'n tel wi'gas'g Gjinisgam ugtwi'gatiqn, "Mo pita'qtnug ta'n mimajuinu tel mimajit ula ugs'tqamug. Pa wijei aq 'msigu gisigweg aq 'np'tew.

Mimajuinu uggepmite'lgaqanm gesga'sg pa wijei aq wasueg gisigweg aq mn'jaqt'tew.

²⁵ "Gatu Gjisagamaw ugglusuaqanm iapjiwewe'tew."

Ula na glusuaqan ta'n pegisitusioqop aq pestunmugsio'q, na gelu'lg agnutmaqan ta'n Gjinisgam gis tluet.

2

Negm ta'n Gisiteget gisi mgnatl ugjit iganpugutuan Gjinisgam ugtmimajuinumg

¹ Jigla'tug ta'n te's'g lue'uti'l, mut nugu egsua'tinew, mut qalipusita'tinew, aq mut mil agnimanew mimajuinu'g aq mut pas'g wesgiji angamgusultinew, awna ulm'tu'figw. ² Pa wijei aq gopisun gewising pas'g mlagejg pualaji, pa na wijei gilew pas'g puatmug ta'n goqwei Nisgamewei aq ugglusuaqanm ta'n iapjiwewe'tew. Gegnu'tmasultigw glaman

me' na ligutitoqs'p Gjinisgamewigtug aq ugs'ta'titoqs'p. ³ Ta'n tel wi'gas'g Gjinisgam ugtwi'gatiq, "Gi's gisi gi'tuoq ta'n teli ulm'toq Gjisaqamaw."

⁴ 'Lta'gw negmeg na Gjisaqamaw ta'n gisi ignmugsitoqs'p iapjiwewei mimajuaqan. Gjinisgam megnapn mutatuji gs'gelmapn gatu mimajuinu'g mo menuaqa'la'tigupn. Pa wije aq nujitaqatijig menuaqtmi'tig'p gun'tew teluejig, "Mo tali ugtapsunigw gatu maw gelu'lg." ⁵ Gige'ug Gjinisgam Gjisaqamaw ta'n ignmugsioq iapjiwewei mimajuaqan. Ignmug e'wugsinew ugtl'gowaqan pa wije aq gun'tal e'wmi'tij, el'tu'tij wen'ji'guom. Gjinisgam elitioq uga'sutuo'guom aq Wejuli Nisgam wigite'w na'te'l. 'Gi'nnewa'q i'ttew aq teppisa'lugsioq ugjit Gjinisgam. Gatu gilew sape'ultitoqs'p patlia'g, ta'n elugutitoqs'p. Patlia'su'ultitoqs'p ta'n tel gegnu pmita'ioq ta'n tla'taqatitoqs'p aq thuetos'p ta'n negm tel pualugsioq. Emtoqwalatoqs'p aq miwatmuatoqs'p Gjinisgam aq a'sutnessewgi'g igtigig. Wegla wel'te'tmugsioq muta gilew Se'suguli ugtmimajuinung. ⁶ Muta Gjinisgam ugtwi'gatiq telueg,

"Megmap tetuji gelu'lg gun'tew
ta'n iga'tu 'gji'gan Sioneg

aq 'ms't goqwei mawn'g.

Elgim Westaulg. Negm pa na wije

aq ula maw gelu'lg gun'tew.

Ta'n wen getlams'tuatl ma mil agnutmutinew

aq ma ntaqo'qona'lam'g, awna gepmitelmaten."

⁷ Na Gjinisgam megnapn Westaulg. Westaulg pa na wije aq ula gun'tew tetuji gelu'lg ugjit gilew ta'nig getlams'tmu'tioq, gatu mo gelu'lgtnug ugjit ta'nig mo getlams'tasulti'gw. Na tel wi'gas'g Gjinisgam ugtwi'gatiq, gatiq,

"Na gun'tew, ta'nig nujitaqatijig

mo menuaqtmi'tigw, teluejig,

'Mo tepianug tel gelu'lg gun'tew,'

etna na ula gun'tew

ta'n Gjinisgam gisa'toq 'ms't goqwei mawn'g."

⁸ Ap igtig telueg Gjinisgam ugtwi'gatiq,

"Ula na gun'tew ta'n mimajuinu'g pejitaqama'titaq aq nisiattaq."

Nisia'tijig muta mo getu ns'tmi'tigw na gelu'lg glusuaqan. Etna na ugjit Gjinisgam gisite'tg'p pejitaqama'tinew muta mo getu gtlams'tasulti'gw.

⁹ Gatu gilew gisi mgnugsioq Gjinisgam Gisiteget, aq patlia'su'ultioq ugjit Gjinisgam Gjele'ge'witewit. Gilew na Gjinisgam ugtmimajuinung ta'n teppisa'lugsioqop ugjit lugowanew. Gisi mgnugsioqop thuenew ta'n goqwe'l Gjinisgam gis tla'tegetl, pajiji gelu'lg. Etna na negm ta'n gis wigmugsioqop oqonitpa'qigtug, aq nige' eimu'tioq ugwasetegm ta'n mawi gseteg. ¹⁰ Mujga amgwe'w gilew mo na Gjinisgam ugtmimajuinung, gatu nige' gilew na ugtmimajuinung. Gis thiaq mo gejiawoq Gjinisgam ta'n getu ewlitemugsioq gatu nige' gi'jioq aq ewlite'lmugsioq.

Mut ignmatmnew elue'uti assumugsinew

¹¹ Nigmatu, ta'nig getlams'tasultioq, gilew wigultioq ula ugs'tqamug, gatu mo tleiaultioq. Etawaqtmuloq mut tla'taqatinew ta'n goqwe'l winjig muta mo glu'lgtnug ugjit ignmatmnew ga'qinal aq 'gtangita'suaqanm assumulinew. Getu' wissuignemaji aq gisa'lugsinew pata'taqatinew. Mo gisa'lugsioqop gigitu'new Gjinisgamewigtug awna gisa'lugsitoqs'p mn'tua'gig 'lta'new. ¹² Tl mimajultigw glaman musgalsultioq ta'nig mo getlams'tasulti'gw ta'n tetuji gegnu pmita'ioq. Ta'n tujiw pisui egsutmugsioq aq thua'tijig gilew tla'taqatinew winjig, na gigi angapmi'tij aq nmitutaq ta'n goqwe'l gis tla'taqatig gelu'lg. Etug 'gtlams'tasultitaq Se'suseg na na'gweg jugu'elij aq miwatmuataq aq emtoqwalataq Nisgamal.

Jigs'tug ta'nig iganpugutugsioq

¹³ Jigs'tmug 'gt'plutaqanmuow gmt'giwaq muta Gjisaqamaw tel puatg. Aq jigs'tug g'pno'lewaq aq ta'n mawi espe'g iganpuguit, ¹⁴ aq jigs'tug ta'nig iganpugutugsioq muta g'pno'l petgimajig ugjit ugtapulanew ta'nig opla'taqatijig aq weli usgumanew ta'nig wela'taqatijig. ¹⁵ Ta'n tujiw tla'taqatigop musga'tuatoqs'p mo telianug ta'n mimajuinu'g pisui iltutmugsioq. Nmitutaq mo telianug aq gisa'latoqs'p punajeiugsinew. Etna na ula Gjinisgam tel pualugsioq tla'taqatinew.

Mut ignmatmnew elue'uti assumugsinew

¹⁶ Gjinisgam gis jigla'lugsioq ta'n lue'uti assumugsioqop. Assumsultioq gatu mut t'la'tasultinew gis tla'taqatitoqs'p ta'n goqwei pewatmoq gisna gisi opla'taqatinew. Gilew na Gjinisgam uggistejung. Glaman jigs'tug ta'nig iganpugultijig aq tl mimajultigw ta'n

Gjinisgam tel puatg. ¹⁷ Gepmitelmug 'ms't mimajuinu'g, 'gsalug gitapewa'q ta'nig getlams'tmu'tijig. Jipalug aq gepmite'lmug Gjinisgam aq gepmitelmug g'pno'lewaq.

Se'suguli welmaje'g'p ugjit neia'tugsinenu ta'n tl pmita'tesnu

¹⁸ Gilew gisteju'g amujpa jigs'tuoq ta'nig elugowoq aq gepmite'lmug mu pas'g ta'nig welm'tu'tijig aq angitelmugsioq, gatu elg ta'nig emegweiugsioq. ¹⁹ Pa na gisipugu'tmoq ta'n teli amasgipnugsioq gatu tela'taqatioq ta'n goqwei Gjinisgam tetapua'latoqs'p aq ule'watogs'p, mo tel te'pmuoq. ²⁰ Ma wen gepmitelmug ta'n tel gisipugutmoq ta'n tujiw mattoqsioq muta te'pmoq. Gatu je tlia gisi ula'taqatioq ta'n tujiw amasgipnugsioq aq gisipugutmoq, na tujiw Gjinisgam tetapua'latoqs'p aq ule'watoqs'p. ²¹ Etna na ula ugjit Gjinisgam wigumugsioq, muta Se'suguli amasgipnutt'p ugjit gilew aq neia'tugsinew ta'n tl pmita'toqs'p. Nemituq ta'n negm tela'teget, na gilew wije' la'taqatitoqs'p. ²² Ta'n telueg Gjinisgam ugtwi'gatiqn, "Mo negm pata'tegegup, mo egsuegup. ²³ Ta'n tujiw anmimuteg mo apaji anmimagupnig. Ta'n tujiw amasgipnutt'p, mo ewlumuagupnig, gatu elita'sipnn Gjinisgam ta'n tel tetapu ilsutegelij. ²⁴ Se'suguli amasgipnutt'p ugjit 'gtlue'utinal aq ne'po't'p gujieweigtug glaman ejigla'lugs'gw lue'utigtug. Na tujiw gegnu mimajultitesnu ta'n Gjinisgam tel puatg, aq ma nugu pata'taqatigw. Wesua'tugs'gup 'gt'punual aq 'gtlue'utinal ta'n tujiw matto'teg. Nige' negm ugl'aqanml, ginu weji npisulti'gw aq gulu'sulti'gw Gjinisgamewigtug. ²⁵ Gilew pa wije' aq gesgoltijig jijgluewji'g ta'n we'ujig aq apaja'lujig ugjit majulgwalanew nujiangweiwaji jijgluewji'g. Pa na wije' aq nige' gilew apaji we'jugsioq aq apaja'lugsioq Se'suguliewigtug. Negm ta'n nuji angweiajig ugtmimajuinumg, angweiugsioq." Na.

3

Ji'nmug aq ugte'pitemuaq

¹ E'pittut, gilew ingute'jin gepmite'lmug 'gji'nmum. Ta'n tujiw 'gji'nmum mo getlams'tasiwg Gjinisgam ugtwi'gatiqn na gisa'lates 'gtlams'tmulew. Ta'n tel gegnu pmien musgalsin je ma newgte' glusuaqan tluen, ² gatu nemi'sg ta'n teli ulm'tun aq ta'n tel gepmite'lm't Gjinisgam. ³ E'pittut, mut pas'g ilape ewnusultinew ugjit neialsultinew uli angamusultinew, ta'n tel lugwatmoq usapunual, waiopsgul nasgmoqol aq ta'n tel mil pilsultioq. ⁴ Gatu gelu'lg 'gtangita'suaqanmual gugunmug aq wantaqo'ti 'ggamlamunuaq. Sangewo'ltigw aq wantaqamigsultigw, glaman ma wen gisa'lanew uggwain. Etna na ula gelu'lg aq tepawgtig sangeweie'n aq wantaqamigsin. Ma gisigu'anug Gjinisgamewigtug awna iapjiwewe'tew. ⁵ Gis sa'q na getlamia'tijig e'prijig ta'nig getlams'tua'tipnn aq elita'sitipnn Gjinisgam tel pmalsultipnig. Gepmite'lm'a'tipnig ugji'nmumuaq. Na weli angamug Gjinisgamewigtug. ⁶ Sala wije' tele'g'p, gepmite'lmappn Aplamal aq telu'tapnn, "Saqa'maw." Gilew pa na wije' aq Sala, siaw tla'taqatioq gelu'lg aq ma goqwei jipatmu'tiwoq, awna Gjinisgam sangewite'lmug.

⁷ Ji'nmulut, uli tgwa'manew 'gte'pitemuaq. Ingute'jin, amujpa ule'w 'gte'pitem muta negm me' menaqanat aq gi'l. Amujpa na gepmite'lm't muta gte'pitem maw gi'l Gjinisgam ignmugsitoqs'p iapjiwewe' mimajuaqan. Na wet tla'tegen me' na ma goqwei etoqwastnug 'gta'sutmaqanmg. Mu tla'tegewn Gjinisgam ma nutmulugul 'gta'sutmaqanml.

Welmajo'ltioq ta'n teli ula'taqatioq

⁸ Aq nige' amujpa gilew wije' tli angita'sultigw aq ewlilteltultioq. 'Gsalug ta'nig getlams'tasultijig aq uleiatultigw ta'n te'sit wen. Mut me'go'ltigw. ⁹ Mut apaji asita'law winjigigtug. Ta'n tujiw wen op'la'lg, mut op'la'law aq wen anmim'sg, mut apaji anmimaw, gatu awna apaji ula'l. Etna na ula telgitasin tla'tegen glaman mestapettes ta'n te's'g goqwei Nisgamewe'. Muta Gjinisgam teplum'sg ugjit ignmulin ta'n goqwe'l gelu'lg ta'n tujiw gis wigum'sg. ¹⁰ Ta'n telueg Gjinisgam ugtwi'gatiqn, "Ta'n wen getu wel mimajij aq gtu' ulgwijin, mo teltenug wini usguman igtig aq amujpa na puni egsuet.

¹¹ Amujpa na winjigl pun tla'tegetl aq wela'teget.

Amujpa na siaw sangewe'g aq wantaqamigsit ta'n we'gusipgwatoq aq ule'waji igtigig.

¹² Gjsaqamaw apji angweiwaji ta'nig tetapua'taqatili

aq iapji jigs'tuaji ta'n tujiw a'sutma'tilij.

Gatu ejiglapasualaji ta'nig op'la'taqatili." Na telueg Gelu'lg Wi'gatiqn. ¹³ Wen tala'lultew ta'n tujiw wela'tegen? 'Lpa mo wen!

¹⁴ Gatu tlia gitnman ta'n tujiw teli ula'tegen me' tli ulgwijintes muta Gjinisgam Gisiteget ulapemultew, glaman mut jipalaw mimajuinu'g aq mut sespeta'siw. ¹⁵ Gatu gepmitelmug Se'suguli 'ggamlamunuaq aq ignmug assumugsinew. Iapji gisgajo'ltigw ugjit gegnuatuan

ta'n getu wen pipanimasg ta'n teli gtlams'tasin Se'suguli aq ta'n elita'sin Gjinisgamewigtug. ¹⁶ Gatu gepmitelmug aq ul gelulug ta'n tujiw pipanimugsioq. Pas'g te'sioq tetapua'tega. Me' na ta'n tujiw pisui aqanimulg aq miluitulg, me' na ntaqo'qonalsultitaq muta gisi musga'sg ta'n pisui ilsutmasgig ta'n tujiw pas'g gisi ula'tegen aq ul gelusin ta'majulgwalt Se'suguli. Etna na ugjit. ¹⁷ Pa na Gjinisgam pual'sg gitnman, na me' gelu'lg gitnman ugjit ta'n teli ula'tegen je mu oplat'egen. ¹⁸ Se'suguli nepg'pnaq aq na tepiaqap ugjit 'gtlue'utinal apigsigtasetn. Gegnu pmiet ji'nm ugjit mo gegnu pmita'gwigw mimajuinu'g. Me' na apaja'lugsitoqs'p Gjinisgamewigtug. Gujjiweigtug gis ne'po'tg'p gatu minua'lut'p Wejuli Nisgamewigtug aq apjiw mimajitew. ¹⁹ Ugjijaqamijugitug eliep aq nat pestunmuapnig ta'nig mo getlams'tasulti'gupnig aq nige' nepu'titgi'g. Nige' pa na wijei aq laplasang pisultijig aq glapis Gjinisgam ilsumataq. ²⁰ Negmow na mimajuinu'g ta'nig eimu'tipnig ta'n Noao'q mimajiteg, mo jigs'tua'tigupnn Gjinisgam. Pegiji esgmalapni, na na'gwegl Noa etliqoq mesgi'g ugtuluow. Pas'g ta'sijig mimajuinu'g mo paqasia'tigupnig. Negmow na ugumuljin te'sijig, ta'n weji ugs'ta'tipnig. ²¹ Elt ginu westaugsi'gup ta'n teli gtlams'tasulti'gw Se'suguliewigtug. Se'sus ta'n weji np'g'p ugjit ginu aq apaji minunsit. Jigs'tug Gjinisgam ta'n ignmugsi'gup piltu mimajultinenu 'st'ge' ta'n napgetmu't'p sign'ta'suti. Mo ta'n gaqinal waqama'tugul samqwanigtug gatu awna ta'n waqamo'liti'gw Gjinisgamewigtug. Na tel napgetmu't'p sign'ta'suti. ²² Se'suguli eliepnaq wa'so'q aq inaqaqeg epit Gjinisgam. Igani assumajig ta'n te'siliji ansale'wiliji wa'so'q, 'ms't ta'n te'siliji etli iganpugua'tiliji aq ta'n telgi'g ml'gigno'ti geggung.

4

Gawasgita'sultijig ta'n tel mimajulti'tij

¹ Se'suguli ta'n mimajuinualsip welmaje'g'p aq amasgipnnut'p. Elt gilew wijei tl'ta'sultigw 'st'ge' negm aq ul'te'tmug ulmajo'ltinew je mu oplat'atatinew. Ta'n wen etlpugut ulmajo'qon je mu oplat'etegew, igalugsit ta'n lue'uti assumapnn. ² Na nige' weja'tegem, te'sioq amujpa na ignmat Gjinisgam ilgwenmulin 'gmimajuaqanm aq mo nugu tela'tegewn winjiggl ta'n i' tleiu't'p 'st'ge' ta'n mimajuinu'g i' tla'taqati'tij. ³ Gis tepiaqapnn ta'n goqwe'l gis tla'tegen pa wijei aq ta'nig mo getlams'tmu'ti'gw. Ta'n itl mimaji't'p winsuaqanigtug aq na pas'g teli angita'sitp. Ta'nig tepqatmu'tijig sespo'taqatijig aq ta'nig mo tepqatmu'ti'gw wijei tela'taqatijig, na gemutmo'tultijig, aq naqana'ma'tijig ta'n etl mawita'jig, aq emtoqwala'tij mn'tu'g. Winjiggl tela'taqatijig aq Gjinisgam mas-gelmut ta'n tel luguti'tij. ⁴ Aq nige' ta'nig mo getlams'tmu'tigw paqalauultijig ta'n tujiw mo wijitgweiwaw aq mo tela'tegewn na winjiggl ta'n negmow tela'taqati'tij. Na tujiw ugs'gewo'ltitaq aq maligmultaq. ⁵ Gatu amujpa na ula musgalsultitaq Gjinisgamewigtug ta'n teli ilsumaten ta'nig me' mimajultijig aq ta'nig gis nepu'tipnig. ⁶ Etna na ula ugjit gelu'lg glusuaqan pestunmu'tp'nig ugjit ta'nig nige' nepu'tipnig. Ta'n tel pata'taqatipnig gisi ilsumaji npmu'tinew 'st'ge' 'ms't mimajuinu'g gatu awna ta'n teli gtlams'tasultipnig Se'susewigug gis tl mimajultitaq 'st'ge' Gjinisgam.

E'wmoq na ml'gigno'ti ta'n Gjinisgam gisi ignmugsioq

⁷ Gespaqami'g pugjig iga'qt'tew. Amujpa na ilgwensin. Ango'te'n aq apji paqe'ien glaman gis tli a'sutmessewitesnen. ⁸ Ula na mawi espe'g, 'gjitmi 'gsaltultioq. Etna na ugjit mut wan'ta'suatmnew 'gsalug 'ms't wen ta'n telgi'g 'ggamlamunual muta ta'n tujiw gesalt igtig, pa na oplal'sg, ta'n teli gsalt, na gisa'lultew apigsigtuates. ⁹ Ta'n tujiw wen getlams'tg giguag pegising, u'leiug, smug aq ignmug ugtugunin. Uleiatultigw ala wen ap igtig aq mut amsalewistug. ¹⁰ Gjinisgam ignmugsioqop 'ms't wen ml'gigno'ti ugjit tla'tegen lugowaqan ugjit negm aq apoqonmuanew igtigig. Amujpa e'wmu'tioq ula ml'gigno'ti aq na teli ulapetmnew igtigig. Na tujiw 'ms't wen mawi ulapetmi'tij. ¹¹ Ta'n wenig gisi msnmi'tij ml'gigno'ti ugjit pestunmuanew, amujpa na pestunmatmi'tij Nisgamewei glusuaqan. Ta'nig gisi msnmi'tij ml'gigno'ti ugjit apoqonmuanew igtigig amujpa na tela'taqatijig e'wmi'tij na ml'gigno'ti ta'n Gjinisgam teli ignmuapni. Na tujiw 'ms't goqweigtug mimajuinu'g miwatmua'tital Gjinisgam aq emtoqwala'tital muta Se'suguli gisi ignmugsi'gw na ml'gigno'ti. Ge' miwatmuanej aq emtoqwala'nej Gjinisgam, Se'suguli ugwisunmg. Negm mestai assusit iapijiw. Na tliaj!

Gitnm'tioq muta getlams'tmu'tioq

¹² Nigmatut, mut paqalauitinew ta'n tujiw gitnm'tioq aq ugtnu'gwalugsioq aq gisa'lugsioq amasgipnnugsinew. Mut paqalauitigw muta ula tliat'ew. ¹³ Gatu ul'ta'sultigw muta gilew welmajo'ltioq pa wijei aq Se'suguli gisi welmaje'g'p. Me' na gilew ul'ta'sultitoqs'p ta'n tujiw Se'sus 'pgising aq uggepmite'lgaqanm musga's'gt'tew. ¹⁴ Ulgwijultigw ta'n tujiw anmimugsioq aq pisui agnimugsioq muta gilew majulgwaloq Se'suguli. Getletug Wejuli Nisgam aq uggepmitelgaqanm eig 'gtinnewaq. ¹⁵ Mut

'ntaqite'tmun ulmaje'n ta'n teli ula'tegen ugjit Se'sus gatu 'ntaqo'qonalsin pa na opla'tegen. Mo teltenug ne'pa'tegen gisna gmutnen aq al matnalgen, gisna ali mgwasa'tun 'g'gisgon mimajuinu'g ta'n telo'lti'tij. Mo teltenug ta'n wen getlams'tuatl Se'susal opla'tegen. ¹⁶ Gatu ulmajo'l'tioq muta getlams'tasultioq Se'suguliewigtug. Mut 'ntaqite'tmnew gatu miwatmug Gjinisgam muta gilew na Se'suguli unaqapemg.

¹⁷ Tetaputesg iga'q ugjit mimajuinu'g ilsungsinew aq ginu, Gjinisgam ugtmimajuinung, amgwesewa'ju'ultitesnu. Ginu ilsungsitesnu gatu tali ilsumatn ta'nig mo getlams'tasulti'gw Gjinisgam gelu'lg ugtagnutmaqanm? Mawi mtue'tew ta'n teli ilsumuj. ¹⁸ Ta'n Gjinisgam ugtwi'gatiqn telueg,

“Tli mtue'tew ugjit mimajuinu'g ta'nig getlamia'tijig ugs'ta'tinew.

Talo'l'titaq ta'nig mo getlams'tmu'ti'gw aq siawi opla'taqatiig? Mawi mtue'tew.” Na.

¹⁹ Gatu gilew ulmajo'l'tioq muta Gjinisgam tel'teg, gaqa lita'sualug Gisiteget ta'n iapjiw tela'teget ta'n teli tplumugsioq aq siawi ula'taqatigw.

5

Ta'n goqwei telteg ugjit iganpugultijig tla'taqatinew

¹ Gilew ta'n iganpugultioq ta'nig getlams'tmu'tijig getu welgwija'luloq. Ni'n elg iganpugui. 'Npugugwigug nemi'g'pnaq Se'suguli ta'n tel ne'po't'pnaq gujjieweigtug aq ni'n geitu ignmuitew uggepmite'lgaqanm ta'n tujiw apaja'sij. ² Etamuloq, gilew ta'n iganpugultioq na gigji angweiw Gjinisgam ugtmimajuinu'g, pa wijej aq nujiangweiwaji jijgluewji'jg. Tla'taqatigw muta Gjinisgam tel pualugsioq. Mut pas'g wet tla'taqatinew muta amujpa na tela'taqatigw gatu awna tla'taqati'gw muta wel'te'tmoq tla'taqatinew. 'Gtlgowaqanuow lugwatmug muta getu apoqonmuoq igtigig mo ugjit pas'g suliewei gatu awna 'lpa ta'n teli ul'te'tmoq ta'n tel lugutioq. ³ Mut 'gtu assumanew ta'nig gisi ignmugsioqopnig ugjit angweianew, gatu awna musga'tug ta'n tel pmita'ioq ta'n tel negmow tl pmita'taq pa wijej aq jijgluewji'jg ta'n tel majulgwala'tij ta'n wenn angweiagwi'titl. ⁴ Ta'n tujiw pgisintew nuji assumajig ta'nig nuji angweiwatlijig jijgluewji'jg, na tujiw ignmugsitoqs'p wa'so'qewei eleje'witewatgw ta'n ma gasa'gwanug aq iapjiw gepmitelmugsitoqs'p ta'nig wel lugutioq.

⁵ Pa na wijej etamuloq gilew maljewe'jg jigs'tug gisigu'g. Getletug na aq 'ms'ta'n te'sioq, gisigu'g aq maljewe'jg gepmitelmatultigw, apoqonmatultigw aq mut penoqitelga'tinew. Tl'te'lm 'ms't' wen pa wijej aq gi'l, muta Gjinisgam ugtwi'gatiqn telueg, “Gjinisgam getanatl ta'n wen emtesgilitl aq espitelisilitl gatu ul'telmatal ta'n wen mo me'ge'ligul.” ⁶ Jigs'tug Gjinisgam aq tla'taqati'gw ta'n tel pualugsioq muta mawignat. Me' na negm espitelmugsitoqs'p aq gepmite'lmugsitoqs'p ta'n tujiw tetaputesg na'gweg iga'q. ⁷ Iga'tug Gjinisgam ta'n te's'g goqwei sespete'tmoqol muta iapji angitelmugsioq aq sespete'tmugsioq muta gesalugsioq.

⁸ Ango'tmug aq apji gisgajo'ltigw muta mn'tu ta'n getanugsioq, apji 'gtu gisapsngugsioq pa wijej aq pittalu ta'n apji algimiet aq algwilg ta'n goqwei malqottew. ⁹ Ml'gito'ltigw ta'n teli gtlams'tasultioq, muta mu geituoq ta'n tujiw mn'tu gistesgugsitoqs'p. Siaw lita'sultigw Gjinisgam aq mut jigs'tuanew mn'tu. Ugsisgwa'lug. Na tujiw gisipugutuatoqs'p. Geituoq igtigig, ta'nig getlams'tasultijig ula ugs'tqamug wijej tel gitnm'tijig 'st'ge' gilew. Glaman ml'gito'ltigw. ¹⁰ Na Gjinisgam apji gsalugsioq aq wigumugsioqop mimajultitoqs'p wa'so'q muta majulgwaloq Se'suguli. Gjinisgam teli ul'telmugsioq aq gepmitelmugsitoqs'p iapjiwewe'jg muta mawgatmu'tioq Se'suguli. Gitnm'tioq nige' gatu Gjinisgam 'lpa jugu'tew aq amgnultew. Iloqowa'lugsitoqs'p aq ml'gipugalugsitoqs'p ta'n teli gtlams'tasultioq aq me'aji ml'gignewa'lugsitoqs'p aq gisa'lugsitoqs'p apji gisipugutmnew. ¹¹ Negm iapjiw gaq gugung ml'gigno'ti aq mestai assusit. Na gis tliaq. Gepmite'lmanej Gjinisgam iapjiw. Na tliaj!

Pem gaqawi'g'g ugtwi'gatiqn

¹² Ewi'gmuloq ula wi'gatignij', ta'n nitap, Sailas, mesaqan wi'gig'p ugjit ni'n. Wijej teli gtlams'tuatl Se'sugulial pa wijej aq ni'n aq elita'sualg. Getu' ulgwijimuloq aq gis tlimuloq ta'n goqwei geitu ta'n Gjinisgam teli ul'te'lmaj ugtmimajuinung. Ta'n goqwei gis tlimuloq ugjit Gjinisgam apoqonmugsitoqs'p ml'g'pugultinew glaman ml'g'pugultigw. Iapjiw lita'sultigw ta'n Gjinisgam gesalugsioq.

¹³ Ta'nig getlams'tasultijig, ula tet na 'g'jigan ta'n telui'tm Papilan puatmi'tij wi'tugsinew gilew ta'n Gjinisgam mawi mgnugsioq. Maw Malg pipanimugsitoqs'p, “Me'talo'l'tioq?” Negm pa wijej aq 'ngwis Gjinisgamewigtug. ¹⁴ Tlatatultigw aq ugsaqamultultigw muta gesaltultioq Gjinisgamewigtug. Etamg Gjinisgam ugjit wantaqo'ti gugunmnew 'ggamla-munuaq gilew ta'n tleiawultioq Se'suguli. Glapis ap nemu'l'lan.

**Tapuwei wi'gatign
ta'n Pie'l ewi'gmuaji
ta'nig getlams'tasultiliji
Gegnugwataqan ugjit ula wi'gatign**

Pie'l getu gnuat'uaaji Gisiteget ugmimajuinung, "Amujpa tel mimajulti'gw ugjit tetapua'lanew Gjinisgam Gisiteget aq amujpa genn'g ggamlamunuaq teliaqewe'l ta'n gina'mugsitoqs'p."

Telimaji, 'Gis eimu'tijig nujiugsugina'mua'tijig gilew te'sioq aq elt ta'nig telu'tusultijig Gjinisgamewei iganigjitegewinu'g, gatu mo telianug. Wejo'tmi'tij gisa'lugsioq gtlams'tuanew ta'n egsugina'mua'tijig. Getana'titl Westaulgl ta'n weji nplipnn ugjit ugs'ta'utitesnu. Getu' me'ga'sultijig gsulieweim aq getu sespo'taqatijig e'pijig aq gisa'lugsioq mo menaqa majulgwaloq Westaulg. Gisiteget ugtapulataq. Amujpa a'sutmewinu'g gigji majulgwala'titl Westaulgl aq gegnu pmo'tijig glaman igtigig ta'n mo getlams'tasulti'gw mo wini usguma'titl Westaulgl aq ugteliaqeweim.

Nisgam ml'gigno'ti ignmugsi'gw gigwaji tla'taqati'gw ta'n tel puatg. Amujpa wataqamugsulti'gw aq wele'ugig igtigig aq wantaqo'ti gugunmu'g ggamlamunuaq. Amujpa gesalug' Gisiteget aq maw igtigig. Gjisaqamaw apaja'sitew aq mo wen gi's gisi nqa'lagul.

Pie'l teluet, "Nigmatut, mut awan'ta'sultinew ta'n goqwei telimuloq. Nisgamewigtug newgte' na'gweg pa wije'i aq pituipntnaqanipunqeg aq pituipntnaqanipunqeg pa wije'i aq newgte' na'gweg."

Mo Gjisaqamaw sipgeiug tla'tegetew ta'n teli tplumsip st'ge' ta'sijig mimajuinu'g tel'ta'sultijig, gatu awna ewlitelm'sg aq esgmal'sg aq maw ugjit ms't wen ta'n te'silitl. Pewalatl ms't wenn gawasgita'lin aq jiglita'lin elue'utigug aq jugwita'lin negmeg muta mo wen pualagul lielil mn'tua'gig.

Ta'n goqwei ewi'gas'g ula wi'gatignigtug

Pie'l pojji ewi'gmuaji a'sutme'winu'g aq etamatl Gjinisgamul ugjit ule'wanew (1.1-2)

Gjinisgam Gisiteget wigumugsi'gw gegnu pmita'nenu (1.3-15)

Pie'l gis nemiatl Westaulgl uggepmita'taqanm ge'guteg gm'tnigtug (1.16-21)

Egsugina'mua'tijig aq ta'nig telutisultijig iganigjitegewinu'g ugjit Gjinisgam gatu mo telianug (2.1-22)

Gjisaqamaw pugjig apaja'sitew (3.1-18)

¹ Ni'n, Simon Pie'l, epa'si aq ap ewi'gmuloq wi'gatign, ugjit gilew ta'n teli gtlams'tasultioq Se'suguliewigtug pa wije'i aq ninen. Gjinisgam Gisiteget ta'n emtoqwaloq aq Se'suguli, na nujiugs'tawi'wet, ta'n tel getlamie'tij gisa'lugsioq tli gtlams'tasultinew. 'Gtlams'tuaqanmuow wije'i tetuji gelu'lg aq ninen ta'n gis nemi'gtt Se'sus 'npugugwinaq. Ni'n na Se'suguli ugtlugowinuml aq ugtapostale'witelml. Wel'ta'sualuloq.

² Etamgig Gjinisgam aq Se'suguli na Gjisaqamawminu ul'te'lmugsinew aq ignmugsinew uggelul'gmuoow aq wantaqo'ti 'ggamlamunuaq. Aq me' pmi ignmugsitoqs'p ta'n tel nenuoqig gigwajiageweigtug.

Gjinisgam wigumugsi'gw gegnu pmita'nenu

³ Gjinisgam e'w'g ugml'gigno'tim ignmugsinenu na ml'gigno'ti ugjit gegnu pmita'nenu ta'n tel puatg negm aq tetapua'lug. Na wet tla'teget ta'n tel piam nenug Se'suguli ta'n wigumugsi'gup ugjit gepmitelmugsitesnu wa'so'q maw negm. Na'te'li etli elege'witewit aq me' tetuji gesasit st'ge' na'gu'set. ⁴ Nige' gisi ignmugsi'gw ta'n goqwe'l maw gelu'lg aq tepawgtigl glaman me' na gis tlo'titoqs'p 'st'ge' negm aq jiglita'toqs'p ta'n te's'gl goqwe'l winjiggl ula ugs'tqamug. ⁵ Gjinisgam na tela'tegep, aq gisi ignmugsi'gup ta'n teli gtlams'tasultioq. Gatu me' mesgi'g puatmoq, me' aq ta'n teli gtlams'tasultioq. Amujpa melgugtmoq aq e'w'moq na ml'gigno'ti ta'n Gjinisgam ignmugsioq ugjit gegnu pmita'nenu. Ta'n tel gegnu pmita'ioq amujpa attignita'ioq ugjit angu gegnu'tmasultinew Gjinisgam aq we'jitunew ta'n tel pualugsioq tla'taqatinew.

⁶ Ta'n tel nenuoq Gjinisgam elt attignita'gw ugjit angu gina'masultinew ilgwensultinew aq pa'qo'ltinew ta'n teli angita'sultinew aq ta'n telgwijultioq. Ta'n teli ilgwensultioq aq pa'qo'ltioq, amujpa attignita'ioq ugjit angu gina'masultinew gisipugutmnew. Ta'n tel gisipugutmnew, amujpa attignita'ioq ugjit angu gina'masultinew ul'ta'suaqanigtug ignmuoq Gjinisgam ilgwenugsinew. ⁷ Ta'n teli ignmuoq Gjinisgam ilgwennugsinew, attignita'gw ugjit angu gina'masultinew menaqqajewei teli uleiatultinew ta'nig getlams'tasultijig. Ta'n

teli weleijug ta'nig getlams'tasultijig amujpa attignita'ioq ugjit angu gina'masultinew menaqajewei 'gsalanew 'ms't ta'n te'sijig.

⁸ Ta'n tujiw ula tela'taqatioq aq maw pm siawa'tutoqs'p, na me' ml'gignattoqs'p aq ml'gi gtlams'tasultitoqs'p aq me' pm nenuatoqs'p Se'suguli Gjsaqamawminu aq me' pm tlo'ltitoqs'p ta'n tel puatg aq gisueiugsitoqs'p. ⁹ Ta'nig ula mo tela'taqati'gw pa na wije aq ta'nig ma'muni wejuoapultijig 'st'ge' nepapigwo'lti'tij. Mo migwite'tmi'tigw ta'n tel gawasgita'sultipnig elue'utigug aq Gjinisgam ta'n teli apigsigtmuapnig ugtlue'utiwal. Telteg'p mo nugu pata'taqatinew gatu awna telteg gegnu pmalsultinew.

¹⁰ Wijigatulti'gw, etna na ugjit attignita'gw aq wegla tla'taqatigw ugjit musga'tuanew igtigig tleiaultioq Gjinisgamewigtug ta'n gisi mgnugsioq aq wigumugsioqop. Wegla siaw tla'taqatigw glaman ma nugu liamsultiwoq ugjit nisja'tinew elue'utigug. ¹¹ Ta'n tujiw siaw tla'taqatioq, ignmugsitoqs'p ta'n pisgwita'new Gjsaqamaw iapijwewei ugtelege'wa'gimg. Gjsaqamaw ta'n assumugsi'gw, na Se'suguli nujiugs'tawi'wet. 'Ms't goqwe'l gelu'lg'l 'msntoqs'p. Mo goqwei etegijennug.

¹² Etna na ugjit siawi migwimultoqs'p ula ta'n gisi usgutmulog na teliaqewei ta'n gina'mugsioqop, tlia nige' gis geituoq aq siaw gnnmoq 'ggamlamunuaq. ¹³ Gisita'siap telteg ge's me' mimaji weglaal siaw migwimulinew glaman tla'taqatitoqs'p, ¹⁴ muta geitu apugjig 'np'tes. Gjsaqamaw telimip na tliatew. Gjsaqamaw ta'n assumugsi'gw, negm na Westaulg. ¹⁵ Etna na ugjit tla'tega's ta'n tel we'gusipgwatu ugjit gisa'lulinew apji migwite'tmnew ula teliaqewe'l ta'n gina'mugsioqop glaman gnnmoq 'ggamlamunuaq ta'n tujiw gisi npman.

Ugpugugwigug nemia'tipnn sa'se'wamugwa'siliteg Se'sugulia

¹⁶ Mo elita'siweg a'tugwaqann ta'n tel gnua'tuleg ugjit Se'suguli. Wesgung'tteg aq telimule'g Gjsaqamawminu Se'suguli aq ugml'gigno'timg 'pgisintew. Geitueg ta'n wesgut-meg muta mo pas'g ta'n igtigig agnutmugsieg gatu 'npugugwinaq nemi'gt't'p aq uggep-mitelgaqann. ¹⁷ Eimu'tieg'p gm'tnigtug ta'n tujiw Wegwisit Nisgam gepmitelateg Se'susal, sa'se'wamugwa'siliteg aq paqtata'siliteg. Gjinisgam nutaqap teluet, "Ula na 'ngwis ta'n mawi gsal aq ta'n maw tetapua'lit." ¹⁸ Ninen nutaqatt'p metewistog wa'so'q, ta'n tujiw eimu'tie'g maw Se'sus gepme'g gm'tn.

¹⁹ Etna na ugjit ml'gi gtlams'tasulti'gw na agnutmaqan ta'n iganigjitegewinu'gi'g teluep-nig. Me' glu'gt'tew jigs'tmoq. Uglusuaqanml apoqonmugsitoqs'p 'ns'tasultinew ta'n goqwei Nisgamewei. Pa wije aq elita'sin wasoqonmaqan etlategl ta'n tujiw oqonitpaqiaq pemien glapis na na'gweg wejgwapniaq. Na wije Se'sus ta'n telui'tut na egsitpu'gawei gloqowej paqtata'sij 'ggamlamunuaq glaman 'ns'tasultitoqs'p ta'n goqwei Nisgamewei.

²⁰ Migwite'tmug ula, "Mo wen gis gnua'tugsiwoq Gjinisgam ugglusuaqanml glapis Wejuli Nisgam eig ugtinneg. Na tujiw Wejuli Nisgam gisi apoqonmuatal aq gnua'tuatal ta'n Gjinisgam tel puatg." ²¹ Etna na Wejuli Nisgam ilgwenaji iganigjitegewinu'gi'g ta'n tujiw wesgutmi'titeg agnutmaqan wejiaq Gjinisgamewigtug. Mo pas'g mimajuinu'g gisite'tmi'tigup ta'n tluetaq, gatu awna mimajuinu'g ilgwengwi'tijig Wejuli Nisgam wles-guma'tipnn Gjinisgam ugtagnutmaqann.

2

Nujiugsugina'mua'tijig

¹ Gi's na nige' sa'q eimu'tipnig nujiugsugina'mua'tijig Isle'lewigug. Teluitusultijig iganigjitegewinu'gi'g ugjit Gjinisgam gatu mo telianug. Pa na wije ula na'gwegl ta'nig wije egsugina'mua'tijig ne'ita'jig. Negmow tli ntawo'ltitaq ta'n tel gimia'ti'tij aq ta'n egs'pugua'lugsioq. Gatu mu Gjinisgam elgimagupni. We'gaw getana'tital Gjsaqamawul ta'n weji nplipnn ugjit ugs'taugsinenu. Gatu mo menuege'tigupnn aq 'nqas gaqiattaq ta'n te'pmi'tij. ² Pugweljig ta'nig getu gtlams'tasultijig Se'susewigug majulgwatmua'titaq ta'n winjigl telo'lti'tij. Na ula ta'n tela'taqati'tij gisa'lataq igtigig ta'nig mo getlams'tasulti'gw wini usguma'tital Se'susal aq ugteliaqeweim. ³ Ula elue'wa'lugwi'tij suliewei. Telimugsioq ta'n pas'g goqwei pas'g me'ga'suatmi'tij gsulieweim. Gi's sa'q Gjinisgam ilsmapnig, aq apugjig seioqwia'titaq. Mo Gjinisgam ne'pa'gw, gis nemiaji 'ms't goqwei ta'n tela'taqatijig.

⁴ Gjinisgam wetapulapni ansale'wiliji ta'n pata'taqatilipni aq elgimapni Mn'tua'gig, aq na'te'l oqonitpa'qigtug geggunutpnig glapis na na'gweg ta'n Gjinisgam ilsutegetew.

⁵ Gjinisgam wetapulapni mimajuinu'g ta'nig mo emtoqwalagupni. Sa'qawei ugs'tqamueg. Getapatoqopneg ta'n tujiw westawiapni Noaal maw llaigneg te'sijig mimajuinu'g. Noa gis pestung'p teliaqewei aq gisi usgut'p ta'n Gjinisgam pualaji mimajuinu'g tla'taqatinew.

⁶ Gjinisgam ilsmapni na mimajuinu'g ta'nig wigultijig 'gjigann Satm aq Gamola ta'n seioqwa'toqopnn pugtewigtug. Na tel musga'tuapni mimajuinu'g ta'n tla'lataq elue'ultiliji.

⁷ Gatu Lo'tal westawiapnn, na tetapu pmalsit ji'nm, ta'n wigit Satmeg. Gesigaw asgajajig ta'nig winsultijij aq tela'taqatijij winjigl. ⁸ Ula tetapu pmalsit ji'nm wigip ta'n eimu'tilij. Te'sigisg'g nemiapni aq nutuapni winjiggl ta'n tela'taqatipni aq uggamlamun pajiji asgo'tmua'tip. ⁹ Gatu Gjisaqamaw geitoq ta'n tli ugs'tawiatatq mimajuinu'g ta'n majulgwali ta'n tujiw gitnm'tij aq geitoq ta'n tli ugtapulataq elue'winu'g ta'n tujiw na na'gweg iga'q ilsuman. ¹⁰ 'Pjiliw geitoq ta'n tli ugtapulataq ta'n wenig majulgwatmi'tij winjigl ugtangita'suaqanmual aq winsultijij, masgeltmua'tij Gjinsigam ugsisgw, me' melgigna'tijij aq me' espo'ltijij je mu ula nujiugsugina'mua'tijij, gatu mo almima'tigwi ta'n tujiw wesguma'tij Gjinsigamewigtug. ¹² Gatu ula mimajuinu'g aq unaqapemg telo'ltijij pa wije aq wi'sis. Wi'sis na mo geitu'ti'gw ta'n goqwei tetaputeg aq ta'n goqwei mu tetaputenug. Wi'sisg ta'n gisapsgnujig loqte'gnigtug aq ne'po'qsin, na pa na wije ula mimajuinu'g mo geitu'ti'gw ta'n goqwei tetaputeg aq mu tetaputenug. Maligite'tmi'tij aq anmitmi'tij ta'n goqwei mo nestmi'ti'gw. Me' enmiaq ilsumujij ta'n teli opla'taqati'tij aq mn'tua'gig 'lta'taq ta'n tel te'pmi'tij. ¹³ Gisi opla'taqatijij aq apatapangitaaq. Wel'ta'sultijij ta'n tujiw goqwei gis tela'taqati'tij winsuaqan je tlia miaw na'gweg. Ta'n tujiw pisgwa'j gigu aq mawatalutiq, na tujiw tele'g pa wije aq sangew mimajuinu, gatu ta'n tujiw mo nemugsi'gw na tel mimajit pa wije aq 'gjimm'tu. 'Ntaqo'qona'lugsioq ta'n winjigigtug el mimajit. ¹⁴ Ula mimajuinu'g pas'g getu gwilmi'tij usgo'taqan aq siawi angite'tmi'tij e'pilit ta'n tela'tegelit. Ilgwenat'iji igtigig ta'nig menaqana'tijij ta'n teli gtlams'tasulti'tij wije tla'taqatinew. Amujpa weji msnmi'tij ta'n goqwei puatmi'tij tliaj ta'n getu tliaq. 'Lpa Gjinsigam ugtapulataq aq mn'tua'gig 'lgimataq. ¹⁵ Puna'la'titl Gjinsigam ugtawgti aq gesgo'ltijij aq majulgwatmi'tij 'st'ge' ta'n teli ilgwensulti'tij ta'n tela'tegelipnn Peilmal, Po'sol uggwisl. Wegsumut'p Gjinsigam ugtwi'gatignigtug. Gesat'p suliewe ta'n apangituaaten ugjit ta'n teli opla'tegej. ¹⁶ Aq wetapulut'p ta'n teli opla'tegej. Ugtue'ml gelultl aq majiaqa'ltl iganigjitegewinu ta'n tel lue'wiej muta getu opla'teget.

¹⁷ Wegla mimajuinu'g mo tepawgtulti'gw pa wije aq gaqpietegl sipuji'tl aq alug wejgwa'lugwiejig ugjit gigpesan gatu mo gigpesanug. Gjinsigam gi's gisi iga'tuajij ugt'punual ta'n mujga oqonitpa'qigtug mn'tua'gig. ¹⁸ Me'go'ltijij ta'n tel ginnuatmi'tij ta'n goqwei mo tepawgtinug usgutmnnew. Sespo'taqan aq winsuaqan mesia'tiji igtigig aq apajo'latijij lue'utigtug ta'nig pas'g atel ejiglitaj'ig ta'n winjig tel mimajulti'tij. ¹⁹ Teluejig. 'Tla'taqatigw ta'n teli gsatmoq aq assumultijij." Gatu ula nujiugsugina'mua'tijij ta'n tel gina'mua'ti'tij mo assumulti'gw. Negmow uggisteju'ultijij ugjit lue'uti, aq gaqia'titaaq. Gistejuin ta'n goqwei wissuignem'sg. ²⁰ Ta'n tujiw mimajuinu tel gina'masij Gjisaqamawminu Se'suguli, na Nujiugs'tawi'wet, mimajuinu ejigla'sip aq gissumugt'g ula lue'uti ugs'tqamug. Pa na apaji pa'qiet amjlapitga'lij lue'utigtug aq apaji gistejuj ap. Na me' metue'g nige' ta'n eliej je mu amgweseweieg. ²¹ Me' glu'lgtesoq mo ugji'jiawg Se'sugulial aq ta'n tel puatg tla'tegen je nenaj aq na tujiw gawasga'sij Nisgam gelu'lg ugtagnutmaqanm ta'n ignmutpnn. ²² Ta'n goqwei gis tliaq ugjit negmow musga'tugsi'gw ta'n i' 'luepni gisigu mimajuinu'g,

“Nmu'j apaja'sitew usgo'qotemunmg aq gulgwi's gisapa'luj, apaja'sitew sisguigtug.”

Na wije tela'taqatijij ta'nig apaita'jig elue'utigtug.

3

Gjisaqamaw teli tplumsip apaja'sitew

¹ Nigmatut, ula nige' gis tapuewei wi'gatign ta'n ewi'gmuloq. Gitg 'ntwi'gatignn, wejo'tmap migwimulinew ta'n goqwei gis geituoq ugjit Gjinsigam glaman gegnu an-gita'sinew aq glu'lt'j'gtangita'suaqanm. ² Pualuloq migwite'tmnnew na glusuaqan ta'n Nisgameweie iganigjitegewinu'gi'g wesgutmi'tipnigl. Ta'n goqwe'l telua'tipnig tli-atew. Migwite'tmug gina'masuti wejiaq Gjisaqamaw, na Nujiugs'tawi'wet ta'n ugtapostale witemu aq ignmugsi'oqop. Na amujpa tla'taqatioq. ³ Amujpa migwimuloq aq nestmoq. Mimajuinu'g ne'ita'taq enmigiaspiaq ta'nig ugmimajuaqanmual ilgwenas'gl aq tla'taqatitaq ta'n teli gsatmi'tij, ta'nig ugtlue'utiwal ilgwenmaqwi'tij ugmimajuaqanmual. Negmow maligitelmultaq. ⁴ Tluetaq, “Se'sus teplumsip jugu'en, gatu tami eig? Nujinaqi'g gis nepu'tipnig gatu 'ms't goqwei me' wije tel pmiaq aq pa wije mujga amgwes ta'n ugs'tqamu gisita'sgeg. Mo ninen tel'ta'sultiweg apaja'sitew.” ⁵ Ula mimajuinu'g ulite'tmi'tij mu 'gji'jitunew gis sa'q Gjinsigam glusiteg, wa'so'q aq ugs'tqamu gisitoqop, nigtua'toqopnn samqwan, ula musigisg gisitoqop ge'gwe'g aq ugt'a'n epune'g. Na tujiw ugs'tqamu wet neia's'g'p samqwanigtug. ⁶ Aq samqwanigtug etli gta'pa'toqopneg ta'n te's'g

goqwei eig'p ula ugs'tqamueg ta'n tujiw gigpesan ne'wisgegiguna'qeg aq mespo'qeg'p ta'n telgi'g ugs'tqamu. ⁷ Na toqo tujiw Gjinisgam teplumapni mimajuinu'g, "Ula musigisg aq ugs'tqamu ango'tm glapis ta'n tujiw gaqa nu'gwa'qal pugtewigtug. Ula al geggunas'gl ugjit na na'gweg ta'n tujiw elue'ultijig mimajuinu'g ilsumuj aq 'lgimuj mn'tua'gig."

⁸ Nigmatut, mut awan'ta'sultinew ta'n goqwei telimuloq. Gjinisgamewigtug newgte' na'gweg pa wijei aq pituiptnnaqanipunqeg aq pituiptnnaqanipunqeg pa wijei aq newgte' na'gweg. ⁹ Mo Gjisaqamaw sipge'ug tla'tegetew ta'n teli tplumsip 'st'ge' ta'n ta'sijig mimajuinu'g tel'ta'sulti'tij gatu awna ewlitem'sg aq esgmalultew aq maw ugjit 'ms't wen ta'n te'silitl. Pewalatl 'ms't wen gawasgita'sultilin aq jiglita'lin elue'utigtug aq jugwita'lin negmeg. Muta mo wen pualagul lielin mn'tua'gig.

¹⁰ Gjisaqamaw ugnagwegm tli iga'qt'tew. Gatu mo wen geitug ta'n tliatew, gatu iga'qt'tew pa wijei aq gmutnes. Na na'gweg, nutas'gt'tew mesgi'g sespena'q aq musigisg 'gs'ga'sgt'tew. Ta'n telgi'g musigisg nu'gwa'qt'tew, maw ula ugs'tqamu aq ta'n te's'g goqwei. ¹¹ 'Lpa 'ms't goqwei gaq nu'gwa'qt'tew. Glapis na tujiw, tal pmita'toqs'p. Amujpa na gegnu pmita'ioq aq tepgisa'lsultioq ugjit Gjinisgam lugowanew. Na telteg tla'taqatinew. ¹² Ta'n teli pgiji esgmatmoq Gjinisgam ugnagwegm, tla'tega ta'n Gjinisgam tel puatg ta'n we'gisipgwatun, me' na iga'qt'tew apugjig. Etna na na'gweg ta'n tujiw musigisg nu'gwa'g aq ta'n te's'g goqwei eteg. ¹³ Gatu esgm'ti'gw ugjit tlian ta'n goqwei Gjinisgam teplumsip, na pilei musigisg aq ugs'tqamu. Ta'n pas'g goqwei gelu'lg i'tt'tew aq 'ms't wen jigs'tuatl Gjinisgaml.

¹⁴ Aq nige', nigmatut, gilew ta'n teli esgmatmoq ula na'gweg, tla'taqatigw ta'n tel gisi pgwatu'tioq, munso'tmug ta'n tel lugowoq Gjinisgam. Mut goqwei amsalteg tla'taqatinew muta Gjinisgam tel nmugsioq. Wantaqamigsultigw, na ule'ug gigmewa, na wanta'qo'ti gugunmug 'ggamlamunuaq. ¹⁵ Migwite'tmug Gjinisgam etli esgmat ugjit ginu tlimanenu igtigig na gelu'lg agnutmaqan ugjit Se'sus na tujiw gisi ugs'ta'titaq. Pa wijei aq gitapenu Poligap ta'n tel ewi'gmugsioqop e'w'g'p ugtns'tuo'tim Gjinisgaml ta'n ignmat'p. ¹⁶ Etna na ulaal ta'n ewi'gmugsioqop ugtwi'gatigng alt ta'n metue'gl teli ns'tmu'tioq. Elue'wia'tijig aq melgatpa'tijig mimajuinu'g ta'nig egsugina'mua'tmi'tij aq igtigig ta'nig menaqana'tijig ta'n teli gtlams'tua'titl Se'susal ewnasa'tu'tij gaqi gtoqotut'ij ta'n telueg. Pa wijei aq tela'tu'titl igtigl Gjinisgam ugglusuaqanml aq elsumsultijig mn'tua'gig.

¹⁷ Gatu gilew, nigmatut, nige' igan tlimuloq aq gis geituoq. Angweiasultigw, glaman me' na gisipuguttoqs'p. Na tujiw ma jiglgwenugsiwoq ta'n teli opla'taqati'tij elue'winu'g, aq ma nisia'tiwoq ta'n tl ml'gipugultioq ta'n teli gtlams'tasultioq. ¹⁸ Siaw ligutigw Gjinisgamewigtug. Me' pm ml'gi gtlams'tasultigw aq me' ul nenatultigw Gjisaqamawminu Se'suguli. Negm na Nujiugs'tawi'wet ta'n tetuji wel'telmugsioq. Gepmitelmane' nige' aq iapjiw. Na diaj. Glapis ap nemu'loq. Pie'l.

Amgwesewei agnutmaqan ta'n Sa'n ewi'g'g'p Gegnugwataqan ugjit ula wi'gatign

Sa'n getu' tlimaji mimajuinu'g tapu'gl ta'n goqwe'l. Pewalaji wigumatultinew maw Nisgam aq maw Se'sus aq mo pewalagwi mimajuinu'g majulgwalanew ta'ni egsugina'mua'tiliji. Wegla egsugina'mua'tijig getu' tlimaji egsuo'qonn. Teluejig "Se'sus aq Nisgam mu gigjita'gwi lue'winu'g." Tel gnu'tmuaji mimajuinu' Se'sus na Nisgam ugwisw mu mimajuinuw. Telimaji mo sespete'tmnew muta gisi ugs'tawiata jel tlia me' winsultijig, mo gesala'tigwi igtigi aq newtite'lsultijig.

Sa'n ewi'g'g'p ula wi'gatign ugjit tlimanew igtigi na Se'sus mimajuinualsip aq ta'ni getlams'tasultiliji gigi wigumatutilita Se'suseg. Elt ewi'g'g'p ta'nig getlams'tasultijig Se'suseg na gsalata Nisgam aq igtigi mimajuinu'. Ta'nig getlams'tasultijig tla'taqatita ta'n Nisgam tel puatg aq ma' emtogwala'tigwi igtigi nisgama.

Ta'n goqwei ewi'gas'g ula wi'gatignigtug

Negm ta'n tel wi'tut Gjiglusuaqan gisa'laji mimajuinu' mimajultinew iapjiw (1.1-4)

Nisgam sape'wit aq na mimajuinu ta'n majulgwalatl na getlamietew. Na Wejuli Nisgam gina'muatal ta'n tla'tegelital (1.5-2.27)

Ta'n wen getlams'tasit mo pewatnug ntaqo'qonalsit ta'n tujiw Se'susal apaja'silitew na amujpa tel mimajit st'ge' ta'n Nisgam tel puatg. Amujpa getlams'tasit Se'suseg aq amujpa ango'tg mo majulgwalan egsugina'mua'tiliji (2.28-4.6)

Ta'n wen getlams'tasit tl mimajit ta'n Nisgam tel pualaj aq amujpa gesalaji igtigi (4.7-5.12)

Ta'n wen getlams'tasit na tl wigumaji Nisgam aq Nisgam ugwisw. Na mimajitew iapjiw aq mo teltenug emtogwalaan igtigi nisgam (5.13-21)

Negm ta'n tel wi'tut Gjiglusuaqan

gisa'laji mimajuinu' mimajultinew iapjiw

¹ Ewi'gmuloq muta getu' tlimuloq na iapjiwewei mimajuaqan gis eteg'p ge's mu ugs'tqamu gisita'sgtugweg aq me' eteg. Nutmaieg'p ula mimajuaqan aq nemi'g'tt'p negm ta'n geggung ula mimajuaqan. Ignmugsieg'p aq mesnmu'tieg nige'. Na agnutmaqan ewi'gm ula wi'gatignigtug apoqonmuata mimajuinu'g iapjiw mimajultinew. ² Negm ta'n wejgwa'tugsieg ula mimajuaqan neia'tugsieg'p ugs'tqamug. Nestmu'tieg'p aq geitueg ula na teliaqewei mimajuaqan. Nige' getu' usgutmuloq ula iapjiwewei mimajuaqan. Na wejjaq gujjinu ta'n eig wa'so'q. Musga'tugsieg'p aq gis ignmugsieg'p. ³ Ta'n goqwei gis nmitueg aq gis nutmaieg na nige' ewi'gmuloq muta pewaluloq 'gtlams'tasultinew st'ge' ta'n tli gtlams'tasultieg aq wigumatultinenu. Na wigumatultieg maw gujjinu ta'n eig wa'so'q aq ugwisw ta'n teluisilil Se'sus Westaulg. ⁴ Nige' ewi'gmuloq glaman ma'muni ul'ta'sultitesnen. Ta'n tujiw elita'sultioq ula agnutmaqan na tujiw ma'muni ul'ta'sultioqs'p.

Gjinisgam sape'wit

⁵ Nige' telimuloq na agnutmaqan ta'n Se'sus telimugsieg'pnn. Ula na telueg, "Gjinisgam nemitoq ms't goqwei aq mo goqwei mimugwas'gtug muta ms't goqwei nemitoq." ⁶ Pa na telueigus na wigumalg'tt Se'sus aq teli gtlams'tasulti'gw ta'n Gjinisgam gis thuep gatu pem pata'taqati'gw na tujiw egsua'ti'gw aq pem tla'taqati'gw ta'n goqwei mo telianug. ⁷ Pa na tla'taqati'gw ta'n tetaputeg st'ge' ta'n Gjinisgam musga'tugsi'gw tetapua'taqatinenu na wigumatulti'gw. Apjiw tetapua'teget aq ms't gpaata'qaqanminal apjiw apigsigtugsitesnu muta Se'sus na ugwisw mal'tewiep aq nepg'p gujjiwewigtug.

⁸ Pa na telueigus mu pata'taqatiggw, na elue'wa'lsulti'gw aq mo getlams'tmugg na teliaqewei ta'n Gjinisgam telnep. ⁹ Pa na paqapuguatmug 'gtlue'utimimal, Gjinisgam na apigsigtugsitesnu aq ignmugsitesnu ms't gpaata'qaqanminal apigsigta's'gl. Na gisa'lugsitesnu gtlamia'tinenu. Na ula tla'tegetew muta tetapu'et aq iapjiw tla'teget ta'n teplumasit. ¹⁰ Pa na wen ginu te'si'gw thuej mnaq pata'tegetew, na elsutmuatl egsuelin Gjinisgam muta teluelitl, "Ms't wen na pata'teget."

2

Se'sus getu' apoqonmugsi'gw

¹ Nn'jantut, ewi'gmuloq muta getu' apoqonmuloq mo pata'taqatinew. Gatu na mimajuinu ta'n elita'sitl Se'susal aq pata'teget na gisi apigsigtuatenu muta Se'sus Westaulg apji tetapu'et. Negm na nutagnutmewinu aq glulatal gujjinal ugjit apigsigtugsinenu. ² Na

gisa'toqol 'gtlue'utiminal apigsigta's'gl muta ujjl weli gsa'utulitl ta'n goqwei Se'sus gis tela'tegep gujjiweigtug ugjit ginu. Na tepiaq tela'tegep aq ujjl wel'te'tmlitl apigsigtmugsinenu 'gtlue'utiminal aq elg ms't mimajuinu'g ugtlue'utimual.

³ Ta'n tujiw tela'taqati'gw Gjinisgam ugt'tplutaqanml, na giasgiw geitu'gw wel nenu'gw. ⁴ Pa na wen thuej, "Ni'n Gjinisgam nenaq," gatu elistoqol Gjinisgam ugt'tplutaqanml, na egsuet muta mo getlams'tmug na teliaqewei ta'n Gjinisgaml teluelitl. ⁵ Ta'n wen tela'teget ta'n goqwei gis wi'gas'g Gjinisgam ugtwi'gatign na musga'toq tetapui gsalatl Gjinisgaml aq igtigi st'ge' ta'n Gjinisgaml tel musga'tugutal. Na ula tela'taqati'gw, na geitu'gw elita'sualugg Gjinisgam. ⁶ Ta'n wen teluet elita'sualatl Gjinisgaml, amujpa tela'sit st'ge' ta'n Se'sus tela'sip.

Na pilei 'tplutaqan

⁷ Nn'jantut, mo ewi'gmuloq pilei 'tplutaqan. Na wesgutmulog na sa'qawei 'tplutaqan ta'n gis ul nenmoq weja'tegemg elita'sualoq Se'sus glapis nige'. ⁸ Gatu ula 'tplutaqan pa na wijei aq na pileiawig. Ta'n goqwei Se'sus gis tela'tegep na wijei aq waseteg aq musga'toqop ula na teliaqewei 'tplutaqan ta'n tujiw tetapu mimajip. Gilew wijei musga'tuoq ta'n tujiw tetapu mimajultioq st'ge' negm. Na nige' geituoq ta'n goqwei pewalugsioq giasgiw tla'taqatinew.

⁹ Pa na wen thuej tetapua'teget aq me' masgelmaji Gjinisgam un'jang na ne'gaw pata'teget. Mo geitug ta'n goqwei tetapu'aq. ¹⁰ Gatu ta'n wen gesalaji Gjinisgam un'jang na majulgwatg ta'n tetaputeg aq ma' gisa'lagul igtigl pata'tegelin. ¹¹ Ta'n getu wen masgelmaji Gjinisgam un'jang na siaw pata'teget aq mo geitug ula pata'taqan gisa'latal me' naji pata'tegen. Na siaw tle'tew muta na lue'uti gisa'laj mu nenmug ta'n goqwei tetapu'aq.

¹² Nn'jantut, ewi'gmuloq muta Gjinisgam gisi apigsigtugsioqol 'gtlue'utimual. Ta'n goqwei Se'sus gis tela'tegep gisa'toq tlian. ¹³ Ewi'gmuloq ta'n gisi gtlams'tmoq sa'q muta geituoq Se'sus eig'p gesgmnaq ugs'tqamu gisita's'gtnugweg. Ewi'gmuloq ta'n siaw lita'sultioq Se'suseg muta gisi wissuignemoq Gjinn'tu. Ewi'gmuloq ta'n poqji gtlams'tasultioq muta gis geituoq gujjinu ta'n eig wa'so'q.

¹⁴ Ewi'gmuloq ta'n gisi gtlams'tmu'tioq sa'q muta nenuoq Se'sus ta'n eig'p gesgmnaq ugs'tqamu gisita's'gtnugweg. Ewi'gmuloq ta'n siaw lita'sultioq Se'suseg, muta melgi gtlams'tmu'tioq Gjinisgam ugtwi'gatign aq gis wissuignemoq Gjinn'tu.

¹⁵ Mut puatmnew ta'n goqwe'l Gjinisgam mo wel'te'tmugl ugs'tqamug gisna ta'n getu goqwei gisa'lugsitogs'p pata'taqatinew. Ta'n getu wen pewatgl ta'n goqwe'l Nisgam mo wel'te'tmugl ugs'tqamug, na mo me'gite'lmagul Gjinisgaml na gujjinul ta'n eimlitl wa'so'q. ¹⁶ Ta'n te's'gl goqwe'l Gjinisgam mo wel'te'tmugl ugs'tqamug mo wejianugl Gjinisgam na gujjinu ta'n eig wa'so'q. Wejiaqal na ms't goqwe'l mo gelu'lgtnugl ta'n mimajuinu'g pajijite'tmi'titl. Wejiaqal ms't goqwe'l nemitu'titl aq pajiji puatmi'titl gisna ta'n goqwe'l ginite'tmi'titl. Wegla goqwe'l wejiaqal ugs'tqamug. ¹⁷ Ta'n goqwe'l Gjinisgam mo wel'te'tmugl aq ta'n goqwe'l mimajuinu'g pajiji puatmi'titl na ugs'gas'gt'tal gatu ta'n wen siaw tla'tegej ta'n Gjinisgaml tel puatmlitl na mimajitew iapjiw.

Ta'sijig getana'titl Se'susal

¹⁸ Nn'jantut, wegla na ugtejgewe'l na'gwegl. Gis nutmoqop na newte'jit ta'n getanatl Westaulgl pgisintew aq gis nige' pugwelgig ta'n getana'titl Westaulgl gis peita'jig. Etna tujiw ta'n tel geitu'g wegla na ugtejgewe'l na'gwegl. ¹⁹ Na getantaqatijig mo wijei teli gtlams'tasulti'gw st'ge' ginu. Etna na ugjit weji puna'lugsigupnig. Pa na wijei teli gtlams'tasulti'tij st'ge' ginu na me' mawi tgo'tmu'tijig maw ginu. Nige' igtigig mimajuinu'g geja'tiji mo wijei aq teli gtlams'tasulti'gw st'ge' ginu.

²⁰ Gatu Se'sus ignmugsioqopn Wejuli Nisgaml apoqonmugsinew. Na glaman ms't gilew geituoq ta'n goqwei teliaq. ²¹ Mo ewi'gmuloq ugjit tlimulinew ta'n goqwei teliaqewei muta gis geituoq. Elg geituoq na egsuo'qon mo gis tlianug.

²² Na nenuoq ta'n wen nujiagsuet. Negm na mimajuinu ta'n teluet Se'sus mu na Westawulg. Ula mimajuinu getanatl Se'susal aq alua'lagwi Gjinisgaml aq uggwisl. ²³ Ta'n wen alua'tuatl Gjinisgam uggwisl na maw elg alua'latl Gjinisgaml. Gatu ta'n getu wen getlams'tasitl Gjinisgam uggwisl na elg getlams'tasitl Gjinisgaml.

²⁴ Siawi gtlams'tasultigw ta'n nutmoqop amgweseweieg. Pa na siawi gtlams'tmu'titogs'p na gelu'lg agnutmaqan na siawi gtlams'tuatoqs'p Se'sus aq ujjl. ²⁵ Se'sus teplumugsi'gw ignmugsinenu iapjiwewei mimajuaqan.

²⁶ Weji wi'gmuloq ula muta getu' gnu'a'tuloqig na mimajuinu'g ta'n egs'pugua'lugsitogs'p. ²⁷ Gatu na Wejuli Nisgam ta'n Se'sus ignmugsioqopn me' apoqonmugsioq. Na nige' mo taluegetuoq nat wen gina'mugsinew muta Wejuli Nisgam gegina'mugsioq ms't goqwe'l Nisgamewe'l. Mnaq teluegw egsuo'qon. Siawi gtlams'tuoq Se'sus st'ge' ta'n Wejuli Nisgam tel gina'mugsioq.

²⁸ Nn'jantut, siawi gtlams'tuoq Se'sus glaman ta'n tujiw apaja'sitew na ul'ta'sultitesnu ultesglanenu. Ma' ntaqo'ltiwooq aq pajiji ul'ta'sultitoqs'p nmianew. ²⁹ Weli gji'jioq Se'sus getlamiet. Na elg geituoq na ta'n wen tela'tegej ta'n tetapu'aq negm na Gjinisgam un'jann.

3

Mimajuinu'g ta'n Gjinisgam gesalji, na Gjinisgam un'jang

¹ Angite'tmug na Gujjuu ta'n eig wa'so'q tel ma'muni gsalugsi'gw je we'gaw tel wi'tugsi'gw "nn'jang." Teliq ginu na un'jang gatu pugwelgig mimajuinu'g mo nenua'tigul Gujjinal glaman mo nestasulti'gw ginu na Gjinisgam un'jang. ² Nn'jantut, ginu na Gjinisgam un'jang nige', gatu me' mnaq musga'tug giasgiwewe'g ta'n tlgamigsultitesnu. Gatu ta'n tujiw Se'sus apaja'sitew, geitu'gw wijej tlo'ltitesnu st'ge' negm. Na tujiw ul nenuatesnu muta nmiatesnu giasgiw ta'n Se'sus tele'g. ³ Ta'n wen etli esgmalatl Se'susal apaja'silin na pun pata'teget aq tl mimajitew st'ge' Se'susal tl mimajilipnn.

Gjinisgam un'jang 'lpa mo siaw pata'taqati'gw

⁴ Ta'n tujiw nat wen pata'tegej na elist'g Nisgamewei 'tplutaqan. Ta'n wen pata'teget mo majulgwatmug 'tplutaqan. ⁵ Gatu Se'sus pegising'p ugs'tqamug ugjit apigsigtmugsinenu 'gtlue'utimimal. Na ne'gaw mo pata'tegegup. ⁶ Ta'n wen apjiw majulgwatal Se'susal mu siaw tla'tegegul lue'uti'l gatu ta'n wen siaw tla'tegetl lue'uti'l, mo nenuagul Se'susal aq mo nestuagul.

⁷ Nn'jantut, mut ignmuawoq mimajuinu'g lue'wa'lugsinew. Ta'n wen siaw tetapua'teget na getlamiet st'ge' ta'n Se'sus tel getlamiej. ⁸ Gjinn'tu siaw pata'teget weja'tegemg ugs'tqamu gisita's'geg. Ta'n wen siaw pata'teget majulgwalan Gjinn'tu'l. Gjinisgam uggwisl pegisinnipnn ugs'tqamug suisga'total ta'n te's'gl lue'uti'l aq Gjinn'tu ugtlgowaqanml.

⁹ Ta'n wen na Gjinisgam un'jann na pun pata'teget, muta Wejuli Nisgaml wijeiatl aq apoqonmatl. Ma' gis siaw pata'tegegup muta negm na Gjinisgam un'jann. ¹⁰ Gis nenuatesnu ta'nig Gjinisgam un'jang aq ta'nig Gjinn'tu un'jang. Negm na mo Gjinisgam un'jann ta'n tujiw mo tetapua'tegegup gisna mo gesalaqul ta'n elita'silitl Se'suseg.

Gjinisgam un'jang gesaltultiji

¹¹ Ne'gaw gegina'mugsioqop amujpa gesaltultinew. Ula na wijej agnutmaqan gis nutmoqop ta'n tujiw poqji gtlams'tasultioqop. ¹² Amuj mu tela'taqatiggw st'ge' Ge'no'q. Mn'tu pitu'gwitl aq Ge'no'q ne'pa'pnn ugjignama. Goqwei ugjit tel ne'pa'pnn. Na wet ne'pa'pnn muta siaw pata'tegegup gatu ugjignama tetapua'tegeligpna.

¹³ Nn'jantut, mut paqalauitigw ta'n tujiw mimajuinu'g ta'n mu majulgwala'tigul Se'susal masgelmugsioq. ¹⁴ Geitu'gw Gjinisgam gisi ignmugsi'gup pilei mimajuaqan muta siawi gsalugig ta'nig elita'sultiliji Se'suseg. Pa na wen mo gesalaqul ta'n wenn elita'silitl Se'suseg, na mo geggunmug iapijwewe' mimajuaqan. ¹⁵ Pa na ta'n getu wen masgelmaji Gjinisgam un'jang, na pa wije' aq gis ne'pa'tegej. Geitu'gw ta'n wen gis ne'pa'tegej ma' msnmug iapijwewe' mimajuaqan. ¹⁶ Ta'n tujiw Se'sus nep'p gujjieweigtug ugjit apoqonmugsinew ginu na gisa'lugsi'gw gji'tunenu teli gsalugsi'gw. Na elg gisgajo'lti'gw 'npu'tinenu ugjit apoqonmuane'w igtigig ta'nig elita'sultijig Se'suseg. ¹⁷ Ta'n tujiw Gjinisgam un'jann nat goqwei nuta'maj, aq gaq tepiaq geggunmu'tioq. Pa na nenuoqs gatu mo apoqonmuawoq, 'lpa musga'tuoq mo tl gisalanew Gjinisgam. ¹⁸ Nn'jantut, mut pas'g thuenew gesaloq mimajuinu'g gatu mo apoqonmuawoq. Awna musga'tunew ta'n teli gsalog mimajuinu'g aq apoqonmuoq.

Gjinisgam un'jang uggamlamunual welgwitt'tal ta'n tujiw qamulti'tis Gjinisgamewigtug

¹⁹ Pa na ula tla'taqati'gw geitu'gw majulgwatmu'g teliqewe' ta'n Gjinisgam gis musga'tugsi'gup. Elg geitu'gw Gjinisgam ma' ilsumugsi'gw ta'n tujiw ilsumata igtigi ²⁰ je tlia nige' tel'ta'sultit'g mo tepawultiggw thui'tasultinenu Gjinisgam un'jang. Na me' geitugsi'gw je mu ta'n teli gjasultiggw muta gis geitooq ms't goqwei. ²¹ Nn'jantut, pa na mo ilsumsultigis na tujiw ml'gita'sultitesnu ta'n tujiw qamultitesnu Nisgameg. ²² Ta'n goqwei Gjinisgam pipanimugg, ignmugsitesnu muta tela'taqati'gw ugt'tplutaqanml aq tetapua'lugg. ²³ Ugt'tplutaqanml na ta'n goqwei pipanimugsi'gw tla'taqatinenu. Amuj gtlams'tug Se'sus Westawulg. Negm na Gjinisgam uggwisl. Amuj gsaltulti'gw st'ge' ta'n Gjinisgam pipanimugsi'gup. ²⁴ Ta'n wen tela'tegej ugt'tplutaqanml, apji majulgwatal Gjinisgam aq Gjinisgaml wijitgweiatl. Geitu'gw ula na teliq aq Gjinisgam wijitgweiusgi'gw muta gisi ignmugsi'gup Wejuli Nisgam.

4

*Gis nenuatoqs'p mimajuinu'g
ta'n gegguna'titl Wejuli Nisgaml*

¹ Nn'jantut, mut 'gtlams'tmnew ta'n te'sg goqwei mimajuinu'g teluejig. Awna tmg ugt nu'gwatmug ta'n goqwei teluepnig aq na 'gji'tutoqs'p pa na ltuets ta'n Gjinisgam tel puatg. Ula amujpa tela'taqatioq muta nu'jiegswa'tijig niganigjitegewinu'g eimu'tijig ta'n telgi'g ugs'tqamug. ² Telimuloq ta'n nenuatoqs'p mimajuinu'g ta'n gegguna'titl Wejuli Nisgaml. Ta'n tujiw mimajuinu'g gis tlimugsioq Se'sus Westawulg gis mimajuinualsip ula ugs'tqamug, na tujiw geitutoqs'p wegla mimajuinu'g gisi msnma'tipnn na Wejuli Nisgaml. ³ Ta'n wen teluet Se'susal mo mimajuinualsiligupnn na negm mo geggunagul Wejuli Nisgaml. Awna getanatl Westawulgl. Gis telimuloqop negm ta'n getanatl Westawulgl na gisi pgsing'p ugs'tqamug.

⁴ Nn'jantut, gilew na Gjinisgam un'jang, aq wissuignemoq negmow ta'n getana'titl Se'susal. Ula na gis teliaq muta negm ta'n wijitgweiugsioq na me' melgignat je mu Gjinn'tu ta'n eig ugs'tqamug. ⁵ Egsu gina'mua'tijig pewatmi'titl ta'n goqwe'l Gjinisgam mo pewatmug ugs'tqamug aq wije'l wesgutmi'titl. Ta'sijig mimajuinu'g ta'n mo getlams'tua'tigul Se'susal gesatmi'tij jigs'tuanew. ⁶ Gjinisgam assumugsi'gw aq ta'n wen nenuatl Gjinisgaml gesatmi'tij jigs'tugsinew. Ta'n wen mo nenuagul Gjinisgaml mo gesatmi'ti'gw jigs'tugsinew. Na glaman gisi gji'jiatesnu ta'n wen majulgwatg teliaqewei aq ta'n wen majulgwatg egso'qon.

Siawi gsaltultinej muta Gjinisgam apjiw gesalugsi'gw

⁷ Nn'jantut, siawi gsaltultinej muta Gjinisgam apjiw gesalaji mimajuinu'. Ta'n wen gesalaji mimajuinu', negm na Gjinisgam un'jann aq nenuatl Gjinisgaml. ⁸ Pa na nat wen mo gesalagwi igtigi, na elg mo nenuagul Gjinisgaml muta Gjinisgam apjiw gesalaji mimajuinu'. ⁹ Gjinisgam neia'tugsi'gup ta'n teli gsalaj mimajuinu' ta'n tujiw petgimateg wipsgunatl uggwisl ugs'tqamug glaman ml'gigno'ti gis ignmugsi'gw mimajultinenu iapjiw muta ula Se'sus pegwatoqop ugjit ginu. ¹⁰ Ula na giasgiwewei 'gsaltuaqan. Mo etenug ta'n tujiw gesalugg Gjinisgam gatu eteg na ta'n tujiw Gjinisgam gesalugsi'gw aq petgimateg uggwisl ugjit npln gujjieweigtug. Glaman Gjinisgam wel'te'tg ta'n uggwisl gis tla'tegelpnn aq gisi apigsigtugsitesnu gtlu'e'utinal.

¹¹ Nn'jantut, na wije'i teli gsaltultigw st'ge' ta'n Gjinisgam teli gsalugsi'gw. ¹² Mo eimug wen ta'n gis nemiatl Gjinisgaml gatu pa na 'gsaltulti'gw, na Gjinisgam wije'iugsieg aq gisa'lugsitesnu 'gsalanenu mimajuinu'g pa na wije'i aq teli gsalugsi'gw.

¹³ Ta'n tujiw ula tela'taqati'gw na tujiw geitu'gw siaw majulgwalu'g Gjinisgam aq siaw wijitgweiugsi'gw, muta gisi ignmugsigupnn Wejuli Nisgaml. ¹⁴ Gis nmugg Nujiugs'tawi'wet aq telimugig igtigig na gujinnu ta'n eig wa'so'q petgimapnn uggwisl ugjit ugs'tawian mimajuinu' ugs'tqamug. ¹⁵ Ta'n wen teluet Se'sus na Gjinisgam uggwisl, na Gjinisgaml iapjiw wijitgweiatl aq negm iapjiw majulgwatal Gjinisgaml. ¹⁶ Gis geitu'gw Gjinisgam gesalugsi'gw aq ne'gaw getlams'tmu'g. Gjinisgam apjiw gesalaji mimajuinu' na glaman ta'n wen apjiw gesalaji igtigi na siaw majulgwatal Gjinisgaml aq Gjinisgaml siaw wijitgweiatl. ¹⁷ Getu' gsalugg Gjinisgam st'ge' tetuji gsalugsi'gw. Ma' jipasultiggw ta'n tujiw na na'gweg iga'q ta'n Gjinisgam ilsumata mimajuinu'. Na ml'gito'ltitesnu muta na piltuei mimajuaqan gis mesnmu'gup ugs'tqamug na wije'i aq na iapjiwewei mimajuaqan Se'sus geggung. ¹⁸ Ta'n tujiw Gjinisgam gesal'sg na ma' jipalaq. Lpa mo nugu jipalaq Gjinisgam muta geitu'n tetuji gsal'sg. Na mimajuinu ta'n jipalatl Gjinisgaml na tel'te'tg Gjinisgaml mu gesalgugul aq ugtapulgatal.

¹⁹ Gjinisgam na gesalugg muta tmg gesalugsi'gup ge's mu gesalagweg. ²⁰ Pa na wen tluiej gesalatl Gjinisgaml gatu masgelmaji Gjinisgam un'jang, na nu'jiegswet muta mu gsalagul igtigl ta'n nemiatl, ma' gisi gsalagul Gjinisgaml ta'n mnaq nemiagul. ²¹ Tplutaqan ta'n Gjinisgam telimugsi'gup tla'taqatinenu telueg na ta'n wen gesalatl Gjinisgaml amuj elg gsalatal Nisgam un'jann.

5

*Na mimajuinu ta'n getlams'tasit gis wissuignet
ta'n te'sg goqwei Gjinisgam mo wel'te'tmug*

¹ Ta'n getu wen getlams'tasit Se'susal Westawulgul, negm na Gjinisgam un'jann. Na mimajuinu ta'n gesalatl ujil mawi gsalata wijig'tiliji. ² Geitu'gw tetapui gsaluggwig Gjinisgam un'jang ta'n tujiw gesalugg Gjinisgam aq majulgwatmu'gul Gjinisgam ugt'tplutaqanml. ³ Musga'tu'g gesalugg Gjinisgam ta'n tujiw tela'taqati'gw ta'n telimugsi'gw. Ugt'tplutaqanml mo metue'gtnuql ugjit tla'taqatinenu. ⁴ Ta'n wen na Gjinisgam un'jann, na wissuignettew

ta'n te'sg goqwei Gjnisgam mo wel'te'tmug. Na ugs'tqamug wissuignettesnu ta'n goqwe'l Gjnisgam mo wel'te'tmugl muta getlams'tugg Se'sus. ⁵ Na mimajuinu ta'n getlams'tuatl Se'susal na Gjnisgam uggwisl na gis wissuignet ta'n te'sg goqwei Gjnisgam mu wel'te'tmug.

Wen geggung iapjiwewei mimajuaqan

⁶ Se'sus Westawulg pegising'p ugs'tqamug. Sign'tut'p samqwanigtug aq umal'tem etl gaqiguniep gujjieweigtug. Weji pginging'p mu pas'g sign'tugsin gatug elg mal'tewiep gujjieweigtug. ⁷ Na Wejuli Nisgam telimugsi'gw ula na teliaq. Ms't goqwei ta'n teluet na teliaqewei. ⁸ Nesisgl ta'n gegnuat'ugsi'gul Se'sus na Gjnisgam uggwisl. Wegla na ta'n tujiw Se'sus sign'tut'p, aq ta'n tujiw nepg'pnaq gujjieweigtug aq maw elg ta'n goqwei Wejuli Nisgam telimugsi'gw. Wegla nesisgl wel'te'tmi'tij Se'sus na Gjnisgam uggwisl. ⁹ Getlams'tmu'g ta'n mimajuinu'g telimugsi'gwig. Na amujpa 'gtlams'tmug ta'n Gjnisgam telimugsi'gw muta telimugsi'gup Se'sus na uggwisl. Ta'n goqwei Gjnisgam teluet me' getlamiaq je mu ta'n goqwei mimajuinu'g teluejig. ¹⁰ Ta'n getu wen getlams'tasij Se'sus na Gjnisgam uggwisl giasgiw geitog ta'n Gjnisgam teluep na teliaq. Gatug ta'n getu wen mo getlams'tuagug Gjnisgam na telui'tatl Gjnisgam na nujiugsuet muta mo getlams'tmug ta'n goqwei Gjnisgam teluelipn. ¹¹ Gjnisgam teluep gisi ignmugsi'gup iapjiwewei mimajuaqan aq ta'n getu wen getlams'tuatl Gjnisgam uggwisl na gisi msg ula mimajuaqan. ¹² Ta'n getu wen getlams'tuatl Gjnisgam uggwisl na geggung iapjiwewei mimajuaqan. Gatug ta'n wen mo getlams'tuaqul Gjnisgam uggwisl mo geggungug ula mimajuaqan.

Gisi gji'tutesg gugunmn iapjiwewei mimajuaqan

¹³ Ms't ula weji wi'gmuloq gilew ta'n getlams'tasultioq Se'sus na Gjnisgam uggwisl glaman gisi gji'tutoqs'p nige' geggungmoq iapjiwewei mimajuaqan. ¹⁴ Melgita'sulti'gw Gjnisgameg aq geitu'g jigs'tugsi'gw ta'n goqwei etamugg. Wegla goqwe'l wel'te'tgl na ignmugsitesnu ta'n tujiw pipanimugg. ¹⁵ Pa na gji'tugg na Gjnisgam nutmugsi'gw ta'n goqwei pipanimugg, maw elg geitu'gw ignmugsitesnu ta'n goqwei etamugg.

¹⁶ Ta'n tujiw nemioq gitapuow tela'teget na pata'taqan ta'n ma' nigtua'lagul Gjnisgam na a'sutmessewatoqs'p muta Gjnisgam gisi apigsigtuatal aq gisi ignmuatal iapjiwewei mimajuaqan. Ula na teliaq gatug ma' pipanimuloq a'sutmessewanew na mimajuinu'g ta'n ugt'pata'taqanmual gisa'la'tiji nigtua'lanew Gjnisgameg. ¹⁷ Ta'n wen tela'teget ta'n goqwei Gjnisgam mo wel'te'tmug na pata'teget gatug eigl na pata'taqann ta'n mo nigtua'lagul mimajuinu'g Gjnisgameg.

¹⁸ Geitu'gw na ta'n wen Gjnisgam un'jann mo siaw pata'tegegw muta Gjnisgam uggwisl angweiatl aq Mn'tu ma' gis emegweiwagug.

¹⁹ Geitu'gw ginu na Gjnisgam un'jang je thia pugwelgig mimajuinu'g ta'n mo getlams'tasultigul Gjnisgam na ilgwenji Mn'tu'l.

²⁰ Geitu'gw na Gjnisgam uggwisl gisi pgisinnipn ugs'tqamug aq gis nestuimugsi'gup ugjit nenuanew Gjnisgam ta'n getlamiet. Na elita'sualugg Gjnisgam aq elg uggwisl, Se'susal Westawulgul. Negm na giwnaqajewei Gjnisgam aq na mimajuaqan gis telimugsiogop na iapjiwewei mimajuaqan.

²¹ Nijantut, mut emtoqwalanew 'nnooqta'wg gisna igtigi ta'n mu nisgamaq.

Ta'puewei wi'gatign ta'n Sa'n ewi'g'g'p Gegnugwataqan ugjit ula wi'gatign

Na mimajuinu ta'n gis wi'g'g'p ula wi'gatign tel wi'tusit gisigu mawagnutmewinu. Ewi'gmua'ji e'pilitl aq e'pit un'jang. Espite'lmatl na e'pilitl.

Nige' gisgug ta'sijig mimajuinu'g tel'te'lm'i'tij e'pit na a'sutuo'guom aq un'jang na mima-juinu'g ta'n tego'tmu'tijig.

Ta'n wen ewi'g'g'p ula wi'gatign pipanimaji mimajuinu' gsaltultinew. Telimaji mu ultesgatultinew egsugina'mua'tiliji aq mu jigs'tuanew.

Ta'n goqwei ewi'gas'g ula wi'gatignigtug

Telimaji ta'n wenit aq a'sutmessewaji (1-3)

Nisgam ugt'plutaqanm telueg gsaltultinenu (4-6)

Mo teltenug jigs'tuanenu ta'n goqwei egsugina'mua'tijig gegina'mua'tijig (7-11)

Na ugtejgewei ta'n ewi'gas'g ula wi'gatignigtug (12-13)

Gelu'lg Agnutmaqan

¹ Ni'n na gisigu mawagnutmewinu. Me' tale'n e'pit. Ewi'gmuloq gi'l aq gn'jang muta geitu na Gjinisgam gisi mgn'sg'p. Teli gsaluloq st'ge' Gjinisgam telimugsig'gup gsaltultinenu. Ms't ta'n nenmi'tij Gjinisgam ugteliaqeweim elg gesalugsioq. ² Gesaluleg muta geitueg teliaqewei ta'n wejiaq Nisgameg aq ula teliaqewei iapijw gtlams'tmu'titesnen.

³ Gjinisgam ta'n gujjinu aq uggwisl ta'n teluisilitl Se'sus Westawulg etamgig ul'te'lmugsinenu jel tlia mo te'pmu'tiggw. Etamgig ewlite'lmugsinenu aq ignmugsinenu wantaqo'ti 'ggamlamuninaq. Ta'n tujiw tla'tegetaq na apoqonmugsitesnu gsaltultinenu aq gtlams'tmnenu teliaqewei ta'n wejiaq negmoweg.

Amujpa gsalatesnu igtigig mimajuinu'g

⁴ Wel'ta'si muta nutmaiap gn'jang me' majulgwatmi'tij na teliaqewei agnutmaqan st'ge' gujjinu ta'n eig wa'so'q telimugsig'gup tla'taqatinenu. ⁵ Tu's, mo pipanimulu majulgwatmn pilei 'tplutaqan gatu pipanimul tla'tegen na 'tplutaqan gi's gegnu'tmasulti'gup ta'n tujiw poqji gtlams'tmu'g'p na gelu'lg agnutmaqan. Ula 'tplutaqan telueg, "Gsaltultinej." ⁶ Na tela'taqati'gw teliaqewei ta'n tujiw gesaltulti'gw aq gesalugg Gjinisgam, na tujiw majulgwatmu'gul Gjinisgam ugt'plutaqanml. Ula nutmoqop ta'n tujiw poqji gtlams'tmoqop 'tplutaqan.

Mut sa'se'wa'tunew ta'n goqwei Se'sus gis gegina'muep

⁷ Pugwelgig mimajuinu'g al'ta'jig ms't tami ugs'tqamug muta getu' lue'wa'la'tiji igtigi. Mo getlams'tmi'ti'gw Se'sus Westawulg pegisinnipnn ugs'tqamug aq we'gaw mimajuilin st'ge' ta'n pas'g mimajuinu. Na egsua'tijig aq getana'titl Se'susal. ⁸ Ango'tmug glaman apjiw msntoqs'p ta'n te's'g Gjinisgam teplumugsioq. Pa na mo tla'taqatiwoq ta'n Gjinisgam teluep na ma' msnmuoq ta'n goqwei Gjinisgam teplumugsioq. ⁹ Ta'n getu wen sa'se'wa'toq ta'n goqwei Nujiugs'tawi'wet gis gina'muep na Gjinisgam mo wijitgweiwagul. Gatu ta'n getu wen siawi gtlams'tg, na Gjinisgam aq Gjinisgam uggwisl wijitgweiwa'titl.

¹⁰ Pa na nat wen getu' mittugwalugsioq ugjit gina'mugsinew nat goqwei ta'n Se'sus mo gegina'muep, mut ul'ta'sualaw gigu aq mut tlimaw, "Etawei Gjinisgam ula'lulin." ¹¹ Ta'n getu wen wel'ta'sualatl ala mimajuinu'l na apoqonmuatal gina'munen egsuo'qon. Na pata'teget st'ge' ala mimajuinu'l pata'tegelitl.

Ugtejgewei agnutmaqan ula wi'gatignigtug

¹² Pugwelgl ta'n goqwe'l getu' tlimuloq gatu mo piami usgutmu ula wi'gatignigtug. Awna getu' mittugwaluloq aq agnutmaioq. Na tujiw me' aji ulo'taqatitesnu.

¹³ Geitu Gjinisgam gisi mgnapni ggwe'ji'j aq un'jang ta'n eimu'tiliji tet. Pewalijig wi'tugsinew.

Si'stewei wi'gatign ta'n Sa'n ewi'g'g'p Gegnugwataqan ugjit ula wi'gatign

Negm ta'n tel wi'tut Gisigu Mawagnutmewinu gis wi'g'g'p ula wi'gatign. Ewi'gmuatl niganpugullitl a'sutuo'guomg ta'n teluisilitl Geius. Gepmite'lmatl Geiusal muta apaji apoqonmuaji igtigi ta'n getlams'tasultiliji. Pewalatl sawi apoqonmuan igtigi ta'n tujiw el'ta'lij na'tami se'g ugjit tlimanew mimajuinu' na gelu'lg agnutmaqan. Wegsumatl na ji'nmul teluisilitl Taiotlpe's ta'n teli ajna'tutitl Nisgam ugtlgowaqan. Weli usgumatl na igtigl ji'nmul ta'n teluisilitl Temetlius.

Ta'n goqwei ewi'gas'g ula wi'gatignigtug

Telimatl Geiusal wel'ta'sit ta'n tel nutmaj (1-4)

Gepmite'lmatl Geiusal ta'n tel gelu'lg ugtlgowaqan (5-8)

Wegsumatl ta'n Taiotlpsal gisi opla'tegelij (9-11)

Temitius tela'teget gelu'lg lgoawaqan ugjit Nisgam (12)

Ugtejewe wei ta'n goqwei ewi'g'g'p ula wi'gatignigtug (13-15)

¹ Me' tale'n Geius. Ni'n na gisigu mawagnutmewinu. Mawi gsalul st'ge' Se'sus gis tlimugs'igup gsaltulinenu.

² Nitap, etawei gi'l tajige'n aq ms't goqwei ula's'gtn ugjit gi'l. Geju'l wel'ta'sin ge's elugowt Se'sus.

Geius gepmite'lmur

³ Mawi ul'ta'si muta ta'sijig gtlams'tmewinu'g peita'jig ni'neg aq telimijig, gi'l me' tetapu tla'tegen st'ge' Gjinisgam tel puatg. Ne'gaw teli gtlams'tasin aq jigs'tmn na teliaqewei ta'n wejiaq Nisgameg. ⁴ Mo goqwei gisa'linug tli ul'ta'sin st'ge' ta'n tujiw nutmai mimajuinu'g ta'n pa wije'i aq nn'jang na me' tetapu tla'taqatijig st'ge' ta'n Gjinisgam tel puatg.

Apoqonmug ta'n wen jugwa'lugsioq Nisgamewei agnutmaqan

⁵ Nitap, ta'n tujiw apoqonmaj gtlams'tmewinu'g aq wegla ta'n mu nenuawj, na tela'tegen ta'n goqwei Gjinisgam tel puatg. ⁶ Wegla gtlams'tmewinu'g telimugsieg'p a'sutuo'guomg na ta'n teli gsaljig. Siawi apoqonmug ta'n tujiw mittugwalulataq st'ge' Gjinisgam pewal'sg tla'tegen. ⁷ Ta'n tujiw maita'pnig tet ugjit mittugwalanew igtigi aq tlimanew na gelu'lg agnutmaqan, na mo pipanima'tigupni mimajuinu' ta'n mo getlams'tmli'ti'gw ugjit ignmuanew ta'n pas'g goqwei. ⁸ Ginu ta'n getlams'tmewinu'g amuj apoqonmuggwig, glaman maw lugutitesnu ugjit ta'n goqwei Gjinisgam tel puatg.

Taiotlpes getu' assumaji a'sutme'winu'

⁹ Ewi'gmaqapnig na mimajuinu'g ta'n tego'tmu'tijig na'te'l gatu na ji'nm teluisit Taiotlpes mo jigs'tmuigw. Na'te'l getu' niganpugua'sit. ¹⁰ Pa na mittugwalultes usguttes ta'n tel lugwej aq egso agnimit. Ta'n tujiw nitapaq tleiaultijig na'te'l getu' pisgwa'lanew wegla agnutmewinu' aq igtigi emittugwe'winu' a'sutuo'guomg na tujiw Taiotlpes naqa'laji pisgwa'lanew aq tewa'laji nitapa a'sutuo'guomg.

Tla'tega ta'n goqwei gelu'lg

¹¹ Nitap, mut tla'tegew ta'n goqwei pata'tegewinu'g tela'taqatijig. Awna tla'tega ta'n goqwei gelu'lg. Ta'n wen siaw tla'teget ta'n goqwei gelu'lg negm na Gjinisgam un'jann. Ta'n wen na siaw pata'teget lpa mo nenuagul Gjinisgam.

¹² Ms't wen weli usgumatl Temetliusal. Ta'n te's'g gelu'lg tela'tegej aq ta'n goqwei egin'a'muej musgalsit na glu'sin ji'nm. Ni'n elg weli usgung. Geituoq ta'n goqwei telueieg na teliaqewei.

Sa'n getu' mittugwalaji witapa

¹³ Me' pugwelgl ta'n getu' tlimul gatu mo piami tlimulu ula wi'gatignigtug. ¹⁴ Awna pewatm mittugwalulin aq agnuttesnu.

¹⁵ Etawei Gjinisgam ignmasg wantaqo'ti 'ggamlamung. Gitapaq ta'n eimu'tijig tet pipanimijig tlimulinew me' gesite'lm'sgig. Tlim ms't te'sijig nitap me' gesite'lmijig.

Na wi'gatign ta'n Ju't ewi'g'g'p Gegnugwataqan ugjit ula wi'gatign

Ju't ewi'g'g'p ula wi'gatign aq telimugsi'gw alua'lanew egsugina'mua'tijig. Teluejig to'q getlams'tasultijig Se'suseg. Mo tetapua'taqati'gw aq Nisgam ugtapulata. Telimugsi'gw mo majulgwalanew aq mo telo'tigggw st'ge' negmow. Awna pewalugsi'gw atigneta'nenu ugjit Nisgam.

Ta'n goqwei ewi'gas'g ula wi'gatignigtug

Ju't teluet ewi'g'g'p ula wi'gatign ugjit Nisgam ugmimajuinung (1-2)

Egsugina'mua'tijig (3-16)

Ju't telimaji ta'ni getlams'tasultiliji migwite'tmnew ta'n te's'g goqwei gis gina'masultiliji aq siaw lugowtl Nisgam (17-23)

A'sutmaqan getlams'tasultijig gis e'wmi'tita (24-25)

¹ Ni'n na Ju't. Pempopa'si aq ewi'gmuloq gilew ta'n Gjinisgam ugmimajuinung. Gjinisgam na gujjinu iapji gsalugsioq aq Se'sus iapji angweuugsioq. Elugwewg Se'sus Westawulg. Ji'mej aq ni'n wijig'tieg.

² Etamg Gjinisgam ma'muni ewlite'lmulnew aq ignmulnew wantaqo'ti 'ggamlamunuaq aq ma'muni gsalugsinew.

Mimajuinu'g ta'n teli egsugina'mua'tijig

³ Nitaptut, getu' wi'gmuloq ugjit tlumulnew ta'n Gjinisgam teli ugs'tawugsi'gup aq ta'n teli gtlams'tmug. Gatu tmg munsaiuloq ml'gi lugowanew Gjinisgam aq na teliaqewei agnutmaqan. Iгатmug ula gelu'lg agnutmaqan aq apji uli usgutmug. Gjinisgam gisi ignmuapni ms't ugmimajuinung. ⁴ Ula amuj tla'taqatigw muta ta'sijig mimajuinu'g ta'n mu getlams'tmi'ti'gw st'ge' ginu tego'tmu'tijig ta'n mawi tgo'tmu'ti'gw. Mo wen gejiagwi wegla na nuji egsugina'mua'tijig. Tel'te'lma'titl Gjinisgam ul'te'lmanew aq apigsigt-muanew muta welm'tulitl. Na siaw winsultijig aq siaw sespo'taqatijig. Mo menuega'tigul Gjiasusilitl na Gjisaqamawl teluisilitl Se'sus Westawulg aq mo getlams'tmi'tij negm na Gjisaqamaw ugjit ms't ginu. Gi's sa'q Gjinisgam teluep, mimajuinu'g ta'n tel tla'taqatijig st'ge' negmow ugtap'titaq. Ula ewi'gas'g Gjinisgam ugtwi'gatignigtug.

⁵ Geitu gi's gina'mugsioq ta'n Gjinisgam tela'lapni Lesui'pa ge's eimu'tipnig paq-taqamigtug. Gatu migwite'lmuloq ta'n wet tua'lapni ljipte'gatig, na tel'gne'g ge's eimu'titeg paqtaqamigtug Gjinisgam gisa'lapni 'npu'tinew negla ta'n mo getlams'tasultiligupni. ⁶ Elg migwite'lmoq ta'n Gjinisgam tela'lapni ansale'witgi' ta'n puna'tu'tili'tipnn ugt'punual wa'so'q. Na mo welgwijultigupnig e'wmu'tinew ml'gigno'ti ta'n Gjinisgam gis ignmaji aq pun lugowa'tipnn. Na tujiw Gjinisgam gelpilapni pisqa'taqanapi'gtug aq pija'lapni laplusang ta'n etl oqonitpa'q. Ma' apgwa'lugwig glapis na gepme'g na'gwegl iga'qt'tal ta'n tujiw Gjinisgam ilsumata. ⁷ Migwite'lmuloq ta'n telalsultipnig na mimajuinu'g tlelawaltipnig Satm aq Gamola aq igtigl gjigann gmetug. Na pata'taqatipnig aq sespo'taqatipnig. E'pijig sespe'wa'tipni igtigi e'piliji aq ji'nmug sespe'wa'tipni igtigi ji'nmu. Ta'n goqwei Gjinisgam tela'lapni na musga'toq ta'n tla'latal ta'n getu wenn wijei goqwe'l tela'tegelit. Ms't wen ta'n tela'teget st'ge' negla mimajuinu'g ilsumut pija'lan ta'n mo naqa'suenug pugtew.

⁸ Na nujiegsugina'mua'tijig tela'taqatijig st'ge' ta'n pewituti'tij. Sespo'taqatijig aq mo ignmua'tigul Gjinisgam assungunew. Pisuite'lma'tiji na mimajuinu' ta'n Gjinisgam gesite'lm'ji. ⁹ Ta'n tujiw Mowiso'q nepgaq na tujiw gjiansale'wit ta'n teluisit Mise'l mo elsumuagupnn na Gjinn'tu'l ge's etl gi'gaja'ti'titeg ta'n wen msnatal Mowisal. Mo tepite'tmugup ilsuman Mn'tu'l gatu awna telimapnn, "Gisiteget ilsumultew." ¹⁰ Gatu na nujiegsugina'mua'tijig pisuite'tmi'tij ta'n getu goqwei mo nestasulti'gw. Na telita'sultijig st'ge' wi'sisg muta tela'taqatijig ms't st'ge' ta'n tel puatmi'tij. Ge's telo'lti'tij na tujiw ma'muni pata'taqatijig. Na me' enniaq gaq seioqwia'titaq aq nepmu'titaq. ¹¹ Ma'muni mtue'tew ugjit negmow. Wijei gis pata'taqatijig st'ge' ta'n Ge'no'q pata'tegeh aq ma'muni puatmi'tij suliewei st'ge' Pe'lamo'q tel puatg'p. Na pata'taqatijig ugjit apangituewei st'ge' Pe'lamo'q tela'tegeh. Mo pewala'tigul Gjinisgam ilgwenmanew st'ge' Golao'q teli alua'lapnn Gjinisgam. Na tel'gne'g'p Gjinisgam gisa'lapnn Golaal npmn. Na wijei tla'laten ugjit wegla egsugina'mua'tijig. ¹² Ta'n tujiw mawatalultioq a'sutuo'guomg, na egsugina'mua'tijig peita'jig aq mo goqwei gelu'lg tela'taqati'gw gatu awna gisa'tu'tij ansala'sn aq gisa'lugsioq ntaqo'ltinew. Wesam mijjultijig aq pas'g apoqonmatultijig. Mo apoqonmua'tigul wenn muta negmow pa wijei aq alug ta'n mo wejianug gigpesan. Mo goqwei ignmua'tigul wenn

muta na pa wije aq miti's ta'n mo minigw toqwa'q. Mo geggunmi'ti'gw iapjiwewei mima-
juaqan muta negmow pa wije aq miti'sg ta'n gewta'sijig muta mo minijgul. ¹³ Pegisitu'tij
winsuaqan ta'n getu tami el'ta'tij. Ta'n goqwei tela'taqatijig pa wije aq tgu'g ta'n tel
na'taqamto'gu'titl pisew aq mjegei sitmug. Mo gis elita'sualuoq na egisu gina'mua'tijig ugjit
me' goqwei st'ge' mo elita'sualuoq gloqowej ta'n elsing. Pija'lutaq laplusang aq iapjiw
i'mu'titaq oqonitpa'qigtug. Ma' iga'lam't glapis na na'gweg iga'q ta'n tujiw Gjinisgam
ilsumata.

¹⁴ Migwite'lmug na ji'nmaq ta'n teluisipnaq Inaq. Na wetapegsipnaq Ataal gatu Atao'q
gi's sa'q wigipnaq ge's mu Inaqo'q ugs'tqamuigweg. Inaqo'q gi's sa'q wigipnaq ge's mu
wigulti'gw aq wesgumapni na egugina'mua'tijig. Teluepnaq, "Gisiteget pgisintew maw
pugwenniji ugtansale'witeng. ¹⁵ Na tujiw ilsumatal ms't wenn. Gisa'lata lue'winu'
ulmajo'ltinew. Ilsumata ugjit ta'n teli pata'taqatipnig aq ta'n tel winsmu'tipnig. Ilsumata
ugjit te's'gl winjigl goqwe'l teluepnaq ta'n tujiw wesguma'titeg igtigi aq Gjinisgaml."

¹⁶ Wegla nujiegugina'mua'tijig wininultijig aq pilsima'tiji igtigi. Newtite'lsultijig aq
gesigaw ginuatmi'tij ta'n goqwei gis tela'taqatijig. Ginuala'tiji igtigi muta pewala'tiji
tla'taqatinew ta'n pewatmi'tij.

Migwite'tmug ta'n Se'sus unaqapemg tel gegina'mugsigupnig

¹⁷ Nitaptut, Gjisaqamaw teluisit Se'sus Westawulg telimapni ugapostale'witeng
ta'n goqwei tlatew. Amuj migwite'tmoq ta'n Se'sus unaqapemg telimugsioqopnig.
¹⁸ Telimugsioqop, "Wejgu'aqal na'gwegl ta'n tujiw mimajuinu'g maligma'tital Gjinisgaml
aq maligma'tiji igtigi. Pas'g 'gtu tla'taqatitaq ta'n goqwe'l pata'taqann aq winjigl." ¹⁹ Na
egugina'mua'tijig gisa'la'tiji mimajuinu' amsalimanew aq nigtua'lanew a'sutuo'guomg.
Na pas'g tela'taqatijig ta'n goqwei tel puatmi'tij muta na Wejuli Nisgaml mo wijitgweiagwi.

Apoqonmu igtig lien na gelu'lg awti

²⁰ Nitaptut, iapjiw apoqonmatultigw majulgwalanew Gjinisgam aq siawi gtlams'tmug.
Ignmug Wejuli Nisgam ilgwenmugsinew ta'n tujiw a'sutma'tioq. ²¹ Ta'n tujiw tam pas'g
goqwei tela'taqatioq apjiw migwite'tmug ta'n Gjinisgam teli gsalugsioq. Apji lita'sualug
Gjisaqamaw teluisit Se'sus Westawulg muta ewlite'lmugsi'gw aq ignmugsi'gw iapjiwewei
mimajuaqan.

²² Ewlite'lmug aq ula'lug mimajuinu'g ta'n megtua'titl Gjinisgaml. ²³ Naqa'lug igtigig ta'n
pemita'jig Mn'tua'gig. Apoqonmug majulgwatmnew na gelu'lg agnutmaqan. Ewlite'lmug
igtigig ta'n wini angita'sultijig aq getu' winsultijig. Apoqonmug pun pata'taqatinew, gatu
ango'tmug mu tela'taqatiwoq st'ge' negmow. Awna massgeltmug ms't pata'taqan.

Emtoqwalanej Gjinisgam

²⁴ Me'gite'Imanej Gjinisgam muta pas'g negm gisa'lugsi'gw iapjiw majulgwalanenu
aq gis naqa'lugsi'gw pata'taqatinenu iapjiw. Pas'g gis la'lugsi'gw wa'so'q ta'n ms't
te'si'gw ma'muni ulgwijultitesnu. ²⁵ Nige' emtoqwalanej Gjinisgam muta negm na Nuji-
ugs'tawi'wet. Emtoqwalanej muta 'Gjisaqamaw Se'sus gisi ugs'tawugsi'gw. Emtoqwalanej
muta pajiji gepme'g, pajiji mawignat, gegung ms't ml'gigno'ti aq gisi assumaji ms't
mimajuinu'. Na gis tele'g'p ge's mu ugs'tqamu gisitoqop, wije tele'g nige' aq iapjiw siaw
tle'tew. Na tliaj.

Ugtejgewe'l ta'n goqwe'l me' enmiaq tliatal Gegnugwataqan ugjit ula wi'gatign

Sa'n eig'p na mnigu teluisig Patmos ta'n tujiw Se'susal telimt'pnn pugwelgl goqwe'l aq musga'tapn pugwelgl goqwe'l. Sa'n ewi'g'g'p ta'n goqwe'l nutg'pnn aq ta'n goqwe'l nemitoqopnn. Ta'n goqwei Se'sus teluet na tliatew st'ge' ta'n ewi'gas'g ula wi'gatignigtug.

Sa'n ewi'g'g'p ta'n tujiw wegla getlams'tasultilipni gitnme'uteg muta getlams'tasultipnn Se'suseg. Ta'sijig we'gaw ne'po'tipnig muta majulgwalapnn Se'susal.

Sa'n telimapni ta'n te's'g goqwei winjig gaq seioqwa'sgt'tew aq ta'n te's'g goqwei ul-majo'qon naqas'gt'tew. Na pile'tew wa'so'q aq pile'tew ugs'tqamu. Ma' wen npmug na'te'l gisna ma' gsnugwagw. Getlams'tmewinu'g gis lita'sultijig wegla glusuaqann aq gisipugutmnew ta'n tujiw gitnme'uteg.

Mimajuinu'g mo wel'te'tmi'ti'gw ugjit ta'n teluegl wegla goqwe'l Sa'n nemitoqopnn aq nutg'pnn gatu wel'te'tmi'tij na Nisgam pemgopit ugtelege'wa'gim wa'so'q aq wissuigne-mata ta'ni getantaqatilipni we'gaw Gjinn'tu. Nisgam ignmuata ugmimajuinumg pisg-wita'new pilei wa'so'q aq pilei ugs'tqamu ta'n tujiw gaq wissuignemaj na getant'pni.

Mutt jipasiw ta'n tujiw gitmn wegla metue'gl goqwe'l ta'n tliatal ugs'tqamug. Awna lita'sual Se'sus aq lita'suate'n ta'n goqwei ujil teplumsip ignmuan ta'n getlams'tasilitl negmeg.

Ta'n goqwei ewi'gas'g ula wi'gatignigtug

Sa'n telimugsi'gw ta'n weji wi'g'g'p ula wi'gatign (1.1-3)

Ewi'g'g' ta'n Nisgam aq uggwisl Se'susal na maw mujgajewe'gig (1.4-8)

Sa'n nemiatl Se'susal ge's gaqamilitl gigjiw llaigneg te's'gl wasoqonmaqanatul (1.9-20)

Sa'n ewi'g'g' toqwaqij] agnutmaqan ugjit te's newte' a'sutuo'guom ta'n eteg E'siaewa'gig (2.1-3.22)

Nisgam ta'n teli emtoqwaluj wa'so'q (4.1-11)

Na wi'gatign aq Nisgam ugjiijgluewji'jml (5.1-6.17)

Nisgam ugmimajuinumg gegnugwatasultiliji ugtugwejanuaq (7.1-8)

Ta'nig emtoqwala'titl Nisgaml wa'so'q (7.9-17)

Lluigneg te's'gl pipugwaqann (8.1-11.19)

Na e'pit ta'n getu' un'janitew aq jipijgam (12.1-18)

Na tapusijig wi'sisg (13.1-18)

Nisgam ugjiijgluewji'jml aq ta'ni majulgwalgwi'titl (14.1-5)

Nesisijig ansale'wijig gelusultijig (14.6-13)

Ta'n Nisgam tla'lata lue'winu' (14.14-20)

Sa'n nemiaji llaigneg te'siliji ansale'wiliji aq nemitoq qospem teliangamgug tlamglen (15.1-8)

Lluigneg te'sijig wowg (16.1-21)

Na mesgi'g gjigan teluisig Papilan gaq seioqwa'tas'g (17.1-19.4)

Nisgam ugjiijgluewji'jml malie'wilitl (19.5-10)

Negm ta'n teluisit Nisgam Uggulusuaqannml pemi'puluelitl wape'litl te'sipowl (19.11-21)

Sa'n wesgutg pituipnnaqnipunqeg (20.1-6)

Gjinn'tu wissuignemut (20.7-11)

Ta'n tujiw Nisgam ilsumaj mimajuinu' ugs'tqamug (20.12-15)

Na pilei wa'so'q aq pilei ugs'tqamu (21.1-8)

Na pilei gjigan ta'n teluisig Selusalem (21.9-22.5)

Ta'n tujiw Se'sus pgsintew (22.6-21)

Ta'n goqwei Se'sus teluet tliatew ewi'gas'g ula wi'gatignigtug

¹ Se'sus Westawulg teluep aq musga'toqopnn ta'n goqwe'l me' tel'gne'g tliatal aq Sa'n ewi'g'gl ula wi'gatignigtug. Gjinnisgam pewalaji mimajuinu' ta'n elugowgwi'titl gi'tu'tinew wegla goqwe'l glaman ms't musga'tuapnn Se'susal. Na tujiw Se'sus wej petgimatl ug-tansale'witeml ugjit tliaman Sa'nal aq musga'tuan wegla goqwe'l. ² Sa'n ewi'g'g'p ms't goqwei nemitoqopnn aq ta'n goqwe'l telimut'p. Ula na Gjinnisgam ugtwi'gatign aq ta'n goqwe'l Se'sus Westawulg musga'tuapnn. ³ Ta'n wen egitg aq tela'teget ta'n goqwei ewi'gas'g ula wi'gatignigtug na ulgwija'sitew aq ulapettew. Ta'n wen jigs'tg aq majulgwatg ta'n goqwei ewi'gas'g ula wi'gatignigtug ulgwija'sitew aq ulapettew muta na na'gwegp pem tepawa'sgl ta'n tujiw wegla ta'n goqwe'l ewi'gas'gl tliatal.

*Sa'n pewalaji witapa emtoqwalanew Gjinisgaml
aq Gjinisgam uggwisl*

⁴ Ni'n na Sa'n. Ula wi'gatign ewi'gmuloq gilew ta'n tego'tmu'tioqol na lluindeg te's'gl a'sutuo'guoml ta'n etegl E'siaewa'gi.

Etamg Gjinisgam ul'te'lmugsinew jel tlia mo te'p'mu'tiwoq aq ignmugsinew wantaqo'ti 'ggamlamunuaq. Gjinisgam na ta'n iapji mimajit wa'so'q, gis mimajip ge's mu ugs'tqamu gisita's'gtugweg aq apaja'sitew ugs'tqamug. Elg etamgig na lluindeg te'sisgegsijig wa'so'qewei mijiaqamiig ta'n eimu'tijig ta'n Gjinisgaml pemgopili, na wijei ignmugsinew. ⁵ Elg etamg Se'sus Westawulg wijei ignmugsinew. Na iapjiw teluet aq tela'teget ta'n goqwei teliaqewei. Amgwesewa'j ta'n Gjinisgam minua'lapnn mimajin iapjiw. Mestai assuteget ta'n te'siliji niganpugultiliji ugs'tqamug. Gesalugsi'gw aq ta'n tujiw etli np'geg gujjieweigtug, gisa'toqop gtlee'utiminal apigsigta's'gtm. ⁶ Ignmugsi'gw assusultinenu st'ge' elege'wijig aq lugowanenu st'ge' patlia'sg ugjit Gjinisgam na ujlj. Nige' emtoqwalanej Se'sus muta pajiji gepme'g aq iapjiw ignmuanej assumugsinenu. Na tliaj.

⁷ Jigs'tuigw, pgsintew alugwigug aq ms't wen ugs'tqamug nmiatal. We'gaw ta'nig gisa'la'tipnn ulmaje'n gujjieweigtug na nmiata. Mimajuinu'g ta'n piltuapegsultijig ugs'tqamug ms'go'l'titaq aq atgitemultitaq. Na ula tliatew ta'n tujiw apaja'sitew. Na tliaj.

⁸ Gisiteget na Gjinisgam aq teluet, "Amgwesewa'juiap aq ugtejgewa'juites. Iapji mimaji, eimap ge's mu goqwei eigtnugweg aq ap apaja'sia's ugs'tqamug. Ni'n na Gjinisgam ta'n mawignai."

Sa'n nemiatl Se'susal

⁹ Ni'n na Sa'n. Getlams'tasi st'ge' gilew. Na mimajuinu'g emegweiugsi'gw muta ignmugg Gjinisgam ilgwenugsinenu aq ugs'tawugsinenu gatu me' majulgalwalg Gjinisgam aq siaw lugowug jel tlia alt mimajuinu'g emegweiugsi'gw. Gatu Se'sus ignmugsi'gw gisipugutmnenu. Ni'n eim na mnigu ta'n teluisig Patmos. Na'te'l iga'lim'p muta agnutmap Gjinisgam ugtwi'gatign aq wesgum'p Se'sus. ¹⁰ Newt aqantie'umg, na Wejuli Nisgam gisa'lit nutuan nat wen ta'n gelusit ugtej ta'n ni'n gaqami. Teltoqsit st'ge' mesgi'g pipugwaqan. ¹¹ Ula teluet, "Ta'n te's'g goqwei nemitun wi'ge'n wi'gatignigtug aq ula wi'gatign lgitmu na lluindeg te's'gl a'sutuo'guoml ta'n etegl na gjigann teluisultigl Epesus, Smalna, Pelgamum, Taiataila, Sal'tis, Pilatelpia aq Leiotisia."

¹² Ta'n tujiw apsgulapa'si ugjit gji'jian ta'n wen gelulit na nemituan lluindeg te's'gl wasoqonmaqan ta'n wasoqwegl g'p'taq lluindeg te's'gl wasoqonmaqanatgul. Wasoqonmaqanatgul wejitas'gl wisaw suliewei. ¹³ Nemi'g nat wen teliangamgusit st'ge' Mimajuinu'ualsip. Gijjiw gaqami na wasoqonmaqanatgul. Nasguatl pitu'gunn ta'n we'gwalat uggwatg. Nasguatl maqisqanqa'silitl ugtispisunml ta'n wejitasilitl wisaw suliewei. ¹⁴ Usapun teli wape'g st'ge' wastew gisna jiggluewjuapi. Ugpugugul telategl st'ge' sisuei. ¹⁵ Uggwatl telategl st'ge' gelu'g wisawo'q ta'n gisi wasoqota's'g. Ta'n tujiw gelusij teltoqsit st'ge' mesgi'g gapsgw. ¹⁶ Lluindeg te'siliji gloqowejg gennaji ugpitn inaqanei aq ugtung tewasgmi'litl espo'qwasilitl etuiw gi'g. Ugsisgw teli gsateg st'ge' na'gu'set ta'n mawi gsaset. ¹⁷ Ta'n tujiw nemi'g mesqanatesin maqamigeg pa wijei aq wen nepp. Toqo e'w'g ugpitn inaqanei aq sama'lit ntlmaqaneg. Teluet, "Mut jipaqa'siw. Ni'n na eimap ge's mu goqwei eigtnugweg aq me' i'ttes ta'n tujiw ms't goqwei gaqiaq. ¹⁸ Ni'n na nepmap gatu nige' ap mimaji aq mimajia's iapjiw. Ml'gigno'ti geggunn aq gis gisa'la's 'npuinu'g ap mimajultinew gisna siaw i'mu'tinew ta'n 'npuinu'g eimu'tijig. ¹⁹ Wi'ge'n ta'n goqwe'l nemitun, ta'n goqwe'l eigl aq ta'n goqwe'l tiatal. ²⁰ Angam na lluindeg te's'ijig gloqowejg ta'n eimu'tijig npitn inaqanei aq maw na lluindeg te's'gl wasoqonmaqanatgul. Na gloqowejg telgita'sijig st'ge' na lluindeg te's'ijig ansale'wijig ta'n angweiwa'tiji ms't mimajuinu' tego'tmu'tilij lluindeg te's'gl a'sutuo'guoml. Na wasoqonmaqanatgul telgita's'gl st'ge' lluindeg te's'gl a'sutuo'guoml."

2

Agnutmaqan ugjit mimajuinu'g tego'tmu'tijig Epesuseg

¹ Na tujiw telimit, "Wi'gmu ansale'wit ta'n angweiwaji mimajuinu' tego'tmu'tiliji na a'sutuo'guom ta'n eteg Epesuseg. Tlim tlimanew mimajuinu' ta'n angweiwaji ula agnutmaqan,

" Ni'n na ta'n genn'gig lluindeg te's'ijig gloqowejg inaqanei npitn. Gaqami ta'n lluindeg te's'gl wasoqonmaqanatgul etegl. ² Geju'loq ms't goqwei gis tla'taqatioqop. Geju'loq ta'n teli atignita'ioq aq ta'n tel siaw lugowioq jel tlia emegweiugsi'g. Geitu mo gesatmuoq ta'n goqwe'l elue'ultijig tela'taqati'til aq ta'n goqwei telua'ti'tij. Ta'n tujiw alt mimajuinu'g tel'te'tmi'tij na Se'sus ugapostale'witemg, gejioqig egsua'tijig muta wesgijiangamgusultijig. Gis angamoqig aq geituoq ta'n goqwei gis luejig mo wijei aq ta'n goqwei gis tla'taqatijig.

³ Siaw majulgwalog Gjinisgam je tlia gitnma'tioq aq mimajuinu'g emegweigungsioq ta'n tujiw elugowioq ni'n. ⁴ Gatu mo wel'te'tmuluoq ta'n teli gsaliog nige' muta mo teli gsaliwoq nige' st'ge' ta'n tujiw amgweseweieg nenuioq. ⁵ Na migwite'tmug ta'n teli gsaliogop amgweseweieg. Amujpa gawasgita'sultioq, jiglita'ioq lue'utigtug aq tela'taqatioq st'ge' ta'n tujiw poqji gtlams'tmu'tioq. Pa na mo tela'taqatiwoq na pgsintes ta'n eimu'tioq aq apaji ugsua'tultoqs'p na wasoqonmaqanatgw ta'n geggunmoq. ⁶ Gatu wel'te'lmuloq ta'n tujiw masgeltmoq pata'taqann ta'n Niggole'tanewa'jg tela'taqati'tij muta ni'n alt masgeltman.

⁷ "Ango'tmug aq jigs'tmug ta'n goqwei Wejuli Nisgam telimaji na mimajuinu' ta'n tego'tmu'tilij. Ta'n te'sit wen wissuigno'teget lue'utigtug na ignmua's mgnmn aq malqotmn na wa'so'qewe'l minijgl. Ula minijgl nastegl na miti'sg ta'n nigwejig wa'so'q. Ta'n getu wen gis malqottal na apjiw mimajitew.' "

Agnutmaqan ugjit mimajuinu'g tego'tmu'tijig Smalnaeg

⁸ Na tujiw telimit, "Wi'gmu ansale'wit ta'n angweiwaji mimajuinu' tego'tmu'tilij na a'sutuo'guom ta'n eteg Smalnaeg. Tlim tlimanew ula agnutmaqan na mimajuinu' ta'n angweiwaji,

" 'Ni'n eimap ge's mu goqwei eigtnugweg aq me' i'ttes ta'n tujiw ms't goqwei gaqiaq. Nepmap gatu nige' apajipei. ⁹ Geju'loq gitnma'tioq aq ewlittioq, gatu milesultioq muta ta'n goqwe'l ignmuloqop wejiaqal Nisgameg. Geitu ta'sijig mimajuinu'g ewlimugsioqig. Epi glusuaqanmi'tij Lesui'peweiei. Tel'te'tmi'tij majulgwalanew Gjinisgaml gatu awna majulgwala'til Gjinn'tu'l. ¹⁰ Mut jipaqita'new je tlia apugjig welmajeigungsioqs'p. Na Gjinn'tu gisa'lultew ta'sioq laplusang pija'lugsitogs'p. Wejeigungsioqs'p glaman gisi gji'tutew gilew giasgiw majulgwalinew. Amasgipnngusitogs'p metlasuguna'q. Mut punia'tinew ta'n teli gtlams'tasultioq ni'neg aq ne'gaw majulgwalinew je tlia ne'po'qsiog muta ignmultoqs'p pilei mimajuqaan.

¹¹ "Ango'tmug aq jigs'tmug ta'n goqwei Wejuli Nisgam telimaji na mimajuinu' ta'n tego'tmu'tilij. Ta'n te'sit wen wissuigno'teget lue'utigtug ma'minui npmug muta ma' liegw Mn'tua'gig.' "

Agnutmaqan ugjit mimajuinu'g tego'tmu'tijig Pelgamumeg

¹² Na tujiw telimit, "Wi'gmu ansale'wit ta'n angweiwaji mimajuinu' tego'tmu'tilij Pelgamumeg. Tlim tlimanew ula agnutmaqan na mimajuinu' ta'n angweiwaji,

" 'Ni'n na negm ta'n geggung espo'qwasit ta'n etuiw gi'g. ¹³ Geju'loq wigultioq ta'n Gjinn'tu etli assusij. Me' melgi gtlams'tasultioq ni'neg aq me' elita'sualioq jel tlia na ji'nmaq teluisitaq Antipas etl ne'po'teg ta'n Gjinn'tu etli assusij muta mu mimugwaw'tugup ta'n teli gtlams'tg. ¹⁴ Gatu nat goqwe'l mu wel'te'tmuluoq muta na'te'l alt mimajuinu'g tela'taqatijig ta'n Pe'lamo'q gegina'muep. Gi's sa'q Pe'lamo'q telimapnn Pe'laqal ta'n goqwei tl gisa'lapni Lesui'pewaqi' pata'taqatinew. Telimapnn Pe'laqal gina'muanew Lesui'pewaqi' sespo'taqatijiji aq malqotmli'tij na wius ta'n igtigig mimajuinu'g gis ignmua'tiji 'nnuoqta'wg. ¹⁵ Ta'sioq mawo'ltioq maw na mimajuinu'g ta'n majulgwatmi'tij ta'n goqwe'l Niggole'tanewa'jg gegina'mua'ti'tij. ¹⁶ Amujpa apajite'lmug. Pa na ma' gawasgita'woq aq ma' jiglita'woq lue'utigtug, apugjig jugu'a's aq wissuignema's ta'sijig ta'n siaw pata'taqatijig. E'wates na espo'qwasit ta'n tewasga'sit ntung.

¹⁷ "Ango'tmug aq jigs'tmug ta'n goqwei Wejuli Nisgam telimaji na mimajuinu' ta'n tego'tmu'tilij. Ta'n te'sit wen wissuigno'tg lue'utigtug na sma's wa'so'qewe'i mijipjewe'i. Ula mijipjewe'i teluisig manna aq mingwa'tas'g. Ta'n te'sit wen wissuigno'teget lue'utigtug elg ignmua's wape'g gun'tew ta'n ewi'gas'g pilei wisun. Mo wen geitug ula wisun pas'g negm ta'n geggung na gun'tew.' "

Agnutmaqan ugjit mimajuinu'g tego'tmu'tijig Taiatailaeg

¹⁸ Na tujiw telimit, "Wi'gmu ansale'wit ta'n angweiwaji mimajuinu' tego'tmu'tilij Taiatailaeg. Tlim tlimanew ula agnutmaqan na mimajuinu'g ta'n angweiwaji,

" 'Ni'n na Gjinisgam unggwisl. 'Npugugul telategl st'ge' sisuei aq 'ngatl telategl st'ge' poq-taqiaq wisawo'q ta'n gisi wasoqwetas'g. ¹⁹ Geju'loq ta'n tel lugutioq. Na gesaliog aq gesalioqig igtigig. Elita'sultioq ni'neg, apoqonmatultioq aq siaw majulgwatmoq Gjinisgam je tlia gitnma'tioq. Me' pugwelgl ta'n goqwe'l gisa'tuoqol ugjit ni'n nige' je mu ta'n tujiw poqji gtlams'tmoq. ²⁰ Gatu mu wel'te'tmuluoq ta's'gl goqwe'l tel lugutioqol. Ignmuoq Jesepel siaw gina'muen ta'n goqwei getlams'tasij. Ula e'pit telui'tusit na niganigjitegewinu'sgw gatu elue'wa'laji mimajuinu'. Gina'muaji mimajuinu' pata'taqatinew. Gisa'laji sespo'taqatinew aq malqotmnnew na wius ta'n mimajuinu'g e'wmi'tip ta'n tujiw emtoqwala'tiji 'nnuoqta'wg. ²¹ Weli pgiji ignmaq ugjit gawasgita'sin aq jigla'sin lue'utigtug gatu lpa mo getu' pun sespo'tegegw. ²² Na e'pit gisa'la's gsnugwan. Pa na ta'n wen siaw sespo'tegess ta'n na e'pilitl egina'muelitl, na gisa'la's ma'muniw ulmaje'nin. Ula tla'tega's muta mu gawasgita'sulti'gaw

aq mu e jiglita'gw lue'utigtug maw na e'pilitl. ²³ Ta'nig majulgwala'titl na e'pilitl 'npu'tita. Ta'nig tego'tmu'tijig gijtaaq na ni'n geitaqig mimajuinu' ugtangita'suaqanmual aq ta'n telgwigl uggamlamunual. Te's wen tli ugtapetew st'ge' ta'n tel pata'tegeh.

²⁴ "Gatu na esgwia'tioq tleiauwultioq Taiatailla mo majulgwatmuoq ta'n goqwei Jesepel gegina'muej. Mo igtig goqwei pipanimuluoq tla'taqatinew muta mo jigs'tmuoq ta'n alt mimajuinu'g telu'tmi'titl Gjinn'tu lue'uti'l. ²⁵ Siaw ml'gi majulgwatmug na gina'masuti ta'n gi's gina'mugsioq, glapis 'pgisinan. ²⁶ Ta'n te'sit wen wissuigno'teget lue'utigtug aq siaw lugowi'tij ni'n glapis 'npu'ti'tij, na iga'la's niganpugutuanew gaqaisg mimajuinu' tleiauwultiliji pilue'l umutgiwal. ²⁷ Tel ignmuates assumanew igtigi mimajuinu' st'ge' ta'n nujj teli ignmuip assumanew mimajuinu'g. Lpa tli wissuignemata igtigi wije aq ji'nm ta'n gegung gasawo'qewei pugumaqan aq pastesguaji t'pgwane'g wowg. ²⁸ Ignmua's gloqowejl ta'n nemu't'ge's na'gu'set segewa'j.

²⁹ "Ango'tmug aq jigs'tmug ta'n goqwei Wejuli Nisgam telimaji na mimajuinu' ta'n tego'tmu'tilij.' "

3

Agnutmaqan ugjit mimajuinu'g ta'n tego'tmu'tijig Sal'tiseg

¹ Ap telimit, "Wi'gmu ansale'wit ta'n angweiwaji mimajuinu' tego'tmu'tilij na gjigan teluisig Sal'tis. Tlim tlimanew ula agnutmaqan na mimajuinu'g ta'n angweiwaji,

" 'Ni'n na negm ta'n assumaji na llaigneg te'siliji wa'so'qewei sg'te'gmujig aq gennaji llaigneg te'siliji gloqowejg npitng. Geju'loq ta'n tel lugutioq. Mimajuinu'g tel'te'lmugsioq wel majulgwaloq Gjnisgam gatu geitu mo majulgwaloq muta mo gejiawoq. ² Amujpa ango'tmug ta'n goqwei tla'taqatioq aq melgigna'tuoqol gijga'j' goqwei ta'n tel lugo'woq Gjnisgam. Pa na ma' tela'taqatiwoq na apugjig ma' goqwei tela'taqatiwoq ugjit Gjnisgam. Geitu ta'n tel lugo'woq Gjnisgam na mo tela'taqatiwoq st'ge' ta'n tel puatg. ³ Migwite'tmug ta'n gegina'mugsioqop aq ta'n goqwei nutmoqop aq tetapu majulgwatmug. Gawas-gita'sultigw aq jiglita'gw lue'utigtug. Pa na mu ango'tmuoq ta'n goqwei tla'taqatioq, na tl jaqali pgisintes ta'n eimu'tioq. Lpa ma' gji'tuoq ta'n tujiw pgisintes pa wije aq mo geituoq ta'n tujiw gmutnes pgisintew giguaq. ⁴ Tegle'jioq ta'n eimu'tioq Sal'tis tetapua'taqatioq ta'n goqwei Gjnisgam tel puatg. Gilew ta'n tela'taqatioq st'ge' ta'n tel pualuloq, ignmultoqs'p wije'winew aq wape'gno'tinew muta gtlue'utiwal gis apigsigta's'gl. ⁵ Na mimajuinu'g ta'n Gjnisgam westawiata ugwisunmual tel wi'gasultijig wi'gatignigtug ta'n Gjnisgam gegung wa'so'q. Ta'n te'sit wen wissuigno'teget lue'utigtug wapigno'tlaten aq ugwisunmual ma' gasa'tuagul na wi'gatignigtug. Nuju aq ansale'wijig tlima's wegla mimajuinu'g na nnaqapemg.

⁶ "Ango'tmug aq jigs'tmug ta'n Wejuli Nisgam telimaji na mimajuinu'g ta'n tego'tmu'tiliji.' "

Agnutmaqan ugjit mimajuinu'g ta'n tego'tmu'tijig Pilatelpiaeg

⁷ Ap telimit, "Wi'gmu ansale'wit ta'n angweiwaji mimajuinu' tego'tmu'tilij Pilatelpiaeg aq tlim tlimanew ula agnutmaqan.

" 'Ni'n na negm ta'n sape'wit aq iapiw tela'tegei ta'n teli tplumsi. Mestai assusi ta'n te's'g goqwei teplumut'pnaq na elege'witaq Ta'pito'q. Ta'n tujiw ga'qan pana'toq, ma' wen gisi ilita'tugw, aq ta'n tujiw ga'qan ilita'toq, ma' wen gisi pana'tugw. ⁸ Geitu ms't goqwei gis tla'taqatioq. Jigs'tuigw. Gisi ignmuloq lugwewinew aq mo wen eimug ta'n tepignat ugjit naqa'lugsinew. Geitu menaqana'tioq gatu apjiw tela'taqatioq ta'n goqwei gis gina'muei aq mu petqwasultiwoq gilew na nnaqapemg. ⁹ Jigs'tuigw! Negla mimajuinu'g epi glusuaqanmi'tij Lesui'peweiei gatu majulgwala'titl Gjinn'tu'l. Na gisa'la's nutgul'pa'sultinew ta'n tami emtoqwalioq. Na tujiw gji'jitutaq ta'n teli gsaluloq. ¹⁰ Siawi gtlams'tmoq ta'n gis gina'muloq jel tlia gitnma'tioq. Ta'n tujiw pajiji mtue'tew iga'qt'tew ugjit ugje'wan ms't wen ugs'tqamug na tujiw angweiwat'p. ¹¹ Me' tel'gne'g pgisintes. Siawi ml'gigtams'tuigw aq siaw tla'taqatigw ta'n ne'gaw tel lugutioq glaman ma' wen gisi ugsua'tugsiwoq ta'n Gjnisgam gisi tplumugsioq. ¹² Ta'n te'sit wen wissuigno'teget lue'utigtug na gisa'la's gepme'n aq qamin gia'sutuo'guom wa'so'q. Iapiw wijitgweiwatal Gjnisgam st'ge' na gun'tewewei geligaqan ta'n apjiw eteg' gia'sutuo'guom wa'so'q. Wi'gates ugtugwejang Gjnisgam ugwisunm aq na wisun ta'n teluisig Nisgamewiji gjigan wa'so'q. Ula gjigan na pile'g Selusalem ta'n Gjnisgam nisa'tutew ugs'tqamug. Elg wi'gates pile'g 'ntwisunm ugtugwejang.

¹³ "Ango'tmug aq jigs'tmug ta'n Wejuli Nisgam telimaji na mimajuinu' ta'n tego'tmu'tiliji.' "

Agnutmaqaan ugjit mimajuinu'g ta'n tego'tmi'tij Leiotosiaeg

¹⁴ Ap telimit, "Wi'gmu ansale'wit ta'n angweiwaji mimajuinu' tego'tmi'tilij Leiotosiaeg, aq tlim tlimanew ula agnutmaqaan,

"Ni'n na negm ta'n teluisit, Tliaj. Iapjiw tela'tegei ta'n goqwei teli tplumsi aq iapjiw teluei ta'n goqwei teliaqewei. Ms't goqwei ta'n Gjinisgam assutg na gisituap. ¹⁵ Geitu ms't goqwei gis tla'taqatiaoq. Mo piami gsatmuoq tla'taqatinew ta'n Gjinisgam tel puatg gatuei elg mo getu' awan'ta'suatmuoq. Gesatm menaqa tla'taqatinew ta'n Gjinisgam tel puatg ge'sgmnaq awan'ta'suatmuoq. ¹⁶ Puna'lultoqs'p muta tel malite'tmoq ta'n Gjinisgam tel puatg. Alua'lultoqs'p pa wijei aq nat wen tewlusgatg nunmip'teg p'tewei. ¹⁷ Telueioq, "Milesultieg, pugwelgl ta'n goqwe'l assutmeg, mo goqwei nuta'ma'tiweg." Melujjoqo mo geituq ta'n teli ewle'jul'tioq aq mu milesultiwoq. Gilew pa na wijei aq na mimajuinu ta'n nepapigwa't aq emisqe'g. ¹⁸ Na tujiw nestuimuloq. Pipanimi aq ignmultoqs'p wisaw suliewei ta'n mujgajewei glaman milesultitoqs'p. Pipanimi aq ignmultoqs'p wape'gl aligal glaman ul gnesultitoqs'p aq na tujiw mo ewpulsultiwoq. Pipanimi aq ignmultoqs'p ta's'g 'mpisun ugjit gpugugual glaman uli nmitaqatitoqs'p. ¹⁹ Mimajuinu'g ta'n gesalgig tlima's ta'n tujiw pata'taqati'tij aq ugtapula's muta pewalgig ms't goqwei tetapua'taqatinew. Gisite'tmug apjiw tetapua'taqatinew aq pun pata'taqatigw. ²⁰ Jigs'tuigw, apugijg apaja'sia's. Ga'qanigtug qamites aq metete'ga's. Pa na wen nutuij aq pana'tuij na ga'qan na pishwa'tes. Na tujiw tqoqpa'titesnen aq toqwataltesnen. ²¹ Ta'n te'sit wen wissuigno'teget lue'utigtug na ignmua's witpituin ta'n pemgopi. Ni'n gis wissuignem'g'p Gjimm'tu aq nige' toqpieg nuji ta'n pemgopit elege'witewei mutputi.

²² "Ango'tmug aq jigs'tmug ta'n goqwei Wejuli Nisgam telimaji na mimajuinu' ta'n etli tgo'tmu'tiliji."

4*Gjinisgam emtoqwalut wa'so'q*

¹ Na tujiw toqjuapa'si aq nemitu ga'qan panteteg wa'so'q. Nutmaq nat wen ta'n ugsitun pa wijei aq mesg'ig pipugwaqaan. Teluet, "So'qwia aq musga'tultes ta'n goqwei tliatiew."

² Na smtug Wejuli Nisgam ilgwenit aq ela'lit wa'so'q. Na'te'l gisa'lit nmitun elege'wit ugt'pun aq nat wen pemgopit na'te'l. ³ Tel wasoqwamugsit pa wijei aq mewo'tigl gun'tal ta'n teluisigl jasl aq ganilian. Walqwan ta'n gesi'paqtateg st'ge' na gun'tew ta'n teluisig emelalt gigo'toqtateg na elege'wit ugt'pung. ⁴ Gigo'tqopugultigl na elege'witewei ugt'pung na tapuisga'qal je ne'w igtigl elege'witewei ugt'punn. Tapuisgegsijig jel ne'w gisigu mawagnutmewinu'g pemgopultijig na mutputi'l. Wape'gno'tijig aq elege'witewei'l a'gusnn nasgm'tij. Wegla a'gusnn wejitas'gl na wisaw suliewei. ⁵ Wasoqotesg paqtatetesg ta'n elege'wit ugt'pun eteg. Nutaqig gaqtugwaq aq nat wen gesigawwet ta'n elege'wit epij. Nemituan llaigneg te's'gl saqsigwemgewe'l nigantug ta'n elege'witewei ugt'pung eteg. Na wegla saqsigwemgewe'l na llaigneg te's'ijig wa'so'qewei mjijaqamijg. ⁶ Nigantug na elege'wit ugt'pun nemitu nat goqwei teliangamgug st'ge' qospem ta'n weli ewipg. Teli gsateg pa na wijei aq pluj'jaqamati.

Na ne'wijig mimajultijig ta'n teli angamgusultijig st'ge' wi'sisg gigo'tqopugultijig elege'witewei ugt'pung. Ugtinnawal gitg nigantug aq upaqamuaq lpa waju'aqal ug-pugugual. ⁷ Na amgwesewa'j teliangamgusit st'ge' pittalu. Ta'puewa'j teliangamgusit st'ge' latto'law. Si'stewa'j ugsisg pa wijei aq mimajuinu. Ne'wewa'j teliangamgusit st'ge' gitpu ta'n pemaqsing. ⁸ Na ne'wijig te's'ijig gegguna'tiji asugom te's'iliji unisqiwa. Te's'ijig unisqi'g waju'aqal pugwelgl upugugul, gitg g'p'taq aq epune'g etegl te's'ijig unisqi'g. Na te's' newtigs'g aq te's' newtupa'q na ne'wijig getapegia'tijig. Etlintutmi'tij,

"Gisiteget na Gjinisgam ta'n sape'wit, gis ne'gaw sape'wit, aq iapjiw sape'witew. Gisu'lg aq mawignat. Gis ne'gaw mimajit, iapjiw me' mimajit, aq apaja'sitew ugs'tqamug."

⁹ Te's na ne'wijig mimajultijig getapegia'ti'tij, na emtoqwala'titl aq gepmite'lma'titl Gjinisgam'l ta'n epilij na elege'witewei mutputi. Ta'n tujiw miwatmua'titl Gjinisgam'l ta'n iapjiw mimajilitl, ¹⁰ na tujiw tapuisgegsijig je ta'pu gisigu mawagnutmewinu'g nutgul'pa'sultijig nigantug ta'n pempopilitl na elege'wililitl ta'n iapjiw mimajilitl aq emtoqwala'titl. Wisaw suliewei ugt'a'gusnmual iga'tu'titl nigantug elege'witewei mutputi. Telima'titl,

¹¹ "Gisiteget, gi'l na Gjinisgam ta'n emtoqwaluleg. Tetaputeg ugjit ginu aq ms't wen ne'gaw emtoqwaluleg, gepmite'lmuleg aq me'gite'lmuleg. Telimuleg telignan, muta gisi't'p ms't wen aq gisitu't'p ms't goqwei. Ta'n tujiw wegla tel'te'tmu'tpnn na tujiw gisite'tmu't'pnn."

5*Na wi'gatign aq Gjinisgam ugijgluewji'jml*

¹ Na nemi'g elege'wit ta'n pemgopit elege'witewei mutputi aq genn'g inaqanei upgitng na wi'gatign. Etu wi'gas'g. Te't'pja'tas'g aq llaigneg te's'gl pguas'gl nastegl. Gjinisgam ugwisunnm gis ewi'gas'g te's' pguas'g. ² Na nemi'g melgignat ansale'wit aq gesigaw pipanigesit, "Eig wen ta'n ignmut ml'gigno'ti ugjit mna'tun te's' pguas'g aq pana'tun na wi'gatign?" ³ Mo wen eimug wa'so'q, gisna ugs'tqamug ta'n gis ignmut ml'gigno'ti ugjit pana'tun na wi'gatign aq gitmn. ⁴ Mawi gsintm muta mo wen eimug ta'n tetuji gepme'g ugjit pana'tun na wi'gatign aq gitmn. ⁵ Na gisigu mawagnutmewinu ta'n gaqamit gigjiw Nisgameg telimit, "Mut gaiemtmu. Ala angam na ta'n tel wi'tut 'pittalu ta'n wetapegsit Jutao'q' gisna tel wi'tut 'tepigant niganpuguit ta'n wetapegsit na elege'witaq Ta'pito'q.' Gi's gis wissuigno'teget aq mna'tutew na llaigneg te's'gl pguas'gl ta'n nastegl na wi'gatign."

⁶ Na tujiw nemi'g nat wen ta'n gaqamit gigjiw elege'witewei mutputi. Na tel wi'tut "jijgluewji'j." Teliangamusit pa wije aq gis ne'po'j. Geggunaji llaigneg te's'iliji ugsmu' aq geggungl llaigneg te's'gl upgugul. Wegla upgugul na llaigneg te's'ijig wa'so'qewei mjijaqamijg ta'n Gjinisgam elgimaji ta'n telgi'g ugs'tqamu. Na ne'wijig mimajultijig ta'n teliangamusultijig wi'sisg aq na tapuisgegsijig je ne'w gisigu mawagnutmewinu'g gigo'qopugutua'titl. ⁷ Jijgluewji'j eliet elege'witewei mutputi. Na elege'wit ignmuatl na wi'gatign ta'n genn'g inaqanei upgitn. ⁸ Ta'n tujiw jijgluewji'j mesng na wi'gatign, na ne'wijig mimajultijig aq na tapuisgegsijig jel ne'w gisigu mawagnutmewinu'g nutgul'pa'sultijig nigantug jijgluewji'j. Te's wen geggunatl nat goqwe'l st'ge' tapia'ji'g aq te's'ijig geggunmi'tij wisaw suliewei wowl. Wegla wowg waju'pejig weljema'gewei. Na weljema'gewei na a'sutmaqqan ta'n Gjinisgam ugmimajuinung teluejig. ⁹ Na wegla ne'wijig mimajultijig aq na tapuisgegsijig jel ne'w gisigu mawagnutmewinu'g etlintu'tij,

"Telteg aq ma'muniw gepme'g ugjit gi'l ugsua'tun na wi'gatign aq mena'tun na pguas'gl muta ne'po'lg'p gatu nige' ap mimajin. Ta'n tujiw etli npmu't'p gujjiweigtug na tujiw gmal'tem e'wmu't'p ugs'tawianew gaqaisg mimajuinu'g tleiawultijig pilue'l umutgiwa'l ta'n telgi'g ugs'tqamu aq nige' ugtlue'utiwal gisi apigsigta's'g'pnn. Westawi't'pniq pugwelgig mimajuinu'g aq jugwa'lates Nisgameg. ¹⁰ Nige' ignmuaji mimajultinew Gjinisgam ugtelege'wa'gim aq lugowanew Gjinisgam st'ge' patlia'sg. Na niganpuguatmi'titew ugs'tqamu."

¹¹ Na nemi'gig aq nutaqig pitu' pituipntnaqan te'sisgegsijig ansale'wijig aq je me'. Gigo'qopugultijig ta'n pemgopitl elege'wilil aq ta'n eimu'tilij gisigu mawagnutmewinu'g aq ta'n gaqamultiliji ne'wiliji mimajultiliji ta'n teli angamusultiliji st'ge' wi'sisg.

¹² Ansale'wijig gesigvwwejig,

"Na newte'jit ta'n tel wi'tut 'Gjinisgam ugjiijgluewji'jml,' ne'po't'p gatu nige' mimajit. Telteg gugunmn ms't milesuaqan aq ms't ml'gigno'ti. Telteg gugunmn ms't ns'tuo'qon ugjit tla'tegen ms't goqwei aq gugunmn ms't ml'gigno'ti ugjit assuman ms't mimajuinu'g. Telteg ms't mimajuinu'g gepmite'lman, emtoqwalan aq miwatmuan ugjit ta'n goqwei gi's tla'tegeli'pnn!"

¹³ Na tujiw nutaqig ms't ta'n mimajultijig wa'so'q aq ugs'tqamug teluejig,

"Na elege'wit ta'n pemgopit elege'witewei mutputi aq na negm ta'n tel wi'tut 'Gjinisgam ugjiijgluewji'jml' me'gite'lmag'tjig, gepmite'lg'tjig aq emtoqwalg'tjig. Telteg geggunmi'tij ms't ml'gigno'ti ugjit iapijw assumugsinenu ginu aq ms't wen!"

¹⁴ Na ne'wijig ta'n teli angamusultijig pa wije aq wi'sis teluejig. Tliaj.

Na tujiw na tapuisgegsijig je ne'wijig gisigu mawagnutmewinu'g nutgul'pa'sultijig aq emtoqwalat'ijig Gjinisgam aq Gjinisgam ugjiijgluewji'jml.

6

Asugom te's'gl pguas'gl mena'tas'gl na wi'gatign

¹ Ap angam negm ta'n teluisit Gjinisgam ugjiijgluewji'jml aq me' geggung na wi'gatign ta'n gepsoqwa'sg. Na llaigneg te's'gl pguas'gl me' nastegl na wi'gatignigtug. Mena'toq na amgwesewei pguas'g. Na tujiw nutaq newte'jit ta'n teliangamusit pa wije aq wi'sis. Na telisawet st'ge' gaqtugwaw. Teluet, "Ula tet jugu'al!" ² Na nemi'g wape'g te'sipow eliet na'te'l. Na negm ta'n ali'puluatlati te'sipow eliet na'te'l. Na negm ta'n ali'puluatlati elgimut ugs'tqamug ugjit ejigla'tun ta'n tel sangewo'ltipnig aq gisa'lan mimajuinu'g matntultinew aq ne'pa'tultitaq. Na negm ta'n ali'puluatlati ignmut mesginnitl espo'qwasilitl.

³ Na tujiw Gjinisgam ugjiijgluewji'jml mena'tulitl ta'puewei pguas'g ta'n nasteg wi'gatignigtug. Nutaq na ta'puewa'j ta'n teliangamusit pa wije aq wi'sis. Teluet, "Ula tet jugu'al!" ⁴ Na megwe'g te'sipow eliet na'te'l. Na negm ta'n ali'puluatlati elgimut ugs'tqamug ugjit ejigla'tun ta'n tel sangewo'ltipnig aq gisa'lan mimajuinu'g matntultinew aq ne'pa'tultitaq. Na negm ta'n ali'puluatlati ignmut mesginnitl espo'qwasilitl.

⁵ Na Gjinisgam ugjiijgluewji'jml mena'tulitl si'stewei pguas'g ta'n nasteg wi'gatignigtug. Na si'stewa'j ta'n teliangamusit pa wije aq wi'sis. Teluet, "Ula tet jugu'al!" Na maqtawe'g

te'sipow eliet na'te'l. Na negm ta'n ali'pulualat geggung mesgi'g tetpaqign ugpitng.⁶ Nutaq nat wen etlewo'gwet gigiw na ne'wiji mimajultijig ta'n teliangamgusultijig pa wiji aq wi'sisg. Telimat na ali'puluelitl, "Ntuissetu tapusijig supping waju'pejig glumgl ugjit ta'n telawtjij ji'nm newtigisg'g elugwej. Ntuissetu asugom te'sijig supping waju'pejig te'sipowmann ugjit ta'n telawtjij ji'nm newtigisg'g elugwej. Mut mnaqana tun mimei gisna moqopa'q."

⁷ Na Gjinisgam ugjiigluewji'jml mena'toq ne'wewe pguas'g ta'n nasteg wi'gatignigtug aq nutaq ne'wewa'j ta'n teliangamgusit pa wiji aq wi'sis. Teluet, "Ula tet jugu'a."⁸ Na tujiw nemi'g wisawamgusit te'sipow eliet na'te'l. Na tapusijig ali'pulualat'itl te'sipowl. Amgwesewei teluisit "Npuaqan" aq igtig teluisit "Npuinue'gati." Na ignmujig assuman gal maqamigew ugs'tqamug. Assuma'titl te'silitl ne'wewa'j mimajuinu'l ugs'tqamug. E'wmi'tij matntim, pestmo'qon, gsnugowaqan aq nipugtugewe'g wi'sisg ugjit ne'pa'new mimajuinu'g.

⁹ Na tujiw Gjinisgam ugjiigluewji'jml mna'tulitl na'newei pguas'g ta'n nasteg wi'gatignigtug. Nemi'gig mjiiaqamijg gmetug na patgulmesigaqan wa'so'q. Na ne'po't'pnig muta pestunmi'tipnn Gjinisgam ugtwi'gatign aq telimagni igti na gelu'g agnutmaqan.¹⁰ Gesigawwa'tijig, "Gisiteget, gi'l na mawignan, sape'win aq iapijw tela'tegen ta'n teli tplsinsin. Tali pgije'tew ilsumj aq ugtapulj mimajuinu'g ta'nig ne'po'qsie'g'pnig ugs'tqamug?"¹¹ Na te'sijig ignmujig wape'gl aligal aq telimujig, "Me' gijga esgwa'tigw glapis esgwia'tijig ta'n elugowa'titl Gjinisgam'l ne'po'qsitaq st'ge' ta'n tel ne'po'qsiqop."

¹² Ta'n tujiw Gjinisgam ugjiigluewji'jml mena'tulitl asugomewei pguas'g ta'n nasteg wi'gatignigtug, na maqamigew ma'muni maja's'g. Na na'gu'set punaset lpa wiji aq oqonaqpiluj maqtawe'g laqpilaqan. Tepgun'set telimgwa'sit st'ge' mal'tew.¹³ Na gloqoweg el nitjo'ltijig ugs'tqamug lpa wiji aq ta'n wen'ju'su'nn tel nisiaqal maqamigeg ta'n tujiw ma'muniw ugju's'g.¹⁴ Musigisg poqji gesga's'g lpa wiji aq wi'gatign gepsoqwa's'g. Te'sit gm'tn maja'lut ta'n eig'p aq ta'n te's'g mnigu maja'tas'g ta'n eteg'p.¹⁵ Na tujiw ms't wen mimugwasit gm'tnigtug. Negmow na elege'wiji, assusijig, g'p'nnolewiji, nigan-pugultijig sma'gnisg, milesuinu'g, aq melgigna'tijig, assusultijig aq assumujig. Eligasultijig elmalqeiqtug aq gun'tewigtug.¹⁶ Etawaqtmua'tiji gm'tng aq gun'tal, "Nisita'tigw glaman mimugwalitesnen muta na newte'jit ta'n pemgopit elege'witewei mutputi aq maw negm ta'n teluisig Gjinisgam ugjiigluewji'jml ma'muni uggwauigtugsieg. Mo pewalaqatjig we'jugsinen.¹⁷ Tetaputes'g's na'gweg nige' iga'q aq getu' ugtapulugsieg. Me' gatu ma'muni uggwauigtugsieg aq ma' saputawalsultiweg."

7

Na gasiptnaaqan jel ne'wisga'q jel ne'w pituipntnaaqan te'sisgegsijig mimajuinu'g ta'n gegnugwatasultijig

¹ Na nemi'gig ne'wiji ansale'wiji gaqamultijig ugs'tqamug. Newte'jit gaqamit ugjipenug, newte'jit gaqamit tp'te'snug, newte'jit gaqamit tg'snug aq newte'jit gaqamit oqwatnug. Na etl naqanmi'titl na ugju'snn ta'n wejgu'aqal ugjipenug, tp'te'snug, tg'snug aq oqwatnug. Ugju'sn mu putuatnug maqamigew gisna apaqtug aq mu putuala'tigwi miti'sg.² Gjinisgam gisi ignmuaji ansale'wiliji ml'gigno'ti ugjit assutman ugju'sn aq gisa'lan melgi ugju's'g ugs'tqamug aq maqatgwig putuatg. Ma' tela'taqati'gw glapis Gjinisgam telimaji tla'taqatinew. Na nemi'g igtig ansale'wit ta'n wejiet ugjipenug. Geggung ta'n goqwei Gjinisgam getu' e'w'g ugjit gegnugwalanew uglugowinung. Ula ansale'wit gesigw glalaji na igtigi ne'wiliji ansale'wiliji.³ Telimaji, "Mut ignmatmnew ugju'sn putuatmnew ugs'tqamug gisna apaqtug aq mut ignmatmnew gwaqsultinew miti'sg glapis gis gnugwa'lugg Gjinisgam uglugowinung ugtugwejanuaq."⁴ Ni'n telimim na gasiptnaaqan jel ne'wisga'q jel ne'w pituipntnaaqan te'sisgegsijig mimajuinu'g gegnugwalujig ugtugwejanuaq. Wegla mimajuinu'g tleiwaltijig ta'n te's nemigsulti'tij Lesui'paq wetapegsultijig.⁵ Gegnugwalujig newtisga'q jel ta'pu pituipntnaaqan te'sisgegsijig wetapegsultijig na ji'nmaq ta'n teluisipnaq Juta. Gegnugwalujig newtisga'q jel ta'pu pituipntnaaqan te'sisgegsijig wetapegsultijig na ji'nmaq ta'n teluisipnaq Lupn. Gegnugwalujig newtisga'q jel ta'pu pituipntnaaqan te'sisgegsijig wetapegsultijig na ji'nmaq ta'n teluisipnaq Gat.⁶ Gegnugwalujig newtisga'q jel ta'pu pituipntnaaqan te'sisgegsijig wetapegsultijig na ji'nmaq ta'n teluisipnaq A'sl. Gegnugwalujig newtisga'q jel ta'pu pituipntnaaqan te'sisgegsijig wetapegsultijig na ji'nmaq ta'n teluisipnaq Naptali. Gegnugwalujig newtisga'q jel ta'pu pituipntnaaqan te'sisgegsijig wetapegsultijig na ji'nmaq ta'n teluisipnaq Mnasses.⁷ Gegnugwalujig newtisga'q jel ta'pu pituipntnaaqan te'sisgegsijig wetapegsultijig na ji'nmaq ta'n teluisipnaq Simion. Gegnugwalujig newtisga'q jel ta'pu pituipntnaaqan te'sisgegsijig wetapegsultijig na ji'nmaq ta'n teluisipnaq Li'pai. Gegnugwalujig newtisga'q jel ta'pu pituipntnaaqan te'sisgegsijig

wetapegsultijig na ji'nmaq ta'n teluisipnaq Issaqal. ⁸ Gegnugwalujig newtiswa'q jel ta'pu pituipntnaqan te'sisgegsijig wetapegsultijig na ji'nmaq ta'n teluisipnaq Sepuluan. Gegnugwalujig newtiswa'q jel ta'pu pituipntnaqan te'sisgegsijig wetapegsultijig na ji'nmaq ta'n teluisipnaq So'sep. Gegnugwalujig newtiswa'q jel ta'pu pituipntnaqan te'sisgegsijig wetapegsultijig na ji'nmaq ta'n teluisipnaq Benjamin.

*Tel pugwelgig mimajuinu'g wa'so'q
ta'n mo einug wen gis gimanew*

⁹ Na tujiw nemi'gig gaqaisg mimajuinu'g weita'jig pilue'l umutgiwal ta'n telgi'g ugs'tqamu aq mo eimligul wenn gis gimanew. Wape'gno'ltijig aq gaqamultijig nigantug ta'n elege'wilitl eimlil aq ta'n Gjinisgam ugjiijgluewji'jml gaqamlij. Na mimajuinu'g gennmi'til nipsispaqann. ¹⁰ Gesigawwa'tijig, "Gisi ugs'tawugsigupnig Gnisgaminu ta'n pemgopit elege'witewei mutputi aq Gjinisgam ugjiijgluewji'jml." ¹¹ Na ms't ansale'wijig gigo'qopugutua'titl ta'n elege'wilitl pemgopilij. Me' eimu'tijig nigantug Gjinisgam ugt'pung na tapuisgegsijig jel ne'w gisigu mawagnutmewinu'g aq na ne'wijig mimajultijig ta'n teliangamgusultijig pa wije'i aq wi'sisg. Na ansale'wijig nutgulgipita'jig aq emtoqwala'titl Gjinisgam. ¹² Teluejig,

"Teliaq ta'n teluejig na mimajuinu'g. Ms't wen iapijw ginite'lm, espote'lm, gepmite'lm aq miwatnu Gisiteget ta'n emtoqwalg'tt. Amuj iapijw tla'taqatitaq muta geitoq ms't goqwei. Mawignat aq assusit ms't goqwei. Na tliaj."

¹³ Na tujiw newte'jit gisigu mawagnutmewinu pipanimit, "Nenajig wegla mimajuinu'g ta'n wape'gno'ltijig? Tami tleiawultijig?"

¹⁴ Telimg, "Saqaamaw, mo gejaqig, gatu geji'jig." Telimit, "Wegla na mimajuinu'g ta'n gis saputita'jig ma'muni mtue'g amasgipnnaqan. Wape'gno'ltijig muta Gjinisgam gi's apigsigtmuapni aq gi's westawiapni. Tela'lapni ta'n tujiw getlams'tmlit'ij Gjinisgam ugjiijgluewji'jml gis ne'po'qsilil gujjiweigtug, aq umal'tem e'wa's'g'p ugjit Gjinisgam apigsigtmuaneu ugtlue'utiwal. ¹⁵ Etna ugjit ignmujig pisgwita'new ta'n Gjinisgam pemgopilij. aq lugowan tepgig aq na'gweg gja'sutuo'guom wa'so'q. Na elege'wit ta'n pemgopit elege'witewei mutputi wijitgweiwaji aq angweiwaji. ¹⁶ Ma' nugu guisulti'gw gisna ma' nugu gtu' samuqwo'lti'gw. Na'gu'set ma' nugu gis gaqsaqwi gisna pugteu ma' nugu gis nu'gwa'lagwi. Mo goqwei lgowaqanagwalugwi'tigwi nugu. ¹⁷ Na newte'jit ta'n tel wi'tut Gjinisgam ugjiijgluewji'jml nige' pemgopit elege'witewei mutputi. Na iapij angweiwaji pa wije'i aq ji'nm teli angweiwaji ugjiijgluewji. La'lata tg'poqigtug ta'n samqwan ignmagwi'titew iapijwewei mimajuaqan. Gjinisgam gasa'tuatal ugsaqpigunual aq ma' nugu atgitemulti'gw."

8

*Ta'n tujiw mena'tasit ugtejgewe'i pgu'a's'g
ta'n nasteg wi'gatignigtug*

¹ Ta'n tujiw Gjinisgam ugjiijgluewji'jml mena'toq lluignegewe'i pgu'a's'g ta'n nasteg wi'gatignigtug, lpa wantaqa's'g wa'so'q ugjit aqataig ajiej. ² Na nemi'gig lluigneg te'sijig ansale'wijig ta'n gaqamultijig nigantug Nisgameg. Ignmujig lluigneg te's'gl pipugwaqann.

³ Na igtig ansale'wit neia'sit. Geggung wisaw sulieweie'l wowl aq ignmut pugwelgl weljema'gewe'l. Eliet aq gaqamit gigjiw na patgulmesigaqan ta'n wejitas'g wisaw suliewei. Ge's Gjinisgam ugmimajuinung etli a'sutma'tiliji ansale'wit pijo'toqol weljema'gewe'l wowigtug aq gegupa'latl na wowl wisaw patgulmesigaqanigtug ta'n eteg nigantug Gjinisgam ugt'pun. ⁴ Ge's Gjinisgam ugmimajuinung siaw a'sutma'tiliji na ansale'wit gaqamit nigantug Nisgameg aq nu'gwa'toqol pugwelgl weljema'gewe'l. Ge's na weljema'gewe'l nu'gwa'qal na mltuteu wenaqa's'g. ⁵ Na tujiw ula ansale'wit wesua'toqol glamuejuaps-gul ta'n eteg patgulmesigaqanigtug aq pijo'toqol wowigtug ta'n weljema'geweiaq etl nu'gwa'q'p glapis waju'a'latl. Na elijegetl ugs'tqamug. Ula gisa'toq pugwelgl wasoqotesg aq gaqtugwawig. Sespe'pnaq ugs'tqamug aq na maqamigew maja's'g.

Ansale'wijig putuatmi'titl pipugwaqann

⁶ Na tujiw na lluigneg te'sijig ansale'wijig ta'n gennmi'titl lluigneg te's'gl pipugwaqann, gisgajo'ltijig pipugutinew.

⁷ Na amgwesewe'i ansale'wit pipugwet. Ula gisa'toq msi'gug, pugteu aq mal'tew nis'gl ugs'tqamug. Na suel aqataig ugs'tqamu nu'gwa'q. Suel aqataig miti'sg gaqamglijig aq ms't msigu'l gaqamglegl.

⁸ Na ta'puewa'j ansale'wit pipugwet. Nat goqwei ta'n teliangamgug st'ge' mesgilg gm'tn ta'n etlamglet. Apugjig paqasiaq apaqtug. Suel aqataig na samqwan ta'n eteg ugs'tqamug megwa's'g pa wije'i aq mal'tew. ⁹ Ms't ta'n eimu'tijig na megwe'g samqwanigtug nepu'titgi'g aq ms't lapuguann ta'n etegla na'te'l getapa'qal.

¹⁰ Na si'stewa'j ansale'wit pipugwet. Ula gisa'toq na mesgilg gloqowej etlamglet musigisg'tug st'ge' nu'gwa'luejgwei. Wet nisiet aq paqasiet suel aqataigl sipu'1 aq tg'poqol ugs'tqamug. ¹¹ (Ula gloqowej teluisit, "Wisqe'g.") Gisa'toq suel aqataig samqwan ta'n etegl ugs'tqamu wisqe'n. Pugwelgig mimajuinu'g nepmu'tijig ta'n tujiw esamuqwoltijig ula samqwan.

¹² Na ne'wewa'j ansale'wit pipugwet. Ula gisa'laji na'gu'set, tepgun'set aq gloqowej sa'se'wa'sultinew. Nat goqwei oqonisgwa'latl na'gu'selitl aq na'gu'set mo saputasegw suel aqataig na'gweg. Tepgun'set aq gloqowej mo saputasa'ti'gw suel aqataig wela'gw.

¹³ Na tujiw nemi'g gitpu gnegg musigisg'tug alaqsing aq gesigawtoqsit. Teluet, "Mawi mtue'tew, mawi mtue'tew, mawi mtue'tew ugjit ms't wen ta'n wigit ugs'tqamug ta'n tujiw esgwiejig ansale'wijing pipugwati'tij."

9

Na psoqongewjig weita'jig mawi temig elmalqei

¹ Na na'newa'j ansale'wit pipugwet. Nemi'g gloqowej maqamigeg muta wet nisiep musigisg'tug. Ula gloqowej mimajit aq ignmut apt'sqi'gn ugjit pansaqamn na mawi tmig elmalqei. ² Na pana'toq na ga'qan aq mtlutew tewoqwamig na'te'l pa wijej aq na mtlutew ta'n so'qwiaq mesgi'g pugtew. Tel pasi mtlutewig jel mu na'gu'set saputasegw. ³ Na psoqongewjig wet ne'ita'jig na mtlutewigtug aq nisaqsultijig ugs'tqamug. Na ignmujig wi'siggesultinew mimajuinu' st'ge' alt juji'g ta'n teluisultijig sqolpiang gis apga'laji mimajuinu'. ⁴ Telimujig mu malqotmnew msigu'l, miti'sg gisna igtigl ta'n goqwei nigwegl. Telimujig pas'g asgaiwanew na mimajuinu' ta'n mo geggunmli'ti'gw Nisgamewei gnug-waqan ugtugwejanuaq aq mu wen igtig. ⁵ Na mo ignmugwig ne'pa'new na mimajuinu' gatu ignmujig wi'siggesultinew aq tli amasgipnnew ugjit na'nijig tepgun'sejig. Mimajuinu'g ta'n ula teli pga'lujig mawi ulmajeiultijig st'ge' ta'n tujiw sqolpian paqa'laj. ⁶ Ge's na na'nijig tepgun'setjig pemita'jig, na mimajuinu'g tli gitnme'waten lpa puatmu'titaq gisi npu'tinew. Gatu siaw mimajultitaq aq ma' npu'ti'gw.

⁷ Na psoqongewjig teli anqamgusultijig st'ge' te'sipowg ta'n gnesultijig ugjit matnting aq nasgmi'titl wisaw sulieweiatpaqal st'ge' elege'wijing nasgmi'titl. Na telapewultijig st'ge' mimajuinu'g. ⁸ Usapunual pita'qal st'ge' e'pijing usapunual. Wipitual gnisgwegl st'ge' pit-talu'g wipitual. ⁹ Gasawo'qewei aligal nasgmi'titl ugpusunuaq. Ta'n tujiw pemaqsulti'tij, unisqiwa teltoqsultiliji st'ge' pugwelgig te'sipowg pem'tugu'ltijig aq nujatejo'tu'tij pugwelgl tepaqann. ¹⁰ Na ugsuguniultijig st'ge' sqolpiang ugsuguniwal. E'wmi'titl ugsuguniwal ugjit wi'siggesultinew mimajuinu' ugjit na'nijig tepgun'sejig. ¹¹ Elege'wit ta'n assumaji apsoqongewjig na ansale'wit ta'n etli assusit na etl temig elmalqei. Tel wisungewut Apaton. Ula wisun na Lesu'pewei wisun ta'n teluet getmete'gniget. Na ansale'wit elg tel wi'tut Apolon na Gli'gewei ugtli'suti'uow. (Ula wisun elt teluet wijej na Gli'gewei tli'suti.)

¹² Na amgwesewei ta'n mawi mtue'geg gis pmiaq gatu me' tapusijig ansale'wijing pipug-wetaq aq me' pugwelgl ta'n mawi mtue'tew wejgwa'tigl.

Na asugomewa'j ansale'wit pipugwet

¹³ Na asugomewa'j ansale'wit pipugwet. Nemitu na wisaw sulieweiei patgulmesigaqan eteg nigantug Gjinisgam ugt'pung. Ne'wijing ugsmu' ta'n gnisgwejig st'ge' wen'jitia'm ugsumu'g gaqamultijig g'p'taq ula p'ta'uti. Newte'jit ugsmu gaqamig te's gejigiaq. Nutaq nat wen etlewo'gwet. Na glusuaqann wet tuiaq negla ne'wijing ugsmu'g. ¹⁴ Asugomewa'j ansale'wit telimut, "Apgwa'1 na ne'wijing ansale'wijing ta'n eimu'tijig na mesgi'g sipu ta'n teluisig Iwple'tis." ¹⁵ Na ne'wijing ansale'wijing apgwa'lujig. Gelpisultipnig glapis nige' muta gisgajo'ltijig ugjit ula giasgiw ajiej na ula na'gweg, ula tepgun'setewe'g aq ula newtipunqeg. El'ta'taq ta'n telgi'g ugs'tqamug ugjit ne'pa'new suel aqataig mimajuinu'. ¹⁶ Nemi'gig ugsma'gnisuaq. Eimu'tijig ta'pu gasgiptnaqan pitu' pituipntnaqan te'sijig sma'gnisg. Ali'puluala'tiji te'sipowg. ¹⁷ Nemi'gig sma'gnisg nasgmi'titl sma'gnisue'l ugpusunual telamu'gl gesi mgwe'gl st'ge' sisuei, ewne'gl st'ge' na gun'tew ta'n teluisig sappail, aq wisawe'gl st'ge' na gun'tew ta'n teluisig supliei. Na te'sipowg un'jiwal teliangamugl st'ge' pittalu'g un'jiwal. Na ugtunuaq tewoqomigl pugtew, mtlutew aq nat goqwei teluisig supliei. ¹⁸ Na pugtew, mtlutew aq supliei ta'n tewa'tas'gl te'sipowg ugtunual ne'pa'tiji suel aqataig mimajuinu'g ugs'tqamug. ¹⁹ Na te'sipowg ugtunual melgignaqaq aq ugsuguniwal elg melgignaqaq. Na ugsuguniwal teliggl st'ge' mtesgmug aq na gnisgutug teliggl st'ge' mtesgmug un'jiwal. Te'sipowg e'wmi'tij ugsuguniwal paqa'lanew mimajuinu'.

²⁰ Na esgwia'tijig mimajuinu'g ta'n mnaq ne'pa'gwi'ti'gw mu gawasgita'sulti'gw aq mu ejiglita'gw lue'utigug. Mo pun emtoqwala'tigwi mn'tu'g aq 'nnooqta'wg ta'n wejitasijig wisaw suliewei, suliewei, wisawo'qewei, gun'tewei gisna gmu'juei. Siawi emtoqwala'tiji wegla je tlia mo mimajultiligwi. Wegla 'nnooqta'wg mo nemitaqati'gw, mo nutmi'ti'gw aq

mo gisi al'ta'gwi'gw. ²¹ Na mimajuinu'g mu gawasgita'sulti'gw aq mu ejiglita'gw lue'utigug. Awna siaw ne'pa'tiji igtigi, siaw maligo'tmi'titl puowinue'l, siaw sespo'taqatijig aq siaw gmutna'tijig nat goqwe'l.

10

Melgignat ansale'wit geggung apje'g wi'gatign

¹ Na nemi'g igtig ansale'wit ta'n melgignat wejgwi nisa'sit wa'so'q. Nasguatl alugul aq g'p'taq un'jig walqwan eteg. Ugsisgw telateg st'ge' na'gu'selitl aq ulugunn teliggl st'ge' geligagaann ta'n tela'tegl. ² Na geggung apje'g wi'gatign ta'n panteteg ugpping. Inaqanei uggwat elpugua'toq gta'nug aq patatujei elpugua'toq maqamigeg. ³ Gesigawwet. Teltoqsit st'ge' pittalu ta'n jigmi. Ge's sesgwej na nutaqig lluigneg te'sijig gaqtugwaq. Nat goqwei gaqtugwaq teluejig. ⁴ Na getu' wi'gm ta'n teluep gatu wa'so'q nat wen telimit, "Mut tlimaw wen ta'n goqwei gaqtugwaq teluejig aq mut wi'gmu." Na glaman mo ewi'gmu.

⁵ Na ansale'wit ta'n gaqamit gitg gta'nug aq maqamigeg nepsa'toq ugpiitn inaqanei. ⁶ Na wesgutg ta'n goqwei Gjinisgam getu' tlimaji ms't mimajuinu'. Ansale'wit elui'tmasit Gjinisgam muta iapiiw mimajit aq gisitogop wa'so'q, ugs'tqamu, aq ms't goqwei. Teluet, "Gjinisgam ma' nugu esmagw. Na apugjig tla'tegetew ta'n goqwei teplumsit. ⁷ Ta'n goqwei mo geitas'gtug na Gjinisgam gis telimapani niganigitegewinugi'g ta'n elugoagwi'tipnn gi's sa'q. Ula na gaqa'tutew ta'n tuijw lluignegewa'j ansale'wit pipugwetew." ⁸ Na ap gelulit nat wen wa'so'q aq telimit, "Lia na ansale'wit ta'n gaqamij gitg gta'nug aq maqamigeg aq ignmultew apje'g wi'gatign ta'n panteteg."

⁹ Eliei ansale'witeg aq pipanimig ignmuin na wi'gatign. Na telimit, "Ula pewalul malqotmn. Tl seggut'tew st'ge' amuapu gatu gtlaminug asgo'tmulew."

¹⁰ Wesua'tw apje'g wi'gatign aq malqotm. Wigapu'g st'ge' amuapu gatu ta'n tuijw gisi msa'tuaneg n'tlaminug wisqe'g. ¹¹ Na tuijw telimig, "Siaw tlim igtig Gjinisgam agnutmaqan aq ta'n goqwei tla'lata gaqaisg mimajuinu' tleiwultiliji pilue'l umutgiwal aq elege'wiliji ta'n telgi'g ugs'tqamu."

11

Tapusijig nujo'tegejig

¹ Ignmuing nqaanei ta'n wejitas'g gmu'j aq telimig, "Lia aq nqate'n gjia'sutuo'guom wa'so'q aq na patglumesigaqaan ta'n eteg na'te'l. Mawgim ta'n te'sit mimajuinu ta'n emtoqwalatl Nisgaml na'te'l. ² Mut nqatmu llutaqaan ta'n gigo'toteg gjia'sutuo'guomg muta na'te'l na maqamigew ignmujig mimajuinu'g ta'nig mu Lesui'peulti'gw. Wegla mimajuinu'g pisgwita'taq aq assutmi'titaq sape'wig gjigan ugjit ne'wisgegsijig jel ta'pu tepgun'sejig. ³ Lgima's na'te'l na tapusijig nujo'tegejig ta'n elugowijig. Mun'tiewe'gne'l aligal nasgmi'titl. Tlima'tita mimajuinu' Gjinisgam agnutmaqan ugjit newt pituipntnaqaan jel ta'pu gasgiptnaqaan jel asugom te'suguna'qal."

⁴ Wegla tapusijig nujo'tegejig na tapusijig miti'sg ta'n mimei wejiaq. Na miti's teluisijig olipiemnaqsi. Elg na nujo'tegejig na tapu'gl wasoqonnaqaanatgul ta'n gaqamigl gmetug ta'n Gisiteget assutg ugs'tqamu. ⁵ Pa na nat wen gtu' gisa'laj tapusiliji nujo'tegeliji ulmaje'new, na pugteu wet tuoqomig ugtunuaq ugjit nu'gwa'lanew aq ne'po'qsineu. Ta'n getu wen gtu' matnaj na gmeteta. ⁶ Ignmujig ml'gigno'ti ugjit gisa'tunew mo gigpesanug ge's telimaji igtigi mimajuinu' Gjinisgam agnutmaqan. Ignmujig ml'gigno'ti ugjit gisi mal'tewa'tun samqwan. Ignmujig ml'gigno'ti ugjit lgitman tel gaqaisg milamu'gl gsnu-gowaqaann aq nat goqwe'l ma'muniw mtue'tal ta'n telgi'g ugs'tqamug.

⁷ Ta'n tuijw gaqi usgutmi'tij Nisgamewei agnutmaqan, na mesgilg wi'sis tualqa'sit mawi temig elmalqei ta'n mo enganateg eignug aq matnaji nujo'tegeliji. Na wissuignemuji aq ne'pa'lujig. ⁸ Na tapusijig npuinu'g elmsa'lujig awtigtug. Ula awti eteg na mesgi'g gjigan ta'n Wa'soqewei Gjisagamaw etl gujiewto't'p. Ta'sijig mimajuinu'g telui'tmi'tij ula gjigan Satm aq alt telui'tmi'tij Ijip. ⁹ Gaqaisg mimajuinu'g tleiwultijig ta'n telgi'g ugs'tqamu peita'jig gjigan aq angama'tiji na tapusilij npuinu'g ugjit nesuguna'q jel aqataig. Ma' ignmua'tigwi nutqutalanew. ¹⁰ Mimajuinu'g tleiwultijig ta'n telgi'g ugs'tqamu wel'ta'sultijig muta na tapusitgi'g ne'po'tgi'g. Giso'qon wenaqiaq aq ignmualtultijig ignmatimigewe'l muta nige' ne'po'tgi'g tapusitgi'g ta'n welmaje'wa'tipnn pugwenniji. ¹¹ Ta'n tuijw gisi nsuguna'qeg jel aqataig, Gjinisgam minua'laji na tapusiliji. Gaqama'sijig aq ms't wen ta'n nemiaji tetuji jipaqa'ta'jig. ¹² Na tapusijig nutua'titl nat wenn. Gelu'lgwi'titl wa'so'q aq telimujig, "Sqowa'tigw." Ge's ta'n masgelmugwi'tiji elapultiliji, wenaqa'lujig wa'so'q alugwigug. ¹³ Ge's pem unaqa'ti'tij, maqamigew ma'muniw maja'sg. Pugwelgl wen'ji'guoml seioqwiagl na gjigan. Lpa newte' wen'ji'guom ta'n eteg te's'gl newtissa'qal seioqwiag. Lluigneg

pituipntnaqan te'sisgegsijig mimajuinu'g ne'po'tipnig. Na esgwia'tijig mimajuinu'g mawi jipaqita'jig aq emtoqwala'titl Gjinisgaml ta'n eimliti wa'so'q.

¹⁴ Nige' ta'puewei ma'muniw mtue'geg gis tliaqap. Ango'tmug muta si'stewe'i iga'qt'tew apugjig.

Na llaignegewei ansale'wit pipugwet

¹⁵ Na llaignegewei ansale'wit pipugwet aq nutaqig mimajuinu'g gesigawwa'tijig wa'so'q. Teluejig, "Gisiteget aq Nujiugs'tawi'wet me' geggunmi'tij ml'gigno'ti ugjit niganpugua'lanew ms't mimajuinu' ta'n telgi'g ugs'tqamu. Na Gisiteget iapjiw assutg ugs'tqamu!" ¹⁶ Na tapuisgegsijig je ne'w gisigu mawagnutmewinu'g ta'n pemgopultijig nigantug Gjinisgaml el nutgulpita'jig aq emtoqwala'titl. ¹⁷ Teluejig,

"Gisiteget, gi'l na Gjinisgam. Mestai assutegen. Iapjiw eimu't'p aq iapjiw i'ttes. Miwatmuleg muta ms't ml'gigno'ti geggunmn aq teli e'wmn niganpuguassutmn ta'n telgi'g ugs'tqamu. ¹⁸ Gaqaisg mimajuinu'g tleiwultijig ta'n telgi'g ugs'tqamu mawi ug-gwaiugtasgig. Nige' gi'l elg wegain aq na na'gwegl gis iga'qal ta'n ilsuman ms't ta'n nepu'tipnig. Uli ignmuates gelu'lg ignmatimgewe'l na ms't ta'n elugowasgig. Negmow na niganigjitegewinu'g aq ms't gmimajuinung ta'n gepmite'lm'sgig, je tlia etug milesultijig gisna etug mo milesuli'gw. Nige' iga'q ta'n getmeta'tes ms't mimajuinu'g ta'n getmete'tmi'tij ugs'tqamu."

¹⁹ Na ga'qan ta'n eteg Nisgamewei gjia'sutuo'guom wa'so'q pana'tas'g. Nemitu na wisaw sulieweie'i lisqli'gn. Etegl na tapu'gl sasqle'gl gun'tal ta'n ewi'gas'gl newtisga'qal Nisgamewei'l 'plutaqann. Na tujiw poqji wasoqotesg ugs'tqamug aq gaqtugwawig. Me' gatu sespnaq ugs'tqamug. Na maqamigew maja's'g aq msi'gug nisita'jig ugs'tqamug.

12

Na e'pit ta'n getu' un'janitew aq jipijgam

¹ Na pajiji paqalaiwit muta nemi'g e'pit musigis'gug. A'su'na'q na'gu'selilit aq gaqamit tepgun'setigtug. A'gusn nasg'g ta'n eimu'tijig newtisgegsijig jel ta'pu gloqowejg. ² Tele'g aq apugjig un'janitew. Metuipnet aq atgitemit.

³ Na itig ta'n sigti paqalaiwit nemi'g musigis'gug. Negm na mesgilg jipijgam. Megwe'g aq llaigneg te'satpa't. Te's un'ji nasg'g elege'witewatp. Geggunaji newtisgegsiliji ugs'mu'. ⁴ Na usuguni e'w'g mawa'lan suel aqataig gloqowejg aq nitijio'laji ugs'tqamug. Na tujiw eliet aq gaqamit nigantug na e'pilit ta'n gisgaje'lilit un'janilit. Getu' malqomatl gopisunn ta'n teli nqase'g ugs'tqamuilij. ⁵ Na e'pit ugs'tqamua'latl lpa'tujl. Ula lpa'tuj gaqigwetew, e'wtew gasawo'qewei pugumaqan aq assuttew ta'n telgi'g ugs'tqamu. Na jipijgam mo gis malqomagul na mijua'ji'jl muta smtug ela'lut Nisgameg aq na elege'witewei mutputi ta'n pemgopilitl Nisgaml. ⁶ Na e'pit wesmugwat paqtaqamigtug aq wesgowa'sit ta'n Gjinisgam gisgaja'toqop. Na'te'l tli angweiwatal pituipntnaqan jel ta'pu gasgipntnaqann jel asugom te'sisgegi'guna'qal.

⁷ Na tujiw matntimg poqjiaq wa'so'q. Na ansale'wit ta'n teluisit Mise'l aq unaqapemg ta'n ansale'witewiliji matna'titl jipijgaml aq unaqapemg. ⁸ Jipijgaml aq unaqapemg wissuignema'titl. Jipijgaml aq unaqapemg mo nugu wesgowita'gwig wa'so'q. ⁹ Tewaqtetesgugij wa'so'q. El nistesgugij ugs'tqamug. Ula mesgilg jipijgam, lpa negm na mtesgm ta'n gi's sa'q elue'wa'laji pugwenniji mimajuinu' ugs'tqamug. Teluisit Gjinn'tu gisna Nujilue'wa'teget.

¹⁰ Na tujiw nutaq nat wen gesigawwet wa'so'q. Teluet, "Nige' Gjinisgam ugs'tawiata ugmimajuinung. Gaqi wissuigno'teget aq iapjiw elege'witewitew. Nujiugs'tawi'wet ne'gaw geggung ml'gigno'ti aq ne'gaw ilgwenaji mimajuinu' ms't tami ugs'tqamug. Ms't ula teliaq muta Gjinn'tu gis eji'gtesgut wa'so'q. Te'sigis'geg eliepnn Nisgameg aq pisui ilsutmuapni nitapina ta'n getlams'tua'titl Gjinisgaml st'ge' ginu gatu ma' nugu Gjinn'tu tla'te'gegw. ¹¹ Nitapinaq wissuignema'titl Gjinn'tu'l muta na negm ta'n teluisit Gjinisgam ugijgluewji'jml gis wissuignemapnn ta'n tujiw etl gunieteg gujieweigtug. Nitapinaq elg wissuignema'titl Gjinn'tu ta'n tujiw teluejig na gis tepiaq ta'n Se'sus gis tala'te'gep ugjit ugs'tawianew. We'gaw wel'te'tmi'tij npu'tinew ugjit teliaqewei. ¹² Ul'ta'sultigw ta'n te'sioq eimu'tioq wa'so'q. Me' gatu mawi mtue'tew ugjit gilew tleiwultijig ta'n telgi'g ugs'tqamu muta Gjinn'tu eig ta'n eimu'tioq. Ma'muni ugawaig muta geitoq mo 'pgije'nug tla'tegen ta'n goqwei tel puatg."

¹³ Ta'n tujiw jipijgam geitoq jigltesgut ugs'tqamug, na poqt'tesguatl na e'pilit ta'n gisi ggunapnn lpa'tujl. ¹⁴ Na e'pit ignmut mesginniji unisqi'g st'ge' mesgilg gitpu. Wet jigl sumugwat ta'n jipijgam eig aq elaqsing ta'n usgowa'sitew paqtaqamigtug. Na'te'l tli angweiwaten newtipunqeg, jel tapuipunqeg jel aqatipunqeg. ¹⁵ Ge's na e'pit wesmugwat,

na jipijgam elusgatg samqwan pa wije aq sipu. Ula sipu pemitg ta'n e'pit pemiet. Na jipi-jgam pawalat tli npmin e'pilitl samqwanigtug. ¹⁶ Na maqamigew pans'g aq apoqonmuatl na e'pilitl. Ms't samqwan ta'n jipijgam elusgatg pijijuitg na elmalqeigtug. ¹⁷ Lpa jipijgam ma'muni ugguaiugtuatl na e'pilitl aq naji matnaji e'pilitl un'jang. Jipijgam wegaiugtuaji ms't ta'n majulgwatmi'titl Gjinisgam ugt'tplutaqanml aq ta'n getlams'tua'titl Se'susal. ¹⁸ Na jipijgam pe'l naqa'sit aq gaqama'sit jajigtug samqwan.

13

Na wi'sis ta'n wet natqa'spega'sit apaqtug

¹ Na nemi'g wi'sis wejgwi neia'sit apaqtug. Gegguna'ji newtisgegsiliji ugsmu' aq gegungl llaigneg te's'gl un'ji'l. Elege'witewatp nasg'g te's ugsmu'l aq nat goqwei almimatl Gjinisgam'l ewi'gas'g te's un'jig. ² Ula wi'sis teliangamgusit st'ge' na nipugtugewei gajuwe'w' gatu ugguwat' teligg' st'ge' mui'n aq ugtun teligg' st'ge' pitalu. Na jipijgam ignmuatl wi'sisl wije telgi'g ml'gigno'ti st'ge' negmewe'i. Toqpijig maw' jipijgam'l na elege'witewei ugt'pung. Na wi'sis wije'l niganpuguite'w st'ge' jipijgam'l. ³ Newte' na wi'sis na'ji tetuji jile'g, suel npuaqan wejjaq, gatu nige' gisi npisitaq. Pugwelgig mimajuinu'g paqalauitijig ta'n tujiw gis nemitu'tij ula aq majulgwala'titl na wi'sisl. ⁴ Pugwelgig mimajuinu'g emtoqwala'titl jipijgam'l muta gisi ml'gigna'latl. ula wi'sisl. Na ignmut ml'gigno'ti. Na mimajuinu'g emtoqwala'titl wi'sisl aq teluejig, "Mo wen telignagw st'ge' ula wi'sis. Mo wen eimug ta'n wissuignemagul na wi'sisl."

⁵ Na nipugtugewei wi'sis eliamut al ginuen ta'n teli ntawe'g. Ta'n goqwei teluet amaliman Gjinisgam'l gatu Gjinisgam eliamatl assuman mimajuinu'g ugit ne'wisgegsijig je ta'pu tepgun'cejig. ⁶ Na wi'sis siaw almimatl Gjinisgam'l. Anmitg Gjinisgam'l ugwisunm aq ta'n Gjinisgam'l wigilij. Anmimaji ms't wenn wigutiliji wa'so'q. ⁷ Na wi'sis eliamut matnanew Gjinisgam ugmimajuinung aq wissuignemanew. Na eliamut assumanew gaqaisg mimajuinu'g tleiauwultiliji ta'n telgi'g ugs'tqamu. ⁸ Na mimajuinu'g tleiauwultijig ta'n telgi'g ugs'tqamu emtoqwala'titl na wi'sisl aq ugwisunmual mo ewi'gas'gtugul na wi'gatign ta'n Gjinisgam ugji'gluewji'jml gegunmilij. Na jijgluewji'j ne'po'qsip gatu gis minunsit. Na mimajuinu'g ta'n emtoqwala'titl Gjinisgam'l ugwisunmual gis wi'gas'gl na wi'gatignigtug aq mimajultitla iapjiw. Ugwisunmual gis ewi'gas'g'pnn ula wi'gatign ge's mu Gjinisgam gisitoqop ugs'tqamu.

⁹ "Ango'tmug aq jigs'tmug ta'n goqwei telimuloq. ¹⁰ Ta'n wen Gjinisgam eliamatl ne'po'qsilin espo'qwasitigtug na tel ne'pa'ten. Ta'n wen Gjinisgam eliamatl pija'lugsilin laplusang na tel pija'laten. Gjinisgam ugtmimajuinung amujpa gisipugutmi'tij aq siaw gtlams'tmi'tij Gjinisgam agnutaqan jel tlia alt pija'lujig laplusang gisna alt ne'po't'pnig."

Igtig wi'sis ta'n tel wi'tut nujiegugina'muet wet neia'sit maqamigeg

¹¹ Na igtig wi'sis nemi'g. Wet neia'sit maqamigeg. Ugsmu'it st'ge' jijgluew'w' gatu telewistoq st'ge' jipijgam. ¹² Ula wi'sis gisa'laji mimajuinu'g tla'taqatinew ta'n goqwei na amgwesewei wi'sis tel pualaj. Gisa'laji mimajuinu'g emtoqwalanew na amgwesewei wi'sis ta'n tetuji ma'muni jile'lip gatu gisi npisililit. ¹³ Ula ta'puewei wi'sis gisa'toq pugwelgl paqalauwaqann. Gisa'toq siuei ugji nisa's'gtn musigisg'tug glaman ms't wen gis nmitutew. ¹⁴ E'w'gl paqalauwaqann ugit lue'wa'lanew mimajuinu'. Ula tela'teget ge's na amgwesewei wi'sis angamtl. Na ta'puewei wi'sis gisa'laji mimajuinu'g lianew 'nnoqta'wl teligilit st'ge' amgwesewei wi'sis aq gisa'laji wije mimajuinu'g gepmite'lmanew na wi'sis ta'n jile'lipnn un'jigtug gatu nige' me' mimajililit. ¹⁵ Ta'puewei wi'sis eliamut mimajua'lugsilin na 'nnoqta'wl. Na ta'puewei wi'sis elg gisa'latl na 'nnoqta'wl tlewistulin aq ne'pa'new mimajuinu'g ta'n mo emtoqwalugewi. ¹⁶ Ta'puewei wi'sis gisa'laji pugwenniji mimajuinu'g gnugwa'tasultinew mawgiljemgewei gnugwaqan inaqane'l ugpitnual gisna ugtugwejanual. Ula tela'laji mimajuinu'g ta'n menaqana'tiliji, melgigna'tiliji, milesultiliji, elue'ultiliji, assumultiliji aq assumujig. ¹⁷ Ta'n wen mu gegnuwasigw, mo goqwei gisi pgwatelmug gisna mo goqwei gisi ntuisgetug. Na gnugwaqan ta'n mimajuinu'g gegnuwatasultijig na wije aq amgwesewei wi'sis ugwisunm gisna mawgiljemgewei gnugwatign ta'n wije aq wi'sis ugwisunm.

¹⁸ Amujpa natawo'ltioq ugit ns'tmnew ula. Ta'n wen geggung ns'tuo'qon na nest'g na wi'sisuei gnugwatign telueg na amgwesewei wi'sis ugwisunm. Na gisi gji'tutew mimajuinu'eie'i mawgiljemgewei gnugwatign na asugom gasgiptnnaqan jel asugom te'sisga'q jel asugom.

14

Gjinisgam ugji'gluewji'jml aq ugmimajuinung

¹ Na elapa'si aq nemi'g Gjinisgam ugjiigluewiji'jml ge's gaqamit g'p'taq na gm'tn teluisit Saion. Wijitgweiwaji newt gasgipntnaqan jel ne'wisga'q jel ne'w pituipntnaqan te'sisgegsiliji mimajuinu'g. Gitg Se'sus aq ujil ugwisunmual ewi'gas'gl wegla mimajuinu'g ugtugwejanuaq. ² Nutaqig wegla mimajuinu'g etlewo'gwa'tijig wa'so'q. Tel gisituna'tijig st'ge' mesgi'g gapsgw gisna gaqtugwaq. Tel'te'tmi'tij pugwelgl goqwe'l ta'n tels'ta'sgl st'ge' pugwelgl tapia'ji'jgl. ³ Na gaqamultijig nigantug Gjinisgam elege'witewei ugt'pun aq na ne'wijig ta'n teliangamgusultijig pa wije'i aq wi'sisg aq na tapuisgegsijig jel ne'w gisigu mawagnutmewinu'g. Westawiapnig ta'n tujiw eimu'tipnig ugs'tqamug aq nige' etlintutmi'tij pilei 'gtapegiaqan. Mo wen gis gnu'tmasigw na 'gtapegiaqan pas'g na newgt gasgipntnaqan jel ne'wisga'q jel ne'w pituipntnaqan te'sisgegsijig. ⁴ Na mnaq malie'ulti'gw aq mnaq sama'la'tigwi e'piliji. Majulgwala'titl Gjinisgam ugjiigluewiji'jml ta'n getu tami elielij. Negmow na amgwesewe'g mimajuinu'g ta'n Gjinisgam ugjiigluewiji'jml westaw-igwi'tipnn aq Se'sus ela'laji ujjeg muta getu' ignmuaji ujil. ⁵ Mnaq egsua'ti'gw aq mnaq goqwei pata'taqati'gw.

Nesisijig ansale'wijig ne'ita'jig

⁶ Na nemi'g ansale'wit elagsing gnegg musigis'g'tug. Geggung gelu'lg agnutmaqan ta'n iapjiw wije'tew aq ma' gisi piltue' nug. Pegisitoq ugs'tqamug ugjit tlimanew gaqaisg mimajuinu' tleiauwultiliji pilue'l umutgiwal ta'n telgi'g ugs'tqamug. ⁷ Gesigawwet, "Gepmite'lmug Gjinisgam aq me'gite'lmug muta na na'gweg iga'q ugjit ilsman ms't mimajuinu'g. Emtoqwalug muta gisitoqop wa'so'q, ugs'tqamu, gta'n aq ms't goqwei."

⁸ Na igitig ansale'wit majulgwala'tl amgwesewe'l ansale'wililit aq teluet, "Na mesgi'geg gjiganeg teluisig'pneg Papilan getmeta's'g'pneg. Papilanewa'jgi'g gisa'la'tipni gaqaisg mimajuinu' tleiauwultilij ta'n telgi'g ugs'tqamug pata'taqatinew winsultinew. Ta'n goqwei gis tla'taqatipnig pa na wije'i ta'n goqwei Mn'tu pewalaji mimajuinu' tla'taqatinew."

⁹ Na si'stewei ansale'wit majulgwala'tl tapusiliji ansale'wiliji aq gesigawwet, "Na amasgipnntuw ta'n getu wen emtoqwalat na wi'sisl ta'n wet neia'silipnn samqwanigtug. Na amasgipnntuw ta'n getu wen emtoqwalat 'nnooqta'wl ta'n wije'i teligilitl st'ge' na wi'sis. Amasgipnntuw ta'n getu wen ugtugwejang aq upgitng gegnugwasit na wi'sisuei gnugwatign. ¹⁰ Na mawi amasgipnntuq muta Gjinisgam ma' nugu ewlite'Imagwi. Gi's sa'q Gjinisgam wegaiugtuaji muta siaw pata'taqati'tij. Mawi amasgipnntuq muta ta'n goqwei Gjinisgam tla'lata pa na wije'i aq ta'n goqwei Gjinisgam tla'latal Mn'tu'l. Amasgipnntuq muta pijo'lata ta'n pugtew ma' nugu nqa'suenug. Gjinisgam ugtansale'witew aq Gjinisgam ugjiigluewiji'jml nmitu'tita ta'n tujiw ula tliatew. ¹¹ Na mtlutew unaqiatew ta'n mimajuinu'g amasgipnntuq pugtewigtug. 'Lpa ma' iapjiw punianug. Te'sijig emtoqwala'titl na wi'sisl ta'n wet neia'silipnn samqwanigtug aq na 'nnooqta'wl ta'n gis tligilitl st'ge' na wi'sisl amasgipnntuq iapjiw. Te'sijig gegnugwusultijig wi'sis ugwisunm ma' puni ulmaje'wam'gig."

¹² Gjinisgam ugmimajuinug amuj weji gisipugutmlit'ij aq tla'taqatiliji ms't goqwei ewi'gas'g Gjinisgam ugt'tplutaqanml. Na amuj siawi majulgwala'titl Se'susal.

¹³ Na nutaq nat wen etlewo'gwet wa'so'q. Teluet, "Ula wi'ge'n, 'Nige' weja'tegemg ulgwijultitaq mimajuinu'g ta'n tujiw nepu'titaq ge's etl lugowa'tij Gisiteget ta'n eig wa'so'q."

Na tujiw Wejui Nisgam teluet, "E'e, atlasmultitaq aq ma' nugu gitma'ti'ti'gw. Gjinisgam geitoq ta'n goqwe'l gis tla'taqatilipni aq ignmuata ta'n te's'g goqwei gelu'lg muta elugowgwi'tipnn."

*Ta'n tujiw ugtejgewe'l na'gwegl iga'qal
na tujiw Gjinisgam tala'lata pata'tagewinu'
st'ge' tela'tas'gl aloqomann*

¹⁴ Ge's alapi nemitu wape'g alug. Nat wen teliangamgusit st'ge' Mimajuinualsip aq pemgopit na alugwigwtug. Nasg'g elege'witewatp ta'n wejitas'g wisaw sulieweie'i aq geggung psgweso'qon ta'n welgi'g. ¹⁵ Na igitig ansale'wit wet tu'et gjia'sutuo'guom wa'so'q aq gesigaw glulat ta'n wenn pemgopilitl alugwigwtug. Telimatl, "E'we'n na psgweso'qon aq tmsewa ta'n goqwe'l gis gaqigwegl muta ms't goqwei gis lastegl ugs'tqamug. Na tetaputesq iga'q ugjit mna'tagug." ¹⁶ Na tujiw na newte'jit ta'n pemgopit alugwigwtug tms'gl ms't goqwe'l gis lastegl ugs'tqamug glapis ta'n te's'g goqwei gaqi psgwete'gl.

¹⁷ Igitig ansale'wit wet tu'et gjia'sutuo'guom wa'so'q. Geggung psgweso'qon ta'n welgi'g.

¹⁸ Na ansale'wit ta'n nujo'tg pugtew wejiet na patgulmesigaqan wejitas'g wisaw suliewei ta'n pugtew tepteg. Sesgwala'tl na ansale'wililit ta'n geggunmilitl psgweso'qon aq telimatl, "E'we'n na psgweso'qon aq tmsen ta'n te's'gl aloqomann ugs'tqamug muta ms't wel nigwegl." ¹⁹ Na ansale'wit tems'gl ms't aloqomann ugs'tqamug aq pijjio'toqol mesgilg malige'w ta'n etl pepgije'tesgas'gl. Ta'n tela'tas'gl aloqomann na Gjinisgam tala'lata

pata'tegewinu' muta mawi uggwaiugtuaji. ²⁰ Na mimajuinu'g pepgije'tesgmi'titl aloqomann. Ula wesgowa's'g gujmug gjigang. Ge's ula wesgowa's'g, na mal'tew wejigt na'te'l. Ula mal'tew elitg si'st gasiptnaqan te's'gl gilam'tl aq newgt mittl jel aqataig tel tmig.

15

Lluigneg te'sijig ansale'wijing ta'n gegguna'tiji lluigneg te'siliji wowg

¹ Na nemitu musigisg'tug nat goqwei gepme'g. Ula na paqalawit. Nemi'gig lluigneg te'sijig ansale'wijing ta'n geggunmi'tij lluigneg te's'gl mawi mtue'gl tlialat ugs'tqamug. Wegla goqwe'l na ugtejgewe'l ta'n Gjinisgam e'w'gl ugjit ugtapulanew mimajuinu'g ugs'tqamug muta wegaiugtuaji.

² Nemitu nat goqwei teliangamgug st'ge' mesgi'g qospem ta'n teli gsaseg pa wijei aq plu'jaqamati. Paqtateg st'ge' pugtew. Jajigtug gaqamultijig na mimajuinu'g ta'n wisuignema'tipnn na wi'sisl ta'n wet natgaspega'silipnn apaqtug aq na 'nnooqta'wl ta'n teligilitl st'ge' na wi'sisl. Wegla mo emtoqwala'tigupnn na 'nnooqta'wl aq mo gegnug-wasulti'gw na wi'sisuewei mawgiljemgewei gnugwatign ugtugwejanuaq gisna ugpitnuaq. Geggunmi'titl tapia'ji'jgl ta'n Gjinisgam gisi ignmugwi'titl. ³ Etlintutmi'tij na wijei 'gtape-giaqan ta'n Gjinisgam uglugowinuml, Mowisal etli ntulipnn. Gjinisgam ugjiigluewji'jml etli ntoq na wijei 'gtapegiaqan. Ula 'gtapegiaqan telueg,

“Gisiteget gi'l na Gjinisgam ta'n mawignan. Ta'n te's'g goqwei gis gisa'tun na muj-gajewei aq mawi glu'lg. Ms't goqwei tela'tegen na teliaqewei aq tetaputeg. Assumjig ms't mimajuinu'g iapjiw. ⁴ Gisiteget, ms't wen gepmite'lmultew aq emtoqwalutew muta gi'l 'ngute' sape'win. Mimajuinu'g tleiawultijig ta'n telgi'g ugs'tqamu peita'taq gi'leg aq emtoqwalultaq muta gis nemitu'tij ta'n tel tetapua'tun ms't goqwei.”

⁵ Na tujiw nemitu ga'qan panteteg gjia'sutuo'guom wa'so'q. Ula na Gjinisgam sape'wig wi'g. ⁶ Na lluigneg te'sijig ansale'wijing weji tuita'jig na gjia'sutuo'guomg. Geggunmi'tij lluigneg te's'gl ta'n mawi mtue'gl tlialat ugs'tqamug. El nasgmi'titl gesi wape'gl atla'wegnn aq upusgunuaq aq uqpaqamaq gigtogqi nasgmi'titl nat goqwe'l wejitas'gl wisaw suliewei. ⁷ Na newte'jit ta'n teliangamgusit st'ge' wi'sis eliet ta'n 'lluigneg te'siliji ansale'wiliji eimu'tiliji. Te's newte'jilitl ignmuatl wowal ta'n wejitasilitl wisaw sulieweiei. Te's wow waju'pet ta'n goqwei Gjinisgam e'w'tew ugtapulanew mimajuinu'g ugs'tqamug. Gjinisgam ta'n iapji mimajit gisa'lata mimajuinu' ulmajo'ltinew muta wegaiugtuaji. ⁸ Na gjia'sutuo'guom wa'so'q waju' aq mltutew muta Gjinisgam ta'n maw gepme'g aq mawignat eig na'te'l. Mo wen gis pisgwa'gw na gjia'sutuo'guom glapis na 'lluigneg te'sijig ansale'wijing gaqi ugtapula'tij mimajuinu' ugs'tqamug.

16

Asugom te'sijig ansale'wijing el guta'tu'tij ta'n goqwe'l eteg'el na asugom te'siliji wowg

¹ Na nutaq nat wen gesigawwet gjia'sutuo'guom wa'so'q. Telimaji ansale'wiliji, “Lta'gw ugs'tqamug aq tuguto'tug ta'n goqwei eteg na lluigneg te'sijig wowg. Ta'n goqwe'l eteg'el na lluigneg te'sijig wowg na ulmajo'qon ta'n apugjig iga'q ugs'tqamug muta Gjinisgam mawi uggwaiugtuaji mimajuinu'.”

² Na amgwesewei ansale'wit eliet ugs'tqamug aq el guta'toq ta'n goqwei eteg na wowigtug. Smtug mimajuinu'g ma'muni ulmajo'ltijig muta mesnmi'titl ugji'gi'l. Wegla mimajuinu'g gis emtoqwala'titl 'nnooqta'wl teligilitl st'ge' na wi'sisl aq geggunmi'titl wi'sisuewei ugwisunm ugtugwejanuaq.

³ Na ta'puewei ansale'wit el guta'latl ta'puewe'l wowl apaqtug. Smtug na samqwan teliangamgug st'ge' mimajuinu umal'tem. Ms't ta'n eig apaqtug nepg.

⁴ Na tujiw si'stewei ansale'wit el guta'latl si'stewe'l wowl ta'n te's'gl sipu'l aq tg'poqol. Smtug na samqwan mal'tewa'tig. ⁵ Na nutaq ansale'wit ta'n ango'tg ms't samqwan ugs'tqamug telimatl Gjinisgaml, “Ta'n goqwei gisita'sin tla'tegen getlamien aq tetapu'en. Mawi sape'win. Iapjiw eimu't'p aq iapjiw i'tes. ⁶ Na ula tela'laji mimajuinu'g muta ne'po't'pni gtmimajuinumg aq niganigjitegewinugi'g. Na nige' ignmujig mal'tew samuqwo'ltinew. Ta'n goqwei pegwatu'tij na nige' wijei mesnmi'tij.”

⁷ Na nutaq nat wen metewistoq patgulmesigaqanigtug aq teluet, “Gisiteget, gi'l na Gjinisgam ta'n mawignan. Ta'n goqwei gisita'sin tla'tegen na getlamien aq tetapu'en.”

⁸ Na ne'wewei ansale'wit guta'latl ne'wewe'l wowl na'gu'setigtug. Smtug na'gu'set me' aji mawi p'sit aq ula gisa'laji pugwenniji mimajuinu' gaqsultiliji. ⁹ Na mimajuinu'g ta'n gisi gaqsultijig, na anmima'titl Gjinisgaml muta petgitgl wegla ulmajo'qonn, gatu mu gawasgita'sulti'gw, mu ejigilita'gw lue'utigtug aq mo gepmite'lma'tigul Gjinisgaml.

¹⁰ Na na'newe'i ansale'wit el guta'latl na'newe'l wowl ta'n amgwesewe'l wi'sisl pem-gopillij. Apugjig wi'sis umutgi oqonitpaqa'tas'g. Na mimajuinu'g ta'n eimu'tijig na'te'l lpa paqa'tu'titl winnual muta mawi ulmajo'ltijig. ¹¹ Anmima'titl Gjinisgaml ta'n eimlitl wa'so'q ugjit ta'n tel gitnma'ti'tij aq ugjit na mesgi'gl ugjig'l gatu mo gawasgita'sulti'gw aq eijglita'gw lue'utigug.

¹² Na asugomewe'i ansale'wit el guta'latl asugomewe'l wowl na mesgi'g sipug ta'n teluisig Iwple'tis. Smtug sipu gaq niwas'g glaman nige' na elege'wijig tleiauwiltijig ugjipenug nangami asoqomita'jig. ¹³ Na nemi'g mawi mtuanqamgusit st'ge' mjjajaqamij wejgwi tualqa'sit jipijgaml ugtung. Ap igtig wijei wejgwi tualqa'sit ugtung na wi'sis ta'n weji neia'sip samqwanigtug aq ap igtig wejgwi tualqa'sit ugtung na igtig wi'sis tel wi'tut nujigsuet niganigjitegewinu. Na nesisijig mjjajaqamijg teli angamgusultijig st'ge' sqoljig. ¹⁴ Nesisijig mjjajaqamijg na mn'tu'g. Tela'taqatijig pugwelgl paqalaiwaqann. El'ta'jig ms't tami ugs'tqamug aq mawa'la'tiji elege'wiliji aq ugsma'gnismua ugjit matnan Gjinis-gaml. Ula thatew ta'n tujiw na na'gwegl iga'qt'tal ta'n Gjinisgam ilsumata aq ugtapulata pata'tegetewinu' ugs'tqamug. Ula tla'tegetew muta mawignat.

¹⁵ Se'sus teluet, "Jigs'tui. Pgisintes ta'n tujiw mo etlite'lmiwoq st'ge' gmutnes pgisintew giguag ta'n tujiw mo etlite'lmuoq. Ta'n getu wen etlite'lmatl gmutnesl na ulgwijintew muta ta'n tujiw gmutnesl pegisinnitl na ma' ntage'ug muta gegnesit ta'n tujiw mimajuinu'g tel esgmala'tiji jigltեսguan gmutnesl miawitpa'q." ¹⁶ Na tujiw na nesisijig mn'tu'g mawo'la'tiji elege'wiliji aq elege'witewe'g sma'gnisg na Lesui'pe'gatig ta'n teluisig Almage-ton.

¹⁷ Na llaignegewe'i ansale'wit el guta'latl ugtejgewe'l wowl gju'snigtug. Na smtug nat wen gesigawewistog Gjinisgam ugt'pung ta'n eteg na gia'suto'guom wa'so'q. Teluet, "Nige' gespaqami'g." ¹⁸ Na tujiw wasoqotesg aq gaqtugwawig. Me' gatu sespena'q ugs'tqamug. Me' ma'muni maja's'g ugs'tqamu jel gesgmnaq mimajuinu'g eimu'ti'tigweg ugs'tqamu. ¹⁹ Na mesgi'g gjigan si'st nigtua's'g muta maqamigew pana's'g. Ta'n te's'gl gjigann ugs'tqamug getmeta's'gl. Gjinisgam ma'muni uggwaig ta'n tujiw migwite'tg na ula gjigan ta'n teluisig Papilan aq wetapulaji ms't mimajuinu' na'te'l st'ge' ugtapu-latal Mn'tu'l. ²⁰ Ms't mnigu'l getapa'qal lampo'q aq ta'n te's'ijig gm'tng nisa'lugwia'tijig maqamigeg. ²¹ Gesgulgig msi'gug wet nisia'tijig musigis'g tug aq mimajuinu'g pasto'gutijig. Alt msi'gug gesgulultijig ne'wisga'qal gilogaml. Mimajuinu'g anmima'titl Gjinisgaml muta gitnme'gwi'tiji na msi'gug.

17

Na netuisgalsit e'pit

ta'n ali'pulualitl megwe'litl wi'sis

¹ Newte'jit na llaigneg te'sijig ansale'wijig ta'n guta'la'tipnn wowa, pegising ni'neg aq te-limit, "Wije'wi aq neia'tultes ta'n Gjinisgam tli ugtapulatal na wel nenasilitl e'pilitl ta'n ne-tuisgalsilitl. Negm na mesgi'g gjigan ta'n eig gigjiw pugwelgl sipu'l. ² Pugwelgig elege'wijig ugs'tqamug wipema'tipna ula e'pilitl aq pugwel'pnig ji'nmug ta'n wipema'tipnn telita'jig st'ge' g'gigiewinu'g."

³ Na ansale'wit ela'lit paqtaqamigtug. Na'te'l na Wejuli Nisgam gisa'lit nmian e'pit teppitl wi'sis ta'n gesi mgwe'litl. Ula wi'sis ugtinneg ewi'gas'gl ta'n goqwei emegwi anmimatl Gjinisgaml aq pisuimatl. Na wi'sis geggungl llaigneg te's'gl un'ji'l aq geggunaji newtisgegsiliji ugsmu'. ⁴ Na e'pit nasg'g aligew ta'n gesi mgwe'g aq gesi nisqananamu'g. Nasg'gl wisaw suliewei, mego'tigl gun'tal aq tm'tmue'l waiopsgul. Geggunatl ugpitng wisaw sulieweie'l wowl. Ula waju'pet na ta'n te's'gl winsuaqann gis tla'tegepnn. ⁵ Ewi'gas'g ugtugwejang ta'n goqwei mo wen gisi ns'tmug. Ewi'gas'g ula, "Ntwisunm na Papilan. Ni'n na mesgi'g gjigan. Ni'n na nujigina'muet ta'n gegina'muapni pugwenniji e'piliji ntuisgal-sultinew. Ni'n na gji winsmuit aq gisa'l'gig pugwelgig winsultijig." ⁶ Na e'pit esamqwap Gjinisgam ugmimajuinung umal'temuowal aq na mimajuinu'g ta'n ne'po't'pnig muta majulgwala'tipnn Se'susal. Weji poqiet. Mawi paqalai' ta'n tujiw nemi'g ula e'pit.

⁷ Ansale'wit pipanimit, "Tal gi's tel paqalain? Usgumates na e'pit ta'n ali'pulualatl wi'sis aq ula wi'sis ta'n geggungl llaigneg te'satpa'litl aq geggunaji newtisgegsiliji ugsmu'. Tlimultes ta'n goqwei mo wen nestasulti'gw. ⁸ Ula wi'sis mimajip gatu nige' nepgaq. Me' enmiaq ugi neia'sitew na mawi temialqe'g aq smtug la'laten ta'n gtmata'ten. Ge's mu Gjinisgam gisitoqop ugs'tqamu, ewi'g'g'pnn mimajuinu'g ugwisunmual na wi'gatignigtug aq wegla mimajuinu'g geggunmi'tij iapjiwewei mimajuqaan. Na mimajuinu'g ta'n ug-wisunmual mo ewi'gas'gtugul ula wi'gatignigtug paqalailultitaq ta'n tujiw nmia'tij na wi'sis, muta gis nepg'pnaq gatu apaji mimajitew aq ap neia'sitew ugs'tqamug.

⁹ “Na ta'n wen gtu' ns'tasitew ula, amujpa ns'tue'tew aq uli gji'tegetew. Lluigneg te's'gl un'ji'l ta'n wi'sis geggunl na lluindeg te's'gl wenaqqamige'gl ta'n e'pit pemgopit. Na elg lluindeg te's'ijig elege'wiji'g. ¹⁰ Na nipnig elege'witgi'g gis nepu'tipnig. Newte'jit nige' elege'witewit gatu ugtejgawa'j mnaq neia'sigw. Ta'n tujiw neia'sitew, pas'g elege'witewitew gijga. ¹¹ Na wi'sis ta'n mimajip gatu nige' nepg'pnaq negm na ugu-muljinewei elege'wit. Ula elege'wit wije'leiawit st'ge' na lluindeg te's'isge'siliji elege'wiliji. Na apaji mimajitew aq niganpugutuata mimajuinu' gatu na na'gweg iga'qt'tew ta'n tujiw ugsua'laten ta'n gmeta'ten.

¹² “Na newtisgegsijig ugsmu' nemi'g'pnig lpa na newtisgegsijig ji'nmug ta'n elege'witewultitaq. Nat wen ignmuaten ml'gigno'ti ugjit elege'witewultinew newt ajje' ge's na wi'sis elege'witewij. ¹³ Wel'te'tmi'tij wije'leiawitew aq ignmuat'ital wi'sisl assumgunew. ¹⁴ Na newtisgegsijig elege'wiji'g aq wi'sis matna'tital Gjinisgam ugji'gluewji'jml gatu jji'gluewji'j' na wissuignemata muta negm na nigani elege'wit ms't elege'wiliji aq nigani assusit ms't assusiliji. Unaqapemg megnapni, wigumapni aq apiw tla'taqatilita ta'n goqwei tel puatg.”

¹⁵ Na wije' ansale'wit telimit, “Gis nemitu't'pnn na pugwelgl sipu'l ta'n na e'pit pemgopij. Lpa negmow na gaqaisg mimajuinu' tleiwultijig ta'n telgi'g ugs'tqamu. ¹⁶ Me' enmiaqal na'gwegl ta'n tujiw na wi'sis ta'n gesi mgwe'g aq na newtisgegsijig ugsmu' masgelma'tita na e'pilitl. Ugsua'tua'titaq ms't goqwei geggunmilij aq enmisgo'tla'tital. Na tujiw malqot-mua'tital wa'qi aq nu'gwa'la'tital pugtewigtug. ¹⁷ Gjinisgam gisa'lata tla'taqatinew ta'n goqwei tel puatg. Na ul'te'tmi'titaq aq ignmuat'ital wi'sisl assumanew glapis ta'n goqwei Gjinisgam teluep gis liatew aq gis tliaq.

¹⁸ “Na e'pit ta'n gis nemi't negm na mesgi'g gjigan. Na niganpugutuaji tleiwultijig na gjigan na assumaji ms't elege'wiliji ugs'tqamug.”

18

Na mesgi'g gjigan ta'n teluisig Papilan getmeta's'g

¹ Na tujiw nemi'g igtig ansale'wit wejgwi nisa'sit wa'so'q. Gisi ignmut'p mesgi'g ml'gigno'ti. Na teli gsasit aq lpa pitiaata'toq ta'n telgi'g ugs'tqamu. ² Gesigawwet,

“Papilan gaqiaq. Mesgi'g gjigan getmeta's'g. Nige' pugwelgig mn'tu'g aq winji'jig mijaqamijig eimu'tijig na'te'l. Tel gaqaisg winsultijig aq elue'ultijig sisipg wigultijig na'te'l. ³ Na Papilana'wa'jig gisa'la'tiji gaqaisg mimajuinu' tleiwultilij ta'n telgi'g ugs'tqamu winsultinew. Ta'n goqwei gis tla'taqatipnig pa na wije' ta'n goqwei Gjimm'tu tel pualaji. Elege'wiji'g tleiwultijig ta'n telgi'g ugs'tqamu el'ta'jig na'te'l aq wipema'tipni igtigi. Ntu-isgewinu'g tleiwultijig ta'n telgi'g ugs'tqamug weji milesultijig ta'n tujiw tla'taqatipnig winsuaqan elege'wi'sgw tel puatg.”

⁴ Na nutaq igtig wen wa'so'q. Teluet,

“Ntmimajuinumg pewalgig tuaqqita'n'ew na gjigan glaman ma' tl pata'taqatiwoq st'ge' na pata'tegewinu'g na'te'l. Amuj ejiglit'ioq na gjigan glaman ma' tli ugtap'tiwoq st'ge' ta'n ugtapulanen na pata'tegewinu'g na'te'l. ⁵ Negla mimajuinu'g ugtlue'utiwal na mawi ms'gi'gl. Mawjio'tas'g'snn lpa elamgo'tas'gl gnegg musigis'g'tug. Gjinisgam mo awan'ta'sigul negla mimajuinu'g ugpata'taqanmual. ⁶ Tleiug wegla mimajuinu'g giasgiw wije' ta'n tele'wa'tipni igtigi. St'ge' wegla mimajuinu'g tele'wa'tipni igtigi na tgwangatew ta'n teli ugtapuluj aq je me'. ⁷ Ma'muni ginite'lsultipnig aq ta'n tel mimajultipnig st'ge' elege'wililit. Na wije' telgi'g gisa'lug ma'muni ulmajo'tinew aq ma'muni ugtapulanew muta telimsultijig, 'Ninen na elege'wi'sgwaq. Ninen mo na sigu'sgwaq aq mo eigtnug gisi ulmajo'tie'g'. ⁸ Negla mimajuinu'g na msnmi'titaq pugwelgl mawi mtue'gl newtsiniw na'gweg. Msnmi'titaq milamu'gl gsnugowaqann, pugwelgl ulmajo'qon aq ma'muni pestma'titaq. Na gjigan nu'gwa'tas'g'tew muta Gisiteget na Gjinisgam ta'n mawignat ilsumaji negla mimajuinu'.”

⁹ Elege'wiji'g tleiwultijig ta'n telgi'g ugs'tqamug el'ta'pnig na gjigan. Na winsultipnig aq pisoqqewiegsultipnig st'ge' na mimajuinu'g ta'n tleiwultiliji na gjigan. Na ewlita'sultitaq aq gaqiemtmu'titaq ta'n tujiw na gjigan gaqamgleg. ¹⁰ Wel gnegge'l na gjigang ugsmugwa'titaq aq qamultitaq muta jipasultitaq na wije' tla'lugsinew st'ge' na mimajuinu'g gjigang. Tluetaq, “Me' gatu ansue'g na mimajuinugi'g ta'n tleiwultipnig Papilang. Getmenetgig pas'g newte' ajje'.”

¹¹ Na ntuisgewinu'g ulmajita'sultitaq aq gaqiemtmu'titaq ugjit na ta'n tla'tas'g na gjigan. Mo wen nugu pgwatelmuagw ta'n goqwei netuisgetu'tij. ¹² Mo nugu wen pegwatelmug na suliewei, wisaw suliewei, mego'tigl gun'tal aq tm'tmue'l waiopsul. Mo nugu wen pegwatelmug na mego'tigl aligal, mego'tigl lapli'sign ta'n gesi nisqananamu'g gisna ta'n gesi mgwe'g, gmu'jl ta'n welima'qal, gmu'jl ta'n mego'tigl, mego'tigl gun'tal ta'n

teluisig malpl gisna nat goqwe'l wejitas'gl wisawo'q gisna gasawo'q. ¹³ Mo wen nugu pawatelmugl sinamin, weljema'gewe'l aq amjaqto'suti'l. Ma' nugu wen pawatelmug na moqopa'q, mimei gisna glumgl aq wapejgl. Mo nugu wen pawateluagwi na wen'jitia'mu, jijgluewji, te'sipowg aq tepaqann. Mo wen nugu pawateluagwi gisteju. ¹⁴ Nat wen telimaji negla mimajuinu' tleiawultijig gjigang, "Ta'n te's'geg goqweieg me'gite'tmoqopneg na wesua'tugsioqop. Gmilesuaqanmuoweg gisi ntuooqopneg aq maw ta'n te's'geg goqweieg ginite'tmoqopneg getmeta's'g'pnn. Ma' nugu ap nemituoqol." ¹⁵ Na ntuisgewinu'g ta'n weji milesultipnig na gjiganeg, ugs mugwa'titaq muta wesam jipasultitaq. Ulmajita'sultitaq aq gaqiemtmu'titaq. ¹⁶ Tluetaq, "Me' gatu ansue'g ta'n gis tliaq na gjigang. Mimajuinugi'g na'te'l teli ulpisultipnig aq teli milesultipnig. Nasgmi'tipnng mego'tigl gun'tal aq tm'tmue'l waiopsgul aq lapli'signe'l aligal ta'n gesi mgwe'gl aq gesi nisqananamu'gl. ¹⁷ Newtsiniw ta'n te's'geg ugmilesuaqanmuoweg getmenetgig."

Ta'n te's'ijig alaqaqatijig apaqtug ugjit eli ntuisga'tipnig wesmugtmi'tij gjigan. Wel ngegge'l alpugultijig. ¹⁸ Sessgu'tijig ta'n tujiw nmitu'tij mltutew wejiaq na gjigan aq tluiejig, "Mnaq ne'gaw etenug igtig gjigan st'ge' ula." ¹⁹ Mjegei iga'tu'tij un'jiwaq muta me' ulmajita'sultijig aq atgitemultijig. Teluejig, "Ansue'g ugjit na mesgi'g gjigan. Mawi mtue'g ugjit na gjigan. Ta'n getu wen assut'g'pnn lapuguann weji milesip na gjigan. Newtsiniw ms't goqweieg getmeta's'geg gjigang."

²⁰ Nat wen teluet, "Ulgwijultigw ta'n te'sioq eimu'tioq wa'so'q muta na gjiganeg getmeta's'geg. Ulgwijultigw Gjnisngam ugmimajuinumg, te'sioq apostale'wultioq aq te'sioq niganigjitegewinultioq muta Gjnisngam gisi ilsumaji na mimajuinu' tleiawultilipni gjigang ugjit ta'n teli emegweiusgioqopnig."

²¹ Na tujiw melgignat ansale'wit wenaqa'toq mesgi'g gun'tew ta'n e'wa's'g mulinigtug aq elapega'toq apaqtug. Teluet, "St'ge' elapega'tuap na mesgi'g gun'tew ta'n ma' wen ap nmitutew, na wijej gjigan ta'n teluisig Papilan getmeta's'geg aq ma' nugu nmitas'gtng. ²² Ma' nugu nutuam'gim mimajuinu'g ed'te'mi'titl tapia'ji'g gisna putuatmi'tigul pipugwaqann gjigang. Ma' wen nugu tli amal lugwegw na'te'l aq ma' wen nugu tli nugjaqatugl glumgl na'te'l. ²³ Ma' wen nugu nmitug wasoqwegl na gjigang. Ma' wen nugu tli malie'wigw na'te'l. Na'te'l na ntuisgewinu'g'g me' melgigna'tipnig je mu igtigi mimajuinu'g tleiawultijig ta'n telgi'g ugs'tqamug. Na ne'gaw elue'wa'la'tipnig pugwenniji milapegsultiliji mimajuinu' ugs'tqamug."

²⁴ Mimajuinugi'g tleiawultipnig na gjigan gisa'lapni niganigjitegewinu', Gjnisngam ugmimajuinumg aq igtigi ne'po'tuipnig ta'n telgi'g ugs'tqamu.

19

Gjnisngam emtoqwalut wa'so'q

¹ Ta'n tujiw ula gis pmiaq'p, na tujiw nutaqig pugwelgim mimajuinu'g gesigawwa'tijig wa'so'q. Teluejig, "Me'gite'lmanej Gisiteget muta negm na westawugsi'gup. Emtoqwalanej aq ignmuanej assumugsinenu. Mawi gepme'g aq mawignat. ² Iapji tetapua'teget aq tetapu ilsumaj mimajuinu'. Na ilsumatl na netuisgalsilitl ta'n teluisilitl Papilan. Na mimajuinugi'g tleiawultipnig na gjigan winsultipnig aq winsula'tipni mimajuinu' ta'n telgi'g ugs'tqamu. Gjnisngam wetapalaji muta ne'pa'tipni uglugowinung." ³ Gesigawwa'tijig, "Me'gite'lmanej Gjnisngam. Na mltutew ta'n wejiaq na gjigan ge's etl nu'gwa'tas'g unaqipeta'tew iapiw." ⁴ Na tapuisgegsijig je ne'w gisigu mawagnutmewinu'g aq ne'wijig mimajultijig ta'n teliangamgusultijig st'ge' wi'sisg nutgul'pa'sultijig aq emtoqwala'titl Gjnisngam ta'n pemgopilitl elege'witewei ugt'pun. Teluejig, "Me'gite'lmanej Gjnisngam. Na tliaj."

Gjnisngam ugijgluewji'jml malie'wilinl

⁵ Na nat wen pemgopij elege'witewei ugt'pun teluet, "Ms't te'sioq ta'n elugowoq Gjnisngam amujpa me'gite'lmug nige'. Ms't te'sioq ta'n gepmite'lmugsioq gisna te'sioq ta'n mo gepmite'lmugsioq amujpa emtoqwalug nige'." ⁶ Na nutaqig pugwelgim mimajuinu'g etlewistu'tijig. Teltosultijig st'ge' mesgi'g gapsgw gisna gaqtugwaq. Teluejig, "Emtoqwalanej Gisiteget muta negm na Gjnisngam. Mawignat aq nige' elege'witewit. ⁷ Ge' ulgwija'sultinej aq ul'ta'sultinej. Emtoqwalanej Gjnisngam muta no'q mawi gepme'g. Nige' iga'q tetaputeg ugjit Gjnisngam ugijgluewji'jml malie'wilin. Na e'pite's ta'n malie'witew na gisgaje'g. ⁸ E'pite's ignmut pilei ugtogon ta'n gesi wape'g." (Ula gesi wape'g lapli'signei na ta'n te's'g gelu'lg Gjnisngam ugmimajuinumg gis tela'taqatilipni.)

⁹ Ansale'wit telimit, "Ula wi'ge'n, wel'ta'sultijig na mimajuinu'g ta'n wigumujig ta'n tami Gjnisngam ugijgluewji'jml malie'wilin." Elg telimit, "Ula teliaqewei agnutmaqan ta'n wejiaq Nisgameg."

¹⁰ Nutgul'pa'si nigantug ansale'wit ugjit emtoqwalan gatu telimit, "Mut tla'tegew. Ni'n na pas'g lugowinu st'ge' gi'l maw gitapaq ta'n majulgwatmoq ta'n Se'sus tel gina'muep. Pas'g Gjinisgam emtoqwal."

Ta'n Se'sus teluep aq tla'tegep na wije aq niganigjitegewinu'g wesgutmi'tip aq ewi'gmi'tip.

Nat wen ali'pulualatl wape'litl te'sipowl

¹¹ Nemitu na ga'qan ta'n gis panta'sg wa'so'q aq na'te'l wet neia'sit wape'g te'sipow. Negm ta'n teluisit, "Getlamiet" ali'pulualatl te'sipowl. Elg teluisit, "Gi'gwajiet." Na tetapu ilsumaji mimajuinu' aq gespu't'gl ta'n goqwe'l mo telianugl aq gelu'lgtnugl. ¹² Ugpugugul telategl st'ge' sisuei aq nasg'gl pugwelgl elege'witewatpl. Na ugwisunn ewi'gas'g negmeg gatu mo wen geitug ta'n telueg, pas'g negm. ¹³ Nasuatl mal'tewilitl pitu'gunn. Tel wi'tut, "Gjinisgam ugtwi'gatign." ¹⁴ Ta'n te'sijig sma'gnisg wa'so'q majulgwala'titl. Nasgmi'tij pile'l gesi wape'gl aligal. Na ali'pulualatiji te'sipowg ta'n wapo'ltiliji. ¹⁵ Negm ta'n teluisit, "Getlamiet" gegguna'tl gi'gl espo'qwasilitl ta'n tewasgmi'litl ugtung. Na e'watal wissuignemanew gaqaisg mimajuinu' tleiawultiliji pilue'l umutgiwal ta'n getangwi'titl aq assumata. E'wtew gasawo'gewei pugumaqan aq tla'lata wegla mimajuinu' st'ge' tla'latal Gjinm'tu muta Gjinisgam ta'n mawignat wegaiugtuaji wegla mimajuinu'. ¹⁶ Wisunn ewi'gas'gl ugputu'gunmg aq ugputa'qawe'mg. Wegla wisunn teluegl, "Nigani elege'wit ugjit ms't elege'wiliji aq Nigani assusit ugjit ms't niganpugultiliji."

¹⁷ Nemi'g igtig ansale'wit wesgitpugu't na'gu'selitl. Ssegwalaji ms't sisipa ta'n alaqsultiliji. Telimaji, "Jugwita'gw aq mawita'gw ta'n Nisgamewei pestie'umg etl gis-gaja'tas'g. ¹⁸ Gjinisgam gis wissuignemata elege'wiliji, ugsma'gnismg niganpugultilij, maw ugtue'mua. Malqomatogs'p assusultijig aq assumujig, mimajuinu'g ta'n espo'ltijig aq mimajuinu'g ta'n mu espo'lti'gw muta ms't 'npu'tita."

¹⁹ Na nemi'gig na wi'sis ta'n wet neia'sip samqwanigtug, elege'wijig tleiawultijig ta'n telgi'g ugs'tqamug aq ugsma'gnismua etl mawita'jig. Na etl gisgajo'ltijig ugjit matnanew na newte'jilitl ta'n ali'puluetl wape'litl te'sipowl aq ugsma'gnismg. ²⁰ Na ula wi'sis goqqwa'lut aq maw nujiugsuet niganigjitegewinu' ta'n i' tla'tegepnn mesgi'gl paqalawaiqaann ges' na wi'sisl angampnn. Geitu mgite'tmnew nujiugsuet niganigjitegewinu. Negm na ta'puewei wi'sis aq elue'wa'lapni mimajuinu' ta'n gegnugwasultiliji wi'sisuewei gnugwaqan ugtug-wejanuaq. Wegla mimajuinu'g emtoqwala'titl na 'nnuoqta'wl ta'n teligilat' st'ge' na wi'sisl. Gitg na wi'sisg goqqwa'lujig aq egwijegemgig na pugte'w ta'n etlamleg iapijw. Ula pugte'w telgi'g st'ge' gta'n ta'n etlamleg supliewei. ²¹ Na newte'jit ta'n ali'puluetl wape'litl te'sipowl e'watl gi'gl espo'qwasilitl ta'n ugtung tewasgmi'litl ugjit ne'po't'pnig ms't sma'gnisg aq ms't ta'n wije'waqqwi'tiji na tapusijig wi'sisg. Na sisipg ta'n wigumujig na te'l malqoma'tiji ms't wen ta'n ne'po'tipnig glapis g'satalultijig.

20

Gjinm'tu apt'pilat aq pija'lut mawi tmig elmalqe'g ta'n mo eigtnug enganateg

¹ Na nemi'g ansale'wit wejwi'g nisa'sit wa'so'q. Geggung apt'sqi'gn ugjit na mawi tmig elmalqe'g aq gegguna'tl melgigna'nal pisqa'taqanapi'l. ² Na goqqwa'latl jipijgaml ta'n tel wi'tut Gjinm'tu aq tel wi'tut Nujilue'wa'teget. Negm na mtesgm ta'n teli pgij mimajit. Ansale'wit apt'pilat na jipijgaml pisqa'taqanapigtug. Jipijgiam siaw apt'pilasitew glapis pituipntnaqanipunqeg. ³ Na ansale'wit pija'latl na ma'muni tmig elmalqe'g aq apt'sgaq na ga'qan. Ga'qanigtug gaqapija'toq nat goqwei ta'n ewi'gas'g ma' wen pana'tu na ga'qan glapis na tujiw pituipntnaqanipunqeg gis pmiaq. Gjinm'tu ma' gis lue'wa'lagwi gaqaisg mimajuinu' tleiawultiliji ta'n telgi'g ugs'tqamu glapis na tujiw pituipntnaqanipunqeg gis pmiatew. Na tujiw apqwa'laten pe'l gijga.

⁴ Na nemi'gig pugwelgig mimajuinu'g pemgopultijig elege'witewel' ugt'punual. Gjinisgam ignmuaji ml'gigno'ti ugjit ilsumanew igtigi. Na elg nemi'gig pugwelgig mimajuinu'g ta'n ne'po't'pnig muta igtigi mimajuinu' agnutmua'tipni ta'n goqwei Se'sus gis tel gina'muep aq Gjinisgam ugtwi'gatign. Na mo emtoqwala'tigul na wi'sisl gisna 'nnuoqta'wl ta'n teligilat' st'ge' na wi'sisl. Mo gegnugwasultigupnig na wi'sisuei gnugwaqan ugtugwejanuaq gisna ugputu'naq. Wegla mimajuinu'g apajipa'tijig. Niganpugultijig maw Se'susal ugjit pituipntnaqanipunqeg gis pmiaq. ⁵ Ula na amgwesewei minua'ltimig. Na esgwia'tijig mimajuinu'g ta'n nepu'tipnig ma' minua'lam'gig glapis na pituipntnaqanipunqeg gis pmiaq. ⁶ Wegla mimajuinu'g ta'n minua'lujig amgwesewei minua'ltimig welgwijultijig aq sape'ultijig. Ma' nugu ap npu'ti'gw. Na patlia'su'ltitaq ugjit apoqonmuane'w Gjinisgam aq Nujiugs'tawi'welitl. Niganpugultitaq maw Nujiugs'tawi'welitl glapis pituipntnaqanipunqeg gis pmiaq.

Gjimm'tu wissuignemut aq pija'lut pugtewigtug

⁷ Ta'n tujiw ula pituiptnnaqanipunqeg gis pmiag, Gjimm'tu apgwa'laten aq tu'etew na ma'muni temig elmalqeg. ⁸ Na ala'sitew ta'n telgi'g ugs'tqamu aq lue'wa'lata pugwenniji mimajuinu'. Mawa'lata pugwenniji mimajuinu' tleiawultiliji Ga'ge'gati aq Me'ga'ge'gati aq lue'wa'lata. Gisa'lata mawita'new aq matnanew Gjinisgaml. Wegla mimajuinu'g ta'n mawo'ltitaq ma'muni pugwelgig. Negmow na pa na wijei aq te's'gl atuomgl ta'n etegl apaqtugewei sitm. ⁹ Wegla sma'gnisg ugjita'taq ta'n telgi'g ugs'tqamug glapis i'mu'titaq ta'n Gjinisgam ugmimajuinung gis mawita'tiliji. Na gigo'tqopugua'tita Gjinisgam ugmimajuinung aq na gjigan ta'n Gjinisgam gesite'tg. Na pugtew ugjiatew musigis'g'tug aq ms't sma'gnisg gaqamglateq pugtewigtug. ¹⁰ Na Gjimm'tu ta'n gis lue'wa'lapni mimajuinu' ugsua'laten aq egwiyegeten ta'n pugtew iapjiw etlamgleg. Ula pugtew telgi'g st'ge' gta'n ta'n etlamgleg. Na wi'sis ta'n wet neia'sip samqwanigtug aq na nujiagsuet niganigjitegewinu gis eljiaglalupnig na te'l. Na nesisijig iapjiw tli ulmaje'waten na te'l.

Ugtejgewei ilsutaqan

¹¹ Na nemitu mesgi'g wape'g elege'witewei ugt'pun. Gjinisgam pemgopit na te'l. Na ugs'tqamu aq ms't goqwei musigis'g'tug gesga'tigl aq mo nugu nemituaneg. ¹² Na nemi'gig ms't ta'n nepu'tipnig minua'lujig aq gaqamultijig nigantug ta'n Gjinisgam pemgopij. Ms't mimajuinu'g weja'tegemg ta'n mawi espo'ltijig glapis wegla ta'n mu espo'lti'gw eimu'tijig na te'l. Toqo wi'gatignn pana'tas'gl aq pana'tas'g igtig wi'gatign ta'n ewi'gas'gl ms't mimajuinu'g ugwisunmual ta'n msnmi'titaq iapjiwewei mimajuuaqan. Gjinisgam ilsumaji ms't ta'n eimu'tiliji na te'l. Isumujig st'ge' ta'n telo'tipnig aq ta'n goqwe'l tela'taqatipnig ugs'tqamug muta ms't wegla gis ewi'gas'gl wegla wi'gatignigtug. ¹³ Ms't wen ta'n etli npu'tipnig apaqtug, ms't ta'n gis etlisultipnig utqutaqane'gati'l aq ms't ta'n eimu'tipnig npuinue'gati gis minua'lujig aq Gjinisgam ilsumaji. Ms't wen tli ilsumaten giasgiw st'ge' ta'n telo'tipnig aq ta'n goqwe'l tela'taqatipnig ugs'tqamug. ¹⁴ Na npuaqan aq 'npuinue'gati eljiyegeten ta'n pugtew iapjiw etlamgleg. Na pugtew telgi'g st'ge' gta'n ta'n etlamgleg. (Ala tet mimajuinu'g iapjiw minui npu'titaq.) ¹⁵ Ta'n getu wen ugwisunm mo ewi'gas'gtug na wi'gatign ta'n Gjinisgam gis ewi'g'g'pnn ugmimajuinung ugwisunmual na elg gwijegeten na pugtew ta'n iapjiw etlamgleg.

21

Ms't goqwei pile'g

¹ Na nemitu pilei ugs'tqamu aq ms't goqwe'l ta'n etegl musigis'g'tug pile'gl muta sa'qawe'gi'gl musigis'g'tug aq sa'qawe'gi'g ugs'tqamug gesga's'g'pnn. Gta'n gesga's'g'p. ² Na nemitu sape'wig gjigan ta'n teluisig Pilei Selusalem. Na wet neia's'g wa'so'q muta Gjinisgam petgimg. Tel'gna'tas'g aq gisgaje'g st'ge' na e'pite's wel'nesij aq tel'gna'sij ge's esgmalaj ugjit malie'winew ugji'nmuml. ³ Nat wen gesigawwet Gjinisgam ugt'pung. Teluet, "Nige' weja'tegemg Gjinisgam wijitgweiwata ugmimajuinung. Nige' weja'tegemg wigitew ta'n mimajuinu'g wigultijig. Nige' mimajuinu'g na ugmimajuinung. E'e, nige' Gjinisgam eig na te'l. ⁴ Gjinisgam gasa'tuatal ugsaqqipunual aq ma' nugu atgitemulti'gw muta na te'l ma' nugu wen npmug aq ma' nugu i'gtug welmajita'suaqan, atgitemuaqan gisna gsnugowaqan. Nige' weja'tegemg mo nugu goqwei sa'qawei eigtnug. Ms't goqwe'l na pile'l ugs'tqamug."

⁵ Ge's Gjinisgam pemgopij elege'witewei ugt'pung teluet, "Nige' gisituan ms't goqwei pilei." Na telimit, "Wi'ge'n ta'n goqwei teluei muta teliaq. Ms't wen gisi gtlamite'tmi'titl wegla glusuaqann." ⁶ Elg telimit, "Gisa'tuaneg. Ni'n eimap ge's mu goqwei eigtnugweg aq we'gaw iapjiw i'ttes. Ta'n getu wen getu' samqwat, na ignmua's t'g'poqwelei samqwan. Ula samqwan gisa'latal ta'n getu wenn esamqwalitl mimajilin iapjiw. Ma' amuj apangitugiw ugjit na. ⁷ Ta'n wen wissuignematl Gjimm'tu'l, na ignmua's e'wmn ta'n goqwei ni'newei. Ni'n na Nisgamewia's ugjit negm aq negm nn'janitew. ⁸ Gatu ta'n getu wen ne'gaw jipasit majulwalin ni'n na ilsumaten aq pijegeten ta'n pugtew etlamgleg iapjiw. Na wijei tliatew ugjit ta'n getu wen teluet mo getlams'tuigw aq ta'n getu wen tel mimajit st'ge' mo getlams'tmug. Na wijei tliatew ugjit ta'n getu wen winsmuit aq mo pun pata'tegegw, ta'n getu wen ne'pa'teget, ta'n getu wen sespo'tegewinu, ta'n getu wen na nujiapuntaji igtigi, ta'n getu wen emtoqwalatl' nnuoqta'wl, ta'n getu wen getu' majulwalatl' ptigise'l nisgaml aq ta'n getu wen pუსgi egsuet. Ula tliatew ta'n tami iapjiw ulmajo'ltitaq. Ala tet mimajuinu'g iapjiw mini npu'titaq."

Pile'g Selusalem

⁹ Pegising newte'jit na lluigneg te'sijig ansale'wijig ta'n gegguna'tipni wowg waju'pelitl na ta'n goqwei Gjinisgam e'w'g'p wetapulanew mimajuinu' aq telimit, "Wije'wi aq musga'tultes na negm ta'n malie'wi'tital Gjinisgam ugjiigluewji'jml." ¹⁰ Na Wejuli Nisgam

gisa'lit ns'tasin wegla ta'n goqwe'l aq na ansale'wit ela'lit g'p'taq esp'pit gm'tn. Na'te'l musga'tuit na pilei Selusalem, Ula na sape'wig gjigan aq wejgwi nisa's'g wa'so'q muta Gjinsigam petgitg. ¹¹ Ula gjigan teligsateg st'ge' ta'n Gjinsigam teligsasij. Telateg pa wijei mawi mgo'tig gun'tew ta'n teluisig jaspl gisna plu'jaqamati iga'tun na'gu'setigtug. ¹² Ula gjigan gigo'topugutas'g na esp'teg aq melgita's'g llutaqan. Newtiswa'qal je ta'pu ga'qana'tas'gl etegl na llutaqanigtug. Nemi'gig newtisge'sijig je ta'pu ansale'wijig. Te's ansale'wit nujo'tg newte' ga'qana'tas'g. Ewi'gas'g te's ga'qana'tas'g newte' wisun. Wegla wisunn na newtisge'sijig jel ta'pu ji'nmug ugwisunmual ta'n wetapegsultijig ms't Lesui'paq. ¹³ Na nesisgl ga'qana'tas'gl etegl te's anapowl na llutaqanigtug. Nesisgl el pana'tigl ugjipenug, nesisgl el pana'tigl tp'te'snug, nesisgl el pana'tigl tg'snug aq nesisgl el pana'tigl oqwatnug. ¹⁴ Ula gjigane'i llutaqan gaqamig g'p'taq newtiswa'qal je ta'pu mesgi'gl gun'tal. Na te's newte' gun'tewigtug ewi'gas'g newte' wisun. Wegla wisunn na newtisge'silijig jel ta'pu apostale'wiliji ugwisunmual. Na apostale'wijig elugowa'tipnn Gjinsigam ugjiijgluewji'jml ugs'tqamug. ¹⁵ Na ansale'wit ta'n gelulit gegung wisaw suliewei engaqanei ugjit tli ngattew na gjigan, ga'qana'tas'gl aq na llutaqan. ¹⁶ Na ansale'wit engatg na gjigan. Na wijei tel pitta'q st'ge' ta'n telisge'g. Na tapuisga'q je ne'w gasgipnnaqann glam'tl tel pitta'q. Na gjigan wijei tel pitoqsig st'ge' ta'n tel pitta'q aq ta'n telisge'g. ¹⁷ Na ansale'wit engatg na llutaqan. Na asugom te'sisga'qal jel na'n mittl tel pitoqsig. Na engaqanei wijei tel pitta'q st'ge' ta'n tel pitta'q ji'nm ugipitno'guom. ¹⁸ Na gjigane'i llutaqan wejitas'g gun'tew teluisig jaspl gatun na gjigan weji gisita's'g poqtaqiaq wisaw suliewei aq wel saputiamug st'ge' tuoputi. ¹⁹ Na newtiswa'qal je ta'pu mesgi'gl gun'tal ta'n eteg na llutaqan aq na gjigan wesgijitas'g mego'tigl gun'tal. Amgwesewei gun'tew teluisig jaspl, ta'puanei teluisig sappail, si'stewei teluisig agat, ne'wewei teluisig emlalt. ²⁰ Na newei teluisig a'nigs, asugomewei teluisig ganilian, llaignegewei teluisig glisolait, ugumuljinewei teluisig pelel, pesgunategewei teluisig toppas, newtiswa'qewei teluisig galsitoni, newtiswa'qewei jel newt teluisig jasint aq ugtejgewei teluisig amatest. ²¹ Na newtiswa'qal je ta'pu ga'qana'tas'gl wejitas'gl tm'tmue'l waiopsgul. Te's ga'qana'tas'g wejitas'g newte' tm'tmue'l waiopsgw. Na awti'l ta'n etegl gjigang wejitas'gl poqtaqiaq wisaw suliewei ta'n tel uli saputiamug st'ge' tuoputi.

Nat goqwe'l mo etenugl na pile'g Selusalemg

²² Lpa mo nemitu gjia'sutuo'guom tami na gjigang, Gisiteget ta'n mawignat aq Gjinsigam ugjiijgluewji'jml iapjiw eigig na gjigan glaman mo a'sutuo'guom menuegetmi'ti'gw mimajuinu'g tli emtoqwalata. ²³ Na gjigan mo pewatas'gtug wasoqweg, mu na na'gu'set gisna tepgun'set ugjit waseten muta na gesateg wejiaq Nisgameg ugjit pitiata'toq na gjigan. Gjinsigam ugjiijgluewji'jml na pa na wijei aq wasoqweg ugjit na gjigan. ²⁴ Na tepiaq waseteg ugjit gaqaisg mimajuinu'g pilei ugs'tqamug tla'taqatitaq ms't goqwei gesatmi'tij. Ta'n te'sijig elege'wijig pilei ugs'tqamug jugwa'tu'tij ms't ugmilesuaqanmual na gjigan. ²⁵ Ga'qana'tas'gl na gjigang iapjiw pantetetal. Ma' oqonitpa'qtug na gjigan. ²⁶ Ta'n getu goqwei gepme'g aq ta'n te's'g milesuaqan ugs'tqamug na gaqaisg mimajuinu'g pejo'tutaq na gjigang. ²⁷ Mo goqwei winjig gisna mo goqwei lue'uti gis pigswa'nug na gjigan. Ta'n te'sit wen winsit gisna pusgi egsuet mo ignmuam'g pigswa'n na gjigan. Gjinsigam ugjiijgluewji'jml geggunmilil wi'gatign ta'n gis wi'gas'gl ms't mimajuinu' ugwisunmual. Wegla mimajuinu'g iapji mimajultital maw Gjinsigam wa'so'q. Pas'g negmow gisi pigswita'taq na gjigan.

22

Ta'n goqwei eteg na pilei Selusalemg

¹ Na ansale'wit musga'tuit na sipu ta'n wet tuitg ta'n Gjinsigam aq ugjiijgluewji'jml pemgopij. Ta'n getu wen wet samqwan na sipu, ma' gisi npug. Na samqwan etlateteg pa wijei aq gloqowe'g. ² Na sipu pemitg ne'gaw miawe'g na awti ta'n eteg gjigan. Miti'g nigwe'ig etuiw na sipu. Te's tepgun'set na miti'g gis lastegl piltue'gl minijgl. Ta'n getu wen malqotgl na minijgl na msntew iapjiwewei mimajuaqan. Nipi'g e'wujig ugjit npilanew gaqaisg mimajuinu'g ta'n mesnmi'tij gaqaisg gsnugowaqann. ³ Ms't goqwei ta'n Gjinsigam alua'toq aq ms't wen ta'n Gjinsigam alua'latl ma' ignmuam'g pigswa'n na gjigan.

Gjinsigam aq Gjinsigam ugjiijgluewji'jml ugt'punual etegl na gjigang. Ms't ta'n elugowa'tiji emtoqwala'tiji. ⁴ Nmia'tital Gjinsigam aq Gjinsigam ugwisun wi'gas'gt'ew te's mimajuinu ugtugwe'ang. ⁵ Na'te'l ma' nugu wela'gw i'gtug. Na'te'l mo wen we'gaw puatmug wasoqweg gisna na'gu'selitl muta Gisiteget ta'n teluisit Gjinsigam, wasoqontew ta'n telgi'g gjigan. Na mimajuinu'g ta'n eimu'tijig na'te'l iapjiw niganpugultitaq st'ge' elege'wijig.

Se'sus me' tel'gne'g apaja'sitew ugs'tqamug

⁶ Na tuijw ansale'wit telimit, "Wegla glusuaqann ta'n gi's wi'gmnn na teliaqewe'l aq ms't wen gisi gtlamite'tmi'tiaq. Gisiteget na Gjinisgam aq elgimapni Wejuli Nisgaml ugjit ilgwenanew niganigjitegewinu' ugs'tqamug. Na petgimatl ugtansale'witteml ugjit gnua'tuan uglugowinumg ta'n goqwei me' tel'gne'g tliatew."

⁷ Na Se'sus teluet, "Jigs'tuigw. Apugjig apaja'si ugs'tqamug. Ta'n getu wen tela'teget ta'n goqwei gis wi'gmnn ula wi'gatignigtug ul'ta'sitew."

⁸ Ni'n na Sa'n. Nutmapnn aq nemituapnn ms't wegla ta'n gis wi'gmnn ula wi'gatignigtug. Ta'n tuijw nutaq aq nemi'g na tuijw nutgul'pa'si nigantug na ansale'wit ta'n gis musga'tuip ms't goqwei. Getu' emtoqwalt. ⁹ Gatu telimit, "Mut tla'tega. Ni'n elugowg Gjinisgam st'ge' gi'l aq st'ge' gitapg na niganigjitegewinu'g. Ni'n elugowg Gjinisgam pa wijei aq ta'n wen tela'teget ta'n goqwei gis wi'gmnn ula wi'gatignigtug. Emtoqwal pas'g Gjinisgam."

¹⁰ Telimit, "Gjinisgam gi's musga'tuasg ms't goqwei gis wi'gmnn ula wi'gatignigtug. Mut mimugwa'tuaw mimajuinu'g ula ta'n gi's ewi'gmnn muta ms't wegla apugjig tliatew. ¹¹ Ta'n wen me' pata'teget na ignmuaj siawi pata'tegen aq ta'n wen me' winsit na ignmuaj siaw winsin. Ta'n wen tetapua'tegej ta'n goqwei tetaputej ignmuaj siawi tl lugwen aq ta'n wen we'gaw getu' ignmuatl Gjinisgam assuman na ignmuaj siaw tla'tegen."

¹² Se'sus teluet, "Jigs'tuigw. Apugjig apaja'sia's ugjit ignmuan ms't wen nat goqwei st'ge' ta'n te'p'g. ¹³ Ni'n eimap ge's mu goqwei eigtnug aq me' i'ttes ta'n tuijw ms't goqwei gaqiaq. gesgmnaq ms't goqwei gisita's'gtnug aq me' i'ttes ta'n tuijw ms't goqwei gaqiaq."

¹⁴ "Ms't mimajuinu'g ta'n ugtlue'utiwal gisi apigsigta's'gl wel'ta'sultijig muta gis pisgwita'taq na pilei gjigan. Na'tel gisi msnt'tal aq malqottal na minijgl ta'n ignmagwi'tiji iapjiwewei mimajuaqan. ¹⁵ Na ma' nugu ignmuam'gig pisgwita'new na gjigan na mimajuinu'g ta'n mo getu' nenua'tigul Gjinisgaml maw ta'nig winsultijig, ta'nig nuji punta'tiji igtigi, sespo'tegewinu'g, ne'pa'tegewinu'g, ta'nig elita'suala'titl ptigise'l Gjinisgaml aq nuji egs'pugataqatijig."

¹⁶ "Ni'n na Se'sus. Elging'p ntansale'witm ugjit ula agnutmaqan gnua'tulinew gilew ta'n getlams'tmu'tioq na gelu'lg agnutmaqan aq gilew ta'n tego'tmu'tioq ms't a'suto'guoml. Ni'n wetapegsi Ta'pito'q. Ni'n tel wi'timg na mawi gsaset gloqowej na newte'jit ta'n neia'sit te's wapg."

¹⁷ Wejuli Nisgam aq na e'pite's ta'n malie'wilipnn Gjinisgam ugjiigluewji'jml teluejig, "Jugu'a."

Ms't wen ta'n gis nutg ula tlimaj, "Jugu'a."

Ta'n te'sit wen getu' samqwat na jugu'ej aq samqway na samqwan ta'n ignmuaten iapjiwewei mimajuaqan. Mo wen amujpa apangitmuq ula samqwan.

Ugtejgewei ta'n Sa'n ewi'g'g'p

¹⁸ Gi's ewi'gman ta'n goqwe'l Gjinisgam neia'tuip aq ta'n goqwei gis telimip. Telimuloq, mut aja'tunew gisna piltua'tunew ta'n goqwei gis wi'gas'g ula wi'gatignigtug. Pa na nat wen aja'toq gisna piltua'toq na Gjinisgam tli ugtapulatal st'ge' ta'n telueg ula wi'gatign. ¹⁹ Pa na nat wen sa'se'wa'toqos nat goqwei gisna egsu agnutmoqos na agnutmaqan ta'n ewi'gas'g'p ula wi'gatignigtug, na Gjinisgam ma' ignmuagul malqotmn na minijgl wejiaqal na miti'sg ta'n geggunmi'tij ml'gigno'ti ugjit ignmuanew mimajuinu'g iapjiwewei mimajuaqan. Gjinisgam elg ma' ignmuagul pisgwa'n na sape'wig gjigan. Migwite'tmug, Gjinisgam teplumugsiog tla'tegen ms't goqwei gi's ewi'gas'g ula wi'gatignigtug.

²⁰ Negm ta'n gis tluet ula ms't na teliaq, nige' teluet, "E'e. Ma' 'pgije'nug apaja'sia's."

Ni'n teluei, "Gjisaqamaw Se'sus jugu'a st'ge' ta'n gis tluen. Na tliaj!"

²¹ Etamg Gjisaqamaw ta'n teluisit Se'sus ul'te'lmanew ms't Gjinisgam ugmimajuinumg jel tlia mo te'p'mu'ti'gw. Na tliaj!